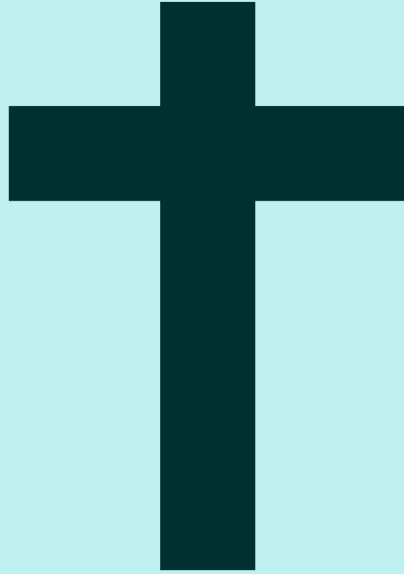

A Nãaḡmın Nɛtır
Oaala Gãn, Bırfür

Birifor, Southern: A Nãaḡmın Nɛtır Oaala Gãn, Bırfür New
Testament

A Nãanmun Netur Oaalaa Gãn, Burfuor
Birifor, Southern: A Nãanmun Netur Oaalaa Gãn, Burfuor New Testament

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Birifor, Southern

Contributor: Aramaic Bible Translation, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
97b1f1fe-19fd-52d9-9481-ad2a6ade2772

Contents

Matiu	1
Maaku	38
Luka	62
Joon	101
Tõmõ	130
Worom	169
1 Koruntu	187
2 Koruntu	204
Galatiya	215
Efesus	221
Filipai	227
Kolose	231
1 Tesalonika	235
2 Tesalonika	239
1 Timoti	241
2 Timoti	246
Titusu	249
Filemon	251
Heburu	252
Jemesu	265
1 Pita	269
2 Pita	274
1 Joon	277
2 Joon	282
3 Joon	283
Judu	284
Yelwiisu	286

LE A MATIU NA SĒB A YESU 'YER NŪO

I A Yesu Kırısto sākpāmıne nı nyā, wō yin a Nāa David nı Abraham bal pō,

II Abraham le ı Isaakı sāa, ka Isaakı mı ı Jekōb sāa, ka Jekōb mı dōo ı Juda sāa nı a wō yeer,

III ka Juda mı ı Pereji nı Jera sāa, ka ba ma di Tamar, nı Pereji na ı Hejoron sāa, ka Hejoron mı ı Aram sāa,

IV ka Aram mı ı Aminadab sāa, ka Aminadab mı ı Nason sāa, ka Nason mı ı Salmon sāa,

V ka Salmon mı ı Boaji sāa, ka a wō ma di Worahab, ka Boaji mı ı Obed sāa, a wō ma le Wōruf, ka Obed mı ı Jesı sāa,

VI ka Jesı mı ı a Nāa David sāa. David le ı a Solomon sāa, ka a wō ma dōo ı a Yuriya pōo.

VII Ka a Solomon mı ı Wōrehobom sāa, ka Wōrehobom mı ı Abija sāa, ka Abija mı ı Asa sāa,

VIII ka Asa mı ı Jehosafatı sāa, ka a Jehosafatı mı ı Jehoram sāa, ka Jehoram mı ı Yujiya sāa,

IX ka Yujiya mı ı Jotam sāa, ka Jotam mı ı Ahaji sāa, ka Ahaji mı ı Hejıkiya sāa,

X ka Hejıkiya mı ı Manase sāa, ka Manase mı ı Amōn sāa, ka Amōn mı ı Josiya sāa,

XI ka Josiya mı ı Jekoniya sāa, nı a wō yeer a sōo 'lo ban bar a ba tēe tı chen tı kpterε Babilon tēe.

XII Ban wa tı be a Babilon tēe pō, Jekoniya le ı a Sealtıel sāa, ka Sealtıel ı Jerubabel sāa,

XIII ka Jerubabel mı ı Abiud sāa, ka Abiud mı ı Eliyakim sāa, ka Eliyakim mı ı Ajor sāa,

XIV ka Ajor mı ı Jadok sāa, ka Jadok mı ı Achum sāa, ka Achum mı ı Eliud sāa,

XV ka Eliud mı ı Elıyajar sāa, ka Elıyajar mı ı Matan sāa, ka Matan mı ı Jekōb sāa,

XVI Jekōb mı le ı a Josefı sāa na ı Mēer sıre 'lo le ı a Yesu ma, a Yesu nyā le ı a Nı-iraa.

XVII An yi Abraham tı ta a Nāa David, a Yesu sākpāmıne ı naa pie nı anaar, an yi Nāa David tı tån a sōo 'lo a ba dōdōmōstı na nyōor ba chiin a Babilon wer pō ba mı ı naa pie nı anaar, an le yi a ba gbägbaar ıfo a Babilon wer pō tı tån a Nı-iraa a ba mı ı pie nı anaar.

XVIII Nıtō le a Yesu Kırısto dōofı yele tu. A wō ma Mēer ŋmaan na Josefı baraa tıche baa kul taa sere ε, ka Nāanmın sıe vε ka wō tara pōo.

XIX A wō baraa Josefı na ı nıtor jūu, ba bōoro ıka wō su wō vı nıyoō pō ε, ka wō tıer ıka wō sool bar wō jaa jomm.

XX Wōn wa tıer a yele nyā maalfı, ka a Nāanmın malaka wa a wō sē jån pō wa 'yer, "Josefı, David bie, ta joro dābāε ıka fı de a Mēer ka wō ı a fı pōo ε, a bie na be a wō pōom yin a Nāanmın sıe kpēo pō.

XXI Wōn dōon dabile ka fı na bōolo a wō yuor Yesu, 'lo le na faa a wō nıbe yin a ba yeldebe pō."

XXII Anyā a jaa ı naa ka a wiil a sı Soro 'yerbie wōn dōo 'yer tu a wō 'ye'yerε pō ı yelmāε,

XXIII "Nyε a pōosarbile na tara na pōo dōo dabile, ban 'yōon a wō yuor Emanuwel," (*Isaiya 7:14*) a par le, Nāanmın ben a sı sē.

XXIV Josefı na wa jεo a gōo pō, wō un a le jaa a Nāanmın malaka na 'yer ıka wō ı. Ka wō de a Mēer ka wō ı a wō pōo,

XXV tıche baa loō sōo ε, tı tån a sōo 'lo wōn dōo a dabile, na wō 'yōo a wō yuor Yesu.

II

I Yesu ban wa dōo Betılehem tēe a Judiya paal pō a Nāa Herōd sōo, yē dēme yin be a Jerusalem sapar wa,

II na ba wa soro, "Nyıne le a bie be ban dōo ka wō ı a Juu nıbe nāa? Sı nyε naa a wō ŋmerbir a sapar ıka sı wa puor wō."

III A Nāa Herōd na wa wō a le wō puō sōo naa, ka Jerusalem niyōo puor ni sōo,

IV be le wō buol a Juu nibe buorlo nberē ni a neē wiwiilbe suor buoro ika wō bōo a jie 'lo ban na dōo a Nī-iraa.

V Ka ba 'yer kō wō, "Betlehem na be Judiya, le le a Nāanmūn 'ye'yere dōo seb bin,

VI 'Fōo Bethlehem na be a Judiya paal pō, fōo le i jaa puorbile a Juda kpāen dēme pō, fō pō le a kpēō suō na yi kaara a n nibe Isiral.' " (*Mika 5:2*)

VII Be le ka Herōd sōol buol a yē dēme bala suor ba a sōo 'lo a nmerbir na pur wa.

VIII Be le wō tara ba chiin Bethlehem ti 'yer, "Yi chen ti yōbō a bie kaa ne ne, yin wa nye wō yi leb wa 'yer kō ma ka n ni chen ti puor wō."

IX Ban wa chel a nāa 'yer baar, ba yin lo a sōr chiine, a nmerbir 'lo ban nye a sapor de ban nie ti ara a jie 'lo a bie na be.

X Ban wa nye ka a nmerbir ara nōo kpe ban yōo jaa.

XI Ban kpe a yir pō, ba nyen a bie ni a wō ma Mēer, na ba gbur dumo puor wō. Be le ba tū a ba wōor pō ir kufōsi na i selma, nyinyibi kaa nyūu nōo ni kānyūu ala ban buolo sumura kō wō.

XII Tiche Nāanmūn dōo kpāa ba a jān pō, ika ba ta le leb chen a Nāa Herōd sē ε, ka ba tu jiyuo kul a ba tēe.

XIII A yē bōonbo na wa chen baar, a Nāanmūn malaka wan Josefō sē jān pō wa 'yer kō wō, "Vaa ir 'mōo a bie ni a wō ma, na fō jo chiin be Ijipiti wer pō, na fō ti be a be wa ti tāt a sōo 'lo in na 'yer kō fō, bojūu a Herōd ni a wō nibe buoro na a bie kōfō."

XIV Ka a Josefō ir 'mōo a bie ni a wō ma a tāsōo bāin jo chiin be a Ijipiti.

XV Be le wō ti jāne ti tāt a sōo 'lo a Nāa Herōd na wa kpi. A yelsi anyā i naa le ka a na i yelmāe ika a le a si Soro 'ye'yere na dōo 'yer ika, "Ijipiti

pō le in buol a n bie yin." (*Hosea 11:1*)

XVI A Nāa Herōd na wa bōon ika a yē dēme banyā na yi a sapor bel wō naa a suor kpe wō a wō 'yer kō a wō sojasi ika ba chen ti kō dabile jaa na be a Bethlehem na ta yuom ayi bu na ba ta sere ε, yi a sōo 'lo jaa won suor bōon yi a yē bōonbo sē.

XVII A le jaa a Nāanmūn 'ye'yere Jeremiya na dōo 'yer i yelmāe,

XVIII "Ba wōn kōkōr be a Wurama tēe pō, kōyiel ni wuur kpāen, Wurachel le kōnō a wō bibiir 'yōo. Ba kpi na, waa le buoro 'maalfō ε bojūu baa le chene go ε." (*Jeremiya 31:15*)

XIX Herōd na wa kpi, Nāanmūn malaka wan Josefō sē be a Ijipiti jān pō wa 'yer,

XX "Vaa ir 'mōo a bie ni a wō ma na fō chiin a Isiral wer pō, a bala na dōo buoro a bie kōfō kpi naa."

XXI Josefō vaan ir 'mōo a bie ni a wō ma chiin a Isiral wer pō.

XXII Tiche won wa wō ika Archelaus le di a nāa a Judiya a wō sāa kūu puor, wō joro na dābāe ika wō le chen a be. Ka a Nāanmūn wa kpāa wō a jān pō ika wō chen be Galilee paal pō.

XXIII Be le wō chen Najaretu ti kpiere a be, ka a le Nāanmūn 'ye'yere na dōo 'yer i yelmāe, "Ban buol wō naa Najaretu nire."

III

I Sōo kōo le a Jōon kōsuor muolo a Judiya mōgōo pō

II 'yere, "Yi leb a yi befō, a Nāanmūn nāalōo ta na."

III Jōon nyā 'yer le a Nāanmūn 'ye'yere Isaiya dōo 'yer a wō 'yer, "Kōkōr kōo le gōnō 'yere be a mōgōo pō, chōor a si Soro sōr, maal a wō sobie ka a tor." (*Isaiya 40:3*)

IV Nyōoma kōolo fuu le Jōon ma su ti de gān a lūn a siε. Soor ni sikāa le i a wō bōdiir.

V Niyōo yin a Jerusalem ni Judiya chiine a wō sē ni a bala na yi a Jordan man koor.

VI Ba woro naa a ba yeldɛɛ tɪ wɔ suoro ba a Nāanmɪn kɔɔ be a Jordan man pɔ.

VII Jɔɔn na wa nyɛ a Faraseemɪne nɪ a Saduseemɪne na waara a Nāanmɪn kɔɔ sofo jie, ka wɔ 'yer kɔ ba, “Yɪn waa bibiir, an n 'yer kɔ yɪ ɪka yɪ jo yɪ a Nāanmɪn suur na waara mɔ?”

VIII Yɪ vɛ ka a yɪ lɛ befɔ wiil ɪka yɪ lɛb a yɪ tɪɛr.

IX Yɪ ta chɛnɛ nɪmara jir 'yɔɔn yɪ mǎɛ ɪka, ‘Abraham lɛ ɪ a sɪ sǎa ɛ.’ N 'yɛɛ na kɔɔ yɪ ɪka Nāanmɪn na tɔɔn maal a kɔsɪbɛ anyǎna ka a lɛb ɪ a Abraham bibiir.

X A 'lar dɔɔl a tɪɛ pɪlɛm gu a nɪmaafɔ, tɪɛ jaa ba wa wɔnɔ wɔ sɔn ɛ ban nɪmaa wɔn lɔb 'yɔɔ bɪu pɔ.

XI “Maa 'lɔ suoro yɪn nɪ kɔɔ ka yɪ na lɛb a yɪ befɔ, tɪɛɛ nɪɛ ǎsɔɔ na tara kpɛɔ gar ma ben a n puor waara, a wɔ nafɔɔr gba ba sɛɛ ɪka n tuo ɛ. 'Lɔ lɛ na de a Nāanmɪn sɪɛ nɪ bɪu son yɪ.

XII A nɪmayɪlɛaa ben a wɔ nɪu pɔ, ka wɔ na yɪɛl a mɔɪ a vafɔ jie na wɔ kpaar a bie 'yɔɔ a boor pɔ tɪ chɔm a sɔsɔɔr nɪ bɪu 'lɔ na ba tara kpɪɪnfɔ bar.”

XIII Yesu yɪn a be a Galilee chen a Jordan man pɔ, ka a Jɔɔn na tɪ so wɔ a kɔɔ.

XIV Jɔɔn ba ta bɔɔrɔ ɪka wɔ so wɔ ɛ, na wɔ 'yer fɔɔ lɛ sɛɛ ɪka fɔ so ma tɪɛɛ ka fɔ lɛ wa a n sɛ go?

XV Tɪɛɛ ka Yesu 'yer kɔ wɔ, “Vɛ ka a ɪ a lɛ a pɔpǎanyǎ, a vɪɛl na ɪka sɪ ɪ a lɛ jaa Nāanmɪn na bɔɔrɔ.” Ka Jɔɔn sɔɔ lɛ a Yesu na 'yer.

XVI A lɛ wɔn wǎ so a Yesu a kɔɔ baar, a wɔ yɪ a kɔɔ pɔ, a sɔɔ 'lɔnɔ lɛ wɔ nyɛ a saaju na yuo a wɔ nyɛ a Nāanmɪn sɪɛ na kaara nɪmam kaar suu wa mar a Yesu ju.

XVII Tɪ a kɔkɔr yɪ a Nāanmɪn sɛ a saaju 'yɛɛ, “A anyǎna lɛ ɪ a n binɔnǎa ka a n 'yɔɔ ma 'maa nɪ wɔ.”

IV

I A Nāanmɪn sɪɛ tara na Yesu kpɛn a mɔgɔɔ pɔ, ka a tɪ tɪ bɛɛr wɔ kaa.

II Waa di bon jaa ber lɪjaayi nɪ tǎsɔɔ gbulo lɪjaayi ɛ, ka kɔ kpɛ wɔ.

III A 'yer kɔ wɔ, “Ala ɪ fɔɔ lɛ a Nāanmɪn Bie, 'yer kɔ a kɔsɪbɛ a nyǎna ka a lɛb bɔdiir.”

IV Tɪɛɛ ka Yesu 'yer kɔ wɔ, “A sɛb a Nāanmɪn gǎn pɔ ɪka, bɔdiir tɛɛ kɔ tɔɔ kɔ nɪɛ nyɛvɔr ɛ, tɪɛɛ 'yɛɛɪr jaa na yɪ Nāanmɪn nɛɛ pɔ.” (*Mosesɪ Gǎma Na Tu Anɪu 8:3*)

V A bɛɛr kaa sɔɔ lɛ tara wɔn don a Jerusalem, tɪ wiil wɔ a puorfɔ jie na do gar a jaa,

VI tɪ 'yer kɔ wɔ, “Ala ɪ fɔɔ lɛ a Nāanmɪn Bie, ɔɔ lo a tɛɛ. A sɛb ɪka, wɔn vɛn ka a wɔ malakasɪ gu fɔ na ba nyɔɔ fɔ nɪ a ba nuur ka fu gber kɔ nɛɛ kɔsɪr ɛ.” (*Yiel Gǎn 91:11, 12*)

VII Ka a Yesu mɪ 'yer kɔ wɔ, “A mɪ sɛb a Nāanmɪn gǎn pɔ ɪka, ta bɛɛr a yɪ Nāanmɪn kaa ɛ.” (*Mosesɪ Gǎma Na Tu Anɪu 6:16*)

VIII A tɪ lɛ tara wɔn don tɔɔ ju tɪ wiil wɔ a nǎa di jɪir a jaa na be ka a wer pɔ, na a bɔvɛlɪsɪ lɛ an be.

IX Ka wɔ 'yer kɔ wɔ, “In kɔ fɔ naa anyǎna a jaa, ala ɪ fɔ gbur dumo puor ma.”

X Yesu 'yer kɔ wɔ, “Fɔɔ Satan nyǎ tɔɔ yɪ be. A sɛb a Nāanmɪn gǎn pɔ ɪka, a sɪ Soro Nāanmɪn tɛɛ lɛ a sɛɛ ɪka yɪ puoro na yɪ tɔnɔ kɔɔ a 'lɔ tɛɛ.” (*Mosesɪ Gǎma Na Tu Anɪu 6:13*)

XI A tɪ bar wɔn tɪ chen, tɪɛɛ ka a Nāanmɪn malakasɪ wa sɔɔ wɔ.

XII Yesu na wa wɔ ɪka ba nyɔɔn Jɔɔn na ba pɔɔ, wɔ chen Galilee.

XIII Wɔ yɪn Najaretɪ na wɔ tɪ kpɪɛɛ be a Kapenahum a man nɛɛ be Jebulun nɪ Naftalɪ wer pɔ.

XIV Ka a lɛ jaa a Nāanmɪn 'yɛ'yɛɛ Isaiya na dɔɔ 'yer ɪ yɛlmǎɛ,

XV “Jebulun wer, Naftalɪ wer, a man sɔr a Jordan man gɔɔn. Galilee be a nɪyor na kpɪɛɛ.

XVI A nɪbɛ na dɔɔ be libɛ pɔ nyɛn chǎa, nɪbɛ bala na ba dɔɔ tara nyɛvɔr Nāanmɪn pɔ ɛ, nyɛn Nāanmɪn chǎa kpɛɛ.” (*Isaiya 9:1, 2*)

XVII A sɔɔ 'lɔnɔ̃ Yesu piel na wɔ mɔɔlɔ 'yerɛ, “Yɪ lɪɛb a yɪ befo a saaju nāalɔ̃ ta na.”

XVIII Yesu na wa de a Galilee man gogoro lana, wɔ nyen yɛɛr ayi Simon ban bɔɔlɔ Pita nɪ a wɔ yɛɛ Andiru na lɔɔrɔ loyaar 'yɔɔnɔ̃ a kɔɔ pɔ. Ba dɔɔ ɪ jānyɔɔrɔbɔ.

XIX Ka wɔ 'yer kɔ ba, “Yɪ turo ma, n vɛ naa ka yɪ nyɔɔrɔ nɪɛ 'yɔɔnɔ̃ a Nāanmɪn nāalɔ̃ pɔ.”

XX Ka ba tɔɔ tɛɛ a loyaarsɪ bar tɪ na ba turo wɔ.

XXI Wɔn lɛ yɪ a be chiine, wɔ lɛ nyen yɛɛr ayi, Jemesɪ na ɪ Jebedee bidaba naa a wɔ yɛɛ Jɔɔn ka ba be a gboro pɔ nɪ a ba s̃a Jebedee, maala a ba loyaarsɪ ka wɔ bɔɔl ba.

XXII A ba tɔɔ tɛɛ a gboro bar nɪ a ba s̃a tɪ turo wɔ.

XXIII Yesu yɔn a Galilee wile ba a lɔɔfɔ jɪir tɪ mɔɔlɔ a Nāanmɪn nāalɔ̃ 'yer nɔɔ tɪ s̃ana nɪɛ jaa baal.

XXIV Ka a wɔ yele yaar a Siriya ka ba tara a baalsɪ ba jaa waan a wɔ s̃ɛ, bala a baalsɪ nɪ āgān ɔbɔ na nyɔɔ, bala na tara a sɪɔɔɛ, banyā baal tāanaa na nyɔɔ nɪ gberfɔ jaa bɔɔrɔ, ka wɔ s̃a a ba baalsɪ.

XXV Nɪyɔɔ yɪn Galilee, nɪ Dekapolistɪ, nɪ Jerusalem, nɪ Judiya nɪ a Jordan man gɔɔn wa turo wɔ.

V

I Yesu na wa nye a nɪyɔɔ, wɔ don tɔɔ ju, wɔn wa tɪ jɛ baar ka a wɔ poturbo wa a wɔ s̃ɛ.

II A wɔ piel wile ba 'yerɛ,

III “Pɔpɛl lɛ kɔ a yɪn banyāna na ba tara bon jaa ɛ, tɪ bɔɔrɔ lɛ a Nāanmɪn na bɔɔrɔ. Yɪn lɛ so a saaju nāalɔ̃.”

IV Pɔpɛl lɛ kɔ a yɪn na kɔnɔ̃, Nāanmɪn na 'maan a yɪ nyāa.

V Pɔpɛl lɛ kɔ a yɪn na siir a yɪ m̃ɛ. Nāanmɪn na kɔ ban bon jaa na be a wer pɔ.

VI Pɔpɛl lɛ kɔ banyā kɔ nɪ kɔnyūur na kpɛ yeltorsɪ jūu, ban tɪ naa.

VII Pɔpɛl lɛ kɔ yɪn banyā na kaara nɪɛ nɪbaal, Nāanmɪn mɪ na k̃aan a yɪ nɪbaal.

VIII Pɔpɛl lɛ kɔ banyā na nɔ̃ Nāanmɪn sɪɛ, nɪ a ba nyāa wɔ jaa, bala lɛ na nye Nāanmɪn.

IX Pɔpɛl lɛ kɔ banyā na bɔɔrɔ nyā'maar, ban bɔɔlɔ ban Nāanmɪn bibiir.

X Pɔpɛl lɛ kɔ yɪn bala nɪɛ na ge yeltorsɪ jūu, yɪn lɛ so a saaju nāalɔ̃.

XI “Pɔpɛl lɛ kɔ yɪn a sɔɔ 'lɔ nɪɛ na tɔɔrɔ yɪ, na ba gere yɪ, tɪ ñmara jɪrsɪ 'yerɛ 'yer deɛɛ 'yɔɔnɔ̃ yɪ, a maa jūu.

XII Yɪ tara pɔpɛl, a yɪ s̃ayar berma naa a saaju, lɛ nɪ wɔ ju lɛ ba dɔɔ ge a Nāanmɪn 'yɛ'yɛɛɛ na dɔɔ be be.

XIII “Yɪ kaara fɪka nyaar a wer pɔ, tɪɔɔɛ a nyaar nɔɔ wa baar, ñmɪɛ ban lɛ ɪ wɔ ka wɔ lɛ ñm̃ɔ go? A maa lɛ tara tɔnɔ̃ kɔ bon jaa ɛ, ba ma kpaar bar ka nɪɛ nɛɛɛ nɪ gbɛɛ.

XIV “Yɪ kaara fɪka ch̃aa a wer pɔ. Yɪr ban mɛ tɔɔ ju kɔ tɔɔ sɔɔl ɛ.

XV Nɪɛ maa chom f̃atɪn de pɪɛ pɔɔ ɛ tɪɔɔɛ wɔ ma bin a kuorgbe ju kɔ chaar yɔɔ nɪɛ jaa a yɪr pɔ.

XVI Lɛ nɪ wɔ ju mɪ lɛ, yɪn lɛ ɪ ch̃aa a yɪ taaba s̃ɛ, ka ba na nye a yɪ t̃ɔvɪɛlɪ na ba pɛɛ a yɪ S̃a Nāanmɪn na be a saaju.

XVII “Yɪ ta tɪɛr ɪka n wan ɪka n wa sɔɔ a nɛbɪñaa bɪ, a Nāanmɪn 'yɛ'yɛɛɛ wiilfɔ bar ɛ, n ba wa ɪka n wa sɔɔ yaa bar ɛ, n wan ɪka n vɛ ka a ɪ yelm̃ɛ.

XVIII Yelm̃ɛ lɛ n 'yerɛ kɔrɔ yɪ, ɪka a saaju nɪ a wer ba wa baar ɛ, a sɛbir bile b̃ɔ'yɛn gba kɔ ir a nɛbɪñaa pɔ ɛ, tɪ ta a lɛ yele jaa na ɪ yelm̃ɛ.

XIX A lɛ jūu, nɪɛ jaa wa sɔɔ a nɛbɪnsɪ anyāna āsɔɔ jaa tɪ wiil a wɔ taaba ka ba mɪ maala a lɛ, na ɪn a bile a saaju nāalɔ̃ pɔ, tɪɔɔɛ nyā jaa na maala tɪ wile bamɪɛ ka ba mɪ maala a lɛ, na ɪn kp̃ɛɛ a saaju nāalɔ̃ pɔ.

XX N 'yerɛ na kɔrɔ yɪ, a yɪ yeltorsɪ ba wa tɪ gar a nɛɛ wiwiilbe nɪ a Faraseemɪɛ ɛ, yɪn ba be na wa kpɛ a saaju nāalɔ̃ pɔ ɛ.

XXI “Yɪ wɔn ban dɔɔ 'yer kɔ a sɪ s̃āakp̃amɪɛ, ‘Ta kɔ nɪɛ ɛ,’ (A *Yifo Gān 20:13*) nɪɛ nyā na kɔ nɪɛ na nyen 'yer tɔɔrfɔ.

XXII Tiche n 'yere na koro yi, ala i fo nyen na yebe suur, won nyen 'yer tɔɔrfɔ, ala i fo tɔn yebe na nyen 'yer tɔɔrfɔ a nibere niem, fɔɔ wa 'yer nire ɪka, jɔl nyā, na kpɛn a bɔu dagel 'lo pɔ.

XXIII “Ala wa i fo waara ni naa a fo kofɔ, a Nāanmɪn bɔɔr lofɔ jie na fo wa tier tɔ ɪka fɔɔ ni a yebe tara na 'yer,

XXIV bar a fo bon a Nāanmɪn bɔɔr lofɔ jie ti lieb chen ti 'maal a fo yebe ti pāa wa de a fo bon ko a Nāanmɪn.

XXV “An i yin ni a yi sān sɔɔ le chiine a 'yer tɔɔrfɔ jie, yi mɔlɔ wɔ a sɔr pɔ, ka le ba le ε, won de yin 'yɔɔ a 'yer tɔɔrɔ nɔu pɔ, ka wɔ de yi ko a nipɔɔraa ka wɔ mi pɔɔ yi bar.

XXVI Ala be a le, faa be na wa yi ka fɔɔ ba wa yab a sān baar ε.

XXVII “Yi dɔɔ wɔ ban 'yer ɪka ta gān nire pɔɔ bu sire ε. (A Yifo Gān 20:14)

XXVIII Tiche n 'yere na koro yi, nire nyā jaa na wa kaa pɔɔ jaa tāu ti bɔɔrɔ na gān wɔ, a nire 'lo gān wɔ naa a wɔ tier pɔ.

XXIX Ala i a fo nɔsɔɔ nibir vɛ naa ka fo i yelbier, 'loo wɔ bar, a fo āgān lɔboor āsɔɔ na ba be be ε, sa naa a fo āgān wɔ jaa na kpe bɔu pɔ.

XXX Ala i a fo nɔsɔɔ nɔu mi le vɛ ka fo i yelbier ε, ŋmaa wɔ 'lo bar, a fo āgān lɔboor āsɔɔ na ba be be ε, sa naa a fo āgān wɔ jaa na kpe bɔu pɔ.

XXXI “A mi dɔɔ 'yer ɪka, nire nyā jaa na tor a wɔ pɔɔ bar, wɔ ko wɔ a pɔɔ bar gān. (Mosesi Gāma Na Tu Anɔu 24:1)

XXXII Tiche n 'yere na koro yi ɪka, nire nyā jaa na tor a wɔ pɔɔ bar, ala baa i wɔ sɛne naa ε, vɛn ko i sɛsɛne, nire nyā jaa na kul a pɔɔ 'lo mi in sɛsɛne.

XXXIII “Yi mi le wɔn ban dɔɔ 'yer ko a si sākpaḡmɛne, ‘Yi taa sɔɔnɔ a neε 'lo yin pɔl 'yɔɔ a yi māε ε, tiche yi tara a le yin pɔl 'yɔɔ a si Soro.’

XXXIV Tiche n 'yere na koro yi, yi ta pɔ jaa ε, yi ta pɔn a saaju gba ε, bojɔu Nāanmɪn jaa jie le,

XXXV bu a wer ju, a wɔ gber dɔɔlfo jie le bu Jerusalem ε, bojɔu be le a Nākpɛε kpɛreε.

XXXVI Ta pɔn a fo ju ε, fo kɔ tɔɔ vɛ ka a fo jukɔɔl āsɔɔ pel bu sɔb ε.

XXXVII Yi vɛ ka a yi ɔɔ i ɔɔ ka a yi kai i kai, bon 'lo na gar a nitɔ yin a dɛer sɔɔ sɛ.

XXXVIII “Yi dɔɔ wɔ ban 'yer ɪka nibir na yāan nibir sān, ka nyim mi yaa nyim sān. (A Yifo Gān 21:24)

XXXIX Tiche maa 'yere na koro yi, ta pii a nire 'lo na sɔɔ fo sɔr ε. Tiche nire wa 'ma fo a tokpal nyā pɔ, lieb a nyā le 'yɔɔ wɔ.

XL Ka nire wa bɔɔrɔ ɪka wɔ seb fo nāa yir ti de a fo fuu, ko wɔ a 'lo fon su, na fo yaa a puom bon pɔɔ wɔ.

XLI Nɪkpɛε wa fir fo ɪka fo de a wɔ tuo chiin niem bālāa, tuo chiin teer jaa.

XLII Ko nire jaa na sɔɔr fo, ta mɔɔ nire nyā mi na bɔɔrɔ ɪka wɔ pɛε a fo bon ε.

XLIII “Yi wɔn ban dɔɔ 'yer ɪka, yi nɔ a yi tɔ sɔɔ ti 'laar a yi dɔsɔɔ. (Mosesi Gāma Na Tu Ata 19:18)

XLIV Tiche maa 'lo 'yere na koro yi, nɔ a yi dɔdɛme ti sɔɔrɔ Nāanmɪn koro a bala na gere yi,

XLV ka yi na i Nāanmɪn bibiir bojɔu 'lo le ma vɛ ka a mɔtɔɔ pur 'yɔɔ a nɪdebe ni a nɪsɔn ti na wɔ ma vɛ ka saa wa 'yɔɔ a bala na tor ni a bala na ba tor ε.

XLVI Yin nɔ a bala na nɔ yi tɛε, bo sāyar le yin nyε? A lɔpodierbe maa mi i a le bu?

XLVII Yin ma puoro a bala tɛε na i a yi nɪbe, bo tɔnɔ le be be? A bala na ba i a Juu nɪbe ε, maa mi i a le bu?

XLVIII Yi i numɪn a le a yi sāa Nāanmɪn na be a saaju kaar.

VI

I “Yi bɔɔnɔ sɔ, na yi taa mɔlɔ a yi yeltorsɪ a nɪbe niem ε, ka ba na bɔɔn ε, yin wa ire a le, yi kɔ nyε sāyar a yi sāa Nāanmɪn na be a saaju sɛ ε.

II “A le jɔu, fɔɔ wa de bon ko nire na ba tara ε, ta vɛ ka nɪbe bɔɔn ε, fika le a neer ayi dɛme na ma maala

a lɔɔfɔ yie nɪ a tɛn pɔ ɛ, ka nɪbɛ na pɛɛ ba ɛ. Yelmãɛ lɛ n 'yɛrɛ kɔrɔ yɪ ɪka, bala nyɛn a ba sãyar baar.

III A lɛ jũu, fɔɔ wa de bon kɔ nɪrɛ na ba tara ɛ, ta vɛ ka a gubaa nũu bɔɔn a bon 'lɔ a nũsɔɔ na maala ɛ,

IV ka nɪrɛ ta bɔɔn a bon fɔn maala ɛ, tɪchɛ a fɔ Sãa Nãanmɪn na nyɛrɛ yɛlsɔɔlɪ na kɔ fɔn a sãyar.

V “Yɪn maa wa sɔɔrɔ a Nãanmɪn, yɪ ta ma kaara a nɛɛr ayi dɛmɛ kaar ɛ, ba ma nɔn ɪka ba puoro a lɔɔfɔ yie pɔ, nɪ a tɛbɛrɛ pɔ, nɪ a sochara pɔ, ka nɪbɛ na nyɛ ba. Yelmãɛ jaa lɛ n 'yɛrɛ kɔrɔ yɪ, ɪka ba nyɛn a ba sãyar baar.

VI Tɪchɛ fɔɔ maa wa sɔɔrɔ a Sãa Nãanmɪn nyã sɪn ba nyɛrɛ ɛ, kɛɛ a fɔ die pɔ, tɪ pɔɔ a pãn, tɪ sɔɔr a Sãa Nãanmɪn na nyɛrɛ bon jaa, na yab fɔn a sãyar.

VII Yɪn maa wa sɔɔrɔ a Nãanmɪn, yɪ ta ma 'yɛrɛ 'yɛrbie ala na ba tara tɔnɔ ɛ, lɛ lɛ a bala na ba bɔɔ Nãanmɪn ma maala, ba tɪɛr ɪka Nãanmɪn na wɔn a ba sɔɔrfɔ a ba 'yɛrbiyɔɔ jũu.

VIII Yɪ ta kaara a ba kaar ɛ, a yɪ Sãa den nie bɔɔn bon 'lɔ yɪn bɔɔrɔ.

IX “Nɪtɔ lɛ yɪn ma sɔɔr a Nãanmɪn. Sɪ Sãa na be a saaju. Sɪ kɔ naa a fɔ yuor tɪɪ.

X A fɔ nãalɔɔ wɔ wa. A fɔ bɔfɔ wɔ ɪ a wɛr pɔ, nɪtãa lɛ a fɔ bɔfɔ na ɪrɛ be a saaju.

XI Kɔ sɪ a dɪna bɔdiir ka a sɛɛn sɪ.

XII Vɛ a sɪ yɛldɛbɛ bar, nɪtãa lɛ sɪn ma vɛ kɔ a sɪ taaba yɛldɛbɛ bar ba.

XIII Ta sɔɔ ka bɛɛr kaa nyɔɔ sɪ ɛ, faa sɪ yɪn a dɛɛr sɔɔ nũu pɔ.

XIV “Yɪn wa vɛ a yɪ taaba yɛldɛbɛ bar ba, a yɪ Sãa Nãanmɪn na be a saaju mɪ na vɛn bar yɪ.

XV Yɪn ba wa vɛ a yɪ taaba yɛldɛbɛ kɔ ba ɛ, a yɪ Sãa Nãanmɪn mɪ kũ vɛ a yɪ yɛldɛbɛ kɔ yɪ ɛ.

XVI “Yɪn wa gal kɔ, yɪ ta sɔ a yɪ nin a nɛɛr ayi dɛmɛ kaar ɛ, ba ma sɔn a ba nin ka a ba taaba nyɛ bɔɔ ka ba gal kɔ. Yelmãɛ lɛ n 'yɛrɛ kɔrɔ yɪ ɪka ba nyɛn a ba sãyar baar.

XVII Yɪn wa gal kɔ, yɪ lor a yɪ nie maal a yɪ mãɛ,

XVIII ka nɪbɛ ta bɔɔn yɪn gal kɔ ɛ, tɪchɛ a yɪ Sãa Nãanmɪn nyã sɪn ba nyɛrɛ ɛ, a Sãa Nãanmɪn nyã na nyɛrɛ yɛlsɔɔlɪ na yab yɪn a sãyar.

XIX “Yɪ ta bine a yɪ nãbonsɪ ka a wɛr ju be kpolo, nɪ sɔrɔ, nɪ na sɔɔ bar ɛ, nɪ be nãnyɪsɪ nɪ naa kɛɛ ju ɛ.

XX Tɪchɛ yɪ bɔɔrɔ nãbonsɪ bine a saaju, be lɛ a kpolo nɪ sɔrɔ na kɔ tɔɔ sɔɔ bar ɛ, nɪ be a nãnyɪsɪ na kɔ tɔɔ kɛɛ ju ɛ.

XXI A jie 'lɔ a fɔ nãbonsɪ na be, be lɛ a fɔ tɪɛr mɪ ma be.

XXII “A fɔ nɪbir lɛ ɪ a fɔ ãgãn chãa. A fɔ nɪbir wa ɪ a fɔ ãgãn wɔ jaa ma sɛɛn na chãa.

XXIII Tɪchɛ a fɔ nɪbir ba wa ɪ ɛ, a fɔ ãgãn wɔ jaa ma ɪn libe. Ala ɪ a chãa 'lɔ na be a fɔ pɔ ɪn libe, nyɛ lɛ a libe na jã.

XXIV “Nɪrɛ kɔ tɔɔ tɔ nɪbɛrɛ ayi tɔmɔ ɛ. Wɔn nɔn ãsɔɔ, tɪ 'laar ãsɔɔ, bɪ wɔnɔ a ãsɔɔ toor, tɪ ba wɔnɔ ãsɔɔ toor ɛ. Yɪ kɔ tɔɔ tɔ kɔ Nãanmɪn nɪ libie ɛ.

XXV “A lɛ jũu, n 'yɛrɛ na kɔrɔ yɪ ɪka, yɪ ta vɛ ka a yɪ nyɛvɔr yɛlɛ wɔnɔ yɪ ka yɪ 'yɛrɛ ɪka, bo lɛ yɪn di, bɪ bo lɛ yɪn nyũ ɛ. Bɪ waala ɪka, bo lɛ yɪn su pɔɔ a ãgãn ɛ. A nyɛvɔr ba fer gar a bɔdiir ɛ, ka a ãgãn mɪ fer gar a bɔsursɪ ɛ?

XXVI Yɪ kaa a lubil na be a saaju. Ba maa bɔr ɛ, bɪ nɪma ɛ, bɪ tara boor ma bin ɛ, tɪchɛ Nãanmɪn lɛ guolo ba. Yaa fer gar a lubil bɪ?

XXVII A yɪ buor sɔɔ lɛ na waal na wɔ tɔɔ de bɪbir bɔ'yɛn pɔɔ a wɔ nyɛvɔr pɔ?

XXVIII “Ka bo lɛ vɛ ka yɪ tɪɛrɛ a bɔsursɪ 'yɔɔ? Yɪ kaa nyɛ a mɔpuul lɛ an ma nɔɔ, ba maa tɔ ɛ, bɪ wob fuu su ɛ,

XXIX a Nãa Solomon gba nɪ a wɔ tɪɪr wɔ jaa ba dɔɔ su fuu ka wɔ vɛlɛ gar a mɔpuul a nyãna ɛ.

XXX Ala ɪ Nãanmɪn maal a mɔpuul ka a vɛlɛ, tɪchɛ a maa kor ɛ. Nɪbɛ ma chɔm ka a di. A Nãanmɪn na ma maal a mɔpuul a nɪtɔ, wɔ kaara

a yin na ı a wɔ nɪbe gar a mɔpuul anyāna. A yɪ sɔɔfɔ lɛ ba jā bon ɛ.

XXXI A lɛ jūu, yɪ ta waala 'yerɛ ɪka, bo lɛ yin di bu nyū ɛ, bu bo lɛ yin su ɛ?

XXXII A bala na ba puor ɛ, lɛ de a ba tɪɛr 'yɔɔ a anyāna pɔ, a yɪ Sāa bɔɔ naa ɪka yɪ bɔɔrɔ naa a bonɪ anyāna a jaa.

XXXIII Yɪ de nie bɔ a Nāanmɪn nāalɔɔ nɪ a wɔ yeltorsɪ, tɪche a anyāna a jaa, wɔn den pɔɔ yɪ.

XXXIV A lɛ jūu, yɪ ta waala a bio 'yɔɔ ɛ, bio lɛ na waala a wɔ mǎɛ 'yɔɔ. Bibir jaa tara na a wɔ yelwɔnsɪ.

VII

I “Yɪ ta tɔɔr nɪrɛ jaa 'yer ɛ, ka Nāanmɪn mɪ wa tɔɔr a yɪ 'yer ɛ.

II Nāanmɪn na tɔɔr a yɪ 'yer nɪtāa lɛ yin tɔɔr a yɪ tɔ sɔɔ 'yer. Lɛ fɔn man tɪr, lɛ mɪ lɛ ban man kɔ fɔ.

III “Nɪmɪnɛ a fɔ nyɛ dabile na be a fɔ yebe nɪbir pɔ tɪ ba chele a dakpɛɛ na be a fɔɔ nɪbir pɔ ɛ?

IV Bu nɪmɪnɛ fɔn ı 'yer kɔ a fɔ yebe vɛ ka ir a dabile na be a fɔ nɪbir pɔ bar tɪ ba chele a dakpɛɛ na be a fɔ nɪbir pɔ ɛ?

V Yin nɛɛr ayi dɛme, de nie ir a dakpɛɛ a fɔ nɪbir pɔ bar na fɔ pāa nyere tɔɔ ir a dabile a fɔ yebe nɪbir pɔ mɪ bar.

VI “Ta de bon na ı cheche 'yɔɔ baar ɛ, bu lob a fɔ bɔvɪɛlsɪ 'yɔɔ dor ɛ, ban nɛb na nɪ gbɛɛ tɪ lɛb nyɔɔ fɔ.

VII “Yɪ sɔɔr, Nāanmɪn na kɔ yɪ naa. Yɪ yɔbɔ, yin nyɛ naa, yɪ kpoor a pān, wɔn yuo naa.

VIII Nɪrɛ 'lo na sɔɔr na nyɛ naa, ka a 'lo mɪ na yɔbɔ nyɛ, ka a pān mɪ yuo kɔ a nɪrɛ 'lo na kpoor.

IX “A yin na ı a sāmɪnɛ, buor sɔɔ bie lɛ na sɔɔr a wɔ sāa bɔdiir, ka wɔ de kɔsr kɔ wɔ?

X Bu ka a bie sɔɔr jām, ka wɔ de waa kɔ wɔ?

XI Ala ı a yin na ı a yelbe-ɪrbe bɔɔn bɔvɪla ma maal kɔ a yɪ bibiir, nɪmɪnɛ lɛ an ı ka a yɪ Sāa na be a saaju, kɔ de bɔvɪɛl kɔ a bala na sɔɔr wɔ ɛ?

XII A lɛ yin ma bɔɔrɔ ɪka a nɪbe ba ma maala kɔrɔ yɪ, yɪ mɪ ma maala a lɛ ban bɔɔrɔ kɔrɔ ba, a nyā lɛ ı a Nebināa nɪ a 'Ye'yerbe Wiilfɔ.

XIII “Yɪ tu a dɔɔdɔr fuɪl pɔ kpɛ, bojūu a dɔɔdɔr yal sɔr ɪn jaa kɔmɔkɔmɔ tɪ ı sɔɔfɔ sɔr tɪche ka nɪyɔɔ turo.

XIV A dɔɔdɔr ɪn jaa fuɪl ka nyɛvɔr sɔr mɪ ı jaa kārakāra ka nɪbe bālāa na tɔɔ tu.

XV “Yɪ bɔɔn a jire 'ye'yerbe, ba ma bal ba mǎɛ piir kaar tɪche ba ɪn mɔdɔ be be na sɔɔnɔ.

XVI A ba wɔmɔ lɛ yin bɔɔn a lɛ ban be. Ba ma pɔr 'wɔrɔ gɔtɪɛ ju bu pɔr kɔkɔɔ nyaartɪɛ ju ɔ?

XVII Lɛ mɪ lɛ tɪsɔ jaa ma wɔn wɔsɔn ka tɪdɛɛr mɪ ma wɔ wɔdɛbe.

XVIII Tɪsɔ ba wɔnɔ wɔdɛbe ɛ bu tɪdɛɛr mɪ ba wɔnɔ wɔsɔn ɛ.

XIX Tɪɛ jaa baa wa wɔnɔ wɔsɔn ɛ, ban nɪmaa wɔn lob 'yɔɔ būu pɔ.

XX A ba wɔmɔ lɛ yin de bɔɔn ba.

XXI “A ba ı nɪrɛ jaa na bɔɔlɔ ɪka n Soro, n Soro, lɛ na kpɛ a Nāanmɪn nāalɔɔ pɔ ɛ, tɪche nɪrɛ nyā na maala a lɛ a n Sāa Nāanmɪn na be a saaju na bɔɔrɔ.

XXII A bibir 'lo daar, nɪyɔɔ na 'yer kɔ ma n Soro, n Soro, saa 'yer Nāanmɪn 'yer a fɔ yuor pɔ ɛ, na sɪ diin a sɪdɛbe ka a yɪ a fɔ yuor pɔ ɛ, na sɪ tɔ nɛ'maa tɔmɔ a fɔ yuor pɔ ɛ?

XXIII A daar 'lɔnɔ ɪn 'yer kɔ ba, n ba bɔɔ yɪ ɛ, yɪ tɔɔ chen be, yin yelbe-ɪrbe.

XXIV “A lɛ jūu, nɪrɛ jaa na wɔ a n 'yerbie anyāna tɪ maala a lɛ na kaara fɪka yɛ sɔɔ na mɛ a wɔ yir dɔɔl pie ju.

XXV Saa wa naa, ka a kɔɔ yɪ yaar jilɔ a yir ka a sɛsɛbe fu nɪme a yir tɪche waa lo ɛ, bojūu wɔ ara na kɔsr ju.

XXVI Tɪche, nɪrɛ jaa na wɔ a n 'yerbie anyāna tɪ na waa maal ɛ, kaara fɪka jɔl na mɛ a wɔ yir dɔɔl bire ju.

XXVII Saa wa naa, ka a kɔɔ yɪ yaar jilɔ a yir, ka a sɛsɛbe fu nɪme a yir kɔ lo ka a wɔ lofɔ ı dɛɛr.”

XXVIII Yesu na wa 'yer a 'yerbie anyāna baar nɛɛ 'maan a nɔɔɔ nɪ a wɔ wiilfo,

XXIX bojūu wɔ wile ban nɪ kpɛɔ gar a ba nebināa wiwiilbe.

VIII

I Yesu na wa yɪ a tɔɔ ju suu nɔɔɔ turo wɔ naa,

II a nɔɔɔ na turo wɔ, ka daba āsɔɔ na tara kɔkɔmɔ baal wa gbur dumo a wɔ niem tɪ 'yer, “N Soro fɔɔ sɔɔ sāa ma.” (*Mosesi Gāma Na Tu Ata 13:3*)

III Ka Yesu tur a wɔ nūu sɪr a daba tɪ 'yer, “N sɔɔ naa, sa.” Ajienaa ka a daba kɔkɔmɔ baal bar wɔ.

IV Be le ka Yesu 'yer kɔ wɔ, taa 'yere kɔrɔ nɪre ε, tɪche chen tɪ wiil a fɔ māe kɔ a Juu nɪbe bɔɔrloro na fɔ chiin a fɔ kɔfɔ tɪ ir a nɛɛ 'lo a Mosesi na dɔɔ 'yer ka a di dāasɪε.

V Yesu na wa kpɛ a Kapenahum a sojasɪ nɪdiere chen a wɔ sɛ tɪ sɔɔr wɔ 'yer,

VI “N Soro, a n tɔtɔnɔ le gā a yir ba tɔɔrɔ ire ε, na wɔ wɔnɔ a āgān tuo.”

VII Ka Yesu 'yer kɔ wɔ, “In wa sa naa a wɔ baal kɔ wɔ.”

VIII Ka a sojasɪ nɪdiere 'yer, “N Soro n ba sɛɛ ɪka fɔ wa a n yir ε, 'yer a 'yerbir tɛɛ, a n tɔtɔnɔ na sa naa.

IX A maa māe tara na nɪbere ɪn joro dābāe, naa mɪ tara a sojasɪ ka ba mɪ be a n pɪlem, maa 'yer kɔ nyā ɪka wɔ, chen, wɔ ma chen naa, bɪ āsɔɔ ɪka, wa, wɔ ma wa naa, bɪ ka n 'yer kɔ a n gbāgbaa, maal nyā, wɔ ma maal naa.”

X Yesu na wa wɔ a nɪtɔ, nɛɛ 'maa wɔ naa ka wɔ 'yer kɔ a bala na turo wɔ, “Yelmāe le n 'yere kɔrɔ yɪ. A Isral nɪbe pɔ gba, n ba nyɛ a sɔɔfɔ nyā tɔ ε.

XI N 'yere na kɔrɔ yɪ ɪka nɔɔɔ na yin jie jaa wa na ba wa lɔɔ din a Abraham nɪ a Isaaki nɪ a Jakob a Nāanmɪn nāalɔɔ pɔ,

XII tɪche a bala na so a Nāanmɪn nāalɔɔ, won lob ban bar yɔo a jilibe pɔ, be le ban kɔnɔ ɔɔrɔ nɪ nyɪmɛ.”

XIII Yesu 'yer kɔ a sojasɪ nɪdiere, “Kulo, a ɪ a le kɔ fɔ, fon tara a sɔɔfɔ jūu.” A tɔtɔnɔ sa naa a sɔɔ 'lɔnɔ pɔ.

XIV Yesu na kpɛ a Pita yir, wɔ nyen a Pita dāe ma āgān na tɔ kɔ gā.

XV Wɔ sɪr a pɔɔ nūu, ka a āgān tɔl baar a wɔ ir maal bɔdiir kɔ wɔ.

XVI A jāanɔɔr 'lɔnɔ ba waan na nɔɔɔ a sɪdebe na tara a Yesu sɛ, ka wɔ de a 'yerbir diin a sɪdebe ka a yɪ tɪ sāa a bala jaa an ɔɔrɔ.

XVII Ka a le jaa a Nāanmɪn 'ye'yere Isaiya na dɔɔ 'yer ɪ yelmāe, “ɪka wɔ den a sɪn baalsɪ a jaa bar.” (*Isaiya 53:4*)

XVIII Yesu na wa nyɛ a nɔɔɔ na nɔmaa jilɔ wɔ, ka wɔ 'yer kɔ a wɔ poturbo yɪ gɔɔ a man gɔɔn.

XIX A nɛɛ wiwiilbe āsɔɔ tɔɔn ta wɔ tɪ 'yer, “Wiwile, jie jaa fon chiine ɪn turo fɔ naa.”

XX Ka a Yesu 'yer, “Mɔbaar tara naa bɔɔr ka lubil mɪ tara choor tɪche maa Nɪsaal Bie ba tara jie na bin a n ju ε.”

XXI Ka a wɔ poturo āsɔɔ mɪ 'yer kɔ wɔ, “N Soro kɔ ma sɔr ka n kul tɪ ũu a n sāa baar.”

XXII Tɪche ka Yesu 'yer kɔ a daba, “Turo ma tɪ bar ka a kūn ũno a ba māe kūn.”

XXIII Yesu na wa kpɛ a gboro pɔ a wɔ poturbo mɪ tu won kpɛ.

XXIV Kɔsɛbe ir a man pɔ, ka a gboro sɛɛ kɔɔ ɪre na mɔr tɪche ka a Yesu gā gur.

XXV Be le ba chen tɪ sāt wɔ na ba 'yer, “Sɪ Soro faa sɪ, a kɔɔ dire sɪ naa!”

XXVI Ka wɔ sɔɔr ba, “Bo le so ka yɪ joro a dābāe? A yɪ sɔɔfɔ le ba jā bon ε.” Ka a Yesu ir tān ka a sɛsɛbe na ta furo nɔmaa vɔɔr ka a kɔɔ mɪ na ta ɔɔrɔ lo jaa jomm.

XXVII Nɛɛ 'maan a nɪbe ka ba soro taa, nɪ an le a nyā ka a sɛsɛbe nɪ a kɔɔ tu a wɔ nɛɛ?

XXVIII Yesu na wa ta a Gadara paal pɔ, dɔɔr ayi na tara sɪdebe yɪn a yar par tuor wɔ. Ban ɪ a nɪbebe jūu, nɪre jaa maa 'la tu a sɔr 'lo ε.

XXIX Ban wa nyɛ a Yesu ba nɔmen chelma tɪ 'yere, “Bo le fɔ bɔɔrɔ ka a sɪ sɛ, fɔɔ Nāanmɪn Bie? Fɔ wan

ika fu wa ge si tiche ka a 'yer tɔɔrfu bɔbir wa ta bu?"

XXX Do yoo mi dɔɔ ara gbor ba dire.

XXXI Ka a sɔdebe sɔɔr wɔ, "Ala ɪ fun dii sɔn bar, sɔɔ ka si chen ti kpe a dor anyã pɔ."

XXXII Ka wɔ 'yer kɔ ba, "Yɪ chen!" Be le a sɔdebe yi naa kpe a dor pɔ, ka a dor a jaa jɔ tɪgbil suu ti kpe a man kɔɔ pɔ gbɔm kpi kpi.

XXXIII A bala na kaara a dor jon kul, ban wa ti kɔɔere a tɛe pɔ, ba man bon 'lo jaa na ɪ a bala na tara a sɔdebe ni a le jaa na ɪ a dor.

XXXIV A tɛe wɔ jaa nibe yɪn wa a Yesu sɛ; ban wa nye wɔ ba sɔɔr won ɪka wɔ yɪ a ba wer pɔ.

IX

I Yesu na wa kpe a gboro pɔ, wɔ gɔɔn a man chen a wɔ mɛe tɛe be a Kapenahum.

II Dɔɔr bamune tuon daba ni fɔbaa nuur ni a gbɛe na kpi waan wa kpɛn wɔ gaal a Yesu niem. Yesu na wa nye le ban sɔɔ de wɔ, ka wɔ 'yer kɔ a baalaa, "N bie ta joro dɔbɔe ε, a fu yeldebe vɛn bar."

III Ka a nɛe wiwiilbe bamune pãa jɛ bɔlo 'yɔɔnɔ pɔɔr pɔ, "A daba nyã fere na sɔɔnɔ Nãanmɪn yuor."

IV Yesu bɔɔn a le ban tɪer, ka wɔ sɔɔr ba, "Nɪmune le yɪ tɪere dɛer a yɪ pɔɔr pɔ?"

V 'Yer buor sɔɔ le ɪ kɔmɔkɔmɔ? N 'yer ɪka a wɔ yeldebe vɛn bar bu n 'yer ɪka wɔ ir chiine?

VI Tiche pɔpãanyã ɪn wiil yɪ naa ka yɪ bɔɔn ɪka maa Nɪsaal Bie tara na kpɛɔ a wer pɔ, na vɛ nɪre yeldebe bar." Ti pãa 'yer kɔ a gberɛ, "Ir 'mɔɔ a fu bɔgãnaa kulo ni."

VII Ka a daba vaa ir kulo.

VIII A nibe na nye a le nɛe 'maa ban ka ba pɛere Nãanmɪn na kɔ nɪsaal a kpɛɔ nyã.

IX Yesu na wa yi a be chiine, wɔ nyen daba na di Matiu na jãne a lɔpoo defɔ jie, ka wɔ 'yer kɔ wɔ, "Ir turo ma," ka a Matiu ir turo wɔ.

X Ka ba 'mataa kul a wɔ yir ti jɛ dire ka a lɔpodiere ni a yelbe-ɪrbe yoo wa pɔɔ ba ni a Yesu poturbo ka ba 'mataa dire.

XI A Faraseemune na wa nye a nɪtɔ ba sɔɔr a Yesu poturbo, "Bo le so ka a yɪ wiwile 'mataa dire ni a lɔpodierbe ni a yelbe-ɪrbe?"

XII Yesu wɔn a le ban 'yer, ka wɔ 'yer kɔ ba, "Nɪre na kpɛme ba chiine titile jie ε, tiche baalaa le ma chen.

XIII Tiche yɪ kul ti tɪer a yeke nyã kaa, 'N bɔɔrɔ na nɪbaal a ba ɪ dɔn bɔɔr lofo ε.' (*Hosea 6:6*) N ba wa ɪka n wa bɔɔl a bala na tor ε, tiche n wan ɪka n wa bɔɔl a yelbe-ɪrbe."

XIV Ka a Jɔɔn poturbo wa a wɔ sɛ wa sɔɔr, "Nɪmune a sɔn ni a Faraseemune ma gal kɔ tiche ka a fu poturbo 'lo maa gal kɔ ε?"

XV Ka a Yesu sɔɔr ba, "Fɔn tɔɔ maal a bala ban bɔɔl a pɔɔ paalaa jie ka ba tara pɔsɔɔ a pɔɔ paalaa sɪre na chene be a ba sɛ ɔ, ban tɔɔ naa? Sɔɔ waara naa ka a nibe na wa nyoo ma chiin, a ber ala pɔ le a n poturbo pɔɔ na sɔɔ ka ba gal kɔ.

XVI "Nɪre maa nɪmaa fɔpaalaa se choo fɔkora a pɔ ε, 'lo be ɪ a le a fɔpaalaa na tɔɔn a fɔkora a chɪer. Ka a chɪerfo na ɪ dɛer.

XVII Bu nɪre ma den dɔbɔɪn 'yɔɔ dɔa wɔkora a pɔ ε, 'lo be ɪ a le a dɔbɔɪn na pur naa a wɔɔ ka a dɔa kpaar ka a wɔɔ mi sɔɔ. Ba ma den dɔbɔɪn 'yɔɔ a dɔa wɔpaalaa pɔ, ka a ta sɔɔ ε."

XVIII A Yesu na chene 'yere a anyãna kɔɔ ba, a lɔɔfo yir nɪdiere wa gbur dumo a wɔ niem ti 'yer, "A n bipɔɔ le kpi ajienaa, wa lieb a fu nuur sɪr wɔ ti won sa naa."

XIX Ka a Yesu ni a wɔ poturbo ir turo wɔ.

XX Ban wa de a sɔr chiine ka pɔɔ na lo sɪe suoro faara yuom pie ni ayi, wɔ gɔɔr a Yesu puor ti sɪr a fuu nɛe,

XXI bojũu wɔ tɪer a wɔ pɔɔm ɪka 'lo sɪr a Yesu fuu won sa naa.

XXII Yesu na lieb nye a pɔɔ wɔ 'yer naa, "Ta joro dɔbɔe ε n yepɔɔ, a fu sɔɔfo sãa fu naa." A dɛdɛe daa a pɔɔ jãt nɪmaa naa.

XXIII A Yesu na wa kpe a lõofu ndiere yir na wò nye a ulpeelbe ni a nuyoo na pòoro gòmõ,

XXIV ka wò 'yer, "Yi tɔɔ chen be a pòobile ba kpi ε, wò gur naa." Ka ba laara wò.

XXV A nuyoo na wa yi a yoo baar, wò kpèn ti nyoo a wò nūu, ka a pòobile vaa ir.

XXVI Ka a yele ηme yaar a paal 'lo wò jaa.

XXVII Yesu na wa yi a be chiine, jòn ayi turo wò naa, na ba gboolo bɔɔɔ, "Kaa si nɔbaal, David Bie."

XXVIII Wòn wa kpe a yir, a jòn wan a wò sɛ, ka Yesu suor ba, "Yi soon de ɔka in tɔɔ sa a yi baal ɔ?" Ka ba 'yer kò wò, "Ɔɔ, si Soro."

XXIX Ka wò sur a ba nibie ti 'yer, "A yi soofu jūu yin nyere naa."

XXX Ka a ba nibie tɔɔ yuo yuor. Tiche ka Yesu kpākpāan ba ɔka ba taa vɛ ka nɔre jaa bɔɔn ε.

XXXI Tiche ba yin ti ηme a wò yele yaar a tɛe 'lɔnɔ wò jaa.

XXXII A jòn ayi bala na wa lieb chen baar, ba tara na daba na tara sɔdebe na wò i woo waan a Yesu sɛ.

XXXIII A sɔdebe na wa yi a daba pò baar, wò piel 'yere, ka neer 'maa a nuyoo ka ba 'yere, "Saa dɔɔ nye a nitɔ a Isral jaa ε."

XXXIV Tiche ka a Faraseemune 'yer, "A sɔdebe nāa le kò wò a kpɛɔ ka wò dire ni a sɔdebe ka a yire."

XXXV Yesu yon a tɛbere ni a tɛbil a jaa pò, wile a nibe a lõofu yie pò, ti mɔɔɔ a Nāanmɔn nāalɔɔ 'yer nɔɔ sāana ni baal jaa bɔɔɔ.

XXXVI Wòn wa nye a nuyoo, nɔbaal kpe wò naa bojūu baa bɔɔ a ba ju tier ε, na baa mɔ le tara sɔnɔ ε, fika piir na ba tara chune ε.

XXXVII Ka wò 'yer kò a wò poturbo, "A pòɔ berma naa tiche ka a ηmanmarba ba waa ε,

XXXVIII a le jūu yi suor a pòɔ sɔɔ ka wò bar tɔtɔnbɔ ka ba wa a pòɔ pò."

X

I Yesu bɔɔɔ a wò poturbo pie ni ayi na wò kò ba kpɛɔ ɔka ba dii a sɔdebe ka a yi, na ba sāana ni baal jaa bɔɔɔ.

II A poturbo pie ni ayi na i a nitɔnsɔ yoe le a anyāna, Simon ban bɔɔɔ Pita, ni a wò yebe Andiru, Jemesɔ na i Jebedee bidaba, ni a wò yebe Joɔn.

III Filip ni Batolomi, Tomasɔ ni Matiu na i a lõpodiere. Jemesɔ na i Alfayasɔ bidaba ni Tadius.

IV Simon na mɔɔ nɔbir ni a wò wer yele, ni Judas Isikariyot 'lo le wa gar 'yɔɔ a Yesu.

V A poturbo pie ni ayi banyā le a Yesu tɔɔ ni a kpāafu anyāna. "Yi ta kpe a nuyor bu a Samariya tɛn pò ε,

VI tiche yi chen a Isral nibe bala na bɔr a piir kaar sɛ.

VII Yi chen ti mɔɔɔ a 'yer nɔɔ na yi 'yere, a Nāanmɔn nāalɔɔ ta na.

VIII Yi sāana a baalsɔ, na yi sāne a kūusɔ, na yi sāana a kòkò mɔ baalsɔ na yin maal ba ka ba i nɔsɔn, na yi dire a sɔdebe ka a yire. Yi nyen pòɔ, yi mɔ ti tir pòɔ.

IX Yi ta de selma ε bu diere libie 'yɔɔnɔ a yi wòɔr pò ε,

X bu 'mɔɔ wòɔ tara a sɔr pò ε, bu 'mɔɔ fuusɔ ayi ε, bu de nafɔbɔ pòɔ ε, bu dadiiraa ε, bojūu tɔtɔnɔ jaa seen naa wò sāyar.

XI "Yin wa kpe tɛe jaa pò, yi suor kaa nɔre 'lo ni na de yi, yi kpɔre a wò 'yer na yi wa ti yin a be.

XII Yin wa kpe a yir, yi puor a nibe.

XIII A yir 'lo nibe wa sɔɔ de yi, yi vɛ ka a yi nyā'maar be a ba sɛ, tiche bala ba wa sɔɔ de yi ε, yi lieb a yi nyā'maar.

XIV Nɔre jaa baa wa sɔɔ de yi ε bu chel a yi 'yer ε, yi kpoor a yi gbɛe tā-uul bar yin wa yire be a tɛe 'lo bu a yir 'lo pò.

XV Yelmāe le n 'yere kòɔ yi, Nāanmɔn na kāan a Sodom nibe ni a Gomora nibe nɔbaal a 'yer tɔɔrfu bɔbir gar a nibe bala a tɛe 'lɔnɔ pò.

XVI Yi nye, n tɔnɔ yi naa fika piir na kpe jubere pò kaar, yi i yɛn dɛme

waba kaar, na yɪ kaara fɪka ŋmama na ba maala dɛɛr ɛ.

XVII “Yɪ gu a yɪ m̄ɛ, ban nyɔɔr yɪn chiin tɪ kɔ a nɪbɛrɛ na ba fɔb yɪ a ba lɔɔfɔ jɪir,

XVIII ban fir yɪn chiin a paal nɪbɛrɛ jie nɪ a n̄amɪne yie a n yuor j̄uu, ka yɪ na di d̄aasɛ kɔ a bala na ɪ a nɪyor.

XIX Ba la wa nyɔɔr yɪ chiin a 'yer tɔɔr fɔ jie, yɪ ta v̄ɛ ka a wɔnɔ yɪ a lɛ yɪn tɪ 'yerɛ ɛ nɪ a lɛ yɪn na 'yer ɛ; bon 'lɔ yɪn na 'yer N̄aɲmɪn na wiil yɪ naa a sɔɔ 'lɔ n̄ɔ.

XX A ba ɪ yɪn lɛ na 'yer ɛ tɪche a yɪ S̄aa N̄aɲmɪn Sɪɛ na wiil yɪn a lɛ yɪn na 'yer.

XXI “Yɛbɛ na gar 'yɔɔ yɛbɛ ka ba kɔ wɔ, ka a s̄aa mɪ gar 'yɔɔ a wɔ bie. Bibiir kɔ lɛ wɔnɔ a ba s̄amɪne toor ɛ, na ba v̄ɛ ka ba kɔ ba.

XXII Nɪrɛ jaa na 'laar yɪ naa yɪn sɔɔ ma j̄uu, tɪche nɪrɛ 'lɔ na sɔɔ ara tɪ ta a baaraa, na nyen faafɔ.

XXIII A t̄ɛɛ 'lɔ nɪbɛ wa gere yɪ, yɪ yɪ a be fɔɔ chen t̄ɛyuo; yelm̄ɛ lɛ n 'yerɛ kɔrɔ yɪ, yɪ kɔ yɔ a Isral t̄ɛn bar ɛ, tɪche ka a Nɪsaal Bie wa ɛ.

XXIV “J̄aj̄ana ba gar a wɔ wiwile ɛ bu ka gb̄agbaa gar a wɔ nɪkp̄ɛɛ ɛ.

XXV A s̄ɛɛn ɪka a j̄aj̄ana wɔ nyɛt̄aan a wɔ wiwile, ka a gb̄agbaa mɪ nyɛt̄aan a wɔ nɪkp̄ɛɛ. ɪ ba buɔlɔ na a yir sɔɔ Beeljebul, yodɛɛr buor lɛ ban p̄aa buɔlɔ a yir d̄ɛmɛ!

XXVI “Yɪ ta joro nɪbɛ d̄ab̄ɛɛ ɛ, bon jaa ba be be pɔɔ ka ba k̄ɔ yuo ɛ, bu bon jaa ba be be sɔɔl ka ba k̄ɔ b̄ɔɔn ɛ.

XXVII Bon 'lɔ n 'yer kɔ yɪ libe pɔ yɪ 'yer wɔ ch̄aa pɔ, bon 'lɔ yɪn wɔ ka ba bɔl 'yer yɔɔ pɔɔm 'yer mɔɔl wɔ a gai jur.

XXVIII Yɪ ta joro a bala na kɔ a āḡan tɪ kɔ t̄ɔɔ kɔ a sɪɛ ɛ, tɪche yɪ joro a 'lɔ nɪ na t̄ɔɔ kɔ a sɪɛ nɪ a āḡan a b̄uu dagel 'lɔ pɔ.

XXIX Ba ma d̄an tiitasɪ ayi kobsɪ ayi. Tɪche āsɔɔ kɔ lo t̄ɛɛ ɛ, ala baa ɪ a yɪ S̄aa N̄aɲmɪn bɔfɔ lɛ ɛ.

XXX N̄aɲmɪn sɔr a yɪ jukɔɔl a jaa b̄ɔɔ.

XXXI A lɛ j̄uu, yɪ ta joro d̄ab̄ɛɛ ɛ, yɪ tara na t̄ɔn̄ɔ gar a tiitasɪ.

XXXII “Nɪrɛ jaa na wa 'yer ɪka wɔ b̄ɔɔ ma naa a nɪbɛ niem, 'lɔ lɛ n mɪ na 'yer ɪka n b̄ɔɔ naa a n S̄aa na be a saaju niem,

XXXIII tɪche nɪrɛ 'lɔ na chiir ma a nɪbɛ niem, 'lɔ lɛ n mɪ na chiir a n S̄aa na be a saaju niem.

XXXIV “Yɪ ta tɪɛr ɪka nȳa'maar lɛ n waan a wer pɔ ɛ; n ba waan nȳa'maar ɛ tɪche ootaa lɛ n waan.

XXXV N wan ɪka n wa v̄ɛ ka 'Bie nɪ s̄aa ootaa, ka bipɔɔ oo a ma, pɔɔ na oo naa a wɔ bidaba pɔɔ ka a bidaba pɔɔ mɪ oo a wɔ sɪrɛ ma.

XXXVI Yir d̄ɛmɛ na lɛb ɪ d̄ɔd̄ɛmɛ.' (Mika 7:6)

XXXVII “Nɪrɛ jaa na n̄ɔ a wɔ s̄aa bu a wɔ ma gar ma wɔ k̄ɔ t̄ɔɔ ɪ a n poturo ɛ, nɪrɛ jaa mɪ na n̄ɔ a wɔ bie bu bipɔɔ gar ma, wɔ kɔ t̄ɔɔ ɪ a n poturo ɛ.

XXXVIII Nɪrɛ 'lɔ mɪ na ba de a wɔ daa tuo turo nɪ ma ɛ, wɔ k̄ɔ t̄ɔɔ ɪ a n poturo ɛ.

XXXIX Bala na buɔrɔ a ba nyɛvor na bɔr wɔ naa tɪche bala mɪ na bɔr a ba nyɛvor a maa j̄uu na nyɛ wɔ naa.

XL “Nɪrɛ 'lɔ jaa na sɔɔ de yɪ, sɔɔn de ma, nɪrɛ 'lɔ jaa mɪ na sɔɔ de ma sɔɔn de a nɪrɛ 'lɔ na t̄ɔ ma.

XLI Nɪrɛ 'lɔ jaa na sɔɔ de a N̄aɲmɪn 'ye'yere won ɪ N̄aɲmɪn 'ye'yere j̄uu na nyen a wɔ s̄ayar. Nɪrɛ jaa mɪ na sɔɔ de nɪrɛ na ɪ nitor won ɪ nitor j̄uu na nyen a nitor s̄ayar.

XLII Nɪrɛ 'lɔ jaa na kɔ a b̄ɔbile banȳana āsɔɔ k̄ɔ'maar nɪ ŋmele w̄ɔn ɪ a n poturbo j̄uu, yelm̄ɛ lɛ n 'yerɛ kɔrɔ yɪ ɪka a nɪnyɪnɛ k̄ɔ faa a wɔ s̄ayar ɛ.”

XI

I Yesu na wa wiil a wɔ poturbo pie nɪ ayi baar, wɔ yɪn a be chen a Juu nɪbɛ t̄ɛn tɪ wile na wɔ mɔɔlɔ a 'yer n̄ɔɔ a t̄ɛn ala na be a Galilee paal pɔ.

II Jɔɔn na be a nɪpɔɔ die pɔ, tɪ wa w̄ɔ lɛ a Yesu Kɪrɪsɪto na maala, wɔ t̄ɔn a wɔ poturbo bamɪne

III ɪka ba ti sʊʊr, “Fõʊ le a nɪrɛ 'lo ni na wa bu, si chele niyuo?”

IV Ka Yesu 'yer kʊ ba, “Yi lieb kul ti 'yer kʊ a Jɔɔn, a le yɪn wõ ti nyɛ.

V Jõn nyere naa, ka a gbersi mi chiine, ka kõkõn mi sa, ka wõn mi wõnõ jaa cheche, ka kũusi jɛɔ, ka 'yer nõɔ mi ta a nõn dɛme.

VI Popel sɔɔ le a 'lo na ba baala ma ɛ.”

VII Ban wa chen baar, Yesu piel 'yere a Jɔɔn 'yer kʊrɔ a niyɔɔ, “Bo le yi dõɔ kpe a mɔgõɔ pɔ ɪka yi ti kaa? A jumur a sesebe na dõɔnõ bu?

VIII Kai, ka bo le yi chen ɪka yi ti kaa? Daba na su bõvɪel le yi chen ɪka yi ti kaa bu? Nyɛ a bala na ma su bõvɪel ɛ, nãmɪne yie le ba ma be.

IX Tiche bo le yi chen ɪka yi ti kaa? Nãanmɪn 'ye'yere bu? Jɔɔ, n 'yere na kʊrɔ yi ɪka wɔ gar Nãanmɪn 'ye'yere.

X A nyã yele le seb a Nãanmɪn gãn pɔ ɪka ɪn tõ naa a n tõtõnõ ka wɔ de a fɔ nie na wɔ ti chɔɔr a fɔ sɔr kʊ fɔ. *(Malakai 3:1)*

XI Yelmãɛ le n 'yere kʊrɔ yi ɪka bala jaa pɔɔ na dɔɔ ka a wɛr pɔ, ba ɪ kpɛɛ gar a Jɔɔn kõsuor ɛ, tiche 'lo mi na ɪ a pʊʊr a Nãanmɪn nãalõʊ pɔ gar wɔ naa.

XII An yi a Jɔɔn Kõsuoro sɔɔ wa ti tãn a dɪna a Nãanmɪn Nãalõʊ nõnõ naa ka a kpãen dɛme sɔɔ wɔ.

XIII A Nãanmɪn 'ye'yere ba jaa ni a nebinãa dõɔ 'yer a Nãanmɪn nãalõʊ 'yer ti tãn a Jɔɔn sɔɔ.

XIV Ala ɪ yɪn sɔɔn de, a anyãna 'lo le ɪ a Elaija ni naa lieb wa.

XV Nɪrɛ 'lo na tara toor wɔ chele.

XVI “Tiche bo le ɪn de a dɪna nibe man? Ba nyentãan bibiir na ma jãne a ba dãen jiiir na ba buɔɔ taa,

XVII si pɛel a ɪle ti yaa seere bãne ɛ, na si kõnõ kõiyele yaa ñmara nibikõɔ ɛ.

XVIII A Jɔɔn na wa, waa dire ɛ, na waa le nyuro go ɛ, ka ba 'yer ɪka si dɛer le wɔ ɪ.

XIX Tiche ka a Nɪsaal Bie wa na wɔ ma dire ti nyuro ka ba 'yer ɪka di dire ni dãburo le wɔ ɪ, na wɔ ɪ a lõpodierbe ni a yelbe-ɪrbe baraa. A

ma wiil a le Nãanmɪn na tor, bala wa nyɛ le a wɔ nibe na kpɪere ni yɛ.”

XX Yesu pɔɔ sɔɔn naa a tɛn bala nibe a be a wɔ ne'maa tõmõ na tõ, tiche ka baa sɔɔ de wɔ ɛ.

XXI “Nebier ben a yɪn Korajin dɛme sɛ. Nebier mi ben a yɪn Betɪsaida dɛme sɛ. A a ɪ a ne'maa tõmõ ala ɪn tõ a yi jie, mi ta tõn be a le a Tire ni a Sidon tɛn pɔ, ban taa lieb a ba tier na ba su bõjarsɪ jɛn tãpiɛl pɔ.

XXII Tiche n 'yere na kʊrɔ yi ɪka a 'yer tɔɔrfɔ daar Nãanmɪn na kãan a Tire ni a Sidon nibe nɪbaal gar a yɪn.

XXIII A yɪn Kapenahum dɛme, ban 'mɔɔ yɪn don saaju bu? Kai, ban suun yɪn a kpɪisɪ tɛe. Ala ɪ a ne'maa tõmõ na tõ a yi pɔ mi ta tõn a Sodom pɔ, a tɛe anyãna naa chene na wa tɔ dɪna.

XXIV Tiche n 'yere na kʊrɔ yi ɪka a 'yer tɔɔrfɔ daar Nãanmɪn na kãan Sodom nibe nɪbaal gar a yɪn.”

XXV A daar 'lõnõ Yesu 'yer naa, “N dãn a n Sãa Nãanmɪn na ɪ a saaju ni a tɛe wɔ jaa Soro, bojũu fɔ sɔɔl a yele anyãna a yɛn dɛme sɛ ti ir wiil bibiir.

XXVI Jɔɔ, n Sãa le le ɪ a fɔ popel ka fɔ maal.

XXVII “N Sãa den a yele a jaa kʊ, nɪrɛ jaa ba bõɔ a Bie ɛ, ka a Sãa ba le ɛ, nɪrɛ jaa mi ba bõɔ a Sãa ɛ, ka a Bie ba le ɛ, ni a bala a Nãanmɪn Bie na ir, na wiil ban a Sãa.

XXVIII “Yi wa a n sɛ, yɪn banyã na bal na yi tuo tuor ka a wõnõ yi, ɪn too yɪn a yi pɛn.

XXIX Yi de a n daa tuo na yi jãn yi a n sɛ, bojũu n ɪn jomm sɔɔ, naa siir a n mãe a n nyãa pɔ, yɪn nyen pɛnfɔ kʊ a yi sɪr.

XXX Bojũu a n daa ɪn kõmõkõmõ, ka yɪn tõɔ tuo a tuor ala ɪn na kʊ yi.”

XII

I A ba kor ɛ tiche ka Yesu kpe a pɔɔ sãlsɔɔ tala a Pɛnfɔ Bɪbir Daar. Kõ kpɛn a wɔ poturbo, ka ba piel fɔrɔ a bõbie ɔɔrɔ.

II A Faraseemune na wa nye a le, ba suor a Yesu, “Fɔ nyen le na ba tu a nebināa a fɔ poturbo na ure a Pɛnfɔ Bɪbir Daar ɔ?”

III Ka a Yesu 'yer kɔ ba, “Yaa kar a Nāanmɪn gān pɔ nye a le a Nāa David na dɔɔ ɪ nɪ a wɔ nɪbe a kɔ na kpe ε?”

IV Wɔ kpɛn a Nāanmɪn yir ka 'lɔ nɪ a wɔ nɪbe tɪ de a paanɔɔ 'lɔ ban ben kɔ Nāanmɪn na ba 'wɔb na ba tara sɔr ε, ka ala ba ɪ a Juu nɪbe bɔɔrloro tɛɛ ba le ε.

V Bɪ yaa kar a Mosesɪ nebināa pɔ le a Juu nɪbe bɔɔrlorbo a Pɛnfɔ Bɪbir Daar a puorfɔ yir pɔ na ma tɔ tɪ na baa bɔɔlɔ a le bier ε?

VI Yelmāe le n 'yere korɔ yɪ, nɪre kɔɔ ben ka na gar a puorfɔ yir.

VII A Nāanmɪn 'yer a, ‘Nɪbaal le n bɔɔrɔ, a ba ɪ dɔn yɪn kɔ chɔm kɔ ma ε.’ (Hosea 6:6) Yɪn ta bɔɔ a ye le nyā par, yɪ kɔ naa bɔɔlɔ nɪbe na ba maal dɛer ε, ɪka bier le ba maal ε.

VIII A maa Nɪsaal Bie le ɪ a Pɛnfɔ Bɪbir Soro.”

IX Yesu yin a be chen a ba lɔɔfɔ yir pɔ,

X tɪ nye daba kɔɔ nɪu na kpi. Ka ba suor wɔ, “A tara na sɔr ɪka fɔ sāa baal a Pɛnfɔ Bɪbir Daar ɔ?” Ba suor a le bɔɔrɔ ɪka ba nye a wɔ pɔ 'yer 'yer.

XI Yesu suor naa, “Ala ɪ a yɪ āsɔɔ tara na per ka wɔ lo bulo pɔ a Pɛnfɔ Bɪbir Daar, ηme le fɔn ɪ? A ba ɪ fɔn ir wɔn a bɔɔ pɔ ε?”

XII A nɪsaal gar per. A le jɪu a sɪ nebināa bar sɔr ɪka fɔ maal vɪla kɔ nɪre a Pɛnfɔ Bɪbir Daar.”

XIII Wɔ 'yer kɔ a daba 'lɔ nɪu na kpi, “Tur a fɔ nɪu.” A wɔ tur ka a nɪu wɔ jaa sa kaara a nɪu nyā sɔɔ kaar.

XIV A Faraseemune yin na ba piel guoro a Yesu kofɔ.

XV Yesu na wa bɔɔn a le ban piel guoro ɪka ba ɪ wɔ, wɔ yin a jie 'lɔ ka nɪyɔɔ jaa turo wɔ. Wɔ sāan a bala an ɔɔrɔ.

XVI Tɪ 'yer kɔ ba ɪka ba ta 'yer a wɔ ye le kɔ nɪre jaa ε.

XVII Wɔ maal a nɪtɔ, ka a le a Nāanmɪn na dɔɔ 'yer tu a 'ye'yere Isaiya na ɪ yelmāe,

XVIII “A n tɔtɔnɔ le a nyā ɪn kaa ir, a 'lɔ n na nɔ, a 'lɔ a n pɔɔ na pelɔ. ɪn yɔɔ wɔn a n Sɪe, ka wɔ mɔɔl a n 'yer tɔɔrfɔ ye le kɔ a nɪbe ba jaa.

XIX Wɔ kɔ tara nechure bɪ ηmiere chelstɪ bɪ pɔɔrɔ gɔmɔ yɔɔ ε.

XX Wɔn siir wɔ māe kɔ a bala na siir a ba māe, tɪ na wɔ maal vɪla kɔ a bala na ba tara sɔnɔ ε. Wɔn ara na kpɛɔ tɪ tān a sɔɔ 'lɔ wɔn na vɛ ka a nɪbe sɔɔ de a Nāanmɪn yeltorsɪ.

XXI A wɔ yuor pɔ le a nɪbe ba jaa na tara tɪertɔ fɔ jie.” (Isaiya 42:1-4)

XXII Ba waan na daba na ɪ jɔɔ tɪ ɪ wɔn na tara sɪdebe Yesu sɛ. Wɔ sān a daba baal, ka wɔ nyere tɪ le 'yere jaa cheche.

XXIII Nɛer 'maan a nɪyɔɔ ka ba soro taa ɪka, kaa 'lɔ le ɪ a Nāa David Bie bɪ?

XXIV Tɪche a Faraseemune na wa wɔ a le ba 'yer naa, “Wɔ dire na sɪdebe ka a yire bojɪu, a sɪdebe nāa Beeljebul le kɔ wɔ a kpɛɔ ka wɔ dire nɪ a sɪdebe.”

XXV Yesu na bɔɔn a le ban tɪere, a wɔ 'yer kɔ ba, “Tɛe 'lɔ na ηma dɛdɛme jɛere taa kɔ kor ε. Tɛe 'lɔ bɪ yir kpɛe 'lɔ na ηma dɛdɛme jɛere taa kɔ ara ε.

XXVI Ala ɪ a Satan diin Satan kɔ yɪ na wɔ ηma dɛdɛme ηme le a wɔ nāalɔɔ na ɪ ara?”

XXVII Ala ɪ Beeljebul le kɔ ma a kpɛɔ ka dire nɪ a sɪdebe, tɪ a bala na ɪ a yɪ poturbo, bo le ba tara dire nɪ a sɪdebe? A le jɪu bala le na ɪ a yɪ 'yer tɔɔrbo.

XXVIII Ala ɪ Satan diin Satan kɔ yɪ na wɔ ηma dɛdɛme ηme le a wɔ nāalɔɔ na ɪ ara? Ala ɪ Nāanmɪn Sɪe le kɔ ma a kpɛɔ ka dire nɪ a sɪdebe ka a yire wiil ɪka a Nāanmɪn nāalɔɔ ta yɪ naa.

XXIX “Nɪmɪne le nɪre na tɔɔ ɪ kar kpe gādaa yir de a wɔ bonsɪ, 'lɔ ba de nie lɪ a gādaa nyā tɪ de a wɔ bonsɪ ε?”

XXX “Nıre 'lo na ba be a n sē ε, tara man nı 'yer, nıre 'lo na ba p̄so ma a sı kaal l̄so taa ε w̄o ma yēyel bar.

XXXI A le jūu n 'yere na koro yı ıka nıbe na nyen yelbier jaa nı 'yerd̄eer jaa ban 'yer vē k̄o f̄o, tıche nıre 'lo na 'yer 'yerd̄eer 'yōo a Nāan̄mın Sıe k̄o nye yelbier vē k̄o f̄o ε.

XXXII Nıre 'lo jaa na 'yer 'yerd̄eer 'yōo a maa Nısaal Bie na nyen yelbier vē k̄of̄o, tıche nıre 'lo na 'yer 'yerd̄eer 'yōo a Nāan̄mın Sıe k̄o nye yelbier vē k̄o f̄o ε. Dına nı daar k̄oo.

XXXIII “Ala ı tıe vıele na w̄o ma w̄on w̄onvıel, ala ı tıe ın tıder w̄o ma w̄on w̄odebe. Tıe jaa a w̄o w̄om̄o le ba ma de b̄oon w̄o.

XXXIV Yın waa bibiir! N̄mune le yın t̄oo 'yer 'yer vıelsı ala ı yı ın yelberbe? A ala na see a p̄so le a nee ma 'yer.

XXXV A nıs̄o a yels̄on ala na be a w̄o p̄oom le w̄o ma 'yer, ka a nıder mı ma 'yer a yeldebe ala na be a w̄o p̄oom.

XXXVI Yelm̄ae jaa le n 'yere koro yı ıka, a 'yer t̄orf̄o daar, nıre jaa na man 'yerd̄eer 'lo jaa b̄oro na d̄oo yı a w̄o nee p̄o.

XXXVII A f̄o 'yerbie le na wiil a le fon be, naa wiil a f̄o s̄oonaa.”

XXXVIII Be le ka a nee wiwiilbe nı a Faraseemune bamune 'yer, “Wiwile, sı b̄oro na ıka sı nye ne'maa t̄om̄o na ı jāne a f̄o jie.”

XXXIX Tıche ka w̄o 'yer k̄o ba, “A yın banyāna na ı a putud̄eme nı s̄ēs̄enbe tı b̄oro ıka n t̄o ne'maa t̄om̄o ka a na ı jāne, tıche yı k̄o nye āsoo jaa ε ka a Nāan̄mın 'ye'yere Jona jāne ba le ε.

XL Nıt̄aa le a Jona na d̄oo ḡa a jānele p̄oom ber ata nı t̄as̄oo gbulo ata le mı le a Maa Nısaal Bie mı na ḡa a yaa p̄o ber ata nı t̄as̄oo gbulo ata.

XLI A 'yer t̄orf̄o daar Ninive nıbe na yın 'yōo a yın dına nıbe 'yer, bojūu ba lieb a ba tıer a Jona na d̄oo 'yer a Nāan̄mın 'yer k̄o ba, tıche yı kaa, a 'lo na gar a Jona ben ka.

XLII A p̄oo n̄aa na yın be a par a 'yer t̄orf̄o daar na w̄o wa 'yōo a yın

dına nıbe 'yer, bojūu w̄o d̄oo yı be a t̄eter wa chel a Nāa Solomon yē 'yer, tıche yı kaa a 'lo na gar a Solomon ben ka.

XLIII “Sıder wa yı nıre p̄o, w̄o ma chen d̄alp̄oor p̄o tı b̄oro p̄enf̄o jie 'lo baa wa nye ε,

XLIV w̄o ma 'yer naa ın lieb kul a yir 'lo p̄o ın d̄oo yı. W̄o wa nyen a yir ka w̄o ı yirkpolo na w̄o vıele,

XLV ka w̄o chen tı b̄ool sıdebe ayop̄oi na tara a putuo gar w̄o ka ba tı k̄ıere a be. Ka a nıre nyā p̄aa ı der gar a le won d̄oo be. Le le an kaara a yın putud̄eme a dına.”

XLVI Won chene 'yere nı a nıyoo, a w̄o ma nı a w̄o yeer wa ben yōo b̄oro ıka ba nye w̄o.

XLVII Nıre āsoo 'yer k̄o w̄o, “Nye a f̄o ma nı a f̄o yeer le be yōo b̄oro ıka ba nye f̄o.”

XLVIII Tıche Yesu suor a nıre 'lo na 'yer a 'yer k̄o w̄o, “An le a ı ma nı ba boo le ı a n yeer?”

XLIX W̄o lieb tur a w̄o poturbo nūu tı 'yer, “Nye a n ma nı a n yeer!

L Nıre 'lo jaa na maala a le a n Sāa na be a saaju na b̄oro le ı a n yeer nı a n ma.”

XIII

I A daar 'l̄on̄o Yesu yın a yir p̄o tı jāne a man k̄okoor.

II A nıyoo na l̄oo jūu w̄o kp̄en j̄e a gboro p̄o, tıche ka a nıyoo ara a man k̄okoor.

III S̄okpar le w̄o l̄oro wile nı ba yelyoo, “Yı chele, k̄oroa le yın w̄o b̄ob̄oro b̄orf̄o jie.

IV W̄o tı yaara na ȳoro nı ka amune lo s̄or p̄o, ka lubil tuur di.

V A b̄obie amune mı lon k̄osır p̄an ju naa bul tı k̄pi bojūu t̄an ba waa ε.

VI Tıche a m̄ot̄oo na wa nyāa, a b̄obulo j̄ool naa k̄pi, bojūu a ba ba nyıbe ε.

VII Ka amune mı lo ḡoor p̄o 'mataa bul ka a ḡoor n̄oo f̄ain ba.

VIII Tıche amune mı lon k̄oj̄o p̄o bul d̄oo jur k̄obaa, amune lıjaata amune lıjer nı pie.

IX Nıre 'lo na tara toor w̄o chele.”

X A poturbo wan a wɔ sɛ wa sɔɔr, “Bo le so fon ma looro a sokpar koro ba?”

XI Ka wɔ 'yer ku ba, “Yin 'lo un vɛ naa ka yi bɔo a Nāanmɪn nāalɔo yelsɔɔlsɪ tɪche a bala na che sokpar le n looro koro ba.

XII Nɪre 'lo jaa na tara Nāanmɪn tɪer, Nāanmɪn na vɛn ka a nɪnyɪne bɔɔfo pɔɔ 'yɔo, tɪche a bala jaa na ba bɔoro a wɔ bɔɔfo ε, Nāanmɪn na pɔon a ba tɪer.

XIII A par nɪ nyā un looro a sokpar koro ba, ba ma kaa naa tɪ maa nye ε, na ba ma wɔ tɪ maa bɔo a par ε.

XIV Bala 'lo an un yelmāe ɪka a le a Nāanmɪn 'ye'yere Isaiya na dɔo 'yer ɪka, ‘A nɪbe banyā na ma wɔ naa tɪ ba kɔ bɔo a par ε, ban ma kaa naa tɪ ba kɔ nye ε.

XV A nɪbe banyā nyān dar naa ka a ba tobo pɔo baa wɔnɔ ε, na ba ũu a ba nɪbie, ka le ba le ε, ban taa kāan naa a ba nɪbie na ba wɔn a ba tobo, na ba bɔo a par, na ba lieb wa ka n sāa ba.’ *(Isaiya 6:9, 10)*

XVI Tɪche yin 'lo, yi un bɔɔsɔn dɛme, a yi nɪbie na nye, ka a yi tobo mɪ wɔ.

XVII Yelmāe le n 'yere koro yi ɪka Nāanmɪn 'ye'yerebe yoo nɪ nɪtorsɪ yoo ta bɔoro na ɪka ba nye bon 'lo yin nye tɪche baa nye ε, na ba ta wɔ bon 'lo yin wɔ tɪche baa tɔo wɔ ε.

XVIII “Yi pāa chele a kɔɔraa sokpa par,

XIX Nɪre 'lo jaa na wɔ a Nāanmɪn nāalɔo 'yer tɪ ba bɔo a par ε, a dɛer sɔo ma wan wa ir a bon 'lo na bor a wɔ nyāa pɔo, a bɔbie anyā le, a ala na lo a sɔr pɔo.

XX Ala mɪ na lo a kɔsr pān ju le a nɪre 'lo na wɔ a 'yer sɔo de fɔfo jaa nɪ pɔpel,

XXI tɪche a nɪre nyā ba ba nɪbe ε, na wɔ di kānyir ara bālāa, a le jūu wɔm bu beer kaa wa pɔo wɔ a 'yer jūu, a nɪre nyā ma lo naa.

XXII A bɔbie ala mɪ na lo a gɔɔr pɔo, 'lo le a nɪre 'lo na wɔ a 'yer tɪ nɔ a wer ju nyevɔr yelwɔnsɪ nɪ a wer ju

bɔbɔorsɪ fāun a 'yer ka waa dɔo bie ε.

XXIII Tɪche a bɔbie ala na lo a kɔjɔ pɔo le a nɪre nyā na wɔ a 'yer bɔo a par, 'lo le wɔ wɔmɔ dɔo jur, amɪne kɔbaa, amɪne lɪjaata amɪne mɪ lɪjer nɪ pie.”

XXIV Yesu le lob a sokpa āsɔo ku ba, “Nɪtɔ le un de a Nāanmɪn nāalɔo man. Nɪre āsɔo le bor bɔbɪvɪel a wɔ pɔo pɔo,

XXV nɪre jaa na wa gā gur baar, a dɔsɔo wan wa bor mɔi 'yɔo a chi pɔ tɪ na wɔ kul.

XXVI A sɔo 'lo a chi na wa tɪ bulo ka a mɔi mɪ bul puro.

XXVII “A daba tɔtɔnbɔ wan wa sɔɔr wɔ, ‘Nɪkpɛε, a ba ɪ bɔbɪvɪel le fu bor a pɔo pɔo ε; tɪ nye a mɔi mɪ yi?’

XXVIII Ka wɔ 'yer ku ba, ‘Dɔsɔo le tɔ a le.’ A tɔtɔnbɔ sɔɔr wɔ, ‘Fu bɔoro na ɪka sɪ chen tɪ vɔ a mɔi bar bu?’

XXIX “Ka wɔ 'yer ku ba, ‘Kai, yin be vɔnɔ a mɔi, yin wa vɔn a chi mɪ bar.

XXX Yi bar ka a 'mataa nɔo tɪ tān a ŋmafɔ daar, un 'yer ku a ŋmanmarba ka ba dɔo vɔ a mɔi lū lū chum bar tɪ ŋma a chi 'yɔo a n boor pɔo.’ ”

XXXI Yesu le lob a sokpa āsɔo ku ba go, “A Nāanmɪn nāalɔo kaara naa fɪka kɔkɔo bir nɪre na de bor a wɔ pɔo pɔo.

XXXII 'Lo le a bɔbie a jaa pɔo bɔbile tɪche 'lo wa nɔo, 'lo le ma ɪ a tɪr a jaa pɔo tɪkpɛε, ka lubil ma 'yɔo choor a wɔ ju.”

XXXIII Wɔ le lob a sokpa āsɔo ku ba, “A Nāanmɪn nāalɔo kaara naa fɪka dābil pɔo na de 'yɔo jɔo yoo pɔo ka a ir vɔ.”

XXXIV Yesu den sokpar 'yere koro nɪ a nɪyoo a yelsɪ anyā, wɔ maa 'yer 'yer ku ba ka waa lob sokpa ε.

XXXV A nyā le na wiil ɪka a le a Nāanmɪn 'ye'yere na dɔo 'yer un yelmāe, “ɪka un ma den a n nɛε looro nɪ sokpar naa wiil yi yelsɪ ala na sɔol a wer pielfɔ daar.” *(Yiel Gān 78:2)*

XXXVI Wɔ yin a nɪyoo pɔo kpɛ a yir, ka a wɔ poturbo wa a wɔ sɛ wa

'yere, wiil si a mɔi na be a pɔɔ pɔ sukpa par.

XXXVII Ka wɔ 'yer kɔ ba, “A nɪre 'lo na bɔr a bɔbivɪel le a maa Nɪsaal Bie.

XXXVIII A pɔɔ le ɪ a wer. A bɔbivɪel le a Nāanmɪn nāalɔɔ bibiir. A mɔi le a bala na ɪ a dɛer sɔɔ bibiir.

XXXIX A dɔsɔɔ 'lo mɪ na bɔr le ɪ a tɪ. A ŋmafɔ le ɪ a wer baarfɔ daar, a ŋmanmarba le ɪ a Nāanmɪn malakasɪ.

XL “Le ban na chɔm a mɔi bɪu pɔ ka a di, le mɪ le na ɪ a wer baarfɔ daar.

XLI A maa Nɪsaal Bie na tɔn a n malakasɪ ka ba wa tuur a nɪsɔn a nāalɔɔ pɔ, tɪche a bala jaa na vɛ ka a nɪbe maala yelbier nɪ yelbe-ɪrbe ba jaa 'mataa bar.

XLII Ka ba lɔb ba 'yɔɔ bɪu dagel pɔ, be le ban kɔnɔ ɔɔrɔ nɪ nyɪme.

XLIII A bala na tor na chaar naa mɔtɔɔ kaar a ba Sāa nāalɔɔ pɔ. Nɪre 'lo na tara tobo wɔ chele.

XLIV “A Nāanmɪn nāalɔɔ kaara naa fɪka nɪre na nye nābonsɪ pɔɔ pɔ 'mɔɔ sɔɔl tɪche ka a wɔ pɔɔ pel, ka wɔ tɪ da a wɔ bonsɪ a jaa wɔn tara tɪ dān a puo.

XLV “A Nāanmɪn nāalɔɔ le kaara naa fɪka nɪre na yɔɔrɔ bɔɔrɔ kɔsɪvɪel,

XLVI wɔn wa nye a āsɔɔ daa na be tuo, wɔ tɪ dān a wɔ bonsɪ a jaa tɪ dān.

XLVII “A Nāanmɪn nāalɔɔ le nyentāan fɪka lɔyaar ban lɔb 'yɔɔ man pɔ, kɔ nyɔɔr jādēdēme.

XLVIII A lɔyaar na wa see ba tɔɔn yin a gogoro ju, tɪ jāne tuur a jānsɔn 'yɔɔ a per pɔ, tɪ lɔb a jādēbe bar.

XLIX Le le an be a wer baarfɔ daar. A Nāanmɪn na tɔn a wɔ malakasɪ ka ba wa tuur a nɪdebe yin a nɪmɪn pɔ,

L tɪ na ba lɔb a nɪdebe 'yɔɔ a bɪu dagel pɔ, be le ban kɔnɔ tɪ ɔɔrɔ nyɪme.

LI “Yɪ bɔɔn a yelɪ anyā na a jaa par ɔ?” Ka ba 'yer, “Ɔɔ.”

LII Ka wɔ 'yer kɔ ba, “A nɛe wile āsɔɔ jaa ban wiil ka wɔ bɔɔ a Nāanmɪn nāalɔɔ yele kaara naa fɪka

yir sɔɔ na de bɔpaalaa nɪ bɔkoro yin a wɔ boor pɔ.”

LIII Yesu na wa wiil a sukpar anyā par, wɔ yin a be.

LIV Wɔ wan a wɔ māe paal pɔ tɪ piel wile a nɪbe a ba lɔɔfɔ jiir, ka nɛer 'maa ba ka ba 'yer, “Nye le a daba nyā nye a yɛ nyā nɪ a nɛ'maa tɔmɔ a nyā?”

LV A ba ɪ a mɪmɪere bidaba le e? A ba ɪ a wɔ ma le ba bɔɔlɔ a Mɛer e? A ba ɪ a wɔ yɛer nɪ Jemesɪ nɪ Josefɔ nɪ Simon nɪ Judas e?

LVI A ba ɪ sɪn nɪ a wɔ yepɔbɔ ba jaa le 'mataa be a ka e? Nyɪne le a daba nyā nye a kpɛɔ nyā?”

LVII Tɪ na ba tɔr a wɔ yele. Tɪche ka a Yesu 'yer kɔ ba, “Nāanmɪn 'ye'yere nyere na 'yɔɔfɔ jie jaa tɪche a wɔ māe tɛe nɪ a wɔ māe yir pɔ, wɔ maa nye 'yɔɔfɔ e.”

LVIII Ban ba sɔɔ de wɔ jɪu, waa tɔɔ tɔ nɛ'maa tɔyɔɔ a be e.

XIV

I A ber ala pɔ, a Herɔd na ɪ a Galilee nāa wɔn a Yesu yele

II na wɔ 'yer kɔ a wɔ tɔtɔnbɔ, “Jɔɔn Kɔsuor le tɔɔ ir ɪ vor, ala le so ka wɔ tara a kpɛɔ tɔnɔ nɪ a nɛ'maa tɔmɔ anyāna.”

III A Nāa Herɔd vɛn ka ba nyɔɔ Jɔɔn lɪ 'yɔɔ nɪpɔɔ die pɔ a wɔ yebe Filip pɔɔ Herɔdiyas jɪu.

IV Bojɪu Jɔɔn ma 'yere na kɔrɔ wɔ ɪka, “A ba tara sɔr ka fɔ kul wɔ e.”

V Herɔd ta bɔɔrɔ na a wɔ kɔ fɔ tɪ joro a Juu nɪbe dābāe bojɪu ba sɔɔn ɪka wɔ ɪn Nāanmɪn 'ye'yere.

VI A Herɔd dɔɔfɔ bɪbir dāen daar, a Herɔdiyas bipɔɔ sen bāne a nɪyɔɔ niem, ka a Herɔd pɔɔ pel

VII yɔɔ jaa ka wɔ 'yɔɔ nɛe kɔ a pɔɔbile, “Sɔɔr ma bon jaa fun bɔɔrɔ ɪn kɔ fɔ naa.”

VIII A wɔ ma wiil wɔn a bon 'lo wɔn na sɔɔr, ka wɔ 'yer, “N bɔɔrɔ na ɪka fɔ 'yɔɔ a Jɔɔn Kɔsuor ju a la'yelma pɔ kɔ ma a pɔpāanyāna.”

IX A nāa pɔɔ sɔɔ naa, tɪche wɔn faa 'yɔɔ a nɛe a nɪyɔɔ niem ɪka a le a pɔɔbile na bɔɔrɔ a ɪ.

X Wɔ tɔn ka ba nmaa a Joɔn ju a nɔpɔɔ die pɔ.

XI Ba 'yɔɔn a ju a la'yelma pɔ wa ku a pɔɔbile, ka wɔ de ku a wɔ ma.

XII Joɔn poturbo wan wa 'mɔɔ a āgān tɔ ũu tɔ na ba tɔ 'yer ku a Yesu.

XIII A Yesu na wa wɔ a nɔtɔ, wɔ kpɛn a gboro chen jiyuo 'lo wɔ yɔ. Tiche a nɔyɔɔ na wa wɔ a nɔtɔ ba yin a tɛn ala pɔ bɛr wɔ nɔ gbɛɛ chen a be.

XIV Wɔn wa yi a gboro pɔ, wɔ nyen nɔyɔɔ ka nbaal kpe wɔ tiche ka wɔ s̄a a ba baalsɔ.

XV Mɔtɔɔ na wa mɔrɔ, a poturbo wa 'yer ku wɔ, "A ka un mɔgɔɔ pɔ ka a s̄o mɔ po, bar a nɔbe sɔr ka ba chen a tɛbil pɔ, tɔ da bɔdiir di."

XVI Yesu 'yer ku ba, "A ba s̄ɛ ɔka ba chen ɛ, yɔ ku ba bɔkɔɔ ka ba di."

XVII Ka ba 'yer ku wɔ, "Paanɔɔsɔ anũu nɔ j̄ame ayi tɛɛ lɛ sɔ tara."

XVIII Ka wɔ 'yer ku ba, "Yɔ de wa ku ma."

XIX Wɔ vɛn ka a nɔyɔɔ banyāna j̄ɛ t̄ɛ. Wɔ den a paanɔɔsɔ anũu nɔ a j̄ame ayi ala dɔl kaa saaju tɔ puor Nāanmɔn yāan tɔ na wɔ nma de ku a poturbo ɔka ba de pɔ a nɔbe. Ka a poturbo de pɔ a nɔbe.

XX Ba jaa dɔn tɔ tiche ka a poturbo wob a bɔnmaarsɔ ala na che s̄ɛ per pie nɔ ayi.

XXI A bala na di tɔ tɛɛ un dɔɔr tur anũu ka pɔbɔ nɔ bibiir ba pɔɔ ɛ.

XXII Ajienaa lɛ, wɔ vɛn ka a poturbo kpe a gboro gɔɔ a man gɔɔn tiche ka wɔ v̄ɛ ka a nɔbe jaar.

XXIII Wɔn wa wel a nɔbe baar, wɔ don a tɔɔ ju ɔka wɔ tɔ sɔɔr Nāanmɔn. Jāanɔɔr na wa ta, wɔ chene na be a be a wɔ yɔ.

XXIV Tiche a kɔsebe nmen a gboro dādaal chiin tɛɛr ka wɔ jāan a man nɛɛ, bojũu a kɔsebe f̄ɔɔ gar ba naa.

XXV A wer na wa chaara wa la la la ba nyen a Yesu na chiine a kɔɔ ju waara a ba s̄ɛ.

XXVI A poturbo na wa nye a Yesu na chiine a kɔɔ ju waara a ba s̄ɛ, dābāɛ kpe ba naa, ka ba kɔ 'yer, "Kp̄iin lɛ!"

XXVII Tiche ka a Yesu 'yer ku ba, "Yɔ tara kānyir, maa lɛ, yɔ ta joro dābāɛ ɛ."

XXVIII Pita 'yer ku wɔ, "N Soro, ala ɔ f̄ɔɔ lɛ v̄ɛ ka chiine a kɔɔ ju wa a fɔ s̄ɛ."

XXIX Ka wɔ 'yer wɔ, "Wa," ka Pita yi a gboro pɔ piel chiine a kɔɔ ju waara a Yesu s̄ɛ.

XXX Pita na nye a s̄ɛs̄ɛbe na furo yɔɔ dābāɛ kpe wɔ naa, ka wɔ piel mɔrɔ a kɔɔ pɔ, ka wɔ buɔl, "N Soro, faa ma."

XXXI Ajienaa lɛ, a Yesu tur a wɔ nũu nyɔɔ wɔ tɔ 'yer, "F̄ɔɔ sɔɔfɔ na ba j̄a bon ɛ, bo so ka f̄ɔ baala?"

XXXII Ban wa kpe a gboro pɔ baar ka a s̄ɛs̄ɛbe nmaa jaa jomm.

XXXIII A bala na be a gboro pɔ gbur dumo puor wɔ tɔ 'yerɛ, "Yelmāɛ, f̄ɔɔ lɛ ɔ a Nāanmɔn Bie."

XXXIV Ban wa gɔɔ a man baar ba chen a Genesaretɔ wer pɔ.

XXXV A t̄ɛ 'lo d̄ɛme na wa wɔ a wɔ ye le ba 'yer luɔr a paal 'lo wɔ jaa na ba waan bala jaa an ɔɔrɔ,

XXXVI na ba wa sɔɔrɔ ɔka ba sɔr a wɔ fuu nɛɛ, a bala jaa na sɔr a fuu nɛɛ sa naa.

XV

I A Faraseemɔne nɔ a nɛɛ wiwiilbe bamɔne na yi a Jerusalem wan a Yesu s̄ɛ wa sɔɔr wɔ,

II "Nɔmɔne a fɔ poturbo ba turo a sɔ s̄aakp̄amɔne wiilfɔ ɛ? Ba maa pɛɛ a ba nuur tɔ di ɛ."

III Ka a Yesu 'yer ku ba, "Nɔmɔne ka yɔ s̄o a Nāanmɔn nɛbinsɔ tɔ na yɔ turo a yɔ m̄aɛ wiilfɔ?"

IV Nāanmɔn 'yer naa, "Yɔɔnɔ a fɔ s̄a nɔ a fɔ ma," (*A Yifu Gān 20:12*) ka 'Nɔre jaa wa pɔ 'yɔɔ a wɔ s̄a bu a wɔ ma, ba ku wɔ.' (*A Yifu Gān 21:17*)

V Tiche yɔn 'yer ɔka nɔre 'lo jaa na 'yer a wɔ s̄a bu ma ɔka, s̄oɔfɔ 'lo jaa un tara naa ku fɔ, n den ku Nāanmɔn.

VI Tiche na waa de a wɔ bɔtarɔ 'yɔɔnɔ nɔ a a wɔ s̄a ɛ, yɔn ɔ a lɛ, yɔ s̄oɔn Nāanmɔn nɛɛ, tɔ na yɔ turo a yɔ m̄aɛ binfɔ.

VII Yɪn nɛɛr ayi dɛmɛ! Isaiya 'yer yelmãɛ nɪ won dõɔ 'yer ɪka,

VIII 'A nɪbɛ banyãna den a ba nɛɛr 'yõɔnõ nɪ ma tɪchɛ a ba nyãn pɔ, ba tɔɔn jãan ma.

IX A ba puorfɔ ba tara tõnõ kɔ ma ɛ, nɪsaal wiilfɔ lɛ ba wile.' " (Isaiya 29:13)

X Yesu bɔɔl a nɪyɔɔ a ba wa a wɔ sɛ, ka wɔ 'yer kɔ ba, "Yɪ chɛlɛ na yɪ bõɔ a par.

XI A ba ɪ bon 'lɔ na ma tu a nɪsaal nɛɛ pɔ kɛ lɛ ma sɔɔ wɔ ɛ, tɪchɛ bon 'lɔ na ma yɪ a nɪsaal nɛɛ pɔ lɛ ma sɔɔ wɔ."

XII A poturbo wa 'yer kɔ wɔ, "Fɔ bõɔn naa an kɛ a Faraseemɪnɛ ban wõ a 'yer nyã fon 'yer ɔ?"

XIII Ka wɔ 'yer, "Tɪɛ 'lɔ jaa a n Sãa na be a saaju na ba sɛl ɛ, ɪn võɔ won bar.

XIV Yɪ bar ba, jõn lɛ tɔɔrɔ jõn. Jõɔ wa tɔɔrɔ a wɔ jõɔ tɔ sɔɔ ba jaa ma lon bɔɔ pɔ."

XV Tɪchɛ ka Pita 'yer kɔ wɔ, "Wiil a sukpa nyã par kɔ sɪ."

XVI Be lɛ wɔ 'yer, "A yɪn mɪ na ɪ a n poturbo ba bõɔ a par ɛ?"

XVII Yaa bõɔ ka bon 'lɔ jaa na tu a nɛɛ pɔ kɛ a pɔɔ pɔ ma tun a par bɔɔ pɔ yɪ bɪ?

XVIII Tɪchɛ bon 'lɔ na ma yɪ a nɛɛ pɔ, yɪn a tɪɛr pɔ, anyãna lɛ ma sɔɔ a nɪsaal.

XIX A nɪsaal tɪɛr pɔ lɛ a tɪɛr dɛbɛ ma yɪ, nɪrɛ kɔfɔ, pɔɔdeyele, sɛsɛyele, nãnyiyɛle, jɪr dãasɪɛ, nɪ a gagaryɛle ma be.

XX A anyãna lɛ a bonstɪ ala na ma sɔɔ a nɪsaal tɪchɛ nɪrɛ na din nũdɛbɛ ba sɔɔnõ wɔ ɛ."

XXI Yesu yɪn a be chen a Tire paal nɪ Sidon paal pɔ.

XXII Be lɛ a pɔɔ na yɪ a Kanaan paal pɔ yɪ piel nɪmiere chɛlsɪ, "N Soro kaa a n nɪbaal David Bie, a sɪdɛɛr lɛ tara a n bipɔɔ."

XXIII Tɪchɛ a Yesu ba 'yer 'yer jaa kɔ wɔ ɛ. Ka a wɔ poturbo wa 'yer kɔ wɔ, "Dii wɔ bar, wɔ pɔɔrɔ sɪn gõmõ."

XXIV Ka wɔ 'yer, "A piir ala na bɔr a Isɪral nɪbɛ pɔ tɛɛ 'yõɔ lɛ ba tõ ma."

XXV Tɪchɛ ka a pɔɔ wa gbur dumo a wɔ niem 'yer, "N Soro, sõɔ ma."

XXVI Ka a Yesu 'yer, "A ba sɛɛ ɪka fɔ de bibiir bõdiir lob 'yõɔ baar ɛ."

XXVII Ka a pɔɔ 'yer, "Jõɔ, n Soro, a baar gba ma dire na a bõdi pɔr pɔr ala na ma nɪmara loro a ba nɪkpɛɛ dakɔɔ pɪlem."

XXVIII Ka Yesu 'yer kɔ a pɔɔ, "Pɔɔ, a fɔ sɔɔfɔ bɛrma naa! A ɪ kɔ fɔ a lɛ fon bɔɔrɔ." A wɔ bipɔɔ sa naa a dɛdɛɛ daa 'lõnõ.

XXIX Yesu na wa yɪ a be, wɔ den a Galilee man yal kõkoo 'lana, na wɔ tɪ do tõɔ ju jãɛ.

XXX A nɪyɔɔ tara na a nɪbɛ gbɛɛ na kpi kpi, nɪ jõn, nɪ a gbersɪ, nɪ a wõn 'matãan baalsɪ yɔɔ waan a wɔ sɛ. Ba wa bin ban a wɔ niem a wɔ sãa a ba jaa baalsɪ.

XXXI Nɛɛr 'maan a nɪbɛ ban wõ ka a wõn 'yerɛ, ka a gbersɪ sa chiine ka a bala a gbɛɛ nɪ na kpi kpi mɪ sa ka a jõn mɪ nyɛrɛ. Ka ba dãna a Isɪral nɪbɛ Nãanɪmɪn.

XXXII Yesu bɔɔl a wɔ poturbo wa 'yer kɔ ba, "Nɪbaal kɛɛ ma naa nɪ a nɪyɔɔ banyãna bojũu ba ben a n sɛ bɛr ata tɪ ba di bon jaa ɛ, n ba bɔɔrɔ ɪka n vɛ ka ba lɛb chiine kõ ɛ, amɪnɛ ban wa lon sɔr pɔ."

XXXIII Ka a wɔ poturbo 'yer kɔ wɔ, "Nyɛ lɛ sɪn nyɛ paanõɔ a dãlpɔɔ nyã pɔ tõɔ kãan a nɪyɔɔ banyãna?"

XXXIV Ka Yesu sɔɔr ba, "Paanõɔ anɪmɪnɛ lɛ yɪ tara?" Ka ba 'yer, "Ayopõi nɪ jãɛ bãlãa."

XXXV Wɔ vɛn ka a nɪbɛ jãɛ tɛɛ.

XXXVI Ka wɔ pãa de a paanõɔstɪ ayopõi nɪ a jãbãlãa ala na wɔ puor Nãanɪmɪn yãan, tɪ na wɔ nɪma de kɔ a wɔ poturbo, ka ba de põ a nɪbɛ.

XXXVII Ba jaa din tɪ, ka a poturbo wob a bõnɪmaar 'yõɔ pɛr ayopõi.

XXXVIII A bala na di ɪn dɔɔr tur anaar, ka pɔbɔ nɪ bibiir nũu ba pɔɔ ɛ.

XXXIX Wɔn wa vɛ ka a nɪbɛ yaar baar wɔ kpɛn a gboro na wɔ chen Magadan paal pɔ.

XVI

I A Faraseemine ni a Saduseemine wan ɪka ba bɛɛr Yesu kaa na ba 'yere, "Wiil si ne'maa tɔmɔ na ɪ jãne na yi a saaju."

II Ka wɔ 'yer kɔ ba, "Ala wa ɪ jãanɔɔr le, yi ma 'yer ɪka a wer chaar naa bojũu a saaju mɔɔ naa."

III Ala wa ɪ bibio le, yi ma 'yer ɪka saa na wan a dɪna, a julɔjuur sob naa ka saa koro. Yi ma kãan a saaju ti 'yer ɪka saa na wan bu wɔ kɔ wa ε, yi bɔɔn a tɛe ni a saaju 'yer ma 'yer, ηmine a yi kɔ tɔɔ bɔɔ a jãnsɪ a dɪna ε?

IV Yin yelbe-ɪrbe ni sɛsɛnbe le bɔɔrɔ ɪka n tɔ ne'maa tɔmɔ ka yi kaa, yi kɔ nye ne'maa tɔmɔ ka a Jona ne'maa tɔmɔ ba le ε." Be le wɔ bar ba ti chen.

V A poturbo iin ba tɔɔ de paanɔɔ ε, ti na ba gɔɔ a man gɔɔn.

VI Ka Yesu 'yer kɔ ba, "Yi gu yi mãe a Faraseemine ni a Saduseemine dãbil pɔ."

VII Ba piel mana kɔrɔ taa, "Sin ba waan paanɔɔ jaa le so."

VIII Yesu na wa bɔɔn wɔ 'yer naa, "Yin sɔɔfɔ na ba jã bon ε, ηmine a yi 'yere ɪka yaa tara paanɔɔ ε?"

IX Yaa nye bɔɔ a par sere bu? Yaa tiertɔ a paanɔɔsi anũu a nibe tur anũu na di faa ti yi wob a bɔɔnmaar 'yɔɔ a per pie ni ayi bu? Yaa tiertɔ a paanɔɔsi anũu a nibe tur anũu na di faa ti yi wob a bɔɔnmaar 'yɔɔ a per pie ni ayi bu?

X Bu a paanɔɔsi ayopɔi a nibe tur anaar na di faa ti yi wob 'yɔɔ per ayopɔi bu?

XI Bo le so ka yaa tier bɔɔ ɪka a ba ɪ paanɔɔ le n 'yere ε? Yi gu yi mãe a Faraseemine ni a Saduseemine dãbil ye le pɔ."

XII Be le ba pãa tier bɔɔn ɪka a ba ɪ a paanɔɔ dãbil le ε tiche ba bɔɔn a Faraseemine ni a Saduseemine wilfo.

XIII A Yesu na wa kpe a Sisariya Filipai paal pɔ, wɔ soor a wɔ poturbo, "An le a nibe 'yer ɪka a maa Nɪsaal Bie ɪ naa?"

XIV Ka ba 'yer, "Bamine 'yer ɪka Jɔɔn Kɔsuoro, ka bamine mi 'yer ɪka Elaija le, ka bamine mi 'yer ɪka Jeremiya bu a Nãanmin 'ye'yere ãsɔɔ le."

XV Tiche a wɔ soor ba, "An le yin 'yer ɪka n ɪ naa?"

XVI Ka Simon Pita 'yer, "Fɔɔ le a Nɪ-iraa, a Nãanmin Vor Bie."

XVII Ka Yesu 'yer kɔ wɔ, "Fɔ ju nɔmɔ na Simon, Jona bie! A ba ɪ nɪsaal ni nɪre le ir wiil fɔ ε, tiche a n Sãa na be a saaju le."

XVIII Maa le 'yere kɔrɔ fɔ, a fɔɔ Pita, a par le kɔsɪr pie, a fɔ 'yer nyãna pɔ le, in tu bɔɔl nibe a ba wa sɔɔ de ma ka a kpɪi tɛe kɔ tɔɔ ba ε.

XIX In kɔ fon a saaju nãalɔɔ pãn bie, bon 'lɔ jaa fon lũ ka a wer pɔ, a min lũn a be a saaju, bon 'lɔ jaa fon for bar ka a wer pɔ, a min for bar a be a saaju."

XX Ka wɔ pãa kpãkpãan a wɔ poturbo ɪka ba taa 'yere kɔrɔ nɪre jaa ɪka 'lɔ le ɪ a Nɪ-iraa ε.

XXI An piel a sɔɔ 'lɔnɔ a Yesu piel 'yere kɔrɔ ba ɪka won chen Jerusalem ti di dɔɔye a nɪbere ni a Juu nibe bɔɔrlo nɪbere ni a nee wiwilbe nuur pɔ, ka ba kɔ wɔ, ka a ber ata daar a wɔ le ir ɪ vor.

XXII Ka Pita tɔɔ wɔ yin chẽchẽe na wɔ ti piel 'yere, "N Soro, Nãanmin kɔ sɔɔ ka a ye le nyã ɪ fɔ ε."

XXIII Tiche a Yesu lieb 'yer kɔ a Pita, "Tɔɔ lan ka ti che ma. Fɔ in Satan, na fɔ ɪ gber ηme bon kɔ ma. Faa tara Nãanmin bon si tier ε, tiche nɪsaal bon si tier le fɔ tara."

XXIV Ka a Yesu pãa 'yer kɔ a wɔ poturbo, "Ala ɪ ãsɔɔ jaa bɔɔrɔ na ɪka wɔ ɪ a n poturo, wɔ 'laar a wɔ mãe ti 'mɔɔ a wɔ daa tuo turo ni ma."

XXV A nɪre 'lɔ na bɔɔrɔ ɪka wɔ faa a wɔ nyevor na bɔr wɔ naa, tiche nɪre 'lɔ mi na bɔr a wɔ nyevor a maa jũu, na nye wɔ naa.

XXVI Ala ɪ nɪre tara naa a wer ju bon si a jaa, ti bɔr a wɔ nyevor, bo tɔnɔ le won nye? Bu bo le won de teen a wɔ nyevor?

XXVII A maa Nısaal Bie na waan naa Nāanmın tıur nı a wō malakası wa yab nıre jaa bon 'lo wōn maal.

XXVIII Yelmāe le n 'yere koro yı ıka a yı bamıne na ara a ka kō kpi ε, tı na yı nyε a maa Nısaal Bie na waara a n nāa difu jie."

XVII

I A ber ayōob daar, Yesu tara na Pita nı Jemesı nı a wō yebe Jōon don tōwōo ju a ba tεε.

II Wō chil wō māe a ba niem, ka a wō nie nyıle mōtōo kaar, ka a fuu pel nyıle būu kaar.

III Mosesı nı Elaija mı wa dūun yı ara a wō sē, ka ba wa 'mataa 'yere.

IV Pita 'yer kō Yesu, "N Soro, a vıla na ka sın kpiere a ka. Ala ı fu sōo naa, ın 'yōon seer ata a ka na, ka fu so a āsōo, ka Mosesı mı so a āsōo, ka Elaija mı so a āsōo."

V Wōn chene 'yere ka a julōjupıla wa pōo ba naa, ka Nāanmın kōkōr 'yer be a julōjuur pō, "Nyā le a n Binōnāa, a n pōo pel wō naa, yı chele a wō 'yer."

VI A poturbo na wa wō a nıtō dābāe kpe ba naa ka ba lo kpa tēe.

VII Tıche ka Yesu wa sur ba tı 'yere, "Yı ir, yı ta joro dābāe ε."

VIII Ban wa dōo kaa, baa nyε nıre jaa ka a Yesu tεε ba le ε.

IX Ban wa yı a tōo ju suro, Yesu kpāa ba naa, "Yı taa 'yere koro nıre jaa a bon 'lo yın nyε ε, tı tān a daar 'lo a maa Nısaal Bie na lıeb ir a kūu pō."

X Ka a wō poturbo sōor wō, "Nımıne le a ı ka a neε wiıılbe 'yer ıka Elaija le na de nie wa?"

XI Ka Yesu 'yer, "Sıre jaa le, ıka Elaija wa naa wa chōor a bonı a jaa.

XII Tıche yelmāe le n 'yere koro yı ıka Elaija den nie wa ka baa bōo wō ε, tıche ba ı wōn a le na pel a ba pōo. Le mı le a maa Nısaal Bie mı na di a dōoye a ba nuur pō."

XIII Be le a poturbo pāa bōon ıka Jōon Kōsuoro 'yer le wō 'yere.

XIV Yesu nı a wō poturbo na wa chen a nıyōo sē, daba wa gbur dumo a wō niem,

XV tı 'yer, "N Soro, kaa a n bie nıbaal, kpūgul le wō loro na wō dire dōoye yōo, sōo āsōo wō ma lon būu pō bu kōo pō.

XVI N tara wōn waan a fo poturbo sē, tıche baa tōo sāa wō ε."

XVII Ka a Yesu 'yer, "Yın dına nıbe babāma dēme, a yı sōofu na ba jā bon ε, n be a yı sē naa tı tān dabor? N tara nı yı kānyir jā nımıne?" Tı 'yer a daba, "Tōo a bie wa kō ma."

XVIII Yesu tān a sıdeer ka wō yı a bie pō, a dēdēe daa ka a bie sa.

XIX A poturbo wan a Yesu tεε sē wa sōor, "Nımıne a ı ka sın ba tōo dii a sıdeer bar ε?"

XX Wō 'yer kō ba, "Bojūu a yı sōofu ba jā bon ε. Yelmāe le n 'yere koro yı, yın tara sōofu kō jā a kōkōo bir, yın 'yer kō a tōo nyāna, ir a ka chen a be; wōn ir chen. Tı yeke jaa kō ı kpēo kō yı ε." ¹

XXI Ban wa lōo taa a Galilee, Yesu 'yer kō ba, "Ban gar 'yōo a maa Nısaal Bie ka n di dōoye a nıbe nuur pō.

XXIII Ban kō maa naa, ka a ber ata daar ka n lıeb ir ı vor." Ban wō a nıtō, ba pōor sōo naa.

XXIV A Yesu nı a wō poturbo na wa ta a Kapenahum, a puorfı yir lōpodierbe wa 'yer a Pita, "A yı wiwile maa yab a puorfı yir lōpoo bı?"

XXV Ka wō 'yer, "Jōo, wō ma yab naa." Pita na wa ta a yir, Yesu le de nie sōor Simon, "Bo le fu tıer?" Ba boo le ma yab a lōpoo kō a wer ju nāmıne? A ba bibiir le bı nıyor le ma yab?

XXVI Pita na 'yer ıka nıyor sē, le Yesu 'yer kō wō, "A le a bibiir son ba māe.

XXVII Tıche saa bōoro ıka sı sōo a nıbe banyāna pōo ε, yı chen a man pō tı lob a jāpāı, yın wa ir a jādōo 'lo yı yuo a neε, yın nyen libir, yı de ya

¹ **XVII:XX 17:20** A gāma amıne pō, baa 'yōo a pōfo lıjer nı bō'yen ε ıka, 21Tıche yı kō tōo a sıdeer nyā tō dii bar ε, ka ala ba ı Nāanmın sōorfı nı kō galfo le ε.

a si lõpoo. De a jām 'lo fon dõo nie nyoo, fõo wa haa a wo nɛɛ fon nyen libibir, de a 'lo yab a si lõpoo.”

XVIII

^I A sõo 'lõnõ le a poturbo wa a Yesu sɛ na ba wa sɔur, “An le i kpɛɛ gar ba jaa a Nāanmɪn nāalõo pɔ?”

^{II} Wɔ bɔol bibile na wɔ vɛ a wɔ ara a ba pɔ,

^{III} ti wɔ 'yer, “Yelmāɛ le n 'yere kɔrɔ yɪ, yɪn baa lɛb na yɪ kaara fɪka bibiir kaar ɛ, yɪ kɔ tɔo kpe a Nāanmɪn nāalõo pɔ ɛ.

^{IV} A le jūu, nɪrɛ 'lo na sɪr wɔ māɛ a bibile nyāna kaar, le i a kpɛɛ gar ba jaa a Nāanmɪn nāalõo pɔ.

^V “Nɪrɛ 'lo jaa na de a bibile nyāna a n jūu, maa le wɔ de.

^{VI} Tɪche, ala i āsɔo jaa mɪ vɛ naa a bɔbile nyāna na sɔo ma i yelbier, a nɪnyɪnɛ 'lõnõ, bala 'mɔo nɪr lū yɔol a wɔ nyɛ pɔ daa 'yõo a man pɔ, ala sa.

^{VII} “Nɛbier le kɔ a wɛr, a bɛɛr kaa na vɛ ka ba i yelbier. Bɛɛr kaa na wa naa, tɪche nɛbier le kɔ a nɪrɛ 'lo 'yõo an tu wa!

^{VIII} Ala i a fɔ nūu bu gber vɛ naa ka fɔ i yelbier, ŋmaa wɔ lɔb bar. Fɔn ti kpe a nyevɔr pɔ nɪ nūnmaa bu gberŋmaa sān fon tara a nuur nɪ a gbɛɛ a jaa ayi ti na fɔ ti kpe a wɔm jie a be a būu na ba kpīnɛ ɛ.

^{IX} Ala i a fɔ nɪbir mɪ vɛ naa ka fɔ i yelbier, 'loo lɔb bar. Fɔn ti kpe a Nāanmɪn nāalõo pɔ nɪ nɪbifɛ sa naa fon tara a nɪbie ayi ti na fɔ ti kpe wɔm jie.

^X “Yɪ bɔon sɔ na yɪ taa kaara a bɔbil banyāna āsɔo pɔrɔ ɛ, yelmāɛ jaa le n 'yere kɔrɔ yɪ a ba malakasɪ ben a saaju ma kaara a n Sāa niem. 2

^{XII} “Bo le yɪ tɪɛr? Ala i a nɪrɛ āsɔo tara na piir kɔbaa, ka bɔ'yen wa bɔr, a ba i won bar a kɔbaa forbir ala a pechiin baa pɔ, ti yɔrɔ bɔrɔ a bɔ'yen 'lo ti tān a sɔo 'lo jaa won na ti nyɛ wɔ bu?

^{XIII} Yelmāɛ le n 'yere kɔrɔ yɪ, 'lo wa nyɛ wɔ, nɔo ma kpe wɔ naa gar a kɔbaa forbir ala na ba bɔr ɛ.

^{XIV} Le nɪ wɔ ju mɪ le ɪka a ba i a yɪ Sāa saaju bɔfɔ ɪka a bɔbil banyāna āsɔo wɔ bɔr ɛ.

^{XV} “Ala i a fɔ yebe āsɔo i fon yelbier, chen ti wiil wɔ a wɔ sɔonaa fɔo nɪ a 'lo tɛɛ. 'Lo wa sɔo a wɔ bɔrfɔ, yɪ le ɪn yɛɛr go.

^{XVI} Tɪche 'lo ba wa sɔo a fɔ 'yer ɛ, tara nɪbɔ'yen bu nɪbe ayi chiin, ka a nɪbe ayi bu nɪbe ata di a 'yer dāasɪɛ. (*Mosesɪ Gāma Na Tu Ata 19:15*)

^{XVII} 'Lo wa tɔr a nɪbe bala niem, 'yer kɔ a pupuorbiir, ka 'lo wa chene tɔr na waa tu a ba nɛɛ ɛ, fɔ maal wɔ fɪka a le fon na maal a nɪyuo, bu a lõpodier kaar.

^{XVIII} “Yelmāɛ le n 'yere kɔrɔ yɪ, bon 'lo jaa yɪn lū ka a wɛr pɔ, mɪ lūn a saaju bon 'lo yɪn lor bar a wɛr pɔ a mɪ lor bar a saaju.

^{XIX} “Yelmāɛ le n 'yere kɔrɔ yɪ, a yɪ nɪbe ayi tara sɔofɔ sɔur bon jaa, a n Sāa na be a saaju na kɔ yɪ naa.

^{XX} Jie 'lo nɪbe ayi bu ata na ara nɪ a maa yuor, n ben a ba pɔ.”

^{XXI} Pita wan wa sɔur wɔ, “N Soro, ala i a n tɔ sɔo i man yelbier gbɛɛ anmɪnɛ le ɪn vɛ bar wɔ? Gbɛɛ ayopɔi (7) bu?”

^{XXII} Ka a Yesu 'yer kɔ wɔ, “N 'yere na kɔrɔ fɔ a ba i gbɛɛ ayopɔi ɛ, tɪche gbɛɛ lɪjaata nɪ pie nɪ ayopɔi gbɛɛ ayopɔi (77).”

^{XXIII} “A le jūu a Nāanmɪn nāalõo na nyentaa fɪka nāa na bɔur ɪka 'lo nɪ a wɔ tɔtɔnbɔ ba guor a ba libie kaa.

^{XXIV} Won wa ti piel guoro a libie ye le ba nyɔon āsɔo na di wɔ turo pie sān waan a wɔ sɛ,

^{XXV} won kɔ tɔo yab a sān ɛ, a wɔ nɪkpɛɛ 'yer ɪka ba da 'lo nɪ a wɔ pɔo nɪ a bibiir nɪ a wɔ bonɪ a jaa yab a sān.

^{XXVI} “Ka a tɔtɔnõ lo gbur dumo a wɔ niem lɔrɔ nuur 'yere, ‘Tara nɪ ma kānyir, ɪn yab a fɔ sāma a jaa.’

2 XVIII:X 18:10 A gāma amɪnɛ pɔ, baa 'yõo a pɔfɔ pie nɪ bɔ'yen ɛ ɪka, 11A maa Nisaal Bie wan ɪka n wa faa a bala na bɔr.

XXVII A nɪkpɛɛ kãan a wɔ nɪbaal tɪ vɛ a wɔ sãma kɔ wɔ, tɪ bar wɔ.

XXVIII “Tɪche, a daba nyã nɪ wɔ ju na wa yɪ a yõo nyɛ a wɔ tõtõtɔ sɔɔ na di wɔ toofar kɔbaa sãn, wɔ chim a daba kɔkɔr pɔ tɪ 'yer, 'Yab ma a sãn fon di.’

XXIX “Ka a tõtõnõ nyã mɪ lo gbur dumo tɪ sɔɔrɔ, ‘Tara nɪ ma kãnyir, tɪ ɪn yab fon a sãn.’

XXX “Ka wɔ tɔr, tɪ nyɔɔ wɔ chiin tɪ pɔɔ tɪ tãn a sɔɔ 'lo won yab a sãn.

XXXI A wɔ tõtõtãaba na wa nyɛ a lɛ won ɪ, ba pɔɔ sɔɔ naa, ka ba chen tɪ man a jaa kɔ a nɪkpɛɛ a lɛ jaa na ɪ.

XXXII Ka a wɔ nɪkpɛɛ bɔɔl wɔ wa sɔɔr wɔ, ‘Fõɔ tõtõputuo sɔɔ. Fon sɔɔr ma jũu lɛ so ka n vɛ a sãn bar fɔ.

XXXIII Fɔ mɪ kũ naa kaa a fɔ tõtõtɔ sɔɔ nyã nɪbaal nɪtãa a lɛ ɪn kaa a fɔ nɪbaal ɛ?”

XXXIV A wɔ nɪkpɛɛ suur ir naa ka wɔ de wɔ tɪr ɪka ba tɪ pɔɔ wɔ ge wɔ tɪ tãn a daar 'lo won yab a sãn a jaa.

XXXV “Lɛ mɪ lɛ a n Sãa na be a saaju na ɪ yɪ mɪ, yɪn baa vɛ a yɪ yɛbɛ yɛlbier bar ɛ.”

XIX

I Yesu na wa 'yer a anyã baar, wɔ yin a Galilee chen Judiya paal pɔ, a Jordan man gõɔn.

II Nɪyɔɔ turo wɔ naa, ka wɔ sãa a ba baalsɪ a be.

III Faraseemine bamine wan a wɔ sɛ ɪka ba wa bɛɛr wɔ kaa, na ba sɔɔr wɔ, “Sɔɔr ben be ɪka daba wɔ bar a wɔ pɔɔ yele kõɔ jũu bu?”

IV Ka Yesu 'yer, “Yaa kar a be a nɪrɛ 'lo na maal ba a pielfɔ daar ‘Maal daba nɪ pɔɔ’ ”, (*A Pielfɔ Gãn 1:27*)

V na wɔ 'yer, “A lɛ jũu, daba na bar a wɔ sãa nɪ a wɔ ma, tɪche ka 'lo nɪ a wɔ pɔɔ ɪ bõ'yen, ka ba jaa ayi ɪ ãgãn bõ'yen?” (*A Pielfɔ Gãn 2:24*)

VI Baa lɛ chɛnɛ ɪ ayi ɛ, tɪche ba ɪn ãgãn bõ'yen. A lɛ jũu, bon 'lo Nãanmɪn na 'mataa, nɪrɛ wɔ ta oor aa ɛ.”

VII Ka ba sɔɔr wɔ, “Nɪmɪnɛ ka a Mosesɪ 'yer ɪka sɪ kɔ wɔ pɔɔ bar gãn, tɪ bar wɔ?”

VIII Ka wɔ 'yer kɔ ba, “Bojũu a yɪ nyãkpãɛn jũu lɛ so ka a Mosesɪ bar a sɔɔr ɪka, yɪ bar a yɪ pɔɔɔ, tɪche a pielfɔ daar a ba dõɔ be a lɛ ɛ.

IX A lɛ jũu, n 'yerɛ na kɔrɔ yɪ, nɪrɛ 'lo jaa na bar a wɔ pɔɔ, ka ala ba ɪ sɛfɔ jũu tɪ kul pɔɔ yuo, wɔ sõɔn a kul taa.”

X A wɔ poturbo 'yer kɔ wɔ, ala ɪ lɛ a be a daba nɪ a wɔ pɔɔ, a ba sɛɛ ɪka nɪrɛ wɔ kul pɔɔ ɛ.

XI Tɪche ka wɔ 'yer kɔ ba, “Nɪrɛ jaa kõ tõɔ sɔɔ a wiilfɔ nyã ka a bala a Nãanmɪn na vɛ a ba bõɔ a par tɛɛ ba lɛ ɛ.

XII Bamine ben be na ba dɔɔr ɛ, an ɪ lɛ lɛ ba dɔɔ ba ka be, ka bamine mɪ a ba taaba lɛ maal ba ka baa dɔɔr ɛ, ka bamine mɪ tɔr a kul taa a Nãanmɪn nãalõɔ jũu, 'lo jaa nɪ na tõɔ sɔɔ a wiilfɔ nyã, wɔ sɔɔ.”

XIII Nɪbɛ waan na bibiir ɪka wɔ dɔɔl ba a wɔ nũu na wɔ sɔɔr Nãanmɪn kɔ ba. Tɪche a poturbo mɪn 'yõɔ a bala na waan ba.

XIV Ka a Yesu 'yer, “Yɪ bar a bibiir sɔɔr ka ba wa a n sɛ, yɪ ta pii ba sɔɔr ɛ, a banyã taaba lɛ so a Nãanmɪn nãalõɔ.”

XV Wɔ dɔɔl ban a wɔ nuur sɔɔr Nãanmɪn kɔ ba, tɪ chen.

XVI Be lɛ ka nɪrɛ ãsɔɔ wã a wɔ sɛ wa sɔɔr, “Wiwile, bo yɛlvɪla lɛ ɪn ɪ naa nyɛ nyevɔr na ba tara baarfɔ ɛ?”

XVII Ka a Yesu sɔɔr, “Nɪmɪnɛ a fɔ sɔɔr ma bon 'lo na ɪ vɪla? Nɪbõ'yen tɛɛ lɛ ɪ nɪbie. Ala ɪ fɔ bɔɔrɔ na ɪka fɔ nyɛ nyevɔr turo a nebɪnsɪ.”

XVIII Ka daba sɔɔr wɔ, “A boo?” Ka Yesu 'yer, “Ta kɔ nɪrɛ ɛ, ta sɛ ɛ, ta ju ɛ, ta di jir dãasɛ ɛ,

XIX 'yõɔnõ a fɔ sãa nɪ a fɔ ma, (*A Yifɔ Gãn 20:12-16*) na fɔ mɪ lɛ nõ a fɔ tɔ sɔɔ a fɔ mãɛ kaar.” (*Mosesɪ Gãma Na Tu Ata 19:18*)

XX Ka a daba 'yer kɔ wɔ, “N tu naa anyãna a jaa, bo lɛ che ma?”

XXI Ka a Yesu 'yer kɔ wɔ, “Ala ɪ fɔ bɔɔrɔ na ɪka fɔ ɪ cheche, tɪ de a fɔ bõtarɪ a jaa da, na fɔ de a libie kɔ a nõn dɛme, fon nyɛn a Nãanmɪn nãalõɔ tɪ na fɔ wa turo ma.”

XXII A daba na wa wō a nitō, wu chiin naa pōsōo bojūu wu tara na bōtaru.

XXIII Ka Yesu 'yer ku a wu poturbo, "Yelmāe le n 'yere yi, an un kpēo tara sōo na kpe a Nāanmun nāalōo pō."

XXIV Sire jaa le n 'yere korō yi go, an un kōmōkōmō ka nyōoma na kpe kparpii bōo pō gar tara sōo na kpe a Nāanmun nāalōo pō."

XXV A poturbo na wa wō a nitō, nēe 'maa ba naa ka ba sorō, "An le na pāa nye faafō?"

XXVI Ka Yesu kaa ba ti 'yer, "Ala na i tuo nire sē, Nāanmun sē yeje jaa ba i tuo ε."

XXVII A Pita 'yer ku wu, "Nye sin bar bonu a jaa ti wa turo fō? Bo sāyar le sin nye?"

XXVIII Yesu 'yer ku ba, "Yelmāe le n 'yere korō yi, a bonu a jaa bōpaalaa liebfō daar, a maa Nisaal Bie na jāne naa a tur nāalōo dakōo ju. Ka a yin bala mi na turo ma mi jāne a nāa dakōo pie ni ayi ju, tōoro a Isral bala pie ni ayi 'yer."

XXIX Nire nyā jaa na bar a wu yir bu yeer bu yepōo, bu sāa, bu ma, bu bibiir, bu puo a maa jūu na nyen dōoltaa gbēe kobaa ti tara nyevor na ba tara baar fō ε.

XXX Tiche a nyōo na de a nie na wa ben puor, tiche ka a puor dēme ni wa de a nie.

XX

I "Nāanmun nāalōo nyentāan fika daba kōo na dōo nmaa ir bibio jaa pipi yi ika wu ti bō nibe ka ba chen ti kō wu puo pō."

II Wu sōo naa ika won yab ba naa a le ban na de a biber gbul ka wu tara ba chiin a wu puo pō.

III "A mōtōo ni le wa do bālāa wu yin ti nye a nibe bamine na ara daa pō na baa maala bon jaa ε."

IV Ka wu 'yer ku ba, 'Yi mi chen a n puo pō ti un yab yin naa a le jaa na sēn.'

V Ka ba sōo chen. Ti wu le yi go a mōtōo na wa virō gar ju sālōo ni a mōtōo na wa suro a tur pō na wu ti bō a nibe bamine mi.

VI A jāano'maar sōo, wu le yin ti nye bamine mi na chene jē pōo jaa. Ka wu suor ba, 'Bo le so a dina yin jāne ba maala bon jaa ε?'

VII A ba 'yer, 'Nire jaa ba suor si kōb ε.' Ka wu 'yer ku ba, 'Yi wa a si chen a n puo pō a yi ti kō.'

VIII "Jāanōor na wa ta, a puo sōo 'yer ku a nire 'lo na kaara a wu puo, 'Bōol a tōtōnbo ku ba a ba libie, de nie piel a bala na bier wa ti tātā a bala na dōo nie wa.'

IX "A bala na wa bier wa āsōo jaa den a biber gbul libir."

X A dōo nie dēme na wa ti wa, ba tier ika ban nyen gar a le, tiche a wu ku āsōo jaa mi biber gbul libir."

XI Tiche ban wa de a le baar, ba vōn nēer 'yōo a puo sōo,

XII na ba gōonō a puo sōo 'yere, 'A nibe banyāna wa bier wa ti fō yab si jātaa, ni sin na nmaa ir ni oōr wa tō lēēē ka mōtōo nme si ti mōrō.'

XIII "Ka wu lieb suor a ba āsōo, 'N badaba, n ba i fō dēer ε, a ba i yin le sōo ika yin den a biber gbul libir ε?'

XIV De a fō libir chiine. Maa le nō naa ku a puor dēme nitāa a le un ku yi.

XV N ba tara sor na de a n libie un a le un bōoro bu? Bu fō tara nyuur ni a n maal vīla?'

XVI "A le jūu, a puor dēme na wa ben niem ka a nie dēme mi wa be a puor."

XVII Yesu na wa pāa duoro a Jerusalem, wu tara na a poturbo pie ni ayi yin chēchēē na wu ti 'yer ku ba,

XVIII "Nye, si ben duoro a Jerusalem ka ban ti de a maa Nisaal Bie 'yōo a Juu nibe bōoro nibe ni a nēe wiwilbe nuur pō."

XIX Ban de man ku a bala na ba i a Juu nibe ε, ka ba la ma, tōo ma, chire nataar 'yōonō ma, na ba ge ma, ti kō ma, ka a ber ata daar ka n ir i vor go."

XX Be le ka Jebedee pōo tara a wu bibiir ayi waan a wu sē wa lo gbur dūmo a wu niem na wu suorō bon kōo.

XXI Ka a Yesu suor wɔ, “Bo le fu buorɔ?” Ka wɔ 'yer, “Vɛ ka a n bibiir banyã ayi ka ãsoɔ jãne a fu nũsõɔ ka ãsoɔ mi jãne a fu gobaa jie a fu nãalõɔ pɔ.”

XXII Ka a Yesu 'yer, “Faa bõɔ a bon 'lo fon suorɔ ε. Ban tõɔ nyũn a dɔɔye ηmele 'lo un na nyũn ɔ?” Ka ba 'yer, “Sɩn tõɔ naa.”

XXIII Ka a Yesu 'yer kɔ ba, “Yɩn tõɔ nyũn a n ηmele tiche maa kõ tõɔ 'yer a buor sɔɔ na jãne a n nũsõɔ bu a n gobaa jie ε, ka a bala a n Sãa na choor kɔ tɛε ba le ε.”

XXIV A poturbo pie bala na wa wõ a nitõ, ba nyen naa a yeer ayi bala suur.

XXV Ka a Yesu buol ba waan wa 'yer, “Yɩ bõon na ɩka a bala na kaara a nibe bala na ba ɩ a Juu nibe le kaara ba bon jaa pɔ, ka a ba niberɛ tõɔ ba.”

XXVI A kõ tõɔ be a le a yɩ pɔ ε, tiche nire 'lo na buorɔ ɩka wɔ ɩ a yɩ kpɛε, wɔ ɩ a yɩ tõtõnõ.

XXVII Nire 'lo mi na buorɔ ɩka wɔ ɩ a yɩ ndiere, wɔ ɩ a yɩ gbãgbaa.

XXVIII Nitãa le a maa Nɩsaal Bie na ba wa ɩka ba tõtõnõ korɔ ma ε, tiche ka wɔ ɩ a tõtõnõ na wɔ de a n nyevor faan nɩyɔɔ yelbier bar.”

XXIX Yesu nɩ a wɔ poturbo na wa yire a Jeriko nɩyɔɔ turo wɔ naa.

XXX Ka a jõn ayi jãne a sɔr kõkoor. Ban wa wõ ɩka Yesu le tala, ka ba gboolo, “Sɩ Soro, David Bie wooo ɩ, kaa a sɩ nɩbaal.”

XXXI Ka a nɩyɔɔ 'yer ɩka ba bar gõmõ tiche ka ba chene gboolo, “Sɩ Soro, David Bie wooo ɩ, kaa a sɩ nɩbaal.”

XXXII Yesu ara na tɩ buol ba suorɔ, “Bo le yɩ buorɔ ɩka n maal kɔ yɩ?”

XXXIII Ka ba 'yer kɔ wɔ, “Sɩ Soro, sɩ buorɔ na ɩka sɩ nyere.”

XXXIV Nɩbaal kpɛn a Yesu, ka wɔ sur a ba nɩbie, ka ba nyere na ba turo wɔ.

XXI

I Ban wa gbɔrɔ a Jerusalem nɩ a Betefagu a Olive Tur Tõɔ ju, Yesu tõn a wɔ poturbo ayi,

II na wɔ 'yer kɔ ba, “Yɩ chen a tɛbile 'lo na be a yɩ niem, yɩn tɩ nyen bõɔ ban lũ ka a bõpɔl ara kɔɔ wɔ, yɩ for yaa waan.

III Ala ɩ nire wa suor yɩ naa, ‘Nɩmine a yɩ foro a bõɔ?’ Yɩ 'yer kɔ wɔ, ‘A Sɩ Soro le buorɔ yaa.’ Wɔn bar sɔr ka yɩ foraa waan fɔɔ jaa.”

IV A yeke anyã ɩ na ka a na ɩ yelmãε a le a Nãanmɩn 'ye'yere na dõɔ 'yer na wɔ 'yere.

V “Yer kɔ a Jerusalem nibe, ‘Nyε, a yɩ nãa waara na a yɩ sɛ. Wɔ siir wɔ mãε na wɔ do bõɔ. Bõpɔl bile le wɔ do waara nɩ.’ ” (*Jekariya 9:9*)

VI A poturbo chen tɩ tõ a le a Yesu na 'yer ɩka ba ɩ.

VII Ba waan na a bõɔ nɩ a bõpɔl bile na ba de a ba fɔɔr 'yɩer dɔɔl, ka wɔ do jãne a bõpɔl ju.

VIII Nɩyɔɔ 'yɩer a ba fɔɔr a sɔr pɔ ka bamine mi 'mel vai 'yɩer a sɔr pɔ.

IX A nɩyɔɔ bala na be a niem nɩ a bala na turo a puor chɩle na 'yere, “Yãan yooo, Nãa David Bie! Nãanmɩn wɔ sõs a 'lo won tõ! (*Yiel Gãn 118:26*) Yãan yooo, dãnfo wɔ ta a saaju Nãanmɩn.”

X Won wa kpe a Jerusalem tɛε pɔ, a nibe ba jaa ɩre na yulõbumm, na ba suorɔ, “An le a nyã?”

XI Ka a nɩyɔɔ bala na turo wɔ 'yer, “Nyã le ɩ a Nãanmɩn 'ye'yere, Yesu na yɩ a Najaretɩ na be Galilee.”

XII Yesu kpe naa a Nãanmɩn puorfo yir bechaar pɔ, na wɔ dire a bala na chiin a bonsɩ tɩ daara nɩ a bala na daara baraa, tɩ na wɔ dara a libiteerbe tɛεbɔlsɩ nɩ a bala na daara a papar dakoor loorɔ.

XIII Wɔ 'yer kɔ ba, “A seb a Nãanmɩn gãn pɔ ɩka, ‘A n yir na ɩ naa Nãanmɩn suorfo jie,’ (*Isaiya 56:7*) tiche ‘Ka yɩn maal wɔ ka wɔ ɩ nãnyisɩ soolfo jie.’ ” (*Jeremiya 7:11*)

XIV Jõn nɩ gbersɩ chen a be a Nãanmɩn puorfo yir ka wɔ sãa ba.

XV Tiche a Juu nibe buorlo niberɛ nɩ a neε wiwiilbe na nye a ne'maa tõmõ won tõ nɩ a bibiir na ɩre a gõmõ a Nãanmɩn puorfo yir pɔ ɩka,

“Yāan yooo! Nāa David Bie.” Ka a ba poor sōo.

XVI Ba suor a Yesu, “Fū wōn a le a bibiir banyāna na 'yere ɔ?” Ka wō 'yer, “Ɔo, yaa dōo kar ɪka, ‘A bibiir nɪ bipule negāma pɔ le yi buoro pɛefu ε?’ ” *(Yiel Gān 8:2)*

XVII Wō bar ba naa ti yi chen a Betanɪ tēe pɔ ti gā a be.

XVIII Wōn wa lieb chen a tēkpɛε pɔ a bibio, kō kpe wō naa.

XIX Wō nyen kōkōo tɛ na ara a sɔr kōkoo, a wō chen ti ta ka wōmō ba be be ε, ti wō ɪ va nara tɛε. Ka Yesu 'yer kɔ a tɛ, “Fū kō le wō wōmō go ε!” Ka a tɛ juol kpi ajienaa.

XX A poturbo na wa nye a tɛ na kpi, nɛer 'maa ba naa ka ba 'yere, “Nɪmɛ le a tɛ ɪ juol ajienaa a le?”

XXI Ka Yesu 'yer kɔ ba, “Yelmāε le n 'yere kɔɔ yi, yɪn tara sɔɔfɔ na yaa baal ε, a ba ɪ a le na tō kɔ a tɛ nyā tɛε le yɪn tō ε, tɪche yɪn gba 'yer kɔ a tō nyāna, ‘Ir suu a man pɔ,’ ti wōn ir naa.

XXII Yɪn wa suor bon jaa ti tara sɔɔfɔ, yɪn nye naa.”

XXIII Yesu na wa ti kpe a Nāanɪmɪn puorfo yir bechaar pɔ na wō wile, ka a Juu nɪbe bɔɔrlo nɪbere nɪ a Juu nɪbere wa a wō sē a sōo 'lo wōn wile wa suor wō, “Bo kpɛo le fɔ de tōnō nɪ a anyā nɪ an le kɔ fɔ a sɔr ɪka fɔ tōnō nɪ a anyā?”

XXIV Ka a Yesu 'yer kɔ ba, “N mɪ na suor yɪn suorfo bō'yen. Yɪn wa tōo wiil ma a par, n mɪ na wiil yi naa a nɪre 'lo na kɔ ma a kpɛo ka tōnō nɪ a anyāna.

XXV A Joon na dōo suoro a nɪbe a Nāanɪmɪn kōo, Nāanɪmɪn le kɔ wō a sɔr bu nɪbe le kɔ wō a sɔr? Yi 'yer n kaa?” Ka ba piel chɛ taa, “Sɪn be 'yer ɪka Nāanɪmɪn le tō wō won suor sɪ naa ka bo le so ka saa sɔo de wō ε?”

XXVI Tɪche sɪn mɪ 'yer ɪka nɪre le tō wō a ba ɪ ε, sɪ joro naa a nɪbe dābāε bojūu nɪre jaa sɔo naa ɪka a Joon ɪn Nāanɪmɪn 'ye'yere.”

XXVII Be le a ba 'yer kɔ a Yesu, “Saa bōo ε.” Ka a Yesu mɪ 'yer kɔ ba, “N

mɪ kō 'yer kɔ yi a nɪre 'lo na kɔ ma a kpɛo ka n tōnō nɪ a anyāna ε.”

XXVIII Ka a Yesu 'yer kɔ ba, “Nɪmɛ le yi tɛer? Daba le tara bibiir ayi, na wō chen ti 'yer kɔ a dōo sɔo, ‘N Bie chen ti tō a n puo tōmō a dɪna.’

XXIX Ka wō 'yer, ‘N kō chen ε,’ tɪche na wō ta sōo lieb a wō tɛer na wō chen.

XXX A sāa le chen ti 'yer kɔ a ayi sɔo a le nɪ wō ju mɪ, ka wō 'yer, ‘N chen naa,’ ti na wō tɔr.

XXXI “A bibiir banyāna ayi, buor sɔo le tō a wō sāa bɔfo?” Ka ba 'yer, “A dōo sɔo le.” Ka Yesu 'yer kɔ ba, “Yelmāε jaa le n 'yere kɔɔ yi a lōpodierbe nɪ a pɔo baar na dōo yɪn nie kpe a Nāanɪmɪn nāalōo pɔ.

XXXII Joon Kōsuoro wan wa wile yi a yelmāε sɔr ka yaa sɔo de wō ε, tɪche a lōpodierbe nɪ a pɔo baar sɔon de wō, yɪn sɔo wa nye gba yaa lieb a yi tɛer sɔo de wō ε.

XXXIII “Yɪ le chele a sukpa āsɔo. Daba le kɔ wō puo na wō. Wō wɔon a puo wō jaa jilō, na wō tuu bɔo ka ban ma pɔr a wōmō 'yōonō na ba nenɛer ir a kōo. Wō men jie āsɔo na do ka nɪre na ma do jāne a be kaara a puo. Wō den a puo kɔ nɪbe ɪka ba kaara ti na wō yɔ chen paal yuo pɔ.

XXXIV A pɔrfo sɔo na wa ta, wō tōn a wō gbāgbaar ɪka ba chen a nɪbe bala sē ti pɔr a tɛ wōmō.

XXXV “Tɪche ka a nɪbe bala nyoo a wō gbāgbaar nɛe a āsɔo, na ba kɔ a āsɔo ti na ba lob a āsɔo nɪ kostbe kɔ.

XXXVI Be le wō le tō a gbāgbaar bamɛne ka ba ge ba a le nɛ nɪ wō ju.

XXXVII A baaraa le wō tō a wō māε bie a ba sē na wō 'yer, ‘Ban 'yōo naa a n bie.’

XXXVIII “Tɪche a pokaarba na wa nye a bie, ba 'yer kɔ taa, ‘Nyā le ɪ a bōdire, yi ɪ a sɪ kɔ wō ti de a bonɪ.’

XXXIX Be le ba nyoo wō kɔ lob bar a puo kōkoo.

XL “Pōpāanyā a puo sɔo wa wa, nɪmɛ le won ɪ a pokaarba banyāna?”

XXI Ka ba 'yer ku wɔ, "Wɔn wan wa ku a pokaarba banyã ba jaa ti de a puo ku niyor, a bala na ma soɔ ka ba pɔ a puo bonɔ a ŋmafɔ sɔɔ."

XXII Yesu 'yer ku ba, "Yaa kar a jie nyã a Nãanmɔn gãn na 'yer ɔka a, 'A kɔsɔr 'lo a mɔmɔɛɛɛ na tɔr bar le ɪ a kɔsɔr ju. A si Soro le tɔ a nitɔ ka a sob si a nɔbie.'" (*Yiel Gãn 118:22, 23*)

XXIII "A le jũu n 'yere na kɔrɔ yi, Nãanmɔn na faan a wɔ nãalɔɔ yin a yi sɛ ku a niyor bala na soɔ wɔ.

XXIV Nɔre nyã na lo a kɔsɔr nyã ju na pɔrɔpɔr a, tiche a wɔ mɪ na ku nɔre nyã ju won lo dɔɔl."

XXV A Juu nɔbe bɔɔrlo nɔbere nɪ a Faraseemɔne na wa wɔ a wɔ sokpar anyãna, ba bɔɔn naa ɔka bala le wɔ lɔɔrɔ a sokpar gbɛere nɪ.

XXVI Ka ba bɔɔrɔ na sɔr ɔka ba nyɔɔ wɔ, ti na ba joro a nyɔɔ dãbãe bojũu ba nyen ka wɔ ɪ Nãanmɔn 'ye'yere.

XXII

I Yesu le lɔɔrɔ na sokpar kɔrɔ a nɔbe na wɔ 'yere,

II "A Nãanmɔn nãalɔɔ nyentãan fika nãa kɔɔ na maal a wɔ bidaba na kulo pɔɔ paalaa bɔɔdiir.

III Wɔ tɔn a wɔ tɔtɔnɔ ɔka ba ti 'yer a bala won bɔɔl a pɔɔ paalaa jie, tiche a bala won bɔɔl ka ba tɔr.

IV "Wɔ le tɔn niyor ɔka ba ti 'yer a bala won bɔɔl, 'Nyɛ, n maal a pɔɔ paalaa bɔɔdiir baar, n kɔn a n nadar nɪ a napɔl ka yele jaa choɔr baar, yi wa a pɔɔ paalaa jie."

V "Tiche ka ba tɔr ka nyã jaa ma chen wɔ chenfo jie, ka ãsɔɔ mɪ chen a wɔ puo pɔ, ka ãsɔɔ mɪ chen a wɔ yar jie.

VI Tiche ka a bala na che nyɔɔr a wɔ tɔtɔnɔ ge ba ti na ba ku ba.

VII A nãa suur ir naa ka wɔ tɔ a wɔ sojasɪ ɔka ba ti ku a nɔkɔrɔ bala ti chɔm a ba tɛe.

VIII "Ti na wɔ pãa 'yer ku a wɔ tɔtɔnɔ, 'Yele jaa choɔr baar, tiche a bala ɪn bɔɔl ba sɛɛ ɛ.

IX Yi yi a tɛe pɔ ti bɔɔl nɔre jaa yɪn nyɛ ka wɔ wa a pɔɔ paalaa jie."

X Le le, a tɔtɔnɔ yin a tɛe pɔ ti bɔɔl nɔre jaa ban nyɛ, a nɔmɔn nɪ a nɔdebe ka a yir wa sɛɛn nɔbe wɔ jaa.

XI "Tiche a nãa na wa kpe ɔka wɔ kaa a nɔbe, wɔ nyen daba ãsɔɔ na ba su a pɔɔbɔɔl fuu ɛ,

XXII Ka wɔ suur wɔ, 'N badaba, ŋmɔne fu ɔre wa kpe a ka ti ba su a pɔɔ paalaa fuu ɛ?' Ka a daba kpal a nɛɛ.

XXIII "Ka a nãa 'yer ku a wɔ tɔtɔnɔ, 'Yi lũ a wɔ gbɛɛ naa nuur na yi lɔb wɔ bar yɔo a libe pɔ, be le nɔbe na kɔnɔ ti ɔɔrɔ nyɔmɛ."

XXIV "Nɔyɔɔ le ba bɔɔl, tiche bãlãa le ban chel ir."

XXV Be le ka a Faraseemɔne guor taa na ba wa bɛɛr Yesu kaa na ba na nyɔɔ wɔ a wɔ 'yerbie pɔ.

XXVI Be le ba tɔ a ba poturbo nɪ a nɔbe bamɔne na yi a Nãa Herɔd sɛ, na ba 'yer, "Wiwile, si bɔɔ naa ɔka fo ɪn yelmãe sɔɔ, na fo wile Nãanmɔn sɔr nɪ yelmãe, bojũu faa kaara le nɔbe na 'yere bu oor ɛ.

XXVII 'Yer ku si a le fon tɔɛr. A tara na sɔr ɔka si yab a lɔpoo ku a Nãkpɛɛ Siisa bu si ta yab ɛ?"

XXVIII Tiche a Yesu na bɔɔn a ba potɔdeɛr jũu, ka ka wɔ suor ba, "Yɪn nɛɛr ayi dɛme. Bo le yi bɔɔrɔ ɔka yi bɛɛr ma kaa?"

XXIX Yi wiil ma a libir n kaa." Be le ba de a libikur waan.

XXX Ka wɔ suor ba, "An foto nɪ an yuor le be a libir pɔ?"

XXI Ka ba 'yer, "A Nãkpɛɛ Siisa le." Le le ka a Yesu 'yer ku ba, "Yɪ de a 'lo na ɪ a Nãkpɛɛ Siisa sofo na yi ku wɔ, na yi mɪ de a 'lo na ɪ a Nãanmɔn sofo mɪ ku a Nãanmɔn."

XXII Ban wa wɔ a nitɔ, nɛɛ 'maa ba naa ka ba bar wɔ ti chen jaa jomm.

XXIII A bɔbɔr 'lɔnɔ, a Saduseemɔne na 'yer ɔka a kũu pɔ irfo ba be be ɛ, ba wan a Yesu sɛ wa suor wɔ,

XXIV "Wiwile, Mosesɪ seb ɔka yebe wa kpi ti bar pɔɔ na ba tara bie ɛ, a wɔ yebe wɔ kul a pɔɔkɔɔr 'lo na wɔ dɔɔ bibiir ku a wɔ yebe 'lo na kpi.

XXV Yeɛr ayopɔi le dɔɔ be a ka a si sɛ ka a ba kpɛɛ kul pɔɔ na waa dɔɔ

bie ε, ti kpi tiche a pookoor bar ka a yebe de kul.

XXVI Ka a ayi soo mi de a pookoor kul baa mi dɔɔ bie, tiche ka wo mi kpi. A le ne ni wo ju mi le ata ti tan a ayopoi soo.

XXVII Ba jaa na wa kul a pookoor nyā loor taa baar a pookoor nyā mi baar kpi.

XXVIII Bala wa ir yi a kuu po, a nibe banyā ayopoi an poɔ, le won i, an i ba jaa kul won loor taa?"

XXIX Ka a Yesu 'yer ko ba, "Yaa nye yin bor, bojūu yaa bɔɔ a Nāanmin gāma ni a wo kpɛɔ ε.

XXX Nibe wa ir a kuu po, ba kɔ le kul taa ε, ti ban kaara fika malakasi na be a saaju.

XXXI Tiche a kuu po ir fo yele, yaa kar a le a Nāanmin na dɔɔ 'yer ko yi ika,

XXXII n i naa a Abraham Nāanmin ni a Isaaki Nāanmin ni a Jakob Nāanmin ε? *(A Yifo Gān 3:6)* Wo in Nāanmin vor, waa i Nāanmin kuu ε."

XXXIII A nibe na wa wɔ a nitɔ neer 'maa ba naa ni a wo wiilfo.

XXXIV A Faraseemine na wa wɔ ika Yesu 'yer tɔɔ a Saduseemine, ba mi loon taa.

XXXV Ka a ba āsɔɔ na i a nee wiwile suor 'yerbir buoro ika wo beer a Yesu kaa,

XXXVI "Wiwile, A Mosesi nebinsi a jaa po, buor le i kpɛɛ?"

XXXVII Ka a Yesu 'yer ko wo, " 'Nɔ a fo Soro Nāanmin ni a fo nyāa wo jaa, ni a fo nyevor wo jaa, ni a fo tier wo jaa.' *(Mosesi Gāma Na Tu Anūu 6:5)*

XXXVIII Nyā le i a kpɛɛ ni a nedɔɔ.

XXXIX A ayi soo mi ni nyā, 'Nɔ a fo to soo a fo kaar.' *(Mosesi Gāma Na Tu Ata 19:18)*

XL A Mosesi neer a jaa ni a Nāanmin 'ye'yerbe wiilfo kpākpāana na a binfo nyāna."

XLI A Faraseemine na wa 'mataa, Yesu suor ba naa.

XLII "Nmine le yi tier a Ni-iraa yele? An bie le wo i?" Ka ba 'yer ko wo, "David bie le."

XLIII Ka a Yesu suor ba, "Nmine le ka a nāa David a Nāanmin Siε na dɔɔ kpe, a wo buol wo ika, 'N Soro?' Bojūu wo 'yer naa ika,

XLIV 'A Soro 'yer ko a n Soro, "Jāne a n nūsɔɔ jie, ka n wa de a fo dɔdɛme ka ba i a fo gbεε dɔolfo jie." *(Yiel Gān 110:1)*

XLV Ala i David buol won wo ika, 'N Soro,' nmine won ire wa i a wo bie?"

XLVI An yi a daar 'lɔnɔ chiine, nire jaa ba le haa nee 'yer 'yer ε bu le 'la suor suorfo jaa go ε.

XXIII

I Yesu pāa 'yer ko a niyɔɔ bala ni a wo poturbo,

II "A nee wiwiilbe ni a Faraseemine jāne na a Mosesi dakɔɔ ju.

III A le jūu, yi maala a le ban wile ti na yi turo, ti yi ta maala a le ban maala ε, bojūu ba maa turo a le ban wile ε.

IV Ba ma lūn tuor tur tuo nibe, ti maa soo de a ba nubir sur ε.

V "Yele jaa ban tɔnɔ, ba ma buoro naa ika nibe ba nye ba, na ba ma lū a foor a ba jur po, ti na ba ma su fuusi ban ma se bonsi 'yɔɔ jaa vevεε.

VI Bala wa loo taa dire, a ji'yɔɔnsi jie le ba ma nɔ ika ba jāne, ni a ba loofɔ jiir a jibere jiir.

VII Ala ti na ba ma buoro ika bama puoro ba a dar po, na ba ma buoro ika nibe ba buolo ba, Wiwiilbe.

VIII "Yi ta soo ka ba buolo yi, Wiwiilbe ε, nikpɛε bɔ'yen tee le yi tara. Yi jaa in yeer.

IX Yi ta buol nire jaa yi, sāa a wer po ε, bojūu yi tara na Sāa bɔ'yen na be a saaju.

X Bu yi ta buol nire jaa wiwile ε, bojūu yi tara na Wiwile bɔ'yen tee na i a Ni-iraa.

XI A 'lo na buoro ika wo i a yi kpɛɛ wo i a yi tɔtɔnɔ.

XII Nire 'lo na 'mɔɔɔ a wo mǎε ire ni, Nāanmin na suun won pīlem tiche nire 'lo mi na siir wo mǎε Nāanmin na 'mɔɔ won ka wo do.

XIII “Tiche nebier ben a yin nee wiwiilbe ni a Faraseemune na i a neer ayi deme se. Yi poon a nibe var bar a Naaḡmḡn naalōo pō. Yin mǎe ba kpiere e, ti na yi pōo var a bala na bōoro a kpefo bar. 3

XV “Nebier ben a yin nee wiwiilbe ni a Faraseemune na i a neer ayi deme se. Yi ma yon jitebe ni a man pō na yi ti 'yer lieb nire tier, yin wa tōo wō ka wō kaara a yi kaar, yi ma lieb wō naa ka won di dōoye a būu dagel pō a yi kaar.

XVI “Nebier ben a bala na i jōn ti na ba tōoro a jōn, na ba ma 'yer ika, 'Nire 'lo na pōn a Naaḡmḡn puorfo yir a ba i tuo e, tiche nire 'lo na pōn a selma 'lo na be a Naaḡmḡn puorfo yir a lū wō naa.’

XVII Yi in jōn na yi i jolo. Buor le i kpēe, a selma bu a Naaḡmḡn yir 'lo na maal a selma ka wō i a cheche?

XVIII Yi mi 'yer naa, 'Ala i nire pōn na a Naaḡmḡn bōor lofo jie, a ba tuo e, tiche ala i nire pōn na a Naaḡmḡn kōfo 'lo na dōol a jie, a lū wō naa.’

XIX Yin jōn banya. Buor le i kpēe, a kōfo bu a Naaḡmḡn bōor lofo jie na ma vē ka wō i cheche?

XX A le jūu, nire 'lo jaa na pōn a Naaḡmḡn bōor lofo jie, pōn wō naa ni bon jaa na dōol a wō ju.

XXI Nire 'lo mi na pōn a Naaḡmḡn yir, pōn wō naa ni a nire 'lo na jāne a be.

XXII Nire 'lo mi na pōn a saaju, pōn naa a Naaḡmḡn nākōo ni a nire 'lo mi na jāne a be.

XXIII “Nebier ben a yin nee wiwiilbe ni a Faraseemune na i a neer ayi deme se. Yi ma ir a boni pō jiiir pie pō bō'yen lōon badoo gba vaar kō Naaḡmḡn, ti na yi tor a Naaḡmḡn neer ala na tire bar na i yelmǎe sor tūfo, nūbaal kaafō ni yelmǎe tarfo. A anyā le a see ika yi turo ti na yi taa ire amine bara e.

XXIV Yin jōtōorbo ba nyā. Yi ma chuor a jāajubil bar ti ma vol a nyōoma.

XXV “Nebier ben a yin nee wiwiilbe ni a Faraseemune na i a neer ayi deme se. Yi ma pēen a ḡmanyuraa ni a ladiraa a yōo tiche ka a pōo seen bōgar ni nyuur.

XXVI Yin Faraseemune na i jōn. Yi ma dōo pēe a ḡmanyuraa pōo tiche ka a yōo mi pāa pēe a yōo ka a viēle.

XXVII “Nebier ben a yin nee wiwiilbe ni a Faraseemune na i a neer ayi deme se. Yi kaara fika yar ban pǎe ka a viēle, tiche ka a pōo pō tara nibe kōbo ni deer jaa bōoro.

XXVIII Le ni wō ju mi le a yin a yōo, yi in nitor a yi taaba se, tiche a yi pōom, yi tara na neer ayi ni putuyele.

XXIX “Nebier ben a yin nee wiwiilbe ni a Faraseemune na i a neer ayi deme se. Yi men a Naaḡmḡn 'ye'yerbe yar, ti na choor a bala na tor yar,

XXX ti na yi 'yer ika, 'Sin ta be be a si sǎakpāmune sōo, si kō naa ta pōo ba kō a Naaḡmḡn 'ye'yerbe e.’

XXXI A nitō jūu yi din a yi mǎe dāasie ika yi in a nibe bala na kō a Naaḡmḡn 'ye'yerbe bibiir.

XXXII Yi baar baar a le a yi sǎakpāmune na dōo i.

XXXIII “Yin waa bibiir, ḡmune yin ure wa chǎe a būu dagel kūu.

XXXIV A le jūu in tōn Naaḡmḡn 'ye'yerbe, yēn deme, ni a wiwiilbe, ka yi kō bamune yōol a daa ju, yin pōon bamune na yi fōb ba a yi lōofō jiiir, ti na yi pāa tulo yōoro bōoro ba a tēn a jaa.

XXXV Ka a na di yi a nibe bala na i a nitor ba bōo yele jaa yin kō, piel a Abel jāi sōo ti tān a Jekariya bidaba Barakiya ban kō a Naaḡmḡn bōor lofo jie ni a puorfo jie chara pō.

XXXVI Yelmǎe le n 'yere kōro yi, a yin dina nibe na nyen gefō a yele anyāna jūu.

3 **XXIII: XIII 23:13** A gāma amine pō, baa 'yōo a pōfo pie ni anaar e ika, 14Nebier ben a yin nee wiwiilbe ni a Faraseemune na i a neer ayi deme se. Yin le ma fōb a pōokōe a ba yie na yi ma sōor Naaḡmḡn kor wile nibe. A le jūu yin le a Naaḡmḡn na ge yōo.

XXXVII “Pa yin Jerusalem nibe, a yin na ma koro a Nāanmın 'ye'yerbe na yi looro a bala a Nāanmın na tō a yi sē ni kostibe, nye le an ma ure ma volaa jā ka n ma buoro ıka n kaal a fo bibiir 'mataa fıka nõo na ma ũun a wō bil, tiche ka faa buoro ıka fo maal a le ε.

XXXVIII A le jūu n bar a fo tēe kō fo ka wō ı dakpolo.

XXXIX Yelmāe le n 'yere koro yi ıka yi kō le nye ma go ε, wa ti tātā yin na 'yer ıka, ‘Nāanmın wō sōo a 'lo won tō.’ ” *(Yiel Gān 118:26)*

XXIV

I Yesu na wa yi a Nāanmın puorfo yir pō na wō chiine, a wō poturbo turo wile ıka wō nye le ban me a Nāanmın puorfo yir ka wō kaara.

II Be le a Yesu 'yer kō ba, “Mı yi mı nye naa anyāna a jaa? Yelmāe jaa le n 'yere koro yi, a kostıvel anyāna āsōo jaa kō le wa chene dool a wō to ju ε. Ban wa dān a jaa lob.”

III Yesu na wa do jāne a Olive Tōoju, a poturbo wan a wō sē a ba tēε wa soor wō, “Yer kō sı a daar 'lōnō a anyāna ni na ı. Bo le na ı a jāne a fo waa sōo ni a wer baarfō daar?”

IV Ka a Yesu 'yer kō ba, “Yı bōon sō ka nıre jaa ta wa bel yi ε.

V Bojūu, niyoō na de naa maa yuor waan wa 'yere, ‘Maa le a Nı-iraa,’ na ban bel niyoō.

VI Yin wa wōn tam, ka ba 'yere a tam 'yer, yi ta mıre ε. A le na ı naa, tiche a wer baarfō chene na be puor.

VII Paal dēdēme na yin tam, ka a nāmıne mı yi tam ka kō mı lo ka a tēe jıir amıne dōonō.

VIII A dooye anyāna, an kaara fıka a pōo na ma dooro ka a wōnō wō.

IX “Ban pāa nyōor yin chiin na ba ti pob yi na ba kō yi, ka a paalsı a jaa 'laar yi, yin soō ma jūu.

X Niyoō na bar a ba soofō, na ba gar 'yōō taa na ba 'laar taa.

XI Jir nmarba 'ye'yerbe na wan wa 'yere bele niyoō.

XII Niyoō ni na tōr Nāanmın neε, ba kō nõ taa ε.

XIII Tiche nıre nyā na ara ti tātā na baaraa Nāanmın na faa wō naa.

XIV Ban mool a Nāanmın nāalōo 'yer nõo nyā a wer wō jaa ka a ı dāasıε a paalsı a jaa pō, tiche ka a wer pāa baar.

XV “Yin wa nye naa a yele 'lo a Nāanmın na 'laar na waara ni sōofō ka wō be a jicheche 'lo nitāa le a Nāanmın 'ye'yere Daniel na dōo 'yer. Vē ka a nyā na kara bōo a par. *(Daniel 9:27)*

XVI Yin wa nye a le a nibe bala na kpiere a Juda, ba jo do a tōo ju.

XVII Nıre jaa na be gar ju, wō ta suu a die pō ti de bon jaa ε.

XVIII 'Lo mı na be a puo pō wō ta kul a yir ti de a wō fuu ε.

XIX A bıbir nyāna wa vıε an ın tuo kō a pōopoor ni a bala na tara a bı'yensı.

XX Yı sooro Nāanmın ka a yi jofō ta ı sāε ε, bı a Pēnfō Bıbir Daar ε.

XXI Nāanmın na maal a wer wa tātā a pōpāanyā, baa di a dooye nyā boro ε, bı dooye kō le wa jā wō go ε.

XXII Ala ı a Nāanmın ba nmaa a ber ala bar ε, nıre kō le chene go ε. Tiche a bala won chel ir jūu won nmaan a ber bar.

XXIII A le daar nıre wa 'yer yi ıka, ‘Nye a Nı-iraa,’ bı “'Lo ni nyā,’ yi ta soō de ε.

XXIV Bojūu jırsı Nı-ırsı ni jırsı 'ye'yerbe na wa naa wa tōnō ne'maa tōmō na ba bel nibe bamıne ala ı ba tōo naa ban 'mantaa bel a bala a Nāanmın na chel ir.

XXV Yı nye, n den nie 'yere koro yi.

XXVI “A le jūu, bala wa 'yer kō yi ıka, ‘Nye 'lo ni nyā a dālpōo ju,’ yi ta yi a be ε. ‘Bala wa 'yer nye, 'lo ni nyā a die pō,’ yi ta soō ε.

XXVII A le a saa nyıurfō na ma yi a mōtōo purfō jie na wō chaar 'yōō a mōtōo morfō jie, le le a maa Nısaal Bie waa mı na kaara.

XXVIII Jie 'lo jaa bōkūu na be, be le a sıdumo ma 'laara.

XXIX “Ajienaa, a ber anyāna a dōoye baarfō puor, ‘A mōtōō na lii naa, ka a chuu mī kō le chaar ε, ka a ηmerbie pōrō yire a saaju loro, ka a saaju bonst a jaa dōōnō.’ (Isaiya 13:10)

XXX “A sōō ‘lōnō le ban nye a maa Nīsaal Bie na waara a julōjuur pō, ka a paalsi a jaa na be ka a wer pō kōnō. Ka ba nye a maa Nīsaal Bie na yi a saaju a julōjuur pō, waara nī kpēō nī tuur.

XXXI Wōn tōn a wō malakasi ka ba pēel a ul kpēō jaa na ba bōol a nibe bala wōn chel ir a wer wō jaa ‘mataa.

XXXII “Yi de a pōlpōl tier ye le jān yē. ‘Lō wa tuorō a vaar, yi bōōn ika a tōl sōō gbūr naa.

XXXIII A le nī wō ju mī le, yin wa nye a yelsi anyāna, yi bōōn ika a maa Nīsaal Bie waa gbūr naa jaa yēyē.

XXXIV Yelmāe le n ‘yere kōrō yi ika, a pōpāanyā nibe kō kpi baar ε, wa ti tān a yelsi anyāna na i.

XXXV A saaju nī a wer na wa baaraa, tiche maa ‘yerie ‘lō kō wa baar ε.

XXXVI “Nīre jaa ba bōō a bībiri nyā ε, bu a sōō ε, a malakasi mī gba na be a saaju ba bōō ε, bu a Bie ε, ka a Sāa tēε ba le bōō ε.

XXXVII A le an dōō kaara a Nowa sōō, le le an mī na kaara a maa Nīsaal Bie waa sōō.

XXXVIII Bojūu sere, tiche ka a kōpaalaa wa nibe dire na, ti nyuro, ka dōōr nī pōbō kulo taa, ti tān a bībiri ‘lō a Nowa na kpe a daka bulomtum pō.

XXXIX Baa bōōn ε, ti tān a sōō ‘lō a kōpaalaa na wa di ba, le mī le an kaara a maa Nīsaal Bie waa daar.

XL Nibe ayi na ben puo pō, ka a Nāanmūn wa de a āsōō chiin ti bar a āsōō.

XLI Pōbō ayi na ‘mantaa nīene jō ka a Nāanmūn wa de a āsōō chiin ti bar a āsōō.

XLII “A le jūu yi kaara sō, bojūu yaa bōō a bībiri ‘lō a yi Soro nī na wa ε.

XLIII Tiche yi bōōn a ye le anyā par, a yir sōō ta bōōn a sōō ‘lō a nānyie na waara a tāsōō, wō kō naa gur ε, ka a nānyie wa kar kpe wō a yir ε.

XLIV A le jūu, yi mī guro a yi māε, bojūu a maa Nīsaal Bie na wan a sōō ‘lō yin kō bōōn ε.

XLV “An le a nīre ‘lō na i a yē nī a yelmāe sōō a wō nīkpēε na ‘yōō ka wō kaara wō a yir na wō kōrō a tōtōnbo a ba bōdiir a sōō ‘lō wōn ‘yōō wō?

XLVI An in bōōsōn kō a tōtōnō nyāna a wō nīkpēε na wa nye ka wō ure a le.

XLVII Yelmāe le n ‘yere kōrō yi, wōn vēn ka wō kaara a wō bonst a jaa.

XLVIII Tiche ala i a tōtōnō nyāna in putusōō na wō tier a wō nyāa pō ika, a n nīkpēε kor naa,

XLIX ti piel gere a tōtōnbo bala na be a yir ti pāa ma di na wō ma puo a dānyurbo pō,

L a wō nīkpēε na wa dūu wō naa a bībiri ‘lō wōn ba tier nī a sōō ‘lō wōn ba bōōn ε.

LI Wōn ηma wōn gbōl gbōl ‘yōō a nēer ayi dēme pō, be le ban kōnō ti dōōr nyūme.

XXV

I “A sōō ‘lōnō, a Nāanmūn nāalōō na kaara fika pōōsarsī pie na de a ba fātine ika ba ti tuor a pōō paalaa nī a wō sire.

II Ka a ba anūu i jōlō, tiche ka a ba anūu mī i yē dēme.

III A jōlō bala den a ba fātine tiche baa de kāa puo ε,

IV tiche ka a ba anūu bala mī na i a yē dēme, de kāa puo a ba fātine pō.

V A pōō paalaa sire na wa kor a waa jūu, gōō kpe ba naa ka ba gā gur.

VI “A tāsōō bān le ba ηme chelma tāna ‘yere, ‘A pōō paalaa sire waara, yi yi wa tuor wō yooō.’

VII “A pōōsarsī pie banyāna vaan ir tie tie a ba gonst ‘yōō a ba fātine pō.

VIII A jolo bala 'yer ku a yẽ dẽme, 'Yi por a yi kãa amine ku si, a si bonɩ kpĩine naa.'

IX "Be le ka a yẽ dẽme bala 'yer ku ba, 'Kai, a kõ ta si ni a yin e. Yi chen a be ban daara na yi ti da.'

X "Tiche, ban lieb chiine a dafu jie, a pɔɔ paalaa sire wa naa, ka a bala jaa na choor 'mataa kpe a pɔɔ paalaa kulfu jie, ti na ba nyoo a pãn pɔɔ.

XI "A jolo anũu bala mi wa bier wa na ba mi wa kpooro a pãn 'yer, 'Nikpẽe, nikpẽe, yuo a pãn ka si kpe.'

XII "Tiche ka wo 'yer ku ba, 'Yelmãe jaa, n ba bõo yi e.'

XIII "A le jũu yi gu yi mãe bojũu yaa bõo a bibir bu a sõo e.

XIV "A mi le nyentãan go fika daba kõo na buoro yofu na wo buol a wo gbãgbaar 'mataa de a wo bonɩ põ ba.

XV Wo kon ãsɔɔ selbie anũu, na wo ku ãsɔɔ mi selbie ayi na wo ku ãsɔɔ mi selbir bõ'yen. Wo ma kon ãsɔɔ jaa man a wo fõo, ti na wo yõ.

XVI A 'lo na de a selbie anũu ti yar nye selbie anũu tõnõ dɔɔl.

XVII A 'lo mi na de a selbie ayi ti yar mi nye selbie ayi tõnõ dɔɔl.

XVIII Tiche a 'lo na de a selbir bõ'yen ti tuun bõo de a wo nikpẽe selbir ũu.

XIX "An wa kor bãlãa ka a gbãgbaar bala nikpẽe wa wa ika ba guor a selbie yele.

XX A 'lo na de a selbie anũu waan na selbie anũu wa 'yer, 'Nikpẽe, selbie anũu le fu dõo ku ma, nye selbie anũu tõnõ le n nye dɔɔl.'

XXI "Ka a wo nikpẽe 'yer ku wo, 'Fu tõn vula, gbãgbamãe le fu i. Fu tara na yelmãe a bõbile pɔ, in 'yõo fun ka fu kaara bõyoo. Wa pɔɔ ma ka si 'mataa dire a nõo.'

XXII "A 'lo mi won ku a selbie ayi wa 'yer ku a wo nikpẽe, 'Fu dõo ku ma selbie ayi, nye selbie ayi tõnõ le n nye dɔɔl.'

XXIII "Ka a wo nikpẽe 'yer ku wo, 'Fu tõn vula, gbãgbamãe le fu i. Fu tara na yelmãe a bõbile pɔ, in 'yõo

fun ka fu kaara bõyoo. Wa pɔɔ ma ka si 'mataa dire a nõo.'

XXIV "A 'lo mi won ku a selbir bõ'yen wa 'yer naa, 'Nikpẽe, n bõon na fun i nibikõo sɔɔ na fu ma ũma a be fun ba bor e, na fu ma wob a be fun maa yaar bar e.

XXV Ala le so ka dãbãe kpe ma ka de a fu selbir ti ũu bar. Nye a fu selbir.'

XXVI "Ka a wo nikpẽe 'yer ku wo, 'Fõu gbãgbaputuo ni koro sɔɔ nyã. Fun ben bõon ika n ma ũman a be in maa bor e, naa wob a jie 'lo in maa yaar bar e,

XXVII a ta seen ika fu ta de a n selbir ti yõo a libie yir pɔ, ka maa ta wa lieb wa ka n nye tõnõ dɔɔl e?

XXVIII " 'Yi faa a selbir bõ'yen a wo sã na yi ku a nire 'lo na tara a selbie pie.

XXIX Nire 'lo jaa na tara yoo, ban ko won yoo pɔɔ ka ba tara yoo tiche a nire 'lo na ba tara bon jaa e, a bãlãa 'lo won tara gba ban faan yin a wo sã.

XXX A gbãgbaburbur nyã 'lo, yi de wo lob bar yõo be le ban kõnõ ti ooro nyime.'

XXXI "A maa Nisaal Bie wa wa a n tur pɔ, ni a n malakasɩ ba jaa, in wa jãne naa, a n tur nãalõu dakoo ju.

XXXII A paalsɩ a jaa na pãa lõo taa a n niem, ka n pãa oor a nibe ntãa le pechine na ma oor a piir ni a buor.

XXXIII In oon a piir bar a n nũsõo jie, tiche ka a buor mi ara a n gubaa jie.

XXXIV "Ka n pãa 'yer ku a bala na be a n nũsõo jie, 'Yi wa, yin a n Sãa Nãanmɩn na sõu. Yi wa kpe a Nãanmɩn nãalõu pɔ, de a yi nãbomo won choor bin gun yi a wer pielfo sõo.

XXXV Bojũu kõ dõo kpe ma, ka yi ku ma ka n di, kõnyũur dõo kpe ma, ka yi ku ma kõo ka n nyũ, n dõo i sãan ka yi ir ma sãan.

XXXVI N ba dõo tara bõsursɩ e, ka yi ku ma fuu ka n su, n dõo bierɩ ka yi sãa ma. N dõo be pɔofu die pɔ, ka yi wa piir ma kaa.'

XXXVII “A numun na pãa lieb suor wɔ, ‘Sɪ Soro, nyɪnɛ lɛ sɪ nyɛ fɔ, ka a kɔ̃ kpe fɔ, ka sɪ kɔ̃ fɔ bɔ̃diir a fɔ di, bu ka kɔ̃nyũur kpe fɔ, ka sɪ kɔ̃ fɔ kɔ̃ɔ a fɔ nyũ?”

XXXVIII Sɔ̃ɔ buor lɛ sɪ nyɛ fɔ, ka fɔ ɪ sãan ka sɪ ir fɔ a sãan, bu ka faa tara bɔ̃sursɪ ɛ, ka sɪ kɔ̃ fɔ fuu a fɔ su?

XXXIX Sɔ̃ɔ buor lɛ sɪ nyɛ fɔ, ka fɔ bɪɛɛ, ka sɪ tɪ piir fɔ kaa, bu sɔ̃ɔ buor lɛ ba nyɔɔ fɔ pɔɔ ka sɪ chen tɪ piir fɔ kaa?’

XL “A nãa na ‘yer kɔ̃ ba, ‘Yelmãɛ lɛ n ‘yɛɛ kɔ̃ɔ yɪ, a lɛ yɪn dɔ̃ɔ maal kɔ̃ a nɪba’yɔ̃ɔnsɪ bala na ɪ a n sofo, maa lɛ yɪ maal kɔ̃.’

XLI “Tɪche na wɔ pãa ‘yer kɔ̃ a bala mɪ na be a wɔ gobaa jie, ‘Pɔ ‘yɔ̃ɔfo turo yɪ naa, yɪ tɔɔ chen be na yɪ tɪ kpe a bũu ‘lɔ a Nãanmɪn na gbɔɔ gun a tɪ nɪ a wɔ malakasɪ.

XLII Bojũu kɔ̃ dɔ̃ɔ kpe ma, ka yaa kɔ̃ ma bon jaa ka n di ɛ. Kɔ̃nyũur dɔ̃ɔ kpe ma, ka yaa kɔ̃ ma kɔ̃ɔ ka n nyũ ɛ.

XLIII N dɔ̃ɔ ɪ sãan, ka yaa kaa ma sãan kaa fɔ ɛ, n ba tara bon jaa na su ɛ, ka yaa kɔ̃ ma fuu ka su ɛ, ka n bɪɛɛ, bu be pɔ̃ɔfo die pɔ, ka yaa wa piir ma kaa ɛ.’

XLIV “Ka ba pãa mɪ lieb suor wɔ, ‘Sɪ Soro, sɔ̃ɔ buor lɛ sɪ nyɛ fɔ, ka a kɔ̃ kpe fɔ, bu ka a kɔ̃nyũur kpe fɔ, bu ka fɔ ɪ sãan, bu ka faa tara bon jaa na su ɛ, bu ka fɔ bɪɛɛ, bu ka fɔ be pɔ̃ɔfo die pɔ, ka saa kaa fɔ ɛ?’

XLV “Wɔ ‘yer kɔ̃ ba, ‘Yelmãɛ lɛ n ‘yɛɛ kɔ̃ɔ yɪ, yɪn ba maal kɔ̃ a nɪba’yɔ̃ɔnsɪ bala ɔ̃sɔɔ ɛ, maa lɛ yaa maal kɔ̃ ɛ.’

XLVI “A nɪbe banyãna na chen a dɔ̃ɔye ‘lɔ na ba tara baarfɔ jie, tɪche ka a numun mɪ chen a nyevɔr na ba tara baarfɔ jie.”

XXVI

I A Yesu na wa ‘yer a anyãna a jaa baar, wɔ ‘yer kɔ̃ a wɔ poturbo,

II “Yɪ bɔ̃ɔn ɪka a chen ber ayi ka a Gɔ̃l Bar Difɔ na ta, ka ba na de a

maa Nɪsaal Bie tɪr ka ba kpa ma a daa ju.”

III A Juu nɪbe bɔ̃ɔrlo nɪberɛ nɪ a nɪberɛ lɔɔ taa a bɔ̃ɔrlo nɪkpeɛ yir na di Kayafasɪ,

IV na ba bɔ̃ɔrɔ vuo ban na tu nyɔɔ a Yesu na ba kɔ̃.

V Tɪche ka ba ‘yer, a ta ɪ a Gɔ̃l Bar Difɔ sɔ̃ɔ ɛ, ka jɛɛr taa ɪɛ wa ir a chara pɔ ɛ.

VI Yesu na wa be a Betanɪ a Simon ‘lɔ na dɔ̃ɔ ɪ a kɔ̃kɔ̃mɔ̃ yir,

VII ban wa jɛ̃ dire, pɔɔ kɔ̃ɔ waan na pãrtɔvɪla nɪ kãnyũu kɔ̃ɔ dafɔ na ba wɔnɔ ɛ, na wɔ kpaar dɔ̃ɔl a Yesu ju.

VIII A poturbo na wa nyɛ a lɛ, ba nyɛn suur na ba ‘yer, “Bo lɛ so ka wɔ sɔ̃ɔnɔ a kãnyũu nyã bar a nɪtɔ̃?”

IX Fɔn taa den a kãnyũu anyãna da libiyɔɔ de kɔ̃ a nɔ̃n dɛme.”

X Yesu na bɔ̃ɔn a ba tɪɛr, wɔ ‘yer kɔ̃ ba, “Bãa ‘yɔ̃ɔ lɛ yɪ mii ‘yɔ̃ɔ wɔ? Wɔ maal vɪla kɔ̃ ma.

XI A nɔ̃n dɛme ‘lɔ, yɪn nɪ bala ben ka tɪche maa kɔ̃ be a yɪ sɛ̃ sɔ̃ɔ jaa ɛ.

XII Wɔn kpaar a kãnyũu anyãna ‘yɔ̃ɔ ma, wɔ maal a lɛ chɔ̃ɔr ma gun a n ũufɔ.

XIII Yelmãɛ lɛ n ‘yɛɛ kɔ̃ɔ yɪ, jie jaa ban wa mɔ̃ɔl a ‘yer nɔ̃ɔ nyãna a wer wɔ jaa pɔ, ban ‘yer naa a lɛ a pɔɔ nyã na ɪ na ba chɛnɛ tara a wɔ tɪɛr.”

XIV A Pie Nɪ Ayi bala ɔ̃sɔɔ ban bɔ̃ɔlɔ Judas Iskariyot chen a Juu nɪbe bɔ̃ɔrlo nɪberɛ sɛ̃

XV tɪ suor ba, “Bo lɛ yɪn kɔ̃ ma ala ɪ n de won ‘yɔ̃ɔ a yɪ nuur pɔ?” Ba sɔr selbie lɪjɛr nɪ pie kɔ̃ wɔ.

XVI An yɪ a sɔ̃ɔ ‘lɔnɔ̃ wɔ bɔ̃ɔrɔ na vuo won na tu de a Yesu ‘yɔ̃ɔ a ba nuur pɔ.

XVII A bɪbir dɔ̃ɔ ‘lɔnɔ̃ ɪ naa a Paanɔ̃kɔ̃ Lɔ̃ɔfo, ka a Yesu poturbo wa suor wɔ, “Nyɪnɛ lɛ fɔ bɔ̃ɔrɔ ɪka sɪ chen tɪ chɔ̃ɔr a Gɔ̃l Bar nyã Difɔ bar ka sɪ tɪ di?”

XVIII Ka wɔ ‘yer kɔ̃ ba, “Yɪ chen a tɛɛ pɔ, daba kɔ̃ɔ sɛ̃ na yɪ tɪ ‘yer kɔ̃ wɔ, ‘A wiwile ‘yer naa, a n sɔ̃ɔ gbor naa, ka maa nɪ a n poturbo na di a Gɔ̃l Bar Difɔ a fɔ yir.’ ”

XIX A poturbo un a le jaa a Yesu na 'yer ɩka ba ɩ. Ka ba maal a Gõl Bar bõdiir.

XX A jāanɔɔr na wa ta, Yesu ni a wɔ poturbo Pie ni Ayi wa jēn jil a bõdiir na di.

XXI Ban wa dire, wɔ 'yer kɔ ba, “Yelmāe le n 'yere kɔɔ yɩ ɩka, a yɩ āsɔɔ na gar 'yɔɔ ma.”

XXII Be le ka ba jaa puɔr sɔɔ ka ba sɔɔ wɔ bõ'yen 'yen, “An un maa le ɔ, n Soro?”

XXIII Ka a Yesu 'yer, “A 'lo un 'mataa tun ala bõ'yen pɔ le na gar 'yɔɔ ma.”

XXIV A maa Nɩsaal Bie na kpi naa nɩtāa le ban seb a Nāanmɩn gān pɔ. Tiche nebier ben a nɩre 'lo na gar 'yɔɔ a maa Nɩsaal Bie wɔn din dɔɔye gar nɩre jaa. Bala ta ba dɔɔ wɔ ε, ala sa.”

XXV Judas a 'lo na gar 'yɔɔ wɔ sɔɔr, “An un maa le ɔ, Wiwile?” Ka a Yesu sɔɔ, “Ɔɔ, fɔɔ le.”

XXVI Ban wa dire, Yesu den a paanɔɔ puɔr Nāanmɩn yāan na wɔ nma de kɔ a wɔ poturbo, ti na wɔ 'yer, “Yɩ de 'wɔb, a maa āgān le.”

XXVII Wɔ le den a nmele 'lo ban nyuro ni, na wɔ puɔr Nāanmɩn yāan ti le de kɔ ba, “Yɩ jaa yɩ de nyū.”

XXVIII A anyāna le ɩ a n jān na ɩ a netiraa un tara ni yɩ na tara kpɛɔ. An kpaar na a faa nɩyɔɔ ka yelbier vɛ kɔfo be be.

XXIX N 'yere na kɔɔ yɩ ɩka, n kɔ le nyū a dāa anyāna ε, wa ti tān a daar 'lɔnɔ un na 'mataa nyūn yɩ a dāpaalaa a n Sāa nāalɔɔ pɔ.”

XXX Ban wa yiel a yiel dān Nāanmɩn, ba suun chen a Olive Tur Tɔɔ ju.

XXXI Yesu 'yer kɔ ba, “Yɩ jaa na jon a tāsɔɔ nyāna ti bar ma a n yɔ, a maa jūu. A seb a Nāanmɩn gān pɔ ɩka, ‘In nme naa pechine kɔ ka a piir yēyel.’ *(Jekariya 13:7)*

XXXII Tiche maa wa ir a kūu pɔ, un dɔɔ yɩn nie chen a Galilee.”

XXXIII Ka a Pita 'yer kɔ wɔ, “Ala ɩ ba jaa sɔɔn bar fɔ a fɔ jūu, maa 'lo kɔ bar fɔ ε.”

XXXIV Yesu 'yer kɔ a Pita, “Yelmāe le n 'yere kɔɔ fɔ, ɩka a tāsɔɔ nyāna a nɔrdɔɔ kɔ kɔ ε, tiche ka fɔ chiir ma gbεε ata.”

XXXV Tiche ka a Pita 'yer kɔ wɔ ɩka, “Ala ɩ maa ni fɔɔ na 'mataa kpi gba, ti n kɔ 'yer ɩka n ba bɔɔ fɔ ε.” Ka a poturbo bala ni na che 'yer a le ne.

XXXVI Yesu ni a wɔ poturbo chen a jie 'lo ban bɔɔlo a Getsemani, ka wɔ 'yer kɔ ba, “Yɩ jāne a kana tiche ka n chen ti sɔɔr Nāanmɩn.”

XXXVII Be le wɔ tara Pita ni Jebedee bibiir ayi ka a wɔ puɔr sɔɔ yɔɔ jaa ka tier nyɔɔ wɔ.

XXXVIII Ka wɔ 'yer kɔ ba, “N tier sɔɔ naa, ti nyetāan kūn, yɩ jāne a ka na gu ma.”

XXXIX Wɔ chen a niem bālāa ti lo kpa tēe sɔɔrɔ Nāanmɩn 'yere, “N Sāa ala ɩ a tara naa ɩfɔ kɔɔ, vɛ ka a dɔɔye nmele nyāna po ma. Tiche a ta ɩ le maa na bɔɔrɔ ε, ti a ɩ a le fɔɔ na bɔɔrɔ.”

XL Wɔ heb wa a poturbo sɛ wa nye ka ba guro. Ka wɔ 'yer kɔ ba, “A mɔ yɩ kɔ tɔɔ jɛ bālāa jaa gu ma ε?”

XLI Yɩ jɛɔ chele, na yɩ sɔɔrɔ Nāanmɩn ka a beer kaa ta wa nyɔɔ yɩ ε. A ba tier bɔɔrɔ naa tiche ka a ba āgāma ba tɔɔr ε.”

XLII Wɔ le chen a gbεε ayi sɔɔ ti sɔɔr Nāanmɩn. “N Sāa, ala ɩ a dɔɔye nmele nyā kɔ tɔɔ po ma ε, ka maa ba nyūn wɔ ε, fɔɔ bɔfo wɔ ɩ.”

XLIII Wɔ le wan wa nye ka ba chene guro, bojūu gɔɔ kpe ba naa.

XLIV Be le wɔ le bar ba ti chen a gbεε ata sɔɔ ti sɔɔr Nāanmɩn a le ne ni wɔ ju.

XLV Wɔ heb wa a poturbo sɛ wa sɔɔr ba, “Yɩ chene na gā guro na yɩ pene we? Nye, a sɔɔ ta naa ka ban gar 'yɔɔ a maa Nɩsaal Bie de wɔ kɔ a yelbe-ɩrbe.”

XLVI Yɩ vaa ir ka si chen. Yɩ nye a gagaraa na waara.”

XLVII A Yesu na chene 'yere, ka Judas na ɩ a wɔ poturbo Pie ni Ayi āsɔɔ, ti daasāa ni nɩbe na yɩ a Juu nɩbe bɔɔrlo nɩbere sɛ waara ni sɔbere ni dakɔrsɩ a wɔ sɛ.

XLVIII A Judas dõo man ba ɩka, a 'lo won ti puor ti m̄oor a k̄otɩr 'lo le, yɩ nyoo w̄o.

XLIX Ban wa ti ta, Judas p̄oon chen ti 'yer, "Wiwile, n puor f̄o naa," ti m̄oor a Yesu k̄otɩr.

L Ka Yesu 'yer k̄o w̄o, "N badaba, t̄õ a le fon b̄ooro ɩka f̄o t̄õ." Be le ba wa nyoo a Yesu.

LI Be le ka a Yesu poturbo ãsoo na ara gb̄or w̄o v̄oo a soo chen a Juu d̄eme b̄oorlo nãa gb̄agbaa toor ñmaa.

LII Be le ka a Yesu 'yer k̄o w̄o, "De a soo su a sokpa p̄o, bala na j̄eere ni a soo na kp̄in a soo k̄uu.

LIII F̄o t̄ier ɩka n k̄õ t̄õo b̄ool a n Sãa ka w̄o s̄õo ma ni a malakasi gbulo pie ni ayi bu?

LIV T̄iche ñmine le an ure wa ɩ yelmãe a le a Nãan̄m̄in gãma na 'yer ɩka a nit̄õ le na ɩ?"

LV A s̄õo 'lõnõ, a Yesu suor a n̄yoo bala, "A m̄õ nibier le n ɩ ka yɩ waan suor ni dakor̄si a n nyoo f̄o jie w̄e? B̄ibir jaa le n ma jãne wile yɩ a puorf̄o yir bechaar p̄o, ti yaa nyoo ma ε.

LVI T̄iche a ɩ naa a le ka a le a Nãan̄m̄in 'ye'yerbe na d̄õo 'yer a Nãan̄m̄in gãma p̄o ɩ yelmãe." Be le ka a Yesu poturbo ba jaa bar w̄o ti jo.

LVII A bala na nyoo a Yesu, chiin w̄o naa a Juu nibe b̄oorlo nãa Kayafasi s̄ẽ, ka a n̄e wiwillbe ni a nibere ba jaa wa l̄õo taa.

LVIII T̄iche ka Pita be a puor jaa turo, na w̄o ti kp̄e a b̄oorlo nãa yir bechaar p̄o, ti l̄õo jãne ni a gugurbo, ɩka w̄o nye le an na baar.

LIX Ka a Juu nibe b̄oorlo nibere ni a 'yer t̄oorf̄o nibere pãa b̄ooro jir ñmarba ka ba na ñmaa jire 'ȳõo w̄o, ka ba na tu a be k̄o a Yesu.

LX T̄iche baa nye yele jaa a w̄o 'ȳõo ε. N̄yoo daan yɩ ñma jiryoo 'ȳõo w̄o, t̄iche ka a ba 'yerbie ɩ jir̄si. A baaraa nibe ayi daan yɩ

LXI na ba 'yer ɩka, "A daba nyãna le 'yer ɩka, 'In t̄õo ñmer a Nãan̄m̄in puorf̄o yir nyãna bar ti de ber ata le men w̄o.' "

LXII A be le ka a Juu nibe b̄oorlo nãa ir ara ti suor a Yesu, "Faa tara 'yer jaa na 'yer bu? Bo d̄ãas̄ie le a anyã ban dire d̄oolo f̄o?"

LXIII T̄iche ka a Yesu ɩ jaa gbul. Be le ka a Juu nibe b̄oorlo nãa 'yer, "N suor f̄o naa a Nãan̄m̄in nyã na ɩ a vor niem, ɩka f̄o 'yer k̄o si, ala ɩ f̄õo le ɩ a N̄i-iraa na ɩ a Nãan̄m̄in Bie."

LXIV Ka a Yesu 'yer k̄o w̄o, "Oo, a le ne fon 'yer le. T̄iche yɩ jaa le n 'yere k̄oro ɩka daar k̄õo, yɩn nyen a maa N̄isaal Bie na jãne a Kp̄ẽo Soo n̄is̄õo jie. Yɩ mi na le nye ma naa ka n yɩ a jul̄õjuur p̄o waara."

LXV Ka a b̄oorlo nãa t̄oo a fuu ch̄ier ti 'yer, "W̄o s̄õon Nãan̄m̄in yuor. Bo le so sin chene b̄ooro d̄ãas̄idirbe? Yɩ w̄on w̄o t̄õ Nãan̄m̄in.

LXVI Ñmine le yɩ t̄ier?" Ka ba 'yer, "W̄o s̄een k̄uu."

LXVII Ba chir nataar 'ȳõo w̄o a nie p̄o, ti ma gbul n̄uu ñmen w̄o, ka bam̄ine mi ma 'ma w̄o,

LXVIII ti suor, "N̄i-iraa, ala ɩ f̄o b̄õon yele jaa wiil si a n̄re 'lo na ñme f̄o?"

LXIX Pita jãne naa a ȳõo a bechaar p̄o. Ka a gb̄agbap̄oobile ãsoo wa a w̄o s̄ẽ wa 'yer, "F̄o mi d̄õo turo a Yesu na yɩ a Galilee."

LXX T̄iche ka w̄o chiir a ba jaa niem ti 'yer, "N ba b̄õo a 'yer 'lo par fon 'yere ε."

LXXI W̄on wa ti ara a d̄õd̄or n̄ee, a p̄oobile ãsoo nye w̄o naa na w̄o 'yer k̄o a nibe na ara a be, "A daba nyã mi d̄õo turo a Yesu na yɩ a Najaretɩ."

LXXII Be le a Pita le chiir p̄o ti 'yer ɩka, "N ba b̄õo a daba nyãna ε."

LXXIII A ba kor ε, ka a bala na ara gb̄or a Pita mi 'yer, "S̄ure jaa le, f̄o ɩ naa a ba ãsoo. A f̄o k̄ok̄or yin fon chãa p̄o."

LXXIV Be le ka a Pita p̄oro 'ȳõonõ a w̄o m̄ãe ti mi p̄oro k̄oro ba 'yere ɩka, "N ba b̄õo a daba nyãna ε." Ka a n̄oraa mi t̄õo k̄õ.

LXXV Be le ka Pita t̄ier t̄o a le a Yesu na d̄õo 'yer, "F̄on chiir ma naa gb̄ee ata t̄iche ka a n̄oraa k̄õ." Ka a Pita ir yɩ a ȳõo ti k̄õ n̄ibaal k̄õn.

XXVII

I A wer na wa chaar bibio, a Juu nibe bɔɔrlo nɪberɛ nɪ a nɪberɛ ba jaa lɔɔ taa guor lɛ ban na ɪ kɔ a Yesu.

II Ba lū won tara chiin a paal Nākpɛɛ Pilate sɛ.

III Judas na gar 'yɔɔ wɔ na wa nye ɪka ba tɔɔr a Yesu 'yer guor a wɔ kɔfɔ, wɔ pɔɔ sɔɔ naa ka wɔ lɛ lɛb a libibie lɪjɛr nɪ pie na wɔ tɪ kɔ a Juu nibe bɔɔrlo nɪberɛ nɪ a nɪberɛ.

IV Tɪ na wɔ 'yer, "N maal yelbier nɪ ɪn gar 'yɔɔ nɪrɛ na ba maal yelbier jaa ɛ." Tɪche ka ba 'yer, "Sɪ baka ba lɛ ɛ? Fɔ 'yer a ɪ."

V Wɔ den a libie lob bar a Nāanmɪn puorfɔ yir pɔ, tɪ na wɔ yɪ tɪ yɔɔl miir.

VI Ka a Juu nibe bɔɔrlo nɪberɛ wob a libie na ba 'yer ɪka a ba sɛɛ ɪka sɪ de yaa 'yɔɔ a Nāanmɪn puorfɔ yir libie pɔ ɛ, bojūu a ɪn jāɪ libie.

VII Ban wa guor taa baar, ba den a libie dān a lamɪɛr wer a jie ban ma ūno sāanba.

VIII Lɛ lɛ so ka nibe bɔɔlɔ a jie nyā, "Jāɪ Wer," wa tān dɪna.

IX A ɪn yelmāɛ nɪ a lɛ a Nāanmɪn 'ye'yɛrɛ Jeremiya na dɔɔ 'yer, "Ba den a libibie lɪjɛr nɪ pie a lɛ a Istral nibe na sɔɔ de,

X na ba dān a lamɪɛr wer nɪtāa lɛ a sɪ Soro na 'yer." (*Jeremiya 19:1-13*)

XI Yesu na wa ara a Nākpɛɛ Pilate niem, wɔ sɔɔr wɔ naa, "Fɔɔ lɛ ɪ a Juu nibe nāa ɔ?" Ka a Yesu 'yer "ɔɔ, a lɛ nɛ fɔn 'yer lɛ."

XII A bɔɔrlo nɪberɛ nɪ a nɪberɛ na sɔɔnɔ a wɔ yuor, waa 'yer 'yer jaa ɛ.

XIII Be lɛ a Pilate sɔɔr wɔ, faa 'yerɛ 'yer jaa wɛ? Nye lɛ ban sɔɔnɔ a fɔ yuor jā?

XIV Tɪche a Yesu ba haa nɛɛ sɔɔ wɔ nɪ a ala a jaa ban 'yerɛ dɔɔlɔ wɔ ɛ, ka a 'maa a Pilate nɛɛ.

XV A lɔɔ difɔ sɔɔ wa ta, ba ma 'yer ɪka a Nākpɛɛ Pilate wɔ ir nɪrɛ 'lɔ a nibe na bɔɔrɔ a pɔɔ fɔ die pɔ bar.

XVI A sɔɔ 'lɔnɔ, ba pɔɔn daputuo sɔɔ kɔɔ nɪrɛ jaa na bɔɔ ka wɔ di Barabasɪ.

XVII A lɛ a nɪyɔɔ na wa lɔɔ taa, Pilate sɔɔr ba naa, "An lɛ yɪ bɔɔrɔ

ɪka n yuo kɔ yɪ, Barabasɪ bɪ Yesu, a 'lɔ ban bɔɔlɔ a Nɪ-iraa?"

XVIII Bojūu wɔ bɔɔn naa ɪka a nyuur ban tara nɪ a Yesu lɛ so ban nɪyɔɔ wɔ waan a wɔ sɛ.

XIX A Pilate na wa jānɛ a 'yer tɔɔrfo dakɔɔ ju, a wɔ pɔɔ tɔn 'yer wɔ, "Taa ɪrɛ wa ɪrɛ a daba 'lɔnɔ na ba maal bon jaa ye le jaa ɛ, bojūu jāa, n din dɔɔyɛ jān pɔ nɪ a wɔ ye le."

XX Tɪche a bɔɔrlo nɪberɛ nɪ a nɪberɛ 'yer kɔ a nɪyɔɔ ɪka ba sɔɔr ka wɔ yuo Barabasɪ bar, tɪ kɔ a Yesu.

XXI Ka a Nāa Pilate lɛ bɔɔ sɔɔr ba go, "A nibe banyā ayi, buor lɛ yɪ bɔɔrɔ ɪka n yuo kɔ yɪ?" Ka ba 'yer, "Barabasɪ."

XXII Ka a Nāa Pilate sɔɔr ba, "Tɪ nɪ ɪn mɪnɛ nɪ a 'lɔ yɪn bɔɔlɔ a Nɪ-iraa?" Ka ba jaa 'yer, "Kpa wɔ a daa ju."

XXIII Ka wɔ sɔɔr ba, "Bo yelbier lɛ wɔ ɪ? Bo dɛɛr lɛ wɔ maal?" Tɪche ka ba tāna kpɛɔ jaa 'yerɛ, "Kpa wɔ a daa ju."

XXIV A Pilate na wa nye bɔɔn ɪka wɔ kɔ tɔɔ ye le jaa ɪ ɛ, tɪche ka a nibe wɪlɛwɪlɛ jaa tɪ gar, ka wɔ de kɔɔ pɛɛn a wɔ nuur a nɪyɔɔ niem, tɪ na wɔ 'yer, "Maa ba pɔɔ a daba nyā kūu pɔ ɛ. Yɪn sɛ lɛ a be."

XXV Be lɛ ka a nibe ba jaa 'mataa 'yer, "Vɛ ka a wɔ jāɪ dɔɔl a sɪn nɪ a sɪ bibiir ju."

XXVI Be lɛ wɔ yuo a Barabasɪ kɔ ba. Wɔ vɛ naa ka ba fɔb a Yesu tɪ wɔ de wɔ kɔ a sojast ka ban tɪ kpa a daa ju.

XXVII Be lɛ ka a sojast tara a Yesu tɪ kpɛn a nāa yir kpɛɛ 'lɔ pɔ, tɪ bɔɔl a ba taaba sojast lɔɔ taa.

XXVIII Ba jaar a wɔ bonst bar tɪ de fuu jɪɛ su wɔ,

XXIX na ba lɛ de gɔɔr wob nāa jupil kaar su wɔ. Ba den dāgbal 'yɔɔ wɔ a nūsɔɔ pɔ, na ba gbur dumo a wɔ niem laara wɔ, "Yāan yooo, Juu nibe nāa!"

XXX Ba ma chir nataar 'yɔɔ wɔ tɪ de daa nɪmen wɔ a ju pɔ.

XXXI Ban wa la wɔ a nɪtɔ wa baar, ba yāan a fuu jie 'lɔ bar tɪ de a wɔ māɛ fuu su wɔ, na ba pāa de wɔ chiin ɪka ba tɪ kpa a daa ju.

XXXII Ban wa yi a sɔr pɔ, ba nyen daba na yi Sireni ka a wɔ yuor di Simon, ka ba nyɔɔ wɔ fir wɔ ka wɔ tuo a Yesu daa.

XXXIII Ba ti tɔn jie ban buɔlo Golgota, a par le ika, Julaa Jie.

XXXIV Ba den tɔituo 'yɔɔ dɔa pɔ ika a Yesu wɔ nyɔ, ti won wa lem kaa, wɔ tor bar.

XXXV Ban wa kpa wɔ a daa ju baar, ba pɔ naa a wɔ fɔɔr nmen gbɔm bɔɔn ala ɔsɔɔ jaa ni na di,

XXXVI ti na ba jɔnɛ a jie pire wɔ.

XXXVII Ba seb a yele 'lo jɔu ban kon wɔ mar a daa ju ika, NYE A YESU, A JUU NIBE NAA.

XXXVIII Ba mi kpan nɔfarba ayi a dabɔbɔnsi mi ju, ka ɔsɔɔ be a Yesu nɔsɔɔ jie ka ɔsɔɔ mi be a wɔ gubaa jie.

XXXIX A bala na tala a be tɔrɔ wɔ, na ba vavire jur

XL 'yerɛ, "A fɔɔ na 'yer ika fon nmer a Nɔanmin puorfɔ yir ti de ber ata men, faa a fɔ mɔɛ. Ala i fɔ i naa a Nɔanmin Bie, wa suu a daa ju."

XLI Le ni wɔ ju mi le a Juu nibe bɔɔrlo niberɛ ni a nɛɛ wiwiilbe ni a niberɛ mi laara wɔ,

XLII na ba 'yerɛ, "Wɔ faan nibe bamine, ti wɔ kɔ tɔɔ faa a wɔ mɔɛ ɛ. 'Lo le i a Isral Naa, wɔ wa suu a daa ju a pɔpɔanyɔna, ka si sɔɔ de wɔ.

XLIII Wɔ sɔɔn Nɔanmin. Vɛ ka Nɔanmin faa wɔ a pɔpɔanyɔna, bojɔu wɔ 'yer naa ika wɔ in Nɔanmin Bie."

XLIV Le ni wɔ ju mi le a nɔfarba ayi bala mi ban kpa gbɔr wɔ, mi tɔ wɔ.

XLV A mɔtɔɔ na wa ara gar ju sɔlsɔɔ, a wer wɔ jaa sɔb naa ti tɔn a mɔtɔɔ balfɔ sɔɔ.

XLVI A sɔɔ 'lɔnɔ a Yesu chur kpɛɔ jaa na wɔ 'yer, "Eloi, Eloi, lama sabakatanɔ." A par le ika "N Nɔanmin, n Nɔanmin, bo le so fon leb puor 'yɔɔ ma?" (*Yiel Gɔn 22:1*)

XLVII A nibe bala na ara gbɔr wɔ, na wa wɔ a le won 'yer, ka ba 'yer ika, "Elaija le wɔ buɔlo."

XLVIII Ajienaa ka a daba ɔsɔɔ jo chen ti 'mɔɔ sapɔ 'lor a dɔmiir amine pɔ, na wɔ char daa pɔ, de ko a Yesu ika wɔ mɔɔr.

XLIX Tiche ka bamine 'yer, "Yi bar a si kaara, Elaija na wa yɔɔ wɔ naa bu."

L Be le a Yesu chur kpɛɔ jaa ti nmaa a vɔɔr.

LI Ka a Nɔanmin puorfɔ yir pɔ, ban lɔ fɔbaa chur a saaju ti gbem a par. Ka a tɛɛ dɔm, ka a kɔsibe mi nmer nmer.

LII A yar mi yuo yuor, ka a Nɔanmin nibe bamine na dɔɔ kpi, jɛɔ.

LIII Ban wa yi a ba yar pɔ a le, ka a Yesu na wa ir a kɔu pɔ baar, ka ba pɔa kpe a tɛcheche pɔ, ka niyɔɔ jaa ti nyɛ ba.

LIV A sojasi nɔkpɛɛ ni a bala won ara ni na ba pire a Yesu, nyen a wer na dɔm ni a le jaa na i, ka dɔbɔɛ kpe ba, ka ba 'yer, "Yelmɔɛ jaa le, a daba nyɔ in a Nɔanmin Bie."

LV Pɔɔ yɔɔ mi dɔɔ be a be ara tɛɛr jaa kaara, bala le dɔɔ tu wɔ yin a Galilee na ba sɔnɔ wɔ.

LVI A pɔbɔ banyɔna pɔ le Mɛɛr na yi Magdala, ni Mɛɛr na i Jemesi ni Josefɔ ma, ni a Jebedee bibiir ma.

LVII A jɔanɔɔr na wa ta, a taraa sɔɔ kɔɔ na yi Arimatya ban buɔlo Josefɔ, wɔ mi dɔɔ i a Yesu poturo.

LVIII Wɔ chen a Pilate sɛ ti sɔɔr a Yesu ɔgɔn. Ka a Pilate bar sɔr ka ba yɔɔ a Yesu kɔ wɔ.

LIX A Josefɔ yɔɔn a ɔgɔn pil fɔpɔla,

LX kul ti ũu a wɔ mɔɛ yaa paalaa pɔ won chi a kɔsɔr pɔ. Wɔ bil kɔsɔr wa pɔɔ a yaa nɛɛ ti na wɔ kul.

LXI Mɛɛr na yi Magdala ni a Mɛɛr ɔsɔɔ ben be jɔnɛ a yaa puor.

LXII A Chɔɔrfɔ Bɔbir ka a wer na chaar ka a i a Pɛnfɔ Bɔbir le, a Juu nibe bɔɔrlo niberɛ ni a Faraseemine chen ti 'yer a Nɔkpɛɛ Pilate,

LXIII "Nɔkpɛɛ, si le tier a le a jir nmarara 'lɔnɔ na dɔɔ 'yer won dɔɔ chɛnɛ, 'Ika ber ata daar in le leb ir i vor."

LXIV A le jɔu vɛ ka ba gu a yaa ti tɔn a ber ata daar, ka ala ba i le ɛ,

a wɔ poturbo na chen ti ju a āgān a yaa pɔ, ti 'yer kɔ a nɪɛ ɪka, 'lo le ir a kũu pɔ, ka a belfɔ taa ɪ dɛɛr gar a le won dɔɔ 'yer ɛ."

LXV Ka a Pilate 'yer, "Yɪ de gugurbo ka ba ti gu a yaa a le yɪn bɔɔ."

LXVI Be le ba tara a gugurbo chiin ka ba ti be a yaa bɔɔ pɔɔ, ti na ba 'yɔɔ a kɔsɪr jānɛ, ti 'yɔɔ ka a gugurbo ara gu.

XXVIII

I A Pɛnfɔ Bɪbir na wa baar, ka a na ɪ a Pɛnfɔ divɪɛ bio daar a wɛr na wa chaara wa la la la, Mɛɛr na yi a Magdala nɪ a Mɛɛr āsɔɔ yin chen ɪka ba ti kaa a yaa.

II Be le ka a tɛɛ dām kpɛɔ jaa, ka a ɪ Nāanmɪn malaka le yi a saaju suu wa bil a kɔsɪr bar a yaa nɛɛ ti do jānɛ.

III A wɔ nie nyɪɛ saa nyɪrfɔ kaar, ka a wɔ bɔsursɪ pɛl jaa pɪpɪl.

IV Dābāɛ kpɛn a bala na ara kaara, ka ba gɛɪm ara kũn kaar.

V A malaka 'yer kɔ a pɔbɔ, "Yɪ ta joro dābāɛ ɛ, n bɔɔn naa ɪka a Yesu 'lo ban kpa a daa ju le yi bɔɔrɔ.

VI Waa be ka ɛ. Wɔ ir naa ɪ vor nɪtāa a le won dɔɔ 'yer. Yɪ wa muul kaa a jie won gā.

VII Yɪ chen fɔɔ jaa na yi ti 'yer kɔ a wɔ poturbo, 'Wɔ lɛɛb ir a kũu pɔ, na wɔ de yi nie chiine a Galilee. Be le yɪn ti nyɛ wɔ.' N pāa 'yer kɔ yi."

VIII A pɔbɔ banyāna yin a yaa par nɪ dābāɛ jo fɔɔ jaa nɪ pɔpɛl chen ɪka ba ti 'yer kɔ a wɔ poturbo.

IX Be le ka ajienaa, ka a ɪ Yesu le tuor puor ba, ka ba lo kpa a wɔ niem nyɔɔ a wɔ gbɛɛ puor wɔ.

X Be le a Yesu 'yer kɔ ba, yi ta joro dābāɛ ɛ, "Yɪ ti 'yer kɔ a n yeɛr ɪka ba chen a Galilee, be le ban ti nyɛ ma."

XI A pɔbɔ na wa chiine, a sojasɪ bamɪnɛ na dɔɔ guro a yaa kpɛn a tɛkpɛɛ pɔ, ti 'yer kɔ a Juu nɪɛ bɔɔrlo nɪɛɛɛ a le jaa na ɪ.

XII A bɔɔrlo nāa nɪ a wɔ nɪɛɛɛ na wa lɔɔ taa, ba guor taa de libiyɔɔ kɔ a sojasɪ

XIII ti na ba 'yer kɔ ba, "Yɪ 'yer ɪka, 'A wɔ poturbo le wa ju a wɔ āgān a sɔɔ 'lo sin chɛnɛ gā guro.'

XIV Ala ɪ a 'yer nyā wa lon a Nāa Pilate toor pɔ, sin maal wɔ naa ka a wɔ pɔɔ pɛl a sɪ ir yi yin wɔm pɔ."

XV A sojasɪ den a libie ti na ba ɪ a le ban 'yer ɪka ba ɪ. A Juu nɪɛ ma chɛnɛ na 'yer a yeɛ nyāna a dɪna.

XVI A poturbo pie nɪ bɔ'yen chen a Galilee a tɔɔ 'lo ju a Yesu na wiil ba ɪka ba do.

XVII Ban wa nyɛ wɔ, ba gbur dumo na ba puor wɔ tɪchɛ ka bamɪnɛ chɛnɛ baala.

XVIII Ka a Yesu wa 'yer kɔ ba, "A n Sāa den a kpāɛn ala a jaa na be a saaju, nɪ a kpāɛn ala a jaa na be a wɛr pɔ kɔ ma.

XIX A le jūu, yi yɔ a wɛr wɔ jaa na yi ti 'yɔɔ paalsɪ ka ba wa turo ma, na yi suoro ba a Nāanmɪn kɔɔ, a Sāa yuor, nɪ a Bie yuor, nɪ a Nāanmɪn Sɪɛ yuor 'yɔɔ,

XX ti na yi wile ba ka ba sɔɔ de, ti turo bon jaa ɪn 'yer kɔ yi. Yɪ bɔɔn ɪka ɪn ma ben a yi sɛ sɔɔ jaa, ti tān a wɛr baarfɔ daar."

LE A MAAKI NA SEB A YESU 'YER NŌŌ

^I Yesu Kirisito na ɪ a Nāanmɪn Bie 'yer nŋo pielfo.

^{II} 'Ye'yere kŋo yuor na di Isaiya seb naa, "Nye, ɪn tŋ naa a n tŋtŋnŋ ka wŋ de nie ti chŋor a sŋr kŋ fo." (*Malakai 3:1*)

^{III} "Kŋkor tana naa a dālpŋo ju, 'Chŋor a sŋr kŋ a sɪ Soro na fo maal a wŋ sŋr ka wŋ tor.' " (*Isaiya 40:3*)

^{IV} Le le a Jŋon wa, na wŋ wa suoro a nibe a Nāanmɪn kŋo be a dālpŋo ju, na wŋ mŋol 'yer, "Yɪ lieb yi a yɪ tier deer pŋ so a Nāanmɪn kŋo, ka wŋ vŋ a yelbebe kŋ yɪ."

^V Ka a nibe yire a tŋn ala a jaa na be a Judiya wer pŋ, ka a bamine mɪ yire a Jerusalem. Ba chire naa a ba pŋor 'yere a ba yelbebe kŋo wŋ tiche ka wŋ suoro ba jaa a Nāanmɪn kŋo a Jordan man pŋ.

^{VI} Nyŋoma kŋolŋ fuu le Jŋon ma su ti de gān lŋn a sɪe. Soor nɪ sɪkāa le ɪ a wŋ bŋdiir.

^{VII} Wŋ 'yer naa, "N puor sŋo ben be, na wŋ gar ma. A wŋ nafŋor mibe gba n ba sɛe ɪka n guun for ɛ.

^{VIII} Maa suoro yɪ naa nɪ a Nāanmɪn kŋo tiche 'lo na so yɪ naa nɪ a Nāanmɪn Sɪe."

^{IX} A sŋo 'lo Yesu yi naa Najareti na be a Galilee wer pŋ wa, ka a Jŋon so wŋ a Nāanmɪn kŋo a Jordan man pŋ.

^X A Yesu na wa yire a kŋo pŋ, wŋ nye naa a saaju na tŋo yuo ka a Nāanmɪn Sɪe wa suoro fɪka papa wa kpe a Yesu pŋ.

^{XI} Tɪ a kŋkor yi a Nāanmɪn sŋe 'yere, "Fŋo le ɪ a n binŋnāa, ka a n 'yŋo ma 'maa nɪ fo."

^{XII} Ka a Nāanmɪn Sɪe de wŋ fŋo jaa chiin a dālpŋo ju,

^{XIII} ka wŋ ti be be ber lɪjaayi ka a Satan beer wŋ kaa. 'Lo nɪ a mŋdŋn le dŋo be be, ka a malakasi wa sŋnŋ wŋ.

^{XIV} Jŋon ban wa nyŋo pŋo baar, Yesu chen naa a Galilee na wŋ ti mŋolŋ 'yere a Nāanmɪn 'yer nŋo.

^{XV} Wŋ 'yer naa, "A sŋo ta naa ka a Nāanmɪn di a wŋ nāalŋo. Yɪ lieb yi a tier deer pŋ na yɪ sŋo de a 'yer nŋo."

^{XVI} A le a Yesu na wa de a Galilee man lana, wŋ nye naa Simon nɪ a wŋ yebile Andiru ka ba loŋo loyaar, jānyŋorbo le ba ɪ,

^{XVII} ka wŋ bŋol ba, "Yɪ wa turo ma, ka n lieb yɪ ka yɪ nyŋoro nibe 'yŋonŋ Nāanmɪn nāalŋo pŋ."

^{XVIII} Ka ba tŋo tie a jāme nyŋorfo bar ti turo wŋ.

^{XIX} Wŋn wa chen a niem bālāa, wŋ nye naa Jemesɪ nɪ Jŋon, Jebedee bibiir, a ba be a gboro pŋ chŋoro a loyaarsi.

^{XX} Wŋn wa nye ba, wŋ bŋol ba naa, ka ba bar a ba sāa nɪ a gboro nɪ a bala ban yara ti turo a Yesu.

^{XXI} Be le ba wa chen a Kapenahum ka a Pŋnfŋ Bɪbir wa ta, ka a Yesu chen ti kpe a loŋfo jie ti piel wile.

^{XXII} A nibe nɛer 'maa naa nɪ a wŋ wiilfo, bojŋu wŋ wile ba naa nɪ Nāanmɪn sŋr. Waa ɪ fɪka a Mosesɪ Nɛe wiwiilbe ɛ.

^{XXIII} A sɪdeer sŋo kŋo mɪ chen ti kpe a ba loŋfo jie tana 'yere nɪ,

^{XXIV} "Bāa le a fŋo Yesu na yi a Najareti bŋoro a sɪ sŋe? Fŋ wa naa ɪka fo wa sŋo sɪ bar bɪ? N bŋo naa a nɪre 'lo fon ɪ, fo ɪ naa a cheche 'lo na yi a Nāanmɪn sŋe!"

^{XXV} Ka a Yesu tān wŋ, "Pŋo a fu nɛe ti wa yi a daba pŋ!"

^{XXVI} Ka a sɪdeer daa a daba lob tŋe nɪtāa kpŋgul loro ti ŋme chelma ti wa yi a daba pŋ.

^{XXVII} Ka a nɛer 'maa a nibe ka ba lieb sŋo taa, "Bo le? Wiil paal bo mɪ nɪ nyā, na tara kpŋo le! Wŋ ma 'yer 'yer, ka a sɪdebe ma tu a wŋ nɛe."

^{XXVIII} Ka a wŋ yele yaar a Galilee wer wŋ jaa.

^{XXIX} Ban wa yi a loŋfo jie, 'lo nɪ Jemesɪ nɪ Jŋon chen naa a Simon nɪ Andiru yir,

^{XXX} ka a āgān tŋ a Simon dāe pŋo ka ba 'yer kŋ a Yesu.

^{XXXI} Yesu kpe naa a wŋ sŋe ti nyŋo a wŋ nŋu sŋo wŋ ka wŋ ir. A āgān

tɔl baar wɔ, ka wɔ ir maal bɔdiir ku ba.

XXXII A jãanɔɔr 'lɔnɔ a mɔtɔɔ na wa mɔr, a nɔbe waan na baalsɔ nɔ a bala a sɔdebe na tara a Yesu sɛ.

XXXIII Ka a tɛe nɔbe ba jaa wa lɔɔ a dɔdɔrɔ,

XXXIV ka a Yesu sãa nɔyɔɔ na tara baal jaa bɔrɔ. Wɔ mɔ dii naa a sɔdebe yɔɔ ka a yi, tɔ maa sɔɔ ka a sɔdebe 'yer 'yer ε, bojũu ba bɔɔ naa a nɔre 'lɔ won ɪ.

XXXV A wer na chaara a bibio pipi tɔ chene sɔb, Yesu ir na wɔ yi a yir na wɔ chen a jie ãsɔɔ ɪka wɔ tɔ sɔɔr Nãanmɪn.

XXXVI Simon nɔ a wɔ taaba mɔ yin bɔɔrɔ wɔ na ba wa nye wɔ,

XXXVII na ba 'yer, "Nɔbe ba jaa yɔɔrɔ na bɔɔrɔ fɔ!"

XXXVIII Ka a Yesu 'yer, "Yɪ ɪ ka sɔ chen jiyuo, a tɛn anyã na gbɔr, ka n tɔ mɔɔl 'yer a Nãanmɪn 'yer a be, ala 'yɔɔ le n wa."

XXXIX Wɔ yɔ naa a Galilee wer wɔ jaa na wɔ 'yere a Nãanmɪn 'yer a ba lɔɔfɔ yie pɔ tɔ na wɔ dire a sɔdebe mɔ ka a yire.

XL Ka a daba ãsɔɔ mɔ na ɪ kɔkɔmɔ wa gbɔr dumo sɔɔr wɔ, "Fɔɔ sɔɔ, sãa ma."

XLI Ka nɔbaal kpe a Yesu ka wɔ tur a wɔ nũu sɔr a daba tɔ 'yer, "N sɔɔ naa. Sa!"

XLII Ajienaa ka a kɔkɔmɔ sa.

XLIII Yesu kpãa wɔ naa kpãkpãan wɔ ɪka,

XLIV "Taa ɪre wa 'yere kɔrɔ nɔre ε. Chen tɔ wiil a fɔ mãε ku a Juu nɔbe bɔɔrloro tɔ ir a nɛε 'lɔ a Mosesɔ na 'yer ka a ɪ dãasɔε."

XLV Tɔche a daba na wa yi wɔ piel naa na wɔ nɔme a Yesu ye le yaar, ka a le jũu Yesu ba le tɔɔ yɔɔrɔ chãa pɔ a tɛe pɔ ε. Wɔ ma be naa a tɛe kɔkoor, a nɔbe chene yire jiiir jaa waara a wɔ sɛ.

II

I A anyã puor, Yesu heb wa a Kapenahum, ka nɔbe wɔ ka wɔ be naa a yir.

II Nɔyɔɔ wan wa duo na ba sɛε a die wa tɔ yin a yɔɔ. Ka wa 'yere a Nãanmɪn 'yer kɔrɔ ba.

III Be le ka daba ãsɔɔ mɔ bɔere, a wɔ nuur nɔ a wɔ gbεε kpi naa, ka nɔbe anaar jɛjel wɔ na ba waan a Yesu sɛ.

IV Ka ba wa ta, ka jie ba be be a ba na tu kpɛn a be a Yesu na be ε, a nɔyɔɔ jũu. Be le ba do a gar ju na ba tɔ nɔmaa puo a jie 'lɔ a Yesu na ara, tɔ na ba de a daba nɔ a fɔbaa 'lɔ ban 'mɔɔn wɔ waan tur bar ka wɔ suu tɔ gã a Yesu niem.

V Be le a Yesu na wa nye a le ban sɔɔ de wɔ, wɔ 'yer kɔ a dabaala, "N bie, n vɛ naa fɔ yelbebe bar."

VI Ka be le ka a Mosesɔ Nɛε wiwiilbe bamɔne na be be tiere,

VII "Ka nye daba na ara fere na wɔ sɔɔnɔ Nãanmɪn yuor tɛε. An le na tɔɔ nɔre yelbebe vɛ bar, ka Nãanmɪn tɛε ba le ε?"

VIII Ajienaa Yesu bɔɔn naa a le ban tiere a ba puor pɔ, ka wɔ 'yer kɔ ba, "Bãa le yi tiere a le a yi puor pɔ?"

IX Buor sɔɔ le ɪ kɔmɔkɔmɔ, n 'yer ɪka n vɛ naa wɔ yelbebe bar, bɔ, n 'yer ɪka a daba nyã wɔ ir, 'mɔɔ a wɔ bɔgãnaa, na wɔ kulo nɔ?

X N bɔɔrɔ naa ɪka yi bɔɔ ɪka a Nɔsaal Bie tara naa kpɛɔ a wer pɔ na vɛ nɔre yelbebe kɔ wɔ." Be le wɔ 'yer kɔ a daba 'lɔ nuur nɔ a gbεε na kpi,

XI "Fɔɔ le n 'yere, ir, na fɔ 'mɔɔ a bɔgãnaa, na fɔ kulo nɔ."

XII Be le, ka wɔ vaa ir 'mɔɔ a bɔgãnaa yin a nɔbe ba jaa niem. Nɛεr 'maa ba naa ka ba dãna Nãanmɪn 'yere, "Saa dɔɔ nye a le ε."

XIII Yesu heb chen a man nɛε ka nɔyɔɔ wa a wɔ sɛ ka wɔ wile ba.

XIV A Yesu na wa chiine wɔ nye naa a Alfayasɔ bie, Levi, ka wɔ jãne a lɔpo defɔ jie, ka Yesu 'yer kɔ wɔ, "Ir turo ma," ka wɔ ir turo wɔ.

XV A lɔpodierbe nɔ a yelbetɔnbɔ yɔɔ turo naa a Yesu, ka 'lɔ nɔ a bamɔne nɔ a wɔ poturbo 'mataa dire a Levi yir.

XVI A Mosesɔ Nɛε wiwiilbe na ɪ a Faraseemɔne nye a le won jãne nɔ a

lōpodierbe nɪ a yelbetōnbɔ 'mataa dire, ka ba suor a wɔ poturbo, “Bāa le so a daba nyā na 'mataa dire nɪ a lōpodierbe nɪ a yelbetōnbɔ?”

XVII Yesu wō naa a le ban 'yer, ka wɔ 'yer kɔ ba, “Nɪre na kpēme waa chiine titile jie ε. Baalaa le ma chen. N ba wa ɪka n wa bɔɔl a nɪtorsɪ ε. N wa naa ɪka n wa bɔɔl a yelbebe tōnbɔ ka ba wa lɪɛb a tɪɛr.”

XVIII Joon poturbo nɪ a Faraseemine nɪbe gal kō, ka nɪbe wa suor a Yesu, “Nɪmine le a Joon poturbo nɪ a Farasee poturbo ma gal kō, tɪche ka a fōɔ poturbo maa gal kō ε?”

XIX A Yesu 'yer kɔ ba, “Nɪmine le an ɪ ka nɪbe be a pɔɔ paalaa sɪre jie tɪ tōɔ kō gal? Wɔn chene be a ba sē, ba kō tōɔ ε.

XX A daar 'lo ban wa de a pɔɔ paalaa sɪre, ban gal a kō.

XXI “Nɪre maa ηmaa fɔpaalaa se 'yōɔ fɔkora a pɔ ε. 'Lo be se 'yōɔ a le, a fɔpaalaa na tɔɔ naa a fɔkora a chɛr.

XXII Nɪre maa de dābān 'yōɔ wɔkora a pɔ ε. 'Lo 'yōɔ, a wɔɔ na pur naa, ka a dāa nɪ a wɔɔ sōɔ. Wɔ ma 'yōɔ naa dābān wɔpaalaa pɔ.”

XXIII A Pēnfɔ Bɪbir Daar, Yesu nɪ a wɔ poturbo kpēn tala puo sālsoɔ, ka a wɔ poturbo piel fɔrɔ a bōbie.

XXIV Ka a Faraseemine 'yer kɔ a Yesu, “Nye le a fɔ poturbo na ɪre. Bo le so ka ba tōnō a Pēnfɔ Bɪbir? A ba tara sɔr ε.”

XXV Ka a Yesu 'yer kɔ ba, “Yaa bōɔ a par a le yɪn kar kaa a Nāanmɪn gān pɔ a nāa David nɪ a wɔ nɪbe na ba dōɔ tara bon na di ε!

XXVI A ber ala pɔ Abiyata le ɪ a Juu nɪbe bɔɔrlo nɪkpēε, kō dōɔ kpe ba, ka wɔ kpe a Nāanmɪn yir, ka a Abiyata de a paanōɔ ala ban bin kɔ Nāanmɪn kɔ wɔ, ka wɔ 'wɔb. A paanōɔ ala a Juu nɪbe bɔɔrlorbo tɛε le ma 'wɔb, a ba tara sɔr ɪka nɪyuo wɔ 'wɔb ε, tɪche ka David 'wɔb tɪ de kɔ a bala na be a wɔ sē, ka ba mɪ 'wɔb.”

XXVII Be le ka a Yesu 'yer kɔ ba, “A Pēnfɔ Bɪbir ben be a nɪbe 'yōɔ, a ba ɪ a nɪbe ben be a Pēnfɔ Bɪbir 'yōɔ ε.

XXVIII Ala le so ka a Nɪsaal Bie ɪ a Soro lōɔn a Pēnfɔ Bɪbir gba.”

III

I Sōɔ āsɔɔ go Yesu chen tɪ kpe a lōɔfɔ jie, ka a daba kōɔ mɪ be be ka a wɔ nūpel kpi.

II Ka a nɪbe bamine na be be bɔɔrɔ ɪka ba gar a Yesu, be le ba tɔɔ gbɔr kaara wɔ. Ka wɔn sāa naa a daba nūu baal a Pēnfɔ Bɪbir bɪ.

III Yesu 'yer kɔ a daba nūpel na kpi, “Ir ara a sɪ jaa nye fɔ.”

IV Be le ka a Yesu suor ba, “Tōbuor sɔɔ le tara sɔr a Pēnfɔ Bɪbir daar ɪka fɔ tō, a fɔ maal vɪla bɪ dɛɛr, fɔ faa nyevɔr bɪ fɔ kɔ wɔ?” Ka ba ɪ jaa gbulo gbulo.

V Wɔ kaa naa ba jaa gɔɔr nɪ suor, ka a wɔ pɔɔ sōɔ a ba bachelfɔ jūu. Wɔ 'yer kɔ a daba 'lo nūpel na kpi, “Tur a fɔ nūu.” Wɔ tur naa ka a nūpel wɔ jaa sa.

VI Be le ka a Faraseemine yi chen a Herɔd nɪbe sē, a ba tɪ 'mataa guoro a Yesu, bɔɔrɔ sɔr 'lo ban na tu kɔ wɔ.

VII Yesu nɪ a wɔ poturbo yin chen a man pɔ ka a nɪyɔɔ na yi Galilee wer tu ba.

VIII Nɪyɔyɔɔ mɪ yi naa Judiya wer, Jerusalem, Idumea wer nɪ a Jordan man gōɔn, nɪ a tēn na be Tire nɪ Sidon wer pɔ, wa a wɔ sē bojūu ba wō naa a le jaa wɔn tō.

IX A nɪyɔɔ jūu, Yesu 'yer kɔ a wɔ poturbo, “Yɪ kaa nye gboro kɔ ma ka n ser bālāa.” Wɔ 'yer naa a le bojūu waa bɔɔrɔ ɪka a nɪbe ba mɪl pɔɔ wɔ ε.

X A nɪbe yɔɔ wɔn sāa le so, a baalsɪ dara taa bɔɔrɔ ɪka ba sɪr wɔ.

XI A sɪdebe na ma wa nye a Yesu ba ma da naa a nɪre 'lo 'yōɔ ban be lob tēε tɪ tāna 'yere nɪ, “Fōɔ le a Nāanmɪn Bie!”

XII Tɪche wɔ kpaal ban jūu, ka ba taa ɪre wa 'yere a nɪre 'lo wɔn ɪ ε.

XIII Yesu do naa a tōɔ ju tɪ bɔɔl a bala wɔn bɔɔrɔ ka ba do wa a wɔ sē.

XIV A ba pɔ le wɔ kaa ir pie nɪ ayi, bɔɔlɔ ba nɪtōnsɪ, ka ba na be a wɔ sē, ka wɔ ma tō ba ka ba chen tɪ mɔɔl 'yer a Nāanmɪn 'yer,

XV ti tara kpɛɔ dire ni sɪdɛbɛ ka a yire.

XVI A nɪbɛ pie ni ayi bala wɔn ir yoe lɛ a anyã. Simon, wɔn lɛ kɔ wɔ yopaalaa Pita.

XVII Jemesɪ, ni a wɔ yɛbile Jɔɔn, a ba sãa yuor lɛ Jebedee, wɔ bɔɔlo ba naa Bɔɔnegasɪ, a par lɛ sa tãna bibiir.

XVIII Andiru, Filip, Batolomi, Matiu, Tomasi, Jemesɪ na ɪ Alfayasɪ bidaba, Tadius, Simon na mɔɔ nɪbir ni a wɔ wer ye.

XIX ni a Judas Isɪkariyot, 'lo lɛ na wa de a Yesu tir.

XX A Yesu na lɛb wa a yir, niyɔɔ wa naa wa lɔɔ go, ka 'lo ni a wɔ poturbo ba tara jaa gba na di ɛ.

XXI Be lɛ a wɔ yir dɛme na wa wɔ a lɛ, ba chen naa ɪka ba ti ka wɔ, bojũu ba 'yer naa ɪka, "Burbur kpe wɔ naa."

XXII Ka a Mosesɪ Nɛer wiwiilbe bamune na yi a Jerusalem mi 'yere, "A Beeljebul, lɛ pɔb wɔ! A sɪdɛbɛ nãa lɛ wɔ ma de dire ni a sɪdɛbɛ ka a yire."

XXIII Yesu bɔɔl naa a nɪbɛ na wɔ lob sɔkpar kɔ ba, "Nɪmune lɛ a Satan na ɪ lɛ dii a Satan?"

XXIV Ala ɪ nãa ir jɛere ni a wɔ mãe nãalɔɔ, nɪmune lɛ wɔn ɪ ara?

XXV Yir nɪbɛ mi ir jɛere taa, a yir 'lo nɪbɛ kɔ tɔɔ 'mataa kpe ɛ.

XXVI Ala ɪ a Satan ir naa na wɔ jɛere ni a wɔ mãe, wɔ mi kɔ tɔɔ ara ɛ, a wɔ baaraa lɛ.

XXVII Yelmãe, nɪre jaa kɔ tɔɔ kpe gãdaa yir ti ju a wɔ bonsɪ ka waa de nie lũ wɔ ɛ. 'Lo wa lũ wɔ a lɛ wa baar, wɔn pãa tɔɔ naa a wɔ yir bonsɪ ju.

XXVIII Sɪre lɛ n 'yere kɔɔ yɪ, yeldɛbɛ ni ferfɔ a jaa nɪbɛ na fere sɔɔnɔ ni Nãanmɪn yuor ban nyen vɛ kɔfɔ.

XXIX Tɪche nɪre 'lo na fere ni a Nãanmɪn Sɪe kɔ nye vɛ kɔfɔ ɛ, bojũu wɔ lo naa a yeldɛer 'lo pɔ, na ba tara baarfɔ ɛ."

XXX Ban 'yer ɪka wɔ tara naa a sɪdɛer lɛ so ka wɔ 'yer a lɛ.

XXXI Be lɛ ka a Yesu ma ni a wɔ yɛer wa. Ba ara naa a yɔɔ ti tɔɔ nɪre ka wɔ bɔɔl wɔ.

XXXII Nɪyɔɔ jãne naa jilɔ a Yesu ti ba 'yer wɔ, "A fɔ ma ni a fɔ yɛer be naa a yɔɔ bɔɔrɔ fɔ."

XXXIII Ka wɔ sɔɔr ba, "An lɛ ɪ a n ma ni a n yɛer?"

XXXIV Be lɛ wɔ kaa a bala na jãne jilɔ wɔ ti 'yer, "Banyã lɛ ɪ a n ma ni a n yɛer!"

XXXV Nɪre 'lo jaa na turo a Nãanmɪn sɔr, 'lo lɛ a n yebe ni a n yɛrɔɔ ni a n ma."

IV

I Sɔɔ kɔɔ go, Yesu piel wile a man nɛɛ. A niyɔyɔɔ na wa lɔɔ jũu, wɔ kpe naa a gboro pɔ jãne, tɪche ka a nɪbɛ ara kɔɔ a kɔɔ nɛɛ.

II Sɔkpar lɛ wɔ lɔɔrɔ wile ni ba yelyɔɔ, sɔkpa ãsɔɔ ni nyã:

III "Yɪ chele! Kɔɔraa lɛ yi chen ɪka wɔ ti yaar a wɔ bɔɔbɔɔ.

IV Wɔ yaar naa ka amune lo a sɔr pɔ ka a lubil wa tuur di.

V Ka amune mi lo a jie 'lo a kɔsɪbe na waa gar a tãna, na a bul fɔɔ, a tãna na ba tire jũu.

VI Tɪche a mɔtɔɔ na wa nyãa, a jɔɔl naa na a kpi, bojũu a ba tara nyibe ɛ.

VII Amune mi ti lo naa gɔɔr pɔ, tɪche ka a gɔɔr bul fãɪn naa tara, a ba tɔɔ dɔɔ ɛ.

VIII Ka amune mi ti lo a kɔjɔ vɪla pɔ, na a dɔɔ yɔɔ. Ka amune dɔɔ a lɪjer ni pie, amune lɪjaata ka amune mi kɔbaa."

IX Ka wɔ 'yer kɔ ba, "Nɪre jaa na tara toor, wɔ chele!"

X A niyɔyɔɔ bala na wa chen ti che a nɪbɛ bala na turo wɔ ni a wɔ poturbo pie ni a ayi bala wɔn ir, ka a ba sɔɔr wɔ a sɔkpar par.

XI Be lɛ ka wɔ 'yer kɔ ba, "Yɪn 'lo Nãanmɪn kɔ yɪ naa a Nãanmɪn nãalɔɔ yelsɔɔlaa, tɪche a banyã 'lo na ba pɔɔ ɛ, a yelsɪ a jaa ɪ naa sɔkpar kɔ ba.

XII A lɛ jũu, 'Ba ma kãan lɛɛɛ ti ba maa nye ɛ, na ba ma chel lɛɛɛ ti ba maa wɔ ɛ. Ala ba ɪ lɛ ɛ ban lɛb a ba

tɪer ka Nāanmɪn vɛ̃ kɔ ba.' " (Isaiya 6:9, 10)

XIII Ka Yesu sɔɔr ba, "Yaa bɔɔ a sɔkpa nyā par ε? Njɪnɛ lɛ yɪn ɪ wa bɔɔ sɔkpa jaa par?"

XIV Yɪ kaa, a kɔɔraa lɛ a nɪrɛ 'lɔ na yaara a Nāanmɪn 'yer.

XV Nɪbɛ bamɪne kaara naa fɪka a bɔbie ala ban yaar ka a lɔ a sɔr pɔ. Bala wa wɔ a 'yer wa baar, a Satan ma wa naa, wa de a Nāanmɪn 'yerbir ban bɔr a ba nyāa pɔ.

XVI Ala mɪ na lɔ a jie 'lɔ a kɔsɪbɛ na waa gar a tāna ɪ naa a bala na wɔ a 'yer na ba ma sɔɔ de fɔɔ jaa nɪ pɔpɛl,

XVII tɪchɛ baa tara nyɪbɛ ε, ba maa kor ε. A 'yer jɪu, wɔm bɪ gefɔ wa wa a ba sɛ̃, ba ma lɛb puor fɔɔ jaa.

XVIII A ala mɪ na lɔ a gɔɔr pɔ ɪ naa a bala na wɔ a 'yer,

XIX tɪchɛ ka a āgān nyā wɔm, nɪ a bɔtarɪ belfɔ, nɪ a bɔbɔɔrsɪ fān a 'yer, ka waa tɔɔ dɔɔ ε.

XX A anyā mɪ na lɔ a kɔjɔ pɔ ɪ naa a bala na wɔ a 'yer na ba sɔɔ de na ba dɔɔ jur, ka amɪne ɪ lɪjɛr nɪ pie, amɪne lɪjaata, amɪne mɪ kɔbaa."

XXI Wɔ sɔɔr ba naa, "Ba ma chɔm fātɪn na ba de laa kpa pɔɔ bɪ de su gado pɪlem bɪ? A ba ɪ a jie 'lɔ won na chaar nɪrɛ jaa lɛ ba ma dɔɔl ε?"

XXII Bon jaa na pɔɔ ban yuo wɔ naa, ka ala a jaa mɪ na sɔɔl yɪ chāa pɔ.

XXIII Nɪrɛ jaa na tara toor, wɔ chele!"

XXIV Ka wɔ 'yer kɔ ba, "Yɪ bɔɔ chele sɔ̃ a lɛ yɪn wɔnɔ. A lɛ fon man tɪ, lɛ mɪ lɛ ban man kɔ fɔ, tɪ dɔɔl gba.

XXV Nɪrɛ jaa na tara, Nāanmɪn ma vɛ̃ naa ka wɔ nyere dɔɔlɔ, nɪrɛ nyā mɪ na ba tara ε, a bālāa ala gba won tara, Nāanmɪn na de naa a wɔ sɛ̃."

XXVI Tɪ lɛ bɔɔ 'yer kɔ ba, "A Nāanmɪn nāalɔɔ nɪtɔ lɛ wɔ kaara. Daba ma yaar a wɔ bɔbɔrɔ bar.

XXVII Tāsɔɔ nɪ mɔtɔɔ, ka wɔ gān bɪ wɔ ir naa, a bɔbie ma bulaa naa nɔɔ, tɪchɛ a wɔ māɛ gba maa bɔɔ ε.

XXVIII A bɔbie ma bul naa a tɛe naa tɔ vaar tɪ dɔɔ jur, bɪ a bie.

XXIX Ala wa bɪ baar, wɔ ma chiin nɪ sɔɔ tɪ nman bojɪu a nɪmab sɔɔ ta naa."

XXX Ka Yesu lɛ 'yer, "Bo lɛ sɪn de man a Nāanmɪn nāalɔɔ bɪ sɔkpa buor lɛ sɪn lob gbɛb wɔ?"

XXXI Wɔ kaara fɪka a kɔkɔɔ bir, 'lɔ lɛ ɪ a bɔbie a jaa pɔ bɔbile.

XXXII Tɪchɛ wɔ ma bul ɪ tɪkpɛɛ na wɔ tɛ wilberɛ, ka a lubil ma wa mara a wɔ 'maar pɔ."

XXXIII Yesu de naa sɔkpayɔɔ na nyɛtaa na wɔ 'yer a 'yer kɔ ba, a lɛ an na ɪ ka ba tɔɔ bɔɔ a par.

XXXIV Sɔkpar tɛɛ lɛ wɔ ma de 'yere nɪ a 'yer kɔrɔ ba. Tɪchɛ ala wa ɪ 'lɔ nɪ a wɔ poturbo tɛɛ lɛ, wɔ ma wiil naa a jaa par kɔ ba.

XXXV A daar 'lɔnɔ̃ jānɔɔr, wɔ 'yer kɔ a wɔ poturbo, "Yɪ ɪ a sɪ gɔɔ chen a man gɔɔn."

XXXVI Ba bar naa a nɪyɔyɔɔ bala tɪchɛ ka a wɔ poturbo tara wɔ, ka ba 'matāan a gborsɪ amɪne gɔɔnɔ̃.

XXXVII Ka a man kɔɔ sɛkɔpɛɛ 'lɔ ire ka a kɔɔ kpɛ a gboro pɔ ɪrɛ na sɛɛ

XXXVIII tɪchɛ ka a Yesu be a gboro par gā kɔɔl wɔ ju guro. Ka a wɔ poturbo sāt wɔ na ba sɔrɔ wɔ, "Wiwile, a ba bā fɔ sɪn mɔrɔ bɪ?"

XXXIX Be lɛ ka wɔ ir tān a sɛsɛbɛ nɪ a man, "Yɪ nɪmaa vɔɔr! Yɪ ara a lɛ nɛ!" Ka a sɛsɛbɛ nɪmaa vɔɔr ka a man ara jomm.

XL Ka wɔ sɔɔr a wɔ poturbo, "Bo lɛ so ka yɪ joro a dābāɛ? Yɪ chɛnɛ na ba sɔɔ ma bɪ?"

XLI Ka a dābāɛ kpɛ ba ka ba lɛb sɔrɔ taa, "An lɛ a nyā ka a sɛsɛbɛ nɪ a man tu a wɔ nɛɛ?"

V

I Yesu nɪ a wɔ poturbo gɔɔ naa a man, a Gerasɛnɪ nɪbɛ wer pɔ.

II Yesu na wa yɪ a gboro pɔ, daba na gele yɪ naa a yar par wa tuor wɔ.

III A gɛgɛlāa nyā kpɪrɛrɛ naa a yar par ka nɪrɛ jaa ba be be na tɔɔ lū wɔ nɪ bɔjɔrsɪ gba ε.

IV Ba ma lū naa a wɔ gbɛɛ nɪ a nuur tɪchɛ ka wɔ nɪma, tɪ kar a kue

ala bar. Nire jaa ba be be na tōo wu ε.

V Tāsōo ni mōtōo, wu ma be naa a yar par ni a tōn ju tāna ti ηmara a wu māe ni kusibe.

VI Won wa nye a Yesu na be teer, wu jo naa ti lo gbur dumo a wu niem,

VII ti na wu ηme chelma 'yere, "Bo fu bōoro ũka fu ι ma? Fu ι naa a Nāanmūn nyā na gar a jaa Bie pōn Nāanmūn ũka fu kō ge ma ε."

VIII Bojūu Yesu dōo 'yere kuro wu ũka, "A fōo sudeer wa yi a daba pō."

IX Be le ka Yesu suor wu, "Bāa a fu yuor di?" Ka wu 'yer, "Siyoo, bojūu si waa naa."

X Ka wu suor a Yesu yāayāabile ũka wu ta dii wu bar a jie 'lo ε.

XI Doyoo mi ara na gbor a tōo, dire.

XII Ka a sudebe suor a Yesu, "Ir si 'yōo a dor ala pō na fu sōo ka si ti kpe a ba pō."

XIII Wu sōo naa ka a sudebe yi ti kpe a dor ala. A ι naa dor tur ayi (2,000) ka a jaa tīgibil suu ti kpe a man pō gbōm kpi kpi.

XIV A bala na kaara a dor jon kul a tēe pō ni a tēbil ala na gbor ti 'yer a le na ι. Ka a nibe yi chen ũka ba ti kaa.

XV Ba wa naa a Yesu sē wa nye a daba 'lo na dōo tara a sudeyoo gele ka wu chi su boni jāne, ka a dābāe kpe ba.

XVI A bala na nye 'yer ku a nibe a le na ι a daba na dōo tara a sudebe ni a dor 'yer,

XVII ka a nibe piel suor a Yesu ka wu yi a ba wer pō.

XVIII Yesu na wa kpiere a gboro pō ka a daba 'lo 'yōo a sudebe na yi suor wu ũka wu ι a ba 'mataa chen.

XIX Ka a Yesu ba sōo ε, ti 'yer wu, "Kul a fu yir dēme sē ti 'yer ku ba a le a Soro na ι ku fu, ni a le won jo a fu nibaal."

XX A daba chen na wu ti piel 'yere a le a Yesu na maal ku wu a wer 'lo pō ban bōolo a Dekapolisi. Ka a neer 'maa a nibe.

XXI Yesu na wa gōo a man gōon go, niyoyoo lōo naa na ba jilō wu. Wu chene na ara a man nee,

XXII ka a ba lōofō jie nikpēe āsōo ban bōolo Jairusi wa a be. Won wa nye a Yesu,

XXIII wu gbur dumo a Yesu niem ti suor wu, "Yāayāabile, a n bipoobile le ι baal ure na kpi. Wa dōol wu a fu nūu ka wu sa ta kpi ε."

XXIV Ka a Yesu ni a daba 'mataa chiine. Niyoyoo turo naa dara taa tiere wu.

XXV Pōo kōo mi ben be lo sie suoro faara yuomo pie ni ayi.

XXVI Wu bal di dōoye yoo a titulbe jie na wu sōo bon jaa won tara ti ba sa ε. Ka a baal tōonō wu.

XXVII Won wa wō a Yesu yele, wu tu naa a puor ti sur a wu fuu,

XXVIII bojūu wu 'yer ku a wu māe. "Maa tōo sur a wu fuu gba, un sa naa, na n pēn."

XXIX Won wa sur a Yesu fuu nee wa baar, a jāi ηmaa naa a dēdēe daa ka wu bōon ũka a wu woor baar naa.

XXX Ka a Yesu mi bōon a fōo 'lōnō a kpēo na yi a wu sē. Ka a wu lieb a niyoo bala pō suor, "An le sur a n fuu?"

XXXI Ka a wu poturbo 'yer, "Nye a le a niyoyoo banyā na dara taa tiere fu, tiche a fu suor a sōo 'lo na sur fu!"

XXXII Tiche ka a Yesu chene kaara suor ũka wu nye a nire 'lo na sur wu.

XXXIII Ka a pōo na bōon a le na ι, dābāe kpe wu naa ka wu mire na wu wa gbur dumo a Yesu niem ti 'yer a le jaa na ι.

XXXIV Ka a Yesu 'yer ku wu, "N yepoo, fun sōo ma jūu, fu sa naa. Kulo ni āgān 'maar, a fu dōoye baar naa."

XXXV A Yesu ba 'yer baar ε, tiche nibe kōo yi a Jairusi yir wa 'yer wu, "A fu bie kpi naa. Bāa 'yōo fu dōonō a wiwile go?"

XXXVI Yesu ba chele a le ban 'yere ε, ti na wu 'yer ku a daba, "Taa joro dābāe ε. Sōo ma de."

XXXVII Yesu ba sɔɔ ka nɪrɛ jaa tu wɔ ε, ka Pita nɪ Jemesɪ nɪ a wɔ yɛbile Jɔɔn tɛɛ ba lɛ ε.

XXXVIII Ban wa ta a Jairusɪ yir, Yesu nyɛ naa a nɪbɛ na kɔnɔ ɲmiere chɛlsɪ.

XXXIX Ka wɔ kpɛ tɪ sɔɔr ba, “Bãa lɛ yɪ kɔnɔ ɲmiere nɪ a chɛlsɪ a lɛ? A bie ba kpi ε. Wɔ gur naa.”

XL A ba laara tɔrɔ nɪ wɔ. Wɔ dii naa a nɪbɛ ba jaa bar ka ba yɪ tɪ wɔ tara a bie sãa nɪ a ma nɪ a wɔ poturbo bala wɔn 'mataa chiin, a ba kpɛ a jie 'lɔ a bikũu na be.

XLI Ka wɔ tɪ nyɔɔ a pɔɔbile nũu tɪ 'yer, “Talita kum!” A par lɛ a Yesu nɪbɛ kɔkɔr pɔ, “Pɔɔbile, ir!”

XLII Ka wɔ vaa ir chiine. Yuomo pie nɪ ayi bie lɛ. Ka a yelee 'maa ba nɛɛ.

XLIII Yesu kpaal ba naa jũu ka ba taa vɛ ka a nɪrɛ jaa wɔ naa ε. Tɪ 'yer ɪka ba kɔ a pɔɔbile bɔdiir ka wɔ di.

VI

I Yesu yɪ naa a be ka a wɔ poturbo tu wɔ ka a ba 'mataa kul a Najaretɪ na ɪ a wɔ tɛɛ.

II Ka a Pɛnɔfɔ Bɪbir wa ta, ka wɔ kpɛ be a ba lɔɔfɔ jie tɪ piel wile, ka a nɪyɔɔ bala na wɔ nɛɛr 'maa. Ka ba sɔrɔ, “Nyɪnɛ lɛ a daba nyã nyɛ a bɔɔfɔ nyã? Yɛ buor lɛ a nyã wɔn tara na wɔ gba tɔnɔ nɪ a nɛ'maa tɔmɔ?”

III A ba ɪ a mɪmɪrɛ lɛ ε? A ba ɪ a Mɛɛr bie lɛ ε, a wɔ yɛbil ɪ Jemesɪ nɪ Joseɪ nɪ Judas nɪ Simon ε? Ka a wɔ yɛpɔɔ mɪ be ka a sɪ sɛ ε?”

IV Ka a Yesu 'yer kɔ ba, “Nãanɲmɪn 'yɛ'yɛrɛ nyɛrɛ na 'yɔɔfɔ jie jaa, tɪche a wɔ mãɛ tɛɛ nɪ a wɔ yir dɛmɛ nɪ a wɔ nɪbɛ sɛ lɛ waa nyɛrɛ 'yɔɔfɔ ε.”

V Waa tɔɔ tɔ nɛ'maa tɔmɔ yɔɔ a be ε, tɪ wɔ dɔɔl a wɔ nũu baalsɪ bãlãa a ba sa.

VI Yesu nɛɛ 'maa wɔ naa bojũu baa sɔɔ de wɔ ε. Wɔ yɔn gɔɔr a tɛn na wɔ wile.

VII Wɔ bɔɔl naa a wɔ poturbo Pie nɪ Ayi bala wɔn dɔɔ ir, ka ba wa a wɔ sɛ ka wɔ tɔ ba ayir yir, na wɔ kɔ ba kpɛɔ ka ba tɔɔ sɪdɛbɛ.

VIII Wɔ 'yer kɔ ba, “Yɪ ta de bon jaa ε, yɪ tara dadiirsɪ tɛɛ. Yɪ ta tara bɔdiir ε, bu wɔɔr ε, bu yɔɔ libie a yɪ sɪr gãma pɔ ε.

IX Yɪ ãsɔɔ jaa wɔ su nafɔɔɔ nɪ fuu bɔ'yɛn tɛɛ.

X Yir jaa pɔ yɪn wa kpɛ, yɪ be a be tɪ ta a sɔɔ 'lɔ yɪn wa yɪ a tɛɛ 'lɔ pɔ.

XI Tɛɛ jaa pɔ yɪn wa kpɛ ka baa de yɪ ε, bu sɔɔ a 'yer ε, yɪn wa yire yɪ kpoor a yɪ gbɛɛ tã-uul ka a di a ba dɛɛr dãasɛ.”

XII Ba yin chen tɪ mɔɔlɔ 'yɛrɛ a Nãanɲmɪn 'yer ɪka a nɪbɛ ba lɛb ba tɪɛr.

XIII Ba diin a sɪdɛbɛ ka a yɪ, tɪ 'lu baalsɪ kãa ka ba sa.

XIV A nãa Herɔd mɪ wɔ naa a anyã, bojũu nɪrɛ jaa wɔ naa a Yesu yuor. Ka a bamɪne 'yɛrɛ, “A Jɔɔn 'lɔ na ɪ a kɔsuoro, 'lɔ lɛ tɔɔ yɪ a yaa pɔ, ala lɛ so ka wɔ tɔnɔ a nɛ'maa tɔmɔ a lɛ.”

XV Ka a banyã mɪ 'yɛrɛ, “Elaija lɛ.” Ka a bamɪne mɪ chɛnɛ 'yɛrɛ, “Wɔ ɪ naa a Nãanɲmɪn 'yɛ'yɛrɛ ãsɔɔ nɪtãa a bala na dɔɔ be be a kɔro jaa.”

XVI Tɪche a Herɔd na wa wɔ, wɔ 'yer naa, “A Jɔɔn 'lɔ ɪn vɛ ka ba ɲmaa a wɔ ju lɛ, yɪ.”

XVII A Herɔd mãɛ lɛ dɔɔ vɛ ka ba nyɔɔ a Jɔɔn waan, wa lũ 'yɔɔ a pɔɔfɔ die pɔ. Wɔ ɪ naa a nɪtɔ, a wɔ yɛbile Filip pɔɔ Herɔdiyas wɔn de jũu.

XVIII Jɔɔn 'yer kɔ a Herɔd, “A ba tara sɔr ɪka fɔ de a fɔ yɛbil vɔr pɔɔ kul ε.”

XIX Ka a Herɔdiyas tara nɪ a Jɔɔn jɛɛr bɔɔrɔ ɪka wɔ kɔ wɔ, tɪche waa tɔɔ ε.

XX A Herɔd bɔɔ naa a Jɔɔn na ɪ nɪsɔ nɪ cheche, na wɔ joro a Jɔɔn dãbãɛ, na wɔ gu wɔ tara. A Herɔd wa wɔ a Jɔɔn 'yer a ma sɔb wɔn nɪbir, tɪche wɔ ma bɔɔrɔ naa ɪka wɔ chele a wɔ 'yer.

XXI Tɪche sɔr wa yuon kɔ a Herɔdiyas a sɔɔ 'lɔ a nãa na wa maala a wɔ dɔɔfɔ bɪbir yelee. A wɔ dɔɔfɔ bɪbir nyãna daar, wɔ bɔɔl naa a nɪberɛ bala na turo a wɔ puor, nɪ a sojasɪ nɪberɛ, nɪ a nɪberɛ na be a Galilee pɔ.

XXII A Herodiyas bipɔɔ wa kpe naa, na wɔ se a bāne ka a pɛl a nāa Herod nɪ a wɔ nɪberɛ bala ba jaa pɔɔ. Ka wɔ 'yer kɔ a pɔɔbile, "Sɔɔr ma bon jaa fɔn bɔɔrɔ, ɪn kɔ fɔ naa."

XXIII Be le wɔ pɔl kɔ a pɔɔbile, "Bon jaa fɔn sɔɔr ala ɪ a n nāalɔɔ nmaa gba le, n na kɔ fɔ naa."

XXIV Ka wɔ yi chen ti sɔɔr a wɔ ma, "Bo le ɪn sɔɔr?" Ka a wɔ ma 'yer wɔ, "Tɪ sɔɔr a Jɔɔn Kɔsuor ju."

XXV Ka a pɔɔbile yi pɔɔ fɔɔ le kpe a nāa sɛ ti 'yer, "N bɔɔrɔ naa ɪka fɔ 'yɔɔ a Jɔɔn Kɔsuor ju a la'yelma pɔ kɔ ma a pɔpāanyā."

XXVI A nāa pɔɔ sɔɔ naa, tiche a nɪbe bala won bɔɔl na won pɔl kɔ a pɔɔbile jūu, waa bɔɔrɔ ɪka wɔ tɔr ε.

XXVII Ka wɔ tɔ a nɪkɔrɔ āsɔɔ a dɛdɛe daa ɪka wɔ chen ti nmaa a Jɔɔn ju waan. A daba chen ti nmaa a Jɔɔn ju a pɔɔfɔ die pɔ

XXVIII 'yɔɔ a la'yelma pɔ waan, wa kɔ a pɔɔbile ka wɔ de kɔ a wɔ ma.

XXIX A Jɔɔn poturbo na wɔ a le, ba chen ti 'mɔɔ wɔ na ba ũu.

XXX A Yesu nɪtɔnsɪ lɪeb wa lɔɔ taa a wɔ sɛ, na ba wa man a le jaa ban tɔ ti wiil a nɪbe, na ba kɔ a Yesu.

XXXI A nɪbe yɔɔ na waara ti chiine jūu, jaa gba ba be be a ban di ε. Be le ka Yesu 'yer kɔ ba, "Yɪ wa a sɪn tɛɛ chen a jie 'lɔ a nɪbe na ba be ε, a yɪ ti jāne pɛn."

XXXII Ba kpe naa a gboro bala tɛɛ chen a jie 'lɔnɔ.

XXXIII Tiche a nɪbe na wa nye ban chiine ba bɔɔ ba naa. A ba yi a tɛn a jaa de nie jon gbɛɛ ti ara a be.

XXXIV A Yesu na wa ti ta, na wɔ nye a nɪyɔɔ a ba ɪre nɪbaal a wɔ sɛ, ban kaara fɪka piir na ba tara chɪne jūu, wɔ piel wile ba yelyɔɔ.

XXXV Mɔtɔɔ na wa mɔrɔ a wɔ poturbo wa naa wa 'yer kɔ a Yesu, "A ka ɪ naa mɔgɔɔ, ti a mɔtɔɔ mɪ mɔrɔ;

XXXVI wɛl a nɪbe bar a ba chen a por nɪ a tɛn na gbɔr ti bɔ bɔdiir da di."

XXXVII Ka be le a Yesu 'yer sɔɔ ba, "Yɪn māe yɪ kɔ ba bɔkɔɔ a ba di." Ka

a poturbo 'yer ɪka, "Nyɪne le sɪn nye a libie anyāna? Nɪbɔ'yen nɪmersɪ aniin sāyar gba! Nɪmɪne le sɪn ɪ kɔ ba jaa bɔdiir?"

XXXVIII A be le a Yesu sɔɔr ba, "Paanɔɔsɪ aɪmɪne le yɪ tara? Yɪ chen ti kaa." Be le ba chen ti kaa ti wa 'yer kɔ wɔ, "Paanɔɔsɪ anūu, nɪ jāne ayi."

XXXIX A Yesu 'yer kɔ a poturbo a ba ɪ a nɪbe ba jaa a ba jɛ gbulsɪ a mɔ'yɔlɔ ju.

XL Be le a nɪbe jāne jāne, a gbulsɪ gbulsɪ. Bamɪne jāne naa kɔɔr kɔɔr, ka bamɪne mɪ jāne lɪjaayi nɪ piir.

XLI A Yesu de naa a paanɔɔsɪ anūu nɪ a jāne ayi ala na wɔ kaa saaju ti dɔl puor Nāanɪmɪn yāan. Wɔ de naa a paanɔɔsɪ nɪma nɪma ti de kɔ a wɔ poturbo ti 'yer, "Yɪ de pɔ a nɪbe." Tɪ le de a jāne ayi ala mɪ nɪma pɔ a nɪbe.

XLII A nɪbe ba jaa din, na ba tɪ,

XLIII tiche ka a poturbo wob a bɔnɪmaara 'yɔɔ pɛr pie nɪ ayi.

XLIV A nɪbe bala na dɔɔ di a bɔdiir ala, dɔɔr tɛɛ ɪ naa tur anūu.

XLV Ajienaa, ka a Yesu 'yɔɔ a wɔ poturbo a ba kpe a gboro na ba de nie chiine a Betisaida ti wɔ na wɛl a nɪbe bar.

XLVI Wɔn wa bar ba wa baar, wɔ do naa a tɔɔ ju ɪka wɔ ti puor.

XLVII A wɛr na wa sɔɔrɔ, a gboro be naa a man sālsɔɔ, tiche ka wɔ be a wɛyɔɔ, 'lɔ tɛɛ.

XLVIII Wɔ nye naa a wɔ poturbo ka ba mɔnɔ a gboro faara bojūu a sɛsɛbe furo na tuoro ba. A wɛr na wa gbɔrɔ a chaarfɔ, wɔ yin chiine a kɔɔ ju waara a ba sɛ, ta bɔɔrɔ ɪka wɔ po ba.

XLIX Ban wa nye won chiine a kɔɔ ju a le, ba tɪer ɪka kpɪin le, na ba nɪme chɛlsɪ,

L bojūu ba jaa nye wɔ naa ka dābāe kpe ba. Ajienaa, ka a Yesu tān, "Yɪ nyɔɔ nyāa! Maa le! Yɪ taa joro dābāe ε."

LI Tɪ pāa kpe a gboro pɔ ka a sɛsɛbe nɪmaa vɔɔr. Ka a nɛer 'maa ba yɔɔ jaa.

LII Baa dõo bõo a paanõost ala par ε, bojũu a ba ju ba wõnõ nyaar ε.

LIII Ban wa gõo a man do lũ a gboro a Genesareti gõon,

LIV ti tõo yi a gboro pɔ, nibe nye naa a Yesu bõo.

LV A nibe jon yɔ a wer 'lo wɔ jaa na ba tuo a ba baalsi ni sõn chiin jie jaa ban wõ ika wɔ be naa.

LVI Jie jaa won chen, tēkpēe pɔ bu, tēbile pɔ bu, ka a tēe kōkoor lēēē, ba ma gaal naa a ba baalsi a chāa pɔ. Ba ma sɔrɔ naa a Yesu ika wɔ sɔɔ ka ba sur a wɔ fuu nēē gba, bala jaa na sur, ma sa naa.

VII

I A Faraseemine ni a Mosesi Nēē wiwiilbe bamine yi naa a Jerusalem wa lõo a Yesu sē,

II na ba nye a wɔ poturbo ka ba dire ni nūdebe. Ka a le wiil ika baa pēē a ba nuur a, “Puorfɔ pēefɔ 'lo ε.”

III A Faraseemine ni a Juu nibe ba maa di ka bala ba pēē a ba puorfɔ pēefɔ 'lo ε, na ba turo a le a ba nibe na bin.

IV Bala wa yi daa wa, ba maa di ka bala ba pēē a pēefɔ 'lo ε. Ban turo a ba bin yɔɔ ala jũu, ba ma pēēn a ŋmama, dɔur ni a kulaar.

V Ala le so ka a Faraseemine ni a Mosesi Nēē wiwiilbe sɔur a Yesu, “Bo le so ka a fɔ poturbo ba turo a le a si nibe na bin ε, na baa pēē a ba nuur ε ti dire ni nūdebe!”

VI Ka a Yesu 'yer, “Sire jaa le a Isaiya dõo 'yer a yin nēer ayi dēme 'yer na wɔ seb. Nāanmɪn 'yer naa, 'A yin nibe banyāna 'yõonõ ma naa ni a yi nēē, tiche ka a yi potier jāa a n sē.

VII Pɔrɔ le yi puoro ma, bojũu yi wile naa nisaal nebinsi ti tier ika maa nēē le.” (Isaiya 29:13)

VIII Yi bar naa a Nāanmɪn Nēē ti turo a le a yi nibe na bin.

IX “A ba i ka yi de yē bar a Nāanmɪn Nēē tufɔ ti turo a le a yin māē na bin ε.

X Mosesi 'yer naa a Nāanmɪn gān pɔ, “Yõonõ a fɔ sãa ni a fɔ ma.” (A

Yifɔ Gān 20:12) Na wɔ mi le 'yer, ‘Isɔɔ jaa wa pɔ 'yõo a wɔ sãa bu a wɔ ma, ba kɔ wɔ.’ (A *Yifɔ Gān 21:17*)

XI Tiche ka yin 'yer ika a sēē na, nire wa 'yer kɔ a wɔ sãa bu a wɔ ma, ‘Bon jaa in naa kɔ fɔ, n den kɔ Nāanmɪn.’

XII Yi maa le vē ka wɔ maal bon jaa kɔ a wɔ sãa bu a wɔ ma ε.

XIII Yin ire a nitõ jũu, ka yi kaara a Nāanmɪn Nēē pɔrɔ ti turo a le yin māē na bin. Yelyɔɔ mi ben be yin ire ni nyetaa a nitõ.”

XIV A Yesu le bõo bɔol a nyɔɔ ka ba lieb wa a wɔ sē. Ka wɔ 'yer, “Yi āsɔɔ jaa wɔ chel wõ in 'yere ti na yi bõo a par.

XV Bon jaa ba be ka a yõo ka nire na de di ka a bõnyine vē ka wɔ dēē ε, tiche bon 'lo na yi a nire potier pɔ le na vē ka wɔ dēē.” 1

XVI Sõo 'lo won wa bar a nyɔɔ bala ti kpe a yir, a wɔ poturbo sɔur wɔ naa a sɔkpa par.

XVII Ka a Yesu sɔur ba, “Yi mi i naa a nibe bala na ba bõo a par bu? Yaa bõo ika bon jaa ba be be ka nire na de di na wɔ dēē ε,

XIX bojũu wɔ maa kpe a wɔ tier pɔ ε, tiche pɔom le wɔ ma suu na wɔ ti yi.” Yesu 'yer a nitõ na wɔ wiil ika a bõdiir a jaa sēēn difɔ.

XX Na wɔ mi le 'yer ika, “Bon nyā na yi a nire potier pɔ le ma tõo vē ka wɔ dēē.

XXI Ala na ma yi a nire potier pɔ le, tier debe, ni a sēsēyele, ni a nānyuur, ni nire kɔfɔ, ni sēfɔ,

XXII ni a nyuur, ni a putuo, ni jire, ni kakaba, ni bobier, ni yosõo, ni pɔyele ni a jolyele.

XXIII A yeldebe anyāna a jaa le ma yi a nire potier pɔ, vē ka wɔ dēē.”

XXIV Be le ka a Yesu yi a be na wɔ chen a Tire wer pɔ. Wɔ ti kpe naa a yir āsɔɔ pɔ, ti waa bɔrɔ ika nire jaa wɔ bõo ka wɔ ben be ε. Tiche wɔ kõ tõo sɔol ε.

1 VII:XV 7:15 A gāma amine pɔ, baa 'yõo a põfɔ pie ni ayɔɔb ε ika, 16 Nire jaa na tara toor, wɔ chele.

XXV Ala a pɔɔ na tara wɔ bipɔɔ ka a sɪdɛɛr tara, ajiɛnaa won wɔ wɔ̃ a Yesu 'yer, wɔ wan wa lo gbur dumo a wɔ niem.

XXVI A pɔɔ ba dɔɔ ɪ a Juu nɪrɛ ɛ, na wɔ dɔɔ yi be a Siriya Fonisiya paal pɔ. Wɔ sɔɔr naa a Yesu ɪka, wɔ dii a sɪdɛɛr bar a wɔ bipɔɔ pɔ.

XXVII Ka a Yesu 'yer, “Bar ka a bibiir di a lɛ ban bɔɔrɔ, taa de a bibiir bɔ̃diir kɔ baar ɛ.”

XXVIII Ka a pɔɔ mɪ 'yer, “Sɪrɛ lɛ, n Soro, tɪche a baar mɪ ma dire naa a bɔ̃ pɔr pɔr ala a bibiir na ma dire, tɪche ka a loro a tɛɛ.”

XXIX Ka a Yesu 'yer kɔ wɔ, “A nɪtɔ̃ fon 'yer j̃u, kulo. A sɪdɛɛr bar naa a fɔ bipɔɔ.”

XXX Wɔ kul tɪ nyɛ a bie na gã a gado ju, tɪ a sɪdɛɛr yi.

XXXI Yesu lɛ yi naa a Tire wɛr pɔ, na wɔ tu a Sidon suu a Galilee man pɔ, na wɔ tɪ chen a Dekapolisɪ paal pɔ.

XXXII Be lɛ ka nɪbe bamɪne waan daba na ɪ wɔ̃o, na waa tɔ̃ɔnɔ̃ 'yerɛ sɔ̃ ɛ. Ba sɔɔr a Yesu ka wɔ sɪr a daba nɪ a wɔ ñu na wɔ sãa wɔ.

XXXIII Ka Yesu tara a daba yin chɛchɛɛ, na wɔ de a wɔ nubie su a daba tobɔɔr pɔ, be lɛ wɔ chɪr nataar tɪ sɪr a daba jãlɓir.

XXXIV Na wɔ dɔl kaa a saaju tɪ vɔɔr na wɔ 'yer kɔ a daba, “Efata!”, a par lɛ a Yesu nɪbe kɔkɔr pɔ, yuo.

XXXV Ajiɛnaa ka a daba tobo yuo ka a jãlɓir lɛb ka wɔ piel 'yerɛ jaa cheche.

XXXVI Yesu kpaal ban j̃u ɪka ba taa ɪrɛ wa 'yerɛ kɔrɔ nɪrɛ jaa ɛ. Tɪche a lɛ won kpãa ba lɛ lɛ ba mɪ 'yerɛ yɔɔrɔ nɪ a jie wɔ jaa.

XXXVII A nɪbe nɛɛ 'maan yɔɔ jaa ka ba 'yerɛ, “Wɔ un yele jaa sɔ̃. Wɔ gba ma vɛ naa ka wɔ̃o wɔ̃nɔ̃, tɪ jãlɓir lɛb 'yerɛ cheche.”

VIII

I A sɔ̃o 'lɔ̃nɔ̃ pɔ, nɪyɔɔ lɛ lɔ̃ɔn taa go a Yesu sɛ, tɪ baa tara bon na di ɛ. Yesu bɔɔl a wɔ poturbo ka ba wa a wɔ sɛ ka wɔ 'yer,

II “A nɪbe banyã ɪrɛ naa nɪbaal, boj̃u ber ata nɪ nyã ban be a n sɛ, baa lɛ tara bon na di ɛ.

III Maa mɪ bar ba ka ba kulo nɪ a kɔ̃, ban tɪ lon sɔr pɔ, boj̃u bamɪne yin tɛɛr.”

IV Ka a wɔ poturbo 'yer, “Tɪche nyɪnɛ lɛ a kanaa a mɔgɔ̃o pɔ nɪrɛ na nyɛ bɔ̃diir kɔ ba?”

V Ka a Yesu sɔɔr ba, “Paanɔ̃ɔsɪ aɲmɪnɛ lɛ yi tara?” Ka ba 'yer, “Paanɔ̃ɔsɪ ayopɔi.”

VI Wɔ 'yer naa a nɪbe, ka ba jãne tɛɛ, tɪ na wɔ de a paanɔ̃ɔsɪ ayopɔi ala puor Nãaɲmɪn yãan, tɪ ɲma ɲma de kɔ a wɔ poturbo ka ba de pɔ̃ a nɪbe.

VII Ba tara naa a jãbil amɪne, ka wɔ de a ala mɪ puor Nãaɲmɪn yãan, tɪ 'yer ɪka a poturbo ba de pɔ̃ a nɪbe.

VIII Ba di naa tɪ tɪ che. Ka a wɔ poturbo wob a bɔ̃ɲmaara ala ban di faa 'yɔ̃o pɛr ayopɔi.

IX Ba ɪ naa tur anaar. Ka wɔ bar ba a sɔr.

X Ajiɛnaa, 'lɔ nɪ a wɔ poturbo 'mantaa kpɛ a gboro pɔ, na ba chen a Dalmanuta paal pɔ.

XI Be lɛ a Faraseemɪne wa sɔrɔ wɔ yelsoorsɪ, bɔɔrɔ ɪka ba beɛr wɔ kaa, na ba 'yer ɪka wɔ wiil ba jãne kɔ̃o ka ba bɔ̃o ɪka wɔ yin a Nãaɲmɪn sɛ.

XII Ka wɔ vɔɔr lɛ fãa tɪ 'yer, “Bo lɛ so ka a yɪn pɔ̃pãanyã nɪbe bɔɔrɔ jãne ɪka yi nyɛ? Yelmãɛ lɛ n 'yerɛ kɔrɔ yi, yi kɔ̃ nyɛ jãne jaa ɛ.”

XIII Wɔ bar ba naa tɪ kpɛ a gboro gɔ̃ɔnɔ̃ a man gɔ̃ɔn.

XIV A wɔ poturbo ïin naa ba tara paanɔ̃ ɛ, tɪ tara bɔ̃'yen tɛɛ a gboro pɔ.

XV Ka a Yesu 'yer kɔ ba, “Yɪ bɔ̃ɔn a Faraseemɪne paanɔ̃ dãbil nɪ a Herɔd paanɔ̃ dãbil mɪ.”

XVI Ka a wɔ poturbo guor taa 'yerɛ, “Sɪn ba tara a paanɔ̃ lɛ so.”

XVII Yesu na bɔ̃ɔn a lɛ ban 'yerɛ, wɔ sɔɔr ba naa, “Bãa 'yɔ̃o lɛ yi 'yerɛ ɪka yaa tara paanɔ̃ ɛ? Yaa bɔ̃o a par sɛrɛ ɛ? A yi nyãa kpɛmɛ na mɪ?”

XVIII Yı tara na nıbie ti ba nyere ε, na yı tara tobo ti ba wõnõ ε. Yı iin bu?

XIX A paanõosı anũu in dõo de ηma kó a dõor tur anũu, per anmıne le yı wob a bõnmaar na che 'yõo?' Ka ba 'yer, "Per pie ni ayi."

XX Ka a Yesu le bõo 'yer, "In le de a paanõosı ayopõi na n ηma kó a nıbe tur anaar, per anmıne le yı le wob 'yõo?' Ka ba 'yer, "Per ayopõi."

XXI Ka wó 'yer kó ba, "Yaa bõo a par sere ε?"

XXII Ba wa ta na a Betısaida tõe pó, ka a nıbe bamıne tara jõo waan a Yesu sã wa sör wó, ka wó sur a jõo ka wó nyere.

XXIII Yesu nyoo naa a jõo nũu ti tóo wó yin a tõe cheche. Wó ti chir nataar 'yõo a daba nıbie pó ti dõol wó a nũu ti sör wó, "Fó nyen bon bu?"

XXIV Ka a daba dõo kaa ti 'yer, "N nyen nıbe na kaara tur kaar na ba vire yóoró."

XXV Ka a Yesu le de a wó nuur póo a daba nıbie, ka a wó nıbie yuo, ka wó nyere pãa nye bomo a jaa cheche.

XXVI Ka a Yesu 'yer kó wó, "Kulo, ta le kpe a tõe pó ε."

XXVII Yesu ni a wó poturbo chen naa a tẽn ala naa gbör Sisariya Filipai. A sör pó ban be chiine, a Yesu sör ba naa, "An le a nıbe 'yere ıka n ı naa?"

XXVIII Ka ba 'yer, "Bamıne 'yer naa ıka fõo le a Joon 'lo na dõo suoro a nıbe a Nãanmın kõo. Ka bamıne mı 'yer ıka Elaija. Ka a bamıne mı chene 'yere ıka fı ı naa Nãanmın 'ye'yere ãsõo na dõo be be."

XXIX Ka a Yesu sör ba, "Tıche an le yı mı 'yer ıka n ı naa?" Ka a Pita 'yer, "Fõo le a Nı-iraa, a Nãanmın na tõ ıka fı faa a wó nıbe."

XXX Ka a Yesu kpãa ba, "Yı taa ıre wa 'yere a n 'yer kóoró nıre jaa ε."

XXXI Yesu piel wile ba na wó 'yere ıka a Nısaal Bie na din dõoye yelee yoo pó, ka a Juu nıbere, ni a ba

bóorlo nıbere ni a Mosesı Nee wiwile tór wó bar, na ba kó wó. Tıche a ber ata daar won ir naa a kúu pó ı vor.

XXXII Wó 'yer naa anyã chãa pó, ka a Pita tara wó yin chẽchẽe ti piel mı 'yõo wó.

XXXIII Tıche ka a Yesu lieb kaa a wó poturbo ti mı mı 'yõo a Pita 'yere, "Tóo chen be, Satan! A fı tıer in nıre tıer, waa ı Nãanmın tıer ε."

XXXIV Be le wó bõol a nyoo ni a poturbo ka ba wa a wó sã, ka wó 'yer kó ba, "Nıre 'lo jaa na bõoró ıka wó turo ma, a nınyıne na 'laara a wó mãe ti de a daa na ı dõoye ni kúu, ti turo ma.

XXXV Nıre 'lo jaa na bõoró a wó nyevor, a wó nyevor na bór na, ti nıre 'lo na sõo a wó nyevor bõrfó a maa ni a 'yer nõo nyã jũu, na faa wó naa.

XXXVI Ala ı nıre tara naa a wer nyã bonı a jaa ti a wó sıe we, bo tõnõ le be be?

XXXVII Bu bo le nıre na de tẽn a wó sıe?

XXXVIII Ala ı nıre mı nye naa a maa ni a n 'yerbie ka a ı vã yelee a nıbe banyã na tór Nãanmın bar, ni a putudẽme sã, a Nısaal Bie mı na kaa naa a nınyıne 'lo ka wó ı vı sõo a sõo 'lo won wa lieb wa ni a wó Sãa tur 'matãan a malaka chechesı."

IX

I Ka a Yesu 'yer kó ba, "Yelmãe le n 'yere kóoró yı, bamıne ara naa a kana na ba kó kpi ε, tıche na ba nye a Nãanmın nãalõo na na wa ni kpẽo."

II A ber ayooob puor, Yesu tara naa Pita ni Jemesı ni Joon tẽe na wó de ba nie ka ba 'mataa do tówõo kõo ju. Be le wó ti chil a ba niem.

III A wó fuu pel nyıle gar bõpıla jaa nıre na maal a ka a wer pó.

IV Ka a Elaija ni a Mosesı, wa daa yı a ba sã. Ka bala ni a Yesu 'mataa 'yere.

V Ka a Pita 'yer kó a Yesu, "Wiwile, a sãe naa sın be a ka. Sõo, ka sı maal sãer ata: fõo ãsõo, Mosesı ãsõo, Elaija mı ãsõo."

VI Pita ba bõo ηmune wõ na 'yer ε, bojũu dābāe kpe ba naa.

VII Ka a julõjuur wa pɔɔ ba, ti kɔkɔr 'yer a be a julõjuur pɔ, "N binõnāa le a nyāna. Yi chele a wõ 'yer."

VIII Ajienaa ban ɪka ba kaa, baa le nye nire jaa ε, ti nye a Yesu tεε.

IX Ban wa yi a tõo ju suro, ka a Yesu kpāa ba ɪka ba taa wa 'yerε a le ban nye korɔ nire jaa ε, wa ti tån a le a Nɪsaal Bie na ir yi a wõ kũu pɔ.

X Baa 'yer kɔ nire jaa ε, ti 'yerε na ba sorɔ taa a kũu pɔ irfɔ par.

XI Ka ba suor wõ, "Bo le so ka a Mosesɪ Nεε wiwiilbe 'yer ɪka Elaija le na de nie wa?"

XII Ka a Yesu 'yer, "Sɪre jaa le a Elaija de nie wa choor a ye le jaa. Ti ba mɪ seb ɪka a Nɪsaal Bie na din dɔɔye yɔɔ ka ba tɔr wõ bar.

XIII Tɪche n 'yerε na korɔ yi ɪka a Elaija wa naa ka ba ɪ a le jaa ban bɔɔrɔ kɔ wõ nitāa a le ban seb a Nāanmɪn gån pɔ."

XIV Ban wa ta a poturbo ηmaa bala sē, ba nyen nɪyɔɔ na ara jilõ ba ka a bala nɪ a Mosesɪ Nεε wiwiilbe chure taa.

XV Ka nɪbe na wa nye a Yesu na waara, ka ba nεε 'maa ka ba jo tuor puor wõ.

XVI Ka a Yesu suor a wõ poturbo, "Bo le yi chure taa a le?"

XVII Ka nire āsɔɔ 'yer a be a nɪyɔɔ pɔ, "Wiwile, n bidaba le sɪdeer nyɔɔ ka wõ maa tõo 'yer ε, ka n waan a fɔ sē.

XVIII 'Lɔ wa ir wõ, wõ ma daa won lob tēe ka wõ furo a natafuul ti ɔɔrɔ a nyime ti tāa. Ka n wa suor a fɔ poturbo ɪka ba dii a sɪdeer nyāna bar, ka baa tõo ε."

XIX Ka a Yesu 'yer, "Aa, a yɪn nɪbe banyā na ba tara sɔɔfɔ ε, n be a yi sē kor ta ηmune? N tara kānyir ηmune kɔ yi? Waan a bie wa kɔ ma."

XX Ka ba waan a bie. A sɪe na wa nye a Yesu, wõ ir tāa a bie ka wõ lo tēe, mure ti bile ti furo a natafuul.

XXI Be le a Yesu suor a bie sāa, "Sõo buor le a piel wõ a nitõ?" Ka a sāa 'yer, "A bibile daar jaa le a piel wõ.

XXII Wõ ma daa won lob bũu pɔ bu kõo pɔ bɔɔrɔ ɪka wõ kpi. Ala ɪ fon tõo ɪ ye le kõo, kaa a sɪ nɪbaal ti na fɔ sõo sɪ."

XXIII Ka a Yesu mɪ 'yer, "Bo le so ka a fɔ 'yer ɪka ala ɪ in tõo naa? Ye le jaa in kõmõkõmõ kɔ a bala na sɔɔ de ma."

XXIV Ajienaa le a bie sāa chur, "N sɔɔn de fɔ! Sõo ma, a n sɔɔfɔ ba berma ε!"

XXV Yesu na wa nye a nɪyɔɔ na joro lõonõ taa a jie, wõ tån a sɪdeer, "Fõo sɪdeer na ma vē ka nɪbe ɪ wõn, wa yi a bie pɔ na fɔ taa le ire wa kpiere a wõ pɔ go ε!"

XXVI Ka a sɪe ηme chelma ti dõonõ a bie yɔɔ ti yi, ka a bie gā kaara fɪka kũu. Ka a nɪbe 'yer, "Wõ kpi naa!"

XXVII Tɪche ka a Yesu nyɔɔ a wõ nũu tɔɔ, ka wõ ir ara.

XXVIII Yesu na wa kpe a yir 'lɔ nɪ a wõ poturbo tεε, ka ba suor wõ, "Bāa le so ka sɪn ba tõo a sɪdeer nyā dii bar ε?"

XXIX Ka a Yesu 'yer, "Nāanmɪn suorfo tεε le na vē a fɔ dii a sɪe nyā ka wõ yi."

XXX Ba yin a jie 'lɔ ti tu a Galilee tal. Yesu ba bɔɔrɔ ɪka nire jaa wõ bõo a jie ban be ε,

XXXI bojũu wõ wile naa a wõ poturbo, "Ban de naa a Nɪsaal Bie kɔ a nɪbe, ka ba kɔ wõ. Ka a ber ata daar won ir naa, na wõ tara nyevor."

XXXII Tɪche baa bõo a par a le won 'yerε ε, ti joro dābāe ɪka ba suor wõ.

XXXIII Yesu nɪ a wõ poturbo wa ta na a Kapenahum. Ban wa kpe a yir, a Yesu suor ba naa, "Bāa 'yõo le yi chure taa a sor pɔ a le?"

XXXIV Ka ba ɪ jaa gbulo, bojũu a sor pɔ ba chure na taa ɪka an le ɪ a kpēε.

XXXV Yesu na wa jāne wõ buol naa a wõ poturbo Pie nɪ Ayi na wõ 'yer kɔ ba, "A yi āsɔɔ wa bɔɔrɔ ɪka wõ de nie, a nɪnyɪne 'lɔ wõ ɪ a yi jaa bile, na wõ ɪ a yi jaa tõtõnõ."

XXXVI Yesu vē naa ka bibile kõo ir ara a ba jaa sālsoɔ. Wõ 'moon a bie ti 'yer kɔ ba,

XXXVII "Nɪre 'lɔ jaa na de a bibiir banyāna taaba a n jũu, maa le wõ

de. Nɪrɛ 'lɔ jaa mɪ na de ma, a ba ɪ maa lɛ wɔ de ɛ, tɪtʃɛ a nɪrɛ 'lɔ na tɔ ma lɛ wɔ de."

XXXVIII Ka a Jɔɔn 'yer kɔ wɔ, "Wi-wile, sɪ nyɛ naa nɪrɛ ʔsɔɔ mɪ na de a fɔ yuor na wɔ dire nɪ a sɪdɛbɛ ka a yire. Ka sɪ 'yer ɪka wɔ bar bojũu waa ɪ a sɪ ʔsɔɔ ɛ."

XXXIX Ka a Yesu 'yer kɔ ba, "Yɪ ta dii wɔ bar ɛ. Nɪrɛ 'lɔ jaa na de a n yuor tɔnɔ nɪ nɛ'maa tɔmɔ kɔ 'yer ma 'yerdɛɛr ɔ ɛ."

XL Nɪrɛ jaa na ba jɛɛr nɪ sɪ ɛ, pɔɔ sɪ naa.

XLI Yelmãɛ lɛ n 'yerɛ kɔrɔ yɪ, nɪrɛ 'lɔ jaa na kɔ yɪ kɔ'maar nɪ nɛmɛlɛ, yɪn ɪ a maa sofɔ jũu, a nɪnyɪnɛ kɔ wa faa a wɔ sãyar ɛ.

XLII "Ala ɪ ʔsɔɔ jaa mɪ vɛ naa a bɔbil banyãna ʔsɔɔ na sɔɔ ma ɪ yɛlbier, a nɪnyɪnɛ 'lɔnɔ, bala 'mɔɔ nɪɛr lũ yɔɔl a wɔ nyɪɛ pɔ daa 'yɔɔ a man pɔ, ala sa.

XLIII Ala ɪ a fɔ nũu vɛ naa ka fɔ ɪ yɛlbier, nɛmaa bar. Fɔn tɪ kɛɛ nyevɔr pɔ nɪ nũnɛmaa sa naa fɔn tara a nuur a jaa ayi tɪ tɪ kɛɛ a wɔm jie a be a bũu na ba kpɪine ɛ. 2

XLV Ala ɪ a fɔ gɛɛr mɪ vɛ naa ka fɔ ɪ yɛlbier, nɛmaa bar fɔn tɪ kɛɛ nyevɔr pɔ nɪ gɛɛnɛmaa sa naa fɔn tara a gɛɛɛ a jaa ayi tɪ tɪ kɛɛ a wɔm jie. 3

XLVII Ala ɪ a fɔ nɪbir mɪ vɛ naa ka fɔ ɪ yɛlbier, 'loo bar. Fɔn tɪ kɛɛ Nãanɛmɪn nãalɔɔ pɔ nɪ nɪbɪfɪɛ sa naa fɔn tara a nɪbie ayi tɪ tɪ kɛɛ a wɔm jie.

XLVIII Be lɛ a 'Bufulo ba kɛɛɛ ɛ, ka a bũu mɪ ba kpɪine ɛ.' (*Isaiya 66:24*)

XLIX Dɔɔyɛ difɔ na lɛɛb nɪrɛ jaa nɪtãa lɛ nyaar na ma wɔ bɔdiir ka a nɔmɔ.

L "Nyaar ɪ naa, tɪtʃɛ a nɔɔ wa baar, ban lɛ boɔl won nyaar ɔ? Yɪ ɪ nyaar, na yɪ tara nyã'maar kɔ taa."

X

I Yesu pãa yin a jie 'lɔ na wa chen

2 IX:XLIII 9:43 A gãma amɛnɛ pɔ, baa 'yɔɔ a pɔfɔ lɪjaayi nɪ anaar ɛ ɪka, **44** Be lɛ a 'Bufulo ba kɛɛɛ ɛ, ka a bũu mɪ ba kpɪine ɛ.' **3 IX:XLV 9:45** A gãma amɛnɛ pɔ, baa 'yɔɔ a pɔfɔ lɪjaayi nɪ ayɔɔb ɛ ɪka, **46** Be lɛ a 'Bufulo ba kɛɛɛ ɛ, ka a bũu mɪ ba kpɪine ɛ.'

a Judiya paal, na wɔ tɪ gɔɔ a Jordan man. Nɪyɔɔ lɛ wa naa a wɔ sɛ go, ka wɔ wile ba nɪtãa a lɛ won ma wile ba.

II A Faraseemɪnɛ bamɛnɛ wa naa ɪka ba wa bɛɛr wɔ kaa, na ba sɔɔr wɔ, "Sɔr ben be ka daba na tɔr a wɔ pɔɔ bar bu?"

III Ka a Yesu mɪ sɔɔr ba, "Nɛmɛnɛ lɛ a Mosesɪ dɔɔ 'yer?"

IV Ka ba 'yer, "Mosesɪ bar sɔr ɪka daba wɔ seb dãasɪɛ gãn tɪ na wɔ tɔr a wɔ pɔɔ bar."

V Ka a Yesu 'yer kɔ ba, "A yɪ nyãkpãɛn jũu lɛ so ka wɔ seb a lɛ."

VI Tɪtʃɛ a wɛr pielfɔ, Nãanɛmɪn maal daba nɪ pɔɔ. (*A Pielfɔ Gãn 1:27*)

VII A lɛ jũu, daba na bar a wɔ sãa nɪ a wɔ ma tɪtʃɛ ka 'lɔ nɪ a wɔ pɔɔ ɪ bɔ'yɛn,

VIII ka ba jaa ayi ɪ ʔgãn bɔ'yɛn. (*A Pielfɔ Gãn 2:24*) Baa lɛ ɪ ayi ɛ, tɪ ɪ bɔ'yɛn.

IX A lɛ jũu, bon 'lɔ jaa Nãanɛmɪn na 'mataa, nɪrɛ wɔ ta nyɔɔ wɛl ɛ."

X Ban wa lɛɛb kul a yir, a Yesu poturbo sɔɔr wɔ naa a 'yer nyã go.

XI Ka wɔ 'yer kɔ ba, "Daba jaa na tɔr wɔ pɔɔ bar tɪ kul pɔɔ yuo, wɔ maal yɛlbier.

XII Lɛ mɪ lɛ, pɔɔ wa tɔr a wɔ sɪrɛ bar tɪ kul dayuo wɔ mɪ maal yɛlbier."

XIII Nɪbɛ dɔɔ waara nɪ a ba bibiir ɪka Yesu wɔ dɔɔl ba a wɔ nũu, tɪtʃɛ ka a wɔ poturbo mii 'yɔɔ ba.

XIV Yesu na wa nyɛ a lɛ a wɔ poturbo na ɪ, wɔ nyɛn suur na wɔ 'yer kɔ ba, "Yɪ bar a bibiir ka ba wa a n sɛ, na yɪ ta nɛmaa ba sɔr ɛ. A ba nyãna taaba lɛ so a Nãanɛmɪn nãalɔɔ.

XV Yelmãɛ lɛ n 'yerɛ kɔrɔ yɪ, nɪrɛ jaa na ba sɔɔ de a Nãanɛmɪn nãalɔɔ nɪtãa a bibile ɛ, wɔ kɔ tɔɔ kɛɛ be ɛ."

XVI Be lɛ wɔ 'mɔɔr a bibiir, tɪ dɔɔl ba nuur na wɔ sɔɔr Nãanɛmɪn 'yɔɔ ba.

XVII Yesu na wa de a sɔr chiine, daba jon var gbur dumo a Yesu niem ti sɔr wɔ, “Wiwilmāe, bo le un maal, naa nye nyevor na ba tara baarfɔ ε?”

XVIII Ka a Yesu 'yer kɔ wɔ, “Bāa 'yɔɔ le fɔ bɔɔl ma nūmāe? Nire jaa ba i māe ε, ka Nāanmɪn tɛε ba le ε.

XIX Fɔ bɔɔ naa a Nāanmɪn Nεε. Taa kɔ nire ε. Taa sɛne ε. Taa juro ε. Taa dire dāasjiri ε. Taa folo ε. 'Yɔɔnɔ a fɔ sāa ni a fɔ ma.” (*A Yifu Gān 20:12-16*)

XX Ka wɔ 'yer, “Wiwile, n bile sɔɔ jaa le n turo a Nεε anyāna wa tān a dɪna.”

XXI Yesu kaa naa a daba ni nɔfɔ, ti 'yer kɔ wɔ, “A che fon yelbɔ'yen. Kul ti da a fɔ bonɪ a jaa de pɔ nɔn dɛme, ala le fon tara bɔmāe a Nāanmɪn sɛ. Ti na fɔ pāa wa turo ma.”

XXII A 'yer nyā vɛ naa ka a daba sɔ nie na wɔ kul pɔsɔɔ, bojūu tara sɔɔ le wɔ i.

XXIII Be le ka a Yesu kaa gɔɔr na wɔ 'yer kɔ a wɔ poturbo, “A tara sɔɔ kpɛfɔ a Nāanmɪn nāalɔɔ pɔ un kpɛɔ!”

XXIV A 'yerbie anyāna vɛ naa ka ba neer 'maa, tiche ka wɔ le 'yer go, “Bibiir, a un kpɛɔ kɔ nire jaa na na kpe a Nāanmɪn nāalɔɔ pɔ!”

XXV An un kɔmɔkɔmɔ, nyɔɔma na na kpe kparpɪi bɔɔ pɔ gar tara sɔɔ na na kpe a Nāanmɪn nāalɔɔ pɔ.”

XXVI Ka a poturbo pāa i chīcham, ti lɛb sɔɔ taa, “An le na pāa tɔɔ nye faafɔ?”

XXVII Ka a Yesu kaa ba ti 'yer, “Nire sɛ 'lo, a un tuo, tiche Nāanmɪn sɛ ba le ε. Nāanmɪn sɛ yele jaa ba i tuo ε.”

XXVIII Be le Pita 'yer kɔ wɔ, “Nye, sɪn bar bon jaa ti wa turo fɔ!”

XXIX Ka Yesu 'yer, “Yelmāe le n 'yere kɔɔ yi, nire 'lo jaa na bar a wɔ yir bu yeer, bu yepɔbɔ bu a wɔ sāa bu a wɔ ma, bu bibiir bu wer, ti 'la maa ni a 'yer nɔɔ nyā jūu,

XXX won nyen yɔɔ a dɪna. Won nyen yie, yeer, yepɔbɔ, mamune, bibiir ni wer dɔɔl gbεε kɔbaa, ni a

gefɔ! Ti a sɔɔ 'lo na waara, ka wɔ nye nyevor na ba tara baarfɔ ε.

XXXI Tiche a nyɔɔ bala na de nie na wa ben puor, ka a nyɔɔ bala na be a puor mi wa de a nie.”

XXXII Ba dɔɔ de a sɔr duoro a Jerusalem ka Yesu de a nie, ti a wɔ poturbo neer 'maa ka bala mi na turo joro dābāe. Wɔ tɔɔ naa a Pie Ni Ayi yin chēchē 'yer kɔ ba a len na wa a wɔ sɛ.

XXXIII Yesu 'yer naa, “Sɪn chiine a Jerusalem tɛε pɔ, be le ban ti de a Nɪsaal Bie kɔ a Juu nibe bɔɔrlo nibeε ni a Mosesɪ Nεε wiwilbe, ka ba ika wɔ sɛen kūu, na ba nyɔɔ wɔ kɔ a nibe na ba i a Juu nibe ε.

XXXIV A banyāna na la wɔ naa, na ba chir nataar 'yɔɔ wɔ, na ba fɔb wɔ ti kɔ wɔ. Ka a ber ata daar won ir naa a kūu pɔ i vor.”

XXXV Be le a Jebedee bibiir Jemesɪ ni Jɔɔn tɔɔ gbur a Yesu na ba 'yer, “Wiwile, si bɔɔɔ na ika si sɔɔr fɔ yele kɔɔ ka fɔ maal kɔ si.”

XXXVI Ka a Yesu sɔɔr ba, “Bāa le yi bɔɔɔ ika n maal kɔ yi?”

XXXVII Ka ba 'yer, “Vɛ ka a si āsɔɔ jāne a fɔ nūsɔɔ loor, ka 'yen mi jāne a fɔ gɔba loor a fɔ nāalɔɔ pɔ.”

XXXVIII Ka a Yesu 'yer kɔ ba, “Yaa bɔɔ a bon yɪn sɔɔɔ ε. Yɪn tɔɔ nyūn a dɔɔye ηmele 'lo un wa nyūn, bu kpe a dɔɔye 'lo pɔ un wa kpe a Nāanmɪn kɔɔ sofɔ kaar ɔ?”

XXXIX Ka a ba 'yer, “Jɔɔ.” Ka a Yesu 'yer, “Yɪn nyūn a ηmele 'lo un na nyūn, na yi so a kɔɔ 'lo un na so,

XL tiche a n nūsɔɔ loor ni a n gɔba loor 'lo n ba tara sɔr ika n kɔ yi ε. Nāanmɪn tɛε le tara sɔr ika wɔ de a jiir anyāna kɔ a bala won chɔɔr.”

XLI A poturbo pie bala na che na wa wɔ a yele, ba nyen suur 'yɔɔ a Jemesɪ ni a Jɔɔn.

XLII Ka a Yesu bɔɔl ba jaa 'mataa ti na wɔ 'yer kɔ ba, “Yi bɔɔn naa a bala na i a nāmune a bala na ba i a Juu nibe ε, ma fire naa a nibe, ka a nibeε ma wile a ba kpāen.

XLIII A ba ɪ lɛ lɛ a yɪ sɛ̃ ɛ. Nɪrɛ 'lo jaa na bɔɔrɔ ɪka wɔ ɪ a yɪ nɪkpɛɛ, wɔ ɪ a yɪ jaa tɔ̃tɔ̃nɔ̃,

XLIV ka a 'lo mɪ na bɔɔrɔ ɪka wɔ ɪ a nɪdiere, wɔ ɪ a yɪ jaa gbāgbaa.

XLV A Nɪsaal Bie mɪ gba ba wa, ɪka ba wa tɔ̃nɔ̃ kɔrɔ wɔ ɛ, tɪchɛ wɔ wa naa ɪka wɔ wa tɔ̃ kɔ ba, na wɔ de a wɔ nyevɔr lɛ faan nɪyɔɔ.

XLVI Ba pāa wa naa a Jeriko. Ban wa kpɛ a Jeriko tɪ yire, nɪyɔɔ turo naa Yesu nɪ a wɔ poturbo, ka a jɔ̃ɔ kɔ̃ɔ ban bɔɔlɔ Batimayus, Timeyus bidaba, jānɛ a sɔr kɔ̃kɔor sɔrɔ bomo.

XLVII Wɔn wa wɔ̃ ka a Yesu na yɪ a Najaretɪ lɛ, ka wɔ piel gboolo, "Yesu, David Bie, kaa n nɪbaal!"

XLVIII Ka a nɪbɛ bamɪne ɪka wɔ pɔɔ a nɛɛ, tɪchɛ ka wɔ pāa chɛnɛ mal gboolo, "David Bie, kaa n nɪbaal!"

XLIX Be lɛ a Yesu tɛɛ ara tɪ 'yer, "Yɪ bɔɔl wɔ." Ka ba bɔɔl a jɔ̃ɔ 'yer wɔ, "Maa nyāa! Ir ara, wɔ bɔɔlɔ fɔ naa."

L Ka wɔ vaa ir lɔb a fɔbaa bar tɪ wa a Yesu sɛ̃.

LI Ka a Yesu sɔur wɔ, "Bāa fɔ bɔɔrɔ ɪka n maal kɔ fɔ?" Ka wɔ 'yer, "Wiwile, n bɔɔrɔ naa ɪka n nyere."

LII Ka a Yesu 'yer, "Chiine! Fɔ sa naa, fɔn sɔɔ ma jūu." Ajienaa, wɔ nyere naa, na wɔ turo a Yesu ka ba de a sɔr.

XI

I A lɛ ban wa gbɔrɔ a Jerusalem, ba ta naa a tɛn ayi, Betefagɪ nɪ Betanɪ na be a Olive tɔ̃ɔ par, ka Yesu tɔ̃ wɔ poturbo ayi.

II Wɔ 'yer kɔ ba, "Yɪ chɛn a tɛbɪle 'lo na be a yɪ niem, Yɪn wa kpɪɛɛ a tɛɛ pɔ, yɪn nyen bɔ̃bɪle nɪrɛ jaa na ba do wɔ sɛɛ ɛ, ban lū. Yɪ for waan.

III Ka nɪrɛ wa sɔur yɪ ɪka bāa lɛ yɪ ɪrɛ a lɛ, yɪ 'yer wɔ ɪka, a yɪ Soro lɛ bɔɔrɔ wɔ, tɪ wɔn lɛb waan fɔɔ."

IV Ba chɛn tɪ nyɛ a bɔ̃bɪle ban lū a yɔ̃ɔ dɔ̃dɔr nɛɛ. Ban wa foro,

V nɪbɛ bamɪne na ara a be sɔur ba naa, "Bāa lɛ yɪ foro a bɔ̃bɪle ɪrɛ nɪ?"

VI Ka ba 'yer a lɛ a Yesu na ɪka ba 'yer, ka a nɪbɛ bar ba.

VII Be lɛ ba waan a bɔ̃bɪle wa kɔ a Yesu, na ba de a ba fɔɔr 'yɪɛr dɔ̃ɔl a bɔ̃bɪle ju, ka wɔ do jānɛ.

VIII Nɪyɔɔ na bɔɔrɔ ɪka ba 'yɔ̃ɔ a Yesu jūu, ba den fɔɔr 'yɪɛr a sɔr pɔ, ka bamɪne mɪ kar vai a por pɔ wa 'yɪɛr a sɔr pɔ.

IX Ka a bala na be a niem nɪ a bala na be a puor, pāa chɪlɛ gɔ̃nɔ̃ 'yerɛ, "Yāan yooo! Nāanmɪn wɔ sɔ̃ɔ a 'lo wɔn tɔ̃! (Yiel Gān 118:25, 26)

X Nāanmɪn wɔ sɔ̃ɔ a sɪ sāa David nāalɔ̃ na waara! Yāan yooo! Sɪ dān Nāanmɪn yɔɔ jaa!"

XI Yesu na wa ta a Jerusalem, wɔ chɛn tɪ kpɛ a Nāanmɪn Puorfɔ Yir kaa a bomo a jaa. A wɛr na sɔrɔ jūu, 'lo nɪ a wɔ poturbo pie nɪ ayi yɪn chɛn a Betanɪ.

XII A wɛr na wa chaar ka a Yesu nɪ a wɔ poturbo lɛb yɪ a Betanɪ waara a Jerusalem, kɔ̃ kpɛ naa a Yesu.

XIII Be lɛ wɔ nyɛ a kɔ̃kɔ̃ɔ tɪɛ na to vaar ara a niem, ka wɔ chɛn ɪka wɔ tɪ kaa wɔ̃mɔ̃ ben be bɪ. Wɔ chɛn tɪ ta ka a ɪ wɔ̃mɔ̃ ba be be ɛ, vaar tɛɛ lɛ, bojūu a ba ɪ a wɔ̃mɔ̃ sɔ̃ɔ lɛ ɛ.

XIV Ka a Yesu 'yer kɔ a tɪɛ, "Nɪrɛ jaa kɔ̃ lɛ wa por a fɔ wɔ̃mɔ̃ di ɛ." A wɔ poturbo wɔ̃ naa a lɛ wɔn 'yer.

XV Ban wa ta a Jerusalem, Yesu chɛn tɪ kpɛ a Nāanmɪn Puorfɔ Yir bɛchaar pɔ dire a nɪbɛ bala na chiin a bonsɪ tɪ daara nɪ a bala na daara. Wɔ daa naa libitɛɛrɛ tɛbɔ̃lɪ lɛb kpa, tɪ da a bala mɪ na daara a papasɪ dakɔ̃ɔr lɔb.

XVI Waa sɔɔ ka a nɪrɛ jaa tuo bon jaa tun a bɛchaar 'lo pɔ ɛ.

XVII Be lɛ ka wɔ pāa wɪle ba na wɔ 'yer, "A Nāanmɪn 'yer naa a wɔ gān pɔ, 'N yir ɪ naa a yir a nɪbɔrɔ ba jaa na wa puor ma," (Isaiya 56:7)

tɪchɛ ka a yɪn 'lo maal wɔ a nɪfarba jie." (Jeremiya 7:11)

XVIII Ka a Juu nɪbɛ bɔ̃ɔrɔ nɪbɛɛ nɪ a Mosesɪ Nɛɛ wiwiilbe nɪ wa wɔ a nɪtɔ̃ bɔɔrɔ sɔr 'lo ban tu kɔ wɔ, tɪ na ba joro wɔ dābāɛ bojūu a nɪyɔɔ nɛɛr 'maa ba naa a wɔ wiilfɔ pɔ.

XIX A jāanɔ̃ɔr na wa ta, Yesu nɪ a wɔ poturo lɛb chɛn a Betanɪ.

XX A wer na wa chaar bibio ka ba lieb chiine a Jerusalem, ba nye naa ka i a kōkōtɛ na kpi lōon a nyibe.

XXI Be le ka a Pita tier a le a Yesu na 'yer kō a tɛ, na wō 'yer kō wō, "Wiwile, nye a tɛ 'lo fon pō 'yōo! Wō kpi naa!"

XXII Ka a Yesu 'yer kō ba, "Yi sōo de Nāanmɪn.

XXIII Sɪrɛ le n 'yerɛ kōrɔ yi, ala i yi āsōo sōo naa de Nāanmɪn na waa baala a wō tier pō ε, 'lo gba na tōo 'yer kō a tōo nyāna, 'Ir ti lo a man pō,' a Nāanmɪn na sōo naa ka a le i.

XXIV Ala le n 'yerɛ kōrɔ yi, fōo puor Nāanmɪn sōor bon jaa ti sōo ika, wōn in kō fō, wōn i naa.

XXV Fōo wa ika fō puor, ti tara nɪrɛ nɪ 'yer, vē kō a nɪnyɪnɛ. A fō Sāa na be a saaju mɪ na vē naa a fō yelbier kō fō." ⁴

XXVII Ba le wa naa a Jerusalem go, ka a Yesu ti kpe yōrɔ a Nāanmɪn Puorfō Yir bechaar pō. A Juu nibe bōorlo niberɛ nɪ a Mosesɪ Nɛɛ wiwi-ilbe nɪ a niberɛ wa naa a wō sɛ.

XXVIII Ba wa sōor wō naa, "An le kō fō a sōr ka fō tōnō nɪ a anyā? Fō tara naa a sōr ika fō tōnō nɪ a anyā o?"

XXIX Ka a Yesu 'yer kō ba, "N sōor yi sōorfō bō'yen. Yɪn wa tōo wiil ma a par, n mɪ na wiil yi naa a nɪrɛ 'lo na kō ma a sōr ka n tōnō nɪ a anyā.

XXX Jōon na dōo suoro a nibe a Nāanmɪn kōo, Nāanmɪn le kō wō a sōr bɪ, nibe le kō wō a sōr? Yi 'yer n kaa!"

XXXI A ba lieb chɪrɛ taa, "Sɪn be 'yer ika Nāanmɪn le tō wō, wōn sōor sɪ naa, ka bo le so ka saa sōo wō ε?"

XXXII Tɪche sɪn mɪ 'yer ika nɪrɛ le tō wō, a ba i ε." Ba joro naa a nibe dābāɛ, bojūu nɪrɛ jaa sōo naa ika a Jōon in Nāanmɪn 'ye'yerɛ.

XXXIII Le le ba 'yer kō a Yesu, "Saa bōo ε." Ka a Yesu mɪ 'yer kō ba, "N mɪ kō 'yer kō yi a nɪrɛ 'lo na kō ma a sōr ka n tōnō nɪ a anyāna ε."

XII

I Ka a Yesu le piel 'yerɛ kōrɔ ba nɪ sōkpa. Wō 'yer naa, "Daba le kō wō puo na wō bōr tɪwōnsɪ. Wō wōo naa a puo wō jaa jilō, na wō tuu bōo ka ban ma pōr a wōmō 'yōo na ba nɛnmer ir a kōo. Wō men jie āsōo na do ka nɪrɛ na ma do jɛ a be kaara a puo. Wō de naa a puo na wō kō nibe ika ba kaara ti na wō yō chen paal yuo pō.

II A wōfō sōo wa ta naa ka wō tō a wō gbāgbaa āsōo ika wō chen a nibe bala sɛ ti de a wōmō amine.

III Tɪche ka ba nyōo wō nme bar ka wō kul nūjaal.

IV Be le wō le tō a gbāgbaa āsōo ka ba le nme wō a ju puo ti 'yōo wō vɪ.

V Wō le tōn āsōo ka ba kō a 'lo. Ka wō le bōo tō bamine, ka ba pōb bamine ti kō a bamine.

VI "Wō chen nɪbō'yen wōn na tō, 'lo le a wō bibō'yen wōn nō. 'Lo le wō wa tō a baaraa jaa na wō 'yer, 'Ban 'yōo naa a n bie.'

VII "Tɪche a pokaarba na wa nye a bie, ba 'yer kō taa, 'A nyā le i a bōdire! Yi i a sɪ kō wō, ti che ka a bonst i a sɪ sofō.'

VIII Be le ba nyōo wō kō lob bar a puo kōkoor.

IX "Nɪmɪnɛ le yi tier ika a puo sōo na i naa? Wōn wan wa kō a pokaarba banyāna ba jaa ti de a puo kō nɪyor!"

X Yaa kar a jie nyā a Nāanmɪn gān pō ε? Wō 'yer ika, 'A kōsɪr 'lo a mɪmɪrbe na tōr bar le i a kōsɪr ju.

XI A sɪ Soro le tō a nɪtō ka sōb sɪ a nɪbie.' " *(Yiel Gān 118:22, 23)*

XII Be le a Juu niberɛ bōorɔ sōr ika ba nyōo a Yesu, bojūu ba bōo naa ika bala le wō lob a sōkpa gbeb. Tɪche ba joro naa a nyōo bala dābāɛ, na ba bar wō ti lieb chen.

XIII Ba le tō naa a Faraseemɪnɛ bamine nɪ nibe bamine na yi a nāa Herōd sɛ, ka ba wa ber Yesu nɛɛ nyōo wō, a wō 'yerbie pō.

⁴ **XI:XXV 11:25** A gāma amine pō, baa 'yōo a pōfō lɪjer nɪ ayōob ε ika, 26 Ala i fōo ba wa vē kō a fō tō sōo ε, a fō Sāa mɪ na be a saaju mɪ kō vē a fō maal dɛɛr kō fō ε.

XIV Ba wa na wa 'yer kɔ wɔ, "Wi-wile, si bɔɔ naa ɪka fɔ un yelmãe sɔɔ. Nɪbe 'yerie maa tɔɔ a fɔ pɔtɪer lɪeb ε, bojũu fɔ maa chele a le nɪre jaa na be ε. Tɪche fɔ wile na a Nãanmɪn sɔr nɪ yelmãe. A tara naa sɔr ɪka si yab a lɔpo kɔ a nãkpɛε Siisa bu?"

XV Si yab bu si ta yab ε?" Tɪche ka a Yesu bɔɔn a ba neber yele ban waan, na wɔ sɔur ba, "Bo le yi bɔɔrɔ ɪka yi beer ma kaa? Yi de a libir ãsɔɔ waan ka n kaa."

XVI Be le ba de a libir kur ãsɔɔ waan, ka wɔ sɔur ba, "An foto nɪ a yuor le be a libir pɔ?" Ka ba 'yer, "Siisa le."

XVII Le le ka Yesu 'yer kɔ ba, "Yi de a 'lɔ na ɪ a Siisa sofo na yi yab wɔ, na yi mɪ de a 'lɔ na ɪ a Nãanmɪn sofo na yi mɪ kɔ a Nãanmɪn." Ka ba faa ti nyɔɔr a neer ara nɪ.

XVIII A nɪbe bamine ban bɔɔlɔ a Saduseemine na 'yer ɪka kũu pɔ irfɔ ba be be ε, mɪ wa naa wa sɔur wɔ,

XIX "Wiwile, Mosesɪ seb kɔ si ɪka nɪre yebe wa kpi ti bar pɔɔ na ba tara bie ε, a wɔ yebe wɔ kul a pɔɔkɔɔr 'lɔ na wɔ dɔɔ bibiir kɔ a wɔ yebe 'lɔ na kpi.

XX Yeer ayopɔi le dɔɔ be be, ka ba kpɛε kul pɔɔ kpi ti che bar, waa tara bie ε.

XXI Ka a wɔ turo de a pɔɔkɔɔr kul, baa mɪ dɔɔ bie ε, tɪche ka wɔ mɪ kpi. A le ne nɪ wɔ ju mɪ le a turo ata sɔɔ.

XXII Yelmãe jaa a yeer ayopɔi banyãna ba jaa kulnaa a pɔɔ 'lɔnɔ, ti waa dɔɔ bie ε, a baaraa jaa ka a pɔɔ mɪ kpi.

XXIII Bala wa ir yi a kũu pɔ, an pɔɔ le won ɪ, an ɪ ba jaa kul won lɔɔr taa?"

XXIV Ka a Yesu 'yer, "Yaa nye yɪn bɔr, bojũu yaa bɔɔ a Nãanmɪn sebe nɪ a wɔ kpɛɔ ε.

XXV Nɪbe wa ir a kũu pɔ ba kɔ le kul taa ε, ti ban kaara naa fɪka a malakasi, baa kulo taa ε.

XXVI A kũu pɔ irfɔ yele yi kar a Mosesɪ gãn pɔ a sɔɔ 'lɔ won nye a tubile na 'lɪre bũu, ka a Nãanmɪn 'yer kɔ wɔ, 'N ɪ naa a Abraham

Nãanmɪn nɪ a Isaaki Nãanmɪn nɪ a Jakob Nãanmɪn.' (A Yifo Gãn 3:6)

XXVII Wɔ ɪ naa vor Nãanmɪn, waa ɪ kũn Nãanmɪn ε. Yi tul naa."

XXVIII A Mosesɪ Nee wile ãsɔɔ wa ara na chel a le a Yesu nɪ a nɪbe na 'mataa 'yere. Ka wɔ nye ka a Yesu 'yer nɔmɔ. Ka wɔ mɪ sɔur a Yesu, "A Nãanmɪn neer a jaa pɔ, buor sɔɔ le ɪ kpɛε?"

XXIX Ka Yesu 'yer kɔ wɔ, "A 'lɔ na ɪ kpɛε gar a jaa nɪ nyã, 'A Isural nɪbe, yi chele! A si Soro Nãanmɪn, wɔ ɪ naa Soro bɔ'yen tee.

XXX Nɔ a fɔ Soro Nãanmɪn nɪ a fɔ nyãa, nɪ a fɔ nyevɔr wɔ jaa, nɪ a fɔ tɪer wɔ jaa, nɪ a fɔ kpɛɔ wɔ jaa.' (Mosesɪ Gãna Na Tu Anũu 6:4, 5)

XXXI A 'lɔ na tu nɪ nyã, 'Nɔ a fɔ tɔ sɔɔ nɪtãa le fon nɔ a fɔ mãe.' (Mosesɪ Gãna Na Tu Ata 19:18) Nee jaa ba be be ɪ kpe gar a anyã ε."

XXXII Ka a daba 'yer, "Wiwile, fɔ 'yer yelmãe, a le fon 'yer ɪka Nãanmɪn bɔ'yen tee le be be, ka ãsɔɔ jaa ba le be be pɔɔ wɔ ε.

XXXIII A fɔ nɔ wɔ nɪ a fɔ nyãa, nɪ a fɔ tɪer wɔ jaa, nɪ a fɔ kpɛɔ wɔ jaa, na fɔ le nɔ a fɔ tɔ sɔɔ nɪtãa a fɔ mãe, a yele anyãna tufɔ un gar dɔn fon kɔ chom kɔ Nãanmɪn nɪ bɔɔrlorsɪ a jaa."

XXXIV Yesu na nye a le a daba na 'yer nɪ yɛ ka wɔ 'yer kɔ wɔ, "Faa jãa nɪ a Nãanmɪn nãalɔ ε." An yi a be chiine nɪre jaa ba le 'la sɔur wɔ sɔurfɔ go ε.

XXXV A le a Yesu na wile a Puorfɔ Yir bechaar pɔ, wɔ sɔur naa a nɪbe, "Nɪmune le a ta ka a Mosesɪ Nee wiwilbe 'yer ɪka David bie le a Nɪ-iraa?"

XXXVI A ba ɪ a David mãe pɔ le a Nãanmɪn Siε, ka wɔ 'yer ɪka, 'A n Soro Nãanmɪn 'yer kɔ a n Soro nyã won ir, "Jãne a n nũsɔɔ loor ka n wa de a fɔ dɔdɛme bin a fɔ gbεε pɪlem."

(Yiel Gãn 110:1)

XXXVII Ala ɪ David mãe bɔɔl wɔ naa a wɔ Soro, nɪmune le won le ɪ a wɔ bie tee?" Ka a nɪyɔɔ bala ara chele wɔ nɪ popel.

XXXVIII Yesu wile naa ti na wɔ kpāa ba, “Yi gu yi mǎe a Mosesi Nee wiwiilbe sē, ba ma su naa a fuu veesi ala yɔɔɔ ɪka ba puor ba a dar pɔ.

XXXIX Bala be wa kpe a lɔɔfo jie, a niem le ba ma jāne.

XL Ba mi ma folo naa a pɔɔkɔe, na ba mi ma puor Nāanmɪn kor, bɔɔɔ ɪka nibe ba kaara ba. A nibe banyāna 'yer tɔɔrfɔ na kpēme naa.”

XLI Yesu jēn gbɔr a jie ban 'yɔɔnɔ a libie a Nāanmɪn Puorfɔ Yir pɔ, na wa kaara a le a niyɔɔ na 'yɔɔnɔ a ba libie. Taraa dēme yɔɔ jaa lɔɔɔ naa yɔɔ.

XLII Be le ka a pɔɔkɔnɔɔ sɔɔ mi be be na wɔ mi waan libikue ayi na ɪ kobo wa 'yɔɔ a libie pɔ.

XLIII Ka Yesu bɔɔl a wɔ poturbo ka ba tɔɔ gbɔr wɔ ka wɔ 'yer kɔ ba, “Yelmǎe le n 'yere kɔɔ yi, a pɔɔkɔnɔɔ sɔɔ nyā lob gar ba jaa.

XLIV A tara dēme ma 'yɔɔn ti che a libiyɔɔ amine, tiche a pɔɔkɔnɔɔ sɔɔ nyā 'lo, a jaa le wɔ de 'yɔɔ. Waa le tara bon jaa go ε.”

XIII

I Yesu na wa yire a Nāanmɪn Puorfɔ Yir pɔ, a wɔ poturo āsɔɔ 'yer kɔ wɔ, “Wiwile, nye a kɔsibe ban men a yir kpēe nyā ka wɔ kaara ka!”

II Ka a Yesu 'yer sɔɔ wɔ, “Mi fu nye naa a le ban me a yir kpēe nyāna? A kɔsivɪel anyāna 'yen jaa kɔ le wa chene dɔɔl wɔ tɔ ju ε. Ban dān a jaa lob.”

III Yesu na wa jāne a Olive Tɪr Tɔɔ ju, a Nāanmɪn Puorfɔ Yir nidaa, Pita ni Jemesi ni Jɔɔn ni Andiru sɔɔr wɔ naa a ba tɔe,

IV “Yer kɔ si a daar 'lo a anyā na ɪ. Bo le na ɪ a jāne sere ti che ka a wa ɪ?”

V Ka a Yesu 'yer kɔ ba, “Yi bɔɔn ka nɪre jaa ta wa bel yi ε!

VI Ni yɔɔ na de naa maa yuor waan wa 'yere, 'Maa le a Yesu,' na ba wa bele ni yɔɔ.

VII Yɪn wa wɔn tam, ka ba 'yere a tam 'yer, yi taa nɪre ε. A le na ɪ naa, tiche a wer baarfɔ chene na be puor.

VIII Nɪbɔr dēdēme na yin tam, ka a nāmune mi yi tam. Ka a tēgān dɔɔnɔ jiiir yɔɔ, ka kɔ mi lo. A dɔɔye anyāna le ɪ a pielfɔ.

IX “Yi bɔɔn, ɪka ban ma nyɔɔr yɪn chiin a 'yer tɔɔrfɔ jie, na ba le pɔb yi, a lɔɔfo jiiir. A maa yɪn sɔɔ jūu, ban tara yɪn chiin a tēe nɪbere ni a nāmune jie, ɪka ba ti tɔɔr a yi 'yer, ti yɪn tu naa a be 'yer a Nāanmɪn 'yer nɔɔ kɔ ba.

X A 'yer nɔɔ nyā na den nie ta a nɪbɔrɔ ba jaa.

XI Bala wa nyɔɔr yi chiin a 'yer tɔɔrfɔ jie, yi ta vē ka tɪer nyɔɔ yi a le yɪn ti 'yer ε. Le jaa a Nāanmɪn na wiil yi a 'yer tɔɔrfɔ sɔɔ, 'yer wɔ. A ba ɪ yɪn le 'yer ε, tiche a 'yerbie yi naa a Nāanmɪn Siε sē.

XII “Yebe na gar 'yɔɔ yebe, ka ba kɔ wɔ, ka a sǎa mi gar 'yɔɔ bie, ka ba kɔ wɔ. Bibiir kɔ le wɔnɔ a ba sǎamine toor ε, na ba vē ka ba kɔ a ba sǎamine.

XIII Nɪre jaa na 'laar yi naa, yɪn sɔɔ ma jūu, ti 'lo na sɔɔ ti ta a baaraa, na nyen Nāanmɪn faafɔ.

XIV “Yɪn nye naa a yele 'lo a Nāanmɪn na 'laar (*Daniel 9:2*) na be a jie 'lo an ba sɔe ε, na wɔ sɔɔ a jie, na wɔ vē ka a wɔ suur dire. A fɔɔ nyā na kara bɔɔ a par. Yɪn wa nye a le, nibe na be a Judiya ba jo do a tɔɔ ju.

XV Nɪre jaa na be gar ju, ta suu a die pɔ ti de bon jaa ε.

XVI 'Lo mi na be a puo pɔ, ta le chen ti de a wɔ fɔbaa ε.

XVII A bɪbir nyāna an ɪn tuo kɔ a pɔɔpɔɔr ni a bala na tara a bi'yensi.

XVIII Yi sɔɔrɔ Nāanmɪn ka a ta wa ɪ uon ε.

XIX A ber ala pɔ, nibe na din dɔɔye yɔɔ. Nāanmɪn na maal a wer baa di a dɔɔye nyā bɔrɔ ε, ti ba mi kɔ le wa di wɔ go ε.

XX Ala ɪ a Nāanmɪn ba ηmaa a ber ala bar ε, nɪre jaa kɔ che ε. Tiche a bala wɔn chel ir jūu, wɔ ηmaan bar.

XXI A sɔɔ 'lɔnɔ, nɪre wa 'yer kɔ yi ɪka yi nye a Nɪ-iraa a ka, bi kasen le wɔ be, yi taa sɔɔrɔ ε.

XXII Bojūu a jire Nt-iraa ni a jire 'ye'yerbe na wa na wa tōnō a le a nibe na ba dōo nye ε, na ba maala yelbere fika Nāanmūn le ku ba a kpēo. Na ba bōoro ũka ba bel a bala a Nāanmūn na chel ir, ala ũ ban tōo naa.

XXIII Yt bōon! N den nie 'yer ku yt.

XXIV "Tiche a dooye nyā baarfō sōo, 'Mōtōo na lii naa, ka a ηmeraa kō mī le chaar ε,

XXV Ka a ηmerbie pōro yire a saaju loro, ti a saaju wō jaa dōonō.' (Isaiya 13:10)

XXVI "A sōo 'lōnō, ban nyen a Nisaal Bie na waara a julōjuur pō, ni kpēo ni tūr.

XXVII Wōn tō naa a wō malakasi, ka ba wa lōo taa a bala wōn chel ir a wer wō jaa, ti yin a mōtōo purfō jie ti to a mōrfō jie.

XXVIII "Yt de a polpol tye yele jān yē. 'Lo wa tōoro a vaar yt bōon ũka a tol sōo gbūr naa.

XXIX A le mī ni wō ju le, yin wa nye a le n 'yer ku yt na ure, yt bōon ũka a sōo gbūr naa jaa yēyē.

XXX N 'yere naa yelmāe koro yt, ũka a pōpāanyā nibe kō kpi baar ε, ti yt nye a yele anyāna ka a ũ.

XXXI A saaju ni a wer na wa baar naa tiche maa 'yerbie dōo kō wa baar ε.

XXXII "Nire jaa ba bōo a bībiri nyā ε, bu a sōo ε, a malakasi gba na be a saaju ba bōo ε, a Bie mī ba bōo ε, a Sāa tēε le bōo.

XXXIII Yt gu yt māε vīla! Yt kaar sō! Yaa bōo a sōo ε.

XXXIV An kaar naa fika yir sōo na wa yōoro ti de a wō yir 'yōo a wō tōtōnbō nuur pō, na wō kō āsōo jaa ni wō tōmō, ti mī 'yer ku a dōdōr guro ka wō kaara.

XXXV A le jūu yt kaara ti guro wō, bojūu yaa bōo a sōo 'lo a yir sōo na na lieb wa ε. Amūne kōo a wa ũ jāanōor, bu tāsōo bāin, bu nōrsi na kōnō, bu bibio pipi.

XXXVI Yt ta wa vē ka wō wa dūu yt a yt be gōo pō ε.

XXXVII A le n 'yer ku yt, nire jaa le n 'yer ku yt kaar sō!"

XIV

I A chen ber ayi ka ban di a Gōl Bar Difū ni a Paanōkōo Lōofū, ka a Juu nibe bōoro nibe ni a Mosesi Nēε wiwilbe bōoro vuo 'lo ban na tu sōol nyōo a Yesu kō.

II Tiche ka ba 'yer, "A ta ũ a lōofū sōo ε, ka a jēer taa ir a chara pō ε."

III Yesu na wa be a Betani a Simon 'lo na dōo ũ a kōkōn yir, ka ba 'mataa dire, pōo kōo wa waan na pārtōvīla ni kānyūu kōo dafū na ba wōnō ε. A pōo kpūr naa a pārtōo nyīe ti kpaar a kānyūu ala dōol a Yesu ju.

IV Ka a nibe bala na be be nye suur ti 'yere koro taa, "Bo le so ka wō sōo a kānyūu nyā bar a nitō?"

V Wōn taa den da nībō'yen yuon gbul sāyar libie na wō de kō nōn dēme." Tt mii 'yōo a pōo.

VI Ka a Yesu 'yer kō ba, "Yt bar wō! Bāa 'yōo le yt mii 'yōo wō? Wō maal vīla kō mā.

VII A nōn dēme 'lo, yin ni bala ben ka. Yin tōo sōo ba sōo 'lo jaa yin bōoro, tiche maa kō be a yt sē sōo jaa ε.

VIII Wō ũ naa a le wōn tōo. Wō kpaar a kānyūu 'yōo ma ti che ka n ba kpi sere ε, na wō chōor ma guro ni a n ũufū.

IX Yelmāe le n 'yere koro yt, jie jaa ban wa 'yer a 'yer nōo nyāna a wer wō jaa pō, ban 'yer naa a le a pōo nyā na ũ na ba chene tara a wō tūr."

X A Pie ni Ayi bala wōn kaa ir āsōo ban bōolo a Judas Isikariyot chen a Juu nibe bōoro nibe sē ti 'yer ba ũka wō bōoro na ũka wō de a Yesu 'yōo a ba nuur pō.

XI Ban wa wō a le wōn 'yer ka a nōmō ba, ka ba 'yer ũka ban kō wōn libie. Ka a Judas pāa bōoro vuo 'lo wōn na tu de a Yesu kō ba.

XII A bībiri dōo 'lōnō ũ naa a Paanōkōo Lōofū, ka ban na kō a pele na ba di a Gōl Bar Difū, Yesu poturbo suor wō naa, "Nyune le fō bōoro ũka si chen ti chōor a Gōl Bar nyā bōdiir a fō ti di?"

XIII Wɔ tɔ̃ naa a wɔ poturbo ayi, na wɔ 'yer kɔ ba, "Yi chen a tɛe pɔ, daba na tuo kɔ̃ nɪ dɔɔ na tuor yi naa. Yi turo wɔ.

XIV A yir 'lo pɔ wɔn wa ti kpe, yi sɔɔr a yir sɔɔ, 'A Wiwile ɪka sɪ wa sɔɔr fɔ, "Nyɪnɛ lɛ a 'lo nɪ a wɔ poturbo na wa 'mataa di a Gɔl Bar Difo?"

XV Wɔn wiil yi naa bɔɔpɪɛ ban chɔɔr. Yi maal a bɔ̃diir a be."

XVI Ba yin chen a tɛe ti nye a lɛ jaa a Yesu na 'yer kɔ ba. Ka ba maal a Gɔl Bar bɔ̃diir.

XVII Jāanɔɔr na wa ta, Yesu nɪ a wɔ poturbo Pie nɪ Ayi wa naa.

XVIII Ban wa dire, wɔ 'yer kɔ ba, "Yelmāɛ lɛ n 'yere kɔɔrɔ yi, a yi āsɔɔ na tɪ gar 'yɔ̃ɔ ma; āsɔɔ sɪn 'mataa dire nɪ a labɔ̃'yen pɔ."

XIX Be lɛ ka ba jaa pɔɔ sɔ̃ɔ ka ba sɔɔrɔ wa bɔ̃'yen 'yen, "Maa lɛ ɔ?"

XX Ka a Yesu 'yer, "A yi Pie nɪ Ayi āsɔɔ lɛ! A yi āsɔɔ sɪn 'mataa tūno a labɔ̃'yen pɔ lɛ.

XXI A Nɪsaal Bie na kpi naa nɪtāa lɛ ban seb a Nāanɪmɪn gān pɔ. Tɪche a nɪrɛ 'lo na gar 'yɔ̃ɔ a Nɪsaal Bie na dɪn dɔɔye gar nɪrɛ jaa! Ka bala ta ba dɔɔ wɔ ɛ, ala sa."

XXII Ban wa dire ka a Yesu de a paanɔ̃ɔ puor Nāanɪmɪn yāan, tɪ nɪmaa de kɔ a wɔ poturbo, na wɔ 'yer, "Yi de, a n āgān lɛ."

XXIII Wɔ lɛ den a nɪmele 'lo ban nyuro nɪ, na wɔ puor Nāanɪmɪn yāan tɪ lɛ de kɔ ba, ka ba jaa nyū.

XXIV Be lɛ a Yesu 'yer kɔ ba, "N jāɪ lɛ a anyā na vɛ a Nāanɪmɪn nɛtɪraa na tara kpɛ̃ɔ, an chir naa, na a faa nɪyɔɔ.

XXV Yelmāɛ lɛ n 'yere kɔɔrɔ yi, n kɔ̃ lɛ nyū a dāa anyāna ɛ, wa ti tān a daar 'lo ɪn na nyū a bɔ̃paalaa a Nāanɪmɪn nāalɔ̃ɔ pɔ."

XXVI Ban wa yiel yiel dān Nāanɪmɪn, ba suun chen a Olive Tɪr Tɔ̃ɔ ju.

XXVII Yesu 'yer kɔ ba, "Yi jaa na jon tɪ bar ma, nɪtāa lɛ a Nāanɪmɪn na 'yer a wɔ gān pɔ, ɪn nɪme naa

pechine kɔ ka a piir yɛyɛl. (*Jekariya 13:7*)

XXVIII Tɪche maa wa ir a kūu pɔ, ɪn de yɪn nie chen a Galilee."

XXIX Ka a Pita che nyāa 'yer, "Ala ɪ gba, ba jaa sɔɔn bar fɔ tɪ maa 'lo kɔ̃ bar fɔ ɛ."

XXX Yesu 'yer kɔ a Pita, "Yelmāɛ lɛ n 'yere kɔɔrɔ fɔ, dɪna tāsɔɔ, a nɔrdɔ̃ɔ kɔ̃ kɔ̃ gbɛɛ ayi sere ɛ, tɪ fɔ 'yer gbɛɛ ata ɪka faa bɔ̃ɔ ma ɛ."

XXXI Tɪche ka a Pita 'yer kpɛ̃ɔ jaa ɪka, "Maa nɪ fɔ̃ɔ na 'mantaa kpi gba, tɪ n kɔ̃ 'yer ɪka n ba bɔ̃ɔ fɔ ɛ." Ka a bala mɪ na che 'yer a lɛ nɛ.

XXXII Yesu nɪ a wɔ poturbo chen naa a jie 'lo ban bɔ̃ɔlɔ Getɪsemanɪ, ka wɔ 'yer kɔ ba, "Yi jānɛ a kana, tɪ ka n chen tɪ puor Nāanɪmɪn."

XXXIII Be lɛ wɔ tara Pita nɪ Jemesɪ nɪ Jɔɔn 'mataa chiin ka a wɔ pɔɔ sɔ̃ɔ yɔɔ jaa, ka tɪer nyɔɔ wɔ yɔɔ.

XXXIV Ka wɔ 'yer kɔ ba, "N tɪer sɔ̃ɔ naa, tɪ nyetāan kūu. Yi jānɛ a kana gu ma tɪ na yi taa guro ɛ."

XXXV Wɔ chen naa a niem bālāa tɪ lo kpa tɛe sɔɔrɔ Nāanɪmɪn ɪka ala ɪ a tara naa ɪfɔ kɔ̃ɔ, wɔ vɛ ka a sɔ̃ɔ nyāna po wɔ.

XXXVI Wɔ 'yer naa, "N Sāa, yele jaa ba gar a fɔ maalfɔ ɛ. De a dɔɔye nɪmele nyāna bar a n sɛ, tɪche a ta tu maa bɔfɔ ɛ, a tu a lɛ fɔ̃ɔ na bɔɔrɔ."

XXXVII Wɔ lɛb chen a poturbo sɛ tɪ nye ka a ɪ ba gur naa. Ka wɔ 'yer kɔ a Simon Pita, "Simon, fɔ guro naa ɔ? A fɔ kɔ̃ lɛ tɔ̃ɔ jɛ bālāa gu ma ɛ?"

XXXVIII Yi jɛ gu chele, na yi sɔɔrɔ Nāanɪmɪn ka a bɛerkaa ta wa tɔ̃ɔ yi ɛ. A yi tɪer 'lo bɔɔrɔ naa tɪche ka a yi āgāma ba tɔɔr ɛ."

XXXIX Wɔ lɛ chen naa tɪ puor a Nāanɪmɪn a lɛ nɛ nɪ wɔ ju.

XL Wɔ lɛb wa nye ba go ka a ɪ ba gur naa bojūu gɔ̃ɔ kpe ba naa. Baa bɔ̃ɔ nɪmɪnɛ ban lɛ 'yer kɔ a Yesu ɛ.

XLI Wɔ lɛb wa a ba sɛ a gbɛɛ ata sɔ̃ɔ wa sɔɔr ba, "Yi chene na gā guro na yi pɛnɛ ɔ? A sɛɛ naa! A sɔ̃ɔ ta naa. Nye, ba gar 'yɔ̃ɔ a Nɪsaal Bie kɔ a yelbe-ɪrbe!"

XLII Yı vaa ir, ka sı chen a ba sē. Nye, a n gagaraa na waara!”

XLIII Yesu na chene 'yerε le ka Judas na ı a wō poturo pie nı ayi āsōo ti daasāa, nı nıbe na tara sōberε nı dakorsı waara nı a Yesu nyōōfo jie. A Juu nıbe bōorlo nıberε nı a Mosesı Nεε wiwiilbe nı a nıberε le tō ba.

XLIV Judas dōo wiil a nıbe mana ıka, “A 'lo ın na ti puor mōor a kōtir yı nyōo a 'lo, na yı bōo tara wō chiin.”

XLV Ban wa ta, Judas pōon chen a Yesu sē ti 'yer, “Wiwile!” Tı puor wō nı mōorfō.

XLVI Ka a bala won chiin nyōo a Yesu.

XLVII Be le ka a bala āsōo na ara gbōr a Yesu vōo a wō sōo chen a Juu nıbe bōorlo nāa gbāgbaa toor ηmaa.

XLVIII Ka a Yesu sōor ba, “A mō nıbier le n ı ka yı waan sōberε, nı dakorsı a n nyōōfo jie o?”

XLIX Bıbir jaa le n ma dōo be a yı sē, na n wile yı a Puorfō Yir pō, ti yaa nyōo ma ε. Tıche a ı naa a le ıka a tu a le a Nāanmın gān na 'yer.”

L Be le a Yesu poturbo ba jaa bar wō ti jo.

LI Pōlbile kōo mı na vaar fōbaa tεε turo nı a Yesu, ba nyōo wō naa.

LII Ka wō mıur a fōbaa 'yōo ba ti jon sal'mōor.

LIII Be le ba chiin a Yesu a Juu nıbe bōorlo nāa yir, ka a Juu nıbe bōorlo nıberε ba jaa nı a nıberε 'matāan a Mosesı Nεε wiwiilbe, na ı a 'yer tōorfō nıberε, wa lōo taa.

LIV Pita mı turo naa a puor jaa na wō wa ti kpe a bōorlo nāa yir bechaar pō, na wō 'mataa jāne nı a bala na kara a Puorfō Yir uoro būu.

LV Ka a Juu nıbe bōorlo nıberε nı a 'yer tōorfō nıberε na che bōoro yeke kōo na wiil ıka Yesu seen kūu, ti baa nye ε.

LVI Nıyōo mı ηman jirsı 'yōo wō, tıche a ba 'yerbie ηma taa poe.

LVII Ka a bamıne mı ir ηmaa jire 'yer ıka,

LVIII “A ba sē, wō 'yer naa ıka, ‘A Puorfō Yir nyāna a nıre nūu na me,

ın ηmer wō naa ti na n de ber ata men 'lo na ba ı nıre nūu bōmıeraa ε.’”

LIX Tıche a ba 'yer mı ba ı bō'yen ε.

LX Be le ka a Juu nıbe bōorlo nāa ir ara ti sōor a Yesu, “Faa 'yerε 'yer sōoro ba bı? Bo dāasıesı le anyāna ban dire dōolo fō. A ın yelmāe o?”

LXI Tıche ka a Yesu ı jaa gbul, waa 'yer sōo wō ε. Ka a bōorlo nāa le sōor wō go, “Fōo le ı a Nāanmın 'lo sın 'Yōonō Bie na ı a Nı-ıraa o?”

LXII Ka a Yesu 'yer, “Maa le. Yın nye naa a Nısaal Bie na jāne a Tōōfo Sōo nūsōo loor. Yı mı na le nyen won waara a julōjuur pō.”

LXIII Ka a bōorlo nāa tōo a fuu chirε nı suur, ti sōor, “Bāa le sın le bōoro nıre ıka wō le 'yer a wō 'yer go?”

LXIV Yın māe wō naa a le won fere. Nımıne le yı tier?” Ka ba jaa 'yer ıka wō seen kūu.

LXV Be le a bamıne piel chirε nataar 'yōonō wō, ka a bamıne mı pōo a wō nıbie ti ηme wō, ti sōor wō, “Wiil sı a nıre 'lo na ηme fō.” Ka a bala mı na guro a Puorfō Yir mı ηme ηme wō.

LXVI Pita jāne naa a be a bechaar pō, ka a bōorlo nāa gbāgbapōobile āsōo wa wa.

LXVII Won wa nye a Pita na uoro a būu, wō kaa wō naa lēεε ti 'yer, “Fō mı dōo turo a Yesu na yi a Najaretı.”

LXVIII Ka a Pita chirε ti 'yer, “N ba bōo a le fōn 'yerε par ε.” Tı na wō tōo chen ti ara a dōdor nεε.

LXIX A pōobile na wa nye a Pita a be, wō le 'yer kō a nıbe na ara a be, “A nyā mı ı naa a ba āsōo.”

LXX Ka a Pita le chirε go. A ba kor ε, ti a bala na ara gbōr a Pita mı 'yer, “Sıre jaa le, fō ı naa a ba āsōo, bojūu Galilee le fō mı yi.”

LXXI Ka a Pita pōro 'yōonō a wō māe, ti pōro korō ba 'yerε ıka, “N ba bōo a daba nyā 'yer yın 'yer ε.”

LXXII Ajienaa le ka a nōraa mı tōo kō a gbεε ayi sōo. Ka a Pita pāa tıertō a le a Yesu na dōo 'yer kō wō, “Fōn chirε ma naa gbεε ata, ti ka a

nordõo kõ gbεε ayi.” Pita na wa t̄er bõon a le, ka wõ kõ yoo jaa.

XV

^I A w̄er na wa chaar bibio, a Juu n̄be bõorlo n̄bere n̄i a Moses̄i Nεε wiwiilbe n̄i a n̄bere ba jaa n̄i a 'yer t̄oorf̄o n̄bere na che, lõon guor taa l̄ũ a Yesu tara wõ chiin t̄i k̄o a n̄ã Pilate.

^{II} Ka a Pilate s̄oor w̄o, “Fõõ le i a Juu n̄be n̄ã o?” Ka a Yesu 'yer, “õo, a in a le fon 'yer.”

^{III} Ka a bõorlo n̄bere s̄õonõ a Yesu yuor.

^{IV} Be le a Pilate s̄oor a Yesu, “Faa 'yere 'yer jaa ε, nye le ban s̄õonõ f̄o a yuor j̄a!”

^V T̄iche Yesu ba haa nεε ε, ka a 'maa a Pilate nεε.

^{VI} A m̄i i naa a ba tõmõ le ka bala wa lõo taa dire a Gõl Bar Dif̄o, a ba n̄ã ma ir n̄re 'lo a n̄be na b̄ooro a p̄ofo die p̄o bar.

^{VII} Barabas̄i m̄i dõo p̄oo a n̄be bam̄ine p̄o, na dõo ir j̄eer n̄i a paal n̄kp̄εε na ba k̄o n̄be, ka ba nyoor ba p̄oo.

^{VIII} N̄iyoo wa naa a Pilate s̄ẽ wa s̄oor w̄o ika, w̄o i k̄o ba a le won ma i.

^{IX} Ka a Pilate s̄oor ba, “Yi b̄ooro naa ika n̄ ir a Juu n̄be n̄ã k̄o yi b̄u?”

^X Pilate bõon naa ika a nyuur ban tara n̄i a Yesu le v̄ẽ ban nyoo w̄o waan a w̄o s̄ẽ.

^{XI} T̄iche ka a bõorlo n̄bere dõ a n̄be toor ika, ba 'yer ika, w̄o yuo a Barabas̄i bar.

^{XII} Ka a Pilate s̄oor ba go, “T̄i n̄ i n̄m̄ine n̄i a 'lo yin b̄oolo a Juu n̄be n̄ã?”

^{XIII} Ka ba t̄an, “Kpa w̄o a daa ju!”

^{XIV} Be le ka a Pilate s̄oor ba, “B̄ã w̄o i? Bo tõdeer le w̄o tõ?” T̄iche ka ba t̄ana kp̄eo jaa, “Kpa w̄o a daa ju!”

^{XV} Pilate na b̄ooro ika w̄o pel a n̄be p̄oo j̄ũ, w̄o yuo naa a Barabas̄i k̄o ba. W̄o v̄ẽ naa ka ba f̄ob a Yesu yoo jaa, t̄i de w̄o k̄o a sojas̄i ika, ba t̄i kpa w̄o a daa ju, ka w̄o kpi.

^{XVI} Be le a sojas̄i tara a Yesu kp̄en a n̄ã yir kp̄εε 'lo p̄o, t̄i b̄ool a ba taaba sojas̄i lõo taa.

^{XVII} Ba den fuu j̄ie n̄ã fuu kaar su w̄o, na ba le de ḡoor vil n̄ã jupil kaar su w̄o.

^{XVIII} T̄i p̄ã piel laara w̄o, “Ȳãan yoo, Juu n̄be n̄ã!”

^{XIX} T̄i ma de daa n̄men w̄o a j̄ũ t̄i ch̄re nataar 'yõonõ w̄o. Ba gbur dumo a w̄o niem puoro w̄o.

^{XX} Ban wa la w̄o a nitõ wa baar, ba yaa naa a fuu 'lõnõ bar, t̄i de a w̄o m̄ãe fuu su w̄o, na ba p̄ã de w̄o chiin ika ba t̄i kpa w̄o a daa ju.

^{XXI} A s̄or p̄o, ba nyen Simon na yi Siren̄i t̄ee p̄o, Aleksanda n̄i Worof̄os s̄ã le. M̄oo p̄o le w̄o yi tala, ka ba nyoo w̄o fir ka w̄o de a Yesu daa tuo.

^{XXII} Ba chiin naa a Yesu t̄i t̄an a be ban b̄oolo a Yesu n̄be k̄ok̄or p̄o, Gõlgõta. A par le ika, Julaa Jie.

^{XXIII} Ka ba p̄ã de t̄ai k̄oo 'yõo a d̄ã p̄o, ika w̄o nyũ, t̄i w̄o t̄or.

^{XXIV} Be le ba kpa w̄o a daa ju. Ba p̄õ naa a w̄o f̄oor na ba n̄me gb̄am bõo a ala ãs̄oo jaa na na de.

^{XXV} Bibip̄ol le ba kpa w̄o.

^{XXVI} Ba seb naa a yele 'lo j̄ũ ban k̄on w̄o mar a daa j̄ũ ika, “A JUU N̄BE N̄ÃA.”

^{XXVII} Ba m̄i kpan n̄anyis̄i ayi a dab̄ãb̄ans̄i m̄i ju, ka ãs̄oo be a Yesu n̄s̄oo loor ka a ãs̄oo m̄i be a w̄o ḡuba loor. ⁵

^{XXIX} A bala na tala a be a w̄o kpaf̄o jie t̄oro w̄o, vavire a ba jur 'yere, “Wooo, a f̄õõ nyã na 'yer ika fon s̄õo naa a N̄ãan̄m̄in Puorf̄o Yir nyã bar t̄i m̄e w̄o a ber ata,

^{XXX} wa suu a daa ju, na f̄o faa a f̄o m̄ãe!”

^{XXXI} Le n̄i w̄o ju le, a Juu n̄be bõorlo n̄bere n̄i a Moses̄i Nεε wiwiilbe m̄i laara w̄o, na ba 'yere k̄oro taa, “Nye, w̄o faan bam̄ine, t̄i w̄o k̄õ t̄õo a w̄o m̄ãe faa ε!”

^{XXXII} V̄ẽ a 'lo na 'yer ika, 'lo le i a N̄i-iraa, na w̄o i a Is̄iral n̄be n̄ã, suu a daa ju a s̄i kaa, t̄i na s̄i p̄ã

⁵ **XV:XXVII 15:27** A ḡama am̄ine p̄o, baa 'yõo a p̄õfo h̄jer n̄i aniin ε ika, 28 A seb a N̄ãan̄m̄in ḡan p̄o ika, “Ba s̄or won 'yõo a tõdebe d̄eme p̄o.” (Isaiya 53:12)

sɔɔ.” A bala mi ban kpa gbɔr wɔ, le le ba mi tɔ wɔ.

XXXIII A mɔtɔɔ na wa ara a gar ju sãlsɔɔ, a wer wɔ jaa sɔb naa wa ti tãn a mɔtɔɔ balfɔ sɔɔ.

XXXIV A sɔɔ 'lɔnɔ pɔ le, ka a Yesu chur bɔɔl, “Eloi, eloi, lama sabakatanu.” A par le a Yesu nɔbe kɔkɔr pɔ ɔka, “N Nãanmɔn, n Nãanmɔn, bo le so ka fɔ lɛb puor 'yɔɔ ma?”

XXXV A bala na ara gbɔr a be wɔ na ba 'yer, “Yi chele! Elaija le wɔ bɔɔlɔ.”

XXXVI Ka a daba ãsɔɔ jo chen ti 'mɔɔ sapɔ 'lɔr a dãmiiir amɔne pɔ, na wɔ chab daa tur a Yesu ɔka wɔ mɔɔr, ti na wɔ le 'yer, “Yi vɛ a sɔ kaara, Elaija na wa yɔɔ wɔ naa bu.”

XXXVII Be le a Yesu chur ti nmaa a vɔɔr.

XXXVIII Ka a Juu Nɔbe Puorfɔ Yir pɔ, ban lɔ a fɔbaa var a die chɛr a saaju ti gbem a par.

XXXIX A sojasi nɔkpɛɛ na ara a be a Yesu niem na wɔ a wɔ churfɔ, ti nyɛ a le mi won nmaa a vɔɔr, wɔ 'yer naa, “Yelmãɛ jaa, a daba nyã ɔ naa a Nãanmɔn Bie.”

XL A pɔbɔ bamɔne lɔɔn Mɛɛr na yi Magdala tɛɛ pɔ, nɔ Salome, nɔ a Mɛɛr na ɔ a Jemesɔ bile, nɔ Josesɔ ma mi ara na tɛɛr jaa ti kaar wɔ.

XLI A Galilee pɔ, a pɔbɔ banyãna le turo wɔ, na ba sɔnɔ wɔ. Ka a pɔbɔ bamɔne mi na 'matãan wɔ wa a Jerusalem, mi be be.

XLII A daar 'lɔ ɔ naa a ba Chɔɔrfɔ Bɔbir ban na chɔɔr a ba mãɛ, bojũu a mɔtɔɔ wa mɔr, a Pɛnfɔ Bɔbir piel naa. A jãanɔɔr na wa tara

XLIII a Josefɔ na yi a Arimatɔya tɛɛ pɔ, na ɔ a nɔkpɛɛ ãsɔɔ ban 'yɔɔnɔ, ti mi dɔɔ chele a Nãanmɔn Nãalɔɔ, nyɔɔn nyãa chen a Pilate sɛ, ti sɔɔr a Yesu ãgãn ɔka wɔ ũu.

XLIV Pilate na wa wɔ ɔka a Yesu kpi naa, a 'maa won nɛɛ. Be le wɔ bɔɔl a sojasi nɔkpɛɛ ka wɔ wa, ka wɔ sɔɔr wɔ, “A Yesu kpin bu?”

XLV Ka a sojasi nɔkpɛɛ 'yer, “Ɔɔ, wɔ kpi naa.” Ka a Pilate sɔɔ ɔka a Josefɔ wɔ ti yɔɔ a Yesu ãgãn.

XLVI Josefɔ dãn fɔbaa na wɔ ti yɔɔ a Yesu ãgãn vil wɔ chiin ti ũu, a yaa ban chɔ kɔsɔr pɔ. Ba bil kɔsɔr wa pɔɔ a yaa nɛɛ.

XLVII A Mɛɛr na yi a Magdala, nɔ a Mɛɛr na ɔ a Josesɔ ma, nyɛ naa a jie 'lɔ ban ũu wɔ.

XVI

I A Pɛnfɔ Bɔbir na wa baar, Mɛɛr na yi a Magdala, nɔ Salome, nɔ a Mɛɛr na ɔ a Jemesɔ ma, ba dãn a kãnyũur ala ɔka ba chiin ti je a Yesu ãgãn.

II A Pɛnfɔ divɛ bio daar, bibio mɔtɔɔ na pur baar, ba chen naa a yaa par.

III A kɔsɔr na pɔɔ a yaa nɛɛ ba gbɔr ɛ, ka ba sɔrɔ taa, “An le na ti bil a kɔsɔr bar sɔ a yaa nɛɛ?”

IV Tɔche ban dɔɔ kaa a ba nidaa, a kɔsɔr 'lɔ bil yi a yaa nɛɛ.

V Ban ti kpɛɛɛ a yaa pɔ, ba nyɛn pɔlbile na su fuu pɔla jãɛ nɔ a nũsɔɔ loor, ka pɔla ɔɔ ba.

VI A pɔlbile 'yer kɔ ba, “Yi ta vɛ ka yi pɔla ɔɔrɔ ɛ. Yi bɔɔrɔ naa a Yesu 'lɔ na yi a Najaretɔ ban kpa a daa ju. Wɔ ir naa ɔ vɔr! Waa be a ka ɛ! Yi nyɛ a jie 'lɔ ban gaal wɔ.

VII Yi lɛb kul ti 'yer a wɔ poturbo nɔ a Pita ɔka, wɔ de yɔn nie chiine a Galilee, be le yɔn ti nyɛ wɔ, nɔtãa a le won dɔɔ 'yer kɔ yi.”

VIII Chĩcham kpe ba naa ka ba nɛɛ 'maa, ka ba jo yi a yaa par. Baa 'yer 'yer kɔ nɔre jaa ɛ, bojũu dãbãɛ kpe ba naa.

IX A Pɛnfɔ divɛ bio daar bibio, Yesu na wa ir a kũu pɔ, wɔ den nie dũu a Mɛɛr na yi a Magdala, a 'lɔ pɔ won dɔɔ dii a sɔdɛbe ayopɔi bar ka a yi.

X A Mɛɛr chen ti 'yer kɔ a bala na dɔɔ be a Yesu sɛ, a bala a nie na sɔb ka baa kɔnɔ.

XI Ban wa wɔ ka wɔ 'yer ɔka a Yesu ir naa kũu pɔ ɔ vɔr, ka wɔ nyɛ wɔ, baa sɔɔ de ɛ.

XII A anyã puor le, a Yesu lɛb nɔyuo na wɔ dũu a ba ayi na de sɔr chiine a tɛɛ ãsɔɔ pɔ.

XIII Ba lɛb chen a Jerusalem tɪ 'yer kɔ a ba taaba, tɪche baa sɔɔ ɛ.

XIV A ba kor ɛ, tɪ a Yesu lɛ dũu a Pie nɪ Bõ'yen na 'mataa dire. Wɔ miin 'yõɔ ba a ba ba sɔɔfɔ pɔ, nɪ a ba nyãkpãen jũu, bojũu baa sɔɔ de a bala na nyɛ wɔn ir a kũu pɔ 'yer.

XV Wɔ 'yer kɔ ba, “Yɪ yɔ a wɛr wɔ jaa, na yɪ mɔɔl 'yer a 'yer nõɔ nyã kɔ a nɪborɔ ba jaa.

XVI Nɪrɛ 'lɔ jaa na sɔɔ de a 'yer nõɔ nyã, ka ba so wɔ a Nãanmɪn kõɔ, wɔn nyen a Nãanmɪn faafɔ, tɪche nɪrɛ 'lɔ jaa na ba sɔɔ de a 'yer nõɔ nyã ɛ, a nɪnyɪnɛ na wɛ naa.

XVII A jãnsɪ anyã na turo naa bala na sɔɔ. Ban de naa n yuor diin sɪdebe ka a yi, na ba lɛ bõɔ 'yerbɔlsɪ 'yerfɔ.

XVIII Ban ma 'mɔɔr waba. Bala wa nyũ bon na tara lɔɔ, tɪ a kõ ɪ ba yele ɛ. Baalaa ban dɔɔl a ba nũu, wɔn sa naa.”

XIX A Soro Yesu na wa 'yer a nɪtõ kɔ a wɔ poturbo, Nãanmɪn vẽ naa ka wɔ do a saaju tɪ jãnɛ a wɔ nũsõɔ loor.

XX Be lɛ ka a poturbo yi chen tɪ mɔɔlɔ a 'yer nõɔ jie jaa. Be lɛ ka a Soro 'mataa tõnõ nɪ ba, ka a wɔ nɛ'maa tõmõ anyã ban tõnõ wiil ɪka a wɔ 'yer nõɔ ɪn yelmãɛ.

LE A LUKA NA SEB A YESU 'YER NŌO

I Nɪtāa le a nɪyɔɔ na mō man a le na ɪ a sɪ ber anyā pɔ,

II a le ɪn yelmāe, ba dōo be be na ba nyen nɪbir a pielfɔ, na ba ɪ a 'yer nyā gbāgbaar.

III A le jūu n baraa Teofilusɪ, n mɪ mōn vɪer a 'yer tɪ tān a pielfɔ nyɛ ka a ɪ yelmāe le, ka n bɔɔrɔ ɪka n seb a le na tu taa kɔ fɔ.

IV Ka fɔ na tōo bōo ɪka a le ban wiil fɔ ɪn yelmāe.

V A Judiya Nāa Herɔd sōo, a Juu nɪbe bɔɔrɔlɔrɔ āsɔɔ ben be ban bɔɔlɔ Jekariya wɔ pɔɔ naa a Abija gbul pɔ ka a wɔ pɔɔ yuor di Elijabetɪ na yi a Aaron bɔɔrɔ pɔ.

VI Ba jaa ayi yele tor Nāanmɪn sē ka ba turo a le a Nāanmɪn nɛɛ na 'yer na baa tara chɛfɔ ɛ.

VII Tɪche baa tara bie ɛ, bojūu a Elijabetɪ abbaa ka 'lo naa sɪrɛ jaa nyōo.

VIII A mɪ lɔɔr wa ta a Jekariya ka wōn tō a bɔɔr lofɔ tōmō kɔ Nāanmɪn.

IX Gbām le ba gba ir wɔ nɪtāa le a ba bɔɔrɔlɔ tōmō na be, ka wɔn ma kpe a puorfɔ yir tɪ chɔm a tāi nyūu vɪla ala.

X Ka a sōo na wa ta ɪka wɔ chɔm a tāi nyūu vɪla anyāna, a nɪbe ara naa a yōo puoro.

XI Be le a Nāanmɪn malaka wa dūu wɔ be a tāi nyūu vɪla chɔmfɔ jie a nūsōo jie.

XII Jekariya na wa nyɛ wɔ a le, pɪla ɔɔ wɔ naa ka dābāe kpe wɔ.

XIII Tɪche ka a malaka 'yer kɔ wɔ, “Jekariya ta joro dābāe ɛ, Nāanmɪn wōn a fɔ sɔɔrfɔ, a fɔ pɔɔ Elijabetɪ na dɔɔn dabile ka fɔ 'yōo a wɔ yuor Jɔɔn.

XIV A wɔ yele na ɪn nōo kpe fɔ ka fɔ chɪle ka nɪyɔɔ mɪ chɪle a wɔ dɔɔfɔ jūu.

XV An ɪ wɔn ɪn kpēɛ a Nāanmɪn niem, wɔ kō nyū dāa ban 'yōo dābil

ɛ, bojūu Nāanmɪn Sɪɛ na sɛɛ wɔn be a ma pɔɔm.

XVI Wɔn lɛb naa a Isɪral nɪbe yɔɔ jie waan a ba Nāanmɪn sē.

XVII Wɔn den a sɪ Soro nie nɪ a sɪɛ nɪ a kpēɔ 'lo na dōo be a Elaija 'yōo, na wɔ lɛb sāmɪne ka ba tara a ba bibiir tɪer. Ka bawōnsɪ mɪ nyɛ yē na ba maala yeltorsɪ na wɔ vē ka nɪbe mɪ chɔɔr ba māe gun a sɪ Soro.”

XVIII Ka a Jekariya sɔɔr a malaka, “Nɪmɪne ɪn ɪrɛ wa sɔɔ a nɪtō fɔn 'yer? Maa nɪ n pɔɔ jaa kor naa.”

XIX Ka a malaka 'yer kɔ wɔ, “Maa le a Gabɪrɛl na ma ara a Nāanmɪn niem, 'lo le tō ma nɪ a 'yer nyā ɪka n wa 'yer a 'yer nōo nyā kɔ fɔ.

XX A le jūu fɔn ɪn wōo fɔ kō le tōo 'yer 'yer ɛ, wa tān a bɪbir 'lo a anyāna na ɪ bojūu faa sɔɔ de a 'yer ala na wa ɪ a sōo 'lo na sɛɛ ɛ.”

XXI A nɪbe bala na be a yōo chele a Jekariya wōn kor a le a Nāanmɪn puorfɔ yir, ka chīcham kpe ba.

XXII Be le ka wɔ wa yi tɪ wɔ kō le tōo 'yer 'yer ɛ, ka a nɪbe bōon ɪka wɔ nyen nyefɔ kōo bojūu nuur kaalfɔ le wɔ mana nɪ ba tɪ kō tōo 'yer ɛ.

XXIII A le a wɔ tōmō bɪbie na wa baar be a Nāanmɪn puorfɔ yir, wɔ lɛb kul a wɔ yir.

XXIV A anyā puor le ka wɔ pɔɔ Elijabetɪ tara pɔɔ na wɔ sɔɔl nɪmersɪ anūu.

XXV Na wɔ pāa 'yerɛ, “Nyɛ le a Nāanmɪn na maal ma, a wɔ maal vɪla bɪbir vɪɛ naa ka wɔ ir ma a vɪ yɪn a nɪbe niem bar.”

XXVI Elijabetɪ pɔɔ na wa ta nɪmersɪ ayɔɔb, Nāanmɪn tō naa a Gabɪrɛl a tēe na be a Galilee paal pɔɔ ban bɔɔlɔ Najaretɪ,

XXVII be le pɔɔsarbɪle kōo be, ka daba ban bɔɔlɔ Josefɔ na ɪ a Nāa David yōo nɪmaa baraa na kul ka a pɔɔbɪle yuor di Mɛɛr.

XXVIII A malaka chen a wɔ sē tɪ 'yer, “N puorfɔ naa, fɔ ɪn nɪ'yōo naa, Nāanmɪn ben a fɔ sē.”

XXIX Ka dābāe nyɔɔ a Mɛɛr nɪ a puorfɔ nyā bɔɔrɔ, na wɔ sɔɔrɔ wɔ māe a puorfɔ nyā par.

XXX Tiche ka a malaka 'yer ku wɔ, "Ta joro dābāe ε, fɔ un nɪ'yɔɔ naa Nāanmɪn niem.

XXXI Fɔn tara na pɔɔ dɔɔ dabile, na fɔ 'yɔɔ a wɔ yuor Yesu.

XXXII Wɔn un kpɛε, ka ba buɔlo wɔ a Nāanmɪn na be a Saaju Bie. A sɪ Soro Nāanmɪn na den a wɔ sāa David nāalɔɔ ku wɔ.

XXXIII 'Lɔ le na di a Jekɔb yir nāa jaa kpo kpo, a wɔ nāa kɔ wa baar ε."

XXXIV Ka a Mɛer sɔɔr a malaka, "N ba ta daba sere ε, ti nɪmɪnε un ɪrɛ wa dɔɔ a bie?"

XXXV Ka a malaka 'yer ku wɔ, "Nāanmɪn sɪε na wa kpe fɔ naa, ka a Nāanmɪn kpɛɔ wa ger pɔɔ fɔ a bicheche 'lɔ fɔn na dɔɔ, ban buɔlo wɔn Nāanmɪn Bie.

XXXVI Nyɛ a fɔ yebe Elijabetɪ gba na ɪ a pɔɔ abbaa na wɔ nyɔɔ ti wɔ tara na pɔɔ na dɔɔ bie, chuur ayɔɔb nɪ nyā wɔn gal.

XXXVII Yele jaa ba ɪ tuo Nāanmɪn sɛ ε."

XXXVIII Be le a Mɛer 'yer, "Nyɛ, Nāanmɪn gbāgbaa le n ɪ, a ɪ a le ku ma fɔn 'yer?" Ka a malaka bar wɔ ti chen.

XXXIX A sɔɔ 'lɔnɔ le a Mɛer pɔɔ yi do a tɔɔ ju a Judiya tɛe pɔ.

XL Wɔ ti kpe naa a Jekariya yir na wɔ puor a Elijabetɪ.

XLI Elijabetɪ na wɔ a Mɛer puorfɔ ka a bie ɔɔ lɛb be a wɔ pɔɔm ka a Nāanmɪn sɪε sɛε a Elijabetɪ.

XLII Ka wɔ nɪme chelma 'yerε, "Nāanmɪn sɔɔ fɔn gar a pɔbɔ ba jaa, na wɔ mɪ sɔɔ a bie 'lɔ na be a fɔ pɔɔm.

XLIII Tiche nyɛ 'yɔɔfɔ na kaara, ka a n Soro ma wa a n sɛ?

XLIV In wa wɔ a fɔ puorfɔ a bie na gā a n pɔɔm ɔɔn lɛb nɪ pɔpɛl.

XLV Pɔpɛl sɔɔ le fɔ ɪ an ɪ fɔ sɔɔn de a le a n Soro na tɔ, ka ba wa 'yer fɔ ɪka an ɪ naa a le."

XLVI Ka a Mɛer 'yer, "N pɛen Nāanmɪn nɪ a pɔɔ wɔ jaa.

XLVII A n sɪε chɪle naa a Nāanmɪn na ɪ a n Fafaara 'yɔɔ.

XLVIII An ɪ wɔ tɪertɔ a wɔ gbāgbapɔɔbile māe siirfɔ. An yi dɪna chiine, a dɔɔ tu taa ba jaa na buɔlo ma naa bɔɔsɔn sɔɔ.

XLIX An ɪ a Tɔɔfɔ Sɔɔ le maal a le ku ma. A wɔ yuor un cheche.

L A wɔ nɪbaal be naa a bala na joro wɔ dābāe sɛ, yi a yɔn ti tān a yɔn suulɪ.

LI A wɔ nɪu tɔn tɔberε, wɔ yɛyel naa a bala na buɔɔ a yuor a ba tɪer pɔ bar.

LII Wɔ dɔɔn nāmɪne a ba nāa dakɔɔr jur bar, tiche na wɔ 'mɔɔr a bala na siir a ba māe ka ba do saaju.

LIII Wɔ ku naa a kɔ dɛme bɔsɔn, ti dii a tara dɛme bar nūjaalɪ.

LIV-LV Wɔ sɔɔn a wɔ gbāgbaa Isral ti tɪertɔ ɪka wɔ kaa Abraham nɪ a wɔ yɔn nɪbaal bɪbir jaa, nɪtāa le wɔn dɔɔ 'yer ku a sɪ sāmɪne."

LVI Mɛer jānε na a Elijabetɪ sɛ nɪmersɪ ata ti lɛb kul a wɔ tɛe.

LVII Elijabetɪ dɔɔfɔ bɪbir wa vɪe naa ka wɔ dɔɔ dabile.

LVIII Ka a bala na kpɪrε gbor a Elijabetɪ nɪ a wɔ yir dɛme na wɔ le a Nāanmɪn na maal vɪla ku wɔ ba pɔɔ mɪ pel naa a wɔ kaar.

LIX A ber aniin daar ba wa naa ɪka ba wa nɪmaa a bie yɔɔr, na ba ta buɔɔr ɪka ba de a sāa yuor 'yɔɔ wɔ buɔlo a Jekariya.

LX Tiche ka a ma ba sɔɔ ε, ti 'yer, "A bie yuor din Jɔɔn."

LXI A ba 'yer ku wɔ, "Fɔ bal nɪrɛ jaa ba di a yuor nyā ε."

LXII Tɪ na ba pāa 'lɪr sɔɔr a sāa a yobuor wɔn buɔɔr ɪka ba 'yɔɔ a bie.

LXIII Ka wɔ man ba ɪka ba ku wɔ bon ka wɔ sɛb, wɔn ben wa de a bon na wɔ sɛb, "A bie yuor din Jɔɔn." Ka nɛer 'maa ba jaa.

LXIV Ajienaa le a Jekariya nɛε mɪ 'laa ka a jālbir bal ka wɔ tɔɔ 'yere na wɔ pɛrε Nāanmɪn.

LXV Ka dābāe kpe a bala jaa na gbor a be ka nɪbe 'yerε ka a yaar de a Judiya tɛn ala na be a tɔn ju.

LXVI Nɪrɛ jaa na wɔ a nɪtɔ a ma 'maa wɔn nɛε ka wɔ ma sɔɔr, "Nɪmɪnε le a bie nyā na wa kaara?" Bojūu a Soro nūu dɔɔl naa a bie.

LXVII Jekariya na ɪ a sãa, Nãanmɪn
Sɪe sɛɛ wɔ naa ka wɔ 'yerɛ,

LXVIII “Pɛɛfɔ wɔ ta a Isral
Nãanmɪn, bojũu wɔ wa naa wa faa
a wɔ nɪbɛ.

LXIX Wɔ kɔ sɪn gãdaa ɪka wɔ faa sɪ
na yi a wɔ gbãgbaa Nãa David yir,

LXX nɪtãa lɛ won dɔɔ tu a wɔ
'ye'yerbɛ chechɛ bala sɛ a kɔr jaa ka
ba 'yer,

LXXI ɪka wɔ faa sɪ a sɪ dɔdɛme sɛ,
na wɔ faa sɪ a bala na laar sɪ nuur
pɔ.

LXXII Wɔ maal a nɪtɔ ɪka wɔ wiil
nɪbaal kɔ a sɪ sãamɪne, na wɔ lɛ tɪɛr
a wɔ nɛtɪr chechɛ 'lɔ,

LXXIII a lɛ won pɔ kɔ a sɪ sãakpã
Abraham.

LXXIV Wɔ pɔn 'yer ɪka, won faa
sɪ naa a sɪ dɔdɛme nuur pɔ, ka sɪ
puoro wɔ kɔ lɛ joro dãbãɛ ɛ,

LXXV na sɪ ɪ chechɛ nɪ nɪtorsɪ a wɔ
niem a ber a jaa.

LXXVI A fɔɔ na ɪ a n bie ban bɔɔlɔ
fɔ naa a saaju Nãanmɪn 'ye'yerɛ, an
ɪ fɔɔ lɛ na de a sɪ Soro nie chɔɔr a
wɔ sɔr,

LXXVII na fɔ vɛ ka wɔ nɪbɛ bɔɔ a
faafɔ sɔr, na ba nyɛ yelbier vɛ kɔfɔ.

LXXVIII Nãanmɪn na tara nɪ sɪ
nɪbaal jũu, wɔ vɛ naa ka a fafaara
pur chaar 'yɔɔ sɪ yi a saaju,

LXXIX na wɔ chaar 'yɔɔ a bala na
kpɪɛɛ a libe pɔ, tɪ be a kũu gãagiel
pɪlem, na wɔ wiil a sɪ gbɛɛ ka a de
nyã'maar sɔr.”

LXXX A bie nɔɔ naa ka a sɪɛ kpɛɔ
be a wɔ sɛ. Mɔgɔɔ pɔ lɛ wɔ kpɪɛɛ
tɪ tãn a bɪbir 'lɔ won na wiil a wɔ
mãɛ kɔ a Isral nɪbɛ.

II

I A ber ala pɔ, a paal Nãkpɛɛ Siisa
Agustus 'yer naa ɪka ba sɔr a nɪbɛ ba
jaa na be a Worom paal pɔ.

II A sɔrfɔ nyã lɛ ɪ a sɔrdɔɔ ban sɔr
a nɪbɛ ka a Kiriniyus mɪ ɪ a Siriya
nãa.

III Nɪɛ jaa kul a wɔ mãɛ tɛɛ ka ban
tɪ sɔr wɔ.

IV Ala lɛ so ka a Josefɔ mɪ na yi a
Najaretɪ tɛɛ na be a Galilee wɛr pɔ,
na wɔ chen a Judiya wɛr pɔ, a Nãa
David tɛɛ ban bɔɔlɔ a Betlehem,

bojũu a Nãa David yir lɛ wɔ yi tɪ lɛ
ɪ a wɔ bal nɪɛ.

V Josefɔ tara na a Mɛɛr na tara a
pɔɔ won bɔɔrɔ a kulfo 'mataa chiin
ka ban tɪ sɔr ba.

VI A lɛ ban be a Betlehem ka a
Mɛɛr bie dɔɔfɔ daar ta.

VII Ka wɔ dɔɔ a pɔɔsarbɛ ka wɔ
ɪ dabile a wɔ vil wɔ a fɔbaa gaal a
dɔn mɔɔr 'wɔfɔ jie bojũu baa nyɛ jie
na kpe a sãanba kpɛfɔ jie ɛ.

VIII Pɛchiinbɛ mɪ dɔɔ gbor a tɛɛ na
ba gãn a ba piir be a mɔɔ pɔ kaara.

IX Ka a Nãanmɪn malaka yi a saaju
wa a ba sɛ, ka Nãanmɪn tɪr chaar
pɔɔ ba, ka dãbãɛ kpe ba.

X Tɪchɛ a malaka 'yer kɔ ba, “Yɪ ta
joro dãbãɛ ɛ, 'yer nɔɔ lɛ n waan a
yɪ sɛ, an ɪn chulfo kpɛɛ kɔ a nɪbɛ ba
jaa.

XI A dɪna tãɔɔ ba dɔɔ naa a
Fafaara a yɪ 'yɔɔ a Nãa David tɛɛ pɔ.
Wɔ ɪ naa a sɪ Soro nɪ a Nɪ-iraa.

XII Jãɛ yɪn na de bɔɔn wɔ nɪ nyã.
Yɪn nyɛ naa a bipɪla ban vil a fɔbaa
gaal wɔ a dɔn mɔɔr 'wɔfɔ jie.”

XIII Ajienaa a saaju malakastɪ yɔɔ
wa naa wa 'matãan a malaka 'lɔ a
ba dãna a Nãanmɪn 'yerɛ nɪ,

XIV “Tɪr wɔ ta a Nãanmɪn na be
a saaju, ka nyã'maar mɪ be a nɪbɛ
bala na peɛ a wɔ pɔɔ a wɛr pɔ.”

XV A malakastɪ na wa bar ba tɪ
lɛb do a saaju, ka a pɛchiinbɛ 'yerɛ
kɔrɔ taa, “Yɪ ɪ a sɪ chen a Betlehem
tɛɛ pɔ, tɪ kaa a yelnyɪne na ɪ ka a
Nãanmɪn tɔ 'yer sɪ.”

XVI Be lɛ ba pɔɔ chen tɪ nyɛ a Mɛɛr
nɪ a Josefɔ nɪ a bipɪla na gã a dɔn
mɔɔr 'wɔfɔ jie.

XVII A lɛ ban wa nyɛ wɔ, ba 'yer naa
a lɛ a malaka na 'yer kɔ ba a bibile
yele.

XVIII A bala ba jaa na wɔ a lɛ a
pɛchiinbɛ na 'yer a bie 'yer kɔ ba,
ka nɛɛr 'maa ba jaa.

XIX Tɪchɛ ka a Mɛɛr 'yɔɔ a anyãna
a wɔ pɔɔm tara tɪɛɛ.

XX A pɛchiinbɛ lɛb chen a piir jie
tɪ dãna Nãanmɪn na ba pɛɛɛ wɔ a
ala a jaa ban wɔ tɪ nyɛ a lɛ a malaka
na 'yer kɔ ba.

XXI A ber aniin na wa ta, ba ηmaa won a yoor ti 'yōo wō a yuor Yesu, a yuor nyā le a malaka 'yer kō a Mēer ti ka wō wa tara a pōo.

XXII Mēer na wa baar a padōor a le a Mosesi nēe na 'yer, Josefō nī a Mēer den a bie chiin a Jerusalem na ti kō a Nāanmīn.

XXIII Nitāa le a Soro na 'yer, “Yi de dabil dōo jaa kō a Soro.” (A *Yifō Gān 13:2, 12*)

XXIV Ba den a bōorlo bomo ala a Soro na 'yer ika, “N̄mama ayi bī papa pōo ayi ti pōl a ba m̄aē.” (Mosesi *Gāma Na Tu Ata 12:8*)

XXV Daba kōo dōo be a Jerusalem ban bōolo Simeon na wō i n̄tor na waa baala Nāanmīn ε. Wō mī dōo chele a Isral n̄be faafō b̄bir ka a Nāanmīn S̄ie be a wō s̄ē.

XXVI A Nāanmīn S̄ie 'yer kō wō ika won nye naa a N̄-iraa 'lō a Soro na tō nī n̄bir ti kpi.

XXVII A Nāanmīn S̄ie v̄ēn ka Simeon chen be a Nāanmīn puorfō yir bechaar pō, ka a i a Josefō nī a Mēer mī waan naa a ba bie Yesu a be na wa ir a nēe.

XXVIII Ka a Simeon de a bie 'yōo a wō n̄ū pō ti puor Nāanmīn yāan 'yere,

XXIX “Tōōnō sōo, nitāa le fon t̄ir a fō nēe kō a maa na i a fō gbāgbaa, fon tōo bar ma s̄or nī nyā'maar.

XXX Bojūu n n̄bir nye naa a fafaara,

XXXI 'lō fon chōor ka n̄re jaa nye wō.

XXXII Wōn in chāa wiil a n̄be bala na ba i a Juu n̄be ε, ti na wō i t̄ir kō a fō n̄be Isral.”

XXXIII Ka a Yesu s̄āa nī a ma nēe 'maa a le a Simeon na 'yer a wō ye.

XXXIV Ka a Simeon p̄āa 'yer nev̄ila 'yōo ba, ti 'yer kō a Mēer na i a ma, “A bie nyāna le Nāanmīn kō a Isral n̄be, ka ba yōo na ηme gber lo ti ir, na wō i jāne ka ban 'yere kperē nī wō.

XXXV N̄be yōo p̄t̄ier na gān chāa pō, ka a fōo mī pōo sōo fika sōo ban chor fō.”

XXXVI Pōo na i a Nāanmīn 'ye'yere ben be ban bōolo Ana na wō i

Fanuwel bie na wō i Aseri bal n̄re, na wō i pōo nyōo. Wō kul s̄re maal yuomo ayopōi.

XXXVII Ka a s̄re kpi ti wō i a pōokōor maal yuomō l̄jaanaar nī anaar (84). Waa gala a Nāanmīn puorfō yir ε, t̄iche wō ma ben be na wō ma gal bōdiir ti s̄oro Nāanmīn tāsōo nī a mōtōo.

XXXVIII A s̄ōo 'lōnō le wō wa a ba s̄ē ti dān Nāanmīn ti na wō 'yer a bie 'yer kō a bala jaa na chele a Jerusalem faafō b̄bir.

XXXIX A le a Josefō nī a Mēer na wa ir a nēe maal a le a Soro na bin, ba l̄eb kul a Najaretī na i a ba t̄ēe na be a Galilee wer pō.

XL Be le a bie ti nōōnō nī fōo na wō s̄ēen ȳē ka a Nāanmīn wāefō be a wō s̄ē.

XLI Yuon jaa a s̄āa naa ma ma chen a Jerusalem ti lōo na ba di a Gōl Bar Difo.

XLII Yesu na wa nye yuomo pie nī ayi ba tara won don a Difo nyā jie nitāa le ban ma ire.

XLIII A Gōl Bar Difo ber na wa baar, ba l̄eb kulo a ba t̄ēe t̄iche a Yesu bar a Jerusalem ka baa bōon ε.

XLIV Ba t̄ier ika wō taa pōo a ba n̄be kulo nī ti chen b̄bir bō'yen baa nye wō ε, na ba p̄āa yōoro bōoro wō a ba n̄be nī a ba n̄bōonsi nī a ba barmine s̄ē.

XLV Ban ba wa nye wō ε, ba l̄eb chen a Jerusalem a wō bōfō jie.

XLVI A ber ata daar le a ba ti nye wō a be a Nāanmīn puorfō yir bechaar pō, ka wō jāne a wiwiilbe chara pō chele a le ban 'yere na wō s̄oro ba s̄urfusi.

XLVII N̄re jaa na wō a le won ire a 'yersi par a chō chō nēe 'maa ba naa.

XLVIII A s̄āa nī a ma na wa nye wō a ba nēe mī 'maa ba naa ka a ma s̄or, “Pa n bie, bo le fō maal si a nitō, ka maa nī a fō s̄āa yōobō fō l̄ēē wa faa?”

XLIX Ka Yesu s̄or a ma, “Bāa 'yōo le yi yōoro bōoro ma? Yaa bōo ika in be naa a n Sāa yir ε?”

L T̄iche baa bōo a anyāna won 'yer kō ba par ε.

LI A wɔ ir pɔɔ ba, a ba p̄aa kul a Najareti a wɔ ti w̄nɔ a ba toor, tiche ka a ma 'yɔɔ a 'yer anȳana a jaa a wɔ pɔɔm.

LII Ka a Yesu n̄ɔnɔ ni yɛ ni a kp̄ɛɛ ka wɔ yele n̄m̄ɔ a N̄aan̄m̄in s̄ɛ ni a nibe s̄ɛ.

III

I Yuon pie ni an̄u le a Tiberiyus Siisa di a n̄akp̄ɛɛ ka a Pontius Pilate mi i a Judiya paal n̄akp̄ɛɛ ka a Herod mi di a Galilee n̄aa ka a wɔ yebe Filip mi i a Ituriya ni a Ttrakonitis n̄aa. Ka a Lisaniyas̄ mi di a Abilen̄ n̄aa.

II Anasi ni Kayafasi bala le i a Juu nibe boorlo niberɛ. Ka a N̄aan̄m̄in de a wɔ 'yer kɔ a Jekariya bidaba Joon be a mɔgɔɔ pɔ.

III Wɔ yon a t̄en ala a jaa na jilɔ a Jordan man na wɔ 'yere kɔɔ a nibe, "Yi lieb a yi tier na yi so a N̄aan̄m̄in kɔɔ, ka N̄aan̄m̄in v̄ɛ a yi yeldebe kɔ yi."

IV Nit̄aa le a Isaiya na seb a wɔ ḡan pɔ, "Nire 'yere naa be a mɔgɔɔ pɔ, 'Yi chɔɔr a si Soro sɔr, na yi maal a wɔ sɔr ka wɔ tor.

V Na yi 'mɔr a kɔlɔ, na yi n̄mer a t̄on ni a gb̄egb̄ens̄i ka a j̄ataa. Yi maal a sɔḡɔrs̄i a jaa ka a tor, na yi maal a sɔr nyara nyara ka wɔ sal.

VI N̄isaal bɔɔ ba jaa na nyen N̄aan̄m̄in faafɔ.' " (Isaiya 40:3-5)

VII Ka a n̄yɔɔ bala na waara a Joon s̄ɛ a N̄aan̄m̄in kɔɔ sofɔ 'yɔɔ, ka wɔ sɔɔr ba, "Yin waa bibiir, an le 'yer kɔ yi ika yi jo yi a N̄aan̄m̄in suur na waara a yi s̄ɛ?"

VIII Yi v̄ɛ ka yi befo wiil ika yi lieb a yi tier. Yi ta chene 'yere kɔɔ a yi m̄ae ika, Abraham le i a si s̄aa, n 'yere na kɔɔ yi ika N̄aan̄m̄in na t̄ɔn maal a kustbe anȳana a ba lieb i a Abraham bibiir.

IX A 'lar dɔɔl a t̄ie nyibe ju, t̄ie jaa ba wa w̄nɔ w̄ɔ s̄on ε, ban n̄maa won lob 'yɔɔ b̄u pɔ."

X Ka a n̄yɔɔ bala sɔɔr wɔ, "N̄mine sin p̄aa i?"

XI Ka Joon 'yer kɔ ba, "Isɔɔ jaa na tara fuusi ayi, wɔ ir āsɔɔ kɔ a wɔ to sɔɔ na ba tara ε, nȳa mi na tara b̄ɔdiir wɔ i a le."

XII L̄opodierbe mi wan a Joon s̄ɛ ika wɔ so ba a N̄aan̄m̄in kɔɔ, na ba mi sɔɔr wɔ, "Wiwile si mi i n̄mine?"

XIII Ka wɔ 'yer kɔ ba, "Yi ta ma de dɔɔl a le ban ika yi de ε."

XIV Sojas̄i bamine mi wan wa sɔɔr wɔ, "Sin mi, si i n̄mine?" Ka wɔ 'yer kɔ ba, "Yi ta fir nire de libir ε, yi ta mi n̄maa jir kara dɔɔl nire ε, na yi v̄ɛ ka a yi s̄ayar seen yi."

XV Ka a nibe mi na d̄ɔɔ 'yɔɔ toor chele, p̄aa tierɛ ika a Joon le t̄ɔɔ i a Ni-iraa.

XVI A Joon 'yer kɔ ba, "Maa 'lo kɔɔ le n suoro yi, tiche nire āsɔɔ na gar ma na wa naa, a wɔ nafɔɔr mibe gba, n ba see ika n for ε. 'Lo le na de N̄aan̄m̄in Siɛ ni b̄u son yi.

XVII A n̄maȳɛl naa ben a wɔ n̄u pɔ, a wɔ na yiel a m̄ɔi a vafɔ jie na wɔ kpaar a bie 'yɔɔ a boor pɔ ti chom a s̄ɔsɔɔr ni b̄u 'lo na ba tara kp̄iinfɔ bar."

XVIII Joon kp̄aa ban ni yelyɔɔ na wɔ 'yer a N̄aan̄m̄in 'yer kɔ ba.

XIX Tiche a n̄aa Herod na de a wɔ yebe pɔɔ Herodiyas kul, Joon 'yer wɔ naa ika a ba tara sɔr ka wɔ kul wɔ ε, ti 'yer wɔ a d̄ebe amine won i.

XX Herod le maal deer won v̄ɛ ka ba nyɔɔ Joon ti 'yɔɔ a pɔɔfɔ die pɔ.

XXI Ban ba nyɔɔ a Joon pɔɔ sere ε, wɔ so naa a nibe a N̄aan̄m̄in kɔɔ na wɔ mi so a Yesu a N̄aan̄m̄in kɔɔ. Ka a Yesu sɔɔrɔ N̄aan̄m̄in ka a saaju yuo.

XXII Ka a N̄aan̄m̄in Siɛ de papa āḡan suu wa 'mar a Yesu ju, ti a kɔkɔr yi be a saaju 'yer, "F̄ɔɔ le i a n Bidan̄naa ka fu yele pel a n pɔɔ."

XXIII Yesu nyen yuon hjer ni pie ti piel a wɔ t̄m̄ɔ, ka nibe tier ika wɔ i naa a Josefɔ bidaba, na i a Heli bidaba,

XXIV Matati bidaba, Levi bidaba, Melki bidaba, Janai bidaba, Josefɔ bidaba,

XXV Matatiası bidaba, Amosı bidaba, Nahum bidaba, Esili bidaba, Nagai bidaba,

XXVI Maat bidaba, Matatiası bidaba, Semeyin bidaba, Joseki bidaba, Joda bidaba,

XXVII Joanan bidaba, Aresa bidaba, Jerubabel bidaba, Sealtıel bidaba, Neri bidaba,

XXVIII Melki bidaba, Adi bidaba, Kosam bidaba, Elmadam bidaba, Eri bidaba,

XXIX Josua bidaba, Eliyeja bidaba, Jorim bidaba, Matati bidaba, Levi bidaba,

XXX Simeon bidaba, Juda bidaba, Josefo bidaba, Jonam bidaba, Eliyakim bidaba,

XXXI Melea bidaba, Mena bidaba, Matata bidaba, Natan bidaba, David bidaba,

XXXII Jesı bidaba, Obed bidaba, Boaji bidaba, Salmon bidaba, Nason bidaba,

XXXIII Aminadab bidaba, Aram bidaba, Hejoron bidaba, Pereji bidaba, Juda bidaba,

XXXIV Jekob bidaba, Isaaki bidaba, Abraham bidaba, Tera bidaba, Nahor bidaba,

XXXV Serugu bidaba, Weru bidaba, Peleg bidaba, Eber bidaba, Sela bidaba,

XXXVI Kainan bidaba, Afakadı bidaba, Sem bidaba, Nowa bidaba, Lameki bidaba,

XXXVII Metusela bidaba, Enok bidaba, Jared bidaba, Mahalaleel bidaba, Kenan bidaba,

XXXVIII Enosı bidaba, Setı bidaba, Adama bidaba, Nāanmın bidaba.

IV

I Nāanmın Sıe seen a Yesu na wu lıeb wu yin a Jordan man jie kpēn wu a mōgōo pō.

II Be le a tu beer wu kaa ber lıjaayi, waa di bon jaa a ber anyāna pō ε, ka a kō kpe wu.

III A tu 'yer kō wu, "Ala ı fōo le a Nāanmın Bie, 'yer kō a kōsıbe anyāna, ka a lıeb bōdiir."

IV Ka a Yesu 'yer kō wu ıka, a seb a Nāanmın gān pō ıka, "Bōdiir tee kō tōo kō nıre nyevor ε." (Mosesı Gāma Na Tu Anūu 8:3)

V A tu le tara won don tōo ju ti wiil wu a nāa di jiir a jaa na be ka a wer pō

VI tu 'yer, "In kō fū naa anyāna a jaa fōo nı a ba nāyele, maa le ba de a ba fōo kō, ka n mı na de kō nıre 'lo jaa un bōoro.

VII Ala ı, fō gbur dumo puor ma fōo le so."

VIII Ka Yesu 'yer wu, "A seb a Nāanmın gān pō ıka, Nāanmın tee le a see ıka fō puor, na fō tōnō kōro a 'lo tee." (Mosesı Gāma Na Tu Anūu 6:13)

IX A tu le tara won chiin a Jerusalem ka wu ti do a puorfū yir jie 'lo na do na wu 'yer kō a Yesu, "Ala ı fōo le a Nāanmın Bie o lo a tēe,

X bojūu a seb a Nāanmın gān pō ıka, 'Nāanmın na vē naa ka a wu malakası wa gu fō taa lee,

XI na ba nyoo fū nı a ba nuur ka a fō gber kō ηme kōsır ε.' " (Yiel Gān 91:11, 12)

XII Ka a Yesu 'yer kō a tu, a mı seb a Nāanmın gān pō ıka, "Ta beer a fō Nāanmın kaa ε." (Mosesı Gāma Na Tu Anūu 6:16)

XIII A tu na wa baar a beer kaa anyāna wu bar won ti chen, ti le guro nı sōo kōo won le wa nye jie.

XIV Yesu lıeb kul a Galilee nı a Nāanmın Sıe kpēo ka a wu ye le yaar a wer 'lo wu jaa.

XV Wu ti wile naa a nıbe a ba lōofu jiir ka a nıre jaa peere wu.

XVI Yesu lıeb chen a Najaretı be won nōo, a Pēnfō Bıbir Daar wu ti kpēn a ba lōofu yir an ı le le wu ma ure na wu ir ara na won kar gān.

XVII Ka ba de Isaiya gān kō wu, ka wu nyoo 'yer a jie 'lo ban seb,

XVIII "Nāanmın Sıe be naa a n 'yōo, bojūu wu ir ma naa ıka n ti 'yer a 'yer nōo kō a nōn dēme, naa mı ti 'yer kō gbāgbaar ka ban so ba māe, naa 'yer kō jōn ka ba yuo, naa 'yer faa a bala ban gere,

XIX naa 'yer a Nāanm̄n maal v̄la yuon k̄u ba." (Isaiya 61:1, 2)

XX Be le w̄ pilõ a ḡan de k̄u a t̄õtõnõ t̄i j̄an̄e, ka a n̄ibe ba jaa na be a l̄õof̄o yir k̄pa a n̄ibie 'yõõ w̄o.

XXI Ka w̄o piel 'yere k̄urõ ba, "D̄ina a le yun w̄õ a Nāanm̄n ḡan p̄o, a t̄i naa a le."

XXII Ba jaa 'yere naa a w̄o s̄õ 'yer ka ba n̄eer 'maa a 'yer v̄iel̄s̄i na yire a w̄o n̄ee p̄o ka ba surõ taa, "A ba t̄i a Josef̄o bidaba le a nyã e?"

XXIII Ka a Yesu 'yer k̄u ba, "S̄ire jaa le, yun suor ma naa n̄i a sokpa nyã, 'T̄it̄ile, t̄ul a f̄õ m̄ãe, maal a ala fon maal a Kapenahum ka a f̄õ t̄ee.' "

XXIV A w̄o 'yer k̄u ba, "Yelmãe le n̄ 'yere k̄urõ ȳi ika, ba maa de Nāanm̄n 'ye'yere a w̄o m̄ãe t̄ee p̄o e.

XXV Yelmãe le n̄ 'yere k̄urõ ȳi ika p̄ok̄oyõ ben a Isral n̄ibe wer p̄o a Elaija s̄õ, a war b̄uu 'lo na d̄õõ ŋmaa a yuom ata n̄i ŋmers̄i ayõob a wer w̄o jaa.

XXVI T̄iche Nāanm̄n ba t̄õ a Elaija a p̄ok̄õe ba nyã ãs̄õ jaa s̄ẽ e, t̄i t̄õ w̄o a p̄ok̄õor na be a Jarefat na be a Sidon wer p̄o.

XXVII A Nāanm̄n 'ye'yere Elisa s̄õ, k̄õk̄õn m̄i ben a Isral n̄ibe wer p̄o t̄i ãs̄õ jaa ba sa e, ka Naaman na ȳi a Siriya wer p̄o ba le e."

XXVIII A n̄iyõõ bala na be a l̄õof̄o yir 'lo p̄o, ka suur k̄pe ba jaa.

XXIX Ba ir da w̄o yin a t̄ee p̄o don a t̄õ 'lo ju a ba t̄ee na m̄e b̄õrõ ika ba daa w̄o lob a t̄õ koro p̄o.

XXX T̄iche ka w̄o f̄ool ȳi a n̄iyõõ bala s̄ãls̄õ a le na w̄o chen.

XXXI Be le w̄o suu chen a Kapenahum na be a Galilee wer p̄o, ka a P̄enf̄o B̄ibir Daar ka w̄o piel wile a n̄ibe.

XXXII Ka a w̄o wiilf̄o 'maa ba n̄ee boj̄uu a w̄o 'yer tara na k̄p̄õ.

XXXIII Daba m̄i ben a be a l̄õof̄o yir na tara a d̄eer s̄õ, ka a s̄id̄eer be a w̄o 'yõõ, a w̄o ŋme chelma suor,

XXXIV "Ai, a f̄õõ Yesu na ȳi a Najaret̄i, bo f̄õ b̄õrõ ka a s̄i s̄ẽ? F̄õ wa naa ika f̄õ wa s̄õ s̄i bar b̄u? N

b̄õõ naa a n̄inȳne fon t̄i, f̄õ t̄i naa a Nāanm̄n n̄icheche 'lo."

XXXV Ka Yesu t̄an w̄o, "P̄õõ a n̄ee t̄i wa ȳi a daba 'yõõ." A s̄id̄eer daan a daba lob a n̄ibe niem t̄i na w̄o ȳi a daba 'yõõ t̄i waa 'yõõ w̄o baal e.

XXXVI Ka a n̄eer 'maa a n̄ibe ka ba suor taa, "Wiilbuor m̄i n̄i nyã? W̄õ den k̄p̄õõ n̄i t̄õof̄o 'yer k̄u a s̄id̄ebe ka a ȳi."

XXXVII Ka a w̄o yele yaar de a t̄en ala na jilõ a be.

XXXVIII Yesu ȳi naa a l̄õof̄o yir na w̄o chen a Simon yir. Ka ãḡan t̄o a Simon d̄ãe ma ka ba suor a Yesu ika w̄o s̄õõ w̄o.

XXXIX Ka w̄o guun ger a p̄õõ na w̄o t̄an a ãḡan t̄ol ka w̄o bar a p̄õõ, ka w̄o sa na w̄o ir maal b̄õdiir k̄u ba.

XL A m̄õt̄õõ na wa m̄urõ n̄ibe waan naa ba baals̄i a Yesu s̄ẽ, ka w̄o d̄ool ba a w̄o n̄uu na w̄o s̄ãa baal jaa b̄orõ ban waan.

XLI S̄id̄ebe yin a n̄iyõõ 'yõõ t̄ana 'yere, "F̄õ t̄n Nāanm̄n Bie." T̄iche ka a Yesu t̄an ba ka ba ta 'yere e, an t̄i ba b̄õõn naa ika 'lo le t̄i a N̄i-iraa.

XLII A wer na wa chaar Yesu yin t̄i j̄an̄e a jie ãs̄õ w̄o ȳõ, ka a n̄ibe yõõ w̄o t̄i nye a jie w̄on be ba le b̄õrõ ika w̄o bar ba t̄i chen e.

XLIII T̄iche ka w̄o 'yer k̄u ba, "A see naa ika n̄ 'yer a Nāanm̄n n̄aalõõ 'yer k̄u a t̄en anyã m̄i boj̄uu a le 'yõõ le a Nāanm̄n t̄õ ma."

XLIV T̄i na w̄o chene 'yere a Nāanm̄n 'yer be a a ba l̄õof̄o yie a Juu n̄ibe t̄ee p̄o.

V

I B̄ibir ãs̄õ Yesu be naa a Gensaret̄i man n̄ee, ka n̄iyõõ ara jilõ w̄o chele a Nāanm̄n 'yer.

II W̄õ nyen ḡbors̄i ayi a gogoro n̄ee a j̄anyõõr̄õõ na bar t̄i suu p̄eere a ba loyaars̄i.

III Ka w̄o k̄pe a ḡboro ãs̄õ p̄o na t̄i Simon bon t̄i suor w̄o ika w̄o daa w̄o ka w̄o j̄aan a gogoro b̄ãlãa. W̄õ p̄ãa j̄an̄e naa a ḡboro p̄o t̄i wile a n̄ibe.

IV W̄õn wa baar a 'yer ka w̄o 'yer a Simon, "Daa a ḡboro chiin a k̄õdie p̄o na f̄õ t̄i lob a f̄õ loyaar."

V Ka a Simon 'yer, "Kpākpāana, tāsɔɔ jaa le si lob lēēē ti saa nyɔɔ bon ε, tiche fon 'yer go, in lobaa."

VI Ban wa lob, ba nyɔɔr jāyɔɔ ka a lɔyaarsɩ ure na chier.

VII Ka ba 'lur a ba taaba na be a gboro āsɔɔ pɔ, ka ba wa sɔɔ ba. Ba wa naa ka a gborɩ a jaa ayi wa sɛɛ ka ba ure na mɔr.

VIII Simon Pita na wa nye a le, wɔ lon kpa a Yesu niem ti 'yer, "N Soro ser chen ti bar ma yelbe-ure le n i."

IX A jāyɔɔ anyā ban nyɔɔr jūu, 'lo ni a wɔ taaba nɛer 'maa naa.

X Le le a Jemesɩ ni Jɔɔn na i a Jebedee bibiir na i a Simon taaba. Ka Yesu 'yer kɔ a Simon, "Ta joro dābāε ε, an yi dɩna chiine fon nyɔɔrɔ na nɩbe 'yɔɔnɔ Nāanmɩn nāalɔɔ pɔ."

XI Be le ba tɔɔ a gborɩ waan a gogoro nɛε wa bar bomo a jaa ti turo a Yesu.

XII Yesu na wa be a tēε āsɔɔ pɔ, daba kōkōmɔ baal na de a āgān wɔ jaa nyen a Yesu na wɔ lo kpa tēε a Yesu niem ti sɔɔr wɔ, "N Soro, fɔɔ sɔɔ, sāa ma."

XIII Ka Yesu tur a wɔ nūu sɩr a daba ti 'yer, "N sɔɔ naa sa." Ajienaa ka a kōkōmɔ baal bar wɔ.

XIV Be le a Yesu 'yer kɔ wɔ, "Taa 'yere kɔrɔ nɩre ε, ti chen ti wiil a fɔ māε kɔ a Juu nɩbe bɔɔrloro na fɔ ir a nɛε 'lo a Mosesɩ na dɔɔ 'yer ka a di dāasɩε ika fɔ in nɩsɔ."

XV Tiche ka a wɔ yele chene ηme yaar a jie wɔ jaa ka a nyɔɔ wa chele a wɔ 'yer ka wɔ sāa a ba baalsɩ.

XVI Tiche wɔ ma chene na tɔɔ wɔ māε yin chēchē ti sɔɔrɔ Nāanmɩn.

XVII Bɩbir āsɔɔ Yesu na wile ka a i a Faraseemine ni a Mosesɩ Nɛε wiwiilbe na yi a Galilee tēbil a jaa ni a Judiya ka bamine yi a Jerusalem mi ben be jāne. Ka a Soro kɔ a Yesu kpɛɔ ika wɔ sāan baalsɩ.

XVIII Dɔɔr bamine tuon nɩre ni sɔɔ a nuur ni a gbεε na kpi waan bɔɔrɔ ika ba kpɛn wɔ ti gaal a Yesu niem.

XIX Ban ba wa nyere sɔr a nyɔɔ jūu, ba don naa gar ju ti yuo bɔɔ tur bar ka wɔ suun a sɔɔ a nɩbe sālsɔɔ ti gā a Yesu niem.

XX Yesu na nye a le ban sɔɔ de, ka wɔ 'yer kɔ a baalaa, "N baraa, a fo yeldebe vɛn bar."

XXI Ka a nɛε wiwiilbe ni a Faraseemine pāa jē tɩere, "An le a nyā na jāne fere sɔɔnɔ a Nāanmɩn yuor a nitɔ? An le na tɔɔ nɩre yelbier vɛ bar ka Nāanmɩn tɛε ba le ε?"

XXII Yesu bɔɔn a le ban tɩere ka wɔ sɔɔr ba, "Bo le yi tɩere a anyā a le a yi puom?"

XXIII 'Yer buor le i kōmōkōmō? N 'yer ika a wɔ yeldebe vɛn bar bu ni n 'yer ika wɔ ir chiine?

XXIV Tiche nitɔ le yin bɔɔ ika a maa Nɩsaal Bie tara na kpɛɔ a wer pɔ na vɛ yeldebe bar." Ka wɔ 'yer kɔ a dagbere, "Fɔɔ le n 'yere ni ir 'mɔɔ a fɔ sɔɔ kulo ni."

XXV Ajienaa ka wɔ vaa ir ara a ba niem, 'mɔɔ a wɔ bɔgānaa pɛere Nāanmɩn kulo ni.

XXVI Ka nɩre jaa nɛε 'maa ka ba dāna Nāanmɩn. Ka dābāε kpε ba ka ba 'yere, "Si nyen yelkal bala dɩna."

XXVII A anyā puor Yesu yin ti nye lɔpodiere ban bɔɔl Levi na jāne diere wɔ lɔposɩ, ka wɔ bɔɔl wɔ, "Ir turo ma."

XXVIII Ka a Levi vaa ir bar bomo a jaa ti turo wɔ.

XXIX Levi maal bɔdiir kɔ a Yesu a be a wɔ yir na wɔ bɔɔl a taaba lɔpodierbe ni nyɔɔ ka ba wa 'mataa dire.

XXX Tiche a Faraseemine ni a Mosesɩ Nɛε wiwiilbe hūhūnɔ ni a yele nyā sɔrɔ a Yesu poturbo, "Bo le so ka yi 'mataa dire ni a lɔpodierbe ni a tɔdebe tɔnbɔ?"

XXXI Ka Yesu 'yer kɔ ba, "A ba i nɩre na kpɛme le chiine titile jie ε, tiche baalaa le ma chen.

XXXII N ba wa ika n wa bɔɔl a nitorsɩ ε, n wa naa ika n wa bɔɔl a tɔdebe tɔnbɔ ka ba wa lieb tɩer."

XXXIII Ka ba le sɔɔr a Yesu, "Nmine a i ka Jɔɔn poturbo ni a Faraseemine poturbo ma jɛn kɔ sɔɔrɔ Nāanmɩn, tiche ka a fɔɔ poturbo ma tɔɔ kpal a dib ni a nyūfo a le a tɔtɔ?"

XXXIV Ka a Yesu sɔɔr ba, "Fon tɔɔ maal a bala ban bɔɔl a pɔɔ paalaa

jie ka ba jën kō a pɔɔ paalaa sɪrɛ na chɛnɛ be a ba sɛ ɔ?

XXXV Tiche bɪbir kōɔ na wa vɪɛ naa ka a pɔɔ paalaa sɪrɛ yi a ba sɛ, a ber ala pɔ 'lo ban jën nɪ kō."

XXXVI Sokpa nyā le wɔ lob kɔ ba, "Nɪrɛ maa ŋmaa fɔpaalaa sɛ choo fɔkora a pɔ ɛ, 'lo be ɪ a le a fɔpaalaa na chɪɛraa a fɔkora, bɔpaalaa nɪ bɔkora kō tɔɔ 'mataa ɛ.

XXXVII Nɪrɛ maa 'yɔɔ dābāɪn a dāa wɔkora a pɔ ɛ, 'lo be ɪ a le a dābāɪn na pur naa a wɔɔ ka a dāa kpaar ka a wɔɔ mɪ sɔɔ.

XXXVIII Ba ma den dābāɪn 'yɔɔ a dāa wɔpaalaa pɔ.

XXXIX Nɪrɛ wa nyū a dāgaa wɔ maa le bɔɔrɔ a dābāɪn ɛ, wɔ ma 'yer ɪka a dāgaa ɪn gar a dābāɪn."

VI

I A Pɛnfɔ Bɪbir āsɔɔ daar, Yesu nɪ a wɔ poturbo kpɛn tala a puo sālɔɔ, ka a wɔ poturbo piel fɔɔ a bɔbie na ba ŋmɪɛnɛ nɪ a nuur ɔɔɔ.

II Ka a Farasee bamɪnɛ sɔɔr ba, "Bo le yɪ ɪrɛ a le na ba tara sɔr a Pɛnfɔ Bɪbir Daar ɛ?"

III Ka a Yesu 'yer kɔ ba, "Yaa kar a Nāanmɪn gān pɔ nyɛ a le a David na dɔɔ ɪ nɪ a wɔ nɪbɛ a kō na kpɛ ba ɛ?"

IV Wɔ kpɛn a Nāanmɪn yir tɪ de a paanɔɔ ala ban bin kɔ Nāanmɪn na wɔ 'wɔb an ba tara sɔr ɛ, ka a Nāanmɪn bɔɔrlorbo tɛɛ ba le ɛ. Tɪ de amɪnɛ mɪ kɔ a wɔ nɪbɛ."

V Ka a Yesu pāa 'yer kɔ ba, "Maa Nɪsaal Bie le ɪ a Pɛnfɔ Bɪbir Soro."

VI A Pɛnfɔ Bɪbir Daar āsɔɔ, wɔ ben a ba lɔɔfɔ yir na wɔ wɪle, ka a daba āsɔɔ be be a nūsɔɔ na kpi.

VII A Faraseemɪnɛ nɪ a nɛɛ wiwi-ilbe bɔɔrɔ sɔr na gar 'yɔɔ a Yesu, le le ba tɔɔ gbɔr kaara wɔ ɪka ba kaa ala ɪ wɔn sāan a baal a Pɛnfɔ Bɪbir ɔ.

VIII Tiche Yesu bɔɔn a le ban tɪɛrɛ na wɔ 'yer kɔ a daba 'lo nūu na kpi, "Ir ara ka nɪrɛ jaa nyɛ fɔ." Ka a daba ir ara.

IX Ka a Yesu pāa 'yer kɔ ba, "N sɔɔr yɪ kaa, bo le sɛɛ ɪka a maal a Pɛnfɔ Bɪbir Daar, fɔ maal vɪla bu fɔ maal

dɛɛr? Fɔ kɔ nɪrɛ bu fɔ faa nɪrɛ, bu fɔ sɔɔ bar?"

X Wɔ kāan ba jaa gɔɔr tɪ 'yer a daba, "Tur a fɔ nūu." A wɔ tur ka a nūu wɔ jaa sa.

XI Tiche ka a suur kpɛ ba ka ba guoro taa a le ban na ɪ a Yesu.

XII A ber ala āsɔɔ pɔ, Yesu don a tɔɔ ju Nāanmɪn sɔɔrfɔ jie, wɔ sɔɔr Nāanmɪn a tāsɔɔ 'lo wɔ jaa.

XIII A wer na wa chaar a bibio, wɔ bɔɔl naa a poturbo ka ba wa a wɔ sɛ, ka wɔ ir a ba pɔ pie nɪ ayi bɔɔl ba nɪtɔnsɪ.

XIV A bala won ir le, Simon won le kɔ yopaalaa Pita, nɪ a wɔ yebe Andiru, Jemesɪ, Jɔɔn, Filip, Batolomi,

XV Matiu, Tomasɪ, Jemesɪ na ɪ Alfayasɪ bidaba, Simon na mɔɔ nɪbir nɪ a wɔ wer yebe,

XVI Jemesɪ bidaba Judas, nɪ a Judas Istkariyot 'lo le wa ɪ a gagaraa.

XVII Yesu tara ban suun ka ba tɪ ara a jie 'lo na jātaa, kaa poturbo yɔɔ be be, ka a nɪyɔɔ mɪ yi Judiya, Jerusalem, ka bamɪnɛ mɪ yi a Tire tɛɛ nɪ a Sidon tɛɛ na be a man koor.

XVIII Ba wa naa ɪka ba wa chel a wɔ 'yer tɪ wɔ sāa a ba baalsɪ. Wɔ sāan a bala ba jaa na tara a sɪdɛbe.

XIX Ka a nɪyɔɔ bala dɔɔnɔ taa bɔɔrɔ a Yesu sɪrfɔ bojūu kpɛɔ yire naa a wɔ pɔ sāana a ba jaa baalsɪ.

XX Yesu kaara naa a wɔ poturbo tɪ 'yer, "Pɔpɛl le kɔ a yɪn banyāna na ɪ a nɔn dɛme. Yɪn le so a Nāanmɪn nāalɔɔ.

XXI Pɔpɛl le kɔ a yɪn a kō na kpɛ pɔpāanyā yɪn le na wa tɪ. Pɔpɛl le kɔ a yɪn na kōnɔ a pɔpāanyā, yɪn wa laara naa.

XXII Pɔpɛl le kɔ yɪ a nɪbɛ na wa 'laar yɪ, na ba oo yɪ bar, tɪ tɔɔrɔ yɪ na ba sɔɔnɔ a yɪ yuor fɪka bɔdɛɛr a maa Nɪsaal Bie jūu.

XXIII A bɪbir nyā wa vɪɛ yɪ chɪle nɪ pɔpɛl, bojūu a yɪ sāyar waa naa na be a saaju. Le le a ba sākpaamɪnɛ dɔɔ maal a Nāanmɪn 'ye'yerbe.

XXIV Nebier pɔɔn a yɪn na ɪ a tara dɛme, yɪn 'lo nyɛn a yɪ 'maalfɔ.

XXV Nebier kpɛn a yɪn na tɪ ɪ a pɔpɔanyɔ kɔ na kpe yɪ naa. Nebier kpɛn a yɪn na laara a pɔpɔanyɔ, yɪn lɛ nɪbaal na wa kpe a yɪ kɔnɔ.

XXVI Nebier kpɛn a yɪn nɪbe jaa na bɔɔlɔ yɪ yo sɔ, lɛ lɛ a ba sɔakpɔmɪne mɪ dɔɔ bɔɔlɔ a jir 'yer'yerbe a yosɔn.

XXVII "Tɪche n 'yerɛ na kɔrɔ a yɪn na chele a n 'yer, yɪ nɔ a yɪ dɔdɔmɔsɪ na yɪ maal vɪla kɔ a bala na 'laar yɪ.

XXVIII Yɪ 'yer nevɪla 'yɔɔ a bala na pɔ 'yɔɔ yɪ, na yɪ sɔrɔ Nɔanmɪn kɔrɔ a bala na gere yɪ.

XXIX Nɪre wa 'ma fɔ tɔkpal pɔ, lɛ lɛb a bɔ'yen ka wɔ lɛ 'ma, nɪre wa de a fɔ fuu kpɛɛ ta mɔɔ wɔ a fuu bile ɛ.

XXX Nɪre jaa wa sɔr fɔ bon de kɔ wɔ, nɪre wa de a fɔ bon taa lɛ wa sɔrɔ wɔ go ɛ.

XXXI A lɛ yɪn bɔrɔ ɪka a nɪbe ba maal kɔ yɪ, yɪ mɪ maal a lɛ kɔ ba.

XXXII "Ala ɪ yɪ nɔ naa a bala na nɔ yɪ, yobuor lɛ yɪ nyɛ? A yelbetɔnbɔ gba mɪ nɔn a bala na nɔ ba.

XXXIII Ala ɪ yɪ maala na vɪla kɔrɔ a bala na maal yɪ a vɪla, yobuor lɛ yɪn nyɛ? A yelbetɔnbɔ gba mɪ ɪre naa a lɛ.

XXXIV Ka ala ɪ fɔ pɛɛn a bala fɔn tɪɛr ɪka ban wa yab fɔ naa, yobuor lɛ yɪn wa nyɛ? A yelbetɔnbɔ ma pɛɛn a ba taaba tɪɛrɛ ɪka ban wa yab a jaa.

XXXV Tɪche yɪ nɔ a yɪ dɔdɔmɔsɪ na yɪ maal vɪla kɔ ba, yɪ pɛɛ ba na yɪ taa chele ɪka ba lɛ wa yab yɪ ɛ. Ala lɛ a yɪ sɔyar na waa, ka yɪ na ɪ a saaju Nɔanmɪn bibiir, bojɔu 'lɔ lɛ maala vɪla kɔrɔ a nɪhayasɪ nɪ putudɛme.

XXXVI Yɪ ɪ nɪbibaal dɛme nɪtɔa lɛ a yɪ Sɔa na ɪ a nɪbibaal sɔɔ.

XXXVII "Yɪ ta tɔr nɪre 'yer ɛ, ka Nɔanmɪn mɪ wa tɔr a yɪ 'yer ɛ. Yɪ ta 'yɔɔ nɪre 'yer ɛ, ka Nɔanmɪn mɪ ta 'yɔɔ yɪ 'yer ɛ. Yɪ vɛ kɔ nɪre ka Nɔanmɪn mɪ vɛ kɔ yɪ.

XXXVIII Yɪ de tɪr, Nɔanmɪn mɪn kɔ yɪ naa, man vɪla tɪ dib 'yɔɔ tɪ ye yeɛ ka a yaara, an kpaar dɔɔl a yɪ gbɛɛ ju. A bon 'lɔ yɪn man tɪr, 'lɔ mɪ lɛ a Nɔanmɪn na man kɔ yɪ."

XXXIX Sukpa nyɔ lɛ a Yesu lɛ lɔb kɔ ba, "Jɔɔ na tɔɔn jɔɔ tɔɔ? Ba jaa ayi kɔ lo bɔɔ pɔ ɛ?"

XL Nɪre na jɔna wɔ kɔ tɔɔ gar a wɔ wiwile ɛ, tɪ 'lɔ wa jɔn baar won tɔɔ kaara a wɔ wiwile kaar.

XLI "Nɪmɪne a fɔ kaara a dabile na be a fɔ yebe nɪbir pɔ, tɪ ba chele a dakpɛɛ na be a fɔɔ nɪbir pɔ ɛ?"

XLII Bu Nɪmɪne a ɪ ka fɔ 'yer kɔ a fɔ yebe, n yebe vɛ ka n ir a a dabile bar a fɔ nɪbir pɔ, tɪ ba ire a dakpɛɛ na be a fɔɔ nɪbir pɔ ɛ? Fɔɔ nɪbele nyɔ, de nie ir a dakpɛɛ a fɔ nɪbir pɔ bar na fɔ pɔa nyere tɔɔ ir a dabile a fɔ yebe nɪbir pɔ bar.

XLIII "Tɪsɔ ba wɔnɔ bidɛbe ɛ, bu tɪdɛɛr mɪ ba wɔnɔ bisɔn ɛ.

XLIV Tɪɛ jaa a wɔ wɔmɔ lɛ ba ma de bɔɔn wɔ. Ba maa pɔr kɔkɔɔ gɔtɪɛ ju ɛ, bu pɔr 'wɔrɔ tamiir tɪɛ ju ɛ.

XLV Nɪsɔ a yelsɔ ala na be a wɔ pɔɔm lɛ wɔ ma 'yerɛ, ka a nɪdɛɛr mɪ ma 'yerɛ a yeldɛbe ala na be a wɔ pɔɔm. Ala na sɛɛ a pɔɔ lɛ a nɛɛ ma 'yerɛ.

XLVI "Nɪmɪne a yɪ bɔɔlɔ ma ɪka Soro, tɪ na yaa turo a lɛ ɪn 'yer ɛ?"

XLVII Nɪre jaa na wa a n sɛ na wɔ wɔ a n 'yer tɪ maala, ɪn wiil yɪ naa a lɛ won be.

XLVIII Wɔ kaara fɪka nɪre na mɪɛre yir na wɔ tuu a dachin par kparaa bɔɔ tɪ pɔɔn kɔsɪr na mɛ a dachin dɔɔl. Kɔɔ wa jaar yɪ jilɔ a yir, ka a kɔsɛbe nɪmiere a yir tɪ waa dam ɛ, bojɔu ba mɛ won sɔ.

XLIX Tɪche nɪre 'lɔ na wɔ a n 'yer tɪ na waa maala ɛ, wɔ kaara fɪka nɪre na mɛ yir dɔɔl a tɔn mɔr ju, waa tuu tɪ mɛ ɛ. A kɔsɛbe wa yin nɪme a dachin, ka a dachin wɔ jaa lo nɪmɛr."

VII

I A lɛ a nɪbe na wɔ a 'yersɪ anyɔna a Yesu na 'yer kɔ ba baar wɔ chen a Kapenahum.

II Be lɛ a soja nɪdiere gbɔgbaa won nɔ yɔɔ jaa bɪɛrɛ ɪre na nɪmaa vɔr.

III Soja nɪdiere na wɔ a Yesu yebe, wɔ tɔn a Juu nɪbe nɪdiere bamɪne

ka ba ti suor a Yesu ka wo wa saa a wo gbāgbaa.

IV Ba wan a Yesu sē wa suor wo yāyāabile 'yere, "A daba nyā sē naa ɪka fɔ ti sɔ wo,

V bojūu wo nōn a si nibe na vē ka ba me a si lōfo jie."

VI Yesu pɔɔ ba naa ka ba 'mataa chiine ti gborɔ a daba yir, ka wo tō a wo barmine ka ba tuor 'yer a Yesu ɪka. "N Soro, ta bal a fɔ mǎe ε, bojūu n ba sē ka fon wa kpe a n yir ε.

VII Ala le so gba maa mǎe na ba 'la wa a fɔ sē ε. Tiche 'yer bir tē an sǎan a n gbāgbaa.

VIII Bojūu maa mǎe tara na nɪbere ɪn joro dābǎe, naa mi tara a sojasi ka ba mi be a n pīlem. Maa 'yer kɔ āsɔɔ ɪka wo, chen wo ma chen naa, bu āsɔɔ ɪka wo wa, wo ma wa naa. N ma 'yer kɔ a n gbāgbaa, maal anyā, ka wo ma maal."

IX A le a Yesu na wō a nitō a daba nyā na ba ɪ a Juu nɪre na 'yer, ka ne'maa wo, ka wo lieb 'yer kɔ a niyɔɔ bala. "A Isɪral nibe pɔ gba, n ba nye a sɔfo nyā borɔ ε."

X Ka a wo barmine bala won tō lieb kpe a yir ti nye ka a gbāgbaa sa.

XI Ala le a wer chaar ka Yesu ni a wo poturbo 'matāan niyɔɔ na turo wo ka ba 'mantaa chen a tēe ban bɔɔɔ Nain.

XII Won wa gbor a tēe dōdɔr kɪeraa ba tuon kūu wa yin na ɪ a pɔɔ bidabō'yen ti wo ɪ pɔkɔɔr. Ka a tēe 'lo nibe yɔɔ mi pɔɔ wo.

XIII A le a Soro na wa nye a pɔɔ, nɪbaal kpe wo naa ka wo 'yer kɔ a pɔɔ, "Ta kōnō ε."

XIV Ti na wo chen ti sur a kūu ban tuo, ka a bala na tuo a ba ara. Ka a Yesu 'yer, "Pɔlbile, fɔɔ le n 'yere ni ir."

XV Ka a kūu vaa ir jāne ti piel na wo 'yere ka Yesu de wo kɔ a ma.

XVI Dābǎe kpēn ba jaa ka ba pēere Nāanmɪn 'yere ni, "Nāanmɪn 'ye'yerkpēe āsɔɔ le yi si, Nāanmɪn wan ɪka wo wa sɔɔ a wo nibe."

XVII Ka a Yesu yele nme jaar a Judiya paal wo jaa ni a tēn ala na gbor.

XVIII Joɔn poturbo ti man a yele anyā a jaa kɔ wo, ka wo bɔɔl a ba ayi

XIX na wo tō ba a Soro sē ka ba ti suor wo kaa, "Fɔɔ ɪ a 'lo na wa bu si chele niyuo?"

XX Ka a nibe bala wa a Yesu sē wa 'yer, "A Joɔn kɔsuor le tō si a fɔ sē ɪka si wa suor fɔ kaa, fɔɔ le ɪ a 'lo na wa bu si chele niyuo?"

XXI A sɔɔ 'lōnō mi le Yesu sǎa baalsi, bala na tara a sɪdebe na wo yuon jōn nɪbie.

XXII Ka wo 'yer kɔ a bala a Joɔn na tō, "Yi lieb kul ti man kɔ a Joɔn a le yin nye ti wō, jōn nyere naa ka gbersi chiine ka kōkōn sa, ka wōn wōnō, ka kūusi ir ɪ vɔe, ka a 'yer nōɔ mi ta a nōn dēme.

XXIII Pɔpɔl sɔɔ le a 'lo a n yele na ba bār wo lɔb ε."

XXIV A bala a Joɔn na tō na wa chen baar, Yesu piel 'yere a Joɔn 'yer kɔɔ a niyɔɔ bala, "Bo le yi dōɔ kpe a mɔgɔɔ pɔ a kaafɔ jie? A jumur a sesebe na dōnō bu?"

XXV Ala ba ɪ le ε, bo yi chen ti nye? Daba na su bōpɪel ɔ? Kai, a bala na suro a bōsōn, na ba dire a bōsōn nāa yir le ba ma be.

XXVI Tiche bo le yi ti nye? Nāanmɪn 'ye'yere ɔ. Jo, n 'yere na kɔɔ yi ɪka wo gar Nāanmɪn 'ye'yere.

XXVII A anyā yele le seb a Nāanmɪn gān pɔ ɪka, 'In tō naa a n tōtōnō ka wo de a fɔ nie na wo ti chɔɔr a fɔ sɔr kɔ fɔ.' *(Malakai 3:1)*

XXVIII N 'yere na kɔɔ yi ɪka bala pɔɔ na dɔɔ ka a wer pɔ ba ɪ kpēe gar a Joɔn ε, tiche 'lo mi na ɪ jaa pɔɔr a Nāanmɪn nāalōɔ pɔ gar wo naa."

XXIX Ka a nibe ba jaa lōɔn a lōpodierbe gba na wō a le a Yesu na 'yer, ba sɔɔ naa ɪka Nāanmɪn yele tor naa, na ba sɔɔ ka a Joɔn so ba a Nāanmɪn kōɔ.

XXX Tiche a Faraseemine ni a bala na bōɔ a Mosesi Nee, bala mǎe tor naa a le a Nāanmɪn na bɔɔrɔ, bojūu baa sɔɔ ka a Joɔn so ba a Nāanmɪn kōɔ ε.

XXXI Ka a Yesu 'yer kɔ ba, “Ba boo le un de a dɪna nɪbe naa man? Bo le ba nyetāan?”

XXXII Ba nyentāan bibiir na jāne daa pɔ buɔlo taa, ‘Sɪ pɛɛle naa a laa 'lɪr tɪ yaa sɛɛre bāne ε, na sɪ kɔnɔ kɔyiel tɪ yaa ŋmara nɪbikɔɔ ε.’

XXXIII A Joɔn kɔsuor na wa, waa dire bɔdiir ε, waa nyuro dāa ε, ka yɪ 'yer ɪka sɪdɛɛr le wɔ tara.

XXXIV Ka a maa Nɪsaal Bie wa na n dire na n nyuro ka yɪ le 'yer, ‘Wɔ dire na ba gala ε, na wɔ nyuro dāa, na wɔ ɪ a lɔpodierbe nɪ a tɔdetɔnbɔ baraa.’

XXXV Tɪche a yɛ ma wiil a le won tor a wɔ bibiir pɔ.”

XXXVI A Farasee nɪre āsɔɔ buɔl a Yesu ɪka wɔ wa di bɔdiir a wɔ yir, ka wɔ chen a Farasee nɪre 'lo yir tɪ jāne a bɔdiir difɔ jie.

XXXVII Pɔɔ ben a tɛe pɔ na wɔ tɔnɔ tɔdebe, won wa wɔ ɪka a Yesu ben a Farasee yir, wɔ den a kānyūvɪla na sɛɛ pārtɔbile na wɔ chiin.

XXXVIII Wɔ tɪ kpɛn naa na wɔ ara a Yesu gbɛɛ par kɔnɔ. Wɔ soor a nɪbikɔɔ 'maan a Yesu gbɛɛ tɪ nyɔɔ a jukɔɔl fɪel bar, tɪ mɔɔr a gbɛɛ tɪ kpaar a kānyūvɪla ala 'yɔɔ a Yesu gbɛɛ pɔ.

XXXIX Ka a Farasee nɪre 'lo na buɔl wɔ ka wɔ tɪ dire, na nye a le ka wɔ tɪɛr, “Ala ɪ a daba nyāna ta un Nāanmɪn 'ye'yere won taa bɔɔn naa a pɔɔ nyāna tɔ sɔɔ na sɪre wɔ, wɔ tɔnɔ na tɔdebe.”

XL Ka a Yesu 'yer sɔɔ wɔ, “Simon, n tara na 'yer na soor fɔ.” Ka a Simon 'yer, “Wiwile, soor ma.”

XLI Ka a Yesu 'yer, “Nɪbe ayi kɔɔ le tɪ pɛɛ nɪre āsɔɔ libie, āsɔɔ pɛɛn kɔɔr anūu (500) ka āsɔɔ mɪ pɛɛ lɪjaayi nɪ pie (50).

XLII A nɪbe ayi banyāna āsɔɔ jaa ba tara a libie na yab wɔ ε, ka a 'lo na so a libie 'yer, ‘Yɪ ta le yab go ε, a sān baar naa.’ Buor sɔɔ le na nɔ wɔ yɔɔ?”

XLIII Ka a Simon 'yer, “N tɪɛr ɪka a 'lo sān na waa le.” Ka a Yesu 'yer, “Sɪre fɔ 'yer.”

XLIV Yesu lɪɛb tor a pɔɔ tɪ pāa 'yer kɔ a Simon, “Fɔ nyen a pɔɔ nyāna? In wa kpɛ a fɔ yir, faa kɔ ma kɔɔ ɪka n pɛɛ gbɛɛ ε, tɪche a pɔɔ pɛɛn a n gbɛɛ nɪ a wɔ nɪbikɔɔ tɪ de a wɔ jukɔɔl fɪel bar.

XLV Faa soor ma kpāɛn ε, tɪche a sɔɔ 'lo jaa un wa kpɛ a pɔɔ nyā ba bar ma kpāɛn soorfɔ ε.

XLVI Faa pur kāa 'yɔɔ ma a ju pɔ ε, tɪche a pɔɔ kpaar a kānyūvɪla 'yɔɔ ma a gbɛɛ pɔ.

XLVII A le jūu n 'yere na kɔrɔ fɔ ɪka a wɔ tɔdebe ala a jaa vɛn kɔ wɔ, bojūu a wɔ nɔfɔ waa naa. Tɪche a 'lo Nāanmɪn na vɛ jaa pɔɔr kɔ a wɔ nɔfɔ mɪ un jaa pɔɔr.”

XLVIII A Yesu pāa 'yer kɔ a pɔɔ, “A fɔ yeldebe vɛn bar.”

XLIX Ka a bala na lɔɔ jɛn wɔ 'yere kɔrɔ taa, “An le anyā, na wɔ mɪ ma vɛ nɪre yeldeɛr bar?”

L A Yesu 'yer kɔ a pɔɔ, “A fɔ sɔɔfɔ faa fɔ naa, chiine nɪ nyā'maar.”

VIII

I A anyāna puor, Yesu yɔn a tɛbere nɪ a tɛbil 'yere a Nāanmɪn nāalɔɔ 'yer kɔrɔ ba ka a wɔ nɪtɔnsɪ Pie nɪ Ayi pɔɔ wɔ.

II Ka a pɔɔɔ bamɪne mɪ pɔɔ wɔ, bala le wɔ dɔɔ dii a sɪdebe ka a yɪ na wɔ sāa a ba baalsɪ, āsɔɔ le ba buɔlo Mɛɛr na yɪ a Magdala 'lo le wɔ dii a sɪdebe ayopɔi ka a yɪ,

III Joana le a āsɔɔ na ɪ a Kuja na kaara a Herɔd yir pɔɔ, Susana le a āsɔɔ nɪ a pɔɔɔ yɔɔ bamɪne. Banyāna le de a ba bomo sɔnɔ nɪ a Yesu nɪ a wɔ poturbo.

IV Nɪyɔɔ yin tɛn tɛn waara a Yesu sɛ, a nɪyɔɔ banyāna na wa duo, sɔkpa nyā le wɔ lob kɔ ba,

V “Kɔɔraa le yin wɔ bɔbɔrɔ bɔrfɔ jie. Wɔ tɪ yaara naa yɔɔrɔ nɪ ka amɪne tɪ lo sɔr pɔ, ka ba ne neb ka lubil wa tuur di.

VI Ka amɪne mɪ tɪ lo kɔsɪr pān ju naa bul tɪ kpi bojūu tān ba be be ε.

VII Ka amɪne mɪ lo gɔɔr pɔ 'mataa bul ka a gɔɔr nɔɔ fān ba.

VIII Tiche ka amune mi lo a kojõ po bul dõo jur kookoor naa gar a le won bor." Yesu na wa 'yer a nitõ baar, wo 'yer kpẽo jaa, "Nire 'lo na tara tuor wõnõ ni wo chele."

IX Ka a wo poturbo suor wo a sokpa nyã par.

X A wo 'yer ku ba, "Yin 'lo, n vë naa ka yi bõo a Nãanmin nãalõo yelsõlõ, tiche a bala na che, sokpar le n 'yere korõ ba, 'Ba ma kaa naa ti maa nye e, na ba ma wõnõ ti ba bõo a par e.'" *(Isaiya 6:9)*

XI "A sokpa par ni nyã. Nãanmin 'yer le i a bõbie.

XII A ala na lo a sor po in a bala na wõ a Nãanmin 'yer, tiche ka a ti wa ir naa a ba nyãa po, ka ba ta soo de nye faafõ e.

XIII Ala mi na lo a kusir pãn ju in a bala na wõ a 'yer den popel, tiche baa tara nyibe e. Ba soon ara bãlãa tiche beer kaa wa wa ba ma lo naa.

XIV A bõbie ala na lo a suor po in a bala na wõ a 'yer, tiche ka a agãn nyã volaa ni bõtarõ ni a bõbõorsõ fãin ba ka baa tõo dõo bie e.

XV Tiche a bõbie ala na lo a kojõ po, in a bala na wõ a 'yer na ba soo den nyãa ara ni popel, ka a kãnyir vë ka ba dõo jur.

XVI "Nire jaa maa chõm fãtin de laa kpa poõ e, bi de su gado pãlem e. Tiche wo ma den dõol a dõolfo jie ka a bala na kpere nye a chãa.

XVII Bojũu bon jaa ba be be na sool ka ba kõ nye wo e, bi bon jaa ba be be sool ka ba kõ bõon e, bi kõ yi chãa po e.

XVIII A le jũu, yi bõonõ sõ a le yin chele. Nire 'lo na bõo a par Nãanmin na le ku won dõol, nire 'lo mi na ba bõo a par e, Nãanmin na den a bãlãa 'lo won tier ika wo bõon a par."

XIX Yesu ma ni a wo yeer wan ika ba wa nye wo, tiche a nyõo jũu ba kõ tõo kpe e.

XX Ka nire asõo 'yer wo, "A fo ma ni a fo yeer le be a yõo bõoro ika ba nye fo."

XXI A Yesu 'yer, "N ma ni a n yeer le a bala na wõ a Nãanmin 'yer na ba turo."

XXII Bıbir asõo le a Yesu 'yer ku a wo poturbo, "Yi i a si gõo a kasen a manyal gõon." Be le ba kpe a gboro na ba gõonõ.

XXIII Ban gõonõ ti wo gã gur. Ka a kõsekpẽe ire a man po ka a kõo ooro kpere a gboro po, ka ba ure na mor.

XXIV Ka a poturbo ti sãt wo 'yere, "Kpãkpãana, a kõo na di si naa." Ka a Yesu ir tãn a sesebe ni a kõo na ooro, ka a sesebe nmaa vuor ka a kõo mi lo jaa jomm....

XXV Ti pãa suor a wo poturbo, "Nyine a yi soofõ be?" Ka ba mi de dãbãe sorõ ni taa, "Ni an le anyã, na 'yer ka a sesebe ni kõo tu a wo nee?"

XXVI Ba yin a Galilee gõon na ba gõo a Geraseni gõon.

XXVII Yesu na wa yire a gogoro ju wo tuor daba na tara sibebe na wo gele yi a tõe 'lo po. Bojũu a kor won yi a yir na wo maa su fuu e, ti na wo gãna a yar par.

XXVIII Won wa nye a Yesu wo nmen chelma ti lo a Yesu niem na wo tãna 'yere ni, "Bo le fo bõoro ka a n sã, a fõõ na i a saaju Nãanmin Bie? N suorõ fo naa, ta ge ma e."

XXIX Bojũu Yesu dõo 'yer ku a sibeer ika wo yi a daba 'yõo. Gbee yõo jaa le a ma ir a daba ka ba ma gbar a nuur ni a gbee ni bõjorsõ kaara wo, ti wo ma kar a bõjorsõ bar ka a sibeer ma dii wo bar be a mógõo po wo yõ.

XXX Ka a Yesu suor wo, "A fo yuor le di bo?" Ka wo 'yer, "Niyõo." Bojũu sibeeyõo le kpe wo.

XXXI Ka a sibebe suorõ a Yesu ika wo ta dii ba 'yõo be a bõo fulom 'lo po e.

XXXII Doyõo mi dõo ara be a tõo kõkoor dire, ka a sibebe suorõ a Yesu ika wo soo ka ba yi ti kpe a dor ala po, ka wo soo ku ba sor.

XXXIII A sibebe yin a daba po ti kpe a dor po, ka a tĩgbil suu ti kpe a man kõo po ti gbõm kpi kpi.

XXXIV A bala na kaara a dor na wa nye a le na ι, ba jon kul a tēe pɔ, ni a tēbil ala na gbɔr ti 'yer a le na ι.

XXXV Ka a nibe yi chen ika ba ti kaa a le na ι. Ba chen a Yesu sē ti nye a dagēgelaa a sɪdɛbe na yi ti che bar ka wɔ chɪ na wɔ su a fuu jāne a Yesu gbɛɛ par, ka a dābāe kpe ba.

XXXVI A nibe bala na dōo nye a le an ι ka a gēgelaa sa pāa mana kɔrɔ a nibe.

XXXVII Ka a Geraseni paal nibe ba jaa sɔrɔ a Yesu ika wɔ yi a be, bojūu dābāe kpe ba naa. Le le wɔ kpe a gboro yi a be chen.

XXXVIII Ka a daba 'lo pɔ a sɪdɛbe na yi sɔr a Yesu ika ba 'mataa chen, tiche a Yesu lieb wɔ bar ti 'yer kɔ wɔ,

XXXIX “Lieb kul a fu yir ti man a le a Nāanmɪn na ι kɔ fɔ.” Le le ka a daba kul a tēe pɔ ti mana kɔrɔ a nibe a le a Yesu na ι kɔ wɔ.

XL Yesu na wa lieb wa, a nɪyɔɔ tuor de wɔ, bojūu ba dōo chele wɔ.

XLI Ka daba ban bɔɔlɔ Jairusi na ι a lōɔfɔ yir nɪdɪer, wa gbɔr dumo a Yesu niem sɔrɔ wɔ yāayāabile ika wɔ wa a wɔ yir,

XLII bojūu a wɔ bipɔɔ bɔ'yen tɛɛ na nye yuom pie ni ayi le kpire. Yesu na de a sɔr chiine ka a nɪyɔɔ mɪl pɔɔ wɔ.

XLIII Ka pɔɔ mɪ be be na lo sɪɛ suoro faara yuom pie ni ayi, nɪrɛ jaa ba tōɔ wɔ sāa ɛ.

XLIV A wɔ turo a puor ti sɪr a Yesu fuu nɛɛ ka a jāi nmaa ajienaa.

XLV Ka a Yesu sɔr, “An le sɪr ma?” Ka ba jaa chiir ika baa sɪr wɔ ɛ, tiche ka a Pita 'yer, “N Soro, a nibe waa naa na dara taa tɪer fɔ.”

XLVI Tiche ka a Yesu 'yer, “Nɪrɛ kōo le sɪr ma na wɔ sa ka n bōɔn.”

XLVII A pɔɔ na wa nye ka ι wɔ kō le tōɔ sɔɔl ɛ, wɔ nɪrɛ naa wa lo gā a Yesu niem. A nɪyɔɔ bala niem ti na wɔ 'yer a le jūu won sɪr wɔ na wɔ sa ajienaa.

XLVIII Ka a Yesu 'yer kɔ wɔ, “N bipɔɔ, a fɔ sɔɔfɔ sa fɔ naa, kulo ni nyā'maar.”

XLIX Yesu na chɛnɛ 'yerɛ, nɪrɛ kōo yin a lōɔfɔ nɪdɪer Jairusi yir wa 'yerɛ, “A fɔ bipɔɔ kpi naa ta le fɪrɛ a wiwile go ɛ.”

L Yesu na wō a le ka wɔ 'yer kɔ a Jairusi, “Ta joro dābāe ɛ. Sɔɔ ma de. Wɔn sa naa.”

LI Wɔn wa ta a Jairusi yir waa sɔɔ ka nɪyɔɔ kpe be ɛ, ti tara Pita, Jɔɔn ni Jemesɪ ni a bi sāa ni a ma kpɛn.

LII Ka a nɪyɔɔ bala na kōnɔ nɪmiere a chɛlɪ, Yesu 'yer kɔ ba, “Yɪ bar a kōn waa kpi ɛ, wɔ gur naa.”

LIII Ka ba laara wɔ ban bōɔn ika a bie kpi naa.

LIV Tiche ka a Yesu nɪyɔɔ a bie nūu ti 'yer, “N bie, ir.”

LV Ka wɔ sɪɛ lieb wa kpe ka wɔ vaa ir. Ka a Yesu pāa 'yer, yɪ kɔ wɔ bōkōɔ ka wɔ di.

LVI Ka a sāa naa ma nɪyɔɔ nɛɛ, tiche ka a Yesu kpākpāan ba ika ba taa ɪrɛ wa 'yerɛ kɔrɔ nɪrɛ jaa a le na ι ɛ.

IX

I Yesu na wa bɔɔl a wɔ nɪtōnɪ pie ni ayi lōɔ taa, wɔ kɔ ban kpɛɔ ni tōɔfɔ ka ban diin sɪdɛbe ka a yi ti sāa baalsɪ.

II Wɔ tō ba naa ka ba chen ti 'yer a Nāanmɪn nāalōɔ 'yer ti sāa baal.

III Wɔ 'yer kɔ ba, “Yɪ taa tara bon jaa chiine ɛ. Yɪ ta de dāgbal ɛ, bu wɔɔ ɛ, bu bōdiir ɛ, bu libie ɛ, bu de fuust ayi ɛ.

IV Yir jaa pɔ yɪn ti kpe, yɪ jāne a be ti tān a daar 'lo yɪn na yi a tēe 'lo pɔ.

V Ala ι nibe ba wa de yɪ ɛ, yɪ yi a tēe 'lo pɔ, ti yɪn wa yire yɪ pī pī a yɪ gbɛɛ tā-uul ka a di a ba dāasɪɛ.”

VI Be le ba yi lɔrɔ a tēn tēn 'yerɛ a 'yer nōɔ nyā sāa na ni a nibe baalsɪ a jie wɔ jaa.

VII A Nāa Herod na wō a nɪtō na ɪrɛ, ka tɪer nɪyɔɔ wɔ, bojūu bamɪne 'yerɛ naa ika Jɔɔn le tōɔ ir ι vor.

VIII Ka bamɪne mɪ 'yerɛ ika a Elaija le tōɔ yi, ka bamɪne mɪ chɛnɛ 'yerɛ ika a Nāanmɪn 'ye'yerɛ āsɔɔ le tōɔ ir ι vor.

IX Tiche ka a Herod 'yer, "N ηmaan Joon ju, ti an 'yer le a nyā un wōnō?" Na wō mōoro ūka wō nye a Yesu.

X A nitōnsi lieb wa na ba wa man kō a Yesu a le ban tō. Ka wō pāa tara a bala tēe ka ba 'mataa chen a tēe ban bōolo Betusaida.

XI Tiche ka a nuyōo chene bōon na ba bier chen a jie. Wō de ba naa na wō 'yer a Nāanmīn nāalōo 'yer kō ba, ti sāa a bala na bōoro a sāafō.

XII Mōtōo na wa mōoro, a nitōnsi pie ni ayi ti 'yer kō wō, "Wel a nibe bar a ba chen a tēbil anyā ni a por anyā na gbōr na ba ti bō gaa jie ni bōdiir di bojūu a ka un mōgōo."

XIII Ka wō 'yer sōo ba, "Yin le na kō ba bōkōo ka ba di." Ka ba 'yer, "Paanōosī anūu ni jābie ayi tēe le si tara, ka a ba i si chen ti da bōdiir wa kō a nuyōo ba nyāna ε?"

XIV A nuyōo bala, dōor tēe un tur anūu (5,000). Tiche ka wō 'yer kō a poturbo, "Yi ηma a nibe ka ba jāne jāne gbulsī ljaayi ni pie pie."

XV A poturbo un a le ka nire jaa jē tēe.

XVI Yesu den a paanōosī a nūu ni a jāme ayi ala dōl kaa saaju ti puor Nāanmīn yāan, ti na wō ηma ηma, de kō a poturbo ūka ba de pō a nibe.

XVII Ba jaa din tū, ka a poturbo wob a bōnmaar ala na che sēe per pie ni ayi.

XVIII Daar kōo le a Yesu tēe wa sōoro Nāanmīn ka wō poturbo be be ka wō sōor ba, "An le a nibe 'yere ūka n i naa?"

XIX Ka ba 'yer, "Bamīne 'yer ūka fō un a Joon 'lo na dōo suoro a nibe a Nāanmīn kōo, ka bamīne mī 'yer ūka Elaija le, ka bamīne mī 'yer ūka a Nāanmīn 'ye'yere āsōo kōo le lieb wa."

XX Ka wō sōor ba, "Tiche yin mī, an le yi 'yer ūka n i naa?" Ka a Pita 'yer, "Fō i naa a Nī-iraa yi a Nāanmīn sē."

XXI Ka a Yesu kpākpāan ba ūka ba taa 'yere kōoro nire jaa ε.

XXII Ti na wō 'yer, "A maa Nīsaal Bie na din dōoye yōo ka a niberē ni a bōorlo niberē ni a Mosesī nēe

wiwiilbe tōr ma bar, ka ba kō ma, ka a ber ata daar ka n i r i vōr."

XXIII Be le wō 'yer kō ba jaa, "Ala i nire na turo ma naa, wō 'laar a wō māe ti tuo a wō daa turo ni ma.

XXIV Bojūu nire 'lo jaa na bōoro ūka wō faa a wō nyevor a wō nyevor na bōr naa, tiche nire 'lo jaa na lob a wō nyevor bar a maa jūu na faa wō naa.

XXV Ala i nire tara naa a wer wō jaa bonsi ti bōr bu ka a wō siε wε, bo tōnō wō nye?"

XXVI Ala i nire nye naa maa ni a n 'yer ka a i vī yele a wō sē, a maa Nīsaal Bie mī na kaa naa ninyine ka wō i vī sōo maa wa lieb waara ni a n tur ni a Sāa tur ni a malaka cheche bala.

XXVII Yelmāe le n 'yere kōoro yi ūka a yi bamīne gba ara naa kana kō kpi ε, ti na ban nye a Nāanmīn nāalōo."

XXVIII Yesu na 'yer a 'yerbie anyāna baar a maal ber aniin ti wō tara Pita, Joon ni Jemesī don a tōo ju Nāanmīn sōorfō jie.

XXIX Wōn ti sōoro a Nāanmīn ka a nie lieb, ka a fuu pel nyile būu 'liraa kaar.

XXX Ka a dōor ayi, Mosesī ni Elaija wa naa a wō sē.

XXXI Ba wa yin naa a saaju tur 'yere ni a Yesu. Ba 'mantaa 'yere a kūu a Yesu na ti kpi a Jerusalem 'yer.

XXXII Gōo kpēn a Pita ni a wō taaba, tiche ban wa jōo ir ba nyen a wō tur ni a dōor ayi bala a ba ara a wō sē.

XXXIII A dōor bala na lieb chiine ka Pita 'yer, "N Soro, a seen ka sin kpiere a ka. Bar a si 'yōo seer ata, fōo so āsōo, Mosesī āsōo Elaija mī āsōo." Waa bōo a le wōn 'yere ε.

XXXIV Wōn chene 'yere a julōjuur wa pōon ba jaa ka a dābāe kpe a Pita, Joon ni Jemesī.

XXXV Ka a kōkōr yi be a julōjuur pō 'yere, "Nyā le i a n Bie un ir, yi chele a wō 'yer."

XXXVI A kōkōr na wa 'yer baar, ba nyen a Yesu tēe na ara. Ka a poturbo ba 'la man kō nire a le ban nye ε.

XXXVII A wer na wa chaar, ba yin a tōo ju suu, a nuyōo wa lōo a wō sē.

XXXVIII Ka a daba buol be a nyoo bala po, "Wiwile, n sooro fo naa, kaa a n bidaba, 'lo tee le i a n bie.

XXXIX Siε koo le tara wo, ma ire wo ba gala ε. Wo maa nmen a chelma ti taanaa ti furo a natafuul a neε po. Wo maa bara wo ε, na wo buoro a wo soofu.

XL N soor a fu poturbo ika ba dii a siε nyā bar tiche baa too ε."

XLI Ka a Yesu 'yer, "Yin babāma dēme na ba tara soofu ε, n be a yi sē naa tara yi ni kānyir ti tāt dabor?" Ti 'yer a daba, "Too a bie wa ku ma!"

XLII A bie na chene waara ka a sudeer ir a bie taa lob a tee, tiche ka a a Yesu tāt a sudeer na wo sāa a bie de ku a sāa.

XLIII Nibe ba jaa ne'maa naa ban nye a Nāanmūn kpēo. A nibe na chene kpire a le a Yesu na i, ti wo 'yer ku a poturbo,

XLIV "Yi chele a le in 'yere koro yi, ban gar naa maa Nisaal Bie 'yoo a nibe nuur po."

XLV Tiche baa boō a anyāna won 'yer par ε, a lii ba naa, ka ba boō faa, ti joro dabāε ba 'la soor wo ε.

XLVI Nechure ir naa a Yesu poturbo po ika a ba buor soo le na i a ba kpēε.

XLVII Yesu na boō a ba tier, wo toon bibile wa lan a wo lōboor.

XLVIII Ti pāa 'yer ku ba, "Nire jaa na de a bibile nyāna a maa jūu maa le wo de. Nire jaa mi na de ma wo mi den a 'lo na tō ma. Bojūu nire 'lo na i a yi jaa bile, 'lo le i kpēε gar yi jaa."

XLIX Ka a Joon 'yer, "N Soro, si nyen nire na de a fu yuor dire ni a sudebe ka a yire, ka si 'yer wo ika wo ta ure a le ε, bojūu waa i a si āsoo ε."

L Ka a Yesu 'yer, "Yi ta nmaa wo soor ε, bojūu nire 'lo na ba kperε yi ε, wo po yi naa."

LI Le a soo na wa gburo ka Yesu na lieb do a saaju, wo nmen nyāa a Jerusalem chenfo.

LII Wo den nie tō nibe ka ba de nie chen a Samariya tēbile āsoo po, na ban ti choor a jie bar wo.

LIII Tiche a tee 'lo nibe ba soo de wo ε, bojūu Jerusalem le wo chiine.

LIV Ka a wo poturbo Jemesi ni Joon na wa nye a le, ka ba soor a Yesu, "Si Soro, fu buoro naa ika si buol būu ka ayi saaju suu wa di ba bu?"

LV Tiche ka a Yesu lieb tāt ba ika ba ta i a le ε.

LVI Ti na ba chen tēyuo po.

LVII A sor ban chene de chiine ka daba āsoo 'yer ku a Yesu, "Jie jaa fon chiine in turo fo naa!"

LVIII Ka a Yesu 'yer, "Mobaar tara naa boor ka a lubil mi tara choor, tiche maa Nisaal Bie ba tara jie na bin a n ju ε."

LIX Wo 'yer ku a daba āsoo, "Turo ma." Tiche ka a daba 'yer, "N Soro, bar ma sor ka n kul ti ūu a n sāa baar."

LX Ka a Yesu 'yer ku a daba, "Bar ka a kūn ūno ba māε kūn tiche ffo 'lo, chen ti moolo a Nāanmūn nālōo 'yer."

LXI Ka āsoo mi 'yer, "N Soro, in turo fo naa ti bar ma sor ka n kul ti 'yer a n yir dēme."

LXII Ka a Yesu 'yer, "Nire na nyoo niin kuur ti lieb kaara a puor ba seen a Nāanmūn nālōo tōmō ε."

X

I A nyā puor Yesu le ir naa nibe ljaata ni pie ni ayi (72) bamine go, na wo tō ba ayir yir ka ba de nie chen a tēn ni a jiir ala a jaa won na yo.

II Wo 'yer ku ba, "A puo ber ma naa, tiche ka a bala na nmarā ba waa ε, a le jūu yi soor a puo soo ka wo waan tōtōnbo wa 'yoo a puo po.

III Yi chen, yi kaara na fika piir in tōnō ka yin ti kpe gbōgborosi po.

IV Yi taa de libie ε, bu wo ε, bu na foor ε, na yi puor nire taa wa jaa a sor po ε.

V "Yir jaa po yin wa kpe, yi de nie 'yer, 'Nyā'maar wo be a yir nyā po."

VI Ala i nyā'maar soo ben a yir po, a yi nyā'maar na be naa a wo sē, ala ba i le ε, an lieb wa a yi sē.

VII Yi jāne a yir nyune po dire na yi nyuro bon jaa ban wa ku yi, tōtōnō

sāyar sɛɛn wɔ naa. Yɪ taa lɔɔɔ yie yɔɔɔ nɪ ɛ.

VIII Tēe jaa pɔ yɪn wa kpe, ka ba de yɪ, yɪ dire bon jaa ban kɔ yɪ.

IX Yɪ sāana a baalsɪ bala na be be tɪ na yɪ 'yer kɔ ba, 'A Nāanmɪn nāalɔɔ gbɔr yɪ naa.'

X Tɪche tēe jaa pɔ yɪn wa kpe, ka baa de yɪ ɛ, yɪ yɪ de a tēe sālsoɔ tɪ 'yer,

XI 'A yɪ tēe tā-uul gba na mar a sɪ gbɛɛ, sɪ kpoor 'yɔɔ yɪ. Yɪ bɔɔn a nyāna ɪka a Nāanmɪn nāalɔɔ gbɔr naa.'

XII N 'yer kɔ yɪ ɪka a Nāanmɪn 'yer tɔɔrfɔ bɪbɪr, Sodom na sa naa a tēe 'lɔnɔ.

XIII "Nɛbɪer ben a yɪn Korajin dēme sē, nɛbɪer mɪ ben a yɪn Betɪsaida dēme mɪ sē. A nɛ'maa tɔmɔ ala ɪn tɔ a yɪ jie, ala ɪ a mɪ ta tɔn a lɛ a Tire nɪ Sidon tēe pɔ, ban taa sun bɔjarsɪ jɛn tāpɪɛl pɔ lɛb ba tɪɛr.

XIV Tɪche a 'yer tɔɔrfɔ daar, a Tire nɪ a Sidon na sa yɪ naa.

XV A yɪn Kapenahum dēme, ban 'mɔɔ yɪn don saaju bɪ? Kai, ban suun yɪ naa kpɪɪsɪ tēe.

XVI Nɪrɛ 'lɔ na chɛɛ a yɪn na ɪ a n poturbo na chɛl naa a n 'yer, nɪrɛ 'lɔ na tɔr yɪ mɪ tɔr ma naa. Tɪche nɪrɛ 'lɔ na tɔr ma mɪ tɔr naa a 'lɔ na tɔ ma."

XVII A nɪbɛ lɪjaata nɪ pie nɪ ayi bala wɔn tɔ lɛb wa a wɔ sē chɪɛ 'yerɛ, "Sɪ Soro, a fɔ yuor jɪu a sɪdɛbɛ tu naa a sɪ nɛɛ na be yɪrɛ a nɪbɛ pɔ."

XVIII Ka Yesu 'yer sɪrɛ jaa lɛ, "N nyen Satan na yɪ saaju lo fɪka saa na nyɪr.

XIX N kɔ yɪn kpɛɔ ka yɪn nɛɛrɛ waba nɪ lɔn na yɪ tɔɔ a yɪ dɔdɔmɔ Satan, bon jaa kɔ ɪ yɪ ɛ.

XX Yɪ ta chɪɛ a sɪdɛbɛ na tu a yɪ nɛɛ ɛ, tɪche yɪ chɪɛ a yɪ yuor sɛb bin be a saaju."

XXI A daar 'lɔnɔ lɛ a Nāanmɪn Sɪɛ nɔɔ kpe a Yesu ka wɔ 'yer, "N dān a fɔɔ n Sāa na ɪ a saaju nɪ a tēe Soro, bojɪu fɔɔ lɛ soɔl a yɛɛ anyāna bar ka a bala na ɪ a yɛ dēme nɪ a bala na jān ba bɔɔ ɛ, tɪ na fɔ de wiil kɔ

bibiir. Ɔɔ, n Sāa lɛ lɛ nɔmɔ fɔ ka fɔ maal.

XXII Maa lɛ a n Sāa kɔ a yɛɛ a jaa, nɪrɛ jaa ba bɔɔ a Bie ka a Sāa ba lɛ ɛ. Nɪrɛ jaa mɪ ba bɔɔ a Sāa ka a Bie ba lɛ ɛ, tɪche a bala a maa Nāanmɪn Bie na ɪr, na wiil naa a sāa kɔ ba. Ka ba bɔɔ lɛ a Nāanmɪn na be."

XXIII Tɪ pāa lɛb 'yer kɔ a wɔ poturbo tɛɛ, "Pɔpɛl dēme lɛ a bala nɪbɪr na nye a anyā yɪn nye.

XXIV Bojɪu n 'yerɛ na korɔ yɪ ɪka a Nāanmɪn 'yɛ'yɛrɛ nɪ a nāmɪnɛ dɔɔ bɔɔɔ ɪka ba nye a anyā yɪn nye, tɪ ba nye ɛ, na ba ta wɔ a anyā yɪn wɔ tɪ ba wɔ ɛ."

XXV Nɪrɛ āsɔɔ na bɔɔ a Mosesɪ Nɛɛ bɔɔɔ naa ɪka wɔ bɛɛr a Yesu kaa na wɔ ɪr sɔɔr, "Wiwile, nɪmɪnɛ lɛ ɪn ɪ naa nye nyevɔr kpo kpo?"

XXVI Ka a Yesu sɔɔr wɔ, "Bo ba sɛb a Nāanmɪn gān pɔ bin? Nɪmɪnɛ fɔ ma kar?"

XXVII Ka a daba 'yer, "Nɔ a fɔ Nāanmɪn nɪ a fɔ nyāa wɔ jaa, nɪ a fɔ nyevɔr wɔ jaa, nɪ a fɔ kpɛɔ wɔ jaa, nɪ a fɔ tɪɛr wɔ jaa. (*Mosesɪ Gāma Na Tu Anɪu 6:5*) Na fɔ nɔ a fɔ tɔ sɔɔ nɪtāa a fɔ māɛ." (*Mosesɪ Gāma Na Tu Ata 19:18*)

XXVIII Be lɛ a Yesu 'yer, "Fɔ 'yer vɪla, tɪ ɪrɛ a lɛ, fɔn ben be kpo kpo."

XXIX Tɪche wɔn ba ɪrɛ a lɛ ɛ, tɪ bɔɔɔ ɪka wɔ soɔl a wɔ māɛ bar jɪu, wɔ sɔɔr naa Yesu, "Nɪbuor lɛ ɪ a n tɔ sɔɔ?"

XXX Ka a Yesu 'yer, "Daba kɔɔ lɛ dɔɔ yɪ Jerusalem chiine Jeriko ka a nānyɪsɪ tɪ var wɔ be a sɔr pɔ. Ba yaar naa fuusɪ tɪ nɪmɛ nɪmɛ wɔ, ka wɔ vɔɔ chɛ bālāa naa kpi, ka ba bar wɔ tɪ chen.

XXXI A Juu nɪbɛ bɔɔrloro āsɔɔ mɪ de a sɔr 'lɔnɔ, wɔn tɪ nye a daba, wɔ gɔl bar tɪ chen.

XXXII Ka a Nāanmɪn Puorfɔ yɪr tɔtɔnɔ nɪrɛ āsɔɔ mɪ waara wa nye, na wɔ mɪ gɔl tu jiyuo chen.

XXXIII Tɪche ka a nɪrɛ āsɔɔ na ɪ a Samariya nɪrɛ mɪ tu a sɔr 'lɔ a daba na gā, wɔn wa nye wɔ, nɪbaal kpe wɔ naa.

XXXIV Ka wɔ tɔɔ ta a daba por dāa pɛɛn a natɛ bar, tɪ maal kāa fɔ, tɪ

de fɔbaa lū pɔɔ. Na wɔ 'mɔɔ a daba dɔɔl a wɔ bɔɔ ju chiin a sãanba gaa jie ti gãn.

XXXV Wer na wa chaar, wɔ den a kpãna libikue ayi kɔ a nɪɛ 'lo na kaara a sãanba ti 'yer, 'Kaara wɔ, maa wa lɛb gɔr, ala ba wa ta ε, ɪn le yab kɔ fɔ.' "

XXXVI Ka a Yesu sɔɔr a daba, "A nɪbe ata banyãna, buor sɔɔ le ɪ a daba nyã, a nãnyisi na nme tɔ sɔɔ?"

XXXVII A wɔ 'yer, "Nɪɛ 'lo na kaa a wɔ nɪbaal." Ka a Yesu 'yer, "Mɪ chen ti maal a le nɛ."

XXXVIII Yesu nɪ a wɔ poturbo na chiine ba vɪen kpe tɛbile kɔɔ pɔ, ka pɔɔ ban buɔɔl Mata ka wɔ de ba na ir ba sãan.

XXXIX A Mata tara na yebe ban buɔɔl Mɛɛr, ka 'lo jãne a Soro gbɛɛ par chele a le won 'yere.

XL Tɪche ka a Mata wɔ yɔ sɔsoro nɪ a tɔmɔ, na wɔ wa tɔɔ ta a Yesu sɛ 'yer, "N Soro, a ba bã fɔ a n yebe na bar a tɔmɔ 'yɔɔ ma ka n sɔsoro nɪ ε? 'Yer wɔ ka wɔ ir wa sɔɔ ma."

XLI Ka a Soro 'yer, "Mata, Mata fɔ fire na fɔ mãe ka suur kɔɔ fɔ.

XLII Tɪche yelbɔ 'yen tɛɛ le fɛr, Mɛɛr ir naa a bɔsɔ nɪɛ na kɔ tɔɔ faa wɔ yin a wɔ sɛ ε."

XI

I Bɪbir ãsɔɔ Yesu ben a jie kɔɔ na wɔ sɔɔrɔ Nãanmɪn, won wa sɔɔr baar, ka a wɔ poturbo ãsɔɔ 'yer kɔ wɔ, "Sɪ Soro, wiil sɪ a Nãanmɪn sɔɔrfɔ, nɪtãa le a Jɔɔn na wiil a wɔ poturbo."

II A wɔ 'yer kɔ ba, "Yɪn ma wa sɔɔrɔ a Nãanmɪn yɪ 'yer, Sɪ Sãa, sɪ kɔ naa a fɔ yuor tɪr. A fɔ nãalɔɔ wɔ wa.

III Na fɔ kɔ sɪ a sɪ bɪbir jaa bɔdiir.

IV Vɛ a sɪ maal debe bar, bojũu sɪ mɪ vɛn kɔ a bala jaa na maal sɪ a deɛr. Ta sɔɔ ka beɛr kaa nyɔɔ sɪ ε."

V Be le wɔ pãa 'yer kɔ ba. "Ala ɪ a yɪ ãsɔɔ tara na baraa na wɔ wa ir chen a wɔ sɛ tãsɔɔ bãɪn ti 'yer, 'Pɛɛ ma jɔ nɪ nmele,

VI bojũu n baraa ãsɔɔ le wa suu a tãsɔɔ nyãna ti n ba tara bon na maal kɔ wɔ ε.'

VII Ka wɔ gã be a die pɔ ti 'yer, 'Ta dɔɔnɔ ma ε, a pãn pɔɔ naa ka maa naa bibiir be gã, n kɔ le tɔɔ ir kɔ fɔ bon go ε.'

VIII N 'yere na kɔɔrɔ yɪ, a wɔ baraa na ba sɔɔ ir kɔ wɔ a jɔ ε, tɪche won chene ara kpãkpãana, won wa ir kɔ wɔ jã a le won buɔɔrɔ.

IX "Le le n 'yere kɔɔrɔ yɪ, yɪ sɔɔr, Nãanmɪn na kɔ yɪ naa. Yɪ kaa yɪn nye naa, yɪ kpoor a pãn won yuo naa.

X Nɪɛ 'lo na sɔɔr, won nye naa, ka a 'lo mɪ na kaara nye, ka a pãn mɪ yuo kɔ a 'lo na kpoor.

XI A yɪn na ɪ a sãamɪne, buor sɔɔ bie le na sɔɔr wɔ jãm ka wɔ de waa kɔ wɔ.

XII Bɪ sɔɔr najel ka wɔ de lɔɔ kɔ wɔ?

XIII Ala ɪ a yɪn gba na ɪ nɪdebe bɔɔn vɪla ma ɪ kɔ a yɪ bibiir, nmele le an ɪ ka yɪ Sãa na be a saaju kɔ de a Sɪε kɔ a bala na sɔɔr wɔ ε?"

XIV Yesu dire naa a sɪdeɛr na be daba yɔɔ vɛ ka wɔ ɪ wɔɔ. A sɪdeɛr na wa yɪ a daba 'yɔɔ, ka wɔ tɔɔ 'yere, ka nɛ'maa a nɪbe.

XV Tɪche ka a bamɪne 'yere, "A sɪdebe nãa Beeljebul le wɔ de dire nɪ a sɪdebe."

XVI Ka a bamɪne mɪ beɛr wɔ kaara na ba buɔɔrɔ jãne na yɪ saaju.

XVII Yesu bɔɔn a le ban tɪere na wɔ 'yer kɔ ba, "Nãa jaa na jɛere nɪ a wɔ mãe a wɔ nãa na sɔɔ naa. Yɪr nɪbe mɪ na ir jɛere taa kɔ tɔɔ 'mataa kpe ε.

XVIII Le mɪ le, ala ɪ a Satan lɛb jɛere nɪ a wɔ mãe, nmele a wɔ nãalɔɔ na ɪ ara? N 'yer naa nɪtɔ bojũu yɪ 'yer ɪka a Beeljebul le n de dire nɪ a sɪdebe.

XIX Ala ɪ a Beeljebul le n tara dire nɪ a sɪdebe, ti a bala na ɪ a yɪ poturbo bo le ba tara dire nɪ a sɪdebe? A le jũu, bala le na ɪ a yɪ 'yer tɔɔrɔ.

XX Tɪche ala ɪ Nãanmɪn kpɛɔ le n dire nɪ a sɪdebe ka a yire wiil yɪn ɪka a Nãanmɪn nãalɔɔ wa naa a yɪ sɛ.

XXI “Gādaa na gu a wɔ yir ni jɛɛr bomo, a wɔ bonst maa dam ɛ.

XXII Tiche ala ɪ nɪɛ āsɔɔ wa wa naa na wɔ kpɛmɛ gar wɔ, won faan a wɔ jɛɛr bomo ala won dɪɛl ti de a wɔ bonst pɔn nɪbɛ.

XXIII “Nɪɛ 'lɔ na ba be a n sɛ ɛ, wɔ tara man ni 'yer, nɪɛ 'lɔ na ba pɔɔ ma a si kaala lɔɔnɔ taa ɛ, wɔ ma yɛyɛl bar.

XXIV “Sɪdɛɛr ban wa dii bar ka wɔ yi nɪɛ pɔ, wɔ ma chen dal pɔɔ ju ti bɔɔrɔ pɛnfo jie, na waa nye ɛ, na wɔ pāa wa 'yer, 'In lɪɛb kul a nɪɛ 'lɔ pɔ un yi ti chɛ bar.’

XXV Wɔn wa lɪɛb wa, wɔ nyɛn a nɪɛ 'lɔ na kaara yir kaar ban pur ti chɔɔr wɔ sɔ.

XXVI Ka wɔ pāa ti bɔ sur ayopɔi na tara putuo gar wɔ ka ba chen ti kpɪɛɛ a be. Ka a daba pāa ɪ dɛɛr gar a lɛ won dɔɔ be.”

XXVII A nyāna lɛ a Yesu 'yerɛ ka a pɔɔ nɛmɛ chelma be a nɪyɔɔ pɔ ti 'yer, “Pɔpɛl lɛ kɔ a fɔ ma 'lɔ na dɔɔ fɔ, ni a wɔ bir fon 'yen.”

XXVIII Ka a Yesu 'yer, “Lɛ ba lɛ ɛ, a bala na wɔ a Nāanmɪn 'yer na ba turo, bala lɛ ɪ a pɔpɛl dɛmɛ.”

XXIX A nɪbɛ na waara 'yɔɔnɔ ka Yesu 'yer, “A dɪna nɪbɛ banyāna un putudɛmɛ ti bɔɔrɔ nɛ'maa tɔmɔ ka a na ɪ jānɛ, tiche ba kɔ nye āsɔɔ jaa ɛ, ka a Jona jānɛ ba lɛ ɛ.

XXX Bojūu, lɛ a Jona na dɔɔ ɪ jānɛ kɔ a Ninive dɛmɛ, lɛ mɪ lɛ a maa Nɪsaal Bie na ɪ a jānɛ kɔ a dɪna nɪbɛ.

XXXI A Siba Pɔɔ Nāa na yin a 'yer tɔɔrfɔ daar na wɔ wa 'yɔɔ a yɪn dɪna nɪbɛ 'yer, bojūu wɔ dɔɔ yi be a tɛtɛɛr wa chel a Nāa Solomon yɛ 'yer, tiche yi kaa a 'lɔ na gar a Solomon ben ka.

XXXII A 'yer tɔɔrfɔ daar Ninive nɪbɛ na ir 'yɔɔ a yɪn dɪna nɪbɛ 'yer, bojūu ba lɪɛb ba tɪɛr a Jona na dɔɔ 'yer a Nāanmɪn 'yer kɔ ba, yi kaa a 'lɔ na gar a Jona ben ka.

XXXIII “Nɪɛ jaa ba be na chɔm fātɪn na wɔ sɔɔl bar ɛ, bu de laa kpa pɔɔ ɛ. Wɔ ma dɔɔl bar a dɔɔl fɔ jie, ka a bala na kpɪɛɛ nye a chāa.

XXXIV A fɔ nɪbir un a āgān fātɪn. A fɔ nɪbie wa ɪ, a fɔ āgān wɔ jaa ma sɛɛn ni chāa. Tiche ala ba wa ɪ ɛ, a fɔ āgān wɔ jaa ma un libe.

XXXV Yɪ kaara sɔ ka a chāa 'lɔ na be a yi pɔ, taa lɪɛb libe ɛ,

XXXVI A lɛ jūu, ala ɪ a chāa sɛɛn a fɔ āgān wɔ jaa ka a libe bālāa jaa ba be be ɛ, wɔ jaa na un chāa nɪtāa lɛ a fātɪn na ma chaar fɔ a wɔ chāa.”

XXXVII Yesu na wa 'yer baar, Farasee nɪɛ āsɔɔ bɔɔl wɔ naa ka wɔ ti di bɔdiir, lɛ lɛ wɔ chen ti kpɛ jānɛ a bɔdiir par.

XXXVIII Tiche ka a Farasee nɪɛ jɔɔ a Yesu ka a ɪ waa pɛɛ a ba pɛɛfɔ ɛ, ka nɛɛ 'maa wɔ.

XXXIX Be lɛ a Soro pāa 'yer kɔ wɔ, “Faa nye, a yɪn Faraseemɪnɛ ma pɛɛr naa a nɛmama ni a laar dūkur, tiche ka a yi pɔɔ sɛɛn folfo ni putuo.

XL Jɔlɔ banyā, a ba ɪ a 'lɔ na maal a yɔɔ 'lɔ lɛ mɪ maal a pɔɔ ɛ?

XLI Tiche a ala na be a laa pɔɔm, yi de kɔ a nɔn dɛmɛ ka a bonst a jaa pāa vɪɛɛ kɔ yi.

XLII “Nɛbɪɛr ben a yɪn Faraseemɪnɛ sɛ, bojūu bɔbɪɛ jaa yɪn da lɔɔn badɔɔ gba vaar, yi ma ir a da nɛmaa ti na yi iin vɪɛɛ maalfɔ ni Nāanmɪn nɔfɔ bar. Ala lɛ yɪn taa irɛ na yi ta iin a ala na de nie bar ba maal ɛ.

XLIII Nɛbɪɛr ben a yɪn Faraseemɪnɛ sɛ, bojūu yi nɔ naa a nɪbɛɛ jaa jie a yi lɔɔfɔ yie pɔ na yi mɪ nɔ a daa pɔ puorfɔ.

XLIV Nɛbɪɛr ben a yi sɛ, bojūu yi kaara naa fɪka yar nɪbɛ na ba bɔɔ ɛ, ti do yɔɔrɔ.”

XLV Ka a Mosesɪ Nɛɛ wiwile āsɔɔ 'yer, “Wiwile, a anyāna fon 'yer, si jaa lɛ fɔ 'mataa tɔɔ.”

XLVI Be lɛ a Yesu 'yer wɔ, “A yɪn Mosesɪ Nɛɛ wiwiilbe nɛbɪɛr ben a yi sɛ, bojūu yi ma tuon nɪbɛ tuor na tɪɛ ti na yi maa ir a yi nɪbɪɛr gba tɪɛ 'yɔɔ ba ɛ.

XLVII Nɛbɪɛr ben a yi sɛ, bojūu a Nāanmɪn 'ye'yerbɛ bala a yi sāmɪnɛ na kɔ, yɪn lɛ mɛ a ba yar.

XLVIII A lɛ yɪn maal din dāasɪɛ ɪka a yi sāmɪnɛ lɛ. Bala lɛ kɔ a Nāanmɪn

'ye'yerbe ka yi mi me a ba yar.

XLIX A nitõ jũu le a Nãanmɔn na ɪ yẽ sɔɔ 'yer, 'N tɔn a n 'ye'yerbe ni a n nitõnsɪ a ba sɛ, ka ban ir bamɔne kɔ ti ge bamɔne.'

L A le jũu, yele tuon a yɪn dɪna nɪbe. A Nãanmɔn 'ye'yerbe bala ban kɔ a kɔr jaa, yɪn le na yab a ba sãn.

LI Piel a Abel jãt sɔɔ ti tãn a Jekariya ban kɔ a Nãanmɔn bɔɔr lofɔ jie ni a puorfɔ jie chara pɔ. Ɔɔ, n 'yere na kɔrɔ yi ɪka a yɪn dɪna nɪbe le na yab a jaa sãn.

LII Nebier ben a yɪn Mosesɪ Nɛɛ wiwiilbe sɛ, bojũu yɪn le tara a bɔɔfɔ pãn bir, yɪn mãe ba kpɪere ε, ti pɔɔ var a bala na bɔɔrɔ a kpefɔ."

LIII Yesu yin a be wɔn 'yer a anyãna, ka a Faraseemɔne ni a Mosesɪ Nɛɛ wiwiilbe kpãkpãana wɔ ni suur sɔrɔ ni wɔ 'yer yɔɔ.

LIV Na ba bɔɔrɔ ɪka wɔ 'yer 'yer lieb nyɔɔ wɔ mãe.

XII

I A sɔɔ 'lɔnɔ pɔ le, a niyɔɔ turo turo tire taa na ba nɛere taa, ka Yesu piel kpãana a wɔ poturbo na wɔ 'yere, "Yɪ gu yi mãe a Faraseemɔne dãbul pɔ, ala le ɪ a ba nɛer ayi.

II Bon jaa ba be be na pɔɔ naa kɔ wa yuo ε, bu sɔɔl ka ba kɔ bɔɔn ε.

III Ala yɪn 'yer libe pɔ, na yin chãa pɔ, ka ba wɔ naa, ka a ala yɪn bɔl 'yer be a die pɔ, ban mɔɔl 'yer be a gar ju.

IV "N 'yere na kɔrɔ a yɪn na ɪ a n barmɔne ɪka, yi ta joro a bala na kɔ a yi ãgãn ε, ti na ba kɔ le tɔɔ yele jaa ɪ ε.

V Tiche ɪn wiil yi naa a 'lo yɪn na joro. Yi joro a 'lo na tɔɔ kɔ yi, ti le tɔɔ lob yi 'yɔɔ a dɔɔye jie. Ɔɔ, 'lo le n 'yere ɪka yi joro.

VI A ba ɪ kɔbsɪ ayi le ba ma dãn tiitasɪ anũu ε? Tiche Nãanmɔn maa ñin a ba bɔ'yen bar ε.

VII Sɪre jaa, Nãanmɔn sɔr a yi jukɔɔl a jaa bɔɔ, yi ta joro dãbãe ε, yi gar tiita yɔɔ.

VIII "N 'yere na kɔrɔ yi ɪka, nɪre 'lo jaa na wa 'yer chã a nɪbe niem, ɪka

wɔ bɔɔ naa a maa Nɪsaal Bie, 'lo le n mi na 'yer chã ɪka, n bɔɔ wɔ naa a Nãanmɔn malakasɪ niem.

IX Tiche 'lo mi na chiir ma a nɪbe niem, 'lo le n mi na chiir a Nãanmɔn malakasɪ niem.

X Nɪre jaa na 'yer 'yer kpɛn a maa Nɪsaal Bie na chene na nye vɛ kɔ fɔ, tiche nɪre 'lo na 'yer 'yerdɛer 'yɔɔ a Nãanmɔn Sɪe kɔ nye vɛ kɔ fɔ ε.

XI Bala wa nyɔɔr yi chiin a lɔɔfɔ yie nɪbere ni a kpãen dɛme sɛ, yi ta vɛ ka a ɪ yi tier a le yɪn na ti 'yer faa yi mãe ε, bu a le yɪn na 'yer ε.

XII Bojũu a daar 'lɔnɔ Nãanmɔn Sɪe na wiil yi naa a le yɪn na 'yer."

XIII Ka nɪre kɔɔ na be a niyɔɔ bala pɔ 'yer kɔ wɔ, "Wiwile 'yer a n yebe ka wɔ ɪ a sɪ pɔ a kpɪi bonstɪ."

XIV A Yesu 'yer wɔ, "Daba, an 'yɔɔ ma ɪka n ɪ 'yer tɔɔrɔ naa pɔnɔ yi kpɪi bomo?"

XV Ti na wɔ 'yer kɔ ba, "Yɪ kaara sɔ, na yi gu yi mãe a bɔyɔɔ bɔfɔ pɔ, nɪre bɔyɔɔ ba kɔrɔ wɔ nyevɔr ε."

XVI Be le wɔ lob a sukpa nyã kɔ ba, "Danãa kɔɔ le dɔɔ be be, na wɔ kɔ che yɔɔ jaa a wɔ puo pɔ.

XVII Na wɔ piel tierɛ ɪka ηmɔne le wɔn ɪ, 'In ba tara jie na bin a bonstɪ ε?"

XVIII Nitõ le ɪn ɪ, 'In ηmer a bobo anyãna bar, ti naa me bɔbere naa su a chi 'yɔɔn a bonstɪ a be.

XIX Ti pãa 'yer kɔ n mãe, ãgãn, penɛ, n tara na bɔyɔɔ ɪn bin kɔ n mãe yuon kɔ bɔɔ sɔr ε. In dire naa, na n nyuro, na n chile.'

XX Tiche ka a Nãanmɔn 'yer kɔ wɔ, 'Jɔl nyã, fon kpɪn a tãsɔɔ nyãna, ti a bonstɪ ala fon bin kɔ a fɔ mãe, an le na de?"

XXI Nitõ le an be nɪre jaa na bin bonstɪ kɔ a wɔ mãe, ti ba ɪ tara sɔɔ Nãanmɔn sɛ ε."

XXII Kaa Yesu pãa 'yer kɔ a wɔ poturbo, "A le jũu, n 'yere na kɔrɔ yi ɪka, yi ta waala a yi nyevɔr 'yɔɔ ε, 'yere ɪka bo le yɪn di ε. Bu waala ɪka bo le yɪn su pɔɔ a ãgãn ε.

XXIII A nyevɔr gar naa a bɔdiir, ka a ãgãn mi gar a fɔɔr.

XXIV Yɪ kaa a gagasɪ, ba maa bɔr ε, bu ηma ε, bu tara boor ma bin ε, tɪche Nāanmɪn le guolo ba. Yɪn, yɪ gar a lubil.

XXV A yɪ buor sɔɔ le na waal na wɔ wa de bɪbir bõ'yen pɔɔ a wɔ nyevɔr pɔɔ?

XXVI Ala ɪ yɪ kõ tɔɔ a yelbile nyāna ɪ ε, ηmɪne a yɪ tiere a ala na che?

XXVII “Yɪ kaa nye a le a bonsɪ puul na ma nõɔ. Ba maa tõ ε, bu wob fuu su ε, tɪche a nāa Solomon gba nɪ a wɔ bõtarsɪ ba dɔɔ su fuu ka wɔ vɪele gar naa ε.

XXVIII Ala ɪ nɪtõ le a Nāanmɪn ma pāe a bonsɪ puul a mõɔ pɔ ka a vɪele a dɪna tɪche ka a wer chaar ka a bũu dɪ, wɔ kõ pāe a yɪn gar a le ε? Yɪn sɔɔfɔ na ba jā bon ε.

XXIX Yɪ ta ir nyāa 'yõɔ a ala yɪn na di bu nyũ pɔ ε, yɪ ta vɛ ka a yɪ pɪla ɔɔrɔ ε.

XXX Nɪre jaa, ala puor le ba turo, tɪche a yɪ Sāa bõɔ naa ɪka yɪ buɔrɔ naa a bonsɪ anyāna.

XXXI Yɪ de nie bɔ a Nāanmɪn nāalõɔ, ka anyāna a jaa wɔn den pɔɔ yɪ.

XXXII “Yɪn piir na ba jā bon ε, yɪ ta joro dābāe ε, bojũu a yɪ Sāa pɔɔ pel naa wɔn kɔ yɪ a wɔ nāalõɔ.

XXXIII Yɪ da a yɪ bonsɪ de a libie põ nõn dēme, yɪn tara naa a libie wɔɔr ala na ba sɔɔnõ ε. Ka a yɪ bõtarsɪ be a saaju, naa kõ wur ε. Nānyie kõ gbɔr be ε, kpolo ba be be na mɔɔ ε.

XXXIV Bojũu, a jie a yɪ bõtarsɪ na be, be le a yɪ nyāa mɪ ma gā.

XXXV “Yɪ chɔɔr yɪ māe gu tɪ chɔm a yɪ fātɪnsɪ ka a lɪre.

XXXVI Yɪ kaara fɪka tɔtɔnbɔ na chele a ba nɪkpɛɛ ka wɔn yɪ a pɔɔ kulfɔ jie wa. 'Lo wa kpoor a pān ban yuo wɔn a pān ajienaa ka wɔ kpe.

XXXVII An ɪn bɔɔsɔn kɔ a tɔtɔnbɔ banyāna a ba nɪkpɛɛ na wa nye ba ka ba chene jẽ gu wɔ. Yelmāe le n 'yere kɔrɔ yɪ ɪka wɔn chɔɔr naa a wɔ māe ka ba 'mataa jāne a bõdiir jie ka wɔ põ ba a bõdiir.

XXXVIII An ɪn bɔɔsɔn kɔ a tɔtɔnbɔ bala a ba nɪkpɛɛ na wa nye ban

chɔɔr, ala ɪ gba ka tāsɔɔ pɔn le bu, ka nɔrsɪ kɔnõ naa.

XXXIX Tɪche yɪ bõɔ a par, ɪka ala ɪ a yir sɔɔ bõɔ naa a sɔɔ 'lo a nānyie na waara, wɔ kõ sɔɔ ka a nānyie kar a pān tɪ kpe a yir ε.

XL A yɪn mɪ yɪ chɔɔr gu, bojũu a maa Nɪsaal Bie na lɛb wa a sɔɔ 'lo yɪn ba le tiere ma ε.”

XLI Ka a Pita sɔɔr wɔ, “N Soro, sɪn le fɔ lɔb a sukpa nyā kɔ bu nɪre jaa le?”

XLII Ka a Yesu 'yer, “An le pāa ɪ a yelmāe nɪ a yẽ sɔɔ, a wɔ nɪkpɛɛ na 'yõɔ ka wɔ kaara wɔ a yir, na wɔ kɔrɔ a tɔtɔnbɔ a ba bõdiir a sɔɔ 'lo na sɛɛ?”

XLIII An ɪn bɔɔsɔn kɔ a tɔtɔnbɔ nyāna a wɔ nɪkpɛɛ na wa nye wɔn ure a le.

XLIV Yelmāe le n 'yere kɔrɔ yɪ ɪka, wɔn vɛn ka wɔ kaara a wɔ bonsɪ a jaa.

XLV Tɪche ala ɪ a tɔtɔnbɔ nyāna tiere a wɔ nyāa pɔ ɪka, a n nɪkpɛɛ kor a waa, tɪ piel pɔɔrɔ a tɔtɔnbɔ bala na be a yir, tɪ pāa ma di na wɔ nyũ buu.

XLVI A tɔtɔnbɔ nyāna, a wɔ nɪkpɛɛ na wa dũu wɔ naa a bɪbir 'lo wɔn ba tiere nɪ a sɔɔ 'lo wɔn ba bõɔ ε. Wɔn ηma wɔn jaa gbɔl gbɔl, tɪ lɔb wɔ 'yõɔ a bala na ba sɔɔ de pɔ ε.

XLVII A tɔtɔnbɔ 'lo na bõɔ le a wɔ nɪkpɛɛ na buɔrɔ tɪ na waa chɔɔr tɔn a le a nɪkpɛɛ na buɔrɔ ε, wɔn nyen ηmefɔ yɔɔ.

XLVIII Tɪche a 'lo na ba bõɔ ε, tɪ maal bɔr ban ηme wɔn jaa bālāa. Nɪre 'lo ban kɔ yɔɔ ban buɔrɔ na yɔɔ yɪ a wɔ sɛ, fɔɔ nũu pɔ ban 'yõɔ yɔɔ, fɔɔ le ban sɔɔr yɔɔ.

XLIX “Bũu le n waan ɪka n wa 'yõɔ a wer pɔ, ɪn taa buɔrɔ naa ala ɪ a ben ta 'lɪre.

L Tɪche n chene tara yele ɪn na ɪ Nāanmɪn kõɔ sofɔ kaar ka a ɪ ma tiere tɪ tān ɪn na wa baar.

LI Yɪ maa tāan nebõ'yen yele le n waan a wer pɔ bu? Kai, n 'yer kɔ yɪ, tɪche ootaa le n waan.

LII An yɪ a dɪna nɪbe anũu na kɔiere yir na ηman jɪir ayi. Ka ata jɛere nɪ a ayi ka ayi mɪ jɛere nɪ a ata.

LIII Ban ooro ni taa, sãa na oon bie ka a bie mi oo a sãa, ka a ma oo a bipɔɔ ka a bipɔɔ mi oo a ma. Pɔɔ na oo naa a wɔ bidaba pɔɔ, ka a bidaba pɔɔ mi oo a wɔ sɪrɛ ma.”

LIV Ka a Yesu 'yer kɔ a niyɔɔ bala, “Yɪn wa nye julɔjuur na ire a mɔtɔɔ mɔrfɔ jie yɪ ma 'yer ɪka saa na wa naa, ka a ma ɪ a lɛ.”

LV Yɪn wa nye sɛsɛbɛ mi na furo duoro jũu, yɪ ma 'yer ɪka tol na wa naa. Ka a ma ɪ a lɛ.

LVI A yɪn nɛɛr ayi dɛme banyãna. Yɪ bɔɔn a tɛɛ ni a saaju 'yer ma 'yer, ɳmɪnɛ a yɪ kɔ tɔɔ a dɪna 'yer 'yer ɛ?

LVII “Bo lɛ so ka yɪn mãɛ kɔ tɔɔ tɔɔr a lɛ na tor ɛ?”

LVIII An ɪ a yɪn ni a yɪ sãn sɔɔ lɛ 'mataa chiine, yɪ mɔlɔ wɔ a sɔr pɔ, ka lɛ ba lɛ ɛ, won de yɪn 'yɔɔ a 'yer tɔɔrɔ nũu pɔ, ka wɔ de yɪ kɔ a niyɔɔrɔ ka wɔ mi pɔɔ yɪ bar.

LIX N 'yerɛ na kɔrɔ yɪ ɪka, ala be ɪ a lɛ, faa be na wa yɪ ka faa yab a fɔ sãn baar ɛ.”

XIII

I Nɪbɛ bamɪnɛ mi ben be a sɔɔ lɔnɔ, na ba pãa mana kɔrɔ a Yesu a lɛ a paal niyɔɔ Pilate na dɔɔ kɔ a Galilee dɔɔr bamɪnɛ, a sɔɔ 'lɔ ban be a bɔɔr lofɔ jie.

II A Yesu 'yer kɔ ba, “Yɪ tɪɛr ɪka bala lɛ maal dɛɛr gar a Galilee nɪbɛ ba jaa, ala lɛ so ban di a dɔɔyɛ nyã bu?”

III A ba ɪ lɛ lɛ ɛ, tɪɛɛ n 'yerɛ na kɔrɔ yɪ ɪka yɪn ba wa lɛb a yɪ tɪɛr ɛ, yɪ mi na wɛ naa.

IV Bu a nɪbɛ pie ni aniin (18) bala a jiwɔɔ 'lɔ na kar lo kɔ a Siloam, yɪ tɪɛr ɪka bala lɛ maal yeldɛɛr gar a bala jaa na kɔrɛɛ a Jerusalem bu?”

V N 'yerɛ na kɔrɔ yɪ ɪka lɛ ba lɛ ɛ, tɪɛɛ yɪn mi baa lɛb a yɪ tɪɛr ɛ, yɪ mi na wɛ naa.”

VI A sɔkpa nyã lɛ Yesu pãa lob kɔ ba, “Daba kɔɔ lɛ tara kɔkɔtɛ a wɔ puo pɔ, a wɔ wa chen ɪka wɔ ti kaa a tɛ wɔn bu, tɪɛɛ a tɛ ba wɔ ɛ.”

VII Be lɛ wɔ 'yer kɔ a nɪrɛ 'lɔ won vɛ ka wɔ kaara a puo, 'Bojũu, yuom ata ni nyã ɪn yɔ ka, ma bɔɔrɔ a

wɔmɔ ɪka n pɔr ti ma wa bɔ faa. Nmaa wɔ lob, ɳmɪnɛ an ɪ ka wɔ pii a wɛr ara ni?”

VIII Ka a 'lɔ na kaara a puo 'yer, 'Nɪkɔrɛɛ, bar wɔ ka n tuu jilɔ 'yɔɔ pɔɔr ka yuon waara,

IX 'lɔ wa wɔ go, ti 'lɔ ba wa wɔ ɛ, ka n ɳmaa wɔ lob.’ ”

X A Pɛnfo Bɪbir Daar Yesu ben a lɔɔfo yir ɔsɔɔ pɔ wile ba,

XI be lɛ a pɔɔ be a sɪdɛbɛ na maal ka wɔ kab gɔmɔ yuom pie ni aniin (18), wɔ maa tɔɔ dɔl ɛ.

XII Yesu na nye a pɔɔ a lɛ, wɔ buɔl wɔ naa ka wɔ wa a wɔ sɛ, ka wɔ 'yer kɔ wɔ, “Pɔɔ, a fɔ baal bar fɔ naa.”

XIII Tɪ na wɔ pãa de a wɔ nũu dɔɔl a pɔɔ, ka a pɔɔ dɔl ajiɛnaa na wɔ pɛɛɛ a Nãanmɪn.

XIV Tɪɛɛ ka a suur kɔɛ a lɔɔfo yir niɔɔr Yesu na sãa a baalaa a Pɛnfo Bɪbir Daar jũu, ka wɔ 'yer kɔ a nɪbɛ, “Bibie ayɔɔb ben be ka nɪrɛ na de tɔn tɔmɔ, yɪ ma wa ka wɔ sãana yɪ a ber ala pɔ, yɪ ta ma waara a Pɛnfo Daar ɛ.”

XV Ka a Soro 'yer kɔ wɔ, “Yɪn nɛɛr ayi dɛme banyãna, a yɪ buor sɔɔ lɛ maa yuo a wɔ niin bu a wɔ bon chiin ti 'yɔɔ kɔɔ a Pɛnfo Bɪbir ɛ?”

XVI Ka a pɔɔ nyãna na ɪ a Abraham bipɔɔ, a tɪ na lũ yuom pie ni aniin (18), a ba sɛɛ ɪka wɔ for a Pɛnfo Bɪbir Daar bu?”

XVII Won wa 'yer a niɔɔ ka a vɪ kɔɛ a bala jaa na berɛ wɔ a nɛɛ, tɪɛɛ ka a nɪbɛ chɪlɛ a tɔvɪlɛ ala won tɔ.

XVIII A Yesu pãa 'yer, “Bo lɛ a Nãanmɪn nãalɔɔ nyetãan? Bo lɛ ɪn de man?”

XIX Wɔ kaara fɪka kɔkɔɔ bir nɪrɛ na de bɔr a puo pɔ ka wɔ bul na wɔ ɪ tɛ, ka a lubil wa 'yɔɔ choor a wɪlɪsɪ ju.”

XX Wɔ lɛ sɔɔr ban go, “Bo lɛ ɪn de a Nãanmɪn nãalɔɔ man?”

XXI Wɔ kaara fɪka dãbul pɔɔ na de 'yɔɔ jɔ yɔɔ pɔ ka a ir vɔ.”

XXII Yesu wile naa nɪbɛ be a tɛbɛɛ ni a tɛbil ala pɔ ti na won chen Jerusalem.

XXIII Be le a nire āsɔɔ sɔɔr wɔ, “N Soro, nibe bālāa tee le na nye faafu bu?” Ka wɔ 'yer kɔ ba,

XXIV “Yi mɔ tu a dɔdɔ bile pɔ kpe, n 'yere na kɔrɔ yi ɪka nɪyɔɔ le na mɔɔrɔ bɔɔrɔ ɪka ba kpe ti kɔ tɔɔ kpe ε.

XXV A yir sɔɔ na wa ir pɔɔ a pān var yi bar be a yɔo, ka yi ara kpooro sɔɔrɔ, ‘Nɪkpɛε, yuo sɪ a pān.’ Tɪche ka wɔ 'yer kɔ yi, ‘N ba bɔɔ yi ε, bu a jie yɪn yi ε.’

XXVI Ka yi pāa 'yere, ‘Sɪn nɪ fɔɔ jaa 'mantaa di ti nyū, a fɔ wiil sɪ be a sɪ tēe sālsɔɔ.’

XXVII Tɪche ka won 'yer, ‘N ba bɔɔ yi ε, bu a jie yɪn yi ε, yi tɔɔ yi ti che ma a yɪn na tɔnɔ a debe.’

XXVIII “Be le yɪn kɔnɔ ɔɔrɔ a nyɪme, yɪn wa nye a Abraham, Isaaki nɪ Jekɔb nɪ a Nāanmɪn 'ye'yerbe ba jaa be a Nāanmɪn nāalɔɔ pɔ, tɪche ka a yɪn 'lo be a yɔo.

XXIX Nibe na yɪn a mɔtɔɔ purfɔ jie, a mɔrfɔ jie, a jūu nɪ a par na ba wa jāne dire be a Nāanmɪn nāalɔɔ pɔ.

XXX Sɪre jaa, nibe ben puor ti na ban wa de nie, ka a bala mɪ na be a niem mɪ wa be a puor.”

XXXI A sɔɔ 'lɔnɔ pɔ le a Faraseemine bamine wa a Yesu sɛ wa 'yer kɔ wɔ, “Yi a ka chen jiyuo. A Herɔd bɔɔrɔ na a fɔ kɔfɔ.”

XXXII Ka a Yesu 'yer kɔ ba, “Yi chen ti 'yer a mɔbaa 'lɔnɔ, ɪn dii naa a sɪdebe ka a yi ka n sāa a nibe baalsɪ a dɪna nɪ bio ka a dayere daar ka n baar a n tɔmɔ.

XXXIII Le jaa an ɪ, ɪn chene na chiine a dɪna nɪ bio nɪ a dayere. Sɪre jaa le, Nāanmɪn 'ye'yere kɔ kpi ka Jerusalem ba le ε.

XXXIV “Gboo yɪn Jerusalem dēme, yɪn le ma kɔrɔ a Nāanmɪn 'ye'yerbe ti lɔɔrɔ a bala Nāanmɪn na tɔ a yi sɛ nɪ kɔsɪbe. N ma bɔɔrɔ naa ɪka n kaal a fɔ bibiir 'mataa nɪtāa le nɔɔ na ma kaal a wɔ bil 'mataa a wɔ pɪre pɔ, ti yi maa sɔɔ ε.

XXXV Yi nye, a yi yir na heb dakpolo, ti ka n 'yere kɔrɔ yi ɪka yi kɔ le nye ma go ε, ti tān a daar 'lo

yɪn na 'yer, ‘Nāanmɪn wɔ sɔɔ a 'lo won tɔ!’ ” *(Yiel Gān 118:26)*

XIV

I A Pɛnfɔ Bɪbir āsɔɔ daar, Yesu chen a Faraseemine nɪdiere āsɔɔ yir difɔ jie ka ba jɔrɔ wɔ.

II Be le ka daba kɔɔ na tara a baal vɔ naa ara a wɔ niem.

III Ka a Yesu sɔɔr a Faraseemine nɪ a Mosesɪ neε bɔɔnɔ, “A tara na sɔr ka fon sāa nire na biere a Pɛnfɔ Bɪbir bu a ba tara sɔr ε?”

IV Tɪche ka ba ɪ jaa gbulo, ka Yesu de a nūu dɔɔl a daba sāa a wɔ baal ti bar wɔ sɔr.

V Ti na wɔ pāa sɔɔr ba, “Ala ɪ a yi āsɔɔ bie bu a wɔ nadar lon bulo pɔ a Pɛnfɔ Bɪbir, wɔ kɔ chen ti ir wɔ fɔfɔɔ jaa bu?”

VI Baa le tara 'yer na 'yer ε.

VII Yesu nyen a nibe bala ban bɔɔl ɪka ba wa di, ka ba tuur a nɪbere jaa jiiir jāne, ka wɔ lob a sɔkpa nyā kɔ ba,

VIII “Nire wa bɔɔl fɔ pɔɔ kulfɔ jie, fɔɔ wa chen ta ti jāne a nɪbere jaa jie ε, amine wɔ bɔɔl nire na gar fɔ ka won wa.

IX Ala wa ɪ a le, won wa 'yer fɔ naa, ‘Ir, ka a daba nyā jāne a fɔ jaa jie.’ Vɪ le fon ir ti jāne nɪ a puor.

X Tɪche bala wa bɔɔl fɔ, ti jāne a puor, ka a 'lo na bɔɔl fɔ wa 'yer, ‘N badaba wa jāne ka a niem, be le fon pāa vɔ a fɔ taaba niem.’

XI Bojūu, nire jaa na 'mɔɔrɔ wɔ māε saaju, Nāanmɪn na siir wɔ naa, 'lo mɪ na siir a wɔ māε, Nāanmɪn na 'mɔɔ won saaju.”

XII Ka Yesu pāa 'yer kɔ a 'lo na bɔɔl wɔ, “Fɔɔ wa bɔɔl nire ɪka wɔ wa di, taa wa bɔɔlɔ a fɔ barmine, bu a fɔ yeer, bu a fɔ bal nibe, bu a fɔ tɔ dēme bala na ɪ tara dēme ε. Ala ɪ fɔ ɪn a le, ban bɔɔl fon daar kɔɔ ti yaa a sān.

XIII Tɪche fɔɔ wa bɔɔlɔ nibe ɪka ba wa di, bɔɔl a nɔn dēme, nɪ a gbersɪ, nɪ a nɪbaalsɪ, nɪ a jɔn.

XIV Fɔɔ le Nāanmɪn na sɔɔ. Ban ba tara bon na yab fɔ ε, fɔɔ le na nye sāyar a le a nɪtɔnsɪ na wa ir a kūu pɔ ɪ vɔ ε.”

XV Ka a bala na lɔɔ dire ̄asɔɔ na wɔ a nitɔ, na wɔ 'yer ku a Yesu, "An un bɔɔsɔn ku a 'lo na wa j̄ane a N̄aanm̄un n̄aalɔɔ pɔ dire."

XVI Be le a Yesu lɔb a sokpa nȳa, "N̄ikp̄ɛɛ k̄ɔɔ le d̄ɔɔ chɔɔrɔ na wɔ bɔɔlɔ n̄iyɔɔ ɪka ba wa di.

XVII A s̄ɔɔ na wa ta, wɔ t̄ɔn a wɔ t̄ɔt̄ɔn̄ɔ ɪka wɔ chen ti 'yer a bala won bɔɔl ɪka wɔ maal ye le a jaa baar.

XVIII T̄iche ka a ba ̄asɔɔ jaa 'yer ɪka ba k̄ɔ nyɛ jie ε. Ka a 'lo ban d̄ɔɔ ta ka wɔ 'yer, 'N d̄an popaalaa naa chiine ɪka n ti kaa, n k̄ɔ t̄ɔɔ ti ε.'

XIX Ka a ̄asɔɔ m̄i 'yer, 'N d̄an narkɔɔrsi pie naa j̄ana n k̄ɔ t̄ɔɔ ti ε.'

XX Ka a ̄asɔɔ m̄i 'yer, 'Pɔɔ le n de n k̄ɔ t̄ɔɔ ti be ε.'

XXI "A t̄ɔt̄ɔn̄ɔ lieb wa 'yer a nitɔ ku a wɔ n̄ikp̄ɛɛ, ka a suur kpe a n̄ikp̄ɛɛ ka wɔ 'yer ku a t̄ɔt̄ɔn̄ɔ, 'Lieb chen fɔfɔɔ jaa a t̄ee s̄alsɔɔ n̄i a k̄ɔkors̄i pɔ, na fɔ ti bɔɔl a n̄ɔn d̄eme, a gbers̄i, j̄ɔn n̄i a n̄ibaals̄i waan.'

XXII Ka a t̄ɔt̄ɔn̄ɔ wa 'yer, 'N̄ikp̄ɛɛ, n ɪ naa a le fon 'yer ɪka n ɪ, t̄iche ka a jie chene be be.'

XXIII Be le a n̄ikp̄ɛɛ p̄aa le 'yer ku a t̄ɔt̄ɔn̄ɔ, 'Yi chen a sɔɔ pɔ, n̄i a s̄eer pɔ ti bɔɔl n̄ibe waan ka n yir wa s̄ee.

XXIV N 'yere na kɔrɔ yɪ ɪka ̄asɔɔ jaa k̄ɔ l̄e maa ε.' "

XXV Yesu n̄i a n̄iyɔɔ 'mantaa chine, ka wɔ lieb kaa ba ti 'yer,

XXVI "Ala ɪ n̄ire na wa naa a n s̄e, na waa 'laar a wɔ s̄aa n̄i a wɔ ma, n̄i a wɔ pɔɔ, a wɔ bibiir, a wɔ ȳeer n̄i a wɔ yepɔbɔ 'mat̄aan a wɔ m̄ae nyevɔr ε, wɔ k̄ɔ t̄ɔɔ ɪ a n poturo ε.

XXVII N̄ire 'lo m̄i na ba de a wɔ daa tuo turo n̄i ma ε, wɔ k̄ɔ t̄ɔɔ ɪ a n poturo ε.

XXVIII "Ala ɪ a yɪ ̄asɔɔ bɔɔrɔ na yir kp̄ɛɛ m̄efɔ, a ba ɪ won den nie j̄ane guor kaa ala ɪ wɔ tara naa a libie na t̄ɔɔ men baar ε?

XXIX Na wɔ taa kpar a yir ti ba t̄ɔɔ baar ε, ka a wɔ taaba nyɛ laara wɔ

XXX 'yere, 'Jaal piel a m̄efɔ ti na waa baar ε.'

XXXI Bu n̄abuor le bɔɔrɔ ɪka wɔ ti jeb a wɔ n̄aa tɔ sɔɔ na waa de nie j̄ane kaa ɪka won t̄ɔɔ de a wɔ n̄ibe turo pie (10,000) ti jeb a 'lo na waara n̄i a wɔ n̄ibe turo l̄ijer (20,000) ɔ?

XXXII Ala ɪ wɔ k̄ɔ t̄ɔɔ ε, won t̄ɔn n̄ibe ka ba chen ti 'maal a n̄aa 'lo na chene be a t̄eer.

XXXIII Le m̄i le, a yɪ ̄asɔɔ jaa baa bar a wɔ bons̄i a jaa ε, wɔ k̄ɔ t̄ɔɔ ɪ a n poturo ε.

XXXIV "Nyaar ɪ naa, t̄iche a wɔ n̄ɔɔ wa baar, n̄m̄ine ban le ɪ wɔ ka wɔ le n̄ɔm̄ɔ go?

XXXV Wa v̄iel ku a t̄apuor t̄ana ε, ban lɔb bar. N̄ire 'lo na tara toor w̄ɔn̄ɔ, v̄e ka wɔ w̄ɔ naa."

XV

I A l̄ɔpodierbe n̄i a t̄ɔdet̄ɔnbɔ l̄ɔɔn taa na chel a Yesu 'yer.

II T̄iche ka a Faraseem̄ine n̄i a Moses̄i n̄ee wiwilbe h̄uh̄un̄ɔ 'yere, "A daba nȳa diere naa t̄ɔdet̄ɔnbɔ ka ba 'mataa dire."

III A Yesu p̄aa lɔb a sokpa nȳa ku ba,

IV "Ala ɪ a yɪ ̄asɔɔ tara na piir kɔbaa ka a b̄ɔ'yen wa bɔr, a ba ɪ won bar a kɔbaa forbir ala a p̄echiin baa pɔ, ti ȳɔɔrɔ bɔɔrɔ a b̄ɔ'yen 'lo ti t̄an a s̄ɔɔ 'lo jaa won wa ti nyɛ wɔ bu?

V 'Lo wa nyɛ a p̄er n̄ɔɔ ma kpe wɔ naa ka wɔ 'm̄ɔɔ d̄ɔɔl bɔɔ ju

VI kulo n̄i a yir, ti p̄aa bɔɔlɔ a wɔ barm̄ine n̄i a wɔ taaba l̄ɔɔ taa ti 'yer, 'Yi pɔɔ ma chule, boj̄uu n nyɛ naa a n p̄er 'lo na bɔr.'

VII N 'yere na kɔrɔ yɪ ɪka a le ne n̄i wɔ ju m̄i le, ch̄il kp̄ɛɛ na ben a saaju a t̄ɔdet̄ɔn̄ɔ b̄ɔ'yen na lieb a wɔ t̄ier gar a kɔbaa forbir bala na ba tara t̄ier lieb fɔ ε.

VIII "Bu pɔɔ buor le tara libibie pie ka ̄asɔɔ bɔr, wɔ k̄ɔ chom b̄uu den saar p̄ur a die wɔ jaa na wɔ wa ti nyɛ wɔ bu?

IX 'Lo wa nyɛ wɔ, wɔ ma bɔɔl a wɔ barm̄ine n̄i a wɔ taaba l̄ɔɔ taa ti 'yer, 'Yi pɔɔ ma chule, n nyɛ naa a n libir na bɔr.'

X Le ne n̄i wɔ ju m̄i le n 'yere kɔrɔ yɪ ɪka, n̄ɔɔ m̄i na kpe naa a

Nāanmɪn malakasɪ ala ɪ a tōdetōnō bō'yen lɛb a wɔ tɪɛ.”

XI Yesu chɛnɛ na 'yɛɛ kɔɔ ba, “Daba lɛ tara wɔ dabil ayi.

XII Ka a bile sɔɔ wa 'yɛɛ kɔ a s̄aa, ‘N s̄aa, pō a fɔ kp̄ii bomo ir a n bon kɔ ma.’ Ka a s̄aa de a wɔ kp̄ii bomo pō ba.

XIII A ba kor ɛ, ka a bile 'lɔ lōɔ taa a wɔ bonstɪ a jaa yi chiin tēyuo pɔ, na wɔ tɪ būbur a bonstɪ s̄ɔɔ a jaa bar.

XIV Wɔn wa s̄ɔɔ a jaa baar, ka a kō lo a tēe 'lɔ pɔ, ka a wōm piel kpɛ wɔ.

XV Wɔ chen a tēe 'lɔ pɔ nɪɛ āsɔɔ yir tɪ bɔ tōmō, ka a nɪɛ 'lɔ ma tō wɔ ka wɔ chen a puo pɔ tɪ 'yōɔ a wɔ dor bōdiir.

XVI A jō pɛbɛ ala ma ɪɛ wɔn volaa ka wɔ bɔɔɔ ɪka wɔ 'wɔb tɪ, tɪchɛ nɪɛ jaa maa kɔ wɔ bon ɛ.

XVII “Ka a yē wa wɔ ka wɔ 'yɛɛ, ‘N s̄aa tara na tōtōnɔ a n̄mɪnɛ a ba ma di bōdiir faa, tɪchɛ ka a maa wa kp̄irɛ nɪ kō ka?

XVIII In lɛb kul a n s̄aa s̄ɛ naa tɪ 'yɛɛ wɔ, n maal dɛɛr Nāanmɪn s̄ɛ nɪ a fɔ s̄ɛ.

XIX N ba lɛ chɛnɛ sɛɛ ka ban bɔɔl ma a fɔ bie ɛ, maal ma ka n ɪ a fɔ tōtōnō āsɔɔ.’

XX Lɛ wɔ ir kulo a s̄aa s̄ɛ. Tɪchɛ wɔn chɛnɛ be a nɪdaa waara, a s̄aa nyɛ wɔ naa ka nɪbaal kpɛ wɔ ka wɔ jotuor a bie kōr tɪ puor wɔ.

XXI Ka a bidaba 'yɛɛ kɔ wɔ, ‘N s̄aa, n maal dɛɛr Nāanmɪn s̄ɛ nɪ a fɔ s̄ɛ, n ba lɛ sɛɛn ka ban bɔɔl ma a fɔ bie go ɛ.’

XXII Tɪchɛ ka a s̄aa 'yɛɛ kɔ a gbāgbaar, ‘Yɪ pɔɔ fɔɔ tɪ de fuu nyā na vɪɛɛ wa su wɔ, na yɪ de bōbile 'yōɔ wɔ a nubir pɔ, na yɪ de nafɔbɔ wa su wɔ.

XXIII Yɪ tɪ kaa nele na 'wɔr na yɪ waan wa kɔ ka sɪ 'wɔb tɪ chɪɛ.

XXIV Bojūu a n bidaba nyāna dōɔ kpi tɪ lɛ ir ɪ vɔr, wɔ dōɔ bɔr tɪ sɪ lɛ nyɛ wɔ.’ Ka ba piel chɪɛ.

XXV “Tɪchɛ ka a bidakp̄ɛɛ 'lɔ be a puo pɔ, na wɔ wa ir waara, wɔn wa gbɔɔɔ a yir wɔ wōn bānɛ nɪ chɛɪsɪ.

XXVI Be lɛ wɔ bɔɔl a gbāgbaa āsɔɔ na wɔ sɔɔr a yelnyɪnɛ na be be.

XXVII Ka a gbāgbaa 'yɛɛ kɔ wɔ, ‘A fɔ yɛbile lɛ wa ka a fɔ s̄aa ɪ a ba kɔ nel'wɔr jaa, bojūu wɔ nyɛn a wɔ bie na lɛb wa nɪ lāafɪɛ tɪ chɛnɛ kp̄ɛmɛ.’

XXVIII A suur kpɛ a yekarma ka wɔ jɛ, waa kpɛ ɛ. Ka a s̄aa yi 'maala wɔ ɪka wɔ kpɛ.

XXIX Tɪchɛ ka wɔ 'yɛɛ kɔ a s̄aa, ‘Nyɛ lɛ ɪn wōnō a fɔ toor naa tōnō kɔɔ fɔ a yuom anyāna a jaa, n ba gōɔ fɔ nɛɛ jaa ɛ. Tɪchɛ faa mɪ wa kɔ ma bule gba ɪka, n mɪ kɔ ka maa nɪ a n barmɪnɛ mɪ 'mataa di tɪ chɪɛ ɛ.

XXX Tɪchɛ a fɔ bibawōno nyāna na de a fɔ bonstɪ yin ka a 'lɔ nɪ a pɔɔ baar tɪ 'mataa s̄ɔɔ bar, tɪ lɛb wa a yir ka fɔ ir kɔ nel'wɔr kɔ wɔ.’

XXXI Ka a s̄aa 'yɛɛ, ‘Fōɔ 'lɔ, fɔ ben a n s̄ɛ, ka a bomo a jaa ɪn tara ɪ a fɔ bonstɪ.

XXXII Tɪchɛ a sɛɛ naa ka sɪn dāɛnɛ na sɪ chɪɛ bojūu a fɔ yɛbile nyāna dōɔ kpi tɪ lɛ ɪ vɔr go, na wɔ dōɔ bɔr tɪ sɪ lɛ nyɛ wɔ.’ ”

XVI

I Yesu 'yɛɛ kɔ a wɔ poturbo ɪka, “Taraa s̄ɔɔ kōɔ lɛ dōɔ be be, na wɔ tara nɪɛ na kaara wɔ a bonstɪ, na wɔ pōpɔɔ bara.

II Ka wɔ bɔɔl wɔ waan wa sɔɔr, ‘N wōn ban 'yɛɛ a fɔ 'yɛɛ yɔɔɔ nɪ, man a lɛ fɔn tō kɔ ma, bojūu fɔ kō lɛ tōɔ tō a tōmō ɛ.’

III Ka a tōtōnō 'yɛɛ kɔ a wɔ māɛ, ‘N̄mɪnɛ lɛ ɪn pāa ɪ a pōpāanyā? A n nɪkp̄ɛɛ faa man a tōmō, n mɪ ba lɛ kp̄ɛmɛ na tōɔ kɔ ɛ, a mɪ na ɪn vɪ ɪn na sɔɔɔ.

IV N bōɔ lɛ ɪn na ɪ maa ba lɛ wa tara tōmō ɛ, tɪchɛ ka nɪbɛ chɛnɛ de ma a ba yie.’

V Be lɛ wɔ bɔɔl a wɔ nɪkp̄ɛɛ s̄ama dēme ba jaa na wɔ sɔɔr a 'lɔ na de nie, ‘A n̄mɪnɛ lɛ fɔ di a n nɪkp̄ɛɛ s̄an?’

VI Ka wɔ 'yɛɛ, ‘Kālaar kɔbaa (100) lɛ n di a s̄an.’ Ka a 'lɔ na kaara a bonstɪ 'yɛɛ, ‘De a gān nyāna jɛn fɔɔ jaa na fɔ sɛb lɪjaayi nɪ pie (50).’

VII Tɪ na wɔ lɛ sɔɔr a ayi sɔɔ, ‘A n̄mɪnɛ fɔ mɪ di a n nɪkp̄ɛɛ s̄an?’ Ka wɔ 'yɛɛ, ‘Chi bɔɔɔr kɔbaa (100) s̄an lɛ

n di.' Ka wɔ 'yer, 'De a fɔ gān na fɔ seɓ lɔjaa naar 'yɔɔ (80).'

VIII Ka a nɪkpɛɛ dān a tɔtɔnɔ nyāna na ba tara yelmāe ε, bojūu wɔ tɪer nɪdaar. A wer nyā nɪbe tara na yɛ a ba taaba jie gar a chāa nɪbe.

IX "N 'yer na kɔrɔ yɪ ɪka, yɪ de a wer nyā bɔtarsɪ na yɪ nman barmine ala wa baar, Nāanmɪn na de yɪn kpɛn a yir kpo kpo 'lɔ pɔ.

X Nɪrɛ 'lɔ jaa na tara yelmāe nɪ a bɔbile, won tara naa yelmāe nɪ a bɔyɔɔ. Nɪrɛ 'lɔ jaa mɪ na ba tara yelmāe nɪ a bɔbile ε, wɔ kɔ mɪ tara yelmāe nɪ a bɔyɔɔ ε.

XI Ala ɪ yaa tara yelmāe nɪ a wer bɔtarsɪ ε, an lɛ na sɔɔ de a yelmāe bomo kɔ yɪ?

XII Ala ɪ yaa tara yelmāe nɪ nɪrɛ kɔɔ bon ε, an lɛ na kɔ yɪ a yɪ bon?

XIII Gbāgbaa kɔ tɔɔ tɔ kɔ nɪbere ayi ε, won nɔn āsɔɔ tɪ 'laar āsɔɔ, bɪ won wɔnɔ na āsɔɔ toor tɪ ba wɔnɔ āsɔɔ toor ε. Yɪ kɔ tɔɔ tɔ kɔ Nāanmɪn nɪ libie ε."

XIV A Faraseemɪne na nɔ libie na wɔ a lɛ a Yesu na 'yer, ka ba laara wɔ.

XV A Yesu 'yer kɔ ba, "Yɪ ma maal yɪ māe nɪtorsɪ a nɪbe niem, tɪche Nāanmɪn bɔɔn a yɪ tɪer. Bon 'lɔ nɪbe na 'yɔɔnɔ ɪn Nāanmɪn bɔchiiraa.

XVI "A Mosesɪ Nɛɛ nɪ a Nāanmɪn 'ye'yerbe 'yer wa tān a Jɔɔn sɔɔ. An yɪ a sɔɔ 'lɔ wɔ jaa, ba 'yer naa a Nāanmɪn nāalɔɔ 'yer sɔn ka a āsɔɔ jaa mɔɔrɔ wɔ sɔr, ɪka wɔ kpɛ.

XVII An ɪn kɔmɔkɔmɔ kɔ a saaju nɪ a tɛe ka a po tal, gar a Nɛɛ 'yer bir na yɪ lo.

XVIII Nɪrɛ jaa na dii a wɔ pɔɔ bar tɪ kul pɔɔ yuo, wɔ maal dɛer, ka a daba 'lɔ mɪ na kul a pɔɔ a sɪrɛ na dii bar, mɪ maal dɛer.

XIX "Tara sɔɔ kɔɔ lɛ dɔɔ be be, na wɔ ma su kparɪ nɪ fuu pɪel na wɔ dire bɔnɔn bɪbir jaa.

XX Ka a sɔsɔrɔ kɔɔ yuor na di Lajarusɪ mɪ be be na ɪ natɪnara ma jāne a tara sɔɔ dɔdɔr nɛɛ.

XXI Na wɔ ma bɔrɔ ɪka wɔ nyɛ a bɔdi pɔr pɔr ala a tara sɔɔ na dire

ka a nɪmara loro, ka a baar gba ma wa lenɛ a wɔ natɛ.

XXII A sɔsɔrɔ nyāna wa kpi naa, ka a malakasɪ wa de wɔ chiine tɪ bin a Abraham sɛ. Ka a tara sɔɔ 'lɔ mɪ wa kpi ka ba ũu wɔ.

XXIII "A be a kpɪisɪ tɛe, ka a ɪ dɔɔye jie lɛ, ka wɔ gbā nyɛ Abraham tɛer jaa ka a Lajarusɪ jāne a wɔ lɔboor.

XXIV Be lɛ wɔ bɔɔl, 'N sāa Abraham, kaa n nɪbaal tɪ na fɔ tɔ a Lajarusɪ ka wɔ 'me kɔɔ nɪ nubir wa 'maan ma jālbir, bojūu a wɔnɔ ma naa ka a bɔu pɔ.'

XXV Tɪche ka a Abraham 'yer, 'N bie, tɪer kaa fon dɔɔ be a wer pɔ dire nɔɔ, tɪche ka a Lajarusɪ mɪ dire dɔɔye, pɔpānyā, wɔ mɪ dire naa a nɔɔ tɪche ka fɔ mɪ dire a dɔɔye.

XXVI A nyā gba ba ɪ yeɛ ε, a bɔɔ kpɛɛ nyā na be a sɪ chara pɔ, ka a bala na bɔrɔ ɪka ba yɪ a ka tɪ a yɪ sɛ kɔ tɔɔ ε, āsɔɔ jaa kɔ tɔɔ yɪ a be tɪ mɪ wa a sɪ sɛ ε.'

XXVII "Ka wɔ lob nɔu 'yer, 'Yāayāabule lɛ n sɔrɔ, n sāa, tɔ a Lajarusɪ ka wɔ kul a be a sāa yir,

XXVIII n tara na yeɛr anɔu wɔ tɪ kpāa ba ka ba taa ɪrɛ mɪ wa wa a dɔɔye nyā pɔ ε.'

XXIX Ka Abraham 'yer, 'Mosesɪ nɪ a Nāanmɪn 'ye'yerbe a lɛ ban seɓ bin ben a ba sɛ, ba cheɛ a ala ban 'yerɛ.'

XXX Ka wɔ 'yer, 'Kai n sāa Abraham, ala ɪ nɪrɛ lɛ ir a kɔu pɔ tɪ 'yer kɔ ba ban lɛb a ba tɪer.'

XXXI Ka a Abraham 'yer kɔ wɔ, 'Ala ɪ ba kɔ chɛl a lɛ a Mosesɪ nɪ a Nāanmɪn 'ye'yerbe na 'yer lɛb a ba tɪer ε, nɪrɛ sɔɔ ir kɔu pɔ tɪ 'yer an ɪn pɔrɔ.' "

XVII

I Yesu 'yer kɔ a wɔ poturbo, "Yelsɪ ala na vɛ ka nɪrɛ ɪ bier ben be na wa, tɪche nɪrɛ 'lɔ jie an tu wa ben pɔ'yɔɔ fɔ pɔ.

II A nɪnyɪne 'lɔnɔ, bala 'mɔɔ nɪer lɔ yɔɔl a nyɛ pɔ daa lob a man kɔɔ pɔ, ala sa won na vɛ ka a bɔbil banyāna āsɔɔ ɪ bier.

III Yɪ guro yɪ m̄æ, ala ɪ fɔ yɛbɛ maal fon dɛɛr gɔ̄ wɔ, 'lo wa de a bɔrfɔ v̄ɛ kɔ wɔ.

IV Ala ɪ a bɪbir bɔ'yen pɔ lɛ wɔ maal fɔ dɛɛr gbɛɛ ayopɔi tɪ mɪ lɛb wa a gbɛɛ ayopɔi wa de bɔrfɔ, v̄ɛ kɔ wɔ."

V Ka a nitɔnstɪ 'yer, "Sɪ Soro, pɔɔ sɪ sɔɔfɔ."

VI Ka a Soro 'yer kɔ ba, "Yɪn tara sɔɔfɔ jaa pɔɔr fɪka kɔkɔɔ bir, yɪn tɔɔ 'yer kɔ a tɪkpɛɛ nyāna, 'Vɔɔ tɪ ba man pɔ, ka wɔ tu a lɛ yɪn 'yer."

VII "Ala ɪ a yɪ āsɔɔ tara na gbāgbaa ka wɔ kɔɔɔ bɪ ɲmaara piir, 'lo wa yi a tɔmɔ̄ jie wa, fon 'yer wɔ naa ɪka wɔ wa jānɛ di ɔ?"

VIII A ba ɪ fon 'yer wɔ naa, 'Maal a bɔdiir fɔɔ na fɔ chɔɔr a fɔ m̄æ wa ara gu ma, ka n di tɪ nyū baar ka fɔ mɪ pāa di tɪ nyū ɛ.'

IX Wɔn puor naa a gbāgbaa nyāna wɔn 'yɔɔ ka wɔ maal bɪ?

X A yɪn mɪ lɛ lɛ, yɪn wa maal ala a jaa Nāanmɪn na 'yɔɔ yɪ, yɪn 'yer naa, 'Saa sɛɛn ɛ, gbāgbaar lɛ sɪ ɪ na sɪ maal a lɛ na ɪ a sɪ tɔmɔ̄.' "

XI Yesu den a sɔr chiine a Jerusalem, wɔ kpɛn a Samariya nɪ a Galilee chara pɔ.

XII Na wɔ chiine kpɛ a tɛbile āsɔɔ pɔ, ka a kɔkɔn pie tuor wɔ a be. Ba ara na tɛɛr jaa

XIII tɪ gboolo bɔɔɔ, "Nɪkpɛɛ Yesu, kaa sɪ nɪbaal."

XIV Wɔn nyɛ ba a lɛ, na wɔ 'yer kɔ ba, "Yɪ chen tɪ wiil a yɪ m̄æ kɔ a Juu nɪbɛ bɔɔrlorbo." Ban chen a lɛ, ka a ɪ ba sa naa.

XV A ba āsɔɔ na nyɛ ka a ɪ wɔ sa naa, wɔ lɛb wa de nɛkpɛɛ na wɔ pɛɛɛ nɪ Nāanmɪn.

XVI Wɔ lon kpa a Yesu gbɛɛ par tɪ puor wɔ, Samariya lɛ wɔ yɪ.

XVII Ka a Yesu sɔɔr, "A ba ɪ pie lɛ sa ɛ? Ka nyɪnɛ a pie forbir be?"

XVIII ɪsɔɔ jaa ba lɛb wa ɪka wɔ wa puor Nāanmɪn yāan ka a sāan nyā ba lɛ ɛ."

XIX Tɪ pāa 'yer kɔ wɔ, "Ir kulo, a fɔ sɔɔfɔ sa fɔ naa."

XX A Faraseemɪnɛ lɛ sɔɔr naa Yesu ɪka dabor lɛ a Nāanmɪn nāalɔ̄ na

wa, ka a Yesu 'yer, "Nāanmɪn nāalɔ̄ kɔ wa ka ba bɔɔn ɛ.

XXI Bɪ ka nɪbɛ 'yer, yɪ nyɛ wɔ ka, bɪ yɪ nyɛ wɔ kasɛn, bojūu Nāanmɪn nāalɔ̄ ben a yɪ pɔ."

XXII Tɪ pāa 'yer kɔ a poturbo, "Sɔɔ kɔɔ waara na a yɪn wa bɔɔɔ ɪka yɪ nyɛ a maa Nɪsaal Bie nɪ nɪbir, tɪchɛ yɪ kɔ nyɛ ma ɛ.

XXIII Nɪbɛ na 'yer yɪ naa, 'Kasɛn lɛ wɔ be,' bɪ 'Ka lɛ wɔ be.' Yɪ taa ɪɛ wa joro turo ba chiine be ɛ.

XXIV A maa Nɪsaal Bie bɪbir na kaara naa fɪka a saa na ma nyɪr a saaju yi a lɔboor nyā tɪ gbem a lɔboor āsɔɔ.

XXV Tɪchɛ ɪn den nie di dɔɔyɛ yɛlɛ yɔɔ jaa pɔ, ka a dɪna nɪbɛ tɔr ma.

XXVI "Lɛ an dɔɔ kaara a Nowa sɔɔ, lɛ mɪ lɛ an kaara a maa Nɪsaal Bie sɔɔ.

XXVII Nɪbɛ dire naa na ba nyuro ka dɔɔr nɪ pɔbɔ kulo taa, tɪ tān a bɪbir 'lo a Nowa na kpɛ a gbor kpɛɛ pɔ, ka a kɔɔ paal wa sɔɔ ba jaa bar.

XXVIII "Lɛ mɪ lɛ a kaara a Lotɪ sɔɔ, nɪbɛ dire naa, na ba nyuro, na ba daara lɛb daara, na ba bɔɔɔ na ba mɪɛɛ nɪ yie.

XXIX Tɪchɛ a bɪbir 'lo a Lotɪ nɪ wa yi a Sodom bɪu nɪ kɔsɪlɪsɪ yɪn saaju lo pɔɔ a nɪbɛ ka ba jaa kpi.

XXX Lɛ lɛ a maa Nɪsaal Bie bɪbir mɪ na kaara.

XXXI "A bɪbir 'lɔnɔ̄, nɪɛ na be a wɔ gar ju, ka a wɔ bonstɪ be a die pɔ, wɔ kɔ suu tɪ de ɛ. Lɛ mɪ lɛ nɪɛ na be puo pɔ kɔ kul tɪ de bon ɛ.

XXXII Yɪ tɪɛr a Lotɪ pɔɔ.

XXXIII ɪsɔɔ jaa na bɔɔɔ ɪka wɔ faa a wa nyevɔr na bɔr wɔ naa, nɪɛ 'lo na lɔb a wɔ nyevɔr bar, wɔn tara wɔ naa.

XXXIV "N 'yɛɛ na kɔɔ yɪ ɪka a tāsɔɔ 'lɔnɔ̄, nɪbɛ ayɪ na gān gaa jie, ka a Nāanmɪn wa de bɔ'yen tɪ chɛ bɔ'yen bar.

XXXV Ka a pɔbɔ ayɪ nɪɛnɛ jɔ, ka a Nāanmɪn de bɔ'yen tɪ chɛ bɔ'yen bar.

XXXVI Dɔɔr ayɪ mɪ na ben puo pɔ, ka a Nāanmɪn wa de āsɔɔ tɪ chɛ bɔ'yen bar."

XXXVII Ka ba suor wɔ, “Si Soro, nyine?” Ka wɔ 'yer, “Jie bōkūu na be, be le sidumosi ma loro.”

XVIII

I Yesu pāa lɔb sukpa kɔ a wɔ poturbo na wɔ wiil ba a le ban na suor Nāanmɔn taa baala ε.

II Wɔ 'yer naa, “A tēe kōɔ pɔ, 'yer tɔɔɔ kōɔ dōɔ be be, waa joro Nāanmɔn dābāε ε, waa mɔ kaara nɔre nɔbaal ε.

III Ka a pɔɔ kɔɔr kōɔ mɔ be be a tēe pɔ, na wɔ ma waara a wɔ sē wa 'yerε, “Yer faa ma a n sān suor sē.”

IV Bojūu, gbεε anmɔne jaa le wɔ ma tɔr, ti wa 'yer kɔ wɔ māε, ‘N gba ba joro Nāanmɔn dābāε ε, bu kaara nɔre nɔbaal le.

V Tiche bojūu, a pɔɔ kɔɔr nyāna na suor dōɔnɔ ma, in tɔɔr a wɔ 'yer kɔ wɔ ka wɔ ta suor bala ma ε.”

VI Ka a Soro 'yer, “Yi nye le a 'yer tɔɔr filefile nyā na 'yer.

VII Nāanmɔn mɔ kō 'yer faa a wɔ nɔ-irsti na kōnɔ kɔɔr wɔ mōtōɔ nɔ tāsɔɔ jaa ε? Bu won liere ban bara?

VIII N 'yere na kɔɔr yi ika Nāanmɔn na tɔɔr a ba 'yer fɔɔ jaa kɔ ba. A maa Nɔsaal Bie wa liɛb wa a wer pɔ, in nyen nibe ka ba tara soɔfɔ ɔ?”

IX Yesu le lɔb sukpa de man a nibe bamɔne na tɔer ika ba in nɔtorsɔ ti kaara a ba taaba pɔɔɔ.

X “Nibe ayi le dōɔ do a Nāanmɔn puorfɔ yir ika ba ti suor Nāanmɔn. Isɔɔ in Farasee nɔre, ka a āsɔɔ mɔ i lɔpodiere.

XI Ka a Farasee nɔre 'lɔ ir ara, ti suor a Nāanmɔn 'yere nɔ, ‘Nāanmɔn n puor fɔn yāan, nɔ in ba kaara a nibe bamɔne kaar ε, nɔfarba, tōdetɔnbɔ, sēsēnbε, bu a lɔpodiere nyā kaar gba ε.

XII Maa 'lɔ, n ma gal kō gbεε ayi daa jaa pɔ, n bonstɔ pie jaa pɔ, n ma ir naa a bō'yen.’

XIII Tiche ka a lɔpodiere 'lɔ mɔ ara tɔer jaa na wɔ 'wor nuur, waa 'la dɔɔ kaa saaju ε, ti na wɔ 'yer, ‘Nāanmɔn kaa n nɔbaal, yelbe-ɔre le n i.’

XIV A lɔpodiere nyā yele tor naa a Nāanmɔn sē, ka wɔ liɛb kul gar, a Farasee nɔre 'lɔ. Bojūu nɔre jaa na 'mɔɔrɔ wɔ māε saaju, Nāanmɔn na siir wɔ naa, ti nɔre nyā mɔ na siir a wɔ māε, Nāanmɔn na 'mɔɔ won saaju.”

XV Nibe dōɔ waara nɔ bibibil a Yesu sē ika wɔ suor ba, ka a poturbo na nye a le na ba mii 'yōɔ ba.

XVI Tiche ka a Yesu buɔl a bibiir ka ba wa a wɔ sē, ka wɔ 'yer, “Yi bar a bibiir sɔr ka ba wa a n sē, na yi ta nmaa ba sɔr ε, bojūu banyāna taaba le so a Nāanmɔn nāalōɔ.

XVII Yelmāε le n 'yere kɔɔr yi, āsɔɔ jaa ba wa de a Nāanmɔn nāalōɔ nɔtāa a bibibile nyāna kaar ε, wɔ kō tōɔ kpε be ε.”

XVIII A nɔdiere kōɔ suor a Yesu, “Wiwiilsō, bo le in i naa nye nyevɔr na ba tara baarfɔ ε?”

XIX Ka a Yesu suor wɔ, “Bāa 'yōɔ le fɔ buɔl ma nɔsō? Nɔre jaa ba i nɔsō ka Nāanmɔn tɔε ba le ε.

XX Fɔ bōɔ naa a Nāanmɔn Nεε. Taa sēne ε, taa kɔɔr nɔre ε, taa juro ε, taa nmaa jir kara 'yōɔ nɔre ε, na fɔ 'yōɔnɔ a fɔ sāa nɔ a fɔ ma.” (*A Yifɔ Gān 20:12-16*)

XXI Ka a daba 'yer, “A anyāna a jaa le n turo a n bile sōɔ wa tān dɔna.”

XXII Yesu na wō a nɔtō ka wɔ 'yer kɔ wɔ, “A che fɔn yelbō'yen, ti da a fɔ bonstɔ a jaa, de pō nōn dēme ka a fɔ tara bomo be a saaju, ti na fɔ pāa wa turo ma.”

XXIII A daba na wō a nɔtō wɔ pɔɔ sōɔ naa, bojūu tara suor le wɔ i.

XXIV Yesu kaa won ti 'yer, “An in kpεɔ a tara suor na kpε Nāanmɔn nāalōɔ pɔ.

XXV Sɔre jaa le, an in kōmōkōmō nyɔɔma na kpε kparpīi bɔɔ pɔ, gar tara suor na kpε Nāanmɔn nāalōɔ pɔ.”

XXVI Ka a bala na wō a nɔtō suor a Yesu, “An le na pāa nye faarfɔ?”

XXVII Ka a Yesu 'yer, “Ala na i tuo nɔre sē, Nāanmɔn sē yele jaa ba i tuo ε.”

XXVIII A Pita 'yer kɔ wɔ, “Sun bar bonstɔ a jaa, ti wa turo fɔ.”

XXIX Ka a Yesu 'yer kɔ ba, "Yelmãe le n 'yere koro yi, nɛre na bar a wɔ yir, bu pɔɔ, bu yeer, bu a wɔ sãa naa ma, bu bibiir a Nãanmɛn nãalɔɔ jũu,

XXX won nyen dool taa a dɛna ni daar kɔɔ na wa loon nyevor na ba tara baarfɔ ε."

XXXI Yesu toon a Pie ni Ayi yin chẽchẽe, ti 'yer kɔ ba, "Si ben duoro a Jerusalem, ala a jaa a Nãanmɛn 'ye'yerbe na seb 'yer a maa Nɪsaal Bie 'yer, an ti i naa.

XXXII Ban ti nyoo man kɔ a nɛbe bala na ba i a Juu nɛbe ε, ka ba la ma, toro ma, na ba chir nataar 'yɔɔ ma, na ba ge ma, ti kɔ ma.

XXXIII Ka a ber ata daar ka n ir i vor go."

XXXIV A poturbo ba bɔɔ a anyãna won 'yer par bãlãa jaa ε. A liin ba jaa, baa bɔɔ a ala won 'yere ε.

XXXV Yesu na wa gbɔro a Jeriko, jɔɔ jẽn be a sɔr kɔkoor na wɔ sɔro.

XXXVI Won wa wɔ a nyoo na chiine tala, a wɔ soro, ɪka bo le ure.

XXXVII Ka ba 'yer kɔ wɔ, "Yesu na yi Najaretɪ le tala."

XXXVIII A wɔ gboolo, "Yesu, David Bidaba, kaa a n nɪbaal."

XXXIX Ka a bala na de a nie tãn wɔ 'yere pɔɔ a nɛe, tiche ka wɔ chene gboolo buolo, "Yesu, David Bidaba, kaa n nɪbaal."

XL Ka Yesu tee ara ti 'yer ɪka ba tara a daba waan. Le a jɔɔ na wa gbor a Yesu ka wɔ sɔr wɔ,

XLI "Bo le fɔ buoro ɪka n i kɔ fɔ?" Ka a jɔɔ 'yer, "N Soro n buoro naa ɪka n nyere."

XLII Ka a Yesu 'yer, "Nyere a fɔ soofɔ sa fɔ naa."

XLIII Ajienaa ka a i wɔ nyere naa, na wɔ dãna Nãanmɛn turo ni a Yesu. A nɛbe ba jaa na wa nye a le, ba mi dãna naa a Nãanmɛn.

XIX

I Yesu kpɛn a Jeriko tee pɔ tala.

II Ka a daba kɔɔ be be ban buolo Jakiyas, 'lo le i a lõpodierbe nɪkpɛe na wɔ i tara soɔ.

III Wɔ buoro naa ɪka wɔ nye Yesu ni nɪbir, tiche ka a nɛbe waa, a wɔ kɔ tɔɔ nye wɔ ε, bojũu nuɛmaa le wɔ i.

IV Be le wɔ de nie jo chen ti do kɔkɔɔ tɛ ju ɪka wɔ nye a Yesu an i a be le wɔ tu tala.

V Yesu na wa ta a tɛ pɪlem, wɔ doon buol wɔ, "Jakiyas wa suu fɔɔ, a fɔ yir le in gã dɛna."

VI Ka a Jakiyas suu fɔɔ jaa na wɔ tuor de a Yesu ni pɔpɛl.

VII A nɛbe ba jaa nyen a le na ba piel hũhũnɔ 'yere, "Wɔ ben na ti kpe a yelbe-ure nyãna sãan."

VIII Tiche ka a Jakiyas ir ara ti 'yer kɔ a Yesu, "Nye n Soro, in pɔ naa a n bɔtarsɪ ɛmaa, naa kɔ a nɔn dɛme, ala i n mi fɔl nɛre jaa bon, in yab a le dool gbɛɛ anaar."

IX A Yesu 'yer kɔ wɔ, "Dɛna faafɔ wan a yir nyã pɔ, bojũu a daba nyã mi in a Abraham bie.

X Bojũu a maa Nɪsaal Bie wa naa ɪka n wa bo na n faa a bala na bor."

XI Ban chele a anyãna ka wɔ lob sukpa kɔ ba, bojũu ba gbɔro naa a Jerusalem ka nɛbe tier ɪka a Nãanmɛn nãalɔɔ na toon daa yi ajienaa.

XII Wɔ 'yer kɔ ba, "Nãbie ãsoɔ le ir na chen a tɛtɛɛr ãsoɔ ka ba ti su wɔ nãa, ka wɔ lieb wa.

XIII Na wɔ buol a wɔ gbãgbaar pie na wɔ de a selbie pie na wɔ kɔ ba ti 'yer, 'Yi de a libie anyãna tɔnɔ ni, wa tãn a soɔ 'lo in na lieb wa.'

XIV Tiche ka a wɔ tee dɛme 'laar wɔ, ir nɛbe tɔ won chen baar ka ba ti 'yer ɪka, 'Baa buoro a daba nyã ɪka wɔ wa i a ba nãa ε.'

XV "Wɔ din a nãa na wɔ lieb wa a wɔ tee, wɔ wa tɔn buol a wɔ gbãgbaar bala won kɔ a libie ka ba wa a wɔ sɔr kaa a le ban tɔn a libie.

XVI A 'lo na de nie wa 'yer naa, 'Nɪkpɛe, a fɔ libir doon pie dool.'

XVII Ka a nɪkpɛe 'yer, 'Fɔ maal vɪla fon ben tara yelmãe ni a bɔbile nyã, in vɛ naa ka fɔ kaara tɛn pie.'

XVIII A ayi soɔ wa 'yer, 'Nɪkpɛe, a fɔ libir mi doon anũu dool.'

XIX Ka a wɔ nɪkpɛe 'yer, 'Mi kaara tɛn anũu.'

XX “Ka ata sɔɔ mɪ wa 'yer, 'Nɪkpɛɛ nye a fɔ libir ɪn lū 'yɔɔ fɔbaa pɔ bin.

XXI N joro fɔn dābāɛ, bojūu a fɔ yeke kpɛmɛ naa. Fɔ ma den a jie 'lo fɔn ba bin ɛ, na fɔ nma a jie 'lo fɔn ba bɔr ɛ.’

XXII Ka a wɔ nɪkpɛɛ 'yer, 'A fɔ nɛɛ 'yerbie lɛ ɪn de tɔɔr a fɔ 'yer, gbāgbadɛɛr lɛ fɔ ɪ. Fɔɔ māɛ bɔɔn naa ɪka a n yeke kpɛmɛ naa, ma de a be ɪn ba bin ɛ, na n ma nmarā a jie 'lo ɪn ba bɔr ɛ.

XXIII Bo lɛ so ka faa de a n libir tɪ 'yɔɔ a be a libie binfɔ jie ɛ, ɪn ben ta wa, n kɔ naa de ka bon dɔɔl ɛ?’

XXIV Tɪ pāa 'yer kɔ a bala na ara a be, 'Yɪ faa a libir 'lo a wɔ sɛ, na yɪ kɔ a 'lo na tara a libie pie.’

XXV Ka ba 'yer, 'Nɪkpɛɛ, pie lɛ wɔ tara.’

XXVI Wɔ 'yer naa, 'N 'yerɛ yɪ naa ɪka nɪɛ 'lo na tara wɔn lɛ nyen dɔɔl, tɪche nɪɛ 'lo na ba tara ɛ, tɪ tara bālāa ban den a bālāa ala.

XXVII Tɪche a n dɔdɛme bala na ba bɔɔrɔ ma ɪka n ɪ a ba nāa ɛ, yɪ nyɔɔr ba waan wa kɔ a ka a n niem.’ ”

XXVIII Yesu na 'yer a anyāna baar wɔ de ban nie ka ba duoro a Jerusalem.

XXIX A lɛ wɔn wa gbɔrɔ a Betefagu nɪ a Betanɪ, tɔɔ ben be ka ba bɔɔlɔ Olive Tur Tɔɔ, wɔ tɔ naa a wɔ poturbo ayi tɪ 'yer kɔ ba.

XXX “Yɪ chen a tēbile 'lo a yɪ niem, yɪn wa kpɪɛɛ a tēe pɔ yɪn nyen bɔpɔlbile ban lū, baa do wɔ jaa sɛɛ ɛ, yɪ for wɔ waan.

XXXI Ala ɪ nɪɛ wa sɔɔr yɪ naa, 'Nɪmɪɛ a yɪ foro a bɔpɔlbile?’ Yɪ 'yer wɔ, 'A sɪ Soro lɛ bɔɔrɔ wɔ.’ ”

XXXII A bala wɔn tɔ chen tɪ nye a lɛ nɛ wɔn 'yer ba.

XXXIII Ban wa foro a bɔpɔlbile, a bɔpɔlbile dɛme sɔɔr ba naa, “Nɪmɪɛ a yɪ foro a bɔpɔlbile?”

XXXIV A ba 'yer, “A sɪ Soro lɛ bɔɔrɔ wɔ.”

XXXV Ba waan naa a bɔpɔlbile wa kɔ a Yesu, na ba 'yer a ba fɔɔr dɔɔl a bɔpɔlbile ju, tɪ nyɔɔ a Yesu ka wɔ do jānɛ.

XXXVI A lɛ wɔn chiine, lɛ mɪ lɛ a nɪbe 'yerɛ a fɔɔr den a sɔr.

XXXVII Wɔn chen wa gbɔrɔ a jie a sɔr na suu a Olive Tur Tɔɔ ju, a nyɔɔ bala na turo wɔ piel chɪle nɪ nekpɛɛ na ba pɛɛɛ Nāanmɪn a nɛ'maa tɔmɔ ala a jaa ban nye jūu.

XXXVIII “Nāanmɪn wɔ sɔɔ a nāa 'lo wɔn tɔ! *(Yiel Gān 118:26)*

Nyā'maar ben a saaju, ka a tur be a saaju jaa saaju.”

XXXIX Ka a Faraseemɪne na be a nyɔɔ bala pɔ, 'yer kɔ a Yesu, “Wi-wile tān a fɔ poturbo a ba bar a gɔn.”

XL A Yesu 'yer kɔ ba, “Ala ɪ ba bar a gɔn, kusɪbe na pɔɔrɔ naa gɔmɔ.”

XLI Yesu na wa tara a Jerusalem na wɔ nye a tēe wɔ kɔn kɔ wɔ,

XLII tɪ 'yer, “Ala ɪ a fɔɔ, fɔɔ gba ta bɔɔ a bon 'lo a dɪna bɪbir nɪ taa waan nyā'maar, tɪche a sɔɔl naa a fɔ sɛ.

XLIII A bɪbir na wa vɪɛ yɪ naa, ka a yɪ dɔdɛme wa jilɔ yɪ gɔɔr gɔɔr a jie wɔ jaa.

XLIV Ban nɛb yɪn nɛmɛr nɪ a yɪ bibiir nɪ a yɪ tēe ba kɔ wa bar kusɪr ka wɔ dɔɔl wɔ tɔ ju ɛ, bojūu yaa tier tɔ a sɔɔ a Nāanmɪn na waara a yɪ sɛ ɛ.”

XLV Wɔ pāa tɪ kpɛ naa a Nāanmɪn puorfɔ yɪr bechaar pɔ na wɔ piel dire a bala na daara bara.

XLVI Na wɔ 'yer kɔ ba, “A sɛb a Nāanmɪn gān pɔ ɪka, 'A n yɪr na ɪ naa a puorfɔ jie,’ *(Isaiya 56:7)* tɪche ka a yɪn maal wɔ a 'nānyɪsɪ sɔɔlfɔ jie.’ ” *(Jeremiya 7:11)*

XLVII Bɪbir jaa lɛ wɔ wile ba be a Nāanmɪn puorfɔ yɪr, tɪche ka a Juu nɪbe bɔɔrɔ nɪberɛ nɪ a Mosesɪ Nɛɛ wiwillbe nɪ a nɪberɛ bɔɔrɔ a wɔ kɔfɔ.

XLVIII Tɪche baa bɔɔ lɛ ban na ɪ ɛ, bojūu nɪbe ba jaa 'yɔɔn toor chele a wɔ 'yer.

XX

I A bɪbir āsɔɔ Yesu ben a Nāanmɪn puorfɔ yɪr bechaar pɔ, wile a nɪbe 'yerɛ a Nāanmɪn 'yer nɔɔ kɔrɔ ba. Ka a Juu nɪbe bɔɔrɔ nɪberɛ nɪ a

Mosesi NEE wiwiilbe ni a nibere wa a wɔ sɛ.

II Na ba sɔr wɔ, “Yer kɔ si a jie fon nye a sɔr maala ni a anyāna, an kɔ fɔ a sɔr nyā?”

III Ka a Yesu mi 'yer, “N tara na sɔrfɔ na sɔr yi.

IV A Jɔɔn na dɔɔ suoro a nibe a Nāanmɪn kɔɔ an le 'yɔɔ wɔ, Nāanmɪn le 'yɔɔ bu nire le 'yɔɔ wɔ?”

V A ba lieb guor taa 'yere, “Ala i si ben 'yer ika Nāanmɪn le 'yɔɔ wɔ, won lieb sɔr si, nmine a saa sɔɔ de wɔ ε?”

VI Tiche sin mi 'yer ika nire le 'yɔɔ wɔ, a nibe ba jaa na lob sin ni kusibe, bojūu ba jaa sɔɔn de ika Nāanmɪn 'ye'yere le wɔ i.”

VII Be le a ba 'yer, “Saa bɔɔ a jie an yi ε.”

VIII A Yesu mi 'yer kɔ ba, “N mi kɔ 'yer kɔ yi a jie in nye a sɔr maala ni a anyāna ε.”

IX Yesu chene na 'yere ni a nibe na wɔ lob a sɔkpa nyā kɔ ba, “Daba le bur a tɔwɔnsi de kɔ tɔtɔnbɔ a ba kaara, ti yɔ chen teer na wɔ ti kor be jaa.

X Ka a tɔr wɔmɔ mɔɔfɔ sɔɔ wa ta ka wɔ ir a tɔtɔnɔ āsɔɔ tɔ a bala na kaara wɔ a puo ka ba pɔr a wɔmɔ amine tɔr. Tiche ka a nibe bala nme wɔ bar ka wɔ kul nūjaal.

XI Ka wɔ le tɔ a tɔtɔnɔ āsɔɔ go, tiche a 'lo mi ba le nme nme naa ti tu tu wɔ bar, ka wɔ mi lieb kul a nūjaala.

XII Ka wɔ le maal tɔ a ata sɔɔ ka ba nme a 'lo 'yɔɔ baal 'mɔɔ lob bar a yɔɔ.

XIII “A puo sɔɔ pāa 'yer, 'Nmine le in i? In tɔn a n bidanōnaa amine sɛ ban jo won vī.’

XIV Tiche a tɔtɔnbɔ na wa nye a bidaba na waara a ba guor taa 'yer, ‘Nyā le i a bɔdire, yi i a si kɔ wɔ bar ti de a bonst.’

XV Na ba nyɔɔ wɔ vu yin a puo kɔkoor na ba ti kɔ wɔ. Bo le a puo sɔɔ na wa i a nibe banyāna?

XVI Won wa kɔ naa a nibe banyāna bar, ti de a puo kɔ niyor.”

Le a nibe na wa wɔ a 'yerbir nyā a ba 'yer, “A kɔ tɔɔ i a le ε.”

XVII Ka a Yesu kaa ba a le a tɔu ti sɔr, “Ala i a kɔ i a le ε, a par ni bo an seb a Nāanmɪn gān pɔ ika, ‘A kɔsɔr 'lo a mɔmɔere na tɔr le i a kɔsɔr ju?’ (Yiel Gān 118:22)

XVIII Isɔɔ jaa wa lo a kɔsɔr nyā ju na kar kara, tiche 'lo mi wa lo dib āsɔɔ won pɔrɔr wɔ naa.”

XIX Ka a Mosesi nEE wiwiilbe ni a Juu nibe bɔɔrlo nibere kaara sɔr 'lo ban na tu nyɔɔ wɔ fɔɔ, bojūu ba bɔɔn naa ika bala le wɔ lob a sɔkpa gbeb, tiche na ba joro a nibe dābāε.

XX Ba joro naa Yesu, na ba ir nibe tɔ ka ba ti maala fika nisɔn ti joro wɔ. Ba bɔɔrɔ naa ika ba wɔ a wɔ nEE 'yerbie de nyɔɔn wɔ 'yɔɔ kpɛɔ sɔɔ nūu pɔ, na i a paal nikpɛε.

XXI A neber nibe banyāna sɔr wɔ naa, “Wiwile si bɔɔ naa ika fɔ ma 'yer naa na fɔ wiil a le na tor, faa 'yɔɔnɔ nibe gar taa ε, tiche na fɔ wile a nibe Nāanmɪn sɔr ni yelmāε.

XXII Sɔr ben be a sin yab a lɔpo kɔ a Nākpɛε Siisa bu sɔr ba be be ε?”

XXIII Yesu nyen a ba yɛ na wɔ 'yer kɔ ba,

XXIV “Yi wiil ma a libikur. An ju nmaa ni a wɔ yuor le be be?”

XXV A ba 'yer, “A Nākpɛε Siisa le.” A wɔ 'yer kɔ ba. “Yi kɔ a Nākpɛε Siisa a ala na i a Nākpɛε Siisa bon na yi mi de a ala na i a Nāanmɪn bon mi kɔ a Nāanmɪn.”

XXVI Ba ber won a nEE faa a anyāna won 'yer a chāsara, ka neer 'maa ba ni a 'yer nyāna won 'yer, a ba i gbulo gbulo.

XXVII A Saduseemine na 'yer ika a kūu pɔ irfɔ ba be be ε, bamine wan a Yesu sɛ wa sɔr wɔ.

XXVIII “Wiwile, Mosesi seb 'yɔɔ a wɔ gān pɔ kɔ si ika, ala i daba kul pɔɔ na wɔ wa kpi, tiche ka a pɔɔ ba dɔɔ bie ε, a yebe wɔ de a pɔɔ kɔɔr kul na wɔ dɔɔ bie kɔ a yebe.

XXIX YEE ayopōi le dɔɔ be be, ka a ba kpɛε kul pɔɔ na wɔ kpi, ti baa dɔɔ bie ε.

XXX Ka a wɔ turo

XXXI ni a ata sɔɔ mɪ kul a pɔɔ, tɪ kpi, lɛ a yɛɛr ayopɔi bala mɪ, kul a pɔɔ tɪ kpi baa dɔɔ bie ɛ.

XXXII A baaraa jaa ka a pɔɔ mɪ kpi.

XXXIII An be a lɛ, bala wa ir a kũu pɔ, buor sɔɔ pɔɔ lɛ won ɪ, an ɪ ba jaa ayopɔi kul wɔ naa?"

XXXIV A Yesu 'yer kɔ ba, "Nɪbe na be ka a wɛr pɔ, kulo ni taa.

XXXV Tɪche a bala na sɛɛn na ir a kũu pɔ a bɪbir 'lɔ, bala ba kulo taa ɛ.

XXXVI Bala kɔ lɛ kpi go ɛ, nitãa lɛ a malakasi na ba kpire ɛ. Ba ɪ naa Nãanmɪn bibiir an ɪ bala lɛ ɪ a kũu pɔ irfɔ bibiir.

XXXVII A kũu pɔ irfɔ, Mosesɪ mɪ wiil sɪ naa ɪka a ɪn yelmãe a lɛ won seb a wɔ gãn pɔ, a Nãanmɪn na 'yɛɛr ni wɔ a tɪbile na 'lɪrɛ a bũu, ka wɔ seb ɪka Nãanmɪn bɔɔl wɔ mãe, Abraham, Isaaki ni a Jekɔb Nãanmɪn. *(A Yifo Gãn 3:6)*

XXXVIII Waa ɪ kũn Nãanmɪn ɛ, tɪche wɔ ɪn a vɔɛ Nãanmɪn a wɔ 'yɔɔ lɛ ba jaa ɪ vɔɛ."

XXXIX Ka a Mosesɪ nɛɛ wiwiilbe bamɪne 'yer, "Wiwile, fɔ 'yer vɪla."

XL Nɪrɛ jaa ba lɛ 'la sɔɔr wɔ go ɛ.

XLI Yesu pãa sɔɔr ba naa, "Nɪmɪne lɛ a ɪ ka a nɪbe 'yɛɛr ɪka a Kɪrɪsɪto ɪn a Nãa David Bidaba?"

XLII A Nãa David mãe 'yer a wɔ yiel gãn pɔ, 'A n Soro Nãanmɪn 'yer kɔ a n Soro nyã won ir, "Jãne a n nũsɔɔ jie,

XLIII ka n wa de a fɔ dɔdɛme bin a fɔ gbɛɛ pɪlem." ' *(Yiel Gãn 110:1)*

XLIV A Nãa David bɔɔl wɔ naa a wɔ Soro, nɪmɪne won lɛ ɪrɛ wa ɪ a wɔ bie?"

XLV A nɪbe na chele a lɛ won 'yɛɛr, ka Yesu 'yer kɔ a poturbo.

XLVI "Yɪ gu yɪ mãe a Mosesɪ nɛɛ wiwiilbe 'yɔɔ. Ba nɔ naa fuu vɛɛsɪ sufɔ, na ba nɔ ɪka ba puoro ba a dar pɔ. A ba lɔɔfɔ yie a niem lɛ ba ma jãne na ba jãne a jibɛrɛ jie bala wa lɔɔ dire.

XLVII Bala lɛ ma fɔlɔ a pɔɔ kɔɛ yie na ba ma sɔɔr Nãanmɪn kor bɔɔrɔ ɪka a nɪbe ba kaara ba. Ban nyɛn ge dɛɛr."

XXI

I Yesu dɔɔn kaa nye a tara dɛme na 'yɔɔnɔ a ba libie be a Nãanmɪn puorfɔ yir.

II Wɔ nyɛn pɔɔ kɔɔr nɔɔ sɔɔ mɪ na 'yɔɔ kɔbsɪ ayi.

III A Yesu 'yer kɔ ba, "Yelmãe lɛ n 'yɛɛr kɔrɔ yɪ ɪka a pɔɔ kɔɔr nɔɔ sɔɔ nyã 'yɔɔn gar ba jaa.

IV A nɪbe banyãna ma ir 'yɔɔ tɪ che a libie amɪne, tɪche a pɔɔ nyã bon jaa won tara lɛ wɔ de 'yɔɔ."

V A Yesu poturbo bamɪne 'yɛɛr na a lɛ ban maal a Nãanmɪn puorfɔ yir ni a kɔsɪr vɪɛlɪ, ni a kɔfɔsɪ ban kɔ Nãanmɪn. Tɪche ka Yesu 'yer kɔ ba,

VI "A kɔsɪbe anyãna yɪn nye a kana, sɔɔ waara naa, ãsɔɔ jaa kɔ dɔɔl a wɔ tɔ ju ɛ, a jaa na wɛl gã tɛe."

VII Ka ba sɔɔr wɔ, "Wiwile, dabor lɛ an ɪ? Bo lɛ na ɪ a jãne ala wa bɔɔrɔ a ɪfɔ?"

VIII A wɔ 'yer kɔ ba, "Yɪ gu yɪ mãe ka nɪrɛ taa bel yɪ ɛ. Bojũu nɪyɔɔ lɛ na de a n yuor waan wa 'yɛɛr ɪka, 'Maa lɛ ba ɪ,' ka a ɪ, 'Sɔɔ gbɔr naa.' Yɪ taa turo ba ɛ.

IX Yɪn wa wɔ jɛɛr ni faa taa, yɪ ta vɛ ka dãbãe kpe yɪ ɛ. A anyãna lɛ na de nie wa, tɪche a ba ɪ a baarfɔ lɛ ɛ."

X Tɪ pãa 'yer kɔ ba, "Nɪbe na ir tɪ jɛɛr ni a tɛe ãsɔɔ nɪbe, ka a nãmɪne mɪ ir jɛɛrɛ taa.

XI A tɛe na mɪr naa a jie wɔ jaa ka a kɔ lo ka a baal dɛbe de jiiir a jaa ka a dãbãe ni jãne yɪ saaju.

XII "Sɛrɛ tɪche ka anyãna na wa ɪ ban ge yɪ naa, na ba nyɔɔr yɪ chiin a lɔɔfɔ jiiir na ba fir yɪ chiin tɪ pɔɔ. Ban fir yɪn chiin a nãmɪne yie ni a paal nɪbɛrɛ jie a n yuor jũu.

XIII A anyãna na kɔ yɪn sɔr ka yɪ di a n dãasɪɛ kɔ ba.

XIV Tɪche yɪ ta ɪ ka a ɪ yɪ tɪɛrɛ a lɛ yɪn na tɪ 'yer faa yɪ mãe ɛ.

XV Bojũu maa lɛ na kɔ yɪ a 'yer ni a yɛ ka a yɪ sãma dɛme kɔ tɔɔ nye jie chɪr yɪ ɛ.

XVI A yɪ sãamɪne ni a yɪ mamɪne, yɛɛr ni a yɪ bal nɪbe ni a yɪ barmɪne na gar 'yɔɔ yɪ ka ba kɔ a yɪ bamɪne.

XVII Nibe ba jaa na 'laar yi naa a maa jüu.

XVIII Tiche a yi jukoobir kō wa we ε.

XIX Yin chene sōo Nāanmın nı yelmāe yın faan yi māe.

XX “Yın wa nye a sojası a ba wa ηmaa jilō a Jerusalem, yi bōo ıka a wō welfo gbur jaa yēyē.

XXI Ka a bala na pāa be a Judiya ba joro duoro a tōn jur. A bala mı na be a a Jerusalem tēe pō, yi joro yire, ka a bala mı na be a tēe kōkoor ba ta le kpe a tēe pō go ε.

XXII A sōo nyāna le a Nāanmın na kpāa a Isıral nibe, a kpāafō nyā na ın a le ban seb a Nāanmın gān pō.

XXIII A bıbir nyā na ın wōm kō a pōo pōor nı a bıpile dēme, dōoye kpēε na ben a wer pō, bojūu Nāanmın suur le dire a wō nibe.

XXIV Sokpēε le ban kōn ba, ti nyōor ba nıpōorsı kaar kō a paalsı. Ka a bala na ba ı a Juu nibe na neere naa a Jerusalem wa ti tān a sōo 'lo a Nāanmın na 'yōo kō ba.

XXV “Yın nyen jānsı a mōtōo pō, ηmera pō nı a ηmerbie pō. Tuo na pōon nıborō jaa na be ka wer ju, ka dābāe kpe a nibe, a man kpēε kōo na kara na a ooro.

XXVI Dābāe nyā na vē naa ka a nibe pel, bojūu ba bōon naa a dōoye nyā na waara a wer pō, a saaju bomo a jaa na dōonō naa.

XXVII A daar 'lōnō le ban nye a maa Nısaal Bie na yi a julōjuur pō, waara nı a kpēo nı a tıur kpēε.

XXVIII A yele anyāna wa ıre, yi ir ara ti jεer a yi jur, bojūu a yi faafō gburō naa.”

XXIX Sokpa nyā le a Yesu lob kō ba, na wa 'yer, “Yı kaa a pōlpōl tıe nı a tıur a jaa.

XXX Yin wa nye ka a tōoro a vaar yi ma bōon naa ıka tol tara naa.

XXXI A le mı le, yın wa nye a yelı anyāna ka a ıre, yi bōon ıka a Nāanmın nāalōo gbur naa.

XXXII “Yelmāe jaa le n 'yere koro yi ıka nısaal jaa kō kpi baar ε, tiche ka a yelı anyāna ı ε.

XXXIII A saaju nı a tēe, a jaa na wa baaraa, tiche a maa 'yerbie kō wa baar ε.

XXXIV “Yı guro yi māe, ka a yi nyāa taa pōo ε, nı dāa kuolfo nı a āgān nyā bōborı ka a bıbir nyā taa wa dūu yi fıka chebaa na teb ε.

XXXV Bojūu a le na ı ın na wa, pōon nıre jaa na be ka a wer nyā pō.

XXXVI Yı kaara na yi sōoro Nāanmın, na yi tōo jo yi a ala a jaa na wa wa ı pō, na yın tōo ara a maa Nısaal Bie niem.”

XXXVII A Yesu ma wile naa a nibe be a Nāanmın puorfō yir, tiche ka a tāsōo ka wō ma do a tōo 'lo ban bōolo a Olive Tıur Tōo ti gā a be.

XXXVIII Ka a nibe ma chene ηmaa ir a bıbio wa be a Nāanmın puorfō yir ıka ba wa chel a wō 'yer.

XXII

I A Paanōkōo Lōofō ban bōolo a Gōl Bar Difo gburō naa.

II Ka a Juu nibe bōorlo nıbere nı a Mosesı Neε wiwiilbe bōoro sōr 'lo ban na tu nyōo a Yesu jaa jom, bojūu ba joro naa a nibe dābāe.

III Ka a Satan pāa kpe a Judas na yi a Isıkariyot na ı a nıtōnsı pie nı ayi āsōo.

IV Wō ir chen a bōorlo nıbere nı a Nāanmın puorfō yir gugurbo sē, ka ba ti man taa le wōn na ı, ka ba nyōo a Yesu.

V Ba pōo pel naa ka ba sōo ıka ban kō wō naa libie.

VI Judas sōo naa na wō kaara bōoro sōr 'lo wōn na nyōo a Yesu kō ba ka a nyōo ba be be ε.

VII A Paanōkōo bıbir vıe naa, ka ban kō a Gōl Bar Difo per.

VIII Yesu tōn a Pita nı Jōon na wō 'yer, “Yı chen ti chōor jie ka sı chen ti di a Gōl Bar Difo.”

IX Ka ba sōor wō, “Nyıne le fō bōoro ıka sı chen ti chōor?”

X A wō 'yer, “Yın wa ti kpe a tēe pō, yın tuor daba na tuo kōo nı yuor yi turo wō ti kpēn a yir 'lo pō wōn kpe.

XI Na yi ti 'yer a yir sōo, a wiwile le 'yer ıka sı wa sōor fō kaa, ka nyıne le a sāanba die be, ka 'lo naa wō poturbo na wa di a Gōl Bar Difo?”

XII Wɔn wiil yɪn bɔɔɔɔɔɔ dikpɛɛ ban chɔɔɔɔ yɪ maal a bɔɔdiir a be.”

XIII Ba chen ti nye a le ne a Yesu na 'yer na ba chɔɔɔɔ a bɔɔdiir a be.

XIV A sɔɔɔɔ na wa ta Yesu ni a wɔ nɪtɔɔnɪ wa jãne naa a bɔɔdiir par.

XV Be le wɔ 'yer kɔ ba, “N bɔɔɔɔ na yɔɔ jaa ɪka n 'mataa din yɪ a Gɔɔl Bar nyã bɔɔdiir ti na n di a dɔɔɔɔɔɔ.”

XVI Bojũu n 'yere na kɔɔɔɔ yɪ ɪka n kɔɔ le di yaa go ε, wa ti tãn yeje jaa na maal baar a Nãanmɪn nãalɔɔ pɔ.”

XVII Wɔn wa de a dãa naa nmele wɔ puor Nãanmɪn yãan ti 'yer kɔ a wɔ nɪtɔɔnɪ, “Yɪ de a anyã nyũ lɔɔɔɔ taa.”

XVIII Bojũu n 'yere na kɔɔɔɔ yɪ ɪka n kɔɔ le nyũ a dãa anyãna go ε, ti tãn a Nãanmɪn nãalɔɔ waa daar.”

XIX Wɔ le den a paanɔɔ puor Nãanmɪn yãan ti na wɔ nma de kɔ ba ti 'yer, “A maa ãgãn le a nyãna ɪn diere kɔɔɔ yɪ, yɪ maala a nɪtɔɔ tɪere ni ma.”

XX Le ni wɔ ju le ban wa di baar wɔ den a nmele ti 'yer, “A nmele nyã ɪn a netɪr paalaa na ɪ a maa jãɪ na kpaar a yɪ jũu.”

XXI “Tɪche a 'lo na garɔ 'yɔɔ ma le n 'mataa dire ni a bɔɔdiir.”

XXII A maa Nɪsaal Bie na chen naa nɪtãa le a Nãanmɪn na bin, tɪche nebier ben a nɪre 'lo na garɔ 'yɔɔ ma.”

XXIII A ba piel sorɔ taa ɪka a ba buor sɔɔ le na pãa tɔ a nɪtɔɔ.

XXIV Ka nechɪre mɪ ir a nɪtɔɔnɪ pɔ, a ba chɪre taa bɔɔɔɔ ɪka ba bɔɔ buor sɔɔ le na ɪ a ba jaa nɪkpɛɛ.

XXV A Yesu 'yer kɔ ba, “A bala na ba ɪ a Juu nɪbe nãmɪne ε, ma fire naa a nɪbe, ka a bala mɪ na wile a ba kpãen bɔɔɔ ba mãe, nɪsɔnbɔ.”

XXVI Tɪche yɪn 'lo a ba ɪ le le ε, a 'lo na ɪ a yɪ kpɛɛ, 'lo le na ɪ a yɪ jaa bibile, a 'lo na kaara yɪ, 'lo le na tɔnɔ kɔɔɔ yɪ.

XXVII Nɪbuor sɔɔ le ɪ kpɛɛ, a 'lo na jãne a bɔɔdiir par, bu a 'lo na pɔnɔ? A ba ɪ a 'lo na jãne a bɔɔdiir par ε? Tɪche a maa na ɪ a yɪ nɪkpɛɛ ben a yɪ sɛ, ɪ a yɪ bɔ pɔnɔ.

XXVIII “Yɪn le ɪ a nɪbe bala na chene ara gu ma a n wɔm pɔ.”

XXIX N kɔ yɪn a nãalɔɔ nɪtãa le a n Sãa na kɔ ma a nãalɔɔ.

XXX Ka maa ni yɪn lɔɔ di ti nyũ be a n nãalɔɔ pɔ, na yɪ jãne a nãa dakɔɔ ju tɔɔɔ a Isɪral balsɪ pie ni ayɪ 'yer.

XXXI “Simon, Simon, a Satan sɔɔɔ sɔɔ Nãanmɪn sɛ ɪka wɔ yɪel yɪ chi kaar.”

XXXII Tɪche a fɔɔ Pita n sɔɔɔ Nãanmɪn kɔ fɔ ɪka, a fɔ sɔɔfɔ ta bɔbɔɔ ε, a fɔɔ wa lieb puor, fɔ 'yɔɔ a fɔ taaba ãkpãen.”

XXXIII Tɪche ka a Simon 'yer, “N Soro, n chɔɔɔ naa ɪka maa ni fɔɔ le na lɔɔ kpe a pɔɔfɔ die pɔ, na sɪ 'mataa kpi.”

XXXIV A Yesu 'yer, “A fɔɔ Pita, sere ka a nɔraa kɔ a dɪna fon chɪr gbɛɛ ata ɪka faa bɔɔ ma ε.”

XXXV Be le a Yesu pãa sɔɔɔ ba, “In dɔɔ tɔ yɪ a nũjaala, yaa tara libie ε, bu wɔɔ ni nafɔɔɔ ε, yɪ dɔɔ bɔ bon faa bu?” A ba 'yer ɪka baa bɔ bon jaa faa ε.

XXXVI A wɔ 'yer kɔ ba, “Tɪche pɔpãanyã, fɔɔ nyã na tara libie de, fɔɔ nyã mɪ na tara wɔɔ de, fɔɔ nyã na ba wa tara sɔkpɛɛ ε, de a fɔ fuu da na fɔ dãn a sɔkpɛɛ.”

XXXVII A seb a Nãanmɪn gãn pɔ ɪka, ‘Ba sɔɔ wɔn 'yɔɔ a tɔdɛbe dɛme pɔ.’ (Isaiya 53:12) N 'yere na kɔɔɔ yɪ ɪka maa le ban maal a le ne, ɔɔ, a le ban seb a n yeje a gbɔɔɔ na tafɔ.”

XXXVIII Ka a poturbo 'yer, “Sɪ Soro nye sɔbere ayɪ.” A wɔ 'yer, “A see naa.”

XXXIX Yesu yɪn duoro a Olive Tɪr Tɔɔ ju, nɪtãa le wɔn ma ɪre ka a wɔ poturbo turo wɔ.

XL Wɔn wa ta a jie wɔ 'yer kɔ ba, “Yɪ sɔɔɔ Nãanmɪn na yɪ taa lo a beer kaa pɔ ε.”

XLI Wɔ tɔɔn jãa ba bãlãa fɪka kɔsɪr fon na lob ka wɔ ta, na wɔ gbɔɔ dumo sɔɔɔ Nãanmɪn 'yere,

XLII “N Sãa, ala ɪ fɔ bɔɔɔ naa, de a dɔɔɔ nmele nyãna bar ma, a ɪ a fɔ bɔfɔ a ta ɪ a maa bɔfɔ ε.”

XLIII Be le a malaka yi be a saaju wa a wɔ sɛ wa 'yɔɔ wɔ ãkpɛɔ.

XLIV A nıbaal na kpe wɔ a ɛ, ka wɔ sɔɔɔ Nāanmın kpɛɔ jaa ka a nyiɛ hāna wɔ loro tɛɛ fika jāi.

XLV Wɔn wa ir a Nāanmın sɔɔrfɔ jie lɛb chen ti nye ka a wɔ poturbo gā gur ni pɔsɔɔ.

XLVI Ka wɔ sɔɔr ba, “Nɔmıne a yi gā guro? Yi ir sɔɔɔ Nāanmın na yi taa lo a beer kaa pɔ ɛ.”

XLVII Wɔn chene 'yere a ɛ ka a ı a nıyɔɔ daan sāa, ka a 'lo ban bɔɔlo a Judas a Pie Nı Ayi āsɔɔ ɛ de ba a nie. Wɔ tɔɔn ta a Yesu puor wɔ.

XLVIII Tiche ka a Yesu sɔɔr wɔ, “Judas, fɔ ben de puorfɔ garɔ 'yɔɔ a maa Nısaal Bie?”

XLIX Yesu poturbo na nye a ɛ na ıre ka ba sɔɔr wɔ, “Sı Soro, sı chıere ni a sɔbere bu?”

L Ka a ba āsɔɔ che a Juu nıbe bɔɔrlo nıkpɛɛ gbāgbaa nūsɔɔ toor ηmaa.

LI Tiche ka a Yesu 'yer, “Yı ta ɛ maal a ɛ ɛ.” Tı na wɔ sıur a daba toor ka wɔ choo.

LII A Yesu pāa sɔɔr a Juu nıbe bɔɔrlo nıbere ni a Nāanmın puorfɔ yir gugurbo nıbere ni a Juu nıbe nıdierbe, “A mɔ nıber ɛ n ı ka yi waan sɔbere ni dakɔrsı a n nyɔɔfɔ jie bu?”

LIII Maa ni yın ɛ be be bıbir jaa be a Nāanmın puorfɔ yir bechaar pɔ, yaa nyɔɔ ma ɛ, tiche a yi bıbir vıe naa ka a libe mı di nāa.”

LIV Ba nyɔɔ naa Yesu, na ba chiine a bɔɔrlo nāa yir, ka a Pita mı be a puor na wɔ turo.

LV Ban ti ta ba gbɔɔn bıu be a bechaar sālsɔɔ 'mataa jāne ka a Pita mı ti pɔɔ ba ka ba 'mataa jāne.

LVI Ka a gbāgbapɔɔbile nye wɔ a bıu na chaar na wɔ kaara wɔ jaa tāu ti wa 'yer, “A daba nyā mı ın a wɔ poturo āsɔɔ.”

LVII Tiche ka a Pita chiir 'yer, “Pɔɔ, n ba bɔɔ wɔ ɛ.”

LVIII A ba kor ɛ ka a nıre āsɔɔ nye wɔ na wɔ 'yer, “Fɔ mı ın a ba āsɔɔ.” Ka a Pita 'yer, “Daba, n ba ı a ba āsɔɔ ɛ.”

LIX A ba ɛ kor ɛ, ka a nıre āsɔɔ mı 'yer, “A ba ı baal ɛ, a daba nyā ın a

ba āsɔɔ bojıu Galilee ɛ wɔ yi.”

LX Ka a Pita 'yer, “Daba, n ba bɔɔ a ala fon 'yere ɛ.” Ka a nɔraa mı tɔɔ kɔ a ɛ ne.

LXI Ka a Yesu lɛb na wɔ kaa a Pita, a wɔ tɔɔ tıer tɔ a ɛ a Yesu na 'yer kɔ wɔ ıka, “Sere tiche ka a nɔraa kɔ a dına fon chiir man gbɛɛ ata.”

LXII Ka a Pita ir yi a yɔɔ na wɔ ti kɔ nıbaal kɔn.

LXIII A dɔɔr bala na nyɔɔ a Yesu, piel na ba ıre wɔ laara ti ηmiere wɔ.

LXIV Ba pɔɔ wɔ naa nıbie ti sɔɔr, “Bɔɔ na fɔ 'yer kɔ sı a nınyıne na ηme fɔ?”

LXV Ba ɛ den 'yerbidebe yɔɔ tɔ ton wɔ.

LXVI A wer na wa chaar, a Juu nıbe nıdierbe ni a ba bɔɔrlo nıbere, ni a Mosesı Nɛɛ wiwilbe lɔɔn taa, ka ba tara a Yesu waan a be.

LXVII A ba sɔɔr wɔ, “Ala ı fɔɔ ɛ a Nı-ıraa 'lo, 'yer kɔ sı.” Ka a Yesu 'yer, “Maa 'yer, yi kɔ sɔɔ ɛ.”

LXVIII Ala ı n sɔɔr yın 'yer yi kɔ haa ma nɛɛ ɛ.

LXIX Tiche an yi a dına chiine, a maa Nısaal Bie na jāne naa Nāanmın kpɛɔ sɔɔ nūsɔɔ jie.”

LXX Ka ba sɔɔr wɔ, “Fɔɔ ɛ ı a Nāanmın Bie ɔ?” Kaa a Yesu 'yer, “Yın ɛ 'yer ıka ɛ n ı.”

LXXI Ka ba pāa 'yere kɔɔ taa, “Bāa 'yɔɔ ɛ sı ɛ bɔɔɔ dāasıe go? Sı wɔn yi a wɔ māe nɛɛ pɔ.”

XXIII

I Be ɛ a nıyɔɔ bala pāa tara a Yesu chiin a be a paal nıkpɛɛ Pilate sɛ.

II Na ba ti piel 'yere a 'yersı anyāna dɔɔlo wɔ, “Sı nyen a daba nyāna ka wɔ 'yɔɔnɔ a nıbe 'yer, a ba ta yab a lɔpo kɔ a Nāa Siisa ɛ, na wɔ ɛ 'yer ıka 'lo ɛ ı a Nı-ıraa na ı a nāa.”

III Ka a Pilate sɔɔr a Yesu, “Fɔɔ ɛ ı a Juu nıbe nāa ɔ?” Ka a Yesu 'yer, “Ɔɔ, fɔɔ baa 'yer.”

IV Ka a Pilate pāa 'yer kɔ a bɔɔrlo nıbere ni a nıbe, “N ba nye chefɔ jaa a daba nyā jie ɛ.”

V Tiche ka a nıbe tɔr ti chene 'yere, “Wiilfɔ nyāna ɛ wɔ tara dɔɔnɔ ni a

nɪbe be a Judiya. Galilee ɛ wɔ piel a yele nyāna be wa t̃ān a ka.”

VI Pilate na wō a nɪtō ka wɔ sɔrɔ, Galilee ɛ a daba yi bɪ?

VII Wɔn wa bōɔn ka a Herɔd paal nɪre ɛ, wɔ ṽē naa ka ba tara wɔ chiin tɪ kɔ a Herɔd, ka ɪ a Jerusalem ɛ wɔ mɪ be a sōɔ 'lōnō.

VIII Herɔd na wa nyɛ a Yesu, wɔ pɔɔ pɛl naa, bojūu a kor wɔn wō a Yesu yele na wɔ bɔɔrɔ a wɔ nyɛfɔ, ka wɔ tō a nɛ'maa tōmō.

IX Na wɔ sɔrɔ a Yesu sɔrɔ yɔɔ tɪ waa haa wɔ nɛɛ ɛ.

X Ka a Juu nɪbe bɔɔrlo nɪberɛ nɪ a Mosesɪ Nɛɛ wiwiilbe na ara a be 'yerɛ 'yer kpāen dɔɔlɔ wɔ.

XI Herɔd nɪ a wɔ sojasɪ maal a Yesu dɛɛr na ba ɪre wɔ laara. Ba su wɔ naa a nāa fuu tɪ lɛb wɔ chiin a Pilate s̃ɛ.

XII Herɔd nɪ a Pilate dōɔ tara taa nɪ 'yer, tɪ a daar 'lōnō ɛ ba maal a 'yer.

XIII Be ɛ a Pilate bɔɔl a bɔɔrlo nɪberɛ, nɪ a t̃ɛ nɪberɛ, nɪ a nɪbe ba jaa lōɔ taa.

XIV Na wɔ 'yer kɔ ba, “Yɪn ɛ waan a daba nyāna a n s̃ɛ wa 'yer ɪka wɔ sōɔnō naa a nɪbe. N vɪɛr naa a wɔ 'yer a yɪ jaa niem ka a ala yɪn 'yer dɔɔl wɔ ba ɪ yelmāɛ ɛ.

XV Herɔd mɪ ba nyɛ yele jaa a wɔ jie ɛ, ala ɛ so ka wɔ ɛ lɛb wɔ wa kɔ sɪ, yɪn māɛ nyɛ naa wɔn ba maal yele jaa na sɛɛn kūu ɛ.

XVI A ɛ jūu ɪn ṽē naa ka ba fɔb wɔ tɪche kaa n bar wɔ.” 1

XVIII Ka ba jaa n̄me chel daa 'yerɛ, “Nmaa daba nyā ju tɪ na fɔ yuo a Barabasɪ na fɔ kɔ sɪ.”

XIX Ba pɔɔ naa a Barabasɪ, bojūu 'yer dōɔ lo be a t̃ɛ pɔ, ka wɔ kɔ nɪre.

XX Pilate na bɔɔrɔ ɪka wɔ bar a Yesu wɔ ɛ 'yer kɔ a nɪbe go.

XXI Tɪche ka ba chɛnɛ n̄miere a chɛlɪ 'yerɛ, “Kpa wɔ a daa ju, kpa wɔ a daa ju.”

XXII Gbɛɛ ata ɛ wɔ sɔrɔ ba, “Bo? Bāa dɛɛr ɛ wɔ ɪ? Maa ba nyɛ dɛɛr jaa wɔn sɛɛn kūu ɛ. A ɛ jūu ɪn ṽɛn ka ba fɔb wɔ tɪ bar wɔ.”

XXIII Tɪche ka ba chɛnɛ t̃āna bɔɔrɔ ɪka wɔ kpa wɔ a daa ju, ka a ba gōmō wa tōɔ wɔ.

XXIV ɛ ɛ a Pilate 'yer ɪka won ɪ naa a ɛ ban 'yer.

XXV A Barabasɪ 'lo na dōɔ dam a t̃ɛ na wɔ kɔn nɪre ka ba nyɔɔ wɔ pɔɔ, wɔ yuo wɔn bar tɪ kɔ ba a Yesu.

XXVI A ɛ ban chiine a Yesu, ba nyɔɔn daba yuor na di Simon, Sirenɪ ɛ wɔ yi na wɔ yi a yōɔ tɪ kpɪɛɛ a t̃ɛ pɔ. Ba fɪr won de a Yesu daa tuo wɔ ka wɔ turo nɪ wɔ.

XXVII Nɪyɔɔ turo wɔ naa lōɔn pɔbɔ, bala ɛ kōnō waala kɔrɔ wɔ.

XXVIII Ka a Yesu lɛb 'yer kɔ ba, “Jerusalem pɔɔbil, yɪ ta kōnō kɔrɔ ma ɛ, yɪ kōnō kɔrɔ a yɪ māɛ nɪ a yɪ bibiir.

XXIX Bojūu bɪbɪr kōɔ na wa vɪɛ naa ka yɪ 'yer, ‘Popɛl ɛ kɔ a pɔbɔ bala na ab nɪ pɔɔ 'lo jaa na ba dɔɔ bie ɛ, bɪ bɪrɛ ala jaa na ba 'yɛn kaa ɛ.’

XXX ‘A ban pāa 'yerɛ kɔrɔ a tōberɛ, “Yɪ lo pɔɔ sɪ, na yɪ ũu sɪ.” ’ (Hosea 10:8)

XXXI Ala ɪ nɪbe maala naa a nɪtōnō kɔ a tɪɛ na chɛnɛ ɪ a 'maar, n̄mɪnɛ ban ɪ wɔ 'lo wa kɔ?”

XXXII Dɔɔr ayɪ na maal dɛɛr, ka ba nyɔɔr ba 'matāan a Yesu chiine a kɔfɔ jie.

XXXIII Ba chiin ban tɪ t̃ān a jie ban bɔɔlɔ Julaa, be ɛ ba kpa āsɔɔ jaa a wɔ daa ju, ka a nɪdɛbe ayɪ bala ka a āsɔɔ be a Yesu nūsōɔ jie, tɪche ka a āsɔɔ mɪ be a wɔ gubaa jie.

XXXIV Be ɛ a Yesu 'yer, “N Sāa, ṽē kɔ ba, baa bōɔ a ɛ ban ɪre ɛ.” Gbām ɛ ba gba na ba pōn a wɔ fuusɪ.

XXXV Ka a nɪbe ara kaara wɔ, ka a Juu nɪbe nɪberɛ ara kpɛrɛ wɔ na ba 'yerɛ, “Wɔ ma faan bamɪnɛ, ṽē a wɔ faa a wɔ māɛ ala ɪ 'lo ɛ ɪ a Nɪ-iraa 'lo a Nāan̄mɪn na ɪr.”

XXXVI Ka a sojasɪ mɪ wa ɪre wɔ laara, na ba de a dāmiir kɔ wɔ.

XXXVII Tɪ na ba 'yerɛ, “Ala ɪ fōɔ ɛ ɪ a Juu nɪbe nāa, faa a fɔ māɛ.”

1 **XXIII:XVI 23:16** A gāma amɪnɛ pɔ baa 'yōɔ a pōfɔ pie nɪ ayopōi ɛ ɪka, 17 Bala wa dire a Gōl Bar Dɪfɔ yuon jaa a Pilate ma ɪr nɪre a pɔɔfɔ die pɔ kɔ ba.

XXXVIII Ba seb sebie mar be a wɔ ju pɔ ka a 'yer, "Nyāna le ɪ a Juu Nibe Nāa".

XXXIX A nidebe bala ban lɔɔ kpan wɔ, āsɔɔ tɔrɔ won 'yere, "A ba ɪ fɔɔ le ɪ a Ni-iraa ε? Faa a fɔ mǎe ti mi faa si."

XL Tiche ka a wɔ tɔ sɔɔ 'lo gɔnɔ wɔ 'yere, "Faa joro Nāanmin dābǎe ε, an ɪ a kuu 'lo le fɔ mi kpire.

XLI Sin gefɔ seen si naa, si nyen a le na see sin maal, tiche a daba nyā 'lo ba maal deer jaa ε."

XLII Ti pǎa 'yer kɔ a Yesu, "Tɪer tɔ ma fɔɔ wa kpe a fu nǎalɔɔ pɔ."

XLIII Ka a Yesu 'yer, "Yelmǎe le n 'yere kɔrɔ fɔ, dina maa ni fɔɔ le a Nāanmin tɛvila pɔ."

XLIV A mɔtɔɔ dɔɔ gburɔ a garju sǎlsɔɔ tiche ka a chǎa ɪ jaa gbeb, ka a mɔtɔɔ wa ti vɪr.

XLV A mɔtɔɔ ba le chaar go ε, ka a fɔbaa 'lo ban lū var a Nāanmin puorfɔ yir die pɔ 'mar ayi.

XLVI Be le a Yesu tǎn kpɛɔ jaa 'yer, "N Sǎa, fɔ nūu pɔ le n de a n siε 'yɔɔ." Won wa 'yer a nitɔ baar, ti vɔɔr a wɔ vɔɔr baaraa.

XLVII A sojasɪ nɪkpɛε na nye a le na ɪ wɔ dǎn Nāanmin ti 'yer, "Sɪre jaa a daba nyā ɪn nitɔr."

XLVIII Ka a nibe ba jaa na lɔɔ taa a be nyen a le na ɪ ka ba lieb pɔsɔɔ, na ba waala kulo.

XLIX Tiche a wɔ nɪbɔɔnsɪ pɔɔn a pɔbɔ bala na tu wɔ yi a Galilee ara tɛer ti kaara a le na ɪre.

L Daba āsɔɔ mi ben be ban bɔɔlo Josefɔ, wɔ pɔɔ naa a nɪberε pɔ, na wɔ ɪ nɪsɔ ni nitɔr.

LI Wɔ tɔr naa a le ban 'yer ni a le ban ɪre. Wɔ yi naa a Judiya paal pɔ tɛe ban bɔɔlo Arimatya, wɔ mi dɔɔ chele a Nāanmin nǎalɔɔ.

LII 'Lo le chen a Pilate sɛ ti sɔɔr a Yesu āgǎn ɪka wɔ ũu.

LIII Na wɔ pǎa yɔɔ a kuu suun ti vil wɔ a fɔpɪla pɔɔ ti ũu wɔ a yaa ban chi kɔsɪr pɔ, ban ba ũu nɪre serε ε.

LIV A daar 'lɔnɔ le ba mi chɔɔrɔ ka a Pɛnfɔ Bɪbir na piel.

LV A pɔbɔ bala ni a Yesu na 'mataa yi a Galilee wa, ba tu naa a Josefɔ ti nye a yaa ni a le ban ũu a Yesu.

LVI Ti na ba pǎa lieb kul ti chɔɔr a tǎi ni a kǎnyūu vɪla na ti fɔ a Yesu āgǎn, tiche a Pɛnfɔ Bɪbir jūu, baa dam ε, ba pɛn naa a le a Mosesɪ Nεe na 'yer.

XXIV

I A Pɛnfɔ Bɪbir divɪε bio bibio, a pɔbɔ den a kǎnyūur vɪla ala ban chɔɔr chiin a be a yaa par.

II Ba ti nyen ka a kɔsɪr bil yi a yaa nεε pɔ.

III Ka ba kpe tiche baa nye a Yesu āgǎn ε.

IV A ba ara bēne a le nε ka a dɔɔr ayi wa dūu ba ka a ba bɔsursɪ pel saa nyɪrfɔ kaar.

V Ka a dābǎe kpe a pɔbɔ, ka ba kpa kpa jur a tɛe, tiche ka a dɔɔr sɔɔr ba, "Bo so ka yi bɔɔrɔ a vɔr a kūusɪ pɔ?"

VI Waa be ka ε. Wɔ ɪr naa. Yi tɪer a le won 'yer kɔ yi a sɔɔ 'lo won be a yi sɛ, be a Galilee.

VII 'Ban nyɔɔ naa a maa Nɪsaal Bie 'yɔɔ a nidebe nuur pɔ, ka ba kɔ ma a daa ju, tiche a ber ata daar, ka n le ɪr ɪ vɔr.' "

VIII Be le ba pǎa tɪer tɔ a wɔ 'yerbie.

IX Ban wa yi a yaa par kul, ba ti man a anyāna kɔ a Pie Nɪ Bɔ'yen ni nɪre jaa.

X Mɛer na yi Magdala, ni Joana ni a Jemesɪ ma Mɛer ni a bamɪne na pɔɔ ba le man a anyāna kɔ a nitɔnsɪ.

XI Tiche baa sɔɔ de a pɔbɔ 'yer ε, bojūu a ba 'yer nyentāan jire.

XII An be a le ka Pita vaa ɪr jo chen a yaa par, na wɔ ti guun muul kaa na wɔ nye a fɔpɪla na for gǎ wɔ yɔ, ka wɔ lieb yi ti bēne a le na ɪ.

XIII A daar 'lɔnɔ a wɔ poturbo ayi chiine naa a tɛbile āsɔɔ ban bɔɔlo Emayusɪ na ba jāan a Jerusalem ε.

XIV Ka ba pǎa 'yere kɔrɔ taa a le jaa na ɪ.

XV A le ban 'yere na ba mana a anyāna kɔrɔ taa, ka a Yesu mǎe wa pɔɔ ba a ba 'mataa chiine.

XVI Tiche ka a lu ba a baa bõo wu ε.

XVII Ka wõ suor ba, “Bo le yi chiine mana kuro taa a le mõ?” Ka a nıbaal kpe ba a ba tee ara.

XVIII Ka ba asoo yuor na di Kileopasi suor wõ, “Fõo tee le i saan be a Jerusalem na faa bõo le na i a be a ber ayi anyana ε?”

XIX A wõ suor, “Bo yele?” Ka ba 'yer, “A Yesu na yi a Najareti, Nāanmın 'ye'yere le wõ i, ka a wõ 'yer nı a wõ maalfõ kpeme a Nāanmın nı a nıbe niem.

XX A boorlo nıbere nı a sı nıbere nyoo won tur ıka ba kõ, ka ba kpa wõ a daa ju.

XXI Tiche 'lo le sın mı tıere ıka won faan a Isıral nıbe. A ala na i deer jaa nı nyā, ber ata nı nyā a le na i.

XXII A sı pobõ bamıne le wa 'maa sı nee, a bibio nyāna le ba chen a yaa par,

XXIII tiche baa tı nye a wõ āgān ε. Na ba wa 'yer kõ sı ıka ba nyen malakası ka ba 'yer ıka wõ ir i vor.

XXIV Ka a sı taaba bamıne pāa mı chen a yaa par tı nye ka i a le ne a pobõ na 'yer le, tiche a 'lo māe baa nye wõ ε.”

XXV Ka wõ 'yer kõ ba, “Nımine le yi faa tıer le, na yaa tõo tıer to na yi soo de a le a Nāanmın 'ye'yerbe na 'yer ε?”

XXVI A ba i a Nı-ıraa na dın a dooye anyāna tı na wõ pāa kpe a wõ tur põ ε?”

XXVII Wõ piel naa Mosesı nı a le a Nāanmın 'ye'yerbe ba jaa, na wõ pāa wiil ba a par a le a Nāanmın gān na 'yer a wõ māe 'yer.

XXVIII A le ban wa tara a tēe 'lo põ ban chiine, a Yesu põ naa fıka teer won chiine.

XXIX Tiche ka ba suor wõ yāayāabile 'yere, “Lieb kpe wa gā a sı sē, bojūu mōtõo 'mor baar.” Ka wõ lieb kpe na gā a ba sē.

XXX Be le a ba tı 'mataa jāne a bõdiir par na di, ka wõ de a paanõo na puor Nāanmın yāan, tı piel nımara põnõ ba.

XXXI Ka a ba nıbie pāa yuo, ka ba bõon ıka a Yesu le, tı wõ bor a ba niem.

XXXII Ka ba 'yere kuro taa, “Ala le so won 'yere nı sı a sor põ ka a nõo kpe sı a le, won wiil sı a le na seb a Nāanmın gān põ.”

XXXIII Be le ba vaa ir fõo jaa lieb chen a Jerusalem tı nye a Pie Nı Bõ'yen nı a Yesu poturbo bamıne na lõo taa.

XXXIV Na ba 'yer kõ ba, “Sıre jaa le a sı Soro ir i vor, na wõ ir a wõ māe wiil a Simon.”

XXXV A ba ayi bala pāa man a le na i a sor põ nı a le ban de bõon ıka a Yesu le won wa nıma a paanõo.

XXXVI A anyāna ban chene 'yere ka a Yesu māe wa ara a ba sē tı 'yer kõ ba, “Nyā'maar wõ be a yi sē.”

XXXVII Ka a dābāe kpe ba a ba mii a le a gbe gbe, tıer ıka kpıin le ba nye.

XXXVIII A wõ suor ba, “Bo le so ka a dābāe kpe yi a le, a nı bo le so ka yi baala a le?”

XXXIX Yi kaa nye a n nuur nı a gbee, maa māe le, yi sıur ma kaa, kpıin ba le ε. Kpıin maa tara āgān nõn nı koor nıtāa le yın nye ma ın tara ε.”

XL Won 'yer a nıtõ baar, wõ wiil ban a wõ nuur nı a wõ gbee.

XLI Tiche baa chene soo de sere ε, nõo kpe ba naa ka a neer 'maa ba, ka wõ suor ba, “Yaa tara bon na kõ ma ka n di ε?”

XLII Be le ba kõ wõ jānımaa ban wõ,

XLIII ka wõ 'wõb be a ba niem.

XLIV Wõ pāa 'yer kõ ba, “A anyāna le n 'yere kuro yi ın dõo chene be a yi sē. Yele a jaa na seb a Mosesı nee põ, nı a ala na seb a Nāanmın 'ye'yerbe gān põ, nı a yiel gān põ, a n jūu na i naa le.”

XLV Be le wõ pāa yuo a ba tıer ka ba tõo bõo a Nāanmın 'yer ala na seb a wõ gān põ.

XLVI Wõ 'yer kõ ba, “A anyāna le seb a Nāanmın gān põ, a Nı-ıraa na dın dooye na wõ kpi na wõ le ir i vor a ber ata daar.

XLVII Ban den a wõ yuor mool kõ nıboro ba jaa, ka asoo jaa wa lieb

a wɔ tɛr, Nāanmɪn na vɛ̃ naa a wɔ yeldɛɛr bar, Jerusalem lɛ an piel.

^{XLVIII} Yɪn lɛ ɪ a anyāna dāaste dēme.

^{XLIX} A maa na tɪ tɔ̃ naa a 'lɔ a n Sāa na tɪr a nɛɛ kɔ yɪ, tɪche yɪ chene jāne a Jerusalem, ka a kpɛ̃ɔ 'lɔ wa yɪ a saaju wa pɔɔ yɪ.”

^L Wɔ tara ban yɪn tɪ gbɔrɔ nɪ a Betanɪ na wɔ tur a nuur saaju sɔɔr Nāanmɪn 'yɔ̃ɔ ba.

^{LI} A lɛ wɔn sɔɔr a Nāanmɪn kɔ ba, wɔ bar ba naa ka Nāanmɪn 'mɔɔ wɔ don be a saaju.

^{LII} A ba pāa gbɔr dumo puor wɔ tɪ lɛb pɔpɛl̃ kul a Jerusalem.

^{LIII} Bɪbir jaa lɛ ba ma chen be a Nāanmɪn puorfo yɪr tɪ dāna a Nāanmɪn.

LE A JOON NA SEB A YESU 'YER NŌO

I A pielfo daar a 'lo ban boolo a 'Yer ben be, ka a 'Yer be a Nāanmūn sē, ka a 'Yer ɪ Nāanmūn.

II Wɔ dōo be a Nāanmūn sē a pielfo daar.

III A 'Yer nyā le Nāanmūn maal bomo a jaa. Bon jaa ba maal ka a ba tu a 'Yer nyā pɔ ε.

IV A wɔ pɔ le nyevɔr be, a wɔ nyevɔr nyā le kɔrɔ bomo a jaa chāa.

V A chāa nyā le chaara a libe pɔ, ka libe ba tōo wɔ kpīin ε.

VI Nāanmūn tōn daba na di Joon.

VII 'Lo le wa di a dāasɛ na wɔ 'yer a chāa nyā 'yer, ka a nɪrɛ jaa na tu a wɔ sē soo de a chāa.

VIII Joon ba ɪ a chāa ε, ti wɔ wa naa ɪka wɔ wa 'yer a chāa 'yer.

IX A yelmāe chāa nyā le chaara 'yōōnō nɪrɛ jaa na waara a wer pɔ.

X A 'yer dōo be a wer pɔ, ka a Nāanmūn gba maal a wer tu a wɔ 'yōo, tiche āsɔo jaa ba bōo wɔ ε.

XI Wɔ wa naa a wɔ māe paal pɔ, tiche a wɔ māe nibe ba de wɔ ε.

XII Tiche nibe bamine de wɔ naa, na ba soo de a wɔ yuor, ka wɔ kɔ ba sɔr ka ba ɪ Nāanmūn bibiir.

XIII Baa ɪ Nāanmūn bibiir nɪrɛ dɔofɔ kaar ε, bu nɪrɛ bɔfɔ pɔ ε, tiche Nāanmūn māe le maal ba a wɔ bibiir.

XIV A 'yer wa ɪ naa nɪrɛ na wɔ jāne a sɪ sē. Sɪ nyɛ naa a wɔ tɪr, a tɪr nyā na ɪ a Sāa Bidabō'yen tɛɛ. 'Lo le yɪ a Sāa sē wa, na wɔ tara wāefɔ nɪ yelmāe.

XV Joon 'yer a wɔ 'yer, na wɔ tāna 'yerɛ, "Nyā le n 'yer yɪ ɪka wɔn wa naa, 'lo na be a n puor waara gar ma naa, bojūu wɔ dōo be be ti ba wa dōo ma."

XVI A wāefɔ sɛɛ wɔ naa, ka a wɔ maal vɪla lɔɔr sɪ jaa bō'yen 'yen dɔolo taa waara a sɪ sē.

XVII Bojūu, Mosesɪ le dōo waan a nɛɛ, tiche Yesu Kɪrɪsɪto mɪ le waan a wāefɔ nɪ yelmāe.

XVIII Nɪbō'yen jaa ba nyɛ Nāanmūn ε, tiche a Bidabō'yen tɛɛ 'lo na be a Sāa lōboor le wiil sɪ a le Nāanmūn na be.

XIX A nɪberɛ na be a Jerusalem tōn a Juu nibe bɔɔrlorbo nɪ a Juu nibe puorfɔ jie sōsōnbɔ ka ba ti sɔɔr Joon, nɪbuor le wɔ ɪ,

XX Ka a Joon 'yer ba, "N ba ɪ a Nāanmūn Nɪ-iraa 'lo wɔn tō ɪka wɔ wa faa a wɔ nibe ε."

XXI Ka ba le sɔɔr wɔ ɪka 'lo le ɪ a Elaija bu? Ka wɔ 'yer, "N ba ɪ wɔ ε." Ka ba le sɔɔr wɔ ka 'lo le a Nāanmūn 'ye'yere ɔ? Ka wɔ ɪka, "Kai."

XXII Ka ba sɔɔr wɔ, "Tɪ an le fɔ pāa ɪ? A sɪn ti 'yer kɔ a bala na tō sɪ, 'yer sɪ a nɪrɛ 'lo fɔn ɪ."

XXIII Joon den a le a Isaiya na dōo seb na wɔ 'yer, "Maa le a kɔkɔr 'lo na tāna a dālpɔo pɔ, ɪka yɪ choor a Soro sɔr." *(Isaiya 40:3)*

XXIV A Faraseemine tōn nibe bamine a Joon sē.

XXV Ba wa sɔɔr wɔ naa, "Ala ɪ fōo baa ɪ a Nāanmūn Nɪ-iraa ε, bu a Elaija ε, bu a Nāanmūn 'ye'yere āsɔo ε, ηmɪne a fɔ suoro a nibe a Nāanmūn kōo?"

XXVI Be le a Joon 'yer ba, "Maa den kōo suoro nɪ a nibe, tiche nɪrɛ kōo ben a yɪ pɔ, yɪn ba bōo ε.

XXVII An ɪ maa le de nie wa gba, n ba sɛɛ ɪka n for a wɔ nafɔbɔ mibe gba ε."

XXVIII Joon be naa a mōtōo puorfɔ jie suoro a nibe a Nāanmūn kōo, a Jordan man gōon na be a Betanɪ, be le wɔ 'yer a 'yer anyāna.

XXIX Wer na wa chaar, Joon nyɛn a Yesu na tor wɔ waara ka wɔ 'yer, "Nyɛ a Nāanmūn Peraabile, 'lo le na de a wer nibe yeldɛbe bar.

XXX Wɔ ɪ naa a 'lo ɪn 'yer ɪka, 'nɪrɛ āsɔo na wa naa, wɔ gar ma naa, bojūu 'lo dōo be be ti ba wa dōo ma.'

XXXI Maa ba bōo a nɪnyɪne wɔn ɪ ε, ti naa wa suoro yɪ nɪ kōo ka bala jaa na be a Isɪral na nyɛ wɔ."

XXXII A Joon dāaste ni nyā, “N ben be nye a Nāanmın Sıe na yi saaju fıka ηmam, wa 'mar wō, ka a Sıe be a wō 'yōō.

XXXIII N ba dōō bōō a nınyıne wōn ı ε. A 'lo na tō ma ıka n wa suoro a nıbe a Nāanmın kōō 'yer kō ma, ‘A nıre 'lo 'yōō fon wa nye a Sıe na suu wa 'mar na waa yi ε, 'lo le na suoro a nıbe nı a Sıe.’

XXXIV N nyen a anyā na ı, 'yere koro yi ıka 'lo le a Nāanmın Bidabō'yen.”

XXXV A wer na chaar go, Joon ara na a be nı a wō poturbo ayı.

XXXVI Be le wō nye Yesu na tala, ka wō 'yer, “Yı nye a Nāanmın Peraabile.”

XXXVII A Joon poturbo ayı bala na wō a le wōn 'yer, ka ba turo a Yesu chiine.

XXXVIII Yesu na wa lıeb nye ba, wō suor ba naa, “Bo yi bōoro?” Ka ba 'yer, “Wiwile nyıne fı kırıere?”

XXXIX Ka a Yesu 'yer, “Yı wa bōō a jie.” Ba jāne naa a wō sē, bojūu mōtōō bal baar a daar 'lōnō.

XL A nıbe ayı bala na wō a le Joon na 'yer ka ba turo a Yesu, āsōō le Andıru na ı a Simon Pıta yebe.

XLI Le a Andıru na de nie ı le, wō bō naa a wō yebe Simon 'yer wō, “Sı nyen a Nı-ıraa 'lo na wa faa a wō nıbe ban bōolo a Kırısıto.”

XLII Andıru tara naa a yebe waan a Yesu sē. Yesu na wa nye wō, ka wō 'yer, “Joon bidaba Simon, ban bōolo fı naa Sıfastı.” A wō par le Pıta.

XLIII A ber anaar daar, Yesu chiine naa a Galılee, be le wō nye Filip na wō bōol wō ıka wō wa turo wō.

XLIV A Filip yın Betısaida, Andıru nı Pıta tēe.

XLV Filip mı chen tı nye Nataniel 'yer kō wō, “Sı nyen a 'lo a Mosesı nı a Nāanmın 'ye'yerbe na seb a wō yele, 'lo le ı a Yesu na yi a Najaretı, Josefo bidaba.”

XLVI Be le a Nataniel suor wō, “Yelsō na tōō yi a Najaretı tēe ı?” Ka a Filip 'yer, “Wa kaa.”

XLVII Yesu na wa nye a Nataniel na tor wō waara, wō 'yer naa, “Yı nye a

sı sākpa Isıral yōō na ba tara belfo ε.”

XLVIII Ka a Nataniel suor a Yesu, “Nımunε fı ure wa bōō ma?” Ka a Yesu 'yer, “Filip na wa bōolo fı, ka n nye fı naa a kōkōō tıe pılem.”

XLIX Be le a Nataniel 'yer, “Wiwile, fı ın Nāanmın Bie nı a Isıral Nāa.”

L Ka a Yesu 'yer sōō wō, “Fō sōō ma naa, bojūu ın 'yer ıka n nye fı naa a kōkōō tıe pılem ı? Fon nyen yelbere ka a gar le.

LI Na wō 'yer, sıre jaa le n 'yere koro fı ıka fon nyen saaju na yuo ka a Nāanmın malakası suro tı duoro a maa Nısaal Bie 'yōō.”

II

I A ber a nyā puor, Yesu ma Mēer be naa a pōō ban kulo a tēe na be a Galılee paal pō, ka ba bōolo Keena.

II Ba bōol Yesu nı a wō poturbo ka ba mı be be a pōō kulfı jie.

III A dāa na wa baar, Mēer 'yer kō Yesu, “A nıbe dāa baar naa.”

IV Ka a Yesu 'yer, “N ma, n sōō ba ta ε, ta wiil ma a le ın na ı ε.”

V Mēer lıeb 'yer kō a tōtōnbo, “Yı ı le Jaa a Yesu na wa 'yer ıka yi ı.”

VI Kırısıe dōor ayōōb ben be, be le a nıbe ma ıō a kōō pıe a ba māe le a ba puorfı na ıka ba ı. Yoi anaar bı anūu le ma sēe āsōō jaa.

VII Yesu 'yer a tōtōnbo ıka ba ıō kōō sēe a dōor.

VIII An wa sēe ka wō 'yer kō ba, “Yı pāa ıō a kōō amıne kō a nıkpēe 'lo na kaara a pōō paalaa yele.” Ka a tōtōnbo ı a le a Yesu na 'yer ba.

IX Ka a nıkpēe 'lo na wa nyū a kōō ala na lıeb ı dāa, waa bōō a jie a dāa na yi ε. A tōtōnbo 'lo bōō naa. Be le wō bōol a pōō paalaa sıre yın chēchēe,

X na wō 'yer, “Nıbe ma den nie waan a dānōō, bala wa nyū tı baar, ka ba pāa waan a ala na ba bōō nōmō ε. Tıche fıō 'lo bin a dānōō bar wa ta a baaraa.”

XI A ne'maa yele nyā le de nie Yesu na ı a Keena na be a Galılee paal pō.

Be le Yesu wiil a wɔ tɪr, ka a wɔ poturbo soɔ de wɔ.

XII A nyã puor, 'lo naa ma nɪ a wɔ yebil naa poturbo 'mantaa chen Kapenahum ɪka ba tɪ jẽ bālãa.

XIII A kɔ le kor ε, ka a Juu nɪbe Gõl Bar Difɔ ta, Yesu don a Jerusalem.

XIV Be le wɔ tɪ nye nɪbe na daara niin, piir nɪ papar, a Juu nɪbe puorfɔ yir bechaar pɔ. Wɔ nyen bamine mɪ na jẽn teebɔlsɪ teere libie.

XV Wɔ den miir maal kpaara diin ba bar a puorfɔ yir bechaar pɔ, nɪ a ba piir nɪ a niin. Wɔ tɪe naa a libiteerbe teebɔlsɪ lɔb ka a libie yẽyel.

XVI Yesu 'yer kɔ a bala na daara a papar, "Yɪ yin a papar a ka, na yɪ ta maal ma a Sãa yir daa difo jie ε."

XVII Ka a poturbo pãa tɪer tɔ le a Nãanmɪn gãn na 'yer, "Le ɪn nõ a fɔ yir 'moro man fika bũu." (*Yiel Gãn 69:9*)

XVIII A Juu nɪbere pãa suor a Yesu, "Jãne buor le fon maal wiil sɪ ka a ɪ fɔ tara na sɔr fon maal a le?"

XIX Ka Yesu 'yer, "Yɪ nmer a puorfɔ yir nyãna, tɪ ka n de ber ata men wɔ go."

XX Ka a nɪbere 'yer, "Yuom ljaayi nɪ ayɔɔb le ba de men a puorfɔ yir nyã, nmine fɔɔ na ɪ de ber ata tee men wɔ?"

XXI Tiche a puorfɔ yir nyã a Yesu na 'yere, ɪ naa a wɔ ãgãn le wɔ 'yere.

XXII Yesu na wa ir a kũu pɔ, ka a wɔ poturbo tɪer yuo a le won 'yer, na ba pãa soɔ de le a Nãanmɪn gãn na 'yer nɪ le mɪ a Yesu na 'yer.

XXIII A be a Jerusalem a Gõl Bar Difɔ na wa ta, nyɔɔ soɔn de a wɔ yuor, bojũu ba nyen a ne'maa tõmõ won tõ.

XXIV Tiche Yesu na bõɔ nɪre jaa tɪer, waa soɔ de wɔ mãe kɔ ba ε.

XXV A ba ɪ nɪre le na 'yer wɔ le nɪbe na be ε, bojũu wɔ bõɔn nɪre jaa tɪer.

III

I Daba dõɔ be be a Faraseemine pɔ, ka a wɔ yuor di Nikodimasɪ, wɔ mɪ ɪ naa a Juu nɪbe nɪdiere ãsoɔ.

II Wɔ dõɔ chen a Yesu sã tãsoɔ na wɔ tɪ 'yer, "Wiwile, sɪ bõɔn naa ɪka Nãanmɪn le tõ fɔ ɪka, fɔ wa wiil sɪ. Fɔ kɔ naa tõɔ a ne'maa tõmõ anyãna tõ ε, ka Nãanmɪn ba be a fɔ sã ε."

III Ka a Yesu haa 'yer, "Yelmãe le n 'yere korɔ fɔ, fɔɔ ba nye dɔɔ paalaa ε, fɔ kɔ tõɔ kpe a Nãanmɪn nãalõɔ pɔ ε."

IV A Nikodimasɪ suor wɔ, "Nmine le ban le ɪ dɔɔ nɪkoraa gbɛɛ ayi? Wɔ kɔ le tõɔ kpe a wɔ ma pɔɔ pɔ ka wɔ le bõɔ dɔɔ wɔ go ε."

V Ka a Yesu 'yer, "Yelmãe le n 'yere korɔ fɔ, fɔɔ na kpe a Nãanmɪn nãalõɔ pɔ, ka baa dɔɔ wɔ nɪ a kõɔ nɪ a Sɪε ε.

VI A 'lo a nɪre na dɔɔ ɪ naa nɪre bie, Nãanmɪn Sɪε mɪ le na tõɔ nɪre lieb ka wɔ ɪ Nãanmɪn bie.

VII Ta ɪ a neɛ 'maa fɔ ɪn 'yer ɪka a sɛɛ naa ka ba dɔɔfɔ dɔɔ paalaa ε.

VIII Nãanmɪn Sɪε tee le tɪre a nyevor paalaa. A Sɪε kaar naa sesebe na furo chiine jie 'lo won bɔɔɔ, fon tõɔn wɔ a dɔɔn, tiche fɔ kɔ tõɔ bõɔ a jie won yi ε, bu a jie won chiine ε."

IX Ka a Nikodimasɪ suor wɔ, "Nmine an ɪ wa ɪ a le?"

X Ka a Yesu haa 'yer, "Nmine fɔ ɪ a Istral nɪbe wiwile tɪ ba bõɔ a anyãna ε?"

XI Yelmãe le n 'yere korɔ fɔ, sɪ 'yere naa ala sɪn bõɔ, na sɪ di a ala sɪn 'yere dãasɪe, tiche yɪ ãsoɔ jaa ba de a le sɪn 'yer ε.

XII Ala ɪ yaa soɔ de a wer nyã bonstɪ 'yer ε, nmine yɪn ɪre wa soɔ de ala ɪ, n 'yer naa saaju bonstɪ 'yer?

XIII Nɪre ba do saaju jaa ε, ka a Nɪsaal Bie na yi a be wa tee ba le ε.

XIV A Nɪsaal Bie na 'mɔɔn saaju nɪtãa le a Mosesɪ na maal a kur jie 'mɔɔ a mɔgõɔ pɔ.

XV Ka nɪre 'lo jaa na pãa soɔ de a Nɪsaal Bie na tara na nyevor 'lo na ba tara baarfɔ ε, Nãanmɪn sã.

XVI "Nãanmɪn nõ naa a nɪbe na be ka a wer pɔ yɔɔ jaa, na wɔ de a wɔ Bidabõ'yen tee kɔ sɪ, nɪre jaa wa soɔ

de wɔ, wɔ kɔ we ε, ti tara a nyevɔr 'lo na ba tara baarfɔ ε, Nāanmɪn sɛ̃.

XVII Bojūu, Nāanmɪn ba tɔ̃ a wɔ Bidabɔ̃'yen nyā a wer pɔ̃ ɪka wɔ wa sɔ̃ a nɪbe ε, tɪche wɔ wa naa ɪka wɔ wa faa ba.

XVIII Nɪre 'lo jaa na wa sɔ̃ de a Nāanmɪn Bidabɔ̃'yen nyā, wɔ kɔ sɔ̃ wɔ ε, tɪche nɪre 'lo jaa na ba wa sɔ̃ de wɔ ε, wɔn sɔ̃ wɔn bar, bojūu waa sɔ̃ de a Nāanmɪn Bidabɔ̃'yen tɛɛ nyā yuor ε.

XIX A baaraa nɪ nyā, chāa wan ka a wer pɔ̃, tɪche a nɪbe nɔ̃n libe gar a chāa, bojūu a ba maalfɔ ɪn bier.

XX A nɪbe bala na ɪre a bier 'laar chāa, ba kɔ̃ sɔ̃ yi chāa pɔ̃ ε, bojūu a chāa na wiil naa a le ban be.

XXI Tɪche āsɔ̃ jaa na be be nɪ yelmāe ma wan chāa pɔ̃, bojūu ba bɔ̃rɔ̃ naa ɪka a ba taaba ba bɔ̃rɔ̃ ɪka Nāanmɪn le maala a le ban maala."

XXII A nyā puor, Yesu nɪ a wɔ poturbo 'mantaa chen Judiya be le wɔ jɛn ba bālāa, na wɔ suoro nɪbe a Nāanmɪn kɔ̃.

XXIII Joon mɪ dɔ̃ suoro a nɪbe a Nāanmɪn kɔ̃ be a Aion, a be ba jāa naa Salim ε, bojūu kɔ̃ dɔ̃ be be yɔ̃. Nɪbe dɔ̃ chiine a wɔ sɛ̃ ka wɔ suoro ba a Nāanmɪn kɔ̃.

XXIV Baa na nyɔ̃ a Joon pɔ̃ sere ε.

XXV Joon poturbo bamɪne nɪ a Juu nɪre āsɔ̃ chɪre nɪ taa nɪ a āgān pɛɛfɔ yele.

XXVI Ba chen a Joon sɛ̃ ti 'yer, "Wiwile, fɔ̃ 'yer a daba 'lo sɛ̃ fon dɔ̃ be a Jordan man gɔ̃n. Wɔ suoro na nɪbe a Nāanmɪn kɔ̃ ka nɪre jaa chiine a wɔ sɛ̃."

XXVII Ka Joon haa 'yer, "Nɪre jaa kɔ̃ tɔ̃ ɪ bon jaa ε, ka Nāanmɪn na be a saaju baa sɔ̃ ε.

XXVIII Yɪn māe chene na tɪer a ηmɪne ɪn dɔ̃ 'yer yɪ ɪka n ba ɪ a Nɪ-iraa ε. Tɪche wɔ tɔ̃ ma naa ka n de a wɔ nie.

XXIX A 'lo na kulo a pɔ̃, 'lo le ɪ a pɔ̃ sɔ̃. A wɔ bɪbɪele pɔ̃ ma pel naa wɔn ara a be wɔnɔ̃ a pɔ̃ sɔ̃ kɔ̃kɔ̃. Ala le so ka a n pɔ̃ mɪ pel.

XXX A sɛ̃ naa ɪka Yesu wɔ do, tɪche ka maa suu.

XXXI "Nāanmɪn Bie nyā le yi a saaju, 'lo le gar ba jaa, nɪre na yi ka a tɛe ɪn a tɛe tɔ̃r na wɔ ma 'yerε a tɛe bomo 'yer. A 'lo na yi a saaju wa gar a bomo a jaa.

XXXII Wɔ ma 'yer naa a le wɔn nye nɪ a le wɔn wɔ̃ ti āsɔ̃ jaa maa sɔ̃ de wɔ ε.

XXXIII Nɪre 'lo jaa na wa sɔ̃ de, a wiil naa ɪka Nāanmɪn ɪ naa yelmāe sɔ̃.

XXXIV Bojūu, Nāanmɪn tɔ̃ naa a wɔ Bie ka wɔ wa 'yer a wɔ 'yer. Nāanmɪn vɛ̃ naa ka a wɔ Sɪε sɛ̃ wɔ.

XXXV A Sāa nɔ̃ naa Bie na wɔ de yele a jaa 'yɔ̃ a wɔ nɪu pɔ̃.

XXXVI Nɪre jaa na sɔ̃ de a Bie tara na nyevɔr 'lo na ba tara baarfɔ ε, Nāanmɪn sɛ̃, tɪche nɪre 'lo na tɔ̃r wɔ, ba tara a nyevɔr nyā ε, ti Nāanmɪn suur be a wɔ sɛ̃."

IV

I Yesu bɔ̃n naa ɪka a Faraseemɪne wɔ̃ naa wɔn nyere nɪbe suoro ba a Nāanmɪn kɔ̃, ka a bala na turo wɔ gar a bala na turo a Joon.

II Tɪche Yesu poturbo le dɔ̃ suoro a nɪbe a Nāanmɪn kɔ̃, a ba ɪ Yesu māe le ε.

III Yesu bar naa Judiya ti lɪeb chine a Galilee go.

IV Ka a ɪ Samariya le a sɛ̃ ɪka wɔ tu.

V A sɔ̃r 'lo wɔn tu ti yi naa a Saika tɛe pɔ̃, na wɔ gbur a wer 'lo a Jekɔb na dɔ̃ de kɔ̃ a wɔ bidaba Josefɔ a kɔ̃r jaa.

VI A lɔ̃-ɔ̃ a Jekɔb na dɔ̃ tuu chene na be be, ka a Yesu jɛ̃ gbur a lɔ̃-ɔ̃ bojūu wɔ chen bal. Mɔ̃tɔ̃tuo sɔ̃ le.

VII Ka a Samariya pɔ̃ suu a lɔ̃-ɔ̃ pɔ̃ kɔ̃ ɔ̃fɔ̃ jie. Ka a Yesu sɔ̃r wɔ, "Pɔ̃ yāyāabile, ɔ̃ a kɔ̃ kɔ̃ ma ka n nyū."

VIII A Yesu poturbo mɪ kpɛn a tɛe pɔ̃ ɪka ba ti da bɔ̃diir.

IX Ka a Samariya pɔ̃ 'yer, "Fɔ̃ Juu nɪre, maa mɪ Samariya pɔ̃, taa ɪ ηmɪne ka fɔ̃ ɪka n kɔ̃ fɔ̃ kɔ̃ ka fɔ̃ nyū," sɪn nɪ Juu nɪbe na ba mɔ̃rɔ̃ taa būu ε?

X A Yesu 'yer wɔ, "Faa bɔɔ a bon a Nāanmɪn na bɔɔɔ ɪka wɔ kɔ fɔ ε. Faa mɪ bɔɔ a nɪrɛ 'lɔ na sɔɔɔ fɔ a kɔɔ ɪka wɔ nyũ ε, fɔɔ ta bɔɔ, fon taa sɔɔɔ man a kɔɔ 'lɔ na kɔɔ nyevɔɔr."

XI A pɔɔ 'yer, "Nɪkpɛɛ, faa tara bɔɔɔnaa ε, ka a lɔ-ɔɔ mɪ yulɔ, nyɪnɛ lɛ fon nyɛ a kɔɔ ala na kɔɔ a nyevɔɔr?"

XII A sɪ s̄aakp̄a Jekɔb lɛ tuu a lɔ-ɔɔ nyāna kɔ sɪ, ka wɔ yɔn nɪ a wɔ dɔn nyuro. Fɔɔ bɛrma gar a Jekɔb bu?"

XIII Ka Yesu 'yer, "ɪsɔɔ jaa na nyũ a kɔɔ nyāna, kɔnyũur na kpɛ wɔn go.

XIV Tɪche āsɔɔ jaa na nyũ a kɔɔ ala ɪn na kɔ wɔ, kɔnyũur kɔ lɛ kpɛ wɔ go ε. A kɔɔ ala ɪn na kɔ wɔ kaara kɔbulaa na yire, naa kɔɔ nyevɔɔr na ba tara baarfɔ ε."

XV Ka a pɔɔ 'yer, "Nɪkpɛɛ yāayāabile, kɔ ma a kɔɔ ala ka n nyũ, ka a kɔnyũur ta lɛ nyɔɔ ma ka n suu a lɔ-ɔɔ nyā pɔ go ε."

XVI A Yesu 'yer wɔ, "Kul tɪ tara a fɔ sɪrɛ waan."

XVII Ka a pɔɔ 'yer, "N ma tara sɪrɛ ε." A Yesu 'yer, "Yelmāɛ fɔ 'yer ɪka faa tara sɪrɛ ε.

XVIII Fɔ dɔɔ kul sɪrɛ anũu, tɪ a daba 'lɔ s̄ɛ fon be a p̄p̄anyā ba ɪ a fɔ sɪrɛ ε."

XIX Ka a pɔɔ 'yer, "Nɪkpɛɛ n nyɛ naa a fɔ ɪ Nāanmɪn 'yɛ'yɛɛ.

XX A sɪ s̄aakp̄amɪnɛ, a tɔɔ nyā ju lɛ ba ma do tɪ puor a Nāanmɪn tɪche a yɪn Juu nɪbɛ 'yer ɪka Jerusalem tɛɛ lɛ ɪ a puorfɔ jie."

XXI Ka a Yesu 'yer kɔ wɔ, "Pɔɔ sɔɔ de ma, s̄ɔɔ waara an kɔ ɪ a tɔɔ nyā ju bu Jerusalem yɪn do tɪ puor a Sāa Nāanmɪn go ε.

XXII A yɪn Samariya nɪbɛ ba bɔɔ a 'lɔ yɪn puoro ε, a sɪn Juu nɪbɛ bɔɔ naa a Nāanmɪn 'lɔ sɪn puoro. Bojũu a sɪ jie lɛ Nāanmɪn na tu faa nɪbɛ.

XXIII Tɪche a s̄ɔɔ waara, wɔ gɔr ta baar, a bala na puoro a Nāanmɪn sɪrɛ jaa, a sɪɛ na wiil ba naa ka ba puor a Sāa Nāanmɪn nɪ yelmāɛ. Ba nyāna puorfɔ lɛ a Sāa Nāanmɪn bɔɔɔ.

XXIV Nāanmɪn ɪn sɪɛ, bala na puoro wɔ a sɪɛ pɔ won wiil ba naa ka ba puor wɔ nɪ yelmāɛ pɔ."

XXV Ka a pɔɔ 'yer, "N bɔɔ naa ɪka a Nɪ-iraa na wa naa, a 'lɔ sɪn na bɔɔɔ a Kɪrɪsɪto. 'Lɔ wa wa, won wiil sɪ naa yele a jaa par."

XXVI Ka a Yesu 'yer kɔ a pɔɔ, "Maa lɛ a nɪrɛ 'lɔ nɪ fɔɔ na 'yɛɛ a p̄p̄anyā."

XXVII Ka a ɪ a poturbo mɪ tɔɔ ta nyɛ won 'yɛɛ nɪ a pɔɔ ka a nɛɛr 'maa ba. Tɪche ba āsɔɔ jaa ba 'la sɔɔɔ wɔ bo lɛ wɔ bɔɔɔ bu bāa 'yɔɔ lɛ wɔ 'yɛɛ nɪ a pɔɔ ε.

XXVIII A jie lɛ a pɔɔ bar a yuor tɪ jo kul a tɛɛ pɔ tɪ 'yer kɔ a nɪbɛ,

XXIX "Yɪ wa nyɛ daba na 'yer ma ala a jaa n na dɔɔ maal. Kaa 'lɔ lɛ ɪ a Nɪ-iraa naa 'lɔ bu?"

XXX Nɪrɛ jaa na be a tɛɛ pɔ yɪn chen na tɪ kaa a Yesu.

XXXI An wa ɪrɛ a lɛ ka a poturbo sɔɔɔ a Yesu. "Wiwile yāayāabile, di bɔɔdiir."

XXXII Tɪche ka a Yesu 'yer kɔ ba, "N tara na bɔɔdiir yɪn ba bɔɔ a yele ε."

XXXIII Ka wɔ poturbo piel sɔɔɔ taa, "Nɪrɛ kɔɔ lɛ tɔɔ waan bon kɔɔ wa kɔ wɔ ka wɔ di bu?"

XXXIV A Yesu 'yer, "N bɔɔdiir lɛ ka n ɪ a lɛ Nāanmɪn na bɔɔɔ, 'lɔ lɛ tɔ ma, ka n baar a tɔmɔ 'lɔ won kɔ ma ɪka n tɔ.

XXXV Yɪn 'lɔ 'yer naa ɪka a chen ɪmɛrsɪ anaar ka a ɪmab ta, maa 'yer kɔ yɪ ɪka, yɪ kaa yɪn nyɛn a por bonɪ na mɔɔ sɛɛ ɪmab.

XXXVI P̄p̄anyā gba, a tɔtɔnbo bala na ɪmara nyɛɛ naa a ba sāyar, ban lɔɔnɔ a bɔɔɪmarsɪ waara nɪ nyevɔɔr na ba tara baarfɔ ε Nāanmɪn s̄ɛ. Ka a bala na bɔr a bɔɔbie nɪ a ɪmanmarba p̄aa 'mataa chule.

XXXVII A sokpa na ɪ yelmāɛ ɪka, bamɪnɛ lɛ bɔr ka bamɪnɛ mɪ ɪma.

XXXVIII Maa tɔnɔ yɪ naa ɪka, yɪ chen tɪ ɪma a puo 'lɔ pɔ a bamɪnɛ na tɔ hān."

XXXIX Nɪyɔɔ na yɪ a Samariya tɛɛ pɔ sɔɔn de Yesu, bojũu a pɔɔ 'yer kɔ ba ɪka, "A daba nyā 'yer naa a lɛ jaa n na dɔɔ maal."

XL Ba wan wa suor wu ɪka wu jāne a ba tēe, ka wu jē be ber ayi.

XLI A Samariya tēe dēme yoo jie mi le soon de Yesu bojūu ba won a le won 'yer.

XLII Be a ba 'yer ku a pɔɔ, “A ba ɪ le fon 'yer ku si jūu si soo de a Yesu ε, sin māe wō naa a le won 'yer ku si, ka si bōo ɪka 'lo le na faa a wer nibe.”

XLIII A ber ayi na po, wu yin a be na wu chen Galilee.

XLIV Yesu 'yer naa, “Nāanmɪn 'ye'yerbe nyere na 'yōfo jie jaa, tiche a ba tēe dēme ba 'yōnō ba ε.”

XLV Wun wa ta a Galilee, a nibe de won nuur ayi a be, bojūu ba mi dōo chen a Jerusalem a Gōl Bar Difū jie ti nye a le jaa won maal.

XLVI Yesu na wa be a Galilee, wu heb chen a Keena tēe pɔ be won dōo heb a kōo ka a ɪ a dāa. Nɪkpēε kōo ben Kapenahum ka a wu bie biere.

XLVII Wun wa wō ɪka a Yesu yin a Galilee wa a Judiya, wu chen ti suor wu ɪka wu sāa a wu bie na kpire.

XLVIII Ka a Yesu 'yer ku a nɪkpēε, “Yɪn baa nye jāne ni ne'maa yele ε, yi kōo soo de ε.”

XLIX Ka a daba 'yer, “Nɪkpēε, yāayāabile, wa ka a n bie ta kpi ε.”

L A Yesu pāa 'yer, “A fu bie sa naa, kulo a yir.” A daba soon de a le a Yesu na 'yer na wu heb kulo a yir.

LI Ka a tōtōnbɔ na yi a nɪkpēε yir tuor wu a sɔr pɔ 'yer, “A fu bie sa naa.”

LII A wu suor ba a sōo buor a bie na sa, ka ba 'yer, “Jāa mōtōo na virō le a āgān tul bar wu.”

LIII Ka a bie sāa tɪer to an ɪ a mōtōo vir naa a jāa, a Yesu na 'yer, “A fu bie sa naa.” A daba naa bala ba jaa na be a wu yir soon de a Yesu.

LIV A ne'maa yelɪ ayi le anyā Yesu na tō won yi a Judiya na wu chen a Galilee.

V

I A anyā puor, a Juu nibe tara na lōo di ka a Yesu chen a be a Jerusalem.

II A tēe pɔ, gbatarbile ben be ka a jēberɪ anūu be be. A jie gbɔr a be ban bɔolo a piir dōdɔr, ka a Juu nibe kɔkɔr pɔ a ba bɔolo Betesda.

III A jēberɪ ala pɔ baal bɔrɪ ben be, jōn, bamune gbεε na kpi kpi ni gberɪ ka ba gā kɔɔ a kōo. ¹

V A gbatarbile 'lōnō koor mi le nubaala na be yuom lijer ni pie ni aniin (38) na wu gā a be.

VI Yesu na wa nye a daba, wu bōon naa won gber kor, ka wu suor wu, “Fɔ bɔɔrɔ naa ɪka fu sa bu?”

VII Ka a daba 'yer, “Nɪkpēε, n ba tara nire na 'moo ma 'yōo a kōo pɔ 'lo wa dōonō ε, n ma mɔɔrɔ naa ɪka n kpe, tiche ka a nire ma dōo ma nie kpe.”

VIII A Yesu pāa 'yer wu, “Moo a fu bōgānaa chiine.”

IX Ajienaa ka a daba sa, na wu 'moo a sōo chiine. A Pēnfɔ Bɪbir daar le a anyāna ɪ.

X A Juu niberε na wa nye a daba na tuo a sōo, ka ba 'yer ku wu, “Pēnfɔ Bɪbir le, nire jaa ba tara sɔr ɪka wu tuo a wu sōo a Pēnfɔ Bɪbir ε.”

XI Tiche ka wu 'yer, “A daba 'lo na sa ma le 'yer ku ma ɪka n 'moo a sōo chiine.”

XII Ka ba suor wu, “Nɪbuor le 'yer fu ɪka fu 'moo a sōo tuo chiine?”

XIII A daba ba dōo bōo a Yesu a nɪbuor won ɪ ε, Yesu kpēn a nɪyoo bala pɔ.

XIV A nyā puor, a Yesu nyen a daba a Nāanmɪn puorfo yir pɔ na wu 'yer wu, “Fɔ pāa sān pōpāanyā, taa wa ɪre yeldεer go ε, ka amune wa pɔɔ fu gar a le ε.”

XV Ka a daba chen ti 'yer ku a Juu niberε, Yesu le ɪ a nire 'lo na sa ma.

XVI Ba piel bɔɔrɔ sɔɪ na ɪ Yesu yele bojūu wu ma tōnō naa a anyāna a Pēnfɔ Bɪbir Daar.

¹ V:III 5:3 A gāma pɔ baa 'yōo a pōfo anaar ε ɪka, 4 A Nāanmɪn malaka ma wan sōo jaa wa dōonō a kōo, ka nire 'lo jaa na de nie kpe a kōo pɔ, ma sa naa ala ɪ wu tara na baal jaa bɔrɔ.

XVII Ka a Yesu 'yer ba, “N Sãa ba vë anyãna tõfo ε, ala le so ka n mi tõnõ.”

XVIII A nɔbere tara na yeke ayi ban buoro ika ba kōn Yesu. Wɔ sɔɔ naa a Pẽnfo Bɔbir yeke, tiche a deer 'lo jaa le won 'yer ika Nãanmin i naa a wɔ Sãa, na wɔ de a wɔ mãe ka 'lo ni Nãanmin i bõ'yen.

XIX A Yesu 'yer ku a nibe, “Yelmãe le n 'yere koro yi ika a Bie kō tōo maal bon jaa ε. Won tōo i a le tee won nye a Sãa na maala, bojūu a Bie ma maal naa a le ne won nye a Sãa na maala.

XX A Sãa nõn a Bie na wɔ wiil wo a yeke a jaa won maal. A Sãa gba na wiil won yelbere ka yi neer 'maa.

XXI A le a Sãa na ma sãi a kũu na wɔ ku wɔ nyevor, le le a Bie mi na ku a asoo jaa won buoro a nyevor.

XXII A Sãa gba ba buoro nire jaa 'yer ε, tiche wɔ ika a Bie wɔ buoro nire jaa 'yer.

XXIII A Sãa buoro naa ika ba 'yõnõ a Bie nitãa le ban 'yõnõ wɔ. Isoo jaa wa tor ba 'yõo a Bie ε, le mi le wɔ tor, ba 'yõo a Sãa na tō wɔ ε.

XXIV “Yelmãe le n 'yere koro yi ika, asoo jaa na wõ a le in na 'yer ti soo de a 'lo na tō ma, tara na nyevor 'lo na ba tara baarfɔ ε, Nãanmin sã. Ba kō 'yõo wɔ 'yer ε. Wɔ yin kũu pɔ, ti kpe nyevor pɔ.

XXV Yelmãe le n 'yere koro yi ika, sɔɔ waara, wɔ ben ta ka a kũn na wõ a Nãanmin Bie kɔkor. A bala na wõ naa, na ir tara nyevor.

XXVI Bojūu a Sãa tara na kpẽo koro nyevor. Wɔ den a kpẽo 'lo ku a Bie ka wɔ mi tara nyevor.

XXVII Wɔ ku won sor ika wɔ buoro nire jaa 'yer, bojūu wɔ i naa Nɔsaal Bie.

XXVIII “Yi ta vë ka a 'maa yi nee ε. A sɔɔ na wa naa, ka a kũn wõ a Nɔsaal Bie kɔkor,

XXIX na ba yire a ba yar pɔ. Isoo jaa na maal vɔla, na yin kpe nyevor pɔ, ka a asoo jaa mi na maal deer na yin kpe sɔofɔ pɔ.

XXX N kō tōo maal bon jaa ni maa mãe kpẽo ε. 'Lo le 'yer ma a le in na

buoro ka a n buoro tara sor bojūu n turo naa a wɔ nee, a ba i n ure na le in buoro ε.

XXXI “Maa 'yere 'yõnõ a n mãe, sor jaa ba be be na wiil ika yelmãe le ε.

XXXII Nire kōo ben be na 'yere 'yõnõ ma, ka n mi bõo ika a le won 'yere in yelmãe.

XXXIII “Yi tōn nibe a Joon sã ka wɔ ti 'yer ba a yelmãe.

XXXIV N ba diel le nibe na 'yere a n 'yer ε, tiche n 'yere yi naa anyãna ka yi na tōo nye faafɔ.

XXXV Joon dõo i fika fãtin na chaar yõo ka yi pɔo pel, a yi chil a chãa nyã pɔ bãlãa.

XXXVI “Bon kōo na ture gar a le a Joon na dõo 'yer a n 'yer, naa tōmõ ala a Sãa na ku ma ika n tō. A anyãna a jaa 'yere na koro ma, naa wiil ika a Sãa le tō ma.

XXXVII A Sãa mi na tō ma 'yere na koro ma, tiche yaa wõ a wɔ kɔkor bi nye a wɔ nie jaa ε.

XXXVIII Yaa soo a wɔ 'yer ε, bojūu yi tor na yaa soo de a 'lo won tō ε.

XXXIX Yi ma chẽpẽ naa a Nãanmin gãma, bojūu yi tier naa ika be le yin nye nyevor na ba tara baarfɔ ε. Maa 'yer le a gãma anyãna 'yere.

XL Tiche yi tor naa na wa a n sã wa nye nyevor 'lo na ba tara baarfɔ ε Nãanmin sã.

XLI “N baka ba be nire pefɔ pɔ ε.

XLII Tiche n bõon naa ika a yi asoo jaa ba nõ Nãanmin ε.

XLIII Maa waan naa a n Sãa yuor, ka yaa de ma ε. Tiche yin den nibe na waan ba mãe yuor.

XLIV Nmine yin ure wa soo? Yin na buoro ika a yi barmine ba peere yi, ka yi baka ba be a pefɔ 'lo a Nãanmin tee na ku yi ε.

XLV “Tiche, yi taa tier ika in 'yõo yin 'yer a Sãa niem ε. Yi den a yi tier dõol Mosesi, 'lo ni wɔ ju le na 'yõo yi 'yer.

XLVI Maa 'yer le a Mosesi na dõo seb, ala i yin ta soo wɔ, yin taa soo ma naa.

XLVII Tiche yin ba soɔ a le a Mosesu na dɔɔ seb ε, ηmine yin ure wa soɔ a le in 'yer?"

VI

I A anyã puor, Yesu gɔɔ naa a Galilee man gɔɔn be ban buɔɔ a Tiberiyas.

II Niyɔɔ tu won chen ban nye won tɔ ne'maa tɔmɔ na wo sãa baalsɩ.

III Ka a Yesu pãa do a tɔɔ ju, na wo ti jãne ni a wo poturbo.

IV Ka a Juu nibe Gɔl Bar Difo mu gbor.

V Yesu na wa nye a niyɔɔ ka ba waara a wo sɛ, wo suor Filip, "Nyine le sin nye bɔdiir ku a nibe banyãna?"

VI Wo suor a nitɔ ika wo beer a Filip kaa, ti bɔɔn a le won na i.

VII Ka a Filip 'yer, "Faa bɔɔ ka an den ηmersɩ aniin sãyar a fon dãn paanɔɔ jaa puor ku a nibe banyãna ε?"

VIII Andiru na i a Simon Pita yebe, a Yesu poturo asɔɔ le, ka wo 'yer.

IX "Dabile beɲ ka na wo tara a chi jɔn paanɔɔ anũu ni jãme ayi, ti bo an maal a niyɔɔ banyãna?"

X Muor puon a tɛe wo jaa, ka a Yesu 'yer ku a poturbo ka ba i a nibe jãne jãne. A nibe bala dɔɔ i tur anũu (5,000).

XI Yesu den a paanɔɔ 'yɔɔ a wo nũu po ti puor Nãanmɩn yãan, ti de a paanɔɔ pɔ a nibe, na wo le de a jãme ni pɔ ba.

XII Ka a nibe di le ban buorɔ, ka a Yesu 'yer ku a poturbo ika ba wob a bɔnmaara ala na che, ka a bon jaa ta we ε.

XIII Le le ba wob a ala na che 'yɔɔ per pie ni ayi a chi paanɔɔ anũu ala.

XIV A nibe na wa nye a anyã baar le a Yesu na tɔ a ne'maa tɔmɔ, ba piel 'yere, "A nyã le tɔɔ i a Nãanmɩn 'ye'yere 'lo na wa a wer po."

XV Yesu na wa bɔɔn ika ba buorɔ naa na fir wo ka wo i a ba nãa, wo don a tɔɔ ju wo yɔ.

XVI A jãanɔɔr 'lɔnɔ, a Yesu poturbo heb suu a man po.

XVII Na ba ti kpe a gboro po piel gɔɔnɔ a Kapenahum. A jãanɔ'maar 'lɔnɔ Yesu ba wa a ba sɛ sere ε.

XVIII A sesekpɛε furo na ka a kɔɔ dãdaala.

XIX Ka a poturbo na wa mɔ kpe soɔ jaa, ba nyen a Yesu na chiine a kɔɔ ju waara a gboro par ka dãbãε kpe ba.

XX Tiche ka wo 'yer ku ba, "Maa le, yi ta joro dãbãε ε."

XXI Ka ba ta ika ba de wo 'yɔɔ a gboro po, ti ajienaa ka a gboro ni ta a gogoro neε a jie 'lo ban chiine.

XXII A wer na wa chaar, a niyɔɔ bala na jãne a man gɔɔn bɔɔn na ika gboro bɔ'yen tɛε le dɔɔ be be. Ka Yesu naa poturbo ba 'mataa kpe wo ε, tiche bala tɛε le chiine.

XXIII Ka gboi amine na yi Tiberiyas wa ara gbor a be a Yesu na dɔɔ puor Nãanmɩn yãan ti ka a nibe di a bɔdiir.

XXIV A nibe na wa nye ka a Yesu bu a wo poturbo ba be be ε, ba kpɛn a gboi ala chiine a Kapenahum na ti bo a Yesu.

XXV Ban wa ti nye wo a manyal gɔɔn, ba suor wo naa, "Wiwile, dabor fu wa ka?"

XXVI Ka a Yesu 'yer, "Yelmãε le n 'yere kɔrɔ yi, yi yuorɔ na buorɔ ma a ba i a ne 'maa tɔmɔ yin nye in tɔ ε, tiche a bɔdiir yin di ti jũu.

XXVII Yi ta tɔnɔ buorɔ bɔdiir anyã na soɔ ε, ti yi tɔnɔ buorɔ bɔdiir anyã na ku yi nyevor 'lo na ba tara baarfɔ ε, ala le a maa Nɩsaal Bie na ku yi. Bojũu 'lo le a Sãa Nãanmɩn ku sor ika wo i a le."

XXVIII Be le ba suor wo, "Bãa le sin na i na si tɔ a le a Nãanmɩn na buorɔ?"

XXIX Ka a Yesu 'yer, "Nãanmɩn tɔmɔ ni nyã ika yi soɔ de a 'lo won tɔ."

XXX Le le ba suor wo, "Ne'maa tɔbuor le fon tɔ ka si nye ti soɔ de fo? Bo le fon i?"

XXXI A si sãakpãmɩne din a maana a mɔgɔɔ po nitãa le an seb. Wo ku ba naa a bɔdiir na yi saaju ka ba di." *(A Yifo Gãn 16:4)*

XXXII Ka a Yesu 'yer kɔ ba, “Yelmãe le n 'yere kɔɔ yɪ ɪka, a ba ɪ Mosesu le dɔɔ kɔ yɪ a bɔ̃diir ala na yi a saaju ε, tiche a n Sãa le dɔɔ kɔ yɪ a yelmãe bɔ̃diir ala na yi a saaju.

XXXIII A Nãanmɪn bɔ̃diir ɪ naa a 'lo na yi a saaju wa, na wɔ wa kɔɔ a wer nɪbe nyevɔr.”

XXXIV Ka ba 'yer, “Nɪkpɛɛ, an yi a dɪna tɪ chiine, kɔɔ sɪ a bɔ̃diir ala.”

XXXV Be a Yesu pãa 'yer, “Maa le a bɔ̃diir ala na kɔɔ nyevɔr, 'lo jaa na wa n sɛ kɔ̃ le chiin kɔ̃ ε. 'Lo jaa mɪ na sɔɔ de ma, kɔ̃nyũur kɔ̃ le kpe wɔ ε.

XXXVI Tiche a le n na 'yer kɔ yɪ, yɪ nye ma naa tɪ yaa sɔɔ de ma ε.

XXXVII Bala ba jaa a Sãa na kɔ ma, ban wan a n sɛ. 'Isɔɔ jaa mɪ wa wa a n sɛ, n kɔ̃ dii wɔ bar ε.

XXXVIII Bojũu, n ba yi a saaju wa ɪka n wa ɪ a n bɔ̃fɔ ε, tɪ n wa naa ɪka n wa ɪ a Sãa bɔ̃fɔ. 'Lo le tɔ̃ ma.

XXXIX A nyã le ɪ a 'lo na tɔ̃ ma bɔ̃fɔ, ka n taa ɪre wa vɛ̃ ka bala jaa won kɔ ma bɔ̃r ε, tiche ka n sã̃i ba, ka ba ir ɪ vɔ̃e a ber baaraa daar.

XL Bojũu, a n Sãa bɔ̃fɔ nɪ nyã ɪka, nɪre jaa na kaa a Bie na wɔ sɔɔ de wɔ, ban tara naa a nyevɔr 'lo na ba tara baarfɔ ε, ka n sã̃i ba, ka ba ir ɪ vɔ̃e a ber baaraa daar.”

XLI Ka a Juu nɪbe piel hũhũnɔ̃ bojũu a Yesu 'yer ɪka, 'lo le ɪ a bɔ̃diir 'lo na yi a saaju wa.

XLII Ka ba 'yere, “A ba ɪ a Yesu le a nyã ε, a Josefɔ bidaba, a wɔ sãa nɪ a wɔ ma sɪn bɔ̃ɔ ε? Nɪmɪne wɔ ɪre wa 'yer ɪka saaju le n yi wa?”

XLIII Ka a Yesu 'yer ba, “Yɪ bar a hũhũfɔ.

XLIV Nɪre jaa kɔ̃ tɔ̃ɔ wa a n sɛ ε, ka a Sãa na tɔ̃ ma baa tɔ̃ɔ wɔ waan ε, ka n sã̃i wɔ ka wɔ ir ɪ vor a ber baaraa daar.

XLV A Nãanmɪn 'ye'yerbe ãsɔɔ dɔ̃ɔ seb, ‘Nãanmɪn na wiil ba jaa.’ (Isaiya 54:13) 'Isɔɔ jaa na chele a Sãa sɛ, na wɔ jãn yi a wɔ sɛ, na wa naa a n sɛ.

XLVI Nɪre jaa ba nye a Sãa ε, a nɪre 'lo na yi a Nãanmɪn sɛ, 'lo tee le nye a Sãa.

XLVII Yelmãe le n 'yere kɔɔ yɪ, nɪre 'lo na sɔɔ de ma tara na nyevɔr 'lo na ba tara baarfɔ ε, Nãanmɪn sɛ.

XLVIII Maa le ɪ a bɔ̃diir ala na tara nyevɔr.

XLIX A yɪ sãakpãmɪne dɔ̃ɔ di a maana a mɔgɔ̃ɔ pɔ tɪ chene kpi.

L Tiche a bɔ̃diir 'lo na yi a saaju wa nɪ nyã, 'lo le nɪre na di na wɔ kɔ̃ kpi ε.

LI Maa le ɪ a nyevɔr bɔ̃diir 'lo na yi a saaju wa. Ala ɪ nɪre di naa a bɔ̃diir nyãna, won ben be jaa kpo kpo. A bɔ̃diir nyã ɪ naa a n ãgãn ɪn de kɔɔ a nɪbe na be a wer pɔ, ka ba na nye nyevɔr.”

LII Ka a Juu nɪbe piel chure taa nɪ suur na ba 'yere, “Nɪmɪne le a daba nyãna na ɪre wa kɔ sɪ a wɔ ãgãn ka sɪ 'wɔb?”

LIII A Yesu 'yer kɔ ba, “Yelmãe le n 'yere kɔɔ yɪ. Yɪn baa 'wɔb a Nɪsaal Bie ãgãn na yɪ nyũ a wɔ jã̃i ε, yaa tara nyevɔr ε.

LIV Nɪre 'lo jaa na 'wɔb a n ãgãn na wɔ nyũ a n jã̃i tara na a nyevɔr 'lo na ba tara baarfɔ ε, tɪ ka n sã̃i wɔ a wɔ ir ɪ vor a ber baaraa daar.

LV A n ãgãn ɪ naa bɔ̃dimãe, ka n jã̃i mɪ ɪ bɔ̃nyũmãe.

LVI Nɪre 'lo jaa na 'wɔb a n ãgãn na wɔ nyũ a n jã̃i, be naa a n 'yɔ̃ɔ ka n mɪ be a wɔ 'yɔ̃ɔ.

LVII Nɪtãa le a Sãa na ɪ a nyevɔr sɔɔ na tɔ̃ ma ka n be be a Sãa jũu, nɪre 'lo mɪ na 'wɔb ma mɪ na ben be a maa jũu.

LVIII A bɔ̃diir nyã le yi a saaju wa. Sɪ sãakpãmɪne dɔ̃ɔ di a maana tɪ kpi, tiche nɪre 'lo na di a bɔ̃diir nyã na ben be kpo kpo.”

LIX Yesu na dɔ̃ɔ wile ba a Juu nɪbe lɔ̃ɔfo yir a Kapenahum ala le wɔ 'yer a nyãna.

LX Yesu poturbo yɔ̃ɔ na wa wɔ a le won 'yer, ka ba 'yer, “A fɔ wiilfɔ nyã kpɛ̃mɛ na kpe, an le na tɔ̃ɔ de?”

LXI Yesu na bɔ̃ɔn a le a poturbo na hũhũnɔ̃, ka wɔ suor ba, “A nɪtɔ̃ che yɪn bu?”

LXII N̄mune an p̄aa kaara, yin wa nye a N̄isaal Bie na duoro a jie 'lo won d̄õõ be?

LXIII 'Lo na kuro a n̄ire nyevor i naa N̄aan̄min S̄ie. N̄ire m̄ae f̄õõ k̄õ t̄õõ maal bon jaa ε. A 'yer ala in 'yer yi, i naa N̄aan̄min S̄ie 'yer, naa i Nyevor.

LXIV T̄iche a yi bamune ba s̄õõ ε." Boj̄uu, Yesu b̄õõn naa a pielfo a 'lo na ba s̄õõ de w̄o ε, ni a 'lo na gar 'ȳõõ w̄o.

LXV Be le w̄o 'yer, "N̄it̄õ le so ka n 'yer ika ās̄õõ jaa k̄õ t̄õõ wa a n s̄ẽ ε, ka a S̄ãa baa waan w̄o ε."

LXVI An yi a daar 'lõn̄õ a poturbo ȳõõ n̄maan yi na baa le turo w̄o go ε.

LXVII Ka a Yesu s̄our a Pie N̄i Ayi bala, "A yin mi, yi b̄our̄õ naa ika yi n̄maa yi bi?"

LXVIII Be a Simon Pita 'yer, "N̄ Soro, an s̄ẽ le sin chen? An i f̄õõ t̄eε le tara a nyevor 'lo na ba tara baarf̄o ε.

LXIX S̄i s̄õõn de na s̄i b̄õõ ika f̄o i naa a cheche s̄õõ 'lo a N̄aan̄min na t̄õ."

LXX Ka a Yesu haa 'yer, "A ba i maa le ir a yi Pie N̄i Ayi ε? T̄iche ka a yi ās̄õõ i Satan t̄our̄."

LXXI W̄o 'yere naa a Judas na i a Pie N̄i Ayi ās̄õõ na wa gar 'ȳõõ w̄o. W̄o i naa a Simon bidaba na yi Is̄kariyot.

VII

I A anȳã puor, Yesu yi naa Judiya ti ȳour̄õ a Galilee paal p̄õ, boj̄uu a Juu n̄ibe b̄our̄õ naa a w̄o k̄of̄o.

II T̄iche a Juu n̄ibe seer p̄õ l̄õõ di b̄ibir na wa gb̄our̄õ,

III a Yesu yebil 'yer w̄o naa, "Yi a ka chen a Judiya ka a f̄o poturbo mi ti nye a f̄o n̄e 'maa t̄õm̄õ.

IV N̄ire jaa na b̄our̄õ ika ba b̄oolo a w̄o yuor ba s̄oolo ε. F̄on maala a nȳãna, wiil a f̄o m̄ae ka n̄ibe jaa nye f̄o."

V Boj̄uu a w̄o m̄ae yebil ba s̄õõ de w̄o gba ε.

VI A le j̄uu, a Yesu 'yer ba, "A n b̄ibir ba vie ε, yin b̄ibir vie naa.

VII A wer n̄ibe k̄õ t̄õõ 'laar yi ε, t̄iche ba 'laar ma naa boj̄uu n 'yer ba naa ika a le ban ire in d̄eer.

VIII Yin, yi chiine a l̄õõ di jie. Maa ba chiine a l̄õõ di jie sere ε, boj̄uu n b̄ibir ba vie ε."

IX W̄o 'yer naa le ti chene j̄ãne a Galilee.

X A w̄o yebil na wa chen a l̄õõ di jie baar ka w̄o mi ir s̄ool chen.

XI A l̄õõ di jie le a Juu n̄ibe j̄our̄õ w̄o ti s̄our̄õ taa, "Nyine le a daba 'lõn̄õ be?"

XII A n̄iȳõõ bala b̄oolo na 'yere k̄õr̄õ taa, "A Yesu in n̄is̄õõ." Ka bamune mi 'yere, "N̄ibe le w̄o i."

XIII T̄iche baa 'lara 'yere ka a yire ch̄ãa p̄õ ε, boj̄uu ba joro naa a Juu n̄ibere d̄ãb̄ãe.

XIV A l̄õõf̄o na wa p̄õ j̄ãtaa, Yesu don kpe a Juu n̄ibe puorf̄o jie na w̄o ti piel wile.

XV Ka a n̄eer 'maa a Juu n̄ibere ka ba s̄our̄õ taa, "N̄mune a daba nȳã ire wa b̄õõ a n̄it̄õ won ba j̄ãn ε?"

XVI A Yesu 'yer k̄o ba, "A wiilf̄o nȳã ba yi a n̄ s̄ẽ ε, a yi naa a n̄ire 'lo na t̄õ ma s̄ẽ.

XVII N̄ire 'lo na kaa ir ika won i naa N̄aan̄min b̄of̄o, won b̄õõ naa ika a wiilf̄o nȳã yin N̄aan̄min s̄ẽ bi n̄ m̄ae le n̄ wile.

XVIII N̄ire 'lo na 'yere a w̄o m̄ae 'yer, b̄our̄õ na 'ȳõõf̄o kuro a w̄o m̄ae. T̄iche n̄ire 'lo na t̄õn̄õ b̄our̄õ 'ȳõõf̄o kuro a 'lo na t̄õ w̄o, a n̄inyine in yelm̄ae s̄õõ ka a belf̄o ba be a w̄o jie ε.

XIX Moses̄i baa d̄õõ bin a N̄ee k̄o yi ε? Ti yi ās̄õõ jaa ba t̄õõ tu ε. Bo 'ȳõõ le yi b̄our̄õ ika yi k̄o ma?"

XX Ka a n̄iȳõõ bala 'yer, "S̄id̄eer le f̄o tara, an b̄our̄õ f̄o k̄of̄o?"

XXI A Yesu 'yer k̄o ba, "Gb̄eb̄õ'yen t̄eε le n̄ be t̄õ, t̄iche ka a be 'maa yi a n̄ee a n̄it̄õ?"

XXII Moses̄i le d̄õõ wiil yi a ȳour̄õ n̄maaf̄o an ba i 'lo s̄ẽ le a d̄õõ yi ε, ti yi a s̄ãakp̄ãmune s̄ẽ, ka ba ma n̄maa ȳour̄õ a P̄ẽnf̄o B̄ibir Daar.

XXIII Ala i yin t̄õõ n̄maa bibile ȳour̄õ a P̄ẽnf̄o B̄ibir Daar ti ka a Moses̄i n̄ee 'lo won bin ba s̄õõ ε, bo le so ka yi

nye suur 'yɔɔ ma nɪrɛ ɪn sa a Pɛnfu Bɪbir Daar?

XXIV Yɪ ta bɔnɔ tɔɔr ɛ, tɪ yɪ tɔɔrɔ a lɛ na tor.”

XXV Nɪbɛ bamɪnɛ na yɪ Jerusalem piel sɔrɔ taa, “A ba ɪ a daba nyã lɛ ba bɔrɔ a kɔfɔ ɛ,

XXVI nye won ara 'yɛrɛ chãa pɔ, ka baa 'yɛrɛ 'yɛr ɛ? A nɪbɛrɛ bɔɔn naa ɪka 'lɔ lɛ a Nɪ-iraa bu?

XXVII Tɪchɛ sɪn bɔɔ naa a jie 'lɔ a daba nyãna na yɪ. A Nɪ-iraa 'lɔ wa wa, nɪrɛ jaa kɔ bɔɔ a jie won na yɪ ɛ.”

XXVIII Yesu chɛnɛ na wɪlɛ a be a Nãanmɪn puorfɔ yɪr bɛchaar pɔ, na wɔ tãna 'yɛrɛ, “Ɔɔ yɪ bɔɔ ma naa, na yɪ lɛ bɔɔ a jie 'lɔ n na yɪ. N ba be ka nɪ n mãɛ kpɛɔ ɛ, tɪchɛ a nɪrɛ 'lɔ na tɔ ma ɪn yɛlmãɛ sɔɔ, yɪn ba bɔɔ ɛ.

XXIX Tɪchɛ maa bɔɔ wɔ naa, wɔ sɛ lɛ n yɪ, 'lɔ lɛ tɔ ma.”

XXX A anyã lɛ ba ta bɔrɔ a wɔ nyɔɔfɔ, tɪchɛ nɪrɛ jaa ba lɪɛb wɔ nɪu sɪr wɔ ɛ, bojɪu a wɔ bɪbɪr ba vɪɛ ɛ.

XXXI A nɪyɔɔ bala pɔ, bamɪnɛ chɛnɛ na sɔɔ de wɔ na ba 'yɛrɛ, “A Nɪ-iraa 'lɔ wa wa, won tɔn nɛ'maa tɔmɔ gar a daba nyã bu?”

XXXII Faraseemɪnɛ wɔn a lɛ a nɪyɔɔ bala na bɔlɔ 'yɛrɛ a Yesu 'yɛr, ka a bala naa Juu nɪbɛ bɔrɔlɔ nɪbɛrɛ tɔ a puorfɔ yɪr kakaarba ka ba tɪ nyɔɔ wɔ waan.

XXXIII Be a Yesu 'yɛr kɔ ba, “N be naa yɪ sɛ bãlãa, tɪ naa pãa lɛ lɪɛb chɛn a 'lɔ na tɔ ma sɛ.

XXXIV Yɪn wa yɔrɔ na bɔrɔ ma, tɪchɛ yɪ kɔ nye ma ɛ, a be n na be yɪ kɔ tɔɔ wa be ɛ.”

XXXV Ka a Juu nɪbɛ pãa sɔrɔ taa, “Nyɪnɛ lɛ a daba nyã na pãa chɛn ka sɪ kɔ nye wɔ ɛ? Won chɛn naa be a sɪ nɪbɛ na yaar jɛr a bala na ba ɪ a Juu nɪbɛ tɪ wɪlɛ ba bu?

XXXVI Nɪmɪnɛ lɛ wɔ 'yɛr ɪka, yɪn wa yɔrɔ na bɔrɔ ma tɪ yɪ kɔ nye ma ɛ, a be n na be yɪ kɔ tɔɔ wa be ɛ.”

XXXVII A bɪbɪr baaraa daar na ɪ a lɔɔ di bɪbɪr kpɛɛ, Yesu ɪr ara tɪ tãn 'yɛr, “Kɔnyũur wa kpɛ nɪrɛ, wɔ wa a n sɛ wa nyũ.

XXXVIII Nɪrɛ 'lɔ jaa na sɔɔ de ma nɪtãa lɛ a Nãanmɪn gãn na 'yɛr, nyɛvor kɔɔ na joro na yɪrɛ a wɔ 'yɔɔ.”

XXXIX Nãanmɪn Sɪɛ 'yɛr lɛ wɔ dɔɔ 'yɛrɛ, a bala na sɔɔ de wɔ ka won kɔ ba. A Sɪɛ ba dɔɔ wa ɛ, an ɪ a Yesu ba nye a tɪr sɛrɛ ɛ.

XL A nɪbɛ na wa wɔ a lɛ won 'yɛr, ka bamɪnɛ 'yɛr, “A daba nyã ɪn Nãanmɪn 'yɛ'yɛrɛ yɛlmãɛ.”

XLI Ka bamɪnɛ mɪ 'yɛrɛ, “A nyã lɛ ɪ a Nãanmɪn Nɪ-iraa.” Ka bamɪnɛ mɪ 'yɛr, “Nɪmɪnɛ lɛ a Nɪ-iraa 'lɔ na ɪrɛ wa yɪ Galilee?

XLII Nãanmɪn gãn ba 'yɛr ɪka David yɔɔ lɛ won ɪ na wɔ yɪ Bɛtɪlɛhɛm, a tɛɛ 'lɔ a David na dɔɔ kpɪɛrɛ ɛ?”

XLIII Ka a nɪbɛ nɪma dɛ dɛ a Yesu juu.

XLIV Bamɪnɛ mɪ ta bɔrɔ na ɪka ba nyɔɔ wɔ tɪchɛ nɪrɛ jaa ba 'la sɪr wɔ nɪ wɔ nɪu ɛ.

XLV A puorfɔ yɪr gugurbo lɪɛb chɛn a Farasee nɪ a Juu nɪbɛ bɔrɔlɔ nɪbɛrɛ sɛ, ka ba sɔr ba, “Nɪmɪnɛ wɔ ɪ ka yaa waan wɔ ɛ?”

XLVI Ka a bala ban tɔ, ka ba 'yɛr, “Nɪrɛ jaa ba 'yɛr 'yɛr a daba nyã kaar ɛ.”

XLVII Ka a Faraseemɪnɛ sɔr ba, “Wɔ mɪ ben bɛl yɪ wɛ?

XLVIII Yɪ nyɛn a Faraseemɪnɛ nɪ a nɪbɛrɛ ka ba sɔɔ de wɔ?

XLIX Kai, tɪchɛ a nɪyɔɔ ba nyãna ba bɔɔ a Nãanmɪn nɛɛ ɛ, ba ben pɔ 'yɔɔfɔ pɔ gba.”

L Nikodimasɪ na dɔɔ chɛn a Yesu sɛ mɪ ɪ naa a ba ãsɔɔ sɔr ba,

LI “A nɛɛ ba kɔ sɪ sɔr ɪka sɪ 'yɔɔ nɪrɛ yɛlɛ ka saa wɔ a lɛ won 'yɛr bu maala ɛ?”

LII Ka ba sɔr wɔ, “Fɔ mɪ yɪn Galilee bu? Jɔr kaa, a la ɪ fo nyɛn Nãanmɪn 'yɛ'yɛrɛ na yɪ Galilee.”

LIII Ka ba jaa yaar kul a ba yɪɛ.

VIII

I Tɪchɛ ka a Yesu mɪ do a Olive Tɪr Tɔɔ ju.

II Wɛr na wa chaar bɪbɪo pipi, Yesu lɪɛb wa kpɛ a Nãanmɪn puorfɔ yɪr

bechaar pɔ, be le a nibe ŋmaa jilɔ wɔ ti wɔ jãne wile ba.

III Be le a Mosesi NEE wiwiilbe, ni a Faraseemune wa 'mataa waan pɔɔ ban nyɔɔ na gãn daba. Ba vẽn ka a pɔɔ ir ara a ba jaa niem,

IV ti ba 'yer kɔ a Yesu, "Wiwile, a pɔɔ nyãna le gãn daba ka si nyɔɔ.

V A Mosesi NEE 'lo 'yer ɪka si lob wɔ ni kɔsɪe kɔ."

VI Ba 'yer naa a le bɔɔɔ ɪka ba bɛer Yesu kaa na ba tɔɔ nye 'yer, 'yer a wɔ ye. Tiche ka a Yesu guun de a nubir sɛere ni a tɛe.

VII Ti ba chene sɔɔ wɔ, ka wɔ dɔl 'yer kɔ ba, "Ala ɪ a yi ãsɔɔ jaa ben ka ba maal dɛer ε, a ni nyɪne wɔ de nie lob a pɔɔ ni a kɔsɪr."

VIII Ti na wɔ le guun sɛere a tɛe go.

IX A anyãna ban wɔ, ba piel yire bɔ'yen 'yen, a danyɔn le de nie. A wa ti che naa a Yesu ni a pɔɔ tɛe na ara a be.

X Yesu dɔl ir sɔɔ a pɔɔ, "Nye ba be? 'sɔɔ jaa ba 'yɔɔ fɔ ye le ε?"

XI Ka a pɔɔ 'yer, "Kai ni kpɛɛ." Ka Yesu ni pãa 'yer wɔ, "Maa ni kɔ 'yɔɔ fɔ ye le ε, chiine, taa le wa maala yeldɛer go ε."

XII Yesu le bɔɔ 'yer kɔ a nibe na wɔ 'yer, "Maa le a wer nyã chãa, nɪre 'lo jaa na turo ma kɔ le chen libe pɔ ε, ti won tara na nyevɔr na ɪ chãa."

XIII Ka a Faraseemune chire wɔ 'yere, "Fɔ bɔɔɔ na yuor 'yɔɔnɔ fɔ mãe, ka a fɔ yobɔ ɪ pɔɔɔ."

XIV Ka a Yesu 'yer, "Ala ɪ n bɔɔɔ naa yuor 'yɔɔnɔ a n mãe, a n yobɔ tara na sɔr. Bojũu n bɔɔ naa jie ɪn yi wa, naa le bɔɔ a jie ɪn chiine. Tiche yɪn, yaa bɔɔ a jie ɪn yi wa ε, yaa le bɔɔ a jie ɪn chiine ε.

XV Yi den nisaal tierɪ tɔɔɔ ni 'yer, maa ba tɔɔɔ nɪre jaa 'yer ε.

XVI Tiche ala ɪ ɪn tɔɔɔ naa 'yer, a le ɪn na tɔɔɔ na tor naa bojũu n ba ɪn yɔ ε, a Sãa na tũ ma pɔɔ ma naa.

XVII A seb a yi nɛer pɔ ɪka, nibe ayi 'yer ɪn yelmãe.

XVIII N 'yere na 'yɔɔnɔ a n mãe, ka a Sãa ni na tũ ma 'yere 'yɔɔnɔ ma."

XXIX Ka ba sɔɔr wɔ, "Nyɪne a fɔ Sãa be?" Ka Yesu 'yer "Yaa bɔɔ ma ε, bu a n Sãa ε, ala ɪ yi ta bɔɔ ma naa, yɪn taa bɔɔ naa n Sãa ni."

XX Yesu 'yer naa a 'yer nyã won wile ba a puorfo yir bechaar pɔ gbɔr a libie lob fɔ jie. Ti nɪre jaa ba nyɔɔ wɔ ε, an ɪ a wɔ bibir ba vɪe ε.

XXI Yesu 'yer kɔ ba go, "N chiine na, yɪn wa yɔɔɔ na bɔɔɔ ma ti na yi kpin a yi yelbier. Jie ɪn chiine, yi kɔ tɔɔ wa be ε."

XXII Ka a Juu nibe pãa sɔɔ taa, "Won kɔn wɔ mãe bu? Ala le sɔ won 'yer ɪka, 'A jie ɪn chiine yi kɔ tɔɔ wa be ε.' "

XXIII Tiche ka a Yesu chene 'yere, "Yɪn yin ka tɛe, maa yin saaju. A wer nyã pɔ le yi yi, maa ni ba yi a wer nyã pɔ ε.

XXIV N 'yer kɔ yi ɪka yɪn kpin naa yi yelbier, ala ɪ yaa sɔɔ de ma ni a le ɪn 'yer ɪka n ɪ naa ε, sɪre jaa le, yɪn kpin naa yi yelbier."

XXV Ka a nibe sɔɔr wɔ, "An fɔ ɪ?" A Yesu 'yer ba, "N ɪ naa a 'lo ɪn 'yer kɔ yi a kɔr jaa.

XXVI N tara na yɔɔ ɪn taa 'yer tɔɔr a yi 'yer, tiche a 'lo na tũ ma ɪn yelmãe sɔɔ, ala ɪn wɔ yi a wɔ sɛ le n 'yere kɔɔ a wer nibe."

XXVII Baa bɔɔ a par ɪka a wɔ Sãa 'yer le wɔ dɔɔ 'yere ε.

XXVIII Be a Yesu 'yer, "Yɪn wa 'mɔɔ a Nɪsaal Bie a saaju yɪn bɔɔ naa a nɪre 'lo ɪn ɪ, na yi ni bɔɔ ɪka n ba ɪre ye le ni maa kpɛɔ ε, tiche n 'yere naa a le a Sãa na wiil ma.

XXIX A 'lo na tũ ma be naa n sɛ, waa bar ma n yɔ ε, bojũu n ma ɪre naa le na pele a wɔ pɔɔ."

XXX Won 'yere a le ti ni yɔɔ sɔɔn de wɔ.

XXXI Yesu 'yer kɔ a Juu nibe bala na sɔɔ de wɔ, "Ala ɪ yi sɔɔn turo a le ɪn wiil yi, yɪn ɪ naa a n poturbo yelmãe.

XXXII Yɪn bɔɔn a yelmãe, ka a yelmãe for yi bar ka yi so yi mãe."

XXXIII Ka ba 'yer, "Sɪn ɪ naa Abraham yɔn, na saa ɪ nɪre jaa gbãgbaar ε, ŋmɪne le fɔ 'yer ɪka ban for sɪn bar ka si so si mãe?"

XXXIV A Yesu 'yer kɔ ba, “Yelmãe le n 'yere kɔrɔ yɪ, nɪrɛ jaa na maal dɛr un a dɛr gbãgbaa.

XXXV Gbãgbaa maa be a yir kor ε, a bie 'lo ma ben be kor.

XXXVI Ala wa ɪ a Bie for fon bar, fon son fɔ mɪ sɪrɛ jaa.

XXXVII N bɔɔn na yɪn ɪ Abraham yɔn tɪ bɔɔrɔ ɪka yɪ kɔ ma, bojũu yaa sɔɔ a n 'yer ε.

XXXVIII Maa 'yere yɪ naa a le un nye a n Sãa sɛ̃, ka yɪn mɪ ɪrɛ a le yɪn wɔ a yɪ sãa sɛ̃.”

XXXIX Ka ba 'yer, “Abraham le ɪ a sɪ sãa.” Be a Yesu 'yer, “Ala ɪ Abraham bibiir le yɪ ta ɪ, yɪn taa maal a le a Abraham na dɔɔ maal.

XL Yɪ ben bɔɔrɔ ɪka yɪ kɔ ma a nɪrɛ na 'yer yɪ a yelmãe un wɔ a Nãanmɪn sɛ̃. Abraham ba dɔɔ maal le ε.

XLI Yɪ ɪrɛ naa a le a yɪ sãa mãe na dɔɔ ɪ.” Ka ba 'yer, “Saa ɪ sɛ̃sɛ̃ bibiir ε, sɪn Sãa tɛɛ sɪn tara le Nãanmɪn.”

XLII Ka a Yesu 'yer kɔ ba, “Ala ɪ Nãanmɪn le ta ɪ a yɪ Sãa, yɪn taa nɔ ma naa. Nãanmɪn sɛ̃ le n yɪ naa be be ka a pɔpãanyã. N ba waan a n mãe yuor ε, 'lo le tɔ ma.

XLIII Bo le so ka a le un 'yer ba chaar kɔ yɪ ε? Bojũu yaa tɔɔ wɔ a le un 'yer ε.

XLIV A yɪ sãa un tɪ, a yɪ bɔɔrɔ ɪka yɪ maal a le won bɔɔrɔ. An yɪ a pielfɔ jaa nɪkɔrɔ le wɔ ɪ, waa tara yelmãe ε, yelmãe bãlãa jaa ba be a wɔ 'yɔɔ ε. 'Lo wa n̄maara a jire, le wɔ be, jir n̄mara le wɔ ɪ, na wɔ ɪ a jie a jaa sãa.

XLV Tiche maa na 'yere a yelmãe yaa sɔɔ de ma ε.

XLVI A yɪ ãsɔɔ na 'yer ɪka wɔ nyen un maal dɛr ɔ? Ala ɪ yelmãe le n 'yere, bo le so ka yaa sɔɔ de ma ε?

XLVII Nɪrɛ 'lo na ɪ Nãanmɪn tɔɔr wɔnɔ naa a le won 'yere. Yɪn ba ɪ a Nãanmɪn tɔɔr ε, yaa wɔnɔ a le won 'yere ε.”

XLVIII Ka a Juu nɪbe 'yer, “Yelmãe le sɪ 'yere ɪka Samariya le fɔ yɪ na fɔ tara a sɪdɛr.”

XLIX A Yesu 'yer, “Maa ba sɪdɛr ε, tiche n 'yɔɔnɔ naa a n Sãa, tɪ yɪn ba 'yɔɔnɔ ma ε.

L N ba bɔɔrɔ tɪr kɔrɔ a n mãe ε, tiche nɪrɛ kɔɔ bɔɔrɔ naa a le. 'Lo le ɪ a 'yer tɔɔrɔ.

LI Yelmãe le n 'yere kɔrɔ yɪ, ala ɪ nɪrɛ turo naa maa 'yer, wɔ kɔ le bɔɔ kũu ε.”

LII A anyãna le ka a Juu nɪbe pãa 'yere, “Pɔpãanyã, sɪ bɔɔn naa fon tara a sɪdɛr. Abraham kpi naa, ka a Nãanmɪn 'ye'yerbe kpi, tiche ka fɔ 'yer ɪka ala ɪ nɪrɛ turo naa a fɔ 'yer wɔ kɔ bɔɔ kũu ε.

LIII Fɔɔ berma gar a sɪ sãa Abraham bu? Wɔ kpi naa, ka a Nãanmɪn 'ye'yerbe mɪ kpi. An fɔ tɪr ɪka fɔ pãa ɪ naa?”

LIV Ka a Yesu 'yer, “Ala ɪ n ben 'yɔɔnɔ a n mãe tɪr, a n tɪr na un pɔrɔ. A n Sãa 'lo yɪn 'yere ɪka a yɪ Nãanmɪn le, 'lo le kɔrɔ ma a tɪr.

LV Yɪn ba bɔɔ wɔ gba ε, maa bɔɔ wɔ naa. Ala ɪ n 'yer naa ɪka n ba bɔɔ wɔ ε, un ɪ naa jir n̄mara a yɪ kaar. Tiche maa bɔɔ wɔ naa, naa turo a wɔ 'yer bie.

LVI A yɪ sãa Abraham dɔɔ chule tɪr ɪka won taa nye naa a n bɪbir. Wɔ nyen ka nɔɔ nyɔɔ wɔ.”

LVII Ka a Juu nɪbe sɔɔr wɔ, “Faa ta yuom lɪjaayi nɪ pie (50) sere ε, tɪ na fɔ nye Abraham?”

LVIII Ka a Yesu 'yer, “Yelmãe le n 'yere kɔrɔ yɪ, sere tɪ ba wa dɔɔ Abraham, ka maa dɔɔ be be.”

LIX A nyãna, ka ba wob kɔsɪbe ɪka ba lob wɔ kɔ, tiche ka a Yesu sɔɔl fool na wɔ yɪ a be a ba puorfo yir pɔ.

IX

I Yesu na chiine a le, wɔ nyen daba ban dɔɔ ka wɔ ɪ jɔɔ.

II Ka a poturbo sɔɔr wɔ, “Wiwile, an le maal dɛr, a dajɔɔ bu a wɔ sãa naa ma le maal dɛr, a dajɔɔ bu a wɔ sãa naa ma le maal a dɛr dɔɔn wɔ, ka wɔ ɪ a jɔɔ?”

III A Yesu 'yer kɔ ba, “A daba nyã ba maal dɛr ε, a wɔ sãa naa ma mɪ

ba maal deer ε, tiche a in a le ka Nāanmūn tōmō na tō a wō 'yōō.

IV An chene ι mōtōō, sūn tō naa a 'lo na tō ma tōmō. Wer na sob naa ka nire kō le tōō tōmō tō ε.

V In chene be a wer pō, maa le a wer chāa."

VI Won wa 'yer a le baar, wō chir nataar bun tān a tēe na wō be a daba nūbie.

VII Tū na wō 'yer kō a daba, "Chen, tū pēe a Siloam kōō pō." A Siloam par le, Tōfo. Wō chen tū pēe nyere wa a yir.

VIII Ka a nūbōonsi bala na dōō ma nye wō na sōōō, ka ba sōō taa, "A ba ι a daba nyāna le ma sōōō ε?"

IX Bamūne 'yer ūka 'lo le, ka bamūne mī 'yer, "Nūnyetaa le." Tiche ka wō 'yer, "Maa le."

X Ka ba sōō wō, "Nūmūne a nūbie ure wa yuo fō?"

XI Ka a daba 'yer kō ba. "Daba ban bōōō Yesu le bu tān be ma a nūbie tū 'yer ma ūka n chen a Siloam tū pēe. Le le n chen tū pēe naa nyere."

XII Ka ba sōō wō, "Nyūne le wō be?" Ka wō 'yer, "N ba bōō ε."

XIII Be le ba tara a daba 'lo na dōō ι a jōō chiin a Faraseemūne sē.

XIV A bībiri 'lo a Yesu na dōō bu a tān na wō yuon a daba nūbie in a Pēnfō Bībiri Daar.

XV Ka Faraseemūne sōō a daba le won ure wa nyere. Ka wō 'yer, "Tān le wō be ma a nūbie ka n pēe be nyere."

XVI Ka a Faraseemūne bamūne 'yer, "A daba nyā ba yi Nāanmūn sē ε, waa sōnō a Pēnfō Bībiri ε." Tiche ka a bamūne mī sōō, "Nūmūne le yelbe-ure na tōō tō a ne'maa yele nyā?" Na ba nma jiiir ayi.

XVII Ka ba lēb sōō a daba, "Bo fō tara na 'yer a wō 'yer? Fō nūbie ba le wō yuo." Ka a daba 'yer, "Nāanmūn 'ye'nyere le wō ι."

XVIII Ka a Juu nūbere ba sōō de ε ūka a daba dōō jōō tū wa nyere ε, ka ba bōō a sāa naa ma.

XIX Ba sōō ba naa, "A yū bie le a nyā o? A nyā le yū dōō ka wō ι a jōō? Ka nūmūne wō ure wa nyere?"

XX Ka a sāa naa ma 'yer, "Sū bōōn naa ūka sū bie le, a sū dōō wō ka wō ι jōō.

XXI Tiche le won ure wa nyere a pōpāanyā saa bōō ε, bu nire 'lo na yuo wō a nūbie saa bōō ε. Waa ι bibile ε, yū sōō wō, won 'yer kō wō māe."

XXII A sāa naa ma 'yer naa nūōō bojūu ba joro naa a Juu nūbe dābāe, ba den nie 'yer ūka nire jaa wa 'yer ūka a Yesu le a Nū-iraa 'lo, ka ban dii won bar a ba lōōō jie.

XXIII Ala le so ka a sāa naa ma 'yer, "Waa ι bibile ε, yū sōō wō."

XXIV A Faraseemūne le bōōō naa a daba 'lo na dōō ι a jōō a gbēe ayi sōō 'yer wō, "Yer yelmāe kō Nāanmūn, sūn bōōn naa a daba nyā na ι yelbe-ure."

XXV Ka a daba 'yer, "Ala ι wō in yelbe-ure bu waa ι ε, n ba bōō ε, yelbō'yen in bōō nū nyā. N dōō ι jōō tiche pōpāanyā, n nyere naa."

XXVI Be le ba sōō wō, "Bo le wō ι fō? Nūmūne le wō ι yuo fō a nūbie?"

XXVII Ka a daba 'yer, "N ba dōō 'yer tū yaa chele ε. Bo yū bōōō ūka yū le wō ka a ι go? Yū bōōō naa ūka yū mī lēb a wō poturbo bu?"

XXVIII A ba tōō wō 'yere, "Fōō le ι a wō poturo, sūn ι naa Mosesi poturbo.

XXIX Sū bōōn na ūka Nāanmūn 'yer 'yer kō Mosesi, tiche a daba 'lo saa bōō jie won yi gba ε."

XXX Ka a daba 'yer, "A 'maa man nee yūn ba bōō jie won yi ε, tū yuo ma a nūbie.

XXXI Sū bōō naa ūka Nāanmūn ba chele a yelbe-urbe ε. Wō ma chele naa a bala na joro wō tū maala a le won bōōō.

XXXII Nire jaa ba dōō wō ūka ba yuon nire ban lōō dōōn jōō ε.

XXXIII Ala ι a daba nyā ba ta yi Nāanmūn sē ε, wō kō naa tōō bon jaa maal ε."

XXXIV Ka a Juu nūbere 'yer kō a daba, "A fōō, yelbier pō le ba dōō fō, nūmūne fon ure wa wiil sū," tū dii wō bar a ba pō.

XXXV Yesu na wō ɪka ba dii naa a daba bar, wō bō won wa nye wō, na wō suor wō, “Fō soon de a Nɪsaal Bie ɔ?”

XXXVI Ka a daba suor wō, “Nɪkpɛɛ an lɛ, wiil ma ka n sɔɔ de wō.”

XXXVII A Yesu 'yer, “Fō nye wō naa pōpāanyā, sire jaa, 'lɔ lɛ 'yere ni fō.”

XXXVIII Ka a daba pāa 'yer, “N Soro n soon de,” ti gbur dumo puor wō.

XXXIX Be lɛ a Yesu 'yer, “Yer tɔɔrfu jie lɛ n wa ka a wer pɔ. Jōn na nyere naa ka nibinyere mi lɛb ɪ jōn.”

XL Ka a Faraseemine bamine na be a wō sɛ wō a lɛ na ba suor, “Bo ya! A sɪn mi ɪn a jōn ɔ?”

XLI A Yesu 'yer ba, “Ala ɪ yi ta ɪn jōn, yi kɔ naa tara chɛfɔ a dɛer pɔ ɛ. Tɪche, yɪn ben 'yer ɪka yi nyere naa, yi chene na be a yi dɛer pɔ.”

X

I Ka a Yesu 'yer, “Yelmāe lɛ n 'yere kɔɔ yi, nɪre 'lɔ jaa na maa tu a piir jɔɔ dōdɔr nɛɛ ti do a dachin kpɛ, ɪn nānyie ni nɪfara.

II Nɪre 'lɔ na tu a dōdɔr nɛɛ kpɛ 'lɔ lɛ ɪ a pechine.

III A dōdɔguro ma yuon a pān kɔ a pechine, ka a piir chele a wō kɔkɔr. Wō maa buol naa a wō piir yoe, na wō ŋmaa ba yin.

IV 'Lɔ wa ŋmaa a wō piir a jaa ka a yi, wō ma den nie ka a turo wō, bojūu ba bōɔ naa a wō kɔkɔr.

V Tɪche ba kō wa tu sāan jaa ɛ, ban jon yi a wō sɛ bojūu baa bōɔ sāan kɔkɔr ɛ.”

VI Yesu lob a sukpa nyā tɪche baa bōɔ a par a lɛ won 'yere ba ɛ.

VII A lɛ jūu lɛ a Yesu 'yer ba go, “Yelmāe lɛ n 'yere kɔɔ yi, maa lɛ a piir dōdɔr nɛɛ.

VIII A bala ba jaa na dōɔ ma nie wa ɪn nānyisi ni nɪfarba, tɪche a piir ba chele ba ɛ.

IX Maa lɛ a dōdɔr, nɪre jaa na tu ma kpɛ, won nyen faafu. Won ma kpɛn ti yi na wō nyere bōdiir.

X Nānyie ma wa naa ɪka wō wa ju, na wō kɔ, ti sōɔ bar. Maa wa naa ka

ban nye nyevor, na ba nye wō ti pōn bar.

XI “Maa lɛ a pechiin sō, a pechiin sō soon kpi a wō piir 'yōɔ.

XII A pechine 'lɔ ban yara, waa so a piir ɛ. 'Lɔ wa nye gbōgboro na waara, wō ma teen a piir bar ti jo, ka a gbōgboro yēyel a piir ti nyɔɔr amine.

XIII Wō ma jon a lɛ an ɪ libie tōmō lɛ wō tōnō, a piir yele ba bā wō ɛ.

XIV “Maa ɪ naa a pechiin sō, n bōɔ naa a n piir, ka n piir mi bōɔ ma.

XV Nɪtāa lɛ a Sāa na bōɔ ma ka n mi bōɔ a Sāa, ɪn soon kpi a piir 'yōɔ.

XVI N tara na piir amine na ba be a jɔɔ nyā pɔ ɛ, ɪn waan ba naa, ka ba mi wa chele a n kɔkɔr, ka ba ɪ pegbul bō'yen na ba tara pechiin bō'yen.

XVII A n Sāa na nō ma par ni nyā, n sɔɔ naa na kpi ti lɛ ir ɪ vor go.

XVIII Nɪre baa faara wō ɛ, tɪche maa māe lɛ sɔɔ na kpi. N tara na kpɛɔ na bar a nyevor naa lɛ tara kpɛɔ na de wō go. A nyā lɛ a n Sāa 'yer ma ɪka n ɪ.”

XIX A 'yer nyā lɛ vɛ ka a Juu nɪbe ŋma dɛ dɛ.

XX Ka a ba yɔɔ 'yere ɪka, “Sɪdɛer lɛ wō tara, na wō gele, bo 'yōɔ yi chele a lɛ won 'yere?”

XXI Tɪche ka a bamine 'yere, “A nyāna ba ɪ nɪre na tara sɪdɛer 'yer ɛ, a sɪdɛer na tōɔn yuo jōɔ nɪbie ɔ?”

XXII A ɪ naa uon ka ba maala a ba puorfɔ yir Pɔlfɔ lōɔ di be a Jerusalem.

XXIII Ka Yesu be be a Nāanmɪn puorfɔ yir bechaar āsɔɔ pɔ, na wō yɔɔɔ a be ban buolɔ a Solomon Jēber.

XXIV Be a Juu nɪbere bamine ŋmaa jilō wō soro, “A baalfɔ nyā fon 'yōɔ si, dabor an wa baar? Ala ɪ fōɔ lɛ ɪ a Nɪ-iraa 'lɔ, 'yer kɔ si chāa pɔ.”

XXV Ka a Yesu 'yer, “N dōɔ 'yer yi, yɪn lɛ ba sɔɔ de ɛ. A nɛ'maa tōmō ɪn tō ni a n Sāa yuor, 'yer naa n 'yer.

XXVI Tɪche yɪn lɛ ba sɔɔ de ɛ, bojūu yaa ɪ a n piir ɛ.

XXVII A n piir ma chele naa a n kōkor, n bōo ba naa ka ba ma turo ma.

XXVIII N kō ban nyevor na ba tara baarfō ε. Ba kō we ε, nire jaa kō tōo ba 'loo faa a n nūu pō ε.

XXIX A n Sāa 'lo na de ba kō ma, wō gar bomo a jaa. Nire jaa kō tōo ba 'loo faa a n Sāa nūu pō ε.

XXX Maa naa n Sāa jaa in bō'yen."

XXXI Ka a Juu nibere wob kusibe ika ba lob wō go.

XXXII Tiche ka a Yesu suor ba, "N tōn ne'maa tōyōo yi a Sāa sē, buor soo 'yōo yi pāa be looro ma?"

XXXIII Ka ba 'yer, "Saa looro fō a anyā āsōo jaa 'yōo ε, ti fon fere sōonō a Nāanmūn yuor, ti mī i nīsaal."

XXXIV A Yesu 'yer ba, "A ba seb a yi Nee pō ika, 'N 'yer naa ika, yi in ηmūme ε?" *(Yiel Gān 82:6)*

XXXV Ala i Nāanmūn buol naa a bala a wō 'yer, na wa a ba sē, ηmūme, Nāanmūn seer ba be na wa sōo ε.

XXXVI ηmūme le a 'lo a Sāa na kaa ir a wō bōfō pō, na wō tō ka a wer pō. Bo le so ka yaa bara ma ε, bojūu n 'yer ika Nāanmūn Bie le n i?

XXXVII Yi taa sōo de ma ε, ala i n ba maala a le a Sāa na maala ε.

XXXVIII Tiche ala i n tō naa, yin gba ba sōo de ma ε, yi sōo de a ne'maa tōmō, yin bōon a par ika a Sāa ben a n 'yōo ka n mī be a Sāa 'yōo."

XXXIX Ka ba le buoro a wō nyōofō go, ti che ka wō fuol yi.

XL Be le a Yesu lieb gōo a Jordan man gōon, a jie 'lo a Joon na dōo suoro a nibe a Nāanmūn kōo na wō jē a be,

XLI ka nyōo wa a wō sē wa 'yere, "Joon gba ba dōo tō ne 'maa tōmō ε, a ala a jaa won 'yer a daba nyā 'yer, in yelmāe."

XLII Be le a nyōo sōo de wō.

XI

I Daba ban buolo Lajarusi dōo biere, wō in Meer ni Mata yedaba na ba kpiere a Betani tee pō.

II A Meer nyā na dōo kpaar a kānyūu 'yōo a Yesu ti de a wō jukool fiel, a wō yedaba Lajarusi le a nyā na biere.

III Ka a yepobo tō 'yer a Yesu, "Si Soro, a fō baraa biere naa."

IV Yesu na wō a le, a wō 'yer, "A baal nyā ba i kūu baal ε, ti an wiil Nāanmūn tur ti mī vē ka Nāanmūn Bie yuor yi."

V Yesu nōn Mata ni a wō yebe ni a ba yedaba Lajarusi.

VI Tiche won wō a Lajarusi baal ti na wō chene jāne a be won be ber ayi.

VII Ti pāa 'yer kō a wō poturbo, "Yi i a si lieb chen a Judiya."

VIII Tiche ka a poturbo 'yer, "Wi-wile, daar yē yē nyāna ba le a Juu nibere ta buoro ika ba lob fō ε, tiche a fō le chiine a be go?"

IX Ka a Yesu 'yer kō ba, "A ba i a bībir tara na a wō mōtōo charfō sōo ε? Nire wa chiine a mōtōo wō maa ηme gber ε, wō nye naa a mōtōo chāa.

X Bojūu ala i tāsōo le wō chiine, won ηmen gber, bojūu waa tara chāa ε."

XI Wōn wa 'yer a le baar, wō 'yer kō ba, "A si baraa Lajarusi gur naa, tiche in chen ti sāt wō."

XII Ka a wō poturbo 'yer, "Si Soro, ala i wō gur naa, won ir naa."

XIII Yesu 'lo 'yer naa ika wō kpi naa, tiche ka a poturbo 'lo tier ika a gōo sōo le wō 'yere.

XIV Ala le so a Yesu pāa 'yer ka a char ika, "Lajarusi kpi naa.

XV A yi jūu, a nōmō ma naa in ba be be ε, ka yi na sōo de ma. Tiche, yi i a si chen a wō sē."

XVI A wō poturo āsōo ban buolo Tomasi na ba le buolo wō Naa 'yer kō a bala na che, "Yi i a si 'mataa chiin wō mī ti kpi."

XVII Yesu na wa ta a be, wō nyen ka a i ba ūu naa Lajarusi maal ber anaar.

XVIII Betani ni a Jerusalem mī ba jāa ε.

XIX Ka a Juu nibe yoo chen ɩka ba ti puor a Mata ni a Mɛer a ba yedaba kuor.

XX Mata na wa wõ ɩka Yesu waara naa, wõ yin ti tuor wõ, tiche kaa Mɛer 'lo jãne a yir.

XXI Be le a Mata 'yer kũ a Yesu, “N Soro, fõõ ta dõõ be ka, a n yedaba kũ naa kpi ε.

XXII Tiche n bõõ naa põpãanyã gba ɩka, bon jaa fon suor a Nãanmɩn sɛ, won kũ fõ naa.”

XXIII A Yesu 'yer kũ wõ, “A fũ yedaba na ir naa a kũu põ ɩ vor.”

XXIV Be le a Mata 'yer kũ a Yesu, “N bõõn na won na ir a kũn irfõ daar, a ber baaraa sõõ.”

XXV A Yesu 'yer kũ wõ, “Maa le ɩ a kũu põ irfõ, ni nyevõr, nire 'lo na sõõ de ma, 'lo kpi gba, ti won tara na nyevõr.

XXVI Nire 'lo na ba kpi ε, ti na wõ sõõ de ma, kũ le kpi ε, fũ sõõ naa a le ɔ?”

XXVII Ka a Mata 'yer, “Õõ, n Soro, n sõõn de ɩka fõõ le ɩ a Ni-iraa na ɩ Nãanmɩn Bie, 'lon na wa ka a wer põ.”

XXVIII Won wa 'yer a le baar wõ lieb kul ti bõl 'yer kũ a yebile Mɛer, “A wiwile ben ka ti soro fõ.”

XXIX A Mɛer na wa wõ a le, ka wõ vaa ir chen a Yesu sɛ.

XXX Yesu ba kpe a tẽe põ sere ε, ti chene ara a be a Mata na tuor wõ.

XXXI A Juu nibe bala na wa a kuor puorfõ jie be a Mɛer sɛ a yir, na nye a le won vaa ir yire, ka ba turo wõ tier ɩka a yaa par le wõ chiine a kõn jie.

XXXII Mɛer na ti ta a jie nye a Yesu a be, wõ gbur dumo a Yesu niem ti 'yer, “N Soro, fõõ ta dõõ be ka, a n yedaba kũ naa kpi ε.”

XXXIII Yesu na nye a le won kõnõ ka a Juu nibe bala na biel wõ mɩ kõnõ, nbaal kpe wõ naa ka a suur nyõõ wõ.

XXXIV A wõ suor ba, “Nyine yi ũu wõ?” Ka ba 'yer, “N Soro, wa nye a jie.”

XXXV Ka Yesu kõ.

XXXVI Ka a Juu nibe pãa 'yere koro taa, “Nye le won nõ a Lajarusɩ.”

XXXVII Tiche ka bamine pãa 'yer, “Won dõõ yuo a jõõ nibe, kaa ɩ wõ kũ naa tõõ vɛ ka a Lajarusɩ ta kpi bu?”

XXXVIII Ka nbaal kpe a Yesu, ka wõ too ta a yaa par. Kusɩr bõõ le, ka ba 'mõõ a kusɩr ãsõõ põõ a neε.

XXXIX A Yesu 'yer, “Yi bil a kusɩr bar.” Tiche a Mata an ɩ a wõ yedaba le kpi, ka wõ 'yer, “N Soro, won nyuro naa, ber anaar ni dɩna ban ũu wõ.”

XL Ka Yesu 'yer, “N ba 'yer fõ ɩka fõõ sõõ de, fon nyen Nãanmɩn tur ε?”

XLI Be le ba bil a kusɩr bar, a Yesu kaa saaju ti 'yer, “N Sãa, fõ son puorfõ, fon wõ a n suor fõ.

XLII N bõõn naa fon wõnõ a n suor fõ, tiche n 'yer naa ka a na sõõ a nibe banyãna na ara a ka, a ba sõõ de ɩka, fõõ le tõ ma.”

XLIII Yesu na 'yer a nitõ wõ bõõl kpẽõ jaa, “Lajarusɩ, wa yi.”

XLIV Ka a kũu yi, ka a gbɛɛ naa nuur ban vil a fõpɩel põõ ka a fõbaa mɩ põõ a ju. A Yesu 'yer kũ ba, “Yi yaar a kũu fõõr bar wõ ka wõ chen.”

XLV Ala le so ka a Juu nibe bala na wa ɩka ba wa puor a Mɛer, nyen a le a Yesu na ɩ, a ba sõõ wõ.

XLVI Tiche ka a bamine chen a Faraseemine sɛ ti man a le a Yesu na maal.

XLVII Be le a Faraseemine ni a bõõrlo nibeɛ bõõl taa lõõfõ na ba 'yer, “Nmine sin ɩ, a daba nyã na ben tõnõ a ne'maa tõmõ a nitõ?”

XLVIII Ala ɩ sin be bar wõ ka wõ maala le, nire jaa na sõõn a wõ yele, a Worom nibe wa wõ a yele ban wa wel sɩ naa a jisõ ni a tẽe bar.”

XLIX Ka a ba ãsõõ ban bõõlo Kayafasɩ na ɩ a bõõrlo nukpɛɛ a yuon 'lõnõ 'yer, “Yaa tara tier jaa ε.

L Yaa bõõ ɩka a sɛɛ naa ka nibõ'yen na kpi kũ a nyõõ gar a nyõõ ba jaa na we ε.”

LI A nyã ba yi a wõ mãε sɛ ka wõ 'yer ε, tiche won ɩ a bõõrlo nukpɛɛ a yuon 'lo, ala le wõ de nie dõõ 'yer ɩka a Yesu na kpin kũ a Juu niboro ba jaa.

LII A ba ɪ bala tɛɛ ɛ, tɪtʃɛ ka wɔ lɔɔ taa a Nāanmɪn bibiir bala na yɛyɛl na wɔ maal ba a ba ɪ bõ'yen.

LIII An yi a daar 'lɔnɔ ba bɔɔɔ na sɔɔ na kɔ a Yesu.

LIV A lɛ juu Yesu ba lɛ yɔɔɔ chāa pɔ a Juu nɪbɛ jie ɛ, tɪ chen jiyuo na gbɔɔ a mɔgɔɔ na wɔ tɪ kɔɪɛɛ a tɛbɪlɛ ban bɔɔɔ Eferem, be lɛ wɔ tɪ 'mataa jɛn a wɔ poturbo.

LV A Juu nɪbɛ Gɔl Bar Difɔ gbɔɔ naa, ka ba yɔɔ yi a tɛbil do a Jerusalem tɪ pɔɔ a ba māɛ chɛlɛ nɪ a bɪbɪr.

LVI Ba kaara na bɔɔɔ a Yesu a be a Nāanmɪn puorfɔ yɪr, sɔɔ taa, "Nɪmɪɛ yɪ tɪɛr, won wa naa a lɔɔfɔ jie bɪ?"

LVII Tɪtʃɛ ka a bɔɔɔ nɪbɛɛ nɪ a Faraseemɪnɛ 'yɛr, "Nɪɛ jaa wa bɔɔ a jie a Yesu na be, wɔ 'yɛr ka ba tɪ nyɔɔ wɔ."

XII

I A chen ber ayɔɔb ka a Gɔl Bar Difɔ bɪbɪr ta. Yesu chen a Betanɪ na ɪ a Lajarusɪ 'lɔ na kɔɪ ka wɔ sāɪ kɔɪɛɛ.

II Ba maal bõdiir kɔ wɔ a be, ka a Mata pɔnɔ a bõdiir. Lajarusɪ pɔɔ naa a nɪbɛ bala na lɔɔ jɛn Yesu a bõdiir jie.

III Be lɛ Mɛɛr de kānyũ vɪla daa na ɪ tuo wa pɔɔ 'yɔɔ a Yesu gbɛɛ pɔ, tɪ lɛb a jukɔɔl fɪɛɛ nɪ ka a nyũ de a yɪr wɔ jaa.

IV Tɪtʃɛ a wɔ poturo āsɔɔ ban bɔɔɔ Judas na yi a Isɪkariyot, 'lɔ lɛ na wa gar 'yɔɔ a Yesu sɔɔr,

V "Bo lɛ so ka baa da a kānyũ nyāna ɛ, a libie na tān nɪɛ yuon gbɔl sāyar na ba de kɔ nɔn dɛmɛ ɛ?"

VI A nɔn dɛmɛ yelɛ ba bā wɔ ɛ, bojũu nānyɪɛ lɛ wɔ ɪ an ɪ 'lɔ lɛ tara a ba libie wɔɔ, na wɔ ma juro a ala ban 'yɔɔ a be sɔnɔ nɪ wɔ māɛ.

VII A Yesu 'yɛr, "Bar a pɔɔ jaa jomm, wɔ bin a kānyũ nyāna gun a n ũufɔ bɪbɪr.

VIII A nɔn dɛmɛ na ben a yɪ sɛ bɪbɪr jaa, tɪtʃɛ maa kɔ be a yɪ sɛ bɪbɪr jaa ɛ."

IX A Juu yɔɔ jie na wɔ ɪka Yesu be naa a Betanɪ, ba wa naa a ba ɪ a 'lɔ tɛɛ 'yɔɔ ɛ, tɪtʃɛ ba bɔɔɔ na ɪka ba nyɛ a Lajarusɪ 'lɔ won sāɪ a kũu pɔ, ka wɔ ɪr ɪ vɔɔr.

X A lɛ 'yɔɔ, a bɔɔɔ nɪbɛɛ mɪ guoro nɪ taa ɪka ba mɪn kɔ naa a Lajarusɪ.

XI A wɔ jũu lɛ a Juu nɪbɛ yɔɔ jie tɔɔ a ba nɪbɛɛ wiilfɔ tɪ sɔɔɔ a Yesu.

XII Wer na wa chaar, a nyɔɔ bala na wa a Gɔl Bar Difɔ jie, wɔ naa ɪka Yesu ben a sɔɔ pɔ waara a Jerusalem.

XIII Ba 'mɛl be vat yi tuoro nɪ wɔ pāa chɪlɛ gɔnɔ, "Yāan yooo, Nāanmɪn wɔ sɔɔ a 'lɔ won tɔ. (*Yiel Gān 118:25, 26*) Nāanmɪn wɔ sɔɔ a 'lɔ na ɪ a Isɪral nāa."

XIV Yesu nyen a bõpɔl na wɔ do jānɛ nɪtāa lɛ an seb a Nāanmɪn gān pɔ,

XV "A yɪn Jerusalem nɪbɛ, yɪ ta joro dābāɛ ɛ, Yɪ nyɛ a yɪ nāa na do bõpɔl waara nɪ." (*Jekariya 9:9*)

XVI A wɔ poturbo ba dɔɔ bɔɔ a anyāna a jaa par ɛ, tɪ a Yesu na wa ɪr ɪ vɔɔr, ba tɪɛr yuo ɪka anyāna lɛ ba dɔɔ seb a Nāanmɪn gān pɔ a wɔ 'yɔɔ ka ba mɪ maal a lɛ kɔ wɔ.

XVII A nyɔɔ bala na dɔɔ be a wɔ sɛ na ba nyɛ a lɛ won bɔɔl a Lajarusɪ ka wɔ yi a yaa pɔ ɪ vɔɔr, ba chɛnɛ na mana kɔɔ a nɪbɛ.

XVIII Ala lɛ so ka a nyɔɔ yi tuoro wɔ, bojũu ba wɔ naa ɪka wɔ tɔn nɛ'maa tɔmɔ.

XIX Be lɛ ka a Faraseemɪnɛ pāa 'yɛɛ kɔɔ taa, "Yɪ nyɛ, saa lɛ tɔɔɔ bon jaa maala ɛ. Nyɛ, a nɪbɛ ba jaa ben turo wɔ."

XX A nɪbɛ bamɪnɛ mɪ na ba ɪ a Juu nɪbɛ ɛ, pɔɔ naa bala na do a puorfɔ jie a Jerusalem a Gɔl Bar Difɔ sɔɔ.

XXI Ba chen a Filip na yi a Betɪsaiɪda na be a Galilee wer pɔ sɛ tɪ 'yɛr, "Nɪkɔpɛɛ, sɪ bɔɔɔ naa ɪka sɪ nyɛ a Yesu."

XXII Filip chen tɪ 'yɛr kɔ Andiru ka ba 'mataa chen tɪ 'yɛr a Yesu.

XXIII A Yesu 'yɛr ba, "A sɔɔ ta naa ka Nāanmɪn na kɔ a Nɪsaal Bie tɪɪr.

XXIV Yelmāɛ lɛ n 'yɛɛ kɔɔ yɪ, chibɪr baa ũu tɛɛ ɛ, won chɛnɛ na

ι a chibir bõ'yen. Tiche 'lo wa lo tēe kpi, wō ma dōon chibiyōō.

XXV Nire 'lo na nō a wō nyevor na bor wō naa, tiche 'lo na 'laar a wō nyevor a wer nyā pō, won tara na a nyevor 'lo na ba tara baarfō ε.

XXVI Ala ι āsōō jaa bōōō naa ιka wō sōō ma tō, wō turo ma, jie jaa ιn be a nire 'lo na sōnō ma tōnō mī na ben be. Ka a n Sāa 'yōōnō a 'lo na sōnō ma tōnō.

XXVII “Pōpāanyā, n pōō sōō naa, tī n 'yer bo? N 'yer ιka a Sāa wō faa ma a sōō nyāna pō bu? Kai, a sōō nyāna 'yōō le n wa.

XXVIII Sāa, kō a fō yuor tūr.” Be le a kōkōr pāa 'yer yi saaju, “N dōō kō wō a tūr, ιn le kō wō naa a tūr go.”

XXIX Ka a nuyōō bala na ara a be wō naa na ba 'yer, saa le tāna, ka bamine mī 'yer malaka āsōō le 'yere nī wō.

XXX A Yesu 'yer ba, “A ba ι maa 'yōō le a kōkōr 'yer ε, tī yīn 'yōō le.

XXXI Pōpāanyā a sōō ta naa ka a wer nyā 'yer na tōōr. Pōpāanyā, ban ir naa wer nyā nāa Satan bar.

XXXII Tiche maa, bala wa 'mōō ma a saaju, ιn tōōn nibe ba jaa waan a n sē.”

XXXIII Wō 'yer a le na wō wiil kūu 'lo tō won na kpi.

XXXIV Ka a nuyōō bala 'yer, “Sī wōn yi a Nεε pō ιka, a Nι-iraa naa 'lo na ben be kpo kpo, tī ηmīne a ι a fō 'yer ιka ban 'mōōn a Nīsaal Bie a saaju? An le a Nīsaal Bie 'lo?”

XXXV A Yesu pāa 'yer ba, “Ber bālāa le a chāa na be a yī sē, yī chiine a chāa pō won chene be be ka a libe taa pōō yī ε. Nire na be libe pō ba bōō a jie won chiine ε.

XXXVI Yī sōō de a chāa, yīn chene tara wō na yī tōō ι a chāa bibiir.” Yesu na wa 'yer a le baar, wō yīn chen a baa nye wō ε.

XXXVII Yesu gba, won tō a ne'maa tōmō a ba sē, tī baa chene sōō de wō ε.

XXXVIII Ka a Isaiya 'yer ι yelmāε. Le won 'yer a kōr jaa, “Sī Soro an le sōō de a sī 'yer, an le a Soro mī wiil a wō kpēō?” *(Isaiya 53:1)*

XXXIX Ban ba tōōō sōōō ε, bojūu a Isaiya 'yer jie āsōō,

XL “Wō jōōn a ba nibie bar. Na wō pōō a ba tier bar, baa le nyere ε. Ba kō mī le bōō a par a ba tier pō ε, na ba lieb wa a n sē ka n sāa ba ε.” *(Isaiya 6:10)*

XLI Isaiya 'yer naa nitō, bojūu wō dōō nye a Yesu tūr na wō 'yere a wō 'yer.

XLII An sōō be a le tī nibe yōō bamine sōōn de wō. Tiche a Faraseemine dābāε jūu baa 'lara 'yere ε, ka ba taa dii ba bar a ba lōōfō jie ε.

XLIII Bojūu ba nōn nire pēefō gar Nāanmīn pēefō.

XLIV Be le a Yesu 'yer kpēō jaa, “Nire 'lo na sōō de ma a ba ι maa tee le wō sōō de ε, tiche wō sōōn de a 'lo na tō ma.

XLV Nire 'lo na nye ma mī nyen a 'lo na tō ma.

XLVI N wan a wer pō nitāa chāa, ka nire 'lo na sōō de ma kō le be libe pō ε.

XLVII “A nire 'lo na wō a n 'yer, tī na waa tu ε, n kō tōōr a wō 'yer ε. N ba wa ιka n wa tōōr a wer 'yer ε, tī n wa faa wō.

XLVIII A 'yer tōōō ben be, nire 'lo na tōr ma na waa de a n 'yer bie ε, a 'yer 'lōnō nī wō ju ιn 'yer le na 'yōō wō a 'yer a ber baaraa daar.

XLIX N ba 'yere n māε 'yer ε, tiche n 'yer naa a le a Sāa na tō ma 'yer ma ιka n 'yer.

L N bōō naa ιka a wō 'yer kōōō na nyevor na ba tara baarfō ε. Ala le sō ka n 'yer yī a le ne a Sāa na 'yer.”

XIII

I A kō le kor ε, tī a Gōl Bar Difo ta, Yesu bōōn naa ιka a wō bībir vie naa ka won yi ka a wer nyā pō lieb chen a Sāa sē. Wō nō naa bala na ι a wō tōōr a wer nyā pō, wō nō ban tī tān a wō kūu.

II Ba pōn a jāanōōr bōōdiir, ka a ι tū de nie kpe Judas na ι Simon na yi Isikariyot bidaba ka wō tī gar 'yōō a Yesu.

III Yesu bōōn naa ιka a Sāa den bomo a jaa 'yōō a wō nūu pō, an ι

a Nāanmın sē le wɔ yi na wɔ le lɛb chiine a wɔ sē.

IV Be le wɔ bar a bōdiir tɪ ir na wɔ yaa a fuu bar tɪ de fɔftɛlaa sɛ a sɛ pɔ.

V Na wɔ pɔr kōɔ 'yōɔ la'yɛlma pɔ piel pɛere a wɔ poturbo gbɛɛ tɪ ma fiɛl a fɔftɛlaa 'lɔ won sɛ a sɛ pɔ bar.

VI Wɔn wa ta a Simon Pita ka wɔ 'yer, "N Soro, fōɔ le na pɛɛ a maa gbɛɛ ɔ?"

VII A Yesu 'yer wɔ, "Faa bōɔ a le ɪn ɪre a pōpāanyā ɛ, tɪche fɔn wa bōɔn daar kōɔ."

VIII Ka a Pita 'yer, "Kai, faa be na wa pɛɛ a n gbɛɛ ɛ." A Yesu 'yer kɔ wɔ, "Maa ba pɛɛ a fɔ gbɛɛ ɛ, saa le be taa ɛ."

IX Ka Simon Pita pāa 'yer, "N Soro ala be le, a ta ɪ a gbɛɛ tɛɛ ɛ, pɛɛ a nuur nɪ a ju mɪ."

X A Yesu 'yer, "Nɪre na so kōɔ baar gbɛɛ tɛɛ le wɔ ma wa pɛɛ, a wɔ āgān wɔ jaa yi naa. A yɪn mɪ yi naa an ba ɪ yi jaa le ɛ."

XI Yesu bōɔn a lɔn na gar 'yōɔ wɔ, ala le so ka wɔ 'yer ɪka a ba ɪ ba jaa le yi ɛ.

XII Wɔn wa pɛɛ a ba jaa gbɛɛ baar, wɔ le den a fuu su tɪ jānɛ nɪ a wɔ jie, tɪ soor ba, "Yɪ bōɔn a nɪtō ɪn ɪ par ɔ?"

XIII Yɪ ma buɔl ma naa Wiwile bu Soro, yelmāɛ yɪ 'yer an ɪ a le n ɪ.

XIV Ala ɪ maa na ɪ a yɪ Soro nɪ a yɪ Wiwile pɛɛn a yɪ gbɛɛ, yɪ mɪ pɛere taa gbɛɛ.

XV N maal wiil yɪ ɪka yɪ maala a le ɪn ɪ kɔ yɪ.

XVI Yelmāɛ le n 'yerɛ kɔrɔ yɪ ɪka, gbāgbaa ba ɪ kpɛɛ gar a wɔ soro ɛ. Tōtōnō mɪ ba ɪ kpɛɛ gar a 'lɔ na tō wɔ ɛ.

XVII Pōpāanyā yɪn bōɔ a anyāna, an ɪn sōɔfɔ ala ɪ yɪ ɪre yaa naa.

XVIII "Yɪ jaa ba le n 'yerɛ ɛ, n bōɔ naa a bala ɪn ir. Tɪche le an seb a Nāanmın gān pɔ na ɪ naa a le an seb, 'A 'lɔ ɪn lōɔ dire nɪ na lɛb ɪ ma bier.' (Yiel Gān 41:9)

XIX "N 'yer yɪn a pōpāanyā tɪche ka a ba ta sere ɛ, ala wa ta ka yɪ sɔɔ de ma ɪka Maa le.

XX Yelmāɛ le n 'yerɛ kɔrɔ yɪ, nɪre 'lɔ na sɔɔ de a 'lɔ ɪn tō, maa le wɔ sɔɔ de. Nɪre 'lɔ mɪ na sɔɔ de ma mɪ sɔɔn de a 'lɔ na tō ma."

XXI Yesu na 'yer a nɪtō baar a wɔ pɔr sōɔ naa ka wɔ 'yer kɔ ba, "Yelmāɛ le n 'yerɛ kɔrɔ yɪ, a yɪ āsɔɔ na tɪ gar 'yōɔ ma."

XXII Ka a poturbo kaara taa buɔrɔ ɪka ba bōɔ a buor sɔɔ wɔn 'yerɛ.

XXIII A Yesu poturo āsɔɔ wɔn nō na jē gbɛb wɔ,

XXIV 'lɔ le a Simon Pita 'lɪr 'yer, "Soor wɔ kaa, an le wɔ 'yerɛ?"

XXV Ka a poturo 'lɔ dɪɛl a Yesu tɪ soor wɔ, "N Soro, an le fɔ 'yerɛ?"

XXVI A Yesu 'yer, "A 'lɔ ɪn na ηmaa a paanōɔ suun a jɪer kɔ, 'lɔ le." Wɔ ηmaa naa a paanōɔ suun a jɪer de kɔ a Judas na yɪ Isɪkariyot na ɪ Simon bie.

XXVII Judas na 'wɔb a paanōɔ baar ka Satan kpɛ wɔ. Ka Yesu 'yer wɔ, "A le fɔn buɔrɔ ɪka fɔ maal, pɔɔ fɔɔ maal."

XXVIII Tɪche a bala na be a bōdiir jie, āsɔɔ jaa ba bōɔ a par a le Yesu na 'yer kɔ wɔ ɛ.

XXIX An ɪ a Judas le tara a ba libie wɔɔ, ka bamɪne tɪer ɪka Yesu tōɔ 'yerɛ wɔ ɪka wɔ da bon kōɔ waan a ba wa maal a lōɔ dɪ jie bu wɔ kɔ nōn dɛme bon kōɔ.

XXX A le a Judas na wa de a paanōɔ baar wɔ yi naa, tāsɔɔ mɪ le.

XXXI Wɔn wa yi baar, Yesu 'yer naa, "Pōpāanyā maa Nɪsaal Bie nyen tɪr ka Nāanmın mɪ nye tɪr tu a wɔ 'yōɔ.

XXXII Ala ɪ Nāanmın nyen tɪr tu a wɔ 'yōɔ, Nāanmın na kɔ naa a Bie tɪr, wɔn maal naa le ajienaa.

XXXIII "N bibiir, n kō le be a yɪ sē kor ɛ. Yɪn wa yuɔrɔ na buɔrɔ ma tɪ a le ɪn 'yer kɔ a Juu nɪbe, le mɪ le n 'yer kɔ yɪ a pōpāanyā. A jie 'lɔ ɪn chiine yɪ kō tōɔ wa be ɛ.

XXXIV "Bin paalaa le n kɔrɔ yɪ, yɪ nō taa nɪtāa le ɪn nō yɪ. Yɪ mɪ nō taa.

XXXV Yɪn wa nō taa, nɪbe ba jaa na bōɔn naa ɪka yɪn le ɪ a n poturbo."

XXXVI Ka a Simon Pita soor wɔ, "N Soro, nyɪne fɔ chiine?" A Yesu

'yer, "A jie un chiine, fɔ kō tōo tu a pōpāanyā ε, tiche daar kōo fon tu naa."

XXXVII Ka a Pita suor wɔ, "N Soro, bo le so ka n kō tōo tu fɔ a pōpāanyā ε? In soon kpi a fɔ jūu?"

XXXVIII A Yesu 'yer wɔ, "Fon soon kpi kɔ ma? Yelmāe le n 'yere koro fɔ ɪka nɔraa kō kō sere ε, tɪ fɔ chiir gbɛe ata ɪka faa bōo ma ε."

XIV

I Yesu 'yer kɔ a poturbo, "Yɪ ta vē ka a yɪ potter vavire ε, yɪ soo de Nāanmɪn na yɪ mɪ soo de ma.

II De yoo be na a n Sāa yir, ala ba ta ɪ le ε, n kō naa 'yer kɔ yɪ ε. N chiine naa na tɪ choor a jie kɔ yɪ.

III Maa wa chen tɪ choor a jie baar, un lɛb wa de yɪ ka yɪ tɪ be a n sē, ka yɪ mɪ tɪ be a jie 'lo un be.

IV Yɪ bōon a jie 'lo un chiine sor."

V Ka Tomasi suor wɔ, "N Soro, sɪn ba bōo a jie fon chiine ε, n̄mɪne sɪn ure wa bōo a sor?"

VI A Yesu 'yer, "Maa le a sor, a yelmāe, nɪ a nyevor. Nɪre jaa kō tōo chen a Sāa sē, na waa tu a n jie ε.

VII Ala ɪ yɪ bōo ma naa, yɪn bōon a Sāa mɪ. An be yɪ a dɪna yɪ bōo wɔ naa, na yɪ nye wɔ mɪ."

VIII Ka Filip 'yer, "N Soro, wiil sɪ a Sāa a le na sɛɛ sɪ naa."

IX A Yesu 'yer, "Filip, a mō faa bōo ma o, a kōr jaa un be a yɪ sē? Nɪre 'lo jaa na nye ma nyen a Sāa. N̄mɪne fɔ 'yer ɪka n wiil yɪ a Sāa?"

X Faa soo de ɪka n ben a Sāa 'yōo ka a Sāa mɪ be a n 'yōo ε? A 'yerbie ala un 'yer kɔ yɪ a ba ɪ maa māe 'yer ε, tɪ a Sāa na be a n 'yōo le tōnō a wɔ tōmō.

XI Yɪ soo de a le un 'yer ɪka n be naa a Sāa 'yōo ka a Sāa mɪ be a n 'yōo, bɪ yɪ soo de a n̄'maa tōmō ala.

XII Yelmāe le n 'yere koro yɪ, nɪre 'lo jaa na soo de ma, wɔn tōnō naa a tōmō ala un tōnō. Wɔn tōn tōbere gar anyāna, bojūu n chiine naa a Sāa sē.

XIII Bon jaa yɪn de a yuor suor, un maal wɔn kɔ yɪ, ka a Sāa nye tɪr tu a Bie 'yōo.

XIV Yɪ de a n yuor suor ma bon jaa, un maal wɔ naa.

XV "Ala ɪ yɪ nō ma naa, yɪn tu naa a le un 'yer.

XVI Ka n suor a Sāa ka wɔ kɔ yɪ a Sōnō āsoo, ka wɔ be a yɪ sē jaa kpo kpo.

XVII A yelmāe Sɪe 'lo, a wer nɪbe na kō tōo de wɔ ε, bojūu baa nye wɔ ε, bɪ bōo wɔ ε. Tiche yɪn 'lo bōo wɔ naa an ɪ wɔ kɪere naa a yɪ sē, na wɔn be a yɪ 'yōo.

XVIII N kō bar yɪ nɪtāa kɪur ε, un lɛb wa a yɪ sē.

XIX A chen bālāa a wer nɪbe kō le nye ma go ε, tiche yɪn 'lo na nye ma naa. Bojūu un tara na nyevor ka yɪn mɪ na a nyevor.

XX A bɪbir 'lo wa vɪe, yɪn bōo ɪka n be naa a n Sāa 'yōo, ka yɪ mɪ be a n 'yōo, ka n mɪ be a yɪ 'yōo.

XXI Nɪre 'lo jaa na de a n 'yer na wɔ turo, 'lo le ɪ nɪre 'lo na nō ma. 'Lo jaa mɪ na nō ma, a n Sāa mɪ na nō wɔ naa, ka maa mɪ nō a nɪnyɪne, naa wiil wɔ a n māe."

XXII Be le ka a Judas, a ba ɪ a Judas 'lo na yɪ a Isukariyot ε, 'lo le 'yer, "Tiche, n Soro bo le so ka fɔ wiil a fɔ māe kɔ sɪ, tɪ na faa wile a fɔ māe koro a wer nɪbe ε."

XXIII A Yesu 'yer, "Ala ɪ āsoo jaa nō ma naa, wɔn turo naa a n wiilfo. A n Sāa na nō wɔ naa, ka sɪ wa be a wɔ sē.

XXIV Nɪre 'lo na ba nō ma ε, wɔ kō tōo tu a n wiilfo ε. A 'yerbie anyāna yɪn wō ba ɪ maa māe 'yer ε, a yɪn a Sāa na tō ma sē.

XXV "A anyāna a jaa le n 'yer kɔ yɪ, un chene be a yɪ sē.

XXVI Tiche a Sōnō 'lo na ɪ a Nāanmɪn Sɪe, 'lo le a Sāa na tōn a n yuor. Wɔn wiil yɪ naa a yele a jaa, na wɔ mɪ jɛo yɪ ala a jaa un dōo 'yer yɪ.

XXVII Nyā'maar pɔ le n bar yɪ, a maa māe nyā'maar le n bar kɔ yɪ. N ba kɔ yɪ nɪtāa le a wer nɪbe na ma kɔ ε. Yɪ ta vē ka yɪ tier vavire ε, ka yɪ joro dābāe ε.

XXVIII "Yɪ wōn a le un 'yer ɪka n chiine naa tɪ un lɛb wa a yɪ sē. Ala

ι yι ta n̄õ ma naa, yι p̄sō naa pel naa un chiine a S̄ãa s̄ẽ an ι a n S̄ãa le berma gar ma.

XXIX N den nie 'yere koro yι, tiche ka a na wa ι, ala wa ι, yin soon de.

XXX Maa ni yin k̄õ le 'yer kor ε, bojūu a wer nyā n̄ãa Satan waara naa, ti waa tara kp̄ẽõ a n 'yõõ ε.

XXXI Tiche a wer nibe na b̄õõn ika n n̄õ naa n S̄ãa naa maal a le ne a n S̄ãa na 'yõõ ma. Yι ir a si chen."

XV

I A Yesu 'yer, "Maa le ι a t̄wõn s̄õ ka a n S̄ãa m̄ι ι a t̄kaara.

II W̄u ma ηman a wilsι ala na be a n 'yõõ ti ba w̄õn̄õ ε. A wilsι ala m̄ι na w̄õn̄õ, w̄u ma ch̄oor 'mel bar ka a w̄õ ȳoo.

III Yin 'lo, a 'yer un 'yer k̄u yι ch̄oor yι naa.

IV Yι mar a n 'yõõ, ka n m̄ι mar a yι 'yõõ. Wile jaa k̄õ w̄õ w̄õm̄õ a w̄u m̄ãe ε, ka waa mar a t̄wõnaa 'yõõ ε. Yin m̄ι k̄õ t̄õõ w̄õm̄õ w̄õ ε. Yin m̄ι k̄õ t̄õõ w̄õm̄õ w̄õ ε, ka yaa mar a n 'yõõ ε.

V "Maa le ι a t̄ie, yin m̄ι le a wilsι, ala ι n̄ire be naa a n 'yõõ ka n m̄ι be a w̄u 'yõõ, w̄un w̄õn̄ w̄õm̄õ ȳoo. Maa ba be a yι s̄ẽ ε, yι k̄õ t̄õõ bon jaa ι ε.

VI Ala ι ās̄oo jaa ba be a n 'yõõ ε, w̄u nyent̄aan a wile ban lob bar ka w̄u ko. Ba ma wob a wilbie anyāna lob 'yõõ b̄ūu p̄o ka a di.

VII Ala ι yι be naa a n 'yõõ, ka a n 'yer be a yι 'yõõ, yι soor bon jaa yin booro, yin nye naa.

VIII A nyā le ι a n S̄ãa tur yin wa w̄õn̄õ w̄õm̄õ ȳoo, a m̄ι ni wiil naa ika yι ι naa n poturbo.

IX "Le a S̄ãa na n̄õ ma, le m̄ι le n n̄õ yι. Yι ara a n n̄õfo p̄o.

X Ala ι yι tu naa a le un 'yer, yin be naa a n n̄õfo p̄o, n̄it̄ãa le un tu a n S̄ãa 'yer naa be a w̄u n̄õfo p̄o.

XI A anyāna le n 'yer k̄u yι ka n popel be a yι s̄ẽ, ka a yι ch̄ulfo m̄ι s̄ẽε.

XII A n 'yer un koro yι ni nyā. Yι n̄õ taa n̄it̄ãa le un n̄õ yι.

XIII A n̄õfo 'lo na gar a n̄õfo a jaa le n̄ire na soo kpi k̄u a w̄u barmine.

XIV Yin le ι a n barmine ala ι yι ure naa a le un 'yer.

XV N ba le boolo yι gb̄agbaar go ε, bojūu t̄õt̄õn̄õ ba b̄õõ le a w̄u n̄ikp̄ẽe na ure ε. N boolo yι naa n barmine, bojūu n 'yer yin a le jaa un w̄õ yι a n S̄ãa s̄ẽ.

XVI Yin baa ir ma ε, tiche maa le ir yι ika yι ti w̄õ w̄õm̄õ, a w̄õm̄õ ala na k̄õ s̄õõ ε. A S̄ãa na p̄ãa k̄u yι naa bon jaa yin soor a n yuor p̄o.

XVII A nyāna le n 'yer ika, yι n̄õ taa.

XVIII "Ala wa ι a wer nibe 'laar yι naa, yι b̄õõ ika ba d̄õõ de nie 'laar ma.

XIX Ala ι yι ta ι naa a wer nibe, a wer nibe naa n̄õ yι naa n̄it̄ãa a w̄u bon. Yaa ι a wer nyā toor ε. Tiche an ι n oo yin ir a wer nibe p̄o, ala le so a ba 'laar yι.

XX Yι tier to a 'yer 'lo un 'yer k̄u yι. Gb̄agbaa ba ι kp̄ẽe gar a w̄u soro ε. Ala ι ba ge ma naa, ba m̄ι na ge yι naa. Ala ι ba tu naa a n wiilfo, ba m̄ι a n tu naa a yι wiilfo m̄ι.

XXI Ban maal yι naa a n̄it̄õn̄õ a n yuor jūu, bojūu baa b̄õõ a n̄ire 'lo na t̄õ ma ε.

XXII Ala ι n ba ta wa 'yer 'yer k̄u ba ε, ba k̄õ naa tara yeld̄eer ε, p̄õp̄anyā baa tara a ba yeld̄eer lieb tunfu jie ε.

XXIII A 'lo na 'laar ma m̄ι 'laara a n S̄ãa m̄ι.

XXIV Maa ta ba t̄õt̄õm̄õ na ba s̄õ n̄ire jaa na ba ι ε, ba k̄õ naa tara yeld̄eer ε. Tiche p̄õp̄anyā ba nyen a ne'maa t̄õm̄õ un t̄õ, ti chene 'laar ma ni a n S̄ãa.

XXV Tiche a anyā ι naa ka a ι yelm̄ãe a le an seb a N̄ee p̄o, 'Ba 'laar man p̄oro.' (Yiel Ḡan 35:19)

XXVI "A S̄õn̄õ na wa na, a 'lo na yι a S̄ãa s̄ẽ. A yelm̄ãe S̄ie 'lo w̄u yin a S̄ãa s̄ẽ, w̄un 'yer yι naa a n 'yer.

XXVII Yι m̄ι na 'yer naa a n 'yer bojūu yι ben a n s̄ẽ a pielfo jaa."

XVI

I A Yesu 'yer, "A anyāna a jaa le n 'yere koro yι, ka yι taa bar yι a soofu p̄o ε.

II Ban dii yin bar a ba lɔɔfo jie. Bɔbir kɔɔ na vie naa, ka ba ku yi ti tier ɔka Nāanmɔn tɔmɔ le ba tɔ.

III Ban ɔ naa anyāna, bojūu baa bɔɔ a Sāa ε, bu a maa ε.

IV N 'yere yi naa anyāna ka a bɔbir wa vie yin tier tɔ, ɔka n dɔɔ kpāa yi. N ba dɔɔ 'yer ku yi ε, bojūu n be naa a yi sɛ.

V “Pōpāanyā n chiine naa a 'lo na tɔ ma sɛ, tiche a āsɔɔ jaa ba sɔɔr ma a jie in chiine ε.

VI A anyāna in 'yer ku yi jūu le a yi pɔɔr sɔɔ ɔ?

VII Tiche yelmāe le n 'yere kɔɔ yi ɔka, a yi jūu a sɛe naa ɔka n chen. Maa ba chen ε, a Sōnɔ kɔ wa a yi sɛ ε, tiche maa chen in tɔ won ka wɔ wa a yi sɛ.

VIII 'Lo wa wa, won wiil a wer nibe a ba bɔɔ ɔka ba bɔr naa, le a yeldɛer ni yeltɔrɔ na be, ni le won na tɔɔr a ba 'yer.

IX Won vɛ naa a ba bɔɔ a ba yeldɛer ban ba sɔɔ de ma ε.

X Ba bɔr naa ni a yeltɔrɔ, bojūu n chiine naa a Sāa sɛ, yi kɔ le nye ma go ε.

XI Ba mi bɔr naa ni a 'yer tɔɔrfɔ yele, bojūu a wer nyā nāa Satan 'yer tɔɔr naa.

XII “N chene na tara 'yer yɔɔ ni taa 'yer yi tiche a pōpāanyā, yi kɔ tɔɔ bɔɔ a par ε.

XIII Tiche a yelmāe siε 'lo wa wa, won wiil yi naa a yelmāe wɔ jaa par. Wɔ kɔ 'yer a wɔ māe 'yere ε, ti won 'yer naa a le tɛε won wɔ, na wɔ le 'yer yi a ala na wa.

XIV Won waan na tur wa ku ma, na wɔ vɛ ka yi bɔɔ a ala na ɔ a n bon.

XV Ala a jaa a Sāa na so ɔ naa a n bon. Ala le so ka n 'yer ɔka a siε na vɛ naa ka yi bɔɔ a ala na ɔ a n bon.

XVI “A chen bālāa yi kɔ nye ma go ε, ka a pāa le ɔ bālāa ka yi nye ma go.”

XVII Ka a poturbo bamine sɔɔr taa, “A par ni bo won 'yer ε ɔka, ‘A chen bālāa yi kɔ le nye ma go ε, ka a pāa

le ɔ bālāa ka yi le nye wɔ go, ni won le 'yer ɔka, n chiine naa a Sāa sɛ?’ ”

XVIII Ba chene na sɔɔr taa, “A chen bālāa par ni bo? ‘Sāa bɔɔ a par a le,’ won 'yere ε.”

XIX Yesu bɔɔn naa ban bɔɔrɔ ɔka ba sɔɔr wɔ ka wɔ 'yer ku ba, “Yi sɔɔr ni taa a le in 'yer ɔka, ‘A chen bālāa yi kɔ nye ma go ε, ka a le ɔ bālāa ka yi nye ma go?’

XX Yelmāe le n 'yere kɔɔ yi ɔka yin kōnɔ na ka yi pɔɔr sɔɔ, tiche ka a wer nibe chile. Yi pɔɔr na sɔɔ naa, tiche ka a yi pɔsɔɔ na lieb pɔpel.

XXI Pɔɔ wa dɔɔrɔ āgān ma chire wɔ naa ka a ɔɔrɔ wɔ bojūu a wɔ dɔɔfɔ bɔbir vie naa. Tiche 'lo wɔ dɔɔ baar, wɔ ma iin naa a wɔ dɔɔye bojūu wɔ dɔɔn nire a wer pɔ.

XXII Le ni wɔ ju le a yin mi, yi pɔɔr na sɔɔ naa a pōpāanyā, tiche in le wa nye yin go ka yi pɔɔl pel, ka a nire jaa kɔ tɔɔ faa wɔ ε.

XXIII A bɔbir 'lo wa vie, yi kɔ le sɔɔr ma bon go ε. Yelmāe le n 'yere kɔɔ yi ɔka, a n Sāa na ku yin bon jaa yin sɔɔr a n yuor pɔ.

XXIV An wa ta a pōpāanyā, yaa de a n yuor sɔɔr bon gba ε. Yi sɔɔr, yin nye naa, ka yi pɔpel na sɛε.

XXV “Sokpar le n lɔɔrɔ 'yere ni yi a anyāna, a bɔbir wa vie, n kɔ le lɔb sokpar go ε, tiche in 'yer yi naa a n Sāa 'yer chāa pɔ.

XXVI A bɔbir 'lɔnɔ, yin sɔɔr naa ni a n yuor. N ba 'yere ɔka maa le na sɔɔr a Sāa ku yi ε.

XXVII An ɔ a Sāa nɔ yi naa bojūu yi nɔ ma naa na yi sɔɔ de ɔka a Nāanmɔn sɛ le n yi.

XXVIII A Sāa sɛ le n yi wa ka a wer pɔ, pōpāanyā n le bara naa a wer ti lieb chiine a Sāa sɛ.”

XXIX Ka a Yesu poturbo pāa 'yer ku wɔ, “Pōpāanyā fɔ pāa 'yer ka a chaar faa le lɔɔrɔ sokpar go ε.

XXX Pōpāanyā si nyen ɔka fɔ bɔɔn yele a jaa, na faa le bɔɔrɔ ɔka nire wɔ sɔɔr fɔ sɔɔrfɔsi ε. Ala le so ka si sɔɔ de ɔka Nāanmɔn sɛ le fɔ yi.”

XXXI Ka a Yesu sɔɔr ba, “Yi pāa sɔɔn de a pōpāanyā ɔ?

XXXII Tiche bɪbir kɔɔ na wa vɪe naa, wɔ ben ta, ka yɪ jaa na yɛyɛl ka ʌsɔɔ jaa kul a wɔ yir ti che ma bar a n yɔ. Tɪ n ba ɪ a n yɔ ɛ, a n Sʌa be naa n sɛ.

XXXIII “N 'yer yɪ naa anyʌna ka yɪ na tara nyʌ'maar an ɪ yɪ ben a n 'yɔɔ. A wer nyʌ pɔ yɪn din dɔɔyɛ, tiche yɪ nyɔɔ nyʌa, bojɔu n tɔɔn a wer.”

XVII

I A Yesu na wa 'yer a anyʌna baar, wɔ kʌan saaju ti 'yer, “N Sʌa, a bɪbir vɪe naa, kɔ a fɔ Bie a tɪr ka a fɔ Bie mɪ kɔ fɔ a tɪr.

II Bojɔu, fɔɔ lɛ kɔ wɔ sɔr ka wɔ tɔɔ a nɪbe ba jaa na wɔ kɔ ba a nyevɔr 'lɔ na ba tara baarfɔ ɛ, a bala ba jaa fon de kɔ wɔ.

III A nyevɔr 'lɔ na ba tara baarfɔ nɪ nyʌ, ka ban bɔɔ a fɔɔ Nʌanmɪn tɛɛ, na ɪ yelmʌɛ sɔɔ, nɪ a Yesu 'lɔ fon tɔ.

IV N waan na tɪr wa kɔ fɔ a ka a wer pɔ, naa baar a tɔmɔ ala fon kɔ ma ɪka n tɔ.

V Pɔpʌanyʌ, n Sʌa kɔ ma a tɪr a fɔ niem, a tɪr 'lɔ ɪn dɔɔ tara tiche na fɔ wa maal a wer.

VI “N wiil fon kɔ a bala fon de kɔ ma ka a wer pɔ, fɔɔ lɛ dɔɔ so ba ti na fɔ wa de ba kɔ ma, ba tu naa a fɔ 'yer.

VII Pɔpʌanyʌ ba bɔɔ naa ɪka bon jaa ɪn tara yɪn a fɔ sɛ.

VIII Bojɔu, a 'yer ala fon kɔ ma, n 'yer kɔ ba, ka ba sɔɔ de. Ba bɔɔn yelmʌɛ jaa ɪka fɔɔ sɛ lɛ n yɪ naa wa, na ba sɔɔ de ɪka fɔɔ lɛ tɔ ma.

IX Bala 'yɔɔ lɛ n sɔɔrɔ fɔ, n ba sɔɔrɔ fɔ kɔrɔ a wer nɪbe ɛ, tiche a bala fon kɔ ma an ɪ fɔɔ lɛ so ba.

X Bon jaa ɪn tara ɪ naa a fɔ sofɔ, ka bon jaa fon mɪ na tara ɪ a n sofɔ. N nyen tɪr yɪ a ba jie.

XI Maa kɔ lɛ be ka a wer pɔ go ɛ, tiche bala 'lɔ chɛnɛ na be ka a wer pɔ, n waara a fɔ sɛ. Sʌa sɔ, gu ba nɪ a fɔ yuor kpɛɔ 'lɔ pɔ, a yuor 'lɔ fon kɔ ma ka ban ɪ bɔ'yen, nɪtʌa lɛ maa nɪ fɔɔ na ɪ bɔ'yen.

XII ɪn be a ba sɛ, n gu ban naa kpɛɔ 'lɔ fon kɔ ma. ɪsɔɔ jaa ba bɔr ɛ, ala ba ɪ a 'lɔ tɛɛ an sɛɛ ɪka wɔ bɔr ka

a lɛ na sɛb a Nʌanmɪn gʌn pɔ na ɪ yelmʌɛ.

XIII “N waara naa a fɔ sɛ a pɔpʌanyʌ, tiche ɪn chɛnɛ be ka a wer pɔ lɛ n 'yerɛ a anyʌna ka ban tara a n popɛl wɔ jaa.

XIV N kɔ ban a fɔ 'yer, ala lɛ so ka a wer nɪbe 'laar ba, baa lɛ chɛnɛ pɔɔ ba go ɛ, nɪtʌa maa na ba pɔɔ ba ɛ.

XV N ba sɔɔrɔ fɔ ɪka fɔ ɪr ba yɪn ka a wer pɔ ɛ, tiche fɔ guro ba a dɛɛr sɔɔ 'yɔɔ.

XVI Baa lɛ pɔɔ a wer nɪbe pɔ ɛ, nɪtʌa n mɪ na ba pɔɔ ba ɛ.

XVII Oo ba nɪ a fɔ yelmʌɛ, a fɔ 'yer ɪn yelmʌɛ.

XVIII Nɪtʌa lɛ fon tɔ ma a wer nɪbe sɛ, lɛ lɛ n mɪ tɔ ba a wer nɪbe sɛ.

XIX A ba 'yɔɔ lɛ n oo a n mʌɛ kɔ fɔ, ka ba mɪ na oo a ba mʌɛ sɪrɛ jaa kɔ fɔ.

XX “A ba ɪ bala tɛɛ 'yɔɔ lɛ n sɔɔrɔfɔ ɛ, n mɪ sɔɔrɔ na kɔrɔ a bala na wa sɔɔ de ma tu a ba 'yɔɔ.

XXI N sɔɔrɔ fɔ naa ɪka fɔ vɛ ka ba jaa ɪ bɔ'yen. N Sʌa, nɪtʌa lɛ fon be a n 'yɔɔ, ka n mɪ be a fɔ 'yɔɔ. Ba mɪ be a sɪ 'yɔɔ ka a wer nɪbe na sɔɔ de ɪka fɔɔ lɛ tɔ ma.

XXII N kɔ ban a tɪr 'lɔnɔ nɪ wɔ ju fon kɔ ma, ka ba na ɪ bɔ'yen nɪtʌa maa nɪ fɔɔ na ɪ bɔ'yen.

XXIII N ben a ba 'yɔɔ, ka fɔ mɪ be a n 'yɔɔ. Ka ba jaa mɪ na 'mataa ɪ bɔ'yen ka a wer nɪbe bɔɔ ɪka fɔɔ lɛ tɔ ma na fɔ nɔ ba gba nɪtʌa a lɛ fon nɔ ma.

XXIV “N Sʌa, n bɔɔrɔ naa ɪka a bala fon kɔ ma, ba mɪ be a jie 'lɔ ɪn na be, na ba nye a n tɪr. A tɪr 'lɔ fon de nie kɔ ma, bojɔu fɔ nɔ ma naa ti na fɔ wa maal a wer.

XXV “N Sʌa, a fɔ yele tor naa, ti a wer nɪbe ba bɔɔ fɔ ɛ, maa bɔɔ fɔ naa, ka a n poturbo mɪ bɔɔ ɪka fɔɔ lɛ tɔ ma.

XXVI N vɛn ka ba bɔɔ fɔ, ɪn chɛnɛ na maal ba ka ba bɔɔnɔ fɔ pɔɔrɔ ka a nɔfɔ 'lɔ fon nɔ ma na be a ba 'yɔɔ ka n mɪ be a ba 'yɔɔ.”

XVIII

I Yesu na sɔɔr a Sʌa a nɪtɔ baar, 'lɔ

naa poturbo gɔɔ naa a Kidırɔn kɔla gɔɔn. 'Lo nɪ a wɔ poturbo chen a jie a kãa tɪr na be.

II Judas na gar 'yɔɔ wɔ mɪ bɔɔn a jie nyã, bojũu Yesu naa wɔ poturbo ba gala a be lɔɔfɔ ε.

III Be le Judas tara a Worom sojasi, nɪ a puorfɔ die gugurbo bala a bɔɔrlo nɪbere nɪ a Faraseemɪne na tɔ chiin a jie 'lo. Ba tara na bũusi, fãtɪnsɪ nɪ jɛer bomo.

IV Yesu na bɔɔ le na waara a wɔ sɛ, wɔ tuor sɔɔr ba, "An yɪ bɔɔrɔ?"

V Ka ba 'yer, "Yesu na yi Najaretɪ le sɪ bɔɔrɔ." Ka a Yesu 'yer, "Maa le." Ka a Judas 'lo na gar 'yɔɔ wɔ lɔɔn ba ara.

VI Yesu na wa 'yer ɪka, "Maa le." Ba lɪɛb puor lo lo tɛe.

VII Wɔ le sɔɔr ban go, "An le yɪ bɔɔrɔ?" A ba 'yer, "Yesu na yi Najaretɪ."

VIII A Yesu 'yer, "N ba 'yer yɪ ɪka 'Maa le.' Ala ɪ maa le yɪ bɔɔrɔ, yɪ ɪka a nɪbe banyã chiine."

IX Yesu 'yer a nɪtɔ ka a le won dɔɔ 'yer ɪ yelmãe ɪka, "A bala fon kɔ ma, n ba vɛ ka ãsɔɔ jaa bɔr ε."

X Be le a Simon Pita na tara sɔɔ na wɔ vɔɔ chen a bɔɔrlo nɪkpɛɛ gbãgbaa nũsɔɔ toor ηmaa. A gbãgbaa yuor din Malkusɪ.

XI A Yesu 'yer kɔ a Pita, "Su a sɔɔ a sukpa pɔ, n ta nyũn a dɔɔye ηmele 'lo a Sãa na kɔ ma bu?"

XII Ka a sojasi nɪ a ba nɪkpɛɛ 'matãan a gugurbo bala ban tɔ, nyɔɔ a Yesu na ba lũ.

XIII Ba den nie tara wɔ chiin Anasɪ sɛ, wɔ ɪ naa a Kayafasɪ dãe na wɔ mɪ ɪ bɔɔrlo nãa a yuon 'lɔnɔ.

XIV A Kayafasɪ nyãna le dɔɔ 'yer kɔ a Juu nɪbe ɪka a ɪn sɔ, ka nɪbɔ'yen na kpi kɔ a nɪbe.

XV Simon Pita nɪ a poturo ãsɔɔ turo naa a Yesu, bojũu a poturo nyã bɔɔn a bɔɔrlo nãa ala le so ka wɔ tu a Yesu kpe a bɔɔrlo nãa bechaar pɔ.

XVI Tɪche ka a Pita 'lo ara a yɔɔ dɔɔdɔr nɛɛ. A poturo nyã a bɔɔrlo nãa na bɔɔ, yin wa 'yer a pɔɔbile 'lo na kaara a dɔɔdɔr nɛɛ tɪ tara a Pita kpɛn.

XVII Ka a pɔɔbile 'lo na kaara a dɔɔdɔr nɛɛ, sɔɔr a Pita, "A fɔɔ, faa mɪ ɪ a daba nyã poturo ãsɔɔ ε?" Ka a Pita 'yer, "N ba ɪ a wɔ poturo ãsɔɔ ε."

XVIII ɔɔr kɔrɔ naa ka a gbãgbaar nɪ a gugurbo bala gbɔɔ saalaa bũu ara uoro ka a Pita mɪ tɪ ara uoro.

XIX A bɔɔrlo nãa sɔɔr naa a Yesu, ba boo le ɪ a wɔ poturbo nɪ bo le wɔ ma wile?

XX A Yesu 'yer kɔ wɔ, "Chãa pɔ le n ma 'yere a n 'yer kɔrɔ a nɪbe. N ma wile ba naa a ba lɔɔfɔ jie nɪ a ba Nãanmɪn puorfɔ jii, be le a Juu nɪbe ba jaa ma lɔɔ. N ba sɔɔl 'yer 'yer jaa ε.

XXI Bo le so ka fɔ sɔrɔ ma a le? Sɔɔr a bala na wɔ a n 'yer, ba bɔɔn a le ɪn 'yer."

XXII Yesu na 'yer a nɪtɔ ka a guguro ãsɔɔ na ara gbɔr wɔ 'ma wɔ tɪ 'yer, "Le le a sɛɛ ɪka fɔ 'yer kɔ a bɔɔrlo nãa ɔ?"

XXIII A Yesu 'yer, "Ala ɪ a le ɪn 'yer n bɔr naa, wiil a n bɔrfɔ jie. Tɪche ala ɪ yelmãe le n mɪ 'yer, bo 'yɔɔ fɔ 'ma ma?"

XXIV Wɔ chene na lũ tɪche ka a Anasɪ vɛ a ba tara wɔ chiin a bɔɔrlo nãa Kayafasɪ sɛ.

XXV A Simon Pita na chene ara uoro a bũu, ba sɔɔr wɔ naa, "A fɔɔ, fɔ ɪ naa a daba nyã poturo ãsɔɔ ɔ?" Ka Pita chiir 'yer, "N ba ɪ a wɔ poturo ãsɔɔ ε."

XXVI A bɔɔrlo nãa gbãgbaa ãsɔɔ, wɔ nɪre ãsɔɔ toor le a 'lo a Pita na dɔɔ che ηmaa 'yer, "A ba ɪ n nyɛ fɔ naa fon be a wɔ sɛ a kãa tɪr jie 'lo ε?"

XXVII Ka a Pita le chiir, ka a nɔraa mɪ tɔɔ kɔ aji enaa.

XXVIII Be le ba tara a Yesu yin a Kayafasɪ yir bibio pipi na ba chiin a Worom nɪkpɛɛ yir. A Juu nɪbe mãe ba kpe be ε, bojũu baa bɔɔrɔ ɪka ba sɔɔ ba mãe na ba kũ tɔɔ di a Gɔl Bar Difo ε.

XXIX Le le a Pilate yi a yɔɔ tɪ sɔɔr ba, "Bo yelbier yɪ ɪka a daba nyã ɪ naa?"

XXX Ka ba 'yer, "Lo ba ta maal yelbier ε, si kō naa tara wō waan a fō sē ε."

XXXI Ka Pilate 'yer kō ba, "Yin mǎe, yī de wō ti tōor a wō 'yer, a le a yin mǎe nēe na 'yer bin." Tiche ka a Juu nibe 'yer, "Saa tara sōr na kō nire ε."

XXXII A in a le a Yesu na dōo 'yer wiil a kūu 'lo tō wōn na kpi.

XXXIII Pilate hēb kpe ti bōol a Yesu sōor, "Fōo le i a Juu nibe nǎa bu?"

XXXIV A Yesu sōor wō, "Fōo le tier a le bu nibe le 'yer a n 'yer kō fō?"

XXXV Ka a Pilate 'yer, "Fō tier ika n in Juu nire bu? A fō mǎe nibe ni a bōorlo nibeere baa nyōo fō waan a n sē, bo fōo i?"

XXXVI A Yesu 'yer, "A n nǎalōo ba yi ka a wer pō ε, ala i a wer pō le wō dōo yi, a n poturbo naa jeb faa ma ka a Juu nibeere ta nyōo ma ε. Tiche a n nǎalōo ba yi a ka ε."

XXXVII Ka a Pilate pǎa sōor wō, "Ka ala i a le, nǎa le fō i wē?" Ka Yesu 'yer, "Fō 'yer vīla fon 'yer ika nǎa le n i, ala 'yōo le ba dōo ma ka n wa ka a wer pō, naa wa 'yer a yelmǎe 'yer. Nire 'lo jaa na i yelmǎe sōo chele naa le in 'yere."

XXXVIII Ka Pilate sōor wō, "Bo le i a yelmǎe?" Wōn sōor a nūtō baar, wō yin a yōo a Juu nibeere sē ti 'yer, "N ba nye yelsōonaa jaa a wō 'yōo ε."

XXXIX Tiche a yī binfo le ika n ma ir nire a pōofu die pō kō yī a Gōl Bar Difō daar. Yī bōoro naa ika n yuo a yī nǎa kō yī bu?"

XL A ba tāna 'yere, "Kai, saa bōoro wō ε, Barabasi le si bōoro." Tiche a Barabasi mī in nikoro.

XIX

I Pilate vē naa ka ba nyōo a Yesu chiin ti fob.

II Ka a sojasi de gōor wob jupil su a Yesu, ti mī de fuu jā ile ile na ba su wō.

III Tī pǎa ma tōo ta a wō sē 'yere, "Si puor fō naa Juu nibe nǎa," ti ma 'ma 'ma wō.

IV Pilate le yin wa a Juu nibeere sē go wa 'yer kō ba, "Yī nye, in vēn ka

ba yi waan wō, ka yin mǎe nye ika, n ba nye yelbier jaa a wō 'yōo ε."

V Ban wa yin a Yesu, wō sun a gōor jupil ni a fuu jā ile ile 'lo, ka a Pilate 'yer kō ba, "Yī nye a daba."

VI A bōorlo nibeere ni a puorfo yir gugurbo, ban wa nye a Yesu, ka ba tāna 'yere, "Kpa wō a daa ju. Kpa wō a daa ju." Tiche ka a Pilate 'yer kō ba, "Yin, yī de wō ti kpa wō a daa ju, maa 'lo n ba nye yelbier jaa a wō 'yōo ε."

VII Tiche ka a Juu nibeere 'yer, "Si tara na nēe, sin 'yer, ka a nēe 'lo ika wō seen kūu, bojūu wō bōolo naa wō mǎe Nāanmīn Bie."

VIII Pilate na wō a nūtō ka dābǎe gba kpe wō.

IX Ka wō hēb kpe na wō ti sōor a Yesu, "Nyine fō yi?" Tiche Yesu ba haa nēe sōo wō ε.

X A Pilate sōor wō, "Faa haar ma nēe ε? Faa bōo ika n tara na sōr na vē ka ba kō fō, naa le tara sōr na faar fō bar ε?"

XI Be le a Yesu 'yer wō, "Faa tara kpēo bālāa jaa a n jie ε, ala i Nāanmīn ba de yin saaju kō fō ε. A le jūu nire 'lo na nyōo ma wa kō fō, wō lon yeldēer pō gar fō."

XII An yi a be chiine, ka Pilate pǎa mōoro ika wō faar a Yesu, tiche ka a Juu nibeere tāna 'yere, "Fōo vē ka a daba nyā chen, faa i a Siisa baraa go ε. Nire jaa na ika nǎa le wō i, wō jēere ni naa a Siisa."

XIII Pilate na wō a nūtō, wō yin naa Yesu ti jāne ni a 'yer tōorfo dakōo ju, a jie ban bōolo Kōsipān. Ka a Juu nibeere mī bōolo a jie Gabata.

XIV A Gōl Bar Difō bānsi daar mōtōtuo sōo, Pilate 'yer kō a Juu nibeere, "Yī nye a yī nǎa."

XV Tiche ka ba tāna 'yere, "Kō wō. Kō wō. Kpa wō yōol a daa ju." Ka a Pilate sōor ba, "N kpa a yī nǎa?" A ba 'yere, "Saa tara nǎa jaa ka nǎa Siisa ba le ε."

XVI Ka Pilate vē a ba nyōo a Yesu chiin na ti kpa ka a sojasi tara wō.

XVII Yesu yin tuo a wō mǎe daa chiin a jie 'lo ban bōolo a Julaa Jie.

Tiche ka a Juu nibe mi boolo a jie, Golgota.

XVIII Be le ba kpa wo 'matään nibe ayi, ka bala be a löbobo tiche ka a Yesu be a sälsöö.

XIX Pilate seb sebie 'mar a daa ju ıka, YESU NA YI NAJARETI, A JUU NIBE NÄA.

XX Kököe ata le wo seb, a Juu nibe kökör, Worom nibe kökör ni a Greek deme kökör. Ka a Juu nibe yoo kar a sebie bojüu a jie ban kpa wo ba jāan a yir ε.

XXI Ka a boorlo niberε 'yer kō a Pilate, "Ta seb ıka a Juu nibe nāa ε, fon taa seb ıka a daba nyā 'yer ıka 'lo le ı a Juu nibe nāa."

XXII Ka a Pilate 'yer, "A le ın seb n seb baar."

XXIII A sojasi na wa kpa a Yesu baar, ba pōn a wo fuusi jiir anaar ka āsöö jaa 'moo wo bon. A wa chen a fuu wōo 'lo na ba tara neε ε, böbö'yen le ba wob yin a saaju ti baar a gbεε pō.

XXIV Ka ba 'yerε kūrō taa, "Yi ta ı a si chier a fuu nyā ε, yi ı a si gba gbām kaa an le na di?" Ba ın a le ka a ala na seb a Nāanmın gān pō na ı yelmāε, "Ba pōn a n fuur ti de a n fuu gbān gbām." (*Yiel Gān 22:18*) Le le a sojasi ı.

XXV Yesu ma ni a wo ma yebe, Klopasi pōo Meer ni a Meer 'lo mi na yi a Magdala ara naa be a wo daa par.

XXVI A Yesu na nye a wo ma na ara, ka a poturo 'lo won nō mi ara gbōr wo, ka wo 'yer kō a ma, "A fō bie le a 'lo."

XXVII Na wo mi 'yer kō a poturo 'lo mi, "A fō ma le." Ala le so ka a poturo 'lo tara a Yesu ma kul a wo yir.

XXVIII Yesu böön naa pōpānyā ıka yele a jaa pāa baar naa ka a le na seb a Nāanmın gān pō, na ı yelmāε, ka wo 'yer, "Kōnyūr kpe ma naa."

XXIX Doo ben be ka a dāmiir seε ka ba de sapō 'lor ir chab urbanyūu daa pō tur a Yesu.

XXX Won wa moor a dāmiir ala baar, ka wo 'yer, "A baar naa," ti sur a ju na wo nmaa a voor.

XXXI A bıbir chiiraa Choorfo Bıbir Daar le ka a wer na chaar ı Bıbir Kpēε, ala le so ka a Juu nibe ba booro ıka a kün a chεε be a daar jur ε. Ba soor a Pilate ıka wo vε ka ba kar a ba gbεε ti yoo ba.

XXXII Be le a sojasi chen ti kar a bala ban löo kpan a Yesu gbεε.

XXXIII Tiche ban wa ta a Yesu sē, ba nyen ka a ı wo kpi naa ka baa kar a wo gbεε ε.

XXXIV Ka a sojasi āsöö de a pii wōo 'lo chor a Yesu löboor ka jāi ni kōo yi ajienaa.

XXXV A nıre 'lo na nye a anyāna le di a dāasıε, ka wo dāasıε ı yelmāε. Wo böo naa ıka a le won 'yer ın yelmāε, ka yi mi na soo de.

XXXVI A anyāna ı naa ka a le na seb a Nāanmın gān pō ı yelmāε ıka, "A wo köör kö kab ε." (*A Yifo Gān 12:46*)

XXXVII Ka ba le seb a Nāanmın gān jie āsöö ıka, "Ban kaa naa a 'lo ban chor." (*Jekariya 12:10*)

XXXVIII A Josefō na yi Arimatıya, ı naa a Yesu poturo, ti a Juu niberε dābāε jūu, waa döo vε ka ba böön ε. 'Lo le soor a Yesu a Pilate sē. Pilate soo naa ka wo ti yoo a Yesu.

XXXIX A 'lo ni a Nikodimasi nyā na döo chen a Yesu sē a tāsöö pōo wo naa, na wo mi waan a kānyūr ala ban boolo simura ni alosı. An tån nūgbulo lıjaata ni pie ni a nūu (75).

XL A ba jaa ayi den a Yesu vil wo a fopıla ti je wo a kānyūu ala tu a le a Juu nibe na ma ı ti ūu a nıre.

XLI A jie 'lo ban kpa a Yesu, pobile ben be, ka yaa paalaa mi ban ba ūu nıre jaa ε, mi be be.

XLII Bojüu an ı a bıbir chiiraa Choorfo Bıbir Daar le, tiche ka a yaa mi gbōr a be jūu, ba ūun a Yesu a be.

XX

I A daa gbul bıbir döo daar wer na chaara wa la la la, Meer na yi a Magdala chen naa a yaa par ti nye

ka ɪ a kɔsɪr 'lɔ ban pɔɔ a yaa yuo naa.

II Wɔ jon chen a Simon Pita nɪ a poturo 'lɔ a Yesu na nɔ sɛ tɪ 'yer, "Ba ir naa a Soro āgān a yaa pɔ, ka saa bɔɔ a jie ban bin wɔ ɛ."

III Ka a Pita nɪ a poturo yi na chen a yaa par.

IV Ba jaa 'mantaa joro, tɪtʃe ka a poturo 'lɔ jo vɪɛ a Pita bar tɪ de nie ta a yaa par.

V Na wɔ muul nye a fɔpɪla 'lɔ na gā, tɪ waa kpɛ ɛ.

VI Be le ka a Pita na turo a puor mɪ ta, na wɔ kpɛ a yaa pɔ, na wɔ nye a fɔpɪla mɪ na gā.

VII Ka a fɔ-ũu naa 'lɔ ban vil a Yesu ju mɪ pil yi a fɔpɪla pɔ gā wɔ yɔ.

VIII A poturo 'lɔ na dɔɔ de nie ta a yaa par mɪ pāa kpɛ, na wɔ nye a le tɪ sɔɔ de.

IX Baa na bɔɔ a par sɛrɛ ɛ, ɪka le a Nāanmɪn gān na 'yer ɪka a Yesu na ir naa a kuu pɔ, ɪ vor ɛ.

X A poturbo ayi bala lɛb kul a ba taaba sɛ.

XI Tɪtʃe ka a Mɛer ara a yaa par kɔnɔ. Wɔ kɔn wa muul kaa a yaa pɔ,

XII na wɔ nye a malakasɪ ayi na su fuu pɪɛl be a yaa pɔ, ka a āsɔɔ jānɛ a ju jie, ka a āsɔɔ mɪ jānɛ a gbɛɛ jie, a jie ban dɔɔ gaal a Yesu.

XIII Ka ba sɔɔr wɔ, "Pɔɔ, bāa 'yɔɔ le fɔ kɔnɔ?" A wɔ 'yer ba, "Ba ir naa a n Soro, ka n ba bɔɔ a jie ban bin wɔ ɛ."

XIV A nitɔ won 'yer, tɪ lɛb nye a Yesu na ara, tɪtʃe waa bɔɔ ɪka 'lɔ le ɛ.

XV Ka Yesu sɔɔr wɔ, "Pɔɔ, bāa 'yɔɔ le fɔ kɔnɔ? An le fɔ bɔɔrɔ?" Mɛer tɪɛr naa ɪka a jikaara le, tɪ 'yer, "Nɪkpɛɛ, ala ɪ fɔɔ le ir wɔ, wiil ma a jie fɔn bin, ka n chen tɪ 'mɔɔ wɔ."

XVI A Yesu bɔɔl, "Mɛer!" Ka wɔ lɛb 'yer nɪ a Juu nɪbɛ kɔkɔr, "Woroboni." A par le, Wiwile.

XVII A Yesu 'yer, "Ta gɔɔ ma ɛ, n ba chen a n Sāa sɛ sɛrɛ ɛ. Chen a n poturbo sɛ tɪ 'yer ba, n lɛb chiine a n Sāa Nāanmɪn mɪ na ɪ a yɪ Sāa Nāanmɪn sɛ."

XVIII Ka a Mɛer na yi a Magdala chen a poturbo sɛ tɪ 'yer, "N nyen a Soro," na wɔ mɪ man a ala a Yesu na 'yer kɔ wɔ.

XIX A daa gbɪl bɪbɪr dɔɔ daar jānɔɔr, a poturbo lɔɔn taa a die pɔ, tɪ kpɪl a pāma a Juu nɪbɛ dābāɛ jūu. A Yesu tɪ kpɛ ara a ba sɛ tɪ puor ba 'yer, "Nyā'maar wɔ be a yɪ sɛ."

XX Wɔn 'yer a nitɔ, wɔ wiil ba naa a nuur nɪ a lɔboor. Nɔɔ kpɛn a poturbo ban nye a Soro.

XXI Yesu le 'yer kɔ ba go, "Nyā'maar wɔ be a yɪ sɛ, le a Sāa na tɔ ma, le le n mɪ tɔnɔ yɪ."

XXII Tɪ pāa vor 'yɔɔ ba tɪ 'yer, "Yɪ de a Nāanmɪn Sɪɛ."

XXIII Ala ɪ yɪ vɛn nɪrɛ yeldɛɛr bar, Nāanmɪn mɪ na vɛn bar wɔ. Ala ɪ yaa mɪ wa vɛ bar ɛ, Nāanmɪn mɪ kɔ vɛ bar ɛ.

XXIV Tomasɪ ban le bɔɔlɔ Naa na ɪ a Poturo Pie Nɪ Ayi āsɔɔ ba dɔɔ be be a Yesu na wa ɛ.

XXV Ka a poturbo bala na be be nye a Yesu 'yer kɔ wɔ, "Sɪ nyen a Soro," tɪ wɔ 'yer, "Maa ba nye a natɪɛ a wɔ nūu pɔ ɛ, naa de a n nubir tū a kpafɔ jie ɛ, naa mɪ le de nūu tū a lɔboor bɔɔ pɔ ɛ, n kɔ sɔɔ de jaa ɛ."

XXVI A ber aniin daar, a wɔ poturbo ba jaa le lɔɔn taa a yir pɔ, ka a Tomasɪ mɪ be be. A pāma kpɪl naa, tɪtʃe ka a Yesu wa ara a ba sɛ puor ba tɪ 'yer, "Nyā'maar wɔ be a yɪ sɛ."

XXVII Tɪ pāa 'yer kɔ a Tomasɪ, "Tur a fɔ nubir a ka, nye a n nuur na fɔ tur a fɔ nūu su a n lɔboor bɔɔ pɔ, na fɔ bar a baal tɪ sɔɔ de."

XXVIII Ka a Tomasɪ 'yer, "N Soro nɪ n Nāanmɪn."

XXIX A Yesu pāa sɔɔr wɔ, "Fɔn nye ma jūu le fɔ sɔɔ de ɔ? Pɔpɛl dɛme le a bala na ba nye ɛ, tɪ sɔɔ de."

XXX Yesu tɔn nɛ'maa tɔ yɔɔ a wɔ poturbo niem, ban ba seb 'yɔɔ a gān nyā pɔ ɛ.

XXXI Tɪtʃe a anyāna seb naa ka yɪn sɔɔ de ɪka, a Yesu le a Nɪ-iraa, na ɪ a Nāanmɪn Bie. Yɪn sɔɔ de jūu, yɪn tara naa nyevɔr yin a wɔ yuor pɔ.

XXI

I A anyā puor, Yesu le ir wɔ mǎe wiil kɔ a wɔ poturbo be a Tiberiyas man pɔ. Nɪtɔ̃ le a tu.

II Simon Pita, Tomasi ban buɔɔ Naa, Nataniɛl na yi Keena na be a Galilee paal pɔ, Jebedee bibiir ayi puon a poturbo ayi bamune 'mantaa.

III Ka a Simon Pita 'yer kɔ ba, "Maa chiine naa jǎmɛ nyɔɔrfɔ jie." Ka ba mɪ 'yer, "Sun 'mantaa chen!" Ba yin kpɛ a gboro chen, tɪche a tǎsɔɔ 'lɔnɔ̃ baa nyɔɔ bon ɛ.

IV Bibio pipi Yesu ben a gogoro ju ara, tɪche a poturbo ba bɔɔ ɪka 'lo le ɛ.

V Ka wɔ buɔɔ ba suɔr, "Barmune, yaa nyɔɔ jǎm ɛ?" Ka ba 'yer "Kai."

VI A Yesu 'yer ba, "Yɪ lɔb a lɔyaar 'yɔɔ a gboro nɪsɔɔ jie, yɪn nyɔɔr amune." Ban lɔb a lɔyaar 'yɔɔ, baa le tɔɔnɔ̃ tɔɔrɔ ɛ, bojɔ̃u wɔ nyɔɔr jǎyɔɔ.

VII Ka a poturo 'lo a Yesu na nɔ̃ 'yer kɔ a Simon Pita, "A sɪ Soro le." A le a Pita na wɔ̃ ɪka, "A sɪ Soro le," wɔ sun a fuu won dɔɔ yaa bar na wɔ ɔ lon a kɔɔ pɔ.

VIII Ka a poturbo ba nyǎ na che turo nɪ a gboro tɔɔrɔ a lɔyaar na seen a jǎmɛ. Baa jǎan a gogoro ɛ, an ɪn gbɛɛ kɔɔr ata (300).

IX Ban wa do a gogoro ju, ba nyen saalaa bɪu jǎmɛ na be be nɪ paanɔ̃ɔ.

X A Yesu 'yer kɔ ba, "Yɪ ir a jǎmɛ ala yɪn nyɔɔr a pɔpǎanyǎ amune waan."

XI Ka a Simon Pita kpɛ a gboro pɔ, tɪ tɔɔ a lɔyaar na seen a jǎbere don a gogoro ju. A ɪn jǎmɛ kobaa lijaayi nɪ pie nɪ ata (153), an ɪ a yɔɔ a le, tɪche a lɔyaar ba chɪɛr ɛ.

XII A Yesu 'yer kɔ ba, "Yɪ wa suor nɛɛ." Tɪ a poturbo ǎsɔɔ jaa ba 'la suɔr wɔ ɪka, "An le fɔ ɪ?" Ba jaa bɔɔn naa ɪka a Soro le.

XIII Yesu ir a paanɔ̃ɔ na wɔ kɔ ba, tɪ le ir a jǎmɛ mɪ kɔ ba.

XIV A nyǎ le ɪ gbɛɛ ata Yesu na ir a wɔ mǎe wiil a poturbo won ir a kɪu pɔ ɪ vor.

XV Ban di baar ka Yesu suɔr a Simon Pita, "Simon, Jɔɔn bie, fɔ nɔ̃ man gar a banyǎna ɔ?" Ka wɔ 'yer,

"Jɔɔ, n Soro, fɔ bɔɔ naa ɪn nɔ̃ fɔ." A Yesu 'yer wɔ, "Kɔrɔ a n pɛlsɪ a bɔ̃diir."

XVI Yesu le suɔr go, "Simon, Jɔɔn bie, fɔ nɔ̃ man sɪrɛ jaa?" Ka wɔ 'yer, "Jɔɔ, n Soro, fɔ bɔɔn naa ɪn nɔ̃ fɔ." Ka a Yesu 'yer kɔ wɔ, "Bɔɔ kaara ma a piir."

XVII Yesu le suɔr won gbɛɛ ata, "Simon Jɔɔn bie, fɔ nɔ̃ ma naa?" Ka a Pita puɔ sɔɔ bojɔ̃u gbɛɛ ata nɪ nyǎ a Yesu na suɔr wɔ, ɪka wɔ, "Nɔ̃ wɔ naa?" Tɪ 'yer, "N Soro fɔ bɔɔn ye le a jaa, fɔ bɔɔ naa ɪn nɔ̃ fɔ." A Yesu 'yer kɔ wɔ, "Kɔrɔ ma a piir bɔ̃diir."

XVIII Yelmǎe le n 'yerɛ kɔrɔ fɔ, a fɔ pɔlbile daar fɔ mǎe ma sun fɔ fuusɪ na fɔ chiin jie 'lo jaa fon buɔrɔ. Tɪche fɔ̃u wa kor baar, fɔ ma jǎn a nuur ka nɪrɛ kɔɔ su fɔ a fuu tɪ tɔɔ fɔ chiin a jie 'lo fon ba buɔrɔ ɛ.

XIX Yesu 'yer a nɪtɔ̃ na wɔ wiil a kɪu 'lo tɔ Pita na wa kpi 'yɔɔ Nǎanmɪn yuor tɪr. Tɪ pǎa 'yer kɔ a Pita, "Turo ma."

XX Pita lieb nye a poturo 'lo a Yesu na nɔ̃ ka wɔ turo ba. A poturo nyǎ le dɔɔ dɪɛl a Yesu le ban dire a di baaraa, na dɔɔ suɔr a Yesu, "N Soro, an le na gar 'yɔɔ fɔ?"

XXI Pita na nye won turo ba, ka wɔ suɔr, "N Soro, tɪ nyǎ mɪ?"

XXII A Yesu 'yer, "Maa nɔ̃ ɪka wɔ be be tɪ tǎn ɪn na lieb wa, a ɪ bo a fɔ sɔrɔ? Fɔ̃u turo ma."

XXIII A anyǎna jɪu le a poturbo 'yer yɔɔrɔ nɪ ɪka a poturo 'lo kɔ̃ kpi ɛ. Tɪche Yesu ba 'yer ɪka wɔ kɔ̃ kpi ɛ, wɔ 'yer ɪka, "Maa nɔ̃ ɪka wɔ be be tɪ tǎn ɪn na lieb wa, a ɪ bo a fɔ sɔrɔ?"

XXIV A poturo nyǎna le di a anyǎna dǎasɪɛ na wɔ seb bin, ka sɪ bɔɔn a wɔ dǎasɪɛ na ɪ yelmǎe.

XXV Yesu tɔn tɔ̃yɔɔ mɪ, ala ɪ a jaa ta seb bɔ̃'yen 'yen, a wer wɔ jaa kɔ̃ naa tara jie bin a ala na seb ɛ.

A NITÖNSI TÖMÕ GÄN

I Teofilus a n gän dõo 'lo pɔ, n seb a ala a jaa a Yesu na dõo piel maal ti na wɔ wiil a nibe.

II Yesu tu naa a Nāanmɪn Sɪe pɔ na wɔ wiil a nitönsi bala won ir le ban na ire ti a Nāanmɪn de wɔ don a saaju.

III A wɔ dɔɔye difu puor, wɔ wiil wɔ mæe kɔ a nibe banyāna, ka a chaar ba nie ɪka wɔ ir naa na wɔ ɪ vur. A ber lɪjaayi daar le wɔ wa dūu ba, na wɔ 'yer a Nāanmɪn nāalõɔ 'yer.

IV Won wa lõon ba ka ba 'mataa dire, ka wɔ kpākpāan ba ni a 'yer bir nyā, “Yɪ taa ire wa yire a Jerusalem ε, yɪ chele a kɔfɔ 'lo a n Sāa na pɔl ka n 'yer kɔ yɪ.

V Jɔɔn 'lo, kõo le wɔ de son a nibe, tiche yɪn 'lo, a kõ le kor ε, Nāanmɪn na so yɪ naa ni a wɔ Sɪe.”

VI Ba le wa lõon naa a Yesu go, na ba suor wɔ, “Sɪ Soro, a sõo nyāna pɔ le fon lieb a Isral nāalõɔ kɔ ba bu?”

VII A wɔ 'yer kɔ ba, “A ba ɪ yɪ 'yer ε, ɪka yɪ bõo a sõo bu a bɪbir a Sāa na bin a wɔ kpẽo pɔ ε.

VIII Tiche yɪn nyen kpẽo a Nāanmɪn Sɪe wa wa a yɪ sɛ, ka yɪ ɪ a n dāasɪe dēme, a Jerusalem, ni a Judiya paal wɔ jaa, ni a Samariya paal ti tãn a wer tɛfo jie.”

IX A anyāna le wɔ 'yer baar ti duoro a saaju a le ne a ba nibiru ka a julõjuur ti pɔo wɔ.

X Ka ba chene dɔl kaara a saaju a le ne won duoro, be le a dɔor ayi na su fuu piel wa dūu ba a le ne ara a ba sɛ.

XI Na ba suor ba, “Galilee dɔor, bāa le so a yɪ kaara a saaju a le mõ? A Yesu nyāna ni wɔ ju yɪn nye na duoro a saaju, na lieb a le ne ni wɔ ju wa, nitāa a le ne yɪn nye won duoro a saaju.”

XII A ba yi a tõo ban buolo a Olive Tur Tõo lieb kul a Jerusalem na ba jāan a tēe ε, a fon tõo chen a Pēnfo Bɪbir Daar.

XIII Ban wa ta, ba don a bɔɔɔɔ pɔ, be le ba dõo lõo taa. Ka a bala na dõo be be le Pita, Jɔɔn, Jemesɪ ni Andiru. Filip, Tomasi, Batolomi ni Matiu ni Alfayasi bidaba Jemesɪ ni Simon na mõo nibir ni a wɔ wer yele, ni a Jemesɪ bidaba Judas.

XIV A banyāna ba jaa le lõo taa ni nebõ'yen suor a Nāanmɪn, ka a pɔbɔ bamine pɔo ba ka a Yesu yeer ni a wɔ ma Mæer mi be be.

XV Bɪbir āsɔo le a wɔ poturbo wa lõo taa na ba ɪ nibe kobaa dɔol lɪjer. Ka Pita ir ara a ba pɔ

XVI ti 'yer, “Yeer, a sɛe naa ka sɪn maal a le a Nāanmɪn Sɪe na dõo tu a Nāa David nɛe pɔ, a wɔ 'yer na wɔ seb bin a kɔr jaa nitāa le a Judas nyā na dõo de a nibe nie a ba wa nyɔo a Yesu.

XVII Wɔ dõo ɪ a sɪ āsɔo na wɔ pɔo sɪ a tōmõ nyā pɔ.”

XVIII Judas putuyar won nye le ɪka wɔ dãn wer, be le wɔ chor ju pur ka a nyaba a jaa yi.

XIX Nɪre jaa na be ka a Jerusalem le wõ a 'yer nyā na ba buolo a jie a ba kɔkɔr pɔ ɪka, Akeldama. A par le, Jāɪ Wer.

XX Ka a Pita 'yer, “Nitõ le a Nāa David seb a wɔ yiel gän pɔ, ‘A wɔ jie wɔ lieb dālpɔo, ka a nɪre jaa taa kɔɔɔɔ be ε,’ (*Yiel Gän 69:25*) ka, ‘A nɪre āsɔo, wɔ de a wɔ jie.’ (*Yiel Gän 109:8*)

XXI “A le jūu, nɪyuo le sɪn ir ka a nɪnyɪne ɪ a 'lo na dõo pɔo sɪ 'mataa yuoro ni a Yesu.

XXII Piel a Jɔɔn Nāanmɪn kõo sofo sõo wa tãn a sõo nyā a Yesu na yi a sɪ sɛ do a saaju. A nɪre 'lo le na pɔo sɪ dire a wɔ kūu pɔ irfɔ dāasɪe.”

XXIII Be le ba tier 'yõo nibe ayi. Josefɔ ban buolo Basabasi na ba le buolo wɔ Jusɪtusɪ ni Matɪyasɪ.

XXIV Na ba pāa suor a Nāanmɪn 'yere, “Sɪ Soro, fõo le bõo nɪre jaa

potter, wiil si a nibe ayi banyāna āsɔɔ fon na ir.

XXV Ka won de a nitõnsi tõmõ jie a Judas na bar, ti chen a jie won pɔɔ.”

XXVI A ba pāa gba gbām ka a gbābie ti ir Matiyasi a wɔ pɔɔ a nitõnsi pie ni bõ'yen pɔ.

II

I A Pentikosti na wa ta, ba jaa ben a jibõ'yen.

II Ajienaa le ka a damfo na kaara fika sesekpɛɛ na furo yi a saaju wa sɛɛ a die 'lo pɔ ban jānɛ.

III Be le ba nye bũu 'lɩraa na ŋmara jaa purpur dɔɔlo āsɔɔ jaa bõ'yen 'yeni.

IV Ka ba jaa sɛɛn a Nāanmɩn Siɛ na ba piel 'yere kɔkɔyor le a Siɛ na kɔ ba.

V A Juu nibe na joro a Nāanmɩn dābāɛ na ba yi a tɛn tɛn wa kpɛɛɛ a be a Jerusalem.

VI Ban wa wõ a gõmõ nyā, a nyɔɔ ba nyāna ba jaa wa lɔɔn taa na ba i chĩcham, bojũu āsɔɔ ma wõn ban 'yere a wɔ kɔkɔɔ.

VII Ka a i yel dũu naa, na a 'maa ba jaa neɛ ka ba sɔɔ taa, “A ba i Galilee dɛme le a banyāna na 'yere ɛ?”

VIII Ti ŋmɩne a i ka a si āsɔɔ jaa wõnõ ban 'yere ni a si kɔkɔɛ?

IX Parti dɛme, Mede dɛme, ni a Elam dɛme. Bamɩne mi yin Mesopotamiya, Judiya, Kapadosiya ni Pontus ni Asiya.

X Ka bamɩne mi yi Fɩrgiya, ni Pamfiliya, ni Ijipiti, ni a Libiya dɛme na gbɔr a Sireni wer ni a sāanba na yi a Worom,

XI a Juu nibe mǎɛ ni a bala na heb a Juu nibe, bamɩne yin Kɩrete ni a Arabiya dɛme. Si wõn ban de a si mǎɛ kɔkɔɔ 'yere ni a Nāanmɩn tɔbɛɛ won tɔ.”

XII Ka a anyāna sɔb ba nibir ka ba neer 'maa a ba sɔɔ taa, “A anyāna par ni bo?”

XIII Tiche ka a bamɩne kpɛɛɛ 'yere, “Dāa le maal ba a le ne.”

XIV Ka a Pita ni a Pie Ni Bõ'yen pāa ir ara ka wɔ 'yer kpɛɔ jaa kɔ a nibe,

“Juu nibe ni nure jaa na kpɛɛɛ ka a Jerusalem, yi vɛ ka n wiil yi a par. Yi chele a le in na 'yer.

XV A nibe banyāna ba nyũ dāa ɛ, nitāa a le yun tier ɛ, a chene na i bibi'maar.

XVI Nitõnõ le a Nāanmɩn 'ye'yere Joel dõɔ 'yer,

XVII 'Nāanmɩn 'yer ika a ber baaraa daar, won kpaaraa a wɔ Siɛ 'yõɔ a nibe ba jaa. Ka a yi dabil ni a pɔɔbil 'yere a 'yersi ala a Nāanmɩn na kɔ ba, ka a yi dabil nyere nyefɔsi, ka a yi danyõn mi jāna jānsi.

XVIII A bala gba na i a n gbāgbadɔɔr ni a pɔɔɔ, ba jaa pɔ le in kpaar a n Siɛ 'yõɔ ba a ber ala pɔ, ka ba 'yere a n 'yer.

XIX In wiil ban yelfersi na yi saaju ka a jānsi mi be ka a tɛɛ, jāi, bũu ni jɔɔr na den jie wɔ jaa.

XX Ka a mɔtõɔ heb lĩi ka a ŋmera mi heb jāi kaar tiche ka a si Soro bɩbir 'lon na chaar pāa wa.

XXI Be le nure jaa na pāa bɔɔlo a si Soro yuor na nyen faafɔ.’ (Joel 2:28-32)

XXII “Isɩral nibe yi chele ka, A Yesu nyā na yi a Najareti 'lo le a Nāanmɩn ir kɔ yi, na wɔ de wɔ tɔn a ne'maa tõmõ, ni tɔfersi, ni jānsi tõmõ a yi pɔ, ka yi mǎɛ bõɔn.

XXIII Ba nyɔɔn a daba nyāna 'yõɔ a yi nuur pɔ nitāa le a Nāanmɩn na dõɔ tu a wɔ bɔfo ni a wɔ bõɔfo pɔ, de nie 'yer bin, ka a putudɛme sõɔ yi ka yi kpa wɔ a daa ju a wɔ kpi.

XXIV Tiche ka a Nāanmɩn sãi wɔ a kũu pɔ, na wɔ faa wɔ a kũu wõm pɔ, bojũu a kũu ba tara kpɛɔ na nyɔɔ wɔ taa le ɛ.

XXV “A Nāa David dõɔ 'yer a wɔ 'yer, 'Bɩbir jaa le n nyere a n Soro, bojũu wɔ ben a n nũsõɔ jie, n kõ wa lɔɔ gber ɛ.

XXVI Ala le so ka n pɔɔ pel ka n jālbir chule, ka a n āgān mi tara tier tɔfo jie.

XXVII Bojũu fɔ kõ wa bar ma be a yaa pɔ ɛ, bu ka fɔ bar a fɔ Cheche Sɔɔ 'lo ka wɔ pɔɔ ɛ.

XXVIII Fõ wiil man a nyevor sor, fon vën ka nõo kpe ma a fo niem.' (Yiel Gãn 16:8-11)

XXIX "N yeer, n 'yer chãa pɔ kɔ yɪ ɪka a sɪ sãakpã David kpi naa a ba ũu, a wɔ yaa le anyãna na be ka dɪna.

XXX Tiche wɔ dõo 'yer a le a Nãanmɪn na tir nɛɛ kɔ wɔ ɪka, won vë naa ka 'lo David yõo jãne a wɔ nãa dakoo ju.

XXXI David den nie nye a le na be a wɔ niem, ala le so ka wɔ 'yer a Kɪrisito kũu pɔ irfɔ 'yer, na wɔ 'yer ɪka wɔ kõ gã be a yaa pɔ ε, bu ka a wɔ ãgãn põo ε.

XXXII "Nãanmɪn sãu naa a Yesu nyãna ka wɔ ir ɪ vor, sɪn le ɪ a anyãna a jaa dãaste dẽme.

XXXIII 'Lo le wɔ 'moo don bin a wɔ nũsõo jie, ka a Sãa kɔ a Yesu a wɔ Sɪɛ 'lo won tir a nɛɛ kɔ wɔ. A Sɪɛ nyã le wɔ kpaar 'yõo sɪ ka yɪ nye ti be wõnõ.

XXXIV David ba dõo do a saaju ε, ti wɔ 'yer naa, 'A Soro 'yer kɔ a n Soro, "Jãne a n nũsõo jie,

XXXV ka n wa de a fõ dõdẽme ka ba ɪ a fõ gbɛɛ dõɔlfɔ jie." ' (Yiel Gãn 110:1)

XXXVI "A le jũu, vë ka a Isral nibe ba jaa bõo sɪre jaa ɪka Nãanmɪn maal naa Yesu nyã yɪn kpa a daa ju ka wɔ ɪ a sɪ Soro nɪ a Nɪ-iraa."

XXXVII A nibe na wõ a nitõ, ka a n̄mara ba a nyãn, ka ba sɔor a Pita nɪ a nitõnsɪ, "N yeer, n̄mɪne sɪn ɪ?"

XXXVIII Ka a Pita 'yer kɔ ba, "Yɪ lieb a yɪ tiɛr, ka ba de a Yesu yuor son yɪ a Nãanmɪn kõo, ka a yɪ yelbier baar. Ka a Nãanmɪn kɔ yɪ a wɔ Sɪɛ.

XXXIX Yɪn nɪ a yɪ bibiir le a Nãanmɪn tir a wɔ nɛɛ kɔ, yɪn nɪ a bala ba jaa na be a tɛɛr, nɪ a bala ba jaa a sɪ Soro Nãanmɪn na wa bɔɔl."

XL Pita den 'yer yoo kpãan ba, na wɔ kpãkpãan ba 'yerɛ, "Yɪ faa yɪ mãe yin a dɪna nɪfɪlɛfɪlɛsɪ pɔ."

XLI Ka a bala na sɔo de a wɔ 'yer, ba so naa a Nãanmɪn kõo, ka nibe tur ata (3,000) pɔo ba a daar 'lõnõ.

XLII Ba den ba mãe kɔ a nitõnsɪ wiilfɔ, na ba tara nebõ'yen lõo dire, na ba lõo puoro a Nãanmɪn.

XLIII Dãbãɛ kpɛn nɪre jaa a le ban nye ka a nitõnsɪ tõ a tõfersɪ nɪ a nɛ'maa tõmõ.

XLIV A bala na sɔo de, ba jaa lõon taa jibõ'yen na ba sõnõ taa.

XLV Na ba daara a ba bõtarsɪ na ba ma põ ir kɔ taa le jaa ãsɔo na bɔɔrɔ.

XLVI Bɪbir jaa le ba ma lõonõ taa be a Nãanmɪn puorfɔ yir bechaar pɔ, na ba yɔɔrɔ taa yie n̄mara a paanõo dire nɪ popel nɪ pɔtiɛr bõ'yen.

XLVII Ba pɛere naa Nãanmɪn ka a nibe ba jaa mɪ ara a ba puor. A sɪ Soro ma vë naa ka a bala na nye faafɔ, pɔo ba bɪbir jaa.

III

I Bɪbir ãsɔo Pita nɪ Joon duoro naa a Nãanmɪn puorfɔ yir kpɛɛ pɔ, a puorfɔ jie mõtõo na gɔr.

II Ka a daba ban lõo dõon a wɔ gber, a ba ma tuo wɔ ti bin a be a Nãanmɪn puorfɔ yir dõdɔr nɛɛ 'lo ban bɔɔlɔ, Vɪla. Be le ba ma tuo wɔ ti bin bɪbir jaa a wɔ ma sɔɔrɔ a bala na kpɪɛɛ a Nãanmɪn yir bechaar pɔ libie.

III Wɔn wa nye a Pita nɪ a Joon na kpɪɛɛ, a wɔ sɔɔrɔ ba a libir.

IV Ka a Pita nɪ a Joon kaara wɔ a le a tãu, ka a Pita wa 'yer, "Kaara sɪ."

V Ka a daba tõo fur a nɪbir a le chir chir 'yõo ba tiɛre ɪka wɔn nyen bon.

VI A Pita pãa 'yer, "N ba tara libir bu, selma kɔrɔ fɔ ε, tiche a 'lo ɪn tara le ɪn kɔ fɔ. Yesu Kɪrisito na yɪ a Najaretɪ yuor pɔ, ir chiine."

VII Tɪ na wɔ nyoo a daba nũsõo sõo wɔ ka wɔ ir ka a ɪ a gbɛpɛle nɪ a nakɔɔtiɛ kpɛme naa.

VIII Ka a daba oo chor a gbɛɛ na wɔ piel chiine, na wɔ pãa tu ba kpɛn be a Nãanmɪn puorfɔ yir bechaar pɔ. Be le wɔ ti ɔɔrɔ yɔɔrɔ na wɔ pɛere a Nãanmɪn.

IX A nibe ba jaa na wa nye wɔ, a le wɔn chiine pɛere a Nãanmɪn,

X ba bõo wɔ naa an ɪ 'lo le ma jãne sɔɔrɔ libie be a Nãanmɪn puorfɔ yir

dõdõr 'lo ban bõolõ a, Vɪla. Ka a ɪ ba chĩcham naa 'maa ba nɛɛ a lɛ na ɪ.

XI An ɪ a daba chɛnɛ na pɔɔ a Pita nɪ a Jɔɔn ka a nɪbɛ nɛɛr 'maa a ba jɔ wa titaa a be ban bõolõ a Solomon Bechaar pɔ.

XII Pita na nyɛ a lɛ ka wɔ 'yɛr kɔ a nɪbɛ, "Isɪral dɔɔr wɔɪ, bãa lɛ so ka a nɛɛr 'maa yɪ a lɛ mõ? Bãa lɛ yɪ fur a nɪbɪr 'yõɔ sɪ fɪka sɪn mãɛ kpɛɔ bɪ sɪn mãɛ maal vɪla lɛ sɪ maal a daba nyã ka wɔ chiine?

XIII A Nãanmɪn nyã na ɪ a Abraham, Isaaki nɪ a Jekɔb Nãanmɪn nɪ a sɪ sãakpãmɪne Nãanmɪn lɛ 'yõɔ a wɔ tõtõnõ Yesu yuor. Yɪn lɛ nyɔɔ wɔ tɪr ɪka ba kɔ wɔ, ka a Pilate nɛme nyãa na bar wɔ tɪ yɪ 'yɛr ɪka yaa bõɔ wɔ ɛ.

XIV Yɪ 'yɛr naa ɪka yaa bõɔ a cheche sɔɔ nɪ a yɛlmãɛ sɔɔ ɛ, tɪ na yɪ sɔɔr ka ba yuo a nɪkɔrɔ kɔ yɪ.

XV Yɪn lɛ kɔ a nyɛvɔr sɔɔ, tɪchɛ ka a Nãanmɪn sãɪ wɔ a kũu pɔ. Sɪn lɛ nyɛ anyãna nɪ nɪbɪr.

XVI A daba nyãna nɪ a sɪn na 'mataa sɔɔ a Yesu lɛ sa a daba nyãna baal yɪn nyɛ na yɪ bõɔ, sɪrɛ jaa sɪn sɔɔ de a Yesu yuor lɛ wɔ sa, a daba nyãna yɪn ben nyɛ.

XVII "Põpãanyã, yɛɛr, n bõɔ naa ɪka ba bõɔ fɔ lɛ vɛ ka yɪ tõ a lɛ nɛ a yɪ nɪbɛrɛ na dõɔ tõ.

XVIII Tɪchɛ Nãanmɪn ɪ naa a lɛ won dõɔ vɛ ka a wɔ 'yɛ'yɛrbe 'yɛr ɪka, a wɔ Nɪ-iraa na din dɔɔyɛ.

XIX Yɪ pãa lɛb a yɪ tɪɛr, na yɪ lɛb wa a Nãanmɪn sɛ, ka wɔ fɪɛl a yɪ yɛldɛbe bar. A ãkpɛɔ paalaa yɪn na nyɛ na yɪn a sɪ Soro sɛ,

XX ka wɔ gba na tõ a Yesu Kɪrɪsɪto 'lo won dõɔ ir bin kɔ yɪ.

XXI Won chɛnɛ na jãnɛ be a saaju, tɪ tãn a sõɔ 'lo Nãanmɪn na 'mataa a bonɪ a jaa nɪtãa lɛ won tɪr a nɛɛ a kɔr jaa tu, a wɔ 'yɛ'yɛrbe chechɛsɪ sɛ.

XXII Bojũu Mosesɪ dõɔ 'yɛr, 'A Soro Nãanmɪn na ir 'yɛ'yɛrɛ a n kaar ka wɔ ɪ a yɪ mãɛ nɪrɛ, a yɪ chele a ala a jaa won na 'yɛrɛ kɔrɔ yɪ.

XXIII ɪsɔɔ jaa ba wa chele a lɛ won na 'yɛrɛ ɛ, ban ir wɔ nũu bar a wɔ

nɪbɛ pɔ.' (Mosesɪ Gãma Na Tu Anũu 18:15, 18, 19)

XXIV "Sɪrɛ jaa, a Nãanmɪn 'yɛ'yɛrbe ba jaa na yɪ a Samuwɛl sõɔ mɪ 'yɛr naa a bɪbɪɛ anyãna 'yɛr.

XXV Yɪn lɛ ɪ a Nãanmɪn 'yɛ'yɛrbe banyãna bibiir nɪ a nɛtɪraa 'lo a Nãanmɪn na tara nɪ a sɪ sãamɪne. Wɔ 'yɛr kɔ a Abraham, 'An tu naa a fɔ yɔn pɔ, ka a nɪbɛ ba jaa na be ka a tɛɛ na nyɛ sõɔfɔ.' (A Pielfɔ Gãn 22:18)

XXVI Nãanmɪn na wa ir a wɔ tõtõnõ, yɪn sɛ lɛ wɔ de nie tõ wɔ ka wɔ tɪ sõɔ yɪ na wɔ lɛb a yɪ ãsɔɔ jaa yɪn a wɔ putusɔr pɔ."

IV

I A lɛ a Pita nɪ a Jɔɔn na chɛnɛ 'yɛrɛ nɪ a nɪbɛ, a Juu nɪbɛ bɔɔrlorbo nɪ a puorfɔ yir nɪdiere 'matãan a Saduseemɪne wan a ba sɛ.

II Ba wa nyɛn suur, bojũu ba wile naa a nɪbɛ ɪka Yesu jũu nɪrɛ jaa na ir naa kũu pɔ.

III Be lɛ ba nyɔɔ a Pita nɪ a Jɔɔn na ba 'yõɔ ba pɔɔfɔ die pɔ bar ka wer na chaar, bojũu mõtõɔ mɔr baar.

IV Tɪchɛ a bala na wõ a lɛ a Pita na 'yɛr a Yesu 'yɛr na ba sɔɔ de na ɪn dɔɔr tur anũu (5,000).

V A wer na wa chaar, a ba nɪdiere nɪ a ba nɪbɛrɛ 'matãan a Mosesɪ nɛɛ wiwiilbe lõɔn taa be a Jerusalem.

VI Ka Anasɪ na ɪ a Juu nɪbɛ bɔɔrlo nɪkpɛɛ nɪ Kayafasɪ, Jɔɔn nɪ Aleksanda 'matãan a Juu nɪbɛ bɔɔrlo nɪkpɛɛ nɪbɛ bamɪne.

VII A ba tɪ yuo a Pita nɪ a Jɔɔn waan a ba wa sɔrɔ ba, "Kpɛɔ buor nɪ yobuor lɛ yɪ de tõnõ nɪ a anyãna?"

VIII Ka a Pita na sɛɛn a Nãanmɪn Sɪɛ 'yɛr kɔ ba, "A yɪn nɪdiere nɪ a yɪn nɪbɛrɛ,

IX ala ɪ yɪ ben bõol sɪ dɪna ɪka sɪ wa man a maal vɪla nyã na vɛ ka a gberɛ sa.

X Yɪ pãa bõɔ ɪka yaa, a yɪn nɪ nɪrɛ jaa na be a Isɪral, ɪka a Yesu Kɪrɪsɪto nyã na yɪ a Najaretɪ yuor pɔ, a 'lo yɪn kɔ a daa ju, tɪchɛ ka a Nãanmɪn

sãt wõ a kũu pɔ, ka wõ ı vɔr, le sa a daba nyãna na ben ara a kana.

XI Wõ ı naa 'A kɔsır 'lo a yın mımıerbe na tɔr bar, 'lo le wa ı a kɔsır ju.' (Yiel Gãn 118:22)

XII Fafaara jaa ba le be be ε, bojũu yuor jaa ba le be ka a tẽe pɔ, na tõõ nıre faa ε."

XIII Ban nye a le a Pita nı a Jɔɔn na ba joro dãbãe ε, tı mı bõɔn ban ba jãn gãn chen tẽer ε, ka ne'maa ba. Ka ba tıertɔ ban dõɔ be a Yesu sã.

XIV Tıche ba mı nyen a daba 'lo na sa 'mataa ara nı ba, baa le tara 'yer na 'yer ε.

XV Le le ba 'yer ba a ba yi chẽchẽe, tı ba pãa guoro taa 'yere,

XVI "Nımıne le sın ı a nıbe banyãna? Nıre jaa na be ka a Jerusalem bõɔn naa a ne'maa tãmõ ban tõ a sı kõ tõõ chiir ε.

XVII Tıche ala ı sın pɔɔ naa a yele nyãna sɔr ka nıre kõ le wõ naa ε, yı ı a sı fuu ba ka ba taa ıre wa pɔrɔ a yuor nyãna kɔrɔ nıre jaa ε."

XVIII Be le ba bɔɔl ba a ba kpe ka ba kpãkpãan ba ıka, ba taa ıre wa 'yere bu wile nı a Yesu yuor go ε.

XIX Tıche ka a Pita nı a Jɔɔn 'yer kɔ ba, "Yın mãe yı pe kaa, a seen Nãanmın sã ka sın tu a yı nee gar a Nãanmın bu?

XX Bojũu sın 'lo kõ tõɔ bar a 'yer sın nyen nıbir tı wõ 'yerfɔ ε."

XXI Le le ba vuur ba tı bar ba a ba chen. Baa bõɔ kpãa buor le ban kpãa ba ε, bojũu a nıbe ba jaa peere naa Nãanmın a le na ı.

XXII Bojũu a daba nyãna na sa a ne'maa safɔ nyãna kor gar yuomo lıjaayi (40).

XXIII Ban wa bar a Pita nı a Jɔɔn, ba chen a ba taaba sã tı man ala a jaa a bɔɔrlo nıbere nı a nıbere na 'yer kɔ ba.

XXIV A ba taaba na wõ a nıtõnõ, ba jaa 'mantaa nı nebõ'yen puor Nãanmın na ba 'yere, "Tõɔnõ Sɔɔ, fõɔ le maal a saaju nı a tẽe nı a man kpẽe nı bon jaa na be a pɔ.

XXV Fõɔ le dõɔ vẽ ka a fɔ Sıe haa a fɔ gbãgbaa na ı a sı sãa David nee

ka wõ 'yer, 'Bo le so ka a paalsı nye suur, ka a nıbe nımara a dõɔl pɔrsı?

XXVI A wer nãmıne tɔrɔ naa gbẽchile, ka a nıbere mı lõɔ taa jeere nı a Soro nı a fɔ Nı-ıraa.' (Yiel Gãn 2:1, 2)

XXVII Sıre jaa le a Herɔd nı a Pontius Pilate lõɔ taa nı a bala na ba ı a Juu nıbe ε, nı a Juu nıbe a tẽe nyãna pɔ, na ba jeb a fɔ tõtõcheche Yesu, a 'lo fon ır.

XXVIII Ba maal naa a le fon kaa ır na ı a fɔ pɔtıer, nı a fɔ kpẽɔ, nı a fɔ bɔfɔ fon dõɔ de nie chɔɔr tı a wa ı.

XXIX "Põpãanyã sı Soro, kaa le ban fuu sı, tı na fɔ sõɔ a fɔ gbãgbaa a sı mɔɔl a fɔ 'yer nı 'lafɔ.

XXX Tur a fɔ nũu sãan baalsı, na fɔ tõ ne'maa tãmõ nı a fɔ tõtõcheche Yesu yuor."

XXXI Ban wa puor baar, a jie 'lo ban lõɔ taa damaa. Ka ba jaa seen a Nãanmın Sıe, na ba 'yere a Nãanmın 'yer nı 'lafɔ.

XXXII Ka a bala na sɔɔ de, ba jaa tara na tıer bõ'yen nı nyãbõ'yen. İsoɔ jaa maa 'yer ıka a wõ bonstı ı naa a 'lo tẽe bon ε, ba ma põn bon jaa ban tara.

XXXIII A nıtõnstı den kpẽɔ mana nı a sı Soro Yesu kũu pɔ ır fɔ 'yer, ka a Nãanmın wãefɔ be a ba jaa sã.

XXXIV Ba ãsɔɔ jaa ba dõɔ faa bon ε, sõɔ jaa le a bala na tara pɔr nı yie ma da na ba ma waan a libie,

XXXV wa bin a nıtõnstı sã, ka ba ma põ ır kɔ ãsɔɔ jaa le an seen wõ.

XXXVI Josefɔ na yi Sipurustı na wõ ı a Levi bal nıre, kaa a nıtõnstı bɔɔlo wõ Banabası. A par le nıre na 'yõɔnõ ãkpãen.

XXXVII Wõ dãn a wõ puo, na wõ de a libie waan wa bin a nıtõnstı sã.

V

I Ka a daba ãsɔɔ na be be di Ananias ka a wõ pɔɔ mı di Safira. Ba mı den a ba pobile da.

II Wõ ır naa libie amıne bin ka a pɔɔ bõɔn, tıche na wõ chiin a nımaa tı bin a nıtõnstı sã.

III Ka a Pita suor a Ananias, "Bo le so ka a Satan see fɔ a nyãa a fɔ nımaa

jir kara yõo a Nāanmūn Sɪɛ, na fɔ ir a libie amune a lɛ fon da a puo bin?

IV A ba ɪ fõɔ lɛ so na fɔ de da ɛ? Fon wa da baar a ba ɪ fõɔ lɛ so a libie ɛ? Bo lɛ ɪ a fɔ tɪɛr a fɔ maal a nɪtõ? Nɪrɛ ba lɛ fɔ ŋmaa a jir nyā 'yõo ɛ, tɪche Nāanmūn lɛ."

V Ananias na wõ a nɪtõnõ na wɔ lo kpi a jie. Ka a dābāɛ kpe a bala jaa na wõ naa.

VI Ka a pɔlbil ir a ba pɔ 'moo a kũu lũ tuo yin ti ũu.

VII An wa kor bālāa ka a wɔ pɔo mɪ wa bõn dɔol ba bõo a lɛ na ɪ ɛ,

VIII ka a Pita suor a pɔo, "A libie a jaa lɛ a anyāna a fõɔ nɪ a Ananias na da a puo nye ɔ? 'Yer kɔ ma." A wɔ 'yer, "ɔo, lɛ lɛ."

IX A Pita 'yer kɔ wɔ, "Ŋmine lɛ a ɪ a yɪ guor taa ɪka yɪ bɛɛr a sɪ Soro Sɪɛ kaa? Nye a nɪbe bala a dõdɔr nɛɛ bala lɛ tuo a fɔ sɪrɛ yin ti ũu, ba mɪn tuo fon yin."

X Ajienaa ka a ɪ wɔ mɪ lon kpi be a Pita niem. A pɔlbil bala na ben wa kpe nye ka a ɪ wɔ kpi naa, ka ba tuo wɔ yin ti ũu lan a sɪrɛ.

XI Ka a dābāɛ kpe a pupuorbiir ba jaa nɪ nɪrɛ jaa na wõ naa.

XII A nɪtõnsɪ tõn nɛ'maa tõ yoo a nɪbe sõo. Ka a bala na soo de, ba jaa tara na nɛbõ'yen ma lõo taa a be a Solomon Bechaar pɔ.

XIII Nɪrɛ jaa kpire ba naa, ti āsɔo jaa maa 'la lõon ba ɛ.

XIV Tɪche nɪyoo jaa chene na waara, ka dɔor nɪ pɔbo na soo de a sɪ Soro pɔoro 'yõonõ.

XV A lɛ vɛ naa ka a nɪbe yin a ba baalsɪ ti gaal ba a gador ju nɪ a sõn pɔ a sɔr kōkoor chele nɪ a Pita, ɪka 'lo wa tala a wɔ gāagiel wɔ pɔo ba.

XVI Nɪyoo yin a tēbil ala na jilõ a Jerusalem waan a ba baalsɪ wa lõon 'matāan a bala a sɪdebe na tara, ka ba jaa sa.

XVII Ka a nyuur kpe a Juu nɪbe bɔorlo nɪkpɛɛ nɪ a wɔ taaba bala na pɔo a Saduseemine gbul pɔ.

XVIII A ba nyoor a nɪtõnsɪ 'yõo pɔofɔ die pɔ bar.

XXIX Tɪche a tāsɔo a sɪ Soro tõ naa a wɔ malaka ka wɔ wa yuo a pɔofɔ die pān na wɔ too ba yin

XX ti 'yer, "Yɪ chen a Nāanmūn puorfɔ yir bechaar pɔ na yɪ ti 'yer a nyevor paalaa nyā 'yer kɔ a nɪbe."

XXI A wer na wa chaar ba kpɛn be a Nāanmūn puorfɔ yir bechaar pɔ, nɪtāa lɛ a malaka na 'yer ba ti piel wile a nɪbe. A Juu nɪbe bɔorlo nɪkpɛɛ nɪ a wɔ taaba mɪ wa lõon taa na ba bɔol a Juu nɪbe nɪdierbe ba jaa lõo taa na ba na guor a 'yer, na ba pāa tõ ɪka ba chen a pɔofɔ die pɔ ti yuo a nɪtõnsɪ waan.

XXII Tɪche ban wa ti ta a pɔofɔ die pɔ baa nye nɪrɛ jaa ɛ. A ba lɛɛb chen ti mana korɔ ba,

XXIII "Sɪ chen ti nye a pɔofɔ die dõdɔr na chene kpal, ka a nɪrɛ 'lo na ara gu chene ara a dõdɔr nɛɛ, tɪche sɪn wa yuo a pān nɪrɛ jaa ba be be a die pɔ ɛ."

XXIV Ban wa wõ a anyāna ban man ka a Nāanmūn puorfɔ yir guguro nɪkpɛɛ nɪ a Juu nɪbe bɔorlo nāmune ka a ɪ ba chīcham, a ba baala baa bõo len na ɪ ɛ.

XXV Ka a nɪrɛ āsɔo wa 'yer kɔ ba, "Yɪ nye a nɪbe bala yɪn nyoor pɔo, ba ben be a Nāanmūn puorfɔ yir bechaar pɔ wile a nɪbe."

XXVI Ka a Nāanmūn puorfɔ yir guguro nɪkpɛɛ tara a wɔ tõtõnbo chiin ti tara a nɪtõnsɪ jaa jom waan. Baa ti fir ba ɛ, bojũu ba joro na dābāɛ ɪka a nɪbe na lob ban nɪ kɔsɪbe.

XXVII Ban wa waan ba, ba vɛn ka ba ara a nɪbere niem, ka a Juu nɪbe bɔorlo nɪkpɛɛ na suor ba 'yer,

XXVIII "Saa kpākpāan yɪ jaa 'yer ɪka, yɪ taa lɛ ɪrɛ wa pɔo a yuor nyāna wile nɪ nɪrɛ jaa go ɛ? Tɪche a yɪ chene tor ti see a Jerusalem nɪ a yɪ wiilfɔ nyāna, na yɪ bɔoro ɪka yɪ de a daba nyāna jāi yele dɔol sɪ."

XXIX Ka a Pita nɪ a nɪtõnsɪ bala na che 'yer, "Sɪn tun Nāanmūn nɛɛ gar nɪsaal.

XXX A sɪ sākpāmune Nāanmūn lɛ sāt a Yesu a kũu pɔ, a 'lo yɪn yool a daa ju ka wɔ kpi.

XXXI Nāaḡmın 'moo won don bin be a wo nūsõo jie, ka wo ı Nāa nı Fafaara ıka wo kō a Isıral nıbe sōr ka ba lıeb ba tıer, na ba nye vē kofō.

XXXII Sın le ı a anyāna dāasıe dēme nı a Nāaḡmın Sıe 'lo won de kō a bala na tu a wo nēe."

XXXIII Ban wa wō a anyāna, ba suur ir naa ka ba bōoro a ba kufō.

XXXIV Tıche ka a Farasee āsōo ban bōolo Gamaliel na ı a Mosesı Nēe wiwile, nıre jaa 'yõonõ wo naa, ka wo ir ara a nıdierbe pō tı 'yer ıka, ba vē ka a dōor bala yi yōo bālāa.

XXXV Tı na wo pāa 'yer kō ba, "Isıral dōor, yi bõonõ sō a le yın bōoro ıka yi maal a nıbe banyāna.

XXXVI Sōo kōo le a Tiudası dōo ir 'yer gādaa 'yer ıka nıkpēe le wo ı ka a dōor kōor anaar (400) ir turo wo. Ba kō wo naa ka a nıbe bala yēyel ka a jaa ı pōro.

XXXVII Ala puor le ka a Judas na yi a Galilee a nıbe sōrfō yuon ir nıyoo ka ba turo wo. Ba mı kō wo naa ka a bala jaa na turo wo mı būbur.

XXXVIII A le jūu, maa na 'yer yi naa ıka yi ir nūu, tıche a nıbe ba nyā bar. Yı bar ba a ba chiine. Ala ı a le ban maala ın nıre le bin an ın pōro.

XXXIX Tıche ala ı Nāaḡmın sē le a yi, yaa be jaa na wa tōo ḡmaa a nıbe banyāna sōr ε, yın wa bōon naa ka a ı Nāaḡmın māe le yi jēere nı."

XL A nıbere tu naa a le a Gamaliel na 'yer, tı na ba bōol a nıtōnsı fōb ba tı kpākpāan ba ıka ba taa le ıre wa 'yere 'yer pōro nı a Yesu yuor go ε, tı bar ba a ba chen.

XLI A nıtōnsı na wa yi a nıbere banyāna niem, ba chule naa, bojūu ba seen naa a dōoye nı a vā difō a Yesu yuor jūu.

XLII Bıbir jaa le ba ma be a be a Nāaḡmın puorfō yir bechaar pō wile a nıbe na ba mı yōoro a yie ba gala ε, na ba wile a nıbe tı 'yere a 'yer nōo ıka a Yesu le ı a Nı-ıraa.

VI

I A ber ala pō, a poturbo na waara pōoro a bala ban dōo a paal yuo pō, ka baa tōoro 'yere a Juu kōkōr ε,

hūhūnō na 'yõonõ a bala na ı a Juu nıbe, bojūu a ba pōokōe maa nye a bıbir jaa bōdiir ban ma pō ε.

II Be le a nıtōnsı pie nı ayı bōol a poturbo ba jaa lōo taa wa 'yer, "A ba tara sōr ka sın bar a Nāaḡmın 'yer 'yerfō tı pōnō bōdiir ε.

III A le jūu yēer, yı kaa a yı pō na yı ir dōor ayopōi, bala yın bōo ka ba seen a Nāaḡmın Sıe tı mı tara yē, ka sın de a tōmõ nyā kō ba.

IV Tıche a sın 'lo mōo nıbir nı a Nāaḡmın sōorfō nı a wo 'yer."

V A 'yer nyā pel ba jaa na duo a be pōo, ka ba ir a nıbe banyāna. Sıteven a Nāaḡmın Sıe na see ka wo mı tara sōfō, nı Filip, nı Porokorusı, nı Nıkanor, nı Tımon, nı Pamenası, nı Nikolası na yi Antiok na wo lıeb kpe a Juu nıbe puorfō pō.

VI A nıbe banyāna le ba ir waan a nıtōnsı sē, ka ba dōol ba nuur sōor Nāaḡmın kō ba.

VII Ka a Nāaḡmın 'yer jaar, ka a poturbo mı na be a Jerusalem pōoro 'yõonõ. A Juu nıbe bōorlorbo yoo jie mı sōon de a 'yer.

VIII Nāaḡmın wāefō ben a Sıteven sē ka wo tara kpēo tōnõ nı a ne'maa tōyoo a nıbe sē.

IX A nıbe bamıne na yi a ba lōofō jie a ba bōol ba, Māe Sorbo, nı a Juu nıbe bamıne na yi a Sırentı nı a Aleksandiriya, ka bamıne mı yi a Sılısıya nı Asıya. A nıbe banyāna le piel a nechıre na ba chıre nı a Sıteven.

X Tıche baa tōoro wo ε, a yē 'lo a Nāaḡmın Sıe na kō wo a wo 'yere nı.

XI A ba pāa sōol tō nıbe bamıne ka ba ḡmaa jir 'yer ıka, "Sın le wō a Sıteven na fere 'yere 'yerdeer 'yõonõ a Mosesı nı a Nāaḡmın."

XII Tı tō a nıbe nı a nıbere nı a Mosesı nēe wiwılbe 'yōo ka ba nyoo a Sıteven chiin a ba 'yer tōorbō sē.

XIII Be le ba waan jir ḡmarba ka ba wa 'yer, "A daba nyāna ba gala 'yer debe won 'yere 'yõonõ a Nāaḡmın puorfō yir cheche nyāna ε, nı a Mosesı nēe won bin ε.

XIV Sin mæe le wõ won 'yer ıka a Yesu na yi a Najaretı na ηmer a jie nyāna, ti na wõ heb a binfu ala a Mosesı na dõõ bin kũ sı.”

XV Ka a bala jaa na jāne a be a 'yer tõorfũ jie, kãan a Siteven nie ka wõ kaara fıka a malaka nie.

VII

I Be le ka a Juu nıbe bõorlo nıkpẽe suor wõ, “Sıre le a anyāna ban 'yer bı?”

II Ka a Siteven haa 'yer, “Yeer nı sãamıne, yı chele. A Nãanmın tır suor dõõ yi a sı sãa Abraham le won dõõ chene be a Mesopotamiya wer põ sere ti wa chen a Haran.

III A Nãanmın 'yer kũ wõ, ‘Yi a fu tõe na fu bar a fu nıbe ti na fu chen wer yuo põ ın na wiil fu.’ (A *Pielfũ Gãn 12:1*)

IV “A wõ yi a Chaldea wer põ na wõ chen ti jāne a Haran wer põ. A wõ sãa na wa kpi baar le a Nãanmın waan wõ a kana yın ben kpiere.

V Nãanmın ba kũ wõ bon jaa a kana ε, waa kũ wõ jibile jaa gba ε, bı gber nefũ jie ε. Tıche Nãanmın tır nee kũ wõ ıka 'lo nı a wõ yõn le na so a jie, ti waa tara bie gba ε.

VI Nıtõ le a Nãanmın 'yer kũ a Abraham, ‘A fu yõn na ı naa sãanba paal sãan põ, na ba ı gbãgbaar ka ba ge ba yuom kõor anaar (400).

VII Tıche Nãanmın 'yer naa, ıka won yaa naa a sãn a paal 'lo na maal ba a gbãgbaar. A anyā puor le ban wa puor ma a jie nyāna.’ (A *Pielfũ Gãn 15:13, 14*)

VIII Nãanmın tır nee kũ a Abraham a yõr ηmaafũ yele. Abraham na wa dõõ a Isaaki, wõ ηmaa won a yõr a ber aniin daar. Ka a Isaaki mı dõõ a Jekõb, ka a Jekõb mı dõõ a sı sãamıne pie nı ayi.

IX “A sı sãamıne banyāna na tara nı a ba yebile Josefũ nı nyuur jũu, na ba nyõ wõ da kũ a Ijipiti dẽme. Tıche ka a Nãanmın be a wõ sẽ.

X Na wõ faa wõ yin a wõ wõm a jaa põ. Wõ kũ naa a Josefũ yẽ na wõ sũ wõ a wõ nye 'yõõfũ a Faaro na

ı a Ijipiti nãa niem, na wõ maal wõ ka wõ ı a Ijipiti nı a nãa jie wõ jaa nıkpẽe.

XI “Ka a kõ lo Ijipiti nı a Kanaan wer wõ jaa waan dõõye, ka a sı sãamıne ba nyere bõdiir ε.

XII Jekõb na wa wõ ıka bõdiir ben a be Ijipiti, wõ tõn a sı sãamıne ka ba chen.

XIII A gbẽe ayi suor ban chen le a Josefũ wiil a wõ mæe kũ ba, ka a Faaro mı pãa bõõ a Josefũ yir nıbe.

XIV A anyā puor le a Josefũ tõ bõõl a wõ sãa Jekõb nı a wõ yir dẽme, a ba jaa ı nıbe lıjaata nı pie nı anũu (75).

XV Jekõb chen a be a Ijipiti nı a sı sãamıne be le ba jaa ti kpi.

XVI Ba tuo naa a ba āgãma waan a Sekem wa ũu ba a yaa 'lo põ a Abraham na da a Hamor bibiir sẽ a be a Sekem.

XVII “A sõõ na wa gbõr ka a Nãanmın na maal a le won tır a nee kũ a Abraham, a sı nıbe na be a Ijipiti dõõn paal.

XVIII Ala le ka a nãyuo wa di na wõ kaara a Ijipiti na waa bõõ a Josefũ yele ε.

XIX Wõ maal naa a sı nıbe putuyele na wõ ge ba, na wõ ma fıır a põõ suor ka bala wa dõõ bipule ba lõb ba 'yõõ a kõõ põ a ba kpi. (A *Yifũ Gãn 1:22*)

XX “A sõõ nyāna le ba dõõ a Mosesı, ka wõ ı bivıla a Nãanmın niem. A ba guol wõ ηmersı ata be a wõ sãa yir.

XXI Ban wa yin wõ ti bar a yõõ, Faaro bipõõ de won guol ka wõ ı a wõ mæe bidaba.

XXII Ba jān naa Mosesı a Ijipiti tõe yẽ a jaa, ka wõ kpẽme a wõ 'yer nı a wõ tõmõ põ.

XXIII “A le a Mosesı na wa ta yuom lıjaayi (40), wõ tıer naa a wõ yeer Istral nıbe na wõ ıka wõ chen ti piir ba kaa.

XXIV Wõ ti nyen a ba āsõõ a Ijipiti nıre āsõõ na gere ka wõ ηmaa de na wõ kũ a Ijipiti nıre 'lo.

XXV Mosesı tıer le ıka a wõ mæe nıbe na bõõn naa ıka 'lo le a

Nāanm̄n na de faan ba, tiche baa t̄ertõ a le ε.

XXVI A wer na wa chaar, wõ t̄i nyen a Isral nibe ayi m̄i na j̄eere taa. Ka wõ 'maal ba t̄i sorõ ba, 'Yin ȳeer nara, bo le so a ȳi j̄eere taa?'

XXVII Tiche a 'lo s̄õ na t̄õõ a wõ t̄õ s̄õ daan a Moses̄i bar t̄i s̄õr wõ, 'An t̄õ f̄õ ıka f̄õ wa kaara s̄i na f̄õ t̄õõõ a s̄i 'yer?'

XXVIII F̄õ b̄õõõ naa ıka f̄õ m̄i k̄õ ma n̄t̄aa le fon k̄õ a Ijipiti n̄re a j̄aa w̄e?'

(A Yifõ Gãn 2:14)

XXIX Moses̄i na wõ a 'yer nyāna ka wõ jo chen t̄i k̄p̄ere a Midiyan, be le wõ be na wõ wa d̄õõ dabil ayi.

XXX "Yuom l̄ijaayi (40) na wa po, malaka wa l̄ieb b̄ũ l̄ire t̄ibile p̄õ, na wõ d̄ũ a Moses̄i be a m̄õḡõõ p̄õ na ḡõr a Sinai t̄õõ par.

XXXI Won wa nye a le ka a n̄e'maa wõ, a wõ t̄õõ ḡõr ıka wõ kaa. Be le wõ wõ a Soro k̄õk̄õr na 'yer,

XXXII "Maa le ı a f̄õ s̄āam̄ine Nāanm̄n, Abraham, Isaaki n̄i a Jekõb Nāanm̄n.' Ka a d̄āb̄āe k̄pe a Moses̄i waa le 'lara na kaa ε. (A Yifõ Gãn 3:6)

XXXIII "Ka a s̄i Soro p̄āa 'yer k̄õ wõ, 'Yaa a f̄õ naf̄õõr bar, a jie fon ara ı naa j̄icheche.

XXXIV N nye naa a n nibe be a Ijipiti p̄õ ban gere, n wõ naa ba h̄õõnf̄õ naa suu ıka n wa faa ba. Wa, ka n t̄õ f̄õ a be a Ijipiti.'

XXXV "A Moses̄i nyāna n̄i wõ ju ban t̄õr bar t̄i s̄õr wõ, 'An le 'ȳõõ f̄õ ıka f̄õ kaara s̄i na f̄õ t̄õõõõ a s̄i 'yer?' 'Lo le a Nāanm̄n m̄āe t̄õ a s̄õõ 'lo a malaka na wa d̄ũ wõ 'l̄ire a b̄ũ a t̄ibile p̄õ, ıka wõ t̄i ı a ba n̄k̄p̄ēe n̄i a ba fafaara.

XXXVI 'Lo le t̄i de ba nie na wõ t̄õ t̄õ ȳõõ be a Ijipiti t̄ēe p̄õ, n̄i a Man J̄ie par n̄i a m̄õḡõõ p̄õ ban be a yuom l̄ijaayi (40).

XXXVII A Moses̄i nyāna n̄i wõ ju le 'yer k̄õ a Isral nibe ıka, 'Nāanm̄n na t̄õ naa a 'ye'yere ās̄õõ a maa kaar ka wõ yi a ȳi m̄āe nibe p̄õ.'

XXXVIII Wõ d̄õõ p̄õõ a n̄ȳõõ bala p̄õ be a m̄õḡõõ p̄õ, 'matāan a s̄i

s̄āakp̄ām̄ine ka a malaka 'yer 'yer k̄õ wõ be a Sinai T̄õõ par na ı nyevor 'yer ka wõ 'yer k̄õ s̄i.

XXXIX "Tiche a s̄i s̄āakp̄ām̄ine t̄õr wõ naa, na baa tu a wõ n̄eε ε. Ba t̄õr won bar ka a ba t̄ier l̄ieb chen be a Ijipiti.

XL Ba 'yer k̄õ a Aaron, 'Maal n̄m̄ime k̄õ s̄i ka a ma de s̄i nie, a Moses̄i 'l̄õn̄õ na yin s̄i a Ijipiti saa b̄õõ bo n̄i tara wõ ε.'

XLI A ba m̄e b̄õt̄i a daar 'l̄õn̄õ ka wõ nyetāan nele, na ba waan bomo wa lon b̄õõr a jie na ba d̄āen 'ȳõõn a ba n̄ũ b̄õmaalaa nyāna.

XLII Tiche ka a Nāanm̄n l̄ieb puor 'ȳõõ ba, na wõ bar ba ka ba puoro a saaju bomo. Ka anyāna t̄i tuor a le a Nāanm̄n 'ye'yere ās̄õõ na d̄õõ seb, wõ s̄õr naa, 'A yin Isral nibe, yin be a m̄õḡõõ p̄õ a yuom l̄ijaayi (40) na ȳi d̄õõ waan a b̄õõrlo bomo maa le ȳi wa k̄õ b̄i?'

XLIII Kai, t̄i a b̄õt̄ibe ala yin kaara le a Moloki n̄i n̄merbir n̄m̄in Arefan, a t̄ibe anyāna le ȳi d̄õõ maal puoro. A le j̄ũ, ın v̄ē naa ka ba nyõõr ȳi chiin a Babilon puor ka ȳi t̄i k̄p̄ere a be.'

XLIV "A s̄i s̄āakp̄ām̄ine d̄õõ maal ḡāma yir be a m̄õḡõõ p̄õ ka a ı d̄āas̄te, ba maal wõ naa n̄t̄aa le a Nāanm̄n na man wiil a Moses̄i ka wõ nye.

XLV A ḡāma yir nyā le a s̄i s̄āakp̄ām̄ine tara ka a Josua de ba a nie ka ba waan, a ba wa faa a wer nyā p̄õ a n̄ȳõr na d̄õõ k̄p̄ere ka a Nāanm̄n dii ba bar. A ḡān yir nyā ben be l̄ēēe t̄i t̄ān a Nāa David s̄õõ.

XLVI Nāanm̄n maal v̄ila k̄õ wõ ka wõ ıka won men yir k̄õ a Jekõb Nāanm̄n.

XLVII Tiche Solomon le wa m̄e a yir k̄õ a Nāanm̄n.

XLVIII "F̄õõ kaa, a Nāanm̄n nyā na ı a saaju s̄õõ, ba k̄p̄ere a yie anyā nibe na m̄e ε. N̄t̄aa le a Nāanm̄n 'ye'yere ās̄õõ na d̄õõ 'yer,

XLIX 'Saaju le ı a maa nak̄õõ, ka a t̄ēe ı a n ḡb̄eε d̄õõlf̄õ jie. Ka a s̄i Soro

suor, yir bo to le yin me ku ma? Bu nyine le na i a n pēnfõ jie?

L A ba i a maa nüu le maal anyāna a jaa ε? (*Isaiya 66:1-2*)

LI “Yin nyākpāen dēme na i nibe na ba wōnõ 'yer ε, yi kaara a yi sāamine kaar. Yi maa soo ku a Nāanmın Site sor ε.

LII Nāanmın 'ye'yerε jaa ba be be ka a yi sāamine ba ge wō ε. Ba gba ku naa bala na de nie mool 'yer a Torfõ Soo 'lo waa 'yer. A pōpāanyā, yin gba le gar 'yõo wō na yi ku wō.

LIII Yin le de a Nāanmın nee won ku a malaka a wō wa ku yi ka yi de tōnõ ni, tiche a yi tōr bar.”

LIV A 'yer nyāna ban wa wō, ka ba suur ir a ba kpar kparaa jur 'yõonõ wō.

LV Tiche a Siteven a Nāanmın Site na see a wō dōl kaa saaju na wō nye a Nāanmın tur, ka a Yesu ara a Nāanmın nūsõo jie.

LVI Ka wō 'yer, “Yi nye ka, n nye naa saaju na yuo ka a Nısaal Bie ara a Nāanmın nūsõo jie.”

LVII A anyāna ban wō ba pōon a tobo ti nme chelma na ba ti mıl wō,

LVIII na ba too wō yin a tēe chēchēe ti piel looro wō ni kusibe. Ka a bala na di dāaste yaar a ba fuust bin polbile kōo ban boolo Sool sē.

LIX Ban looro wō a le ne na ku ka wō suor Yesu, “N Soro Yesu de a n sãε.”

LX Wō lon gbur dumo ti pāa nme chelma 'yer, “N Soro taa ure wa yaara ba sãn ε.” A anyāna le wō 'yer baar ti nmaa suor.

VIII

I A Sool mi dōo soo ika ba ku a Siteven. A daar 'lōnõ jaa le ba piel gere a Nāanmın puorbo be a Jerusalem. Ka ba jaa nma yaar a bamıne chen Judiya a bamıne mi chen Samariya tiche a nitōnsı tεε be a Jerusalem.

II Nibe bamıne na joro a Nāanmın 'moon a Siteven ũu ti na ba kō a kuor.

III Tiche ka a Sool möo nibir bur buro a pupuorbiir gbulstı bara, na

wō suor kpıere a yie nyoro door ni pobo ti 'yõonõ a pōofõ die pō.

IV A bala na jo nma a dēdēme chene na mool a Nāanmın 'yer jie jaa ban chen.

V Filip chen Samariya tēe pō, na wō ti 'yer ika Yesu le a Nı-iraa a be.

VI A nyoo na wa wō a le a Filip na 'yer ti mi nye a ne'maa tömõ won tō, a ba yuo toor chele a le won 'yerε.

VII A sıdebe ala na dōo pōoro a nibe nmen chelstı wa yin a nibe pō, ka a gbekün ni a gbersı yoo jaa sa.

VIII Ka a tēe 'lo dēme ba jaa chule.

IX Daba kōo dōo be be ban boolo Simon na wō ma tōnõ tāsōo tömõ ka a 'maa a Samariya nibe nee, na wō ma wile a wō mǎε ika nıkpēε le wō i.

X A nibe ba jaa, a bere ni a bil ba jaa ma yuon toor chele wō ti 'yerε, “A daba nyā 'lo kpēō i naa a gādaa soo kpēō.”

XI Ba turo wō naa bojūu a kor naa won tōnõ a tāsōo tömõ ka a 'maa ba nee.

XII Tiche a le ban wā soo de a le a Filip na 'yer a 'yer nōo nyā na i a Nāanmın nāalõs 'yer, ni a Yesu na i a Nı-iraa yuor, door ni pobo ba jaa son a Nāanmın kōo.

XIII A Simon mi soo naa ka ba so wō a Nāanmın kōo a wō turo a Filip suor, a ne'maa tōyoo won nye won tō.

XIV A nitōnsı na be a Jerusalem na wa wō ika a Samariya nibe mi soon de a Nāanmın 'yer, ba tōn Pita ni Joon a ba sē.

XV Ban ti ta, ba suor Nāanmın ku a nibe ka ban nye a Nāanmın Site.

XVI Bojūu Nāanmın Site ba kpe āsōo jaa sere ε, tiche a Nāanmın kōo le ba so ba, ni a sı Soro Yesu yuor.

XVII Ka a Pita ni a Joon pāa dōol ba a nuur a ba nye a Nāanmın Site.

XVIII Simon na nye a le a nitōnsı na dōol ba a nüu ka ba nye a Nāanmın Site, a wō de libie ku ba,

XIX ti 'yer, “Yi mi ku ma a kpēō nyāna ka maa wa dōol nıre jaa a n nüu, a wō mi ma nye a Nāanmın Site.”

XX Ka a Pita 'yer kũ wõ, “Fõõ nũ a fõ libie jaa yĩ wẽ, bojũu fõ tũer ıka fun tõõ da a Nãanmũn kofõ nũ libie.

XXI Faa tara sõr na lõõ tõn sũ ẽ, bojũu a fõ nyãa ba tor a Nãanmũn sẽ ẽ.

XXII Lıeb a fõ pututũer nyãana na fõ sõr a sũ Soro amũne sẽ wõn vẽn kũ fõ a fõ tũer deer nyãana fun tara.

XXIII N nyen bõõn fun ı pubier sõõ ka a yelbier nyõõ fõ põõ.”

XXIV A Simon pãa 'yer, “Yũ sõr a Nãanmũn kũ ma ka ala yũn 'yer taa waara a n sẽ ẽ.”

XXV A lẽ Pita nũ a Jõõn na wa man 'yer a Nãanmũn 'yer baar, ba lıeb kulo a Jerusalem ba 'yere naa a 'yer nõõ nyãana a tẽbil ala na cheel a Samariya.

XXVI Nãanmũn malaka 'yer kũ a Filip, “Ir suu de a sõr 'lo na yi a mõgõõ põ tu a Jerusalem chen a Gaja.”

XXVII Lẽ lẽ wõ ir chiine, na wõ tũ tuor a Etiyopiya daba ãsõõ ban maal ka wõ ab na wõ ı nıkpẽe kaara a Etiyopiya nãpõõ ban bõõlo Kandası libie. Jerusalem lẽ wõ chen tũ puor,

XXVIII na wõ lıeb kulo jãne a wõ wii torko põ na wõ kara a Nãanmũn 'ye'yere Isaiya gãn.

XXIX Ka a Nãanmũn Sıe 'yer a Filip, “Chen tũ gbõr a torko par.”

XXX A Filip jo chen a be a torko par na wõ wõõ a daba na kara a Isaiya gãn a wõ sõr wõ, “Fõ bõõ naa lẽ par fun kara õ?”

XXXI Ka a daba 'yer, “Nĩmũne ın ıre wa bõõ a par, ka nıre baa wiil ma ẽ?” Tũ na wõ bõõl a Filip ka wõ do jãne a torko põ.

XXXII A anyãana lẽ a da-abbaa 'lõnõ dõõ kara a Nãanmũn gãn põ, “Ba nyõõ wõn chiine fıka per na tũ kũ, Wõ ın jaa gbul fıka pele ban põnõ a kõõl na waa haa nẽe ẽ.

XXXIII Wõ siir a wõ mãe a lẽ ban ba tõõr a wõ 'yer kaa tor ẽ. An lẽ na tõõ 'yer a wõ bal nıbe 'yer? A wõ nyevõr

ba tal teer a ka a wer põ ẽ.” (Isaiya 53:7, 8)

XXXIV Ka a da-abbaa nyã sõr a Filip, “Yãayãabile, 'yer kũ ma, an 'yer lẽ a Nãanmũn 'ye'yere nyã 'yere? Wõ mãe 'yer lẽ wõ 'yere bũ nıre kõõ 'yer lẽ wõ 'yere?”

XXXV A Filip pãa piel na wõ de a Nãanmũn gãn 'yer nyãana man a Yesu 'yer nõõ kũ wõ.

XXXVI Ban 'mataa chiine tũ ta kõõ kõõ par a sõr põ, ka a da-abbaa 'lo 'yer, “Nyẽ kõõ, bãa lẽ so ka fõ kõõ so ma a Nãanmũn kõõ ẽ?” 1

XXXVIII Tũ na wõ tõõ a torko a wõ ara, ka a 'lo nũ a Filip 'mataa kpe a kõõ põ, ka a Filip so wõ a Nãanmũn kõõ.

XXXIX Ban wa yi a kõõ põ, Nãanmũn Sıe wa jaa naa a Filip chiin ka a da-abbaa 'lo ba lẽ nyẽ wõ go ẽ. Tũ de wõ sõr chule kulo.

XL Tıche ka a Filip tũ yi naa Ajotusı na wõ 'yere a Nãanmũn 'yer a tẽn ala a jaa tũ tãn Sisariya.

IX

I A sõõ 'lõnõ lẽ a Sõõl chene põõõ a sũ Soro poturbo ju, na wõ bõõõõ ıka wõ kũ ba. Wõ chen naa a Juu nıbe bõõõõ nıkpẽe sẽ,

II na wõ tũ sõr sõr de gãn na chiin a ba lõõfõ jıir ala na be a Damaskus ıka 'lo wa tũ nyẽ nıre na turo a Sõr nyã, ka põõ lẽ bũ daba lẽ wõ tõõ nyõõr ba waan a Jerusalem.

III Ala lẽ wõ de a sõr chiine tũ gbõõõ a Damaskus ka chãa yi be a saaju ajienaa wa nyıır jıl wõ.

IV Ka wõ lo tõe tũ wõ kõkõr na bõõõõ wõ sõrõ, “Sõõl, Sõõl, bo lẽ so a fõ gere ma a lẽ?”

V Ka a Sõõl sõr, “An lẽ fõ ı Soro?” Ka wõ 'yer, “Maa lẽ ı a Yesu fun gere.

VI Põpãanyã, ir na fõ kpe be a tõe põ, ban wiil fõ naa a lẽ fun na ı.”

VII Ka a dõõr bala nũ a Sõõl na 'mataa chiine gıe ara, na ba wõõ a dõõn, tıche baa nyẽ nıre ẽ.

1 VIII:XXXVI 8:36 A gãma amũne põ, baa 'yõõ a põfõ hjer nũ pie nũ ayopõi ẽ ıka, 37 Ka a Filip 'yer, “Ala ı fõ sõõn de a Yesu Kırısıto nũ a fõ nyãa wõ jaa.” Ka a daba 'yer, “N sõõ naa a Yesu Kırısıto ıka, 'lo lẽ a Nãanmũn Bidaba.”

VIII Ka a Sool ir a tēe ara na wō yuo a nubie ti waa le nyere ε. A ba nyōō wō a nūu tōō kpēn be a Damaskus.

IX Wō maal ber ata waa le nyere ε, waa di bōdiir bu nyū kōō ε.

X Tiche a poturo āsōō ben a be Damaskus a ba bōōō wō Ananias ka a si Soro wa bōōō wō a jāna pō, “Ananias.” A wō sōō, “᾿᾿, n Soro.”

XI Ka a Soro 'yer kō wō, “Ir de a Sōr Dēdēe chiine na fō ti ta a Judas yir sōr daba na yi Tasusi a ba bōōō Sool, be le wō be sōōō Nāanm̄n.

XII A wō jāna pō, wō nyen daba ban bōōō Ananias na dōōō wō nūu ka wō le nyere.”

XIII A Ananias 'yer, “N Soro, n wōn a daba nyā yelyōō a le wōn ge a fō nūsōn a be a Jerusalem.

XIV A ka mī a Juu nibe bōōō niberē mī kō wōn sōr ūka wō wa nyōōr a bala jaa na bōōō a fō yuor.”

XV Tiche ka a Soro 'yer kō a Ananias, “Chen, a daba nyāna le ū a n bō-iraa ka wōn tuo a maa yuor chiin a bala na ba ū a Juu nibe pō, nī a ba nāmīne sē, lōōn a Isīral nibe.

XVI In wiil wō naa a le wōn na di dōōye a n yuor jūu.”

XVII Be le a Ananias ir chen ti kpe be a yir, na wō ti dōōō wō a nūu ti 'yer kō wō, “N yebe Sool, a si Soro Yesu na yi fō be a sōr pō fōn waara le tō ma a fō sē ka fōn le nyere go, na fō sēen a Nāanm̄n Sīε.”

XVIII Ajienaa ka bōnyūnsī 'lōōr a Sool nubie pō lo a wō le nyere go. Wō ir naa a ba tōō so wō a Nāanm̄n kōō.

XIX Wōn wa di a bōdiir baar wō le nyen kpēō, na wō jānε a poturbo bala sē a be a Damaskus bālāa.

XX Ajienaa, wō piel 'yere a Nāanm̄n 'yer be a ba lōōfō jiir, na wō 'yere ūka a Yesu ū naa Nāanm̄n Bie.

XXI Bala jaa na wō a wō 'yer ka a 'maa ba nεε a ba sōō, “A ba ū a daba nyāna le ir gere a bala a be a Jerusalem na bōōō a yuor nyāna ε? Na wō wa a ka mī ūka wō wa nyōōr a bala mī chiin ti kō a Juu nibe bōōō niberē ε?”

XXII Tiche ka a Sool kpēō chene pōōō 'yōōnō ka wō 'yer tōō a Juu nibe na kpiere a Damaskus na wō wiil ba ūka a Yesu le ū a Nī-iraa.

XXIII Ber yōō na wa pō, a Juu nibe guor taa ūka ba kō a Sool,

XXIV tiche kaa a Sool bōōn a ba guorfō. Mōtōō nī tāsōō jaa le ba mōō nībir guro wō a tēe dōōō nεε, bōōō a wō kō fō.

XXV Tiche ka a bala na turo wō 'mōō wō 'yōō pīε pō tāsōō na ba tur wō bar ka wō tu a dāpuor dachin pō suu.

XXVI Wōn ti ta Jerusalem, wō bōōō naa ūka wō lōōnō nī a poturbo tiche a ba joro wō dābāε, baa sōō ūka wō ū naa a poturo āsōō ε.

XXVII Tiche ka a Banabasi tara wō chiin be a nūtōnsī sē. 'Lō le pāa man kō ba a le a Sool na nyε a si Soro a sōr pō, ka a Soro 'yer 'yer kō wō. Wō 'yer ūka a be a Damaskus wō mōō 'yer a Yesu yuor 'yer, na wō ta jo dābāε ε.

XXVIII A Sool jānε a be a ba sē na wō so wō māε yōōō be a Jerusalem na wō mōōō a si Soro Yesu yuor 'yere ba joro dābāε ε.

XXIX Wō ma 'yere naa ka a 'lō nī a Juu nibe bala ban dōō a paal yuo pō ka baa tōōō 'yere a Juu kōkōr ε, ma chirε taa, ka ba bōōō a wō kōfō.

XXX A poturbo na wa wō a nūtō ba tara wōn chiin a Sisariya ti bar ka wō chen Tasusi.

XXXI Damfō ba le be a bala na puoro be a Judiya, Galilee nī a Samariya, ka a nyā'maar. Ba kpēme naa ka a Nāanm̄n Sīε 'yōō ba ākpēō ka ba nōōnō na ba joro a si Soro dābāε.

XXXII Ka a Pita yōōō a tēn na wō wa chen Lida ūka wō ti piir a Nāanm̄n puorbo kaa.

XXXIII Be le wō ti nyε daba ban bōōō Ainīyas na gber gā yuomo aniin.

XXXIV Ka a Pita bōōō wō, “Ainīyas, Yesu yuor pō, sa. Ir saaju na fō pilō a fō bōgānaa.” Ajienaa le a Ainīyas ir saaju.

XXXV Ka a Lida nibe ba jaa ni a Saron nibe na nye a le, a ba lieb puoro a si Soro.

XXXVI Põõ kõõ mi na dõõ puoro ben a be Jopa, ka ba buõlo wõ Tabita, a yo bõ'yen 'lõnõ le ba lieb buõlo Dõõkas. Wõ ma maala na vula na wõ sõnõ a nõn dēme.

XXXVII A sõõ 'lõnõ le wõ i baal na wõ kpi, a ba so wõ a kõõ don gaal be a bõõprie põ.

XXXVIII Lida ni a Jopa mi ba jãa ε, kaa a pupuorbo wõ ika a Pita ben a Lida, a ba tõ nibe ayi ka ba ti sõr wõ, "Yãayãabile a wõ wa fõõ."

XXXIX Ka bala naa Pita jaa 'mataa chen, won wa ta ba de won don be a bõõprie die põ. A põõkõε ba jaa ara na jilõ wõ kõnõ na ba wile a Pita a fuusu ni a fõõr a Dõõkas na maal won dõõ chene be a ba sē.

XL Pita diin ba jaa a ba yi a be a die põ, ti na wõ gbur dumo sõr Nãanmõn, na wõ lieb tor a kũu ti 'yer, "Tabita ir." A wõ yuo a nibie nye a Pita na wõ ir jãne.

XLI Ka a Pita nyõõ wõ a nõu sõõ wõ a wõ ir ara, ti pãa buõl a bala na sõõ ni a põõkõε ka ba kpe wa nye a wõ i ni nibir.

XLII Ka a yele nyãna jaar a Jopa wõ jaa ka a nibe yõõ jie wa sõõ a si Soro.

XLIII A Pita jẽn be a Jopa bãlãa a daba kõõ ban buõlo Simon na ma nõnõ gãma yir.

X

I Be a Sisariya, daba kõõ dõõ be be a ba buõlo wõ Konliyõs, wõ be naa a sojasi gbul 'lo põ a Itali nibe na buõlo a sojasi kõbaa nikpēε.

II 'Lo naa wõ yir dēme ba jaa puoro naa na ba joro Nãanmõn dãbãε, na wõ ma kõrõ a nibe bala an wõnõ põrõ, na wõ mi ma sõrõ a Nãanmõn ba gala ε.

III Bũbir ãsõõ le a mõtõõ na wa bal, a wõ gã jãn jaa cheche nye a Nãanmõn malaka a wõ wa ara a wõ sē ti buõl wõ, "Konliyõs."

IV Ka wõ chaal a le 'yõõ wõ ti sõr, "Bo le N Soro?" Ka a malaka 'yer, "A

fõ puorfõ ni a kufõ fon kõrõ a nõn dēme don ti põõ a Nãanmõn ka wõ tara a fõ tier.

V Põpãanyã, tõ nibe ka ba chen a Jopa ti tara daba kõõ na di Simon ti ba buõlo wõ Pita a wõ wa.

VI Wõ kpiere naa a daba na nõnõ gãma mi na di a Simon yir, ka a wõ yir gbur a man kpēε gogoro."

VII A malaka na wa chen baar, Konliyõs buõl naa a wõ tõtõnõ ayi ni a soja ãsõõ mi na puoro na ma sõnõ wõ.

VIII Wõ man a le jaa na i ti tõ ba a Jopa.

IX A wer na wa chaar mõtõtuo sõõ, ka ba be a sõr põ chiine ti gburõ a tēε, a Pita mi don a gar ju Nãanmõn sõrfo jie.

X Ka a kõ kpe wõ a wõ buõro bõkõõ na di, ban chene maala a bõdiir ka a dedee kpe wõ.

XI A wõ nye saaju na yuo a wõ nye bõkõõ fika fõkpēε na gbũ jir anaar ka wõ suro wa gburõ a tēε.

XII Ka a dõgbēε anaar a jaa burõ be ni a tēε bõvõõrsi ni a lubilõõrsi a jaa.

XIII Be le a kõkõr pãa 'yer kũ wõ, "Pita, ir kũ 'wõb."

XIV Tiche ka a Pita 'yer, "Sire jaa, kai. N Soro, n ba 'wõb a dõdēbe anyãna ni a dõchiirsi anyãna ãsõõ jaa ε."

XV Ka a kõkõr le 'yer go, "Ta buõl bon jaa bõdēer 'lo a Nãanmõn na maal a wõ i bõsõ ε."

XVI Gbēε ata le a i, tiche ka a fõbaa le jaa a le ne don a saaju ajienaa.

XVII Le a Pita na chene pere a nyefõ nyã par, ka a dõõr bala a Konliyõs na tõ mi nyen a Simon yir na ba ara a dõdõr neε.

XVIII Ba buõl sõr, "Daba na di Simon ti ba buõlo wõ Pita ka le wõ kpiere õ?"

XIX Le a Pita na chene tiere a nyefõ nyãna ka a Nãanmõn Siε 'yer kũ wõ, "Simon, dõõr ata le buõro fõ sõrõ.

XX Ir suu a ba sē, taa ure wa baala fon na lõõ chiin ba ε, maa le tõ ba."

XXI Ka a Pita ir suu ti nye a nibe na wõ 'yer, "Maa le i a nire yin bõro, bãa 'yõo yi wa?"

XXII A ba 'yer, "Konulyos na i a sojasi nukpẽe sã le si yi. A wõ yele tor naa ka wõ i nire na joro Nãanmın dãbãe ka a Juu nibe ba jaa 'yõonõ wõ. A Nãanmın malaka wa 'yer kũ wõ ika wõ bõol fõ a fõ wa be a wõ yir a wõ wõ le jaa fon na man."

XXIII A Pita pãa tara ba kpẽn ti gaal. Ka a wer chaar, a bala ni a Pita ni a pupuorbiir bamine na yi a Jopa põo ba a ba 'mataa chen.

XXIV Ba chen ka a wer ti chaar a ba ta a Sisariya, ka a i a Konulyos mi chele ba naa na wõ bõol a wõ yir dẽme ni a wõ barmine ba jaa lõo taa a ba jẽ gu.

XXV Le a Pita na ta kpere a Konulyos yir wõ ir tuor a Pita gbur dumo a wõ niem na wõ puor wõ ni 'yõofõ.

XXVI Tiche ka a Pita nyoo wõ a wõ ir, ka wõ 'yer, "Ara, a maa mi nisaal le n mi i."

XXVII Wõ 'yer wõ naa le ti kpe a die põ ti nye niyoo na duo.

XXVIII A wõ 'yer kũ ba, "Yin mãe bõon naa an ba tara sor ika a sin Juu nibe ba lõonõ ni a yin bala na ba i a Juu nibe e. Tiche Nãanmın wiil ma naa ika n taa bõol nire jaa nideer e, bu nisõo naa e."

XXIX Ala le so yin wa bõol ma n ba baala e, bu 'yer ika n kõ wa e, bo 'yõo le yi bõol ma?"

XXX Ka a Konulyos 'yer, "Ber anaar ni dina in be a die põ soro Nãanmın a mõtõo na bal baar. Ajienea le ka a i daba na su fuu ka wõ nyile wa ara a n sã,

XXXI ti na wõ bõol ma, 'Konulyos, Nãanmın wõn a fõ suorfo na wõ tier a fõ kofõ fon koro a nõn dẽme.

XXXII Tõ nire a wõ chen a Jopa ti bõol Simon ban le bõolo Pita, wõ be naa a daba ban bõolo a Simon na nõnõ gãma ka a yir gbor man gogoro.'

XXXIII Ala le so ka n mi tõ a fõo a le ne bõol fõ, a fõ mi pel põo ti wa.

Põpãanyã, Nãanmın niem le si jaa jãne ti na chel bon jaa a si Soro na tõn fo ika fo wa 'yer kũ si."

XXXIV Ka a Pita pãa piel na wõ 'yere, "Põpãanyã n pãa bõon naa ika Nãanmın ba ooro e.

XXXV Tiche wõ ma den niboro ba jaa na joro wõ dãbãe ti maal a le na tor.

XXXVI A 'yer nõo nyã le a Nãanmın tir kũ a Isiral nibe ni a nyã'maar 'yer na tu a Yesu Kırısito na i a bon jaa Soro sã.

XXXVII Yi bõon naa ala na i a Judiya paal wõ jaa na piel a Galilee a le a Joon na wa mool a Nãanmın kõo sofo 'yer baar.

XXXVIII Le a Nãanmın na ir a Yesu na yi Najareti na wõ de a wõ Sire ni a wõ kpẽo kũ wõ. Wõ yon a ka wõ jaa jilõ na wõ maala vıla sãana ni baalsi ni a bala jaa a deer soo na tara, bojũu Nãanmın ben a wõ sã.

XXXIX "Sin le nyen nibir, a ala a jaa won tõ a Juu nibe tẽn põ, ni a Jerusalem. Ba nyoo won kpa yool a daa ju ka wõ kpi.

XL Tiche Nãanmın sãti wõ naa a kũu põ, a ber ata daar a wõ ir i vor na wõ vẽ a ba nye wõ.

XLI Nibe ba jaa ba le nye wõ e, tiche a sin na i a dãasie dẽme a Nãanmın na de nie ir, sin ni 'lo 'mantaa di ti nyũ won wa ir a kũu põ baar.

XLII 'Lo le kpãkpãan si ika si mool 'yer kũ a nibe ika 'lo le a Nãanmın ir ka wõ i a vose ni a kpiisi 'yer tooro.

XLIII 'Lo le a Nãanmın 'ye'yerbe ba jaa 'yer a wõ 'yer ika, nire jaa wa soo de wõ, won nyen yelbier vẽ kofõ tu a wõ yuor põ."

XLIV Le a Pita na chene 'yere a anyãna, ka a Nãanmın Sire wa kpe a bala jaa na wõnõ a 'yer nyãna.

XLV Ka a Juu nibe bala na soo de na tu a Pita wa, nee 'maa ba naa a le ban nye a Nãanmın na por a wõ Sire 'yõo a bala na ba i a Juu nibe e.

XLVI A ba wõ ban 'yere kãkoyor na ba peere ni a Nãanmın. Ka a Pita pãa 'yer,

XLVII “Nire na tõõ nmaa a nibe banyāna sör ka ba ta so a Nāanmın kōõ ε? Ba mı nyen a Nāanmın Sıe nıtāa a sın.”

XLVIII Wõ 'yõõ ba naa ka ba so a Nāanmın kōõ nı Yesu Kırısıto yuor, a ba pāa sör a Pita ka wõ be a ba sē bālāa.

XI

I A nıtõnsı nı a yeer na be a Judiya wõ naa ıka a bala na ba ı a Juu nibe ε, mı soon a Nāanmın 'yer.

II Le a Pita na wa lieb chen a Jerusalem a bala na nmaa a yoor ti sool mii 'yõõ wõ 'yere,

III “Fõ ben chen a bala na ba nmaa a yoor yir ti lõõ din ba we?”

IV Ka a Pita pāa piel mana a le jaa na ı na wõ kõ ba,

V “N ben a Jopa tēe põ naa sörõ Nāanmın ka a wa ı ma jaa de dee, ka n nye nyefõ kōõ. N nyen bõkõõ fıka fõkpēe ban tur bar ka wõ yi saaju suu na wõ gbũ jiir anaar ka wõ suu wa ara a be ın be.

VI Be le n muul kaa naa nye dögbēe anaar jaa bõrõ na be ka a wer põ, mōdõn, bõvõrsı lõõn a lubil.

VII Ka n wõ kōkõr na 'yer, 'Pita ir na fõ kõ 'wõb.'

VIII Ka n haa 'yer, 'Kai, n Soro bon jaa na ı deer na ba vıele ε, ba kpe n nēe põ jaa ε.'

IX Ka a kōkõr le 'yer yi a saaju go, 'Ta bõol bon jaa Nāanmın na maal a wõ vıele bõdeer ε.'

X A anyāna ı naa nıtõnõ gbēe ata ti le tõõ a jaa don be a saaju go.

XI “Ajienaa, ka a ı a nibe ata ban tõ a n sē na yi Sisariya mı tån a yir 'lo põ ın kpiere dõdõr nēe.

XII Ka a Nāanmın Sıe 'yer kõ ma ka n tu ba chen naa taa baala ε. Maa nı a yeer ayõõb banyāna le 'mataa chen na sı ti kpe a daba yir.

XIII A wõ man kõ sı a le a malaka na wa a wõ yir wa 'yer, 'Tõ nibe a Jopa ka ba ti bõol daba na di Simon ban le bõolõ Pita.

XIV 'Lo le na waan 'yer wa 'yer kõ fõ ka a fõõ nı a fõ yir dēme ba jaa tu a 'yer 'lo põ nye faafõ.'

XV Ala le ka n piel a 'yer naa 'yere, ka a Nāanmın Sıe wa a ba sē a le won dõõ wa a sı sē a pielfõ.

XVI Ka n pāa tiertõ a le a sı Soro na dõõ 'yer, 'Jõõn den kōõ son, tıche yın 'lo Nāanmın na den a wõ Sıe son yı.'

XVII Ala ı Nāanmın le kõ ba, a kofõ bõ'yen 'lõnõ won dõõ kõ sı a sõõ 'lo sın soõ de a sı Soro Yesu Kırısıto, maa mı nı ana, na nmaa Nāanmın sör?”

XVIII Ban wõ a anyāna, baa le haa nēe ε, ti pēere Nāanmın 'yere, “Nāanmın pāa yuon sör kõ a bala na ba ı a Juu nibe ε, ka ban lieb a ba tier nye nyevõr.”

XIX A sõõ 'lõnõ ban kõ a Sıteven ka a pupuorbo bamıne yēyel ti yi Fonisiya, Sipurusı nı Antiok, na ba mana a 'yer kōrõ a Juu nibe tēe.

XX Ka a pupuorbo bamıne na yi a Sipurusı nı a Sırenı, chen a Antiok na ba mı ti piel 'yere a sı Soro Yesu Kırısıto 'yer nõõ nyā kōrõ a bala na ba ı a Juu nibe ε.

XXI A sı Soro nũu dõõ põõ ba ka a nıyõõ dõõ soõ de na ba lieb turo a sı Soro.

XXII Ka a 'yer nyā lo a pupuorbo na be a Jerusalem toor põ, a ba ir Banabası tõ a be Antiok.

XXIII Won ti ta nye a le Nāanmın na wāe ba, nõõ kpe wõ naa ka wõ 'yõõ ba ākpēõ ti 'yer, ka ba ara nı yelmāe nı a ba nyāa wõ jaa kõ a sı Soro.

XXIV Banabası mı dõõ ı nısõ na seen a Nāanmın Sıe na wõ tara soõfõ na wõ mı tõõ nıyõõ waan a ba wa turo a sı Soro.

XXV Ala puor le ka a Banabası pāa yı a be tu Tasusı ti bõrõõ a sool.

XXVI Won ti nye wõ, ba lieb wa Antiok na ba be be yuon gbul, ka a Banabası naa sool wile a nıyõõ bala. Be a Antiok le a pupuorbo nye a yuor, “Kırısıto turbo.”

XXVII A sõõ nyāna le a Nāanmın 'ye'yere yi be a Jerusalem wa Antiok.

XXVIII A ba āsõõ yuor na di Agabus ir ara, ka Nāanmın Sıe kpe wõ a wõ 'yer, “Kõkpēe na lon a Worom wer wõ jaa.” A kõ nyāna wa lo naa a sõõ 'lo a Kılaudiyus na di a nāa.

XXIX A poturbo banyāna mõ naa na ba ir bõkõõ le a ba fõõ na jā na ba sõõn a yeer bala na be a Judiya.

XXX Ban wa ir a kofõ anyāna, Banabası nı a Sool le ba tõn a ba ti kõ a nıbere.

XII

I A sõõ nyāna le a Nāa Herõd nyõõr a pupuorbo bamıne na won ge.

II Wõ vë naa ka ba ηmaa Jemesı na ı a Jõõn yebe ju.

III A Herõd nyen a le ka a pel a Juu nıbe põõ, ka wõ nyõõ a Pita mı. A anyāna ı naa a sõõ 'lo ban tara a Paanõkõõ Lõõfõ.

IV Won nyõõ a Pita a le, a põõfõ die põ le wõ ti põõ wõ, ti na wõ 'yõõ sojası jiir anaar ka ba jõõõ taa kaara nı wõ. Bojũu wõ bõõõõ naa ıka a Gõl Bar Difõ wõ po baar tıche ka wõ tõõr a wõ 'yer ka nıre jaa nyε.

V Le le ba gu a Pita be a põõfõ die põ, tıche ka a pupuorbiir mõõ nıbir sõõõõ Nāanmın kuro wõ.

VI A tāsõõ 'lõnõõ a wer na chaar ka a Herõd na vë ka ba waan a Pita ka wõ tõõr a wõ 'yer, bõjõõrsı ayi le ba 'yõõ a Pita gbeb sojası ayi ka wõ be a ba sãlsõõ gã guro, ka a sojası bamıne ara a põõfõ die dõõõõr nεε gu.

VII Ajienaa le a sı Soro malaka wa kpe ara a wõ së be a põõfõ die põ, ka a die wõ jaa chaar. Ka a malaka ηme a Pita jaa 'mε 'mε 'mε, sãı wõ 'yer, "Põõ fõõ jaa ir," ka a bõjõõrsı for a Pita nũ'yõõõ põ lo.

VIII Be le a malaka 'yer kõ a Pita, "Su a fuu nı a nafõõõ na fõ 'mõõõ a fõbaa vaar na fõ turo nı ma." Ka a Pita ı a le a malaka na 'yer.

IX Pita tu won a le ti yin a põõfõ die põ, tıche nıbir ba yuo wõ a wõ bõõõn ıka a le a malaka na 'yõõ a wõ maala un sıre ε, wõ tıer man tãa jãn le wõ jāna.

X Ba ti yin a dõõõõr dõõõ 'lo põ, na ba le ti yi a dõõõõr ayi sõõ põ, ti pãa ta a yõõ dõõõõr a kur pãn na põõ. Ban wa ta a wõ yuo wõ yõ a ba yi. A malaka tara na a Pita den a sör dēdēe āsõõ chiin bālãa ti bar wõ ti chen ajienaa.

XI Ka Pita tıer pãa yuo a wõ 'yer, "Põpãanyã n bõõõn naa an ba ı baal ε, ıka a Nāanmın le tõ a wõ malaka a wõ wa 'loo ma faa a Herõd nũu põ, nı a le jaa a Juu nıbe na tıer ıka ba ge ma."

XII A anyāna won wa tıer yuo, wõ chen a Mεer na ı a Jõõn Maakı ma yir, be le a pupuorbiir yõõ lõõ taa sõõõõ Nāanmın kuro wõ.

XIII Pita wa kpoor a yõõ dõõõõr pãn, ka a gbãgbaa põõbile ban bõõõõ Woroda chen a pãn yuofõ jie.

XIV Won wa wõ ka a ı Pita kõkõr le ka a nõõ kpe wõ ti põn bar, waa yuo a pãn ε, ti lıeb jo kpe a die põ ti 'yerε, "Pita le be a yõõ dõõõõr nεε!"

XV A ba tãn wõ pıpii bar ti 'yer kõ wõ, "Gelfõ baal le kpe fõ!" Ti wõ chene mõõ nıbir 'yerε ıka sıre jaa le, ka ba 'yer, "A wõ malaka tõõ le."

XVI Tıche ka a Pita chene kpooro a pãn, ka ba ti yuo nyε ka a ı 'lo le ka a nεε 'maa ba.

XVII Ka a Pita wılwıł ba a nũu a ba bar gõn tıche ka wõ man a le a sı Soro na yin wõ a põõfõ die põ. Wõ 'yer kõ ba ıka ba ti 'yer kõ a Jemesı nı a yeer, na wõ bar ba ti yi chen jıyuo.

XVIII A wer na chaar bibio, ka a sojası ı chıcham na ba sõõõ taa, "Bo le na tara a Pita?"

XIX Herõd vën ka ba yõõõ wõ faa na baa nyε wõ ε, na wõ kpãkpãan a sojası mı faa ti 'yer ıka ba kõ ba. Ka a Herõd pãa yi a Judiya na wõ chen a Sisariya na wõ ti jānε a be bālãa.

XX A Herõd dõõõ tara a Tire nıbe nı a Sidon nıbe nı jεer, ka ba nyetaa nεε na wa a nãa 'maalfõ jie. Blastus na ı a nãa gbãgbaa won 'yõõõõõ së le ba tõ ıka wõ 'maal a nãa kõ ba bojũu a wõ wer põ le ba nyere a ba bõõdiir.

XXI Bıbir kõõ, a Nāa Herõd sun a wõ nafõõõr jānε nı a nãa dakõõõ ju, na won 'yer 'yer kõ a nıbe.

XXII Ka a nıbe ηmiere chelsı 'yerε, "Nımun kõkõr le a nyāna na 'yerε, nıre ba le ε."

XXIII Ajienaa le ka a sı Soro malaka wa 'yõõ wõ baal bojũu waa de a

'yõofu kɔ a Nāanmɪn ε, ka a bufulo 'wɔb a nyaba ŋma ka wɔ kpi.

XXIV Tiche ka a Nāanmɪn 'yer chene yaara.

XXV Le a Banabasɪ nɪ a Sool na wa tō a ba tōmō baar a Jerusalem, ba tara naa Joon Maakɪ 'mataa chiin.

XIII

I A Nāanmɪn puorbo bala na be a Antiok, ba tara naa bamɪne ka ba 'yere a Nāanmɪn 'yer ka a bamɪne mɪ ɪ wiwiillbe, Banabasɪ nɪ Simeon ban boolo Nɪsɔɔlaa, Lusiyusɪ na yi a Sireni tēe pɔ, nɪ Manayen ban dōo 'mataa guol a Nāa Herod, nɪ a Sool.

II A le ban gal a kō na ba sooro a sɪ Soro, ka a Nāanmɪn Sɪe 'yer kɔ ba, "Yɪ ir a Banabasɪ nɪ a Sool kɔ ma ka ba tō a tōmō 'lo 'yōo ɪn bool ba."

III A le ban gal a kō ba di bon jaa ε, ba dool ban a nuur soor Nāanmɪn kɔ ba tɪ bar ba sɔr ka ba chen.

IV A nibe ayi banyāna den a sɔr ka a Nāanmɪn de ba nie suun be a Selusiya na ba tɪ kpe a gboro chiine a Sipurusɪ.

V Le ban tɪ ta a Salamis, ba mool a Nāanmɪn 'yer a be a Juu nibe loofu jiiir. Ka a Joon Maakɪ be a ba sē na wɔ sōnō ba.

VI Ba yon a man dōdol wɔ jaa tɪ ta Pafos, be le ba tuor a Juu nire jiboro āsɔɔ na ma ŋmara jirst ka a wɔ yuor di Bar-Yesu.

VII Wɔ dōo be a Segiyusɪ Poolusɪ na kaara a dōdol na ɪ yē sɔɔ, a tēkaara nyāna le bool a Banabasɪ nɪ a Sool booro ɪka wɔ wō a Nāanmɪn 'yer.

VIII Tiche a Elimasɪ na ɪ a jiboro a wɔ yuor par le a le ne, ŋmaan a Banabasɪ nɪ a Sool sɔr ba booro ɪka a tēkaara nyāna wɔ sɔɔ a Yesu ε.

IX Ka a Sool nyāna ban boolo a Pool na seen a Nāanmɪn Sɪe kaara a Elimasɪ jaa tāu tɪ wa 'yer kɔ wɔ.

X "Fɔ ɪn Satan bie na fɔ ɪ bōsōn a jaa dōdōmō. A fɔ pɔɔ seen naa belfo nɪ belfo 'yer bie, fɔ kō bar a jir fon booro ɪka fɔ sōon a sɪ Soro sɔr dēdēe bar ε?"

XI Pōpāanyā a sɪ Soro na ŋme fɔ naa ka fɔ jōo tɪ tān sōo kōo, fɔ kō le

tōo nye mōtōo chāa ε." Ajiēnaa le a Elimasɪ nibe de, ka a libe pɔɔ wɔ, ka wɔ boolo booro nire na nyoo wɔ nūu.

XII A le a tēkaara na nye a le na ɪ, wɔ soon de, bojūu nee 'maa wɔ naa a le ban wile a sɪ Soro ye.

XIII Pool nɪ a wɔ taaba kpēn a gboro yi a Pafos chen be a Perga na be a Pamfiliya be le a Joon Maakɪ tɪ bar ba tɪ lieb chen a Jerusalem.

XIV Ka ba yi a Perga chen Antiok na gbor a Pisidiya, a Pēnfo Bɪbir daar ba kpēn a loofu jie na ba tɪ jānε.

XV Ban wa kar a Mosesɪ Nee nɪ a ala a Nāanmɪn 'Ye'yere be na seb baar, a loofu jie nibe sɔr naa Pool nɪ a wɔ taaba, "Yeer, yɪn tara 'yer na sōon a nibe sɪ kɔ yɪn sɔr, yɪ 'yer."

XVI Ka a Pool vaa ir wilwil ba a nūu tɪ 'yere, "Isɪral nibe woi, nɪ a yɪn na ba ɪ a Isɪral nibe ε, na puoro a Nāanmɪn, yɪ chele a le ɪn 'yere.

XVII A Nāanmɪn nyā a sɪn Isɪral nibe na puoro le dōo chel ir a sɪ sākpaɪmɪne na wɔ vē ka ba doo paal be a Ijipiti pɔ. Kpēo le wɔ de faan ba yin a paal 'lo pɔ,

XVIII na wɔ bōo tara ba be a mōgōo pɔ yuom ljaayi (40).

XIX Paal borsɪ ayopōi le a Nāanmɪn dii bar be a Kanaan tɪ de a wer 'lo kɔ a wɔ nibe ka a ɪ ba sofo.

XX "A anyāna a jaa loon taa ɪ yuom koor anaar dool ljaayi nɪ pie (450). A anyā puor, Nāanmɪn kɔ ban 'yer toorbo tɪ tān a Samuwel na ɪ a Nāanmɪn 'ye'yere sōo.

XXI Be le ka a nibe pāa wa soor Samuwel a wɔ bo nāa kɔ ba, ka Nāanmɪn de a Sool na ɪ a Kɪsɪ bidaba kɔ ba na ɪ a Benjamin bal nire a wɔ ɪ a ba nāa yuom ljaayi (40).

XXII Wɔn wa ir a Sool bar, wɔ den a David ka wɔ ɪ a ba nāa. Nāanmɪn 'yer naa, 'N nyen a David na ɪ a Jesɪ bidaba ka a n āgān 'maa, wɔn maal ye le a jaa ɪn booro ɪka wɔ ɪ.'

XXIII "A Nāa David nyāna bal par pɔ le a Nāanmɪn ir a Fafaara Yesu kɔ a Isɪral nibe nitāa le wɔn dōo tɪr a nee.

XXIV Sere tiche ka a Yesu wa, Joon moolo naa a tier liebfo 'yer na wo suoro a Isral nibe ba jaa a Nãanmın köö.

XXV Le a Joon na wa baaraa a wo tömõ, wo 'yer kú ba, 'An le yi tier ika n i naa? N ba i a 'lo yın tier ε, tiche wo ben a n puor waara, n ba see ika n for a wo nafõbõ ε.'

XXVI "Maa yeer na i Abraham yon ni a yın na joro a Nãanmın dãbãe na i a bala na ba i a Juu nibe ε, sın 'yõõ le a faafõ nyãna wa.

XXVII Bojũu, a nibe na be a Jerusalem ni a ba nibe ba chel a Yesu ε, na ba 'yõõ wo 'yer ka a le a Nãanmın 'ye'yerbe na seb a ba ma kara a Pẽnfo Bıbir jaa i.

XXVIII Ba gban ba dõõ nye yele jaa na wiil ika wo seen kũu ε, ti ba suor a Pilate ika wo vẽ ka ba kú a Yesu.

XXIX Ban wa maal a le jaa ban seb a wo yele baar, a wo poturbo yõõ won a daa ju na ba ti ũu a yaa põ.

XXX Tiche ka a Nãanmın ir wo a kũu põ.

XXXI A ber yõõ na wa po, a bala won dõõ lõõ yon yin a Galilee ti tãn a Jerusalem, ba nye wo naa, bala le i a dãaste dẽme a põpãanyã kú a sı nibe.

XXXII "Sın 'yere naa a 'yer nõõ nyãna korõ yi, a Nãanmın na dõõ tir a nee kú a sı sãakpãmıne.

XXXIII Nãanmın maal kú a sın na i a yon a le won dõõ tir a nee kú a sı sãakpãmıne, na wo sãı a Yesu yin a kũu põ. Nitãa le an seb a Yiel Gãma ayi põ, 'Fo i naa a maa bie, dına n lieb a fõ sãa.' (Yiel Gãn 2:7)

XXXIV Le a Nãanmın na sãı wo a kũu põ ni nyã, wo kõ le kpi põõ go ε, a 'yer nyãna le wo 'yer, 'In kú yi naa a yelsõn ni a sõõfo 'lo in tir a nee kú a David.' (Isaiya 55:3)

XXXV A jie ãsõõ le 'yer ika, 'Fo kõ vẽ ka a fõ Cheche Sõõ kpe põõfo jie ε.' (Yiel Gãn 16:10)

XXXVI "A Nãa David na wa tõ le a Nãanmın na buorõ a wo sõõ, wo kpi naa ka ba ũu wo be a wo sãamıne yar par, ka a wo ãgãn põ.

XXXVII Tiche a 'lo a Nãanmın na sãı a kũu põ, ba kpe põõfo jie ε.

XXXVIII "A le jũu n yeer, n buorõ naa ika yi bõõ ka a tu naa a Yesu 'yõõ ka ba mool yelbier vẽ kufõ kú yi.

XXXIX A tu naa a wo 'yõõ ika nıre jaa na sõõ de, Nãanmın na faa won yin a ala a jaa a Mosesı Neε na kõ naa tõõ faa wo ε.

XL Yi bõõnõ sõ, ka a le a Nãanmın 'ye'yerbe na dõõ 'yer taa wa a yi sã ε.

XLI 'Nye a yın na kperε, yi bõbor na yi we, bojũu in maal yele kõõ a yi sõõ yın ba be na sõõ de ε, ala i nıre ãsõõ gba 'yer kú yi.' " (Habakuk 1:5)

XLII Le a Põõl ni a Banabası na wa yire a ba lõõfo jie, a nibe le suor ba naa ika ba le wa a Pẽnfo Bıbir Daar wa 'yer a 'yer nyãna go.

XLIII Le a lõõfo dẽme na wa yaar, a Juu nibe yõõ jie ni a bala na lieb a Juu nibe turo naa Põõl ni a Banabası na ba burõ ni ba kpãkpãana ba 'yere ka ba mõõ nıbir ni a Nãanmın wãefõ nyã põ.

XLIV A Pẽnfo Bıbir na le wa ta, a tẽdẽme yõõ jie ti lõõn taa na wõ a sı Soro 'yer.

XLV Le a Juu nibe na nye a nıyõõ ba nyãna, nyuur kpe ba naa ka ba torõ chire ni le a Põõl na 'yere.

XLVI Ka a Põõl ni a Banabası ba jo ba dãbãe ε, ti 'yer kú ba, "Sın 'lo, sın den nie 'yer a Nãanmın 'yer kú yi. Tiche yın ben tor bar na yaa kaa a yi mãe ika yi seen naa a nyevor na ba tara baarfõ ε, põpãanyã 'lo sın lieb chen a bala na ba i a Juu nibe sã.

XLVII Nitõ le a sı Soro kpãkpãan sı ika sı i, 'In maal fõ naa ka fõ i chãa kú a bala na ba i a Juu nibe ε, ka fon chiin a faafõ 'yer ti tãn a tẽe baaraa.' " (Isaiya 49:6)

XLVIII A le a bala na ba i a Juu nibe ε, na wõ a 'yer ba puõ pel naa ka ba de 'yõõfo kú a sı Soro 'yer, ka a bala jaa a Nãanmın na ir ika ba nye a nyevor na ba tara baarfõ ε, sõõ de.

XLIX Ka a sɪ Soro 'yer jaar a paal 'lo wɔ jaa.

L Tɪche ka a Juu nɪbe dam a pɔbɔ bala na turo a Juu nɪbe puorfɔ tɪ ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, nɪ a tēe nɪdierbe 'yɔɔ ka ba dii a Pɔɔl nɪ a Banabastɪ bar a paal 'lo pɔ.

LI Ka ba pāpā a ba gbɛɛ tã-uul 'yɔɔ ba ka a wiil ɪka Nāanmɪn na ge ba naa tɪ na ba chen a Ikoniyum.

LII Ka a nɔɔ kpɛ a poturbo bala ka ba sɛɛn a Nāanmɪn Sɪɛ.

XIV

I Be a Ikoniyum lɛ a Pɔɔl nɪ a Banabastɪ ma chen a Juu nɪbe lɔɔfɔ jie, be lɛ ba man a 'yer jaa nɛ nɛ nɛ ka a nɪyɔɔ bamɪne na ɪ a Juu nɪbe nɪ a bala na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, sɔɔ de a 'yer.

II Tɪche ka a Juu nɪbe bala na ba sɔɔ de ɛ, dam a bala na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, sɔɔ a ba tɪɛr ka baa bara a yɛɛr ɛ.

III Pɔɔl nɪ a Banabastɪ jɛn a be na ba kor bālāa, na ba 'yere a sɪ Soro 'yer ba joro dābāɛ ɛ, ka a sɪ Soro māɛ wiil ɪka a wɔ wāɛfɔ 'yer ɪn yelmāɛ na wɔ sɔɔ ba a ba tɔɔ tɔ yelwiilstɪ nɪ nɛ'maa tōmɔ.

IV Ka a tēdēme ŋma jiiɛr ayi, a bamɪne pɔɔ a Juu nɪbe, ka a bamɪne nɪ pɔɔ a nɪtōnsɪ.

V Nechɪɛ lon a Juu nɪbe nɪ a bala na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ nɪ a ba nɪberɛ chara pɔ, ka ban maal Pɔɔl nɪ a Banabastɪ dɛɛr lɔb ba nɪ kɔsɪbe.

VI Tɪche a ba bɔɔn na ba jo chen a tēn anyāna na be a Likoniya paal pɔ, Lɪstɪra nɪ a Debi nɪ a tēn ala na jilɔ a be.

VII Be lɛ ba chɛnɛ mɔɔ nɪbir na ba mɔɔlɔ a 'yer nɔɔ.

VIII A be a Lɪstɪra, dagberɛ kɔɔ ben be ban lɔɔ dɔɔn ka waa chen kaa jaa ɛ.

IX Wɔ cheɛ naa lɛ a Pɔɔl na 'yere ka a Pɔɔl kaa wɔ jaa tãu nɪɛ na wɔ bɔɔn won tara sɔɔfɔ na sa.

X A wɔ bɔɔl a daba 'yer, "Ir ara naa fɔ gbɛɛ." Ka a daba vaa ir na wɔ piel chiine.

XI Lɛ a nɪbe na wa nɪɛ a lɛ a Pɔɔl na ɪ, ka ba ŋme chelma nɪ a Likoniya kɔkɔr pɔ, "A ŋmɪme lɛb nɪbe suu wa a sɪ sɛ!"

XII Ba bɔɔlɔ naa a Banabastɪ "Jeyusɪ," na ba bɔɔlɔ a Pɔɔl mɪ "Hemɪsɪ," bojūu 'lo lɛ dɔɔ ɪ a 'yɛ'yere. 2

XIII Ka a Jeyusɪ nyā puorfɔ yir na dɔɔ ara a tēe kɔkɔr bɔɔrɔlɔro waan nɪ nadai nɪ a vapuulstɪ bojūu 'lo nɪ a nɪyɔɔ bala bɔɔrɔ naa ɪka ba lo bɔɔr kɔ ba.

XIV Tɪche lɛ a nɪtōnsɪ, Banabastɪ nɪ a Pɔɔl na wa wɔ a lɛ, ba tɔɔn a ba fuusɪ chɪɛr tɪ jo kpɛ be a nɪyɔɔ bala pɔ tɪ tãna,

XV "Nɪbe, bāa lɛ yɪ maala a lɛ? Sɪn mɪ ɪn nɪbe, nɪsaalba a yɪ kaar. Sɪn waan naa a 'yer nɔɔ nyā wa kɔ yɪ, na sɪ 'yere yɪ ɪka, yɪ lɛb yɪ a yelpɔrsɪ anyāna pɔ, tɪ turo a Nāanmɪn vor. 'Lɔ lɛ maal a saaju, nɪ a tēe, nɪ a man kpɛɛ, nɪ bon jaa na be be.

XVI A kɔr jaa wɔ dɔɔ bar ka nɪre jaa turo a wɔ sɔr.

XVII Tɪche wɔ ma wiil a lɛ won ɪ maal vɪla sɔɔ, na wɔ ma wiil a wɔ maal vɪla vɛ ka a saa yɪ saaju waara, ka a bɔbɔɔrsɪ sɔɔ mɪ be be. Wɔ ma kɔ yɪn a bɔdiir yɔɔ ka yɪ pɔɔ pel."

XVIII A 'yer nyāna gba ban 'yer, tɪche a chɛnɛ na ɪ tuo ka ban ŋmaa a nɪbe sɔr ka ban bar a bɔɔr lofɔ.

XIX Ka a Juu nɪbe bamɪne na pāa yɪ a Antiok nɪ a Ikoniyum wa tɔn a nɪyɔɔ bala 'yɔɔ ka ba lɔb a Pɔɔl nɪ kɔsɪbe vu yɪn bar a tēe kɔkɔr tɪɛr man tãa wɔ kpi naa.

XX Tɪche ka a Nāanmɪn puorbo tɪ ŋmaa jilɔ wɔ ara nɪ ka wɔ ir kpɛ a tēe pɔ. A wer na wa chaar ka 'lo naa Banabastɪ chen a Debi.

XXI Be lɛ ba tɪ mɔɔl a 'yer nɔɔ a tēe 'lo pɔ, ka a nɪyɔɔ jaa sɔɔ turo a Yesu. A ba pāa lɛb chen a Lɪstɪra, Ikoniyum nɪ a Antiok,

2 **XIV:XII 14:12** A Jeyusɪ ɪn ŋmɪn a Greek nɪbe na dɔɔ puoro. A Hemɪsɪ lɛ ba mɪ dɔɔ tɪɛr ɪka 'lo lɛ ɪ a wɔ tɔtōnɔ.

XXII ti mōlo a pupuorbiir 'yõon ba ākpāen ka ba ara ni yelmāe a soofō pō, na ba 'yerε, “Dooye yōō pō le sūn tu ti kpe a Nāanmūn nāalõō pō.”

XXIII Pōol ni a Banabasī ir nīdierbe kō ba a ba kaara a puorfō dēme āsōō jaa. Ba gal kō na ba sōr Nāanmūn ti de ba 'yõō a sī Soro ban sōō nūu pō.

XXIV Ba kpēn tala a Pisidiya, ba wa ta naa Pamfliya,

XXV ban wa mōol a 'yer a Perga, ba suun chen be a Ataliya.

XXVI Be a Ataliya le ba yi ti kpe a gboro chen a Antiok. Be le ba dōō de ba 'yõō a Nāanmūn nūu pō ka wō sōō ba, a ba tōō a tōmō a be tō baar.

XXVII Ban ti tara jaa le ba bōol a pupuorbiir lōō taa na ba man a le jaa a Nāanmūn na de ba tōn ni a le mi won yuo sōr kō a bala na ba i a Juu nibe ε, ka ba tōō sōō de.

XXVIII Ba jēn a be kor bālāa ni a poturbo.

XV

I Nibe bamūne yin be a Judiya suun wa a Antiok wa wile a yeer 'yerε, “Yin baa sōō ka ba ηmaa yi a yōōr nītāa le a Mosesi na bin ε, yi kō nye faafō ε.”

II A anyāna vē naa ka a Pōol ni a Banabasī ni a nibe mīi 'yõō taa ka a i nechure. Be le a ba ir Pōol ni a Banabasī ni a pupuorbiir bamūne 'yõō ika ba chen a Jerusalem ti nye a nītōnsi ni a niberε ni a 'yer nyāna.

III A pupuorbiir na wa bar ba a sōr, ba chen ti yi a Fonisiya ni a Samariya na ba man a le a bala na ba i a Juu nibe ε, na lieb puoro a Nāanmūn. Ka a yeer ba jaa pōō pel ni a 'yer nyā.

IV Ban wa ta Jerusalem, a pupuorbiir ni a nītōnsi ni a niberε de ban nuur ayi, ka ba man a le jaa a Nāanmūn na de ba tōn.

V Ka a pupuorbiir bamūne na chenε tara a Farasee wiilfo ir ara ti 'yer, “A nīyor banyāna, a sēε naa ka ban ηma a ba yōi na ba tu a le a Mosesi na bin.”

VI A nītōnsi ni a niberε lōōn taa na ban guor a 'yer nyāna.

VII A le ban mana taa ti ta sōō, Pita ir 'yer kō ba, “Yeer, yi bōō naa ika sōō kōō Nāanmūn ir man a yi pō, ka a bala na ba sī a Juu nibe ε, mi na wō a faafō 'yer nōō 'yer yi a n nēε pō, na ba sōō de.

VIII Nāanmūn na bōō nīre jaa nyāa le wiil ika wō sōōn de ba na wō kō ba a wō Sīε nītāa le won kō sī.

IX Waa maal a sūn ni a bala ka sī tēε taa ε, wō pēen a ba nyāa ban sōō jūu.

X A le jūu, bāa 'yõō le yi mōoro ika yi beer Nāanmūn kaa, na yi tuo a poturbo tuor a sī sāakpāmūne na ba dōō tōō tuo ε?

XI Kai, sūn sōō naa ika a tu naa a sī Soro Yesu wāefō jūu le sī nye faafō nītāa a bala kaar.”

XII Ka a nīyōō bala na duo i jaa gbulo, ti chele a le a Pōol ni a Banabasī na mana a yelfersi ni a ne'maa tōmō a Nāanmūn na de ba tōn a bala na ba i a Juu nibe bala pō.

XIII Ban wa 'yer baar ka a Jemesi mi 'yer, “Yeer, yi chele ka.

XIV Simon man kō sī a le a Nāanmūn na dōō tiertō a bala na ba i a Juu nibe ε ika won ir nibe a ba pō, kō a wō māε.

XV Ka a le na dōō seb a Nāanmūn gān pō ni a 'yer nyā i yelmāε.

XVI 'A anyā puor, in lieb ti mē a Nāa David yir 'lo na lo. In men a 'lo na ηmer, naa le maal wō.

XVII Ka a nibe bala na che pāa na yō bō a Soro ni a bala na ba i a Juu nibe ε na bōolo a n yuor, le le a sī Soro 'yer na maal a yele anyāna,' (Amosi 9:11-12)

XVIII ka ba bōōn a kōr jaa jaa.

XIX “Maa 'yer ni nyā ika sī ta vē ka a i tuo kō a nīyor banyāna na here waara a Nāanmūn sē ε.

XX Tiche yi i a sī seb kō ba ika yaa, ba taa dire tu bon ε, na ba taa sēne ε, dōō na var kpi ba taa ooro ε, na ba taa ooro jāi ε.

XXI Bojūu, le le a Mosesi bin a nēε ka a Juu nibe ma mōolo a 'yer nyāna

a tēn a jaa ka ba mī ma kar naa a ba lōofo jīir a Pēnfo Būbir Daar jaa.”

XXII Ka a nūtōnsi nī a nūberē lōon a pupuorbiir ba jaa pāa kaa ir nūbe a ba pō, ka ban 'matāan a Pōol nī a Banabasī tō ka ba chen a Antiok. Judas ban bōolo Basabasī nī Silasī le ba ir, a nūbe ayi banyāna mī dōo i nūberē pōo a yēer.

XXIII Bala le ba tōn a gān nyāna, “A sin nūtōnsi nī a nūberē na i a yī yēer puor naa a yīn na ba i a Juu nūbe ε, na i a sī yēer be a Antiok nī a Siriya nī a Silasiya paal pō.

XXIV Sī wōn a bamūne na yī a sī sē sin ba kō ba sōr ε, tī vuro yī dōonō nī yī 'yerε.

XXV Ala le so ka sī jaa sōo ir nūbe bamūne tō ka ban wa a yī sē, 'matāan a sī barmūne Pōol nī a Banabasī,

XXVI a nūbe banyāna le sōo kūu a sī Soro Yesu Kūrisito yuor jūu.

XXVII A le jūu le sī tōn a Judas nī a Silasī ka ban tī man a ba nēε a le sin sēb.

XXVIII A vīele na kō a Nāanmūn Sīε nī a sin mī sē, ka sī kō le tuo yī tuor dōol a anyāna ju ε.

XXIX Yī taa dire tū bon ε, yī taa ooro jāi ε, na yī taa ooro dōo na var kpi nōn ε, bī sēne ε. Yī mō na yī nyōo yī māε a yelsī anyāna pō. Yī jē vīla.”

XXX Ban wa bar a Pōol, nī a Banabasī, nī a Judas nī a Silasī sōr, ka ba suu chen be a Antiok, be le ba tī lōo taa a bala na puoro ba jaa na ba de a gān kō ba.

XXXI A nūbe na wa kar a gān a 'yōo ban ākpāen ka ba pōo pel.

XXXII Judas nī a Silasī mī na i a Nāanmūn 'ye'yērbε 'yer 'yer yōo 'yōon a yēer ākpāen.

XXXIII Ban wa jē a be kor bālāa, ka a yēer le bar ba sōr nī nyā'maar ka ba hēb chen a bala na tō ba sē. ³

XXXV Tīche ka a Pōol nī a Banabasī jē be a Antiok, be le a bala nī a ba taaba bamūne wīle tī mōolo a sī Soro 'yer.

XXXVI A mūn le wa kor bālāa ka a Pōol 'yer kō a Banabasī, “Vē ka sī le chen tī piir a yēer kaa a tēn ala pō sin mōol a sī Soro 'yer na sī kaa ηmūne le ba ire.”

XXXVII Ka a Banabasī bōoro ika wō de a Jōon Maaki ka ba 'mataa chen.

XXXVIII Tīche ka a Pōol ba tīer ika a ba tara sōr ε, bojūu wō dōo bar ba be a Pamfiliya ba le pōo ba chen a tōmō jie ε.

XXXIX Be le ba tān tān taa na ba ηma dēdēme, ka a Banabasī de a Jōon Maaki na wō kpēn a gboro chiin be a Sipurusī.

XL Tīche ka a Pōol mī ir a Silasī ka a yēer de ba 'yōo a sī Soro nūu pō, ka won sōo ba.

XLI Wō tun a Siriya nī a Silasiya 'yōonō a bala na puoro ākpāen.

XVI

I Pōol tī chen a Debi na wō tī po chen a Lūstira, be le wō tī nyε a pupuoro āsōo ban bōolo Timoti ka a wō ma i Juu nūre na wō puoro, tīche ka a wō sāa ba i a Juu nūre ε.

II Ka a yēer na be a Lūstira nī a Ikoniyum pōr a Timoti yovīla.

III A Pōol bōoro ika wō tara wō 'mataa chiine na wō ηmaa wō a yōor, bojūu a Juu nūbe na kpīere a be bōon naa a Timoti sāa na ba i a Juu nūre ε.

IV A le ban lōoro a tēn, le mī le ba mana kōro ba le a nūtōnsi nī a nūderbe na be a Jerusalem na 'yer bin ka nūbe ba turo.

V Ba 'yōon a pupuorbiir ākpāen ka a nūbe mī waara pōoro būbir jaa.

VI Pōol nī a wō taaba tun a Fūrgiya nī a Galatiya paal pō, ka a Nāanmūn Sīε ηmaa ba sōr a ba taa mōolo a 'yer a be a Asīya ε.

VII Ban wa gbūr a Misiya wer pō, ba tā mōoro naa ika ba chen a Bitiniya tīche a Nāanmūn Sīε ba kō ba sōr ε.

VIII A ba vīε a Misiya bar tī suu chen be a Toroyas.

IX A tāsōo le a Pōol nyε jāna pō, daba na yī Masedonīya ara sōoro wō

³ **XV:XXXIII 15:33** A gāma amūne pō, baa 'yōo pōfo ljer nī pie nī anaar ε ika, *34 Tīche ka a nōmō a Silasī ka wō jāne a be.*

'yerε, “Gõõ wa ka a Masedonıya wa sõõ sı.”

X Põol na nye a nyefõ nyãna, sı ir chõõr a le ne na sı chen a Masedonıya, na sı bõõn ıka Nãanmın le bõol sı a sı ti mõol a wõ 'yer nõõ kũ ba.

XI A Toroyas sın yi tõõ kpe a gboro a dẽdẽe a le ne chen a Samotırası, ka a wer na wa chaar, sı tãn a Neapolis.

XII Be le sı yin gbεε chiin a Filipai, Worom dẽme le dõõ kpiεε a be na wõ mı ı a Masedonıya jikpẽε, be le sı jãne maal ber anmıne jaa.

XIII A Pẽnfõ Bıbir Daar, sı yin a tẽe põ suu a põn põ, be le sı tıer ıka sın nyen jie ban ma sũõrõ Nãanmın. Sı jãne naa be na sı piel 'yerε 'yer kũõrõ põõõ na lõõ a be.

XIV A põõõ banyãna na chele ãsõõ yuor dın Lidiya na yara fõjıı, na wõ yi a Tayatira tẽe põ, wõ mı puoro naa Nãanmın. A sı Soro yuon a wõ tıer ka wõ sõõ de a le a Põol na 'yer.

XV 'Lõõ nı a wõ yir dẽme ba jaa na wa so a Nãanmın kõõ, wõ bõol sı naa a sı wa a wõ yir a wõ wa 'yer, “Ala ı yı sõõ naa ıka n sõõn de a sı Soro, sıre jaa yı wa jẽ a n yir.” Le le wõ mõlõ sı.

XVI Daar kõõ sın le chiine a jie 'lõnõ a Nãanmın sũõrfõ jie, sı tuor gbãgbapõõbile na tara a sıdεer na wõ ma 'yerε ye le na ı daar kõõ. A le won 'yerε na wõ nyere libiyõõ kũõrõ a bala na so wõ.

XVII Ka a põõbile nyãna turo a Põol na wõ turo sı tãna 'yerε, “A nıbe banyãna ı naa a Nãanmın nyã na be saaju tõtõnbõõ na ba wile yı a faafõ sõr.”

XVIII Le le a põõbile mar bıbir jaa ka a Põol wa vũõr faa ti lieb 'yer kũ a sıe 'lõõ na be a põõbile põ ıka, “Yesu Kırısıto yuor põ, n 'yer kũ fõ ıka fõ wa yi a põõbile põ.” Ajienaa ka a sıe yi tıche wõ bar.

XIX A põõbile sorbo na wa bõõn ıka baa le nyere tõnõ a põõbile sẽ ε, ba nyõõn a Põol nı a Silası tõõ chiin be a daa põ a nıberε niem.

XX Ba chiin ban ti kũ a 'yer tũõrbo ti 'yer, “A nıbe banyãna ı naa a Juu nıbe na ba wa kpe dõõnõ sı a tẽe.

XXI Ba tara na yelsı kõõ an ba tara sõr kũ a sın Worom nıbe a sın sõõ bıı maal ε.”

XXII Ka a nıyõõ bala ir põõõ na baa bara a Põol nı a Silası ε, ka a 'yer tũõrbo vẽ ka ba yaar a Põol nı a Silası fuusı bar ti 'yõõ a ba fõb ba.

XXIII A le ban wa fõb ba sεε, ba nyõõr ban 'yõõ a põõfõ die põ, ti 'yer kũ a 'lõõ na guro a põõfõ die, a wõ bõõ kaara ba.

XXIV Won wõ a nıtõ, wõ tıe ban 'yõõ a die 'lõõ na be a sãlsõõ ti lũ a ba gbεε mar daa.

XXV A tãsõõ bãın le a Põol nı a Silası sũõrõ Nãanmın, na ba yiele nı a Nãanmın yiel, ka a ba taaba ban lõõ põõn ba chele.

XXVI Ajienaa ka a tẽe dam kpẽõ jaa, ka a põõfõ yir par kparaa mı dam. Ka a põõfõ der dõõdõı yuo yuor a jaa, ka nıre jaa bõjõrma ban lün wõ for for.

XXVII Ka a 'lõõ na guro a põõfõ die jeõ ir na wõ nye a le a põõfõ der dõõdõı na yuor, ka wõ võõ sõõ ıka wõ kõn wõ mãε, bojũu wõ man tãa a põõfõ dẽme yin jo.

XXVIII Tıche ka a Põol tãn, “Ta ge fõ mãε ε, sı jaa ben ka.”

XXIX A wõ bõol a ba waan fãtın wa kũ wõ a wõ põõ kpẽn be a die põ, na wõ ti lo gbur dumo mıre a Põol nı a Silası niem.

XXX Tı pãa ir tara ba yin ti sũõr, “Nıberε, nmıne le un ıre wa nye faafõ?”

XXXI A ba 'yer kũ wõ, “Sõõ de a sı Soro Yesu, fõõ nı a fõ yir dẽme na nyen faafõ.”

XXXII Be le ba pãa 'yer a sı Soro 'yer kũ wõ nı a bala jaa na be a wõ yir.

XXXIII A sõõ 'lõnõ le a põõfõ die guguro de ba yin a tãsõõ 'lõnõ na wõ ti pεε a ba natıe tıche a ba mı tõõ so a 'lõõ nı a wõ yir dẽme ba jaa a Nãanmın kõõ.

XXXIV Ka a põõfõ die guguro tara ba kpẽn a wõ yir ti maal bõdiir kũ ba, ka nõõ kpe a wõ yir dẽme, bojũu

'lo ni a wõ yir dēme ba jaa soon de a Nāanm̄n.

XXXV Wer na wa chaar a 'yer tōorbō ir a ba tōtōnbō tō na ba 'yer kō ba, "Yi chen ti 'yer kō a 'lo na guro a pōofu die ūka, a wõ yuo a dōor bala bar."

XXXVI Ka a pōofu die guguro 'yer kō a Pōol, "A 'yer tōorbō tōn ūka n yuo a fōō ni a Silas̄ bar. A le pōpāanyā yin tōō chiine, yi chiine ni nyā'maar."

XXXVII Tiche ka a Pōol 'yer kō a bala ban tō, "Chāa pō jaa le ba vē a ba fōb s̄, baa tōor a s̄ 'yer ε, s̄ gba i naa a Worom dēme ti ba 'yōō s̄ a pōofu die pō. Pōpāanyā a ba le bōorō ūka ba sōol yuo s̄ bar? Bala māe ba wa yuo s̄ bar."

XXXVIII A tōtōnbō na ti man a le kō a 'yer tōorbō, ban wa wō ūka a Pōol ni a Silas̄ i naa Worom dēme, dābāe kpe ba naa.

XXXIX Ka a bala māe pāa chen ti 'maal ba yin a pōofu die pō, ti sōor ba ūka ba yi a tēe 'lo pō.

XL Pōol ni a Silas̄ na wa yi a pōofu die pō, ba chen a Lidiya yir, be le ba ti tuor a yeer ka ba 'yōō ba ākpaen ti pāa yi a be chen.

XVII

I Ba tun a Amfipolis ni Apoloniya na ba wa a Tesalonika, be le a Juu nibe lōofu yir be.

II Le a Pōol na ma ire le wõ chen be a lōofu yir, Pēnfus̄ gbēe ata jaa le wõ kpe a be ka a 'lo ni a bala viere a Nāanm̄n gāma.

III Wõ mana na wile a le an sēe a Ni-iraa na di dōoye ti na wõ ir a kūu pō i vōr, "A Yesu nyāna in ben 'yere a wõ 'yer, le i a Ni-iraa."

IV Ka a Juu nibe bamine sōō a le na ba pōō a Pōol ni a Silas̄, 'matāan a bala na ba i a Juu nibe na dōō puoro a Nāanm̄n lōon pōō 'yōons̄.

V Tiche ka a nyuur kpe a Juu nibe, ka ba bō a ba taaba nibomo be a daa pō lōō taa, na ba piel gōmō be a tēe pō. Ba ti sēen a Jason yir bōorō a

Pōol ni a Silas̄ ūka ba yin chiin ba a niyōō bala niem.

VI Tiche ban ba wa ti nye ba ε, ba nyōon a Jason ni a yeer bamine chiin a tēe nibere niem ti tāna 'yere. "A dōor banyāna le dōonō a wer wõ jaa, ba wa tān ka pōpāanyā

VII ka a Jason tuor de ba 'yōō a wõ yir. Ba sōonō naa a Nāa Siisa chire na ba 'yere ūka nāa āsūō ben be ban bōōō Yesu."

VIII A le a tēe nibere ni a niyōō bala na wō a 'yer nyāna, a dam ba naa.

IX A ba pāa 'yōō a Jason ni a yeer bala a ba yab libie ti ba bar ba sōr.

X A le a wer na wa tōō sōb, ka a yeer bar a Pōol ni Silas̄ sōr ka ba chen be a Beriya. Ban ti ta, ba chen be a Juu nibe lōofu yir.

XI A Juu nibe bala na be a Beriya in chechelbe gar a bala na be a Tesalonika, bojūu ba den a 'yer ni chulfo na ba viere a Nāanm̄n gāma kaara b̄bir jaa ūka ba kaa le a Pōol na 'yere in yelmāe b̄.

XII A Juu nibe yōō jie soon de a 'yer lōon a bala na ba i Juu nibe dōor yōō jie, ni a pōō 'yōons̄ bamine yōō jie.

XIII A Juu nibe na be a Tesalonika na wa bōon ūka a Pōol ben a Beriya mōōō a Nāanm̄n 'yer, ba chen a be ti chāgbala a nibe dōonō ni ba.

XIV Ka a yeer m̄ tōō 'yōō a Pōol a man sōr a wõ chen, tiche ka a Silas̄ ni a Timoti 'lo jē be a Beriya.

XV A nibe bala na b̄el a Pōol ba ti tān won a Atens̄, bala le wõ lieb tō ūka a Silas̄ ni a Timoti a ba wa fōō a wõ sē.

XVI A le won chene chele ba be a Atens̄, suur wa ti kpe wõ naa a le won nye a tēe na sēen a tibe.

XVII Le le 'lo ni a Juu nibe ni a Greek bala na puoro a Nāanm̄n ma mana taa be a ba lōofu yir, ni a bala won ma pōō a daa pō b̄bir jaa ni nire jaa won tuor.

XVIII Ka a bōbōonbō bamine na yi a Epikuriya ni a Sitoyik gbul pō piel chure ni a Pōol. Ka a bamine sōrō, "Bo le a dabōlobōō nyāna ara 'yere?" Ka a bamine m̄ 'yere,

“Nm̄n s̄ans̄i k̄õõ 'yer le w̄o 'yer̄e.”
Ba 'yer̄e naa nt̄õ bojũu, P̄ool m̄oolo
naa a Yesu 'yer n̄õõ n̄i a kũu p̄o irf̄o
'yer. 4

XXIX Be le ba p̄aa b̄ool w̄o chiin be
a l̄õõf̄o jie a Areyopagus̄i na ba 'yer,
“F̄on t̄õõ wiil s̄i a f̄o wiil paalaa
nȳana fon wile a s̄i b̄õõ bu?”

XX 'Yer s̄aan le a nȳa fon waan a s̄i
w̄õnõ na s̄i b̄oorõ ùka s̄i b̄õõ a par.”

XXI Atens̄i d̄eme ba jaa l̄õõn a
s̄aanba na kp̄iere a be, baa tara
t̄õm̄õ le p̄oo a 'yer paalaa ban ma
'yer̄e na ba chele n̄i yelpaalaa na ùre.

XXII Le le a P̄ool p̄aa ir a n̄ibe na l̄õõ
a Areyopagus̄i na w̄o 'yer, “Atens̄i
d̄oor, n nyen b̄õõn ȳin n̄õ ñm̄ime
puorf̄o.

XXIII Bojũu ùn ȳoorõ kaara a ȳi t̄ibe
jiir, n ti nyen a b̄oor lof̄o jie ãs̄oo ȳin
seb 'ȳõõ, N̄MIN 'L̄O S̄IN BA B̄OJ̄O È. A
N̄aan̄m̄in 'l̄o gba ȳin m̄ãe na puoro
t̄i ba b̄õõ w̄o È, 'l̄o le n waan ùka n
wa m̄ool k̄u ȳi.

XXIV “A N̄aan̄m̄in 'l̄o na maal a wer
n̄i a bomo a jaa na be a p̄o, 'l̄o le ù a
saaju n̄i a t̄ee jaa Soro, na waa ḡana
a ȳie ala a n̄ibe na men a ba nuur
k̄u w̄o È.

XXV Waa d̄iel n̄ire n̄ũu t̄õm̄õ ala
ù w̄o b̄oorõ na bon k̄õõ È, bojũu 'l̄o
m̄ãe le k̄u n̄ire nyev̄or, ka w̄o v̄orõ
n̄i bon jaa.

XXVI Dabõ'yen p̄o le w̄o tu na w̄o
maal a n̄iburs̄i, ka ba kp̄iere a wer
w̄o jaa. A w̄o man a s̄õõs̄i k̄u ba, n̄i
a jiir ala ban na kp̄iere.

XXVII N̄aan̄m̄in maal naa nt̄õõ ka
n̄ire na t̄õõ ȳob̄o w̄o, am̄ine s̄ẽ ban
nye w̄o naa, bojũu waa j̄aan a s̄i
ãs̄oo jaa È.

XXVIII ‘Bojũu, a w̄o 'ȳõõ le s̄i chene
na s̄i be ka a t̄ee p̄o,’ na s̄i ȳoorõ
nt̄ãa le a ȳin m̄ãe n̄ibe bam̄ine na
d̄õõ 'yer, ‘A w̄o bibiir le s̄i ù.’

XXIX “S̄in ù a N̄aan̄m̄in bibiir j̄ũu,
ȳi taa ù a s̄i t̄ier ùka a N̄aan̄m̄in nȳã
kaara naa f̄ika bon n̄ire na de w̄o

ȳẽ bu b̄õõf̄o men, selma, bu libip̄ila,
bu k̄õs̄ir kaar È.

XXX A k̄õr jaa 'l̄o, N̄aan̄m̄in lieb
puor 'ȳõõ a s̄i ba b̄õõf̄o, t̄iche
p̄õp̄ãanȳã 'l̄o, w̄o kp̄ãkp̄ãana na n̄ire
jaa jie jaa ùka, ba lieb ba t̄ier.

XXXI Bojũu w̄o ir b̄ibir bin won na
de a daba 'l̄o won ir, na w̄o t̄oor a
wer 'yer n̄i yeltors̄i p̄o. W̄o v̄ẽn ka a
chaar k̄u n̄ire jaa won s̄ãt̄ w̄o a kũu
p̄o.”

XXXII Ban wa w̄õ a kũu p̄o irf̄o 'yer,
bam̄ine lan wuol, t̄iche ka bam̄ine
m̄i 'yer, “S̄in b̄oorõ naa ùka s̄i le w̄õ
a 'yer nȳã n̄idaar.”

XXXIII A le, P̄ool bar ba naa a l̄õõf̄o
jie.

XXXIV T̄iche ka a n̄ibe b̄ãl̄ãa turo a
P̄ool na ba s̄õõ de a 'yer, a ba ãs̄oo le
Diyon̄is̄is̄ na ù a Areyopagus̄i l̄õõf̄o
n̄ire, ka a p̄oo ãs̄oo m̄i na p̄oo yuor
di Damaris̄i n̄i bam̄ine m̄i na p̄oo.

XVIII

I A anȳã puor, P̄ool ȳin a Atens̄i na
w̄o chen be a Kor̄int̄i.

II Be le w̄o tuor a Juu n̄ire na di
Akuila na w̄o ù Pontus bal n̄ire, 'l̄o
n̄i a w̄o p̄oo P̄iris̄ila na ȳi a Itali wa
a ba kor È, bojũu a N̄ãa K̄ilaudiyus
'yer naa ùka a Juu n̄ire jaa w̄o ȳi a
Worom. Ka a P̄ool chen ùka w̄o piir
ba kaa.

III W̄o t̄i j̄ẽn a be a ba 'mataa t̄õn̄õ
bojũu ba jaa b̄õõn a ḡama t̄õm̄õ.

IV A P̄ẽn̄f̄o B̄ibir Daar jaa P̄ool ma
chen a ba l̄õõf̄o ȳir ma t̄i 'yer̄e a 'yer
b̄oorõ ùka w̄o lieb a Juu n̄ibe n̄i a
bala na ba ù a Juu n̄ibe t̄ier.

V Le a Silas̄i n̄i a Timoti na w̄o ȳi a
Masedon̄iya wa a Kor̄int̄i, P̄ool den
a w̄o s̄õõ w̄o jaa na w̄o m̄oolo mana
k̄urõ a Juu n̄ibe ùka a Yesu le a N̄i-
iraa.

VI T̄iche ka Juu n̄ibe 'yer̄e a P̄ool
kp̄õkp̄oor 'yer, a w̄o p̄ãp̄ã a f̄obaa
'ȳõõ ba t̄i 'yer k̄u ba, “A ȳi j̄ãt̄ a lieb
d̄ool a ȳi ju, a ba le ù maa 'yer È, an
ȳi d̄ina chiine, n chiine naa a bala
na ba ù a Juu n̄ibe jie.”

4 XVII:XXVIII 17:18 A Epikuriya d̄eme s̄õõ naa ùka p̄op̄el w̄o ù ye le ban b̄oorõ na ḡã a ba niem ka
baal n̄i d̄ãbãe taa nȳoorõ ba È. Ka a S̄itoyik d̄eme m̄i s̄õõ ùka n̄ibe ba kaara ba n̄i a le ban b̄oorõ
na ba s̄õõ a le ban be ka n̄õõ bu baal taa nȳoorõ ba È.

VII Pööl yin be a lõõfo yir na wu guor a daba äsõõ na di Titiyusti Jusitusti na ba ı a Juu nıre ε na puoro ka a wu yir gbor a lõõfo yir.

VIII Ka a Kirisipusti na ı a lõõfo yir ndiere ni a wu yir dēme ba jaa sōõ de a sı Soro 'yer ni a Korıntı dēme yōõ na wõ a le won 'yer, a ba sōõ a wu so ba jaa a Nāanmın kōõ.

IX A tāsōõ äsōõ, a sı Soro 'yer 'yer kō a Pööl jāna pō ıka, “Taa joro dābāε ε, mōõ nıbir mōõlo a 'yer ta pōõ neε ε.

X Bojūu, ın pōõ fo naa, nıre jaa kō nyōõ fo bu maal fo dēer ε, bojūu n chene na tara nyōõ a tēe nyā pō.”

XI Be le a Pööl jē a be a Korıntı yuon gbul ni bōñmaa na wu wile ba a Nāanmın 'yer.

XII A sōõ 'lōnõ le a Galio ı a Akaya nıkpēε, ka a Juu nıbe guor taa na ba nyōõ a Pööl chiin be a 'yer tōorfō jie.

XIII Be le ba ti 'yer, “A daba nyāna le buorō ıka wu lıeb a nıbe tıer ka ba puoro Nāanmın na ba tu a le a sı nebinsı na 'yer ε.”

XIV Ka a Pööl haa neε ıka wu 'yer 'yer, tıche ka a Galio 'yer kō a Juu nıbe, “A yın, ala ta ı yeldēer bu yelbier kōõ 'yōõ le, ın taa 'maan āgān chele.

XV Tıche an ben wa lõõ taa ni a yı 'yer bie ni yoe 'matāan a yı nebināa yın māε yı maal, maa kō tōõ a 'yer nyāna tōor ε.”

XVI Le le wu vē a ba dii ba bar be a 'yer tōorfō jie.

XVII A ba lıeb nyōõ a Sosetenesi na ı a lõõfo jie nıkpēε na ba ñme be a 'yer tōorfō yir dōdōr neε, tıche a Galio baka ba be be ε.

XVIII Pööl jēn be a Korıntı tēe kor bālāa, ti pāa bar a yeer na wu kpe a gboro chiine a Siriya ka a Pırsıla ni a Akuila pōõ wu. Sere tıche ka wu chen, wu vēn ka ba pō wu a ju be a Senkereya, bojūu wu dōõ pōl 'yōõ a wu māε.

XIX Ba tån be a Efesus tēe pō, ka a Pööl bar a Pırsıla ni a Akuila ti na wu māε chen be a lõõfo jie ka a 'lo naa Juu nıbe ti mana taa.

XX A ba suor wu ka wu jāne a be bālāa ti waa sōõ ε.

XXI Tıche won wa chiine wu tır neε kō ba, “Ala ı Nāanmın wa sōõ naa, ın lıeb wa.” Be le wu kpe a gboro yi a be a Efesus tēe pō.

XXII Won ti ta a Sisariya wu don be a Jerusalem na wu ti puor a bala na puoro, ti pāa suu chen a Antiok.

XXIII Pööl na ti jē a be a Antiok kor bālāa, wu pāa yin suorō a Galatiya paal 'lo wu jaa ni a Fırgıya na wu 'yōõnõ a poturbo ākpāen.

XXIV Ka a Juu nıre äsōõ yuor na di Apolosi yin be a Aleksandiriya na wu wa a Efesus tēe pō. Wu ı naa nıre na jān na wu bōõ a Nāanmın gāma ti bōõ 'yer sō.

XXV Apolosi nyā dōõ jān a sı Soro sor defu, na wu 'yere ni nıbijıe na wu wile ni Yesu yeke ka a tor, tıche ka a ı Jōon Nāanmın kōõ sofō tēε le wu bōõ.

XXVI Wu piel na wu 'yere ni nyāa be a Juu nıbe lõõfo yir. A Pırsıla ni a Akuila na wa wõ a wu 'yer, ba buol won be a ba yir na ba pāa wiil wu a Nāanmın sor jaa dē dē.

XXVII Apolosi wa buorō naa Akaya chenfo, ka a yeer 'yōõ wu ākpēõ ti seb gān kō a bala na puoro a be a ba de wu. Won ti ta a be a ın sōõfo kpēε kō a bala a Nāanmın wāefō na vē ka ba sōõ de a Yesu.

XXVIII Wu 'yer kpēõ jaa lōb a Juu nıbe chāa pō, na wu chıre ba yuoro ni a Nāanmın gāma wile ba ıka a Yesu le ı a Nı-ıraa.

XIX

I Le a Apolosi na chene be a Korıntı, Pööl den a mōgōõ sor na wu ti ta a Efesus tēe pō. Be le wu nye a poturbo bamıne,

II na wu suor ba, “A sōõ 'lo yın sōõ de a Yesu, yı nyen a Nāanmın sıe bu?” Ka ba 'yer, “Kai, saa gba wõ ıka Nāanmın sıe ben be ε.”

III Ka a Pööl suor ba, “Tı kōbuor le yı so?” Ka ba 'yer, “Jōon kōõ le sı so.”

IV A Pööl 'yer kō ba, “A bala na lıeb a ba tıer le a Jōon so ba Nāanmın

kõõ, ti na wõ 'yer ku a nibe tka ba soo de a 'lo na waara a wõ puor, 'lo le i a Yesu."

V A nibe na wa wõ a anyãna ba soo naa ka wõ so ba a Nãanmın kõõ, nı a sı Soro Yesu yuor.

VI Ka a Põol dõol ba a wõ nuur ka Nãanmın Sıe wa kpe ba a ba 'yere kókoyor, na ba ma piel 'yere le Nãanmın na wiil ba.

VII Ban ın dõor pie nı ayi.

VIII Nmersı ata le wõ be a be na wõ ma kpiere a ba lõofu jie na wõ ma kpırkpıre ba wile ba a Nãanmın nãalõõ 'yer.

IX Tıche a bamıne kpẽme naa a ba nyãa na ba tır baa soo ε, ti na ba kpere a Sır. Ka a Põol bar ba, ti na wõ ma tara a bala na soo de, ma kpẽn be a Tiranusı jãnfu diyal 'lo põ, a ba ma ti mana taa.

X Le le wõ tara ti tãn yuom ayi, ka a Juu nibe nı a bala na ba i a Juu nibe, bala jaa na be a Asıya paal põ wõn a sı Soro 'yer.

XI Nãanmın den a Põol tñn ne'maa tõyõõ.

XII A Põol fõbile wõn ma fıele nı nyıe nı a wõ pẽpele ala wa sıır baalaa, a baalsı ba jaa ma sa naa, ka a sıdebe ma yire a nibe põ.

XIII Ka a Juu nibe bamıne mı yi yuorõ na dii a sıdebe ka a yi na ba fere de a sı Soro Yesu yuor 'yere koro a bala na tara a sıdebe, "A Yesu 'lo a Põol na mõolõ, a wõ yuor põ le sı 'yere koro yi, yi wa yi."

XIV A Juu nibe bõorlo nıkpẽe na di Sekeva dabil ayopõi le dõõ maala a le ne.

XV Daar kõõ a sıdeer suor ba naa, "N bõõn Yesu naa bõõ Põol, tıche a yın mı ba boo yi i?"

XVI Ka a daba 'lo na tara a sı deer pãa õõ nyõõr ba jaa, na wõ nıme ba jaa pırpır tõor a ba bonsı chıer ka ba jo yi a die põ nı sal'mõi.

XVII A Juu nibe nı a bala na ba i a Juu nibe, na kpiere a be Efesus tõe põ, ba jaa bõõn naa a yeke nyãna, ka dãbãe kpe ba a baa le tara a sı Soro Yesu yuor dãene nı ε.

XVIII Ka a nıyõõ bala na soo de, yi chãa põ, na ba 'yere a ba maal debe.

XIX A jıbuorbõ bala mı na soo, waan naa a ba jıbuorgãma wa chõm a nibe ba jaa niem, ban wa sör a gãma ala ban chõm libie ka a i libipıla turo ayi dõol lıjaayi nı pie (50,000).

XX A sör nyãna le a sı Soro 'yer yaar de jie wõ jaa nı kpẽõ.

XXI A anyãna a jaa na wa i, Põol nımen nyãa tka wõn chen a Jerusalem na wõn tu a Masedonıya nı Akaya, "Maa wa ta a be baar, ın chen a Worom mı."

XXII Wõ tõ naa a nibe ayi a bala na sönõ wõ Timoti nı Erastus ka ba chen a Masedonıya, tıche ka a 'lo jãne be a Asıya paal põ kor bãlãa.

XXIII A sõõ nyãna le a damfõ ir a Sör tõfõ 'yõõ.

XXIV Sãa kuro kõõ yuor na di Demetirus, wõ ma den a kpãna na wõ kur a Atemisı puorfõ yırbil ka a bala na i a tõtõnbõ nyere libie.

XXV A Demetirus bõol a wõ tõtõnbõ ba jaa lõõ taa nı a bala jaa mı na bõõ a maalfõ na wõ 'yer ku ba, "Yeer, yi bõõn naa tñnõ sın nyere a tømõ nyã põ.

XXVI Yın mãe nye naa na yi wõ a le a Põol nyãna na 'yere na wõ hıere a nıyõõ tıersı a ka Efesus tõe põ, nı a Asıya wer wõ jaa. Wõ 'yer naa tka a nıme ala ban maal nuur ba i nıme ε.

XXVII A ba i a sı yara na lo tee le ε, tıche ba kõ le 'yõõnõ a Atemisı puorfõ yir kpẽe go ε. Ka a Asıya nı a wer wõ jaa kõ le puoro a nımin põõ nyã go ε."

XXVIII Ban wõ le a Demetirus na 'yer, ka a suur nyõõ ba a ba tãna 'yere, "A sın Efesus nımin Atemisı berma naa."

XXIX Ajienea le a tõe wõ jaa põõn gõmõ, ka a nibe nyõõ a Gayus nı Aristakus, Põol tõtõtaaba le a ba 'mataa yi a Masedonıya na ba nımor ba a le chiin a jie 'lo a tõe nibe na ma lõõ dãene.

XXX Ka a Põol mi ta bõõrõ ıka wõ daa yi a be a niyõõ bala põ, tıche ka a poturbo ba sõõ ε.

XXXI A niõere bamıne gba na yi a paal 'lo põ na ı a Põol barmıne, tõn niõe ka ba sõõr wõ ıka wõ taa ıre wa yire be a dãen jie ε.

XXXII Burbur kpẽn a niyõõ bala na duo a be, ka bamıne 'yere turo ni ka sen, ka bamıne mi 'yere turo ni jã yuo, ka bamıne mi gba ba bõõ bo 'yõõ ban be be ε.

XXXIII Ka a Juu niõe daa Aleksanda 'yõõ be a niem, ka a niyõõ bala tãna mana wõ le won na 'yer. Wõ wilwil ban nuur ıka, ba bar gõn ti wõ 'yer a ba kaa.

XXXIV Tıche ban wa bõõn ıka Juu niõe le wõ ı, ba jaa nmen chel bõ'yen lãee ti na ba 'yere, "A sın Efesus nmin Atemisi berma naa."

XXXV A tõe gãn seere vẽn ka a niyõõ bala nmaa võur ti wõ 'yer kũ ba, "Efesus dẽme wõı, a wer wõ jaa bõõn naa ıka a Efesus tõe le kaara a Atemisi kpẽe nyã puorfõ yir a wõ kũsr 'lo na yi a saaju lo.

XXXVI A nitõnõ jũu, niõe kõ tõõ chur ε, yi ı jaa gbul na yi ta põõrõ yelsi ε.

XXXVII A niõe banyãna yın waan a kana ba ju bon jaa a puorfõ yir ε, bu 'yer 'yerdeer jaa 'yõõ a si nmin põõ nyã ε.

XXXVIII Ala ı a Demetirus ni a wõ tõtõnbõ wa tara niõe ni 'yer, a 'yer tõõrfõ bibie ben be ni a niõere ban tõõ chen a be ti bõõl taa.

XXXIX Ala ı yele kõõ mi ben be a yi bõõrõ ıka yi 'yer, ban tõõ maal a be a niyõõ ba jaa niem.

XL A le an si ben 'yer põ, a damfõ nyã na dam a dına jũu. A 'yer nyãna jũu, saa be jaa na tõõ wiil a par ε, bojũu a ba tara par ε."

XLI A anyãna won 'yer baar ti na wõ wel a niyõõ bala bar.

XX

I Le a gõmõ na wa baar, Põol tõn bõõl a poturbo ka ba wa, a wõ 'yõõ ba ãkpãen ti bar ba ti chen a Masedonıya.

II Be le wõ tu a tẽn ala põ na wõ 'yer 'yer yõõ 'yõõn a bala na puoro ãkpãen na wõ ti tãn a Greek wer põ,

III wõ jẽn a be nmerı ata. Bojũu a Juu niõe dõõ guoro taa a wõ yele, ala le so waa le kpe a gboro chen a Siriya ε, ti na wõ lieb tu a Masedonıya sör ni gbεε.

IV Ka a bala na põõ wõ a ba 'mataa chen le, Sopater a wõ sãa le Pirihusi na yi Beriya, Aristakus ni Sekundusi mi na yi Tesalonika, Gayus na yi Debi ni Timoti ni Tıchikusı ni a Torofimusi na yi a Asıya paal põ.

V A niõe banyãna le de nie ti chele si be a Toroyas.

VI Tıche a Paanõkõo Lõõfõ di na wa baar, si kpẽn a gboro yi be a Filipai tõe põ na si maal ber anũu ti na si põõ ba a be Toroyas jãne a be ber ayopõi.

VII A Pẽnfo divıe bio daar jãanõõr, si jaa lõõn taa na sın 'mataa di. Põol 'yere naa a Nãanmin 'yer koro a niõe bojũu wer wa chaar, won chen naa. Wõ 'yer kor jaa ka wer ti põ.

VIII A be a bõõpıe põ sın lõõ ba chõm fãtınsı yõõ bin.

IX Põlbile kõõ yuor na di Yutikus jãne naa a tokoro nee ka a gõõ kpe wõ. Le a Põol na 'yer kor a wõ gur jaa chãu na wõ yi a be a saaju faa lo a be tõe, bojũu ba men a bõõpıe dõõl taa ata ka ba suu 'mõõ ka ı wõ kpi naa.

X A Põol suun ti lo bib a kũu ti kõr wõ ti 'yer kũ a niõe, "Yı ta kõnõ ε, wõ chene na võrõ."

XI Wõ pãa don be a bõõpıe põ, ka wõ ti nma a paanõõ ka ba 'mataa di ti wõ le 'yer lãee ka wer ti chaar ka wõ yi a be chen.

XII Tıche ka põlbile ir kpẽme ka ba ãgãn 'maa a ba tara wõ kul a yir.

XIII Sın den nie kpe a gboro na si chiine a Asosı, be le sın ti 'mõõ a Põol, le le wõ dõõ man si ti chiine ni gbεε a be.

XIV Le won ti tuor si a be Asosı, si 'mõõ won 'yõõ a gboro põ na si chiine be a Mitilene.

XV Wer na wa chaar, si yin a be ti ta Kiyosi ka a wer le böö chaar si go kaa i si vien Samosi bar. A ber ata daar le si pãa ta a Miletusi.

XVI Pööl buoro naa ika wö po a Efesus tõe bar na wö ta gã be a Asiya paal pö ε, bojüu wö buoro na föö ika 'lo töö, wö ta a Jerusalem a Pentikosi bibir daar.

XVII Pööl na chene be a Miletusi le wö tö buöl a bala na puoro a be a Efesus, a ba nidierbe ka ba wa.

XVIII Ban wa ta, wö 'yer kó ba, "Yi böö le ün be döo kpiere a yi sã, yi a daar 'lõnõ jaa ün wa a Asiya paal pö.

XIX Mãe siirfo ni nibiköo le n tönõ ni a si Soro tömõ, bojüu a Juu nibe ba maal ma vıla ε.

XX Yin mãe böön naa ika n ba sööl yi ye le jaa na söö yi ε, tiche n wile yin chãa pö, ni a yi yie pö.

XXI N kpäkpään naa a Juu nibe ni a bala na ba i a Juu nibe ε, ika ba lieb wa a Nãanmün sã, na ba lieb a ba tier söö de a si Soro Yesu.

XXII "Pöpãanyã 'lo, Nãanmün Sיע 'yer man ka n chiine a Jerusalem, n ba böö len na ti pöo ma a be ε.

XXIII Yelbö'yen tee le n böö ika, tõe jaa pö, a Nãanmün Sיע ma vën ka n böön ika die pö pöofö, ni wõm le ün ti tuor.

XXIV Tiche a anyãna maa bã ma ε, ala i ün töö jo ta a baaraa naa tö a le a si Soro Yesu na kó ma a tömõ, ika n 'yer a Nãanmün wãefö 'yer nõö.

XXV "Yi nye, pöpãanyã a yin bala jie ün yó naa muöl a Nãanmün nãalõö 'yer, yi kó le nye ma go ε.

XXVI A le jüu, n 'yere na koro yi a dina ika äsöo jaa wa bór, n nüu ba pöo be ε.

XXVII Bojüu n ba döo sööl yi ye le jaa ε, ti man a le jaa a Nãanmün na buoro kó yi.

XXVIII Yi gu yi mãe ni a nibe bala 'yöo a Nãanmün Sיע na maal yi a yi i a nidierbe. Yi kaara a Nãanmün pupuorbiir bala won dân a wö mãe jãt.

XXIX N böön naa ika maa wa chen baar, nibe na lieb gbõgboi kpe a yi pö, ba kó bar yi ε.

XXX Bamüne na yin a yin mãe pö gba, na ba jer a yelmãe bel nibe ka ba turo ba.

XXXI A le jüu yi guro yi mãe na yi tier kaa, yuom ata ni nyã ün ba vë a yi äsöo jaa wiilfo ε, nibiköo le n wile ni yi mötöo ni täsoo.

XXXII "Pöpãanyã, n de yin 'yöo a Nãanmün nüu pö, ni a wö wãefö 'yer bie pö, a yi na töö nõö a wö kó yi a böösön ala won tara kó a wö nibe.

XXXIII N ba tara nyuur ni äsöo jaa libir, bu selma, bu a föor ε.

XXXIV Yin mãe böön naa ika a n bööbuorsí, a n nüu pö le a yi, naa söö a bala ün löö tönõ ni.

XXXV Bon jaa ün maal, n wiil yi naa ika a tökpäen a nitönõ pö le, sin tu na si söö a nibaalsí, yi tiere a le a si Soro Yesu na döo 'yer, 'An ün böösön kó a 'lo na de bon kó nure, gar a 'lo na de.' "

XXXVI Won 'yer a anyãna baar, wö gbur dumo ka ba jaa 'mataa söor a Nãanmün.

XXXVII Ba jaa nman nibiköo ti na ba kór kór wö.

XXXVIII A le na maal söö a ba pöo ni nyã, a le won 'yer ika ba kó le nye wö go ε, ti na ba biel wö suun a gboro jie.

XXI

I Sin wa bar taa baar, si kpën a gboro na si tor a Kos a dëdëe a le ne, a wer na wa chaar ka a i si tãn a Worodesí yi a be chen a Patara.

II Si nyen a gboro äsöo na chiine a Fonisiya ka si kpe chiine.

III Sin wa nyere a Sipurusi tõe si lan won bar a guba jie ti ta a Siriya tõe pö. Tire le si ta ara an i be le a gboro na wel a tuor won tuo.

IV Be le si nye a poturbo bamüne na si jãne a ba sã ber ayopöi. Ka a Nãanmün Sיע tu a ba 'yöo a ba 'yer kó a Pööl ika wö taa chiine a Jerusalem ε.

V Tiche a si bibie na wa ta, si yin de a si söor. Ka a poturbo bala ba jaa ni a ba pöo ni a ba bibiir ba jaa biel si yin a tõe pö, ti tãn a man gogoro neε, ka si gbur dumo söor Nãanmün.

VI Sın wa bar taa baar, sı kp̄n a gboro p̄, tı ba mı lıeb kulo a yir.

VII A Tire sın be yi, a man p̄ le sı chen bālāa tı ta a Tolemaisı be le sı puor a yeer bamıne na be be na sı gā a be bıbir bö'yen.

VIII Sın ir a be chiine sı t̄n be a Sisariya na sı chen a Filip na m̄olo a Nāanmın 'yer n̄o na w̄o mı ı a nıbe ayop̄i bala ās̄o ban d̄o ir be a Jerusalem yir.

IX W̄o d̄o tara p̄osarsı anaar na ba kul sırb̄e ε, ka Nāanmın ma k̄o ba a w̄o 'yer a ba 'yerε.

X Sı j̄n a be kor bālāa ka a Agabus yi be a Judiya na,

XI won wa a sı s̄. W̄o den a P̄ool sıe ḡn na w̄o l̄n a w̄o m̄ae nuur nı a gb̄e tı na w̄o 'yer. "A Nāanmın sıe 'yer naa, 'Nıt̄n̄o le a Juu nıbe na be a Jerusalem na l̄u a nıre 'lo na so a sıe ḡn nyāna, na ba 'ȳo a bala na ba ı a Juu nıbe nuur p̄." "

XII A le sın w̄o a nıt̄n̄o ka a sın nı a nıbe bala na be a be 'mataa s̄or a P̄ool ıka w̄o taa chiine a Jerusalem ε.

XIII Tıche ka a P̄ool 'yer, "Bāa 'ȳo le yı k̄n̄o na yı chir̄e ma a āḡn a le? N s̄o naa, a ta ı a l̄ıfu tee ε, tıche n kpi be a Jerusalem a sı Soro Yesu puor j̄u."

XIV A le sın s̄or w̄o faa sı mı bar naa tı 'yer "A sı Soro b̄ofo a ı."

XV A anyā puor le sı ch̄or na sı do be a Jerusalem.

XVI Ka a poturbo bala na be a Sisariya bıel sı na ba waan sı a daba 'lo na di a Minason yir be le sın wa kpiere, Sipurusı t̄e p̄ le w̄o yi tı na w̄o ı a poturo kor.

XVII A le sın wa ta a Jerusalem, a yeer de sın nuur ayı.

XVIII Ka a wer na wa chaar, sın nı a P̄ool jaa 'mantaa chen ıka sı tı nye a Jemesı ka a ı be le a nıbere ba jaa l̄o taa.

XIX P̄ool na puor ba jaa baar, w̄o man naa yele a jaa k̄o ba, a le a Nāanmın na de w̄o t̄n be a bala na ba ı a Juu nıbe p̄.

XX A le ban w̄o anyāna ba jaa p̄en Nāanmın tı na ba p̄a 'yer k̄o a P̄ool,

"Yebe faa nye, a Juu nıbe turo turo na s̄o de, tıche ba chene na tara nıbij̄e nı a nebināa.

XXI Ba man k̄o ba ıka f̄o le wile a Juu nıbe bala na kpiere a bala na ba ı a Juu nıbe p̄, ka ba taa turo a Mosesı ε, na f̄o le wile ıka ba taa n̄mara a ba bibiir ȳoı ε, na ba taa ıre a le a Juu nıbe na ma ıre ε.

XXII Ban w̄n ıka f̄o wan a ka, n̄mıne sın ı?

XXIII F̄o b̄or̄o f̄o tu a le sın na 'yer. D̄or anaar ben ka a sı s̄ na ba p̄l 'ȳo a ba m̄ae.

XXIV De a nıbe banyāna na f̄o p̄o ba, a yı tı p̄l a f̄o yab a ba jur p̄fo s̄ama. Ka nıre jaa na p̄a b̄on ıka a le ban man 'ȳofo ba ı yelm̄e ε, tıche a f̄o m̄e mı turo naa a nebināa.

XXV Tıche a nıyor bala na s̄o de, sı seb ḡn k̄o ba a le sın 'yer ıka, ba taa dire tıbe bomo ε, bı s̄or̄o j̄ı ε, bı 'w̄ob d̄o na var kpi ε, na ba taa s̄ne ε."

XXVI Wer na wa chaar, P̄ool den a d̄or anaar bala ka ba 'mataa tı p̄l a ba m̄ae. Tı na w̄o p̄a chen be a Nāanmın puorfo yir na tı 'yer a bıbie ala a ba p̄fo na baar nı a b̄orlo bomo ala a ba ās̄o jaa na ir.

XXVII A le a ber ayop̄i na wa gb̄or̄o a baarf̄o, a Juu nıbe bamıne na yi a Asıya paal p̄o nyen a P̄ool a be Nāanmın puorfo yir, na ba dam a nıȳo bala a ba nȳo w̄o.

XXVIII Ba gboolo naa, "Isıral nıbe woi, yı wa s̄o sı yoo. A daba le anyāna na wile a nıbe jie jaa ka ba kpiere a sı nıbe nı a nebināa l̄on a jie nyāna. Le tee gba ba le ε, w̄o tara na a bala na ba ı a Juu nıbe ε, kp̄n ka a Nāanmın puorfo yir na w̄o s̄o a jivla nyāna."

XXIX Ba d̄o nye a Torofimustı na yi a Efesus nı a P̄ool a ba tıer man t̄a a P̄ool tara won kp̄n be a Nāanmın puorfo yir.

XXX A t̄daa w̄o jaa kab, ka a nıbe yire a t̄e w̄o jaa joro waara na ba wa nȳo a P̄ool. Ba nȳo won a le tōo yın a Nāanmın puorfo yir jie tı p̄o a p̄ama ajienaa.

XXXI Ka ba ta bɔɔɔ ɪka ba kɔ a Pɔɔl ka a ye le ti ta a Worom sojasɪ ba jaa nɪkpɛɛ ɪka a Jerusalem wɔ jaa dɔɔnɔ naa.

XXXII A wɔ vaa ir a le na wɔ tara a nɪbere bamɪne nɪ a sojasɪ na wɔ suu chiin be a nɪyɔɔ bala pɔ. Le ban wa nye a nɪkpɛɛ nɪ a wɔ sojasɪ a ba bar a Pɔɔl ηmefɔ.

XXXIII Le a sojasɪ ba jaa nɪkpɛɛ na wa ta wɔ ti nyɔɔn a Pɔɔl na wɔ vɛ ka ba gbār wɔ nɪ bɔjɔrsɪ ayi. Ti pāa sɔɔr ɪka nɪ ana le, nɪ bo le wɔ maal.

XXXIV Bamɪne na be a nɪyɔɔ bala pɔ 'yerɛ na turo nɪ jiyuo ka bamɪne mɪ 'yerɛ turo nɪ jiyuo a sojasɪ ba jaa nɪkpɛɛ na ba nye a yelmāɛ ε, a gɔmɔ jūu, wɔ vɛn ka ba tara a Pɔɔl gɔɔr be a sojasɪ kpɛfɔ jie.

XXXV Le a Pɔɔl na wa ta a dofɔ jie a nɪbe pir pɪrfɔ jaa waa naa ka a sojasɪ 'mɔɔ a Pɔɔl.

XXXVI Ka a nɪyɔɔ bala na turo tāna 'yerɛ, “Yɪ kɔ wɔ.”

XXXVII Le a sojasɪ na wa ɪka ba kpɛn a Pɔɔl a be a ba kpɛfɔ jie wɔ sɔɔr naa a sojasɪ ba jaa nɪkpɛɛ ɪka, “N 'yer 'yer kɔɔ kɔ fɔ bu?” Ka a nɪkpɛɛ sɔɔr wɔ, “Fɔn tɔɔn 'yer a Greek kɔkɔr bu?”

XXXVIII A ba ɪ fɔɔ le a Ijipiti nɪre 'lo na dɔɔ ηmaa a jɛɛr na fɔ tɔɔ dɔɔr turo anaar (4,000) kpɛn be a mɔgɔɔ pɔ ε?”

XXXIX Ka a Pɔɔl 'yer, “N ɪ naa Juu nɪre naa yi a Tasusɪ na be a Sɪlɪsɪya paal pɔ, naa yi a tɛɛ nyāna pɔ nɪre jaa na bɔɔn, yāayāabile sɔɔ ka n 'yer 'yer kɔ a nɪbe.”

XL A sojasɪ ba jaa nɪkpɛɛ kɔn a Pɔɔl sɔɔr, ka a wɔ ir ara a dofɔ jie, na wɔ wɪlwɪl a nɪyɔɔ bala a nuur ka ba bar gɔmɔ. A le ban wa ηmaa a vɔɔr wɔ den a ba Juu nɪbe kɔkɔr na 'yerɛ nɪ.

XXII

I “N yeɛr nɪ n sāmɪne yɪ chele a n 'yer ɪn 'yerɛ a pɔpānyā.”

II A le ban wa wɔ won 'yerɛ nɪ a ba māɛ Juu nɪbe kɔkɔr ka ba jaa ηma vorɔ, ti a Pɔɔl pāa 'yerɛ,

III “Maa ɪn Juu nɪre ka ba dɔɔ ma a Tasusɪ na be a Sɪlɪsɪya paal pɔ, tɪche a kana a Jerusalem le ba guol ma. A wiwile Gamaliel pɪlem le n jāne ka wɔ wiil ma a nɛɛr ala a sɪ sākɔpāmɪne na dɔɔ turo ka n mɪ turo a Nāanmɪn nɪ a n nyāa wɔ jaa, nɪtāa a yɪ āsɔɔ jaa na be turo a dɪna.

IV N gen a nɪbe bala na turo a Sɔr nyāna naa kɔ, n nyɔɔr dɔɔr nɪ pɔbɔ jaa 'yɔɔ a pɔɔfɔ die pɔ.

V A bɔɔrlo nɪkpɛɛ nɪ a nɪbere na tɔɔn di ma dāasɪɛ, ba sɛ le n de gāma na chiin a ba yeɛr sɛ be a Damaskus, n chen ɪka n ti nyɔɔr a nɪbe banyāna waan a Jerusalem ka ba kpāa ba.

VI “Mɔtɔtuo sɔɔ le n chiine ti gboro a Damaskus, ajienaa ka ɪ chāa yin be a saaju na wɔ wa chaar jilɔ ma.

VII Ka a n tɔɔ lo a tɛɛ a le ne ti naa wɔ kɔkɔr na sɔɔr ma, ‘Sɔɔl, Sɔɔl, bo le fɔ gere ma a le?’

VIII Ka n sɔɔr, ‘Soro, an le fɔ ɪ?’ Ka a kɔkɔr 'yer, ‘Maa le a Yesu na yi a Najaretɪ a 'lo fɔn gere.’

IX A maa nɪ a bala na lɔɔ chiine ba nyen a chāa, tɪche baa bɔɔ a nɪnyɪne kɔkɔr le won 'yerɛ nɪ ma par ε.

X Ka n sɔɔr, ‘Soro, ηmɪne le ɪn ɪ?’ Ka a Soro 'yer, ‘Ir na fɔ kpɛ be a Damaskus tɛɛ pɔ, be le ban ti man fɔ a le ɪn bɔɔrɔ ɪka fɔ ɪ.’

XI Ka n lɔɔturbo bala nyɔɔ ma a nūu tɔɔ kpɛn be a Damaskus tɛɛ pɔ, bojūu a chāa 'lɔnɔ na chaar 'yɔɔ ma a le ne n ba le nyere ε.

XII “Daba kɔɔ yuor na di Ananias wan ɪka wɔ wa nye ma, wɔ ɪn Nāanmɪn puoro na wɔ turo a nebināa ka a Juu nɪbe ba jaa na kpɪɛɛ a be 'yɔɔnɔ wɔ.

XIII Wɔ wa ara na gbɛb ma ti 'yer, ‘N yebe Sɔɔl, le nyere,’ ka a ɪ ajienaa ka a ɪ n nye wɔ naa.

XIV Be le wɔ pāa 'yer kɔ ma, ‘A sɪ sākɔpāmɪne Nāanmɪn le ir fɔ ɪka fɔ bɔɔ a le won bɔɔrɔ, na fɔ le nye a cheche sɔɔ 'lo, na fɔ wɔ a 'yer bie yi a wɔ nɛɛ pɔ.

XV Fɔɔ le na ɪ a dāasɪɛ sɔɔ na fɔ kɔ a nɪbe ba jaa, a ala fɔn nye, nɪ a

ala fon wõ.

XVI Pöppäanyā, bo le fu le chele go? Ir a ba so fu a Nāanm̄n kōo, ka a na pēē a fu yeldebē bar a fu bōolo a si Soro yuor.'

XVII "A le in l̄eb wa a Jerusalem naa ti sūrō Nāanm̄n be a puorfō yir, ka a wa kaara ma jāna kaar.

XVIII Ka n nye a si Soro na 'yerē 'yer kūrō ma. Wō 'yer naa, 'Pōo fōo na fu yi ka a Jerusalem ajienaa, bojūu n̄rē jaa kō sōo a le fon na 'yer a n 'yer ē.'

XIX Ka n 'yer sōo wō, 'N Soro a nibe banyāna bōon naa a le in yūrō a lōofu jiir naa nyūrō ba pōorō ti ŋmiere a bala na sōo de fu.

XX A daar 'lōnō ban kūrō a fu dāast dire S̄teven maa ni bala jaa in nebō'yen ka n kaara a ba fuusi ti ba kō wō.'

XXI Ka a si Soro pāa 'yer kō ma, 'Chen, in tō fon tēer jaa be a bala na ba i a Juu nibe pō.'

XXII A n̄yōo bala chele naa le a Pōol na 'yerē wa t̄an a jie wōn 'yer a n̄yor pō chenfu 'yer, a ba pāa t̄ana 'yerē, "Yi ŋmaa wō ju, a ba sēē ika wō le chene vōro ē."

XXIII Le le ba pōorō a gōmō ti looro a ba fōor ōonō a t̄ana looro a saaju.

XXIV Ka a sojasi ba jaa n̄kpēē vē ka ba tara a Pōol kp̄ēn be a sojasi yir. Wō 'yer ika ba fōb a Pōol a wō wiil ba bāa le so a nibe pōorō a gōmō 'yōonō wō a le.

XXV A le ban lū a Pōol ika ba fōb, ka wō sūr a sojasi n̄dier na ara a be, "A tara na s̄r ka yn fōb a Worom n̄rē na yaa sūr kaa a yelnȳne wōn i ē?"

XXVI Le a sojasi n̄dier na wa wō a nitō wō chen a ba jaa n̄kpēē sē ti 'yer, "Ŋm̄ne le fon i? A daba nyā in Worom n̄rē."

XXVII Ka a sojasi ba jaa n̄kpēē chen a Pōol sē ti sūr wō, "'Yer kō ma, Worom n̄rē le fu i o?" Ka a Pōol 'yer ika, "Oo."

XXVIII A sojasi ba jaa n̄kpēē pāa 'yer, "Maa 'lo, libiyōo le n yab ti jāne a ka." T̄iche ka a Pōol 'yer, "Maa 'lo, ka le ba dōo ma."

XXIX Ka a bala na ara gu a wō fōbfo m̄i tōo jaar ajienaa. Dābāē m̄i kp̄ēn a sojasi ba jaa n̄kpēē a le wōn wa bōon ika a Pōol in Worom n̄rē t̄iche ka wō v̄ē a ba lū wō.

XXX A wer na wa chaar, a sojasi ba jaa n̄kpēē bōoro naa ika wō bōo bāa 'yōo le a Juu nibe ba bara a Pōol ē. Wō for wōn bar ti bōol a Juu nibe bōorlo nibe n̄i a 'yer tōorbō nibe ka ba jaa lōo taa. Ti wō pāa suu waan a Pōol a wō wa ara a ba niem.

XXIII

I Pōol kāan a nibe a le a dēdē ti 'yer, "N yēer, n tōn a le na sēē kō Nāanm̄n wa ta a d̄na ti n nyāa ba dōonō ē."

II A anyāna wōn 'yer ka a Ananias na i a Juu nibe bōorlo n̄kpēē 'yer kō a bala na ara ḡbor a Pōol ika ba 'ma wō a nēē pō.

III Ka a Pōol pāa 'yer kō wō, "Nāanm̄n na 'ma fu naa a fōo na i a t̄ap̄iel dachin nyā. Fu jēn a be ika fu tōor a n 'yer a le a nēē na bin ti na fōo m̄āe le sōonō a nēē, na fu 'yer ika ba 'ma ma."

IV A bala na ara ḡbor a Pōol 'yer kō, "Aa! Bōorlo n̄kpēē le fu tōro o?"

V Ka a Pōol 'yer, "Yēer n ba bōo ika a bōorlo n̄kpēē le wō i ē, bojūu a seb a Nāanm̄n gān pō ika, 'Taa ūrē wa 'yerē 'yerdēer 'yōonō a fu nibe n̄dier ē.' "

(A *Yifō Gān* 22:28)

VI Pōol na wa bōon ika a Saduseem̄ne jer naa Faraseem̄ne pō ka wō t̄an kp̄ēo jaa be a nibe pō na wō 'yer, "N yēer, Farasee le n i, ka a Farasee n̄rē dōo ma. N ara naa kana a ban tōor a n 'yer, bojūu n sōo naa ika kūu pō irfō ben be."

VII A le wōn wa 'yer a nitōnō ka a nech̄re lo a Faraseem̄ne ni a Saduseem̄ne chara pō, ka a lōofu ŋma jiir ayi.

VIII Saduseem̄ne 'yer ika kūu pō irfō ba be be ē, malakasi n̄i a n̄s̄ur m̄i ba be be ē, t̄iche ka a Faraseem̄ne 'lo sōon ika a jaa ben be.

IX A gōmō pōofu ti gar naa ka a Moses̄ nēē wiwilbe bam̄ne na i a

Faraseemune ir ara ti chur kpẽo jaa ɩka, “Sin 'lo ba nye a daba nyã chefo jie ε, ti ala wa ɩ sie kõo bu malaka le 'yer 'yer ku wõ?”

X A nechure wa ti gar naa, ka a dãbãe kpe a sojasi ba jaa nɩkpẽe a wõ man tãa ban wa tcor a Pool 'mel, ala le so ka wõ vë a sojasi suu ti faa a Pool don be a sojasi yir.

XI A tãsoo 'lõnõ, a si Soro wa ara na gbur a Pool ti 'yer, “Nyoo nyãa, a le fun man a n yelmãe a ka a Jerusalem mi ti man a le ne a be a Worom tõe pɔ.”

XII Wer na wa chaar bibio, a Juu nibe bamune jën guor taa na ba pɔ'yõo a ba mãe 'yere ɩka ba kõ di bon jaa ε, bu nyũ bon jaa ε, ka bala baa ku a Pool ε.

XIII Ba gar dcor ljaayi na guor a guorfõ nyãna.

XIV Ba chen a bcorlo nɩkpẽe ni a nibe se, na ba ti 'yer, “Si bin nee ɩka si kõ di bon jaa ε, ka sin baa ku a Pool baar ε.

XV Põpãanyã, yin ni a 'yer tcorbo nibe yu tõ 'yer a sojasi ba jaa nɩkpẽe a wõ waan a Pool a yu suor ye le kõo bõo a par. Sin na var gu be a sor pɔ ku wõ ka waa ta a be a yu se ε.”

XVI Tiche ka a Pool arbile wõ a guorfõ nyã na wõ chen be a sojasi yir na wõ ti 'yer ku a Pool.

XVII Ka a Pool buol a sojasi nɩkpẽe asoo na wõ 'yer, “Tara a polbile nyãna chiin a yu jaa nɩkpẽe se wõ tara na 'yer na 'yer ku wõ.”

XVIII Le le wõ tara a polbile chiin a ba nɩkpẽe se na wõ ti 'yer, “A Pool na be a pɔofu die pɔ le tõ buol ma na wõ 'yer ɩka n tara a polbile nyãna waan a fõ se, ka wõ tara na 'yer na 'yer ku fõ.”

XIX Ka a sojasi ba jaa nɩkpẽe nyoo a polbile nüu too yin chëchëe ti suor wõ, “Baa le fõ buoro ɩka fõ 'yer ku ma?”

XX A wõ 'yer, “A Juu nibe guor taa na ban suor fõ ka fon waan a Pool a 'yer tcorbo se a bio ka a kaara fika ba buoro naa ɩka ba suor wõ ye le kõo bõo a par.

XXI Ta soo ε, bojũu ba gar nibe ljaayi na var gu wõ, ba pon 'yõo a ba mãe ɩka ba kõ di bon ε, bu nyũ bon jaa ε, ka bala ba ku wõ ε. Bala ben chcor baar a põpãanyã ti chele a fõ nee.”

XXII Ka a nɩkpẽe bar a polbile sor ti kpãa wõ 'yer, “Taa ure wa vë ka nure jaa bõon ɩka fõ wan a n se ε.”

XXIII Ti pãa buol a wõ nibe ayi na wõ 'yer ku ba, “Yu chcor sojasi kcor ayi (200) na yu le chcor a sojasi ljaata ni pie (70) na bõo wiisi dofõ, ni sojasi kcor ayi (200) mi na bõo a pã woor ala lobfo ka yu chen a Sisariya a tãsoo nyãna.

XXIV Yu bo a wii asoo ku a Pool a wõ do jãne a yu chiin wõ vula ti ku a paal nɩkpẽe Feliksi.”

XXV A gãn won seb 'lo ni nyã,

XXVI “Maa Kulaudiyus Lisiyasi le seere a gãn nyãna koro a fõ Feliksi a paal nɩkpẽe 'yõo naa, n puor fo naa.

XXVII A daba nyãna le a Juu nibe nyoo na ba ta ɩka ba ku, tiche un wa bõon ɩka Worom nure le wõ ɩ, n chiin naa a n sojasi ti faan wõ.

XXVIII N ta buoro na ɩka n bõo a ye le 'lo jũu ban ba bara wõ ε, naa de wõ chiin be a 'yer tcorbo nibe se.

XXIX Naa ti nye ka ɩ a ye le ɩ naa a ba nebinãa ye le. Tiche saa le nye ye le jaa won maal na wõ seen kũu bu die pɔ pɔofu ε.

XXX Le ban wa man ku ma ban guoro a daba nyã ye le, ala le so ka n vë ka ba tara wõ a fõ a le ne waan a fõ se. N mi 'yer ku a bala na tuoro wõ a ye le ɩka ba wa a fõ se wa 'yer a fõ mi kaa.”

XXXI A sojasi tun a le a ba nɩkpẽe na 'yer na ba de a Pool a tãsoo 'lõnõ jaa na ba ti tãn Antipatirsi tõe pɔ.

XXXII Wer na wa chaar, ba vën ka a wiir dëme tara a Pool chiine, tiche ka a gbëe dëme lueb wa a sojasi yir.

XXXIII Le ban ti ta a Sisariya tõe pɔ ba den a gãn na ba ku a nɩkpẽe ti de a Pool mi 'yõo a wõ nüu pɔ.

XXXIV Ka a paal nɩkpẽe kar a gãn ti na wõ suor a Pool a tẽbuor won yi, won wa bõon ɩka a Silisiya le wõ yi.

XXXV Ka a nıkpõε 'yer, "A bala na tuo fo a yele wa ta ala le un wõ a fo 'yer." Wõ vën ka ba tara a Põol kpën be a yir kpõε 'lo põ a Nāa Herõd na dõõ me ti guro wõ.

XXIV

I A ber anũu puor le ka a Juu nıbe bõorlo nıkpõε Ananias suun chen be a Sisariya nı a nıbere bamıne, ka a Tetulusı na ı a 'yer tõõrõ põõ ba a ba 'mataa chen na ti 'yer a Põol 'yer a nıkpõε niem.

II Ban bõol a Põol kpën ka a Tetulusı na man a wõ yele kõ a Feliksı na wõ 'yerε, "Sı din nõõ kor a fo jũu, ka a fo yẽ her yelvielsı kõ a fo paal.

III Jie jaa nı sor jaa põ fo un nıkpõvıla, a sı sõõ de fo nı nuur ayı nı põpel.

IV Tıche nı ba bõõrõ ıka nı dam fo yõõ ε, yelbõ'yen tεε le nı bõõrõ ıka nı sõõr jaa bālāa ka fo di kãnyir kõ sı.

V Sı nyen a daba nyāna ka wõ ı gõbõõrõ, a Juu nıbe ba jaa le wõ ma tõ a ba jur gbõtaa a wer wõ jaa, na wõ ı a nıbe bala na turo a Najaretı nıre 'lõnõ nıdiere.

VI Na wõ bõõrõ a Nāanmın puorfo yir sõõ barfo, ala le so ka sı nyõõ wõ.

VIII Fõõ mǎε fo sõõr wõ kaa fon nyen bõõ ıka a ala sın 'yerε dõõlo wõ un yelmǎε."

IX Ka a Juu nıbe ba jaa na be be 'yer ıka a le a Tetulusı na 'yer un yelmǎε.

X A paal nıkpõε kün a Põol sor a wõ 'yer, ka a Põol 'yer, "N bõõn naa an ı yuom yõõ le fo kaa a paal nyāna, a nõmõ ma naa ka nı na 'yer a nı 'yer.

XI Fõõ sõõr ban 'yer ıka a ba gar ber pie nı ayı un chen be a Jerusalem ıka nı ti puor Nāanmın ε.

XII Ba āsõõ jaa ba nye ma ka nı chıre nı nıre jaa be a Nāanmın puorfo yir ε, bı dõõnõ nıyõõ be a ba lõõfo jıir ε, bı a tēe põ jie jaa ε.

XIII A anyāna ban 'yerε 'yõõnõ ma āsõõ jaa kõ tõõ wiil ma a yelmǎε ε.

XIV Tıche nı sõõ naa ıka nı puoro naa a Nāanmın 'lo a sı sǎakpāmıne na dõõ puoro naa le turo a Sor 'lo ban bõõlo a sor yuo. N sõõn de a ala a jaa, na a sõõ le a nεε na sõõ nı a ala a jaa a Nāanmın 'ye'yerbe na dõõ seb.

XV N mı tara naa a tıertõ bõ'yen 'lõnõ a Nāanmın 'yõõ nıtāa a ba kaar ıka nı sõõn nı a putudēme na ir ı võε.

XVI Ala le so ka nı mõõrõ sõõ jaa ıka a nı potıer wõ chaar Nāanmın nı a nıre niem.

XVII "N yin kor, ti naa le lıeb wa a Jerusalem nı libıe ıka nı wa kõ a nõn dēme ti naa mı lo bõõr kõ a Nāanmın.

XVIII N dõõ põl a nı mǎε baar a le ban nye ma a Nāanmın puorfo yir bechaar põ. Nıyõõ ba dõõ põõ ma ε, nı mı ba dõõnõ damfo jaa ε.

XIX Tıche a Juu nıbe bamıne na yi a Asıya paal põ wa, bala mı le a ta sεε ıka ba be ka na ba 'yer a nı 'yer.

XX Bı a banyāna na be ka a ba wiil a yelnyıne ban nye un maal, a le un ara a 'yer tõõrõ niem.

XXI Ala ba ı a 'yer bir bõ'yen nyāna tεε un 'yer kpõõ jaa a le un ara a ba niem naa 'yer, 'A kün na ir ı võε, naa be ara a yı niem a yın tõõr a nı 'yer a dına.' "

XXII A Feliksı na wa pǎa bõõn a Sor yele wõ wel a nıbe bar ti 'yer, "A Lisıyası na ı a sojası nıkpõε wa wa ala le un 'yer a fo 'yer."

XXIII Wõ den a Põol kõ a sojası nıkpõε ti 'yer ıka a wõ ma kõ wõ sor ti sõõ ka a Põol barmıne ma sõnõ wõ nı a wõ bõbõõrsı.

XXIV A maal ber anmıne jaa tıche ka a Feliksı tara a wõ põõ Durusıla na ı a Juu nıre waan. Wõ tõn ka ba waan a Põol a wõ chele a le won mana a le fon na sõõ de a Yesu Kırısıto.

XXV Põol 'yer naa a le ne wa por yeltorsı yuor nı mǎε nyõõfo nı le a

5 **XXIV:VI 24:6** A gǎma amıne põ, baa 'yõõ a põfo ayopõı ε ıka, 7 Tıche ka a Worom sojası ba jaa nıkpõε Lisıyası wa, na wõ wa faa wõ nı kpõõ yın a sı nuur põ.

'yer toorfõ na waara. Ka a dābāe kpe a Feliksi a wõ 'yer, "Põpāanyā a seen le, chiine maa wa tara jaa in tōn bool fõ."

XXVI Wõ tier man taa Pool na ku won libie, na wõ ma boolo a Pool jaa tōtõ ma 'yere ni wõ.

XXVII Yuom ayi na wa po Postyus Festus den a Feliksi jie, tiche a Feliksi na booro ika wõ pel a Juu nibe pso jūu, wõ bar a Pool a be a poofõ die po.

XXV

I Festus na de a wõ tömõ maal ber ata wõ yin be a Sisariya chen a Jerusalem.

II Be le a Juu nibe booro nibe ni a ba nidierbe man a 'yer ala ban tara ni, a Pool ku wõ.

III Ba suor a Festus nibijie jaa ika a le ban suor wõ a wõ soo na wõ vë a ba tara a Pool waan be a Jerusalem an i ba choor ũu gu na ku a Pool a be a sor po.

IV Ka a Festus 'yer, "A Pool ben a be a Sisariya a maa mæ a kō kor ε, tiche ka n chen a be.

V Yi vë ka a yi nibe bamine pso ma a si 'mataa chen, ala i wõ maal yeldæer a yi 'yer n kaa."

VI Won wa maal a be ber aniin bu pie wõ chen a Sisariya, won ti gā ir wõ jāne naa a 'yer toorfõ jie ti na wõ 'yer ika ba waan a Pool.

VII Ban wa waan a Pool a Juu nibe bala na yi a Jerusalem wa ara na jilõ wõ ηmara jir kara doolo wõ tiche ba maa tōo wiil a par ε.

VIII A Pool pāa 'yer, "Maa ba maal dæer jaa ε, naa sōo a Juu nibe nebināa ni a Nāanmūn puorfõ yir ε, bu 'yer 'yerdæer 'yōo a Nākpëe Siisa ε."

IX Festus booro naa ika wõ pel a Juu nibe pso na wõ suor a Pool, "Fõ booro naa ika fõ do a Jerusalem ka a 'yer anyāna ban 'yer dool fõ ka n ti toor a be bu?"

X A Pool 'yer, "Põpāanyā, n ben ara a Nākpëe Siisa 'yer toorfõ jie a be an see ika ba toor a n 'yer. N mi ba maal

yeldæer jaa a Juu nibe sē ε, a le a fõo mæ na bōon.

XI Maa ta maal dæer naa seen kuu n kō naa tor ika n kpi ε. Tiche a 'yer anyāna a Juu nibe na 'yer dool ma na ba i yelmæ ε, nire jaa ba tara sor na fir ma ku ba ε. Siisa sē le in chen ka wõ ti toor a n 'yer."

XII Le a Festus ni a wõ nibe na wa man taa baar wõ 'yer ku a Pool, "Fõo le suor ika a Siisa sē le fon chen, be le fon chen."

XIII A kor bālāa ka a Nāa Agripa ni a wõ yepoo Bernis wa be a Sisariya ika ba wa puor a Nīkpëe Festus.

XIV An i ban jën a be kor jūu, Festus mana naa a Pool yele koro a Nāa Agripa 'yere, "Daba kōo le be a poofõ die po a Feliksi na pso.

XV A le in chen a Jerusalem, a Juu nibe booro nibe ni a ba nidierbe den yelyoo dool wõ na ba suor ma ika n toor a wõ 'yer ge wõ.

XVI "Ka n 'yer ku ba a Worom nibe maa toor nire 'yer ala i a ninyine ban 'yer a 'yer dool ba wa ara a bala na tara ni wõ a 'yer niem na wõ 'yer a wõ nee 'yer ε.

XVII Ala le so ka ba pso ma a si 'mataa wa a ka, n ba wa jën a 'yer ε, a wer na wa chaar n jë naa na toor a 'yer naa vë ka ba waan a daba.

XVIII A bala na tara ni wõ a 'yer na wa ir ara na 'yer, baa 'yer 'yer jaa na i dæer ntāa le in tier ban taa 'yer ε.

XIX Tiche a ba 'yer ti i naa a ba puorfõ yele le ni daba kōo na di Yesu na kpi ka a Pool 'yer ika wõ ir naa na wõ i vor.

XX Ka a yele nyā sob ma nibir, n ba bōo ηmine in na i vier a yele nyā ε, ala le so ka n suor wõ ala i won booro naa ika wõ chen a Jerusalem ka ba ti toor a 'yer anyāna a be.

XXI Pool lo booro naa ika a Nākpëe Siisa wõ toor a wõ 'yer, n vën a ba tara wõ ti tån a le in na bar sor ka ba tara wõ chiin a Siisa sē."

XXII Ka a Nāa Agripa pāa 'yer ku a Festus, "Maa mæ naa booro naa ika n wõ a daba mi kōkor." Ka a Festus 'yer, "Bio fon wõn a wõ kōkor."

XXIII A wer na wa chaar, a Nãa Agripa ni a Bernisti wa naa ka a nibe de 'yõõfo kò ba ka ba ti kpẽn be a dikpẽe 'lo pò ban ma lõõnõ ni a sojası nıberẽ ni a tẽe nıberẽ. Ka a Festus vẽ a sojası tara a Pòol waan.

XXIV Ka a Festus 'yer, "Nãa Agripa ni a yın bala jaa na be ka a sı sã, yı nye a daba nyãna, a Juu nıbe ba jaa 'yer a wò 'yer kò ma be a Jerusalem ni a ka a Sisariya tãna 'yerẽ ıka a ba sɛɛ ka wò lɛ chɛnɛ go ɛ.

XXV N mı ba nye ye le jaa wòn ı ka a tara sòr ka sın kò wò ɛ, tıche bojũu wò sòr sòr ıka wò chen a Nãkpẽe Siisa sã, n mı na bar wòn sòr ka wò chen a Worom.

XXVI Tıche n ba tara a wò ye le ala na sɛɛ ka n na seb kò a Nãkpẽe ɛ. A lɛ jũu n waan wò naa a yı jaa niem ni a fõõ Nãa Agripa niem a fò mı jòor a wò ye le kaa, ka n bõõ a lɛ ın na seb.

XXVII Bojũu, a ba sɛɛn ma ɛ, ka n na vẽ ka ba tara nıre ban pòõ chiine naa ba wiil a yelnyıne wòn maal ɛ."

XXVI

I Kaa Agripa pãa 'yer kò a Pòol, "Fò tara na sòr na 'yer a fò nɛɛ 'yer." Pòol tur naa a nũu ti piel mana a wò mãe ye le,

II "Nãa Agripa, a ı man bõõsõn ın ara a fò niem a dına naa na man a n ye le ala a jaa a Juu nıbe na 'yer dõol ma.

III Yelmãe jaa lɛ, a fõõ mãe jaa bõõn naa a Juu nıbe yelbınsı a jaa ni a ba nechure, a lɛ jũu n sòr fò naa ka fò di kãnyir chele ma.

IV "A Juu nıbe ba jaa bõõn a lɛ ın be a bibile daar jaa, a maa paal pò ni a ka a Jerusalem mı.

V Ba bõõ man kor na ban tõõ di a lɛ dãasıe ala ı ba bõõrõ naa. Ba bõõn ma naa ın turo ye le jaa nɛ nɛ nɛ a sı puorfò pò, naa ı a Farasee nıre.

VI A põpãanyã a lɛ a Nãanmın na dõõ tur a nɛɛ kò a sı sãakpãmıne ka n tara a tıer jũu lɛ so ka n 'yer be tòõrõ a dına.

VII A nɛ tıra anyãna jũu lɛ a sın bõrõ pie ni ayi ı a sı tıertõ fò jie,

ka a na wa ı a sı mõõ nıbir puoro a Nãanmın mõtõõ ni tãsoõ. A fõõ nãa a tıertõ nyãna jũu, a Juu nıbe 'yõõnõ ma a 'yer.

VIII Bo lɛ so ka yı tıer ıka Nãanmın kõ tõõ sãı kũu ɛ?

IX "A maa mı dõõ nıme nyãna naa ıka ın ı naa lɛ jaa ın na tõõ naa sõõ a Yesu na yi a Najaretı yuor.

X Nıtõ lɛ n ı be a Jerusalem. A Juu nıbe bõõrlo nıberẽ kò man sòr ka n nyõõr a Nãanmın puorbõ yõõ naa pòõ, bala wa kòrõ ba n ma sòõ naa.

XI Sõõ yõõ jaa, n ma chen a be a ba lõõfõ jıir naa ti ge ge ba, naa ma fıre ba 'yer 'yer debe tıche a maa tõõ ı a lɛ ɛ. A lɛ a ba ye le na dire ma a suur n ma chen a wer yuo pò ti ge ba a be.

XII "Ala jũu lɛ a bõõrlo nıberẽ dõõ kò ma a sòr ka n chiine a Damaskus.

XIII Mõtõtuo sõõ lɛ fõõ nãa, a lɛ ın be a sòr pò, n nyen chãa na yi saaju chaar mõtõõ na wò jılõ ma ni a bala ın lõõ chiine.

XIV Sı jaa lon tẽe tıche ka n wõ nıre na sòrõ ma ni a Heburu kòkòr, 'Sòõl, Sòõl bo lɛ fò gere ma a lɛ? Fò wòn tuo fon teb a dakora.'

XV Be lɛ n pãa sòr, 'Fõõ ni ana, Soro?' A wò 'yer, 'Maa lɛ a Yesu 'lo fon gere.

XVI Põpãanyã ir ara, n yi fò naa, naa ir fò a fon ı a n tõtõnõ na fò moolõ a ala fon nye a dına ni a ala ın na wiil fò.

XVII ın faa fò naa a fõõ mãe nıbe nuur pò, ni a bala na ba ı a Juu nıbe nuur pò. Maa lɛ tõnõ fò,

XVIII ti yuo a ba nıbie na fò tõõ ba yın a libe pò, waan a chãa pò, na fò yın a Satan kpẽõ pò, waan a Nãanmın sã, a wò vẽ a ba yelbier kò ba ka ba mı nye jie ni a bala na sòõ de ma, ka n faa ba.'

XIX "A lɛ jũu, Nãa Agripa, n ba tór a nyefõ nyã na yi a saaju ɛ.

XX N den nie man kò a Damaskus dẽme, ni a Jerusalem dẽme, ni a Judiya wer wò jaa, ni a bala na ba ı a Juu nıbe mı. N mool kò ba ıka ba lıeb a ba tıer, na ba lıeb wa

Nāanmın sē, na ba vē ka ba tōmō wiil ıka ba lıeb a ba tıer.

XXI Ala le so a Juu nıbe nyōō ma a ba puorfo yir bechaar pō bōōō ıka ba kō ma.

XXII Tıche Nāanmın le sōō ma wa tān a dına, ka n be ara na man kō nıre jaa. N ba 'yer 'yer jaa tı pōn a le a Nāanmın 'ye'yerbe nı a Mosesı na 'yer ıka an ı naa ε,

XXIII ıka a Nı-iraa na din dōōye na wō mı ı nıre na de nie ir a kūu pō, na wō man a chāa 'yer kō a wō nıbe nı a bala na ba ı a Juu nıbe ε."

XXIV Kana le a Pōol ta ka a Festus kpe tān wō tı 'yer, "Pōol a tıer bōr fō naa, a jān yōō vēn ka fō gele."

XXV Ka a Pōol 'yer, "Nıkpēε Festus n ba gele ε, ala ın 'yere ın yelmāε nı yē 'yer.

XXVI A nāa bōōn a yele anyāna ala le so ka n lōb yāan bar tı 'yere nı wō. N sōō naa ıka a yele anyāna ba sōol wō ε, bojūu a yele nyā ba ı libe pō ε.

XXVII Nāa Agripa, fō sōōn a Nāanmın 'ye'yerbe bı? N bōōn naa ıka fō sōō naa."

XXVIII Ka a Nāa Agripa pāa sōōr a Pōol, "Fō tıer man tāa a dına tēε le fon lıeb ma ka n ı a Kırısıto turo bı?"

XXIX A Pōol 'yer, "Ka dına tēε le bı daar kōō le yo, n sōōō naa Nāanmın ıka a ta ı a fōō tēε ε, tı nıre jaa na chele a 'yer nyāna a dına ka yı kaara a n kaar tı na ba taa 'yōōnō yı a bōjōrsı anyāna ε."

XXX Ka a nāa vaa ir nı a wō nıbere nı a Bernıstı lōōn a bala won 'mataa jāne nı.

XXXI Ba yın a die pō, pāa 'yere 'yer kōō taa na ba 'yere, "A daba nyāna ba maal yele jaa na sēen kūu bı pōōfo ε."

XXXII Ka a Agripa 'yer kō a Festus, "Fon taa tōō bar a daba nyāna ala ı waa ta sōōr sōr ıka won chen a Nākpēε Siisa sē ε."

XXVII

¹ An wa ta ıka sın chen a Itali, ba den a Pōol nı a bamıne ban pōō kō

a sojası nıkpēε ban bōōō Julius, wō ı naa a nākpēε soja kpēε āsōō.

II Sı kpēn a gboro kpēε na yi a Adıramatıyum ka wō ir an ı Asıya kōkōor le won lana. Aristakus na ı a Masedonıya paal nıre na wō yi a Tesalonıka pōō sı naa.

III A wer na wa chaar, sı tān a Sidon tēε pō, ka a Julius maal a Pōol vıla na wō bar wō sōr ka wō chen a wō barmıne sē ka ba tı sōnō wō.

IV Be le sı le yın a gboro lana a Sipurusı bojūu a sēsēbe furo na tuorō sı.

V A le sın wa gōō a man sālsōō Sılıstıya nı a Pamfılıya kōkōor le sı wa ara nı a Mira na be a Lısiya wer pō.

VI Be le a soja nıkpēε nye a Aleksandırıya gboro kpēε na chiıne a Itali ka wō wel sı 'yōō.

VII A ber waa naa sın maal a sōr pō, jaa vē ne ne ne le sı chiıne ka a wō sı tı sı tı ta a Sınıdusı tēε pō. Le a sēsēbe na ba sōōō a sı chiıne a dēdēε ε, a gboro tun sı naa a Kırete a Salmone tēε puor.

VIII A man kōkōor le sı lana ka a wō sı tı tān a jie ban bōōō a Gboro Juvıla Ara A Jie na gbor a Lasea tēε.

IX Sı sōōn sōō yōō a sōr pō a sēsēbe na furo jūu, ka a gboro chenfo mı kōō dābāε bojūu Kō Galfō sōō 'lo mı po naa, ka a Pōol kpāana ba 'yere,

X "Nıbe, n kāan nye ka a dābāε be a sı chenfo pō, yelyōō na sōō naa, a gboro tuor nı a sın māε mı."

XI Tıche a sojası nıkpēε ba chele a le a Pōol na 'yere ε, tı sōō a le a gboro mōnō nı le a gboro sōō na 'yer.

XII A gboro ara a jie ba sēen ban na ara a be a sōr sōō ε, a ba yōō jaa 'yer naa ıka ba po chiıne, tıere ıka ban tān a Fonıksı na ba ara a be. A Kırete gboro ara a jie le na tor a mōtōō purfo jie guba nı a nūsōō jie.

XIII Le a sēsēbaalōō na wa furo yire a guba jie, ba tıer ıka ba nyen a le ban bōōō, ba for a kur nebie bara tı lana nı a gboro a Kırete gogoro.

XIV An wa kor bālāa, ka a sēsēbe kpēō 'lo ban bōōō a mōtōō purfo jie guba sēsēbe fun yi a be wa.

XLII Ka a sojası ı nebö'yen bũro ıka ba kũ a bala ban pũ ka a āsũ jaa taa dũu yi jo ε.

XLIII Tıche a sojası nıkpẽε na bũro ıka wũ faa a Pũol jũu, waa sũũ ıka ba ı a le ε. Wũ 'yũũ naa a bala na bũũ a dũufũ ka ba ũũ lo a kũũ pũ de nie dũu do a gogoro ju.

XLIV Ka a bala na che mı nyũũr a gboro daar bıı a gboro da'meεε ala, nıtũũũ le ba ı ka ba āsũũ tı jaa do a gogoro ju ka ye le ba tara ba ε.

XXVIII

I Sı jaa na wa do baar, ba 'yer ıka a dũdol yuor din Malta.

II A nıbe bala na be a be maal sın vıla, ba gbũũn bııu na ba bũũl sı a sı tı uoro, bojũu saa le waara ka ũũr kũũ.

III Ka a Pũol mı vaar del sı wa 'yũũũũ a bııu pũ, ka a dũpān na be a del sı pũ, a bııu tũl kpe ka wũ yi dũ a Pũol nũu mar taale.

IV Le a gogoro dẽme bala na wa nye a le a waa na mar a Pũol nũu pũ jũũũũ, ka ba 'yerε kũũ taa, “A daba nyāna na ın nıkũũũ, a man na ba di wũ gba ε, tıche yeltorsı kũũ sũũ ka wũ be be ε.”

V Tıche ka a Pũol mı a waa 'yũũũ a bııu pũ tı ye le jaa ba tara wũ ε.

VI A nıbe tıer man tāa a nũu na mũũr wũ naa bıı a wũ vaa lo kpi. Tıche ban chel lẽεε wa faa ka a ye le jaa ba ıre ε, ba lıeb a ba tıer 'yerε kũũ taa, “Nımun le wũ ı.”

VII A dũdol 'lo nıkpẽε ban bũũũũ Pũbilusı tara na jie na gbũũr a be a wũ de sı sāan, na wũ kũ sı bũũũũr ber ata.

VIII A Pũbilusı sāa bıere na gā, āgān tũl nı masũũũ le wũ nyıere. Pũol kpẽn tı nye wũ, won wa sũũr Nāanmın baar wũ dũũl wũ naa nũu sāa wũ.

IX Le a anyāna na wa ı, baalsı bala jaa na be a jie 'lo mı wa naa ka Pũol sāa ba jaa baalsı.

X Ba den 'yũũũũ kũ sı sũũ jaa pũ, a le sın wa chũũr na yi, ba kũ sın bon jaa sın na bũũũũ.

XI Sı maal a be nımersı ata tı na sı le kpe a gboro āsũũ na ara a be a sāε. A gboro yın Aleksandiriya na wũ tara nımun yıbe Kasıtor nı Poluksı.

XII Sı tı ara naa Sırakusı maal ber ata a be.

XIII Be le a gboro yın sı tān a be a Wuregiyum. Wer na wa chaar ka a ı a guba jie sεsεbe furo naa, a ber ayi daar ka sı ta a be Puteyoli na sı suu a be.

XIV Be le sı pũũ a Nāanmın puorbo bamıne ka ba bũũl sı ka sı tı maal daa gbũũl a ba sē. Le le a ı tı sı pāa wa ta a Worom.

XV A Nāanmın puorbo na be a Worom na wa wũũ ıka sı waara naa, ba yın tuor sı tı ta Apıyusı Daa pũ na ba pũũ sı a Sāanba Kpẽfũ Jiir Ata. A le a Pũol na wa nye a nıbe banyāna wũ puor Nāanmın yāan ka a 'yũũũ wũ ākpẽũ.

XVI Le sın wa ta a Worom, ba sũũ naa ka a Pũol kpiere a wũ yũũ tıche ka a soja kaara wũ.

XVII Pũol na wa maal ber ata, wũ bũũl naa a Juu nıbe nıdierbe lũũ taa. Le ban wa duo ka wũ 'yer kũ ba, “N yeer, n gba na ba maal ye le jaa bũũr a sı nıbe sē ε, bıı 'mab a sı sāakpāmıne yel-ırsı ε, tı ba nyũũ ma naa be a Jerusalem na ba kũ a Worom nıbe.

XVIII Ba chẽpẽn a ye le faa na ba ta bũũũũ ıka ba bar ma bojũu n ba maal ye le jaa na sεen kũu ε.

XIX Tıche ka a Juu nıbe na ba sũũ ε, ka n faa tı sũũr sũũr ka ba chiin ma a Nākpẽε Siisa sē. A ba ı n tara na ye le kũũ na de dũũl a n nıbe ε.

XX A le jũu le so ka n bũũũũ ıka n nye yı naa 'yer yı. Bojũu a Isıral nıbe tıertũũũ jie jũu le ba gbar ma nı a bũũũũr anyāna.”

XXI Ka ba 'yer, “Saa nye gān jaa yi a Judiya dẽme sē ε, ka a sı yeer bala mı na yi a be wa ba 'yer a fũ 'yerdeer jaa kũ sı ε.

XXII Tıche sın bũũũũ naa ıka sı bũũũũ a le fon nyũũũ, bojũu sı bũũũũ naa ıka jie jaa nıbe 'laar naa a ye le nyāna.”

XXIII Ba 'yũũũũ bıbir ban le wa a Pũol sē, a bıbir na wa vıe ba wan yũũũũ jaa

a be won kp̄iere. An yi a bibio t̄i t̄ān a jāan̄s̄or na w̄o mana a Nāan̄m̄in nāal̄õ k̄or̄o ba, na w̄o de a Moses̄i n̄ee ni le a Nāan̄m̄in 'ye'ȳerbe na s̄eb b̄or̄o ɪka w̄o l̄ieb a ba t̄ier ka ba s̄oo a Yesu.

XXIV Bam̄ine l̄ieb ba t̄ier a le won 'yer, t̄iche ka a bam̄ine ba s̄oo de ε.

XXV Ba ch̄ire ni taa na ba piel yire le a P̄ool na wa 'yer a w̄o 'yer baaraa na w̄o 'yer, “A Nāan̄m̄in Siε 'yer yelm̄āε k̄o a ȳi s̄āakp̄ām̄ine a le won de a w̄o 'ye'ȳere Isaiya n̄ee

XXVI 'yer, ‘Chen a n̄ibe banyāna s̄ē t̄i 'yer k̄o ba, “Ȳin w̄ōn l̄ēēε t̄i ȳi k̄ō wa b̄ōo a par ε, ȳin fur n̄ibir 'ȳōo t̄i ȳi k̄o wa nye bon jaa ε.”

XXVII Boj̄ūu a n̄ibe banyāna nyān kp̄ēme naa, baa w̄ōn̄ō ε, ba ma ūun a ba n̄ibie, ka le ba le ε, ban taa nyen naa ba n̄ibie na ba w̄ōn a ba tobo b̄ōo a par na ba l̄ieb wa a n̄ s̄ē ka n̄ s̄āa ba.’ *(Isaiya 6:9)*

XXVIII A le j̄ūu, n̄ b̄or̄o naa ɪka ȳi b̄ōo ɪka a Nāan̄m̄in den a w̄o faaf̄o 'yer t̄i k̄o a bala na ba ɪ a Juu n̄ibe ε na chele naa.” 6

XXX P̄ool yab a ȳir 'lo p̄o won kp̄iere yuom ayi, t̄i ma de n̄ire jaa na ma wa a w̄o s̄ē.

XXXI Yele jaa ba ηmaa w̄o s̄or ε, ka w̄o 'lara na w̄o m̄oolo a Nāan̄m̄in nāal̄õ 'yer na w̄o wile ba ni a si Soro Yesu K̄iris̄ito 'yer.

6 **XXVIII:XXVIII 28:28** A gāma am̄ine p̄o, baa 'ȳōo a p̄ōf̄o l̄jer ni piefor bir ε ɪka, 29 Ba ch̄ire ni taa na ba piel yire le a P̄ool na wa 'yer a w̄o 'yer baaraa na w̄o 'yer.

A PƆƆL GĀN WŪN SĒB KŪ A NĀANMĪN PUORBO NA BE A WOROM

I Maa Pɔɔl na ɪ a Yesu Kɪrɪsɪto gbāgbaa, Nāanmɪn na kaa ir bɔɔl ka n ɪ a wɔ nɪtɔnāa naa ɪ a wɔ 'yer nɔɔ 'yerɛ, lɛ sɛɛrɛ kɔrɔ a yɪn na be a Worom.

II A 'yer nɔɔ nyā wɔn dɔɔ tɪr nɛɛ a kɔr jaa tu a wɔ 'ye'yerbe sɛ ka ba sɛb 'yɔɔ a Nāanmɪn gān pɔ,

III na ɪ a wɔ Bie 'yer, ban dɔɔ ka wɔ ɪ a Nāa David bal nɪrɛ.

IV A tu naa a Nāanmɪn Sɪɛ pɔ wiil kpɛɔ ɪka a Nāanmɪn Bie lɛ, na wɔ ir yi a kŭn pɔ ɪ wɔr, 'lɔ lɛ ɪ a Yesu Kɪrɪsɪto na ɪ a sɪ Soro.

V A tun a wɔ 'yɔɔ nɪ a wɔ yuor jŭu, sɪ nyen wāɛfɔ nɪ a nɪtɔnsɪ tɔmɔ na sɪn bɔɔl nɪrɛ jaa, ka ba wa wɔnɔ a wɔ toor nɪ sɔɔfɔ.

VI Yɪn mɪ pɔɔn a bala a Nāanmɪn na bɔɔl ka yɪ ɪ a Yesu Kɪrɪsɪto sofɔ.

VII N sɛɛrɛ na kɔrɔ a yɪn bala jaa na be a Worom a Nāanmɪn na nɔ, na wɔ bɔɔl yɪ a yɪ ɪ a wɔ nɪbe. Wāɛfɔ nɪ nyā'maar na yi a sɪ Sāa Nāanmɪn nɪ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto jie a be a yɪ sɛ.

VIII N den nie puor a maa Nāanmɪn yāan a yɪ jaa jŭu tu a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ, bojŭu a yɪ sɔɔfɔ ŋmen yaar a wer wɔ jaa.

IX A Nāanmɪn nyā ɪn tɔnɔ kɔrɔ nɪ a n nyāa wɔ jaa, naa mɔɔlɔ a 'yer nɔɔ nyā na ɪ a wɔ Bie 'yer, di man dāasɪɛ lɛ ɪn ma tɪɛrɛ a yɪ yele.

X N ma sɔɔrɔ naa Nāanmɪn ba gala ɛ, naa sɔɔrɔ ɪka a wɔ bɔfɔ a ɪ, ka wɔ yuo sɔr a pɔpāanyā kɔ ma ka n wa a yɪ sɛ.

XI N bɔɔrɔ naa yɪ nyɛfɔ naa na tɔɔ wiil yɪ a Nāanmɪn Sɪɛ kɔfɔ amɪne ka a 'yɔɔ yɪ ākpɛɔ.

XII Lɛ lɛ, a yɪn nɪ maa na pāa nɔɔ kpɛmɛ a sɪ sɔɔfɔ pɔ.

XIII N yɛɛr, n bɔɔrɔ naa ɪka yɪ bɔɔ a lɛ ɪn mɔɔrɔ sɔɔ yɔɔ jaa, ɪka n wa a yɪ sɛ tɪche ka a sɔr pɔɔ wa tān dɪna. ɪn taa nyen a yɪ bamɪne a ba puoraa nɪtāa lɛ ɪn nyɛ a yɪ bamɪne na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, tɪ puoro.

XIV N din a Juu nɪbe nɪ a bala mɪ na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, nɪ a yɛ dɛmɛ nɪ a jɔlɔ sān.

XV Ala lɛ sɔ ka n mɔɔrɔ ɪka n mɔɔl a 'yer nɔɔ kɔ a yɪn mɪ na be a Worom.

XVI Vā ba kɔrɔ ma nɪ a 'yer nɔɔ nyāna 'yerfɔ ɛ, bojŭu a ɪ naa a Nāanmɪn kpɛɔ wɔn de faara nɪ nɪrɛ jaa na sɔɔ, a Juu nɪbe lɛ de nie, ka bala mɪ na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, mɪ tu.

XVII Bojŭu a 'yer nɔɔ nyā na wiil nɪrɛ lɛ wɔn na tor Nāanmɪn sɛ, torfɔ 'lɔ na yi sɔɔfɔ pɔ, yi a pielfɔ tɪ tān a baaraa nɪtāa lɛ an sɛb a Nāanmɪn gān pɔ, "Nɪrɛ 'lɔ na tara sɔɔfɔ, tor naa, wɔn tara na nyevor na ba tara baarfɔ ɛ." *(Habakuk 2:4)*

XVIII Nāanmɪn vɛn ka a wɔ suur yele yi a saaju gā chāa pɔ, ɪka wɔ nyen suur 'yɔɔ a bala na ba puoro ɛ, nɪ putudɛmɛ bala na pɔɔ a yelmāɛ nɪ a ba putuyele.

XIX An ɪ a ala ban na de bɔɔn a Nāanmɪn gān chāa pɔ, bojŭu Nāanmɪn māɛ lɛ ir wiil ba.

XX Bojŭu, an yi a lɛ daar jaa a Nāanmɪn na mɛ a wer, nɪbe na tɔɔ bɔɔ ɪka a Nāanmɪn kpɛɔ ba tara baarfɔ ɛ, ka wɔ ɪ Nāanmɪn māɛ nɪ a bonɪ ala wɔn maal, a lɛ jŭu, tu yɪfɔ jie ba lɛ be be go ɛ.

XXI Bojŭu, ban sɔɔ bɔɔn a Nāanmɪn a nɪtɔnɔ, tɪ baa kɔ wɔ tɪr ɛ, bu dāna wɔ ɛ, tɪche a ba tɪɛrsɪ ɪn burbur, ka a ba jɔl nyān ala pāa lii.

XXII Ban sɔɔ 'yer ɪka yɛ bɔɔnbɔ lɛ ba ɪ, ba ɪn jɔlɔ,

XXIII an ɪ ba lɛb a tɪr 'lɔ ban taa kɔ a Nāanmɪn nyā na ba kpɪrɛ ɛ, na ba kɔ a bɔtɪbe ala ban pɛn, ka a kaara a nɪbe kaar na kpɪrɛ, nɪ lubil, nɪ dɔn, nɪ dɔgbɛɛ anaar jaa bɔrɔ.

XXIV Ala lɛ sɔ ka Nāanmɪn ir nŭu tɪche ba bar be a ba vɔldɛɛr pɔ, ka

ba bõnõ gãna ni taa, sõonõ taa ni a ba āgāma.

XXV Ba den a Nāanm̄n yelmāe tēen jire, na ba puoro ti tōnõ koro a bonɩ ala a Nāanm̄n na maal, ti bar a Nāanm̄n na ɩ a ma maala 'lo a pɛɛfo na sēen bɩbir jaa. A ɩ a lɛ.

XXVI A anyāna jūu, Nāanm̄n de ban bar be a vā volaa pɔ. Ka a ba pɔbɔ gba ma lieb gãna ni a ba pɔ taa ba.

XXVII A lɛ ni wɔ ju lɛ a dɔɔr mi bar a pɔbɔ bɔfo, ka a volaa vɛ ka ba lieb bɔɔrɔ a ba taa dɔɔr. Dɔɔr na lieb tōnõ a vā tōmõ nyāna ni a ba taa dɔɔr ba nyen a ba tōdɛɛr toor tɔfo.

XXVIII Baa nye a Nāanm̄n bɔɔfo a wɔ sēen ba ɛ, ka a Nāanm̄n bar ba a be a ba tier sōnaa pɔ, ka ba maala a ala na ba sēen maalfɔ ɛ.

XXIX Ba sēen naa putuo jaa bɔrɔ, bier ɩfo, bɔgar dɛme, ni bier maalfɔ. Nyuur sēen ba naa, na ba ɩ nɩkɔrɔ, bɔɔrɔ jɛɛr, na ba bele taa, na ba tierɛ taa sɔɔfo. Ba ɩn gagarsɩ,

XXX sōonõ ni taa yoe, 'laar Nāanm̄n, kperɛ taa, māe 'mɔɔfo ni yoboyele. Ba bõon sɔɩ ban ma tu maal bier, baa turo a nɩbe bala na dɔɔ ba nɛɛ ɛ.

XXXI Baa tara tier ɛ, baa tara yelmāe ɛ, baa tara nõfo ɛ, baa kaara nɩɛ nɩbaal ɛ.

XXXII Ban sɔɔ bõɔ a Nāanm̄n toraa nyāna binfo, ɩka a nɩbe bala na maala a anyāna sēen ni kūu, bala māe tɛɛ ba lɛ maala a anyāna ɛ, tiche ba ma sɔɔ naa a bala na tōnõ a anyāna.

II

I Yɩn a lɛ jūu, yaa mi tara tu yifo jie ɛ, a yɩn bala na ma tɔɔrɔ a bamɩne 'yer. Yele jaa pɔ fon tɔɔr a fo tɔ sɔɔ 'yer fo mi 'yõon fo māe 'yer, bojūu fo mi ɩn a yele 'lõnõ a fo tɔ sɔɔ na ɩ, a fo tɔɔr a wɔ 'yer.

II Põpāanyā, sɩ bõɔ naa ɩka Nāanm̄n na tɔɔr naa a bala na ɩɛ a yelsɩ anyāna 'yer tun yelmāe sɔr pɔ.

III A lɛ a fõɔ nɩsaal mi na tɔɔrɔ nɩbe 'yer, ti na fo mi maal a yele

ala ni a ju, fo tier ɩka fon pɔl yi a Nāanm̄n 'yer tɔɔrfo pɔ ɔ?

IV Bu yi nye naa Nāanm̄n yɛ bõon yɔɔ jūu, ni a wɔ maalvɩla, ni a wɔ kānyir, na yaa bõon ɩka a Nāanm̄n maalvɩla wile yɩn tier lieb fo sɔr ɛ?

V Tiche a yi nyākpāen ni yɩn ba lieb a yi tier jūu, yi guoro naa a Nāanm̄n sutuo bine koro a yi māe guro ni a wɔ suur bɩbir 'lo wɔn na tɔɔr nɩɛ jaa 'yer ni torfo.

VI Nāanm̄n “na yab nɩɛ jaa lɛ wɔn tū jā.” *(Yiel Gān 62:12)*

VII Bala na mar ara na ba tōnõ vɩla bɔɔrɔ tier, ni 'yõɔfo, ni a ala na ba põonõ ɛ, wɔn kɔ ban nyevɔr na ba tara baarfɔ ɛ.

VIII Tiche bala na bɔɔrɔ a ba māe bɔb, na ba tɔr a yelmāe ti turo dɛɛr, Nāanm̄n suur ni a wɔ kpāafɔ gān kɔ ba.

IX Wõm ni tuo difɔ na ben be kɔ nɩsaal jaa na ɩɛ yelbier. An piel naa a Juu nɩbe sɛ, ti mi lõɔ a bala na ba ɩ a Juu nɩbe ɛ.

X Tiche tier ni 'yõɔfo ni nyā'maar na ben be kɔ nɩɛ jaa na maala vɩla, a Juu nɩbe ni a bala na ba ɩ a Juu nɩbe ɛ.

XI Bojūu Nāanm̄n ba tara kaa gar taa ɛ.

XII Bala jaa na ba bõɔ a Mosesɩ nɛɛ ti tō dɛɛr, mi n wɛ naa ban ba bõɔ a nɛɛ jūu, ka bala jaa mi n bõɔ a Mosesɩ nɛɛ ti tō a dɛɛr Nāanm̄n na den a nɛɛ nyā tɔɔr a ba 'yer.

XIII Bojūu a ba ɩ a bala na wõnõ a nɛɛ lɛ tor a Nāanm̄n niem ɛ, tiche a bala na turo a lɛ a nɛɛ na 'yer bala lɛ a Nāanm̄n na 'yer ɩka ba tor naa.

XIV Sɩɛ jaa a bala jaa na ba ɩ a Juu nɩbe ɛ, na baa tara a Mosesɩ nɛɛbināa ɛ, ba gba ma ɩ naa a yelsɩ a nɛɛ na 'yer, bojūu bala māe ɩn a nɛɛ ban sɔɔ ba tara a nɛɛ ɛ.

XV Ba wiil ɩka a lɛ a nɛɛ na bɔɔrɔ seb 'yõɔ be a ba nyāa pɔ, ka a ba tier mi di dāasɩ ma gõnõ ba bu 'yere pɔɔrɔ ba.

XVI A anyāna na ɩ naa a daar 'lõnõ a Nāanm̄n na tu a Yesu Kɩrɩsɩto 'yõɔ na wɔ tɔɔr nɩɛ jaa yelsɔɔlsɩ nitāa lɛ ɩn 'yere a n 'yer nõɔ.

XVII Põpãanyã a fõs, ala ı fu bũolo na a fo mãe Juu nıre, na fo dıel a Mosesı nee na fu jıre le fõs nı a Nãanmın na tara nebö'yen,

XVIII ala ı fu bõo naa a wõ bõfo na fu bõo a 'lo na gar a jaa bojũu a nee le wiil fo,

XIX ala ı fu chen nyãa ıka jõtõõro le fo ı, na fu ı chãa chaara a bala na be a libe põ,

XX na fo wile a jolo, na fo wile a bibiir, bojũu a Mosesı nee põ le fo nyẽ a bõõfo nı a yelmãe.

XXI Fõs nyã na wile a fu taaba, faa wiil a fu mãe e? Fõs nyã na ma 'yere ıka jufõ ba ı e, fu ma ju naa o?

XXII Fõs na ma 'yere ıka nıbe ba ta sene e, fu ma sen bu? Fõs nyã na kperẽ a tıbe tı fo ma juro naa a tıbe der bonstı bu?

XXIII Fõs nyã na jıre nı a Mosesı nee nyã, fu ma 'yõon Nãanmın vã fon sõõnõ a nee o?

XXIV Nıtãa le an seb a Nãanmın gãn põ, "A yı jũu le a bala na ba ı a Juu nıbe e, sõõnõ a n yuor." (*Isaiya 52:5*)

XXV Yõor ñmaafõ tara na tõnõ ala ı fu turo naa le a nee na 'yer, tıche ala ı fõs baa turo a nee e, fon kaara fıka faa ñmaa yõor e.

XXVI Ala ı a bala na ba ñmaa a yõor e, turo na le a nee na bin, ba kũ kaara fıka yõmarba le ba ı e?

XXVII Nıre 'lo na ba ñmaa a yõor a ãgãn põ e, tıche na wõ turo a nee jaa ne ne ne na 'yõo yın 'yer, a yın bala gba na tara a nebinsı gãn na fu ñmaa a yõor tı faa turo a nebinsı e.

XXVIII Nıre na ı a Juu nıre ba ı a ãgãn nyã ye le e, bu a yõor ñmaafõ na ı a ãgãn ye le e.

XXIX Kai, wõ ın a Juu nıre na be a põom, ka a wõ yõor ñmaafõ ı a Nãanmın stıe na ñmaa a wõ nyãa yõor a ba yi a nebinsı gãn põ e. A nıre nyãna pıefõ ba yire nıbe sã e, tıche a yın Nãanmın sã.

III

I Bo tõnõ le a Juu nıre tara, bu bo tõnõ le be be a yõor ñmaafõ põ?

II Sor jaa põ, ala na de nie le ıka bala le Nãanmın de nie kũ a wõ 'yerbie.

III Bo le na ı ala ı bamıne ba tara sõõfo e? A ba ba sõõfo na tõon sõo a Nãanmın yelmãe bar bu?

IV Kai, sor ba be be e! Vẽ a Nãanmın ı yelmãe sõo, tıche ka a nıre jaa ı jir ñmara. Nıtãa le an seb a Nãanmın gãn põ, "Le le na wiil ıka fu tor naa a fu 'yerbie põ, na fu tõo a 'yer tõõfo jie." (*Yiel Gãn 51:4*)

V Tıche ala ı a stı ba torfo vãn ka Nãanmın torfo gã chãa põ, stı le 'yer bo? Stı 'yer ıka Nãanmın ba tor e, won vãn ka a wõ sutuo dire stı o? Nısaal nechure le a nyãna.

VI Stıre jaa ba le e. Ala ı le le, ñmıne le a Nãanmın na ı tõor a wer nıbe 'yer?

VII Nıre ãsõõ na chıre na, "Ka ala ı a n ba torfo wiil naa ıka a Nãanmın ın yelmãe sõo ka a wõ tıur põõ 'yõo, bãa 'yõo le a Nãanmın na le 'yõo ma 'yer ıka yelbe-ıre le n ı?"

VIII Bo le so ka stı kũ 'yer nıtãa le a yõõõnbõ na 'yer ka a bamıne mı 'yere ıka stı 'yer ıka, "Yı ı a stı maala dıer tı ka a hıere vıla?" A ba sõõfo seen ba naa.

IX Bãa le stın pãa de baar? Stın le sa ba bu? Kai, sor ba be be e. Stı den nie 'yer ıka a Juu nıbe nı a bala na ba ı a Juu nıbe e, ba jaa nyentaa na ba be a yelbier põ.

X Nıtãa le ban seb a ba ye le 'yõo a Nãanmın gãn põ, "Nıtõraa jaa ba be be e, nıbö'yen gba ba be be e.

XI Nıbö'yen jaa ba be be bõõnõ 'yer par e, nıbö'yen jaa ba yõõro bõõro Nãanmın e.

XII Ba jaa lıeb puor, ka ba jaa lıeb ı nıõõõnstı. İsoõ jaa ba maala vıla e, nıbö'yen gba ba be be e." (*Yiel Gãn 14:1-3*)

XIII "A ba kãkãbõõr yuon fıka yar, ka a ba jãlbıe bõõ belfõ." (*Yiel Gãn 5:9*) "Dõpãn loõ jelaa a ba negãma." (*Yiel Gãn 140:3*)

XIV "Põ'yõõfo nı 'yer bitor le ma yire a ba neer põ." (*Yiel Gãn 10:7*)

XV "A ba gbıe ma põõro naa jãt kpaarfõ 'yõo.

XVI Sɔr jaa ban de, sɔɔfo nɪ dɔɔye le ma ɪ a jāne.

XVII Baa bɔɔ nyā'maar sɔr ε." (Isaiya 59:7, 8)

XVIII "A ba nɪbie ba joro Nāanmɪn dābāe ε." (Yiel Gān 36:1)

XIX Pōpāanyā, sɪ bɔɔn naa ɪka le jaa a Mosesɪ nɛɛ na 'yer, wɔ 'yer kɔ a bala na be a nɛɛ pɔ ɪka, a kpal nɪre jaa nɛɛ, ka a wɛr nɪbe ba jaa wa man a ba nɛɛ 'yer kɔ a Nāanmɪn.

XX A le jūu, nɪre jaa kɔ ɪ nɪtor a Nāanmɪn niem won turo a nɛɛ jūu ε, an ɪ a tun a nɛɛ nyā pɔ, ka sɪ bɔɔ bier.

XXI Tɪche pōpāanyā, a chaar naa ɪka a torfo na yi a Nāanmɪn sɛ, ba yi a Mosesɪ nɛɛ pɔ ε, ala le a nɛɛ nɪ a Nāanmɪn 'ye'yerbe di dāasɪ.

XXII A torfo nyā na yi a Nāanmɪn sɛ, ɪn a sɔɔfo na tu a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ, kɔ a bala jaa na sɔɔ de. Tɛɛ taa jaa ba be be ε.

XXIII Bojūu nɪre jaa maal dɛɛr na baa ta a Nāanmɪn tur ε.

XXIV A Nāanmɪn wāɛfo jūu, wɔ vɛn ka sɪ tor na wɔ 'yerfaa sɪ pɔɔ tu a faafɔ 'lo na yi a Yesu Kɪrɪsɪto sɛ.

XXV Nāanmɪn de won a wɔ ɪ a bɔɔrlo bon, a won de a wɔ jāɪ pɛɛn nɪre jaa tu a sɔɔfo jūu. Nāanmɪn maal a anyā na wɔ wiil a wɔ torfo, bojūu a wɔ kānyir vɛ naa ka wɔ bar a ba yelɛbe ala ban dɔɔ maal gefɔ.

XXVI Wɔ maal naa le na wiil a wɔ torfo a pōpāanyā, na wɔ ma vɛ ka nɪre jaa na sɔɔ de a Yesu ye, tor.

XXVII Nyɪne le a yobɔyele le be? A ba pɔɔ be ε. Yelbuor jūu? A Mosesɪ nɛɛ ban turo jūu bu? Kai, sɔɔfo jūu le.

XXVIII Ala le so ka sɪn chɛne sɔɔ ɪka nɪre ye le ma tor naa won tara sɔɔfo a ba ɪ won turo a nɛbināa jūu ε.

XXIX Nāanmɪn ɪn a Juu nɪbe tɛɛ Nāanmɪn bu? Waa ɪ a bala na ba ɪ a Juu nɪbe mɪ Nāanmɪn ε? Ɔɔ, wɔ ɪn a bala na ba ɪ a Juu nɪbe mɪ tɔɔr.

XXX An ɪ a Nāanmɪn bɔ'yen tɛɛ le be be, 'lo le na vɛ ka a yɔɔmarba ye le tor sɔɔfo jūu, na wɔ mɪ vɛ ka

a bala na ba ηmaa a yɔɔr ε, ye le mɪ tor a sɔɔfo jūu.

XXXI Sɪ pāa den a sɔɔfo nyā sɔɔn a nɛbināa bar bu? Kai, sɔr ba be be ε. Sɪn le pāa bɔɔ turo wɔ.

IV

I Nɪmɪne le sɪn pāa 'yer a sɪ sāakpā Abraham 'yer, a ye le nyāna pɔ?

II Ala ɪ sɪre jaa Abraham ye le dɔɔ tor a wɔ tɔmɔ jūu, won taa tara na ye le kɔɔ bɔɔrɔ nɪ yuor, tɪche a kɔ naa ɪ a Nāanmɪn niem le ε.

III Bo le a Nāanmɪn gān 'yer? Wɔ 'yer ɪka, "Abraham sɔɔn de Nāanmɪn ka a le vɛ ka wɔ ɪ nɪtor." (A Pielfo Gān 15:6)

IV Pōpāanyā nɪre wa tɔtɔmɔ, a wɔ sāyar ba ɪ kɔfo ε, tɪche a wɔ tɔmɔ sāyar le.

V Ala le so nɪre 'lo an ba ɪ tɔmɔ le ε, tɪche won sɔɔ a Nāanmɪn 'lo na ma vɛ ka a putudɛme ye le tor, a wɔ sɔɔfo le ma vɛ ka wɔ ɪ a nɪtor.

VI A Nāa David mɪ dɔɔ 'yer a 'yer bir nyāna nɪ wɔ ju, na wɔ 'yer ɪka, bɔɔsɔn sɔɔ le a 'lo a Nāanmɪn na vɛ a wɔ ɪ nɪtor ka tɔmɔ ba pɔɔ ε.

VII "Bɔɔsɔn dɛme le a Nāanmɪn na vɛ a ba bɔrfɔsɪ kɔ ba, ka a ba yelbebe ala pɔɔ.

VIII Bɔɔsɔn le a 'lo a sɪ Soro na ba le sɔɔrɔ a wɔ yelbier dɔɔlo wɔ ε." (Yiel Gān 32:1, 2)

IX A bɔɔsɔn nyāna ɪn a yɔɔmarba tɛɛ bon bu, a mɪ ɪn a bala na ba ηmaa a yɔɔr ε, bon? Sɪ 'yer ɪka Abraham sɔɔfo vɛn ka wɔ ɪ nɪtor.

X Nɪmɪne le anyāna dɔɔ ɪ kɔ wɔ? Won ηmaa a yɔɔr baar le bu won ba ηmaa sere le? A ba ɪ won ηmaa baar ε, tɪche won dɔɔ ba ηmaa sere le.

XI Nāanmɪn wa bɪɛr man wɔ a yɔɔr ηmaafɔ ye le, ka a ɪ jāne ɪka a wɔ ye le tor naa a wɔ sɔɔfo jūu won dɔɔ ba ηmaa a yɔɔr sere ε. Le le wɔ pāa ɪ a bala jaa na sɔɔ de sāa, tɪche na baa ηmaa a ba yɔɪ ε, ka a Nāanmɪn vɛ a ba ɪ nɪtorst.

XII Wɔ mɪ ɪ naa bala jaa na ηma a yɔɪ sāa. A ba ɪ yɔɔr ηmaafɔ tɛɛ 'yɔɔ le ε, tɪche ban tara a sɔɔfo na

ba turo ni a le a si sãa Abraham na dõo turo ti wa ñmaa a yoor.

XIII A ba i a nebinãa jũu le a Nãanmın dõo tir a nee ku a Abraham ni a wo yon ıka bala le na so a wer e, tiche won i nitor a wo soofu jũu le.

XIV Ala i a bala na turo a nebinãa le so a wer e, soofu ba le tara tñõ e, ka Nãanmın nee won tir mi i poro.

XV Bojũu a nebinãa waara ni naa Nãanmın suur. A jie 'lo mi a nebinãa na ba be e, a nee borfosu mi ba be be e.

XVI A le jũu, a netiraa wa naa a soofu jũu, ka a Nãanmın wãefu na sõo a Abraham yon ba jaa, a ba i a bala na turo a nee tee e, tiche a bala na tara a Abraham soofu, 'lo le i a si jaa sãa.

XVII Nitãa an seb a Nãanmın gãn po, "N maal fu naa a fu i a paal yoo sãa." (A Pielfo Gãn 17:5) 'Lo le i a si sãa a Nãanmın sã, a 'lo won soo de, a Nãanmın nyã na ma vë ka kũn i vœ, na wo ma bool bonu ala na ba dõo be be e, ka a be be.

XVIII Tiertofu jie ba le be be e, ti Abraham tara tierto jie, na wo soo de ka a le vë ka wo i a paal yoo sãa, nitãa le a Nãanmın na dõo 'yer ku wo, "Le le a fu yon na wa be." (A Pielfo Gãn 15:5)

XIX Waa bal a wo soofu po e, wo mãe nyen bõon a wo agãn na kor jool, bojũu yuom kobaa le wo nye ka a Saara mi ab.

XX Tiche Abraham ba tara baal a wo soofu po, ni le a Nãanmın na tir a wo nee e, tiche wo nyen kpõo a wo soofu po, na wo de tir ku a Nãanmın.

XXI Wo soon de nuur ayi ıka Nãanmın tara na kpõo na maal a le won tir a wo nee.

XXII A anyãna le so ka a Nãanmın, vë a wo i nitor.

XXIII A 'yerbir na 'yer ıka, Nãanmın vën a wo i nitor, a ba seb a 'lo tee 'yõo e,

XXIV tiche a mi in a si bon, Nãanmın mi na vën a si yeke ka a

tor, sin bala jaa na soo ıka, 'lo le sãa a Yesu na i a si Soro a kũu po.

XXV A si yelbebe jũu le ba dõo kun wo, tiche ka a Nãanmın sãu wo a kũu po a wo i vor, na wo vë ka si tor.

V

I Won ben vë a si tor a si soofu jũu, si tara na nyã'maar Nãanmın sã tu a si Soro Yesu Kirisito 'yõo.

II A wo 'yõo le si tu nye sor a si soofu jũu kpe a Nãanmın wãefu nyã po sin ben ara a põpãanyã, na si chule a Nãanmın tir tierto nyã jũu.

III A ba i le tee e, tiche si mi chule na a si dooye po, bojũu si bõon naa ıka a dooye le na waan kãnyir,

IV ka a kãnyir wiil a le fon be, ka a le fon be mi waan tiertofo jie.

V Ka a tiertofo jie kõ 'yõo si vã e, bojũu Nãanmın kpaar naa a wo nõfu 'yõo a si nyãn po, tu a wo Si e 'lo won de ku si.

VI Yaa nye, a sõo 'lo na see le, sin soo chene ba tara kpõo e, ti Kirisito kpin ku a bala na ba puoro e.

VII An kpẽme naa ıka nure na soon kpi ku nure yeke na tor, amine nure asoo na tõon soo kpi ku nure na i nisõ.

VIII Tiche Nãanmın wiil a wo mãe nõfu a nitõ ku si, a sõo 'lo sin chene i yelbe-ırbẽ, Kirisito kpin ku si.

IX An ben ıka põpãanyã wo ben vë a si tor a wo jãu jũu, ñmine le an pãa kaara won faa si yin a Nãanmın suur po.

X Bojũu ala i a le sin dõo i a Nãanmın dõdẽme, ka a wo Bie kũu wa 'maal wo ku si, a le won ben 'maal si, won faa si naa tu a wo nyevor po.

XI A ba i anyã tee le e, tiche si chule naa a Nãanmın 'yõo tu a si Soro Yesu Kirisito 'yõo, tu a 'lo 'yõo sin ben nye a 'maalfu a põpãanyã.

XII Nitõ jũu le a yelbier kpe a wer po tu nibõ'yen 'yõo, ka a kũu mi tu a yelbier 'yõo mi wa, sor nyã le a kũu mi tu po nure jaa, bojũu ba jaa maal yelbier.

XIII Sere tiche ka a Mosesi wa bin a nee, yelbier den nie be ka a wer po, tiche le a nebināa na ba dōo be be e, ba maa de yelbier maal bon e.

XIV Tiche kuu din nāa yi a Adama sōo ti tān a Mosesi sōo, na wo gba mi tōo a bala na ba maal a yelbier sōo a nee a Adama kaar e, Adama le dōo i a 'lo na wa wa gāagiel.

XV Tiche a kofu ba kaara a borfu kaar e, bojūu ala i niyoo kpi naa nibō'yen borfu jūu, Nāanmūn wāefu ni a wo kofu ala na wa tu a nibō'yen Yesu Kirisito wāefu jūu, na yaar ku niyoo gar a le.

XVI A Nāanmūn kofu gba ba nystāan a nibō'yen yelbier 'lo e. 'Yer tōorfu tun a yelbe bō'yen 'lo na wo waan sōofu, tiche a kofu mi tun a borfusi yoo po, naa waan torfu.

XVII Bojūu ala i a nibō'yen borfu jūu kuu din nāa tu a nibō'yen 'lo 'yōo, ηmune le a bala na nye a Nāanmūn wāefu ni a kofu 'lo na i a torfu, na din nāa a ba nyevor po tu a nibō'yen Yesu Kirisito 'yōo.

XVIII An i nibō'yen borfu jūu le waan sōofu wa 'yōo a nibe ba jaa, le le so nibō'yen mi na maal ka a tor, mi le vē ka a nibe ba jaa tor na ba nye nyevor.

XIX Nitāa le a bawōno bō'yen na vē ka a niyoo i yelbe-irbe, le mi le a tu nibō'yen na tu Nāanmūn nee mi vē, ka a niyoo mi i nitorsi.

XX A nee pōon 'yōo, ka a borfusi mi waa. Tiche jie 'lo a yelbier na pōo 'yōo, Nāanmūn wāefu ma pōon 'yōo gar a le.

XXI Nitāa le a yelbier na di nāa a kuu po, le mi le a Nāanmūn wāefu na di a nāa tu a yeltorsi po, na wo waan nyevor na ba tara baarfū e, tu a Yesu Kirisito na i a si Soro 'yōo.

VI

I Si pāa 'yer ika bo? Si chene ure a yelbier tiche ka a Nāanmūn wāefu pōoro 'yōonō?

II Kai, sor ba be be e! Si kpin ku yelbier, ηmune le a i a sin le chene be a po?

III Bu yaa bōo ika a sin bala jaa na so a Nāanmūn kōo, wo pol si 'yōo a Yesu Kirisito po, a si lōo kpin wo ni a wo kuu po e?

IV A le jūu, ba ūu si naa a kōo po, a kuu kaar, ka a le a Kirisito na dōo ir a kuu po, tu a Sāa tur po, ka si mi na be be tara nyevor paalaa.

V Ala i sin ni 'lo 'mantaa a wo kuu po, sin ni 'lo na 'mantaa ir a kuu po.

VI Si bōon naa ika a si āgān koraa pōo naa a Kirisito 'yōo, a ba kpan wo a be a daa ju, ka a yelbier āgān ba le tara kpēo a si 'yōo, saa le i a yelbier gbāgbaar e.

VII Bojūu nire 'lo jaa na kpi, wo yin yelbier po.

VIII Ala i sin ni Kirisito le 'mataa kpi, si sōo naa ika sin ni 'lo le na 'mataa be be tara a nyevor.

IX Bojūu si bōon naa ika a Kirisito na ir a kuu po, wo kō le kpi go e, kuu ba le tōo wo e.

X A kuu won kpi, wo kpin ku yelbier gbebō'yen ko nire jaa, tiche a wo nyevor po won be, wo ben be ku Nāanmūn.

XI A le ne ni wo ju mi le ika, yi kaa a yi mae ika, yi kpin ku yelbier, ti be be ku Nāanmūn, Yesu Kirisito jūu.

XII A le jūu, yi ta sōo ka yelbier le di nāa a yi āgān nyān na kpi ka yi turo a wo deer borfu e.

XIII Yi taa ure wa diere a yi āgān jie āsōo jaa korō yelbier maalfū e, ka a i putuyele tōtōbomo e. Tiche yi sōo de a yi mae ku a Nāanmūn, nitāa nibe na yi kuu po tara nyevor, na yi sōo de a yi āgān jiiir ku wo, ka a i yeltorsi tōtōbomo.

XIV Bojūu, yelbier ba le i a yi nikpēe e, bojūu yaa chene be a Mosesi nebināa pīlem e, tiche yi ben a Nāanmūn wāefu pīlem.

XV Ka bo go? Si chene ure a yelbier bojūu sin ba le chene be a nee pīlem o, ti be a wāefu pīlem bu? Kai, sor ba be be e!

XVI Yaa bōo ika ala i fu wa den fu mae ku nire na fu turo a wo nee gbāgbaa kaar, fu un gbāgbaa ku a nire 'lo nee fon turo, ka yelbier

gbāgbaa le fo ɪ a 'lo na chiine a kūu pɔ, bu a Nāanmɪn nɛɛ tufɔ 'lo mɪ na chiine nɪ fo a yeltorsɪ jie.

XVII Tɪche n puor Nāanmɪn yāan, yɪn dɔɔ gba ɪ a yelbier gbāgbaar, tɪ yɪ wa sɔɔn naa a yɪ nyāa wɔ jaa na yɪ de a yɪ mǎɛ 'yɔɔ a wiilfo nyā pɔ.

XVIII Nāanmɪn faa yɪn yin a yelbier pɔ a yɪ so yɪ mǎɛ, na yɪ lɪɛb yeltorsɪ gbāgbaar.

XIX Nɪsaal 'yer le n de man a yɪ āgāma yɪn ba tɔɔnɔ nyɔɔɔ jūu. Nɪtāa le yɪn dɔɔ ma de a yɪ āgān jiir ka a ɪ gbāgbaar kɔ a ala na ba vɪɛɛ ɛ, naa ma puɔɔɔ putuyele 'yɔɔnɔ, pɔpāanyā 'lo, yɪ de a yɪ mǎɛ ka a ɪ yeltorsɪ nɪ cheche ɪfo gbāgbaar.

XX Yɪn dɔɔ ɪ a yelbier gbāgbaar, a yeltorsɪ ba so yɪ ɛ.

XXI Tɔnɔ buor le yɪ nye yin a sɔɔ 'lo a yelɪ ala na ben ɪ vā a pɔpāanyā? A bomo ala baarfɔ daar ɪn kūu.

XXII Tɪche pɔpāanyā, Nāanmɪn na ben faa yɪ yin a yelbier pɔ a yɪ ɪ a wɔ gbāgbaar, a tɔnɔ yɪn nye ɪn cheche ɪfo ka a baaraa ɪ nyevɔr na ba tara baarfɔ ɛ.

XXIII Bojūu yelbier sāyar ɪn kūu, tɪche ka a Nāanmɪn kɔfɔ ɪ nyevɔr na ba tara baarfɔ ɛ, tu a Yesu Kɪrɪsɪto na ɪ a sɪ Soro 'yɔɔ.

VII

I Yaa be bɔɔ ɛ, yɛɛɛ, n 'yerɛ na kɔɔ a bala na bɔɔ a nɛbināa ɪka a nɛbināa ma tɔɔn nɪɛ na chɛnɛ nɪ nɪbɪr ɛ?

II De man pɔɔ na kul sɪɛ, a nɛɛ lū wɔn mar a sɪɛ ka wɔ chire dayuo na gān wɔ, a sɪɛ na chɛnɛ ba kpi ɛ, tɪche a sɪɛ wa kpi, a kul taa nɛɛ 'lo ba le lū wɔ go ɛ.

III 'Lo wa tɪ ɪr dayuo a sɪɛ na chɛnɛ vɔɔ, ban 'yer naa ɪka wɔ sɔɔ naa. Tɪche ala ɪ a sɪɛ kpi naa, a nɛɛ ba le lū wɔ go ɛ, ala ɪ wɔ gba na kul dayuo, waa sɔɔ ɛ.

IV Le le, n yɛɛɛ yɪ mɪ kpin kɔ a nɛbināa tu a Kɪrɪsɪto āgān pɔ, ka yɪn be be kɔ nɪyuo, a 'lo na ɪr a kūu pɔ ka sɪn tɔɔ wɔ wɔmɔ kɔ Nāanmɪn.

V Bojūu a sɔɔ 'lo a yelbier āgān na so sɪ, ka a yelbier vɔlaa ma de a nɛbināa tɔnɔ nɪ tɔmɔ a sɪ āgān pɔ a sɪ wɔnɔ kūu wɔmɔ.

VI Tɪche pɔpāanyā, sɪ kpin kɔ a 'lo na dɔɔ lū sɪ, sɪ son sɪ mǎɛ yɪ a nɛbināa 'lo pɔ, na sɪ pāa tɔnɔ a sɔpaalaa nyā pɔ na ɪ a Nāanmɪn Sɪɛ na ba ɪ a sɔkoraa ban sɛb 'yɔɔ a gān pɔ ɛ.

VII Bo le sɪn le 'yer go? A nɛbināa ɪn yeldɛɛɛ bu? Kai, sɔr ba be be ɛ! Waa ɪ yeldɛɛɛ ɛ. Sɪɛ jaa n kɔ naa bɔɔ yelbier ɛ, ala ɪ a nɛbināa ba be be ɛ. Bojūu n kɔ naa bɔɔ jɪɛɛɛ ɛ, ala ɪ a nɛbināa ba ta 'yer ɪka, "Taa jɪɛɛ nɪɛ bon ɛ." *(A Yifo Gān 20:17)*

VIII Tɪche a yelbier far kpe na wɔ nye sɔr a nɛbināa sɛ vɛ ka n wɔ jɪɛɛɛ jaa bɔɔ vɔlaa. A nɛbināa baa be be ɛ, yelbier ɪn bɔkūu.

IX ɪn dɔɔ be be ba bɔɔ a nɛbināa ɛ, tɪche a nɛbināa na wa wa, yelbier faan a nyevɔr, ka a kūu kɔ ma.

X Be le n nye ɪka a nɛbināa 'lo naa waan nyevɔr, kūu le wɔ bar tɪ waan.

XI Bojūu a yelbier nyɛn sɔr a nɛbināa na kɔ wɔ, a wɔ far kpe na wɔ bel ma, ka a tu a nɛbināa nyā pɔ, ka a kūu kɔ ma.

XII A le jūu, a nɛbināa ɪn cheche, ka a nɛbināa 'yer mɪ ɪ cheche, naa tor ɪ vɪla.

XIII Bon 'lo na ɪ bɔvɪla pāa lɪɛb kūu wa kɔ ma? A ba ɪ le le ɛ. Tɪche n bɔɔn naa ɪka a ɪn yelbier, na a lɪɛb kūu kɔ ma tu a bon 'lo na ɪ vɪla pɔ. A tu naa 'yer bināa pɔ, ka bier na ɪ yelbier sɪɛ jaa.

XIV Sɪn bɔɔn naa ɪka a nɛbināa ɪn Nāanmɪn Sɪɛ bon le, tɪche ka a maa ɪ āgān yelbier na da ka n ɪ a wɔ gbāgbaa.

XV N maa bɔɔ a le ɪn maala ɛ, bojūu a ala ɪn bɔɔɔ ɪka n maal n maa maal ɛ, tɪche a ala ɪn 'laar le n ma maala.

XVI Ala ɪ n ma maala naa ala ɪn ba bɔɔɔ ɪka n maala ɛ, n sɔɔ naa ɪka a nɛbināa ɪn vɪla.

XVII An ben be a le, a ba ɪ maa mǎɛ le bɔɔn tɪ ɪɛ ɛ, tɪche a yelbier 'lɔnɔ na be a n pɔ le ɪɛ.

XVIII N bõon naa ɩka yelvɩla jaa ba be a n 'yõo ε, a maa yelbier āgān tɛε lɛ. Bojũu n ma bõoro naa ɩka n maal vɩla ti naa maa tõo maal ε.

XIX Bojũu a ala ɩn maala ba ɩ a vɩla ala ɩn bõoro a maalfɔ ε. Kai, a bier ala ɩn ba bõoro a maalfɔ lɛ, ala lɛ n ma maala.

XX Põpāanyā, ala ɩ n maala naa a ala ɩn ba bõoro ɩka n maal ε, a ba lɛ ɩ maa lɛ lɛ maala go ε, tiche a yelbier 'lõnõ na be a n 'yõo lɛ maala.

XXI Lɛ lɛ, n nyen a lɛ a nebināa na tñõ, maa wa bõoro ɩka n maal vɩla, a yelbier lɛ ma tɔo gbɔr ma jaa yẽ yẽ.

XXII N bõoro naa Nāanmɩn nebināa nɩ a n pɔo wɔ jaa,

XXIII tiche n nye naa a nebināa āsɔo na tñõ nɩ a n āgān jiiir amune. Wɔ jɛere nɩ naa a n tier na wɔ maal ma ka n ɩ a yelbier nɩpɔɔraa a n āgān jiiir pɔ.

XXIV Nɩjarma lɛ n pāa ɩ! An lɛ na faa ma yin a yelbier āgān nyā na chiine ma a kũu jie?

XXV Nāanmɩn son puorfɔ tu a Yesu Kɩrisito na ɩ a sɩ Soro 'yõo! A maa māe a n tier pɔ, n ɩn a Nāanmɩn neε gbāgbaa, tiche a n yelbier āgān mɩ ɩ gbāgbaa kɔ a yelbier neε.

VIII

I A lɛ jũu põpāanyā, yele ba pɔoro a bala na be a Yesu Kɩrisito 'yõo ε.

II A tun a Yesu Kɩrisito 'yõo jũu, a neε 'lo na ɩ a Nāanmɩn Sɩe nyevɔr faa man yin a neε 'lo na ɩ yelbier nɩ kũu pɔ.

III Bojũu a bon 'lo a Mosesɩ neε na ba dõo tara kpɛo na maal ε, a sɩ yelbier āgān na bal bar, Nāanmɩn maal naa na wɔ tõ a wɔ māe Bie a wɔ nyetāan a sɩn na maala a yelbier kaar a wɔ wa ɩ a yelbier bõorlo bon. Lɛ lɛ wɔ sɔo yelbier a nɩsaal pɔ bar,

IV ka a lɛ a Mosesɩ nebināa na bõoro ka a sɛε a sɩ 'yõo, a sɩ kõ lɛ turo a lɛ a yelbier āgān na bõoro ε, ti turo a lɛ a Nāanmɩn Sɩe na bõoro.

V A bala na turo a ba yelbier āgān, ba den a ba tier 'yõo a ala na ɩ a āgān

vɔlaa pɔ, tiche a bala mɩ na turo a lɛ a Nāanmɩn Sɩe na bõoro, mɩ den a ba tier 'yõo a ala a Nāanmɩn Sɩe na bõoro.

VI Yelbier sɔo tier ɩn kũu, tiche a tier 'lo a Nāanmɩn Sɩe na so ɩn nyevɔr nɩ nyā'maar.

VII A yelbe-ɩre tier ma 'laar Nāanmɩn, wɔ maa siir wɔ māe kɔ a Nāanmɩn neε ε, wɔ mɩ kõ tõo ɩ ε.

VIII Bala na turo a lɛ a ba āgān na bõoro, kõ tõo pel Nāanmɩn pɔo ε.

IX Yɩn 'lo ba lɛ turo a lɛ a yelbier āgān na bõoro ε, tiche yɩ turo naa a lɛ a Nāanmɩn Sɩe na bõoro, ala ɩ a Nāanmɩn Sɩe ben a yɩ 'yõo. Ala ɩ āsɔo jaa ba wa tara a Kɩrisito Sɩe ε, waa ɩ a Kɩrisito tɔor ε.

X Tiche ala ɩ Kɩrisito ben a yɩ 'yõo, a yɩ āgān kpi naa a yelbier jũu, tiche ka a yɩ sɩr tara nyevɔr a yeltorsɩ jũu.

XI Ala ɩ a Nāanmɩn Sɩe 'lo na sāɩ a Yesu a kũu pɔ, ben a yɩ 'yõo, 'lo na sāɩ a Kɩrisito a kũu pɔ, na kɔn a yɩ āgān kũn nyevɔr tu a wɔ Sɩe pɔ, a 'lo na be a yɩ 'yõo.

XII A lɛ jũu n yɛε, sɩ din sān, tiche a ba ɩ a sɩ yelbier āgān nyā lɛ ε, a sɩn turo a lɛ won bõoro ε.

XIII Bojũu ala ɩ yɩ turo naa a lɛ a yɩ yelbier āgān na bõoro, yɩn kpi naa, tiche ala ɩ yɩ den a Nāanmɩn Sɩe kōn a āgān ma maal bidɛbe bar, yɩ ben a nyevɔr sɔr pɔ.

XIV Bojũu bala jaa a Nāanmɩn Sɩe na chiine, bala lɛ ɩ a Nāanmɩn bibiir.

XV A ba ɩ a Nāanmɩn Sɩe won kɔ yɩ, waa maala yɩ gbāgbaar ka a dābāε kɔro yɩ go ε, tiche wɔ kɔ yɩn a wɔ Sɩe a yɩ lɛb a wɔ bibiir. A Sɩe nyā lɛ sɩ ma de bɔolo wɔ, "N Sāa Nāanmɩn."

XVI A Nāanmɩn Sɩe māε din dāaste nɩ a sɩ sɩr ɩka sɩ ɩn Nāanmɩn bibiir.

XVII Põpāanyā, ala ɩ sɩ ɩ naa Nāanmɩn bibiir, sɩn lɛ so a bõsõn ala a Nāanmɩn na tɩr a wɔ neε, 'matāan a Kɩrisito. Ala ɩ sɩre jaa, sɩ lõon won di a wɔ dɔoye, lɛ lɛ sɩ mɩn 'matāan wɔ pō a wɔ tɩr.

XVIII N man nye a si dina dooye ka waa jā bon ε, un de man a Nāanmın tur 'lo na wa nyır a si sē.

XIX A bōmaalsı a jaa nyonyolo naa chile ni a Nāanmın bibiir won wa vē a ba nyıre.

XX Bojūu a bōmaalsı a jaa ben a āgān sal pīlem an ba ı a ba mǎe bōfo ε,

XXI ti ı a 'lo na maal ba bōfo, na wō chene tara ba ni tier sō, ıka a Nāanmın na wa faa ban yin a gbāgbaa 'lo na sōonō kpe a mǎe sofo 'lo na ı a Nāanmın bibiir tur pō.

XXII Bojūu si bōon naa a bōmaalsı a jaa na hōnō, ka a ɔɔɔ ba fika pō na doɔɔ yi a le daar jaa wa tǎn a dina.

XXIII A ba ı le tee le ε, tiche a sın mǎe le tara a Nāanmın Sıe kufō bidō, mi ɔɔ a si pōom na si nyonyolo chele ni won wa lieb si a wō bibiir, ni a faafō won wa faan a si āgāma.

XXIV A tierto nyāna jūu le si nyen a faafō. Tiche bon fon nyen nibir, fo maa le tara a wō tier go ε. An le ma tiere bon won tara baar?

XXV Tiche ala ı si tiere na bon sın ba tara sere ε, si ma din kānyir chele.

XXVI A le ni wō ju mi le a Nāanmın Sıe ma sōnō si a si balfō pō. Saa bōo a le sın taa ma sōɔ a Nāanmın ε, a Nāanmın Sıe mǎe le ma de hōnfo 'lo sın kō tōo man a 'yerbie ε, na wō ma sōɔɔ kōɔ si.

XXVII Nıre 'lo na ma chel a si nyāa bōon a Nāanmın Sıe tier, bojūu a Nāanmın Sıe nyāna le sōɔɔ a Nāanmın kōɔ a wō nıbe ni a le won bōɔɔ.

XXVIII Sı bōon naa ıka a yele a jaa pō, Nāanmın ma tōn ka a ı sō kō a bala na nō wō, a bala won tu a wō tier pō bōol.

XXIX Bojūu bala a Nāanmın na de nie bōon na wō chel ir ka ba lieb kaara a wō Bie kaar, ka won ı a yeer ba jaa pō Bidadō.

XXX A bala won de nie ir, bala le wō bōol, a bala won bōol, bala le wō vē ka a ba yele tor, a bala mi won vē

ka a ba yele tor, bala mi le wō 'yōo tur.

XXXI Bo le sın pǎa 'yer ni a yele nyāna? Ala ı Nāanmın ben a si sē, an le na tōo jeb si?

XXXII A 'lo na ba mōo si a wō mǎe bie ε, tiche na wō sōo bar sor ka ba kō wō a si jūu, bo le na nmaa wō sor ka wō kō de a wō wǎefō 'matāan a bomo a jaa kō si ε?

XXXIII An le na tōo 'yer 'yer dōol a bala a Nāanmın na ir? Nāanmın mǎe le maal ba a ba tor.

XXXIV An 'lo le na tōo 'yōo ba 'yer? Nıre jaa ba be be ε. A Yesu Kırısito nyā na kpi, 'lo le a Nāanmın mi sǎi ka wō ir ı vor na wō ara Nāanmın nūsōo jie, 'lo le sōɔɔ a Nāanmın kōɔ si.

XXXV An le na tōo tōo si yin a Kırısito nōfo nyā pō? Wōm, bu woor, bu gefō, bu kō, bu sal'moor, bu dooye, bu ban na kō si ni sōo?

XXXVI Nıtāa le an seb a Nāanmın gān pō, "A yi jūu, si ma tuor kūu bıbir jaa. Ba ma kaa sın fika piir ban chiine ni kōkōe nmafō jie." (*Yiel Gān 44:22*)

XXXVII Kai, a anyāna a jaa pō, si ı naa tōtōonbo tu a 'lo na nō si 'yōo.

XXXVIII Bojūu n bōon sıre jaa ıka kūu, bu nyevor, bu malakası, bu a sıdebe, bu ka dina le, bu nıdaar, bu ka kpāen dēme le,

XXXIX ka dofō le, bu suufō le, bu bon jaa na be a bōmaalsı pō le, āsōo jaa kō tōo tōo si yin a nōfo a Nāanmın na nō si a si Soro Yesu Kırısito 'yōo ε.

IX

I Yelmǎe le n 'yere a Kırısito 'yōo, n ba nmarā jırsı ε, a n tier mi din dāasıe a Nāanmın Sıe pō.

II Nıbaal kpe man ti pōn bar, ka woor see ma a nyāa.

III An taa nōmō ma naa ıka n ben pō'yōofō pō naa ba le pōo a Kırısito pō ε, a n yeer Isıral nıbe jūu, bala le ı a n mǎe nıbe.

IV A Isıral nıbe bala le a Nāanmın de ka ba ı a wō bibiir, na wō kō ba a wō tur ni a netırsı won pōn ba, na

wɔ kɔ ba a nebināa, nɪ a le ban na puoro wɔ a wɔ puorfɔ yir nɪ a neer won tɪr kɔ ba.

V Bala le ɪ a s̄aakp̄am̄ne, a ba pɔ le ba bɪer a Kɪrɪstɔ mɪ na ɪ a nɪsaal yi, na wɔ ɪ a Nāan̄mɪn kaara a bomo a jaa, 'lo le ban p̄eere bɪbir jaa. A ɪ a le.

VI A ba ɪ fɪka a Nāan̄mɪn 'yer ɪn faa ε, bojūu a ba ɪ a bala jaa ban dɔɔ a Isɪral nɪbe pɔ, ba jaa le ɪ a Isɪral nɪbe ε.

VII A ba ɪ baa yi a wɔ par pɔ ε, ba jaa baa ɪ Abraham bibiir ε, tɪche Nāan̄mɪn dɔɔ tɪr nee kɔ a Abraham ɪka, "Isaaki 'yɔɔ le a fɔ yɔn na yi." (A *Pielfɔ Gān 21:12*)

VIII A ba ɪ a āgān vaar bibiir le ɪ a Nāan̄mɪn bibiir ε, tɪche a bibiir bala a Nāan̄mɪn na tɪr a nee a wɔ dɔɔ, bala le wɔ kaa a ba ɪ Abraham bibiir.

IX Bojūu nɪt̄ɔ le a Nāan̄mɪn dɔɔ tɪr a nee 'yer, "A daar wa ta, ɪn lɪeb wa ka a Saara dɔɔ dabile." (A *Pielfɔ Gān 18:10, 14*)

X A ba ɪ anyā tee le ε, tɪche a Worbeka dɔɔn dabil ayi ka ba s̄aa ɪ b̄oyen tee na ɪ a sɪ s̄aakp̄a Isaaki.

XI Sere tɪ ka wɔ wa dɔɔ a yɪbe banyāna, baa mɪ maal ye le jaa vɪla bu deer ε, tɪ nɪt̄ɔ le a ɪ ɪka a Nāan̄mɪn bɔfɔ pɔ le wɔ ma tu ir a nɪre.

XII A k̄ɔ ɪ a fɔ t̄ɔm̄ɔ jūu ε, tɪche a 'lo na bɔɔl fɔ. Nāan̄mɪn 'yer kɔ a Worbeka, "A yekarma na t̄ɔn̄ɔ na korɔ a yebile." (A *Pielfɔ Gān 25:23*)

XIII Le mɪ le a seb a Nāan̄mɪn gān pɔ, "N n̄ɔn Jekɔb tɪche naa 'laar a Esau." (Malakai 1:2, 3)

XIV Bo le sɪn p̄aa le 'yer? Nāan̄mɪn ɪn nɪfɪlefile bu? Kai. Sor ba be be ε!

XV Bojūu wɔ 'yer kɔ a Mosesɪ, "Nɪre 'lo ɪn na kaa nɪbaal le ɪn na kaa nɪbaal, naa maal vɪla kɔ a 'lo ɪn na maal vɪla kɔ." (A *Yifo Gān 33:19*)

XVI A le jūu a ba ɪ le nɪre na bɔɔrɔ ε, bu na t̄ɔn̄ɔ le ε, tɪche a yin Nāan̄mɪn nɪbaal kaafɔ pɔ.

XVII Bojūu Nāan̄mɪn dɔɔ 'yer kɔ a Ijipiti n̄aa Faaro ɪka yaa, "Maa le bin fɔ a ye le nyāna jūu, ɪka n wiil a n

kp̄ɛɔ a fɔ 'yɔɔ, ka ban bɔɔl a n yuor a wer wɔ jaa." (A *Yifo Gān 9:16*)

XVIII A le jūu, Nāan̄mɪn ma k̄aan nɪre 'lo won bɔɔrɔ nɪbaal, a 'lo wɔ mɪn bɔɔrɔ, wɔ ma v̄en ka a wɔ nyāa kp̄ɛme.

XIX Isɔɔ na suur ma naa ɪka, "Bo le so ka a Nāan̄mɪn na de ye le dɔɔl sɪ? Bojūu nɪre jaa k̄ɔ t̄ɔɔ t̄ɔr a le a Nāan̄mɪn na bɔɔrɔ ε?"

XX Tɪche f̄ɔɔ mɪ nɪ ana, nɪsaal na fon 'yer lɪer Nāan̄mɪn? "Laa na t̄ɔɔn suur a 'lo na me wɔ ɪka, 'Bo le fɔ me ma a nɪt̄ɔ ɔ?" " (Isaiya 29:16)

XXI A lamɪere ba tara sor ɪka wɔ de a yɔɔr b̄oyen 'l̄ɔn̄ɔ men b̄ɔɔdɔɔ tɪche men ladiraa ε?

XXII Bo le, ala ɪ Nāan̄mɪn le kaa ir ɪka wɔ wiil a wɔ suur na wɔ v̄e a ba b̄ɔɔn a wɔ kp̄ɛɔ, tɪ na wɔ chene tara k̄anyir nɪ a bonst ala won choɔr gun a s̄ɔɔ barfɔ?

XXIII Bo le, ala ɪ wɔ maal a nɪt̄ɔ ɪka a bonst ala na ɪ a wɔ nɪbaal bomo, ka a b̄ɔɔn a wɔ tɪr t̄ɔn̄ɔ, a bala won de nie choɔr gun a wɔ tɪr,

XXIV a sɪn gba wɔ mɪ na bɔɔl, na ba ɪ a Juu nɪbe tee ε, tɪche na wɔ bɔɔl a bala na ba ɪ a Juu nɪbe mɪ?

XXV Nɪt̄aa le a Nāan̄mɪn na v̄e ka a wɔ 'ye'yere Hosea seb a wɔ gān pɔ, "ɪn bɔɔl ban a maa nɪbe, a bala na ba ɪ a n nɪbe ε, naa bɔɔl wɔ a n nɪ n̄ɔ naa, 'lo na ba dɔɔ ɪ a n nɪ n̄ɔ naa ε." (Hosea 2:23)

XXVI Ka wɔ seb a nɪt̄ɔn̄ɔ an ɪ a jie 'l̄ɔn̄ɔ won 'yer ɪka, "Yaa ɪ a n nɪbe ε, bala naa le ban le bɔɔl a Nāan̄mɪn vor bibiir." (Hosea 1:10)

XXVII Isaiya mɪ dɔɔ mɔɔl a Isɪral nɪbe na wɔ 'yer, "Ala ɪ a Isɪral nɪbe gba waan fɪka man nee bire, a b̄al̄aa bala na wa che, le na nye faafɔ.

XXVIII Bojūu a sɪ Soro na pɔɔn naa a wɔ 'yer t̄ɔɔrfɔ na wɔ n̄maa a ju." (Isaiya 10:22, 23)

XXIX Isaiya d̄ɔɔn de nie 'yer, "Ala ba ɪ a sɪ Soro na ɪ a ḡadaa jaa ḡadaa sɔɔ le d̄ɔɔ bar a sɪ par n̄maa ε, sɪn taa mɪ nyɔɔl kaara a Sodom nɪ a Gomora t̄en kaar." (Isaiya 1:9)

XXX Bo le sɪn p̄aa le 'yer? A bala na ba ɪ a Juu nɪbe ε, na ba d̄ɔɔ turo a

yeltorsɪ ɛ, bala ɛ be tara yaa. A ba ye le tor naa ban tara soofɔ jũu.

XXXI Tiche a Isral nibe na turo a yeltorsɪ ba tara yaa ɛ,

XXXII Bo le so? Bojũu baa turo nɪ soofɔ ɛ, tɪ turo nɪ tɔmɔ, na ba b̄ar a kɔsɪr b̄araa.

XXXIII Nit̄aa le na seb a N̄aanmɪn ḡan pɔ a wɔ 'yer, "Nyɛ, n bin a kɔsɪr be a Jiyon ka nibe na b̄ara nɪ a pie 'lo na v̄ɛ ka ba loro, ka nɪrɛ 'lo jaa na soɔ de wɔ, v̄a k̄ɔ kpe wɔ ɛ." (*Isaiya 8:14*)

X

I N yeɛr, le a n nȳaa na b̄oɔrɔ ka n soɔrɔ nɪ N̄aanmɪn le ɪka, a Isral nibe ba nye faafɔ.

II Bojũu ɪn t̄ɔɔn di a ba d̄aaɛɛ ɪka ba tara na nɪbijie nɪ a N̄aanmɪn ye le, tiche b̄oofɔ le ba pɔɔ a ba nɪbijie pɔ ɛ.

III Ban ba b̄oɔ a N̄aanmɪn yeltorsɪ ɛ, tɪ na ba b̄oɔrɔ ɪka ba bin a ba m̄aɛ yeltorsɪ, baa siir ba m̄aɛ kɔ a N̄aanmɪn yeltorsɪ ɛ.

IV Kɪrɪsɪto le ɪ a nebin̄aa t̄eɛfɔ jie, ka nɪrɛ jaa na soɔ de wɔ, won v̄ɛn ka a nɪnyɪne ye le tor.

V Nit̄ɔ le a Mosesɪ man a le a nebin̄aa na ma v̄ɛ ka nɪrɛ ye le tor, "A nɪrɛ 'lo na maala a le a nebin̄aa na 'yer, na tara na nyevɔr." (*Mosesɪ Ḡama Na Tu Ata 18:5*)

VI Tiche a yeltorsɪ ala na yire a soofɔ pɔ 'yer naa, "Ta tɪer a fɔ nȳaa pɔ soɔr ɪka, 'An le na do a saaju?" (*Mosesɪ Ḡama Na Tu Anũu 30:13*) Ka a le wiil ɪka, tɪ tara a Kɪrɪsɪto suu waan.

VII Bu soɔr a fɔ m̄aɛ ɪka, 'An le na chen a kp̄ii t̄ee?' " (*Mosesɪ Ḡama Na Tu Anũu 30:13*) Ka a le wiil ɪka, tɪ ir a Kɪrɪsɪto a kũu pɔ waan.

VIII Tiche bo le a 'yer a N̄aanmɪn ḡan pɔ? "A 'yer gbɔr fɔ naa, a ben a fɔ n̄eɛ pɔ, naa be a fɔ nȳaa pɔ." (*Mosesɪ Ḡama Na Tu Anũu 30:14*) Ala le ɪ a soofɔ 'yer nȳa sɪn m̄oɔlo.

IX Ala ɪ fɔ haan a fɔ n̄eɛ chiir a fɔ pɔɔ 'yer ɪka, "A Kɪrɪsɪto le ɪ a Soro," na fɔ soɔn a fɔ nȳaa wɔ jaa ɪka, N̄aanmɪn ir won a kũu pɔ, fon nyen faafɔ.

X Bojũu a fɔ nȳaa 'lo fon soɔ den le na v̄ɛ ka a fɔ ye le tor, ka a fɔ n̄eɛ 'lo fon haan 'yer le na faafɔ.

XI Nit̄aa le an seb a N̄aanmɪn ḡan pɔ, "Nɪrɛ 'lo jaa na soɔ de wɔ, v̄a k̄ɔ kpe wɔ ɛ." (*Isaiya 28:16*)

XII Bojũu t̄eɛ taa ba be a Juu nɪrɛ nɪ a 'lo na ba ɪ a Juu nɪrɛ ɛ. A Soro b̄ɔ'yen 'lɔn̄ɔ le ɪ ba jaa Soro, na wɔ s̄ɔn̄ɔ a bala jaa na b̄oɔlo a wɔ yuor.

XIII Bojũu a seb a N̄aanmɪn ḡan pɔ ɪka, "Bala jaa na b̄oɔlo a Soro yuor ɪka wɔ s̄ɔɔ ba, na nyen faafɔ." (*Joel 2:32*)

XIV N̄mɪne le ban ɪrɛ wa b̄oɔl a N̄aanmɪn 'lo ban ba soɔ ɛ? N̄mɪne le ban ɪ wa soɔ a nɪrɛ 'lo ban ba w̄ɔ a wɔ 'yer ɛ? N̄mɪne le ban ɪrɛ wa w̄ɔ a wɔ 'yer ka nɪrɛ k̄ɔɔ ba wa m̄oɔl a wɔ 'yer kɔ ba ɛ?

XV N̄mɪne le ban ɪrɛ wa m̄oɔl ka baa t̄ɔ ba ɛ? Nit̄aa le an seb a N̄aanmɪn ḡan pɔ, "Nyɛ le a bala na waara nɪ a 'yer n̄oɔ gb̄eɛ na v̄ie le ka." (*Isaiya 52:7*)

XVI Tiche a ba ɪ a Isral nibe ba jaa le h̄eb kaa a 'yer n̄oɔ nȳa ɛ. Bojũu Isaiya d̄ɔɔ soɔr, "Sɪ Soro, an le soɔ de a sɪ 'yer?" (*Isaiya 53:1*)

XVII Sɪrɛ jaa le ɪka 'yer fon ma w̄ɔ pɔ le fɔ ma soɔ, ka a 'yerbie ala ban w̄ɔ ɪn a Kɪrɪsɪto 'yer.

XVIII Tiche ka n soɔr, a m̄ɔ baa w̄ɔ naa ɛ? Sɪrɛ jaa le ba w̄ɔ naa naa. "A ba k̄ɔkɔr yin de jie wɔ jaa, ka a ba 'yer tɪ ta a wer t̄eɛfɔ jie." (*Yiel Ḡan 19:4*)

XIX N le soɔr kaa go, a m̄ɔ a Isral nibe ba b̄oɔ a par ɛ? Mosesɪ d̄ɔɔ de nie 'yer, "A bala na ba ɪ paal ɛ, ɪn maal ba naa ka nyuur kpe yɪ, naa le maal a paal 'lo na ba b̄oɔ bon jaa ɛ, ka suur kpe yɪ." (*Mosesɪ Ḡama Na Tu Anũu 32:21*)

XX Ka Isaiya mɪ ba d̄ɔɔ jo d̄ab̄aɛ ɛ, tɪ 'yer ɪka, "A bala na ba d̄ɔɔ yɔɔrɔ b̄oɔrɔ ma ɛ, ba nye ma naa, n wiil naa n m̄aɛ kɔ a bala na ba d̄ɔɔ soro ma ɛ." (*Isaiya 65:1*)

XXI Tiche a Isral nibe 'lo, nit̄ɔ le wɔ 'yer, "Bɪbir jaa le n ma tur a n nuur b̄oɔlo a bibaw̄ɔnsɪ nɪ a nɪdebe,

na turo a sɔɪ ala na ba viɛɛ ɛ buɔɔ a ba mǎɛ tiɛrsɪ bǔbɔɔrsɪ.” (Isaiya 65:2)

XI

I N pǎa sɔɔr naa, a Nǎanɲmɪn ben tɔr a wɔ nɪbɛ bar bu? Kai! A maa mǎɛ ɪn a Isɪral nɪɛ, naa ɪ a Abraham yǔɔ yi a Benjamin bɔɔɔ pɔ.

II Nǎanɲmɪn ba tɔr a wɔ nɪbɛ bar ɛ, bala ɛ wɔ de nie bǔɔ. Yaa bǔɔ a ɛ a Nǎanɲmɪn gǎn na 'yer, ɛ a Elaija na dǔɔ sɔɔɔ Nǎanɲmɪn waala dɔɔɔ a Isɪral nɪbɛ,

III “N Soro, ba kɔn a fɔ 'yɛ'yɛrbe, na ba wɛɛ a fɔ bɔɔr lofɔ jiir bar. Maa tɛɛ ɛ che, ti a ba buɔɔ a n kɔfɔ.” (Nǎmɪnɛ Gǎn Dǔɔ 19:10, 14)

IV Bo ɛ a Nǎanɲmɪn 'yer kɔ a Elaija? Wɔ 'yer naa, “N chɛnɛ na tara nɪbɛ tur ata kɔɔr anũu (7,000) na ba gbur dumo puor a tu Baal ɛ.” (Nǎmɪnɛ Gǎn Dǔɔ 19:18)

V Lɛ mɪ ɛ a dɪna, nɪbɛ bamɪnɛ che naa ka Nǎanɲmɪn na ir ba a wɔ wǎɛfɔ jũu.

VI Ala be ɪ a wǎɛfɔ jũu ɛ, a ba ɛ ɪ tǔmǔ 'yǔɔ ɛ go ɛ, ka ɛ ba ɛ ɛ, a wǎɛfɔ kǔ ɛ ɪ wǎɛfɔ ɛ go ɛ.

VII Bo pǎa ɛ? A ala a Isɪral nɪbɛ na buɔɔɔ nɪbijɛ baa nyɛ ɛ, ti che a bala a Nǎanɲmɪn na ir ɛ nyɛ. Ka a bala na che kpɛmɛ a ba nyǎa.

VIII Nɪtǎa ɛ an sɛb a Nǎanɲmɪn gǎn pɔ, “Nǎanɲmɪn vɛn ka ba ɪ jaa bũrtũm wa tǎn a dɪna. A ba nɪbie ala maa tǔɔ nyɛ bon ɛ, ka a ba tobo ala maa tǔɔ wǔ 'yer ɛ.” (Mosesɪ Gǎma Na Tu Anũu 29:4)

IX A Nǎa David mɪ dǔɔ 'yer a ba 'yer a wɔ gǎn pɔ, “Vɛ ka a ba bǔdiir difɔ jie ka a lɛb bǔnyɔɔrsɪ nɪ cheɛr, ka a ɪ a ba bǎr lofɔ jie nɪ a ba sǎyar.

X A ba nɪbie a jǔɔ, a ba kǔ tǔɔ nyɛ jaa ɛ, na ba kab gǔmǔ kǔ ɛ tǔɔ dɔɔ ɛ.” (Yiel Gǎn 69:22, 23)

XI N ɛ sɔɔr go, ba ben bǎr na lo na ba kǔ tǔɔ ir jaa ɛ? A ba ɪ ɛ ɛ. A ba maal bǔrfɔ jũu, a bala na ba ɪ a Juu nɪbɛ ɛ, nyɛn faafɔ ka nyuur na kpe a Isɪral nɪbɛ.

XII Ti che ala ɪ a ba maal bǔrfɔ vɛn ka a wɛr wɔ jaa ɛ, ka a ba bǔrfɔ mɪ

le a bala na ba ɪ a Juu nɪbɛ ɛ, a bala mǎɛ wa pɔɔ ɲmɪnɛ ɛ an kaara!

XIII Yɪn na ba ɪ a Juu nɪbɛ ɛ n 'yere kɔɔɔ, an ben ɪka maa ɛ a Nǎanɲmɪn ir tǔ a yɪ pɔ, ka n ɪ a nɪtǔnǎa a yɪn na ba ɪ a Juu nɪbɛ pɔ. N mǔɔn nɪbir nɪ a tǔmǔ nyǎ.

XIV A maa tiɛr ɛ ɪka nyuur wɔ kpe a maa mǎɛ nɪbɛ ka n tǔɔ a bamɪnɛ faa.

XV Bojũu ala ɪ a ba tɔr barfɔ ɪn 'maalfɔ kɔ a wɛr, ka a Nǎanɲmɪn ɛ wa de ba, ɲmɪnɛ ɛ an kaara, a kǔ kaara fɪka nɪɛ na yɪ kũu pɔ tara nyevɔr ɛ?

XVI Ala ɪ fɔ den a paanǔdǔɔ kɔ Nǎanɲmɪn, a paanǔɔ ala na che, a jaa ɪn cheche. Ala ɪ fɔ den a tiɛ nyuur kɔ Nǎanɲmɪn, a tiɛ wɪlsɪ mɪ ɪn cheche.

XVII Ala ɪ ba 'mɛɛ a tiɛ mǎɛ wɪle ǎsɔɔ bar ti ɲmaa a yɪn na ɪ a mɔɔ pɔ tiɛ wɪle wa mar ka yɪ 'mataa tɔɔɔ nyuro a kǔbǔ'yɛn yire a tiɛ ǎgǎn pɔ nǔɔnǔ,

XVIII taɔ tiɛr ɪka fɔ sa naa a wɪlsɪ ala ɛ. Fǔɔ wa 'mɔɔɔ fɔ mǎɛ, lɛb tiɛr kaa ɪka a ba ɪ a fǔɔ na ɪ a wɪle ɛ tuo a nyɪbɛ ɛ, ti a nyɪbɛ ɛ tuo a fǔɔ na ɪ a wɪle.

XIX Yɪn 'yer yɪn pǎa na 'yer nɪ nyǎ, “Ba 'mɛɛ a wɪlsɪ ala bar ti pǎa na de ma mar.”

XX A ɛ ɪn yɛlmǎɛ, ti che ba dǔɔ 'mɛɛ ba bar a ba ba sɔɔfɔ jũu, ti che ka a yɪn ara nɪ sɔɔfɔ. Yɪ ta buɔɔɔ yuor ɛ, ti che yɪ joro dǎbǎɛ.

XXI Bojũu ala ɪ Nǎanɲmɪn ba dǔɔ bar a tiɛ mǎɛ wɪlsɪ ɛ, wɔ kǔ bar a yɪn mɪ ɛ.

XXII Yɪ tiɛr kaa ɛ a Nǎanɲmɪn na ɪ a maal vɪla sɔɔ ka a wɔ yɛɛ mɪ kpɛmɛ, a wɔ yɛɛ kpɛmɛ na kɔ a bala na lo, ti che na wɔ maal vɪla kɔ a yɪn, ala ɪ yɪ chɛnɛ na chiine a wɔ maal vɪla pɔ. Ka ɛ ba ɛ ɛ, won ɲmaa yɪn bar.

XXIII Ala wa ɪ ba tɛɛn a ba baal bar, Nǎanɲmɪn na tǔɔn de ba ɛ mar a tiɛ 'yǔɔ, Nǎanɲmɪn na tǔɔn ɛ de ba mar a ɛ go.

XXIV Yɪ kaa, ala ɪ a yɪn ban ɲmaa yɪn a mɔɔ pɔ tiɛ pɔ wa mar a yir tiɛ

ban sel, an le un tuo a yir tɛ wilsɩ ala ban dɔɔ 'mel bar marfo bu?

XXV N ba buɔɔ ɩka n vɛ ka a yelsɔɔlaa nyã sɔɔl a yin na ɩ a n yeɛr ti ba ɩ a Isiral nibe ε, ka yɩ taa buɔɔ yuor ni a yeke nyã ε. A Isiral nibe tara na a nyãkpãen a le ne na ti tãn a sɔɔ 'lo a bala na ba ɩ a Isiral nibe ε, na wa ti nye a faafɔ baar.

XXVI Le le na ɩ ti a Isiral nibe ba jaa pãa nye faafɔ nitãa le na seb a Nãanmɩn gãn pɔ, “Fafaara na yin be a Jiyon wa, na wɔ wa lieb tier jaa na ba viɛle ε, yin a Jekɔb bal nibe pɔ bar.

XXVII A netiraa le a nyãna un na tara ni ba, a sɔɔ 'lo un wa de a ba yeldebe a jaa bar.” (*Isaiya 59:20, 21*)

XXVIII Fɔɔ kaa, a 'yer nɔɔ nyã vɛn ka ba ɩ Nãanmɩn dɔdɛme a yin na sɔɔ de jũu. Tiche ala ɩ a irfɔ pɔ mi le, bala le a Nãanmɩn nɔ yɔɔ a ba sãakpãmɩne jũu.

XXIX Bojũu Nãanmɩn kɔfɔ ni a wɔ buɔlfɔ kɔ tɔɔ lieb jaa ε.

XXX Nitãa le a yin mi na ba ɩ a Juu nibe ε, na yaa dɔɔ wɔnɔ a Nãanmɩn toor ε, tiche pɔpãanyã yɩ nyen a wɔ nɩbaal a ba bawɔfɔ jũu.

XXXI Le le a bala mi na ɩ a Juu nibe, ba mi lieb ɩ bawɔnsɩ, na ba pãa mi na nye a Nãanmɩn nɩbaal a pɔpãanyã, nitãa le a sɩn mi na nye a Nãanmɩn nɩbaal.

XXXII Bojũu Nãanmɩn pɔɔn a nibe ba jaa a bawɔnsɩ die pɔ, na won tɔɔ kaa ba jaa nɩbaal.

XXXIII Nye le a Nãanmɩn lefɔ na suu jã. A wɔ ye ni a wɔ bɔɔfɔ ba gbɔr ε! A wɔ 'yer tɔɔrfɔ ba be bɔɔfɔ ε. A wɔ sɔɩ mi ba be bɩerfɔ ε!

XXXIV “An le dɔɔ bɔɔ a sɩ Soro tier? Bu an le mi dɔɔ ɩ a wɔ 'yer sɔnɔ.” (*Isaiya 40:13*)

XXXV “An le dɔɔ de nie kɔ Nãanmɩn bon, ka wɔ pãa wa yara a sãn?” (*Job 41:11*)

XXXVI Bojũu wɔ jie le a bomo a jaa yi. 'Lo le maal a jaa, na wɔ so a bonsɩ a jaa. 'Lo le so a tur bɩbir ni bɩbir jaa. A ɩ a le.

XII

I A le jũu, n sɔɔɔ yɩ naa yeɛr, a Nãanmɩn nɩbaal nyã jũu, yɩ de a yɩ mãe na ɩ bɔnɩbie lon buɔr kɔ Nãanmɩn. A un cheche naa pele a Nãanmɩn pɔɔ. Le le ɩ a puorfɔ na tara par.

II Yɩ taa le wa here maala a le a wer nibe na maala go ε, tiche yɩ maala a le na here yɩ a tier paalaa nyã yin nye. Yin pãa tɔɔn beer na yɩ bɔɔ a Nãanmɩn bɔfɔ, a ala na ɩ vɩla naa pele a wɔ pɔɔ naa ɩ cheche.

III A Nãanmɩn wãefɔ nyã won wãe ma jũu, n sɔɔɔ naa a yɩ ãsɔɔ jaa ɩka, ta tier a yɩ mãe ti pɔn bar a le yin taa tier ε, tiche yɩ ma tier a yɩ mãe 'yer tɔɔrfɔ nɩbijɩe jaa jã a sɔɔfɔ 'lo a Nãanmɩn na kɔ yɩ.

IV Nitãa le a sɩ ãsɔɔ jaa na tara ãgãn ti ka a tara jidɛdɛme, a jidɛdɛme anyãna ba tɔnɔ tɔbɔ'yen ε.

V Le mi le a Kɩristo pɔ, a sɩn bala na ɩ yɔɔ ti lɔɔ ãgãn bɔ'yen pɔ, a jidɛdɛme anyã a jaa 'mantaa tɔnɔ.

VI Sɩ jaa tara na kɔfɔsɩ na tee taa, tu a le a Nãanmɩn wãefɔ won wãen sɩ. Ala ɩ a ãsɔɔ kɔfɔ un a Nãanmɩn 'yer 'yerfɔ le, wɔ ma 'yere jã a le a wɔ sɔɔfɔ na ta.

VII Ka ala ɩ tɔmɔ tɔfɔ mi le, vɛ ka wɔ ma tɔnɔ, ala ɩ wiilfɔ mi le, vɛ ka wɔ ma wile.

VIII Ala ɩ ãkpɛɔ 'yɔɔfɔ le, vɛ ka wɔ ma 'yɔɔnɔ a ãkpãen. Ka ala ɩ a wɔ kɔfɔ le nɩbaalsɩ sɔfɔ, vɛ ka wɔ ma sɔnɔ ba ni pupel. Ala ɩ nɩdiere tɔmɔ le, vɛ a wɔ ma mɔɔ nɩbir ni a tɔmɔ. Ala wa ɩ nibe 'maalfɔ tɔmɔ le, wɔ ma maala a le ni chɩlfɔ.

IX Nɔfɔ wɔ ɩ yelmãe nɔfɔ. 'Laar bon 'lo na ɩ deer, ti 'mar bon 'lo na ɩ sɔ.

X Yɩ chele taa yeke, na yɩ de a yeɛr nɔfɔ nɔn taa. Yɩ 'yɔɔnɔ a yɩ taaba gar a yɩ mãe.

XI Yɩ ta ɩ ni tɩtɩlsɩ ε, tiche yɩ vɛ ka a nɔmɔ yɩ a yɩ mɔɔ nɩbir ni a sɩ Soro tɔmɔ.

XII Yɩ chule ni a yɩ tɩertɔfɔ jie, na yɩ tara kãnyir a yɩ wɔm pɔ, na yɩ tara yelmãe ni a yɩ Nãanmɩn sɔɔrfɔ pɔ.

XIII Yı ma lɔɔ pɔn a Nāanmın nıbe bala na ba tara bon jaa ε, na yı ma diere sāanba a yı yie pɔ.

XIV Na yı 'yerε nevíla 'yɔɔnɔ a bala na gere yı, na yı 'yer nevíla 'yɔɔ ba, yı ta pɔ 'yɔɔ ba ε.

XV Yı chıle nı a bala na chıle, na yı mı pɔɔ a bala na kɔnɔ na yı kɔnɔ.

XVI A yın nı a bala na kpıere, yı tara tıer bɔ'yen. Yı ta kaara ba pɔɔ ε, tıche yı sɔɔ 'matāan a nıbe bala na ba jā yı ε. Yı ta kaa ıka yın ın yē dēme ε.

XVII Yı ta de bier yāan bier sān ε. Yı bɔɔnɔ sɔ, na yı maala a ala na vıele nıre jaa niem.

XVIII Ala ı an tɔɔ naa, an ı yın māe le, yı tara nyā'maar nı a bala jaa yın lɔɔ kpıere nı.

XIX N barmıne, yı taa ıre wa yaara taa sān ε, tıche yı baraa kɔ a Nāanmın suur. Bojūu a seb a Nāanmın gān pɔ ıka, "Maa le so a sān yaafɔ, ın lıeb yaa a sān." Le le a Soro 'yer. (*Mosesı Gāma Na Tu Anūu 32:35*)

XX Le an na ı le ıka, "Ala ı kɔ kpēn a fɔ dɔsɔɔ, kɔ wɔ bɔdiir a wɔ di. Ala ı kɔnyūur wa kpe wɔ naa, kɔ wɔ kɔɔ a wɔ nyū. Fɔɔ be maala a nıtɔ, an kaara fıka būu saalbie le fɔ mɔɔ dɔɔl wɔ a jum." (*Sokpar Gān 25:21, 22*)

XXI Yı ta vē ka bier tɔɔ yı ε, tıche yı de vıla tɔɔn bier.

XIII

I A yı āsɔɔ jaa wɔ ma siir a wɔ māe kɔ a paal nıberε, bojūu kpēɔ jaa ba be be ka a ba ı Nāanmın le bin ε. Kpēɔ sɔɔ jaa ba be be ka Nāanmın ba le bin wɔ ε.

II A le jūu, nıre 'lo jaa na chıre nı a kpāen dēme ba nyāna, a Nāanmın na bin ba le wɔ chıre nı, ka a bala na ıre a le na 'yɔɔn ba māe 'yer.

III Bojūu a kpāen dēme maa diere bier dɔɔlɔ a bala na maala vıla ε, tıche a bala na maala a dēer le ba ma de ye le dɔɔlɔ. Fɔ bɔɔɔ naa ıka fɔ ta joro a kpāen dēme dābāe bı? Fɔ pāa maala a le na vıele, ban dāna fɔ naa.

IV Bojūu wɔ ın Nāanmın tɔtɔnɔ ıka wɔ maal fɔ vıla. Tıche fɔɔ wa maal dēer 'lo, vē ka dābāe kɔɔ fɔ, a ba ı pɔɔɔ 'yɔɔ le wɔ tara a sɔɔ ε. Nāanmın tɔtɔnɔ le wɔ ı na ara kɔ yeltorsı ıka wɔ kpāana a bala na maala dēer.

V A le jūu, a tara na sɔɔ ka yı siir yı māe kɔ a kpāen dēme, a ba ı ban na kpāa yı tēe jūu ε, tıche an ı a yın māe mı bɔɔ nyɔɔfɔ jūu.

VI A anyāna jūu le so yın yara lɔpoo kɔɔ a kpāen dēme na ı a Nāanmın tɔtɔnɔ na de a ba sɔɔ wɔ jaa tɔnɔ nı.

VII Nıre jaa sān fon wa di, yab wɔ. Ka ala ı lɔpoo le faa yab ε, yab. Ka tēmaal libie yabfɔ le bı, yı ma yab, na yı joro a 'lo a jofɔ na sēen, tı 'yɔɔnɔ a 'lo mı a 'yɔɔfɔ na sēen.

VIII Yı taa pēne taa libie ka sān ma gā a yı chara pɔ ε, a sān 'lo tēe na gā a yı chara pɔ le, nɔfɔ yın na nɔ nɔ taa, bojūu nıre 'lo jaa na nɔ a wɔ to sɔɔ tun a le a nebināa na 'yer a jaa.

IX A 'yerbinsı le a anyāna, "Ta sē ε." "Ta kɔ nıre ε." "Ta ju nıre bon ε." "Ta jıele nıre bon ε." (*A Yıfɔ Gān 20:13-17*) A 'yerbinsı ala a jaa nı pāa che, ba den a jaa 'yer 'yer bir bɔ'yen ıka, "Nɔ a fɔ to sɔɔ nıtāa a fɔ māe." (*Mosesı Gāma Na Tu Ata 19:18*)

X Fɔɔ wa nɔ nıre, faa maala wɔ bier ε. Ala le so, fɔɔ wa tara nɔfɔ, fɔ tu naa a le jaa a Mosesı nēe na 'yer.

XI Yı maala a nıtɔ, bojūu yı bɔɔn naa le a dına sɔɔ nyā na kaara. A sɔɔ ta naa ıka yı jεɔ ir a yı gɔɔ pɔ, bojūu a sı faafɔ gbɔr jaa yēyē gar a bıbir 'lo sın dɔɔ sɔɔ de.

XII A chen bālāa ka a tāsɔɔ baar, tıche ka a ı a wer mı tɔɔ chaar a le nē. Yı ı a sı jaar a tāsɔɔ bomo bar tı de a chāa bomo su.

XIII Yı ı a sı kpıere jaa kākār fıka a mɔtɔɔ nıbe, na sı ir sı māe yın dāen boyuor pɔ, dāa buufɔ pɔ, sēsēyele pɔ, nı folaa ıfɔ pɔ, bı gɔmɔ bɔfɔ nı nyuur pɔ.

XIV Tıche yı de a sı Soro Yesu Kırısıto na yı su pɔɔ a yı māe, na

yi ta le tiere ika yi ure a le a yi agān volaa na booro go ε.

XIV

I Nire 'lo soofu na ba jā bon ε, yi ma soo de wo na yi ta tooro a wo yelbil 'yer ε.

II Isoo soofu ma ven ka waa chire bon jaa ε, ka a asoo soofu mi na bal ka 'lo mi dire jevai tee.

III A nire 'lo na ba chire bon jaa ε, wo ta kaara a 'lo na ba dire a jaa poro ε, a fōo nyā mi na ba dire a jaa ε, ta kperε a 'lo na dire a jaa ε, bojūu Nāanmūn de wo naa.

IV Fōo mi ni ana na fon toor nire kōo tōtōnō 'yer? A wo māe nikpēe sē ka wo ara na bu wo lo naa, won le ara na, bojūu a wo Soro na tōon maal wo a wo ara.

V Nire ma kāan a bībir āsoo a wo gar āsoo, ka āsoo kaa a bībie a jaa ka a i bō'yen. Isoo jaa wo ma tier kaa a wo māe tier po.

VI Nire 'lo na de a bībir āsoo a wo gar a jaa, wo ure a le a si Soro jūu. 'Lo na ooro a nōn, wo ooro a si Soro jūu, bojūu wo ma soor Nāanmūn 'yōo. A 'lo mi na ba ooro ε, wo mi ure a le a si Soro jūu, wo mi ma puor Nāanmūn yāan.

VII Bojūu nire āsoo jaa ba be be ku a wo māe tee 'yōo ε. Nire āsoo jaa mi ba kpi ku a wo māe tee ε.

VIII Ala i si ben ka, si ben be ku a si Soro. Ala i si mi kpi naa, si kpin ku a si Soro. Ka si chene na voro, bu si kpi naa, a si Soro le so si.

IX A anyāna jūu le a Kirisito kpi ti na wo le ir i vor, ika a wo i a kūn ni a vōe ba jaa Soro.

X Fōo mi, baa 'yōo le fu tooro a fu yebe 'yer, bu bo le so ka fu kaara a fu yebe poro? Bojūu si jaa le na ara a Nāanmūn 'yer toorfo dakoo par.

XI A seb a Nāanmūn gān po ika, "A si Soro le 'yer, in i vor jūu, a gbedumo a jaa na gbur a n niem, ka a kōkor jaa haa 'yer ika maa le i a Nāanmūn." *(Isaiya 45:23)*

XII Be le a si āsoo jaa na pāa 'yer a si māe 'yer ku a Nāanmūn.

XIII A le jūu, yi i a si bar a si taaba 'yer toorfo, na si lieb a si tier na si ta ure kosir bāraa koro a si taaba soo po a ba ηmiere loro ε.

XIV A maa na be a si Soro Yesu 'yōo, n soon sire jaa ika bōdiraa jaa ba i deer a wo māe ε. Tiche ala i a nire āsoo jaa wa kāan bon ika wo in bōdeer, a bōnyine in bōdeer ku wo.

XV Ala wa i a chen a fu yebe bōdiraa kōo fon di jūu, faa maala wile ni nōfo ε. Ta vē ka a fu bōdirsi sōo a fu yebe 'lo 'yōo a Kirisito na kpi ε.

XVI Ta vē ka a bon 'lo fōo na buolo bōvīla, ka nire buol wo bōdeer ε.

XVII Bojūu a Nāanmūn nāalōo yele ba i bōdiir ni bōnyursi yele ε, tiche a in torfo, ni nyā'maar ni a popel na yi a Nāanmūn Siε po yele le,

XVIII bojūu nire jaa na tōnō koro a Kirisito tu a sor nyā po, wo maala na a le na pele a Nāanmūn po, ka a nibe mi 'yere a ninyine 'yer vīa.

XIX A le jūu, yi i a si mōo nibir, na si maala a le na waan nyā'maar a si 'yōon taa ākpāen.

XX Yi ta de bōdiir yele sōon a Nāanmūn tōmō bar ε. Bōdiraa a jaa vīele naa, tiche a in deer ala i nire din bon na vē ka a wo to soo lo.

XXI A le a see naa ka nire ta 'wōb nōn ε, bu nyū dāa ε, bu maal yele kōo na vē ka a wo to soo lo ε.

XXII Le jaa fon bōo a yelsi anyāna po, bar ka a be a fōo ni Nāanmūn chara po. Popel soo le a 'lo tier na ba 'yōo wo yele ni a bonsi ala a 'lo māe na 'yer ika a i naa ε.

XXIII Tiche nire 'lo na dire ni baal, 'yōon a wo māe 'yer, bojūu waa dire ni soofu ε. Bon jaa mi na ba wa yi soofu po ε, a in bier.

XV

I Sin bala na kpēme, a see naa ka si tuo a bala na ba kpēme ε, na loro tuor, na si ta pele a sin māe puor ε.

II A si āsoo jaa wo ma pele a wo to soo po, na si sōo wo a wo mi ba nyibe.

III Bojūu a Kırısıto mǎe gba mı ba dǔo pel a wo mǎe pǔo ε, tıche a le an seb a Nǎanmın gǎn pǔo ıka, “A tobie ala a bala na tǔfo, a wa dǔol a n ju.” (*Yiel Gǎn 69:9*)

IV Bojūu a ala a jaa na dǔo seb a Nǎanmın gǎn pǔo, a kǔr jaa bin, a seb a sın wiilfo 'yǔo, ka a gǎma anyǎna kǔ sı kǎnyir 'yǔon sı ǎkpǎen ka sı tara tıertǔfo jie.

V A Nǎanmın na kǔro yı a kǎnyir na wo 'yǔonǔo yı a ǎkpǎen, wo kǔ yı nebǔ'yen ka yı turo nı a Yesu Kırısıto.

VI Ka yı jaa 'mataa tara tıer bǔ'yen na yı de nebǔ'yen 'yǔon a Nǎanmın tır na ı a sı Soro Yesu Kırısıto Sǎa.

VII Yı sǔo diere taa nıtǎa le a Kırısıto mı na sǔo de yı, ka yın tǔo waan pǔefo wa kǔ Nǎanmın.

VIII N 'yere na kǔro yı ıka, a Kırısıto wa lieb naa a Juu nıbe tǔtǔnǔo a Nǎanmın yelmǎe jūu, na wo vǔ ka a le a Nǎanmın na tır a neε kǔ a sı Sǎakpǎmıne ı yelmǎe.

IX Ka a bala na ba ı a Juu nıbe ε, mı na tǔo kǔ Nǎanmın tır a wo nıbaal jūu. Nıtǎa le na seb a Nǎanmın gǎn pǔo ıka, “A le jūu, ın dǎnfǔ naa a bala na ba ı a Juu nıbe sǔe, naa yiel yiel kǔ a fǔ yuor.” (*2 Samuwel 22:50*)

X A le seb go, “A yın na ba ı a Juu nıbe ε, yı 'matǎan a Nǎanmın nıbe chıle.” (*Mosesı Gǎma Na Tu Anūu 32:43*)

XI A le seb go, “A yın na ba ı a Juu nıbe ε, yı pǔere a sı Soro, na yı yiele pǔefo yiel kǔro wo, a yın nıbe ba jaa.” (*Yiel Gǎn 117:1*)

XII Isaiya gba mı le 'yer go a wo gǎn pǔo, “A Jesı nyır na le tǔ naa. 'Lo le na ır na wo kaara a paalsı a jaa, na wo mı ı a bala na ba ı a Juu nıbe ε, tıertǔfo jie.” (*Isaiya 11:10*)

XIII A Nǎanmın na ı a yı tıertǔfo sǔo, wo see a yı nyǎn nı chılfǔ, nı nyǎ'maar a le yın sǔo wo, ka a yı tıertǔfo pǎa nıme yaar nı a Nǎanmın Sıε kpǔo.

XIV N yeer, maa mǎe sǔo naa ıka yı seen naa vıla maalfǔ, na yı tara ye na yı bǔo taa wiilfo.

XV N seb a da seer amıne 'yǔo kǔ yı, ka a kaara fıka n le bǔo tıer yı go, a Nǎanmın wǎefo won kǔ ma

XVI ka n ı a Yesu Kırısıto tǔtǔnǔo naa tǔnǔo a bala na ba ı a Juu nıbe pǔo jūu, naa sǔnǔo mǔoıo a Nǎanmın 'yer nǔo. Le le a bala na ba ı a Juu nıbe ε, puorfǔ na tara par ka a Nǎanmın sǔo de na wo oon ba nı a wo Sıε.

XVII In be a Yesu Kırısıto 'yǔo jūu, a tǔmǔo ın tǔnǔo kǔro a Nǎanmın yın yuor.

XVIII N kǔ wa 'la 'yer 'yer jaa ε, ka a ala a Kırısıto na maal baar ba le ε, tu a n 'yǔo ka a bala na ba ı a Juu nıbe ε, lieε wa wǔnǔo a Nǎanmın toor, tu a le ın 'yer nı a le ın tǔo,

XIX wo den kpǔo tǔn ne'maa tǔmǔo nı tǔfersı tun a Nǎanmın Sıε kpǔo pǔo. Le le, n yın a Jerusalem chen lǔεε tı guor a Ilirikum tǔe naa man a Kırısıto 'yer nǔo nyǎna jaa ne ne ne.

XX Maa nıbijıe yele le ıka n mǔol 'yer a 'yer nǔo jie 'lo jaa ban ba wǔ a Kırısıto yele ε, naa ta ıre wa me dǔol nıre kǔo dachın par kparaa ju ε.

XXI Nıtǎa le an dǔo seb a Nǎanmın gǎn pǔo ıka, “A bala ban ba dǔo 'yer a wo 'yer kǔ ε, na nye naa, ka a bala mı na ba dǔo wǔ naa ε, na bǔon a par.” (*Isaiya 52:15*)

XXII A yele nyǎna le var ma a sor ka n ba tǔoro waara a yı sǔe ε.

XXIII Tıche pǔpǎanyǎ 'lo, n ba le tara jıpaalaa ka a paalsı anyǎ pǔo na le tǔ go ε, n mın dǔo buoro a yı nyefo a yuon yǔo na pǔo jūu.

XXIV N guor naa ıka n chen Sıpǔeen, maa wa tala ın ara na piir yı kaa, naa jǔe a yı sǔe bǎlǎa a yı sǔo ma ka n chen.

XXV Pǔpǎanyǎ 'lo, Jerusalem le n chıine nı a sǔofǔ ıka n tı kǔ a Nǎanmın puorbo a be.

XXVI Bojūu a Masedonıya dǔeme nı a Akaya dǔeme man taa ıka ba chıer chıerfo sǔon a Nǎanmın puorbo bamıne na be a Jerusalem na ba tara bon jaa ε.

XXVII Ba nyen a le ka a ı sǎn kǔ ba a ba de a le dǔol a ba mǎe. Ala ı a

bala na ba ɪ a Juu nɪbe ε, pōn naa a Juu nɪbe a Nāanmɪn sōofosɪ, ala le so ka a mɪ sεε ɪka ba mɪ lōon a Juu nɪbe pōn a ba bōtarɪ.

XXVIII Maa wa tō a nɪtō, naa de a chɪerfosɪ anyā kɔ ba baar, ala le ɪn chen a Sɪpēen naa tɪ 'lɔɔ piir yɪ kaa.

XXIX N bōon naa ɪka maa wa waara, ɪn waan naa a Kɪrɪsɪto sōofɔ na berma.

XXX N sōorɔ yɪ naa n yεεr, nɪ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto nɪ a Nāanmɪn Sɪε nōfɔ ɪka, yɪ pɔɔ ma a n mōfɔ nyā pɔ, sōorɔ Nāanmɪn kɔrɔ ma.

XXXI Yɪ sōor Nāanmɪn, a wɔ faa ma yɪn a bala na ba sɔɔ be a Judiya, ka a le mɪ ɪn chiine a Jerusalem ka a Nāanmɪn puorbo mɪ tɪ sɔɔ de,

XXXII ka ala ɪka Nāanmɪn bɔfɔ le, ka n wa a yɪ sē nɪ pɔpɛl a sɪ 'mataa 'yōɔ taa ākpāen.

XXXIII Nāanmɪn na ɪ a nyā'maar sɔɔ, wɔ be a yɪ jaa sē. A ɪ a le.

XVI

I N pɔrɔ naa a sɪ yεpɔɔ Fiibi yovɪla kɔrɔ yɪ, a pɔɔ nyā ɪn tōtōnō be a Kenkɪrya tēdēme pupuorbiir pɔ.

II N sōorɔ yɪ naa ɪka 'lɔ wa tɪ, yɪ de wɔ nɪ a sɪ Soro yuor, na yɪ maal wɔ a le na sεen a Nāanmɪn puoro, na yɪ mɪ kɔ wɔ sōofɔ jaa won na bōorɔ yɪ a yɪ sē. Bojūu wɔ mɪ dōɔ sōɔ nɪyɔɔ nɪ a maa māε.

III Yɪ puor a Pɪrɪsɪla nɪ Akuila kɔ ma. Ba ɪ naa a n tōtōtaaba a Yesu Kɪrɪsɪto tōmō pɔ.

IV Ba tōn kūu tōmō kɔ ma. A ba ɪ maa tεε gba le ε, tɪche a pupuorbo bala ba jaa na ba ɪ a Juu nɪbe ε, āgān mɪ 'maan ba naa.

V Puor a pupuorbiir bala na ma lōɔ puor a ba yɪr. Puor a n badaba Epainɪtosɪ, 'lɔ le de nie turo a Kɪrɪsɪto be a Asɪya paal pɔ.

VI Yɪ puor a Mεεr mɪ na ir nyāa 'yōɔ tōnō kɔrɔ yɪ,

VII na yɪ mɪ puor a Andirunɪkasɪ nɪ a Junɪyasɪ. Ba ɪn a n bɔr nɪbe ka maa nɪ bala jaa mɪ dōɔ 'mataa be a pɔɔfɔ die pɔ. A nɪtōnsɪ bōɔ ban jaa cheche, bala mɪ le de nie turo a Kɪrɪsɪto tɪche ka a maa wa bɪεr.

VIII Yɪ puor Ampɪlatusɪ kɔ ma, n nō wɔ naa a Kɪrɪsɪto tufɔ jūu,

IX na yɪ mɪ puor Urbanusɪ na pɔɔ sɪ tōnō a Kɪrɪsɪto tōmō pɔ nɪ a n badaba Sɪtachɪsɪ.

X Yɪ puor Apelesɪ nɪre jaa na sɔɔ ɪka wɔ turo naa a Kɪrɪsɪto sɔr jaa ne ne ne, na yɪ mɪ puor Aristobulus nɪ a wɔ yɪr dēme ba jaa.

XI Yɪ puor a Herɔdiyɔn na ɪ a n bɔr nɪre, na yɪ mɪ puor a Narɪsusɪ nɪ a wɔ yɪr dēme ba jaa na turo a sɪ Soro.

XII Yɪ puor a Tɪrafaina nɪ Tɪrafosa, a pɔbɔ ba nyāna mōon nɪbir nɪ a sɪ Soro tōmō, na yɪ puor a Persis mɪ na ɪ a pɔɔ āsɔɔ na mōɔ nɪbir nɪ a sɪ Soro tōmō.

XIII Yɪ puor a Worofos ban ir a sɪ Soro pɔ nɪ a wɔ ma, a wɔ ma mɪ ɪn a n ma.

XIV Yɪ puor Asɪnkirtusɪ, nɪ Filegon, nɪ Hemɪsɪ nɪ Patrobas nɪ Hermasɪ nɪ a yεεr bala jaa na be a ba sē.

XV Yɪ puor a Filologusɪ nɪ Juliya nɪ Nereyus nɪ a wɔ yεpɔɔ nɪ Olinpasɪ nɪ a Nāanmɪn puorbo ba jaa na be a ba sē.

XVI Yɪ puor puor taa nɪ pɔpɛl. A pupuorbiir ba jaa puor yɪ naa nɪ a Kɪrɪsɪto yuor.

XVII N kpākpāana yɪ naa yεεr ɪka yɪ guro yɪ māε sō nɪ a bala na ma waara nɪ a ootaa, na ba ma vē ka yɪ bāra loro a wiilfɔ nyā yɪn jān pɔ. Yɪ tɔɔ 'laa tɪ bar ba.

XVIII Bojūu a nɪbe ba nyāna a ba ɪ a sɪ Soro Kɪrɪsɪto tōmō le ba tōnō ε, tɪche a bala māε volaa bomo le ba tōnō bōorɔ. Ba ma 'yεεr na jaa he le le le na ba de nenōɔ bel a nɪbe bala tɪεr na ba chen niem ε.

XIX Nɪre jaa wōn a le yɪn turo a Nāanmɪn 'yεεr ne ne ne, ka nōɔ kpe sɪ a yɪ yele jūu. Tɪche n bōorɔ naa ɪka yɪ maala vɪla nɪ yē, na yɪ ta bōɔ yelbier maalfɔ ε.

XX A Nāanmɪn nyā na ɪ a nyā'maar sɔɔ, a kō le kor ε, tɪche ka a wɔ n̄māε a Satan a yɪ gbεε p̄ilem. A wāεfɔ na yɪ a sɪ Soro Yesu sē a be a yɪ sē.

XXI Timoti na ɪ a n tōtōtɔ sɔɔ puor yɪ naa, ka a Lusiyusɪ nɪ Jason nɪ

Sosipater na ɪ a n bɔr nɪbe mɪ puoro
yɪ n̄aa.

XXII Maa mɪ na ɪ Tertiyosɪ na sɛɛɛ
a Pɔɔl ḡan nȳa mɪ puoro yɪ naa nɪ a
sɪ Soro yuor.

XXIII Gayus yir maa nɪ pupuorbiir
na kɪɛɛɛ a wɔ kaara sɪ mɪ puoro
yɪ naa. Erastus na ɪ a t̄ee libikaara
nɪkp̄ɛɛ nɪ a sɪ yebe Kuwartusɪ mɪ
puoro yɪ naa. ¹

XXV P̄ɔp̄anȳa, tɪɪ wɔ ta a
N̄aanmɪn nȳa na s̄ɔɔ yɪ a yɪ t̄ɔɔ ara
tu a n 'yer n̄ɔɔ nȳa ɪn m̄ɔɔl na ɪ a
Yesu Kɪrɪsɪto, naa chaar a yelsɔɔlaa
nȳana na sɔɔl a k̄ɔr jaa na po.

XXVI Tɪche p̄ɔp̄anȳa, a yelsɔɔlaa
chaar naa tu a le a N̄aanmɪn
'ye'yɛɛɛ a le a N̄aanmɪn vɔr nȳa na
'yer ba, ka a paalsɪ ba jaa na sɔɔ de,
na ba turo wɔ.

XXVII A N̄aanmɪn nȳa tɛɛ le ɪ a ȳɛ
sɔɔ, wɔ nyɛɛɛ tɪɪ bɪbɪr nɪ bɪbɪr jaa
tu a Yesu Kɪrɪsɪto 'ȳɔɔ. A ɪ a le.

¹ **XVI:XXIII 16:23** A p̄ɔfɔ lɪjɛr nɪ anaar ba d̄ɔɔ p̄ɔɔ a ḡan pɔ ban seb ɪka, 24 A sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto
w̄aɛfɔ a be a yɪ jaa s̄ɛ. A ɪ a le.

A GĀN DƆƆ A PƆƆL NA SEB KŪ A KORINTI NIBE

I Maa Pɔɔl a Nāanmɪn na bɔɔl a wɔ bɔfɔ pɔ ɪka n ɪ a Yesu Kɪrɪsɪto nɪtɔnāa nɪ a sɪ yebe Sɔsetenesɪ,

II le sɛere a gān nyā kɔrɔ a yɪn na puoro a Nāanmɪn be a Korinti tɛe pɔ. A yɪn na oo be a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ na yɪ ɪ a wɔ nɪ chechesɪ lɔɔn a bala na be jie jaa na bɔɔlɔ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto yuor na ɪ a sɪn nɪ a ba jaa Soro.

III Wāefɔ nɪ nyā'maar na yɪ a sɪ Sāa Nāanmɪn nɪ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto sɛ a be a yɪ sɛ.

IV N ma puor Nāanmɪn yāan kɔ yɪ bojūu wɔ wāe yɪ naa tu a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ.

V A wɔ jūu le yɪ le yele a jaa pɔ, a yɪ 'yerbie nɪ a yɪ bɔɔfɔ a jaa pɔ,

VI bojūu a Kɪrɪsɪto dāasɛ sɪn di, yɪ sɔɔn de.

VII A le jūu, yaa faa a Nāanmɪn Sɪe kɔfɔ āsɔɔ jaa ε, na yɪ pāa mɔɔ nɪbir chele a le a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto na le lieb wa.

VIII Won 'yɔɔ yɪn ākpāen tɪ tān a baaraa, ka yɪ kɔ tara chefɔ ε, tɪ tān a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto waa bɪbir.

IX A Nāanmɪn nyā na bɔɔl yɪ wa lɔɔn a wɔ Bie Yesu Kɪrɪsɪto na ɪ a sɪ Soro ɪn yelmāe sɔɔ.

X N yɛer, n den a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto yuor naa sɔɔrɔ nɪ yɪ ɪka yɪ jaa yɪ ta ŋma dɛdɛ ka ootaa be a yɪ pɔ ε, a le na vɛ naa ka yɪ pāa tara nebɔ'yen nɪ tɪer bɔ'yen.

XI N yɛer, nibe bamɪne na yɪ a Kɪloe yɪr wa man kɔ ma ɪka nechɪre ben a yɪ chara pɔ.

XII A le par le ɪka, a yɪ āsɔɔ jaa ma 'yer ɪka, Pɔɔl le maa turo, ka āsɔɔ mɪ 'yer, Apolosɪ le maa turo, ka a āsɔɔ mɪ 'yer, Sɪfasɪ le n turo, ka a āsɔɔ mɪ 'yer ɪka, Kɪrɪsɪto le n turo.

XIII A Kɪrɪsɪto ŋman dɛdɛme bu? Pɔɔl le ba kpa a daa ju bu? Bu Pɔɔl yuor le yɪ son a Nāanmɪn kɔɔ?

XIV N pɔɔ pel naa ɪn ba so a yɪ āsɔɔ jaa Nāanmɪn kɔɔ ε, ka ala ba ɪ Kɪrɪsɪpusɪ nɪ Gayus tɛe ba le ε,

XV ka nɪre jaa kɔ tɔɔ 'yer ɪka maa yuor le n son yɪ a Nāanmɪn kɔɔ ε.

XVI Ɔɔ, n mɪ dɔɔ so a Sɪtefanas nɪ a wɔ yɪr dɛme ba jaa a Nāanmɪn kɔɔ. A anyā puor n ba tɪer nɪre jaa ɪn le so a Nāanmɪn kɔɔ ε.

XVII Bojūu Yesu Kɪrɪsɪto ba tɔ ma ɪka n tɪ suoro nibe Nāanmɪn kɔɔ ε, tɪche n tɪ mɔɔl a 'yer nɔɔ na ba ɪ nɪsaal yɛ 'yer ε. Ka a Kɪrɪsɪto kūu won kpi a daa taa ɪ pɔrɔ ε.

XVIII Bojūu a daa 'yer ɪn dābol 'yer kɔ a bala na werɛ, tɪche a ɪn Nāanmɪn kpɛɔ kɔ a sɪn bala na nye a faafɔ.

XIX Bojūu a seb a Nāanmɪn gān pɔ ɪka, "ɪn sɔɔ naa a yɛ dɛme yɛ bar, naa bɔbɔr a bɔɔfɔ dɛme bɔɔfɔ bar." (*Isaiya 29:14*)

XX Nyɪne le a yɛ dɛme be? Nyɪne le a bɔɔfɔ sɔɔ be? Nyɪne le chɪbe dɛme mɪ be a dɪna? A ba ɪ Nāanmɪn lieb a wer nyā yɛ a wɔ ɪ jɔl ε?

XXI Bojūu a Nāanmɪn yɛ kɔ vɛ ka a wer de a wɔ yɛ bɔɔn wɔ ε, Nāanmɪn pɔɔ pel naa nɪ a jɔl mɔɔl ban mɔɔl ka a na faa a bala na sɔɔ de.

XXII A Juu nibe ma bɔɔrɔ naa ne'maa yele, ka a bala na ba ɪ a Juu nibe ε, mɪ bɔɔrɔ yɛ.

XXIII Tɪche sɪn mɔɔl naa Yesu Kɪrɪsɪto ban kpa a daa ju, ka a ɪ gber bārfɔ kɔ a Juu nibe tɪ mɪ ɪ jɔl yele kɔ a bala na ba ɪ a Juu nibe ε.

XXIV Tɪche a bala a Nāanmɪn na lɔɔ bɔɔl a Juu nibe nɪ a bala na ba ɪ a Juu nibe ε, Kɪrɪsɪto le ɪ a Nāanmɪn kpɛɔ nɪ a Nāanmɪn yɛ.

XXV Bojūu Nāanmɪn jɔlɔ ɪn yɛ gar a nɪre yɛ, ka a Nāanmɪn balfɔ tara kpɛɔ gar a nɪre kpɛɔ.

XXVI N yɛer, yɪ tɪer a le yɪn dɔɔ be tɪ a Nāanmɪn wa bɔɔl yɪ, nɪsaal kaafɔ pɔ, a yɪ yɔɔ ba dɔɔ ɪ yɛ dɛme ε, a yɪ yɔɔ ba dɔɔ ɪ yuor dɛme ε, yaa ɪ nāmɪne bibiir ε.

XXVII Tɪche Nāanmɪn ir naa a wer nyā jɔl bon 'yɔɔn a yɛ dɛme vā, Nāanmɪn le ir naa a wer nyā

böbalaa na wö 'yöön a kpäen dēme vā.

XXVIII Nāanmın ma ir naa a wer bon ba 'yöonaa, a ala a nıbe na kaara pɔɔ, nı a nıbe bala gba nıre jaa na ba 'yöönõ ε, wö ı naa nıtõ ka a bon 'lo a wer na 'yöönõ ka wö ı pɔɔ,

XXIX ka nıre jaa taa bɔɔɔ yuor a wö niem ε.

XXX A wö jūu le yı be a Yesu Kırısıto 'yöo, 'lo le ı a yẽ yi a Nāanmın sē kɔ sı, na wö ı a sı torfo nı cheche nı a faafö.

XXXI A le jūu, nıtāa le an seb a Nāanmın gān pɔ, “Vẽ ka a 'lo na bɔɔɔ yuor, wö bɔɔɔ a yuor a sı Soro 'yöo.” *(Jeremiya 9:24)*

II

I N yeer, ın döo wa a yı sē, n ba waan neböön bu yẽ 'yer naa wa man a Nāanmın dāasıe kɔ yı ε.

II Bojūu a le ın döo be a ye sē, n ba le böo bon jaa pɔɔ a Yesu Kırısıto ban kpa a daa ju ε.

III Balfö, dābāe nı mīifo le n döo ben a yı sē.

IV A n 'yer nı a n mɔɔlfo ba ı yẽ 'yerbie ε, tıche a ı naa a Nāanmın Sıe kpěo wiilfo le,

V ka a yı soɔfo taa dıel a nıre yẽ ε, tıche a dıel a Nāanmın kpěo.

VI Faa nye, sın ma 'yer a sı 'yer nı yẽ kɔ a bala na nõo a Nāanmın sɔɔ pɔ, a ba ı a wer nyā bu a kpäen dēme yẽ na wa ı pɔɔɔ daar kōo ε.

VII Kai, sın 'yere naa a Nāanmın yẽ soɔlaa, a yẽ 'lo na döo soɔl a Nāanmın na kaa ir a sı daar kōo tur jūu sere na wö wa maal a wer.

VIII A wer nyā kpäen dēme ba döo böo a par ε, ala ı bala ta böo ba kōo naa kpa a tur Soro a daa ju ε.

IX Tıche a le an seb a Nāanmın gān pɔ ıka, “Nıbir jaa ba nye ε, toor jaa ba wõ ε, tier jaa mı ba böön a ala a Nāanmın na chɔɔr kɔ a bala na nõ wö ε.” *(Isaiya 64:4)*

X Tıche anyāna le a Nāanmın Sıe wiil kɔ sı, Nāanmın Sıe ma bıer naa a yelsı a jaa, na wö gba ma böo a ala na be a Nāanmın pɔom.

XI Nıbuor le böo le na be a wö to soo tier pɔ, ka a nıre 'lo māe ba le ε? A le mı le nıre ba böo le na be a Nāanmın tier pɔ ε, ka a Nāanmın māe Sıe ba le ε.

XII A ba ı a wer nyā sıe le sı tara ε, tıche a Sıe 'lo na yi a Nāanmın sē a sı de böön a ala a Nāanmın na kɔ sı a pɔɔ.

XIII A anyāna le sı 'yere, a ba ı nıre 'yerbie sın jān ε, tıche 'yerbie ala sın jān a Nāanmın Sıe sē na sı wile nı a Nāanmın Sıe yelmāe nı a Sıe 'yerbie.

XIV Nıre 'lo jaa na ba tara a Nāanmın Sıe ε, maa soo a ala na yi a Nāanmın Sıe sē ε, bojūu a ın dābol yeke kɔ wö a wö maa böo a par ε, bojūu nıre na töön böo ala ı wö tara naa Nāanmın Sıe.

XV A nıre 'lo na tara a Nāanmın Sıe ma vier naa a yeke a jaa kaa, tıche nıre 'lo na ba tara a Nāanmın Sıe ε, wö kō böo a nıre 'lo na tara a Nāanmın Sıe tier ε.

XVI Bojūu a seb a Nāanmın gān pɔ ıka, “An le böo a sı Soro tier, na won kpāa wö?” *(Isaiya 40:13)* Tıche sın le tara a Yesu Kırısıto tier.

III

I N yeer, n kō töo 'yere nı yı fıka nıbe na tara a Nāanmın Sıe ε, tıche n 'yere nı yı naa fıka a wer nıbe na yı ı bibiir a Kırısıto sɔɔ pɔ.

II Bırkōo tee le n kɔ yı a ba ı saa yın ba ta na töo di ε. Sıre jaa le yı chene ba ta ε.

III Yı chene na ıre fıka nıbe na ba böo Nāanmın ε, bojūu nyuur nı nechıre chene na be a yı pɔ, yaa chene ı a wer nıbe ε? Na yı maala a le ban maala ε?

IV A yı āsɔɔ na ma 'yer, maa turo na Pɔɔl, ka a āsɔɔ mı 'yer ıka, maa turo na Apolosı. Yaa chene ıre fıka nıbe na ba böo Nāanmın ε?

V A anyāna a jaa pɔ, Pɔɔl nı a Apolosı, bo ba ı? Tötönbo le sın ı a yı tu a be wa soo de ka a sı Soro kɔ āsɔɔ jaa nı wö tömõ.

VI Maa le bıer ka a Apolosı mı chor a kōo, tıche Nāanmın le so an nõo.

VII Le a 'lo na bor, ni a 'lo na chor a kōo, ba i bon jaa ε, tiche a Nāanmɪn 'lo tɛɛ na vɛ ka a bonɪ a jaa nōo.

VIII A nɪɛ 'lo na bor ni a nɪɛ 'lo na chor a kōo ba jaa tara na tɪɛr bō'yen ka a āsɔo jaa na nyɛ a le won tō sāyar.

IX Bojūu, sɪn i naa Nāanmɪn tōtōtaaba, yɪn mɪ le i a Nāanmɪn puo, a Nāanmɪn yir won mɪɛɛ.

X A wāɛfo a Nāanmɪn na kɔ ma le so ka n kpar a dachin par kparaa nɪtāa bōo mɪɛɛ, ka a bamɪne mɪ mɪɛɛ dɔo. Tiche āsɔo jaa wɔ bōo kaara a le won mɪɛɛ dɔo.

XI A ye le ika, nɪɛ jaa kō le tōo kpar a dachin par kpar yuo le pɔo a 'lo na be be ε, 'lo le i a Yesu Kɪrɪsɪto.

XII Ala i nɪɛ den selma, kpāna, kɔsɪr kpāɛn, daar, mɔɔr bu kakɛ,

XIII nɪɛ jaa na nyɛ naa a wɔ tōmō, bojūu a bɪbɪr 'lōnō a jaa na gān chāa pɔ. Būu le na vuul nɪɛ jaa tōmō na wɔ bɛɛr āsɔo jaa tōmō kaa.

XIV Ala i a le won mɛ dɔo ba sōo ε, won nyɛn a wɔ sāyar.

XV Ala i a wa di naa a nɪnyɪnɛ kō nyɛ bon jaa ε, won nyɛn faafɔ, tiche won kaara naa fɪka nɪɛ būu na vuul.

XVI Yaa bōo ika yɪn māɛ le a Nāanmɪn puorfo yir ka a wɔ sɪɛ kɪɛɛɛ a yɪ 'yōo ε?

XVII Ala i āsɔo jaa wa sōo naa a Nāanmɪn puorfo yir nyā, Nāanmɪn na sōo naa a nɪnyɪnɛ, bojūu a Nāanmɪn puorfo yir ɪn cheche. Yɪn māɛ le a puorfo yir nyā.

XVIII Yɪ ta bele a yɪ māɛ ε. Ala i a yɪ āsɔo tɪɛr naa ika wɔ i naa yɛ sɔo a wer nyā pɔ, wɔ lɛb i "Jol" na wɔ pāa tōo lɛb yɛ sɔo.

XIX Bojūu a wer nyā yɛ i naa jol ye le a Nāanmɪn niem, nɪtāa le an seb a Nāanmɪn gān pɔ, "Wɔ ma nyɔo naa a yɛ sɔo a wɔ yɛ ye le pɔ." (*Job 5:13*)

XX A le seb go, "A Soro bōo naa a yɛ dɛme tɪɛr ka a i pɔo." (*Yiel Gān 94:11*)

XXI A le jūu, nɪɛ wɔ ta le 'mɔoɔo a wɔ māɛ ni nɪɛ ye le ε! Yɪn le so a bonɪ a jaa,

XXII ka maa Pɔol le bu, Apolosɪ le bu, Sɪfasɪ le bu, a wer le bu, nyevɔr le bu, kūu le bu, dɪna le bu, ka daar kōo le, yɪn le so a jaa.

XXIII A Yesu Kɪrɪsɪto mɪ so yɪ, ka Nāanmɪn mɪ so a Yesu Kɪrɪsɪto.

IV

I A le jūu, yɪ ma kaa sɪ a sɪ i a Yesu Kɪrɪsɪto tōtōnbɔ a Nāanmɪn na de a wɔ yelsɔolsɪ 'yōo a sɪ nuur pɔ.

II Pōpāanyā, a le na gā le ika a bala ban de bon 'yōo a ba nuur pɔ, ba tara yelmāɛ.

III A ba bā ma ε, ala i ka yɪn le bu a wer nɪɛ le tɔoɔo a n 'yer sɪɛ jaa a maa māɛ kō tɔoɔo a n 'yer ε.

IV N ba tɪɛr ye le jaa ɪn i bor ε, tiche a ba wiil ika n ba tara ye le ε. A sɪ Soro le na tɔoɔo a n 'yer.

V A le jūu, yɪ ta de nie tɔoɔo a 'yer ka a bɪbɪr ba ta ε. Yɪ chele ka a sɪ Soro wa. 'Lo le na yɪn ye le a jaa na sɔol a libe pɔ, chāa pɔ, na wɔ mɪ wiil a ala na sɔol a nɪɛ tɪɛr pɔ. A bɪbɪr 'lōnō le āsɔo jaa na nyɛ a wɔ pɛɛfo a Nāanmɪn sɛ.

VI Pōpāanyā, n yeɛɛ, a yɪn jūu le n de a ye le anyāna naa man a maa ni a Apolosɪ, ka yɪn jān a par yɪ a sɪ sɛ a le ban 'yer ika, "Taa ɪɛ wa chen po a le ban seb ε." Ka a yɪ āsɔo jaa taa pāa 'yōonō nɪɛ gara taa ε.

VII Ana le maal yɪ a yɪ be yɪ yō gar nɪɛ jaa? Bo yɪ tara, ka a ba i Nāanmɪn le kɔ yɪ ε? Ala i a Nāanmɪn le kɔ yɪ, nɪmɪnɛ a i a yɪ bɔoɔo yuor fɪka yaa i le ε?

VIII Yɪ ben tara bon jaa yɪn bɔoɔo! Na yɪ be i taraa dɛme! Yɪ ben lɛb nāmɪnɛ ka sɪn ba i ε! Maa bɔfo le fɪka yɪ ta i a nāmɪnɛ sɪɛ jaa, ka a sɪ mɪ ta pɔo yɪ i a nāmɪnɛ.

IX Bojūu maa sɛ, a kaara naa fɪka a Nāanmɪn den a sɪn na i a nɪtōnsɪ a sɪ piɪ a nɪyɔo puor, a ban kɔ sɪ chāa pɔ. Ka a sɪ i bōmanāa kɔ a wer ni a malakasɪ ni a nɪɛ ba jaa.

X Sın ın jolo a Yesu Kırısıto jũu tiche ka a yın ı yẽn dẽme a wo pɔ. Sın ın nıbaalsı tiche ka a yın ı kpãen dẽme. Ba 'yõonõ yı naa ti kperẽ sın.

XI Wa tãn dına gba, kõ ni kõnyũur le sı ma chiine, ka a sı bõsursı chıer chıer ka ba pɔɔɔ sı, saa tara yir kpiere ε.

XII Tõ kpãen le sı ma tõn a sı mãe nuur, bala wa tɔ sı, sı ma 'yer nevila 'yõo ba, bala sɔɔ gere sı, ti sı ma tara na kãnyir.

XIII Bala wa sõonõ a sı yuor, sı maa 'yer tuo ε, wa tãn dına, baa buolo sı bon jaa ε, ka a sı ı a wer wo jaa tãpuor ju sɔɔɔ.

XIV N ba seere a anyãna ıka n su yı vã ε, tiche ka n kpãa yı maa mãe bi'yõonsı kaar.

XV Yın gba tara nıbe turo pie (10,000) na kaara yı a Yesu 'yõo, ti yaa tara sãamıne yɔɔ ε, maa na wa mool a Yesu Kırısıto 'yer nõo kɔ yı le ı a yı sãa.

XVI Ala le so ka n pãa sɔɔɔ yı ıka yı turo a le ın turo.

XVII A anyãna jũu mı le so ka n tõnõ a Timoti na ı a n bie ın nõ, wo tara na yelmãe a sı Soro pɔ. Won ti jɛo yı naa a le a n befo na be a Yesu Kırısıto pɔ, na n mı wile ni a pupuorbiir gbulsı a jiir a jaa.

XVIII A yı bamıne chıere ni nyãa ure fıka n kõ le wa be go ε.

XIX Tiche a kõ le kor ε, ala ı a sı Soro sɔɔ naa, ın wan a yı sã, naa ti kaa a ba ı a bala na chıere a nyãa 'yere tẽ ε, tiche ka n ti kaa a kpẽo buor ban tara.

XX Bojũu Nãanmın nãalõu yele ba ı nẽe 'yer ε, tiche wo ın kpẽo.

XXI Buor sɔɔ le yı buɔɔ? Maa wa ture, n tin kpaara bı nõfo ni jomm sıe?

V

I Ba wa man kɔ ma sire jaa ıka sãseyele ben a yı pɔ, a le gba na ba ure a bala na ba puoro pɔ ε. Bie na na gãn a wo sãa pɔɔ.

II Ti a yı chene buɔɔ yuor, vã kõ naa nyɔɔ yı ka yı dii a nıre nyãna na maal a nitõ bar a yı pɔ ε?

III A maa mãe gba na ba be a yı sã ε, tiche a maa tier wo jaa ben a yı sã, naa gba tɔɔr a daba 'yer fıka n ben be.

IV Yın wa lõon a sı Soro Yesu yuor, a n tier mı ben a yı sã, ka a sı Soro Yesu kpẽo mı be be,

V yı de a daba nyãna 'yõo Satan nũu pɔ, ka wo sɔɔ a wo ãgãn bar, tiche ka a Nãanmın faa a wo sıe a sı Soro bıbir daar.

VI A yı yuor bofo nyã ba tara tõnõ ε. Yaa bõo ıka a dãbil jaa puor le ma vẽ ka a paanõo võ a yɔɔ ε?

VII Yı kpaar a dãbil koraa bar, ti na yı ı paanõo paalaa na ba tara a dãbil ε. Le le yı kaara sire jaa. Bojũu Kırısıto na ı a sı Gõl Bar Pẽeraabile lon a sı buɔɔ.

VIII A le jũu, yı ta ı a sı dire a Gõl Bar Difɔ ni a dãbil koraa ε, a dãbil koraa na ı yosõo ni putuyele, tiche a ı a paanõo na ba tara a dãbil ε. A paanõo na ı cheche ıfo ni yelmãe tarfo.

IX A gãn 'lo ın dõo seb kɔ yı, n 'yer ıka yı taa ure wa lõonõ ni a sãseñbe ε,

X n ba 'yere a bala na ba puoro na sãne ε, bı a bogar dẽme, bı a nıfolbo bı a tıpuorbo ε. Ala ı le le, yı kõ naa yı a ka a wer nyã pɔ.

XI Tiche põpãanyã, n seere na koro yı, a le ın dõo buɔɔ ıka yı ı ni nyã. Yı taa ure wa lõonõ ni a 'lo na buolo, a wo mãe a yı yebe ti na wo sãne, ni bogar sɔɔ, na wo puoro tıbe, ni yosõonõ, na wo ı dãburo, ni nıfolo. A nıre nyãna tɔ sɔɔ, yı taa ure wa 'mataa wo gba dire ε.

XII N tõmõ le ıka n tɔɔɔ a bala na puoro 'yer, tiche yın 'lo yı kpãa a nıbe bala yın 'mataa puoro ni na tõnõ a yelsı anyãna.

XIII Nãanmın le na tɔɔr a bala na ba puoro ε 'yer. "Yı dii a putusoo 'lõnõ bar a yı pɔ." (Mosesı Gãma Na Tu Anũu 17:7)

VI

I Ala ɪ a yɪ ǎsɔɔ nɪ a wɔ tɔ sɔɔ wa nyen 'yer, ɲmɪnɛ a ɪ a wɔ na tara a 'yer chiin a 'yer tɔɔrɔ bala na ba puoro ɛ jie, tɪ bar a Nǎanɲmɪn puorbo jie?

II Yaa bɔɔ ɪka a Nǎanɲmɪn puorbo le na wa tɔɔr a bala na ba puoro 'yer ɛ? Ka ala ɪ yɪn le na wa tɔɔr a bala na ba puoro 'yer, ɲmɪnɛ a yɪ kɔ tɔɔ maal a yɪ mǎɛ yelbil ɛ?

III Yaa bɔɔ ɪka sɪn le na tɔɔr a malakasi gba 'yer ɛ? Wa 'yerɛ nɪ a sɪ mǎɛ yelbil?

IV A le jɔu, yɪn wa tara a 'yerbil anyǎna taaba, yɪ ma ir a pupuorbo bamɪne gba yɛ na ba tal tɛɛr ɛ, ka ba tɔɔr a 'yer.

V N 'yer naa anyǎna na 'yɔɔ yɪ vǎ, a ɪn sɪrɛ ɪka a yɪ pɔ ǎsɔɔ jaa ba tara yɛ jaa pɔɔr na won maal a wɔ taaba 'yer ɛ?

VI Tɪche ka a yebe ma tara a yebe chiin a 'yer tɔɔrfɔ jie, a bala na ba ɪ a Yesu turbo sɛ.

VII Sɪrɛ jaa le ɪka yɪ ben maal bɔr, bojɔu yɪ ma nyɔɔr taa chiin a 'yer tɔɔrfɔ jie. Bo le so ka yɪ kɔ naa sɔɔ ka a nɪbe maal yɪ dɛɛr ɛ? Bu sɔɔ ka ba fɔl yɪ ɛ?

VIII Tɪche a yɪn mǎɛ fɔlɔ nɪ taa na yɪ maala taa dɛbe, na yɪ maala a anyǎna kɔrɔ a yɪ yeɛr.

IX Yaa bɔɔ ɪka a putudɛme kɔ kpe be a Nǎanɲmɪn nǎalɔɔ pɔ ɛ? Yɪ ta beɛ yɪ mǎɛ ɛ. Sɛsɛnbe, tɪpuorbo, a bala na fol bu a dɔɔr na lɛb gǎna nɪ taa,

X bu nǎnyisi, bu a bɔgar dɛme, bu a dǎburbo, bu a yosɔɔnɔ, bu a nɪfɔlɔ, ba ǎsɔɔ jaa kɔ kpe be a Nǎanɲmɪn nǎalɔɔ pɔ ɛ.

XI Le le a yɪ bamɪne mɪ dɔɔ kaara, tɪche ka a Nǎanɲmɪn pɛɛ yɪ bar, na wɔ oo yɪ ka yɪ ɪ cheche tu a sɪ Soro Yesu Kirisito yuor nɪ a sɪ Nǎanɲmɪn Sɪɛ pɔ.

XII A yɪ bamɪne 'yer naa ɪka, n ba chire bon jaa maalfɔ ɛ. Yele jaa ba chire maalfɔ ɛ. Tɪche a ba ɪ yele a jaa le vɛɛɛ maalfɔ ɛ. Maa kɔ sɔɔ ka bon jaa so ma ɛ.

XIII Bamɪne mɪ ma le 'yer naa ɪka, bɔdiir ben be puor 'yɔɔ, ka a puor mɪ be be a bɔdiir 'yɔɔ. Tɪche Nǎanɲmɪn na sɔɔn a jaa ayi bar. Sɛsɛyele jɔu ba le a ǎgǎn be be ɛ, tɪche a sɪ Soro jɔu le, ka a sɪ Soro mɪ be be a ǎgǎn jɔu.

XIV A kpɛɔ nyǎna le a Nǎanɲmɪn sǎɪn a sɪ Soro a kɔu pɔ, ka wɔ mɪ na sǎɪ sɪ a kɔu pɔ.

XV Yaa bɔɔ ɪka a yɪ ǎgǎma ɪn bɔ'yen nɪ a Kirisito ǎgǎn ɛ? N pǎa de a n ǎgǎn na ɪ bɔ'yen nɪ a Kirisito ǎgǎn naa tɪ 'mar pɔɔ baa pɔ? N kɔ ɪ a le ɛ.

XVI Yaa bɔɔ ɪka nɪrɛ 'lɔ na de a wɔ ǎgǎn tɪ 'mar a pɔɔ baa pɔ, ɪn bɔ'yen nɪ a wɔ ǎgǎn ɛ? Bojɔu a seb a Nǎanɲmɪn gǎn pɔ ɪka, "Ka ba jaa ayi ɪ ǎgǎn bɔ'yen." (*A Pielfɔ Gǎn 2:24*)

XVII Tɪche nɪrɛ 'lɔ na de wɔ mǎɛ 'mar a sɪ Soro, 'lɔ nɪ a wɔ Sɪɛ ɪn bɔ'yen.

XVIII Yɪ tɔɔ yɪ a sɛsɛyele pɔ. Yelbier jaa nɪrɛ na ɪrɛ ma ben a wɔ ǎgǎn yɔɔ, tɪche nɪrɛ 'lɔ na sɛnɛ, a wɔ ǎgǎn le wɔ maala a yelbier 'yɔɔnɔ.

XIX Yaa bɔɔ ɪka a yɪ ǎgǎn ɪn a Nǎanɲmɪn Sɪɛ puorfɔ yir ɛ? A 'lɔ na be a yɪ 'yɔɔ. A 'lɔ yɪn nyɛ yɪ a Nǎanɲmɪn sɛ ɔ? Yaa so yɪ mǎɛ ɛ.

XX Nǎanɲmɪn da yɪn so. A le jɔu, yɪ 'yɔɔnɔ Nǎanɲmɪn nɪ a yɪ ǎgǎma.

VII

I Pɔpǎanyǎ, a yeɛ ala yɪn seb kɔ ma, an taa vɛɛɛ na ka daba ta kul pɔɔ ɛ.

II Tɪche an ɪ a sɛsɛyele na be be jɔu, daba jaa wɔ kul a wɔ mǎɛ pɔɔ, ka a pɔɔ jaa mɪ kul a wɔ mǎɛ sɪrɛ.

III Ka a sɪrɛ nɪ a wɔ mǎɛ pɔɔ na ma lɔɔ sɔɔ, le nɪ wɔ ju mɪ le a pɔɔ nɪ a wɔ mǎɛ sɪrɛ mɪ ma lɔɔ a sɔɔ.

IV A pɔɔ tɛɛ ba le so a wɔ mǎɛ ǎgǎn ɛ, tɪche a wɔ sɪrɛ le so. A le nɛ nɪ wɔ ju mɪ le, a daba tɛɛ mɪ ba so a wɔ ǎgǎn ɛ, tɪche a wɔ pɔɔ le so.

V Yɪ taa ɪrɛ wa mɔɔnɔ taa a gaa jie ɛ, ka ala ba wa ɪ yɪ man taa na yɪ kɔ taa sɔɔ Nǎanɲmɪn sɔɔrfɔ jɔu ɛ. Ka

yin wa sɔɔr a Nāanmɪn baar, a yɪ lɛ lɔɔ taa go, ka a Satan taa nyɛ yɪn kɔ̃ lɛ wa tɔɔrɔ a yɪ mǎɛ nyɔɔrɔ bɛl yɪ ɛ.

VI N 'yer naa ɪka anyǎ tara na sɔr, a ba ɪ bɪnfɔ lɛ ɛ.

VII N naa bɔɔrɔ naa fɪka a dɔɔr ba ta be a n kaar. Tɪche nɪrɛ ǎsɔɔ jaa tara na a lɛ a Nāanmɪn na kɔ wɔ, ǎsɔɔ jaa bon ma tɛɛ naa a wɔ tɔ sɔɔ bon.

VIII Pǔpǔanyǎ, a yɪn bala na ba kul taa ɛ, nɪ a pɔɔkɔɛ, a vɪɛɛ naa ba taa kulo taa ɛ, na ba jǎnɛ nɪtǎa lɛ ɪn jǎnɛ.

IX Tɪche bala ba wa tɔɔnɔ̃ nyɔɔrɔ a ba mǎɛ ɛ, ba kul taa. Ala ɪ ba kul taa, a sǎn ban jɛ̃ ka a volaa kɔrɔ ba.

X A bala na kul taa, a nɛbɪnǎa lɛ a nyǎ, a ba ɪ maa lɛ 'yer ɛ, tɪche a sɪ Soro lɛ 'yer. A pɔɔ wɔ taa ɪrɛ wa bara a wɔ sɪrɛ ɛ.

XI Tɪche 'lɔ wa bar a wɔ sɪrɛ, wɔ taa lɛ kulo daba go ɛ, bɪ wɔ lɛɛb tɪ 'maal a wɔ sɪrɛ. Daba mɪ wɔ taa dire a wɔ pɔɔ bara ɛ.

XII A anyǎ 'lɔ, maa lɛ 'yerɛ, a ba ɪ a sɪ Soro lɛ ɛ. Ala ɪ a Yesu turo ǎsɔɔ pɔɔ ba ɪ a Yesu turo ɛ, tɪ sɔɔ ɪka won jɛ̃n wɔ naa wɔ taa ɪrɛ wa dire wɔ bara ɛ.

XIII Ala ɪ a pɔɔ mɪ lɛ ɪ a Yesu turo, tɪche ka a wɔ sɪrɛ ba ɪ a Yesu turo ɛ, tɪ mɪ sɔɔ ɪka won jɛ̃n wɔ naa, a pɔɔ nyɪnɛ mɪ wɔ taa bara a sɪrɛ ɛ.

XIV Bojũu Nāanmɪn kǎan a danyɪnɛ na ba ɪ a Yesu turo ɛ, ka wɔ ɪ nɪsɔ̃ a wɔ pɔɔ na ɪ a Yesu turo jũu, ka a pɔɔ mɪ na ba ɪ a Yesu turo ɛ, mɪ ɪ nɪsɔ̃ a sɪrɛ na ɪ a Yesu turo jũu. Ka lɛ ba lɛ ɛ, a ba bibiir na ɪn bɪɛbɛ, tɪche a lɛ jũu ba ɪn bɪsɔ̃n.

XV Tɪche a 'lɔ na ba ɪ a Yesu turo ɛ, 'lɔ wa chiine wɔ chiine. Fɔn ɪ a Yesu turo, ka daba lɛ, bɪ pɔɔ lɛ, ta nmaa wɔ sɔr ɛ. Nāanmɪn bɔɔl sɪ naa ka sɪ kɪɪrɛ nɪ nyǎ'maar.

XVI Nɪmɪnɛ lɛ a ɪ a fɔ̃s pɔɔ, ba bɔɔ ɪka fɔn tɔɔ faa a fɔ sɪrɛ ɛ? Bɪ a daba, faa bɔɔ ɪka fɔ mɪn tɔɔ faa a fɔ pɔɔ ɛ?

XVII ɪsɔɔ jaa wɔ mɔ̃ be a jie 'lɔ a sɪ Soro na bɪn wɔ, nɪ a lɛ a Nāanmɪn

na bɔɔl wɔ. A bɪnfɔ nyǎna lɛ n bɪn kɔ a pupuorbiir gbulsɪ ba jaa.

XVIII Nɪrɛ nmaa n yɔɔr tɪche ka a Nāanmɪn wa bɔɔl wɔ bɪ? Wɔ taa ɪrɛ wa sɔɔlɔ a wɔ yɔɔr nmaaafɔ ɛ. Nɪrɛ mɪ a Nāanmɪn na bɔɔl, ba nmaa a wɔ yɔɔr bɪ? Wɔ taa lɛ nmaaara go ɛ.

XIX Yɔɔr nmaaafɔ ɪn pɔrɔ, ka a yɔɔr ba nmaaafɔ mɪ ɪ pɔrɔ, Nāanmɪn yɛlbɪnsɪ fɔn turo lɛ ɪ yɛlkrɛɛ.

XX ɪsɔɔ jaa wɔ chɛnɛ a lɛ nɛ won be tɪ a Nāanmɪn wa bɔɔl wɔ.

XXI Gbǎgbaar lɛ yɪ dɔɔ ɪ tɪche ka a Nāanmɪn bɔɔl yɪ bɪ? Yɪ ta vɛ̃ ka a ɪ tuo kɔ yɪ ɛ, ala ɪ yɪ tara na sɔr na so yɪ mǎɛ, yɪn tɔɔ ɪ a lɛ.

XXII Bojũu ala ɪ nɪrɛ ɪn gbǎgbaa tɪche ka a sɪ Soro wa bɔɔl wɔ, a nɪnyɪnɛ son wɔ mǎɛ a sɪ Soro jũu. Lɛ mɪ lɛ, nɪrɛ na so wɔ mǎɛ tɪche ka a sɪ Soro wa bɔɔl wɔ, a nɪnyɪnɛ mɪ ɪ naa Yesu Kɪrɪsɪtɔ gbǎgbaa.

XXIII Nāanmɪn da yɪn da tuo, yɪ ta ɪ nɪrɛ jaa gbǎgbaa ɛ.

XXIV Yɛɛr, ǎsɔɔ jaa ben Nāanmɪn niem, ǎsɔɔ jaa wɔ chɛnɛ a lɛ nɛ won be tɪche ka a Nāanmɪn wa bɔɔl wɔ.

XXV Pǔpǔanyǎ a bala na ba kul taa sɛrɛ ɛ, n ba tara yɛlɛ jaa a sɪ Soro na kɔ ma ɪka n 'yer ɛ, tɪche n tara na 'yer ɪn na 'yer an ɪ a sɪ Soro nɪbaal jũu, n sɔɔ naa ɪka n ɪn yɛlmǎɛ sɔɔ ka yɪn sɔɔ de.

XXVI A dɪna yɛlwɔ̃nsɪ jũu, n tɪɛraa ɪka a ɪn vɪla ka nɪrɛ jaa kɪɪrɛ wɔ yɔ̃.

XXVII Fɔ kul pɔɔ bɪ? Taa ɪrɛ wa dire wɔ bara ɛ. Dakɔɔr lɛ fɔ ɪ bɪ, pɔɔ kɔɔr lɛ fɔ ɪ? Taa tɪɛrɛ pɔɔ bɪ sɪrɛ kulfɔ ɛ.

XXVIII Tɪche ala wa ɪ fɔ kul pɔɔ, faa maal yɛlbɪɛr ɛ, ka ala ɪ pɔɔsaraa mɪ kul sɪrɛ, waa maal yɛlbɪɛr ɛ. Tɪche a bala na kul taa na kɪɛ̃n yɛlwɔ̃nsɪ pɔ ka n kɔ̃ sɔɔl yɪ a yɛlɛ nyǎna ɛ.

XXIX Yɛɛr, bon ɪn 'yerɛ lɛ ɪka, a sɔɔ ɪn jaa nmaa. An yɪ a dɪna chiine, bala na tara pɔbɔ, ba maala fɪka baa tara pɔbɔ ɛ.

XXX Bala na kɔ̃nɔ, ba maala fɪka baa kɔ̃nɔ ɛ, bala mɪ pɔɔ na pel, ba

mɪ maala fɪka ba pɔɔ ba pel ɛ. Ka bala mɪ na da bon, ba maala fɪka a ba ɪ bala le so bin ɛ.

XXXI Bala mɪ na tɔnɔ nɪ a wer nyā bonɪ, ba ta de ba mǎe 'yɔɔ a ala pɔ ɛ, bojũu a wer nɪ a wɔ bonɪ a jaa poro na chiine.

XXXII Maa bɔfɔ le ɪka yɪ ta tara ye le jaa tɪer ɛ. An ɪ daba baa tara pɔɔ ɛ, a sɪ Soro ye le le wɔ ma tɪere, le won na ɪ pel a sɪ Soro pɔɔ.

XXXIII Tɪche daba na tara pɔɔ a wer nyā yelɪ le wɔ ma tɪere, le won na ɪ pel a pɔɔ pɔɔ.

XXXIV Ka a wɔ tɪer maa gǎ jibɔ'yen ɛ. Ka a pɔɔ mɪ na ba kul sɪre ɛ, bu pɔɔsarbile ma tɪere a sɪ Soro ye le. A wɔ bɔfɔ le ɪka wɔ de a wɔ āgǎn nɪ a wɔ sɪe kɔ a sɪ Soro. Tɪche pɔɔ na tara sɪre, a wer nyā bonɪ tɪer le wɔ ma tara, le won na pel a wɔ sɪre pɔɔ.

XXXV Yɪ mǎe sɔɔfɔ jũu le n 'yerɛ nɪ a anyǎna, a ba ɪ ye le le n bine kɔrɔ yɪ ɛ. N bɔɔrɔ naa ɪka yɪ kpɪere a le na tor na yɪ tara tɪer bɔ'yen kɔ a sɪ Soro.

XXXVI Ala ɪ āsɔɔ jaa wa tɪer ɪka waa maal a le na sɛɛ nɪ a pɔɔsarbile won ɲmaan a bara ɛ, ka a pɔɔbile mɪ jǎ kor, ka a sɛɛ ɪka ba kul taa, wɔ ɪ a le won tɪer, a ba ɪ bier ɛ. Ba kul taa.

XXXVII Tɪche nɪre 'lo tɪer na ba vavire ɛ, a wɔ tɪer ba fire wɔ ka wɔ tɔnɔ a tɪer nyɔɔrɔ na wɔ 'yer a wɔ tɪer pɔ ɪka wɔ kɔ kul a pɔɔsarbile ɛ, a nɪre nyā mɪ maal a le na tor.

XXXVIII A le jũu, nɪre 'lo na kul a pɔɔsarbile wɔ maal vɪla, tɪche a 'lo na ba kul ɛ, 'lo le maal vɪla gar.

XXXIX Pɔɔ wa kul sɪre, 'lo nɪ a sɪre ben taa, tɪche a sɪre wa kpi wɔ tara na sɔr ɪka wɔ kul daba 'lo jaa won bɔɔrɔ, tɪche a danyɪne wɔ ɪ Yesu turo.

XL Le ɪn nye le ɪka, ala ɪ waa kul sɪre ɛ, tɪ na wɔ jǎne, won ɪn bɔɔsɔn sɔɔ. N tɪer ɪka n mɪ tara na a Nǎanmɪn Sɪe.

VIII

I Pɔpǎanyǎ, a bomo ala ban ma lon bɔɔr kɔ a tɪbe 'yer le n bɔɔrɔ ɪka

n 'yer. Sɪ bɔɔn naa ɪka sɪ jaa tara na bɔɔfɔ, ka a bɔɔfɔ ma wile wɔ mǎe, tɪche nɔfo ma vǎn ka sɪ baa.

II Nɪre na tɪer ɪka wɔ bɔɔn bon kɔɔ, waa bɔɔ bon jaa sere ɛ, a le won tɪer ɪka wɔ bɔɔ naa ɛ.

III Tɪche nɪre 'lo na nɔ Nǎanmɪn, Nǎanmɪn bɔɔn naa nɪnyɪne.

IV A bomo ala ban lon a tɪbe bɔɔr nɔnɔ 'wɔfɔ ye le. Sɪ bɔɔn naa ɪka a tɪ ba ɪ bon jaa a ka a wer pɔ ɛ, ka Nǎanmɪn ba le be be go ɛ, ka a Nǎanmɪn bɔ'yen nyā tee ba le ɛ.

V Ka ba gba bɔɔlɔ ɲmɪnsɪ, ka saaju le, bu a ka a tee le, sɪre jaa le ɪka ɲmɪn yɔɔ ben be, nɪ sorbo yɔɔ.

VI Tɪche sɪn sǎ 'lo, Nǎanmɪn bɔ'yen, na ɪ a Sǎa bɔ'yen, 'lo sǎ le a bonɪ a jaa yɪ, 'lo jũu le sɪ be be, Soro bɔ'yen tee na ɪ a Yesu Kɪrɪsto, a wɔ 'yɔɔ le bonɪ a jaa tu wa, ka sɪ mɪ be be a wɔ jũu.

VII Tɪche nɪre jaa ba le bɔɔ a anyǎna ɛ. Nɪbe bamɪne chene na mɪlɔ nɪ a tɪbe, bala wa ɔɔrɔ nɔn jaa, ba ma tɪer ɪka tɪ nɔn le, ka a ba tɪer na bal a le jũu, ba ma sɔɔ naa.

VIII Tɪche bɔdiir kɔ vǎ ka sɪ gbor Nǎanmɪn ɛ, sɪn di ye le jaa ba ɪre sɪ ɛ. Sɪn mɪ baa di ɛ, ye le jaa ba ɪre sɪ mɪ ɛ.

IX Yɪ bɔɔnɔ sɔ ka a le yɪn maala nɪ a yɪ mǎe sofɔ taa lɪeb kɔsɪr bǎraa kɔ a bala na ba kpǎme a ba sɔɔfɔ pɔ ɛ.

X Ala wa ɪ nɪre āsɔɔ na ba kpǎme a wɔ sɔɔfɔ pɔ ɛ, wa nye naa a fɔɔ na tara a bɔɔfɔ nyǎna a fu tɪ dire a tɪ yɪr, a mɪ kɔ 'yɔɔ wɔ ākpǎɔ ka wɔ tɪ dire a ala ban lon a bɔɔr kɔ a tɪbe ɛ?

XI Ka a fu yebe nyā a wɔ sɔɔfɔ na ba kpǎme ɛ, 'lo a Kɪrɪsto na kpi kɔ, fɔ sɔɔ wɔ naa nɪ a fu bɔɔfɔ nyā bar.

XII Fɔɔ wa maal a bier nyā tɔ kɔ a fu yeer, fu 'yɔɔn a ba tɪersɪ baal, Yesu Kɪrɪsto mǎe le fo maal a bier a le ne.

XIII A le jũu, ala ɪ bon ɪn na di na vǎn ka a n yebe lo yelbier pɔ, n kɔ le 'wɔb nɔn jaa ɛ, na n taa wa vǎ ka wɔ lo ɛ.

IX

I N ba so n m̄e bu? N ba ı a nitōnāa āsoo bu? N mi ba nye a si Soro Yesu ni nibir bu? A ba ı yin le ı a si Soro tōmō in tō, tōnō ε?

II Ala ı gba, n ba ı a nitōnāa bamine s̄e ε, ti yin s̄e 'lo, sire jaa n ı naa! Bojūu yin le ı a jāne wiil sire jaa ıka n ı naa a nitōnāa a si Soro 'yōo.

III A anyāna le na ı a maa 'yer in na 'yer k̄u a bala na wa bere ma a neε.

IV A mō sin tee le ba tara s̄or ıka yi k̄u si bōdiir ni bōnyursi ε?

V Sin tee le ba tara s̄or ıka si ma tara a si p̄oob̄o 'mataa yōoro ni nitāa le a si Soro yeer ni a Sifasi na ı a nitōnsi ε?

VI Bu maa ni Banabasi tee le a see ıka si tōnō ti yi k̄u k̄u si bon jaa ε?

VII Nibuor le ba de soja ti w̄o lieb yara w̄o m̄e? An le ma sel tie ti ba dire a w̄o w̄omō ε? Bu an le ı nachine ti maa p̄e a bir di ε?

VIII Nisaal kaafu p̄o 'yer le a nyā in 'yer bu? A Mosesi nebināa ba 'yer a le ni w̄o ju ε?

IX Bojūu nitō le a Mosesi nebināa d̄ōo 'yer, "Ta lū a nadar 'lo fon 'yōo a w̄o vara fu a chi neε p̄o ε." (*Mosesi Gāma Na Tu Anū 25:4*) A nadai yele le fer a Nāanmin bu?

X Sire jaa a ba ı sin jūu le w̄o 'yer a anyāna ε? Ōo, sin jūu le ba seb a yelsi anyāna, bojūu a bala na k̄oro ni a bala na vara tara na tier ıka ban nyen bon k̄o.

XI Ala ı si bor a Nāanmin Siε b̄ob̄oro a yi s̄e, an in tuo ala ı yi mi k̄u si naa a yi b̄otarasi bu?

XII Ala ı bamine tara na s̄or ka yi ma s̄o ba, sin ba le a see ıka si nye gar ba ε? Tiche sin ba kp̄akp̄aana ni a yele nyāna ε. Si ma bar yele jaa ka a po, a si taa p̄o a Kirisito 'yer n̄o nyāna s̄or ε.

XIII Yaa b̄o ıka a bala na tōnō a be a Nāanmin puorfu yir, a Nāanmin puorfu yir p̄o le ba dire ε? Ka a bala mi na ı a Nāanmin b̄oorlorbo mi dire a b̄oorlo bomo ala ε?

XIV A le ni w̄o ju mi le a si Soro 'yer ıka a bala na m̄oolo a w̄o 'yer n̄o, ba mi dire yire a 'yer n̄o m̄oolfu p̄o.

XV Tiche maa ba diel a anyāna ε, n mi ba seere a anyāna ti tara tier ıka yi maal a le k̄u ma ε. Maa kpin k̄o a sa naa nire na wa kaa a n yo bo ye le nyāna p̄oro.

XVI Tiche maa wa m̄ool a 'yer n̄o nyā, n k̄o t̄o bo yuor ε, bojūu Nāanmin le 'yōo ma ıka n m̄ool. Yele na p̄o ma naa ala ı n ba wa m̄ool a 'yer n̄o nyā ε.

XVII Maa m̄ool a 'yer nyā p̄oro, n tara na sāyar, ala ba ı p̄oro gba le ε, Nāanmin na kaa ir ma 'yer le n 'yerε.

XVIII Bo le ı a n sāyar? Ala le a anyā ıka, n m̄ool a 'yer n̄o p̄oro k̄u a nibe, naa taa b̄oro tōnō yin a 'yer n̄o nyā m̄oolfu p̄o ε.

XIX N gba na so n m̄e ka nire jaa ba so ε, ti n maal n m̄e gb̄agbaa k̄u nire jaa le an na ı ka n t̄o niyōo t̄o wa k̄u Yesu Kirisito.

XX Maa wa ta a Juu nibe s̄e, n ma lieb n m̄e a Juu nire, na t̄o ba nye. A bala na be a nebināa p̄o, n ma lieb a ba kaar, n gba na ba be a nebināa p̄o ε, le in na ı t̄o ba t̄o wa k̄u a Yesu Kirisito.

XXI A bala mi na ba be a nebināa p̄o ε, maa wa ta a ba s̄e, n mi ma maal fika n ba be a nebināa p̄o ε, ka n na t̄o ba t̄o wa k̄u a Yesu Kirisito. N gba na ba so n m̄e yi a Nāanmin nebināa p̄o ε, tiche n be a Yesu Kirisito nebināa p̄o.

XXII Maa wa ta a bala s̄oofu na ba kp̄eme ε, n ma lieb a ba kaar le in na ı t̄o 'yōo ba ākp̄aen. N ma lieb bon jaa k̄u nire jaa, ala ı n t̄o naa ka n faa a bamine.

XXIII A 'yer n̄o nyāna jūu le n maala ni a anyāna, naa mi na t̄o nye a s̄oofu.

XXIV Yaa b̄o ka a bala na ma joro d̄ōon̄o taa a joa p̄o, tiche nib̄oyen tee le ma jo na w̄o nye bon ε? Yi mi m̄o nibir joro a le na yi nye bon.

XXV Nire jaa na p̄o a jo d̄ōotaa nyā p̄o, w̄o ma nyōoro naa a w̄o m̄e ye le

a jaa pɔ sɔ̃. Ba ma ɪn a lɛ na ba de a vaar ban maal nãa jupil na maa kor ε, tɪche sɪn ɪre naa na nye a nãa jupil 'lɔ na ba tara sɔ̃ɔfɔ ε.

XXVI Ala lɛ so, n ba joro fɪka nɪre na bɔ̃n joro ε, ηmetaa kaar, n ba bɔ̃n lɔ̃ɔɔ a n nuur ε.

XXVII Kai, n ma ηmen a n āgān na n maal wɔ a wɔ lɪeb a n gbāgbaa, ka n taa 'yer Nāanmɪn 'yer ka a nɪɔɔ wa nye tɔ̃nɔ̃ tɪche ka Nāanmɪn 'yer ɪka maa ba sɛε ε. N ba bɔ̃ɔɔ a lɛ ε.

X

I Bojūu n ba bɔ̃ɔɔ ɪka a ye le nyā wɔ sɔ̃ɔɔl yɪ ε, n yɛɛr. A julōjuur dɔ̃ɔ geru pɔɔ a sɪ sãakpāmune ba jaa ka ba jaa tɪ kpe a man jɪε pɔ gɔ̃ɔ.

II Ba jaa tun a Mosesɪ puor ka a julōjuur geru pɔɔ ba, a ba tɪ kpe a man jɪε gɔ̃ɔ.

III Ba jaa lɛ di a Nāanmɪn Sɪε bɔ̃dibɔ̃'yen 'lɔ̃nɔ̃,

IV na ba nyū a Nāanmɪn Sɪε bɔ̃nyū bɔ̃'yen 'lɔ̃nɔ̃, bojūu ba jaa nyūn yɪ a Nāanmɪn Sɪε 'lɔ̃nɔ̃ na dɔ̃ɔ ɪ a kɔsɪr pie 'mataa chiine ba, a kɔsɪr pie 'lɔ̃nɔ̃ lɛ ɪ a Yesu Kɪrɪsɪto.

V A anyā a jaa pɔ, tɪ Nāanmɪn pɔɔ ba pɛl ba ε, na wɔ nye suur kɔn ba, ka a ba kūn yēyel be a mɔgɔ̃ɔ pɔ.

VI Pɔpāanyā, a ye le anyāna ɪn kpāafɔ gā, ɪka sɪ taa de a sɪ tɪɛr 'yɔ̃ɔ yelbier pɔ ε, nɪtāa lɛ ban dɔ̃ɔ ɪ ε.

VII Yɪ taa puoro tɪbe nɪtāa lɛ a bamune na dɔ̃ɔ puor a tɪ ε, nɪtāa lɛ an seb a Nāanmɪn gān pɔ, “A nɪbe jēn na ba di na ba nyū, tɪ pāa ir se bānɛ.”

(A Yifo Gān 32:6)

VIII Yɪ taa vɛ nɛ ka sɪ wa sɛnɛ nɪtāa lɛ a bamune na dɔ̃ɔ sɛ kaar ε. A ba nɪbe turo lɪjaata (23,000) dɔ̃ɔ lo kpi bɪbir bɔ̃'yen.

IX Yɪ taa vɛ nɛ ka sɪ wa bɛɛrɛ a sɪ Soro kaara nɪtāa lɛ a bamune na dɔ̃ɔ ɪ, a wɔ vɛ ka a waba dɔ̃ ba kɔ ε,

X na yɪ taa vɔ̃ nɛr 'yɔ̃ɔ Nāanmɪn ε, nɪtāa lɛ a bamune na dɔ̃ɔ vɔ̃n wɔ a nɛε ka wɔ vɛ ka kūu malaka wa sɔ̃ɔ ba jaa.

XI A ye le anyāna pɔɔ ba naa, naa ɪ kpāafɔ gā, ka ba seb bin ka a na

ɪ kpāafɔ kɔ sɪ. Bojūu a ber baaraa gbɔ̃ɔ sɪ naa.

XII A lɛ jūu, ala ɪ fɔ tɪɛr ɪka fɔ bɔ̃ɔn ara, bɔ̃ɔnɔ̃ sɔ̃, na fɔ taa lo ε.

XIII Bɛɛrkaa tuo jaa ba wa a yɪ sɛ, ka a ba ɪ a ala mɪn ma wa a nɪre jaa sɛ lɛ ε. Nāanmɪn ɪn yelmāe sɔ̃ɔ, wɔ kɔ̃ sɔ̃ ka a bɛɛrkaa tuo 'lɔ yɪn kɔ̃ tɔ̃ ε, wa nyɔɔ yɪ ε. Tɪche bɛɛrkaa wa nyɔɔ yɪ, wɔn wiil yɪn a sɔr ka yɪ tu yɪ, na yɪ tɔ̃ ara.

XIV A lɛ jūu n taa Yesu turbo, yɪ taa ɪre wa puoro tɪbe ε.

XV N bɔ̃ɔn naa yɪn ɪ yɛ̃ dɛme ka n 'yɛrɛ a nɪtɔ̃ kɔ̃ɔ yɪ, yɪn māe yɪ pɛkaa a lɛ ɪn 'yer.

XVI A ηmele 'lɔ sɪn ma de puor a Nāanmɪn yāan, a Yesu kūu bɔ̃diir sɔ̃ɔ ma vɛn ka sɪ lɔ̃ɔ pɔ a Yesu Kɪrɪsɪto jāɪ. Ka a paanɔ̃ɔ 'lɔ sɪ mɪn ma ηma, ma vɛ ka sɪ lɔ̃ɔ pɔ a Yesu Kɪrɪsɪto āgān.

XVII Bojūu paanɔ̃ɔ bɔ̃'yen tɛε lɛ, sɪn sɔ̃ɔ waa tɪ sɪ ɪn āgān bɔ̃'yen, sɪ jaa lɛ a paanɔ̃ɔ bɔ̃'yen 'lɔ̃nɔ̃ ma ta.

XVIII Yɪ tɪɛr kaa a Isɪral nɪbe pɔ. A ba ɪ a bala na ma di a Nāanmɪn bɔ̃ɔrlo bomo ma pɔɔn a bɔ̃ɔr lofɔ jɪε ε?

XIX N pāa 'yɛrɛ na ɪka a bomo ban lon bɔ̃ɔr kɔ a tɪ ɪn bon bu a tɪ ɪn bon?

XX Kai, tɪche a bɔ̃ɔrlo bomo ala a tɪbe dɛme na ma lon a ba bɔ̃ɔr, a sɪdɛbe lɛ ba ma lon a bɔ̃ɔr kɔ a ba ɪ Nāanmɪn lɛ ε, ala lɛ so n ba bɔ̃ɔr ɪka yɪ 'matāan a sɪdɛbe ε.

XXI Yɪ kɔ̃ tɔ̃ lɔ̃ɔn a sɪ Soro nyūn a wɔ ηmele, tɪ lɛ lɔ̃ɔn a sɪdɛbe nyūn a ba ηmele ε. Yɪ kɔ̃ tɔ̃ lɔ̃ɔn a sɪ Soro a wɔ bɔ̃diir difɔ jɪε, tɪ lɛ 'mataa lɔ̃ɔn a sɪdɛbe bɔ̃diir difɔ jɪε go ε.

XXII Sɪ bɔ̃ɔrɔ naa ɪka a ɪre a sɪ Soro nyuur bu? Bu sɪn lɛ tara kpɛɔ gar wɔ?

XXIII Yɪ ma 'yer ɪka, saa chire ye le jaa maalfɔ ε. Tɪche a ba ɪ ye le a jaa lɛ vɪle maalfɔ ε. Ye le jaa ba chire ε, tɪche a ba ɪ ye le jaa lɛ sɔ̃nɔ̃ ε.

XXIV Nɪre jaa wɔ ta bɔ̃ɔrɔ a wɔ māe tɛε vɪla ε, tɪche wɔ mɪ ma bɔ̃ɔrɔ a wɔ taaba vɪla.

XXV Nõn jaa ban daara a daa pɔ, fõo wa da ɔɔɔ ta soor ε, ka a taa ɪ fɔ tɪɛr ε.

XXVI Bojũu a seb a Nãanmɪn gãn pɔ ɪka, "A sɪ Soro le so a tẽe nɪ bon jaa na be a pɔ." (Yiel Gãn 24:1)

XXVII Ala ɪ nɪɛ ba ɪ Yesu turo ε, wa maal bõdiir bɔɔl fɔ, a fɔ bɔɔɔ a chenfɔ, fõo wa chen, bon jaa wɔn wa bin a fɔ niem, dire, ta soor ε, ka a taa ɪ fɔ tɪɛr ε.

XXVIII Tiche ala ɪ nɪɛ wa 'yer kɔ fɔ ɪka tɪ nõn le, ta le di a bõdiir ala ε, a fõo nɪ a nɪnyɪɛ tɪɛr jũu.

XXIX A nɪɛ 'lɔ na 'yer kɔ fɔ tɪɛr le n 'yere, a ba ɪ fõo tɪɛr ε. Bãa 'yõɔ le nɪbe na jẽ kporo ma nɪ a maa mãe so fɔ?

XXX Ala ɪ n puor Nãanmɪn yãan 'yõɔ a bõdiir ala ɪn dire, bãa 'yõɔ le nɪɛ na le kporo ma a bon ɪn puor Nãanmɪn yãan tɪ dire?

XXXI A le jũu ka yɪ nyuro na bu yɪ dire naa, bon jaa yɪn maala, yɪ maala a jaa kɔɔ Nãanmɪn tɪɛr.

XXXII Yɪ taa wa maala ka ãsɔɔ jaa wa bãr lɔ ε, ka Juu nɪɛ le bu waa ɪ Juu nɪɛ ε, bu a Nãanmɪn puorbo ε.

XXXIII Le gba le n mɔɔɔ naa maala pele nɪɛ jaa pɔɔ yele a jaa pɔ. Bojũu n ba bɔɔɔ a maa mãe vɪla ε, tiche a le mɪ na ɪ vɪla kɔ a nɪyɔɔ ka ban tõɔ nyɛ faafɔ.

XI

I Yɪ kaara ma na yɪ turo nɪtãa le ɪn mɪ na kaara a Yesu Kɪrɪsɪto naa turo wɔ.

II N ma kpir yɪn jaa a le yɪn chene tara a n tɪɛr na yɪ turo a yele ala a jaa ɪn dõɔ wiil yɪ.

III Põpãanyã n bɔɔɔ naa ɪka yɪ bõɔn ɪka, daba jaa ju le a Yesu Kɪrɪsɪto, ka a pɔɔ jaa ju mɪ ɪ a wɔ sɪɛ, ka a Yesu Kɪrɪsɪto ju mɪ ɪ Nãanmɪn.

IV Daba jaa wa soorɔ Nãanmɪn bu 'yere Nãanmɪn 'yer tɪ na wɔ pɔɔ a ju wɔ 'yõɔn a ju vã.

V Ka pɔɔ jaa mɪ wa soorɔ Nãanmɪn bu 'yere Nãanmɪn 'yer tɪ mɪ ba pɔɔ a wɔ ju mɪ 'yõɔn a ju vã, a kaara fɪka wɔ põn jukpãakpol.

VI Ala ɪ a pɔɔ kõ pɔɔ a ju ε, wɔ nɪma a ju, ala ɪ a mɪ ɪn vã pɔɔ na põ jukpãakpol wɔ ma pɔɔ a ju.

VII Daba ba sɛɛ ɪka wɔ pɔɔ a wɔ ju ε, bojũu 'lɔ le nyetãan a Nãanmɪn nɪ a wɔ tɪɛr. Tiche ka a pɔɔ mɪ ɪ a sɪɛ tɪɛr.

VIII Bojũu daba baa dõɔ yɪ a pɔɔ pɔ ε, tiche pɔɔ le dõɔ yɪ a daba pɔ.

IX Nãanmɪn mɪ ba dõɔ mɛ daba pɔɔ jũu ε, tiche wɔ men pɔɔ daba jũu.

X A nɪtõnõ jũu nɪ a malakasɪ jũu, a pɔɔ sɛɛn ɪka wɔ tara a tõɔfɔ jãne a wɔ ju pɔ.

XI A sɪ Soro 'yõɔ, pɔɔ ba so wɔ mãe ε, daba mɪ ba so wɔ mãe ε.

XII Bojũu daba pɔ le a pɔɔ yɪ, ka pɔɔ mɪ ma dõɔ daba. Tiche a yele a jaa yɪn Nãanmɪn sɛ.

XIII Yɪn mãe yɪ pekãa. A sɛɛn ka pɔɔ na soorɔ Nãanmɪn tɪ ba pɔɔ a ju bu?

XIV A befɔ nyãna mɪ ba wiil yɪ ɪka ala ɪ daba mɪ tur jukɔɔl, a ɪn vã kɔ wɔ ε?

XV Tiche ala ɪ pɔɔ le wa bar a wɔ jukɔɔl ka a wooro a ba ɪ wɔ danõɔ le ε? Bojũu Nãanmɪn le kɔ wɔ a jukɔɔl ka a ɪ a wɔ bõpɔɔraa.

XVI Ala ɪ nɪɛ wa chɪɛ na a yele anyãna, sɪn nɪ a Nãanmɪn puorbo ba le tara yele jaa go ε.

XVII A ala na tu ka ɪn wiil yɪ, tɪ n kõ tõɔ dãn yɪ ε, bojũu a yɪ lõɔ taa ma maal yɪn dɛɛr gar a vɪla.

XVIII A yeldõɔ nɪ nyã, n wõn ɪka yɪn ma wa lõɔ taa na puor, yɪ ma ooro nɪ taa, ka n soɔ de ɪka, a le ben be sɪɛ jaa.

XIX A sɛɛ naa ka tɛɛ taa na be a yɪ pɔ, ka a wiil buor soɔ na soɔ Nãanmɪn.

XX Yɪn ma wa lõɔ taa, a ba ɪ a Yesu kũu bõdiir le yɪ ma dire ε.

XXI Bojũu yɪn ma wa dire, ãsɔɔ jaa ma bõn dire na yɪ maa gu taa ε. Ka a bamɪne ma wa jẽn kõ, tiche ka a bamɪne mɪ ma nyũ buu.

XXII A mõ yaa tara yie yɪn na ma di tɪ nyũ a be ε? Bu yɪ kaara naa a Nãanmɪn puorbo pɔɔ na yɪ 'yõɔnõ

a bala na ba tara bon jaa vā? N 'yer bo ko yi? A mō n dān yi ni a yeke nyā o? N kō i le e!

XXIII Bojūu a wiilfo 'lo un nye yi a si Soro sē, le mi le un wiil yi. A tāsoo 'lōnō jaa ban na gar yōo a si Soro Yesu, wo den a paanōo, ti puor Nāanmın Siε ba be a wo 'yōo ε.

XXIV Won wa puor Nāanmın yāan baar, wo ηmaan a paanōo ti 'yer, "Nyā le i a n āgān na wo ko yi, yi ma maala a nitōnō tiere ni ma."

XXV A le ni wo ju le ban wa di baar, wo den a ηmel nyuraa na wo 'yere, "A dāa na be a ηmele nyāna po le i a n jāi a Nāanmın na de bin a netir paalaa, yi ma maala a nitōnō yin ma wa nyuro na yi tiere ni ma."

XXVI Sōo jaa yin ma wa ooro a paanōo nyāna, na yi nyuro ni a ηmele nyāna, yi moolo 'yere a si Soro kūu 'yer ti tān a wo waa daar.

XXVII A le jūu, nire nyā na ooro a paanōo nyā, na wo nyuro ni a ηmele nyā ni ba bāma, wo maal yelbier ni a si Soro āgān ni a wo jāi.

XXVIII Nire jaa wo ma beer a wo māe kaa ti pāa 'wob a paanōo nyā, na wo nyūn a ηmele nyā.

XXIX Bojūu nire jaa na ooro na wo nyuro ti ba bōon ika a si Soro āgān le ε, wo 'wob nyūn 'yer toorfo 'yōo a wo māe.

XXX Ala le so ka a yi yoo bal na yi bierε, ka a yi yoo jie mi kpire.

XXXI Ala i si toor a si māe 'yer, a si Soro kō le toor a si 'yer go ε.

XXXII A si Soro wa toor a si 'yer, toor le wo toor si, na wo taa wa lōo sōon si ni a bala na ba puoro ε.

XXXIII A le jūu, n taa Yesu turbo, yin ma wa lōonō taa ika yi di, yi ma gu taa.

XXXIV Ala i kō koro na āsuo, wo ma di be a wo yir, ka a yin wa lōo taa dire, a ta wa i Nāanmın 'yer toorfo ko yi ε. Maa wa tōo ti, un man yi naa a ala na che.

XII

I Pōpāanyā, n yeer, n ba buoro ika a Nāanmın Siε kufosi yeke a sool yi ε.

II Yi bōon naa a le daar yin dōo i a tibe dēme, a tibe anyāna na ba tara nyevor ε, toor yin 'yōo belfo po.

III A le jūu, n 'yere na koro yi ika, nire jaa ba be na wa 'yere ni Nāanmın Siε na wo 'yer ika Yesu le wo pooro 'yōonō ε, nire jaa mi kō tōo 'yer ika, Yesu le i a si Soro ka a Nāanmın Siε ba be a wo 'yōo ε.

IV A kufosi teen taa, tiche a jaa yin a Nāanmın Siε sē.

V Tōtōnsi mi teen taa, tiche a jaa tōnō na koro a si Soro.

VI Tōtōnsi tōfo mi teen taa, tiche a Nāanmın bō'yen nyā le tōnō a jaa a nibe 'yōo.

VII Pōpāanyā a Nāanmın den a wo Siε ko āsuo jaa a won tōo de sōon a wo taaba.

VIII Isuo a Siε bō'yen nyāna le ma ko wo a yē 'yer, na wo mi ko āsuo yē bōofu, a Siε bō'yen 'lōnō le koro a jaa.

IX A Siε bō'yen nyā le ma ko āsuo soofu, na wo mi ko āsuo kpēo, a wo sāana ni baalsi.

X Na wo ko āsuo kpēo, a wo mi tōnō ni ne'maa tōmō, na wo ko āsuo a wo tōo 'yere a Nāanmın 'yer, na wo mi ko āsuo jōmō a wo bōo a 'lo na i a Nāanmın Siε ni a 'lo na ba i ε, na wo mi ko āsuo a wo ma tōo dāgil a 'yersi, na wo chene ko āsuo mi ka wo ma tōo lieb a 'yer dāgils anyāna.

XI A anyāna a jaa i naa a Nāanmın Siε bō'yen tōmō le, a wo de ko āsuo jaa a le won buoro.

XII A āgān un bō'yen, bōyoo na soo mar mar, a bōmars anyā na soo waa, ti āgān bō'yen tee le wo i. Le le a mi kaara a Kirisito 'yōo.

XIII Bojūu si jaa son a Nāanmın kōo, ni a wo Siε bō'yen 'yōo a āgān bō'yen po, ka Juu nire le fu i bu, faa i Juu nire ε. Ka gbāgbaa le fu i bu, sumine le fu i, Nāanmın den a wo Siε bō'yen nyā ko si jaa.

XIV Pōpāanyā a ba i jibō'yen le a āgān tara ε, tiche jiyoo le wo tara.

XV Ala i gber wa 'yer naa ika, n ba i nūu ε, a le jūu n ba puo a āgān po

ε. A le kō tōo vē a waa ι a āgān jie āsōo ε.

XVI Ka ala ι toor μι 'yer naa, n ba ι n̄bir ε, a le jūu n ba pōo a āgān pō ε. A le kō tōo vē a waa ι a āgān jie āsōo ε.

XVII Ala ι a āgān wō jaa ιn n̄bir, ηmine le won taa ma ι wō 'yer? Ka ala ι a āgān wō jaa μι ιn toor, ηmine won ι μι wa wō nyūu.

XVIII Tiche Nāan̄m̄n le choo taa a jidēdēme anyāna āsōo jaa a āgān pō, a le won bōoro ba.

XIX Ala ι a jaa ιn bō'yen, nyine le a āgān m̄n taa be?

XX Jiyōo le be a āgān pō, tiche a wō ι āgān bō'yen.

XXI Ala le so ka a n̄bir kō tōo 'yer kō a nūu, n ba bōoro fō ε. A ju μι kō tōo 'yer kō gber, n ba bōoro fō ε.

XXII Yι kaa, a āgān j̄ir ala na ba kpēme ε, ala le sι ma mōo n̄bir kaara.

XXIII A j̄ir ala s̄n ma t̄er ιka a ba tara 'yōofō ε, ala le sι ma bōo kaara. Ka a j̄ir ala μι na ba be yōo yi fō ε, ala le sι ma bōo choor.

XXIV Ka a ala μι na be a yōo yifō, sι maa choor a ala ε. Tiche Nāan̄m̄n le de a j̄ir anyāna 'mataa a āgān pō, na wō de 'yōofō kō a j̄ir amine na ba dōo tara ε.

XXV Ka a le na vē a dēdēme ιfō kō le be a āgān pō ε, tiche ka a jaa ma sōnō taa.

XXVI Ala ι a āgān jie āsōo wa b̄ere naa, a āgān j̄ir a jaa μι ma b̄ere naa. Ala ι a āgān jie āsōo jaa μι wa nyen 'yōofō, a āgān wō jaa μι ma ch̄le naa.

XXVII Pōpāanyā yun le lōo taa ι a Yesu K̄ris̄ito āgān, ka yι āsōo jaa ι a jie āsōo.

XXVIII A pupuorbiir banyāna pō le a Nāan̄m̄n de nie ir a n̄tōnsi, na wō le tu ir a wō 'ye'yerbe, na wō le tu ir a wō wiwiilbe, na wō le ir a bala m̄n na tōnō a ne'maa tōmō, na wō ir a bala m̄n na sāana baalsi, na wō ir bamine ka ba sōnō n̄be, na wō le ir bamine na kaara a tōmō, nι a bala μι na bōo a kōkōe dāḡilfō.

XXIX A mō ba jaa le ι a n̄tōnsi bu? Bu ba jaa le ι a Nāan̄m̄n 'ye'yerbe o? Ba jaa le ι a wiwiilbe o? Ba jaa le ma tōo tō a ne'maa tōmō bu?

XXX Ba jaa le wō kō a baal sāafō bu? Ba jaa le ma tōo dāḡil a ba kōkōe o? Bu ba jaa le ma tōo a kōkōr dāḡilaa lieb o?

XXXI Tiche yι mōo n̄bir bō a kofōsi 'lo na gar a jaa. Pōpāanyā, ιn wiil yun a sōr 'lo na gar a jaa.

XIII

I Ala ι n ma tōo 'yer a n̄be kōkō bōrsi a jaa, naa tōo 'yer a malakasi kōkōe, tiche naa ba tara nōfō ε, ιn kaara naa fika kur ban ηmiere a wō pōoro gōmō.

II Ala ι n tara naa a Nāan̄m̄n 'yer 'yerfō kofō, naa bōo a yelsōolsi a jaa, naa bōo yē jaa bōro, ka ala ι n μι tara na sōofō naa ma 'yer tōn ka a ir, tiche naa ba tara nōfō ε, n ιn bōpōro.

III Ala ι n den a n bōtar̄si a jaa pō nōn dēme, naa sōo ιka ba de a n āgān 'yōo būu 'luraa pō, tiche naa ba tara nōfō ε, n ba tara tōnō ε.

IV Nōfō ma tara na kānyir, nōfō ma maala na v̄la, waa j̄ele n̄re bon ε, waa bōoro yuor ε, waa 'mōoro wō m̄ae ε.

V Nōfō ba tara netuo ε, waa bōoro wō yō t̄e bomo ε, wō maa nye suur fōo ε, waa 'yōonō n̄re pōom ε.

VI Nōfō ba nō yelbier jie ε, tiche wō ma nōn yelm̄ae jie.

VII Nōfō ma gun taa le sōo jaa, wō ma sōon yele a jaa, waa baala ε, nōfō ma sōon ka a wō wō.

VIII Nōfō maa ι faa ε, Nāan̄m̄n 'yer 'yerfō na wa ηmaa naa, ka a kōkō dāḡil̄si 'yerfō μι wa t̄e, ka a bōofō μι wa po chen.

IX Bojūu a bōofō kofō ιn ηmaa, ka a Nāan̄m̄n 'yer 'yerfō μι ι ηmaa,

X tiche a bōm̄ae wa wa, a bōgāgiel na bōr naa.

XI A le daar ιn ι a bibile, bibi'yer le n ma 'yere, naa tara a bibiyē naa ma t̄ere a bibit̄er. Tiche ιn wa ι n̄kp̄e baar, n lob a bibiyele a jaa bar.

XII Põpãanyã 'lo, chãana pɔ le si kaara jaa tũfuru, tiche sɪn wa tuor taa ni gbie. Põpãanyã 'lo nmaa le n bõɔ, tiche in pãa wa bõɔ won baar nitãa le wɔ mun bõɔ ma.

XIII Põpãanyã a yelsi ata anyãna le ba tere ε, soofɔ, tiertɔfɔ jie ni nõfɔ. Tiche a anyãna a jaa pɔ, nõfɔ le gar a jaa.

XIV

I Yi turo a nõfɔ sɔr, na yi mõɔ nibir buɔrɔ a Nãanmɪn Siε kɔfɔsi, na yi kaa ir a Nãanmɪn 'yer 'yerfɔ kɔfɔ, 'lo le ι.

II Bojũu nire 'lo na bõɔ a kɔkɔr dāgɪlaa 'yerfɔ nire ba le wɔ 'yere ni ε, tiche Nãanmɪn le wɔ ma 'yere ni. Yelmãε nire jaa maa bõɔ a le won 'yere ε, Nãanmɪn Siε le wɔ ma de 'yere ni a yelsɔɔlɔsi.

III Tiche nire 'lo jaa na 'yere a Nãanmɪn 'yer, nibe le wɔ ma 'yere kɔrɔ ka ban kpẽmε, na wɔ 'yõɔ ba ãkpãen na wɔ 'maala ba.

IV Nire 'lo jaa na ma 'yere a kɔkɔr dāgɪlaa sɔnɔ naa a wɔ mãε tee, tiche nire 'lo na 'yere Nãanmɪn 'yer mɪ sɔnɔ naa a Nãanmɪn puorbo a ba baa.

V Maa bɔfɔ le ιka a yi jaa yi ma tõɔ 'yere a kɔkɔr dāgɪlaa nyã, tiche le in buɔrɔ yɔɔ le ιka yi jaa yi 'yere a Nãanmɪn 'yer. 'Lo na 'yere a Nãanmɪn 'yer, gar a 'lo na 'yere a kɔkɔr dāgɪlaa, ala ι nire ãsɔɔ ba be na tõɔ lieb na wɔ wiil a par kɔ a Nãanmɪn puorbo ka a sɔɔ ba ε.

VI Põpãanyã, n yeer, ala ι n ben wa a yi sɛ, wa dāgɪl a kɔkɔr baa tɔnɔ le yɪn nyε? Ka yelwiilaa kõɔ ba le n waan ε, bu bõɔfɔ kõɔ 'yer, bu Nãanmɪn 'yer, bu kpãafɔ 'yer kõɔ le ε?

VII De man a bõnmierɔ kɔn, ka wele le bu kɔrɔjom le, nmine le nire na ire wa bõɔ a sokpa nyune won nmiere bu peele ala ι a ba tara nekpẽε ni kɔkɔbile ε?

VIII Ala ι baa wa peel weraa a jeer 'yõɔ ε, nmine le nire na ire wa bõɔ ιka jeer lo na ba chɔɔr chen?

IX Le le yɪn mɪ, a yi jãlbir ba wa tõɔ 'yere a 'yerie ala na tor ε, an le na tõɔ bõɔ a le yɪn 'yere par? 'Yer vor le yɪn 'yere.

X Baal jaa ba be be ε, kɔkɔ bɔrsɪ le ba 'yere ka a wer pɔ, tiche ãsɔɔ jaa ba be be na ba tara par ε.

XI Ala ι nire wa 'yere ni ma naa a wɔ 'yer ka n ba wõ naa ε, n in sãan a wɔ sɛ ka wɔ mɪ ι sãan a n sɛ.

XII Le le a yɪn mɪ, yi ben mõɔ nibir buɔrɔ a Nãanmɪn Siε kɔfɔsi, yi mõ na yi nyε a kɔfɔsi ala na sõɔ a Nãanmɪn puorbo ka ba baa.

XIII A yele nyãna jũu, nire 'lo na ma tõɔ 'yer a kɔkɔr dāgɪlaa nyã wɔ sɔɔr Nãanmɪn a wɔ sõɔ wɔ, a wɔ tõɔ lieb wiil a le won ma 'yer.

XIV Ala ι n dāgɪlaa a kɔkɔr sɔɔrɔ ni Nãanmɪn, a n siε mɪ sɔɔrɔ naa tiche a n tier a wɔ ι pɔrɔ.

XV N pãa ι nmine? Maa ni a n siε na lɔɔn sɔɔr a Nãanmɪn naa le 'matãan a n tier mɪ sɔɔr. Maa ni a n siε na 'mataa yiel a Nãanmɪn yiel naa mɪ le 'matãan a n tier yiel.

XVI Ala ι Nãanmɪn le yi dãna ni a yi siε, ka a jɛgumo mɪ wa lɔɔn yi na waa wõnɔ a le yɪn 'yere ε, nmine won ire wa 'yer ιka, a ι a le, yɪn dãna Nãanmɪn, won ba bõɔ a par a le yɪn 'yere ε?

XVII A yi Nãanmɪn dãnfo na viele na jaa kper, tiche a ba sõɔ a yi tɔ sɔɔ 'lo ε.

XVIII N puor Nãanmɪn yãan an ι n ma tõɔn 'yer a kɔkɔr dāgɪlaa nyã gar yi jaa.

XIX Tiche maa wa kpe a Nãanmɪn puorbo pɔ, n ma 'yer 'yerie anũ ban na tõɔ bõɔ a par gar in na 'yer 'yerie turo pie (10,000) ban kõ bõɔ a par ε.

XX N yeer, yi tee a bibitier bar. Ala ι yelbier maalfɔ le, yi ι bipule, tiche ka a yi yɛ pɔ 'lo nõɔ bu nibere.

XXI A seb a Nãanmɪn gãn pɔ ιka, "In den kɔkɔr sãan naa tu a sãanba neε pɔ 'yer 'yer kɔ a nibe banyãna, tiche ba gba kõ chele a le in 'yere ε." *(Isaiya 28:11-12)* Le le a Nãanmɪn 'yer.

XXII Ala le so, a kɔkɔr dāgɔlaa 'yerfɔ ba ɪ jāne kɔ a Yesu turbo ε, tiche a un jāne kɔ a bala na ba ɪ a Yesu turbo. A Nāanmɪn 'yer 'yerfɔ, a bala na ɪ a Yesu turbo mɪ le so, a ba ɪ a bala na ba ɪ a Yesu turbo ε.

XXIII Ala ɪ a pupuorbiir wa lɔɔn taa ka ba jaa dāgɔl a kɔkɔe, na ba 'yere, ka a jēgumo āsɔɔ be a yɪ pɔ bɪ nibe na ba ɪ a Yesu turbo ε, wa kpe nye a le yɪn 'yere, ba kɔ 'yer ɪka yɪ gele naa ε?

XXIV Tiche ala ɪ nɪre āsɔɔ na ba ɪ a Yesu turo ε, bɪ nɪre kɔɔ mɪ na ba bɔɔ a par ε, 'lo wa kpe nye ka a ɪ yɪ jaa 'yere naa a Nāanmɪn 'yer a wɔ wɔ naa bɔɔn won ɪ yelbe-ɪre, a ala won wɔ na tɔɔr a wɔ 'yer ka wɔ lieb a wɔ tɪer.

XXV Won chiir a wɔ pɔɔ a ba niem tɪ lo kpa tēe puor Nāanmɪn, tɪ 'yer ɪka yelmāe jaa Nāanmɪn ben a yɪ sē.

XXVI N pāa le 'yer bo, n yeer? Yɪn ma wa lɔɔ taa, āsɔɔ jaa ma tara naa yiel na yiel, ka a āsɔɔ mɪ tara kpāafɔ 'yerbir na 'yer, ka a āsɔɔ mɪ tara yelwiilaa na yɪ Nāanmɪn sē na won 'yer, ka a āsɔɔ tara a kɔkɔr dāgɔlaa na 'yer ka āsɔɔ mɪ tɔɔ lieb wiil a par. Yɪ maala a anyāna a jaa ka a sɔɔ yɪ a yɪ kpēme a Nāanmɪn puorfɔ pɔ.

XXVII Ala ɪ nɪre na wa 'yere naa a kɔkɔr dāgɔlaa, ba ɪ ayi bɪ ata, ba ta gar ata ε, na ba 'yere tɪ chere kɔrɔ taa. Ka nɪre āsɔɔ mɪ be be ma tɔɔ lieb wiil a par.

XXVIII Ala ɪ nɪre āsɔɔ ba be be na tɔɔ lieb na wɔ wiil a par ε, a nɪnyɪne wɔ ɪ jaa gbul a puorfɔ jie, tɪ bɔlɔ kɔrɔ wɔ māe nɪ Nāanmɪn.

XXIX Nāanmɪn 'ye'yerbe ba ɪ ayi bɪ ata na ba 'yere, tiche ka a bala na che jɔrɔ kaara a le ban 'yere.

XXX Ka ala wa ɪ Nāanmɪn ir ye le wiil a bala na jāne, a 'lo na de nie 'yere wɔ mɪ pɔɔ a wɔ nee.

XXXI Yɪn 'yere tɪ chere kɔrɔ taa an kpāa yɪ naa tɪ 'yɔɔ yɪ ākpāen.

XXXII Nɪre 'lo na 'yere a Nāanmɪn 'yer wɔ nyɔɔrɔ wɔ māe.

XXXIII Bojūu Nāanmɪn ba ɪ nyɔ nyɔɔfɔ Nāanmɪn ε, a wɔ bɔɔl sɪ a

sɪn kpɪere nɪ nyā'maar nɪtāa le an kaara a pupuorbiir gbulsɪ ba jaa jie.

XXXIV Pɔbɔ ba ma ɪ jaa gbulo a puorfɔ jie, baa tara sɔr na haa nee ε, tiche ba siir ba māe nɪtāa le a Mosesɪ nebināa na 'yer.

XXXV Ala ɪ ba bɔɔrɔ naa ɪka ba sɔɔr ye le kɔɔ kaa, ba kul a yɪr tɪ sɔɔr a ba māe sɪrbe kaa. Bojūu a un vā pɔɔ na 'yer 'yer a puorfɔ jie.

XXXVI Yɪn sē le a Nāanmɪn 'yer de nie yɪ bɪ? Bɪ yɪn tee le ɪ a nibe a 'yer na de nie ta?

XXXVII Ala ɪ nɪre tɪer ɪka wɔ un a Nāanmɪn 'yer 'yere bɪ tara a Nāanmɪn Sɪe kɔfɔsɪ, vē ka a nɪnyɪne bɔɔn ɪka a anyāna un seb ɪ naa le a sɪ Soro na bin.

XXXVIII Ala ɪ nɪre ba wa sɔɔ anyāna ε, yɪ mɪ ta sɔɔ wɔ ε.

XXXIX A le jūu, n yeer, yɪ mɔɔ nɪbir nɪ a Nāanmɪn 'yer 'yerfɔ, tɪ na yɪ taa tɔrɔ a 'yer dāgɔlaa 'yerfɔ bara ε.

XL Tiche yɪ ma maala ye le jaa na see naa ɪ ne ne ne sɔr jaa pɔ.

XV

I Pöppāanyā, n yeer, n bɔɔrɔ naa ɪka n le jɔɔ yɪ a 'yer nɔɔ un dɔɔ mɔɔl kɔ yɪ a yɪ sɔɔ de na yɪ be ara a pɔ.

II A 'yer nɔɔ nyāna un mɔɔl faa yɪ naa ala ɪ yɪ chene na ara a pɔ, ka le ba le ε, a yɪ sɔɔfɔ un pɔrɔ.

III Bojūu a 'yer un dɔɔ nye le n mɪ de nie man kɔ yɪ ɪka, a Yesu Kɪrɪsɪto kpɪn a sɪ yelbier jūu, nɪtāa le a Nāanmɪn gān na dɔɔ 'yer,

IV ka ba ūu wɔ, a wɔ le ir a kūu pɔ, a ber ata daar nɪtāa le a Nāanmɪn gān na dɔɔ 'yer.

V Wɔ vē naa ka Pita nye wɔ, na wɔ le vē ka a nɪtɔnsɪ pie nɪ ayi mɪ nye wɔ.

VI A anyā puor, wɔ vēn ka a yeer na gar kɔɔr anūu (500) mɪ 'mataa nye wɔ, bamune na sɔɔ kpi, tiche a ba yɔɔ jie le chene.

VII Wɔ vēn ka a Jemesɪ nye wɔ, na wɔ le vē ka a nɪtɔnsɪ ba jaa nye wɔ,

VIII ka a baaraa jaa ka maa mɪ na kaara fɪka nɪre ban dɔɔ kpalka ka wɔ ir a wɔ māe wiil ma.

IX Bojũu maa le ı a nitõnstı ba jaa pɔ bõbile naa ba seen ıka ba gba bool ma a nitõnãa ε, bojũu n gen a Nãanmın puorbo.

X Tıche a Nãanmın wãefɔ won wãe ma le so ka n ı a nitõnãa a dına. Ka a Nãanmın wãefɔ ba ı pɔɔ ε. Yelmãe jaa n tõn gar a nitõnstı ba jaa, tı a ba ı maa mãe le tõ ε, tıche a Nãanmın wãefɔ 'lo won de wãen ma le.

XI Ka maa le bu bala le, a 'yer le anyã sın mool, ka anyãna le yı mı soɔ de.

XII Tıche ala ı yı wõn a mool ıka a Yesu Kırısıto ir naa a kũu pɔ, ηmıne le a yı bamıne 'yere ıka kũu pɔ irfɔ ba be be ε?

XIII Ala ı a kũu pɔ irfɔ ba be be ε, ka a Yesu Kırısıto mı gba ba ir a kũu pɔ ε.

XIV Ka ala ı a Yesu Kırısıto ba ir a kũu pɔ ε, a sı mool ın pɔɔ, ka a yı soɔfɔ mı ı pɔɔ.

XV A sı pãa ηmara jırsı 'yõõnõ Nãanmın, bojũu sı din dãasıe ıka Nãanmın sãın a Yesu Kırısıto a kũu pɔ. Tıche waa sãı wɔ ε, ala ı yelmãe jaa kũustı ba ire ε.

XVI Bojũu ala ı a kũu pɔ irfɔ ba be be ε, ka le a Yesu Kırısıto mı gba ba ir a kũu pɔ ε.

XVII Ka ala ı a Yesu Kırısıto ba ir a kũu pɔ ε, a yı soɔfɔ ın pɔɔ, na yı chenε be a yı yelbebe pɔ.

XVIII Ka a bala mı na pãa soɔ de a Yesu Kırısıto tı kpi, mı we.

XIX Ala ı a dına tεε tıer le sı tara a Yesu Kırısıto 'yõõ, nıbaal nıbe le sı ı, na sı gar a nıbe ba jaa.

XX Tıche Nãanmın sãın a Yesu Kırısıto a kũu pɔ yelmãe jaa, ı a bir dõõ, ka a wiil ıka a bala na kpi mı na ir a kũu pɔ.

XXI Bojũu kũu tun nıbõ'yen 'yõõ wa, ka a kũu pɔ irfɔ mı tu a nıbõ'yen 'yõõ mı wa.

XXII Adama jũu, nıre jaa na kpi naa, le mı le a Yesu Kırısıto jũu, nıre jaa na ir tara nyevɔr.

XXIII Tıche ãsɔɔ jaa nı wɔ irfɔ daar le, Yesu Kırısıto le ı a bir dõõ, 'lo pãa

wa lıeb waara, ka bala jaa na soɔ de wɔ mı ir.

XXIV Ka a baaraa pãa wa, a wɔ de a ye le a jaa 'yõõ a Sãa Nãanmın nũu pɔ, an ı wɔ tõon a tõofɔ dẽme, nı a kpãen dẽme ba jaa.

XXV Bojũu a Yesu Kırısıto le a see ıka wɔ di a nãa lãεε ka a Nãanmın wa de a wɔ dõdẽme ba jaa bin a wɔ gbεε pılem.

XXVI A dõ baaraa won na soɔ le ı a kũu.

XXVII Bojũu a seb a Nãanmın gãn pɔ ıka, "Nãanmın den a ye le a jaa bin a Yesu Kırısıto gbεε pılem." (*Yiel Gãn 8:6*) Won ben 'yer ıka, a ye le a jaa, a Nãanmın na de a ye le a jaa bin a Yesu Kırısıto gbεε pılem ba pɔɔ ε.

XXVIII Nãanmın wa ı a nitõ baar, a 'lo na de a ye le a jaa bin a wɔ gbεε pılem, a Bie mãe mı na siir wɔ mãe kɔ wɔ, ka Nãanmın pãa so a jaa.

XXIX Nıyɔɔ ba soɔ ıka a bala na kpi na le ir tara nyevɔr go ε, tıche bamıne soɔ naa na ba ma so Nãanmın kõõ kɔ ba.

XXX Ka a sın mı, bãa 'yõõ le a dɔɔye ma pɔɔ sı soɔ jaa?

XXXI Yεεr, bıbir jaa le n ma tuoro kũu, jurfɔ kpe ma naa a yı jũu. A nyevɔr sın tara a sı Soro Yesu Kırısıto 'yõõ le vẽ ka n 'yere a nitõnõ.

XXXII Ala ı n jeb naa a modõ bier a ka Efesus nısaal jũu, bo tõnõ le n nyε? Ala ı a kũu kõ le ir ε, nitãa le a nıbe na ma 'yere. "Yı vẽ ka sı di ti nyũ, bojũu bio sın kpi naa." (*Isaiya 22:13*)

XXXIII Yı ta vẽ ka nıbe bel yı ε. Fõõ lõon nıgãl sı ba ma soõn a fɔ tıer vıla bar.

XXXIV Yı lıeb de a yı yẽ, na yı tee bier ıfɔ bar, bojũu a yı bamıne ba bõõ a Nãanmın ε, ka n 'yer a nitõ ka vã kpe ba.

XXXV Tıche nıre ãsɔɔ na soɔr naa, "Nımıne le a kũu na ıre wa ir? İgãn buor le ban le iru?"

XXXVI Nyε dãbol ka. A ala yın ma bɔr a ba ı a ma bulaa tı a bõkora pɔɔ ε.

XXXVII Yɪn wa bɔr, a ba ɪ a vaar le yɪ bɔr ε, tɪche a bɔbir tɛε le yɪ ma bɔr. Ka chi le bu bon bir le.

XXXVIII Tɪche Nāanmɪn le ma kɔ a āsɔ jaa āgān 'lo jaa won bɔrɔ. Bɔbir āsɔ jaa nɪ wɔ vaar le.

XXXIX ɪgān nɔnɔ a jaa baa ɪ bɔ'yen ε. Nɪrɛ āgān nɔn tɛε naa nɪ dɔn āgān nɔn, ka a lubil nɔn be wɔ yɔ, ka a jāme nɔn mɪ be a yɔ.

XL Saaju āgāma mɪ ben be, ka a tɛε āgāma mɪ be be. A saaju āgāma vɪel ben a yɔ, ka a tɛε āgāma vɪel mɪ be a yɔ.

XLI A mɔtɔɔ vɪla ben wɔ yɔ, ka a ŋmeraa vɪla mɪ be wɔ yɔ, ka a ŋmerbir āsɔ vɪla mɪ tɛε a ŋmerbir āsɔ.

XLII Le le an be a kūn wa ir a kūu pɔ. A āgān 'lo ban ũu ɪn bɔsɔɔ naa, tɪche 'lo wa ir a kūu pɔ, waa le pɔɔnɔ go ε.

XLIII Bala wa ũu a kūu wɔ ma ɪn bɔdɛer ba le tara kpɛɔ ε, tɪche Nāanmɪn wa ir wɔ a kūu pɔ, won vɪelɛ naa na wɔ tara kpɛɔ.

XLIV A tɛε āgān nyā le ba ũun wɔ, 'lo wa ir a kūu pɔ, a sɪε āgān le won tara. Nɪtāa le a tɛε āgān na be be, le mɪ le a sɪε āgān mɪ be be.

XLV Nɪtāa le an seb a Nāanmɪn gān pɔ, “Adama a Nāanmɪn na dɔɔ de nie mɛ ɪn bɔnɪbir.” (A *Pielfɔ Gān* 2:7) A Adama bɪeraa sɔɔ le ɪ a sɪε.

XLVI A sɪε sɔɔ ba le de nie ε, tɪche a āgān sɔɔ le, ala puor ka a sɪε sɔɔ pāa wa.

XLVII A nɪdɔɔ yin ka a tɛε pɔ, Nāanmɪn na men a tā-uul, tɪche a nɪbɪeraa 'lo yin saaju.

XLVIII Bala na yi ka a tɛε pɔ, kaara na fɪka, a 'lo ban men a tā-uul, ka bala mɪ na yi a saaju mɪ kaara na, fɪka a 'lo na yi a saaju.

XLIX A le nɛ nɪ wɔ ju sɪn ben nyetāan a nɪrɛ nyā a Nāanmɪn na men a tā-uul, le mɪ le sɪn su a āgān 'lo nyetāan a 'lo na yi a saaju kaar.

L N yɛer, n bɔrɔ naa ɪka n 'yer chā kɔ yɪ ɪka, a āgān nɪ a jāi kɔ tɔɔ kpɛ be a Nāanmɪn nāalɔɔ pɔ ε. Bu ka a bɔsɔɔ naa pɔɔ a 'lo na ba sɔɔnɔ pɔ ε.

LI Yɪ chele ka n 'yer 'yer sɔɔlaa kɔɔ kɔ yɪ. Sɪ jaa baa na kpɪ ε, tɪche sɪ jaa le na heb,

LII fɪka a nɪbir na ma wa va a pere kaar, ka a iil baaraa wa pɛel. Bojūu a iil wa pɛel a bala na kpɪ na ir naa, ba kɔ le kpɪ go ε, ka a sɪn bala na ba kpɪ sɛrɛ ε, mɪ heb.

LIII Ka a āgāma anyā na sɔɔnɔ, ka a heb de a āgāma ala na ba sɔɔnɔ su, ka a 'lo na kpɪrɛ kɔ le kpɪ go ε.

LIV A bɔsɔɔ naa wa de a 'lo na ba sɔɔnɔ ε, su, ka a 'lo na kpɪrɛ kɔ le kpɪ go ε, ka a le na seb a Nāanmɪn gāma pɔ ɪ yelmāε, “Kūu a fɔ tɔɔfɔ baar naa.” (*Isaiya 25:8*)

LV “Kūu, nyɪnɛ le a fɔ tɔɔfɔ be? Kūu, nyɪnɛ le a fɔ fɪlɪlɪ 'lɔnɔ na ma kɔ be?” (*Hosea 13:14*)

LVI A kūu fɪlɪlɪ 'lɔnɔ na ma kɔ ɪn a yɛlbɪer maalfɔ, ka a yɛlbɪer maalfɔ mɪ nyɛ a wɔ kpɛɔ yi a Mosesɪ nebināa pɔ.

LVII Tɪche Nāanmɪn son puor fɔ, won kɔ sɪ tɔɔfɔ tu a le a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto na maal.

LVIII A le jūu, n yɛer, yɪ ara chāchā, yɪ taa vɛ ka a bon jaa wa dam yɪ ε. Yɪ mɔɔ nɪbir nɪ a sɪ Soro tɔmɔ, yɪ bɔɔ ɪka a ala yɪn tɔnɔ kɔrɔ a sɪ Soro, kɔ wa ɪ pɔrɔ ε.

XVI

I Pɔpāanyā n bɔrɔ naa ɪka n 'yer a chɪerfɔ yɪn bɔrɔ ɪka yɪ chɪer sɔɔn a Nāanmɪn nɪbe. Yɪ mɪ maal a le ɪn man kɔ a Galatiya paal pupuorbiir gbulsɪ ɪka ba maal.

II A Pɛnfɔ divɪε bio daar jaa, a bɪbir 'lo na de nie āsɔ jaa wɔ ma ir a libie jā a le won ma nyɛ na yɪ bine, ka maa wa tɪ a ta le ɪ chɪerfɔ go ε.

III Maa wa tɔɔ ta n de a gāma kɔ a nɪbe bala yɪn māε na ir naa tɔn nɪ a libie ala yɪn chɪer ka ba chiin a Jerusalem.

IV Ka ala wa ɪ fɪka a maa māε sɛen mɪ na chen go, ba kɔ bɪel ma.

V Maa wa chen tɪ yi a Masedonɪya baar, ɪn wan a yɪ sɛ, bojūu be le ɪn tu.

VI Amüne sē un jēn a yī sē kor bālāa, bu ka n jāne a be ka a uon wa baar, ka yī sōo ma ka n chiine a n chenfo jie.

VII N ba buoro ūka n tōo ti nye yī a le ne a pōpāanyā ti po ε, n tier naa ūka n jē a yī sē kor ala ū a sī Soro soo naa.

VIII Tiche un jēn a Efesus tēe po ti tātān a Pentikosi bībir.

IX Bojūu sōr yuon ku ma ka un tōo tō tōmō, tiche ka a niyoō mī kperema.

X Ala ū a Timoti wa ti naa, yī kaa ka yele jaa taa kuro wo dābāe ε, bojūu a sī Soro tōmō le wo tōnō a n kaar.

XI Yī taa vē ka a āsoo jaa wa kaa wo poro ε. Yī bar wo sōr nī nyā'maar ka wo le lieb wa a n sē. Maa nī a yeer jaa chele wo naa.

XII A sī yebe Apolosī, n sōor won gbee a ηmine jaa ūka wo ti a yī sē 'matāan a yeer bamine. Tiche waa soo a be tifo a pōpāanyā sere ε, 'lo wa nye sōr won ti naa.

XIII Yī 'yōonō jōmō, na yī ara chāchā a yī soofu po, na yī ū nibe na tara nyāa na yī kpēmε.

XIV Na yī ma maala yele jaa nī nōfo.

XV Yī bōon naa a Sītefanās nī a wo yir dēme, bala le dōon a puorfo be a Akaya paal po, na ba mōo nībir tōnō nī a Nāanmīn nibe. N sōoro yī naa yeer ūka,

XVI yī siir yī māe ku a nibe banyāna taaba nī nire jaa na po ba bala, a ba kaar.

XVII Nōo kpe ma naa un wa nye a Sītefanās nī Fortunatus nī a Akaikus na wa ta a n sē, bojūu bala le sōo ma yīn ba be ka ε.

XVIII Bojūu bala le 'maa ma āgān nītāa le ban mīn 'maa a yī āgān, a nibe banyāna seen pēefo.

XIX A pupuorbiir gbulsī ba jaa na be a Asīya paal po puor yī naa. Akuila nī a Pīrīsulā mī den a sī Soro yuor puor yī, nī a pupuorbiir bala na ma lōo a ba yīr, mī puoro yī naa.

XX A yeer ba jaa na be a ka mī puor yī naa. Yī mī puor puor taa nī popel.

XXI Maa Pōol māe nūu le n seb a puorfo nyāna.

XXII Ala ū āsoo jaa baa nō a sī Soro ε, po'yōofu ben a wo sē. Pa sī Soro, wā.

XXIII A sī Soro Yesu wāefu a be a yī sē.

XXIV A n nōfo wo be a yīn bala jaa na be a Yesu Kīristo 'yōo. A ū a le.

A GĀMA AYI SŪO A PŌOL NA SĒB KŪ A KORINTI NIBE

I Maa Pōol na ɪ a Yesu Kɪrɪsɪto nɪtōnāa Nāanmɪn na chel ir nɪ a sɪ yebe Timoti, le sɛere a gān nyā koro a pupuorbiir na be a Korinti tēe pō nɪ a Nāanmɪn nibe ba jaa mɪ na be a Akaya paal pō.

II Wāefo nɪ nyā'maar na yi a sɪ Sāa Nāanmɪn nɪ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto sē a be a yɪ sē.

III Pɛefo wɔ ta Nāanmɪn na ɪ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto Sāa, a Sāa nyā nɪbir na bal nɪ Nāanmɪn nyā na tara a 'maalfosɪ a jaa.

IV 'Lo le ma 'maal sɪ a sɪ wōm a jaa pō, ka sɪ mɪ na tōo 'maal a bala mɪ na be wōm jaa pō, nɪ a 'maalfɔ 'lōnō sɪn nye yin a Nāanmɪn sē.

V Nɪtāa le a Yesu Kɪrɪsɪto dōoye difo na jaar dōol sɪ jaa, le mɪ le a Yesu Kɪrɪsɪto 'maalfɔ jaar dōol sɪ jaa.

VI Ala ɪ sɪ ben wōm pō, a yɪ 'maalfɔ nɪ a yɪ faafɔ jūu le, ala ɪ sɪ mɪ nyen 'maalfɔ a mɪ ɪn a yɪ 'maalfɔ le, a yɪn tōo ara nɪ kānyir a dōoye bō'yen 'lōnō pō sɪn mɪ na dire.

VII Sɪ bar tɪer a yɪ jūu, bojūu sɪ bōon naa ɪka a le yɪn lōon sɪ dire a dōoye, a le nɪ wɔ ju mɪ le yɪn pōo sɪ a sɪ 'maalfɔ pō.

VIII N yeer, saa bɔoro ɪka sɪ sɔol yɪ a wōm 'lo to sɔo na dōo pōo sɪ be a Astya paal pō bar ε. Wōm jaa jel le dōo pōo sɪ naa gar a sɪ kpēo, saa le dōo tara haarfo tɪer ε.

IX Sɪre jaa a sɪ tɪer pō, a kūu le sɪ tōo kaara a tāu a le nɛ. Tɪche a nɪtō ɪ naa ka sɪ ta dɪel a sɪ māe ε, tɪche sɪ dɪel Nāanmɪn nyā na sāne a kūn.

X A Nāanmɪn le faa sɪ yin a kūu tuo nyā pō, 'lo le chene faara sɪ. 'Lo le ɪ a sɪ tɪertɔ jie ɪka wɔn chene na faara sɪ,

XI nɪtāa le yɪn sōo sɪ nɪ a yɪ Nāanmɪn sɔorfɔ. Yoo mɪ puor Nāanmɪn yāan a sɪ jūu tu a wɔ maal

vɪla 'lo wɔn maal sɪ na wɔ sɔo a yɪ yoo sɔorfɔ.

XII Pōpāanyā a sɪ nyāa chefo jie le a nyā. A sɪ tɪer din dāasɪe a le sɪn be a wer dēme sē, nɪ a le a sɪn nɪ a yɪn mɪ na be taa, cheche ɪfo pō, nɪ nɛ nɛ tufɔ pō, ka a jaa yi a Nāanmɪn sē. A ba ɪ a wer nyā bōofɔ le sɪ maal a le ε, tɪche a Nāanmɪn wāefɔ le.

XIII Bojūu saa seb bon jaa kɔ yɪ yɪn kō tōo kar ε, bu kō tōo bōo a par ε. N tɪer ɪka,

XIV nɪtāa le yɪn wō a sɪ 'yer ŋmaa na yɪ bōo a par, yɪn wa wōn a jaa na yɪ bōo a par, na yɪn tōo che nyāa a sɪ jūu nɪtāa le sɪn mɪ na che nyāa a yɪ jūu a sɪ Soro Yesu bɪbir daar.

XV Bojūu ala le so ka n bar tɪer, naa guor ɪka n tɪ piir yɪ kaa ka yɪ nye tōnō gbɛɛ ayi.

XVI N guor ɪka maa wa chiine a Masedonɪya n yi a yɪ sē, maa wa liɛb waara ka n le yi a yɪ sē go, ka yɪ pāa sōo ma ka n chen a Judiya.

XVII In guor a anyā, n mɪ 'yer bar bu? Bu a wer nibe guorfɔ kaar le? Ka a nebō'yen 'lōnō ma 'yer, ōo, ōo nɪ kai, kai?

XVIII Tɪche sɪre jaa a sɪ Nāanmɪn na ɪ a yelmāe sɔo, a sɪ 'yer sɪn 'yer kɔ yɪ ba ɪ ōo nɪ kai ε.

XIX Bojūu a Nāanmɪn Bie Yesu Kɪrɪsɪto 'yer a maa nɪ a Silasɪ nɪ a Timoti na dōo 'yer kɔ yɪ ba ɪ ōo nɪ kai ε, tɪche a wɔ pō, a ma ɪn ōo.

XX Bojūu a Nāanmɪn netɪryoo ala wɔn tɪr ɪn ōo a Kɪrɪsɪto pō. A tun a wɔ 'yōo, a ma 'yerɛ ɪka, a ɪ a le, kɔ a Nāanmɪn yuor tɪr.

XXI Pōpāanyā a Nāanmɪn nyā le maal sɪ nɪ a yɪn a sɪ ara kpēo a Yesu Kɪrɪsɪto pō, na wɔ oo sɪ.

XXII Wɔ 'yōo sɪ naa a wɔ sofo jāne, na wɔ de a wɔ Sɪe 'yōo a sɪ nyāa pō, wile sɪ a ye le ala na waara.

XXIII N bɔol Nāanmɪn a wɔ ɪ a n dāasɪe sɔo ɪka a tara na sɔr ka n bar yɪ, naa ba liɛb wa be a Korinti ε,

XXIV n ba bɔoro ɪka a ɪ wōm kɔ yɪ ε. A ba ɪ sɪ bɔoro naa ɪka sɪ fir yɪ a yɪ sɔofɔ pō ε, tɪche a sɪ 'mataa tōn

yɪ a yɪ wõ nõõ, bojũu a yɪ soõfɔ vẽn ka yɪ ara kpẽõ.

II

I N tɪer ɪka n kõ le tõõ wa piir yɪ kaa, ka a ɪ tuo kɔ yɪ ɛ.

II Bojũu maa sõõ a yɪ pɔõ an le na maal ka n pɔõ pɛl, ka a yɪn tɛɛ ba le ɛ?

III Ala le so ka n dõõ seb a le ɪka maa wa tɪ, n pɔõ taa sõõn a bala na maal ma ka nõõ kpe ma ɛ. N bar tɪer ɪka yɪ jaa na lõõn man chɪle.

IV Bojũu n seb a anyã kɔ yɪ nɪ pɔõõ nɪ hõõnfɔ nɪ a n nyãa nɪ nɪbikõõ yõõ ɪka n taa sõõ a yɪ pɔõ ɛ, tɪche ka n vẽn ka yɪ bõõ ɪka n nõ yɪn yõõ jaa.

V Ala ɪ nɪre maal ka a che, a ba ɪ maa tɛɛ pɔõ le wõ sõõ ɛ, yɪ jaa pɔõ mɪ sõõ naa ka a le na tu le ɪka n taa vẽn ka a ɪ tuo 'yõõ jaa kɔ wõ ɛ.

VI A toor tɔõfɔ 'lõ won nyɛ yɪ a yɪ yõõ jaa jie sɛɛ wõ naa.

VII Põpãanyã 'lõ, a sɛɛ naa ɪka yɪ vẽn kɔ wõ, na yɪ le 'maal wõ ka a wõ pɔõõ taa chen niem ɛ.

VIII A le jũu n sɔõõ yɪ naa ɪka yɪ de wõ na yɪ wiil a yɪ nõõfɔ kɔ wõ.

IX A le jũu ɪn seb kɔ yɪ le ɪka n kaa, yɪn sɔõn tu a nɛɛ a yele a jaa pɔõ bɪ.

X Ala ɪ yɪ wa vẽn kɔ nɪre, n mɪ vẽn kɔ a nɪnyɪnɛ. A ala ɪn vẽn kɔ a nɪnyɪnɛ, ala ɪ amɪne chen ka n na vẽn bar, n vẽn kɔ a nɪnyɪnɛ, a Yesu Kɪrɪsɪto niem a yɪ 'yõõ.

XI Le an na ɪ ka a Satan taa ɲmɪn sɪ 'mataa ɛ, bojũu sɪ bõõn a wõ guorfɔsɪ.

XII Põpãanyã, a le ɪn chen a Toroyas tɪ mɔõlõ a Yesu Kɪrɪsɪto 'yer nõõ, n nyɛn le a sɪ Soro na yuo sɔr kɔ ma,

XIII n ba chɛnɛ tara ãgãn 'maar sɛɛ ɛ, bojũu n ba nyɛ a n yebe Titusɪ a be ɛ. Le le n puor ba tɪ po chen a Masedonɪya.

XIV Tɪche Nãanɲmɪn son puorfɔ won ma tɔõ sɪ 'yõõ tɔõfɔ pɔõ yɪ a Yesu Kɪrɪsɪto pɔõ, tu a sɪ 'yõõ ka a yẽ nyũunõõ yaar de a jie wõ jaa.

XV Bojũu sɪn le ɪ a Nãanɲmɪn nyũunõõ a Yesu Kɪrɪsɪto 'yõõ kɔ a bala na nyɛ faafɔ, nɪ a bala na wɛɛɛ.

XVI 'Isõõ nyuro na kũu nyũu, ka a ãsõõ mɪ nyuro nyevor nyũu. Tɪ an le na tõõ a tõmõ nyã tõ?

XVII Sɪn ba kaara bamɪne kaar ɛ, saa maal a Nãanɲmɪn 'yer tõnõ bon ɛ. A Yesu Kɪrɪsɪto 'yõõ, sɪ 'yerɛ naa a Nãanɲmɪn yelmãɛ an ɪ 'lõ le tõ sɪ.

III

I Sɪ piel naa ɪka sɪ dãn sɪ mãɛ go bɪ? Bɪ sɪ bɔõõ na gãma nɪbe na seb ka a dãna sɪ yɪ a sɪ sẽn bɪ yɪ a yɪ sẽn?

II Yɪn mãɛ le ɪ a sɪ gãn, na seb 'yõõ a sɪ nyãa pɔõ ka sɪ bõõ yaa, ka nɪre jaa mɪ kara.

III Yɪn le wiil ɪka yɪn le ɪ a gãn na yɪ a Yesu Kɪrɪsɪto sẽn, na yɪ ɪ a sɪ tõmõ tõnõ, a ba ɪ ba den a tãtɪ sɔõlãa seb ɛ, tɪche a Nãanɲmɪn Sɪɛ le seb. A ba ɪ a kɔsɪr pẽrsɪ pɔõ ɛ, tɪche a seb 'yõõ a nɪsaal nyãn pɔõ.

IV A tɪer nyãna sɪn bar ɪn a sɪ bon tu a Kɪrɪsɪto pɔõ, a Nãanɲmɪn niem.

V A ba ɪ fɪka sɪ ɪn yẽ dẽme na sɪn tõõ tɔõr a le sɪn maal 'yer ɛ, tɪche a sɪ yẽ yɪn a Nãanɲmɪn sẽn.

VI 'Lõ le sõõ sɪ a sɪ mɔõl a nɛtɪr paalãa nyã 'yer, a ba yɪ a ala ban dõõ seb jie ɛ, tɪche a yɪn a Nãanɲmɪn Sɪɛ sẽn. A sebie ala ɪn kũu, tɪche ka a Nãanɲmɪn kɔõ nyevor.

VII Põpãanyã, ala ɪ a 'yer bie ala ban seb 'yõõ a kɔsɪr pẽrsɪ pɔõ waan nɪ kũu tɪ 'matãan Nãanɲmɪn tɪr, ka a tɪr a Isɪral nɪbe na ba tõõnõ kaara a Mosesɪ nie a Nãanɲmɪn tɪr jũu, a wõ tɪr gba na wa baar.

VIII A Nãanɲmɪn Sɪɛ 'yerbie tɪr kõ gar a le ɛ?

IX Ala ɪ a 'yerbie ala na 'yõõ a nɪbe 'yer tɪr berma naa, a 'yer bie ala na waara nɪ a torfɔ, ɲmɪnɛ le won jã!

X Bojũu a Mosesɪ nɛbinãa ba le tara tɪr a põpãanyã ɛ, fõõ de man a Yesu Kɪrɪsɪto 'yer nõõ, wõ gar wõ naa.

XI Ka ala ɪ a 'lo gba na wa baar waan na tur, ηmune le a tur 'lo na ba baaraa ε, na jā!

XII A le jūu, a si tierto nyāna le vē ka saa joro dābāε ε,

XIII Sin ba kaara fika a Mosesi na dōo vil a fōbaa pōo a wō nie ka a Istral nibe ta kaa ε, na ba nye a nyilfo 'lo na baar ε.

XIV Tiche a ba nyāa pōo naa wa tādina, a fōpōraa chene naa bala wa kara a netir koraa jie. Baa for bar sere ε, bojūu Yesu Kirisito tεε 'yōo le won tōo for.

XV A dina gba, bala wa kar a Mosesi nebināa yele, a fōbaa ma pōon a ba nyāa.

XVI Tiche āsōo jaa wa lieb wa a si Soro sē, wō ma for won a fōbaa 'lo bar. *(A Yifo Gān 34:34)*

XVII Pōpāanyā, a si Soro le ɪ a Nāanmɪn Siε, ka a jie 'lo a Nāanmɪn Siε na be, māε sofo mi ben be.

XVIII Ka a sin bala nie na ba pōo ε, pāa nyile a si Soro tur, naa liere ka a tur pōoro 'yōonō na yire a si Soro sē na ɪ a Nāanmɪn Siε.

IV

I A le jūu, an ɪ a Nāanmɪn nɪbaal le wō kon si a tōmō nyā sin tōnō, a le jūu saa baala ε.

II Tiche si lieb puor 'yōo tāsōo yele ni vā yele, saa tara belfo ε, bu liere a Nāanmɪn yelmāε ε. Si ma man a Nāanmɪn yelmāε ka a gā chāa pō, na si wiil a si māε ka nire jaa tier bōo ɪka yelmāε dēme le si ɪ a Nāanmɪn niem.

III Ala ɪ gba a si 'yer nōo sin 'yer sool naa, a sool kō a bala na wεε.

IV A ηmɪn 'lo na be be a dina jōon a bala na ba soo de a si 'yer ε tierst, ka ba kō tōo nye a 'yer nōo 'lo chāa na ɪ a Yesu Kirisito tur ε, na wile a le a Nāanmɪn māε na be ε.

V Bojūu a ba ɪ si māε 'yer le si dōo 'yere ε, tiche si 'yere naa a Yesu Kirisito na ɪ a si Soro, a sin mi ɪ a yi tōtōnbo a wō jūu.

VI A Nāanmɪn 'lo na dōo 'yer, "Vē ka a chāa chaar libe pō," *(A Pielfo*

Gān 1:3) 'lo le maal a chāa chaar 'yōo a si nyān pō, na wō kō si a bōofo chāa, na ɪ a Nāanmɪn tur a Yesu Kirisito niem.

VII Tiche sin kaara naa yōora dōor kaar Nāanmɪn na de a bōsō 'yōo, ka a kpēo wō jaa yi Nāanmɪn sē, a ba yi a si sē ε.

VIII Yele ma chum si naa a lōbobo a jaa ayi, tiche a maa ηmer si ε, ka a ma ɪ si vāre vāre, tiche a si tier maa yēyel ε.

IX Ba ma ge si naa, tiche a Nāanmɪn ma ben a si sē, na ba ma ηme si gaal tēε, tiche baa sōo si ε.

X Bɪbir jaa le si wōnō a Yesu kūu tuo a si āgāma pō, ka a nibe mi na tōo nye a Yesu nyevor a si āgāma pō.

XI Ka a sin banyā na voro be kūu nūu pō, a Yesu jūu, ka a nibe tōo nye a wō nyevor a si āgāma anyā na kpi pō.

XII Ala le so ka a kūu tōnō ni sin, tiche ka a nyevor tōnō ni yin.

XIII A seb a Nāanmɪn gān pō ɪka, "N soon de ala le so ka n 'yer." *(Yiel Gān 116:10)* A Nāanmɪn Siε nyā le si mi tara ni a soofo na si mi 'yere.

XIV Bojūu si bōon naa ɪka a 'lo na sāt a si Soro Yesu Kirisito a kūu pō, mi na sāt si naa ni a Yesu 'matāan a yin a si wa ara a wō niem.

XV A anyāna a jaa ure naa a yi sōofo jūu, ka a wāefo 'lo na tara a niyoo, na lieb dānfo koro a Nāanmɪn yuor tur.

XVI Ala le so ka saa baala ε. A si āgān vaar gba na suoro, tiche a si sur 'lo, bɪbir jaa le a ma liere bōpaalaa.

XVII Bojūu a wōm anyāna sin nyere un dēfere naa waara ni a nyevor 'lo na ɪ tur gar a jaa wa koro si.

XVIII Le le, saa fur nɪbir 'yōo a ala sin nyere ε, tiche si fur nɪbir 'yōo a ala sin ba nyere ε. A anyā sin nyere, a kō kor ε, tiche anyā sin ba nyere ε, ala le na kor.

V

I Sure jaa, si bōon naa ɪka a si āgāma anyāna kaara naa fika a tādina

yie anyāna sɪn kpɪɛɛ, ala wa kpi, sɪ tara na yir Nāanmɪn na mɛ, yir nyā na be a saaju an ba ɪ nɪɛ nūu le mɛ ɛ.

II Sɪ ɔɔ na bɔɔɔ ɪka, a saaju yir 'lo pɔ, sɪ tɪ kpɛ a be.

III Sɪn wa kpɛ a be, sɪ kɔ le ɪ sal'mɔɔɔ ɛ.

IV Bojūu a āgān tān nyā pɔ sɪn be, sɪ ɔɔ na ka a ɪ tuor kɔ sɪ, bojūu saa bɔɔɔ ɪka sɪ ɪ sal'mɔɔɔ ɛ, tɪche a sɪ de a saaju jɪkpɪɛraa 'lo su pɔɔ, ka a 'lo na ɪ a bɔkūu ka a nyevɔɔ vɔl wɔ.

V Pɔpāanyā, a Nāanmɪn māɛ le maal sɪ a le a ye le nyāna 'yɔɔ, na wɔ kɔ sɪ a wɔ Sɪɛ, ka a ɪ yelmāɛ jaa le an na wa.

VI A le jūu, sɪ ma bar tɪɛ, na sɪ bɔɔn ɪka sɪn chɛnɛ be a āgān pɔ, sɪ jāan naa a sɪ Soro.

VII A nyevɔɔ sɪn tara, sɔɔfo le, a ba ɪ nyefɔ le ɛ.

VIII Sɪ bar tɪɛ, ka a mɪ ɪ sɪ bɔfo ɪka sɪ yi a āgān nyā pɔ, na sɪ chɛn tɪ kpɪɛɛ a sɪ Soro yir.

IX Ala le so ka sɪ mɔɔ nɪbir pe le a wɔ pɔɔ, ka a āgān nyā pɔ le sɪ be, bu ka sɪ yin a wɔ pɔ.

X Bojūu a sɪ āsɔɔ jaa na wa ara na Yesu Kɪrɪsɪto 'yer tɔɔɔfo dakɔɔ par, ka wɔ kɔ āsɔɔ jaa le won de a wɔ āgān tɔn, ka vɪla le fu tɔ, bu dɛɛr le.

XI A le jūu, an yi a le daar jaa sɪ bɔɔn a le a sɪ Soro dābāɛ jofɔ na be, a sɪ pāa mɔɔ nɪbir ɪka sɪ lɛb a nɪbe tɪɛ. Nāanmɪn bɔɔn le sɪn be, ka a yɪ tɪɛ gba mɪ bɔɔ a le sɪn be.

XII Saa bɔɔɔ ɪka sɪ dān a sɪ māɛ kɔ yɪ go ɛ, tɪche a sɪ kɔ yɪ sɔɔ ka yɪ che nyāa a sɪ 'yɔɔ, na yɪ tɔɔ 'yer a bala na ma chɪɛɛ a nyāa nɪ a ala ban nyen nɪbir, tɪ bar a ala na be a nyāa pɔ.

XIII Ala ɪ sɪ gele naa, Nāanmɪn jūu le. Ala ɪ saa le gele mɪ ɛ, a yɪ jūu le.

XIV Bojūu a Kɪrɪsɪto nɔfo le fire sɪ, bojūu sɪ bɔɔn naa ɪka a nɪbɔ'yen le kpi kɔ a nɪbe ba jaa, a le jūu nɪɛ jaa le kpi.

XV 'Lo le kpi kɔ ba jaa, ka a bala na chɛnɛ a nɪbir, ba kɔ le be be kɔ a ba māɛ ɛ, tɪche ban ben be kɔ a 'lo na kpi kɔ ba na wɔ le ir ɪ vor go.

XVI An yi a dɪna chiine, saa le kaara nɪɛ a wer nɪbe kaafɔ kaar ɛ. Le nɪ wɔ ju le sɪ mɪ dɔɔ kaa a Yesu Kɪrɪsɪto, saa le chɛnɛ maala a le go ɛ.

XVII A le jūu, ala ɪ nɪɛ jaa wa ben a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ, wɔ lɛb nɪpaalaa, a nɪkoraa chɛn naa, tɪche ka wɔ lɛb nɪpaalaa.

XVIII A anyāna a jaa yin a Nāanmɪn sɛ, 'lo le 'maal sɪ kɔ a wɔ māɛ tu a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ, na wɔ pāa kɔ sɪ a 'maalfɔ 'yerbie.

XIX Nāanmɪn 'maal a wer kɔ a wɔ māɛ tu a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ. Waa le sɔɔɔ a nɪbe yelɛbe ban maal ɛ. A 'maalfɔ 'yerbie anyā le wɔ de tɔn sɪ.

XX A le jūu, sɪn le ara kɔ a Yesu Kɪrɪsɪto ka a wer pɔ, sɪn 'yɔɔ le a Nāanmɪn tu sɔɔɔ yɪ. Sɪ den a Yesu Kɪrɪsɪto yuor sɔɔɔ nɪ yɪ ɪka, yɪ tɔɔ wa gbor a Nāanmɪn.

XXI Nāanmɪn den a 'lo na ba maal dɛɛr jaa ɛ, ka wɔ lo a sɪ dɛɛr bɔɔɔ kɔ sɪ, ka a wɔ jūu a sɪ lɛb nɪtorsɪ a Nāanmɪn sɛ.

VI

I An ɪ sɪn nɪ Nāanmɪn le 'mataa tɔnɔ, sɪ sɔɔɔ yɪ naa ɪka yɪ ta kaa a Nāanmɪn wāɛfo pɔɔɔ ɛ.

II Bojūu a seɓ a Nāanmɪn gān pɔ ɪka, "A n maal vɪla sɔɔ, n wɔn a fu 'yer, ka a faafɔ bɪbir daar, n sɔɔ fu naa." (Isaiya 49:8) N

'yerɛ na kɔɔ yɪ ɪka, a pɔpāanyā le ɪ a Nāanmɪn maal vɪla sɔɔ, pɔpāanyā le ɪ a Nāanmɪn faafɔ bɪbir.

III Saa nmaara nɪɛ jaa sɔɔ ɛ, ka ba taa wa kpɛɛɛ a sɪ tɔmɔ ɛ.

IV Tɪche ye le jaa pɔ, sɪ ma maal a sɪ māɛ wiil ɪka Nāanmɪn tɔtɔnbɔ le sɪ ɪ. A anyāna le a māɛ nyɔɔfo pɔ, wɔm nɪ tuo nɪ nɪbaal ye le pɔ,

V ba ma nme sɪ naa nyɔɔɔ sɪ pɔɔ tɪ ma dam nɪbe 'yɔɔ sɪ, ka sɪ ma tɔ tɔkpāɛn na sɪ gal gɔɔ tɪ jɛn kɔ,

VI a sɪ cheche ɪfo nɪ a sɪ bɔɔfo nɪ a sɪ kānyir nɪ a sɪ maal vɪla, nɪ a Nāanmɪn Sɪɛ won kɔ sɪ pɔ, nɪ a nɔfo sɪn tara sɪɛ jaa,

VII na si ma 'yere yelmãe ni a Nãanmın kpẽɔ, torfo ın a si tãjebon na ma be a si nũsõn ni a goor pɔ,

VIII na ba ma kũ si tur ti le kpe si, na ba ma bool si yovila ni a yodeer. Si ın yelmãe dẽme ti ba maal si nbelbe.

IX Si ın nĩbõonsi tiche a ba maal si fika baa bõo si ε. Si ma kpire naa tiche na si ma chene vɔrɔ. Ba ma nme sɔn ne ne ti baa kũ ε.

X Nĩbaal yele le ba ma maal si, ti si chene chule. Nõo ma korɔ si naa, ti si maala nyɔɔ a ba lere. Saa tara bon jaa ε, ti so bomo a jaa.

XI Saa 'mør 'mør yele jaa bar a yın Korinti dẽme sã ε. Si yuon a si nyãn kũ yı.

XII Saa ı nĩbikuon dẽme kũ yı ε, tiche yın le ni ı nĩbikuon dẽme kũ si.

XIII A pãa kaara naa fika boor, naa 'yere ni yı fika n bibiir. Yı yuo a yı nyãn mı.

XIV Yı taa ıre wa gbere a bala na ba ı a Yesu turbo ε, nmine le a yeltorsı ni a putuyele na ıre wa 'mataa? Bu nmine le chãa ni libe na ıre wa 'mataa be jibõ'yen?

XV Nmine le a Yesu Kırısıto ni a Satan na ıre wa tara guor taa? Nmine le a nyã na ı a Yesu turo, ni a 'lo na ba ı a Yesu turo ε, na ıre mı wa tara man taa?

XVI Nmine le fon ıre wa nye tibe a Nãanmın puorfɔ yir? Bojũu sın le ı a Nãanmın nyã na ba kpire ε, puorfɔ yir. Nıtãa le a Nãanmın na 'yer, "In ben a ba sã 'mataa chiine ni ba, naa ı a ba Nãanmın, ka ba mı ı a n nibe." (*Mosesı Gãma Na Tu Ata 26:12*)

XVII "Ala le so ka a si Soro 'yer, yı tɔɔ yi a ba pɔ, ti che ba bar, na yı oo yı yõ. Yı taa ıre wa sire bõdeer jaa ε, ın de yı naa." (*Isaiya 52:11*)

XVIII "In ı naa a yı Sãa, ka a yın mı ı a n dabil ni a n pɔobil. Le le a Nãanmın na ı a Tõofɔ Sɔɔ 'yer." (*2 Samuwel 7:14*)

VII

I An ı sın le be tara a netıraa

nyãnaa jũu, n barmine, yı ı a si pɔl si mãe yın yele jaa na sõo a si ãgãma ni a si sır pɔ, na si mõo nıbir na si ı cheche 'yõonõ ni Nãanmın.

II Yı yuo a yı nyãa kũ si. Saa maal a yı ãsɔɔ jaa deer ε, saa fol a yı ãsɔɔ jaa mı ε, saa mı nma a yı ãsɔɔ jaa ε.

III N ba 'yere a anyãna ıka n tɔ yı ε, n dõo de nie 'yer kũ yı ıka yı ben a si nyãa pɔ, ka ala ı nyevor le, bu kũu le ti sın ni yın le.

IV N bar tıer ka a 'yõo ma ãkpẽɔ, a si wõm a jaa pɔ, ti nõo kpe ma ti põn bar.

V Bojũu sın ben wa ta a Masedonıya, a si ãgãma anyãna ba tara pẽnfɔ ε, tiche si tuor dooye ka jeer ma be a yõo ka a dãbãe mı ma nyɔɔ si.

VI Tiche a Nãanmın nyã na ma 'maala a nıtor barsı, wɔ 'maal si naa a le a Titusı na wa wa a si sã.

VII A ba ı a wɔ waa tee ε, tiche a le yın 'maal wɔ. Wɔ mı man kũ si a le an dõo kpe yı ka yı pɔɔ sõo, ni le mı yın tara a n tıer, ala le so ka nõo pãa kpe ma ti põn bar.

VIII Ala ı a gãn ın seb kũ yı, sõon yı pɔɔ gba, ti maa pɔɔ ba sõo ε. A sõon n pɔɔ 'lo ın wa nye ıka a gãn ın seb kũ yı sõon a yı pɔɔ bãlãa.

IX Põpãanyã 'lo, n pɔɔ pel naa, a ba ı a yı pɔɔ na sõo jũu ε, tiche a yı pɔsõo na vẽ ka yı lieb a yı tıer. Bojũu a yı pɔsõo ın a le a Nãanmın na boorɔ, ala le so ka yelbier ba pɔɔ yı tu a si sã ε.

X Nãanmın pɔ pɔsõo ma waan na tıer liebɔ chiine faafɔ jie, a ba ı waalfɔ ε. Tiche a wer pɔ pɔsõo ma waan na kũu.

XI Yı nye le a Nãanmın pɔ pɔsõo na waan a yı sã. Nye le yın ı nıbijıe, na yı ma 'yer wiil a yı mãe, nye le ban 'yere dool yı, ka a dãbã chelma nme, nye le yın boorɔ taa, nye le yın tara taa tıer, na yı choor gu ıka yeltorsı a ı. Sor jaa pɔ, yı wiil yı mãe ıka yaa tara chefo ε.

XII N gba na seb a nıtõ kũ yı, a ba ı a 'lo na maal a deer 'yõo le bu a bala na pɔɔ wɔ ε, tiche a Nãanmın niem

yɪn mǎe yɪ kaa nye le sɪn ma ɪre yɪ a vɔlaa.

XIII A anyāna a jaa le 'yɔɔ sɪ ākpǎen, naa pɔɔ a sɪn mǎe ākpǎen sɪn dɔɔ tara. A nǔmɔ sɪ naa a le sɪn wa nye a Titusɪ ka wɔ pɔɔ pɛl, bojũu yɪ jaa le sɔɔ wɔ ka a wɔ nyāa 'maa.

XIV N dɔɔ 'yer a yɪ 'yer kɔ wɔ, ka yaa mɪ su ma vǎ ε. Tɪche a le jaa sɪn dɔɔ 'yer a yɪ 'yer mɪ ɪ yelmǎe. Ka a le sɪn dɔɔ dǎn yɪ kɔ a Titusɪ a wɔ tɪ nye ka a ɪ yelmǎe jaa le.

XV Ka a wɔ bɔfɔ won bɔɔɔ yɪ pǎa pɔɔ 'yɔɔ, 'lɔ wa tɪer a le yɪn wɔnɔ a wɔ toor na yɪ de wɔ nuur ayɪ nɪ dǎbǎe nɪ mǐifɔ.

XVI Nɔɔ kpɛ ma naa ka n pǎa bar tɪer a yɪ jũu.

VIII

I Pǔpǎanyā, n yeer, sɪ bɔɔɔ naa ɪka yɪ bɔɔ a wǎefɔ nyā a Nǎanmɪn na wǎe a Masedonɪya pupuorbiir gbulsɪ.

II A bɛer kaa tuo na nyɔɔ ba, ka ba ɪ nɔn dɛme, tɪ a chene na nǔmɔ ba, ka a nɔɔ kɔɔ ba, a ba kɔ tɪ pɔn bar.

III Bojũu maa mǎe din dǎasɛ ɪka ba kɔn a le ban na tɔɔ, ba gba kɔn tɪ pɔn bar. Bala mǎe wɔɔ pɔ le a yɪ.

IV Ba sɔɔr sɪn yǎayǎabile ɪka, sɪ de a kɔfɔ anyāna tɪ kɔ a Nǎanmɪn nɪbe ka ɪ ba mɪ nyen sɔɔr pɔɔ a tǔmɔ pɔ.

V Baa maal a le a sɪn mǎe na dɔɔ tɪer ε, tɪche ba den nie de a ba mǎe kɔ a sɪ Soro nɪ a sɪn le a Nǎanmɪn na bɔɔɔ.

VI Ala le so a sɪ sɔɔr a Titusɪ an ɪ 'lɔ le dɔɔ piel, wɔ baar baar a wǎefɔ tǔmɔ nyā a yɪ jie.

VII Tɪche nitāa le yɪn ma maal ye le jaa tɪ pɔn bar, a yɪ sɔɔfɔ pɔ, a yɪ 'yer pɔ, nɪ a yɪ bɔɔfɔ pɔ, nɪ a yɪ nɪbijɛ pɔ, nɪ a le yɪn nɔ sɪ, yɪ kaa na yɪ mɪ kɔ tɪ pɔn bar a wǎefɔ nyā pɔ.

VIII N ba fire yɪ ε, tɪche n bɔɔɔ naa ɪka n bɛer a yɪ nɔfɔ kaa naa mɪ de man a bamɪne mɪ maal vɪla ye le kaa.

IX Bojũu yɪ bɔɔn naa a le a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto wǎefɔ na be. Wɔ dɔɔ ɪ taraa sɔɔ, tɪche a yɪ jũu, wɔ wa lieb

nɔɔ sɔɔ, ka yɪn tu a wɔ nɔɔ pɔ, mɪ lieb taraa dɛme.

X A le ɪn tara na 'yer a ye le nyāna pɔ nɪ nyā, dɪyɛ, yɪn le ɪ nɪbe na de nie na ba ɪ a kɔfɔ tɛɛ pɔ ε, tɪche ka a ɪre yɪ vɔlaa ɪka, yɪ ɪ a le.

XI Pǔpǎanyā yɪ baar tɔ, ka a le na ɪ a yɪ bɔfɔ ɪka, yɪ maal ka a tu taa a yɪ tɪ baar jā a le yɪn tara.

XII Bojũu ala ɪ a kɔfɔ vɔlaa ben be, Nǎanmɪn ma sɔɔn de bon jaa won tara, a ba ɪ a bon 'lɔ won ba tara ε.

XIII A sɪ bɔfɔ ba le ɪka bamɪne ba pɛne, tɪche ka a bamɪne 'lɔ bala ε, tɪche jātaa a be be.

XIV Ka a dɪna a yɪ bɔyɔɔ na sɔɔ ba a le ban bɔɔɔ, ka a le mɪ a ba bɔyɔɔ mɪ na lieb sɔɔ yɪ, ka a jātaa pǎa be be.

XV Nitāa le an seb a Nǎanmɪn gǎn pɔ, “A 'lɔ sɔɔ na wob yɔɔ, wɔ maa tara yɔɔ ε, ka a 'lɔ mɪ na wob bǎlǎa maa tara bǎlǎa ε.” *(A Yifo Gǎn 16:18)*

XVI N puor Nǎanmɪn yāan, 'lɔ le de a tɪer bɔ'yen 'lɔnɔ ɪn tara kɔ yɪ 'yɔɔ a Titusɪ tɪer mɪ pɔ.

XVII Bojũu a Titusɪ ba sɔɔ de a le sɪn 'yer tɛɛ ε, tɪche wɔ mǎe mɪ dɔɔ kaa ɪr nɛme nyāa waara a yɪ sɛ.

XVIII Sɪ mɪ tɔn a yebe āsɔɔ ka won pɔɔ ka ba 'mataa tɪ, 'lɔ a pupuorbiir gbulsɪ ba jaa na dǎna wɔ, a wɔ Nǎanmɪn 'yer 'yerfɔ pɔ.

XIX Ala le so ka a pupuorbiir gbulsɪ ɪr wɔ ɪka wɔ pɔɔ sɪ, a sɪ 'mataa tuo a kɔfɔ anyāna chiin, na sɪn tɔɔ 'yɔɔn a sɪ Soro mǎe na sɪ mɪ wiil a le sɪn bɔɔɔ ɪka sɪ sɔɔ.

XX Saa bɔɔɔ hũhũfo nɪ a kɔfɔsɪ anyāna ye le ε.

XXI Sɪ sɔɔ naa ɪka sɪ maal a le na tor, a ba ɪ a le na tor a sɪ Soro niem tɛɛ ε, tɪche a le mɪ na tor a nɪbe niem.

XXII Sɪ mɪ le sɔɔr a sɪ yebe āsɔɔ sɪn jɔɔr kaa a wɔ tara yelmǎe, sɪ tɔnɔ wɔ naa ka ban 'mataa tɪ, wɔ mɪ gba bar tɪer a yɪ jũu.

XXIII A Titusɪ 'lɔ, n tɔtɔto sɔɔ le, ka sɪ 'mataa tɔnɔ a yɪ pɔ. Tɪche a sɪ yeer banyā 'lɔ, a pupuorbiir gbulsɪ

le ir ba tǒnǒ ka a ɪ 'yǒɔfɔ kɔ a Yesu Kɪrɪsɪto.

XXIV A le jũu yɪ maal a yɪ nǒfɔ wiil ba, nɪ a le jũu sɪn ma chɪere nyāa a yɪ 'yǒɔ, ka a pupuorbiir gbulsɪ na be jie jaa ka ba nyɛ.

IX

I A ba le sɛɛ ɪka n le seb gǎn kɔ yɪ a le sɪn na sǔs a Nāanmɪn puorbo go ɛ.

II Bojũu n bǔɔn a le yɪn bɔɔɔ ɪka yɪ sǔs, n pɛɛ yɪ naa na n kɔ a Masedonɪya dɛme, naa 'yer kɔ ba ɪka, diyɛ jaa le be a Akaya yɪ chɔɔr ɪka yɪ kɔ, ka a yɪ volaa dam nɪbe yɔɔ jaa 'yǒɔ ka ba mɪn ɪ.

III Tɪche n tǒnǒ naa a yɛɛr ba nyāna ka a le sɪn chɪere a nyāa a yɪ jũu, taa lieb 'yer pɔɔɔ ɛ. Tɪche ka a ɪ yɪ chɔɔr baar nɪtāa le ɪn 'yer ɪka yɪ ɪ naa.

IV Bojũu ala be ɪ a Masedonɪya nɪre ben pɔɔ ba tɪ, na wɔ tɪ nyɛ a yaa chɔɔr ɛ, sɪn be le 'yer a yɪ 'yer, an ɪn vā a le sɪn ma bar tɪer a yɪ 'yǒɔ.

V A le n nyɛn an tara sɔr ka n sɔɔr a yɛɛr ka ba dǔɔ nie tɪ piir yɪ kaa, na ba mɪ kaa a yɪ chɔɔr baar a yɪ pɔtɪer kɔfɔ yɪn tɪr a nɛɛ. Ka a pāa ɪ pɔpɛl kɔfɔ naa ta ɪ firfɔ kɔfɔ ɛ.

VI Yɪ tɪer a anyā ɪka, nɪre 'lɔ na ba 'yǒɔ bǔbɔɔ yɔɔ a bɔɔ pɔ ɛ, wɔ maa che yɔɔ ɛ. Tɪche nɪre 'lɔ jaa na bɔr yɔɔ, wɔ mɪ na chen yɔɔ, nɪre 'lɔ jaa mɪ na bɔr vɪla kɔfɔ, a vɪla kɔfɔ mɪ le wɔn wā che.

VII Nɪre āsɔɔ jaa wɔ ma kɔ le a wɔ nyāa na tɪer ka a ta wa ɪ pɔsɔɔ, bɪ ɪmɔrfɔ ɛ, bojũu Nāanmɪn nǒn nɪre na kɔɔ nɪ pɔpɛl.

VIII Nāanmɪn na tǔɔn vɛ ka a wɔ wāɛfɔ ɪ yɔɔ kɔ yɪ, ka a le a ye le a jaa pɔ, nɪ sǔɔ jaa ka yɪ ma nyere a ala jaa yɪn bɔɔɔ na yɪ ma tǔn tǔsǔn jaa tɪ pǔn bar.

IX Nɪtāa le an seb a Nāanmɪn gǎn pɔ, “Wɔ ma yaar a jiir a jaa kɔ a nǒn dɛme, ka a wɔ torfɔ ba tara baarfɔ ɛ.” *(Yiel Gǎn 112:9)*

X A 'lɔ na ma kɔ a kɔɔraa a bǔbɔɔ na wɔ ma vɛ ka a bǔdiir waa, wɔn kɔ yɪ naa na wɔ vɛ ka a bǔbie binfɔ

jie waa, na wɔ vɛ ka a yɪ torfɔ ɪmafɔ berme.

XI Nāanmɪn na maal yɪ naa ka yɪ ɪ taraa dɛme ka yɪ ma kɔɔ nɪ pɔpɛl sǔɔ jaa, naa tu a sɪ sɛ ka a yɪ pɔpɛl kɔfɔ lieb vɛ ka nɪbe puoro Nāanmɪn yāan.

XII A yɪ tǔmǔ nyā yɪn tǔ a ba ɪ a Nāanmɪn nɪbe an wǔnǔ tɛɛ le a sǔs ɛ, tɪche a yaar ta nɪre jaa, ka ba puor Nāanmɪn yāan.

XIII A tǔmǔ nyā yɪn tǔ jũu wiil a le a yɪn mǎɛ na be, nɪbe pɛɛn Nāanmɪn, bojũu a yɪ nɛɛ tufɔ 'mantāan a le yɪn sɔɔ a Yesu Kɪrɪsɪto 'yer nǔɔ, nɪ a yɪ pɔpɛl kɔfɔ 'lɔ yɪn lǔɔ pǔn ba nɪ nɪre jaa.

XIV Ka a ba Nāanmɪn ban ma sɔɔɔ kɔɔ yɪ, a ba tɪer wɔ jaa ma ben a yɪ sɛ, bojũu a Nāanmɪn wāɛfɔ berme naa na be a yɪ sɛ.

XV Nāanmɪn son puorfɔ nɪ sɪn kǔ tǔɔ man a wɔ kɔfɔ wɔn kɔ sɪ ɛ.

X

I Maa Pɔɔl den a Kɪrɪsɪto hɛ le le le nɪ a wɔ 'maar ɪfɔ lɔb nũu kɔ yɪ. N maa 'lara ɛ, maa wa tuor yɪ nɪ gberaa tɪ maa mɪ baa be a yɪ sɛ ɛ, n ba ɪ le ɛ.

II N sɔɔɔ yɪ naa ɪka maa wa wa, n taa wa ɪ a ba ɪ le 'lǔnǔ a nɪbe bamɪne jie ɛ, ba tɪer man taa a wer nɪbe kaar le sɪ be.

III Bojũu sɪn nɪ a wer nɪbe le 'mataa kpɪere tɪ saa ɪmaara jɛɛr a ba kaar ɛ.

IV A sɪ tǎje bomo ba ɪ a wer nyā tǎjebomo ɛ, a sɪ tǎjebomo tara na Nāanmɪn kpɛɔ sɪn ma de wel a gādaar jiir bar.

V Sɪ ma sǔɔn a ba nechɪre nɪ tɪer dɛɛr 'lɔ jaa ban ma de vara nɪ a Nāanmɪn bǔɔfɔ bara, na sɪ ma 'yer nyɔɔr nɪbe tɪersɪ ka ba lieb wǔnǔ a Kɪrɪsɪto toor.

VI Sɪ mɪ chɔɔr naa ɪka sɪ kpāa a bawǔnsɪ, yɪn wa ba gber baar.

VII Yɪn kaara a anyā tɛɛ yɪn nyɛn nɪbir. Ala ɪ āsɔɔ bar tɪer ɪka wɔ ɪn a Kɪrɪsɪto tɔɔr, wɔ mɪ le bǔɔ tɪer kaa ɪka a sɪn mɪ ɪn a Kɪrɪsɪto tɔɔr a wɔ kaar.

VIII Bojũu maa gba sɔɔ chiere nyãa ni a le, a si Soro ba kɔ si a kpẽɔ ika si wel yi bar ε, ti si guol yi. Vã ba korɔ ma ni a yele nyã ε.

IX N ba bɔɔɔ fika a n gãma a korɔ yi dãbãε ε.

X Bojũu bamune 'yer ika, "A Pool gãma 'yerbie tɛre naa, naa i 'yerbikpãen, tiche a 'lo mãε wa be a si sã, wɔ ma bal naa ka a wɔ 'yer mi maa i bon ε."

XI A nibe bala, yi vã a ba bɔɔn ika, a le a si 'yerbie na kaara a gãma pɔ, sin ba be a yi sã ε. Le le a si tɔmɔ na kaara sin wa be a yi sã.

XII Sin ba 'lara diere a si mãε mana ni a bamune na ma peere a ba mãε ε. Ba ma den a ba mãε na ba man a ba mãε, baa tara yẽ ε.

XIII Sin 'lo, si kɔ sɔɔ dãn a si mãε a le ti pɔn bar ε, tiche sin nyɔɔn si mãε jã a le a Nãanmɔn na 'yer ika si tɔ, ka si gba na tɔ tãn a yi sã.

XIV Si kɔ dãn a si mãε chiin tɛer ε, ka a na kaara fika saa wa a yi sã ε, bojũu si tãn naa a Kirisito 'yer nɔɔ a be a yi sã.

XV Bi dãn si mãε ti pɔn a tɔmɔ a nibe bamune na tɔ ε. Sin tier le ika, a yi sɔɔfɔ na ben nɔɔnɔ, a si tɔmɔ mi na yal 'yɔɔ

XVI ka si pãa tɔɔ mɔɔl a 'yer nɔɔ be a paalsi ala na be a yi niem. Bojũu saa dãn a si mãε nire kɔɔ paal pɔ, ban tɔ baar ε.

XVII Tiche, nitãa le an seb a Nãanmɔn gãn pɔ ika, "Vã ka a 'lo na dãn a wɔ mãε, wɔ de a si Soro dãn a ni a wɔ mãε." *(Jeremiya 9:24)*

XVIII Bojũu a ba i a nire 'lo na pee a wɔ mãε le i a nisɔ ε, tiche a 'lo a si Soro na pee le.

XI

I N tier ika yin tara ni ma naa a n dãbol yele pɔ bãlãa, tiche yi gba den nie i a le.

II N tara na ni yin nyuur a wɔ i Nãanmɔn nyuur. N tir nee kɔ yi ika yi kul dabɔ'yen, na i a Kirisito, ka n na de yi fika pɔɔsarbile na ba ta daba ε, na n kɔ wɔ.

III Tiche dãbãε korɔ ma naa, nitãa le a waa na dɔɔ de a wɔ yẽ yele bel a Hawa, wɔ taa mi wa heb a yi nyãa yin a yelmãε yin tara turo ni a Kirisito dẽ dẽ dẽ pɔ ε.

IV Bojũu ala i nire ãsɔɔ wan wa mɔɔl 'yer Yesu yuo 'yer kɔ yi, bi ka yi nye a siyuo na ba i a 'lo sin mɔɔl na ba i a Nãanmɔn Siε 'lo yin nye ε, bi 'yer nɔɔ yuo na ba i a 'lo yin sɔɔ ε, yi ma sɔɔn jaa kayaan.

V Tiche n ba tier ika n in pɔɔr a nitɔn kpãen bala jie ε.

VI Amune sã n ba jãn a 'yer 'yerfɔ ε, tiche n tara na bɔɔfɔ. Si ma vãn ka a anyã chaar kɔ yi yele jaa pɔ.

VII N maal dɛer a le in siir a n mãε naa mɔɔl a Nãanmɔn 'yer nɔɔ nyã kɔ yi a pɔɔ bi?

VIII N faan a pupuorbiir bamune ban dɔɔ sɔɔ ma ka n tɔɔ tɔ a yi jie.

IX Ka a le in dɔɔ be a yi sã, n bɔɔɔ na bon, ti n ba i tuor kɔ yi ε, bojũu a yeer bala na dɔɔ yi a Masedoniya wa ba kɔ man bon jaa in bɔɔɔ. N ba vã ka n yele i tuor kɔ a yi ãsɔɔ jaa ε, n kɔ wa vã ka a n yele dɔɔl yi jaa ε.

X A le a Yesu yelmãε na faa be a n sã baar, nire jaa ba be a be a Akaya paal pɔ, na nmaa ma sɔr ni a n nyãa chefɔ nyã pɔ ε.

XI Baa 'yɔɔ le n tɔnɔ a le? Bojũu n ba nɔ yi bi? Nãanmɔn bɔɔn naa in nɔ yi.

XII In chene na maala a le in ben maala naa tɔɔ nmaa a yobɔɔɔɔ sɔr, bala na bɔɔɔ sɔr ika ba de a ba mãε mana ni si.

XIII Bojũu a nibe ba nyãna in jir nmarba nitɔnsi na ba i tɔtɔnbɔ na bele nibe, na ba maal a ba mãε nitãa a Kirisito nitɔnsi.

XIV A ba i ne'maa yele ε, bojũu a Satan mãε mi na tɔɔn maal a wɔ mãε fika, a chãa malaka.

XV A mi kɔ i ne'maa yele ε, ala i a wɔ tɔtɔnɔ ãsɔɔ mi pãa maal a wɔ mãε a tɔtɔ toraa kaar ε. A ba baarfɔ daar, ban nyen a ba sãyar le ban tɔ.

XVI In le maal 'yer go. Yi ta vã ka a ãsɔɔ jaa bɔɔl ma jɔl ε. Tiche ala i yi gba wa bɔɔl man jɔl, yi chene sɔɔ

de ma fika le yin na de a jol ka a n mi tōo bō yuor bālāa.

XVII N bar tier ni a n yoboyele nyā pō, n ba 'yerε fika nitāa le a si Soro na ma 'yer ε, tiche nitāa le jol na ma 'yerε.

XVIII Yōo jie jaa le bōoro yuor a wer nyā pō, n min bon a yuor.

XIX Yi ma sōon de jol vīla jaa, yin i yē dēme jūu.

XX Yelmāε, yi gba ma den nire na maal yi gbāgbaa bu na yi i tōnō ka wō dire, bu dara ba māε yire ni a yi niem bu ma 'mara yi a tokpala pōoro jaa.

XXI Vā kurō ma naa ka n 'yer ūka sin bal naa ni a yele nyā. A ala a nibe bamine na ma de bōoro ni yuor, maa 'lo ma 'yer naa jol kaar, n mi na pāa 'lan bō yuor.

XXII Baa i Heburu nibe ε? Le le n mi i a āsōo. Baa i Isral nibe ε? N mi in a Isral nire. A ba i Abraham bal nibe le ba i ε? Le le n mi i a āsōo.

XXIII Baa i a Kirisito tōtōnbo ε? N sorō naa anyāna fika nire na ba tara tier ε. N in a tōtōnō gar ba. Naa tō tōkpāen gar ba jaa. Ka ba ma pōoro ma die pō jaa tōtō. Ba ma nme man kpēε gar ba. N ma nyuro na kūu bībir jaa.

XXIV Gbεε anūu jaa le a Juu nibe fōb ma ni a ba kpaara nēer ljaayi for bir (39).

XXV Gbεε ata jaa le ba pōb ma ni dakorsi, na ba lōb ma ni kōsibe gbebō'yen. Gbεε ata mi le a gbor kpēε nmer wel si 'yōo be a man kpēε pō. Tāsōo gbul ni a mōtōgbul jaa le n ma be a man kpēε pō.

XXVI In ba gala a yofō ε, n bōon le a pōn kōo dōoye na be, naa tuor nānyisi, ka a maa māε paal nibe ge ma, ka a bala na ba i a Juu nibe mi ge ma. N din dōoye a tēε pō. Naa di dōoye a mōo pō. Naa di dōoye a man pō. Naa di dōoye a yerε bala na nmarā a jirsi sē.

XXVII Tōkpāen ni wōm pō, naa ma gal gōo. N bōon kō ni kōnyūur naa ma gāna kō tōtō. Ka ōor ma kpe ma ka n i sal'moor.

XXVIII A anyā a jaa puor, bībir jaa le a pupuorbiir gbulsu ba jaa yele ma i mā tier.

XXIX An le bal, ka n mi ba bal ε? A bala na faa maal yelbier, a ba lieb būu dire ma bu?

XXX Ala i n min bon yuor, in bon yuor ni a yelsu ala na maal ma ka n bal.

XXXI Nāanmin nyā na i a si Soro Yesu Sāa, 'lo le a pēefō wō ta bībir jaa, bōon naa ūka n ba nmarā jirsi ε.

XXXII A be a Damaskus tēε pō, a nāa 'lo na turo a nākpēε Aretas, wō vē naa ka ba gu a Damaskus tēε wō jaa ūka ba nyōo ma.

XXXIII Ka ba 'mōo ma 'yōo pīε pō tur bar tokoro pō ka n fōol yi a wō nuur pō.

XII

I N kō wa bar a yoboyele nyā jaa ε, ala i n gba kō nye tōnō ε. A nyefusi ni a yelwiilsu ala in nyere yire naa a si Soro sē.

II N bōon nire kōo na sōo Kirisito a wō yuom pie ni anaar (14) le a dīna, Nāanmin 'mōo wōn don be a saaju 'lo na tu a ata sōo pō. Ka wō chene na tara āgān bu waa le tara āgān ε, n ba bōo ε. Nāanmin tēε le bōo.

III N bōon naa ūka a daba nyāna in ben 'yerε, ka wō ben āgān pō, bu waa be āgān pō ε, n ba bōo ε, tiche Nāanmin bōo naa.

IV Nāanmin 'mōo wōn don be a wō tēε. Be le wō wōnō yelsu wōn kō tōo man nēε ε, yelsu nire na ba tara sor ūka wō man ε.

V A nire nyāna tō sōo 'yōo le n bōoro a yuor, n kō tōo bō a n māε yuor ε, ka maa balfosu tēε ba le ε.

VI Maa ūka in bon yuor gba, n kō i jol ε, bojūu yelmāε le in 'yerε. Tiche n bar a le, ka nire taa tierε a n yele gar a ala in maala bu a ala in ma 'yerε ε.

VII Le an na i ka n pōo a n māε 'mōofō sor, a yelwiilberε anyā jūu, ka a pāa kaara fika gōo na chooro ma a āgān pō, ka a kaara a Satan 'ye'yerε kaar, ka a ge ma.

VIII Gbɛɛ ata jaa lɛ n sɔɔr a n Soro ɩka wɔ vɔɔ a ɔɔɔ nyā bar ma.

IX Tiche ka wɔ 'yer kɔ ma, "A n wāɛfɔ sɛɛ fɔ naa, bojūu a n kpɛɔ ma sɛɛn kɔ a nɩɛ na bɔɔn ɩka wɔ bal naa." A lɛ jūu, ɩn bɔn yuor gar bon jaa a n balfɔsɩ pɔ, ka a Kɩrɩsɩto kpɛɔ pāa pɔɔ ma.

X Ala lɛ so a Yesu Kɩrɩsɩto jūu, n pɔɔ pɛl naa, a n balfɔsɩ pɔ, tɔbie pɔ, tuo pɔ, gefɔ pɔ, nɩ wɔmsɩ a jaa pɔ. Bojūu maa wa bal, lɛ lɛ n pāa ma kpɛmɛ.

XI N maal n māɛ jɔl, tiche a yɩn yele lɛ tɩɛ ma 'yɔɔ. Yɩ gba sɛɛn nɩ naa bɔɔlɔ ma yovɩla, bojūu n ba ɩ pɔɔr a nɩtɔn kpāɛn bala sɛ ɛ, ala ɩ n gba ba ɩ bon jaa ɛ.

XII A yelsɩ ala na ma ɩ a nɩtɔnsɩ jānɛ lɛ jānsɩ, tɔfersɩ nɩ nɛ'maa tɔmɔ. A anyāna lɛ n mɩ dɔɔ tara kānyir tɔn a yɩ sɛ.

XIII Pupuorbiir gbulsɩ ba boo lɛ dɔɔ gar yɩ, ka a ba ɩ ɩn ba dɔɔ ɩ tuor kɔ yɩ lɛ ɛ? Yɩ vɛ a n dɛɛr nyā kɔ ma.

XIV Pɔpāanyā, n chɔɔr baar ɩka n tɩ piir yɩ kaa, a gbɛɛ ata sɔɔ lɛ a nyā, n kɔ tɩ ɩ tuor kɔ yɩ ɛ. Bojūu a ba ɩ a yɩ bɔtarsɩ lɛ n bɔɔrɔ ɛ, tiche yɩn māɛ lɛ n bɔɔrɔ. Fɔɔ kaa bibiir maa bɔ gun a ba sāamɩne ɛ, tiche sāamɩne lɛ ma bɔ gun a ba bibiir.

XV A lɛ n pɔɔ na pɛl naa ka n sɔɔ bon jaa ɩn tara a yɩ nyevɔr jūu, 'matāan a maa māɛ wɔ jaa. Ala ɩ n nɔ yɩn yɔɔ jaa, yɩn 'lɔ na nɔ man bālāa bɩ?

XVI A lɛ an be, lɛ a chɛnɛ be, n ba dɔɔ ɩ tuor kɔ yɩ jaa ɛ. Tiche ɩn ɩ yɛ sɔɔ jūu, n den a yɛ yele nyɔɔn yɩ.

XVII N den a yɩ bɔkɔɔ tu a nɩbɛ bala ɩn dɔɔ tɔ a ba wa a yɩ sɛ bɩ?

XVIII N sɔɔr Titusɩ ɩka wɔ tɩ a yɩ sɛ, naa 'mataa tɔn a sɩ yɛbɛ ɩka ba 'mataa tɩ. Titusɩ den a yɩ bon kɔɔ bɩ? A ba ɩ a Nāanɩmɩn Sɩbɔ'yɛn 'lɔnɔ lɛ sɩ jaa tara na sɩ tɔnɔ a tɔbɔ'yɛn ɛ?

XIX Yɩ tɩɛr man tāa sɩ 'yɛɛ na 'yɔɔnɔ a sɩ māɛ a yɩ sɛ bɩ? Nāanɩmɩn niem lɛ sɩ 'yɛɛ na sɩ be a Kɩrɩsɩto

'yɔɔ, bon jaa sɩn maala, sɩ barmɩne a yɩ ākpāɛn 'yɔɔfɔ jūu lɛ.

XX Bojūu dābāɛ kɔrɔ ma naa ɩka maa wa tɩ, n kɔ tɩ nyɛ a yɩ be a lɛ ɩn bɔɔrɔ ɛ. Ka yɩ mɩ kɔ nyɛ ma ka n be a lɛ yɩn bɔɔrɔ ɛ. Dābāɛ chɛnɛ na kɔrɔ ma ɩka, jɛɛr, nyuur, suur nyɛfɔ, ootaa, yobɔyɛle, gagar yɛle, māɛ 'mɔɔfɔ nɩ buburfɔ be a yɩ pɔ ɛ.

XXI N lɛ joro na dābāɛ ɩka maa wa lɛb waara, Nāanɩmɩn wɔ maal ma ka n siir n māɛ a yɩ niem. Ka n tara pɔsɔɔ nɩ a nɩyɔɔ bala na dɔɔ maal a yeldɛɛr tɩ ba lɛb a ba tɩɛr yɩn a yɛle anyāna pɔ ɛ. Ban bɔnɔ gāna nɩ taa nɩ a ba pepe yelsɩ pɔ.

XIII

I Gbɛɛ ata nɩ nyā ɩn ben tɩɛ a yɩ piir kaa jie. Nɩtāa lɛ na sɛb a Nāanɩmɩn gān pɔ, "Nɩbɛ ayɩ bɩ ata dāasɩɛ ɩn yelmāɛ." (*Mosesɩ Gāma Na Tu Anūu 19:15*)

II A lɛ ɩn dɔɔ tɩ a gbɛɛ ayɩ sɔɔ, n dɔɔ gɔ yɩ. A 'yer bɔ'yɛn 'lɔnɔ lɛ n chɛnɛ gɔnɔ yɩ ɩn ba be a yɩ sɛ ɛ. Maa wa lɛb tɩ 'lɔ, n kɔ bar a bala na dɔɔ maal a yelbɩɛr bɩ a bala na wa bɩɛr maal ɛ,

III bojūu yɩn ben bɔɔrɔ ɩka yɩ bɔɔ ɩka a Kɩrɩsɩto lɛ tu a n 'yɔɔ 'yɛɛ. Waa bal na wɔ kɔ tɔɔ maal yɛle jaa faa a yɩ jie ɛ, tiche wɔ tara na kpɛɔ a yɩ pɔ.

IV Bojūu yelmāɛ jaa lɛ, ban dɔɔ kpa wɔ a daa ju, wɔ bal naa, tiche Nāanɩmɩn kpɛɔ lɛ vɛ naa ka wɔ nyɛ nyevɔr. Lɛ mɩ lɛ, sɩn mɩ bal naa a wɔ 'yɔɔ, tiche a Nāanɩmɩn kpɛɔ jūu, sɩn ben be na sɩ tɔnɔ kɔrɔ yɩ.

V Yɩ bɛɛr a yɩ māɛ kaa ɩka yɩ ben a sɔɔfɔ pɔ? Yɩ jɔɔr a yɩ māɛ kaa. Yaa bɔɔn ɩka a Yesu Kɩrɩsɩto ben a yɩ pɔ ɛ? Ka ala ba ɩ yɩ ɩn faa ɛ!

VI N bɔɔn naa ɩka yɩ bɔɔn naa sɩn ba ɩ faa ɛ.

VII Pɔpāanyā, Nāanɩmɩn lɛ sɩ sɔɔrɔ kɔrɔ yɩ ɩka yɩ taa maala yeldɛɛr jaa ɛ. A ta ɩ ka a nɩbɛ nyɛ fika sɩn ba tara chɛfɔ ɛ, tiche ka a ɩ yɩn lɛ maala

a le na tor, ala ı gba fika nıbe tıer ıka sı ın faa.

VIII Bojũu sı kũ tũo maal yele jaa tı pũn a yelmãe bar e, tıche a yelmãe yele tee le sı ma maal.

IX Sı puo pel naa, a sın na bal, tıche ka a yın kpẽme, na sı sũro a Nãanmın kũro yı ıka yı ta tara chefo e.

X A anyãna jũu le so ın ba be a yı sũ e, naa seere a yele nyã kũro yı. Maa wa tı, ka n taa ıre wa de a n kpẽo tãna nı yı e, a kpẽo a n Soro na kũ ma, wũ ıka n de sũon yı waa 'yer ıka n de sũon yı bar e.

XI Yeer, yı chıle, na yı mũro chiine niem. A baaraa lee. A n sũrfũ ın sũro yı nı nyã. Yı tara tıer bũ'yen, na yı kpıere nı nyã'maar. Ka a Nãanmın na ı a nõfo sũo nı a nyã'maar sũo, na ben a yı sũ.

XII Yı puor puor taa nı popel.

XIII A Nãanmın nıbe ba jaa puoro yı naa.

XIV A sı Soro Yesu Kırısıto wãefo, nı a Nãanmın nõfo, nı a Nãanmın Sıe nebũ'yen, a be a yı jaa jaa sũ.

A PƆƆL GĀN WŪN SĒB KŪ A NĀANMĪN PUORBO NA BE A GALATIYA

I Maa PƆƆl na ɪ a nɪtŋnāa, a ba ɪ nɪsaal lɛ ir ma bu nɪsaal kpɛɔ pɔ lɛ ɛ, tɪchɛ a yin a Yesu Kɪrɪsɪto nɪ a Sāa Nāanmɪn sɛ, na sāt wɔ a kūu pɔ.

II A yɛɛr bala na be a ka a n sɛ, sɪ jaa lɛ sɛɛrɛ a gān nyā kɔrɔ a pupuorbiir gbulsɪ bala na be a Galatiya paal pɔ.

III Wāɛfɔ nɪ nyā'maar na yi a sɪ Sāa Nāanmɪn nɪ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ a be a yɪ jie.

IV 'Lɔ lɛ de a wɔ mǎɛ tɪr a sɪ yɛlbier jūu ɪka wɔ faa sɪ a dɪna yɛlbier pɔ tun a lɛ na ɪ a sɪ Sāa Nāanmɪn bɔfɔ.

V Wɔ nyɛrɛ tɪr bɪbir nɪ bɪbir jaa. A ɪ a lɛ.

VI A 'maa man nɛɛ nɪ a lɛ yɪn lɛɛb puor 'yɔɔ a nɪrɛ 'lɔ na bɔɔl yɪ tun a Kɪrɪsɪto wāɛfɔ pɔ, tɪ na yɪ lɛ lɛɛb turo 'yɛr nɔɔ yuo.

VII A 'yɛr nɔɔ yuo jaa ba lɛ be be go ɛ, tɪchɛ bamɪnɛ nyɔnyɔɔnɔ naa a yɪ tɪɛr na ba bɔɔrɔ ɪka ba nyɔɔ a Kɪrɪsɪto 'yɛr nɔɔ lɛɛb ka wɔ be wɔ yɔ.

VIII Ala sɔɔ ɪ sɪn gba lɛ, bu ka malaka lɛ wa yɪ saaju wa mɔɔl kɔ yɪ a 'yɛr nɔɔ 'lɔ na ba tu a lɛ sɪn mɔɔl kɔ yɪ ɛ, a nɪnyɪnɛ 'lɔ wɛ naa!

IX Nɪtāa lɛ sɪn dɔɔ de nie 'yɛr kɔ yɪ, pɔpāanyā n lɛ bɔɔ 'yɛrɛ go. Ala nɪrɛ āsɔɔ jaa wa mɔɔlɔ na 'yɛr nɔɔ yuo kɔrɔ yɪ, na ba tu a lɛ sɪn mɔɔl kɔ yɪ a yɪ sɔɔ ɛ, a nɪnyɪnɛ 'lɔ wɛ naa.

X Nɪsaal lɛ n bɔɔrɔ ɪka wɔ kɔ ma sɔr bu Nāanmɪn? Bu nɪsaal pɔɔr lɛ n bɔɔrɔ ɪka n pɛl? Maa ta chɛnɛ bɔɔrɔ ɪka n pɛlɛ nɪsaal pɔɔ, n kɔ naa ɪ a Kɪrɪsɪto tɔtɔnɔ ɛ.

XI N yɛɛr, n bɔɔrɔ naa ɪka yɪ bɔɔ a par ɪka a 'yɛr nɔɔ 'lɔ ɪn mɔɔl kɔ yɪ ba yi nɪsaal sɛ ɛ.

XII A ba ɪ nɪsaal pɔ lɛ n tu tɪ nyɛ wɔ ɛ, bu nɪsaal lɛ jān ma ɛ, tɪchɛ a Yesu Kɪrɪsɪto lɛ ir wiil ma.

XIII Yɪ wŋn a lɛ ɪn dɔɔ chɛnɛ puoro a Juu nɪbɛ puorfɔ, naa mɔɔ nɪbir gere a bala na turo a Yesu Kɪrɪsɪto, naa bɔɔrɔ ɪka n sɔɔ ba bar.

XIV N bɔɔ gar a Juu nɪbɛ bala ɪn 'mataa pɔl, tɪchɛ ka a ɪ ma nɪbijɛ nɪ a n sǎakpāmɪnɛ puorfɔ.

XV Tɪchɛ an ɪ Nāanmɪn lɛ dɔɔ de nie kaa ir ma tɪchɛ ka ba wa dɔɔ ma, na wɔ bɔɔl ma tun a wɔ wāɛfɔ pɔ, a ɪ won pɔpɛl,

XVI ka wɔ ir a wɔ Bie wiil ma, ka na mɔɔl a wɔ 'yɛr a bala na ba ɪ a Juu nɪbɛ pɔ. N ba sɔɔr nɪrɛ jaa kaa ɛ,

XVII bu do be a Jerusalem a bala na dɔɔ ma nie ɪ a nɪtŋnɪ sɛ ɛ, tɪchɛ n tɔɔ tor chɛn Arabɪya a dɛdɛɛ a lɛ nɛ, a lɛ puor lɛ n pāa lɛɛb chɛn a Damaskus.

XVIII Yuom ata na wa po, n pāa don be a Jerusalem ɪka n tɪ bɔɔ a Pita, naa jɛ a be a wɔ sɛ maal ber pie nɪ anūu (15).

XIX Tɪchɛ n ba nyɛ a nɪtŋnɪ āsɔɔ jaa ɛ, ka Jemɛsɪ na ɪ a sɪ Soro yɛbɛ tɛɛ ba lɛ ɛ.

XX Yɛlmǎɛ jaa lɛ n 'yɛrɛ kɔrɔ yɪ a Nāanmɪn niem ɪka, a yɛlɛ nyā ɪn sɛɛrɛ kɔrɔ yɪ ba ɪ jir ɛ.

XXI A lɛ puor, n lɛ chɛn Siriya nɪ Sɪlɪsɪya paal pɔ.

XXII A pupuorbiir gbulsɪ bala na be a Judiya a Kɪrɪsɪto 'yɔɔ, ba bɔɔ ma ɛ.

XXIII A n yɛlɛ tɛɛ lɛ ba wɔ ɪka, a nɪrɛ 'lɔ na dɔɔ gere sɪ, pɔpāanyā 'lɔ mǎɛ lɛ pāa mɔɔlɔ a 'yɛr 'lɔ won ta dɔɔ bɔɔrɔ ɪka wɔ sɔɔ bar,

XXIV na ba pɛɛ Nāanmɪn yuor a maa jūu.

II

I Yuom pie nɪ anaar (14) na wa po, maa nɪ Banabastɪ lɛ don be a Jerusalem naa tara Titustɪ mɪ pɔɔ.

II N don be a Jerusalem bojūu Nāanmɪn lɛ ir wiil ma ɪka n tɪ man kɔ ba a 'yɛr nɔɔ 'lɔ ɪn mɔɔl kɔ a bala na ba ɪ a Juu nɪbɛ ɛ, tɪchɛ a bala na

ι a nɪdierbe tɛɛ lɛ n dɔɔ sɔɔl man a yele anyāna kɔ. A n dābāɛ lɛ ɪka n taa wa jo pɔɔɔ ɛ.

III Tɪche a Titusɪ gba mɪ na dɔɔ be a n sɛ, na waa ι a Juu nɪɛ ɛ, baa fir wɔ ɪka wɔ ηmaa a yɔɔɔ ɛ.

IV A yele nyā lo naa bojūu a yɛɛɛ bamɪne na ι jir ηmarba fɔɔl kpe ɪka ba tɪ jɔɔɔ kaa a lɛ sɪn so a sɪ māɛ a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ, ka ba na maal sɪ ka sɪ ι gbāgbaar.

V Saa sɔɔ ba bālāa jaa ɛ, ka a 'yer nɔɔ nyā na ι a yelmāɛ na be a yɪ sɛ sɔɔ jaa.

VI A bala a nɪbe na tɪɛɛ ɪka bala lɛ ι a nɪyɔɔnsɪ, tɪche a lɛ ban be maa ba nyɛ a ba tɛɛ taa ɛ. Nāanɪmɪn ba kaara nɪsaal nie tɪ tɔɔɔɔ a wɔ 'yer ɛ. A nɪdierbe bala ba 'yer 'yer jaa lɛ pɔɔ a maa 'yer 'lo pɔɔ ɛ.

VII Tɪche ban wa bɔɔɔn an ι yelmāɛ ɪka Nāanɪmɪn lɛ de a 'yer nɔɔ nyā kɔ ma ɪka n mɔɔl kɔ a bala na ba ι a Juu nɪbe ɛ, nɪtāa lɛ a Nāanɪmɪn na de a 'yer nɔɔ nyā kɔ a Pita ɪka wɔ mɔɔl kɔ a bala na ι a Juu nɪbe.

VIII Nāanɪmɪn lɛ tɔ a wɔ tɔmɔ tu a Pita pɔɔ maal wɔ ɪka wɔ ι a Juu nɪbe nɪtɔnāa, 'lo lɛ mɪ tɔ a wɔ tɔmɔ tu a maa pɔɔ tɔ ma ɪka n chen a bala na ba ι a Juu nɪbe pɔɔ.

IX A Jemesɪ nɪ a Pita nɪ a Joɔɔn ban dɔɔ bɔɔɔn fɪka lue, ban wa nyɛ bɔɔɔn a wāɛfɔ 'lo a Nāanɪmɪn na kɔ ma, ba de sɪn nuur ayi nɪ nebɔ'yen maa nɪ a Banabasɪ, na ba wiil ɪka sɪ tara na nebɔ'yen, na ba sɔɔ ɪka sɪ chen a bala na ba ι a Juu nɪbe pɔɔ tɪche ka ba mɪ chen a bala na ι a Juu nɪbe pɔɔ.

X Yele bɔ'yen ban 'yer kɔ sɪ lɛ ɪka sɪ tɪɛɛ a nɔn dɛme. A yele nyā nɪ wɔ ju mɪ lɛ n mɪ mɔɔ nɪbir ɪka n maal.

XI A Pita na wa tɪ wa a Antiok, n gɔ wɔn a nɪyɔɔ niem bojūu wɔ maal bɔɔɔ chāa pɔɔ.

XII Sɛɛɛ tɪche ka a nɪbe bamɪne yi a Jemesɪ sɛ wa, 'lo nɪ a bala na ba ι a Juu nɪbe ɛ, ma 'mantaa dire. Tɪche ban wa wa baar, wɔ oon wɔ māɛ yin a ba pɔɔ, bojūu wɔ joro na a bala na ι a yɔɔnmarba dābāɛ.

XIII A Juu nɪbe bamɪne pɔɔ wɔ naa a nɛɛɛ ayi yele nyāna pɔ, ka a Banabasɪ gba tɪɛɛ mɪ bɪbur a ba yele nyāna jūu.

XIV In wa nyɛ bɔɔɔn ɪka baa maala a lɛ na tor nɪ a yelmāɛ 'yer nɔɔ nyāna ɛ, n 'yer kɔ a Pita a ba jaa niem, "A fɔɔ in Juu nɪɛ, tɪ na fɔ kɪɛɛɛ fɪka a bala na ba ι a Juu nɪbe kaar ɛ. Nɪmɪne lɛ fɔn ι fir a bala na ba ι a Juu nɪbe ɛ, ka ba kɪɛɛɛ fɪka a Juu nɪbe?"

XV A sɪn ban dɔɔ ka sɪ ι Juu nɪbe, saa ι nɪyɔɔɔ na ι yelbe-ɪɛɛ kaar ɛ.

XVI Sɪ bɔɔɔn naa ɪka, nɪɛ ye le kɔ tɔɔ tor wɔn turo a nebinɪ jūu ɛ, tɪche a wɔ ye le na tor a Yesu Kɪrɪsɪto wɔn sɔɔ de jūu. Lɛ lɛ a sɪn mɪ gba sɔɔ de a Yesu Kɪrɪsɪto ka a sɪ ye le tor, ka a kɔ ι a nebināa sɪn turo jūu ɛ. Ala ι a nebināa tufɔ jūu lɛ, nɪɛ jaa ye le kɔ tor Nāanɪmɪn sɛ ɛ.

XVII "Ala ι sɪ mɔɔɔɔ naa ɪka a sɪ ye le a tor a Kɪrɪsɪto 'yɔɔ, tɪche ka a ι yelmāɛ ɪka a sɪn māɛ in yelbe-ɪɛɛ, ka ala be a lɛ, a Kɪrɪsɪto pɔɔɔɔ naa a yelbɪɛɛ 'yɔɔɔɔ bɪ? Yelmāɛ jaa, a ba ι lɛ lɛ ɛ!"

XVIII Ala ι n lɛ men a bonɪ ala in sɔɔ bar, n maal a lɛ wiil ɪka n in a nebināa sɔsɔɔɔɔ.

XIX Bojūu a tu naa a nebināa pɔ, ka n kɪ kɔ a nebināa, ka a lɛ na sɔɔ ma ka n be be kɔ Nāanɪmɪn.

XX Ba 'mantaa kpa maa nɪ a Kɪrɪsɪto a daa ju. A ba lɛ ι maa lɛ lɛ be be go ɛ, tɪche a Kɪrɪsɪto lɛ be a n 'yɔɔ. A nyɛvɔɔ nyā in pāa ben a āgān pɔ, n ben be nɪ a sɔɔfɔ in sɔɔ a Nāanɪmɪn Bie, 'lo lɛ nɔ ma, na wɔ de a wɔ māɛ kɔ ma.

XXI N ba 'yer ɪka a Nāanɪmɪn wāɛfɔ ba ι ɛ, bojūu ala ι nɪɛ na tɔɔɔn 'yer faa a wɔ māɛ a nebināa jūu, ka lɛ a Kɪrɪsɪto kūu ba tara tɔnɔ jaa ɛ!"

III

I A yɪn Galatiya jɔlɔ dɛme. An lɛ bɛl yɪ ka a nɔmɔ yɪ? A yɪ nɪbir lɛ ba nyɔɔ a Yesu Kɪrɪsɪto yɪn a nɪyɔɔ niem kpa a daa ju.

II Yele bɔ'yen lɛ n bɔɔɔɔ ɪka n bɔɔ yɪ a yɪ sɛ. Yɪ nyɛn a Nāanɪmɪn Sɪɛ a

nebināa yin turo bu a le yin wō na yi sōo?

III Yi lee bōo yē o. Yin piel a Nāanmūn siε, yi pāa bōoro naa ũka yi baar yin kpēo pō bu?

IV A yi dōoye difo ba le tara tōnō bu? Yelmāe a ba i pōro ε.

V Nāanmūn kō yin a wō siε ti tō ne'maa tōmō a yi pō, yin sōo a nebināa jūu bu yin sōo a le yin wō?

VI De man a Abraham kaa, wō "Sōon de Nāanmūn, ka a le vē ka wō i nitor." (A Pielfo Gān 15:6)

VII Bōo a par ũka a bala na sōo Nāanmūn le i a Abraham bibiir.

VIII A Nāanmūn gān dōo 'yer ũka Nāanmūn na 'yer faa a bala na ba i a Juu nibe ε, a ba sōofō jūu. Nāanmūn den nie 'yer a 'yer nōo kō a Abraham ũka, "A paalsi ba jaa na nyen sōofō tu a fō 'yōo." (A Pielfo Gān 12:3)

IX A le jūu, a bala jaa na sōo de na nyen sōofō pōo a Abraham pō. 'Lo le i a nire na tara sōofō.

X Bala jaa na d̄iel a nebināa tufō ben pō 'yōofō pō, bojūu a seb a Nāanmūn gān pō ũka, "Pō 'yōofō turo na a nire 'lo na ba turo a yelsi a jaa a nebināa gān pō ε." (Mosesi Gāma Na Tu Anūu 27:26)

XI A in yelmāe ũka nire jaa kō nye faa fō a Nāanmūn niem a nebināa 'yōo ε, bojūu "A nire 'lo na tara sōofō tor naa, won tara na nyevor na ba tara baarfō ε." (Habakuk 2:4)

XII A nebināa ba be sōofō pō ε, tiche "Nire 'lo na maala a le a nebināa na 'yer, na tara na nyevor." (Mosesi Gāma Na Tu Ata 18:5)

XIII Kirisito faa si naa a nebināa pō 'yōofō pō, na wō lieb i pō 'yōofō kō si, bojūu a seb a Nāanmūn gān pō ũka, "Pō 'yōofō turo na a nire 'lo na yool tiε ju." (Mosesi Gāma Na Tu Anūu 21:23)

XIV Wō faa si naa ka a sōofō ala a Abraham na nye, ka a bala na ba i a Juu nibe mi na nye tu a Yesu Kirisito 'yōo, ka a sōofō jūu, ka si nye a Nāanmūn siε netiraa.

XV N yeε, vē ka n de man a bibir jaa nyevor pō, nire wa faa 'yer 'yer

bin baar, nire jaa maa le 'yer 'yer dōol ε, bu ũmaa bar ε. Le ni wō ju mi le a netiraa.

XVI Nāanmūn dōo tir a wō neε kō Abraham ni a wō bir. A Nāanmūn gān ba 'yer ũka bōbie ε, naa wiil fika biyōo ε, tiche wō 'yer ũka, "A fō bir," (A Pielfo Gān 12:7) Nibō'yen tee le, 'lo le i a Kirisito.

XVII Maa 'yer ni nyā ũka a nebināa na wa a yuom kōor anaar dōol lijer ni pie (430) puor ba sōo a netiraa 'lo a Nāanmūn na dōo 'yer ε, na wō sōo a netiraa ε.

XVIII Ala i a bonst ala sin wa nye a Nāanmūn sē i naa a nebināa tufō jūu le, a ba le i a netiraa ye le go ε, tiche an i a Nāanmūn wāefō le wō de tir neε kō a Abraham.

XIX Bo le so Nāanmūn na wa bier tir a nebināa? Wō p̄son 'yōo ban ba sōo jūu ti t̄an a sōo 'lo a Bir 'lo won tir a neε na wa. A malakasi le waan a nebināa nyā, tiche Mosesi na i a 'ma'maala le be a ba chara pō.

XX 'Ma'maala maa ara kō gbul bō'yen ε, tiche Nāanmūn 'lo in bō'yen tee.

XXI Ka a le wiil ũka a nebināa sōon a Nāanmūn netiraa ala bar bu? Kai. Ala i a nebināa koro na nire nyevor, nire jaa na in nitor tu a nebināa jūu.

XXII Tiche a Nāanmūn gān 'yer ũka a yelbier nyōon a wer nibe ba jaa pōo die pō, ka a le a Nāanmūn na tir a neε kō a bala na sōo de a Yesu Kirisito na nye.

XXIII Sere tiche ka a sōofō wa wa, si dōo i a nebināa n̄p̄oors̄i, naa pōo si ti t̄an a sōo 'lo a sōofō na wa nyir.

XXIV Nāanmūn kon a nebināa sor ka wō na de si nie chiin a Kirisito sē, ka si na nye faafō tu a sōofō pō.

XXV Pōpāanyā a sōofō na wa ti wa, saa le chene be a nebināa p̄ilem ka wō kaara si ε.

XXVI Yi jaa in Nāanmūn bibiir yin sōo Yesu Kirisito jūu,

XXVII bojūu ba so yin a Nāanmūn kōo 'yōo a Kirisito pō, ka wō pōo yi fika fōbaa.

XXVIII Ka bamune ba le i Juu nibe bu baa i Juu nibe ε, ka bamune mi

ɪ gbāgbaar bu ka bamine ɪ sumine ε, ka bamine ba le ɪ dɔɔr bu mi ɪ pɔɔɔ ε. Bojūu yi jaa un bō'yen a Yesu Kırısıto 'yōɔ.

XXIX Ala ɪ yi un a Kırısıto sofo, yi pāa un a Abraham bir, na yi pɔɔ a Abraham na di a Nāanmın nābonsı ala won tır a neε kɔ wɔ.

IV

I A maa 'yer nı nyā, a bōdire bie gba won ɪ bibile, tiche waa be wɔ yō nı a gbāgbaa ε, an sɔɔ ɪ 'lo le so a bonst a jaa.

II Gugurbo nı a kpāen dēme ma pire naa bie nyāna tı tān a sɔɔ 'lo a sāa na 'yōɔ.

III Le nı wɔ ju mi le, sın dōɔ ɪ a bibiir, sı dōɔ ɪ a wer gbāgbaar be kpāen bonst pīlem.

IV Tiche a sɔɔ na wa ta, Nāanmın tōn a wɔ Bie ka pɔɔ dɔɔ wɔ tun a nebināa pɔ,

V ka wɔ na faa a bala na be a nebināa pīlem, ka sı tara sɔr ɪ a wɔ bibiir.

VI Yın ɪ a Nāanmın bibiir jūu, Nāanmın tōn a wɔ Bie sıε ka wɔ wa kpe a sı nyān pɔ a sı ma bɔɔɔ wɔ, sı Sāa.

VII A le jūu, yaa le chene ɪ gbāgbaar ε, tiche yi un a wɔ bibiir. Yın ɪ a wɔ bibiir baar, yi un a wɔ bōdirbe.

VIII A kōro yın ba dōɔ bōɔ Nāanmın ε, yi dōɔ ɪ gbāgbaar kɔ a tibe ala yın ba bōɔ ε.

IX Tiche pōpāanyā yın bōɔ Nāanmın bu Nāanmın na wa bōɔ yi baar, ηmine le a le ɪ ka yi lıeb a yi tıer 'yōɔ a bonst ala na bal ka a ba turfɔ ɪ pōsōɔ? Yi chene na bɔɔɔ ɪka yi le ɪ a ba gbāgbaar bu?

X Yi tara na bibir pēnstı, nı chuur pēnfostı nı sōɔstı nı yuomɔ pēnfostı.

XI Dābāe kpe ma naa, ka n tıer ɪka a maa tōmō un tō a yi pɔ un pɔɔɔ.

XII N yeer, n sɔɔɔ yi naa, yi be a le un be, bojūu n mi dōɔ be a le yın be. Yaa maal ma yelbier jaa ε.

XIII Yi bōɔn naa an ɪ baal jūu le so ka n dōɔ nie mɔɔl a 'yer nōɔ kɔ yi.

XIV A maa baal gba na dōɔ ɪ beer kaa kɔ yi tiche yaa tɔr ma bar ε, yi sɔɔn de ma Nāanmın malaka kaar, fika Yesu Kırısıto.

XV Bo le ɪ a yi chılfɔ? In tōɔ 'yer yelmāe ɪka ala ɪ yın taa tōɔ maal a le, yın taa loor a yi nıbie kɔ ma.

XVI Pōpāanyā n un a yi dōsɔɔ un 'yer a yelmāe kɔ yi bu?

XVII A nıbe bala na bɔɔɔ ɪka yi wa a ba sē, a ba tıer ba vıel ε. A le ban bɔɔɔ le ɪka yi ηmaa yi na yi ɪ sōɔfɔ kɔ ba.

XVIII A vıel na ɪka yi tara sōɔfɔ sōɔ, ala ɪ a le yın tıer vıele na, na yi ma maala a le sōɔ jaa, tiche ata ɪ fika maa wa be a yi sē tεε ε.

XIX N yeer, a yi yele wōnō ma naa fika pɔɔ na dɔɔɔ bie kaar, tı ta a sōɔ 'lo yın be a le a Yesu Kırısıto na be.

XX N ta bɔɔɔ naa fika n be a yi sē a pōpāanyā naa ta lıeb a n kɔkɔr bojūu a yi yele wōnō ma naa.

XXI Yi 'yer kɔ ma, a yın bala na bɔɔɔ ɪka yi ɪ a nebināa turbo, yaa bōɔ a le a nebināa na 'yerε bu?

XXII A seb a Nāanmın gān pɔ ɪka, Abraham tara na bibiir ayı, a gbāgbaa pɔɔ le dɔɔ a āsɔɔ, ka a sumine mi dɔɔ a āsɔɔ.

XXIII A bie 'lo na ɪ a gbāgbaa pɔɔ bie, ba dɔɔ won tu a le nısaal na guor, tiche a 'lo mi na ɪ a sumine bie, ba dɔɔ won tun a Nāanmın netıraa pɔ.

XXIV Sın tōɔ de a pɔɔɔ banyāna ayı man netırsı ayı. Haga le dɔɔ a gbāgbaa bibiir. 'Lo le ara kɔ a netıraa 'lo a Nāanmın na maal a Sinai Tōɔ ju.

XXV Haga ara na kɔ a Sinai Tōɔ na be a Arabıya fika a dına Jerusalem, bojūu 'lo le dɔɔ a wɔ bibiir ka ba ɪ a nebināa gbāgbaar.

XXVI Tiche a Jerusalem 'lo na be a saaju son wɔ māe, 'lo le ɪ a sı ma.

XXVII Bojūu a seb a Nāanmın gān pɔ ɪka, "Tara pupel, a fōɔ pɔɔ abbaa, na ba dɔɔ bibiir ε. Yiele ηmiere nı chelsı, fōɔ nyā na ba wō bie dɔɔfɔ tuo ε. A pɔɔ nyā na ba dōɔ dɔɔ ε,

bojūu a wu bibiir waan gar a pɔɔ 'lo na kul sɪrɛ.”

(*Isaiya 54:1*)

XXVIII Pöpāanyā, yin a n yɛɛr, yi kaara fika a Isaaki na i a Nāanmɪn netɪraa bibiir.

XXIX A sɔɔ 'lo ban dɔɔ a bie 'lo a āgān pɔ, wu ge naa a bie 'lo ban dɔɔn a Nāanmɪn Sɪɛ kpɛɔ. Lɛ mɪ lɛ a pöpāanyā.

XXX Tɪchɛ bo lɛ a Nāanmɪn gān 'yer? “Dii a gbāgbapɔɔ nɪ a wu bie bar, bojūu a bie 'lo na i a gbāgbapɔɔ bie kɔ 'mataa din a Nāanmɪn nābonsɪ nɪ a bie 'lo a sumɪne na dɔɔ ɛ.”

(*A Pielfɔ Gān 21:10*)

XXXI A lɛ jūu n yɛɛr, saa i a gbāgbaa pɔɔ bibiir ɛ, tɪchɛ sɪ ɪn a pɔɔ sumɪne bibiir.

V

I A Kɪrɪsɪto faa sɪ naa, ala lɛ so ka sɪ so sɪ mǎɛ. A lɛ jūu, yi pāa ara kpɛɔ na yi ta lɛ de yi mǎɛ 'yɔɔ gbāgbaa tɔmɔ pɔ ɛ.

II Yi 'yɔɔ a n 'yerbie jānɛ. Maa Pɔɔl lɛ 'yerɛ kɔrɔ yi ɪka ala i yi ŋman a yi yɔɪ, a Kɪrɪsɪto kɔ tara tɔnɔ kɔ yi ɛ.

III N lɛ bɔɔ 'yerɛ kɔrɔ yi yelmǎɛ jaa ɪka nɪrɛ 'lo jaa na ŋmaa yɔɔr tara na sɔr ɪka wu sɔɔ a Juu nɪbɛ nɛbinsɪ a jaa.

IV A yin bala na bɔɔrɔ ɪka yi nyɛ faafɔ tu a nɛbināa 'yɔɔ, ŋmaan yi a Kɪrɪsɪto 'yɔɔ, yi ŋmaan yi a Nāanmɪn wǎɛfɔ pɔ.

V Tɪchɛ a sɔɔfɔ jūu, sɪ chɪlɛ na nɪbijɛ ɪka sɪn nyɛn a Sɪɛ tɪɛrtɔ jɪɛ yeltɔrsɪ.

VI A Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ, ka nɪrɛ ŋmaan yɔɔr bu ka waa ŋmaa yɔɔr ɛ, a ba wiil yɛlɛ jaa ɛ. A yɛlɛ 'lo na fɛr lɛ ɪka sɔɔfɔ na wɪlɛ wu mǎɛ tun nɔfɔ pɔ.

VII Yi dɔɔ joro jovɪla, an lɛ ŋmaa yi sɔr ɪka yi ta sɔɔ a yelmǎɛ ɛ?

VIII A sɔɔrfɔ nyā bɔrɔ ba yi a nɪrɛ 'lo na bɔɔl yi sɛ ɛ.

IX Fɪka dābɪl bālāa na ma vɛ ka jɔ vɔ, lɛ lɛ yɛlɛ jaa pɔɔr bilɛ ma sɔɔ yɛlyɔɔ.

X N tara na sɔɔfɔ a sɪ Soro 'yɔɔ ɪka yi kɔ tɪɛr tɪɛr yuo ɛ. A nɪrɛ 'lo jaa na vɛ ka a yi tɪɛr va vɪrɛ na nyɛn gefɔ.

XI N yɛɛr, ba kɔ ge ma ɛ, ala i n 'yer yɔɔr ŋmaafɔ 'yer. A lɛ wiil ɪka a Yesu daa suur difɔ baar naa.

XII In naa bɔɔrɔ na ɪka a bala na ba vɛ ka a yi tɪɛr gāna jibɔ'yɛn nɪ a ba yɔɔr ŋmaafɔ yɛlɛ ɛ, ba ŋmɛ a ba mǎɛ lāma.

XIII Yin a n yɛɛr Nāanmɪn na bɔɔl ka yi so yi mǎɛ, tɪchɛ yi ta de a yi mǎɛ sofɔ nyāna maala nɪ yɛlbɪɛr ɛ, tɪchɛ yi de a mǎɛ sofɔ nyā, na yi tɔnɔ kɔrɔ taa nɪ nɔfɔ.

XIV A Nāanmɪn nɛbinsɪ a jaa, ba den sɛb 'yerbibɔ'yɛn tɛɛ, “Nɔ a fɔ tɔ sɔɔ a fɔ mǎɛ kaar.”

(*Mosesɪ Gāma Na Tu Ata 19:18*)

XV Yin maa wa sɔɔ dɔnɔ taa na yi ɔɔrɔ taa, yi bɔɔnɔ sɔ, na yi taa sɔɔ taar ɛ.

XVI A lɛ jūu, n 'yerɛ na kɔrɔ yi ɪka yi kpɪɛrɛ lɛ a Nāanmɪn Sɪɛ na wɪlɛ, na yi ta maala a lɛ a āgān na bɔɔr ɛ.

XVII Bojūu bon 'lo a āgān na bɔɔrɔ ba i a bon 'lo a Nāanmɪn Sɪɛ na bɔɔr ɛ. Bon 'lo a Nāanmɪn Sɪɛ mɪ na bɔɔrɔ ba i a bon 'lo a āgān mɪ na bɔɔr ɛ. A ma jɛɛrɛ nɪ taa na a na ŋmaa yi sɔr ka yi kɔ tɔɔ maal a lɛ yin bɔɔr ɛ.

XVIII Tɪchɛ ala i Nāanmɪn Sɪɛ ben a yi pɔ, yaa lɛ chɛnɛ i a nɛbināa gbāgbaar ɛ.

XIX A āgān bɔbɔɔrsɪ ma gān chāa pɔ, ala lɛ a anyāna sɛfɔ, nɪ dɛɛr maalfɔ, nɪ jɔl dāɛn,

XX nɪ tɪbɛ puorfɔ, nɪ soyele, nɪ 'laarfɔ, nɪ nɛchɪrɛ, nɪ nyuur, nɪ suur, nɪ mǎɛ 'mɔɔfɔ, nɪ ootaa,

XXI nɪ nyuur, nɪ dāa buufɔ, nɪ dānyugbulo, nɪ a ala na nyɛtāan a anyāna. N kpāana yi naa nɪtāa a lɛ ɪn dɔɔ de nɪɛ kpāa yi ɪka, a bala na maala a anyāna, kɔ kpe a Nāanmɪn nāalɔɔ pɔ ɛ.

XXII Tɪchɛ anyā lɛ i a Nāanmɪn Sɪɛ wɔmɔ, nɪ nɔfɔ, nɪ chɪlfɔ, nɪ nyā'maar, nɪ kānyir, nɪ nɪbaal kaafɔ, nɪ vɪla maalfɔ, nɪ yelmǎɛ,

XXIII nɪ jomm ɪfɔ, nɪ mǎɛ nyɔɔfɔ. Nɛɛ jaa ba be be gar a anyāna ɛ.

XXIV A bala na be a Yesu Kırısıto 'yõõ kpan a ba ägân nı a wõ vɔlaa a daa ju.

XXV Ala ı sun nı a Nāanmın Sıe le 'mataa kpıere, yı vë ka sun nı a 'lo 'mataa chiine.

XXVI Yı ta vë ka sı wile sı mǎe na sı 'yõõnõ taa suur, tara taa nı nyuur ε.

VI

I N yeer, ala ı äsõõ wa maal yelbier bõr a sɔõfõ sõr pɔ, fõõ nyǎ na tara a Nāanmın Sıe, tɔõ wõ 'yõõ a sõr pɔ nı mǎe siirfõ. Tıche gu a fõ mǎe na fõ mı taa lo a beer kaa pɔ ε.

II Yı tuoro taa a yelwõnsı. Yın wa ıre a le, yı turo naa a Kırısıto nee.

III Ala ı nıre wa tıer ıka wõ ın bon kõõ a sõõ 'lo wõn ba ı bon jaa ε, wõ mǎe le wõ bele.

IV Nıre jaa wõ ma beer a wõ mǎe tõmõ kaa tı na wõ pǎa chıere a nyǎa na wõ ta de a wõ tõmõ mana nı a wõ taaba tõmõ ε.

V Bojũu äsõõ na ma tuon a wõ mǎe tuor.

VI A bala ban wiil, ba mı põ a ba bõtarı kũ a bala na wile ba.

VII Yı ta bele yı mǎe ε, nıre kũ tõõ la Nāanmın ε. A bon 'lo fõn bõr, 'lo le fõn nıma.

VIII Fõõ nyǎ na bõr a ala na ı a ägân vɔlaa, fõn nıman bõdebe. Ala ı fõ bõr a ala na pele a Nāanmın Sıe pɔõ, na tun a Sıe pɔ nıma nyevõr na ba tara baarfõ ε.

IX Yı ta vë ka sı bal nı vıla maalfõ ε, bojũu sın nıma naa a nımafõ sõõ, sın baa wa tee bar ε.

X A le jũu, sın wa nye vuo, yı vë a sı de maal vıla kũ nıre jaa, na sı mõ maal yõõ jaa kũ a bala na be a sɔõfõ pɔ.

XI Maa wa seere nı a maa mǎe nũu, nye le a sebie na ma ı a bere jǎ.

XII A bala na bõõrõ ıka ba wile a ba mǎe a ägân pɔ, bala le bõõrõ ıka ba fir yı ka yı nıma a yõı. A ye le 'lo yõõ ban ıre a le, baa bõõrõ ıka ba nye gefõ a Kırısıto daa jũu ε.

XIII A bala gba mı na nıma a yõı ba turo a nebinǎa ε, tıche ba bõõrõ naa ıka yın yı nıma a yı yõı ka ba na chıere nyǎa ıka bala le nıma yı.

XIV N taa ıre wa chıere nyǎa bon jaa 'yõõ ka ala ba wa ı a sı Soro Yesu Kırısıto daa ba le ε. A le jũu le so, ka a wer nyǎ ju ba tara tõnõ kũ ma ε, ka mı ba ı bon jaa kũ a wer ε.

XV Ala ı nıre nımaan yõõr bı ka 'lo ba nımaa yõõr ε, a ba wiil ye le jaa ε, tıche a le na see le ıka nıre wõ nye dõõ paalaa.

XVI A bala jaa na turo a sõr nyǎna, nyǎ'maar nı nıbaal kaarfõ wõ be a ba se. Ba la le a Nāanmın kaa ır.

XVII An yı a põpǎanyǎ chiine, nıre jaa wõ ta le 'yõõ ma ye le go ε, bojũu a Yesu felsı ben a n ägân pɔ.

XVIII N yeer, ka a sı Soro Yesu Kırısıto wǎefõ, a be a yı sıur pɔ. A ı a le.

A PƆƆL GĀN WŪN SĒB KŪ A NĀANMĪN PUORBO NA BE A EFESUS

I Maa PƆƆl a NāanmĪn na sƆƆ ka n ɪ a Yesu Kırısıto nıtōnāa le sere kuro a yin na ɪ a NāanmĪn nibe be a Efesus na yi sƆƆ de a Yesu Kırısıto.

II Wāefo ni nyā'maar na yi a sɪ Sāa NāanmĪn ni a sɪ Soro Yesu Kırısıto sē a be a yi sē.

III Pefo wo ta a NāanmĪn, 'lo le ɪ a sɪ Soro Yesu Kırısıto Sāa. Wun de a Sɪe yelsōn a jaa na be a saaju na wo sōon sɪ, sɪn be a Kırısıto 'yōƆ jūu.

IV Bojūu wo dōƆ ir sɪ 'yōƆ a Kırısıto pƆ, tɪ na wo wa maal a wer ka sɪ na ɪ cheche na sɪ kō tara chefɔ a wo niem ε, a wo nōfo jūu.

V NāanmĪn den nie ir sɪ ka sɪ ɪ a wo bibiir tu a Yesu Kırısıto 'yōƆ. A ɪ naa a wo bɔfo naa pel a wo pɔ.

VI Ala le so a sɪ peere a NāanmĪn maal vɪla kpēe nyā won maal sɪ na wo kɔ sɪ a wo Binōnāa.

VII A wo 'yōƆ le sɪ nye faafɔ tu a wo jāi jūu. Sɪ nyen vē kɔfo, an ɪ a NāanmĪn wāefɔ berma naa.

VIII Wo maal sɪn vɪla tɪ pōn bar, na wo kɔ sɪ par bōfo ni yē a jaa.

IX An ɪ wo vēn ka sɪ bōƆ a yelsɔlaa na be a wo tier pƆ, a ala won buro ɪka wo maal a Kırısıto 'yōƆ.

X Ka a ɪ sɪre ɪka, won kaal a bonsɪ a jaa na be a saaju ni ala na be ka a tēe lōƆ taa ka a nɪkpēe bō'yen kaara ba, 'lo le ɪ a Kırısıto.

XI A wo 'yōƆ le NāanmĪn ir sɪ, wo kāan ir sɪ a le na ɪ a wo potier na won maal yeke a jaa ka a ɪ a le won buro.

XII A ɪ naa le, ka a sɪn na ɪ a nɪdōƆ na tara a Yesu a sɪ tier tɪe jie ka ban peere a NāanmĪn.

XIII A yin mi dōƆ pɔ a Kırısıto pɔ a sōƆ 'lo yin wō a yelmāe 'yer nōƆ, a 'yer nyā na ɪ a yi faafɔ 'yer. Yin wa

sƆƆ de wo, NāanmĪn den a wo Sɪe 'lo won dōƆ tir a nee 'yōƆn yi jāne.

XIV A Sɪe nyā le ɪ a telma ɪka sɪn nye naa ala NāanmĪn na tir a wo nee na wo faa a bala na ɪ a wo nibe a sɪ peere wo.

XV A nyā jūu le so, maa na wō a yi yeke a le yin sƆƆ de a sɪ Soro Yesu ni a le yin nō a NāanmĪn nibe.

XVI N ma dāna na NāanmĪn a yi jūu, naa soro NāanmĪn kuro yi.

XVII Naa cheke soro a tier Sāa, 'lo le ɪ a NāanmĪn a Yesu Kırısıto na turo a wo nee ɪka wo kɔ yi a Sɪe yē, na wo wiil yi a wo māe yelwiilsi, ka yi bōƆ wo jaa cheche.

XVIII N soro na NāanmĪn ɪka wo chilō a yi tier, ka yi bōƆ a tier tɪe 'lo jūu won bɔl yi, ka yi kō tara baal ε, tɪ na yin tɪ de a wo 'yōfo nābomo won tir nee kɔ a wo nibe.

XIX A wo kpēƆ na gar a jaa kɔ a sɪn na sƆƆ de wo, a kpēƆ nyāna le wo tōn a kpēƆ tōmō.

XX 'Lo le wo de sɪn a Kırısıto a kūu pɔ, na wo vē ka wo jāne a wo nūsōƆ jie be a saaju.

XXI Wo gar a tōfo a jaa, ni a kpāen dēme, ni a sigādaar ba jaa, ni a nibe ba jaa, a ba ɪ a bala na be be a dɪna tēe ε, tɪ a bala na wa be be daar kō.

XXII NāanmĪn den a bomo a jaa bin a wo gbēe pīlem, na wo ir wo ka wo ɪ a pupuorbiir gbulsɪ ba jaa ju,

XXIII na ɪ a wo āgān, ka ba seen wo jaa, 'lo le sēe ba jaa, a jiir a jaa.

II

I Yin 'lo, yi dōƆ kpi be a yi maal debe ni a yi yeldebe pɔ,

II ala pɔ le yi dōƆ be, na yi turo a wer nyā sɔi ni a 'lo na di a sesebe nāa Satan. A sɪe nyā le tōnō a bawōnsɪ pɔ.

III Sɪ jaa mi dōƆ be a le a ba kaar maala a le a āgān na buro, na sɪ turo a sɪ tier ni a āgān volaa. Ka a NāanmĪn suur mi dire ni sɪ a ba kaar.

IV Tiche a NāanmĪn nubaal na waa jūu, ka wo nō sɪ yɔƆ jaa.

V Wɔ maal sɪn ka sɪ 'mataa ir a Kɪrɪsɪto a kũu pɔ an ɪ sɪ dõɔ kpi a yeldɛbe pɔ, a wɔ wãɛfɔ lɛ wɔ faan sɪ.

VI Nãanɪmɪn 'mantaa sãɪn sɪ nɪ a Kɪrɪsɪto ka sɪ 'mataa jãnɛ nɪ wɔ be a saaju.

VII A ɪ naa ntõ ɪka a ber ala na waara ka wɔ na wiil sɪ a wɔ wãɛfɔ na ber ma nɪ a wɔ maal vɪla a Yesu Kɪrɪsɪto 'yõɔ.

VIII Bojũu a wɔ wãɛfɔ lɛ so yɪn nyɛ faafɔ tu a yɪ sɔɔfɔ pɔ, a ba yɪ a yɪ mãɛ sɛ ɛ, Nãanɪmɪn kɔfɔ lɛ.

IX A ba ɪ yɪn tõmõ kõɔ lɛ ka ãsɔɔ na chɛ nyãa ɛ.

X Sɪ ɪ naa Nãanɪmɪn nũu bõmaalsɪ won mɛ a Kɪrɪsɪto 'yõɔ, ka sɪn tõnõ tõsõn ala won de nie choɔr bar ka sɪ tõnõ.

XI A lɛ jũu, yɪ tɪɛr kaa a kõro a yɪn na ba ɪ a Juu nɪbɛ ɛ, ka a Juu nɪbɛ bɔɔlɔ yɪ a, yɔrwɔɔr dɛmɛ, tɪ bɔɔlɔ a ba mãɛ a yɔrɪmaar dɛmɛ, na ɪ a ãgãn nyã tɛɛ yɛlɛ.

XII Yɪ tɪɛr kaa a sõɔ 'lõnõ ɪka yaa bõɔ a Kɪrɪsɪto ɛ, ka yɪn yaa mɪ pɔɔ a Isɪral nɪbɛ pɔ ɛ, na yaa pɔɔ a nɛtɪrsɪ ala a Nãanɪmɪn na tɪr a wɔ nɛɛ kɔ a Juu nɪbɛ ɛ. Yaa tara tɪɛrtɔ jɪɛ ɛ, na yaa lɛ bõɔ Nãanɪmɪn ɛ.

XIII Yɪn bala na dõɔ jãa tɪchɛ põpãanyã, yɪ wa gbɔr a Yesu Kɪrɪsɪto na yɪ be a wɔ 'yõɔ a wɔ jãu jũu.

XIV Bojũu, a Yesu mãɛ lɛ ɪ a sɪ nyã'maar, na wɔ maal a nɪbɔrsɪ ayɪ ka ba ɪ bõ'yɛn, na wɔ nɪmɛr a dachɪn 'lɔ na dõɔ var a sɪ ɪ a dõdɛmɛ.

XV A Juu nɪbɛ nɛbɪnãa tara na chɪɛ yɔɔ, tɪchɛ Kɪrɪsɪto kũu sõɔn a jaa. A wɔ bɔfɔ lɛ ɪka wɔ vɛ ka a Juu nɪbɛ nɪ a bala na ba ɪ a Juu nɪbɛ ɪ nɪpaalaa bõ'yɛn, lɛ lɛ wɔ maal a nyã'maar.

XVI Wɔ 'maal Nãanɪmɪn kɔ ba ka ba ɪ bõ'yɛn. A kũu won kpi a daa ju lɛ wɔ de kɔn a ba 'laar taa.

XVII Wɔ wa mɔɔl naa a nyã'maar 'yɛr kɔ yɪn bala na jãa nɪ a bala na gbɔr.

XVIII Bojũu a tu naa a wɔ 'yõɔ ka sɪ tara sɔr na ta a Sãa sɛ nɪ a Sɪɛ bõ'yɛn

'lõnõ.

XIX A lɛ jũu, yaa lɛ chɛnɛ ɪ sãanba nɪ nɪyɔɔrsɪ go ɛ, tɪchɛ yɪn nɪ a Nãanɪmɪn nɪbɛ lõɔn tɛɛ na yɪ ɪ a wɔ yɪr dɛmɛ.

XX Ba mɪ mɛn dɔɔl a dachɪn par kparaa na ɪ a nɪtõnsɪ nɪ a 'yɛ'yɛrbɛ, ka a Yesu ɪ a sãlsɔɔ wɛɛ.

XXI A wɔ 'yõɔ lɛ a yɪr wɔ jaa choo taa na wɔ ɪ a Nãanɪmɪn puorfɔ yɪr chɛchɛ 'lɔ a sɪ Soro 'yõɔ.

XXII Bojũu yɪ jaa ɪ naa a Kɪrɪsɪto tɔɔr, ka wɔ mɪ mɛ yɪ 'matãan a yɪr nyã pɔ, ka Nãanɪmɪn Sɪɛ kɪɪɛɛ.

III

I Bon nɪ so ka n sɔɔrɔ Nãanɪmɪn kɔrɔ yɪ lɛ ɪka, n ben pɔɔfɔ dɪɛ pɔ bojũu ɪn mɔɔl a Yesu yɛlɛ kɔ a yɪn na ba ɪ Juu nɪbɛ ɛ.

II Sɪɛ jaa lɛ yɪ wõ a Nãanɪmɪn wãɛfɔ won kɔ ma a tõmõ nyãna a yɪ jũu.

III A yɛlsɔɔlaa nyã lɛ wɔ wiil ma ka n bõɔ naa de nie sɛb a nɪmaa kɔ yɪ.

IV Yɪn wa kar a ala, yɪn pãa bõɔn naa a lɛ ɪn bõɔ a Kɪrɪsɪto yɛlsɔɔlaa ala nɪɛ na ba bõɔ ɛ.

V Nãanɪmɪn ba dõɔ vɛ ka a kõr dɛmɛ bõɔ a anyãna ɛ, tɪchɛ põpãanyã wɔ wiil kɔ a wɔ nɪtõnsɪ chɛchɛsɪ nɪ a wɔ 'yɛ'yɛrbɛ chɛchɛsɪ tu a wɔ Sɪɛ pɔ.

VI A yɛlsɔɔlaa nɪ nyã ɪka a tu naa a 'yɛr nõɔ nyã pɔ, ka a yɪn na ba ɪ a Juu nɪbɛ ɛ, nɪ a Isɪral nɪbɛ na lõɔn nɪmabõ'yɛn, na ba 'mataa a ãgãn bõ'yɛn pɔ, ka ban 'mataa põ a nɛɛ 'lɔ a Nãanɪmɪn na tɪr a Yesu Kɪrɪsɪto 'yõɔ.

VII N lɛb a 'yɛr nõɔ nyãna tõtõnõ tu a kɔfɔ nyã a Nãanɪmɪn wãɛfɔ na wɔ kɔ ma tu a wɔ tõkpãɛn pɔ.

VIII An ɪ maa lɛ ɪ a Nãanɪmɪn nɪbɛ ba jaa bɪr baaraa tɪchɛ ka a wãɛfɔ nyã kɔ ma sɔr ɪka n mɔɔl a Kɪrɪsɪto 'yɛr nõɔ kɔ a bala na ba ɪ a Juu nɪbɛ ɛ, nɪɛ na kõ tõɔ bõɔ ɛ,

IX ka n vɛ ka a yɛlsɔɔlaa nyã chaar kɔ nɪɛ jaa an ɪ a dõɔ sɔɔl a kõr jaa a Nãanɪmɪn sɛ na maal a bonɪ a jaa.

X A wɔ bɔfɔ lɛ ɪka a pɔpɔanyɔ, wɔ tu a pupuorbiir pɔ wiil a wɔ yɛ ka a tɔɔfɔ dɛmɛ, nɪ a kpɛɛn dɛmɛ na be a saaju bɔɔn.

XI A anyɔna lɛ wɔ tɪɛr a kɔr jaa na wɔ wa de a Yesu Kɪrɪsɪto a sɪ Soro na wɔ maal a wɛr.

XII Tu a wɔ 'yɔɔ sɪn sɔɔ de wɔ jɪu, sɔr gɔn kɔ sɪ a sɪn 'la chen a Nɔanmɪn sɛ.

XIII A lɛ jɪu n sɔɔrɔ yɪ naa, yɪ ta vɛ ka yɪ ɔgɔn sal ɪn dire dɔɔyɛ a yɪ jɪu ɛ, a ɪ naa a yɪ tɪɛr yele lɛ.

XIV A anyɔna jɪu lɛ n ma de gbur dumo a Sɔa niem.

XV 'Lɔ lɛ a balsɪ ba jaa Sɔa, a bala na be a saaju nɪ a ba nyɔ na be ka a wɛr pɔ.

XVI N sɔɔrɔ wɔ naa ɪka a yɪ a wɔ tɪɛr pɔ, ka wɔ de a wɔ Sɪɛ kpɛɔ na wɔ 'yɔɔn yɪ ɔkpɛɛn, a yɪ kpɛmɛ a ɔgɔn pɔɔm,

XVII ka a Kɪrɪsɪto kpɪɛrɛ a yɪ nyɔa pɔ, yɪn sɔɔ de wɔ jɪu. A n sɔɔrfɔ lɛ ɪka, yɪ ba nyɪbɛ ara jaa chɔchɔ a nɔfɔ pɔ,

XVIII a yɪn nɪ a Nɔanmɪn nɪbɛ na 'mataa nyɛ a lɛ a Kɪrɪsɪto nɔfɔ na yalɔ, nɪ a wɔ wɔɔ, nɪ a dofɔ, nɪ a lɛ wɔn suu a pɪlem,

XIX na yɪ bɔɔ a nɔfɔ na gar a bɔɔfɔsɪ a jaa, a yɪ pɔa be a lɛ a Nɔanmɪn na be.

XX Pɔpɔanyɔ, a 'lɔ na ma tɔɔ maal yele a jaa gar a lɛ sɪn sɔɔr wɔ, bɪ a lɛ sɪn tɪɛr nɪtɔa lɛ a wɔ kpɛɔ 'lɔ na tɔnɔ a sɪ pɔ,

XXI 'lɔ lɛ so a tɪɛr a pupuorbiir pɔ, nɪ a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ, bɪbɪr jaa. A ɪ a lɛ.

IV

I Ala lɛ so a maa ban pɔɔ a die pɔ a sɪ Soro jɪu kpɔkpɔana yɪ ɪka, yɪ vɛ ka a yɪ kpɛfɔ vɪɛɛ nyɛtɔan lɛ a Nɔanmɪn na bɔɔl yɪ.

II Yɪ siir a yɪ mɔɛ na yɪ bal yɪ mɔɛ, na yɪ tara kɔnyɪr, na yɪ diere taa nɪ nɔfɔ.

III Yɪ mɔ na yɪ vɛ ka a Sɪɛ bɔ'yɛn ɪfɔ 'lɔ pɔ, a yɪ tara taa nɪ nyɔ'maar.

IV Bojɪu ɔgɔn bɔ'yɛn lɛ be be, nɪ a Sɪɛ bɔ'yɛn, nɪtɔa lɛ a Nɔanmɪn na bɔɔl yɪ, ka yɪ tara tɪɛrɔ jie bɔ'yɛn.

V Soro bɔ'yɛn lɛ be be, sɔɔfɔ bɔ'yɛn nɪ Nɔanmɪn kɔɔ sofɔ bɔ'yɛn.

VI Nɔanmɪn bɔ'yɛn tɛɛ lɛ, na wɔ ɪ a sɪ jaa Sɔa, na wɔ kaara nɪrɛ jaa, na wɔ tɔnɔ a ba jaa jie, na wɔ be a ba jaa pɔ.

VII Tɪchɛ a sɪ ɔsɔɔ jaa nyɛn a wɔɛfɔ kɔfɔ dɛdɛmɛ nɪtɔa lɛ a Kɪrɪsɪto na pɔ.

VIII A anyɔna lɛ so an seb a Nɔanmɪn gɔn pɔ naa 'yer, "A lɛ wɔn dɔɔ do, a wɔ sɔma dɛmɛ wɔn nyɔɔr turo wɔ naa, ka wɔ de bomo kɔ nɪbɛ." (Yɪɛl Gɔn 68:18)

IX A dofɔ par nɪ bo? Wɔ mɪ dɔɔ de nie suu a tɛɛ pɔ.

X A 'lɔ na suu, 'lɔ nɪ wɔ ju lɛ do gar a saaju wɔ jaa, na wɔ sɛɛ a bonɪ a jaa.

XI 'Lɔ lɛ pɔ a nɪbɛ a tɔmɔ, ka bamɪnɛ ɪ a nɪtɔnsɪ, ka bamɪnɛ ɪ a 'yɛ'yɛrbɛ, ka a bamɪnɛ ɪ a 'yer mɔɔlɔ, ka bamɪnɛ mɪ kaara a nɪbɛ na ba wɪɛ ba.

XII Wɔ maal a nɪtɔ ɪka wɔ chɔɔr a Nɔanmɪn nɪbɛ gun a tɔmɔ, ka a Kɪrɪsɪto ɔgɔn na tɔɔ mɛ.

XIII Nɪtɔ lɛ na vɛ ka sɪ jaa na ɪ bɔ'yɛn a sɔɔfɔ pɔ, na sɪ bɔɔ a Nɔanmɪn Bɪɛ, na sɪ baa tɪ ta a lɛ a Kɪrɪsɪto na be.

XIV Sɪ kɔ lɛ pɔa chɛnɛ ɪ nɪtɔa bibiir vavɪrɛ yɔɔrɔ kɔsɛbɛ kaar ɛ. Na sɪ ma dɔdaal chen a puor nɪ a niem wiilfɔ jaa bɔrɔ nɪbɛ na de a ba yɛ na ba bɛɛ nɪ ɛ.

XV Tɪchɛ sɪn 'yɛrɛ na yɛlmɔɛ nɪ nɔfɔ na sɪn nɔɔn a yele a jaa pɔ. 'Lɔ lɛ ɪ a ju na ɪ a Kɪrɪsɪto.

XVI A wɔ 'yɔɔ lɛ a ɔgɔn wɔ jaa choofɔ jɪir choo taa, naa tɔɔ nɔɔnɔ a nɔfɔ pɔ, ka ɔsɔɔ jaa tɔnɔ a wɔ tɔmɔ.

XVII Lɛ lɛ n 'yɛrɛ kɔrɔ yɪ naa de a sɪ Soro yuor kpɔkpɔana ɪka, yɪ ta lɛ chɛnɛ maala fɪka a bala na ba bɔɔ a Nɔanmɪn na maala turo nɪ a ba tɪɛr bur bur ɛ.

XVIII A ba tɪɛr lɪi naa ka baa pɔɔ a Nɔanmɪn nyɛvɔr pɔ ɛ, bojɪu a ba ba bɔɔfɔ yɪn a ba nyɔkpɛɛn ban tara.

XIX Ba ɪ naa ba bāma dēme, na ba de a ba mǎe kɔ pepe yele, na ba pāa ire a ala a jaa na ba vɪel ε, tɪ chene bɔɔɔ yaa.

XX Yɪn 'lɔ, a ba ɪ a sɔr nyā le yɪ de bɔɔn a Kɪrɪsɪto ε.

XXI Sɪre jaa le ɪka yɪn wɔ a wɔ 'yer, ba wiil yɪ naa a yelmǎe na be a Yesu 'yɔɔ.

XXII Ba wiil yɪ naa a le yɪn dɔɔ maala ɪka, yɪ yaa a kɔr maalfɔ 'lɔ bar na bel yɪ nɪ a wɔ vɔlaa,

XXIII tɪ na yɪ ɪ nɪpaalaa a yɪ befo nɪ a yɪ tɪer pɔ.

XXIV Yɪ de a be paalaa 'lɔ a Nāanɪmɪn na maal a wɔ kaar na yɪ su, a ɪ naa yelmǎe torfo nɪ cheche.

XXV A le jūu, āsɔɔ jaa wɔ bar jir ɪmaafɔ tɪ 'yere yelmǎe kɔɔ a wɔ taaba, bojūu sɪ jaa ben a āgān bɔ'yen pɔ,

XXVI “Fɔɔ wa nye suur taa maal dɛer ε.” (*Yiel Gān 4:4*) Ta vɛ ka a mɔtɔɔ mɔr pɔɔ fɔ nɪ a suur ε.

XXVII Yɪ taa yuoro sɔr kɔɔ a Satan a wɔ bel yɪ ε.

XXVIII Nɪre 'lɔ na dɔɔ juro, wɔ ta ma le juro ε, tɪche wɔ ma tɔnɔ tɔmɔ ala na tara tɔnɔ nɪ a wɔ nuur na wɔ nye bɔkɔɔ, na wɔ ir sɔɔn a nɔn dēme.

XXIX Yɪ taa vɛ ka a 'yer sɔɔnsɪ yire a yɪ nɛer pɔ ε, tɪche 'yersɪ ala na 'yɔɔnɔ a yɪ taaba ākpāen ala ɪ yele kɔɔ fer ba naa, naa mɪ ɪ sɔɔfo kɔ a bala na chele.

XXX Na yɪ taa vɛ ka a Nāanɪmɪn Sɪe pɔɔ sɔɔ ε, 'lɔ won de 'yɔɔn yɪ a jāne gun a faafɔ bɪbir.

XXXI Yɪ ir putuo, pɔɔm 'yɔɔfo, nɪ suur, tān taa, nɪ tɔfo, nɪ 'laarfɔ 'yerbie.

XXXII Yɪ maala vɪla na yɪ kaara taa nɪbaal, na yɪ vɛne kɔɔ taa nɪtāa le Nāanɪmɪn na vɛ kɔ yɪ a Kɪrɪsɪto jūu.

V

I Yɪ tɔɔɔ a Nāanɪmɪn an ɪ yɪ ɪ naa a wɔ binɔnsɪ,

II na yɪ kpɪere nɪ nɔfo nɪtāa le a Kɪrɪsɪto na nɔ sɪ na wɔ de a wɔ mǎe maal a sɪ bɔɔrlo bon na nyuro vɪla lon a bɔɔr ka a Nāanɪmɪn pɔɔ pel.

III Tɪche a yɪ pɔ, yɪ ta vɛ ka ba wa pɔr sɛsɛyele, bɪ folaa ɪfo, bɪ bɔgarfo ε, bojūu a anyāna ba sɛen a Nāanɪmɪn nɪ chechesɪ ε.

IV Yɪ taa le 'yere vā 'yerbie ε, bɪ jɔl 'yer, bɪ jɔl dāen ε, ala po naa, tɪche yɪ dāna Nāanɪmɪn.

V Bojūu yɪ bɔɔn a anyāna sɪre jaa ɪka nɪre na sɛne, nɪfolaa, bɔgar sɔɔ, wɔ ɪ naa nɪre na puoro tɪbe, na wɔ kɔ nye jie be a Kɪrɪsɪto nɪ a Nāanɪmɪn nāalɔɔ pɔ ε.

VI Yɪ taa vɛ ka nɪre āsɔɔ jaa bel yɪ nɪ 'yer pɔrsɪ ε, bojūu anyāna le so ka Nāanɪmɪn su tuo waara a bawɔnsɪ jie.

VII A le jūu yɪ taa mara ba ε.

VIII Bojūu yɪ dɔɔ ɪ libe, tɪche pɔpāanyā yɪ ɪ naa chāa a sɪ Soro 'yɔɔ. Yɪ kpɪere nɪtāa a chāa bibiir.

IX A chāa wɔmɔ ɪ naa vɪla maalfɔ, yeltorsɪ nɪ yelmǎe.

X Yɪ mɔ na yɪ jān a ala na pele a sɪ Soro pɔɔ.

XI Na yɪ taa ɪre wa pɔɔɔ a libe tɔmɔ na ba tara tɔnɔ ε, tɪche yɪ yɪn naa chāa pɔ.

XII Bojūu a gba ma ɪre na vā a ala a bawɔnsɪ na ma maala a libe pɔ manfo.

XIII Tɪche bon jaa wa yɪ chāa pɔ, fo ma nyen won chaar.

XIV Bojūu chāa le ma vɛ ka fɔ nye bon jaa cheche. Ala le so a ba 'yer, “A fɔɔ gɔɔ sɔɔ, jɛɔ ir a kūu pɔ, ka a Kɪrɪsɪto chaar 'yɔɔ fɔ.”

XV Yɪ bɔɔnɔ sɔ a le yɪn kpɪere, ka a ta ɪ jɔl kpɛfo tɪche ka a ɪ yɛ kpɛfo.

XVI Na yɪ mɔɔ nɪbir yɪn wa nye jie ka wɔ ta sɔɔ ε, bojūu a bɪbie anyāna ba vɪle ε.

XVII A le jūu, yɪ ta ɪ jɔl ε, tɪche yɪ bɔɔ a ala a sɪ Soro na bɔɔɔ.

XVIII Yɪ ta nyū dāa buu ε, an sɔɔ yɪn ju, tɪ yɪ vɛ ka a Nāanɪmɪn Sɪe sɛe yɪ.

XIX Na yɪ yiele a Nāanɪmɪn yiel nɪ a ala na ɪ a Sɪe yiel kɔɔ taa, na yɪ yiele dānfo yiel nɪ a yɪ nyāa wɔ jaa kɔɔ a sɪ Soro.

XX Yɪ ma dāna a sɪ Sāa Nāanɪmɪn yele a jaa pɔ, nɪ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto yuor.

XXI Yı siir yı mǎe kɔ taa a Kırısıto yın 'yõõnõ jũu.

XXII Pɔbɔ, yı siir yı mǎe kɔ a yı sırbɛ, nıtǎa le yın siir yı mǎe kɔ a sı Soro.

XXIII Bojũu an ı a sıre le ı a pɔɔ ju, nıtǎa le a Kırısıto na ı a pupuorbiir ju, na ı a wɔ āgǎn na wɔ ı a Fafaara.

XXIV A le jũu, le a pupuorbiir na siir a ba mǎe kɔ a Kırısıto, le le a pɔbɔ mı, yı siir a yı mǎe kɔ a yı sırbɛ ye le a jaa pɔ.

XXV Sırbɛ, yı nǔ a yı pɔbɔ, nıtǎa le a Kırısıto na nǔ a pupuorbiir na wɔ de a wɔ mǎe kɔ ba,

XXVI wɔ maal ban a le ka ban ı cheche, na wɔ de kõɔ pɛen ba ka ba vıle nı a 'yer.

XXVII Wɔ bɔɔɔ naa ıka wɔ de a pupuorbiir banyǎ na vıle kɔ a wɔ mǎe, na waa tara jǎne ε, 'mabfɔ jie ε, bu dɛer jie jaa ε, tıche a ba ı cheche ba tara ye le jaa ε.

XXVIII A le ne nı wɔ ju mı le a yın sırbɛ, yı nǔ a yı pɔbɔ, nıtǎa le yın nǔ a yı mǎe āgǎma. A 'lo na nǔ a wɔ pɔɔ nǔn a wɔ mǎe.

XXIX Nıre jaa ba be na 'laar a wɔ mǎe āgǎn ε, tıche wɔ ma kɔɔ won bõdiir na wɔ kaara wɔ, le le a Kırısıto kaara a pupuorbiir.

XXX Bojũu sı ı naa a wɔ āgǎn jiir,

XXXI "A le jũu, daba na bar a wɔ sǎa nı a wɔ ma, tıche ka 'lo nı a wɔ pɔɔ ı bõ'yen, ka ba jaa ayi ı āgǎn bõ'yen." *(A Pielfɔ Gǎn 2:24)*

XXXII A anyǎ ı naa a 'yer sɔɔlaa, tıche maa 'yere naa a Kırısıto nı a pupuorbiir 'yer.

XXXIII A yın mı gba, āsɔɔ jaa wɔ ma nǔ a wɔ pɔɔ nıtǎa le won nǔ a wɔ mǎe, ka a pɔɔ mı ma 'yõõnõ a wɔ sıre.

VI

I Bibiir, yın be a sı Soro 'yõɔ, yı wõnõ a yı dɔɔrbɔ toor, a le le tor.

II A le a Nǎanmın na dõɔ kɔ a wɔ neε, a neε nyǎ le ı a nedõɔ won tır, "Yõõnõ a fɔ sǎa nı a fɔ ma,

III an ın vıla kɔ fɔ, a fɔ wõ nõɔ kor ka a wer pɔ." *(Mosesı Gǎma Na Tu Anũu 5:16)*

IV Sǎamıne yı taa maala a yı bibiir ka ba nyere suur ε, tı yı guolo ba, na yı jǎna ba, wile nı ba a ala na yi a sı Soro sɛ.

V Gbǎgbaar yı wõnõ a yı sorbo toor na yı 'yõõnõ ba tı joro ba nı a yı pɔpel nıtǎa le yın wõnõ a Kırısıto toor.

VI Yı wõnõ a ba toor ka a ta ı ban fur nıbir 'yõɔ yı tɛε ε, tıche yı ir nyǎa 'yõɔ tõnõ nı yın ı a Kırısıto gbǎgbaar na yı tõnõ a le a Nǎanmın na bɔɔɔɔ.

VII Yı tõnõ nı pɔpel fıka a sı Soro Yesu yın tõnõ kɔɔ, a ta ı nısaal le ε.

VIII Bojũu yı bõɔn naa ıka a sı Soro na yab āsɔɔ jaa le won tõ a vıla jǎ, ka gbǎgbaa le wɔ ı bu waa ı gbǎgbaa ε.

IX A yın sorbo, yı mı ıre a le ne kɔɔ a yı gbǎgbaar. Yı ta pırpıre ba ε, na yı bõɔ ıka a 'lo na ı a ba Soro mı le ı a yı Soro na wɔ be a saaju, 'lo le ba turo nõnõ ε.

X A baaraa le ıka yı kpɛme a sı Soro 'yõɔ nı a wɔ tõɔfɔ kpɛɔ pɔ.

XI Yı de a Nǎanmın tǎjebonsı a jaa su na yı tõɔ ara jeb a tı neber.

XII Bojũu a ba ı sun nı nısaal le jeere ε, tıche sı jeere nı naa a sur tõɔfɔ dɛme, nı a kpǎen dɛme, nı a wer nyǎ libe kpǎen dɛme, nı a sıdebe ala na be a saaju.

XIII A le jũu, yı de a Nǎanmın tǎjebonsı a jaa su, ka a bıbir bier 'lo wa vıe, ka yı ba gber, na yı tõɔ jeb a jeer baar tı na yı chene ara.

XIV Yı pǎa ara kpɛɔ, na yı de a yelmǎe ka wɔ ı a sıe gǎn a yı se, na yı de torfɔ ka wɔ ı a nyǎa wıe,

XV na yı 'mi'mine a nyǎ'maar 'yer nõɔ 'yerfɔ 'yõɔ, ka a ı a yı gbɛε nafɔɔɔ.

XVI A 'lo na pɔɔ a jaa pɔ nı nyǎ ıka, yı de a yı bõpiiraa na ı a yı sɔɔfɔ na yı tõɔ de kpıın a dɛer sɔɔ pıme na 'ıre.

XVII Yı de a kur jupıl su, 'lo le ı a yı faafɔ, nı a sɔkpɛε na yi a Nǎanmın Sıe sɛ, na wɔ ı a Nǎanmın 'yer.

XVIII Na yı sɔɔɔ a Nǎanmın le a wɔ Sıe na wiıl yı sõɔ jaa, nı sɔɔrfɔ jaa

bɔrɔ. Yɪ mɔ̃ɔ nɪbir jɔrɔ na yɪ sɔɔrɔ nɪ Nāanmɪn kɔrɔ a wɔ nɪbe ba jaa.

XIX Yɪ sɔɔrɔ Nāanmɪn kɔrɔ ma, ka maa wa haara a nɛɛ, ka Nāanmɪn kɔ ma a wɔ 'yerbie ka n taa joro dābāɛ ɛ, tɪ na n 'yer a 'yer nɔ̃ɔ nyā yelsɔɔlaa.

XX A Yesu 'yer nɔ̃ɔ nyā ɪn ara kɔ jūu lɛ so, ka ba 'yɔ̃ɔ ma a bɔ̃jɔrsɪ. Yɪ sɔɔrɔ a Nāanmɪn kɔrɔ ma ka n taa joro dābāɛ ɛ, tɪ 'yerɛ a lɛ na sɛɛ.

XXI Tɪchɪkustɪ na ɪ a yebe nɔ̃ naa na wɔ tara yelmāɛ nɪ a sɪ Soro tɔ̃mɔ̃. Wɔn man yele jaa kɔ yɪ, ka yɪ bɔ̃ɔ a lɛ ɪn be nɪ a lɛ ɪn ma maala.

XXII A anyāna jūu lɛ n tɔ̃n wɔ a yɪ sɛ̃, ka yɪn bɔ̃ɔ a lɛ sɪn be tɪ na wɔ mɪ 'yɔ̃ɔ yɪ ākpāɛn.

XXIII Nyā'maar wɔ be a yɪn na ɪ a yeɛr sɛ̃, nɪ nɔ̃fɔ lɔ̃ɔn sɔɔfɔ na yɪ a Sāa Nāanmɪn nɪ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto sɛ̃.

XXIV Wāɛfo wɔ be a bala jaa na nɔ̃ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto sɛ̃ nɪ nɔ̃fɔ 'lɔ na ba baaraa ɛ.

A PƆƆL GĀN WŪN SĒB KŪ A NĀANMĪN PUORBO NA BE A FILIPAI

I Maa PƆƆl nɪ Timoti na ɪ a Yesu Kɪrɪsɪto tɔtɔnbɔ, lɛ sɛɛrɛ kɔrɔ a Nāanmɪn nɪbɛ na bɛ a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ bɛ a Filipai, lɔɔn a pupuorbiir nɪdierbɛ nɪ a sɔsɔnbɔ.

II Wāɛfɔ nɪ nyā'maar na yɪ a sɪ Sāa Nāanmɪn nɪ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto sɛ, a bɛ a yɪ sɛ.

III N ma puor a n Nāanmɪn yāan, maa wa tɪɛr yɪ sɔɔ jaa.

IV N ma sɔɔrɔ na Nāanmɪn nɪ pɔpɛl kɔrɔ a yɪ jaa a n Nāanmɪn sɔɔrfɔ pɔ,

V bojūu yɪ mɪ pɔɔ man mɔɔl a Nāanmɪn 'yerbir totaa a bɪbir dɔɔ 'lɔnɔ, tɪ tān a pɔpāanyā.

VI A nɪtɔ jūu, n tara na sɔɔfɔ ɪka a Nāanmɪn nyā na piel a tɔvɪla a yɪ pɔ, na kāan ka a tɪ baar a Yesu Kɪrɪsɪto waa bɪbir.

VII A tara na sɔr ɪka n tɪɛr a nɪtɔ a yɪ jaa jūu, ɪn tara a yɪ tɪɛr jūu, ka ba lū man nɪ bɔjɔrsɪ bɪ, baa lū ma ɛ, n chɛnɛ na mana a Nāanmɪn 'yer ɪka a ɪn yɛlmāɛ, yɪ jaa lɔɔ pɔn ma a Nāanmɪn wāɛfɔ.

VIII Nāanmɪn lɛ ɪ a n dāasɛ sɔɔ a lɛ ɪn tara a yɪ tɪɛr fɪka a lɛ a Yesu Kɪrɪsɪto na tara a yɪ tɪɛr.

IX Maa Nāanmɪn sɔɔrfɔ nɪ nyā ɪka, a yɪ nɔ taa wɔ lɛ pɔɔ 'yɔɔ yɔɔ jaa, nɪ yɛ nɪ par bɔɔfɔ.

X Yɪn wa ɪrɛ a lɛ, an sɔɔ yɪ na ka yɪ bɔɔ bon 'lɔ na ɪ bɔsɔ, ka a Kɪrɪsɪto waa bɪbir, ka yɪ ɪ chɛchɛ tɪ na yɪ ta tara chɛfɔ jaa ɛ,

XI na yɪn sɛɛn yɛltɔrsɪ wɔmɔ tu a Yesu Kɪrɪsɪto pɔ, ka nɪbɛ pɛɛrɛ 'yɔɔnɔ nɪ Nāanmɪn yuor tɪɛr.

XII N yɛɛr, n bɔɔrɔ na ɪka yɪ bɔɔ a par ɪka a lɛ na ɪ a n sɛ, sɔɔ ma naa ka n mɔɔl a Nāanmɪn 'yerbir.

XIII A lɛ na ɪ jūu, a chaar kɔ a bala na guro a nāa yɪr nɪ nɪrɛ jaa ɪka, ba 'yɔɔ ma naa a bɔjɔrsɪ a Kɪrɪsɪto jūu.

XIV A maa ban 'yɔɔ a bɔjɔrsɪ jūu, a yɛɛr yɔɔ jɛ na tara sɔɔfɔ a sɪ Soro 'yɔɔ chɛnɛ na tara ākpɛɔ mɔɔlɔ nɪ a Nāanmɪn 'yer nɪ nyāa ba joro dābāɛ ɛ.

XV A ɪn yɛlmāɛ ɪka, nɪbɛ bamɪnɛ mɔɔlɔ na a Yesu Kɪrɪsɪto yɛlɛ ban tara nɪ ma nyuur nɪ nɛchɪrɛ jūu, tɪchɛ bamɪnɛ 'lɔ, mɔɔlɔ na a Kɪrɪsɪto yɛlɛ na sɔɔn ma.

XVI Banyāna lɛ mɔɔlɔ a Kɪrɪsɪto yɛlɛ yɪn nɔfɔ pɔ, na ba bɔɔ a par ɪka ba pɔɔ ma naa a Nāanmɪn 'yerbir mɔɔlfɔ jūu.

XVII A bala ɪn dɛ nɪɛ 'yer a ba 'yer na mɔɔl a 'yer nɪ nyuur, maal a lɛ ɪka a n dɔɔyɛ wɔ lɛ pɔɔ 'yɔɔ bɛ a pɔɔfɔ dɛ pɔ.

XVIII Tɪchɛ bɔ lɛ an ɪ? A lɛ na ɪ nɪbɪjɛ lɛ ɪka ba mɔɔl a Yesu yɛlɛ sɔr jaa pɔ, ka ba sɔɔn ɪka yɛlmāɛ lɛ bɪ, jɪrɛ lɛ bɪ, a nɪtɔ vɛ naa ka n pɔɔ pɛl. Yɛlmāɛ jaa ɪn chɛnɛ na tara pɔpɛl.

XIX Bojūu n bɔɔn naa ɪka tu a yɪ Nāanmɪn sɔɔrfɔ nɪ a Yesu Kɪrɪsɪto Sɪɛ sɔɔfɔ jūu, a lɛ na ɪ a n sɛ ɪn nyɛn faafɔ.

XX Bon 'lɔ na ɪ ma nɪbɪjɛ nɪ a n tɪɛrtɔ jɛ lɛ ɪka, vā wɔ ta kpɛ ma sɔr jaa pɔ ɛ, tɪchɛ ka n tara ākpɛɔ ka a Kɪrɪsɪto na nyɛ tɪɛr a n 'yɔɔ, ka a n nyɛvɔr pɔ lɛ, bɪ a n kūu pɔ lɛ.

XXI Bojūu maa 'lɔ, maa chɛnɛ nyɛvɔr pɔ, n bɛn bɛ kɔ a Kɪrɪsɪto, ka maa mɪ kpi, ka a ɪ tɔnɔ.

XXII Ala ɪ n chɛnɛ na nyɛvɔr pɔ, ɪn tɔn tɔvɪɛl yɔɔ, tɪchɛ n kaa ɪr buor? N ba bɔɔ a 'lɔ ɪn na kaa ɪr ɛ.

XXIII A yɛlsɪ ayɪ anyā lū ma naa, maa bɔfɔ lɛ ɪka n yɪ a ka tɪ bɛ a Yesu Kɪrɪsɪto sɛ. A lɛ lɛ vɪla,

XXIV tɪchɛ a chɛnɛ na fɛr kɔ yɪ, ala ɪ ɪn chɛnɛ na a nyɛvɔr pɔ.

XXV ɪn bɛ na bɔɔn a nɪtɔ, n bɔɔn na yɛlmāɛ jaa ɪka ɪn chɛnɛ na bɛ a yɪ jaa sɛ naa sɔnɔ yɪ ka yɪ sɔɔ Nāanmɪn, na yɪ tara pɔpɛl a yɪn sɔɔ wɔ jūu.

XXVI A le in le le be a yi sē go, ka a yi popel yin tara a Yesu Kirisito 'yōo le pōo 'yōo a maa tōmō jūu.

XXVII Yele jaa wa ɪ, yi nyoo yi mǎe vɪla a le a Kirisito 'yer nōo na wile. Ka n wan wa nye yi bu, maa ba wa be a yi sē ti wō a yi yele, in bōon ɪka yi ara na kpēo ni nebō'yen, na yi tara tier bō'yen a soofu ni a 'yer nōo pō,

XXVIII na yi ta joro dābǎe ni a bala na 'yer ɪka a ba ɪ le le ε. A nyā in jāne kō ba ɪka ban din dōoye, tiche ka Nāanmɪn faa yi.

XXIX 'Lo le kō yi a kpēo a wō wǎefu jūu, a ba ɪ a Yesu yin soo tēε ε, tiche yin lōon wō dire a dōoye jūu.

XXX Ka a dōoye nyā yin be na dire in a dōoye 'lo yin nye in di, ni a dōoye yin be na chene wōnō in dire.

II

I Ala ɪ yi tara na ākpēo, bojūu yi in bō'yen ni a Kirisito, na yi tara āgān 'maar a wō nōfo pō, na yi tara nebō'yen ni a Nāanmɪn Siε na yi nye vɪla ni nɪbaal,

II yi pǎa vĕn ka a n popel sēε, yin tara tier bō'yen, na yi tara nōfo bō'yen, na yi tara Nāanmɪn Siε bō'yen ni tier bō'yen.

III Yi ta maal yele 'lo na ɪ nyuur yele bu na yi wile yi mǎe ε, tiche yi siir yi mǎe 'yōonō nɪbe gar a yi mǎε.

IV 'Isuo jaa wō ta bōoro a wō popel bonst ε, tiche ala ni na pele a yi taaba pōor.

V Yi tara a tier nyā ni wō ju a Yesu Kirisito na dōo tara.

VI Wōn soo jātaa ni Nāanmɪn ka ba ɪ bō'yen, tiche waa de a jātaa nyā mana ni Nāanmɪn ε, wō den bar,

VII tiche na wō siir wō mǎε, na wō maal wō mǎε tōtōnō, ka ba dōo wō ka wō tara nɪsaal āgān, na wō ɪ nɪsaal.

VIII Wō siir wō mǎε nɪsaal kaar tu a Nāanmɪn nēε lēεε ti kpɪn a daa ju.

IX A le jūu, Nāanmɪn 'mōo wōn ka wō do gar bon jaa, na wō kō wō yuor na gar a yoe a jaa.

X Nāanmɪn maal a nɪtō ka a Yesu yuor jūu, gbédumo jaa na gbur naa a saaju ni a wer pō, ni a tēε par,

XI ka a jālbie a jaa 'yer ɪka, Yesu Kirisito le ɪ a sɪ Soro 'yōo a Sāa Nāanmɪn yuor tɪr.

XII A le jūu, n yēε, nɪtāa a le jaa yin ma soo ma, a ba ɪ a sōo 'lo in maa wa be a yi jie tēε ε, tiche yi soo ma gar a le in soo ba be a yi sē ε. Yi mōo nɪbir tōnō a yi faafu tōmō ni dābǎe ni mɪrfu.

XIII Bojūu yin tōo tō a le an ɪ Nāanmɪn le sōnō yi ka yi tara ākpēo na yin tō a le wōn bōoro.

XIV Yi ma maal bon jaa ti na yi ta ma ɪrε gbōrō gbōrō bu chɪrε taa ε.

XV Ka yi kō tara chεfo ni yele jaa ε, na yi ɪ Nāanmɪn bibiir banyā na ba tara chεfo jaa ε, na yi kpɪrε wer nyā pō tōdεbe ni yelbe-ɪrbe na be na yi chaar ηmerbie kaar a wer pō.

XVI A le yin soo a nyevor 'yer le na sōo ma ka a Yesu waa bɪbir ka n na tōo wiil a n mǎε ɪka n ba jo pōro ε, bu a n tōmō ba ɪ pōro ε.

XVII Ala soo ɪ in din dōoye naa pōo a yi dōoye pō yin dire yin soo Nāanmɪn jūu, n pōo pel naa ni yi jaa.

XVIII A le jūu, yi mɪ pōo ma ka sɪ chɪle.

XIX Ala ɪ a sɪ Soro Yesu wa soo naa, in tōn Timoti ka wō wa a yi sē sōo kōo ka n wō a yi yele ka a āgān 'maa ma.

XX N ba tara nɪrε jaa na kaara a wō kaar ε, ka wō na tara a yi bōbōorst jaa ε.

XXI Ba jaa bōoro naa a ba popel bōbōorst, na baa bōoro ala na pele a Yesu Kirisito pōo ε.

XXII Tiche Timoti tier 'lo yin bōon fika sāa ni wō bie, wō pōo ma naa ka sɪ mōol a Nāanmɪn 'yer nōo.

XXIII A le jūu, n bōoro na ɪka n tō wō a yi sē, maa wa nye le yelst na ɪrε kōro ma.

XXIV N soo naa ɪka a sɪ Soro na yuon sōr kō ma ka maa mǎε wa nye yi fōo jaa.

XXV Bojūu n nyen ka a ɪ ferfɔ kɔ ma ɪka n tō Epafaroditusɪ na ɪ a n yɛbɛ nɪ a n tōtōtɔ sɔɔ, na wɔ mɪ dire a n dɔɔyɛ tɔ sɔɔ. Wɔ mɪ ɪn a yɪ tōtōnō yɪn tō ka wɔ wa maal a n bōbɔɔrsɪ kɔ ma.

XXVI Bojūu wɔ bɔɔrɔ na ɪka wɔ nyɛ yɪ jaa tɪchɛ ka a wɔ pɔɔ sɔɔ yɔɔ jaa, bojūu yɪ wōn an ɔɔrɔ wɔ.

XXVII Yelmāɛ, a ɔɔrɔ wɔn nɪbijɛ ka wɔ chɛ bālāa naa kpi. Tɪchɛ Nāaŋmɪn wa kāan a wɔ nɪbaal, a ba ɪ 'lɔ tɛɛ ɛ, tɪchɛ wɔ mɪ kāan a n nɪbaal, ka n ta tara pɔsɔɔ yɔɔ ɛ.

XXVIII Bojūu maa lɛ mōɔ nɪbir ɪka n tō wɔ a yɪ sɛ, ka a yɪ pɔɔ na pel ala ɪ yɪ lɛ nyɛ wɔn go, ka a n āgān na 'maa.

XXIX Yɪ sɔɔ de wɔ nɪ pɔpɛl a sɪ Soro jūu, na yɪ 'yōɔnō a nɪbɛ banyā taaba,

XXX bojūu wɔ din dɔɔyɛ a wɔ nyevɔr pɔ, na wɔ ta ɪrɛ na kpi a Kɪrɪsɪto tōmō jūu ɪka wɔ tō a tōmō ala yɪn ba tōɔ tō kɔ ma ɛ.

III

I N yɛɛr, a baaraa nɪ nyā ɪka yɪ tara pɔpɛl a sɪ Soro 'yōɔ. A ba ɪ tuo kɔ ma ɪn lɛ sɛɛrɛ a yɛlsɪ ala nɪ a ju kɔrɔ yɪ go ɛ, an ɪn sōɔfɔ kɔ yɪ.

II Yɪ bōɔnō sō nɪ a baar banyāna, ba ɪn yɛlbɛ-ɪrɛ na ba ma ŋmara nɪbɛ yɔɪ pɔrɔ.

III Bojūu sɪn lɛ ɪ a yɔŋmarba sɪrɛ jaa, na sɪ puoro a Nāaŋmɪn a Sɪɛ pɔ, na sɪ tara tɪr a Yesu Kɪrɪsɪto 'yōɔ, na saa kaara a āgān ɛ.

IV Maa gba tara na mana na tōɔ man tu a āgān pɔ. Ala ɪ nɪrɛ mɪ tara na yɛlsɪ amɪnɛ na man, ka a lɛ na vɛ ka wɔ tara sɔɔfɔ a āgān pɔ, maa tara na gar wɔ.

V Ba ŋmaan a n yɔɔr a ber aniin daar, ka n ɪ a Isɪral nɪrɛ naa ɪ a Benjamin bal nɪrɛ, naa ɪ Heburu, ka ba dɔɔ ma ka ɪ Heburu nɪrɛ. A nɛɛ tufɔ jūu, ka ɪ Farasee.

VI N dōɔn mōɔ nɪbir naa gere a pupuorbiir gbulsɪ, a nɛbināa yɛltorsɪ jūu, n ba tara chɛfɔ jaa ɛ.

VII Tɪchɛ a ala a jaa ɪn dōɔ nyɛ tɪɛr ɪka a tara na tōnō, n wa nyɛn ka a ba

tara tōnō jaa kɔ ma ɛ, a Yesu Kɪrɪsɪto jūu.

VIII Bo lɛ gar a nɪtō, n nyɛn ka bon jaa ba tara tōnō ɛ, maa de man ala na tara tōnō ala ɪ n bōɔ naa a n Soro Yesu Kɪrɪsɪto na ɪ a tɪr sɔɔ. A wɔ jūu lɛ n bar bonsɪ a jaa. A ɪn sɔsɔɔr kɔ ma, ɪn bɔɔrɔ ɪka n bōɔ Kɪrɪsɪto,

IX tɪ naa bɔɔrɔ ɪka n be a wɔ pɔ, naa ta bɔɔrɔ a maa māɛ yɛltorsɪ ala na yɪ a nɛbināa pɔ ɛ, tɪchɛ a yɛltorsɪ ala na yɪ a Kɪrɪsɪto sɔɔfɔ pɔ. A yɛltorsɪ anyā lɛ yɪ Nāaŋmɪn sɛ naa ɪ sɔɔfɔ.

X N bɔɔrɔ na ɪka n bōɔ a Kɪrɪsɪto nɪ a wɔ kūu pɔ lɛb ɪrfɔ kpɛɔ, naa lōɔn wɔ di a dɔɔyɛ wa kaara a wɔ kaar a wɔ kūu pɔ,

XI ka n mɪ wa pɔɔ a bala mɪ na wa lɛb ɪr a kūu pɔ.

XII A ba ɪ n tara na a anyāna a jaa ɛ, bu n ɪn chɛchɛ ɛ, tɪchɛ n mōɔn nɪbir ɪka n nyɔɔ kpɛɔ, ka Yesu Kɪrɪsɪto mɪ nyɔɔ ma kpɛɔ.

XIII N yɛɛr, n ba 'yɛr ɪka n nyɔɔn yɛlɛ jaa baar ɛ. Tɪchɛ yɛlɛ bō'yɛn ɪn ɪ lɛ ɪka, n iin a ala na be a puor bar, tɪ mōɔ nɪbir tɪɛrɛ a ala na be a niem.

XIV N mōɔn nɪbir ɪka n tɪ de a saaju kɔfɔ a Nāaŋmɪn na bɔɔl ma tu a Yesu Kɪrɪsɪto 'yōɔ.

XV A sɪn bala na baa a Nāaŋmɪn Sɪɛ pɔ, sɪ mɪ ma tara a bonsɪ a nyāna tɪɛr. Tɪ yɪn wa tɪɛr yɛlyuo yɛlɛ jaa pɔ, Nāaŋmɪn na vɛn ka yɪ bōɔ a yɛlnyɪnɛ.

XVI Yɪ vɛ ka sɪ mōɔ nɪbir nɪ a bonsɪ anyāna sɪn ben tara.

XVII N yɛɛr, yɪ pɔɔ a yɪ taaba na yɪ turo a lɛ ɪn dōɔ maal wiil yɪ, na yɪ bōɔn a bala na kpɪɛrɛ a lɛ sɪn wiil yɪ.

XVIII Bojūu n dōɔ de nie 'yɛr kɔ yɪ, tɪchɛ pōpāanyā nɪbikōɔ pɔ lɛ n 'yɛrɛ kɔrɔ yɪ, bamɪnɛ kpɪɛrɛ na fɪka a Kɪrɪsɪto daa ɪn 'laarfɔ kɔ ba.

XIX A ba baaraa ɪn sɔɔfɔ, a ba ŋmɪn lɛ ɪ a ba āgān bōbɔɔrsɪ. Ba wɪlɛ na ba māɛ nɪ yɛlsɪ ala na ɪ vā nɪ ɪfɔ, a ba tɪɛrsɪ ɪn a wɛr nyā ju bōbɔɔrsɪ tɛɛ tɪɛr.

XX Tiche sɪn 'lɔ ɪn saaju Nāanmɪn bibiir, be le sɪ chele a Fafaara na ɪ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto ka wɔ na yi wa.

XXI A 'lɔ na tara kpɛɔ tɔɔ bon jaa na wɔ pire, won den a kpɛɔ 'lɔ lɪɛb a sɪ āgāma ka a kaara a wɔ mǎɛ tɪr āgān kaar.

IV

I A le jūu, n yeer yɪn ɪn nɔ, naa pāa bɔɔrɔ ɪka n nye yɪ, yɪn le ɪ a n popel nɪ a nāa jupɪl, yɪ ara kpɛɔ a sɪ Soro pɔ n barmɪne.

II N 'maal a Yuodiya nɪ Sɪntachi ɪka ba tara a tɪɛr bɔ'yen nyāna a sɪ Soro 'yɔɔ.

III Ɔɔ, n mɪ le sɔɔrɔ fɔ naa, n baraa ɪka fɔ sɔɔ a pɔbɔ banyāna, ba lɔɔn man di dɔɔye a Nāanmɪn 'yer nɔɔ mɔɔlfɔ pɔ 'matāan Kɪlɛmentɪ, na ɪ a n tɔtɔtaaba, a bala yoe na be a nyevɔr gān pɔ.

IV Yɪ tara popel a sɪ Soro 'yɔɔ sɔɔ jaa. N le bɔɔ 'yere kɔrɔ yɪ, yɪ tara popel.

V Vɛ ka nɪre jaa nye le yɪn siir a yɪ mǎɛ jā. A sɪ Soro waa ta naa.

VI Yɪ ta vɛ ka yele jaa wɔnɔ yɪ ɛ, tiche a yɪ Nāanmɪn sɔɔrfɔ pɔ, yɪ ma puor wɔ yāan, na yɪ vɛ ka Nāanmɪn bɔɔ a bon 'lɔ yɪn bɔɔrɔ.

VII A Nāanmɪn nyā'maar na gar a nɪsaal bɔɔfɔ, na gun a yɪ nyān, nɪ a yɪ tɪɛrsɪ a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ.

VIII N yeer, a baaraa nɪ nyā ɪka bon 'lɔ jaa na ɪ yelmǎɛ, nɪ bon 'lɔ jaa na ɪ 'yɔɔfɔ, nɪ bon 'lɔ jaa na tor, nɪ bon 'lɔ jaa na ɪ cheche, bon 'lɔ jaa na ɪ nɔfɔ, nɪ bon 'lɔ jaa na ɪ popel, ala ɪ bon 'lɔ jaa na ɪ vɪla, nɪ bon 'lɔ jaa na seen pɛɛfɔ, yɪ tɪere a bonɪ anyāna.

IX Bon jaa yɪn jān tɪ na yɪ nye, tɪ na yɪ wɔ yɪ a n sɛ, yɪ maala yaa, ka a Nāanmɪn na ɪ nyā'maar sɔɔ, na ben a yɪ sɛ.

X N tara na popel a sɪ Soro 'yɔɔ nɪ yɪn wiil ɪka yɪ chene na tara a n tɪɛr. Yelmǎɛ yɪ dɔɔ tara a n tɪɛr tɪ na yaa tɔɔ nye sɔr wiil ɛ.

XI N ba 'yere wile ɪka n bɔɔrɔ na bon jaa ɛ, bojūu n dɔɔ jān le ɪn na tara bon ka wɔ seen ma.

XII N bɔɔn le an see ɪka nɪre wɔ tara jaa puorbile, naa le bɔɔ le an see ɪka nɪre wɔ tara yɔɔ. A yelsɔɔlaa nyāna le n jān naa guolo nɪ a n mǎɛ, ka kɔ kpe man bɪ, ka n tara na na di bɪ, ka bālāa gba le n tara na di, ka n tara na yɔɔ bɪ, n ba tara bon jaa ɛ.

XIII In tɔɔ ɪ a anyāna a jaa tu a Yesu Kɪrɪsɪto na kɔ ma a kpɛɔ pɔ.

XIV Tiche yɪ maal vɪla, yɪn sɔɔ ma a sɔɔ 'lɔ ɪn dire a dɔɔye.

XV Yɪn Filipai nɪbe bɔɔn naa ɪka a daar 'lɔnɔ jaa yɪn sɔɔ a Nāanmɪn 'yer, a sɔɔ 'lɔ jaa ɪn yi a Masedonɪya, pupuorbiir gbulsɪ āsɔɔ jaa ba kɔ ma bon ɛ, ka yɪn tɛɛ ba le ɛ.

XVI A sɔɔ 'lɔ gba ɪn be a Tesalonika, yɪ sɔɔ man nɪ a n bɔbɔɔrsɪ gar gbɛbɔ'yen.

XVII A ba ɪ tɔnɔ le n bɔɔrɔ ɛ, tiche n bɔɔrɔ na ɪka yɪ nye ɪka a Nāanmɪn wɔ yab yɪ na wɔ sɔɔ yɪ.

XVIII N nyen a n sāyar yɔɔ, naa gba nye tɪ pɔn bar ka a seen ma, pɔpāanyā n nūu kpe naa a kɔfɔ ala yɪn tɔn a Epafaroditusɪ ka wɔ wa kɔ ma, ka a yɪ kɔfɔ anyāna kaar fɪka a bɔɔrlo bomo ala na nyuro nɔɔ naa pɛle a Nāanmɪn pɔɔ.

XIX A n Nāanmɪn na kɔ yɪn a yɪ bɔbɔɔrsɪ a jaa tu a wɔ tɪr nābonɪ ala na be a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ.

XX A sɪ Sāa Nāanmɪn wɔ nyere tɪr bɪbir nɪ bɪbir jaa. A ɪ a le.

XXI Yɪ puor a Nāanmɪn nɪbe ba jaa na be a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ. A n yeer na be a ka mɪ puoro yɪ naa.

XXII A Nāanmɪn nɪbe mɪ ba jaa puoro yɪ naa, ka a bala mɪ na be a nākpɛɛ Siisa yir mɪ puoro yɪ.

XXIII A sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto wǎɛfɔ a be a yɪ sɪr pɔ. A ɪ a le.

A PƆƆL GĀN WŪN SĒB KŪ A NĀANMĪN PUORBO NA BE A KOLOSE

I Maa Pɔɔl na ɪ a Yesu Kɪrɪsɪto nɪtɔ̃nāa an ɪ a Nāanmɪn bɔfɔ pɔ nɪ Timoti na ɪ a sɪ yɛbɛ,

II sɛɛɛ kɔrɔ a Nāanmɪn nɪbɛ nɪ a yɛɛr na tara a sɔɔfɔ a Kɪrɪsɪto pɔ na be a Kolose. Wāɛfɔ nɪ nyā'maar na yɪ a sɪ Sāa Nāanmɪn sē a be a yɪ sē.

III Sɪ ma puor Nāanmɪn yāan na ɪ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto Sāa, sɪn wa sɔɔrɔ kɔrɔ yɪ,

IV bojūu sɪ wɔ̃n a yɪ sɔɔfɔ yɪn tara a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔ̃ɔ nɪ a nɔ̃fɔ 'lɔ yɪn tara kɔ a Nāanmɪn nɪbɛ ba jaa.

V A yɪ sɔɔfɔ nɪ a nɔ̃fɔ na yɪ a tɪɛrtɔfɔ jɛ na gā gu yɪ be a saaju a 'lɔ yɪn de nie wɔ̃, a yelmāɛ 'yɛr na ɪ a 'yɛr nɔ̃ɔ

VI 'lɔ na wa a yɪ sē. A wɛr wɔ̃ jaa, a 'yɛr nɔ̃ɔ nyā wɔ̃nɔ̃ na wɔ̃mɔ̃ na a nɔ̃ɔnɔ̃ nɪtāa lɛ an ben ɪɛ a yɪ pɔ, an yɪ a bɪbɪr 'lɔnɔ̃ daar jaa yɪn wɔ̃ naa na yɪ bɔ̃ɔ a Nāanmɪn wāɛfɔ par a yelmāɛ pɔ.

VII Yɪ jān a nyā yɪn Epafaras sē na ɪ a sɪ tɔ̃tɔ̃tɔ̃ āsɔ̃. Wɔ̃ ɪn yelmāɛ sɔ̃ na de a sɪ jɛ mɔ̃ɔlɔ a Kɪrɪsɪto 'yɛr.

VIII 'Lɔ lɛ wa man kɔ sɪ a nɔ̃fɔ 'lɔ yɪn tara a Nāanmɪn Sɪɛ pɔ.

IX A lɛ jūu, an yɪ a daar 'lɔnɔ̃ jaa sɪn wɔ̃ naa, saa dɔ̃ɔ gal ɪka sɪ sɔ̃r Nāanmɪn kɔ yɪ ɛ, na sɪ sɔ̃rɔ ɪka a Nāanmɪn wɔ̃ pɔɔ yɪ a wɔ̃ bɔfɔ yē, a sɪɛ pɔ yē, a jaa nɪ par bɔ̃ɔfɔ.

X A sɪ sɔ̃rɔfɔ lɛ ɪka, a yɪ bɛfɔ a vɪɛɛ kɔ a sɪ Soro, ka a pɛɛ a wɔ̃ pɔɔ, na yɪ wɔ̃nɔ̃ bɪsɔ̃n tɔ̃vɪla jaa pɔ, na yɪ baa a Nāanmɪn yē pɔ.

XI Sɪ mɪ ma sɔ̃rɔ na ɪka Nāanmɪn wɔ̃ maal yɪ ka yɪ kpɛ̃mɛ nɪ a kpāɛn ala a jaa na yɪ a wɔ̃ tur kpɛ̃ɔ pɔ, na yɪ nyɔ̃ɔrɔ yɪ māɛ tara kānyir yɛɛ jaa pɔ, nɪ pɔpɛl.

XII Na yɪ ma dāna a Sāa, 'lɔ lɛ kaa a yɪ sɛɛ, ka yɪ na pɔ a Nāanmɪn nābɔnsɪ nɪ a wɔ̃ nɪbɛ a chāa pɔ.

XIII Bojūu 'lɔ lɛ faa sɪ yɪn a libɛ kpɛ̃ɔ pɔ, na wɔ̃ 'yɔ̃ɔ sɪ a wɔ̃ Bɪnɔ̃nāa nāalɔ̃ pɔ.

XIV A wɔ̃ 'yɔ̃ɔ lɛ sɪ nyɛ faafɔ, na sɪ nyɛ yɛlbɪɛr vē kɔfɔ.

XV A Yesu na wa tɪ wa a wɛr ju, 'lɔ lɛ wiil sɪ a Nāanmɪn nyā sɪn ba nyɛɛ nɪ a nɪbɪr ɛ, a lɛ wɔ̃n be. 'Lɔ lɛ tara kpɛ̃ɔ a bɔnsɪ a jaa pɔ a Nāanmɪn na maal.

XVI Bojūu a wɔ̃ pɔ lɛ a bɔnsɪ a jaa na be a saaju, nɪ a ala na be ka a wɛr pɔ maal, ala sɪn nyɛɛ, nɪ a ala sɪn ba nyɛɛ ɛ, nɪɛ 'lɔ jaa na tara kpɛ̃ɔ ɪ a tɔ̃ɔfɔ sɔ̃ɔ, nɪ a malakasɪ ala gba na tara kpɛ̃ɔ, nɪ a kpāɛn bɔnsɪ, a jaa maal tu a wɔ̃ pɔ, ka a ɪ a wɔ̃ sofɔ.

XVII A 'lɔ lɛ dɔ̃ɔ a bɔnsɪ a jaa be be, a wɔ̃ pɔ lɛ a bɔnsɪ a jaa 'mataa.

XVIII 'Lɔ mɪ lɛ ɪ a āgān ju sɔ̃ɔ, a pupuorbɪɪr. 'Lɔ lɛ ɪ a pielfɔ, nɪ a bɪdɔ̃ɔ na wɔ̃ de nie ɪr a kūu pɔ, na waa lɛ kpi go ɛ, ka yɛɛ jaa pɔ, ka wɔ̃ ɪ a ju sɔ̃ɔ.

XIX Bojūu a Nāanmɪn pɔ̃ɔ pɛɪ wɔ̃ naa ka wɔ̃ bɛfɔ wɔ̃ jaa be a wɔ̃ pɔ.

XX A tun a wɔ̃ pɔ, ka Nāanmɪn lɛ 'maal a bɔnsɪ a jaa kɔ a wɔ̃ māɛ, ka a ala na be a saaju bɪ a ala na be ka a wɛr pɔ. Wɔ̃ maal ka nyā'maar be be, nɪ a wɔ̃ jāɪ a daa ju wɔ̃n kpi.

XXI Yɪ dɔ̃ɔ jāan a Nāanmɪn na yɪ ɪ a wɔ̃ dɔ̃dɛmɛ, a yɪ yɛɛɛɛ ɪfɔ jūu.

XXII Tɪchɛ pɔ̃pāanyā, wɔ̃ 'maal yɪn tun a Kɪrɪsɪto na wa ɪ nɪsaal na wɔ̃ kpi. Nāanmɪn maal a nɪtɔ̃ ka yɪ ɪ chɛchɛ a wɔ̃ sē, na yɪ kɔ tara chɛfɔ jaa ɛ, bɪ tara 'yɛr dɔ̃ɔl ɛ,

XXIII ala ɪ yɪ chɛnɛ na ba gɛɛr a yɪ sɔɔfɔ pɔ, na yɪ taa tɔ̃ɔ yɪ a tɪɛrtɔ 'lɔ na ɪ a 'yɛr nɔ̃ɔ nyā yɪn wɔ̃ ɛ. A 'yɛr nɔ̃ɔ nyā lɛ yɪ wɔ̃ ban mɔ̃ɔl kɔ nɪɛ jaa ka a wɛr ju. Ala lɛ a maa Pɔɔl ɪ a tɔ̃tɔ̃nɔ̃.

XXIV Pɔ̃pāanyā, n pāa chɛɛ naa a n dɔ̃ɔyɛ ɪn dɪ a yɪ jūu, naa na dɪ a dɔ̃ɔyɛ ala a jaa a Kɪrɪsɪto na bɔ̃rɔ ɪka n dɪ kɔ a wɔ̃ āgān na ɪ a pupuorbɪɪr jūu.

XXV Nāanm̄n maal man ka n ɪ a wɔ tɔ̄tɔ̄nɔ̄ kɔ a pupuorbiir naa na man a wɔ 'yer nɔ̄ɔ jaa nɛ nɛ nɛ kɔ yɪ.

XXVI A yeke nyāna le sɔɔl a kōro jaa a s̄āakpām̄ne s̄ɔɔ, tɪche ka a p̄āa yi ch̄āa pɔ a wɔ nɪbe s̄ɛ.

XXVII Nāanm̄n le kaa ir ɪka wɔ v̄ɛ ka a wɔ nɪbe b̄ɔɔn s̄ɪre jaa a le wɔ tara a t̄ɪer kɔ a nɪbe ba jaa, ɪka a Kɪrɪsɪto ben a yɪ pɔ, na ɪ a t̄ɪer t̄ɪertɔ j̄ie.

XXVIII A Kɪrɪsɪto le sɪ m̄ɔɔlɔ, na sɪ kp̄āana n̄ɪre jaa wile nɪ n̄ɪre jaa nɪ ȳɛ jaa b̄ɔɔɔ, ka sɪ na de n̄ɪre jaa kɔ wɔ ka wɔ ɪ cheche.

XXIX A nyā j̄ūu le n t̄ɔ̄nɔ̄ h̄āna dire d̄ɔɔye nɪ a wɔ kp̄ɛɔ wɔ jaa won t̄ɔ̄nɔ̄ tun a n 'ȳɔɔ.

II

I N b̄ɔɔɔ na ɪka yɪ b̄ɔɔ a le ɪn m̄ɔɔɔ a yɪ 'ȳɔɔ nɪ a bala na be a Laodisea, nɪ a bala jaa na ba nye a maa m̄āe nɪ n̄ɪbir ɛ.

II Maa b̄ɔfɔ le ɪka yɪ tara ākp̄āen a yɪ nyān pɔ, na yɪ ɪ neb̄ɔ'yen n̄ɔ taa, ka a le na v̄ɛ ka yɪ tara par b̄ɔɔfɔ yɔɔ jaa a n̄ābonsɪ a jaa pɔ, na yɪ b̄ɔɔ a Nāanm̄n yelsɔɔlɪ, na ɪ a Kɪrɪsɪto.

III A wɔ pɔ le a n̄ābonsɪ, nɪ a ȳɛ, nɪ a b̄ɔɔfɔ a jaa sɔɔl.

IV N 'yere na a n̄ɪt̄ɔ̄ k̄ɔɔ yɪ ka n̄ɪre jaa taa wa bel yɪ nɪ nechure 'yer na nyet̄āan yelm̄āe ɛ.

V An sɔɔ ɪ a maa m̄āe na ba be a yɪ s̄ɛ gba ɛ, tɪche n tara na a yɪ t̄ɪer. N ch̄ɪle na b̄ɔɔɔ ɪka n nye a le yɪn tara neb̄ɔ'yen nɪ a le a yɪ sɔɔfɔ na kp̄ɛme a Kɪrɪsɪto 'ȳɔɔ.

VI A le j̄ūu, yɪn de a Yesu Kɪrɪsɪto ka wɔ ɪ a Soro, yɪ chene be a wɔ 'ȳɔɔ.

VII Yɪ ba nyɪbe na yɪ baa a wɔ 'ȳɔɔ, na yɪ n̄ɔɔ kp̄ɛme a sɔɔfɔ pɔ, fɪka a le ban d̄ɔɔ wiil yɪ, na yɪ ma puor wɔ yāan s̄ɔɔ jaa.

VIII Yɪ kaara s̄ɔ̄ ka n̄ɪre jaa ta wa de yɪ ka yɪ ɪ gb̄āgbaar tu a belfɔ ala na ba tara t̄ɔ̄nɔ̄ pɔ ɛ, nɪ n̄ɪsaal ȳɛ ɛ, na ɪ a ala na kaara a wer nyā ju ban taa kaara a Kɪrɪsɪto wiilfɔ.

IX A Nāanm̄n befɔ wɔ jaa ben a Kɪrɪsɪto 'ȳɔɔ.

X Yɪ s̄ɛɛ naa boj̄ūu yɪ sɔɔn a Kɪrɪsɪto, 'lɔ le ɪ t̄ɔ̄fɔ d̄ɛme nɪ a kp̄āen d̄ɛme ba jaa ju sɔɔ.

XI A wɔ 'ȳɔɔ, ba mɪ n̄ma yɪn a yɔɪ ka a yelbier 'lɔ na yɪ a yɪ pɔ, a ba ɪ yuor n̄maafɔ 'lɔ n̄ɪsaal na de wɔ n̄ūu n̄maan ɛ, tɪche yuor n̄maafɔ 'lɔ Kɪrɪsɪto na n̄maa.

XII Ban d̄ɔɔ so yɪ a Nāanm̄n k̄ɔɔ, ba ūu yɪn a Kɪrɪsɪto kaar, ka yɪ ir a k̄ūu pɔ fɪka a Kɪrɪsɪto, boj̄ūu yɪ sɔɔn de a Nāanm̄n nyā na s̄āɪ a Kɪrɪsɪto a k̄ūu pɔ, na tara kp̄ɛɔ.

XIII Tɪche a yɪn bala na ba ɪ a Juu nɪbe ɛ, sere tɪ yɪ wa sɔɔ a Kɪrɪsɪto, yɪ d̄ɔɔ kpi a yɪ s̄ɪr pɔ, boj̄ūu yɪ d̄ɔɔ ɪ yelbe-ɪrbe, na yɪ j̄āan Nāanm̄n, boj̄ūu yɪ s̄ɔɔn a Nāanm̄n nebɪnsɪ. Tɪche Nāanm̄n kɔ yɪn a nyevor paalaa a Kɪrɪsɪto 'ȳɔɔ, na wɔ v̄ɛ kɔ yɪ.

XIV Nāanm̄n fɔfɔn a sɪ yelbebe ala na d̄ɔɔ seb bin bar. Ala le d̄ɔɔ 'yer 'yer d̄ɔɔl sɪ. Ala le d̄ɔɔ fɪre sɪ na a n̄maa sɪ yɪn, wɔ den bar na wɔ kpa yaa a daa ju.

XV Nāanm̄n t̄ɔɔn a sɪdebe nɪ a kp̄āen d̄ɛme, na wɔ maal ba ka a ɪ d̄āasɪe n̄yɔɔ jaa niem. Wɔ t̄ɔɔ ba naa nɪ a Kɪrɪsɪto daa ju k̄ūu.

XVI A le j̄ūu, yɪ ta v̄ɛ ka n̄ɪre jaa t̄ɔɔr a yɪ 'yer nɪ bon 'lɔ yɪn dire bu nyuro ɛ, bu tun a Juu nɪbe l̄ɔɔ difɔ pɔ ɛ, bu Chuu Paalaa D̄āen pɔ ɛ, bu a P̄ɛnfɔ B̄ɪbir Daar ɛ.

XVII A anyā ɪ naa a yelsɪ ala nɪ taa d̄ɔɔ wa ḡāagiel, tɪche a yelm̄āe ben a Kɪrɪsɪto 'ȳɔɔ.

XVIII Yɪ ta v̄ɛ ka n̄ɪre jaa kp̄ākp̄āan yɪ nɪ jir 'yer ɪka, yɪ siir a yɪ m̄āe na yɪ puoro a malakasɪ ɛ, a le na v̄ɛ naa ka yɪ k̄ɔ nye a s̄āyar ɛ. A n̄ɪre nyā t̄ɔ̄ sɔɔ ma v̄ɪer kpe a yeke pɔ t̄ɪer ɪka wɔ tara na kp̄ɛɔ nɪ a ala won nye. A wɔ yelbier t̄ɪer ma v̄ɛn ka wɔ wile wɔ m̄āe.

XIX A n̄ɪre nyā ba nyɔɔ a 'lɔ na ɪ a ju ɛ. N̄t̄āa a le a ju na ma wile a āgān, ka a jile n̄ɔɔ nyɔɔ a āgān 'mataa a le a Nāanm̄n na b̄ɔɔɔ.

XX An ı yın nı a Kırısıto le 'mataa kpi, a wer nyã ju kpãen bonsı, ba le tara kpẽo a yı ju ε. Nmıne ka a yı kpẽfo chene kaara fıka yı chene na ı a wer sofı?

XXI Ta nyoo bon nyã ε! Ta lem bon nyã kaa ε! Ta sur bon nyã kaa ε!

XXII A neer anyãna a jaa tufı ın yelsı na ba le tara tãnõ jaa ε, bojũu a ın nısaal nebınsı nı nısaal wiilfosı le.

XXIII A nebınsı anyãna nyentãan fıka yẽ yele na ı a ba mãe puorfı yele nı mãe siirfo yele nı nıbıkõo ágãn kaafı yele. Tıche a anyãna maa sõu ba ka ba tõo nyoo a ba mãe a yelbier vılaa pı ε.

III

I A le jũu, an ı yın nı a Kırısıto le a Nãanmın 'mataa sãın a kũu pı, yı de a yı tıer 'yõo a bonsı ala na be a saaju, be a Kırısıto na jãne a Nãanmın nũsõo jie.

II Yı de a yı tıer 'yõo a saaju bonsı pı, tı na yı ta de a yı tıer 'yõo a wer ju bonsı pı ε.

III Bojũu yı kpi naa, ka a põpãanyã ka a yı nyevor sool a Kırısıto a Nãanmın 'yõo.

IV An ı a Kırısıto le kı yı a nyevor paalaa, 'lo wa nyır, yı mı na 'mantãan wı nyır, na yı nye a wı tıır.

V A le jũu, yı kı a ala na be a yı 'yõo na ı a wer yele. A yelsı ala le a anyãna, sãfo yele, dıer yele, vıldıer, tıer dıer, nı bıgar na nyetãan tıbe puorfı.

VI A bonsı anyãna jũu, Nãanmın suur ire naa.

VII A sobıe anyãna le yı mı dõo turo, a le yın dõo kpiere a nyevor 'lõnõ pı.

VIII Tıche põpãanyã, yı tıo yı mãe yın a yelsı anyãna pı, suur, putuyele, gefı, gagar yele, nı 'yerbıdebe na ma yire a yı negãma pı.

IX Yı ta nımara jırsı 'yõonõ taa ε. Yı ta maala a le go ε, yı yaa a kõro yele nı a wı maalfı bar,

X tı na yı su a põpãanyã yelpaalaa. Nãanmın maal yın ka yı ı nıpaalaa, na wı maala yı, ka yı na kaara a wı kaar, ka yı na bõo wı yelmãe jaa.

XI Bamıne ba le chene ı a Juu nıbe bıı ka bamıne mı ba ı a Juu nıbe ε, ka bamıne nıma yı bıı ka bamıne mı ba nıma ε, ka bamıne ı sãanba bıı ka bamıne mı ı nıyoorı ε, ka bamıne ı gbãgbaar bıı ka bamıne mı ı sumıne ε, tıche a Kırısıto le ı a jaa na wı be a jaa 'yõo.

XII A le jũu, an ı Nãanmın le kaa ır yı, ka yı ı cheche na wı nõ yı, yı pıo a yı mãe nı nıbaal, vıla maalfı, mãe siirfo, jomm fıfo nı kãnyır.

XIII Yı ma tara kãnyır kı taa, ãsoo jaa wa tara nı a wı tı soo 'yer, yı ma vẽ kı taa. Yı vẽ bar nıtãa a le a sı Soro na ma vẽ bar yı.

XIV A yelkpẽe jaa le ıka, yı de nõfo su. 'Lo le ma nyoo bonsı a jaa 'mataa ka a tara nebõ'yen.

XV Yı vẽ ka a Kırısıto nyã'maar pıre a yı nyãn, yı jaa pıon a ágãn jıır pı, na wı bıol yı ka yı tara nyã'maar. Yı ma puor wı yãan.

XVI Yı vẽ ka a Kırısıto 'yerbir dı nãa a yı pı, yın wa wıle tı kpãana taa, nı a yẽ wı jaa. Yı ma yiele Nãanmın pıefı yiel, pıpel yiel, nı a yiel na yı a yı nyãn pı, na yı koro Nãanmın.

XVII Bon 'lo jaa yın wa maala, ka 'yerbir le bıı, ka maalfı pı le, yı ma maal bon jaa, nı a sı Soro Yesu yuor, na yı ma tu a wı 'yõo puor a Sãa Nãanmın yãan.

XVIII Pıbo, yı siir a yı mãe kı a yı sırbıe, le le vıele kı a sı Soro.

XIX Sırbıe, yı nõ a yı pıbo, na yı ta ma pırpıre ba ε.

XX Bibıır, yı wõnõ a yı dıorbı toor yele jaa pı, le le pele a sı Soro pıo.

XXI Sãamıne, yı ta ma maala ka a yı bibıır suur ire ε, a le a ba tıer kõ gã jıbõ'yen ε.

XXII Gbãgbaar, yı sooro a yı nıbere nee yele jaa pı. Yı ta ma vẽ ka ba wa fur nıbir yõo yı, ka yı pãa maala a le ban bıoro ε, tıche yı ır a yı nyãa

wɔ jaa 'yɔɔ, yɪn joro a sɪ Soro dābāe jūu.

XXIII Bon jaa yɪn wa maala, yɪ ir a yɪ nyāa 'yɔɔ tɔnɔ nɪ ka a kaara fɪka a sɪ Soro le yɪ tɔnɔ kɔrɔ, tɪche a ta ɪ fɪka nɪsaal le yɪ tɔnɔ kɔrɔ ε.

XXIV Yɪ bɔɔn naa ɪka yɪn tɪ den a yɪ nābonsɪ a sɪ Soro sɛ na ɪ a yɪ sāyar. A sɪ Soro Kɪrɪsɪto le yɪ tɔnɔ kɔrɔ.

XXV Nɪrɛ jaa wa maal yelbier, a yelbier sāyar le wɔn tɪ nyɛ. Nāanɪmɪn ba turo nɪbe nɔnɔ ε.

IV

I Nɪberɛ, yɪ ma kɔrɔ a yɪ gbāgbaar a le na tor na a seen, bojūu yɪ bɔɔn naa ɪka yɪ mɪ tara na nɪkpɛɛ na be a saaju.

II Yɪ de a yɪ māɛ 'yɔɔ Nāanɪmɪn sɔɔrfɔ pɔ. Yɪ kaara sɔ na yɪ ma puor wɔ yāan.

III Na yɪ mɪ ma sɔɔrɔ kɔrɔ sɪ ka Nāanɪmɪn na yuo sɔr kɔ a sɪ mɔɔlfɔ ka sɪ na mɔɔl a Kɪrɪsɪto yelsɔɔlɪsɪ. A 'lɔ pɔ le ba 'yɔɔ ma a bɔjɔrsɪ.

IV Yɪ sɔɔrɔ Nāanɪmɪn ka n na mɔɔl jaa che che che a le an seen.

V Yɪ ɪ yɛn dɛme nɪ a le yɪn maala a bala na ba ɪ a Nāanɪmɪn puorbo sɛ. Yɪ mɔɔ nɪbir, yɪn wa nyɛ jie.

VI Yɪ ma vɛ ka a yɪ bɔɔr ma ɪ wāɛfɔ 'yerbie tɪ nɔmɔ nyaar kaar. Ka yɪ na bɔɔ le yɪn na 'yer sɔɔ nɪrɛ 'lɔ wa sɔɔr yɪ 'yer.

VII Tɪchɪkɪsɪ na man a maa 'yer a jaa kɔ yɪ. Wɔ ɪn a yebe ɪn nɔ na wɔ mɔɔlɔ a 'yer nɪ yelmāɛ. Na wɔ ɪ a tɔtɔtɔ sɔɔ a sɪ Soro 'yɔɔ.

VIII N tɔnɔ wɔ naa a yɪ sɛ ɪka wɔ tɪ 'yer kɔ yɪ a le sɪn ɪrɛ a ka, na wɔ 'yɔɔ a yɪ nyān ākpāɛn.

IX 'Lɔ nɪ Onɪsɪmɔsɪ le 'mataa waara. Wɔ ɪn yelmāɛ sɔɔ na wɔ ɪ a yebe sɪn nɔ. Wɔ ɪn a yɪ āsɔɔ. Ban man kɔ yɪ bon jaa na ɪrɛ a ka.

X Aristakus mɪ ban 'mataa pɔɔn ma puoro yɪ naa, le le a Maakɪ mɪ na ɪ a Banabasɪ yebe mɪ puoro yɪ. Yɪ dɔɔ wɔ a wɔ kpāafɔ yele, ala ɪ wɔ wa wan a yɪ sɛ, yɪ tuor de wɔ.

XI Yesu mɪ ban bɔɔlɔ Jusɪtusɪ mɪ puoro yɪ naa. A nɪbe banyāna tɛɛ

le ɪ a Juu nɪbe a n tɔtɔnɔ pɔ a Nāanɪmɪn nāalɔɔ jūu. Ba tara na āgān 'maar kɔ ma.

XII Epafaras na ɪ a yɪ āsɔɔ na wɔ ɪ a Yesu Kɪrɪsɪto tɔtɔnɔ, puoro yɪ naa. Wɔ ma sɔɔrɔ na Nāanɪmɪn nɪbijɛ kɔrɔ yɪ ka yɪ na ara kpɛɔ a le a Nāanɪmɪn na bɔɔrɔ.

XIII N din a wɔ dāasɛ ɪka wɔ tɔnɔ na kɔrɔ yɪ nɪ a bala na be a Laodisea nɪ a Hɪrapolis tɛn pɔ.

XIV A sɪ yebe sɪn nɔ, Luka na ɪ a tɪtɪle nɪ Demas puoro yɪ naa.

XV Puor Nɪmfa nɪ a pupuorbiir bala na ma tuor a wɔ yɪr na be a Laodisea.

XVI Bala wa kar a gān nyāna kɔ a yɪn Kolose dɛme, yɪ mɔ ka ba mɪ kar wɔ be a Laodisea pupuorbiir pɔ. Yɪ mɔ na yɪ mɪ kar a gān 'lɔ ɪn seb kɔ a Laodisea pupuorbiir.

XVII 'Yer kɔ Archipus, "Mɔ tɪ na fɔ baa baar a tɔmɔ ala fon nyɛ a sɪ Soro 'yɔɔ."

XVIII Maa Pɔɔl le sɛɛrɛ a puorfɔ nyā nɪ a maa māɛ nūu. Yɪ tɪɛr a bɔjɔrsɪ ban 'yɔɔ ma. Wāɛfɔ a be a yɪ sɛ.

A GĀN DJO A POOL NA SĒB KŪ A TESALONIKA NIBE

I Pool, Silast ni Timoti le seere a gān nyā koro Tesalonika pupuorbiir na be a Sāa Nāanmūn ni a Soro Yesu Kirisito 'yōō. Wāefo ni nyā'maar wō be a yi sē.

II Si ma puor Nāanmūn yāan sōo jaa kō yi, ti ma tara a yi tier a si Nāanmūn sōorfo pō.

III Sōo jaa le si ma tier a yi sōofō tōmō, a yi nōfo tōmō ni a kānyir yin tara chele a si Soro Yesu Kirisito ni a si Sāa Nāanmūn.

IV Bojūu si bōon ūka, n yeer a yin a Nāanmūn na nō, 'lo le kaa ir yi.

V Bojūu a si 'yer nōo na wa a yi sē, ba ū 'yerbir tēe ε, tiche wō tara na kpēo na ū a Nāanmūn Siε na ba ū baal ε. Yi māe bōon a le sin be a sōo 'lo sin dōo kpierε ni yi a yi jūu.

VI Yi ū naa a sin ni a Soro tōtōorbo, bojūu dōoye kpēe pō le yi tu ti de a 'yerie ni pupel a Nāanmūn Siε na tir.

VII Le le, yin ū bōmansī kō a bala na sōo de a 'yer nōo be a Masedonīya ni a Akaya tēn pō.

VIII Yin le yaar a si Soro 'yerie, a ba ū a Masedonīya ni a Akaya tēn pō tēe ε, tiche a yaar jie jaa. A le yin sōo a Nāanmūn yaar jie jaa.

IX Ba māe le man a le yin tuor de si, a sōo 'lo sin wa a yi sē, ni a le yin heb wa a Nāanmūn sē, ti bar a tibe ti wa puoro a nyevor ni a yelmāe Nāanmūn,

X ti chele a wō Bie ka wō yi saaju wa, a 'lo won vē ka wō heb ir a kūu pō, Yesu a 'lo na faa si yin a Nāanmūn suur 'lo na waara pō.

II

I N yeer, yin māe jaa bōon naa ūka a yi sē waa ba ū pōo ε,

II sin gba na dōo di dōoye a ba ge si be a Filipai tēe pō, nitāa yin māe na bōon, tiche si chene na tara nyāa

a si Nāanmūn pō, ti man a 'yer nōo jaa cheche kō yi, an sōo ū baa sōo de a 'yer ε.

III Bojūu a si sōorfo ba yi jir, belfo ni tier deer pō ε,

IV tiche Nāanmūn le kaa ir si ka si ū a 'yer nōo wiwiilbe. A le jūu le si 'yer ūka, a ba ū ka si pel nisaal pōo ε, ti si pel Nāanmūn pōo, a 'lo na ma kaara a si potier.

V Yi bōon na ūka Nāanmūn le ū a si dāasīe sōo, saa dōo wa 'yer jir 'yer bu ūmaa jir nye bon ε.

VI Saa bōoro 'yōofō nisaal sē ε, a yin māe sēn bu a si taaba sē ε, bu bōoro bonsi sin ū Kirisito nitōnsī jūu ε,

VII tiche si siir a si māe a yi pō, le pōo na ma kaara a wō bibiir.

VIII A le jūu, yin kaara si le so ka saa bōoro ūka si pōn yi a Nāanmūn 'yer nōo tēe ε, na si lōon a si māe jaa bojūu a si nōfo ben a yi sē yoo jaa.

IX Sure jaa n yeer, yi tier a si kānyir tōmō ni a dōoye. Si tōn tāsōo gbulo, ni mōtōgbulo, ka si ta kō nire jaa tuor ε, a sōo 'lo sin 'yere a Nāanmūn 'yer nōo koro yi ε.

X Yin le di dāasīe, ni a Nāanmūn ni na ū a Cheche Sōo ni nitor ti ba tara ye le jaa a wō 'yōo ε, a si maalfō char naa a yin na ū a sōofō dēme.

XI Bojūu yi bōon naa ūka si ma maal vīla kō a yi āsōo jaa le sāa na ma maal vīla kō a wō bibiir,

XII na si 'yōon yi ākpāen, 'maala yi ti sōoro yi ūka yi kpierε a le na pele a Nāanmūn pōo, a 'lo na bōol yi 'yōo a wō nāalōo tir pō.

XIII Ala le so ka si ma puor Nāanmūn yāan, bojūu yi sōon de a Nāanmūn 'yer yin wō a si sē, yaa sōo de yaa nisaal 'yer kaar ε, tiche yi sōon de yaa Nāanmūn 'yer kaar, ka a tōnō a yi bala na sōo de pō.

XIV Bojūu n yeer, yin 'lo, yi ū naa tōtōorbo a Nāanmūn puorbo a Yesu Kirisito pō a Judiya, yi din dōoye a bonsi pō, a yi māe yelsī pō, nitāa le ban tō kō a Juu dēme,

XV a bala na kō a si Soro Yesu ni a Nāanmūn 'ye'yerie ti dii si bar. Ba

sõon Nāanmın pɔɔ tı ba sɔɔ nıre jaa 'yer ε,

XVI tı ba bɔɔɔ ıka sı 'yere nı a bala na ba ı a Juu nıbe ε, ka ban nye faafɔ ε. Ba kpɛn a yeldɛbe pɔ 'yɔɔ kɔkɔε. Nāanmın suur ir naa ka won ge ba.

XVII Tıche n yeer, a kor bālāa sın ba le nye taa ε, tıche saa vɛ a yı tier ε. Sı mɔɔn nıbir ıka sı nye yı, na sı bɔɔɔ ıka a sın mæ sı tı nye yı.

XVIII A la le so ka sı ta bɔɔɔ ıka sı wa a yı sɛ, tı maa Pɔɔl ta mɔɔɔ na bɔɔɔ, tıche ka Satan pii a sı sɔɔ.

XIX Bo le ı a sı tıertɔfɔ jie, bı a pɔpel bı a nyevɔr tıur jupıl kɔ sı a sı Soro Yesu waa daar? A ba ı yın le ε?

XX Yelmæ yın le ı a sı tıur nı a sı pɔpel.

III

I Le an wa gar sı a sı faa tı jāne a be Atensı tɛe pɔ.

II Sı tɔn a sı yebe Timoti mı na ı a Nāanmın tɔtɔnɔ āsɔɔ na wɔ mɔɔlɔ a Yesu Kırısıto 'yer nɔɔ ıka wɔ tı 'yɔɔ yı ākpɛɔ a yı sɔɔfɔ pɔ,

III a le ka yı taa wa joro dābæ nı a beer kaa nyā pɔ ε. Yın mæ jaa bɔɔn naa ıka a dɔɔye nyā le sın dı.

IV Yelmæ, sın dɔɔ be a yı sɛ, le le sı 'yere kɔɔ yı ıka sın dın dɔɔye. Ka a le mı ı.

V A le jūu, ın kɔ le tɔɔ le so, ka tɔ nıre ıka wɔ tı kaa a le a yı sɔɔfɔ na be, n dabæ le ıka a beer kaa wɔ taa beer yı kaa, kaa sı tɔmɔ ı pɔɔ ε.

VI Tıche Timoti yın a yı sɛ wa 'yer a 'yer nɔɔ kɔ sı, a le yın tara a sɔɔfɔ nı a nɔfɔ. Wɔ 'yer kɔ sı ıka yı ma tara sın nı tier vıla sɔɔ jaa na yı ma bɔɔɔ ıka yı nye sı nıtāa le sın mı na ma bɔɔɔ ıka sı nye yı.

VII N yeer, a le jūu, a pɔsɔɔ nı a beer kaa anyā pɔ, yı 'yɔɔ sın ākpɛɔ tun a yı sɔɔfɔ pɔ yın tara jūu.

VIII Bojūu pɔpāanyā, sı pāa na ben be yın ara kpɛɔ kɔ a sı Soro.

IX Nımıne le sın ıre wa puor Nāanmın yāan ka a sɛε, a pɔpel nyā sın nye a Nāanmın sɛ?

X Tāsɔɔ nı mɔtɔɔ jaa le sı ma sɔɔɔ Nāanmın ıka sı le nye yı go, na sı le chɔɔr bon 'lɔ jaa na ba pɔɔ a yı sɔɔfɔ pɔ ε.

XI Pɔpāanyā, sı sɔɔɔ naa a sı Sāa Nāanmın mæ nı a sı Soro Yesu ıka, ba yuo sɔr ka sı le wa nye yı.

XII A sı Soro wɔ vɛ ka yı waa na yı nɔnɔ taa, tı na yı nɔ nıre jaa nıtāa le sın nɔ yı.

XIII Wɔ vɛ ka yı ı nısɔn na yı taa tara deer jaa a sı Sāa Nāanmın sɛ ε, tı tån a sɔɔ 'lɔ a sı Soro Yesu Kırısıto nı na waan a Nāanmın nıbe.

IV

I N yeer, a baaraa nı nyā, sı kpāana yı naa a le a yı kpɛfɔ na tɔɔ pele a Nāanmın pɔɔ, nıtāa le yın ben kpıere. Pɔpāanyā, sı sɔɔɔ yı naa na sı kpākpāana yı nı a sı Soro Yesu ıka yı maala a le pɔɔɔ.

II Bojūu yı bɔɔn wiilfo 'lɔ sın wiil yı tun a sı Soro Yesu pɔ.

III A ın Nāanmın bɔfɔ le won ir yı ka yı ı nıtorsı. A le jūu, yı tɔɔ yı mæ yın sɛsɛyele pɔ.

IV Ka nıre jaa tɔɔ nyɔɔ a wɔ mæ vıla, na wɔ ı cheche tı tara 'yɔɔfɔ,

V na yı ta bɔɔɔ pɔpel bɔbɔɔrsı fıka a nıbe bala na ba bɔɔ Nāanmın ε.

VI Nıre jaa wɔ ta maal deer bı nımɔɔl a wɔ yebe anyā pɔ ε, a sı Soro na gen nıre jaa na maala a anyāna nıtāa a le sın dɔɔ 'yer kɔ yı, tı na sı kpāa yı.

VII Bojūu a Nāanmın ba bɔɔl sı ıka sı tara vɔldeer ε, tıche wɔ bɔɔɔ na ıka sı vɛ ka a sı kpɛfɔ vıele.

VIII A le jūu, nıre 'lɔ jaa na tɔr a wiilfo nyā, ba tɔr nısaal ε, tıche wɔ tɔr a Nāanmın 'lɔ na kɔ sı a wɔ Sıε.

IX A ba le fer ıka, sı le seb kɔ yı a le yın na nɔ taa ε, bojūu yın mæ jaa bɔɔn naa ıka, Nāanmın 'yer naa ıka, yı nɔ taa.

X Sıre jaa yı nɔn a yeer na be a Masedonıya paal pɔ, tıche sı chene na 'yɔɔnɔ yı ākpāen ıka, yı ıre a le sɔɔ jaa.

XI Yɪ vɛ ka a ɪ yɪ nɔɔ ka a yɪ kpɛfɔ vɪɛɛ, na yɪ mɔɔ nɪbɪr nɪ a yɪ mɛɛ tɔmɔ na yɪ tɔnɔ nɪ a yɪ nuur nɪtɔa a lɛ sɪn 'yɛr kɔ yɪ.

XII Yɪ maal a nɪtɔ ka a yɪ kpɛfɔ na vɪɛɛ kɔ a bala na ba puor ɛ, na yɪ taa bɔɔɔ ɪka nɪbɛ ba guolo yɪ ɛ.

XIII N yɛɛr, saa bɔɔɔ ɪka a lɪ yɪ ɛ, nɪ a bala na gur ɛ, na yɪ taa wa tara pɔsɔɔ fɪka a bala na ba tara tɪɛrtɔ jɪɛ kaar ɛ.

XIV Sɪ sɔɔn ɪka Yesu kpi naa, tɪ na wɔ lɛɛb ɪr a kɔɔ pɔ. A lɛ lɛ sɪ sɔɔ, ɪka Nɛɛnɪn na 'mantaa waan a Yesu nɪ a bala na gur.

XV Sɪ den a sɪ Soro 'yɛrbɪɛ 'yɛɛr kɔɔ yɪ ɪka, a sɪn bala na chɛnɛ vɔɔɔ, tɪ tɔn a sɪ Soro waa daar, kɔ dɔɔ a bala na gur nyɛ wɔ ɛ.

XVI Bojɔɔ a sɪ Soro mɛɛ lɛ na yɪ a saaju wa tɔna 'yɛɛr, ka a malaka kpɛɛ bɔɔɔ nɪ nɛkpɛɛ, ka a Nɛɛnɪn ɪɛ pɛɛɛ ɪɛ gɔmɔ, ka a bala na sɔɔ a Kɪrɪsɪtɔ tɪ kpi, de nɪɛ ɪr.

XVII A anyɔ puor, a sɪn bala na chɛnɛ vɔɔɔ, a Nɛɛnɪn pɔa 'mɔɔr sɪ, ka sɪ lɔɔtaa tuor a sɪ Soro be julɔjuur pɔ, na sɪ tɪ be a wɔ sɛ sɔɔ jaa.

XVIII A lɛ jɔɔ, yɪ 'yɔɔnɔ taa ɔkpɔɛn naa 'yɛrbɪɛ anyɔna.

V

I Pɔpɔanyɔ 'lɔ n yɛɛr, a ba fɛr ɪka sɪ sɛb bon jaa 'yɛr kɔ yɪ a daar naa sɔɔ ɛ.

II Bojɔɔ yɪn mɛɛ bɔɔn naa ɪka a sɪ Soro Yesu bɪbɪr na wa naa fɪka nɛnyɪɛ na ma wa tɔsɔɔ kaar.

III A sɔɔ 'lɔ ban wa 'yɛr ɪka, "Nyɔ'maar ben be, dɔbɔɛ ba lɛ be be ɛ," sɔɔfɔ na pɔa wa naa, a ba sɛ, fɪka pɔɔ pɔɔ dɔɔfɔ na dɔɔ wɔ, tɪ ba kɔ tɔɔ faa a ba mɛɛ ɛ.

IV Tɪchɛ yɪn a n yɛɛr, yaa be libɛ pɔ ɛ, ka a bɪbɪr nyɔ na wa dɔɔ yɪ a nɛnyɪɛ kaar ɛ.

V Yɪ jaa ɔn chɔa nɪ mɔtɔɔ bɪbɪr, saa ɪ tɔsɔɔ bɪ, libɛ pɔ nɪbɛ ɛ.

VI A lɛ jɔɔ, yɪ pɔa ta vɛ a sɪ guro nɪbɛ bamɪnɛ kaar ɛ, tɪchɛ yɪ vɛ a sɪ jɛɔ na sɪ nyɔɔɔ sɪ mɛɛ.

VII Bojɔɔ a bala na ma guro, ma gur tɔsɔɔ, ka a bala na buu, mɪ ma buu tɔsɔɔ.

VIII Tɪchɛ an ɪ a chɔa lɛ sɔ sɪ, yɪ vɛ ka sɪ nyɔɔɔ sɪ mɛɛ, na sɪ de sɔɔfɔ nɪ nɔfɔ su, fɪka a nyɔa wɪɛ nɪ a sɪ tɪɛrtɔfɔ jɪɛ na ɪ a sɪ faafɔ kur jupɪl.

IX Bojɔɔ Nɛɛnɪn ba ɪr sɪ ɪka sɪ dɪ dɔɔyɛ ɛ, tɪchɛ ka sɪ nyɛ faafɔ tu a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪtɔ 'yɔɔ.

X 'Lɔ lɛ kpi kɔ sɪ, a lɛ jɔɔ, ka sɪ chɛnɛ na nɪbɪr bɪ, sɪ gur naa, sɪn nɪ 'lɔ na 'mataa be be.

XI A lɛ jɔɔ, yɪ 'yɔɔnɔ taa ɔkpɔɛn na yɪ sɔnɔ taa nɪtɔa a lɛ yɪn ben tɔnɔ.

XII Pɔpɔanyɔ n yɛɛr, sɪ sɔɔɔ yɪ naa ɪka yɪ 'yɔɔnɔ a bala na ɪ a yɪ nɪbɛɛ tɔnɔ a yɪ sɛ, bala lɛ sɔnɔ yɪ a sɪ Soro sɔr pɔ, na ba kpɔana yɪ.

XIII Yɪ 'yɔɔnɔ ba nɪ nɔfɔ a ba tɔmɔ jɔɔ, na yɪ kpɪɛɛ nɪ nyɔ'maar nɪ nɪɛ jaa.

XIV N yɛɛr n sɔɔɔ yɪ naa ɪka, yɪ kpɔana a bala na ɪ a yɔan dɛmɛ tɪ na yɪ 'yɔɔnɔ a bala na sɪr a ba mɛɛ, na yɪ sɔnɔ a nɪbaalsɪ tara kɔnyɪr nɪ nɪɛ jaa.

XV Yɪ bɔɔnɔ sɔ, ka nɪɛ jaa ta de yɛlbɪɛr yɔan yɛlbɪɛr sɔn ɛ, tɪchɛ yɪ ma maala vɪla kɔɔ taa nɪ nɪɛ jaa.

XVI Yɪ ma tara pɔpɛl sɔɔ jɔa.

XVII Yɪ ma sɔɔɔ Nɛɛnɪn sɔɔ jaa.

XVIII Na yɪ ma puor wɔ yɔan yɛɛ jaa pɔ, bojɔɔ anyɔ lɛ ɪ a Nɛɛnɪn bɔfɔ a Yesu Kɪrɪsɪtɔ 'yɔɔ.

XIX Yɪ ta kpɪɪn a Nɛɛnɪn Sɪɛ bɔɔ ɛ.

XX Yɪ ta kpɛɛɛ a Nɛɛnɪn 'yɛ'yɛrbɛ wɪɪlfɔ ɛ.

XXI Yɪ bɛɛr yɛɛ jaa kaa na yɪ nyɔɔ bon 'lɔ na vɪla.

XXII Tɔɔ yɪ yɛɛ jaa na ɪ bɪɛr pɔ.

XXIII Nɛɛnɪn mɛɛ na ɪ a nyɔ'maar sɔɔ wɔ chɔɔr yɪ ka yɪ ɪ chɛchɛ. Wɔ maal a yɪ sɪr nɪ a yɪ kpɛfɔ nɪ a yɪ ɔgɔma ka a ɪ chɛchɛ tɪ ta tara chɛfɔ jaa ɛ, tɪ tɔn a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪtɔ waa sɔɔ.

XXIV A Nɛɛnɪn nyɔ na bɔɔl yɪ tara na yɛlmɛɛ, wɔn maal a lɛ.

XXV N yɛɛr, yɪ sɔɔɔ Nɛɛnɪn kɔɔ sɪ.

XXVI Yí puor a yeer naa yepobo ba jaa ni nõfo puorfo.

XXVII N kpãkpãana yí naa a si Soro yuor 'yõõ, ìka yí kar a gãn nyã ku a yeer ba jaa.

XXVIII Ka a si Soro Yesu Kirisito wãefu be a yí sê.

A GĀMA AYI SŪO A PŌOL NA SĒB KŪ A TESALONIKA NIBE

I PŌol, Silasɩ nɩ Timoti le sɛere a gān nyā kuro a Tesalonika pupuorbiir na be a sɩ Sāa Nāanmɩn nɩ sɩ Soro Yesu Kirusito 'yōo.

II Wāefo nɩ nyā'maar na yi a Sāa Nāanmɩn nɩ a sɩ Soro Yesu Kirusito jie, a be a yi sē.

III N yeer, sɩ ma puor Nāanmɩn yāan kɔ yi, a mɩ vɛl le na a le, bojūu a yi soofu nōonō na 'yōonō, ka a yi nōfo yɩn nō taa mɩ le nōonō 'yōonō.

IV A le jūu, sɩ ma wile na sɩ māe pɛere yi a Nāanmɩn pupuorbiir gbulsɩ pɔ, le yɩn tara kānyir ara kpɛo nɩ a soofu yɩn tara a sōo 'lo ban 'yer 'yerdebe 'yōo yi, nɩ a dooye yɩn nyere.

V A ɩn yelmāe a Nāanmɩn 'yer tɔorfɔ tor naa, na wɔ bɔoro ɩka wɔ maal yi ka yi sɛen a wɔ nāalūo pɔ, a 'lo pɔ yɩn mɩ na dire a dooye.

VI Nāanmɩn tor naa. Wɔn lieb yab a bala na 'yer 'yerdebe, 'yōo ba gefu, tɩ kɔ a bala ban 'yer

VII 'yerdebe 'yōo, pɛnfɔ, nɩ a sɩn māe. A nitō na ɩ naa, Nāanmɩn na wa ir a sɩ Soro Yesu wiil a saaju nɩ a wɔ kpāen malakasɩ, fɩka būu dagel.

VIII Wɔn gen a bala na ba bōo a Nāanmɩn ε, na baa soo de a sɩ Soro Yesu 'yer nōo ε.

IX Bala le na nye gefu 'lo na ba tara baarfɔ ε. Wɔn oor ban yɩn a sɩ Soro niem, nɩ a wɔ tur kpɛo pɔ.

X 'Lo wa wa a bɩbir 'lōnō, wɔn nyen 'yōofu a wɔ nibe pɔ. An ɩn nōo kɔ a bala jaa na soo de wɔ. Yi mɩ puo naa, bojūu yi soon de a sɩ dāasɩ sɩn di a yi sē.

XI A anyā tier sɩn tara jūu, sɩ ma sooro na Nāanmɩn kuro yi ɩka wɔ vɛ ka yi sɛen a wɔ bɔolfɔ, ka a wɔ kpɛo vɛ ka a yi tier vɛlsɩ nɩ tōmō jaa na yi a yi soofu pɔ.

XII A anyāna le sɩ sooro a Nāanmɩn ɩka a sɩ Soro Yesu yuor wɔ nye tur a yi 'yōo, ka wɔ mɩ pɛe yi, a sɩ Nāanmɩn nɩ a sɩ Soro Yesu Kirusito wāefo jūu.

II

I A le a sɩ Soro Yesu Kirusito waa sōo nɩ a le sɩn na lōo taa a wɔ sē, sɩ sooro yi naa, n yeer,

II ɩka yi ta vɛ ka a sob yi nɩbir a nibe bamɩne na 'yere ɩka sɩn le 'yer bɩ, seb ɩka a Yesu wan baar.

III Yi ta vɛ ka nɩre jaa bel yi a sor nyā pɔ ε, a bɩbir 'lo kō wa ε, ka a bawōnsɩ ba de nie ir ε. Ka a 'lo na ba soo de a nebināa mɩ yi chāa pɔ, 'lo le a Nāanmɩn na sōo.

IV Wɔ ma chɩre naa tɩ na wɔ ma 'moooro, wɔ māe gar Nāanmɩn, bɩ bon jaa ban puoro, a le le wɔ jāne a Nāanmɩn puorfɔ yir maal a wɔ māe a Nāanmɩn.

V Yaa lieb tier ɩn 'yer kɔ yi a bonɩ anyāna a sōo 'lo ɩn be a yi sē ε?

VI Pōpāanyā yi bōon naa a bon 'lo na pii wɔ a sor a wɔ kō tōo yi chāa pɔ ε, a wɔ sōo baa wa ta ε.

VII A wɔ yelsoolaa tōnō na tōmō, tiche a 'lo na pii a sor yi be.

VIII Ka a bala na ba soo de a nebināa ε na yɩn chāa pɔ, a bala a Soro Yesu nɩ naa sōon a wɔ nee vuor, sōonō a ye le 'lo na ɩre a wɔ waa sōo.

IX A bala na ba soo de a nebināa ε, na wa naa an ɩ a Satan tōmō le, a 'lo na de kpɛo, jānsɩ nɩ jire, ne'maa yelsɩ,

X nɩ yelbier jaa boro belfo sōonō nɩ a nibe bala na were, ba were naa, bojūu ba tor naa ɩka ba nō a yelmāe na ba nye faafu.

XI A le jūu, Nāanmɩn na soo naa ka ye le kōo bel ba, nɩ le ban soo de bon 'lo na ɩ jire.

XII A le jūu, bala jaa na ba soo de a yelmāe a āgān volaa jūu, nɩ a bon 'lo na ba tor ε, na nyen 'yer tɔorfɔ.

XIII Tiche sɩn 'lo ma puor Nāanmɩn yāan kuro yi, n yeer, a yɩn a sɩ Soro na nō, bojūu Nāanmɩn kāan ir yi a pielfo daar ka yɩn nye faafu, ka a wɔ sɩe pɛere yi a yi soo de a yelmāe.

XIV 'Lo le buol yi a anyāna pɔ, a le yin wō sɪn mool a 'yer nōɔ kɔ yi. Le le ka yin lōɔ pōn a sɪ Soro Yesu Kɪrisito tuɾ.

XV A le jūu, n yeer yi ara kpēɔ na yi nyɔɔ a sɪ wiilfo sɪn wiil yi, ka 'yerbir le bu, nɛɛ le bu, gān pɔ le.

XVI A sɪ Soro Yesu Kɪrisito mǎɛ nɪ Nāanmɪn na ɪ a sɪ Sāa na nō sɪ tun a wɔ wǎɛfo pɔ, na 'yōɔ sɪn ākpēɔ na ba tara baarfɔ ɛ, nɪ tɪertɔ vɪla,

XVII wɔ 'yōɔ yi ākpāɛn a yi nyāa pɔ nɪ vɪla jaa nɪ a 'yerbie pɔ.

III

I N yeer, a baarfɔ nɪ nyā, yi suɔɔɔ Nāanmɪn kɔɔ sɪ, ka a sɪ Soro 'yerbie tōɔ yaar fɔɔ tɪ nyɛ 'yōɔfo jie jaa nitāa le an be a yi pɔ.

II Na yi suɔɔɔ Nāanmɪn ka sɪ na tōɔ nyɛ faafɔ yin a putudēme nɪ a sɪdebe dēme nuur pɔ, bojūu nɪɛ jaa baa tara a sɔɔfo ɛ.

III Tiche a sɪ Soro ɪn yelmǎɛ sɔɔ, wɔn 'yōɔ yin ākpēɔ tɪ gu yi a dɛɛr sɔɔ nuur pɔ.

IV Sɪ tara na sɔɔfo a sɪ Soro yuor 'yōɔ a yi pɔ ɪka, yi tōnō na, na yin chɛnɛ tōnō a ala sɪn 'yōɔ yi.

V A sɪ Soro wɔ vɛ a yi bōɔ ɪka Nāanmɪn nō yi naa nɪ le a Kɪrisito na tara nɪ yi a kānyir.

VI A sɪ Soro Yesu Kɪrisito yuor pɔ, sɪ kpāana yi naa n yeer ɪka yi tɔɔ yi mǎɛ yin a bala na ɪ koro dēme pɔ, nɪ ban ba turo a le sɪn wiil yi ɪka yi turo ɛ.

VII Yin mǎɛ bōɔn naa ɪka a sɛɛ naa ɪka yi tɔɔɔ sɪ, saa dōɔ yuɔɔɔ pɔɔ a sōɔ 'lo sɪn be a yi sɛ ɛ,

VIII bu saa dōɔ di nɪɛ jaa bōdiir tɪ na saa yab ɛ. Sɪ ma tōn tōkpāɛn tāsɔɔ nɪ mōtōɔ, ka sɪ ta tuo a yi āsɔɔ jaa tuor ɛ.

IX A nyā ba wiil ɪka saa tara sɔɔr na ɪ a le ɛ, tiche kaa ɪ wiilfo kɔ yi ka yi tɔɔɔ.

X Sɪ gba na dōɔ be a yi sɛ, sɪ kpākpāan yi naa a yele nyāna ɪka, nɪɛ jaa ba wa tōnō ɛ, wɔ taa dire ɛ.

XI Sɪ wōn ban 'yer ɪka nɪɛ bamɪne ben a yi pɔ tara koro na ba yuɔɔɔ

pɔɔɔ, na baa tara tōmō jaa ɛ, tɪ ma kpɪɛɛ a ba taaba yelsɪ pɔ.

XII A nɪɛ banyāna taa ba, sɪ 'yere na kɔɔ yi a sɪ Soro Yesu Kɪrisito yuor pɔ ɪka, ba tō a ba tōmō jaa jomm na ba nyɛ a ba mǎɛ bonsɪ.

XIII N yeer, yin 'lo yi taa wa bal nɪ tōmō 'lo na tor pɔ ɛ.

XIV Ala ɪ nɪɛ ba wa sɔɔ de a le sɪn 'yer a gān nyā pɔ ɛ, yi bōɔnō a wɔ yele sō na yi taa tara nɪ wɔ nebō'yen ɛ, ka vā kpe wɔ.

XV Yi ta de wɔ ka wɔ ɪ dōsɔɔ ɛ, tiche yi kpāa wɔ wɔn ɪ a yi wɔn ɪ a yebe jūu.

XVI Pōpāanyā, a sɪ Soro na ɪ nyā'maar sɔɔ wɔ kɔ yi nyā'maar sōɔ jaa, a sɔɪ a jaa pɔ. A sɪ Soro wɔ be a yi jaa sɛ.

XVII Maa Pɔɔl le seb a puorfɔ nyā nɪ a maa mǎɛ nūu. A jānɛ naa nyā ɪn ma 'yōɔ gān jaa pɔ ɪn ma seb.

XVIII A sɪ Soro Yesu Kɪrisito wǎɛfo a be a yi jaa sɛ.

A GĀN DĶĶ A PĶĶL NA SĒB KŪ A TIMOTI

I Maa Pōol na ı a Yesu Kırısıto nıtōnāa, nıtāa le a sı Fafaara Nāaηmın na 'yer nı a Yesu Kırısıto na ı a sı tıertō jie.

II N seere na koro a Timoti na ı a n binōnāa soofō jūu. Wāefō, nı nıbaal, nı nyā'maar na yi a Sāa Nāaηmın nı a sı Soro Yesu Kırısıto sē, a be a fō sē.

III A le ın chen a Masedonıya, n kpākpāan fō naa ıka fō jāne a Efesus na fō wile a nıbe bamıne a ba taa wile wiil yuo go ε.

IV Wiilfō ba ka ba ta de ba māe kō jir wiilfō ε, nı a sākpāmıne tutaa na ba tara baarfō ε. A anyāna le waara nı nechure, ban naa tōnō a le a Nāaηmın na bōoro nı soofō.

V Tıche a wiilfō nyā le waara nı nōfō na yi nyāvıla pō, tıer vıla pō nı yelmāe soofō pō.

VI Nıbe bamıne bar naa a anyā tı na ba 'yere 'yer vorsı.

VII Ba bōoro naa ıka ba ı a nee wiwiilbe, na baa bōō a par a le ban 'yere ε, bı na a bonstı ala ban 'yer ıka a see naa ε.

VIII Faa nye, sın bōon naa ıka a nebināa vıla na, ala ı nıre tun a le an wile.

IX Sı mı bōon naa ıka, a nebināa ba bin kō a nıtorstı ε, tıche wō bin kō a bala na sōonō a nee, nı a bawōnstı, nı a bala na ba turo le a Nāaηmın na bōor ε, yelbe-ırbε, nı a bala na ba puoro ε, na ba sōonō Nāaηmın yuor, nı a bala na koro a ba sāmıne, nı a ba mamıne na ba ı nıkorbo,

X nı a sēsēnbe, nı a bala na lieb bōor taa, nı a bala na lieb daara a ba taaba, nı a jir ηmarba, nı a bala na ηmara jir pōro nı, nı yele jaa na chıre nı a yelmāe wiilfō.

XI A wiilfō anyā yire na a dānfō Nāaηmın na ı a tıur sō 'yer nōō won de kō ma sē.

XII N puor naa a sı Soro Yesu Kırısıto yāan, won kō ma kpēō

bojūu wō nyen a n soofō, na wō 'yōō ma a wō tōmō pō.

XIII N gba na dōō ı Nāaηmın yosōonō, gere a nıbe, naa ı jebōoro, tıche Nāaηmın wa kāan a n nıbaal, bojūu n ın a le ın ba soō de nı babōofō jūu,

XIV tıche a sı Soro wāefō waa naa, nı a soofō, nı a nōfō ala na be a Yesu Kırısıto 'yōō.

XV A yelmāe 'yer nı nyā, na a ı yelmāe ıka nıre wō soō de. Yesu Kırısıto wan a wer pō ıka wō wa faa yelbe-ırbε, tıche maa le gar ba jaa.

XVI Tıche a le jūu le so ka Nāaηmın kaa n nıbaal, ka a na tō a n pō, a maa na ı a yelbe-ıre gar ba jaa, ka Yesu Kırısıto wiil a wō kānyır na ba tara baarfō kō ma, ka n ı wiilfō kō a bala na wa soō wō nye nyevor na ba tara baarfō ε.

XVII Pōpāanyā a Nāa 'lo na ba tara pielfō ε, a 'lo na ba kpire ε, a 'lo sın ba nyere ε, a Nāaηmın bō'yen tēε, wō nyere 'yōofō nı tıur bıbir nı bıbir jaa. A ı a le.

XVIII N bie Timoti, n koro fō naa a wiilfō anyāna tun a le a Nāaηmın 'ye'yere na dōō 'yer a fō 'yer, ala ı fōō turo a le, fōn jeb a jeb vıla 'lo.

XIX Tara soofō nı potıvıla, bojūu nıbe bamıne tor naa a vıla 'lo maalfō bar ka a ba soofō bōbor.

XX A ba pō le Hımınayas nı Aleksanda, bala le n de kō a Satan ka ba na jān ta fere sōonō Nāaηmın yuor ε.

II

I A le jūu, a ala na de nie nı nyā, n kpākpāan yın ıka yı sōoro, Nāaηmın soorfō, na yı ma sōoro koro taa, tı na yı ma puor Nāaηmın yāan kō nıre jaa.

II Yı mı sōoro Nāaηmın koro a nāmıne nı a bala na ı a kpāen dēme, ka a le na vē ka sın jēn āgān 'maar nı nyā'maar na sı maala a le a Nāaηmın na bōoro.

III A nyā le tor, naa pele a sı Fafaara Nāaηmın pōo.

IV 'Lo le bōoro ıka nıre jaa wō nye faafō, na wō wa bōō a yelmāe.

V Bojũu Nãanmũn bõ'yen tɛɛ lɛ be be, nɪ 'ma'maala bõ'yen na be a Nãanmũn nɪ a nɪsaalba chara pɔ, 'lɔ lɛ a nɪrɛ Yesu Kɪrɪsɪto.

VI 'Lɔ lɛ de a wɔ nyɛvor yab faan nɪrɛ jaa. A 'yer nyã lɛ a Nãanmũn kɔ sɪ ɪka sɪ mɔɔl a põpãanyã.

VII A lɛ lɛ so ka Nãanmũn ir ma ka ɪ mɔmɔɔlɔ nɪ a nɪtõnãa. Yelmãɛ jaa lɛ n 'yerɛ, n ba ŋmara jir ɛ, ɪka n ɪ a wiwile kɔ a bala na ba ɪ a Juu nɪbɛ ɛ, sɔɔfɔ nɪ yelmãɛ pɔ.

VIII Maa bɔfɔ lɛ ɪka jie jaa, a dɔɔr wa sɔɔrɔ Nãanmũn, ba jɛɛr a ba nuur puoro, na ba maala a lɛ a Nãanmũn na bɔɔrɔ, na ba ta tara suur nɪ nechɪrɛ ɛ.

IX Lɛ lɛ a pɔbɔ mɪ, ba ma su bon pɔɔ a ãgãn, tɪ na ba ta ma mal pir a jukɔɔl nɪ a selma nɪ a lɛrsɪ bɪ a fɔɔr ala daa na ɪ tuo ɛ,

X tɪche tɔsɔn lɛ sɛɛn a pɔbɔ bala na 'yɔɔnɔ Nãanmũn.

XI Pɔbɔ ba ma jãn ɪ gbul na ba siir ba mãɛ chɛlɛ a lɛ a nɪdierbe na wile.

XII N ba bar sɔr ɪka pɔɔ jaa wɔ wile bɪ tara kpɛɔ daba ju ɛ, tɪche wɔ ma ɪ gbul.

XIII Bojũu Adama lɛ a Nãanmũn de nie mɛ tɪ na wɔ wa mɛ a Hawa tu.

XIV Satan ba dɔɔ nie bel Adama ɛ, tɪche a Hawa lɛ wɔ bel ka wɔ sɔɔ Nãanmũn nɛɛ.

XV Tɪche a pɔbɔ na nyɛn faafɔ tu bie dɔɔfɔ pɔ, ala ɪ ba chɛnɛ na tara sɔɔfɔ nɪ nɔfɔ na ba ɪ chɛchɛ nyɔɔrɔ ba mãɛ vɪla.

III

I A 'yer ɪn yelmãɛ ɪka, nɪrɛ 'lɔ na bɔɔrɔ ɪka wɔ ɪ a pupuorbiir nɪdiere, wɔ bɔɔrɔ na tɔsɔ.

II Põpãanyã, a pupuorbiir nɪdiere wɔ ta tara mabfɔ jaa ɛ, na wɔ tara pɔɔ bõ'yen tɛɛ, na wɔ nyɔɔrɔ wɔ mãɛ, na wɔ ɪ nɪ'yɔɔ naa, na wɔ diere sãanba, na wɔ bɔɔ wiilfɔ.

III Wɔ ta ɪ dãburo ɛ, wɔ ta ɪ gɔbɔɔr ɛ, tɪche wɔ siir a wɔ mãɛ, na wɔ ta ɪ jɛbɔɔrɔ ɛ, na wɔ ta nɔ libie ɛ.

IV A sɛɛn ɪka wɔ tɔɔ kaara a wɔ mãɛ yir vɪla, ka a wɔ bibiir wõnɔ a wɔ toor, na ba 'yɔɔnɔ wɔ.

V Ala ɪ nɪrɛ kɔ tɔɔ a wɔ mãɛ yir kaa ɛ, ŋmɪnɛ won ɪ tɔɔ kaa a pupuorbiir?

VI Wɔ ta ɪ nɪrɛ nyã na kpɛ a puorfɔ pɔ paal ɛ, na won wa bɔɔrɔ yuor na wɔ mɪ faa lɔ a gefɔ pɔ nɪtãa a Satan.

VII Wɔ ɪ nɪrɛ 'lɔ a bala na ba puoro ɛ, na 'yɔɔnɔ, ka lɛ ba lɛ ɛ, ban 'yɔɔ won vã ka wɔ lɔ a Satan beraa pɔ.

VIII A sɔsɔnbɔ, ba mɪ tara nɪbijɛ na ba ta tara nɛɛr ayi ɛ, na ba ta maal ba mãɛ dãnyurbo ɛ, na ba ta ɪ nɪfɔlbɔ ɛ.

IX Ba nyɔɔ a sɔɔfɔ wiilfɔ yelsɔɔlaa kpɛɔ nɪ tɪɛr vɪla.

X Yɪ de nie bɛɛr ba kaa. Ka bala pãa baa tara 'mabfɔ jaa ɛ, yɪ vɛ ka ba ɪ a sɔsɔnbɔ.

XI A pɔbɔ mɪ, ba tara 'yɔɔfɔ, na ba ta sɔɔnɔ taa yoe ɛ, tɪche ba nyɔɔrɔ ba mãɛ, tɪ tara yelmãɛ yele jaa pɔ.

XII A sɔsɔnɔ wɔ tara pɔɔ bõ'yen tɛɛ, na wɔ tɔɔ kaara a wɔ bibiir, na wɔ tɔɔ kaara a wɔ yir vɪla.

XIII A sɔsɔnbɔ bala na tɔ vɪla, na nyɛn 'yɔɔfɔ kɔ a ba mãɛ, nɪ a 'lafɔ nɪ sɔɔfɔ 'lɔ ban tara a Yesu Kɪrɪsɪto pɔ.

XIV N bɔɔrɔ na ɪka n wa a fɔ sɛ a põpãanyã, tɪche n sɛɛrɛ na a kpãafɔ anyã kɔrɔ fɔ.

XV Lɛ lɛ, maa baa tɔɔ wa fɔɔ ɛ, ka fɔ bɔɔ lɛ an sɛɛ ɪka a pupuorbiir ba nyɔɔrɔ a ba mãɛ, bala lɛ puoro a Nãanmũn nyã na ɪ vor na ba tɪɛ a yelmãɛ a luur kaar.

XVI Baal ba be be ɛ, a yelsɔɔlaa a sɪ puorfɔ pɔ bɛrma naa. Yesu nyɪr a ãgãn pɔ. Nãanmũn Sɪɛ ir wiil ɪka wɔ ɪn Nãanmũn bie. A malakasɪ nyɛ wɔ naa. Ba mɔɔl 'yer a wɔ 'yer a paalsɪ pɔ, ka ba sɔɔ de wɔ a wer wɔ jaa. Nãanmũn de won don be a tɪɛr pɔ.

IV

I Nãanmũn Sɪɛ 'yer ka a gã chãa pɔ ɪka a baaraa, bamɪnɛ na bar a ba sɔɔfɔ tɪ chɛlɛ a sɪdɛbɛ bɛlfɔ, nɪ a lɛ a sɪdɛbɛ na wile.

II A wiilfɔ nyã yi naa a nɛɛr ayi dɛmɛ na ma ŋmara a jirsɪ ka a sɔɔ a ba tɪɛr fɪka kur tɔl ban 'mon bon 'yɔɔ jãnɛ.

III Ba wile na nibe ɪka ba ta kultaar ε, na ba wile ba ɪka ba chire bōdiir amune. Tiche Nāanmɪn na maal a kulta na ɪ bōdiir a jaa ɪka a bala na soɔ ti bōo a yelmāe, ba ma de ti puor wɔ yāan.

IV Bojūu Nāanmɪn bōmaalaa jaa vɪele na, ka a ba see ɪka nɪre wɔ tɔr bon jaa bar ε, ala ɪ sɪ ma den nɪ yāan puorfɔ.

V Bojūu Nāanmɪn 'yerbir nɪ a Nāanmɪn soɔrfɔ maal yaa naa ka a ɪ bōsō.

VI Ala ɪ fɔ den a kpāafɔ nyā na fɔ wiil a yeer, fon ɪn a Yesu Kɪrɪsɪto tōtōvɪla soɔ, na fon guolo a fɔ māe nɪ a Nāanmɪn 'yer nɪ a soɔfɔ wiil vɪla 'lo fon turo.

VII Tɔr a jɪrsɪ ala ban ma nɪmara nɪ a pɔonyōn fuolsɪ, ti na fɔ wile a fɔ māe a Nāanmɪn sɔr pɔ.

VIII Bojūu fōv jān a fɔ āgān ka wɔ kpēme, a vɪla na, ti wɔ kō kor ε, tiche a Nāanmɪn sɔr tufo vɪla na a soɔ a jaa pɔ, bojūu wɔ tɪr nɛε kɔ sɪ a nyevɔr nyā sɪn tara a dɪna nɪ a nyevɔr 'lo na waara daar kōo.

IX A 'yer nyā ɪn yelmāe ɪka, nɪre jaa wɔ soɔ de.

X A le jūu le sɪ mɔɔrɔ tōnō nɪ tōkpāen, bojūu a sɪ tɪertɔ ben a Nāanmɪn nyā na ɪ vor pɔ. 'Lo le ɪ a nibe bala jaa na soɔ wɔ Fafaara.

XI Kpākpāana na fɔ wile ba a yelsɪ anyāna a jaa.

XII Ta vē ka nɪre jaa kaa fɔ pɔrɔ fon chene ɪ pɔlbile jūu ε, tiche fɔ ɪ wiilfɔ kɔ a bala na tara soɔfɔ, nɪ a fɔ 'yer, nɪ a fɔ maalfɔ, nɪ a fɔ nōfɔ, nɪ a fɔ soɔfɔ, nɪ a fɔ cheche ɪfɔ pɔ.

XIII Sere tiche ka n wa, mōo nɪbir kara a Nāanmɪn gān a nɪyɔɔ pɔ, na fɔ mɔɔlɔ ti wile nɪ ba.

XIV Ta mel a Nāanmɪn sɪε 'lo won kɔ fɔ ε, a daar 'lōnō a nɪdierbe na dōo 'yer ti dɔɔl fɔ a ba nuur.

XV De a yelsɪ a nyā tōnō nɪ tōmō, na fɔ de fɔ māe 'yōo a tōmō pɔ, ka nɪre jaa nye le a fɔ tōmō na chiine niem.

XVI Bōo nyɔɔ a fɔ māe nɪ a wiilfɔ ɪre a le nɛ, na fɔ tara kānyir. Fon

faan a fɔ māe nɪ a bala na chele a fɔ 'yer.

V

I Ta 'yer 'yerbikpāen kɔ danyōn ε, tiche 'yer baalōv kɔ wɔ fɔ sāa tɔ soɔ kaar, 'yer kɔ pɔlbil a fɔ yeer kaar.

II 'Yere nɪ a pɔonyōn a fɔ mamɪne kaar, nɪ a pɔɔsarbɪl a fɔ yepɔbɔ kaar, nɪ cheche ɪfɔ pɔ.

III 'Yōonō a pɔokɔε bala na ɪ pɔokɔε, ti ba tara bon jaa ε.

IV Ala ɪ a pɔokɔnyɪne tara na bibiir bu yōn, bala le a see ɪka ba turo a Nāanmɪn nɛε, na ba kaara a ba dɔɔrbɔ a yie pɔ fɪka a le a ba dɔɔrbɔ na dōo kaa ba. Le le pele a Nāanmɪn pɔo.

V Pɔokɔɔr 'lo na ba tara bon jaa ε, ma den a wɔ tɪer wɔ jaa kɔ Nāanmɪn, ti na wɔ ma soɔrɔ Nāanmɪn tāsɔɔ nɪ mōtōo a wɔ bōbɔɔrsɪ 'yōo,

VI tiche a pɔokɔɔr 'lo na bɔɔrɔ āgān vɔlaa, wɔ kpɪn ti yɔɔrɔ.

VII Kɔ ba a kpāafɔ anyāna, ka nɪre ta nye a ba 'mabfɔ ε.

VIII Ala ɪ nɪre baa sōv a wɔ nibe ε, bu a wɔ yir dēme ε, a kaara fɪka wɔ tɔr naa a soɔfɔ, ti ɪre deer gar nyā na ba ɪ a Yesu turo ε.

IX A pɔokɔɔr 'lo na ba ta yuom lijaata sere ε, taa ɪre wa 'yōonō a wɔ yuor a pɔokɔε gān pɔ ε. Wɔ ɪ pɔokɔɔr 'lo na dōo kul sɪr bō'yen tɛε, ka a sɪre wa kpɪ ti che wɔ bar, ti wɔ chene nyɔɔrɔ wɔ māe ba kul sɪre go ε.

X Nibe ba bōo wɔ a wɔ tō vɪla jūu, nɪ a le won dōo guol a wɔ bibiir, na wɔ ma soɔ diere sāanba, na wɔ ma peere a Nāanmɪn nibe gbεε, sōnō nɪ a nɪbaalsɪ, ti maala vɪla jaa bɔrɔ.

XI Tiche ta 'yōo pɔokɔ'yolo yuor a pɔokɔε gān pɔ ε, bojūu sɪre kulfo vɔlaa wa gar a le ban nō a Kɪrɪsɪto, ban bɔɔrɔ na sɪre kulfo.

XII A le ban lon Nāanmɪn 'yer tɔɔrfɔ pɔ, bojūu ba sōon a nɛε ban pōl'yōo a Kɪrɪsɪto bar.

XIII A le puor, ba ma bɔɔrɔ na ɪka ba yɔɔrɔ pɔrɔ tulo yie yɔɔrɔ, a ba ɪ yie tuulfɔ tɛε ε, ti ba ɪn gagarsɪ, na

ba kpiere nibe 'yer 'yersi po 'yere a le na ba see ika ba 'yere ε.

XIV A le jūu, n bōro na ika pōkōe na chene kpāen, ba kul sibe, na ba dōo bibiir, na ba tōo i pōo mun kaara a ba yie, na ba ta ku a dōsoo sor ka wō sōo a si yuor ε.

XV Bamine heb sure jaa turo a Satan puor.

XVI Ala i pōo nyā jaa na puoro tara yir dēme ka ba i pōkōe, wō kaara ba ti ta ku a pupuorbiir wōm ε. A pupuorbiir ba kaara pōkōe bala tee na ba tara nire jaa, ka won kaa ba ε.

XVII A nidierbe bala na tōnō vīla, yi 'yōnō ba, ti sōnō ba ni boni, bala le moolo a 'yer ti wile.

XVIII Bojūu a Nāanmūn gān 'yer ika, "Ta lū a nadar nēe 'lo wa vara a chi ε." (*Mosesi Gāma Na Tu Anūu 25:4*) A tōtōnō jaa seen na a wō sāyar.

XIX Taa ure wa sōoro nibō'yen 'yer won 'yer dōol a nidiere ju ka bala ba ta ayi bi ata ε.

XX A bala na ma maala a yeldebe, wiil ba a ba sōonaa a nyōo niem, ka a ba taaba na che na joro dābāe.

XXI N kpāana yi naa a Nāanmūn ni a Yesu Kirisito ni a malakasi bala won ir niem ika, yi gu yi māe a kpāafu anyāna pō, na yi ta oor ε. Yi taa turo nibe nōnō ε.

XXII Ta pōo ir nire ka wō i nidiere ε, ta pōo a nibe bamine yeldebe pō ε, gu fō māe.

XXIII Ta nyuro kōo tee ε, ma nyū dāa bālāa a fō pōo baal jūu, a fon maa jaar ti i baal ε.

XXIV Nibe bamine yeldebe gān chāa pō, na a dōo ba nie chen a 'yer tōorfō jie, tiche ka bamine yeldebe ma tu ba chen a be.

XXV Le le a tōvīel amine ma gān chāa pō, a ala gba na ba yi ε, kō tōo sool ε.

VI

I Bala jaa na be a gbāgbaar tōmō pō, ba 'yōnō a bala na tōo ba, ka nire kō tōo 'yer a Nāanmūn yuor 'yerdeer ε, ni a si wiilfō ε.

II A gbāgbaar bala na tara a nibeere a ba i Yesu turbo, ba ta vē ba 'yōfō ε, ban 'mataa puoro jūu ε, ba ir nyāa 'yōo tōnō koro ba, bojūu ba puoro naa ka ba nō ba. Wile a anyāna na fō kpākpāana ba.

III Ala i nire wiil wiil yor na ba tu a si Soro Yesu Kirisito wiilfō ε, ni le a Nāanmūn 'yerbie na 'yer ε,

IV a nibe nyā wile na wō māe, na waa bōo bon jaa ε. Wō ma chire na ni a 'yerbie, bojūu a nyentāan fika a wō tier sōo naa. A le vē naa ka wō tara nyuur na wō ma jēere, na wō ma tōro a wō taaba, na wō ma tara tier deer ni a wō taaba.

V Na ba pāa ma chire taa ni tier sōonsi. Baa bōo a yelmāe ε, na ba tier ika a Nāanmūn puorfō un lefo ye le.

VI Tiche Nāanmūn sor tufō un lefo bon, ala i a ala fon tara seen fō naa.

VII Bojūu saa waan bon jaa a wer nyā pō ε, na si kō le de bon jaa yin a wer pō ε.

VIII A le jūu, ala i si tara na bōdiir ni bōsursi, si vē ka a seen si.

IX A bala na bōoro ika ba i tara dēme, ma lon beer kaa chebaa pō, ka jol tier ni vōldebe ma tōo a nibe chiine sōofō ni a wēfō jie.

X Bojūu libie nōfo i naa yelbier jaa boro nyur, ka a bamine na bōoro ika ba le, ba tōon jāan a yelmāe, na ba kpe wōm pō.

XI Tiche a fōo 'lo na i Nāanmūn nire, tōo yi a anyāna a jaa pō, na fō turo yeltorsu, na fō i Nāanmūn nire, tara sōofō na fō tara nōfo, na fō tara kānyir, na fō i ni he le le ε.

XII Jeb a sōofō jēer na fō nyōo a nyevor na ba tara baarfō taa lee. 'Lo pō le a Nāanmūn buol fō a daar 'lōnō fon chiir a fō pōo a nyōo niem.

XIII N kpākpāana fō naa a Nāanmūn nyā na koro a boni a jaa nyevor niem, ni a Yesu Kirisito na 'yer a wō yelmāe na wō chiir a wō pōo a nāa Pontius Pilate niem,

XIV n kpākpāana fō naa ika fō bōo tara a Nāanmūn nebinsi ka a ta tara

dɛɛr, bu 'mabfɔ ɛ, tɪ tãn a sɪ Soro Yesu Kirusito waa daar.

^{XV} 'Lɔ ɛ a Nãanmɪn na waan a sɔɔ 'lɔ wɔn 'yɔɔ. Nãanmɪn tɛɛ ɛ sɛɛn dãnfo nɪ a kpɛɔ, na wɔ ɪ a nãmɪne ba jaa Nãa, nɪ a sorbo ba jaa Soro.

^{XVI} 'Lɔ tɛɛ ɛ be be ba kpire ɛ, na wɔ be chãa 'lɔ pɔ nɪɛ na kɔ tɔɔ gbur ɛ, a 'lɔ nɪɛ na ba nyere ɛ, bu na tɔɔ nye wɔ ɛ. 'Lɔ ɛ a 'yɔɔfɔ nɪ a kpɛɔ sɛɛn sɔɔ jaa. A ɪ a ɛ.

^{XVII} A bala na ɪ a taraa dɛme a pɔpãanyã, kpãa ba ɪka ba ta wile ba mãɛ bu de a ba tɪɛr 'yɔɔ a bɔtarsɪ ala pɔ ɛ, tɪche ba dɪɛl Nãanmɪn nyã na kɔ sɪ a bɔburɔ burɔsɪ a jaa a sɪ de chɪɛ nɪ.

^{XVIII} Kpãa ba a ba tɔnɔ vɪla na ba nɔɔ a vɪla tɔmɔ pɔ, na ba ɪ yɛbɔɔnbo pɔnɔ a ba bonsɪ.

^{XIX} A ɛ ban bine na nãbonsɪ guro nɪ a nɪdaar, ka ba na nye a nyevɔr 'lɔ na ɪ a yelmãɛ nyevɔr.

^{XX} A fɔɔ Timoti, gu a ala ban de 'yɔɔ a fɔ nũu pɔ, na fɔ bar a 'yervɔr nɪ a nechɪɛ ala na ba tara par ɛ, ban bɔɔlɔ a bɔɔfɔ,

^{XXI} bamɪne na kpãkpãana nɪ a yelsɪ anyãna, ba bar a sɔɔfɔ sɔr. Nãanmɪn wãɛfɔ wɔ be a fɔ sɛ.

A GĀMA AYI SŪO A PŌOL NA SĒB KŪ A TIMOTI

I Maa Pōol na ɪ a Yesu Kırısto nıtōnāa tu a Nāanmın bōfo pō, nı a nēe won tır kō sı a nyevor nyā na be a Yesu Kırısto 'yōo,

II sēere naa a gān nyā koro a fōo Timoti na ɪ a n binōnāa. Wāefo, nı nıbaal, nı nyā'maar na yi a Sāa Nāanmın nı a sı Soro Yesu Kırısto jie wō be a fō sē.

III N ma puor a Nāanmın nyā ın tōnō koro yāan nı a n tıer wō jaa nıtāa a le a n sāakpāmıne na dōo ɪ, n maa ĩin a fō yele ε, naa ma tıer fō soro Nāanmın koro fō tāsōo nı mōtōo.

IV N ma lieb tıer a fō nıbikōo fon ŋma, naa bōoro ıka n nye fō ka a n pōo pel.

V N lieb tıer a fō yelmāe sōofō, a 'lo a fō makōma Loıstı nı a a fō ma Yunıstı na dōo tara, le le n mı bōon ıka fō mı tara wō naa.

VI A le jūu, n lieb tıer fō ıka fō mōo nıbir fire a Nāanmın kōfo 'lo na be a fō pō ın dōo dōol fō a n nuur ka fō nye.

VII Bojūu a Nāanmın Sıe won kō sı ba ɪ dābāe Sıe ε, tıche Sıe 'lo na kō sı kpēo ka sı tara nōfo, nı māe nyōofō.

VIII Taa joro vā nı a sı Soro 'yer mōolfō ε, bı a maa ban pōo a die pō a wō jūu ε, tıche pōo ma a sı 'mataa dire a dōoye a Nāanmın 'yer nōo mōolfō pō, na fō dıel a Nāanmın kpēo.

IX 'Lo le faa sı na wō bōol sı ıka sı ɪ cheche, a ba ɪ a sı tōmō jūu le ε, tıche a wō bōfo nı a wō wāefo jūu le. Sı nyen a wāefo nyā a Yesu Kırısto 'yōo tıche ka a wer wa maal.

X Tıche pōpāanyā, Nāanmın wiil sın a wāefo nyā tu a sı Fafaara Yesu Kırısto na wa a wer pō, na wō wa tōo kūu tı na wō de a 'yer nōo wiil sı a nyevor na ba tara baarfō ε.

XI A 'yer nōo nyāna jūu le wō ır ma ıka n ɪ momōolo nı nıtōnāa nı wiwile.

XII A anyāna jūu le n dire a dōoye, tıche vā ba kpe ma ε, bojūu n bōon a nure 'lo ın sōo naa bōon ıka won gu ma naa tı tān a bıbir 'lōnō nı a ala won de 'yōo a n nuur pō.

XIII Nyōo a 'yer sō ala a le ne fon wō yi a n sē, a sōofō nı a nōfo ala na be a Yesu Kırısto 'yōo.

XIV Gu a yelmāe 'lo a Nāanmın na de 'yōo a fō nuur pō nı a Nāanmın Sıe sōofō 'lo na be a sı 'yōo.

XV Fō bōon naa ıka a bala ba jaa na be a Asıya tōr man bar, Fıgelustı nı Hemogenustı gba mı pōo ba naa.

XVI Nāanmın wō maal vıla kō a Onesıforustı nı a wō yır dēme, bojūu 'lo le ma 'yōonō ma ākpēo, vā ba kpe wō ın be a pōofō die pō jūu ε.

XVII Wō gba na wa wa a Worom, wō yō bō man nıbıje tı nye ma.

XVIII A sı Soro wō sōo wō a wō nye maal vıla a 'yer tōorfō bıbir daar. Fōo māe bōon naa a le won sōo ma jā be a Efesus.

II

I Fōo na ɪ a n bie, pāa kpēme a wāefo 'lo na be a Yesu Kırısto 'yōo.

II A le fon wō a n sē a nyōo bala niem, de wiil a yelmāe dēme mı nı na tōo wiil a ba taaba.

III A fōo mı, pōo sı dire a dōoye nıtāa Yesu Kırısto soja māe.

IV A soja 'lo na be a wō tōmō pō, ma bōoro naa ıka a wō maalfō a pele a 'lo na de wō a tōmō, maa le tōonō bere a bıbir jaa yelbōorsı pō ε.

V Ala ɪ a bala na joro chıre taa bōoro na ıka ba dōo a ba taaba, ba ma jon tu a le ban wile.

VI A kōraa 'lo na ba joro yāan ε, le ma de a bōdōo.

VII Tıer kaa a le ın 'yere, bojūu a sı Soro na kō fō naa a jaa par bōofō.

VIII Tıer a Yesu Kırısto na ır a kūu pō, na yi a David bala pō. A anyāna le ɪ a maa 'yer nōo mōolfō,

IX a pɔ le n dire a dɔɔye, a ba wa lū ma nɪ bɔjɔrsɪ nɪdɛɛr kaar. Tɪche baa tɔɔ a Nāanmɪn 'yer lū ɛ.

X A le jūu le so, ka nyɔɔ n mǎɛ a bala a Nāanmɪn na ir jūu ka ba mɪ na nyɛ a faafɔ 'lɔ na be a Yesu Kɪrɪsɪtɔ 'yɔɔ nɪ a Nāanmɪn tɪɪr.

XI A 'yer na ɪ yelmǎɛ nɪ nyǎ ɪka, ala ɪ sɪn nɪ 'lɔ le 'mataa kpi, sɪn nɪ 'lɔ le na 'mataa tara a nyevɔr.

XII Ala ɪ sɪ nyɔɔn sɪ mǎɛ, sɪn nɪ 'lɔ le na 'mataa di a nǎa. Ala ɪ sɪ chiir wɔ naa, wɔ mɪ na chiir sɪ naa.

XIII Ala ɪ sɪn baa tara yelmǎɛ ɛ, tɪche 'lɔ chɛnɛ na tara yelmǎɛ, bojūu wɔ kɔ tɔɔ chiir a wɔ mǎɛ ɛ.

XIV Mɔɔ nɪbɪr tɪɛɛ ba a anyǎna, na fɔ kpǎana ba a Nāanmɪn niem ɪka, ba ta chɪɛ taa nɪ a 'yerbie ɛ. A ba maala vɪla jaa ɛ, tɪche a ma sɔɔn a bala na cheɛ tɪɛr.

XV Mɔ na fɔ de fɔ mǎɛ kɔ Nāanmɪn, an ɪ a 'lɔ mǎɛ le pɛɛ fɔ, na fɔ ɪ tɔtɔnɔ 'lɔ na ba joro vɪ ɛ, na fɔ wɪle a yelmǎɛ 'yer na tor.

XVI Bar a nɛchɪɛ ala na ba tara par ɛ, bojūu a le na jǎn nɪbe bar ka ba kɔ le ɪ Nāanmɪn nɪbe ɛ.

XVII A ba wiilfɔ na yɔɔn gbɔtor kaar. Himɪnayas nɪ Filetusɪ mɪ pɔɔ ba naa.

XVIII Ba bar a yelmǎɛ tɪ 'yer ɪka kūu pɔ ir fɔ po naa, na ba sɔɔn bamɪne sɔɔfɔ.

XIX Tɪche Nāanmɪn 'yer par kparaa ara na, ka a sebie anyǎ seɓ a wɔ pɔ, "A sɪ Soro bɔɔn a bala jaa na ɪ a wɔ nɪbe." (*A Sɔrfɔ Gǎn 16:5*) Na wɔ le 'yer, "Vɛ ka a bala jaa na bɔɔlɔ a sɪ Soro yuor, tɔɔ yɪ putuyele pɔ."

XX A yir kpɛɛ pɔ, bɔdimaal bomo ma ben be, ka amɪne ɪ selma, nɪ kpǎna, tɪche ka amɪne mɪ ɪ daar nɪ yɔɔraa, ka amɪne ɪ bɔ'yɔɔnsɪ, ka amɪne ɪ babǎma bomo.

XXI Ala ɪ nɪɛ jaa na pɛɛn wɔ mǎɛ a bonɪ anyǎ ɪn bɔɔl kaar, won kaara na bɔdimaal bomo na tara 'yɔɔfɔ na wɔ oo wɔ mǎɛ tara tɔnɔ kɔ a yir sɔɔ, ka won tɔɔ de maal tɔvɪla jaa bɔɔɔ.

XXII Tɔɔ yɪ a polbil āgǎn bɔbɔɔrsɪ pɔ, na fɔ turo yeltorsɪ, na fɔ tara sɔɔfɔ, nɪ nɔfɔ, nɪ nyǎ'maar, 'matǎan

a bala na puoro a sɪ Soro nɪ a nyǎ cheche.

XXIII Tɔr a jɔl yele nɪ a nɛchɪɛ na ba tara par ɛ, bojūu a maa yaara tɪ waan jɛɛr ɛ.

XXIV A ba sɛɛ ɪka a sɪ Soro tɔtɔnɔ wɔ bɔɔɔ jɛɛr ɛ, tɪche wɔ maala vɪla kɔɔ nɪɛ jaa, na wɔ tɔɔ wɪle, na wɔ tara kǎnyir.

XXV A bala na chɪɛ, wiil ba jomm, amɪne Nāanmɪn na wa sɔɔ naa ka ba lɛb a ba tɪɛr, na ba wa bɔɔ a yelmǎɛ.

XXVI Lɛ le a ba tɪɛr na yuo a ba faa ba mǎɛ yin a Satan chebaa pɔ, a le won nyɔɔr ba a ba ɪɛ a wɔ bɔfɔ.

III

I Tɪche bɔɔn a yele nyǎna ɪka a bɪbɪr baaraa daar, dɔɔye na ben be.

II Nɪbe na nɔn a ba mǎɛ, libinɔnbɔ, mǎɛ 'mɔɔfɔ, ba kɔ 'yɔɔnɔ nɪbe ɛ, na ba kɔ wɔnɔ a ba dɔɔrɔ toor ɛ, ka bon maa sɛɛ ba ɛ, na ba kɔ ɪ cheche ɛ.

III Ba maa tara nɪɛ tɪɛr ɛ, ba maa vɛ kɔ nɪɛ ɛ, na ba sɔɔnɔ taa yoe, baa nyɔɔrɔ ba mǎɛ ɛ, na ba 'yere 'yerbɪkpǎɛn, na ba chɪɛ yelvɪla.

IV Ban ɪn gagarsɪ, na ba ɪ jukpǎɛn dɛme, na ba bɔɔɔ yuor, ban nɔn bɔvɪɛlsɪ gar ban nɔ Nāanmɪn,

V ba maal ba mǎɛ Nāanmɪn puorɔ kaar, tɪ chiir a wɔ kpɛɔ. Ta gbɛɛɛ ba ɛ.

VI A ba pɔ le a bamɪne ma fara kpɪɛɛ a yɛ pɔ na ba yɔɔrɔ beɛ a pɔɔɔ bala na ba bɔɔ a ba tɪɛr gaa jie ɛ, ka a ba yelɛbe dɔl taa, ka a yelɛbe jaa volaa ma nyɔɔ ba.

VII Ba ma jǎna na bɪbɪr jaa tɪ ba maa tɔɔ bɔɔ a yelmǎɛ ɛ.

VIII Nɪtǎa le a Janɪsɪ nɪ Jǎbɪɛsɪ na ba sɔɔ a Mosesɪ ɛ, le mɪ le a nɪbe banyǎna mɪ tɔr a yelmǎɛ, baa tara tɪɛr vɪla ɛ, a sɔɔfɔ yele jūu, ba ɪn faa.

IX A ba yele kɔ chen tɛɛr ɛ, a le an kaara a nɪbe ayɪ banyǎna. Nɪɛ jaa na nyɛn a le ban jɔl jǎ.

X Fɔɔ mǎɛ gba jaa nyɛn a n wiilfɔ bɔɔ, le a n bɛraa na kaara, bon 'lɔ ɪn

buro a n nyevor po, a n soofu, a n kanyir, a n nofo le un ara kpeo,

^{XI} a dooye un di, ni a le ban ge ma. Foo mae boon naa a le na po ma a Antiok, ni a Ikoniyum, ni a Listira ten po, tiche ka a si Soro faa ma yin a jaa po.

^{XII} Sire jaa, a bala jaa na buoro aka ba turo a Naaŋmun sor, na ba pele a Yesu Kirisito po, na nyen gefu,

^{XIII} tiche a putudeme ni a bala na maal ba mae numun kaar, na kpen soonaa po, na ba we, ba bele naa ba taaba, ka ba kpe taa belfu po.

^{XIV} Foo 'lo, moo nibir ni a le fon jan na fu so de, bojuu fu boon a nre 'lo se fon jan,

^{XV} ni le a fu bibile so jaa fon bo a Naaŋmun gan, na too so fu ka fu tara ye, nye faafu, fon so de a Yesu Kirisito juu.

^{XVI} A Naaŋmun gama a jaa yi naa a wu se, na a see wiilfu, na a wile 'mabfu ni choorfu, naa na wiil nre ka wu i nitor.

^{XVII} Le le a Naaŋmun nre na bo na wu kpe me ku tovila jaa boro.

IV

^I N kpaana fu naa a Naaŋmun niem ni a si Soro Yesu Kirisito na wa too a kun ni a vwe 'yer, a wu waa daar, ni a wu naalo.

^{II} Moolo a 'yer so jaa, ka sor yuon bu ka sor ba yuo e, kpaana ba, na fu wile, na fu 'yoono ba akpaen, na fu tara kanyir wile ni.

^{III} Bojuu so waara ka nbe ko le chele a wiilfu ala na tor e, tiche ka a ba tobo joono ba 'yeryor wofu 'yoo, ka ba bool wiwiilyoo lootaar ka ba wile ba le ban buoro.

^{IV} Ban paa leb puor 'yoo a yelmæ na ba chele a wiilfu ala na i jire.

^V Tiche foo 'lo boon so, na fu tara kanyir a fu dooye po, na fu moolo 'yere a Naaŋmun 'yer, na fu to a le a Naaŋmun na buoro.

^{VI} Bojuu a n nyevor ni a tomo a Naaŋmun na ku ma ben baaraa ka n ko yaar ti kpi e.

^{VII} Maa jeb a jebvula, naa jo baar tun a le a Naaŋmun na buoro, naa tara a soofu.

^{VIII} Pöpanya, a si Soro na i a yelmæ to too bin naa a nyevor naa jupil gun ma, won na ku ma a daar 'lon, maa tee ba le e, tiche a bala jaa na no a wu waa.

^{IX} Mo wa a n se fofo jaa.

^X Bojuu Demas na no a dina wer juu tor ma naa ti chen a Tesalonika, ka a Kirisin mi chen Galatiya ka Titus mi chen Dalmatiya.

^{XI} Luka tee le be a n se. Yobo Maaki ka yi 'mataa wa, bojuu wu tara na ton na won so ma a tomo po.

^{XII} N ton Tichikus be a Efesus.

^{XIII} Foo wa waara, de a fuuvee 'lo un bar be a Toroyas be a Kapus se ni a gama na fu 'mataa den a see ala ban seb 'yoo a per gan po waan.

^{XIV} Aleksanda na i a saakuro maal man deer, a si Soro na yab won a le won maal ma.

^{XV} Foo mi, bo a wu yele so, bojuu wu chure naa a le sin 'yere.

^{XVI} A doo 'lo n 'yer faa a n mae, nre jaa ba wa po ma e, tiche ba jaa tor man bar. Naaŋmun wu ta de a le yaan ba sama e.

^{XVII} Tiche a si Soro ara na gu ma na wu ku ma kpeo, ka a na tu a n 'yoo, ka a 'yerbir too mool, ka a bala na ba puor e, wo naa. Le le a Naaŋmun faa ma a jukpee nee po.

^{XVIII} A si Soro na faa man yin yelbier a jaa po, na wu chiin ma a wu saaju naalo po. 'Lo le so a tur nibir ni nibir jaa. A i a le.

^{XIX} Puor Pirusila ni Akuila, ni a Onesiforus yir deme ba jaa.

^{XX} Erastus chene na be Korinti. Torofimus an ooro ka n bar wu be Miletus.

^{XXI} Mo ti na fu wa tiche ka oor daar ta. Yubulus puoro fu naa ni Pudens ni Linus ni Kilaudiya ni a yee ba jaa.

^{XXII} A si Soro wu be a fu se, ka a wu wæfu be a yi jaa se.

A PƆƆL GĀN WŪN SĒB KŪ A TITUSI

I Maa PƆƆl na ɪ a Nāanmɪn tōtōnō nɪ Yesu Kɪrɪsɪto nɪtōnāa, Nāanmɪn ɪrɪ man tō ɪka n tɪ sōɔ a wɔ nɪchel ɪrsɪ sɔɔfɔ ka ba bōɔ a yelmāe tɪ turo a le a Nāanmɪn na bɔɔɔ ɪka ba turo.

II Ala le ɪ a nyevɔr na ba tara baarfɔ dōɔ bōɔn, a Nāanmɪn na ba ŋmaara jir ε, na tɪr a nɛε kɔ sɪ a nyevɔr nyā yele sere tɪ bon jaa wa piel.

III A sōɔ 'lo na sɛε na wa ta, Nāanmɪn vɛ naa ka a wɔ 'yer gā chāa pɔ, ka n 'yere a le a Nāanmɪn nyā na ɪ a sɪ Fafaara na de kɔ ma ɪka n 'yer.

IV N sɛere na a gān nyā kɔɔ a fōɔ Titusɪ na sɔɔ a Yesu jūu, fɔ ɪ naa a n bie. Wāefɔ nɪ nyā'maar na yi a Sāa Nāanmɪn nɪ sɪ Fafaara Yesu Kɪrɪsɪto jie, a be a fɔ sɛ.

V Le na so ka n bar fɔ a Kɪrete paal nɪ nyā, ɪka fɔ baar maal a ala na che ka a tor, tɪ na fɔ ɪr nɪbere a tɛn ala nɪ taa le ɪn dōɔ wiil fɔ.

VI A nɪdiere wɔ ta ɪ nɪre 'lo nɪbe na nyere yelɛbe a wɔ 'yōɔ ε, wɔ ɪ pɔɔ bō'yen sɔɔ, na wɔ ɪ nɪre 'lo a wɔ bibiir na sɔɔ Nāanmɪn, na ba ta ɪ bigālsɪ nɪ bibawōnsɪ ε.

VII A nɪdiere an ɪ Nāanmɪn tōmō le wɔ kaara jūu, wɔ ta ɪ tuor kɔ a nɪbe ε, wɔ ta ɪ nɪre suur na ire fɔfɔɔ ε, na wɔ mɪ ta ɪ dānburo ε, wɔ ta ɪ nɪre na jɛere, bɪ bɔɔɔ libie na ba tu sɔr ε.

VIII Wɔ ɪ nɪre 'lo na diere sāanba, na wɔ nō vɪla maalfɔ, na wɔ ɪ nɪre 'lo na nyɔɔɔ wɔ māe, na wɔ ma ɪre a le na tor, na wɔ ɪ nɪcheche, tɪ kpāana wɔ māe.

IX Wɔ nyɔɔ a yelmāe 'yer nyā tara kpɛɔ nɪtāa le an wiil. Le le won tōɔ 'yōɔ a bamune ākpāen nɪ a yelmāe wiilfɔ tɪ den a bala na kpere.

X Bojūu a ba yɔɔ bala na ɪ a bawōnsɪ nɪ 'yer pɔrsɪ nɪ bēbelbe bala na yi a yɔɔmarba jie.

XI A sɛε naa ɪka fɔ ŋmaa ba sɔr, bojūu ba tu naa a ba bɔɔɛbe bel yir gbulo nɪbe na ba wile yelsɪ ala na ba sɛε ɪka ba wile ε.

XII A ba yɛ sɔɔ kōɔ gba dōɔ 'yer a ba 'yer, “Yɪn Kɪrete dēme ɪn jir ŋmarba. Yɪ kaara fɪka dōɔɛbe, koro dēme na bɔɔɔ bōdiir tɛε.”

XIII A dāasɪe nyā ɪn sɪre, a le jūu, kpāa ba nɪbijɪe ka a ba sɔɔfɔ kpɛme a yelmāe wiilfɔ pɔ,

XIV ka ba ta chele a Juu nɪbe fuolsɪ nɪ a bala na bar a yelmāe ε. Ba tor a ba wiilfɔ.

XV Bala jaa na tara potɪvɪla, yele jaa vɪla na kɔ ba, tɪche bala na tara potɪɔɔɔ, na baa sɔɔ de ε, yele jaa ɪn dɛer a ba sɛ. Sɪre jaa le, a ba potɪersɪ dɛε naa.

XVI Ba mɪ ɪka ba bōɔn Nāanmɪn tɪche a ba maalfɔ pɔ, ba tor wɔ naa. Ba ɪn nɪ'laarsɪ, bawōnsɪ na ba sɛen vɪla maalfɔ ε.

II

I Fōɔ Titusɪ, wile a nɪbe a le na ɪ a yelmāe wiilfɔ.

II Wile a danyōn ka ba bal nɪbir, le na vɛ naa ka nɪbe 'yōɔnō ba na ba nyɔɔɔ ba māe, ka a ba sɔɔfɔ nɪ nōfɔ nɪ kānyir tarfɔ chaar kɔ a nɪbe.

III Le mɪ le, wile a pɔɔnyōn ka ba joro Nāanmɪn dābāe na ba ta ɪ gagarsɪ ε, bɪ de ba ju 'yōɔ dāa pɔ ε, tɪche ka ba wile a le na vɪla.

IV Bala wa be a nɪtō, ban tōɔn wile a pɔɔbil nɪ yɛ ka ba nō a ba sɪrbe nɪ a ba bibiir,

V tɪ nyɔɔɔ ba māe nɪ pɔpɛl, tɪ ɪ tōtōnbɔ a yir na ba maala vɪla, tɪ turo a ba sɪrbe nɛε, ka nɪre jaa ta nye yelɛɛr a ba Nāanmɪn 'yer pɔ ε.

VI Le mɪ nɪ wɔ ju le, 'yōɔ a pɔɔbil ākpāen ka ba nyɔɔɔ ba māe.

VII Yele jaa pɔ, vɛ ka ba nye a fōɔ māe maal vɪla jānɛ. Vɛ ka ba nye a fɔ nɪbijɪe nɪ yelmāe a fɔ wiilfɔ pɔ,

VIII a fɔ 'yer na tor jūu, fɔ yuor kō tōɔ sōɔ ε, ka a vɪ kpe a bala na kpere fɔ, bojūu baa nye 'yerɛɛr jaa na 'yer a sɪ 'yōɔ ε.

IX Wiil a gbāgbaar ka ba turo a ba nɔberɛ nɛɛ yele jaa pɔ, na yɪ pel a ba puor na yɪ ta lɛrɛ ba nɛɛ ɛ.

X Ba tara yelmāɛ yele jaa pɔ, na ba ta juro a ba puor ɛ. Yɪn be ɪrɛ a lɛ, yele jaa yɪn maala, ban nyɛ naa a sɪ Nāanɔmɪn nyā na ɪ a sɪ yeldɛɛr Fafaara 'yer nōmō a ba sɛ.

XI Bojūu a Nāanɔmɪn wiil sɪ naa a wɔ wāɛfɔ ka nɪrɛ jaa na tōɔ nyɛ faafɔ.

XII A wile sɪ naa ka sɪ na tōɔ lɛɛb puor 'yōɔ a ala Nāanɔmɪn na 'laar, bɪ vɛ ka a wɛr nyā vɔlaa dib sɪ ɛ, tɪ kpɪɛrɛ nɪ māɛ nyɔɔfɔ nɪ yeltɔrsɪ nɪ yelmāɛ a dɪna wɛr nyā pɔ.

XIII A lɛ sɪn chɛnɛ chɛlɛ ka a wɛr nyā pɔ, sɪ chɛnɛ na chɛlɛ a bɪbɪr kpɛɛ 'lɔ a sɪ Nāanɔmɪn nɪ a Yesu Kɪrɪsɪtɔ na ɪ a sɪ Fafaara na lɛɛb wa nɪ a wɔ kpɛɔ.

XIV 'Lɔ lɛ kpi a sɪ jūu na wɔ da sɪ faa sɪ yɪn a putuyɛlɛ nyā pɔ, na wɔ pɛɛ a sɪ dɛbɛ bar ka sɪ ɪ wɔ māɛ nɪbɛ, ka vɪla maalfɔ ɪ sɪ vɔlaa.

XV Wile a anyāna, na fɔ 'yōɔn ba ākpāɛn tɪ kpāana ba nɪbɪjɛ. Ta vɛ ka nɪrɛ jaa kaa fɔ pɔrɔ ɛ.

III

I Tɪɛr a Yesu turbo ɪka ba turo a ba nɔberɛ nɪ a kpāɛn dɛmɛ nɛɛ tɪ turo a lɛ jaa ban 'yer, na ba chɔɔr gu vɪla jaa maalfɔ.

II Ba ta ma nɔmara taa poe ɛ, tɪchɛ ba tara nyā'maar nɪ nɪrɛ jaa na ba tɪɛrɛ taa yele. Ba siir ba māɛ sɪrɛ jaa ka nɪbɛ nyɛ.

III Sɪ mɪ dōɔ ɪ jɔlɔ a ba kaar nɪ bawōnsɪ ka a Satan bɛl sɪ ka a wɛr nyā bonsɪ a jaa ma ɪrɛ sɪ vɔlaa, ka sɪ lɛɛb gbāgbaar, na sɪ pāa kpɪɛrɛ nɪ ger nɪ nyuur, ka ba 'laar sɪ, ka sɪ mɪ 'laar 'laar taa.

IV Tɪchɛ a sōɔ na wa ta, a sɪ Fafaara Nāanɔmɪn maal vɪla nɪ a wɔ nōfɔ na wa wa,

V wɔ faa sɪ naa, a ba ɪ a sɪ yɛlvɪɛl sɪn maal jūu ɛ, tɪchɛ a wɔ nɪbaal jūu lɛ. Wɔ faa sɪ naa na wɔ pɛɛ sɪ tu a dɔɔfɔ gbɛɛ ayi ka a wɔ Sɪɛ maal sɪ a sɪ ɪ nɪpaalaa,

VI a Sɪɛ nyā lɛ a Nāanɔmɪn tu a Yesu na ɪ a sɪ Fafaara 'yōɔ kɔ sɪ.

VII A lɛ lɛ, wɔn ben maal sɪ ka sɪ tor a wɔ wāɛfɔ jūu, sɪ ɪn a wɔ bōdirbe, na sɪ lɔb yāan bar guro nɪ a nyevɔr 'lɔ na ba tara baarfɔ ɛ.

VIII Yelmāɛ 'yer nɪ nyā, n bɔɔrɔ naa ɪka fɔ do ara a yɛlsɪ anyāna pɔ wile nɪbɪjɛ, a len vɛ naa ka a bala na sɔɔ Nāanɔmɪn, de a ba sōɔ nɪ a ba tɪɛr ɪrɛ nɪ yɛlvɪɛlsɪ tɛɛ. A lɛ vɪɛlɛ naa tara tōnō kɔ nɪrɛ jaa.

IX Tɪchɛ ta chɛlɛ a jɔl chiirfɔ nɪ lɛ a sāakpāmɪnɛ na tu taa mana bɪ jɛɛrɛ a nɛɛ 'lɔ ban bin a kōro jaa ɛ, bojūu a anyāna ba tara tōnō ɛ.

X Kpāa nɪrɛ 'lɔ na ooro gbɛbō'yɛn, 'lɔ wa tɔr, lɛ kpāa wɔ a gbɛɛ ayi sɔɔ. 'Lɔ lɛ wa tɔr, fɔ ɪr nūu tɪchɛ wɔ bar.

XI Fōɔ māɛ bōɔn ɪka a nɪrɛ nyā tɔ sɔɔ lo naa, wɔ māɛ bōɔn naa ɪka wɔ ɪn dɛɛr.

XII N bɔɔrɔ naa ɪka n tō Atɪmasɪ bɪ Tɪchɪkɪsɪ a fɔ sɛ, āsɔɔ jaa na wa tɪ, mō tɪ na fɔ tuor ma a be a Nikopolis, bojūu be lɛ n bɔɔrɔ ɪka n chɛn a ɔɔr sōɔ.

XIII Mō na fɔ sōɔ a 'yer tɔɔrɔ Jenasɪ nɪ Apolɔsɪ ka ba ta faa bon jaa a sɔr pɔ ɛ.

XIV Vɛ ka a sɪ nɪbɛ jān vɪla maalfɔ ka ban tōɔ maal a ala ban bɔɔrɔ na ba ta ɪ nɪhayasɪ ɛ.

XV Bala jaa na be ka a n sɛ, puoro fɔ naa. Puor a bala na nō sɪ a sɔɔfɔ jūu. A wāɛfɔ a be a yɪ jaa sɛ.

A PƆƆL GĀN WŪN SĒB KŪ A FILEMON

I Maa PƆƆl ban pƆƆ die pƆ a Yesu Kırısıto jūu nı Timoti na ı a sı yebe, le seere koro a Filemon na ı a sı badatuo na wƆ ı a sı tƆtƆtƆ āsƆ,

II na sı mı seere koro Aftıya na ı a sı yepƆƆ, nı Archipus na ı a sı soja āsƆ, nı a pupuorbiir bala na ma 'loƆ a fı yir puor.

III WāefƆ nı nyā 'maar na yi a sı Sāa Nāanmın nı a sı Soro Yesu Kırısıto sē, a be a fı sē.

IV N ma puor Nāanmın yāan sƆƆ jaa, naa ma puoro a fı yuor a n Nāanmın suorfu pƆ,

V bojūu n wƆn a fı sƆƆfu fon tara a sı Soro Yesu 'yƆƆ, nı a nƆfu fon tara nı a Nāanmın nıbe ba jaa.

VI N suorƆ na Nāanmın ıka fı mƆƆ nıbir fıƆ wa mana a sƆƆfu 'yer, na fı tara par bƆƆfu nı a yelıel ala sın tara a Kırısıto 'yƆƆ.

VII N yebe, a fı nƆfu vƆn ka n chıle, na a 'yƆƆ ma ākpƆƆ, bojūu fı 'maan a Nāanmın nıbe nyān.

VIII A le jūu, ın naa tƆƆ che nyāa a Yesu 'yƆƆ gba naa kpāa fı ıka fı tƆ a le an seƆ ıka fı tƆ,

IX tıche n suorƆ fı naa a nƆfu jūu. Maa PƆƆl pāa ın danyƆƆ, naa ı nıre ban pƆƆ die pƆ a Yesu Kırısıto jūu.

X N suorƆ fı naa a OnısımƆsı na ı a maa bie, 'lo le lıeb a n bie a sƆƆ 'lƆnƆ ban 'yƆƆ ma a bƆjorsı.

XI A sƆƆ kƆƆ, waa dƆƆ tara tƆnƆ kƆ fı ε, tıche pƆpāanyā wƆ tara na tƆnƆ kƆ a fıƆ nı a maa.

XII N tƆnƆ wƆ naa, wƆ ın a maa māe nyāa ıka wƆ lıeb wa a fı sē.

XIII ın taa nƆn ıka wƆ be a n sē na wƆ ta de a fı jie sƆnƆ ma ban 'yƆƆ ma a bƆjorsı a 'yer nƆƆ mƆolfƆ jūu,

XIV tıche n ba suorƆ ıka n maal yebe jaa ka maa ba suor fı kaa ε, ka a vıla jaa na yi a fı nyāa pƆ naa taa ı fırfƆ ε.

XV Amıne sē, ala le tƆƆ so ka wƆ nmaa yi a fı sē a bālāa, tıche na won le wa be a fı sē jaa kpo kpo.

XVI PƆpāanyā waa le chene ı gbāgbaa ε, tıche wƆ ın gar gbāgbaa, na wƆ ı yebe kƆ fı. WƆ ın nıre ın nƆ ka fı mı gba nƆ, won ı nıre nı yebe a sı Soro 'yƆƆ.

XVII A le jūu, ala ı fı nye man ka n ı a fı tƆtƆtƆ sƆƆ, de wƆ nıtāa a le fon taa sƆƆ de ma.

XVIII Ala ı wƆ wa maal fon dƆer bı wƆ di fon sān, de pƆƆ a maa sān pƆ.

XIX Maa PƆƆl le seere a yebe nyā nı a maa māe nūu. ın yab fı naa. N kƆ 'yer 'yer jaa ıka a fıƆ māe gba mı di man sān ε.

XX JƆ, n yebe, vƆ ka n nye a tƆnƆ nyā yin a fı sē a sı Soro 'yƆƆ, 'maa a n nyāa a Kırısıto 'yƆƆ.

XXI N bar tıer a fı neƆ tufƆ jūu, naa seere koro fı bƆƆn ıka fon maal gar a le ın suor fı ıka fı maal.

XXII Yebe bƆ'yen na che, choor sāan gaa jie bar ma. A yı Nāanmın suorfu jūu, n tıer ıka won sƆƆ naa ka a nıbe banyāna yuo ma a pƆƆfu die pƆ, ka n wa a yı sē.

XXIII Epafaras na ı a n tƆ sƆƆ ban 'mataa pƆƆ a die pƆ a Yesu Kırısıto jūu, puoro fı naa.

XXIV Ka Maakı mı nı Aristakus nı Demas nı Luka na ı a n taaba tƆtƆnƆ, mı puoro fı naa.

XXV A sı Soro Yesu Kırısıto wāefƆ wƆ be a fı sē.

A HEBURU NIBE GĀN

I A sōo 'lo na dōo po, Nāanmīn tun a wō 'ye'yerbe sē na wō 'yer 'yer dēdēme ku a sī sāamīne sōi yōo jaa pō,

II tiche a ber baaraa anyā 'lo, wō 'yer 'yer ku sī tun a wō Bie wōn ir ka wōn ɪ a bonst a jaa bōdire. 'Lo 'yōo le wō mī dōo tu maal a wer wō jaa.

III A Bie le ɪ a Nāanmīn tur chāa, na wō kaara a Nāanmīn kaar jaa chō, ka a wō 'yer na tara kpēo le wō tien a bonst a jaa taale. A le wōn wa pēe a yelbier baar, wō don tī jāne a Tur Sōo nūsōo jie be a saaju.

IV Le le wō pāa gar a malakast ba jaa, ka a yuor 'lo wōn nyē, mī gar a ba bon.

V Bojūu Nāanmīn ba dōo 'yer ku a malaka āsōo jaa ɪka, "Fō un a n Bie, dīna n līb a fō Sāa" (Yiel Gān 2:7) bu 'yer go ɪka, "In ɪ naa a wō Sāa, ka wō mī ɪ a n Bie"? (2 Samuwel 7:14)

VI A nī mī go, a le wōn waara nī a wō Bidadōo ka a wer pō, wō 'yer naa, "Vē ka a Nāanmīn malakast ba jaa gbur dūmo puor wō." (Mosesi Gāma Na Tu Anūu 32:43)

VII A malakast 'lo, nitō le a Nāanmīn gān 'yer a ba 'yer, "Nāanmīn maal a malakast sesebe kaar. Ba un a wō tōtōnbō kaara fika būu 'līraa kaar." (Yiel Gān 104:4)

VIII Tiche, nitō le a Nāanmīn gān mī 'yer a Bie 'yer, "Nāanmīn, a fō nāalōo na ben be bībir nī bībir jaa, ka a torfō ɪ a fō nāalōo dāgbal.

IX Fō nōn torfō tī na fō 'laar putuyele. A le jūu, Nāanmīn na ɪ a fō Nāanmīn, 'mōo fō naa ka fō do gar a fō taaba ba jaa, a le wōn pur a popel kāa 'yōo fō." (Yiel Gān 45:6, 7)

X A Nāanmīn gān le 'yer naa, "A pielfo daar a fōo Soro, fōo le kpar a tēe par, ka a saaju wō jaa ɪ a fō nuur tōmō.

XI A jaa na wa sōo naa, tiche ka fōo 'lo be be, a jaa na wa koraa naa chier fobaa kaar.

XII Fōn pilāa naa fika fuu, naa līb foor kaar. Tiche ka a fōo 'lo chene a le ne, ka a fō yuomo ba tara baarfō ε." (Yiel Gān 102:25-27)

XIII Malaka buor sōo le a Nāanmīn dōo wa 'yer ku ɪka, "Jāne a n nūsōo jie, ka n wa de a fō dōdēme ka ba ɪ a fō gbēe dōolfō jie"? (Yiel Gān 110:1)

XIV A ba ɪ a malakast ba jaa ɪ naa a sitōnst a Nāanmīn na ma ir tō, ka ba wa sōnō a bala na nyē a faafō ε?

II

I Sī bōo chele sō, a le jūu ka a bon 'lo sīn wō, ka sī taa sal lo ε.

II Bojūu ala ɪ a malakast 'yer ban dōo 'yer un yelmāe, ka a nre 'lo jaa na jeb a 'yer bu tor a 'yer, ma nyen a toor tōofō 'lo na tor,

III nīmīne le a sīn mī na ɪ chāe, ala ɪ sī kaa naa a faa kpēe nyā pōro? A sī Soro le dōo nie 'yer a faafō nyā 'yer, ka a bala na wō naa pāa mī man jaa ne ne ne ku sī.

IV Nāanmīn mī sōo naa na wō de jānst, nī tōfersī, nī ne'maa tōdēdēme, nī a le wōn ku sī a wō Sīe, na wō ku āsōo jaa a le na ɪ a wō bōfō.

V A ba ɪ a malakast le na so a wer 'lo na waara ε, a 'lo 'yer sīn ben 'yere ε.

VI Tiche a jie āsōo nre āsōo mī 'yer naa, "Bo le nre ɪ, ka fō tara a wō tier, bu nīsaal bie mī ɪ ka fōn tara a wō tier?

VII Fōo le maal wō, a wō ɪ jaa puor ka a malakast gar wō, fō den tur nī 'yōofō ku wō.

VIII Na fō de bonst a jaa bin a wō gbēe pīlem." (Yiel Gān 8:4-6) Nāanmīn den bonst a jaa ku wō, bon jaa ba be be ka waa tōo wō ε. Tiche a pōpāanyā, saa nyē bonst a jaa na siir ba māe ku wō ε.

IX Tiche sī nyen a Yesu wōn vē ka wō ɪ jaa puor ka a malakast gar wō, wō den tur nī 'yōofō ku wō, bojūu wō din a kūu dōoye, ka a Nāanmīn

wāefu vɛ a wɔ lem kūu kaa kɔ nɪrɛ jaa.

X Wɔn waara nɪ dabil yɔɔ a wɔ tur pɔ, a sɛɛn kɔ Nāanmɪn, a 'lɔ na so bonɪ a jaa, nɪ a 'lɔ 'yɔɔ bon jaa na tu be be, ka wɔ maal a ba nɪdɔɔn 'lɔ na faara ba ka wɔ ɪ cheche tu a wɔ dɔɔyɛ difu pɔ.

XI Ka a nɪrɛ 'lɔ na maala a nɪbɛ ka ba ɪrɛ cheche, nɪ a bala mɪ na ɪ a cheche ɪ sāa bɔ'yen bibiir. A lɛ jūu, vā ba kɔrɔ a Yesu wɔn bɔɔlɔ ba yɛɛr ɛ,

XII na wɔ 'yɛrɛ, "In pɔr a fɔ yuor kɔ a n yɛɛr, naa yiel yiel pɛɛn fɔ a bala na duo puoro fɔ niem." (*Yiel Gān 22:22*)

XIII A nɪ mɪ go, "In dɪɛl a n Nāanmɪn." (*Isaiya 8:17*) Na wɔ lɛ 'yɛr go, "Maa nɪ nyā nɪ a bibiir bala a Nāanmɪn na kɔ ma." (*Isaiya 8:18*)

XIV A bibiir na tara a āgān nɪ a jāi jūu, ba mɪ dɔɔn a Yesu ka wɔ ɪ a ba āsɔɔ, wɔ maal a lɛ, ka a wɔ kūu na tɔɔ sɔɔ a Satan nyā na tara a kūu kpɛɔ bar,

XV na wɔn faa a bala jaa bar ban dɔɔ, ka a kūu dābāɛ maal ba a ba lɛb gbāgbaar.

XVI Yelmāɛ jaa a ba ɪ a malakasi 'yɔɔ lɛ wɔ waan a sɔɔfɔ nyā ɛ, tɪche a Abraham yɔn 'yɔɔ lɛ.

XVII Nɪtɔnɔ jūu lɛ so, ka a Nāanmɪn maal wɔ a wɔ nyetāan a wɔ yɛɛr. Ka a lɛ vɛ a wɔ ɪ nɪbaal kaara na wɔ ɪ a bɔɔrlo nɪkpɛɛ na tara yelmāɛ a Nāanmɪn tɔmɔ pɔ, na wɔn tɔɔ de a wɔ māɛ lon a bɔɔr ka a nɪbɛ yeldɛɛr baar.

XVIII Bojūu a wɔ māɛ mɪ dɪn tuo a bɛɛr kaa pɔ, wɔ mɪ na tɔɔn sɔɔ a bala jaa a bɛɛr kaa na nyɔɔ.

III

I A lɛ jūu, yɛɛr na ba tara chefu ɛ, na yɪ pɔɔ a saaju bɔɔlfɔ pɔ, yɪ yuo a yɪ tɪɛr kɔ a Yesu, a nɪtɔnāa nɪ a bɔɔrlo nɪkpɛɛ nyā 'yɛr sɪn 'yɛrɛ.

II Wɔ tara na yelmāɛ kɔ a 'lɔ na ɪr wɔ, nɪtāa lɛ a Mosesɪ mɪ na dɔɔ tara yelmāɛ a Nāanmɪn yɪr wɔ jaa pɔ.

III Yesu nyɛn 'yɔɔfɔ na sɛɛ na wɔ gar a Mosesɪ, nɪtāa lɛ a nɪrɛ 'lɔ na

mɛ a yɪr na ma nyɛ a 'yɔɔfɔ gar a yɪr māɛ.

IV Bojūu a yɪr jaa, nɪrɛ kɔɔ lɛ ma mɛ, tɪche Nāanmɪn lɛ mɛ a bonɪ a jaa.

V Mosesɪ dɔɔ ɪ a tɔtɔnɔ na tara yelmāɛ a Nāanmɪn yɪr wɔ jaa pɔ, na wɔ dire a ala wɔn wa 'yɛr daar kɔɔ dāasɪɛ.

VI Tɪche a Kɪrɪsɪto na ɪ a Nāanmɪn Bie, wɔ tara na yelmāɛ nɪ a Nāanmɪn yɪr. Sɪn lɛ ɪ a wɔ yɪr, ala ɪ sɪ nyɔɔn nyāa nɪ a tɪertɔfɔ 'lɔ sɪn bɔɔrɔ nɪ a yuor.

VII Lɛ lɛ a Nāanmɪn Sɪɛ dɔɔ 'yɛr, "Dɪna ala ɪ fɔ wɔn a Nāanmɪn kɔkɔr,

VIII yɪ taa ɪrɛ wa kpɛmɛ a yɪ nyāa nɪtāa lɛ yɪn dɔɔ chur wɔ ɛ, a sɔɔ 'lɔ yɪn dɔɔ bɛɛrɛ wɔ kaara be a mɔgɔɔ pɔ.

IX Be lɛ a yɪ sākɔpāmɪnɛ bɛɛr ma kaa na ba mɔn ma lɛɛɛ tɪ tān yuom lɪjaayi, na ba nyɛ a lɛ ɪn ɪ.

X Ala lɛ so ka n nyɛn a nɪbɛ bala suur naa 'yɛr, 'A ba tɪɛrsɪ ma yɛyɛlɛ naa. Baa bɔɔ a n sɔɪ ɛ.'

XI Lɛ lɛ, n nyɛn suur naa pɔ 'yɛr, 'Baa be jaa na wa kpɛ a n pɛnfo pɔ go ɛ.' " (*Yiel Gān 95:7-11*)

XII N yɛɛr, yɪ bɔɔ gu yɪ māɛ ka āsɔɔ jaa taa tara yeldɛɛr bu nyāa na ba sɔɔ de ɛ, na wɔ lɛb a wɔ māɛ yɪn a Nāanmɪn na ba kpɪrɛ sɛ ɛ.

XIII Tɪche yɪ 'yɔɔnɔ taa ākpāɛn bɪbɪr jaa, nɪtāa a bɪbɪr na chɛnɛ ka ba bɔɔlɔ a dɪna, ka yɛlbɪɛr taa bɛl āsɔɔ jaa ka wɔ kpɛmɛ a wɔ nyāa ɛ.

XIV Sɪ wa naa ka a sɪn nɪ a Kɪrɪsɪto na wa lɔɔ pɔ, ala ɪ sɪ ban gbɛr tɪ tān a baaraa, a lɛ sɪn dɔɔ bar tɪɛr,

XV fɪka a lɛ an ben 'yɛr, "Dɪna, yɪn wa wɔ a Nāanmɪn kɔkɔr, yɪ taa ɪrɛ wa kpɛmɛ a yɪ nyāa ɛ, nɪtāa lɛ yɪn dɔɔ chur wɔ ɛ." (*Yiel Gān 95:7, 8*)

XVI Ba boo lɛ dɔɔ wɔ tɪ chɪrɛ? A ba ɪ a bala Mosesɪ na dɔɔ tara yɪn a lɪjɪpɪtɪ tɛɛ pɔ lɛ ɛ?

XVII Ba boo mɪ lɛ a Nāanmɪn dɔɔ nyɛn a suur a yuom lɪjaayi? A ba ɪ a bala na maal a dɛɛr ɛ, na ba lo kpɪ be a mɔgɔɔ pɔ lɛ ɛ?

XVIII Ba boo mi le a Nāanmın pɔ 'yer ıka ba kō kpe a wo pēnfɔ jie ε, a ba ı a bala na dōɔ tor a wo nεε tufɔ bar le ε?

XIX Le le, si nyen ban ba tōɔ kpe ε, bojūu baa tara soɔfɔ ε.

IV

I A le jūu, an ı a Nāanmın tir a wo nεε a wo pēnfɔ pɔ kpefɔ na chene be be, yi ı a si bōɔnō sō, ka a āsɔɔ jaa taa wa kpe faa ε.

II Bojūu a sin mi, ba moɔl a 'yer nōɔ kɔ si, nitāa le ban dōɔ 'yer kɔ ba. Tiche a 'yer ban dōɔ moɔl kɔ ba, ba tara tōnō ε, bojūu a 'yer tee le ba wō, baa de soɔfɔ pɔɔ ε.

III Pōpāanyā, a sin bala na soɔ de kpēn a pēnfɔ nyā pɔ, nitāa le a Nāanmın na dōɔ 'yer, "N nyen suur naa pɔ 'yer, baa be jaa na wa kpe a n pēnfɔ pɔ go ε." *(Yiel Gān 95:11)* Tiche wo tōn a wo tōmō baar yi a wer pielfɔ daar jaa.

IV Bojūu a jie āsɔɔ wo 'yer naa a ber ayopōi daar 'yer, "A ber ayopōi daar, Nāanmın bar a wo tōmō a jaa ti pēn." *(A Pielfɔ Gān 2:2)*

V A 'yerbie anyāna ni a ju pɔ, wo le 'yer naa, "Baa be jaa na wa kpe a n pēnfɔ pɔ ε."

VI Sor chene na yuo ka bamune na kpe a pēnfɔ nyā pɔ, ka a bala ban de nie moɔl a 'yer nōɔ nyā kɔ, ba tōɔ kpe ε, bojūu bawōnsı le ba ı.

VII A le jūu, Nāanmın le ir bıbir āsɔɔ na wo boɔlɔ wo dına, a kor lēεε tiche a wo le wa tu a Nāa David 'yōɔ 'yer a le ne won dōɔ 'yer, "Dına yın wa wō a Nāanmın kɔkɔr, yi taa ure wa kpēme a yi nyān ε." *(Yiel Gān 95:7-8)*

VIII Bojūu ala ı a Josua dōɔ tōɔn a nıbe kpēn a pēnfɔ nyā pɔ, Nāanmın kō naa le 'yer bıbir āsɔɔ 'yer go ε. 1

IX A ber Ayopōi 'Lo Pēnfɔ chene na be be kɔ a Nāanmın nıbe.

X Bojūu nıre jaa na wa kpe a Nāanmın pēnfɔ nyā pɔ, wo mi ma

pēn naa a wo māe tōmō pɔ, nitāa le a Nāanmın māe na pēn a wo tōmō pɔ.

XI A le jūu, yi ı a si moɔrɔ ıka si kpe a pēnfɔ nyā pɔ, ka nıre āsɔɔ jaa taa ı bawōno a ba kaar na wo bār lo ε.

XII Bojūu Nāanmın 'yer un bōntıbir, na wo ma pılpıle, na wo dire gar soɔbɔraa. Wo ma nmaan jaa kpe ti gbem a sıε, na wo 'mar a kɔɔr, na wo wel a choofɔ jiir ti tān a kɔɔr kāa pɔ. Wo ma tɔɔr tıer ni befɔsı a jaa na be nıre nyāa pɔ 'yer.

XIII Bon jaa ba be ka a bōmaalsı pɔ naa soɔl a Nāanmın niem ε. Bon jaa ba pɔɔ ε, a jaa dıel a wo niem. 'Lo le sin wa man a ye le a jaa kɔ.

XIV A le jūu, sin ben tara a boɔrlo nıkpēε na gar a boɔrlo nıbere ba jaa a wo do a be a saaju, Yesu na ı a Nāanmın Bie, yi ı a si ba gber a si soɔfɔ nyā sin soɔ pɔ.

XV Bojūu, saa tara a boɔrlo nıkpēε 'lo na kō tōɔ kaa a si balfɔ ε, tiche si tara na a 'lo mi a beer kaa bɔrɔ bɔrɔ na dōɔ nyɔɔ a sin mi kaar, tiche waa ı yelbier ε.

XVI Yi ı a si daa yi a wo wāefɔ nāa dakɔɔ par ni nyāa, na si ti de a wo nıbaal na si nye wāefɔ, ka a sōsı a soɔ 'lo an wa wōnō sı.

V

I A Juu nıbe boɔrlo nıkpēε, ba ma kāan ir wo a nıbe pɔ, na ba ir wo a wo ma ara kɔ ba ni a Nāanmın sālsoɔ, na wo ma de a ba kofɔsı ni a ba boɔrlo bonsı loro ni a ba yeldebe boɔr.

II Wo ma tōɔn 'mōɔn a bala na ba bōɔ ε, ti chiine a jiyuo, bojūu a 'lo māe mi ba tara kpēɔ ε.

III A anyāna jūu le so a wo ma de nie lo a wo māe tulfɔ boɔr baar, ti pāa 'matāan a nıbe ba jaa yeldebe boɔr.

IV Nıre jaa maa bōn kaa ir a 'yōɔfɔ nyāna kɔ a wo māe ε, Nāanmın le ma boɔl wo, nitāa le won dōɔ boɔl a Aaron.

1 **IV:VIII 4:8** A Josua nyāna le dōɔ de a Istral nıbe nie ka ba chen a Kanaan tēε pɔ, a Mosesı na wo kpi, a tēε nyā le a Nāanmın dōɔ tir a nεε kɔ ba. (A Tōmō 7:45; ni Josua 1:1-9)

V Le mu le, a Kirisito ba de a 'yõofu nyã ku a wõ mãe ε, na wõ wa lieb a bõorlo nìkpěε ε. Tiche Nãanmìn mu le 'yer ku wõ, “Fõõ le ι a n Bie, dına n lieb a fõ Sãa.” *(Yiel Gãn 2:7)*

VI A le 'yer a jie ãsõõ go, “Fõõ le a bõorlo kpo kpo, nitãa a Melkijedek kaar.” 2 *(Yiel Gãn 110:4)*

VII A le daar a Yesu na be ka a tẽe põ, wõ den sõorfõ sõor Nãanmìn kõn nìbikõõ ku a Nãanmìn nyã na tõõ faa wõ a kũu põ, ka a Nãanmìn wõ a wõ sõorfõ, bojũu wõ den 'yõofu siir a wõ mãe.

VIII Wõ gba na ι a bie, wõ jãn nεε tufu yi a wõ wõm põ.

IX Wõn wa maal a le an sεε ιka wõ maal baar, wõ lieb a faafõ sõõ ku a bala jaa na sõõ tu a wõ nεε.

X Nãanmìn le ir wõ a wõ ι a bõorlo nìkpěε a Melkijedek kaar.

XI Sı tara na yõõ naa 'yer tun a yele anyãna põ, tiche ka a par wiilfõ kpẽme, bojũu a yı bõõfõ ba tal tεε ε.

XII Yelmãε, a sεε naa a sõõ nyãna põ, ka yın taa ι wiwilbe, ti yı chene bõorõ nıre ιka wõ wiil yı a Nãanmìn 'yerbidõõ ala go. Bir le yı chene bõorõ, yaa ta saa difõ ε.

XIII İsõõ jaa na chene 'yene bı, wõ chene na ι bipıla. A wõ yẽ ba tal tεε a wõn tõõ bõõ a yeltorsı ban wile par ε.

XIV Tiche nıberε bon le saa, bala 'lo din nye ka a mıl ba, ka ba bõõ vıla nı dεεr.

VI

I A le jũu, yı ι a sı bar a Kirisito 'yer pielfõ yele, ti chiine niem lıere nıberε. Yı ta le vẽ ka sı porõ a tıer liebfõ yuor go ε, nı tõdεεr jaa bõrõ na chiine kũu põ ε, nı le an sεε ιka fõ tara a Nãanmìn sõõfõ,

II nı a Nãanmìn kõõ sofo wiilfõ, nı nuur dõõlfõ yele, nı kũu põ irfõ nı a 'yer tõorfõ yele.

III Ala ι Nãanmìn sõõ naa, sın un a le.

IV An un tuo ku a bala na dõõ nye a chãa, a bala na lem a saaju kofõ kaa, na ba 'mataa põn a Nãanmìn Sıε,

V a bala na lem a Nãanmìn 'yer vıla kaa, nı a kpẽõ 'lo na waara a baaraa daar.

VI Ala ι ba faan lo, an un tuo ka ba le waan ba a ba wa nye tıer liebfõ, bojũu a ba bõrfõ le kpara naa a Nãanmìn Bie a daa ju go, na ba le 'yõõ ka a nıyõõ le wuolo wõ.

VII A le a tẽe na ma nyũ a sabie kõõ na ma loro na wõ bul a bonstı ala na tara tõnõ ku a bala na kõ, ma nyen a Nãanmìn sõõfõ.

VIII Tiche a tẽe 'lo na ma bul a gõur nı a mõ-ur, waa tara tõnõ ε, ti na wõ be põ 'yõõfõ põ. A baarfõ daar bũu le na di wõ.

IX Sı gban 'yere a anyãna, barmıne, sı bar tıer a yı jie, na sı bõõn yın tara bõsõn, bõsõn ala na lõõn a faafõ.

X Nãanmìn ba ι nıbur bur ε. Wõ kõ iin a yı tõmõ nı a yı nõfõ yın wiil ku wõ ε, na yı sõõ a wõ nıbe ti chene sõnõ ba.

XI Sı bõorõ naa ιka a yı ãsõõ jaa wõ mõõ nıbir maala a le ne ti tãn a baaraa, na yı kõ baala a yı tıerto jie ε.

XII Saa bõorõ ιka yı ι koro dẽme ε, tiche yı tõorõ a bala na tu a sõõfõ põ tara kãnyir nyen a bonstı ala a Nãanmìn na tır a nεε.

XIII Le a Nãanmìn na tıre a nεε koro a Abraham, nıre jaa na ba be be gar wõ a wõn põn jũu, wõ põn naa a wõ mãe,

XIV na wõ 'yere, “Yelmãε jaa le, un sõõ fõ naa, naa vẽ ka a fõ bal par paal.” *(A Pielfõ Gãn 22:17)*

XV Le le a Abraham tara a kãnyir na wõ chel lẽεε wa de a le a Nãanmìn na tır a nεε ku wõ.

XVI Nıre ma den a nıre 'lo na gar wõ yuor põn, ka a le wõn ma tır a nεε ι yelmãε, ka a wılewıle maa le be be go ε.

2 **V:VI 5:6** A Melkijedek dõõ ι a Nãanmìn bõor loro. 'Lo le ku a Abraham a paanõõ nı a dãa na wõ sõor Nãanmìn ιka wõ sõõ a Abraham. Abraham mı kon a Melkijedek kofosı. *(A Pielfõ Gãn 14:17-20, nı Heburu Gãn 7:1-10)*

XVII Bojũu Nãanmũn bũorũ naa ũka wũ maal a wũ befo 'lo na ba liere ε, ka a chaar kũ a bala na wa de a ala wũn tũr a neε. Wũ tũr neε ũka wũn maal a le.

XVIII Nãanmũn maal a nitũ ũka, a bonstũ ayi anyã na ba tũũnũ liere ε, Nãanmũn mũ kũ tũũ ũmaa jire ε, ka a sun bala na jo tũ nyũũ a tũertũfo nyã wũn kũ sũ a pũrũ taale, ka a na 'yũũ sũ ãkpãen.

XIX A tũertũfo nyã le sũ tara, naa ũ a nebiũkur na ma lũ a sũ sũε a wũ chũm ba dũũnũ ε. Wũ pũn kpe be a diniem a fũbaa 'lo ban lũ var puor.

XX Be le a Yesu de nie chen a sũ 'yũũ, wũ kpe naa a sũ 'yũũ. Wũ ũ naa a bũorlo nũkpẽε kpo kpo nũtãa a Melkijedek kaar. 3

VII

I A Melkijedek nyã le dũũ ũ a Salem nãa nũ a Nãanmũn na do gar a saaju bũorloro. 'Lo le tuor a Abraham na wũ 'yer neũla 'yũũ wũ, a le wũn dũũ jeb a nãmũne bala tũũ tũ lieb waara.

II Ka a Abraham ir a bonstũ ala wũn waara nũ a jaa pũ pie, bũ'yen kũ wũ. A wũ yodũũ par nũ nyã, torfũ nãa, a nũ mũ, Salem nãa, a par le, nyã'maar nãa.

III Waa tara sãa ε, bu ma ε, nũre jaa ba bũũ a wũ dũũfo daar ε, bu bũũ a wũ bal par ε, bu a wũ kũũ daar ε. Wũ kaara naa a Nãanmũn Bie kaar, na wũ ũ a bũorlo kpo kpo.

IV Yũ tũer kaa a le wũn berma jã. A sũ sãakpã Abraham gba mũ dũũ kũ wũ a bonstũ ala wũn fa pũ pie jaa pũ bũ'yen.

V Pũpãanyã, a Mosesũ neε wũn dũũ bin 'yer naa ũka, a Levi bal par pũ le a bũorloro na ma yi, 'lo le na ma de a pie jaa pũ bũ'yen yin a Isũral nũbe ba jaa sũ, a wũ mãε yeer sũ, a ba yeer gba mũ na ũ a Abraham bal nũbe sũ.

VI Tũche a daba nyã baa gba bũer a wũ tũ yi a Levi bal par pũ ε, tũche wũ den a pie pũ bũ'yen yi a Abraham

sũ, na wũ 'yer neũla 'yũũ a 'lo a Nãanmũn na dũũ tũr a neer kũ.

VII Baal ba be be ε, ũka a nũre 'lo na berme 'yer neũla 'yũũ a 'lo na ba jã bon ε.

VIII A yele ãsũũ nũ nyã ũka, a bala na kpire le ma de a pie pũ jaa bũ'yen, tũche a sũr ãsũũ pũ, a Melkijedek 'lo na ba kpire ε, de naa.

IX Isũũ gba mũ na 'yer ũka, a Levi nũre na ma de a pie jaa pũ bũ'yen, ba yab a pie jaa pũ bũ'yen tu a Abraham sũ,

X bojũu a le a Melkijedek na dũũ tuor a Abraham, a Levi chene na be a wũ sãakpã pũũm.

XI Ala ũ a Levi bal nũre, a bũorlo tũmũ ma ta vẽn ka wũ tor jaa dẽ dẽ, a nebinãa 'lo ban kũ a nũbe, bo le so ka ba le bũorũ a bũorloro ãsũũ ũka wũ wa, na wũ kaara a Melkijedek kaar na waa ũ a Aaron kaar ε?

XII Bojũu bala wa lier a bũorloro, ba mũ ma lier a nebinãa.

XIII A 'lo ban 'yere na so a yele anyãna, wũ un bal yuo, ka nũre ãsũũ jaa ba yi a bala nyãna pũ na wũ tũ tũmũ be a bũor lofũ jie ε.

XIV Bojũu nũre jaa bũũn naa ũka a sũ Soro un a Juda bal nũre, ka a bala nyã pũ, Mosesũ mũ ba pũr a yuor ũka nũre na yin a bala nyã pũ tũ ũ a bũorloro ε.

XV Ka a le sũn 'yer gba gãn chãa pũ, ũka ala ũ a bũorloro ãsũũ na kaara a Melkijedek kaar wa wa naa,

XVI a 'lo na wa ũ a bũorloro 'lo na ba tu a le a nebinãa na 'yer tun a wũ sãakpã loor ε, tũche a tun a le a kpẽũ 'lo na yi a nyevũr na ba tara sũũfo pũ.

XVII Bojũu a seb ũka, "Fũũ le ũ a bũorlo kpo kpo na ba tara tũefũ ε, nũtãa a Melkijedek." *(Yiel Gãn 110:4)*

XVIII Ba tũũn a kũro binfũ lan bar, bojũu wũ bal naa na waa ũ bũjoraa go ε.

XIX Bojũu a nebinãa nyã maa tũũ maal bon ka wũ tor jaa dẽ dẽ ε, ka a

3 **VI:XX 6:20** A Melkijedek dũũ ũ a Nãanmũn bũor loro. 'Lo le kũ a Abraham a paanũũ nũ a dãa na wũ suor Nãanmũn ũka wũ sũũ a Abraham. Abraham mũ kon a Melkijedek kofũsũ. (A Pielfũ Gãn 14:17-20, nũ Heburu Gãn 7:1-10)

tíertɔ yuo na ɪ gar wɔ wa, na wɔ vé ka sɪ tɔɔ gbor Nāanmɪn.

XX A Nāanmɪn netɪraa dɔɔ be be, bamune lieb a bɔɔrlorbo ka a netɪraa ba pɔɔ ɛ,

XXI tɪche 'lo lieb a bɔɔrloro ka a netɪraa pɔɔ, a le a Nāanmɪn na 'yer kɔ wɔ, "A sɪ Soro pɔn 'yer, na wɔ kɔ wa puur a kɔɔ bar jaa ɛ. Fɔɔ le ɪ a bɔɔrlo kpo kpo." (*Yiel Gān 110:4*)

XXII A pɔ bɪnfɔ nyāna jūu, Yesu le wɔ de bɪn a neɛ ka wɔ ɪ a netɪraa na gar.

XXIII A kɔro a bɔɔrlorbo bala ma dɔɔ ɪ yɔɔ, bojūu kūu maa sɔɔ ka ba be be a tɔmɔ pɔ kor ɛ.

XXIV Tɪche a Yesu 'lo na ben be jaa kpo kpo, a wɔ bɔɔrlo tɔmɔ ba tara liefɔ ɛ.

XXV A le jūu, wɔ ma tɔɔn faa a bala na tu a wɔ jie waara a Nāanmɪn sɛ. Bojūu wɔ ma ben be sɔɔ jaa 'maala a Nāanmɪn kɔro ba.

XXVI A bɔɔrlo nɪkpɛɛ nyāna le bɔɔ a le sɪn bɔɔro, wɔ ɪn cheche, waa tara chefɔ ɛ, waa bɔɔro yeldɛɛr ɛ, na wɔ oo wɔ māɛ yin yelbe-ɪrbe pɔ, na wɔ do gar a saaju.

XXVII Waa kaara fɪka a bɔɔrlo nɪbere banyā ɛ, naa ba le sɛɛ ɪka wɔ loro a bɔɔr a bɪbie a jaa ɛ, na won ma de nie lo a wɔ māɛ tulo bɔɔr, tɪ pāa mɪ lo a nɪbe mɪ bon ɛ. Wɔ māɛ le sɔɔ na wɔ lieb a bɔɔrlo dɔɔ lo a ba yeldɛbe bɔɔr a dɛdɛɛ daa ka a baar.

XXVIII Bojūu a nebināa le ma ir a bɔɔrlo nɪbere, ka ba ɪ nɪbe na bal, tɪche a pɔfɔ nyā na tu a nebināa puor wa, a Bie le Nāanmɪn ir, 'lo le maal a le jaa a Nāanmɪn na bɔɔro ɪka wɔ maal.

VIII

I A 'yere sɪn 'yere nɪ nyā, sɪn tara na a bɔɔrlo nɪkpɛɛ nyā na jāne be a saaju kpɛɔ wɔ jaa sɔɔ nūsɔɔ jie.

II Be le wɔ tɔnɔ a dinie sɔɔ na ɪ a yelmāɛ Nāanmɪn puorfɔ yir a sɪ Soro māɛ na maal, a ba ɪ a gān yir 'lo a nɪre na maal a wɔ nūu ɛ.

III Bɔɔrlo nɪkpɛɛ jaa ba ma ir wɔ naa ka wɔ ma diere a kufɔsɪ nɪ a bɔɔrlo bonsɪ loro nɪ a bɔɔr, ala le so ka a nyā mɪ na de bon kɔɔ lon a bɔɔr.

IV Ala ɪ wɔ ta ben ka a tɛɛ pɔ, wɔ kɔ naa ta ɪ bɔɔrloro ɛ, bojūu nɪbe den nie be ka, na ba ma diere a kufɔsɪ turo nɪ a le a nebināa na man.

V Ban tɔnɔ a Nāanmɪn puorfɔ yir cheche nyā pɔ na ɪ a 'lo na be a saaju gāagiel ban tɔɔr maal. A anyāna jūu le so ka a Nāanmɪn kpākpāana a Mosesɪ a le won dɔɔ bɔɔro ɪka wɔ maal a gān yir, na wɔ 'yer, "Kaara sɔ, na fɔ maal wɔ a le ne nɪ wɔ ju ɪn wiil fɔ be a tɔɔ ju." (*A Yifɔ Gān 25:40*)

VI Tɪche a tɔmɔ 'lo a Yesu na nyɛ, gar a ba bon jaa bamm na ɪ a netɪraa 'ma'maala na gar a bɔkoraa, bojūu a nebin paalaa na ɪ gar pɔ le wɔ maal.

VII Bojūu ala ɪ a netɪr koraa 'lo ba dɔɔ tara chefɔ ɛ, jie kɔ naa be be a ba le bɔɔro bɔyuo ɛ.

VIII Tɪche Nāanmɪn nyɛn a le a nɪbe na 'mab, na wɔ 'yer, nɪtɔ le a sɪ Soro 'yer, "Bɪbir kɔɔ na wa vɪɛ naa, ka n tɪr netɪr paalaa bɪn kɔ a Isɪral yir dɛme nɪ a Juda yir dɛme.

IX A kɔ le nyetāan a neɛ 'lo ɪn dɔɔ tɪr kɔ a ba sāakpāmune a daar 'lɔnɔ ɪn nyɔɔ ba a nūu tɔɔ yin a lɪjipitɪ tɛɛ pɔ ɛ. Nɪtɔ le a sɪ Soro 'yer, bojūu baa sɔɔ ara a le ɪn tɪr a neɛ kɔ ba ɛ, ka n mɪ lieb puor 'yɔɔ ba.

X A anyāna le ɪ a netɪraa ɪn na tɪr kɔ a Isɪral yir dɛme, a bɪbir 'lo wa vɪɛ baar. Le le a sɪ Soro 'yer. ɪn de naa a n neɛr 'yɔɔ a ba tɪersɪ pɔ, na n seb dɔɔl a ba nyān ju. Ka n ɪ a ba Nāanmɪn, ka ba mɪ ɪ a n nɪbe.

XI Nɪre jaa kɔ le wiil a wɔ tɔ sɔɔ ɛ, bɪ ka nɪre 'yer kɔ a wɔ yebe ɪka, 'Bɔɔ a sɪ Soro ɛ.' Bojūu ba jaa na bɔɔ ma naa, yi a bil pɔ tɪ tān a bere pɔ.

XII ɪn vɛn a ba putuyele bar. N kɔ le tɪer a ba yeldɛbe jaa go ɛ." (*Jeremiya 31:31-34*)

XIII Nāanmɪn na bɔɔlo a netɪraa anyāna bɔpaalaa, wɔ maal a 'lo na de nie ka wɔ ɪ bɔjɔɔlaa, ka bon mɪ na jɔɔl, wɔ maa yaara tɪ kpi ɛ.

IX

I Faa nyɛ, a netɪr dɔɔ 'lo tara na

a puorfɔ chirsɪ nɪ a jicheche 'lɔ ban dɔɔ maal ka a tɛe pɔ.

II A gān yir nyā ban dɔɔ maal baar, a di yēyē pɔ lɛ ba bin a fātɪnsɪ dɔɔlfɔ jie nɪ a tɛɛbɔl 'lɔ ju ban ma dɔɔl a paanōcheche ala. A jie nyā lɛ ba bɔɔlɔ, Jicheche.

III A dinie sɔɔ ban lū a fɔbaa var, ba bɔɔlɔ naa a be, Cheche wɔ jaa Cheche Jie.

IV Be lɛ a bɔɔr lofɔ jie be na ɪ selma a ba ma chɔnɔ a tāt nyūu vɪla ala nɪ a netɪraa daka ban maal tɪ waar selma pɔɔ. A daka nyāna pɔ lɛ a selma dulo ban 'yɔɔ a maana nɪ a Aaron dāgbal 'lɔ na dɔɔ 'mɔr a puul nɪ a kɔsɪr pɛrsɪ ala ban dɔɔ sɛb a nebināa 'yɔɔ. 4

V A daka nyā ju lɛ ba maal a malakasɪ bala na wile a Nāanmɪn tɪr ka ba ara kɔ a malakasɪ bala ban bɔɔlɔ a cherubim, ka ba ger pɔɔ a faafɔ bɔɔr lofɔ jie. Tɪche sɪ kɔ tɔɔ man a yelsɪ anyāna tu tu taa a pɔpāanyā ɛ.

VI Lɛ a yelsɪ anyāna ban wa chɔɔr a ntɔɔ baar, a bɔɔrlorbo pāa ma kpɪere na a di yēyē sɔɔ pɔ, bɪbir jaa tɔnɔ a ba tɔmɔ.

VII Tɪche a bɔɔrlo nɪkpɛɛ 'lɔ tɛe lɛ ma kpe a dinie sɔɔ gbebo'yen yuon jaa, wɔ maa faa dɔɔ jāt ɛ. Ala lɛ wɔ ma kpɛn a be tɪ lon a wɔ māe bɔɔr, nɪ a nɪbe mɪ yeldɛbe ban ba bɔɔn ɛ, tɪ faa tul maal bɔɔr.

VIII Nāanmɪn Sɪe wiil a anyāna ɪka, a sɔr na kpɪere a Jicheche 'Lɔ Wɔ Jaa Cheche Jie chene na ba yuo ɛ, a gān yir koro na chene ara jūu.

IX A anyāna dɔɔ wile a dɪna sɔɔ, naa wile ɪka a kɔfɔsɪ nɪ a bɔɔrlo bonɪ ala ban ma lon a bɔɔr, maa tɔɔ vɛ ka a 'lɔ na wa a puorfɔ jie tɪer chaar ɛ.

X A ɪ naa bɔɔdiir tɛe yele, nɪ nyūfɔ yele, nɪ bɔpɛersɪ yelsɪ, ala lɛ ba mɔɔ nɪbir maala tɪ tān a yelpaalaa na lɛr.

XI Lɛ a Yesu Kɪrɪsɪto na wa a bɔɔrlo nɪkpɛɛ nyā kaar, nɪ a yelsɔn ala na

de nie be ka, wɔ kpɛn tu a jɪkpɛɛ nɪ a puorfɔ yir 'lɔ na ɪ cheche an ba ɪ nɪre nūu lɛ maal ɛ, ka sɪ 'yer ɪka waa pɔɔ a bɔmɪersɪ pɔ ɛ.

XII Waa de bɔɔ bɪ narbil jāt ɛ, tɪche wɔ kpe naa a Jicheche Wɔ Jaa Cheche nyā pɔ, gbebo'yen kɔ nɪre jaa nɪ a wɔ māe jāt, a sɪ tɔɔ nyɛ a faafɔ a kpo kpo.

XIII A bɔɔr jāt nɪ a nadai jāt nɪ a nasarbil tāpɪel ban ma ɔɔ mɪr a bala na sɔɔ, ka a ba āgāma yi ɪ bɔsɔn.

XIV Nɪmɪne pāa lɛ, a Yesu Kɪrɪsɪto jāt a 'lɔ na tu a Nāanmɪn Sɪe na ɪ nyevɔr, a wɔ māe na ba tara chɛfɔ ɛ, lon bɔɔr kɔ a Nāanmɪn na wɔ pɛɛ a sɪ tɪer nɪ tɔmɔ jaa na chiine nɪ sɪ kūu pɔ, ka sɪn tɔɔ tɔnɔ kɔrɔ a Nāanmɪn vɔr.

XV Bojūu a anyāna lɛ vɛ ka a Yesu Kɪrɪsɪto ɪ a netɪr paalaa 'ma'maala, ka a bala a Nāanmɪn na bɔɔl, na nyɛ a bɔsɔn ala na ba tara baarfɔ ɛ. Pɔpāanyā wɔ kpi naa na wɔ faa ba yin a yeldɛbe ala ban dɔɔ maal a netɪr koraa 'lɔ pɔ.

XVI Nɪre wa tɪr nɛɛ ɪka 'lɔ wa kpi baar, a kūu lɛ wɔ ma wa kpi, ka a lɛ won 'yer pāa yi chāa pɔ,

XVII bojūu ala ɪ fɔ tɪr nɛɛ ɪka fɔɔ wa kpi baar. Fɔɔ wa chene a ba ɪ yele ɛ, tɪche fɔn wa kpi baar lɛ a pāa ɪ yele.

XVIII A anyāna jūu lɛ so gba, ka a netɪr dɔɔ 'lɔ maa ɪ bon jaa ka a jāt ba pɔɔ ɛ.

XIX Lɛ a Mosesɪ na wa man a nebināa 'yer kɔ a nɪbe ba jaa baar, wɔ den a nelpɔlɔ jāt na wɔ de kɔɔ 'yɔɔ, na wɔ de pɛr kool jɪe na wɔ vɔɔ urbanyūu na wɔ tun mɪr a gān pilāa 'lɔ nɪ a nɪbe ba jaa.

XX Tɪ na wɔ 'yer, "A anyāna lɛ ɪ a netɪraa jāt, a Nāanmɪn na kpākpāana yɪ ɪka yɪ turo." (A Yifo Gān 24:8)

XXI Lɛ nɪ ju mɪ lɛ wɔ de a jāt mɪr a gān puorfɔ yir nɪ a bonɪ a jaa ban ma de maala nɪ a be.

4 IX:IV 9:4 A manna anyāna ɪn bɔɔdiir a Nāanmɪn na dɔɔ kɔ a Isral nɪbe be a mɔgɔɔ pɔ ka ba di. (A Yifo Gān 16:4-36, nɪ Jɔɔn 6:31, 49)

XXII Yelmãe jaa a nebinãa 'yer ɪka, ba ma de a jãt mɪl a bonst a jaa. Ka jãt ba wa kpaar ε, yelbier v̄ẽ kɔfɔ ba be be ε.

XXIII A tara na sɔr ka ba chɔɔr a saaju b̄ɔtɔɔr maala nɪ a b̄ɔɔrlo bonst anyãna, tɪche a saaju bonst mãe 'lo, a ba b̄ɔɔrlo bon gar naa anyãna.

XXIV Bojũu Kɪrɪstɔ ba kpe a nɪre nũu b̄ɔmaala jicheche nyã pɔ, na d̄ɔɔ ɪ a saaju bon s̄ɔ 'lo ban d̄ɔɔ tɔɔr maal ε. A saaju mãe le wɔ tɪ kpe, na wɔ tɪ ara a Nãanmɪn niem a p̄ɔp̄anyã a sɪ jũu.

XXV A ba ɪ wɔ kp̄ɛn be a saaju na won le tɪ loro a b̄ɔɔr bɪbir jaa ε, nitãa le a Juu nɪbe b̄ɔɔrlo nãa na ma kpe a jicheche 'Lo Wɔ Jaa Cheche pɔ, a yuon nɪ a jãt na ba ɪ a wɔ mãe jãt ε.

XXVI Ala ɪ le le a ta ɪ, Kɪrɪstɔ naa pãan din d̄ɔɔye s̄ɔɔ jaa yi a wer pielfɔ daar jaa. Tɪche a p̄ɔp̄anyã, wɔ wa daan yi a bɪbir baaraa daar na wɔ maal yeke a jaa baar, ɪka wɔ wa de a wɔ mãe lieb a b̄ɔɔrlo bon diin a yelbier bar.

XXVII Nitãa le ban d̄ɔɔ nɪre ka won kpi daar k̄ɔɔ, na wɔ tɪ tuor 'yer tɔɔrfɔ,

XXVIII le le, a Kɪrɪstɔ lon a b̄ɔɔr kpo kpo kɔ nɪyɔɔ. Won lieb wa a gb̄ee ayi s̄ɔɔ, a ba ɪ fika a wɔ wa de a yelbier bar ε, tɪche ka wɔ waan faafɔ wa kɔ a bala jaa na chele wɔ.

X

I A nebinãa d̄ɔɔ ɪ a b̄ɔs̄ɔ 'lo na waara gãagiel, a ba ɪ a bon mãe le ε. A nit̄ɔ jũu, a k̄ɔ t̄ɔɔ ɪ a b̄ɔɔrlo b̄ɔb̄ɔ'yen ban ma lo yuon jaa ka a t̄ɔɔ chɔɔr a bala na ma wa t̄ɔɔ gb̄ɔr a Nãanmɪn puorfɔ 'ȳɔɔ ε.

II Ala ɪ a ta t̄ɔɔn chɔɔr ba, ba k̄ɔ naa bar a b̄ɔɔrlo bomɔ ir fɔ ε? Bojũu a bala na ma ta wa a Nãanmɪn puorfɔ jie, a ba yelbier naa baar naa, ka ba k̄ɔ ma le tɪer tɔ a ba yeldebe go ε.

III Tɪche a ba yuon jaa b̄ɔɔrlo bonst anyãna ma tɪere ba naa a ba yeldebe,

IV bojũu a nadai nɪ a b̄ɔɔr jãt maa tɔɔrɔ ire a yeldebe bara ε.

V A le jũu, a Kɪrɪstɔ na waara ka a wer pɔ, nit̄ɔ le wɔ 'yer kɔ a Nãanmɪn, "A b̄ɔɔrlo bonst nɪ a b̄ɔkɔrsɪ, faa b̄ɔɔraa ε, tɪche ãgãn le fɔ chɔɔr kɔ ma.

VI A b̄ɔɔrlo bonst ban chɔn̄ɔ nɪ a ba 'mabfɔ b̄ɔkɔrsɪ, fɔ p̄ɔɔ maa pel yaa ε.

VII Ka n pãa 'yer, maa nɪ nyã, nitãa le an seb a n yeke a Nãanmɪn gãn pɔ. N Nãanmɪn, n wa naa ɪka n wa ɪ a fɔ bɔfɔ."

(Yiel Gãn 40:6-8) VIII Wɔ den nie 'yer, "A b̄ɔɔrlo bonst nɪ a kɔfɔsɪ nɪ a d̄ɔn ala ban ma kɔ chɔm nɪ a ba tulo kɔfɔsɪ ala, faa b̄ɔɔraa ε, fɔ p̄ɔɔ ba pel ε," an s̄ɔɔ ɪ ɪka a nebinãa le 'yer ɪka ba ɪ a le.

IX A wɔ pãa 'yer, "Maa nɪ nyã, n wa naa ɪka n wa ɪ a fɔ bɔfɔ." Wɔ t̄ɔɔn a 'lo na de nie bar, tɪ de a ayi s̄ɔɔ 'ȳɔɔ a jie.

X A nit̄ɔn̄ɔ jũu le a Nãanmɪn maal sɪ, a sɪ ɪ nɪs̄ɔn a Yesu Kɪrɪstɔ na de a wɔ ãgãn lon a b̄ɔɔr kpo kpo kɔ sɪ.

XI A Juu nɪbe b̄ɔɔrlo, bɪbir jaa le wɔ ma ara tɪ t̄ɔn̄ɔ a ba puorfɔ t̄ɔbie. Waa gala a b̄ɔɔr lofɔ nyã na maa t̄ɔɔ de yelbier bar ε.

XII Tɪche a Yesu Kɪrɪstɔ na wa lo a b̄ɔɔr kpo kpo nyã baar a yelbier jũu, wɔ pãa tɪ jãne naa a Nãanmɪn n̄ɪs̄ɔɔ jie.

XIII An yi a le daar jaa, wɔ chele naa a Nãanmɪn na wa de a wɔ d̄ɔd̄eme kɔ wɔ a ba lieb a wɔ gb̄ee d̄ɔɔlfɔ jie,

XIV bojũu gbeb̄ɔ'yen t̄ee le wɔ lo a b̄ɔɔr, ka a see kɔ a bala won maal ka ba ɪ cheche.

XV A Nãanmɪn Sɪe mɪ 'yer yelmãe jaa kɔ sɪ nɪ a yeke nyã, wɔ den nie 'yer,

XVI "Nyã le ɪ a neturaa nyã ɪn wa tara nɪ ba, a s̄ɔɔ 'lo wa po baar. Le le a sɪ Soro 'yer. In den a n nebinsɪ 'ȳɔɔ a ba nyãn pɔ, naa seb 'ȳɔɔ a ba tɪersɪ pɔ."

(Jeremiya 31:33)

XVII Na wɔ pãa le 'yer p̄ɔɔ, "A ba yelbier nɪ a ba chefɔsɪ t̄ɔbie, n k̄ɔ le tɪeraa go ε."

(Jeremiya 31:34)

XVIII Nāanmūn na wa vĕ a yelbier anyāna kō nūrē, yelbier bōor lofo ba le be be go ε.

XIX A le jūu n yēer, sūn ben tara a 'lafō nyā na tī kpe a Jicheche Wō Jaa Cheche Jie a Yesu jāi jūu,

XX na wō yuo a yelmāe sōr nūbir paalaa na 'mar tu a fōvaraa 'lo pō, 'lo le i a wō āgān,

XXI na sī be tara a bōorlo nīkpēe nyā na kaara a Nāanmūn yir,

XXII yī i a sī tōo gbōr Nāanmūn nī nyāa nyā na vīele, nī a sōofō na tūrē. Bojūu wō mūr a sī nyān, na wō fiēl sī yin a tūrē sōonaa pō, na wō pēe a sī āgāma nī a kōsōo ala.

XXIII Yī vĕ a sī nyōo a sī tūertōfo nyā sūn sōo jaa chāchā tara, bojūu a 'lo na tūr a nēe kō sī in yelmāe sōo.

XXIV Yī vĕ a sī kpākpāana taa mōo nūbir nōfo nī vīla maalfo pō.

XXV Yī taa ūre wa vĕ ka sī ma bara taa sē lōofō ε, nītāa le a bamīne na ma ūre ε, tiche yī vĕ a sī 'yōonō taa ākpāen, na sī ma maala a le sōo jaa, an i a Bībir tōoro na gbōro.

XXVI Ala i sī chene na bōon jaa tī ma maala a yelbier sūn wa bōo a yelmāe baar, yelbier bōorlo bon jaa ba le be be go ε,

XXVII tiche dābāe tee le sī chele nī a 'yer tōorfō, nī a būu dagel 'lo na wa di a Nāanmūn dōdēme.

XXVIII Nūrē āsōo jaa wa dōo tōr a le a Mosesī na 'yer bin, ka a nūbe ayi bī nūbe ata wa di dāasīe ika yelmāe le wō i a le, ba ma kō naa a nūnyīne tī maa kaa wō nūbaal ε.

XXIX Ge buor le yī tūr Nāanmūn na ge a nūrē 'lo na nēere a Nāanmūn Bie nyā nī gbēe, a nūnyīne 'lo na maal fīka waa i bōcheche ε, a jāi nyā na i a netīraa na maal wō a wō tor, ka wō tō a Nāanmūn wāefō Sīe?

XXX Bojūu sī bōon a 'lo na 'yer, "Maa le so a sān yaafō, in lēb yaa a sān," (Mosesī Gāma Na Tu Anūu 32:35) wō le bōo 'yer go, "A sī Soro na tōor a wō nūbe 'yer." (Mosesī Gāma Na Tu Anūu 32:36)

XXXI A in dābāyele, ala i fo faan lo a Nāanmūn nūbir nyā nūu pō.

XXXII Yī tūr kaa a le daar yūn dōo be be, tī wa nye a chāa, a le yūn ba gber tuor a dōoye yōo ala.

XXXIII Sōo kōo, chāa pō jaa le ba ma tōro yī na ba gere nī yī. Daar kōo, yī ma 'mantāan a bala mī ban gere a le.

XXXIV Yī mī dōo tara nūbaal nī a bala ban nyōor pōo a die pō, na yī mī tara pōpel an ba bā yī ε, a sōo 'lo ban fa a yī bōtarī, bojūu yī bōon naa ika yī māe tara naa bōtarī na i gar a anyāna na ba tara baarfō ε.

XXXV A le jūu, yī taa lob a tūr sō nyā bar ε, Nāanmūn na yab yūn gar a le.

XXXVI Yī mōo nūbir tara kānyir na yī maala a le a Nāanmūn na bōoro, yūn wa nyen a le won tūr a wō nēe.

XXXVII Bojūu a chen bālāa ka a, "Lo na waara, won wa naa. Wō kō kor ε.

XXXVIII Tiche a maa torfo sōo 'lo, na kpiere naa nī sōofō. 'Lo wa lēb puor 'lo, n pōo kō pel wō ε." (Habakuk 2:3-4)

XXXIX Tiche sūn ba i a bala na liere a puor sōonō ε, tiche sī in a bala na sōo de, na sī nye faafō.

XI

I Pōpāanyā, a sōofō nyā vĕ naa ka saa 'lōoro gber ε, yelmāe jaa a bon 'lo 'yōo sūn tara a tūr tī ba nyen nūbir ε.

II A sōofō nyā le a kōr dēme dōo tara, ka a Nāanmūn dān ba.

III Sōofō le vĕ a ba bōo a par ika Nāanmūn dōo de a wō nēe 'yerbie maal a tēe, nī a saaju wō jaa, ka a bonst sūn ben nyere, a ba i a dōo be be ka wō de maal ε.

IV Sōofō le vĕ ka a Abel bōorlo bonst wōn de kō Nāanmūn i gar a Kain bōorlo bonst. Sōofō le vĕ ka a Nāanmūn dān wō 'yer ika a wō yeletor naa, a sōo 'lo a Nāanmūn na dōo 'yer a Abel kofosī nyā 'yer, won sōo kpi gba, tiche a sōofō le vĕn ka wō chene 'yere.

V Sōofō le vĕ ka Nāanmūn wa de a Enok bōnūbir. 'Lo ba kpi bōo kūu ε, baa le wa nye wō jaa go ε, bojūu

Nāanm̄n m̄æ l̄e wa de w̄o. Bojūu sere t̄iche ka w̄o wa chen, Nāanm̄n 'yer a ɪka a Enok yele n̄ōm̄ō w̄o naa.

VI N̄ire ba wa tara s̄ofō ε, an in tuo won na t̄ōo pel Nāanm̄n p̄o, bojūu n̄ire ās̄o jaa wa waara a Nāanm̄n s̄ē, w̄o s̄oan ɪka w̄o ben be, na w̄o m̄i ma yara a bala na m̄ōo n̄ibir b̄ooro w̄o.

VII S̄ofō l̄e v̄ē ka a Nowa tu a l̄e a Nāanm̄n na d̄ōo 'yer k̄u w̄o t̄i ba nyen n̄ibir ε, t̄i na w̄o de d̄āb̄āe maal a daka bulomtum faan a w̄o yir d̄ēme n̄i a w̄o m̄āe. A w̄o s̄ofō v̄ē naa ka w̄o 'yer netuo 'ȳōo a wer n̄ibe ba jaa ban t̄or a Nāanm̄n 'yer jūu, t̄i na w̄o l̄ieb a yeltors̄i b̄ōdire a w̄o s̄ofō jūu.

VIII Abraham s̄ofō jūu, a s̄ōo 'lo a Nāanm̄n na d̄ōo b̄ool w̄o ɪka w̄o yi chen a jie 'lo na wa ɪ a w̄o sofō daar k̄ōo, w̄o tu naa a Nāanm̄n n̄ee na w̄o chen, won gba na ba b̄ōo a jie won chiine ε.

IX S̄ofō v̄ē naa ka w̄o t̄i k̄p̄iere a neturaa t̄ēe 'lo p̄o ɪ s̄āan a be a paal 'lo p̄o. A ḡāma seer ala p̄o l̄e w̄o d̄ōo 'mataa k̄p̄iere n̄i a Isaaki n̄i a Jek̄ob, na ba m̄i p̄o w̄o na wa so a jie 'lo a Nāanm̄n na t̄ir a w̄o n̄ee.

X Bojūu w̄o d̄ōo kaara niem ɪka w̄o nye yir par ban s̄ōo, ka a Nāanm̄n m̄āe ɪ a m̄im̄iere.

XI S̄ofō l̄e v̄ē ka a Abraham na d̄ōo kor ɪ danȳōo, ka a w̄o p̄o Saara m̄i ab, t̄i ba chene na d̄ōo bie. W̄o tara na s̄ofō n̄i a Nāanm̄n n̄ee won t̄ir k̄o w̄o.

XII Ka a dab̄ō'yen nyā na kor b̄ōtul ta k̄ūu, t̄i w̄o 'ȳōon par ka ba waa fika a n̄merbie na be a saaju, na ba kaara man n̄ee bire kaar f̄on k̄ō t̄ōo s̄or ε.

XIII A n̄ibe banyāna s̄oan Nāanm̄n t̄i t̄ān a s̄ōo 'lo ban k̄pi. Baa nye a l̄e a Nāanm̄n na d̄ōo t̄ir a n̄ee k̄u ba ε, n̄idaa l̄e ba gb̄ā nyāa t̄i s̄o de, na ba s̄o ɪka s̄āanba n̄i n̄iȳors̄i l̄e ba ɪ ka a wer p̄o.

XIV A n̄ibe banyāna na 'yer a anyāna, wiil ɪka ba kaara na b̄ooro a t̄ēe 'lo na ɪ a ba m̄āe t̄oor.

XV Ala ɪ ba d̄ōo t̄iere a paal 'lo ban yi, ban taa t̄ōon l̄e l̄ieb kul a be.

XVI T̄i l̄e ba l̄e ε, ba d̄ōo t̄iere a paal 'lo na gar a be, na be a saaju. Ala l̄e so ka a v̄ā ba k̄oro w̄o won ɪ a ba Nāanm̄n ε, bojūu w̄o ch̄oor a t̄ēe k̄u ba.

XVII S̄ofō v̄ē naa ka Abraham, a s̄ōo 'lo a Nāanm̄n na b̄eer w̄o kaa ka w̄o s̄o de a w̄o bidaba Isaaki ka w̄o ɪ a b̄oorlo bon a won lon a b̄oor. 'Lo l̄e d̄ōo s̄o de a l̄e a Nāanm̄n na t̄ir a n̄ee k̄u w̄o, t̄i na w̄o s̄o de a w̄o bidab̄ō'yen t̄ee nyā na lon a b̄oor.

XVIII Nāanm̄n gba na d̄ōo 'yer k̄u w̄o ɪka, "Isaaki l̄e na 'ȳōo a f̄u par, l̄e in t̄ir a n̄ee k̄u f̄o." (*A Pielfo Gān 21:12*)

XIX Abraham t̄ier b̄ōon ɪka Nāanm̄n na t̄ōon s̄āi k̄ūu, ka a nyetāan fika w̄o nyen a Isaaki na yi a k̄ūu p̄o.

XX S̄ofō v̄ē naa ka Isaaki 'yer nevl̄a 'ȳōo Jek̄ob n̄i a Esau a ba n̄idaar k̄ōo yele.

XXI S̄ofō l̄e v̄ē ka a Jek̄ob na ta a k̄ūu, w̄o 'yer nevl̄a 'ȳōo a Josef̄o bibiir ba jaa t̄i na w̄o guun lan a w̄o d̄āgbal diiraa t̄i puor Nāanm̄n yāan.

XXII S̄ofō v̄ē naa ka a Josef̄o k̄ūu na wa ḡboro, t̄i w̄o 'yer k̄u a Is̄ir̄al n̄ibe a Ijipiti t̄ēe p̄o yif̄o 'yer k̄u ba, na w̄o man ba a l̄e ban na ɪ n̄i a w̄o k̄ob̄o.

XXIII S̄ofō nyā v̄ē naa ka a s̄ōo 'lo ban d̄ōo a Moses̄i a w̄o d̄oorbo s̄ool won bar n̄mers̄i ata. Bojūu ba nyen won ɪ biv̄la, na baa joro a n̄āa binfō ε.

XXIV S̄ofō nyā v̄ēn a l̄e a Moses̄i na wa n̄ōo, waa s̄o ka ba b̄oolo w̄o a n̄ākp̄ēe Faaro bip̄o bie ε.

XXV W̄o k̄āan ir ban na 'mataa gen w̄o n̄i a Nāanm̄n n̄ibe gar won na di a yelbier n̄ōo b̄ālāa tee.

XXVI W̄o nyen won na di d̄ōoye a K̄iris̄ito jūu ka a tara t̄ōn̄ō gar a Ijipiti t̄ēe p̄o n̄ābomo. Bojūu daar k̄ōo s̄āyar l̄e w̄o m̄ōo n̄ibir kaara.

XXVII S̄ofō v̄ē naa ka a Moses̄i yi be a Ijipiti t̄ēe p̄o, t̄i ba joro a n̄āa

suur ε. Wɔ tara na kǎnyir, bojũu wɔ nyen a 'lo a nɔbir na maa nye ε.

XXVIII Sɔɔfɔ lɛ wɔ de tun a lɛ a Nǎanmɔn na 'yer a Gɔl Bar Bɔbir 'yer, na wɔ dɔɔ 'yɔɔ ka ba bol a jǎi a ba dɔdɔ ε, ka a sɔɔfɔ 'lo na waara ba tɔɔ sur a Isral nɔbe bidadɔn ε.

XXIX Sɔɔfɔ vɛ naa ka a Man Jɛ var lɛb sɔr, ka a Ijipiti dɛme mɔ na wa ta nye a lɛ na ba kpɛ ka a man di ba jaa.

XXX Sɔɔfɔ lɛ vɛ ka a Jeriko dachin kpɛɛ 'lo wɔ jaa gel lo, a lɛ a Isral nɔbe na wa guɔr a tɛɛ wɔ jaa a ber ayopɔi tuor.

XXXI Sɔɔfɔ lɛ dɔɔ faa a sɛsɛ pɔɔ 'lo ban bɔɔlo a Worahab, bojũu wɔ dɔɔ sɔɔ de a bala ban tɔ ɔka ba ti jɔɔr a tɛɛ kaa. Waa dɔɔ pɔɔ a bawɔnsɔ pɔ kpi ε.

XXXII N lɛ man bo go? N ba tara jaa na man lɛ a Gɔdiyɔn nɔ Baraki nɔ Samson nɔ Jefeta nɔ a Nǎa David nɔ Samuwel nɔ a lɛ a Nǎanmɔn 'yɛ'yerbe na tɔ 'yer ε,

XXXIII bala lɛ de sɔɔfɔ jɛb na ba tɔɔn nǎmɔne, ti maal a lɛ na sɛɛ, nyen a lɛ a Nǎanmɔn na tir a nɛɛ. Bala lɛ mɔ dɔɔ kpal a jubere nɛɛr,

XXXIV na ba kpɛin a bũu dagel, ti na ba jo faa a ba mǎɛ a sobere ala ban taa kɔn ba. Bala lɛ dɔɔ ɔ a nɔbaalsɔ, na ba lɛb nɔkpǎɛn, na ba lɛb gǎdaar a jɛɛr pɔ tɔɔ a ba dɔdɛme.

XXXV Pɔɔɔ mɔ lɛ nyen a ba nɔbe na dɔɔ kpi ti lɛ lɛb ir ɔ vɔɛ. Ba gen bamɔne putuger. Bala ta sɔɔ, ba kɔ naa ge ba ε, ti ba tɔr ti chɛnɛ ara a ba sɔɔfɔ bɔɔrɔ ɔka ba wa nye a kũu 'lo pɔ irfɔ na ɔ gar a nyǎ.

XXXVI Ba lan bamɔne na ba fɔb ba, ti lũn bamɔne mɔ nɔ bɔjɔrsɔ ti 'yɔɔ pɔɔfɔ die pɔ.

XXXVII Ba lɔb bamɔne nɔ kustbe kɔ, ti ma che bamɔne mɔ var a yi, ti kɔn bamɔne mɔ naa sɔɔ. Piir gǎma nɔ bɔɔr gǎkpɔor lɛ bamɔne mɔ ma dɔɔ su yɔɔrɔ nɔ na ba ɔ nɔn dɛme, ka ba tara ba gere ti sɔlɛ ba a pɔrɔ jaa a lɛ nɛ.

XXXVIII Ka a wer nyǎ ba ta sɛɛ ɔka wɔ tara a nɔbe banyǎna ε, ka ba

bǎara yɔɔrɔ be a mɔgɔɔ pɔ nɔ a tɔn jur, kpɛɛɛ a tɔn bɔɔr pɔ nɔ a tũlotuursɔ bɔɔr ala ban ya a tɛɛ.

XXXIX A nɔbe banyǎna ba jaa nyen dǎasɔvɔla a ba sɔɔfɔ jũu, tɔche a bonsɔ ala a Nǎanmɔn na dɔɔ tir a nɛɛ ba ǎsɔɔ jaa ba nyǎa ε.

XL Nǎanmɔn guor yelvɛl na gar a anyǎ na wɔ gun sɔ, ka wɔ na de sɔ 'matǎan ba maal yele a jaa ka a jǎtaa.

XII

I A lɛ jũu, a nɔyɔɔ banyǎna na nɔmaa jil sɔ a julɔjuur kaar dire a dǎasɛ, yɔ ɔ a sɔ lɔb bon jaa na nɔmaa sɔ sɔr bar nɔ a yelbier ala na maa yaara ti bǎr sɔ lɔb ε, ti na sɔ mɔɔ nɔbir joro nɔ kǎnyir ti ta a jie ban tɔɔ gun sɔ.

II Yɔ ɔ a sɔ fur a sɔ nɔbie 'yɔɔ a Yesu na sɔ kaara wɔ jaa tǎu. 'Lo lɛ de a nie be a sɔ sɔɔfɔ sɔr pɔ, ti baar. 'Lo lɛ a pɔpel 'lo na be a wɔ niem, wɔ din kǎnyir kpi be a daa ju, na wɔ sɔɔ a vǎ. Wɔ pǎa ti jɛn be a Nǎanmɔn nǎalɔɔ pɔ a nũsɔɔ jie.

III Yɔ tɛɛr a wɔ yele a lɛ won dɔɔ tara a kǎnyir, nɔ a lɛ a yelbe-ɔrbe na dɔɔ jɛɛɛ nɔ wɔ, yɔ tɛɛr a lɛ, ka a yɔ ǎgǎma taa sal a yɔ tɛɛr sɔɔ ε.

IV A yɔ mɔfɔ pɔ, yɔn jɛɛɛ nɔ a yelbier, yaa jɛb ta a jie 'lo sɛɛɛ a yɔ jǎi na yi ε.

V Yɔ ta iin a lɛ a Nǎanmɔn na dɔɔ 'yer 'yɔɔ yɔ a ǎkpǎɛn nɔtǎa a wɔ bibiir ε, "N bie, ta de dekpele 'yɔɔ a sɔ Soro kpǎafɔ pɔ ε, na fɔ ta vɛ ka a fɔ pɔɔ sɔɔ a lɛ won gɔnɔ fɔ ε,

VI bojũu a sɔ Soro ma kpǎana na a bala won nɔ, na wɔ ma tɔɔ ǎsɔɔ jaa toor won sɔɔ de maal a wɔ bie." (*Sokpar Gǎn 3:11, 12*)

VII Yɔ tara kǎnyir a kpǎafɔ nyǎ pɔ. Nǎanmɔn maala yɔ naa a wɔ bibiir. Bojũu bibuor lɛ be be, ka a wɔ sǎa maa tɔɔ wɔ toor ε?

VIII Ala ɔ ǎsɔɔ jaa ba wa nye a toor tɔɔfɔ a wɔ bibiir kaar ε, ka lɛ sǎa yir bibiir lɛ ba ɔ.

IX Sɔ jaa lɛ tara a sǎamɔne ka ba ma kpǎa sɔ, ti sɔ chɛnɛ 'yɔɔnɔ ba.

Nmune le a si kō pāa siir si mǎe ku a 'lo na i a si sur ni a nyevor Sāa gar a le e!

X A si sāmune ma kpāa sin jaa bālāa tun a le ban tier ika a i naa. Tiche Nāanmūn ma kpāa si naa, ka si i nīsōn, a sin ni 'lo 'mataa pō a wō cheche.

XI Kpāafu ba be be na i nōo a pielfo daar e, tiche a ma in tuo. A puor le a ma pāa wō torfo, ni nyā'maar ku a bala na soo tu.

XII A le jūu, yi ir āgān sal yin a yi nuur ni a yi gbēe pō bar,

XIII “Ti na yi choor a sor a wō jaa jātaa a yi tufu 'yōo,” (*Sokpar Gān 4:26*) ka a gbersi sa na ba tōo chiine.

XIV Yi mō le jaa yin na tōo i, ka yin ni nire jaa kpere ni nyā'maar, na yi i cheche. Nire ba wa i cheche e, wō kō tōo nye a si Soro e.

XV Yi kaara sō, ka a yi āsuo jaa taa vie a Nāanmūn wāefu bar e, bu ka a nyur tuo kōo taa to yi na wō dam yele 'yōo nibe ka a ba yoo jie taa sōo e.

XVI Yi kaara ka a yi āsuo jaa taa i sēsēyele e, bu kaara fika a Esau na ba dōo 'yōo a Nāanmūn 'yer e, na wō de a wō kpēe ifo ni a wō difo jie teen bōdiraa gbebō'yen tee na wō di.

XVII A ala puor, yi bōon naa ika wō le wa booro naa a wō difo jie, ka a sāa tor wō bar, a wō mi kō le tōo lieb go e. Wō gba wa kōn nibikōo ni a yele nyā, ti waa le nye a sōofu go e.

XVIII Yin 'lo ba wa a tōo nyā par yin na tōo sur e, a 'lo na ma dōo lire a būu, bu ka a jie ma sob lii ka a sajakpuro furo,

XIX bu ka ile pēele 'yere ni a nire kōkor, bu ban wō a kōkor nyā, ba suor naa ika a 'yergie a ta le 'yer go e.

XX Bojūu baa dōo tōonō tara a le a 'yer na kpākpāana ba 'yere ika, “Ala i dōo gba wa sur a tōo, ba lob wō ni kusibe ku.” (*A Yifo Gān 19:12, 13*)

XXI Ka a jie dōo ure dābāe wō jaa, ka Mosesi wa ti 'yer, “N nire naa ni dābāe.” (*Mosesi Gāma Na Tu Anūu 9:19*)

XXII Tiche, yin 'lo wa naa a Jiyon Tōo par na i a saaju Jerusalem, be le a Nāanmūn nibir nyā kpere. Yi wa lōon naa a malakasī turo turo na lōo taa ni popel,

XXIII ni a pupuorbiir bala na i a bidōo, bala yoe le seb a be a saaju. Yin wa naa a Nāanmūn 'lo na toor a nibe ba jaa 'yer sē, ni a 'lo na maal a torfo dēme sur ka a i cheche,

XXIV ni a Yesu na i a netir paalaa nyā 'ma'maala na mur a wō jāi ka a 'yere naa gar a Abel toor.

XXV Yi kaara sō na yi taa tor a Nāanmūn na 'yere e. Ala i a bala won dōo kpāa faa ka a wer pō ba chāe e, nmune an kaara ku a sin, ala i si lieb puor 'yōo a Nāanmūn na kpāana si yire a saaju?

XXVI A sōo 'lōnō a Nāanmūn kōkor dam a tēe wō jaa, tiche pōpāanyā 'lo wō tir nee ika, “Daar kōo go, a ba i a tēe le in dam e, tiche in dam a saaju wō jaa.” (*Hagai 2:6*)

XXVII A 'yerbir nyā won 'yer ika, daar kōo go, a par le ika won ir a boni ala na i a bōmaalsi na dam bar, tiche a ala na kō tōo dam e, ka ala ara.

XXVIII A le jūu, sin na ben tara a Nāanmūn nāalōo nyā na ba tara damfu e, yi vē ka a nōmō si, a si dāna Nāanmūn le won booro ni 'yōofu ni dābāe,

XXIX bojūu a si “Nāanmūn nyā in būu na dire.” (*Mosesi Gāma Na Tu Anūu 4:24*)

XIII

I Yi mōo nibir na yi nōnō taa ntāa yere.

II Yi taa ure wa iin sāanba defo bar e, bojūu nibe bamine dōo de sāanba maal ba vīla, ti baa bōon ika malakasī le e.

III Yi tier a bala ban nyoor pōo a die pō fika yi mi pōo ban be a pōofu jie, ni a bala ban gere fika yi mi pōo ban dire a dooye.

IV Yi jaa, yi 'yōonō a kultaa, ka a yi gaa jie taa tara chefu e, bojūu Nāanmūn na toor a bala jaa na sōonō a kultaa ni a sēsēnbe 'yer.

V Yı tɔɔ yı mǎe yin a libie nõfo pɔ, na yı vɛ ka a bǎlǎa jaa yın tara seen yi, bojũu Nǎanmın 'yer naa a wɔ gǎn pɔ ıka, "N kũ wa bar fu jaa ε, n kũ wa tɔr fu jaa bar ε." (*Mosesı Gǎma Na Tu Anũu 31:6*)

VI Ka a sı pǎa na 'la 'yer ıka, "A n Soro le ı a n sũnũ, ka n kũ joro dǎbǎe ε. Bo le nure na ı ma?" (*Yiel Gǎn 118:6, 7*)

VII Yı tıertɔ a yı nıdierbe na dũɔ man a Nǎanmın 'yer kũ yı. Yı tıer a le ban dũɔ be tı na yı jǎn a ba sɔɔfo.

VIII Le a Yesu Kırısıto na be a jǎa, le le wɔ chene a dına na won chene a le ne bıbir nı bıbir jaa.

IX Yı taa ıre wa vɛ ka a wiil sǎan jaa wa tɔɔ yı yin ka yı tı bɔr ε, a vıele naa kaa sı nyǎa nye kpɛɔ yi a Nǎanmın wǎefo pɔ, ka a ta ı a bũdiir difo na ba tara tũnũ kɔ a bala na dire yaa ε.

X Tıche sın tara na a bɔɔr lofo jie, be a Juu nıbe bɔɔrlobo bala na tũnũ a be ba tara sɔr na di ε.

XI A ba bɔɔrlo nıkpɛε ma den a dũn ala jǎı kpɛn be a dinie sɔɔ na ı a Cheche Wũ Jaa Cheche Jie ka a tı ı a yelbier vɛ kɔfo bon, tıche ka ba de a nũnũ yin a tɛe dǎpuor tı chum bar kaa di.

XII Le mı le a Yesu di a dɔɔye a tɛe yũo dũdɔr neε, ka a wɔ jǎı maal a wɔ nıbe ka ba ı cheche.

XIII Yı mı ı a sı yi tı pɔɔ wɔ be a yũo na sı di a vǎ 'lo won dũɔ di.

XIV Bojũu a tɛe nyǎ sın kɔıere kũ kor ε, tıche a sı kaara a tɛe 'lo na wa.

XV Tu a Yesu nyǎ jie, a le jũu yı ı a sı ma pɔɔ a wɔ yuor na ı pɛefo ma yire a sı negǎma pɔ, naa ı bɔɔrlo bonı kɔɔ Nǎanmın.

XVI Yı taa ıre wa iin a vıla maalfu bar ε, na yı ma lũɔ pũn a yı taaba, bojũu a bɔɔrlo bonı anyǎna le pele a Nǎanmın pɔɔ.

XVII Yı turo a yı nıdierbe neε, na yı siir a yı mǎe kũ ba. Bala le kaara yı, na ban wa man a yı yele kũ a Nǎanmın. Yı turo a ba neε ka a ba tũmũ ı nõɔ naa ta ı tuor kũ ba ε, naa ta mı ı pɔɔ a yı sɛ ε.

XVIII Yı sɔɔɔ Nǎanmın kɔɔ sı, sın sɔɔ naa ıka ye le jaa ba be a sı tıer pɔ ε, a sı bɔfo le ıka sı kɔıere a le na tor sɔr jaa pɔ.

XIX Maa 'lo, n sɔɔɔ yı naa ıka yı sɔɔɔ Nǎanmın kɔɔ ma ka n nye sɔr naa tũɔ leb fɔɔ tı a yı sɛ.

XX A Nǎanmın nyǎ'maar sɔɔ na tu a jǎı ala won de tıer a netıraa na ba tara baarfɔ ε, na wɔ sǎı a sı Soro Yesu Kırısıto a kũu pɔ, 'lo na ı a pɛchiin gbɔɔraa,

XXI wɔ sũɔ yı nı vıla jaa bɔɔr ka yı tũɔ maal a le won bɔɔrɔ, na wɔ mı tũ a sı pɔ a le na pele a wɔ pɔɔ tu a Yesu Kırısıto. 'Lo le so a tıer bıbir nı bıbir jaa. A ı a le.

XXII N yeer, n sɔɔɔ yı naa ıka yı tu a n kpǎafɔ 'yerbie anyǎna, bojũu a 'yerbie anyǎ ın seb ba ı yɔɔ ε.

XXIII N bɔɔrɔ naa ıka yı bũɔn ıka ba yuon a sı yebe Timoti bar, 'lo wa tũɔ ta fɔɔ, ın tara won 'mataa tun ka yı tı nye wɔ.

XXIV Yı puor a yı nıdierbe ba jaa nı a pupuorbiir ba jaa jaa. Bala mı na yı a Itali mı puoro yı naa.

XXV A wǎefɔ wɔ be a yı jaa sɛ.

A JEMESI GĀN WŪN SĒB KŪ A JUU NIBE BALA NA PUORO

I Jemesi, na ɪ a Nāaŋmɪn nɪ a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto gbāgbaa, puoro naa a Isɪral bala pie nɪ ayi na yaar a wer wɔ jaa.

II N yeer, yɪ tara pupel, ala sɔɔ ɪ yelyɔɔ wɔnɔ yɪ naa.

III Yɪ bɔɔ ɪka yɪn jān naa tara kānyir a yɪ beer kaa sɔɔ.

IV Yɪn jān tɔɔ tara kānyir, a le na vɛ naa ka yɪ tɔɔ baa, tɪ na yɪ taa wa faa bon jaa ε.

V Ala ɪ yɪ āsɔɔ jaa bɔɔɔ naa yɛ, wɔ suor yɪ a Nāaŋmɪn sɛ na kɔɔɔ nɪre jaa pɔɔɔ, wɔ ɪn nɪmāε, wɔ kɔ mɔɔ fɔ ε.

VI Tɪche yɪn wa suor bon jaa, yɪ tara sɔɔfɔ na yɪ ta baala ε. Nɪre jaa na baala kaara nɪtāa man kɔɔ sɛsɛbe na furo dādaala.

VII Ala ɪ fɔ ɪ naa a nɪre nyā tɔ sɔɔ, ta tɪer ɪka, fɔn nyen bon jaa yɪ a sɪ Soro sɛ ε.

VIII A nɪre na tara tɪer ayi, wɔ maa ba gber ara yele jaa pɔ wɔn ɪre ε.

IX Nāaŋmɪn puoro nɔɔsɔɔ wɔ chɪle, bojūu wɔ do naa.

X Tɪche a taraa sɔɔ mɪ wɔ chɪle a wɔ suufɔ pɔ, bojūu wɔn suor naa fɪka mɔpuul.

XI Bojūu a mɔtɔɔ ma nyāa naa ka a tɔl ŋme ka a ko suor, a vapuul ma suor naa ka a vɪla baar. Le le a taraa sɔɔ kaara, 'lo wa tɔnɔ a wɔ yar tɔmɔ.

XII Pɔpɛl sɔɔ le a 'lo na di kānyir ara a beer kaa pɔ, tɪ na waa lo ε. Bojūu a nɪre 'lo le na nye a nyevɔr nāa jupɪl 'lo a Nāaŋmɪn na tɪr a nɛε ko a bala na nɔ wɔ.

XIII Beer kaa wa wa nɪre sɛ, wɔ ta 'yer ɪka Nāaŋmɪn le beer wɔ kaa ε. Nāaŋmɪn kɔ de bier beer nɪre kaa ε, a wɔ māε ba beere nɪre kaara ε.

XIV Tɪche nɪre āsɔɔ jaa yelbier vɔlaa le ma beer wɔ kaa na a nyɔɔ wɔ.

XV A vɔlaa anyāna le na tara pɔɔ naa dɔɔ bier, ka a bier nɔɔ dɔɔ kūu.

XVI N yeer nɔnɔnbɔ, yɪ ta vɛ ka ba bel yɪ ε.

XVII Bɔvɪla nɪ kɔfo vɪla jaa yire naa a chāa Sāa na be a saaju sɛ. Libe ba be a wɔ 'yɔɔ ε, waa ɪere ε.

XVIII An wa ta a le wɔn bɔɔɔ, wɔ dɔɔ sɪn nɪ a wɔ yelmāε 'yer ka sɪ ɪ birdɔɔ a bɔmaalsɪ a jaa pɔ.

XIX N yeer nɔnɔnbɔ, yɪ bɔɔn a anyāna yɪ ma chele fɔfɔɔ tɪ na yɪ ta ma 'yere fɔfɔɔ ε, bu nyere suur fɔfɔɔ ε.

XX Bojūu nɪre wa nye suur, wɔ kɔ tɔɔ maal yelvɪla ala a Nāaŋmɪn na bɔɔɔɔ ɪka a ɪ ε.

XXI A le juu, yɪ bar yele jaa na ɪ deer bu bier, tɪ na yɪ siir yɪ māε de a 'yerbir 'lo na bɔr a yɪ nyāa pɔ, ala le na faa a yɪ sɪr.

XXII Yɪ ta bele a yɪ māε a 'yer yɪn chele tɛε ε, tɪ yɪ ɪ a 'yer mamaalba.

XXIII A nɪre 'lo jaa na wa wɔ a 'yer tɪ ba sɔɔ de ε, wɔ kaara nɪtāa a 'lo na chaar a wɔ māε kaa chāana pɔ,

XXIV wɔn wa yɪ baar wɔ ɪin a le bar wɔn kaara.

XXV Tɪche a nɪre 'lo na mɔɔ nɪbir turo a nɛbɪnāa na ba tara chefɔ ε, na ma vɛ ka fɔ so a fɔ māε, Nāaŋmɪn na sɔɔ wɔ naa nɪ bon jaa pɔ wɔn maal, ala ɪ wɔ chɛl tɪ sɔɔ, tɪ a ba ɪ wɔ tɪ ɪin ε.

XXVI Ala ɪ nɪre āsɔɔ tɪer ɪka wɔ ɪn Nāaŋmɪn puorbo tɪ kɔ tɔɔ nyɔɔ a wɔ jālbir ε, wɔ bele na wɔ māε, ka a wɔ puorfɔ ɪ pɔɔɔ.

XXVII Puorfɔ 'lo na pele a Sāa Nāaŋmɪn pɔɔ na wɔ ɪ cheche na ba tara deer ε. Sɔnɔ a bala na ɪ a kpɪr, nɪ a pɔɔkɔε, a ba dɔɔye pɔ, tɪ nyɔɔ fɔ māε ka a wer ta sɔɔ fɔ ε.

II

I N yeer, yɪn sɔɔ de a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto tɪr sɔɔ, yɪ taa turo nɪbe nɔnɔ ε.

II Ala ɪ nɪbe ayi wa kpe naa a yɪ lɔɔfɔ jie, ka a āsɔɔ pāε na wɔ 'yɔɔn selma mɔtɔɔ, tɪche ka a āsɔɔ mɪ ɪ nɔɔ sɔɔ su bɔjarsɪ.

III Ka yi lieb 'yer ku a 'lo na pãe, "Jãne ka a dakoo ju," ti 'yer ku a 'lo mi na su a bõjarsi, "Ara ka bu wa jãne ka a tãe a n gbẽe par."

IV Ala i le le, a ba i yi turo naa a nibe bamine nõnõ na yi de tier deer tóorõ ni a ba 'yer e?

V N yeer yi chele, Nãanmın ir a bala a wer nibe na nye ka ba i nõn dẽme ka ban tara soofu ti kpẽn a wo nãalõu pɔ won tir a nee ku a bala na nõ wo.

VI Tiche yi ma kperẽ na a nõo soo. A ba i a tarãa dẽme le ma ge yi e. A ba i bala le ma nyoo yi chiin a 'yer tóorfu jie e?

VII A ba i bala le sɔo a yovila 'lo ban buolo yi e?

VIII Ala i yi tu naa a nee 'lo na seb a Nãanmın gãn pɔ ika, "Fõ nõ a fõ to soo a fõ kaar," (*Mosesi Gãma Na Tu Ata 19:18*) yi maal vila.

IX Tiche yin wa turo nõnõ, yi maal deer, ka a nee 'yer ika yi bɔr naa na yi i a nee sɔsɔonbo.

X Nire 'lo jaa na turo a neer a jaa ti wa 'mab bõyen, wo sɔon a jaa.

XI A 'lo na 'yer, "Taa sãne e," (*A Yifu Gãn 20:14*) 'lo mi le 'yer, "Taa korõ nire e." (*Mosesi Gãma Na Tu Anũu 5:18*) Fõ ba sã e, ti ku nire, fõ sɔon a jaa.

XII Yi 'yere ti maala bõon ika Nãanmın na tóor a yi 'yer nitãa le a nee 'lo na ma vẽ ka nire so a wo mãe na 'yer.

XIII Bojũu a 'yer tóorfu daar, fõ nyã na ba dõo tara nibibaal jofu e, Nãanmın kõ mi jo a fõ nibibaal e. Nibibaal jofu tõon 'yer tóorfu.

XIV Vila buor ni nyã n yeer, ala i nire 'yer naa ika wo tara na soofu, tiche ba lõon tõmõ e, a soofu nyã na tõo faa wo o?

XV Ala i yebe in agãn kpãakpol ti ba tara bõdiir e,

XVI ka a yi asoo 'yer ku wo, "Chiine ni nyã'maar, a i vila ku fõ ka fõ nye di ti," tiche na faa sõu wo a agãn bõbuorsu e, bo vila le a i?

XVII A le jũu, soofu ka tõmõ ba puo e, wo in bõkũu.

XVIII Tiche nire asoo na 'yer naa, "Fõo tara na soofu ka maa mi tara a tõmõ." Wiil ma a fõ soofu ka tõmõ ba puo e, ti n mi wiil fõ a n soofu ni a tõmõ.

XIX Fõ soo naa ika Nãanmın bõ'yen tee le be be. A in vila. A sibebe gba mi soon de a le, ti na ba mi joro dabãe.

XX Fõo jol nyã, soofu tõmõ na ba puo e, faa bõo ka bõkũu le e?

XXI A ba i a si sãakpã Abraham wiil a soofu ni a tõmõ, won dõo de a wo bie Isaaku ika wo lon bõor e? 1

XXII Faa nye a soofu ni a tõmõ na 'mataa e, ka a wo soofu see ni a le won tõ.

XXIII Ka a le na seb a Nãanmın gãn pɔ i yelmãe ika, "Abraham soon de Nãanmın, ka a le vẽ ka wo i nitor." (*A Pielfo Gãn 15:6*) Ka Nãanmın buol wo wo baraa.

XXIV Yaa nye, nire na in nitor Nãanmın niem a le won tõ, a ba i a wo soofu tee e.

XXV A le ni wo ju le ba dõo kaa a sãse pɔo ban buolo Worahab ka wo i nitor, won dõo de a tõtõnbo wiil ba soyuo ka ba lieb kul. 2

XXVI A le a si e na ma wa yi a agãn pɔ ka wo i bõkũu, le mi le a soofu ka tõmõ ba puo e mi i bõkũu.

III

I N yeer, yi jaa yi ta buoro ika yi i wiwilbe e, bojũu yi bõon naa ika a sin bala na i a wiwilbe na nyen 'yer tóorfu gar nire jaa.

II Si jaa ma maal 'mab. Ala i nire jaa ba 'yer 'mab e, wo in nitor na wo nyoooro a wo mãe.

III Si ma 'yõon a kur a wiisi neer pɔ, ka a ma tu a si neer, ka si ma lieb chiin jie jaa sin buoro.

IV Bu yi kaa a gbor bere ala a man kpẽe pɔ a sesekpẽe na ma furo chiine, tiche a gbor mõnõ ma den a vuur mõ chiin jie jaa won buoro.

1 II:XXI 2:21 (A Pielfo Gãn 22) 2 II:XXV 2:25 A Worahab dõo kperẽ be a Jeriko tãe pɔ, na wo dõo sõu a Nãanmın nibe. (Josua 2)

V Le mi le a jãlbir na i jaa puurbile a ãgãn pɔ ti ma fere. Wɔ kaara fika bũu bir na lo tuu kpɛɛ pɔ di wɔ jaa.

VI A jãlbir mi in bũu na i a wer dɛer na be a si ãgãn pɔ na wɔ sɔɔ a ãgãn wɔ jaa bar, na wɔ chumɔ a ãgãn ni a bũu dagel 'lo na ba kpĩine ε.

VII Nire ma tɔɔn guol mɔdɔɔ jaa bɔrɔ, ni lubil jaa bɔrɔ, bɔvuuraa jaa bɔrɔ, ni a man pɔ bonsi.

VIII Tiche nire maa tɔɔ a wɔ jãlbir ε, wɔ in bɔbier na ba pɛne ε, na wɔ mi i loɔ na kɔrɔ.

IX A jãlbir nyã le si ma de pɛen a si Sãa na i a si Soro, na si le de ma pɔn 'yɔɔ a bala a Nãanmɔn na me ka ba kaara a wɔ kaar.

X A nebɔ'yen 'lo pɔ le a pɛefɔ ni pɔ'yɔɔfɔ ma yire. N yɛer a ba tor ε.

XI Kɔvɔla ni kɔdɛer na tɔɔ yire bul bɔ'yen pɔ bi?

XII N yɛer, kɔkɔɔ na tɔɔ wɔ dãbãinãa bi dãbãinãa na tɔɔ wɔ kɔkɔɔ ɔ? Le mi le, kɔvɔla ni kɔdɛer kɔ tɔɔ 'mataar yire bul bɔ'yen pɔ ε.

XIII A yi ãsɔɔ tara na yɛ ni bɔɔfɔ bi? Vɛ ka a wiil a wɔ maalfɔ pɔ, ni le wɔn siir a wɔ mãe maala ni yɛ.

XIV Tiche ala i a yi nyãa pɔ, nyuur dɛer ni tuo, ni yobɔyele ben be, yi ta wile yi mãe n̄mara jirsɔ 'yɔɔnɔ a yelmãe ε.

XV A yɛ nyã bɔrɔ ba yi saaju wa ε, tiche wɔ i naa a wer nyã yɛ n̄saal na tara ka wɔ yi a sɔdɛer sɛ.

XVI Bojũu jie 'lo nyuur, ni tuo, ni yobɔyele na be, be le guor taa ba be ε, ka tɔ dɛer jaa bɔrɔ be be.

XVII Tiche a yɛ 'lo, na yi saaju in cheche na wɔ tara nyã'maar nɔfɔ, ni sɔɔfɔ, ni mãe siirfɔ, ni vɔla maalfɔ, na wɔ joro n̄baal, na wɔ wɔnɔ bisɔn, na waa ooro ε, bi tara nɛer ayi ε.

XVIII A bala na ba bɔrɔ jɛer ε, na bor ni nyã'maar, na n̄man yeltorsɔ.

IV

I Nyine le a jɛer ni nechure yi be a yi chara pɔ? A ba i a yi naa a volaa 'lo na be a yi 'yɔɔ jɛer ε?

II Yi ma bɔrɔ na bon kɔɔ ti yi maa nye ε, na yi ma kɔrɔ taa. Na yi ma tara nyuur ni bomo, ti na yi maa nyãa ε, na yi pãa tara jɛer ni nechure, ti maa nyãa ε, bojũu yi maa sɔɔr Nãanmɔn ε.

III Yin wa sɔɔr a Nãanmɔn sɛ, yi maa nye ε, bojũu yi sɔɔr naa ni pɔtɔdɛer na de maal a le na pel a yi pɔɔ.

IV Yin sɛsɛ nibe ba nyã, yaa bɔɔ ika nire nyã na i a wer baraa 'laar Nãanmɔn ε? Nire 'lo jaa na n̄maa a wer nyã baraa in Nãanmɔn dɔ sɔɔ.

V Ta baala a Nãanmɔn gãn na 'yer ika, yelmãe jaa le a Nãanmɔn kaara a siε 'lo wɔn de 'yɔɔ si.

VI Tiche Nãanmɔn ma ku si naa a wɔ wãefɔ, ala le so a Nãanmɔn gãn na 'yer, "Nãanmɔn ma tɔr naa bala na bɔrɔ yuor, ti na wɔ ma wãe a bala na siir ba mãe." (*Sokpar Gãn 3:34*)

VII A le jũu, yi siir a yi mãe ku Nãanmɔn, na yi tɔɔ yi mãe yin a sɔdɛer sɔɔ sɛ, wɔn bar yin ti jo.

VIII Yi tɔɔ gbɔr Nãanmɔn, wɔ mi na tɔɔn gbɔr yi. Yin yelbe-irbe, yi pɛe a yi nuur na yi heb a yi tier, yin tier ayi dɛme.

IX Yi waala, na yi tara pɔsɔɔ, na yi kɔnɔ. Yi vɛ ka a yi laar heb kɔn, ka a yi popel heb pɔsɔɔ.

X Yi siir a yi mãe a si Soro niem, wɔn 'mɔɔ yin ka yi do.

XI N yɛer, yi ta sɔɔnɔ taa yoe ε. Nire 'lo jaa na sɔɔnɔ a wɔ tɔ sɔɔ yuor, wɔ tɔɔr a wɔ 'yer, wɔ tɔɔrɔ naa a nebinãa 'lo 'yer. Fɔɔ wa tɔɔrɔ a nebinãa 'yer, faa turo a le a nebinãa na 'yer ε, ti i a wɔ 'yer tɔɔrɔ.

XII Nãanmɔn le bin a wɔ nɛe ku si, na wɔ i a 'yer tɔɔrɔ, 'lo le na tɔɔ faa bi sɔɔ bar. Tiche fɔɔ mi ni ana na fɔ tɔɔrɔ a fɔ tɔ sɔɔ 'yer?

XIII Yi chele, a yin bala na ma 'yer ika, "Dina bi bio sin chen tɛkpɛɛ pɔ ti maal yuon, da bomo, da nye libie."

XIV Yaa bɔɔ len na i bio ε, bo le a yi nyevɔr? Wɔ kaara fika ul na lo ti wel ajienaa.

XV Yı ta ma 'yer ıka, “Ala ı Nāanmın sɔɔ naa ka sɪ tara nyevɔr, sɪn maal nyā bu anyāna.”

XVI Tı le an be nı nyā, yı bɔɔrɔ na yuor, na yı wile yı māe, ka a māe wiilfo nyā ı yelbier.

XVII Nıre jaa na pāa bɔɔ vıla tı ba maal ε, wɔ ın bier.

V

I Yı chele, yın tara dēme, yı kōnɔ ŋmiere chelstı a yele 'lo na waara a yı ju.

II A yı nābomo pɔɔ naa, ka yele mɔɔ a yı fɔɔr.

III A yı selma nı a libie lon sɔɔrɔ, ka a ba sɔɔrɔ lofo wiil ıka an di yın bũu kaar. A baarfɔ ta naa, tı yı chene bin a nābomo.

IV Yı nye a bala yın de ka ba tɔnɔ a yı por pɔ, tı yı mɔɔ ba a yar ka ba kōnɔ 'yɔɔnɔ yı, ka a yı bɔŋmarba kōn ta a sɪ Soro na ı a Tɔɔfo Sɔɔ.

V Yı dın nɔɔ ka a wer pɔ le yın bɔɔrɔ. Yı guol naa yı māe a le kɔfo 'yɔɔ.

VI Yı ma 'yɔɔn a bala na tor 'yer, na yı kɔ ba, tı baa maal bon jaa ε.

VII A le jũu, yeer yı tara kānyir tı tān a sɪ Soro waa daar. Kaa nye a le a kɔɔraa na ma tara kānyir chele nı a bonsı wɔfo daar, na wɔ tara kānyir chele a sadɔɔ nı a sabaaraa.

VIII Yın mı, yı tara kānyir na yı ara kpɛɔ, bojũu a sɪ Soro waa gbɔr naa.

IX Yeer yı ta hũhũnɔ 'yɔɔnɔ taa na yı taa nye 'yer tɔɔrfɔ ε. A 'yer tɔɔrɔ ara naa a dɔdɔr nɛɛ.

X Yeer, yı kaa a Nāanmın 'ye'yerbe bala na de a sɪ Soro yuor 'yer 'yer, dın dɔɔye tı tara kānyir.

XI Ala le so ka sɪ bɔɔlɔ ba bɔɔsɔn dēme. Yı wɔn a Job kānyir wɔn tara na yı mı nye a le a sɪ Soro na maal kɔ wɔ a baaraa. A sɪ Soro ın nıbaal joro, na wɔ maala vıla.

XII N yeer, ala na che le a anyā, yı taa pɔrɔ nı saaju ε, bu a tēe ε, bu bon jaa ε, tı yı vɛ ka yı ɔɔ, ı ɔɔ, ka yı kai, mı ı kai. Ka yı taa kpe 'yer pɔ ε.

XIII Wɔm pɔɔn a yı āsɔɔ bu? Wɔ sɔɔr Nāanmın. Nɔɔ kpɛn a yı āsɔɔ bu? Wɔ yiele yiel dāna nı Nāanmın.

XIV A le jũu, yı 'yerɛ a yı maal debe kɔrɔ taa, na yı sɔɔrɔ Nāanmın 'yɔɔnɔ taa, ka wɔ sāana yı. Nıtor Nāanmın sɔɔrfɔ tara na kpɛɔ na maal bon.

XV A Nāanmın ban sɔɔr nı sɔɔfo na sa naa nınyıne baal, a sɪ Soro na nyɔɔ wɔ naa ka wɔ ir. Ala ı wɔ mı maal deer, Nāanmın na vɛn kɔ wɔ.

XVI A le jũu, yı 'yerɛ a yı maal debe kɔrɔ taa, na yı sɔɔrɔ Nāanmın 'yɔɔnɔ taa, ka wɔ sāana yı. Nıtor Nāanmın sɔɔrfɔ tara na kpɛɔ na maal bon.

XVII Elaija ın nıre a sɪ kaar, wɔ sɔɔr Nāanmın nıbijıe ıka saa wɔ ta wa ε, ka war ŋmaa yuomo ata nı ŋmaa.

XVIII Wɔ le sɔɔr Nāanmın go ka a saa wa, ka a bonsı bul a tēe naa wɔ.

XIX N yeer, ala ı a yı āsɔɔ 'mab naa a yelmāe sɔr pɔ, ka a yı āsɔɔ lieb wɔ waan,

XX yı bɔɔn a anyā ıka, nıre 'lo jaa na lieb yelbe-ıre yın a wɔ yelbier pɔ, wɔ faa wɔn yın kũu pɔ, na wɔ mı pɔɔ yelbebe yɔɔ jaa.

A PITA GĀN NA DE NIE

I Maa Pita na ɪ a Yesu Kırısıto nıtōnāa le seere a gān nyā kuro a yın a Nāanmın na chel ir a yı ɪ sāanba yēyel ka a wer pɔ, na yı be a Pontus, nı Galatiya, nı Kapadosiya, nı Asıya, nı a Bitiniya.

II A Sāa Nāanmın den nie bōɔ yı, ka a wɔ sıe oo yı, a yı ɪ cheche, yın wōnō a Yesu Kırısıto toor jūu, ka wɔ mır yı a wɔ jāı. Wāefɔ nı nyā'maar na dɔɔɔ yın taa.

III Pēefɔ wɔ ta a Nāanmın na ɪ a sı Soro Yesu Kırısıto Sāa! A wɔ nıbaal berma naa, ka wɔ dɔɔ sı dɔɔ paalaa, na wɔ kɔ sı tıertɔ vor tu a Yesu Kırısıto won sāı a kūu pɔ,

IV nı a nābomo ala won bin gun sı be a saaju, a ba were ε, a ba sōnō ε, bu jɔɔɔ ε.

V A tu naa yı sɔɔfɔ pɔ, ka a Nāanmın Kpēɔ ger pɔɔ yı, tı tān a bıbir baaraa 'lo a faafɔ 'lo na chɔɔr baar na wa nyır.

VI A anyāna pɔ le yı chıle yɔɔ jaa, an sɔɔ ɪ ıka yın din dɔɔye beer kaa bɔɔ bɔɔ pɔ.

VII A anyāna wa naa ka a yı sɔɔfɔ na kpēmε gar a selma na ɪ bōsōnāa ban ma dɔɔl būu pɔ ir a deer bar. A yı sɔɔfɔ na lieb ɪ pēefɔ, nı tıɪ, nı 'yɔɔfɔ a sōɔ 'lo a Yesu Kırısıto na wa nyır.

VIII Yı gba na ba nye wɔ ε, tı na yı nō wɔ. Yaa gba nye wɔ a pōpāanyā ε, tı sɔɔ wɔ, na yı seen a pupel tıɪ 'lo nıre na kō tōɔ man ε.

IX Bojūu yı nyere naa a yı sɔɔfɔ bon na ɪ a yı sıɪr faafɔ.

X A faafɔ nyā 'yer le a Nāanmın 'ye'yerbe dɔɔ 'yer a wāefɔ nyā na wa a yı sē. Ba vıer naa a faafɔ nyā na ba chēpē wɔ jaa ne ne.

XI Ba mōn nıbir ıka ba bōɔ a sōɔ nı a yelsı ala a Kırısıto sıe na be a ba sē na wile ba, a le won 'yer a dɔɔye a Kırısıto na di nı a tıɪr ala na turo.

XII Nāanmın wiil naa a wɔ 'ye'yerbe banyāna ıka a ba ɪ ba māe 'yōɔ le ba tōnō a le ε, tı che yın 'yōɔ le. A le ban 'yer a nyāna yın ben wōnō a pōpāanyā a bala na mɔɔɔ a 'yer nōɔ tu a Nāanmın sıe won tō a wɔ yı a saaju. A malakası mı gba ta bɔɔɔ naa ıka ba muul kaa a anyāna.

XIII A le jūu, yı chɔɔr a yı tıer gun tōmō, na yı nyɔɔɔ yı māe. Yı de a yı tıertɔ 'yōɔ a wāefɔ 'lo a Yesu Kırısıto na kɔ yı a wɔ waa daar.

XIV Yın wōnō a Nāanmın toor jūu, yı taa le maala a kōro mamaalbie ε, a le yın ba dɔɔ bōɔ ε.

XV Tıche nıtāa le a 'lo na bɔɔɔ yı na ɪ cheche, yı mı ɪ cheche a yı yelmaalsı a jaa pɔ.

XVI Bojūu a seb ıka, “Yı ɪ cheche, bojūu n ın cheche.” (*Mosesı Gāma Na Tu Ata 19:2*)

XVII Yın ma bɔɔɔ wɔ a yı Sāa, 'lo le na tɔɔr nıre jaa 'yer, na waa turo ε, yı kpıere a yı kpēfɔ nıtāa sāanba, na yı joro wɔ dābāe.

XVIII Bojūu yı bōɔn naa ıka a ba ɪ bōsōnāa fıka libir, bu selma le Nāanmın de yab den yı yın a yı sākpaımıne yelpɔrsı ala na lū yı pɔ ε,

XIX tıche a ɪ naa a Kırısıto jāı vıla ala na ɪ a peraabile na ba tara chefɔ ε, bu jāne jaa ε.

XX Nāanmın ir wɔ naa tı wa bıer maal a wer, tıche wɔ vēn ka wɔ nyır a sōɔ baaraa a yı jūu.

XXI A wɔ jūu le yı sɔɔ de a Nāanmın na ir wɔ a kūu pɔ na wɔ kɔ wɔ tıɪ, ka a yı sɔɔfɔ nı a yı tıertɔ na be a Nāanmın 'yōɔ.

XXII Pōpāanyā yın chɔɔr a yı māe yın turo a yelmāe jūu, yı nōnō naa a yeer sıre jaa. Yı nōnō taa nı a yı nyāa wɔ jaa.

XXIII Bojūu yı nyen dɔɔ paalaa 'lo na ba ɪ bōkpiraa ε, tıche won ben be, na ba tu a Nāanmın 'yer na ɪ vor, na be be bıbir jaa.

XXIV Bojūu, “Nısaal kaara naa fıka mɔɔɔ, ka a ba tıɪr wɔ jaa kaara fıka

a mɔpuul. A mɔɔr wa jɔɔl, a puul mi mā suor naa.

XXV Tiche a si Soro 'yer 'lo ben be bɔbir jaa.” (Isaiya 40:6-8) A 'yer nyāna le ba mɔɔl kɔ yi.

II

I A le jūu, yi ir yi mǎe yin a yosɔɔ 'yer, belfo, nɛer ayi tarfo, nyuur, ni kporfo jaa bɔrɔ pɔ.

II Yi kaara fika bipule, na yi bɔɔrɔ a Nāanmɔn 'yer ka i yi vɔlaa a bir kaar, a yin tɔɔ nɔɔ a yi faafɔ pɔ,

III bojūu an i yi lem kaa le a si Soro na nɔmɔ.

IV An i yi wa naa a wɔ sɛ na i a Kɔsir vor a nisaal na tɔr bar, tiche ka a Nāanmɔn ir wɔ a wɔ i bɔsɔ,

V yin mi na i fika a kɔsivɔe a ba men yi, ni a Nāanmɔn yir ka yi i a wɔ bɔɔrlo chechesi, na yi loro a wɔ bɔɔr wɔn sɔɔ tu a Yesu Kɔristo 'yɔɔ.

VI A seb a Nāanmɔn gǎn pɔ ika, “Nyɛ, n bin a kɔsir be a Jiyon tɛe pɔ, a kɔsir vɔla 'lo in kaa ir ka wɔ i a kɔsir ju, ka nɔre 'lo jaa na sɔɔ de wɔ, vǎ kɔ di wɔ ɛ.” (Isaiya 28:16)

VII Pɔpǎanyǎ a yin bala na sɔɔ de wɔ, wɔ in kɔsir sɔ. Tiche a bala na ba sɔɔ de wɔ ɛ, “A kɔsir 'lo a mɔmɔrbe na tɔr bar, 'lo le i a kɔsir ju,” (Yiel Gǎn 118:22)

VIII na, “Wɔ i a kɔsir 'lo a nɔbe na ŋmiere a gbɛɛ, na wɔ i a pie 'lo ban bǎra loro.” (Isaiya 8:14) Ba ŋmiere naa ba gbɛɛ bojūu ba tɔr naa a 'yer 'lo 'yɔɔ a Nāanmɔn na dɔɔ bin ba.

IX Tiche yin 'lo, Nāanmɔn le ir yi a yi i a wɔ bɔɔrlo nǎmine, na yi i nɔchechesi, na yi i a Nāanmɔn sofo, ka yi na pɛere wɔ, an i 'lo le bɔɔl yi yin a libe pɔ waan a wɔ chǎa herete pɔ.

X Yaa dɔɔ i a wɔ nɔbe ɛ, tiche pɔpǎanyǎ yi i naa a Nāanmɔn nɔbe. Yaa dɔɔ tara a Nāanmɔn nɔbaal ɛ, tiche pɔpǎanyǎ yi tara wɔ naa.

XI N barmine, n sɔɔrɔ yi naa nɔtǎa nɔyɔɔrsi ni sǎanba ka a wer pɔ ika, yi ir yi mǎe yin a āgǎn vɔlaa na ma jɛere ni a yi sur.

XII Yi kɔiere vɔla a bala na ba puoro sɛ, ban sɔɔ gba kpere yi ika

dɛer le yi maala, bala wa nye a yi vɔla maalfɔ ban 'yɔɔn Nāanmɔn tur a wɔ waa bɔbir.

XIII A si Soro jūu, yi siir yi mǎe kɔ a tɔɔfo dɛme, ala sɔɔ i a nǎkpɛɛ 'lo le,

XIV bu a nǎbil bala wɔn ir bin a tɛn tɛn ka ba kpǎana a bala na maala dɛer ti pɛere a bala mi na maala a le na tor.

XV Bojūu Nāanmɔn bɔfo le ika yin maala vɔla na yi pɔɔ a ba bɔɔ dɛme na i a jɔlɔ nɛer.

XVI Yi kɔiere nɔtǎa sumine, tiche yi taa de a mǎe sofo nyǎ pɔɔn yelbier ɛ, ti yi kɔiere fika Nāanmɔn gbǎgbaar.

XVII Yi 'yɔɔnɔ nɔre jaa na yi nɔ a yi taa Yesu turbo, na yi joro Nāanmɔn dǎbǎɛ, ti 'yɔɔnɔ a nǎa.

XVIII Gbǎgbaar, yi siir yi mǎe kɔ a yi tɔnɔ ni 'yɔɔfo, a ta i a bala na bal nɔbir maala yi vɔla tɛɛ ɛ, tiche a bala mi na kpɛme a nɔbir.

XIX Bojūu a Nāanmɔn na maal vɔla kɔ nɔre 'lo na tara tier vɔla, na wɔ di dɔɔye na ba tara sɔr ɛ, bojūu wɔ tara na Nāanmɔn tier.

XX Tiche bo le na i a yi tɔnɔ, ala i ba ŋme yi naa yin tɔ dɛer jūu? Tiche ala i yi din dɔɔye yin maal vɔla jūu, an in tɔnɔ kɔ yi Nāanmɔn niem.

XXI A anyǎna jūu le a Nāanmɔn bɔɔl yi, bojūu Kɔristo mi dɔɔ di dɔɔye, na wɔ maal wiil yi ika yi turo a wɔ pala.

XXII “Ka waa dɔɔ maal dɛer jaa ɛ, bu ka belfo yi a wɔ nɛe pɔ ɛ.” (Isaiya 53:9)

XXIII A le ban dɔɔ tɔrɔ wɔ, waa mi tɔ yaa a sǎn ɛ. A dɔɔye na pɔɔ wɔ, waa jo dǎbǎɛ ɛ. Tiche wɔ den a wɔ mǎe kɔ a Nāanmɔn na tɔɔrɔ a 'yer jaa dɛ dɛ.

XXIV A wɔ mǎe le tuo a si yeldɛbe a wɔ āgǎn pɔ a daa ju, ka si mi na kpi kɔ yelbier ti be be kɔ yeltorsɔ. A wɔ fele ala jūu le sǎa si.

XXV Na yi kaara fika piir na dɔɔ bɔrɔ, tiche pɔpǎanyǎ yi lieb wa a pechine na kaara a yi sur sɛ.

III

I Pɔbɔ, a le ni wɔ ju mi le, yi sur yi mɛe kɔ a yi sirbe. Bamine baa sɔɔ puor ε, tiche a yi befɔ na tɔɔn lieb a ba tier a ba puoro,

II bala wa nye a le a yi maalfɔ na i vɪla, ni le yin 'yɔɔnɔ a yi mɛe.

III Yi ta vɛ ka a yi vɪla i a yɔɔ pɛefɔ tee ε, nitɔa a ju wobfɔ, selma bɔjɔrsi yarfɔ, ni a fɔnɪbikpɛen sefɔ ε.

IV Tiche yi vɛ ka a yi pɛefɔ be puom na ba juɔlɔ ε, na i vɪla, he le le le, ni jomm, ala le i vɪla a Nɛanmɪn niem.

V Bojɔu nitɔnɔ le a mama pɔɔsɔn bala na tara a Nɛanmɪn tier ma maal a ba mɛe vɪla. Na ba sɔɔ turo, na ba sur ba mɛe kɔ a ba sirbe.

VI Le mi le a Saara na dɔɔ wɔnɔ a Abraham toor na wɔ ma buɔlɔ wɔ a wɔ soro. Yin le i a wɔ bibiir, ala i yi maala na a le na vɪele na yi kɔ joro dɛbɛe ε.

VII Sirbe a le ni wɔ ju mi le, yi tiere a yi pɔbɔ yin lɔɔ kpɪere ni. Yi kaara ba ni 'yɔɔfɔ, bojɔu baa tara kpɛen jɔ yi ε, ti na ba puɔ yi a Nɛanmɪn wɛefɔ kɔfɔ 'lɔ na i nyevɔr, ka bon jaa taa var a yi Nɛanmɪn sɔɔrfɔ ε.

VIII A 'yer baaraa le a anyɔ, yi jaa yi tara tier bɔ'yen, na yi kaara taa nɪbaal, na yi nɔ taa maala vɪla kɔrɔ taa ni mɛe siirfɔ.

IX Yi ta de yelbier yɛan yelbier sɛn ε, bu tubir yɛan tubir sɛn ε, tiche yi 'yer nevɪla 'yɔɔ ba, bojɔu a anyɔ 'yɔɔ le a Nɛanmɪn buɔl yi ika yin nyen sɔɔfɔ.

X Bojɔu, "Ala i nɪre nɔn nyevɔr na wɔ buɔrɔ bibivɪelsɪ wɔ ir wɔ nɛe yin 'yerdeer ni belfɔ pɔ.

XI Wɔ lieb puor 'yɔɔ yelbier ti maala vɪla, na wɔ buɔrɔ nyɔ'maar joro turo a wɔ puor.

XII Bojɔu a si Soro kaara naa a bala na tor, na wɔ wɔnɔ a ba sɔɔrfɔ. Tiche a si Soro puɔ ma sɔɔ naa ni a bala na ma maala yelbier." (*Yiel Gɛn 34:12-16*)

XIII An le na ge yi ala i yi mɔɔ nɪbir maala vɪla?

XIV Tiche ala i yi gba din dɔɔye yin maala vɪla jɔu, Nɛanmɪn na sɔɔ yi

naa. "Yi ta joro dɛbɛe ni a ba vuurfɔ ε. Yi taa joro dɛbɛe ε," (*Isaiya 8:12*)

XV Tiche a yi nyɛn pɔ, yi 'yɔɔnɔ a Kɪrisito na i a yi Soro. Na yi ma chɔɔr sɔɔ jaa ala i nɪre wa sɔɔr yi naa a tiertɔ 'lɔ yin tara, tiche yi ma man naa jomm ni 'yɔɔfɔ,

XVI na yi vɛ ka a yi tier chaar, ka a bala na sɔɔnɔ a yi yuor yin turo a Kɪrisito jɔu, ka vɔ na kpe ba, ni a ba yosɔɔ 'yer.

XVII An in vɪla ala i Nɛanmɪn bɔfɔ le, yin di dɔɔye vɪla maalfɔ jɔu, gar yin na di dɔɔye deer maalfɔ jɔu.

XVIII Bojɔu Kɪrisito kpi naa a yi yelbier jɔu gbebɔ'yen tee, a 'lɔ na tor kɔ a bala na ba tor ε, ika wɔ waan yi Nɛanmɪn sɛ. Ba kɔ naa a wɔ ɔgɛn, tiche ka a Nɛanmɪn Siε sɛi wɔ a kɔu pɔ,

XIX a Siε nyɔ le a Kɪrisito chiin a kpɪi tee na wɔ ti muɔl kɔ a kpɪisi bala na be a pɔɔfɔ die pɔ.

XX A banyɔna le tor a Nɛanmɪn nɛe, tiche ka wɔ di kɛnyir ka a Nowa wa maal a daka bulomtum baar. A nɪbe bɔlɔa na i aniin tee wa nyen faafɔ a kɔɔ pɔ.

XXI A kɔɔ nyɔ nyɛtɛan fɪka a Nɛanmɪn kɔɔ sofɔ na faa yi mi a pɔpɔanyɔ, a ba i ɔgɛn deer pee barfɔ le ε, tiche a nɛe yin tir kɔ Nɛanmɪn ni pɔtɪvɪla. Yi nyen faafɔ tu a Kɪrisito kɔu irfɔ pɔ.

XXII 'Lɔ le do a saaju ti jɛnɛ, a Nɛanmɪn nɔsɔɔ jie ka a malakasɪ, ni a tɔɔfɔ dɛme, ni a kpɛen dɛme ba jaa turo a wɔ nɛe.

IV

I A le jɔu, a Kɪrisito na di dɔɔye a wɔ ɔgɛn pɔ, yi mi su a tɛjɛbonsɪ ala gun a tier 'lɔnɔ, bojɔu a 'lɔ na di dɔɔye a wɔ ɔgɛn pɔ ba le puɔ yelbier pɔ ε.

II Ala le so, wɔ ta le kpɪere a wer pɔ ni a ɔgɛn vɔlaa ε, tiche wɔ kpɪere a le a Nɛanmɪn na buɔrɔ.

III Bojɔu a kɔrɔ jaa, yi mi sɔɔn sɔɔ na yi maala a le a bala na ba puoro ε, na maala, na baa tuɔrɔ a ba mɛe nyɔɔrɔ ε. Ka a ɔgɛn vɔlaa,

ni dāburo, ni a pepe dib, na yi pɔɔ a dānyurbo gbul pɔ, na yi maala tibe na sɔɔnɔ a Nāanmɔn nɛɛ.

IV Ban tier naa ɪka yelsāan le, yɪn ba le pɔɔ ba a befɔ 'lɔnɔ pɔ ɛ, ka ba pāa piel tɔrɔ yɪ.

V Tiche ban man a ba nɛɛ 'yer kɔ a Nāanmɔn na wa tɔɔr a vɔɛ ni a kpīisi 'yer.

VI A anyāna jūu le so ka ba gba mi mɔɔl a 'yer nɔɔ kɔ a kpīisi, ɪka ban tɔɔr a ba 'yer nitāa le ban na tɔɔr nɪre jaa 'yer, tiche ka ba kpɪere a sɪr pɔ Nāanmɔn kaar.

VII A bonsɪ a jaa baarfɔ tara naa, a le jūu yi mɔɔ nɪbir na yi kpāa a yi māe tɔɔ sɔɔrɔ Nāanmɔn.

VIII A ala na gar a jaa le a anyā, yi chene vɛ ka a nɔfɔ be a yi pɔ, bojūu nɔfɔ ma pɔɔn yeldebe yɔɔ.

IX Yi ma diere taa a yi yie ti ta ma ɪre gburɔ gburɔ ɛ.

X ɪsɔɔ jaa wɔ de a Nāanmɔn kɔfɔ won nye tɔnɔ kɔrɔ ni a wɔ taaba ni yelmāe ni a Nāanmɔn wāefɔ a jaa.

XI Ala ɪ nɪre jaa 'yere na, wɔ 'yere a Nāanmɔn 'yerie ala. Ala ɪ wɔ ɪn tɔtɔnɔ, wɔ tɔnɔ ni a kpɛɔ 'lɔ a Nāanmɔn na kɔ wɔ, ka a yele a jaa pɔ, ka Nāanmɔn nye tɪr tu a Yesu Kɪrisito pɔ. 'Lɔ le so a tɪr ni kpɛɔ bɪbir bɪbir jaa. A ɪ a le.

XII N yeer nɔnɔnbɔ, yi ta vɛ ka nɛɛ 'maa yi ni a beer kaa tuo na vulo yi fika yelsāan kɔɔ le ɪre yi ɛ.

XIII Tiche yi chile an ɪ yi pɔɔ naa a Kɪrisito dɔɔye difɔ pɔ, ka nɔɔ na kpe yi a wɔ tɪr wa nyɪr.

XIV Ala ɪ ba tɔ yi naa yɪn bɔɔlɔ a Kɪrisito yuor jūu, Nāanmɔn na sɔɔ yi naa, bojūu Nāanmɔn Sɪɛ ben a yi 'yɔɔ.

XV Ala ɪ yi din dɔɔye, a ta ɪ fika nɪkɔrɔ, bu nānyie, bu nɪdeer, bu tɔ'yɔɔnbɔ le yi ɪ ɛ.

XVI Tiche ala ɪ a yi āsɔɔ jaa wa dire na dɔɔye won turo Kɪrisito jūu, wɔ ta vɛ ka vā kpe wɔ ɛ, tiche wɔ pɛere Nāanmɔn a yuor nyā won di jūu.

XVII Bojūu a 'yer tɔɔrfɔ sɔɔ ta naa, ka Nāanmɔn na piel tɔɔrɔ a wɔ nɪbe

'yer. Ala ɪ sɪn le won piel, nɪmɪne le an kaara kɔ a bala na tɔr a Nāanmɔn 'yer nɔɔ?

XVIII A seb ɪka, “Ala ɪ an ɪn kpɛɔ kɔ a nɪtor, nɪmɪne le an kaara kɔ a bala na ba puor ɛ, ni a yelbe-ɪrbe?” (*Sokpar Gān 11:31*)

XIX A le jūu, vɛ a bala na dire a dɔɔye a Nāanmɔn bɔfɔ jūu, de ba māe kɔ a Nāanmɔn yelmāe sɔɔ na me ba, ti mɔɔ nɪbir maala vɪla.

V

I A maa na ɪ a nɪdiere naa nye a Kɪrisito dɔɔye ni nɪbir, naa mi ɪ nɪre nyā na pɔɔ a tɪr 'lɔ na wa nyɪr, n 'yɔɔnɔ na a nɪdiere na be be a yi pɔ ākpāen,

II ɪka ba kaara a Nāanmɔn piir a won de 'yɔɔ a yi nuur pɔ, na yi tɔnɔ kaara ni ba, a ta ɪ firfɔ ɛ, tiche a ɪ yi bɔfɔ, bojūu le le a Nāanmɔn bɔɔrɔ. A ta ɪ libie 'yɔɔ ɛ, tiche ka a nɔmɔ yi a tɔfɔ.

III Yi ta pɪrɪre a bala yɪn kaar ɛ, tiche yi ɪ jāne kɔ a piir.

IV A pechiin gbɔɔraa wa wa, yɪn nyen a sāyar na ɪ a tɪr na ba jɔɔl ɛ.

V Le ni wɔ ju mi le a yɪn bala na ɪ a pɔlbil, yi siir yi māe kɔ a yi nɪdiere. Yi jaa jaa yi ma siir yi māe na yi ma tɔnɔ kɔrɔ taa, bojūu a seb ɪka, “Nāanmɔn 'laar a bala na 'mɔɔrɔ a ba māe, ti ma sɔnɔ a bala na ma siir ba māe.” (*Sokpar Gān 3:34*)

VI A le jūu, yi siir yi māe a Nāanmɔn kpɛɔ sɔɔ nuur pɔ, ka wɔ 'mɔɔ yi a yi do a sɔɔ 'lɔ won bɔɔrɔ.

VII Yi de a yi yelwɔnsɪ a jaa kɔ wɔ, bojūu 'lɔ le 'yɔɔnɔ a yi tɔɔ.

VIII Yi gu yi māe na yi 'yɔɔnɔ jūmɔ, a yi dɔsɔɔ tu kaara naa jukpɛɛ kaar, na uoro yɔɔrɔ na wɔ pāa kaara bɔɔrɔ nɪre ɪka wɔ nyɔɔ 'wɔb.

IX Yi var wɔ sɔr, na yi ba gber ara a yi sɔɔfɔ pɔ, bojūu yi bɔɔn naa ɪka a yi taaba na be a wer wɔ jaa, mi dire na a dɔɔye nyāna tɔ yɪn dire.

X Yɪn wa di a dɔɔye nyāna bālāa a Nāanmɔn na ɪ a wāefɔ sɔɔ a 'lɔ na bɔɔl yi 'yɔɔ a tɪr nyā na ba tara baarfɔ pɔ a Kɪrisito 'yɔɔ, wɔ māe na

maal yɪ naa na wɔ 'yɔɔ yɪ ãkpɛɔ tɪ
na wɔ vɛ̃ a yɪ ara kpɛɔ kɔ̃ dãm ɛ.

^{XI} 'Lɔ lɛ so a kpɛɔ bɪbir nɪ bɪbir jaa.
A ɪ a lɛ.

^{XII} Silasɪ na ɪ a yebe yelmãɛ sɔɔ lɛ
sɔ̃ɔ ma ka n seb a gãn bile nyãna,
naa 'yɔɔn yɪ ãkpãɛn din dãasɪɛ ɪka
anyãna lɛ ɪ a Nãanmɪn sɪɛ wãɛfɔ.
Yɪ ara kpɛɔ.

^{XIII} A yɪ taaba pupuorbiir na be a
Babilon Nãanmɪn na 'mataa ir yɪ,
puor yɪ naa, ka a n bidaba Maakɪ mɪ
puoro yɪ.

^{XIV} Yɪ puor puor taa nɪ nɔ̃fɔ.
Nyã'maar wɔ be a yɪn bala na be a
Kɪrɪsɪto 'yɔɔ.

A PITA GĀN NA TU AYI

I Maa Simon Pita na ɪ a Yesu Kirisito gbāgbaa ni a wɔ nitōnāa le seere a gān nyā kɔrɔ a yin na tu a si Nāanmɪn yelɔrsɪ pɔ, ni a si Fafaara Yesu Kirisito na yi nye a sɔɔfɔ 'lɔ na kpɛme a si kaar.

II Wāefɔ ni nyā'maar a dɔɔlɔ yi taa tu a bɔɔfɔ yin bɔɔ Nāanmɪn ni a si Soro Yesu.

III A Wɔ kpɛɔ le wɔ kon si bon jaa sɪn buɔrɔ a nyevɔr nyā jūu ni Nāanmɪn puor vɪla tu a si bɔɔfɔ sɪn bɔɔ a 'lɔ na buɔl sɪ, ni a wɔ mǎe tɪr ni a wɔ maal vɪla.

IV Tu anyāna pɔ le wɔ kon si a bon na berma ni a bɔsɔn won tɪr a neɛ ɪka, a tu a pɔ, ka yin pɔɔ a befo 'lɔ na ba sɔɔnɔ ɛ, na yi jɔ yi a wer nyā a yelbier volaa na sɔɔ.

V A anyāna jūu, yi mɔ na yi de vɪla maalfɔ pɔɔ a yi sɔɔfɔ pɔ, na yi de bɔɔfɔ mɪ pɔɔ a vɪla maalfɔ pɔ,

VI ka a mǎe nyɔɔfɔ mɪ pɔɔ a vɪla maalfɔ pɔ, ka a nɪbir mɔɔfɔ pɔɔ a mǎe nyɔɔfɔ pɔ, ka a Nāanmɪn puor vɪla pɔɔ a nɪbir mɔɔfɔ pɔ,

VII ka a yeer maal vɪla pɔɔ a Nāanmɪn puor vɪla pɔ, na yi de nɔfɔ pɔɔ a yeer maal vɪla pɔ.

VIII Bojūu ala ɪ yi tara naa anyāna a jaa ka a pɔɔrɔ 'yɔɔnɔ, an sɔs yi naa ka yi kɔ tara yāan na yaa tɔɔnɔ wɔnɔ wɔmɔ a bɔɔfɔ yin bɔɔ a si Soro Yesu Kirisito ɛ.

IX Tiche ala ɪ nɪre baa tara a anyāna ɛ, waa nyere ɛ, na wɔ ɪ jɔɔ, na wɔ iin ɪka Nāanmɪn peen a wɔ kɔro jaa yelɛbe bar.

X A le jūu n yeer, yi ba gber ka a yi buɔlfɔ ni a yi chel irfɔ ɪ yelmǎe. Ala ɪ yin maala a anyāna, yaa be jaa na wa lo ɛ.

XI Ka a sɔr yuo kɔ yi a yi kpɛ a si Soro ni a Fafaara Yesu Kirisito nǎalɔs na ba tara baarfɔ pɔ.

XII A le ɪn ma jɛɔ yi naa a yelsɪ anyāna, yi gba na bɔɔ yaa ka yi ba gber ara a yelmǎe yin tara pɔ.

XIII A tara na sɔr ka n jɛɔ a yi tɪr ɪn chene vorɔ a āgān vaar pɔ,

XIV bojūu n bɔɔn naa ɪka a kɔ le kor ɛ tiche ka n kpi ɛ, nitāa le a si Soro Yesu Kirisito na man kɔ ma.

XV ɪn ɪ naa le jaa ɪn na tɔɔ, maa wa sɔɔ kpi, tɪ ka yi ma chene tɔɔ tɪre a yelsɪ anyāna.

XVI A ba ɪ fuol ni yɛ 'yer le si de 'yer kɔ yi a kpɛɔ ni a si Soro Yesu Kirisito waa ɛ, tiche sɪn mǎe le nye a wɔ kpɛɛ ni nɪbir.

XVII Wɔ nyen 'yɔɔfɔ ni tɪr yi a Sāa Nāanmɪn sɛ le a kɔkɔr na yi a tɪr jikpɛɛ jie wa a wɔ sɛ 'yerɛ, "Nyā le ɪ a n Bie 'lɔ ɪn nɔ, a wɔ yele pel naa n pɔɔ."

XVIII Sɪn mǎe wɔn a kɔkɔr nyāna na yi a saaju wa, an ɪ sɪn ni 'lɔ jaa le dɔɔ be a tɔcheche par.

XIX Sɪn le tara a Nāanmɪn 'ye'yerbe na dɔɔ be be 'yer na chaar, yi yuo toor chele a 'yer. A kaara naa fika chāa na chaara libe pɔ, tɪ tǎn a wer na chaar ka a bivɛ nmerbir pur 'yɔɔ a yi nyān pɔ.

XX A yelkpɛɛ le ɪka, yi bɔɔ a par ɪka Nāanmɪn 'ye'yerɛ jaa kɔ tɔɔ de a wɔ yɛ wiil a ala na seb a Nāanmɪn gān pɔ par ɛ.

XXI Bojūu nɪre maa kpu 'yer a Nāanmɪn 'yer ɛ, tiche nɪre ma 'yer a le na yi a Nāanmɪn sɛ, an ɪ a wɔ Sɪɛ le tara ba.

II

I Tiche a jir nmarba 'ye'yerbe mɪ dɔɔ be be a nɪbe pɔ, nitāa le a jir nmarba wiwiilbe na wa be a yi pɔ. Ban sɔɔl wiil sɔɔfɔ 'yer, na ba chur a Tɔɔfɔ Sɔɔ na da ba na ba waan sɔɔfɔ wa 'yɔɔ a ba mǎe.

II Nɪyɔɔ na turo naa a ba vǎ sɔɪ anyāna, tɪ na ba kpere a yelmǎe sɔr.

III A bogar wiwiilbe banyāna na 'mɔɔn yi naa ni a ba nenɔɔ 'yerbie. Nāanmɪn guor naa a ba 'yer kɔro jaa ka a ba sɔsɔɔnɔ ba guro ɛ.

IV Bojūu Nāanmɪn ba dɔɔ bar a malakasɪ bala na maal a dɛer ɛ, tiche wɔ 'yɔɔ ban a bɔɔ fulom libe

'lo pɔ bar chele ni a ba 'yer tɔɔrfu daar.

^V Waa dɔɔ bar a kɔr nibe ε, na wɔ vɛ ka a kɔɔ wa paal pɔɔ a bala na ba puoro ε, ti na wɔ faa a Nowa na i yeltorsu 'yer mɔɔlo ni nibe ayopɔi.

^{VI} Nāanmɪn den bũu chɔm a Sodom ni a Gomora nibe ka a di lieb tãpiɛl, a nitõ wiil ika le le na i a bala na ba puoro ε.

^{VII} Wɔ mi faa naa Lotu na i a nitor a wɔ pɔɔ na ma sɔɔn a bala na tɔnɔ a debe.

^{VIII} Bojũu a nitor nyāna lɔɔn kpiere ni ba bɪbir jaa, ka a wɔ tier ma sɔɔ le won ma nye ti wɔ ban ure.

^{IX} An i nitõ le a be, a si Soro bɔɔn le won pãa na i faa a bala na puoro yin a wɔm pɔ, ti tara a bala na ba puoro ε, a ba be a ba gefu pɔ ti tãn a 'yer tɔɔrfu bɪbir.

^X A anyāna un yelmāe a bala na turo a ba āgān sɔɔnaa nyā deer volaa, baa turo a kpāen dēme nee ε. Ba un jukpāen dēme na ba 'mɔɔrɔ ba māe, baa joro dābāe ε, ti ma kperε a saaju bōmaalsu.

^{XI} Tiche a malakasɪ gba na i gādaar na ba tara kpāen, ba maa 'la kpe a bōmaalsu anyāna a si Soro niem ε.

^{XII} Tiche a nibe banyāna ma fere naa ni a bonɪ ala ban ba bɔɔ a par ε. Ba kaara naa mɔdɔn kaar bōmaalaa na ba tara tierε, ba dɔɔ ba naa na nyɔɔr ba kɔ, ba mi kaara a mɔdɔn kaar na ba mi na wε.

^{XIII} A deer ala ban maal, a deer ala le ban yāan ba a sãn. A ba tier volaa ban ma maala a mɔtɔɔ, a nɔmɔ ba naa, ban lɔɔn dire ni yi na ban sɔɔ a yi befo 'yɔɔ yi vã.

^{XIV} A ba nibie seen naa a sēsēyele, a ba maa bar deer ifu ε. Ba ma bele naa a bala na bal na ba i bogar dēme, ba ben pɔ'yɔɔfu pɔ.

^{XV} Ba bar a sɔr dē dē 'lo ti bɔr, na ba tu a Balaam na i a Beor bidaba sɔr. 'Lo le nɔ sãyar na ba i ε,

^{XVI} tiche wɔ nyen a wɔ bawɔno tɔnɔ, bɔɔ na i dɔɔ den nure kɔkɔr

'yer 'yer na wɔ nmaan a 'ye'yere nyāna dābol ye le sɔr. ¹

^{XVII} A nibe banyāna i naa fika kɔlsɪ na ba tara kɔɔ ε, bu uul sesebe na furo chiine. Libe jaa gbɛb le guro ba.

^{XVIII} Bojũu yobo 'yer pɔrsɪ le ba ma 'yere, na ba bɔɔlo a āgān voldεer, na ba bele ni a nibe bala na faa joro a bala na bɔr sɛ.

^{XIX} Ba ma tir nee kɔ ba ika ban faa ban a gbāgbaye le pɔ, tiche ka a bala māe i a yelsɔɔnsɪ gbāgbaar, bojũu nure un gbāgbaa kɔ bon 'lo jaa na tɔɔ wɔ.

^{XX} Ala i ba faan ba māe yin a wer nyā bodeer pɔ, ban wa bɔɔ a si Soro ni a Fafaara Yesu Kirusito ti na ba le ti kpe a ala pɔ ka a tɔɔ ba, a ba baarfɔ na un deer gar a le ban dɔɔ be.

^{XXI} An taa sa naa ala i baa ta bɔɔ a sɔr toraa ε, gar ban ben bɔɔn ti lieb puor 'yɔɔ a nebin cheche 'lo ban de kɔ ba.

^{XXII} Bala 'lo, a sokpa nyā un yelmāe ban dɔɔ lɔb ika, baa lieb ti di a ala won ti bar, (*Sokpar Gān 26:11*) ka a dobaa ban so kɔɔ mi lieb ti mamar a memere.

III

^I N barmine, a gāma ayi sɔɔ le anyā un seere kɔrɔ yi. A jaa ayi pɔ, n seb ika n le jɛɔ yi tier 'lo na tor pɔ.

^{II} N bɔɔrɔ naa ika yi lieb tier a 'yɛrbie ala a Nāanmɪn 'ye'yercheche bala na dɔɔ 'yer a si Soro ni a Fafaara na dɔɔ man ba tu a wɔ nitɔnsɪ 'yɔɔ.

^{III} Yi de nie bɔɔn ika a ber baaraa sɔɔ, nɪlaarba na turo a ba āgān volaa na wa naa wa laara yi.

^{IV} Ban wa sɔrɔ yi naa, "Nyine le a 'lo na tir a nee kɔ yi ika won wa naa? A le daar jaa a si sāmɪne na kpi a yelsɪ a jaa mi chene na chiine a le ne an piel."

^V Tiche ba bɔɔn naa ti maala fika ba iin naa a kɔro jaa an i Nāanmɪn

¹ **II:XVI 2:16** Balaam dɔɔ i Nāanmɪn 'ye'yere na sɔɔ ika won den libie ti pɔ 'yɔɔ a Isral nibe. Won wa chiine, malaka nmaa won sɔr ka waa tɔɔ i a le ε. (A Sɔrfɔ Gān 22-24)

'yerbie le wɔ maal a saaju, nɪ a tēe a kōɔ ju, nɪ a kōɔ par.

VI A tēkor, kōɔ mɪ le dōɔ paal pɔɔ a wɛr a wɔ sōɔ.

VII A 'yer nyāna nɪ wɔ ju le wɔ bar a saaju, nɪ a tēe go gun a 'yer tɔɔrfɔ, na wɔn sōɔn a bala na ba puoro ε, nɪ būu.

VIII Tiche yɪ ta ĩin a yelbõ'yen nyāna ε, n barmine. A sɪ Soro sē, bɪbir bõ'yen kaara naa fɪka yuon tur, ka a yuon tur kaara fɪka bɪbir bõ'yen a wɔ sē.

IX A sɪ Soro ba baala nɪ a wɔ nɛɛ wɔn tɪr ε, nɪtāa le a barmine na 'yer ɪka a kor naa ε. Wɔ din kānyir kɔ yɪ, wɔn ba bɔɔrɔ ɪka āsɔɔ jaa wɔ wɛ ε, tiche yɪ lɛb a yɪ tɪɛr.

X A sɪ Soro bɪbir na wa naa fɪka le nānyie na ma wa, ka a saaju pɔɔn gōmō wɔ jaa, na wɔ po chen. A bonstɪ ala na be a saaju ka a būu nyl na wɔ pāa yuo yele a jaa a nɪbe na maala ka a gā chāa pɔ.

XI An ɪ a bonstɪ a jaa na wa sōɔn a nɪtōnō, nɪbotɔ le a sɛɛ ɪka yɪ ɪ? A sɛɛ naa ka a yɪ maalfɔ ɪ cheche, na yɪ puoro Nāanmɪn,

XII nɪtāa le yɪn ben kaara a Nāanmɪn waa bɪbir na yɪ 'mɪ'mine nɪ a wɔ waa. A bɪbir nyāna na waan nɪ sōɔfɔ, a saaju wɔ jaa na di naa, ka a bonstɪ a jaa mɪ nyl nɪ a tɔl.

XIII Tiche sɪn chele naa tēpaalaa nɪ a saaju paalaa na ɪ a nɪtorsɪ tēe, 'lo a Nāanmɪn na tur a nɛɛ.

XIV A le n barmine, yɪn pāa na chele a anyāna jūu, yɪ mōɔ nɪbir na yɪ taa tara chefɔ nɪ mabfɔ jie ε, na yɪ tara wɔ nɪ nyā'maar.

XV Yɪ tɪɛr a anyā ɪka a sɪ Soro kānyir ɪ naa a yɪ faafɔ le, nɪtāa le a sɪ yebe Pɔɔl mɪ na dōɔ sɛb kɔ yɪ nɪ a yē 'lo a Nāanmɪn na kɔ wɔ.

XVI A wɔ gāma a jaa pɔ, a 'yer bõ'yen le wɔ sɛb, na wɔ 'yerɛ a yelsɪ anyāna. A wɔ gāma pɔ yelsɪ ben be na ɪ tuo a par bōɔfɔ, ka a ba bōɔ nɪ a a bala na ba bōɔ ara dēme lɛb a bur bur nɪtāa le ban lɛr a Nāanmɪn gāma amine, ka a na ɪ ba māe sōɔfɔ.

XVII A le jūu, n barmine, yɪn ben de nie bōɔn a nɪtō, yɪ guro a yɪ māe ka a ba belfɔ ta wa vē ka yɪ faa lo tɪ bar a yɪ gber bafɔ jie ε.

XVIII Tiche yɪ nōɔnō a sɪ Soro nɪ a Fafaara Yesu Kırıstıto wāefɔ nɪ a wɔ bōɔfɔ pɔ. 'Lo le so a tur a pōpāanyā, nɪ bɪbir, nɪ a bɪbir jaa. A ɪ a le.

A JOON GĀN NA DE NIE

I Maa Joon seere na koro a yin na turo a Yesu. A 'yer na dõõ be be a wer pielfo daar, 'lo le si wõ a wo yele na si nye wo. Si nye wo naa ni a si nbie na si sur wo ni a si mæ nuur. A 'yer nyã le i a nyevor.

II A nyevor nyã le yi a Nãanmın sã ka wo de wiil si a si nye wo, 'lo le si dire a wo dāaste na si moolo koro yi ika 'lo le i a nyevor na ba tara baarfõ ε. 'Lo le dõõ be a Sãa Nãanmın sã, ka wo wa ir wo wiil si.

III Si 'yere na koro yi a le a sin mæ na nye ti wõ, ka a le na vë ka sin ni yin na tara nebõ'yen, ka a sin ni a Sãa Nãanmın 'matāan a wo Bie Yesu Kirisito tara a nebõ'yen.

IV A nyã le si seere koro yi kaa si chlfõ na seε.

V A 'yer won ko si ka si moolo koro yi ni nyã, Nãanmın in chãa ka libe ba be a wo 'yõõ jaa ε.

VI Ala i si 'yer naa ika sin ni 'lo tara na nebõ'yen ti chene chiine a libe põ, si in jir ηmarba na saa turo a yelmæ ε.

VII Tiche ala i si chiine naa a chãa põ nitāa le a 'lo na be a chãa põ, sin tara na nebõ'yen ka a wo Bie Yesu jãt pεε a si yeldebe a jaa bar.

VIII Ala i si 'yer ika saa tara yeldeer jaa ε, si bele na si mæ, na saa tara yelmæ ε.

IX Ala i si 'yer naa a si yeldebe ko Nãanmın, won vën ko si, ti pεε a si yeldebe a jaa bar, bojũu Nãanmın in yelmæ soo ni nitor.

X Ala i si 'yer naa ika saa maal yeldeer jaa ε, si buolo na Nãanmın jir ηmara, na saa de a wo 'yer a si nyãa põ ε.

II

I N bibiir, n seere naa anyã koro yi ka yi āsoo jaa taa wa ure yeldeer ε, tiche ala i āsoo wa in yeldeer, si

tara na po pire na be a Sãa sã. 'Lo le i a Yesu Kirisito na i a Torfo Soo.

II 'Lo le lo a si yeldebe boor ko si, a ba i sin tεε ε, tiche a wer wo jaa.

III A nitõ le si de bõon ika si be naa a wo sã, sin turo a wo nebinsi jũu.

IV Nire 'yer ika wo bõon Nãanmın ti ba ure a le won bin a nεε ε, a ninyine in jir ηmara na waa tara yelmæ ε.

V Tiche nire jaa na turo a Nãanmın 'yer, sure jaa Nãanmın nõfo seen a wo põ. Nitõ le si de bõon ika si be naa a wo põ.

VI Nire jaa na 'yer ika wo be naa Nãanmın 'yõõ, wo chiine a le a Yesu na dõõ chen.

VII N barmine, a ba i nebin paalaa le n seere koro yi ε, tiche a bõkoraa 'lo yin tara yi a pielfo le, 'lo le i a nekora a yin wõ.

VIII Tiche wo in bõpaalaa, bojũu a in sure a Yesu 'yõõ, naa mi i sure a yi 'yõõ, bojũu a libe toon 'laa, ka a sure chãa chaara.

IX Nire jaa wa 'yer ika maa ben chãa põ, ti 'laar a wo yebe, wo chene na be a libe põ.

X Nire 'lo jaa na nõ a wo yebe ben a chãa põ, ka bon jaa ba be be na vë ka wo ηme gber ε.

XI Tiche nire 'lo jaa na 'laar a wo yebe ben a libe põ, na wo yooro a libe põ, na waa bõõ a jie won chiine ε, bojũu a libe jõõ wo naa.

XII N bibiir, n seere na a gån nyã koro yi bojũu Nãanmın vë naa a yi yeldebe ko yi a le a Yesu na i ko yi jũu.

XIII Sãamine, n seere na koro yi bojũu, yi bõon a 'lo na yi a wer pielfo. Polbil, n seere na koro yi bojũu yi tõon a deer soo. Naa mi seere koro a yin bibiir bojũu yi bõon a Sãa Nãanmın.

XIV N seb ko a yin sãamine bojũu, yi bõon a 'lo na yi a wer pielfo daar. N seb ko a yin polbil a Nãanmın 'yer na be a yi 'yõõ jũu, yi kpεme na, na yi jeb tõõ a deer soo.

XV Yi taa ure wa nõnõ a Nãanmın dõdõmõsi bi bon jaa ban tara ε.

Ala ı äsɔɔ jaa wa nõn a le, a Sãa Nãanmın nõfo ba be a wɔ 'yɔɔ ɛ.

XVI Bojũu a bonst anyã sɔn nyɛ ı naa a ägãn nyã vɔlaa nı a nıbie vɔlaa bı tara jã jur nı bõtarsı. A nyãna a jaa won na ıre ba yi a Sãa Nãanmın sã ɛ, tıche a yi naa dõdõmõsı sã.

XVII A bõdebe anyã mı poro na chiine, tıche nıre 'lo jaa na ıre a Nãanmın bõfo na ben be sõɔ jaa.

XVIII N bibiir, a wer baarfɔ ta naa, nıtãa le yın dõɔ wõ ıka a bala na 'laar a Kırısıto na wa naa, ba yɔɔ le a banyãna na be ka gba. Ala le sı de bõɔn ıka a baraa sõɔ le.

XXIX A nıbe banyãna dõɔ be a sı sã tı wa yi. Ka a ba yıfɔ wiil ıka baa tara sı nı nebõ'yen ɛ, sɔn nı bala ta ı bõ'yen, ban taa be naa sı sã, tıche a ba yıfɔ wiil ıka baa pɔɔ sı ɛ.

XX Tıche yın 'lo, Yesu kɔ yı naa a wɔ Sıe ka yı jaa bõɔ a yelmãe.

XXI N ba seere kɔɔ yı bojũu yın ba bõɔ a yelmãe ɛ, tıche yın bõɔ a yelmãe le. Bojũu yı mı bõɔn a jır na tɛɛ nı yelmãe.

XXII An le ı a jır ɣmara? Nıre 'lo na 'yer ıka a Yesu ba ı a Nı-ıraa ɛ, a nıre 'lo le 'laar a Kırısıto. A nınyıne tɔr naa a Sãa nı a Bie jaa.

XXIII Nıre 'lo na tɔr a Bie mı tɔr a Sãa, nıre 'lo na 'yer chãa pɔ ıka Yesu le a Nãanmın Bie, tara na nebõ'yen nı a Sãa Nãanmın.

XXIV Yı chene tara a le ne yın wõ a Yesu 'yer a pielfɔ, yın wa chene tara a le, yın tara na nebõ'yen nı a Sãa nı a wɔ Bie.

XXV Nıtõ le a Nãanmın 'yer ıka won ı naa won vã naa ka sı tara nyevor na ba tara baarfɔ ɛ.

XXVI N seere na a anyãna kɔɔ yı ıka yı bõɔnõ sõ nı a bala na bar yı tı yi, ba bɔɔɔ naa ıka ba bel yı yın.

XXVII A yın 'lo, ba kõ tõɔ bel yı ɛ, bojũu Yesu kɔ yı naa a Sıe ka wɔ be a yı 'yɔɔ. A Sıe na ı yelmãe na wile yı jũu, yaa le bɔɔɔ ıka nıre wɔ wiil yı a yelmãe go ɛ, tıche a Sıe a Yesu na kɔ yı vã naa ka yı bõɔ a yelmãe, ka ala mı a Sıe na wile ı yelmãe, jır

jaa ba be be ɛ. A le jũu, yı chene tara a Yesu nı nebõ'yen nıtãa le a Sıe na 'yer yı.

XXVIII A le jũu n bibiir, yı chene tara a Yesu nı nebõ'yen, ka 'lo wa yi a saaju lieb waara a wer pɔ, sɔn tara na nyãa ka dãbãe kõ kɔɔ sı a wɔ tuorfɔ ɛ.

XXIX Yı bõɔn naa ıka a Yesu ye le tor naa, nıre jaa mı na maala a le, mı ı naa a Nãanmın bie.

III

I Nyɛ le a sı Sãa na nõ sı jã. Wɔ sɔɔn bɔɔɔ sı a Nãanmın bibiir, ka sı mı sıɔ ı! A le jũu, a wer nıbe ba bõɔ wɔ ɛ, ala le so ban ba bõɔ sı ɛ.

II N barmıne, põpãanyã, sı ı naa Nãanmın bibiir, saa bõɔ le sɔn na be daar kõɔ ɛ, tıche sı bõɔn naa ıka, a Yesu wa lieb wa a wer nyã pɔ, sɔn nyɛ naa a le won na be, na sı kaara a wɔ kaar.

III Yı äsɔɔ jaa na tara a tıerto nyãna a Yesu 'yɔɔ, wɔ ır wɔ mãe yın dɛer pɔ, nıtãa le a Yesu na ı cheche.

IV Nıre 'lo jaa na chene ıre yeldɛer, a nınyıne sõɔnõ naa a Nãanmın nebınsı ala won bin, bojũu waa tara Nãanmın nı nebõ'yen ɛ.

V Tıche yı bõɔn ıka Yesu ba maal dɛer ɛ, a le ka wɔ wa ıka wɔ wa de a sı debe bar.

VI A le nıre 'lo jaa na tara Yesu nı nebõ'yen, wɔ maa le chene ıre yeldɛer go ɛ, tıche a nınyıne wa chene ıre yeldɛer, waa bõɔ a Yesu nı a nınyıne won ı ɛ.

VII N bibiir yı bõɔnõ sõ, ka nıre jaa taa bele yı ɛ. Nıre 'lo na maala a le na tor, wɔ ı naa nıtor nıtãa le Yesu na ı nıtor.

VIII Nıre 'lo jaa na chene ıre yeldɛer yı naa a tı sã, bojũu 'lo le ıre yeldɛbe yı a wer pielfɔ. Ala le so ka Yesu na ı Nãanmın Bie wa ıka wɔ wa sõɔ a tı tõmõ.

IX Nıre 'lo jaa na wa ı Nãanmın bie, maa le seɛ ıka wɔ le ıre yeldɛbe go ɛ, bojũu Nãanmın befɔ be naa a wɔ yɔɔ. Wɔ kõ le chene ıre yeldɛbe go ɛ, bojũu wɔ ın Nãanmın bie.

X Ntĩõ lɛ sɪ de bõõn a Nãanmɪn bibiir nɪ a Tu bibiir. Nɪrɛ 'lɔ jaa na ba wa turo a Nãanmɪn nɛɛ 'lɔ won bin bu na waa lɛ nõ a wɔ yɛɛr, waa ɪ Nãanmɪn bie ɛ.

XI An yi a daar 'lɔ jaa yɪn piel sɔɔ Yesu, yɪ wõ naa a Nãanmɪn 'yer bie na 'yer ɪka sɪ nõ taa.

XII Yɪ ta ɪ a sɪ kaara a Kain kaar ɛ, wɔ tara na a dɛɛr sɔɔ tɪɛr na wɔ kɔ a wɔ yɛbile. Bo lɛ so won kɔ a yɛbile? Bojũu a Kain tõmõ ɪn dɛɛr, tɪchɛ ka a wɔ yɛbile tõmõ tor. 1

XIII N yɛɛr, yɪ ta vɛ ka a fɛr yɪ ala ɪ a nɪbɛ na be a wɛr pɔ wa 'laar yɪ naa ɛ.

XIV Sɪ bõõn nara ɪka sɪ nõ naa a sɪ taaba. A wiil ɪka sɪ yɪn kũu pɔ, tɪ kpe nyevɔr na ba tara baarfɔ pɔ. Nɪrɛ 'lɔ na ba nõ a wɔ yɛbɛ ɛ, wɔ chɛnɛ na be kũu pɔ.

XV Nɪrɛ 'lɔ jaa na 'laar a wɔ yɛɛr ɪn nɪkɔrɔ a wɔ nyãa pɔ, ka yɪ mɪ bõõn ɪka nɪkɔrɔ ba tara nyevɔr na ba tara baarfɔ ɛ.

XVI Sɪ bõõn lɛ a nõfɔ na be, bojũu Yesu sɔɔn kpi kɔ sɪ, ka a mɪ sɛɛ ɪka, sɪ mɪ sɔɔ kpi kɔ a sɪ yɛɛr.

XVII Ala ɪ a yɪ ãsɔɔ tara naa ka a sɛɛn wɔ, tɪ nyɛ a wɔ taa yɛɛr an wõnõ ka wɔ lɛb puor yõɔ ba, a Nãanmɪn nõfɔ kõ tõɔ be a wɔ sɔɔ 'yõɔ ɛ.

XVIII N bibiir, yɪ ta vɛ ka sɪ nõfɔ ɪ 'yɛrbie nɪ jãlbir 'yɛrbie ɛ, tɪchɛ yɪ ɪ ka sɪ sõnõ taa nɪtãa lɛ a Nãanmɪn na nõ sɪ sɪrɛ jaa.

XIX A sɪ befɔ pɔ lɛ sɪn bõõ ɪka sɪ be naa a yɛlmãɛ pɔ sɔɔ 'lɔ jaa sɪn wa ara a Nãanmɪn niem sɔɔrɔ wɔ, sɪ kõ lɛ joro dãbãɛ ɛ,

XX ala gba ɪ a sɪ tɪɛr 'yer ɪka sɪ maal dɛɛr. Bojũu Nãanmɪn bõõn yɛle jaa a sɪ nyãn pɔ, na wɔ bõõ yɛle jaa sɪn ɪrɛ.

XXI N barmɪnɛ, ala ɪ sɪ bõõn naa a sɪ tɪɛr pɔ, ɪka sɪ maa chɛnɛ maala dɛɛr ɛ, sɪn wa sɔɔrɔ Nãanmɪn, sɪ kõ joro dãbãɛ ɛ,

XXII sɪn nyɛn bon jaa sɪn sɔɔr yɪ a wɔ sɛ, bojũu sɪ turo naa a wɔ nɛɛ na sɪ ɪrɛ a lɛ na pɛlɛ a wɔ pɔɔ.

XXIII Nãanmɪn nɛɛ won bin nɪ nyã, ɪka sɪ sɔɔ a wɔ Bie Yesu Kɪrɪsɪto yuor na sɪ nõ a sɪ taaba, nɪtãa a lɛ won 'yer sɪ.

XXIV Bala jaa na turo a Nãanmɪn nɛɛ won bin, ba ben a wɔ 'yõɔ, ka wɔ mɪ be a ba 'yõɔ. Sɪ bõõn naa ɪka wɔ ben a sɪ 'yõɔ, a Sɪɛ 'lɔ won de kɔ sɪ jũu.

IV

I N barmɪnɛ, yɪ taa ɪrɛ wa sɔɔ nɪrɛ jaa na 'yer ɪka wɔ tara na a Nãanmɪn Sɪɛ ɛ, tɪchɛ yɪ bɛɛr a nɪnyɪnɛ 'lɔ kaa, ka ala ɪ a 'yer won 'yɛrɛ yɪn a Nãanmɪn sɛ. Bojũu jir 'yɛ'yɛrbɛ yɪ naa jie jaa na ba 'yɛrɛ ɪka a lɛ ban 'yɛrɛ Nãanmɪn lɛ kɔ ba.

II Ntĩõ lɛ yɪn de bõõn a nɪrɛ 'lɔ na yɪ a Nãanmɪn sɛ, nɪrɛ 'lɔ nɪ wa 'yer ɪka Yesu wa naa a wɛr pɔ nɪtãa nɪsaal, a nɪrɛ 'lɔ lɛ yɪ a Nãanmɪn sɛ.

III Nɪrɛ jaa wa tor a lɛ ba yɪ Nãanmɪn sɛ ɛ, a nɪrɛ nyã lɛ 'laar a Kɪrɪsɪto, a 'lɔ yɪn wõ ɪka won wa naa, 'lɔ lɛ be be a wɛr pɔ a põpãanyã.

IV N bibiir, yɪn 'lɔ ɪn Nãanmɪn nɪbɛ na yɪ tõɔ ba, bojũu a Nãanmɪn Sɪɛ 'lɔ na be a yɪ pɔ, bɛrma naa gar a dɛɛr sɔɔ 'lɔ na be a wɛr pɔ.

V A jir dɛmɛ banyãna na 'yer ɪka Nãanmɪn lɛ kɔ ba a wiilfɔ anyãna ɪ naa a wɛr nyã nɪbɛ. Ka a ba wiilfɔ ɪ a wɛr nyã pɔ wiilfɔ, ka a bala na ba ɪ Nãanmɪn nɪbɛ ɛ, ma sɔɔ a ba wiilfɔ.

VI Sɪn 'lɔ ɪn naa a Nãanmɪn nɪbɛ. Nɪrɛ 'lɔ jaa na bõõ Nãanmɪn, ma sɔɔ naa a lɛ sɪn wɪlɛ, tɪ nɪrɛ 'lɔ na ba bõõ Nãanmɪn ɛ, maa sɔɔ a lɛ sɪn wɪlɛ ɛ. Ntĩõ lɛ sɪn tõɔ bõõn ka a nɪnyɪnɛ na 'yɛrɛ tara naa Nãanmɪn Sɪɛ 'lɔ na ɪ a yɛlmãɛ, bu nɪrɛ 'lɔ na yɪ a Satan sɛ na ɪ a jir ŋmara.

VII N barmɪnɛ, yɪ vɛ a sɪ wɪlɛ taa nõfɔ. N 'yer naa a ntĩõ bojũu

1 III:XXI 3:12 Kain ɪn a Adama nɪ a Hawa bidadõ. Nyuur jũu, wɔ kon a wɔ yɛbile. (A Pielfɔ Gãn 4:1-16)

Nāaḡmın le ma v̄e a sı ma t̄o n̄o taa. Nıre 'lo jaa na wa n̄o a w̄o t̄o s̄o, a wiil ıka Nāaḡmın bie le w̄o ı na w̄o b̄o Nāaḡmın.

VIII Nıre 'lo jaa na baa wa n̄o a w̄o taaba ε, ba b̄o Nāaḡmın ε, bojūu Nāaḡmın befo w̄o jaa ın n̄ofo.

IX A s̄or nyā le Nāaḡmın tu wiil a w̄o n̄ofo k̄o sı. W̄o v̄en a w̄o Bib̄o'yen t̄eε ka w̄o wa a wer p̄o, a w̄o jūu, sı tara na a yelmāe nyev̄or.

X Nıt̄o le a n̄ofo be, a ba ı s̄ın le n̄o Nāaḡmın ε, tıche 'lo le n̄o sı, na w̄o t̄o a w̄o Bie ka w̄o wa lo a sı yeldebe b̄or k̄o sı.

XI N barmıne, an ı Nāaḡmın le n̄o sı a nıt̄o, a mı s̄eε naa ıka, sı mı n̄o taa.

XII Nıre jaa ba nye Nāaḡmın le won be ε, tıche s̄ın wa n̄o taa, s̄ın nı Nāaḡmın tara na neb̄o'yen. Ka a Nāaḡmın n̄ofo 'lo na be a sı 'ȳōo chaar k̄o a nıbe.

XIII Nāaḡmın k̄o sı naa a w̄o Sıe, a le jūu le sı b̄ōon ıka, Nāaḡmın ben a sı 'ȳōo, ka sı mı be a w̄o 'ȳōo, ala le so s̄ın nı Nāaḡmın na tara neb̄o'yen.

XIV Sı nye naa na sı mı di d̄aasıe ıka a S̄aa t̄o naa a w̄o Bie ka w̄o wa faa a wer nıbe.

XV Nāaḡmın tara na neb̄o'yen nı nıre nyā na 'yer ch̄aa p̄o, tı s̄o ıka Yesu ı naa Nāaḡmın Bie, ka sı b̄ōon ıka Nāaḡmın nı a nınyıne tara na neb̄o'yen.

XVI A le s̄ın 'lo, sı b̄ōon naa na sı s̄o de ıka, Nāaḡmın n̄o s̄ın s̄o jaa. Nāaḡmın ın n̄ofo s̄o. Nıre mı na n̄o Nāaḡmın nı a w̄o taaba, w̄o ben Nāaḡmın 'ȳōo, ka Nāaḡmın mı be a w̄o 'ȳōo.

XVII S̄ın 'lo a Nāaḡmın n̄ofo chaara a sı p̄o, ka d̄ab̄ae k̄o k̄or̄o sı a s̄o 'lo s̄ın wa ara a w̄o niem a 'yer t̄or̄fo daar ε. Bojūu a wer nyā p̄o sı kaar naa nıt̄aa Yesu.

XVIII D̄ab̄ae ba be n̄ofo p̄o ε, tıche n̄ofo na chaar ma diin d̄ab̄ae bar, bojūu d̄ab̄ae ma kp̄en nıre won joro gef̄o. N̄ofo mı na chaar, ba joro d̄ab̄ae ε.

XIX Bojūu Nāaḡmın le de nie n̄o sı, ala le so a sı mı n̄o w̄o.

XX Ala ı nıre 'yer ıka w̄o n̄on Nāaḡmın, tı chene 'laar a w̄o yeε, a nınyıne 'l̄on̄o ın jir ḡmara. Bojūu nıre 'lo jaa na ba n̄o a w̄o t̄o s̄o won nyen nıbir, k̄o t̄o n̄o Nāaḡmın won ba nyen nıbir ε.

XXI A neε le a nyā a Nāaḡmın na 'yer bin, nıre 'lo jaa na n̄o a 'lo Nāaḡmın s̄eε naa ıka w̄o n̄o a w̄o taaba.

V

I Nıre 'lo jaa na s̄o ıka Yesu le ı a Nı-ıraa, ı naa Nāaḡmın bie. Nıre 'lo na n̄o a s̄aa mı n̄o naa a bie.

II Nıt̄o le s̄ın de b̄ōon ıka sı n̄o naa a Nāaḡmın bibiir ala ı sı n̄on a Nāaḡmın na sı turo a w̄o neε won bin.

III Nıt̄o le s̄ın de b̄ōon ıka sı n̄on Nāaḡmın s̄ıre jaa, ala ı sı tun a le jaa won 'yer ka sı tu. A ba ı tuo ka sı na tu a le jaa won 'yer ıka sı tu ε.

IV Bojūu nıre jaa na ı Nāaḡmın bie ma lıeb puor 'ȳōo a s̄or debe ala a nıbe na turo. A le v̄e naa, ka w̄o ma t̄o t̄or a s̄or debe ala a nıbe na turo, Yesu won s̄o jūu.

V An le na t̄o lıeb puor 'ȳōo a wer? Nıre 'lo t̄eε na s̄o ıka Yesu le ı a Nāaḡmın Bie.

VI A Yesu Kırısıto nyā le wa a ba so w̄o Nāaḡmın k̄ōo nı a w̄o j̄ai. Waa so a k̄ōo t̄eε ε, tı w̄o kpi naa na w̄o kpaar a w̄o j̄ai, ka a Sıe mı di a w̄o d̄aasıe, bojūu Nāaḡmın Sıe ma 'yere naa yelmāe.

VII Bojūu d̄aasıesı ata le be be,

VIII a Sıe, nı a k̄ōo, nı a j̄ai, ka a jaa ata d̄aasıe ı neb̄o'yen.

IX Ala ı sı ma s̄o naa nısaal d̄aasıe, s̄ın s̄o naa Nāaḡmın d̄aasıe 'lo won di a w̄o Bie 'ȳōo, bojūu Nāaḡmın d̄aasıe berma naa gar nısaal d̄aasıe.

X Nıre 'lo jaa na s̄o a Nāaḡmın Bie, a d̄aasıe nyā be naa a w̄o nyā p̄o. Nıre nyā jaa na ba wa s̄o Nāaḡmın ε, w̄o b̄ool won jir ḡmara bojūu waa s̄o a d̄aasıe won di a w̄o Bie 'ȳōo ε.

XI A dāaste ni nyã, Nãanmın kũ sı naa nyevor na ba tara baarfõ ε, ka a nyevor nyã be a wõ Bie 'yõõ.

XII Nıre 'lo na tara a Bie, tara na nyevor na ba tara baarfõ ε. Nıre 'lo na ba wa tara a Bie ε, ba tara nyevor ε.

XIII N seb kũ a yın bala na sɔɔ a Nãanmın Bie yuor, ka yın bõɔ ıka yı tara na nyevor na ba tara baarfõ ε.

XIV A 'lafõ nyã le sı tara ıka, sın wa sɔɔr Nãanmın a le won bɔɔrɔ, won wõ naa naa.

XV Ka ala ı sı bõɔn na ıka Nãanmın wõ naa a le sın ma sɔɔr wõ, sı bõɔn naa ıka sı tara na bon jaa sın sɔɔr wõ.

XVI Ala ı yı wa nye naa a yı tɔ sɔɔ na ıre yeldɛer kõɔ na kõ sõɔ wõ ε, yı sɔɔr Nãanmın ka wõ vɛ kũ wõ. Tıche yeldɛbe amıne ben be fõn na ı ka Nãanmın kõ vɛ kũ fõ ε, n ba 'yer ıka yı sɔɔr a ala ε.

XVII Yeldɛbe a jaa ın yelbier, tıche yelbier a jaa baa kɔrɔ kũu ε.

XVIII Sın bõɔn naa ıka nıre 'lo mı na wa ı Nãanmın bie, kõ le chene ıre yeldɛer ε, Nãanmın Bie na gu ba naa ka a dɛer sɔɔ kõ sır ba ε.

XIX Sın bõɔn naa ıka sı ın Nãanmın bibiir, ka a wer wõ jaa be a dɛer sɔɔ tõɔfõ pɔ.

XX Sı mı bõɔn naa ıka Nãanmın Bie wa naa, 'lo le vɛ ka sı bõɔ a Nãanmın nyã na ı a yelmãε. Sı be naa a Nãanmın nyã nı a wõ Bie Yesu Kırısıto 'yõõ. 'Lo le ı a yelmãε Nãanmın nı a nyevor na ba tara baarfõ ε.

XXI N bibiir, yı tɔɔ yı mãε yin bõttbe jaa pɔ.

A JOON GÃN NA TU AYI

^I Maa nɪkpɛɛ lɛ sɛɛrɛ kuro a fõo pɔɔ nyã Nãanmɪn na ir nɪ a fɔ bibiir. N nõ fɔ naa nɪ a yelmãɛ, a ba ɪ maa tɛɛ ɛ, tɪche bala jaa mɪ na bõɔ a yelmãɛ mɪ nõ fɔ naa.

^{II} An ɪ a yelmãɛ ben a sɪ 'yõɔ jũu, na wɔn be a sɪ sɛ sõɔ jaa.

^{III} Wãɛfɔ, nɪ nɪbaal, nɪ nyã'maar na yi a sɪ Sãa Nãanmɪn nɪ a wɔ Bie Yesu Kɪrɪsɪto a be a sɪn bala na be a yelmãɛ nɪ a nõfɔ pɔ.

^{IV} Nõɔ kpɛ ma naa ɪn nyɛ a fɔ bibiir bamɪne na chiine a yelmãɛ pɔ, nɪtãa lɛ a Sãa na bin a nɛɛ kɔ sɪ.

^V Põpãanyã n yɛpɔɔ, a ba ɪ nɛbin paalaa lɛ n sɛɛrɛ kuro fɔ ɛ, tɪche a bõkora a 'lɔ lɛ na 'yɛr ɪka sɪ nõ taa.

^{VI} A nõfɔ nɪ nyã ɪka sɪ turo a lɛ a Nãanmɪn na bin a wɔ nɛɛ kɔ sɪ. Wɔ 'yɛr ɪka sɪ nõ taa nɪtãa lɛ sɪn wõ yi a pielfɔ, sɪ ɪrɛ a lɛ nɛ.

^{VII} Bɛ̀bɛlbe sɛɛn a wɛr, bala lɛ ba sɔɔ ɪka Yesu wan a wɛr pɔ nɪtãa nɪsaal ɛ. A nɪbɛ banyãna lɛ ɪ a bɛ̀bɛlbe tɪ 'laar a Kɪrɪsɪto.

^{VIII} Yɪ guro yɪ mãɛ ka a yɪ tõmõ ta lo ɛ, tɪche ka yɪ nyɛ a yɪ sãyar.

^{IX} Nɪrɛ 'lɔ na ba wa turo a lɛ a Yesu na wiil ɛ, waa tara nɛbõ'yɛn nɪ Nãanmɪn ɛ, tɪ fõo nyã na turo a lɛ wɔn wiil, tara naa Sãa nɪ a Bie.

^X Ala ɪ nɪrɛ wa wa naa a yɪ sɛ, tɪ ba tara a wiilfɔ nyã ɛ, yɪ ta sɔɔ ka wɔ kpɛ a yɪ yɪr bu puor wɔ ɛ.

^{XI} Nɪrɛ 'lɔ na puor a nɪnyɪnɛ nyãna mɪ pɔɔ naa a wɔ tõdɛɛr pɔ.

^{XII} N chɛnɛ na tara yelyɔɔ ɪn taa sɛb kɔ fɔ, tɪche ɪn bɔɔɔ ɪka n wa a yɪ sɛ jũu, maa wa wa sɪn 'mataa jãnɛ 'yɛrɛ ka nõɔ nyɔɔ sɪ.

^{XIII} A yɛpɔɔ nyã mɪ a Nãanmɪn na ir bibiir mɪ puor fɔ naa.

A JOON GĀN NA TU ATA

I Maa na ɪ a nɪkpɛɛ lɛ sɛb a gān nyā kɔɔ a fɔ̃ɔ Gayus na ɪ a n baraa, ɪn nɔ̃ a yelmāɛ jūu.

II N baraa, n sɔɔɔ na Nāanmɪn ɪka a fɔ̃ āgān wɔ̃ kpɛ̃mɛ ka a yele a jaa ɪ vɪla kɔ̃ fɔ̃, nɪtāa lɛ a fɔ̃ sɪɛ na kpɛ̃mɛ.

III Nɔ̃ɔ̃ kpɛ̃ ma naa lɛ a yɛɛɛ bamɪne na wa 'yer a lɛ fɔ̃n turo a yelmāɛ na fɔ̃ chiine a yelmāɛ pɔ̃.

IV Bon jaa maa ɪ ma nɔ̃ɔ̃ jā ɪn maa wɔ̃ ɪka a n bibiir chiine naa a yelmāɛ pɔ̃.

V N baraa, fɔ̃ tara na yelmāɛ a lɛ fɔ̃n maala kɔɔ a yɛɛɛ, ba gba na ɪ sāanba a fɔ̃ sɛ̃.

VI Ban wa, ba wa 'yer naa a fɔ̃ nɔ̃fɔ̃ kɔ̃ a pupuorbiir a ka. Mɔ̃ na fɔ̃ ma bar ba a sɔɔ̃ a lɛ nɛ, lɛ lɛ pɛlɛ a Nāanmɪn pɔ̃ɔ̃.

VII Yesu yuor jūu lɛ ba chiine, na ba maa sɔ̃ɔ̃ de bon jaa a bala na ba ɪ a Yesu turbo sɛ̃ ɛ.

VIII Sɪn lɛ a sɛɛ ɪka sɪ sɔ̃ɔ̃ ba na sɪ pɔ̃ɔ̃ ba 'mataa tɔ̃ kɔ̃ a yelmāɛ.

IX N sɛb sɛbile kɔ̃ a pupuorbiir na be a fɔ̃ sɛ̃, tɪchɛ a Diotɪrefes na bɔ̃ɔ̃ɔ̃ ɪka wɔ̃ ɪ a nɪdiere, sɪn nɪ 'lɔ̃ ba tara nɛbɔ̃'yɛn ɛ.

X Ala lɛ so, maa wa tɪ ɪn 'yer yɪ naa a lɛ won yɔ̃ɔ̃ɔ̃ hūhūnɔ̃ ŋmara a jɪrsɪ 'yɔ̃ɔ̃nɔ̃ sɪ. A lɛ tɛɛ ba lɛ ɛ, tɪ wɔ̃ maa sɔ̃ɔ̃ de a sɪ yɛɛɛ ɛ. Wɔ̃ ma ŋmaan a bala na bɔ̃ɔ̃ɔ̃ ɪka ba de ba sɔɔ̃ tɪ ma dii ba bar a puorfɔ̃ jie.

XI N baraa, ta tɔ̃ɔ̃ɔ̃ yeldɛɛɛ ɛ, tɪchɛ tɔ̃ɔ̃ɔ̃ yelvɪla, nɪrɛ 'lɔ̃ na maala vɪla bɔ̃ɔ̃n Nāanmɪn. Tɪchɛ nɪrɛ 'lɔ̃ mɪ na maala dɛɛɛ ba bɔ̃ɔ̃ Nāanmɪn ɛ.

XII Demetirus, nɪrɛ jaa 'yer a wɔ̃ vɪla maalfɔ̃ 'yer, a yelmāɛ mɪ din a wɔ̃ dāasɪɛ. Sɪn mɪ din a wɔ̃ vɪla dāasɪɛ, ka yɪn mɪ bɔ̃ɔ̃n ɪka a sɪ dāasɪɛ ɪn sɪɛ.

XIII N chɛnɛ na tara yelyɔ̃ɔ̃ ɪn taa sɛb kɔ̃ fɔ̃, tɪchɛ n ba bɔ̃ɔ̃ɔ̃ ɪka n sɛb ɛ.

XIV A kɔ̃ lɛ kor ɛ, n bɔ̃ɔ̃ɔ̃ naa ɪka n nyɛ fɔ̃ a sɪ jānɛ 'yer.

XV Nyā'maar wɔ̃ be a fɔ̃ sɛ̃. A sɪ barmɪne na be ka puor fɔ̃ naa, mɪ puor a sɪ barmɪne na be a be bɔ̃'yɛn 'yɛn.

A JUDI GĀN WŪN SEB KŪ A BALA NA PUORO

I Maa Judt na ɪ a Yesu Kɪrɪsɪto gbāgbaa, naa mɪ ɪ a Jemesɪ yebe, le seere a gān nyā kɔrɔ a yɪn bala a Sāa Nāanmɪn na bɔɔl a yɪ be a wɔ nɔfɔ pɔ ka wɔ gu yɪ taa lee a Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ.

II Nɪbaal nɪ nyā'maar nɪ nɔfɔ a dɔɔlɔ yɪ taa.

III N barmine, n dɔɔ mɔɔ nɪbir ɪka n seb a faafɔ nyā sɪ jaa na pɔ, naa nye ɪka a see naa ka n seb kpākpāan yɪ a yɪ mɔrɔ nɪ a sɔɔfɔ 'yer 'lɔ a Nāanmɪn na de kɔ a wɔ nɪbe.

IV Nɪbe bamine sɔɔfɔ yele na dɔɔ seb bin kɔr jaa sɔɔl naa na ba fɔɔl kpe a yɪ pɔ. Baa puoro ε, ba nyɔɔn a sɪ Nāanmɪn wāefɔ yele lɪeb na ba nye sɔr sēne tɪ na ba tɔr a Yesu Kɪrɪsɪto tee na ɪ a sɪ Tɔɔnɔ nɪ a sɪ Soro.

V Yɪ gba den nie bɔɔn a anyāna, tɪ n bɔrɔ naa ɪka n le jɛɔ yɪ ɪka, a sɪ Soro faan a wɔ nɪbe yin a Ijipitɪ tēe pɔ, tɪche wɔ le wa nyɔɔl a bala jaa na ba sɔɔ ε.

VI A malakastɪ bala na ba ara a ba tɔɔfɔ araa jie ε, tɪche na ba tɔr a ba māe yir bar, bala le a Nāanmɪn lūn a bɔjɔr kpāen 'yɔɔ be a libe pɔ chele nɪ a 'yer tɔɔrfɔ bɪbir kpēe daar.

VII A le ne nɪ wɔ ju mɪ le, a Sodom nɪ a Gomora, nɪ a tēcheelsɪ ala na jilɔ de a ba māe kɔ a sēsēyele, ka dɔɔr gāna nɪ taa, ka a būu na ba kpīine ε, di ba, naa ɪ yelmanaa gā.

VIII A le nɪ wɔ ju mɪ le, a jāna dēme banyāna sɔɔn a ba āgāma, baa turo a sɪ Soro bɪnfɔ ε. Ba ma kperɛ naa a saaju bɔmaalsɪ.

IX Tɪche a Matkɪl gba na ɪ a malakastɪ nɪkpēe a 'lɔ naa Tɪ na dɔɔ

chɪre taa nɪ Mosesɪ āgān yele, waa 'la tu a Tɪ bu kpe wɔ ε, tɪ na wɔ 'yer, "A sɪ Soro le na kpāa fɔ."

X Tɪche a nɪbe banyāna ma kperɛ naa a bonstɪ ala ban ba bɔɔ a par ε, ka a yelsɪ ala ban ba bɔɔ yɪ a ba dɔɔfɔ daar, kaara fɪka dɔn na ba tara tɪer ε, a yelsɪ anyāna le na sɔɔ ba.

XI Nɛbier nyɔɔ ba naa, bojūu ba den a Kain sɔr. Tɔnɔ jūu a ba far kpe a Balaam bɔrfɔ pɔ. A nɛchɪre jūu, ba mɪ nyɔɔl naa a Kora kaar. 1

XII A nɪbe banyāna kaara fɪka bɔsɔɔnstɪ na jer yɪ a yɪ nɛbɔ'yen lɔɔ di daar. Ba maa beɛ nɪre ε, ba māe le ba kaara. Ba ɪn julɔjuur na ba tara kɔɔ ε, ka a sesebe furo yɔrɔ nɪ. Ba kaara fɪka kpāchāan tɪr na ba tara wɔmɔ ε, ka ba vɔ dɪel bar ka a kpi.

XIII Ba kaara na fɪka a man kpēe a sesekpēe na furo ka a ba vā furo a kɔɔ fuul kaar, na ba kaara fɪka nmarbie bɔrɔ yɔrɔ ka a Nāanmɪn chɔɔr jilibe jaa gbɛb guro nɪ ba.

XIV Enok na ɪ a Adama yɔɔ suula ayopɔi sɔɔ mɪ dɔɔ 'yer a nɪbe banyāna 'yer, "Nyɛ, a sɪ Soro waara naa nɪ a wɔ nɪchehesɪ turo turo.

XV Wɔn wa tɔr nɪre jaa 'yer, na wɔ 'yer a le a bala na ba puoro ε, a le jaa ban tɔ nɪ a le ban maal tɔr a Nāanmɪn nɪ a 'yer bɪkpāen ala ban 'yer dɔɔl wɔ."

XVI A nɪbe banyāna le ma ɪre gbɔrɔ gbɔrɔ, na ba nyere a ba taaba bɔrfɔ. Ba ma turo naa a ba māe vɔldɛɛr, a ba māe yobɔ 'yer le ba ma 'yere bele nɪ a ba taaba tɔnɔ jūu.

XVII Tɪche n barmine, yɪ tɪer a le a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto nɪtɔnstɪ na dɔɔ 'yer.

XVIII Ba 'yer kɔ yɪ ɪka, "A ber baaraa sɔɔ, nɪlaarba na turo a ba āgān vɔlaa na wa naa."

1 **I:XI 11** Kain ɪn a Adama nɪ a Hawa bɪdadɔɔ. Nyuur jūu, ka wɔ kɔ a wɔ yeɪbile. (A Pielfɔ Gān 4:1-16) A Balaam dɔɔ ɪ Nāanmɪn 'ye'yere na sɔɔ ɪka won den libie tɪ pɔ 'yɔɔ a Isɪral nɪbe. Wɔn wa chiine, malaka nmaa won sɔr ka waa tɔɔ ɪ a le. (A Sɔrfɔ Gān 22-24) A Kora le dɔɔ ɪ a bawɔno na de a nɪbe nie ka ba tɪ mii 'yɔɔ a Mosesɪ nɪ a Aaron. Ka Nāanmɪn nyen wɔ suur, ka a tēe yuo vɔl wɔ nɪ a bala jaa na turo wɔ. (A Sɔrfɔ Gān 16)

XIX A nɔbe banyāna le ma waan ootaa, na ba turo a āgān bofo na baa tara a Nāanmɔn Sɪe ε.

XX Tɪche a yɪn n barmine, yɪ me a yɪ māe dɔɔl a yɪ sɔɔfo cheche ju, na yɪ sɔɔro a Nāanmɔn nɪ a wɔ Sɪe kpɛɔ.

XXI Yɪ sɔɔl yɪ māe a Nāanmɔn nɔfo pɔ na yɪ chele a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto nɪbaal, a wɔ waan a nyevɔr na ba tara baarfɔ ε, wa kɔ yɪ.

XXII Yɪ tara a bala na baala nɪ nɪbaal.

XXIII Yɪ vɔɔ a bamine yɪn a bɔu pɔ na yɪ faa ba. Na yɪ mɪ kaa a bamine nɪbaal tɪ 'yɔɔnɔ jɔmɔ, na yɪ taa maal a ba dɛer ala ban maala ε.

XXIV A 'lo na gu yɪ ka yɪ kɔ tɔɔ lo ε, na wɔn wa waan yɪ a wɔ tɪr niem a yɪ kɔ tara chefo ε, ka a nɔɔ kpɛε kpe yɪ.

XXV A Nāanmɔn bɔ'yen nyā tee le ɪ a sɪ Fafaara, wɔ nye tɪr, nɪ 'yɔɔfo, nɪ kpɛɔ, nɪ tɔɔfo tu a sɪ Soro Yesu Kɪrɪsɪto 'yɔɔ sere tɪ wɔ wa maal a wer nɪ pɔpāanyā bɪbir nɪ bɪbir jaa! A ɪ a le.

A YESU KIRISITO YELWIILSI GĀN

I A yelwiilsti ala a Nāanmɪn na ku a Yesu Kirisito ɪka wɔ wiil ku a wɔ gbāgbaa ala kō yaar ti ɪ ε. Yesu tō naa a wɔ malaka ɪka wɔ ti 'yer ku a wɔ gbāgbaa Joon.

II Joon mi man naa a ala a jaa won nye na ɪ a Nāanmɪn 'yer ni le a Yesu Kirisito na 'yer.

III Popel soɔ le a 'lo na kar a gān nyā. Popel dēme mi le a bala na wɔ ti de 'yōɔ a ba nyān pɔ, le an seb a gān nyā pɔ, bojūu a bɪbir gbɔr naa.

IV Maa Joon le seb a gān nyā korɔ a yɪn pupuorbiir gbulsɪ ayopōi na be Asɪya paal pɔ. Wāefɔ ni nyā'maar yi a Nāanmɪn sē, 'lo le ɪ, 'lo le be be, ni 'lo le na wa, naa yi a Sur ayopōi na ara a Nāanmɪn dakoo niem,

V naa yi a Yesu Kirisito sē, 'lo le ɪ a yelmāe dāasɪe soɔ, na wɔ ɪ a bidōɔ 'lo na ir a kūu pɔ ɪ vor, 'lo le ɪ a nāmɪne ba jaa nākpēe na be ka a wer pɔ. 'Lo le nō sɪ na wɔ de a wɔ jāi pēe sɪ yin a sɪ yeldæer pɔ na wɔ faa sɪ,

VI na wɔ maal sɪ a wɔ nāalōɔ nɪbe ni Nāanmɪn bɔɔr lorbo ka sɪn tōnō korɔ a wɔ Nāanmɪn na ɪ a Sāa, 'lo le so a tɪr ni a kpēɔ a bɪbir ni bɪbir jaa! A ɪ a le.

VII Yɪ nye, won yi naa a sajulōjuur pɔ waara, ka a nɪbe ba jaa nye wɔ lōɔn a bala na chɔr wɔ, a nɪbɔrsɪ na be ka a tēe na kōnō naa a wɔ waa jūu. Le le an ɪ! A ɪ a le.

VIII A sɪ Soro Nāanmɪn na ɪ a kpēɔ jaa soɔ 'yer naa, “Maa le a Pielfo ni a Baaraa. Maa le dōɔ be be. Maa le chene be be. Maa le na wa.”

IX Maa Joon na ɪ a yɪ yebe, n pɔɔ yɪ naa a dōɔye pɔ a Yesu tufɔ jūu. Maa ni yɪn jaa ben a Nāanmɪn nāalōɔ pɔ ti chene tara kānyir. N ben a man dōdol pɔ ban bɔɔlo Patimosɪ bojūu n 'yer naa a Nāanmɪn 'yer naa di a Yesu dāasɪe.

X A sɪ Soro Bɪbir Daar, Nāanmɪn Sɪe ir ma naa ka n wō nekpēe na tān a n puor fika ɪl ban pēel,

XI ka a kɔkɔr 'yer, “Seb a ala a jaa fon nye 'yōɔ a gān pɔ, na fɔ tɪr ku a pupuorbiir gbulsɪ ayopōi. Efesus, Semena, Pergamum, Tayatira, Saadisɪ, Feladelfiya ni Laodisea.”

XII N heb ɪka n kaa an le 'yere a le korɔ ma. In wa heb, n nyen selma fātɪne dɔɔlfɔ jie jiiir ayopōi.

XIII A fātɪne dɔɔlfɔ jiiir anyāna sālsoɔ, n nyen nɪre na kaara fika Nɪsaal Bie (Daniel 7:13) na wɔ su fuu wōo ka wɔ ta a gbɛɛ pɔ, ti a selma gān bābā a wɔ nyāa ju.

XIV A wɔ jukɔɔl pel fika gōn, ka a nɪbie kaara fika būu na 'lire.

XV Ka a gbɛɛ nyile fika kur jie ban juu ir sāa pɔ, ka a kɔkɔr won 'yere nyetāan kōkpēe na joro.

XVI Nmerbie ayopōi be naa a wɔ nūsōɔ pɔ, ka a sɔbɔraa na dire a jiiir a jaa ayi, yi a wɔ nɛɛ pɔ. Ka a wɔ nie nyile fika mōtōɔ na ara gar ju sālsoɔ.

XVII In wa nye a le, ka n lo kpa a wɔ niem gā fika kūu. Ka wɔ pāa dɔɔl ma a wɔ nūsōɔ ti 'yer ku ma, “Ta joro dābāe ε. Maa le a Pielfo ni a Baaraa.

XVIII Maa le ɪ a Nyevɔr Soɔ. Nye, n dōɔ kpi, tɪche n ir naa ɪ vor, n kō le kpi go ε. Maa le tara a kūu ni a kpīisɪ tēe pān bir.

XIX “A le juu seb a ala fon nye na dōɔ ɪ ni a pōpānyā, ni a ala na wa ɪ daar kōɔ.

XX A yelsɔɔlaa 'lo na be a nmerbie ayopōi ala fon nye a n nūsōɔ pɔ ni a selma fātɪne dɔɔlfɔ jie jiiir ayopōi par ni nyā. A nmerbie ayopōi ala ɪ naa a pupuorbiir gbulsɪ ayopōi malakasɪ, fātɪne dɔɔlfɔ jie jiiir ayopōi mi ɪ a pupuorbiir gbulsɪ ayopōi.

II

I “Seb ku a malaka 'lo na ara ku a Efesus pupuorbiir ɪka, a 'lo na tara a nmerbie ayopōi a wɔ nūsōɔ pɔ na

wɔ chiine a selma fātune dɔɔlfɔ jie jiir ayopōi sālsɔɔ 'yer le a anyāna.

II N bɔɔ naa a le fon be, naa bɔɔ a fu tōmɔ nɪ a fu kānyir. N bɔɔn naa a le fon ba 'maa nɪbir kɔ a putudēme ε, ala le so ka fu bēer a bala na 'yer ɪka Yesu nɪtōnsɪ le ba ɪ na fu nye ka ba ɪ jir ŋmarba.

III Fɔ tara na kānyir na fu di dɔɔye a n yuor jūu, tɪ faa bal ε.

IV Tɪche n chene na tara fu nɪ 'yer. Fɔ bar naa a fu dɔɔ nɔfɔ 'lo.

V Tɪer kaa a le fon dɔɔ be tɪ wa lo! Lɪeb a fu tɪer na fu be a le fon dɔɔ be. Ala ɪ fɔɔ ba wa lɪeb a fu tɪer ε, ɪn wa naa wa 'loɔ a fu fātɪn dɔɔlfɔ jie bar.

VI Tɪche a le fon ba nɔ nɪ nyā, fu 'laar naa a Nikolayitɪ nɪbe maalfɔ, n mɪ 'laar naa a ba maalfɔ.

VII Nɪre 'lo na tara toor wɔ chele a ala a Nāanmɪn Sɪe na 'yere kɔɔ a pupuorbiir gbulsɪ. A 'lo na jeb tɔɔ, ɪn kɔ won sɔr ka wɔ kpe a Nāanmɪn jɔɔ pɔ pɔr a nyevɔr tɪe wɔmɔ na wɔ di.

VIII “Seb kɔ a malaka 'lo na ara kɔ a Semena pupuorbiir ɪka, a 'lo na ɪ a Pielfɔ nɪ a Baaraa, a 'lo na kpi tɪ ir ɪ vɔr 'yer le a anyāna.

IX N bɔɔ naa a fu wɔm nɪ a fu nɔɔ tɪche fu ɪn taraa sɔɔ! N bɔɔ naa a gagarɪ bala na 'yer ɪka Juu nɪbe le ba ɪ tɪ na baa ɪ ε, ba ɪ naa Satan lɔɔfɔ dēme.

X Taa joro dābāe a dɔɔye na wa a fu sē ε. Nye, a tɪ na vē naa ka ba nyɔɔr a yɪ bamɪne 'yɔɔ pɔɔfɔ die pɔ, bēer yɪ kaa, ka yɪ di dɔɔye ber pie. Ala ɪ yɪn kpin gba, yɪ taa bara a yɪ sɔɔfɔ ε, ka ɪn kɔ yɪ a nyevɔr 'lo na kaara a nāa jupil kaar.

XI Nɪre 'lo na tara toor wɔ chele a le a Nāanmɪn Sɪe na 'yere kɔɔ a pupuorbiir gbulsɪ. Nɪre 'lo na jeb tɔɔ, a gbēe ayɪ kūu kō le sur wɔ go ε.

XII “Seb kɔ a malaka 'lo na ara kɔ a Pergamum pupuorbiir ɪka, a 'lo a

sɔbɔraa na dire a jiir a jaa ayɪ 'yer le anyāna.

XIII N bɔɔ naa a jie fon kɔɪere, be le ɪ a Satan dɔɔ, tɪ faa vē a n yuor bɔɔlfɔ ε. Fɔ chene na sɔɔ a n yuor. Fɔ gba na wa nye a Antipasɪ na dire a n dāasɪe ka ba kɔ wɔ a yɪ tēe pɔ be a Satan dɔɔ na be.

XIV Tɪche n chene na tara fu nɪ 'yer. Fɔ chene na tara nɪbe ka ba turo a Balaam wiilfɔ, 'lo le wiil a Balak ɪka wɔ ber a Isral nɪbe nēe ka ba maal dēer na wɔ ɪka ba dɪ a bɔtɪbe bōdiir na ba gāna nɪ taa. ¹

XV A le nɪ wɔ ju mɪ le fu mɪ chene tara a nɪbe na turo a Nikolayitɪ nɪbe wiilfɔ.

XVI Lɪeb a fu tɪer, ka le ba le ε, ɪn wan fɔɔ wa jeb a nɪbe bala nɪ a sɔbɔraa 'lo na yɪ a n nēe pɔ.

XVII Nɪre 'lo na tara toor, wɔ chele a le a Nāanmɪn Sɪe na 'yere kɔɔ a pupuorbiir gbulsɪ. A 'lo na jeb tɔɔ, ɪn kɔ won a maana ala na sɔɔl. Naa le kɔ wɔ kusɪr pɪla ban seb yopaalaa dɔɔl nɪre jaa na ba bɔɔ ε, a 'lo na so le bɔɔ. ²

XVIII “Seb kɔ a malaka 'lo na ara kɔ a Tayatira pupuorbiir ɪka, a Nāanmɪn Bie 'yer le a anyāna. A 'lo nɪbie na kaara a būu 'lɪraa kaar ka a wɔ gbēe nyetāan fɪka kur jɪe na be būu pɔ.

XIX N bɔɔ naa a fu tōmɔ, a fu nɔfɔ, a fu sɔɔfɔ nɪ a fu kānyir. A le fon tōnɔ a pōpāanyā gar a le fon dɔɔ tō.

XX Tɪche n chene na tara fu nɪ 'yer. Fɔ bal kɔ a pɔɔ 'lo ban bɔɔlɔ a Jejebel 'lo na bɔɔlɔ a wɔ māe a Nāanmɪn 'ye'yere. Wɔ wile naa a n tōtōnbɔ ka ba sēne na ba ɔɔɔɔ nɪ a bɔtɪbe nōnɔ.

XXI N kɔ won sɔɔ ɪka wɔ lɪeb a wɔ tɪer yɪn a wɔ sēsēyele pɔ, tɪche waa sɔɔɔɔ ε.

XXII Le ɪn vēn ka baal nyɔɔ wɔ ka bala naa 'lo na sēne, ka bala baa lɪeb bar a wɔ sɔr ε.

XXIII ɪn kɔ naa a bala na turo wɔ, ka a pupuorbiir gbulsɪ bɔɔ ɪka maa

¹ II: XIV 2:14 A Balaam dɔɔ ɪ Nāanmɪn 'ye'yere na sɔɔ ɪka won den libie tɪ pɔ 'yɔɔ a Isral nɪbe. Won wa chiine, malaka ŋmaa won sɔr ka waa tōɔ ɪ a le ε. (A Sɔrfɔ Gān 22-24) ² II: XVII 2:17 A manna anyāna ɪn bōdiir a Nāanmɪn dɔɔ kɔ a Isral nɪbe be a mɔgɔɔ pɔ, ka ba di. (A Yifɔ Gān 16:4-36, nɪ Jɔɔn 6:31, 49)

le bõo nıre tıer nı nıre nyāa naa na yab āsoo jaa nı wo tōmõ.

XXIV Tıche a yın na che a be a Tayatira na ba de a pɔɔ wiilfo bu jän a Satan yelsɔɔlɔsı ε, n chene na tara 'yer na 'yer kɔ yı. N kõ de yeke jaa dɔɔl yı ε.

XXV Yı chene nyoo a le ne wa tãn a daar 'lo un na wa.

XXVI Nıre 'lo na jeb tōo na wo ıre a le un bɔɔɔ, un kɔ won kpɛo ka wo tōo a paalsı ba jaa,

XXVII 'Wɔn kaara ba naa nı kur dāgbal na wo ma nmer ba lamıer kaar.' (Yiel Gän 2:9) Nıtãa le un nye a kpɛo yın a n Sãa sɛ.

XXVIII N mı na kɔ wo naa a bıvıe nmerbir.

XXIX Nıre 'lo na tara toor wo chele a ala Nãanmın Sıe na 'yere kɔɔ a pupuorbiir gbulsı.

III

I "Seb kɔ a malaka 'lo na ara kɔ a Saadisı pupuorbiir ıka, a 'lo na tara a Nãanmın Sıur ayopõı nı a nmerbie ayopõı, n bõo naa a fo tōmõ. A fo yuor yire na ıka fo un bõvɔr tıche bõkũu le fo ı.

II Jɛɔ ır! Na fo 'yõo a bala na che na kpire ākpāen, bojũu n jɔɔr nye ka a fo tōmõ ba sɛε a n Nãanmın sɛ ε.

III Tıer tɔ a ala fon de tı wõ, turo a ala tı na fo lıeb a tıer. Tıche fıɔɔ ba jɛɔ ır ε, un wan nãnyie kaar ka fo kõ bõo a sõo 'lo un na wa a fo sɛ ε.

IV Tıche fo chene na tara nıbe bālãa a ba be a Saadisı ka a ba fɔɔr ba nyɔɔr debe ε. Bala nı maa na 'mantaa chiine, ka ba su bõpıel, bojũu ba seen naa.

V Nıre 'lo jaa na jeb tōo a ba kaar mı na sun a bõpıel. N kõ kpıın a wo yuor bar a nyevɔr gän pɔ ε, tıche un pɔr a wo yuor a n Sãa nı a wo malakası niem.

VI Nıre 'lo na tara toor, wo chele a ala a Nãanmın Sıe na 'yere kɔɔ a pupuorbiir gbulsı.

VII "Seb kɔ a malaka 'lo na ara kɔ a Feladelfiya pupuorbiir ıka, a 'lo na ı a cheche sɔɔ nı a yelmãe sɔɔ 'yer le a anyã, 'lo le tara a Nãkpɛε David

pän bir. 'Lo wa yuo, nıre kõ tōo pɔɔ ε, 'lo mı wa pɔɔ, nıre kõ tōo yuo ε.

VIII N bõo naa a fo tōmõ a jaa. Nyε, n yuo naa a pän bar, nıre jaa na kõ tōo pɔɔ ε. N bõo naa a fo kpɛo na ba jã bon ε, tıche fo chene na tara a n 'yer na faa chiir a n yuor ε.

IX N bõo naa a bala na ı a Satan lãɔfo dẽme tı na ba 'yer ıka Juu nıbe le ba ı, jir nmarba le ba ı. In vɛ naa ka ba wa gbur dumo a yı niem na ba bõo ıka n nõ yı naa.

X A le fon tu a n 'yer na fo di kãnyir, un gu fo naa a sõo 'lo a dɔɔye na wa a nıbe ba jaa jie na kpiere ka a wer pɔ.

XI N kõ kor tı wa ε. Nyoo a le ne fon tara, ka nıre jaa taa faa a fo nãa jupıl ε.

XII A 'lo na jeb tōo, un maal won a luur a n Nãanmın puorfo yir. Wo kõ le võo go ε. In seb naa a n Nãanmın yuor nı a n Nãanmın tẽe yuor na ı a Jerusalem paalaa won bar ka wo yire a saaju suro waara mar wo, naa mı le seb a n yopaalaa mar wo.

XIII Nıre 'lo na tara toor, wo chele a le a Nãanmın Sıe na 'yere kɔɔ a pupuorbiir gbulsı.

XIV "Seb kɔ a malaka 'lo na ara kɔ a Laodisea pupuorbiir ıka, a 'lo 'yerbie na ı A I A Le, a yelmãe dẽ dẽ sɔɔ nı a yelmãe dãasıe sɔɔ, 'lo 'yõo le a Nãanmın tu me bomo a jaa.

XV N bõo naa a fo tōmõ, faa 'maa ε, faa le tɔɔ mı ε. An taa nõmõ ma naa ala ı fo ta 'maa naa bı tɔɔ.

XVI A le fon ben ı a tɔɔ tɔɔ jũu, faa tɔɔ ε, faa mı le 'maa ε, un chir fon bar a n neε pɔ.

XVII Fo 'yer ıka taraa sɔɔ le fo ı, na fo tara nãbonsı na faa faa bon jaa ε. Tıche faa bõo ıka fo un nıkõo nı nıbaal nıre, nı nõo sɔɔ, na fo ı jõo nı sal'mɔɔr.

XVIII N sɔɔɔ fo naa ıka fo da selma a n sɛ un 'yõo bıu pɔ maal na fo ı tara sɔɔ. Na fo mı da fɔpıla a n sɛ pɔɔ a fo sal'mɔɔr vı, na fo le da a nıbie tãı mı 'yõo a nıbie pɔ nyere.

XIX N ma gõ naa a bala un nõ, naa tɔɔ ba toor. A le mõ nıbijıe lıeb a fo tıer.

XX Nye, n ara naa dōdor nee bōolo, ala ɪ āsōo jaa wa wō naa a n kōkōr na wō yuo a pān, ɪn kpe naa ka a maa naa nnyine a sɪ tɪ 'mataa dire.

XXI Nɪrɛ 'lo na jeb tōo, ɪn kɔ wɔn sɔr ka wō jāne a n lōboor nɪtāa le ɪn jeb tōo naa jāne a n Sāa lōboor.

XXII Nɪrɛ 'lo na tara toor, wō chele a le a Nāanmɪn Sɪɛ na 'yerɛ kɔrɔ a pupuorbiir gbulsɪ.”

IV

I A anyā puor, n le kāan nye a saaju pān na yuo ara. Ka a kōkōr 'lo ɪn dōo wō a ɪl ban pɛel kaar 'yer kɔ ma, “Do wa, ka n wiil fɔ a ala na ɪ a anyā puor.”

II Ajienaa kaa ɪ Nāanmɪn Sɪɛ de ma naa ka n nye a nāa dakoo a be a saaju nɪrɛ kōo na jāne.

III Ka a nɪrɛ 'lo na jāne a nāa dakoo ju nyile jaa pala pala fɪka gar kɔsɪ, nɪ kɔsɪ wolo wolo, ka a sagōgoraa na nyile nmaa jilō a nāa dakoo.

IV Dakoor lijer nɪ anaar mɪ ben be jilō a nāa dakoo, ka a nɪberɛ lijer nɪ anaar mɪ jāne a ju, na ba su bōpiɛl na ba sun selma jupile.

V Saa nyurfo nɪ gōmō na tāna yire naa a nāa dakoo par. Ka a fātɪne ayopōi mɪ 'lɪrɛ a nāa dakoo par, anyāna le ɪ a Nāanmɪn Sɪr ayopōi.

VI A nāa dakoo niem bon ben be kaara man kōo kaar jaa wel wel wel, na wō nyile chāana kaar. A bōnɪbie anaar jil naa a nāa dakoo tara nɪbie a jiir a jaa a puor nɪ a niem.

VII A bōnɪbir 'lo na de nie nyetāan jukpɛɛ, ka a ayi sɔo mɪ nyetāan narbile, ka a ata sɔo mɪ nyetāan nɪsaal, ka a anaar sɔo mɪ nyetāan tuu.

VIII A bōnɪbie anyāna āsōo jaa tara naa pɪbe ayɔob, ka a nɪbie pɔo a āgān wō jaa naa pɪbe pɔ. Ba ma yiele nɪ yiel mōtōo nɪ tāsoo ɪka, “Cheche, cheche, cheche 'lo le ɪ a sɪ Soro Nāanmɪn nɪ a kpɛo jaa sɔo. 'Lo le be be, 'lo le ɪ, 'lo le na wa.”

IX Sōo 'lo jaa a bōnɪbie ala na ma wa puoro pɛere dāna nɪ a 'lo na jāne

a nāa dakoo ju, 'lo le be be jaa kpo kpo,

X a nɪberɛ lijer nɪ anaar bala gān kpa tɛɛ tɪ puor a 'lo na jāne a nāa dakoo ju, 'lo le na be be jaa kpo kpo. Ba yāan a ba nājupile bin a nāa dakoo par tɪ 'yerɛ,

XI “A sɪ Soro nɪ a sɪ Nāanmɪn, fōo le a sɛɛn ɪka fɔ de a tɪr, 'yōofɔ nɪ a kpɛo. Bojūu fōo le maal a bomo a jaa, a fɔ bɔfɔ pɔ le a jaa maal naa be be.”

V

I N pāa nyen a 'lo na jāne a nāa dakoo ju ka wō tara a kōr gān 'lo ban pilō a wō nūsōo pɔ, ka a sebie be a pɔo pɔ nɪ a yōo, na ba de jānsɪ ayopōi mar pɔo.

II N nyen a malaka kpɛo sɔo 'lo na de nekpɛɛ sɔr, “An le sɛɛ ɪka wō 'loor a jānsɪ tɪ yuo a gān?”

III Tɪche nɪrɛ jaa ba be a saaju, bu a wer pɔ, bu a tɛɛ par na tōo yuo a gān kar ɛ.

IV Ka n kō nɪbaal kōn bojūu nɪrɛ jaa na ba be be sɛɛn na yuo a gān kar kaa ɛ.

V Be le a nɪberɛ bala āsōo pāa 'yer kɔ ma, “Ta kōnō ɛ. Nye a Jukpɛɛ 'lo na yi a Juda bɔrɔ pɔ, na ɪ a Nākpɛɛ David yōo na jeb tōo. 'Lo le sɛɛ na tōo 'loor a jānsɪ ala bar tɪ yuo a gān.”

VI N pāa le nyen Peraabile ka wō nyetāan bon ban dōo kɔ ka wō ara a nāa dakoo par, ka a bōnɪbie anaar nɪ a nɪberɛ ara jilō wō. Wō tara na ɪle ayopōi nɪ nɪbie ayopōi, ala le ɪ a Nāanmɪn Sɪr ayopōi wɔn ma tō a wer pɔ jiir a jaa.

VII 'Lo le tɪ de a gān a nɪrɛ 'lo na jāne a nāa dakoo ju nūsōo pɔ.

VIII Wɔn wa de a gān ka a bōnɪbie anaar bala nɪ a nɪberɛ lijer nɪ anaar bala, ba jaa gān kpa tɛɛ a Peraabile niem, ka āsōo jaa tara kōrōjom nɪ selma lapɔɛ na sɛɛn a tāi nyūu vɪla, ala le ɪ a Nāanmɪn nɪbe sɔorfɔsɪ.

IX Bala le yiele a yiel paalaa na ba 'yerɛ, “Fōo le sɛɛn ɪka fɔ de a gān na fɔ 'loor a jānsɪ, bojūu fōo le ba kɔ, ka fɔ de a fɔ jāi yab den nɪbɔrɔ,

'yer burɔ, balsɪ ba jaa nɪ a paalsɪ a jaa kɔ Nāanmɪn.

X Fõɔ ɛ maal ba ka ba ɪ a Nāanmɪn nāalõɔ nɪbe nɪ a bɔɔrlorbo tɔnɔ kɔɔ a sɪ Nāanmɪn, bala ɛ na wa ɪ a wer nyā wɔ jaa nāmɪne.”

XI Be ɛ n pāa kaa nyɛ malakastɪ turo turo fɔn kɔ bɔɔ a ba nɛɛ ɛ, ka ba ara jilõ a nāa dakɔɔ nɪ a bɔnɪbie ala nɪ a nɪbere bala.

XII Ba yiele naa nɪ kɔkɔkpɛɛ 'yerɛ, “A Peraabile 'lo ban dɔɔ kɔ ɛ seen ɪka wɔ tara a kpɛɔ nɪ a nābomo, nɪ a yɛ, nɪ a fɔɔ, nɪ a 'yɔɔfɔ, nɪ a tɪr, nɪ a dānfo.”

XIII Be ɛ n wɔ a bɔmaalsɪ a jaa na be a saaju, nɪ a tɛe, nɪ a tɛe par, nɪ a man pɔ, nɪ bomo a jaa na be a ba pɔ, na ba yiele yiel 'yerɛ, “A 'lo na jāne a nāa dakɔɔ ju, nɪ a Peraabile ɛ so a dānfo, nɪ a 'yɔɔfɔ, nɪ a tɪr, nɪ a kpɛɔ, bɪbir jaa.”

XIV Ka a bɔnɪbie anaar bala 'yer, “A ɪ a ɛ,” ka a nɪbere bala gbur dumo puor a 'lo na jāne a nāa dakɔɔ ju nɪ a Peraabile.

VI

I Ka n kaa naa nyɛ a Peraabile na 'loɔ a jānsɪ ayopɔi ala ban mar a gān 'lo na de nie, be ɛ n wɔ a bɔnɪbie anaar bala āsɔɔ kɔkɔr fɪka saa na tān, ka wɔ bɔɔl, “Wa!”

II Be ɛ n kaa nyɛ ka a ɪ wii pɪla ɛ, ka a 'lo na do, jā tam a ba de nāa jupil kɔ wɔ ka wɔ yin darfo an ɪ tɔɔfɔ sɔɔ ɛ wɔ ɪ.

III A Peraabile na ɛ 'loɔ a jānsɪ ayi sɔɔ, n wɔn a bɔnɪbie ala ayi sɔɔ na 'yer, “Wa!”

IV Ka a wii jɪɛ wa yi, a 'lo na do ba kɔ won kpɛɔ ɪka wɔ faa a nyā'maar tɪ vɛ ka jɛɛr ir a wer wɔ jaa, ka a nɪbe kɔɔ taa. Ka ba kɔ wɔ a jɛɛr sɔkpɛɛ.

V A Peraabile na ɛ 'loɔ a jānsɪ ata sɔɔ, n wɔn a bɔnɪbie ata sɔɔ na 'yer, “Wa!” Ka n kaa ka a ɪ wii sɔɔlaa ɛ, ka a 'lo na do tara bɔmansɪ a nūu pɔ.

VI Be ɛ n wɔ a bɔnɪbie anaar bala chara pɔ fɪka kɔkɔr na 'yerɛ, “Kɔ

lo naa, chi bɔmanāa nebõ'yen na da naa nɪbõ'yen bɪbir gbul sāyar. Ka a kamaana mɪ nɛɛr ata mɪ da nɪbõ'yen bɪbir gbul sāyar, tɪ taa ɪɛ wa sɔɔnɔ a kāa nɪ a dāa bara ɛ.”

VII A Peraabile na ɛ 'loɔ a jānsɪ anaar sɔɔ, n wɔ naa a bɔnɪbie anaar sɔɔ na 'yer, “Wa!”

VIII Ka n kaa nyɛ wii ul a nɪdaa. Ka a 'lo na do yuor di kūu, ka a kpɪisɪ tɛe mɪ turo a wɔ puor. Ba kɔ ban kpɛɔ ɪka ba de sɔkpɛɛ, nɪ kɔ, nɪ baal, nɪ mɔdɔn kɔn a wer nɪbe ala ɪ ba pɔn a tɛe a wɔ jiiir anaar.

IX Wɔn ɛ 'loɔ a jānsɪ anūu sɔɔ, n nyen a nɪsɪr bala ban dɔɔ kɔ a Nāanmɪn 'yer nɪ a wɔ dāasɪ jūu ka ba be a Nāanmɪn bɔɔr lofɔ jie pɪlem.

X Ba tāna naa nɪ nekpɛɛ 'yerɛ, “A Tɔɔfɔ sɔɔ, nɪ cheche sɔɔ, nɪ yelmāe sɔɔ, a wa ta dabor ka fɔ tɔɔr a wer nɪbe 'yer na fu yab a sɪ jā sāma?”

XI Be ɛ ba kɔ ba jaa bɔpɪɛl tɪ 'yer ɪka ba di kānyir bālāa ka ba baar kɔ a ba tɔtɔtaaba nɪ a yɛɛr a ba kaar ka a ta.

XII N kaara naa ka wɔ ɛ 'loɔ a jānsɪ ayɔɔb sɔɔ. Ka a tɛe mii wɔ jaa, ka a mɔtɔɔ sɔb fɔsɔɔlaa kaar, ka a nɛmeraa mɪ lɛb jāi kaar jaa kpān kpān,

XIII ka a nɛmerbie mɪ yi a saaju pɔɔɔ loro a tɛe pɔ fɪka tɔɔ kara sesɛkpɛɛ na fu lɔb.

XIV Be ɛ a saaju pilõ fɪka sɔgānāa ban pil, ka a tɔn a jaa nɪ a dɔdɔlsɪ a jaa mɪ ir a ba jiiir.

XV Ka a tɛe nyā nāmɪne, a tɛe nyā nɪbere, a fɔɔ dɛme, taraa dɛme, a gādaar, nɪ a gbāgbaar ba jaa, nɪ a sumɪne ba jaa pāa sɔɔlɔ a tɔn bɔɔr pɔ nɪ a tɔn kɔsɪbe pɔ.

XVI Ba pāa bɔɔlɔ na a tɔn naa kɔsɪpānsɪ, “Yɪ lo pii sɪ ka sɪ taa ɛ nyɛ a 'lo na jāne a nāa dakɔɔ ju ɛ, na sɪ ta mɪ ɛ nyɛ a Peraabile suur ɛ!”

XVII A ba sukpɛɛ bɪbir vɪɛ naa, an ɛ na tɔɔ ara a ba niem?”

VII

I A anyā puor, n nyen a malakastɪ anaar ka ba ara a tɛe lɔbobo anaar, na ba nyɔɔ a sesɛbe taa ɛ ɪka wɔ taa

furo a wer pɔ, naa man pɔ, bu tɛ ju ɛ.

II Be le n nye a malaka āsɔɔ ka wɔ yi a mōtōɔ purfɔ jie waara na wɔ tara a Nāanmɪn vɔr sɔɔ jānɛ. Wɔ bɔɔl naa a malakasɪ anaar bala nɪ nekɔpɛɛ ban kɔ sɔr ɪka ba sɔɔ a tɛɛ wɔ jaa naa man 'yerɛ kɔrɔ ba,

III “Yɪ taa ɪrɛ wa sɔɔnɔ a tɛɛ, naa man, naa tur ɛ, a sɪ 'yɔɔ a sɪ Nāanmɪn tɔtɔnbɔ a jānsɪ a ba gbersɪ pɔ baar.”

IV N pāa wō naa a nɪbe bala ban 'yɔɔ a jānsɪ nɛɛ ka ba ɪ, nɪbe turo kɔbaa lɪjaayi nɪ anaar (144,000) na yi a Isɪral balbɔrsɪ pɔ.

V A bala na yi a Juda bɔrɔ pɔ ban 'yɔɔ a jānsɪ ɪn nɪbe turo pie naa yi (12,000), ka a Wuruben bɔrɔ mɪ a nɪbe turo pie nɪ ayi (12,000), ka a Gad bɔrɔ mɪ ɪ a nɪbe turo pie nɪ ayi (12,000),

VI ka a Aserɪ bɔrɔ mɪ ɪ a nɪbe turo pie nɪ ayi (12,000), ka a Naftalɪ bɔrɔ mɪ ɪ a nɪbe turo pie nɪ ayi (12,000), ka a Manasɛ bɔrɔ mɪ ɪ a nɪbe turo pie nɪ ayi (12,000),

VII ka a Simeon bɔrɔ mɪ ɪ a nɪbe turo pie nɪ ayi (12,000), ka a Levi bɔrɔ mɪ ɪ a nɪbe turo pie nɪ ayi (12,000), ka a Isakar bɔrɔ mɪ ɪ a nɪbe turo pie nɪ ayi (12,000),

VIII ka a Jebulun bɔrɔ mɪ ɪ a nɪbe turo pie nɪ ayi (12,000), ka a Josefɔ bɔrɔ mɪ ɪ a nɪbe turo pie nɪ ayi (12,000), ka a Benjamin bɔrɔ mɪ ɪ a nɪbe turo pie nɪ ayi (12,000).

IX A anyā puor, n le nyen nɪyɔɔ nɪrɛ na kō tōɔ ba sɔr ɛ, ka ba yi a paalsɪ a jaa pɔ, balbɔrsɪ, nɪbɔrsɪ, 'yerbɔrsɪ a jaa pɔ, na ba ara a nāa dakɔɔ nɪ a Pɛraabile niem. Ba sun fɔpɪɛl tɪ tara bɛ wɪlsɪ a ba nuur pɔ.

X Bala le chɪle 'yerɛ, “A faafɔ yi naa a sɪ Nāanmɪn na jānɛ a nāa dakɔɔ ju nɪ a Pɛraabile sɛ.”

XI Ka a malakasɪ bala na ara jilō a nāa dakɔɔ, nɪ a nɪberɛ, nɪ a bōnɪbie anaar bala gān kpa a nāa dakɔɔ niem puoro a Nāanmɪn 'yerɛ,

XII “A ɪ a lɛ! Nāanmɪn son pɛɛfɔ nɪ tur, nɪ yɛ, nɪ dānfɔ, nɪ 'yɔɔfɔ, nɪ kpɛɔ nɪ fōɔ. A ɪ a lɛ!”

XIII Be le a nɪkpɛɛ āsɔɔ sɔr ma, “A bala na su a bōpɪɛl, ba boo le, nɪ nyɪnɛ le ba yi?”

XIV Ka n 'yer ɪka, “Nɪkpɛɛ, fōɔ ba le bōɔ ba.” Ka wɔ 'yer, “A banyāna, bala le yi a dɔɔyɛ kpɛɛ 'lɔ pɔ. Ba pɛɛn a ba fɔɔr nɪ a Pɛraabile jāɪ.

XV Ala le so ka ba ara a Nāanmɪn nāa dakɔɔ par tōnɔ kɔrɔ wɔ mōtōɔ nɪ tāsɔɔ a wɔ puorfɔ yir. A 'lɔ na jānɛ a nāa dakɔɔ ju na 'yɪɛr pɔɔ ba.

XVI Kō kō le kɔɛ ba go ɛ, kōnyūur mɪ kō le kɔɛ ba go ɛ. Mōtōɔ kō le ŋme ba go ɛ, tɔl kō le kɔrɔ go ɛ.

XVII A Pɛraabile na ara a nāa dakɔɔ sālɔɔ le na chānɛ ba. Wɔn na ŋmaa ban chiin a nyevɔr kōɔ par, ka Nāanmɪn pāa 'yɪɛr a ba nɪbikōɔ a jaa bar.”

VIII

I Be le a Pɛraabile 'lɔɔ a jānsɪ ayopōi sɔɔ ka a saaju wɔ jaa ŋmaa vɔvɔr jaa chir chir chir kor bālāa.

II Ka n nye a malakasɪ ayopōi bala na ara a Nāanmɪn niem ka ba kɔ ba ɪl pɛɛlsɪ ayopōi.

III A malaka āsɔɔ na tara a selma lapɔr, wa ara naa a bɔɔrlo bomo chɔmfɔ jie. Ba den a tāɪ nyūu vɪla ala kɔ wɔ ɪka wɔ de pɔɔ a Nāanmɪn nɪbe ba jaa sɔɔrfɔsɪ a selma bɔɔrlo bomo chɔmfɔ jie kɔ a 'lɔ na jānɛ a nāa dakɔɔ ju.

IV A tāɪ nyūu vɪla jɔvɔr yire naa a selma lapɔr 'matāan a Nāanmɪn nɪbe sɔɔrfɔ yi a malaka nūu pɔ, duoro a Nāanmɪn sɛ.

V Be le a malaka le mōɔ būu bie a selma bɔɔrlo bomo chɔmfɔ jie sɛɛ a lapɔr na wɔ lɔb bar ka a wer pɔ ka tānfɔ, nɪ gōmō, nɪ saa nyɪrfɔ ka a tɛɛ wɔ jaa dam.

VI Ka a malakasɪ ayopōi bala na tara a ɪɛ, go a pɛɛlfɔ.

VII A malaka 'lɔ na de nie pɛɛl naa a wɔ ɪl, ka a sakpɔlōbie nɪ būu na 'matāan jāɪ loro a wer pɔ. Ka a tɛɛ jiir ata jibō'yen di wɔ jaa, ka a tur mɪ jiir ata jibō'yen mɪ di lōɔn a mɔ'yɔlɔ a jaa.

VIII Ka a malakasɩ ayi sɔɔ mɩ pɛɛl a wɔ ɩl, ka ba 'lob bon na nyetāan tōkpɛɛ na nyɔɔ bũu 'yɔɔ a man pɔ. A man jiir ata jibõ'yen lɛb jãɩ,

IX ka a bõnɩbie mɩ jiir ata jibõ'yen kpi, ka a gborberɛ ala mɩ jiir ata jibõ'yen mɩ wɛ.

X Ka a malakasɩ ata sɔɔ mɩ pɛɛl a wɔ ɩl, ka a ŋmerbir kpɛɛ na 'lɩɛ fɩka bũu yi a saaju lo a põnsɩ nɩ a bulsɩ jiir ata a jibõ'yen pɔ.

XI A ŋmerbir yuor din, Bõtuo. Ka a kõn jiir ata jibõ'yen be tuo, ka a nɩbe bala na nyũ a kõtuo ala, ka yɔɔ jie kpi.

XII A malakasɩ anaar sɔɔ pɛɛl naa a wɔ ɩl, ka ba ŋme a mõtɔɔ jiir ata jibõ'yen nɩ a ŋmeraa jiir ata jibõ'yen naa ŋmerbie ka ba jiir ata jibõ'yen ɩ libe. A bɩbir jiir ata jibõ'yen ba tara chãa ɛ, ka a ŋmeraa naa ŋmerbie mɩ ba chaar a tãɔɔ jiir ata jibõ'yen ɛ.

XIII Be le n kaa naa wõ tuu na ɔɔɔ be a saaju 'yere nɩ nekɛɛ, "Nebier! Nebier! Nebier! Yele na wa naa nɩsaal jaa na be a wer pɔ, ala ɩ a malakasɩ ata bala na che wa pɛɛl naa a ba ɩɛ."

IX

I A malakasɩ anũu sɔɔ na wa pɛɛl a wɔ ɩl, ka n nye a ŋmerbir 'lo na dõɔ yi a saaju lo a tɛɛ. A ŋmerbir nyã le ba de a bɔɔ fulom pãn bir kɔ.

II Wɔn wa yuo a bɔɔ fulom nyã nɛɛ, ka jɔɔr yire fɩka bũu kpɛɛ jɔɔr. A jɔɔr anyãna na yire a bɔɔ fulom nyãna pɔ liin pɔɔ a mõtɔɔ naa tɛɛ wɔ jaa.

III A jɔɔr anyãna pɔ le soor yi jaar a tɛɛ wɔ jaa ka ba kɔ ba loɔ fɩka lõn loɔ.

IV Ba 'yer kɔ ba ɩka ba taa ɩɛ wa ɔɔɔ mɔɩ bu bõbul nɩ a tɩɛ vaar ɛ, tɩche a dõnõ a nɩbe bala tɛɛ na ba tara a Nãanmɩn jãne a ba gbersɩ pɔ ɛ.

V Baa kɔ ba sɔɔ ɩka ba kɔɔ ɛ, tɩche ba ge a nɩbe ŋmersɩ anũu. Ka a ba dõfɔ ɔɔr kaara fɩka lõɔ na dõ nɩɛ ɔɔɔ.

VI A ber anyãna pɔ nɩbe na bɔɔɔ na kũu tɩche ba kũ nye wɔ ɛ. Ban

bɔɔɔ naa ɩka ba kpi tɩche a kũu kũ le kɔ ba gba ɛ.

VII A soor nyetāan wiist ban pãɛ jɛɛr 'yɔɔ, ka a jur kaara fɩka selma jupile ban su, ka a ba nin nyetāan nɩsaal nie.

VIII A ba kɔɔl kaara fɩka pɔɔɔ jukɔɔl, ka a nyɩme mɩ kaara fɩka jukpɛɛ nyɩme.

IX Ba tara na nyãa pɔɔrsɩ ka a kaara fɩka kue, ka a pɩbe dõɔnõ fɩka torkosɩ a wiist na tɔɔɔ joro chiine jɛɛr jie.

X Ba tara na jɔɛ dõnõ nɩ lõn kaar, a jɔɛ ala tara na fõɔ na dõn nɩbe ge ba ŋmersɩ anũu.

XI Ba tara na nãa na kaara ba, 'lo le a malaka 'lo na kaara a bɔɔ fulom 'lo. Heburu nɩbe bɔɔɔ wɔ naa, Abadɔn, ka a Greek nɩbe mɩ bɔɔɔ, Apolyɔn. A par le, sõsõnõ.

XII A nebier 'lo na de nie le a nyã na tal, tɩche ka a ayi sɔɔ chene be puor waara.

XIII Ka a malakasɩ ayɔɔb sɔɔ pɛɛl a wɔ ɩl, n wõn kɔkɔr na yire a selma tãɩ nyũu vɩla chomfo jie kpõkpɔɛ, be le ba ma chom a kãnyũu na be a Nãanmɩn niem.

XIV A kɔkɔr 'yer kɔ a malaka ayɔɔb sɔɔ 'lo na tara a ɩl, "For a malakasɩ anaar bala ban lũ a be a Yufurɩtɩ põn kpɛɛ pɔ."

XV A wɔ for a malakasɩ anaar ba nyãna ban dõɔ lũ gun a sõɔ 'lõnõ, a bɩbir 'lõnõ nɩ a chuu 'lõnõ naa yuon 'lõnõ ɩka ba kɔ a nɩsaal jiir ata jibõ'yen bar.

XVI Ka a bala na do a wiist ba bɔɔl naa a ba nɛɛ fon kũ tõɔ ba sɔɔ ɛ.

XVII A wiist nɩ a bala na do ɩn nye a jãna pɔ, a nyãa pɔɔrsɩ mõɔ naa fɩka bũu, ka amɩne mɩ ɩ bufulo, ka amɩne mɩ ɩ bõdɔɔr. Ka a wiist jur nyetāan jubere jur, ka a bũu jɔɔr nɩ jerbɩ mɩ yire a ba nɛɛ pɔ.

XVIII A gefɔ ata ala na yi a wiist nɛɛ pɔ le, bũu, nɩ jɔɔr, nɩ jerbɩ, ala le ba kɔn nɩbe jiir ata jibõ'yen.

XIX A wiist anyã fõɔ be naa a ba nɛɛ pɔ naa jɔɛ pɔ, a ba jɔɛ kaara fɩka waba naa tara jur, ala le ba de gere nɩ a nɩsaal.

XX A nɪsaalba bala na chɛ, na baa kpɪn a gefu nyā ɛ, ba sɔɔ bar a tɪbɛ ala ban maal nɪ a ba nuur ɛ. Ba chɛnɛ na puoro a sɪdɛbɛ, nɪ a bɔtɪbɛ ban maal a selma, nɪ a kur pɪɛl, nɪ a kur jɪɛ, nɪ a kusɪbɛ, nɪ a daar na ba wɔnɔ 'yer ɛ, ba kɔ tɔɔ chɛn ɛ.

XXI Baa mɪ lɪɛb a ba tɪɛr bar a nɪkɔyɛlɪstɪ, nɪ sɔyɛlɪstɪ, nɪ sɛsɛyɛlɪstɪ, nɪ nānyɪlɪstɪ ɛ.

X

I N lɛ nyɛn a malaka kpɛɔ āsɔɔ na yɪ a saaju suro waara. Wɔ vaar naa julɔjuur ka a sagɔgoraa dɔɔl a jum. A nɪɛ kaara fɪka mɔtɔɔ, ka a gbɛɛ mɪ kaara fɪka bɪu lɪraa.

II Wɔ tara na gān bilɛ na yuo a wɔ nɪu pɔ, na wɔ de a nɪsɔɔ gbɛr 'lɔr a man pɔ tɪ a gɔbaa gbɛr dɔɔl a gogoro ju,

III tɪ na wɔ pāa tān kpɛɔ jaa fɪka jukpɛɛ na uor. Wɔn wa tān a lɛ ka a kɔkɔɛ ɪ ayopɔi mɪ tān satanaa kaar.

IV An wa tān a gbɛɛ ayopɔi a lɛ, ka n ta bɔɔrɔ ɪka n sɛb tɪchɛ n wɔn kɔkɔr na yɪ a saaju 'yer, "A tānfɔ ayopɔi ala na 'yer sɔɔl bar, ta sɛb bin ɛ."

V Be lɛ a malaka 'lɔ ɪn nyɛ na 'lɔr a nɪsɔɔ gbɛr a man pɔ tɪ dɔɔl a a goba gbɛr a gogoro ju, jɛɛn a nɪsɔɔ a saaju.

VI Wɔ pɔn naa a Nāanmɪn nyā na be be jaa kpo kpo, 'lɔ lɛ mɛ a saaju, nɪ a tɛɛ, nɪ a man, nɪ bomo a jaa na be a ba pɔ, "A kɔ lɛ kor go ɛ!

VII Tɪchɛ a bɪbɪr 'lɔ a malakasɪ ayopɔi sɔɔ na wa pɛɛl a wɔ ɪl, a Nāanmɪn yɛlɔɔlɛ na pāa maal baar nɪtāa a lɛ wɔn man kɔ a wɔ gbāgbaar 'yɛ'yɛrbɛ."

VIII Be lɛ a kɔkɔr 'lɔ ɪn dɔɔ wɔ a saaju lɛ 'yer kɔ ma go, "Chɛn tɪ de a gān bilɛ 'lɔ na yuo a malaka 'lɔ na ara a man pɔ naa gogoro ju nɪu pɔ."

IX Ka n chɛn a malaka sɛ tɪ sɔɔr wɔ ɪka wɔ kɔ ma a gān bilɛ. Ka wɔ 'yer, "De 'wɔb, wɔn mire naa a fɔ pɔɔ pɔ tɪ nɔmɔ a fɔ nɛɛ pɔ sɪkāa kaar."

X N den a gān bilɛ a malaka nɪu pɔ 'wɔb. Ka wɔ nɔmɔ a n nɛɛ pɔ a

sɪkāa kaar, tɪchɛ ɪn wa vɔl baar, ka wɔ mire a pɔɔ pɔ.

XI A ba lɛ 'yer kɔ ma go, "'Yɛr 'yer kɔ a nɪbɔrɔ, nɪ paalsɪ, nɪ 'yɛrbɔrsɪ nɪ a nāmɪnɛ."

XI

I Be lɛ a nɪɛ kɔɔ de dāgbal na kaara a damanaa kaar kɔ ma tɪ 'yer, "Chɛn tɪ man a Nāanmɪn puorfɔ yɪr nɪ a bɔɔr lofɔ jɪɛ na fɔ sɔr a nɪbɛ bala na puoro a be.

II Tɪchɛ taa ɪɛ wa mana a yɔɔ ɛ, bojɪu be lɛ a bala na ba ɪ a Nāanmɪn nɪbɛ ɛ, na be 'mu 'mulo a tɛchɛchɛ nyāna nɪmersɪ lɪjaayi nɪ ayɪ.

III ɪn kɔ naa a n yɛlmāɛ dāasɛ nɪbɛ ayɪ ka ba su fɔjārsɪ tɪ mɔɔlɔ na ba 'yɛɛ ber tur dɔɔl kɔɔr ayɪ nɪ lɪjaata (1,260)."

IV A dāasɛ dɛmɛ ayɪ bala ɪ naa a kāa tɪr ayɪ nɪ a fātɪnɛ dɔɔlfɔ jɪɛ jɪir ayɪ, ba ara naa a Soro nyā na ɪ a wɛr wɔ jaa niɛm.

V Ala ɪ nɪɛ bɔɔrɔ naa ɪka wɔ maal ba bɪɛr, bɪu ma yɪ naa a ba nɛɛ pɔ di a bala na ɪ a ba dɔdɔmɔsɪ. Nɪtɔ lɛ a nɪɛ 'lɔ na tɪɛr a ba sɔɔfɔ ma kpi.

VI A nɪbɛ bala tara na kpɛɔ na nyɔɔ saa a saaju ka a saa kɔ wa a sɔɔ 'lɔ ban mɔɔlɔ ɛ. Ba mɪ tara na kpɛɔ na lɪɛb a kɔn a jaa ka a ɪ jāɪ, na ba mɪ na tɔɔ vɛ ka yɛlbɪɛr wa a tɛɛ pɔ sɔɔ jaa ban bɔɔrɔ.

VII Ala ɪ ba wa baar naa a dāasɛ difɔ, a mɔdɔɔ 'lɔ na yɪ a bɔɔ fulom 'lɔ pɔ na nɪmaan ban jɛɛr na wɔ tɔɔ ba na wɔ kɔ.

VIII Ka a ba āgāma gā be a tɛkpɛɛ 'lɔ sɔkpɛɛ ju. A tɛkpɛɛ nyā lɛ ba lɔɔrɔ sɔkpa bɔɔlɔ nɪ Sodom bɪ Ijipiti, be lɛ ba kpa a ba Soro a daa ju.

IX Nɪbɔrɔ, nɪ 'yɛrbɔrɔ, nɪ balsɪ ba jaa, nɪ paalsɪ a jaa na kaara naa a ba āgāma ban tɔr a ɪufɔ bɪbɪɛ ata nɪ bɔnɪmaa.

X Nɔɔ na kpɛn a nɪbɛ na kpɪɛɛ a wɛr pɔ ka ba chɪlɛ kɔrɔ taa bonsɪ, bojɪu ba kɔ naa a 'yɛ'yɛrbɛ ayɪ banyāna na dɔɔ ge a wɛr nɪbɛ.

XI Tiche a bibie ata ni a bõnmaa ala na wa po, Nãanmın 'yõõ ban nyevor ka ba le ir i vœ, ka a dãbãe kpe a bala na nye ba.

XII A 'ye'yerbe ayi banyãna pãa wõn nekpẽe na yi saaju 'yer, "Yi do wa ka." Ka ba tu a julõjuur pɔ duoro a saaju ka a ba dõdõmõsɪ kaara ba.

XIII Be le ajienaa ka a tẽe mii ka a tẽkpẽe 'lõnõ yie jiir pie jibõ'yen lo naa kɔ nibe tur ayopõi (7,000) ka a dãbãe kpe a bala na che a ba pẽere a Nãanmın nyã na be a saaju.

XIV A nebier ayi sɔɔ le a nyã na po, tiche a ata sɔɔ mi turo naa.

XV A malakasi ayopõi sɔɔ pɛel naa a wɔ ul, ka a kɔkɔyɔɔ 'yere be a saaju, "A wer nyã nãalõsɪ i naa a sɪ Soro ni a wɔ Ni-iraa nãalõsɪ, 'lo le na di a nãa jaa kpo kpo."

XVI A nibeie lijer ni anaar bala na jãne a ba nãa dakɔɔr ju a Nãanmın niem gãn kpa tẽe puor a Nãanmın

XVII ti 'yere, "Sɪ puor naa a Soro Nãanmın na i a Tõɔfɔ Sɔɔ, 'Lo le i, ni 'Lo le dõɔ be be, bojũu wɔ den a wɔ kpẽɔ piel kaara ni a wer wɔ jaa.

XVIII A paalsɪ võn fon nee ka fu suur mi dire. A sõɔ ta naa ka fon tɔɔr a kũn 'yer, na fon yab a fu gbãgbaar na i a 'ye'yerbe lõn a fu nibe naa bala na 'yõõnõ a fu yuor, a bil naa bere ba jaa, na fon sõɔ a bala na sõɔ a wer."

XIX Ka a Nãanmın yir na be a saaju pãn pãa yuo ka ba nye a netiraa daka be a yir pɔ. Ka saa nyurfɔ, gõmõ, ni tãnfɔ, ka a tẽe wɔ jaa mii, ka a sakpõlõbibere loro.

XII

I A ne'maa yelbere na yi a saaju ka a pɔɔ vaar mõtõɔ fika fɔbaa ti dɔɔl a gbɛe a nmeraa ju, ka a nmerbie pie ni ayi i nãa jupil ka wɔ su.

II Pɔɔ le wɔ tara ka wɔ dɔɔfɔ ta ka wɔ kõnõ ni.

III Be le ka a ne'maa yele ãsɔɔ le yi a saaju kaara fika dajil na i jɛe na wɔ tara jur ayopõi ni i le pie ka a nãa jupile be a jur pɔ.

IV A wɔ jɔɔr puor naa a nmerbie jiir ata jibõ'yen a saaju 'lob a tẽe. Ti ara gu a pɔɔ 'lo na bɔɔrɔ a dɔɔfɔ ika 'lo wa dɔɔ wɔ vɔl a bie.

V A pɔɔ dɔɔn a bie ka wɔ i dabile, 'lo le na kaara a paalsɪ a jaa ni la kpẽɔ 'lo na kaara a kur dãgbal kaar. Ba jãan a pɔɔ bie nyã don a Nãanmın sã ka wɔ ti be a wɔ nãalõsɪ pɔ.

VI Ti ka a pɔɔ mi jo kpe a mɔgõɔ pɔ na wɔ ti be a jie Nãanmın na chɔɔr bar ka ban kaara wɔ maal ber tur kɔɔr ayi dɔɔl lijaata (1,260).

VII Ka a jɛer lo be a saaju. Matkil ni a malakasi jɛer ni naa a dajil, ka a dajil ni a wɔ malakasi mi lieb jɛere ni a Matkil ni a wɔ malakasi.

VIII Tiche ba tõɔ naa a dajil ni a wɔ malakasi, dii ba bar a be a saaju.

IX Ba lob a dajil kpẽe nyã bar a yõo, a kõr waa 'lõnõ na i a dɛer sɔɔ, ni a Satan, 'lo le belõ a wer nibe ba jaa. Ba lob won bar ka a wer pɔ, ni a wɔ malakasi.

X Be le n wõ nekpẽe na 'yer be a saaju, "Põpãanyã, a faafɔ bɪbir vie naa, a sɪ Nãanmın wiil naa a wɔ kpẽɔ, ni a wɔ nãalõsɪ, ni a wɔ Ni-iraa kpẽɔ. Bojũu a 'lo na bere a sɪ yɛer nee, 'lo le bere ba a nee a Nãanmın niem mõtõɔ ni tãsɔɔ, ba daa won lob.

XI Ba tõɔ wɔ naa ni a Peraabile jãi ni a ba dãasɪe 'yerbie. Ba sɔɔn kũu na baa de a ba nyevor ka wɔ i bon ε.

XII A le jũu, saaju naa bala na kpɛere a be, yi chɪle! Tiche nebier ben a yɪn na be a wer ni a man pɔ, yɪn din dɔɔye, bojũu a dɛer sɔɔ suun a yi sã! Ka a wɔ suur dire, bojũu a wɔ ber ba waa ε."

XIII Le a dajil na wa nye ka a i tẽe le wɔ lo, wɔ dire naa a pɔɔ 'lo na dɔɔ a dabile.

XIV Ka ba kɔ a pɔɔ tuu kpẽe pibe ayi, ika wɔ ɔɔ chen a jie ban chɔɔr bar be a mɔgõɔ pɔ, be le ban ti kaara wɔ yuom ata ni bõnmaa ka a waa taa pɔɔ wɔ ε.

XV Be le ka a waa chir kõɔ a nee pɔ põn kõɔ kaar, ika a di a pɔɔ,

XVI tiche ka a tēe sōo a pōo haa a nēe nyū a kōo ala a dajil na chur a nēe pō.

XVII Ka a dajil pāa nye suur 'yōo a pōo na wō chen ti ŋmaan a pōo bibiir bala na che jēer. A bala na turo a Nāanmūn nēe na ba mi tara a Yesu 'yer yelmāe.

XIII

I Ka a dajil ara a man gogoro nēe. N nyen modōo na yire a man pō na wō tara jur ayopōi ti bul ūe piē ka a nāa jupile su a ūe ala pō. A jur ala pō yoe ben be na fere sōonō Nāanmūn yuor.

II A modōo 'lo ūn nye nyentāan gbōgbōo tiche ka a gbēe kaara fika pēelaa gbēe ka a nēe mi kaara fika jukpēe nēe. Ka a dajil de a wō kpēo ni a wō nāa dakōo ni a wō tōofu ku a modōo 'lōnō.

III A modōo ju āsōo kaara fika bon ban che ūre na ko tiche ka a chefo jie 'lo 'mō pōo. Nēe 'maan a nire jaa na be a wer pō ti na ba turo a modōo 'lo.

IV Ka nire jaa pāa pēere a dajil bojūu 'lo le de a wō kpēo ku a modōo 'lo na ba mi pēere a modōo 'lo 'yere ni ti soro, "An le kaara a modōo nyā kaar? Ni an le na tōo ŋmaan wō jēer?"

V A modōo nyā tara na nēe na 'yere ε jājur 'yer na wō fere, wō tara na sor ūka wō 'yer a wō yobo 'yer maal ŋmersi ljaayi ni ayi (42).

VI A wō 'yerie chire ni naa Nāanmūn na wō fere sōonō a Nāanmūn yuor ni a jie 'lo wōn be ni a bala na kpere a saaju.

VII Ba ku wōn sor ūka wō jeb a Nāanmūn nibe na wō tōo ba na wō mi tōo a niboro, ni 'yerboro, ni balboro, ni paalsi.

VIII A bala ba jaa yuor na ba dōo seb a Peraabile ban dōo ku a nyevor gān pō ε, ti a wer wa me, na gbur dumo puor a modōo nyāna.

IX Nire 'lo na tara toor, wō chele.

X Ala ū āsōo jaa nyōofu le ban nyōo wō, ban nyōo wōn chiin. Ala ū

sokpēe mi le ban kōn āsōo, a sokpēe le ban kōn wō. A le jūu a bala na ū Nāanmūn nibe, ba tara kānyir ni yelmāe.

XI N pāa le nyen a modōo āsōo na yire a tēe tara ūe ayi fika peraabile ti 'yere fika a dajil.

XII Wō yin de a modōdōo 'lo kpēo na wō wiil wō māe a modōdōo 'lo niem ti fir a nibe ba jaa na be ka a wer pō ka ba gbur dumo puor a modōdōo 'lo chefo jie na 'mō pōo.

XIII Wō tōn ne'maa tōmōsi na wō gba ma vē ka būu yi saaju suu wa a tēe ka nibe ba jaa nye.

XIV A wō ne'maa tōmō anyāna jūu, ba ku wōn kpēo ka wō de a modōdōo 'lo jie, na wō bel a wer nibe. Ka wō 'yer ba ka ba me butibe 'yōonō ni a modōo 'lo ban dōo chen a sōo ti wō 'mō pōo.

XV Ba ku wōn sor ūka wō ku a butu 'lo nyevor wōn me ka wō nyetāan a modōdōo 'lo, ka wō na tōo 'yer ka ba ku a bala na tor a butu puorfo.

XVI Wō mi fir nire jaa, ka bile le wō ū bu kpēe le, taraa sōo bu nōo sōo, sumine bu gbāgbaa, ka ba 'yōo ba jaa jānsi a nūsōo nūu pō bu a gberaa pō.

XVII Nire jaa kō tōo daara bu da bon ka baa 'yōo wō a jāne na ū a modōo yuor bu a wō jāne 'lo na ū a wō yuor ε.

XVIII Ka 'lo yē 'yer le, ala ū nire tara na bōofu, wōn tōo sor a modōo sebie an ū nisaal sebie le. A sebie ū naa kōor ayōob dōol ljaata ni ayōob (666).

XIV

I Be le n kaa nye a Peraabile ka wō 'mataa ara ni nibe turo kobaa ljaayi ni anaar (144,000) a Jiyon tōo ju ka wō yuor ni a Sāa yuor seb 'mar a ba gbersi pō.

II N wōn kōkōe a saaju na gōnō fika kōkpēe na joro bu saa na tān. A gōmō mi kaara fika kōrōjomsu ban ŋmiere.

III Ba yiele naa yiel paalaa a nāa dakōo niem ni a bōnibe anaar bala ni a nibe bala niem. Nire jaa ba

be be na tōo a yiel jān ε, ka a nibe turo kobaa lijaayi ni anaar (144,000) bala tee a Nāanmın na faa ka a wer pɔ ba le ε.

^{IV} A banyāna le ba sōo ba mǎe ni pɔbɔ ε, bojūu ba gun ba mǎe ı cheche, na ba ma turo a Peraabile jie jaa wɔn chiine, bala le ba da de kɔ Nāanmın fika bōdōo ban de kɔ Nāanmın ni a Peraabile.

^V Baa haa nee ηmaa jir ε. Baa tara chefɔ bālāa jaa ε.

^{VI} N pǎa le nyen a malakası āsɔo na ɔɔɔ be a saaju ti tara a 'yer kpo kpo bɔɔɔ ıka wɔ 'yer kɔ a bala na be ka a wer pɔ, ni paalsı a jaa, ni balbɔrsı a jaa, ni 'yerbɔrsı a jaa, ni nıbɔrsı a jaa.

^{VII} Wɔ tǎn na ni nekpǎe, “Yı joro a Nāanmın dābǎe na yı kɔɔ wɔ tıɔ, bojūu a wɔ bıbir vıe naa ka wɔn tɔɔɔ a nibe 'yer. Yı puor wɔ, 'lo le maal a saaju, ni a wer, ni a man ni a kōo yıfɔ jıir.”

^{VIII} A malakası ayı sɔo mı tun wa 'yere, “Wɔ wel naa, wɔ wel naa, a Babilon tēkpǎe nyā 'lo le maal a paalsı a jaa a ba nyū a wɔ sēsēyele dāa ala na tɔo Nāanmın suur waan.”

^{IX} Ka a malakası ata sɔo mı tu wa 'yere ni kɔkɔkpǎe, “Ala wa ı āsɔo jaa puor naa a mɔdōo nyāna naa bɔtı nyāna ban me a wɔ kaar, na wɔ sɔo ka ba 'yōo wɔ a jāne a gberaa pɔ bı a nūu pɔ,

^X wɔ mı na nyūn a dāa ala na ı a Nāanmın suur, ala le ba pɔɔ 'yōo a ηmele pɔ na ı a suur. Ban ge wɔ naa ni a jerbı būu na dire a malaka chechestı bala naa Peraabile niem.

^{XI} A ba gefɔ jɔɔɔ na uro ba tara ηmaafɔ ε. Pǎnfɔ ba be be kɔ a bala na gbur dumo puor a mɔdōo ni a bɔtı 'lo ban me a wɔ kaar mōtōo bı tāsɔo ε, bı āsɔo jaa na sɔo de a jāne na ı a mɔdōo yuor ε.”

^{XII} A le jūu, a bala na ı Nāanmın nibe na ba turo a wɔ nee na ba mı ara ni yelmǎe kɔ a Yesu ba tara kānyir.

^{XIII} N pǎa le wōn kɔkɔɔ na yı a saaju 'yere, “Seb a anyāna an yı a

dına chiine, pɔpel sɔo le a 'lo na kpi a Soro sɔɔ pɔ.” “Ŋo,” le a Nāanmın Sıe 'yer, “Ban pǎn naa a ba dɔɔye pɔ. Bojūu a le ban dōo tō, na turo ba naa.”

^{XIV} N le kāan nye julōjupıla, ka a nıre 'lo na jāne a julōjuur ju kaara fika nısaal bie (*Daniel 7:13*) na wɔ su selma jupıl a ju pɔ, ti na wɔ tara bōηma sɔkpǎe na dire a nūu pɔ.

^{XV} Be le a malaka āsɔo mı yi be a Nāanmın yir wa bɔɔɔ 'yere kpǎo jaa kɔɔ a 'lo na jāne a julōjuur ju, “De a sɔkpǎe na fɔ piel tōmō bojūu a tōmō sōo ta naa, bojūu a wer nyā ban na ηma mōo naa.”

^{XVI} Le le a 'lo na jāne a julōjuur ju jaal a sɔkpǎe bar a wer pɔ na wɔ ηma a wer wɔ jaa.

^{XVII} A malaka āsɔo mı na yı a be a Nāanmın puorfɔ yir a saaju na wɔ mı tara a bōηma sɔkpǎe diir āsɔo.

^{XVIII} Ka a malaka āsɔo mı 'lo le kaara a būu ka wɔ wa yı a be a tǎi nyūu vıla chɔmfɔ jie bɔɔ a 'lo na tara a bōηma sɔkpǎe diir kpǎo jaa ti 'yer, “De a fɔ bōηma sɔkpǎe diir 'lo na fɔ ηman a tıe wōmō, a wer le ı a tıe ka wɔ wōmō mōo.”

^{XIX} A malaka jaal a wɔ sɔkpǎe bar ka a wer pɔ ka wɔ ηmara a wōmō kpaara 'yōonō a be ban ma neere ηmerε, na ı a Nāanmın suur.

^{XX} Ba neere ban a be a neηmerfɔ jie a tēkpǎe 'lo yōo, ka a jāi joro a ηmerfɔ jie ıre na ta mel kɔɔɔ ayı ka a wıi mı ma kpe ka a nee 'lor.

XV

^I N nye naa a ne'maa yelwiilaa jāne āsɔo a saaju, malakası ayopōi na tara wōmsı ayopōi, ala le ı a baaraa na vē ka Nāanmın suur lo.

^{II} N le nyen bon na kaara fika man kōo jaa wel wel nyıle chāana kaar lōotǎan būu ka nibe ara a wɔ gogoro par. Bala le jeb tōo a mɔdōo ni a wɔ bɔtı ni a yuor jāne. Nāanmın kɔ ban kōrōjomsı

^{III} ka ba yiele ni a wɔ gbāgbaa Mosesı ni a Peraabile yiele 'yere, “A Soro Nāanmın na ı a Tōofɔ Sɔo, a

fu tōmō 'maan nɛɛ tɪ pōn bar, fu un ntor nɪ yelmāɛ sɔɔ, fōs lɛ ɪ a nāmɪnɛ ba jaa Nāa.

IV An lɛ kō joro a fōs Soro dābāɛ na wɔ kɔ a fu yuor tɪɪ ɛ? Bojūu fōs tɛɛ lɛ ɪ chechɛ. A paalsɪ a jaa na wa gān kpa tēɛ a fu niem, bojūu nɪɛ jaa nyɛ naa a fu tōtorsɪ.”

V Bojūu a anyā puor, n kāan nyɛ a saaju ka a Nāanmɪn puorfɔ yir a jichechɛ 'lo na ɪ a dāasɪɛ jie ka wɔ yuo.

VI Ka a malakasɪ ayopōi yi a jichechɛ nyāna na ba tara a Nāanmɪn suur wōmsɪ ayopōi sun bōpɪɛl na nyɛ ka a selma bōlunsɪ bābā a ba nyān pɔ.

VII Be lɛ ka a bōnɪbɪɛ anaar bala āsɔɔ kɔ a malakasɪ ayopōi bala selma laar ayopōi na sɛɛr nɪ a Nāanmɪn nyā na be be jaa kpo kpo suur.

VIII Ka a joor sɛɛ a Nāanmɪn puorfɔ yir yi a Nāanmɪn tɪɪ nɪ a wɔ kpɛɔ pɔ, ka nɪɛ jaa kō tōɔ kpe a puorfɔ yir ka a malakasɪ ba wa baar a Nāanmɪn suur wōmsɪ ala baar ɛ.

XVI

I N wōn nɛkpɛɛ na yi a be a puorfɔ yir 'yɛɛ kɔɔ a malakasɪ ayopōi bala, “Yɪ chen tɪ kpaar a Nāanmɪn suur a laar pɔ bar a wɛr.”

II Ka a malaka dōɔ 'lo chen tɪ kpaar a wɔ laa bar ka a tēɛ ka a natɪdɛbɛ na bɪɛɛ tɛ a nɪbɛ bala na tara a mɔdōɔ 'lo jānɛ tɪ mɪ gbur dumo puor a bɔtɪ.

III A malaka ayi sɔɔ mɪ kpaar a wɔ laa bar a man pɔ, ka a kōɔ lɛb fɪka kūu jāɪ, ka a bōvɔursɪ a jaa na be a man pɔ kpi.

IV A malaka ata sɔɔ mɪ kpaar a wɔ laa 'yōɔ a pōnsɪ nɪ kolsɪ pɔ, ka a kōn mɪ lɛb jāɪ.

V Be lɛ n wō a malaka 'lo na kaara a kōn 'yer, “Fōs lɛ ɪ a Torfɔ Sɔɔ, a fu 'yer tōorfɔ nyā tor naa, fōs lɛ ɪ, fōs mɪ lɛ dōɔ be be Chechɛ Sɔɔ a yɛlsɪ anyāna fun tōor a 'yer jūu.

VI Bojūu a putudɛmɛ bala lɛ kɔ a fu nɪbɛ nɪ a fu 'yɛ'yɛɛbɛ a fu kɔ ba a jāɪ ɪka ba nyū, a lɛ sɛɛn ba naa.”

VII Be lɛ n wō kəkɔr na 'yer be a bōor lofɔ jie, “Ōɔ, n Soro Nāanmɪn na ɪ a Tōofɔ Sɔɔ, a fu 'yer tōorfɔ un yelmāɛ tɪ mɪ tor.”

VIII A malakasɪ anaar sɔɔ kpaar a wɔ laa 'yōɔ mōtōɔ ka wɔ tara kpɛɔ vuul a nɪbɛ nɪ būu.

IX A mōtōɔ tɔl vuul ba naa tɪ ba chɛnɛ tɔɔ a Nāanmɪn yuor an ɪ 'lo lɛ tara a gefɔ anyāna a jaa kpɛɔ na baa lɛb ba tɪɛr kɔ wɔ tɪɪ ɛ.

X A malakasɪ anūu sɔɔ kpaar a wɔ laa 'yōɔ a mɔdōɔ nāa dakɔɔ ju, ka a wɔ nāalōɔ wɔ jaa lɛb libɛ, ka a wōnō a nɪbɛ ka ba ɔɔɔɔ jālbɪɛ

XI tɪ chɛnɛ tɔɔ a Nāanmɪn nyā na be a saaju a ba natɪɛ nɪ an bɪɛɛ ba jūu. Tɪchɛ baa lɛb a ba tɪɛr bar a ba tōdɛbɛ ɛ.

XII A malakasɪ ayɔɔb sɔɔ mɪ kpaar naa a wɔ laa 'yōɔ a Yufɪɪɪɪ pōn kpɛɛ pɔ, ka a kōɔ sɪɪ chɔɔr a sɔɔr bar kɔ a mōtōɔ purfɔ jie nāmɪnɛ.

XIII N lɛ nyɛn a sɪdɛbɛ na kaara pātɪɛ kaar ka a yɪɛɛ a bon 'lo na kaara a dajɪl kaar nɛɛ pɔ, naa lɛ yɪɛɛ a mɔdōɔ 'lo mɪ nɛɛ pɔ, naa mɪ lɛ yɪɛɛ a jɪɪ ŋmarba 'yɛ'yɛɛɛ nɛɛr pɔ.

XIV A sɪɪ anyā ɪ naa a tɪɪ sɪɪ na tōnō nɛ'maa tōmōsɪ. Ba chɛn naa a wɛr wɔ jaa nāmɪnɛ sɛ tɪ lōɔ taa na ŋmaan a Nāanmɪn Tōofɔ Sɔɔ jɛɛr a wɔ bɪbɪɪ kpɛɛ 'lo daar.

XV “Nyɛ un wan nānyɪɛ kaar. Bōsōn sɔɔ lɛ a 'lo na ba gur ɛ, tɪ mɪ tara a wɔ bōsursɪ jɛn na wɔ kō wa chiɪnɛ nɪ sal'mōor ka a ɪɛ wɔ vɪ ɛ.”

XVI Be lɛ a sɪɪ lōɔtaa a nāmɪnɛ a jie 'lo a Heburu nɪbɛ na bōɔɔ Amagedɔn.

XVII A malakasɪ ayopōi sɔɔ kpaar naa a wɔ laa 'yōɔ sɛsɛbɛ pɔ, ka kəkɔr yi be a Nāanmɪn puorfɔ yir a nāa dakɔɔ par 'yɛɛ kpɛɔ jaa, “A maal naa!”

XVIII Be lɛ ka saa nyɪɪɪɪɪ, nɪ gōmō, nɪ saa tānfɔ wa, ka a tēɛ dam wɔ jaa miin kpɛɔ. An yi a lɛ daar jaa, nɪsaal na be ka a wɛr pɔ a tēɛ ba mii a kpɛɔ a lɛ ɛ.

XIX Ka a tɛkpɛɛ 'mar jɪɪɪɪɪ ata, ka a paalsɪ tɛbɛɛ mɪ lo lo. Nāanmɪn

chene na tier to a tēkpēε Babilon na wō gbōm wō a dāa na sεε ηmele na ι a wō suur.

XX Dōdolst a jaa bōr naa ka fō kō le nye tōo go ε,

XXI ka a sakpolōbiberε na ture yire a saaju loro ηmiere a nibe ka ba turo a Nāanmın a sakpolōbie gefu nyā jūu.

XVII

I A malakası ayopōi na tara a laar ayopōi, āsōo wan wa 'yer kō ma, "Wa, un wiil fon a le a pōo baa nyā yuor na yi na jāne a mansı neε 'yer tōorfō.

II 'Lō le a wer nāmıne gān ka a wer nibe mı buu nı a wō sēsēyele."

III Be le, a malaka 'mōo man a Stε pō chiin a mōgōo pō. Be le n ti nye a pōo na jāne a mōdōjıe ju. Ka a mōdōo nyā āgān wō jaa pōon yoe na fere nı Nāanmın na wō tara jur ayopōi nı ıle pie.

IV A pōo vaar naa fōjt ile ile na wō pāen selma nı kostsōn nı lerbikpāen. Wō tara naa a selma ηmele a wō nūsōo pō a wō tō kakaba nı a wō sēsēyele na sεε.

V Yuor seb mar a wō gberaa pō, "Fon kō tōo bōo a par ε, a Babilon na yi yuor, pōo baar ma, nı a wer tō kakabsı ma."

VI N nyen a pōo na nyū a Nāanmın nibe jāi buu, a bala na di a Yesu dāasıε. In wa nye wō a le, neε 'maa ma naa.

VII Ka a malaka suor ma, "Nımele a neε 'maa fō? In wiil fō naa a pōo nı a mōdōo won do na tara jur ayopōi nı ıle pie yelsōolaa par.

VIII A mōdōo 'lō fon nye, wō dōo be be, pōpāanyā waa le be be go ε. Wōn yi naa a bōo fulom pō na wō chen a sōofu jie. A wer nibe bala yoe na ba seb a nyevur gān pō ε, yi a wer maalfu daar ε, bala wa nye a mōdōo nyā, neε na 'maa ba naa bojūu wō dōo be be na waa le be be ε, ti na wōn Lieb wa.

IX "A ka ι naa tier na tara yē 'yer. A jur ayopōi ι naa a tōn ayopōi a pōo na jāne, nı a nāmıne ayopōi.

X A ba anūu kpi naa ti ka bō'yen chene, bō'yen mı ba wa sere ε. Tıche 'lō wa wa, wōn kor bālāa.

XI A mōdōo 'lō na dōo be be na waa le be be go ε, wō ι naa a nāmıne aniin sōo na pōo ayopōi bala pō na chiine a sōofu jie.

XII "A ıle pie ala fon nye ι naa nāmıne pie na ba di a nāa sere ε, tıche ban kō ban kpēo ka ba ι nāmıne lōon a mōdōo sōo bālāa.

XIII Ba jaa tier un bō'yen, ka ba de a ba kpēo nı fōo kō a mōdōo.

XIV Ban ηmaan naa a Peraabile jεεr, tıche ka a Peraabile na tōo ba, bojūu 'lō le ι a sorbo ba jaa Soro nı a nāmıne ba jaa Nāa. A bala wōn bōol na wō chel ir ka ba turo nı yelmāε, na pōo wō naa."

XV Ka a malaka 'yer kō ma, "A kōn ala fon nye be a pōo baa 'lō na jāne, ι naa a nıborst, nıyōo, paalsı nı 'yerborst.

XVI A mōdōo nı a ıle pie ala fon nye ban 'laar naa a pōo baa nyāna na ba tōo wō chıer ti che wō şal'moor. Ban 'wōb wō naa ti che 'yōo būu pō ka wō di.

XVII Bojūu an ι Nāanmın le de 'yōo a ba tier pō ka ba na ι a wō bōfō, ka ba jaa tier ι bō'yen ka ba sōo de a ba kpēo kō a mōdōo ka wō di nāa ka Nāanmın 'yer wa maal baar.

XVIII A pōo fon nye ι naa a tēkpēε 'lō nāa na tōo a wer nāmıne ba jaa."

XVIII

I A anyā puor, n nyen a malaka āsōo na yi a saaju suro waara. Wō tara na kpēo. A chāa na be a wō 'yōo chaar naa a wer wō jaa.

II Na wō tān kpēo nı nekpēε 'yerε, "Wō wel naa! A Babilon tēkpēε 'lō wō wel naa! Wō Lieb dεer dēme gaa jie, nı sıdebe, nı lubil dεbe nibe na ba ooro ε kpefō jie.

III Bojūu an ι a paalsı ba jaa buu naa nı a wō sēsēyele, ka a nāmıne na be ka a wer pō gān wō. A yayarba na be a wer pō len tu a wō bōyōo pō."

IV Be le n le wō kōkōr āsōo na yi a saaju 'yer, "Maa nibe, yi wa yi a wō pō na yi taa ure wa pōo a wō deer pō ε, bu na yi pōo a wō wōm pō ε.

V Bojūu a wō maal debe dōol taa ti ta a saaju, ka Nāanmīn tier tō a wō deer wōn maal.

VI Yi kō wō nitāa le wōn kō yi. Yi yab wō ti le dōol wō. Yi kō wō a dāa nī a wō ηmele nēer ayi ka wō nyū.

VII Ge wō ka wō waal, a yuor nī a nōo wōn bōoro kōro a wō māe. Wō ma chen nyāa 'yer, 'N in pōo nāa jāne, n ba i pōo kōor ε. Nībaal kō wa kpe ma jaa ε.'

VIII A le jūu, bībir bō'yen le a wōm na wa a wō ju, kūu, nī kōn, nī kō. Būu le i a di wō an i a Soro Nāanmīn nyā na tōor a wō 'yer in tōofu sōo.

IX "Ka a wer nāmīne na dōo gān wō na ba 'mataa din wō a nōo, bala wa nye a le wōn dire ka a jōor uro, an ure ban nībaal ka ba kōnō kōro wō.

X Dābāe kpe ba naa a ger nyā jūu, ban ara na tēer jaa ti kōnō 'yere, 'Nebier, nebie, a fōo tēkpēe nyā, pa Babilon, a fōo nyā na tara a kpēo, bībir bō'yen le a sōofu be wa a fō ju.'

XI "A yayarba na be a wer pō na kōnō na ti waala bojūu nire ba be be na da a boni go ε.

XII A selma, kpāna, kōsīsōn nī a lerbikpāen, nī fuu pīel, nī fuuji ile ile, nī fuu saalsi, nī a fuuji kpān kpān, nī a daar ala nyūu na nōmō, nī bomo ala jaa ban de wab chele maal. A daar ala daa na be tuo, a kurjie, nī kursōolo, nī a kōsīkpūlo bie.

XIII A kānyūu vīel ala, nī a dān, nī a kān, nī a jōn, nī chir, nī a niin, nī a piir, nī a wiisi, nī a wiisi torkosi, nī a gbāgbaar.

XIV "A bōvīelst ala na ure fō a volaa, a jaa chen naa. A fō nābomo naa fō yoboyele a jaa bōr naa. Fō kō le nyāa go ε.

XV A yayarba na da a bomo kō wō na ba le, nēe na 'maa ba naa a wō ge fō nyā pō, ka ba ser yi tēer jaa ti kōnō waala

XVI 'yere nī, 'Nebier, nebie, a fōo tēkpēe nyā, a fōo na ma su a fōpīel, nī a fōji ile ile, nī a fōkpān kpānsi. Na fō ma pāen a selma, nī a kōsīsōn, nī a lerbikpāen.

XVII Mōtō bō'yen le a fō nābomo anyāna be we a jaa.' A bala na kaara a gborbere ala a man kpēe pō, nī a nibe bala na be be, nī a bala jaa na tōnō dire be a man pō, na ara na tēer.

XVIII Bala wa nye a jōor ban kōnō na 'yere nī, 'Tēbuor le be ka na wō ta a tēkpēe nyā?'

XIX Ban oon tāna 'yōonō a jur pō ti kōnō ti waala 'yere nī, 'Nebier, nebie, a fōo tēkpēe nyā. A jie nyā a bala jaa na tara a gborbere yōoro nī a man pō, ba jaa len tu a fō jie, ti mōtō bō'yen a fō be we a nitō?'

XX Saaju, chule a wō jūu, yin Nāanmīn nibe nī a nitōnsi nī a 'ye'yerbe yi chule. Nāanmīn tōor a wō 'yer nitāa a le wōn maal yi."

XXI Be le ka a malaka kpēo pāa 'mōo kōsīr kpēe na jātāan nīer lob 'yōo a man pō ti 'yer, "Nitō le in lob fō bar, a fōo Babilon tēkpēe nyā ka nire kō le nye fō jaa go ε.

XXII Ba kō le wō kōrōjom ηmefo, nī yiel yielbe, nī daa pēelbe, nī ile pēelbe jaa go ε. Tōtōnbo jaa bōro kō le be be go ε, ba kō le wō jō nāenbe dōon go ε.

XXIII Fātīn būu kō le char be go ε. Ba kō le wō pōo paalaa nī wō sīre kōkōr go ε. A fō yayarba le dōo yi yuor a wer pō. A fō tāsōo yele le fō de bel a paalsi jaa ka ba bōr.

XXIV A wō pō le ba nye a 'ye'yerbe nī a Nāanmīn nibe jāi nī bala ba jaa ban dōo kō a wer pō."

XIX

I A anyā puor, n wōn gōmō fika nīyōo na tāna be a saaju 'yere nī, "Dānfo wō ta Nāanmīn! Faafō nī tūr nī kpēo i naa a wō tōor,

II bojūu a wō 'yer tōorfo in yelmāe ti mī tor. Wō 'yōon a pōo baa na 'yer, 'lo le sōo a wer nibe nī a wō sēsēyele.

A wɔ gbāgbaar wɔn kɔ, wɔ yab wɔn a sãn.”

III Ba ɛ tãna na go, “Dãnfɔ wɔ ta Nãanmɔn. A wɔ jɔɔr na uro duoro ba tara ŋmaafɔ ɛ.”

IV Ka a nɔberɛ lijer nɔ anaar nɔ a bɔnɔbie anaar bala gãn kpa tɛe puor a Nãanmɔn na jãɛ a nãa dakɔɔ ju pɛere wɔ 'yerɛ nɔ, “A ɪ a ɛ. Dãnfɔ wɔ ta a Nãanmɔn.”

V Be ɛ ka a kɔkɔr yi be a nãa dakɔɔ par 'yerɛ, “A yɪn na ɪ a Nãanmɔn gbāgbaar na yɪ joro wɔ dābãɛ. Ka bil bɪ berɛ ɛ, yɪ pɛere a sɪ Nãanmɔn!”

VI N pãa ɛ wɔn dɔɔn fɪka nɪyɔɔ na gɔnɔ, bɪ fɪka kɔkɔpɛɛ na joro, bɪ saa na tãna kpɛɔ jaa, “Dãnfɔ wɔ ta Nãanmɔn! Bojũu a sɪ Soro Nãanmɔn na ɪ a Tɔɔfɔ Sɔɔ, ɛ di a nãa.

VII Yɪ ɪ a sɪ chɪɛ ka sɪ āgãn 'maa a sɪ kɔ a Nãanmɔn tur an ɪ a wɔ Peraabile pɔɔ kulfɔ bɪbir vɪe naa, ka a pɔɔ mɪ chɔɔr a wɔ mãɛ baar.

VIII Wɔ sun bɔpɪɛl na vɪɛɛ tɪ nylɛ.” A bɔpɪɛl anyãna ɛ a Nãanmɔn nɔbe yeltorsɪ.

IX Ka a malaka 'yer kɔ ma, “Sɛb a anyãna, ‘An un pɔpɛl kɔ a bala ban bɔɔl a Peraabile pɔɔ kulfɔ lɔɔ di jie.’ ” Ka a malaka mɪ 'yer pɔɔ, “A Nãanmɔn 'yer anyãna un yelmãɛ.”

X Ka n gã kpa tɛe ɪka n puor wɔ, tɪche ka wɔ 'yer kɔ ma, “Ta maal a ɛ. N mɪ ɪ naa a gbāgbaa nɪtãa a fɔɔ nɪ a fɔ yɛɛr kaar, bala ɛ tara Yesu dãasɪɛ. Puor Nãanmɔn! Bojũu, a Yesu dãasɪɛ ɛ ɪ a Sɪɛ 'yer.”

XI N nyɛn a saaju na yuo, ka a ɪ wii pɪla ɛ, ka a nɪrɛ 'lɔ na do yuor di, yelmãɛ sɔɔ nɪ nɪtor. Yeltorsɪ ɛ wɔ ma tɔɔr a wɔ 'yer tɪ ŋmaan wɔ jɛɛr.

XII A wɔ nɔbie 'lɪrɛ naa fɪka bũu, ka a nãjupɪl yɔɔ su a wɔ ju pɔ. Yuor sɛb mar wɔ nɪrɛ jaa na ba bɔɔ ɛ, ka 'lɔ tɛɛ ba ɛ ɛ.

XIII A fuu wɔɔ wɔn su un jãt wɔ jaa ka a yuor di, “Nãanmɔn 'Yɛr.”

XIV A saaju sojasɪ sun bɔpɪɛl don wii pɪɛl turo nɪ wɔ.

XV Ka a sɔkpɛɛ diir yi a wɔ nɛɛ pɔ, 'lɔ ɛ wɔ de chɪɛrɛ nɪ a paalsɪ ba jaa, “Wɔn kaara ba jaa nɪ a kpɛɔ 'lɔ na kaara a kur dāgbal kaar.” (*Yiel Gãn 2:9*) Wɔn nɛɛrɛ ban ŋmɛrɛ be a tɪɛ wɔmɔ nɛŋmɛrfɔ jie nɪ a Nãanmɔn na ɪ a Tɔɔfɔ Sɔɔ suur.

XVI Yuor nyãna ɛ be a wɔ fuu wɔɔ na suu a gbekpɛɛ pɔ ɪka, A NĀMINE BA JAA NĀA, NĪ A SORBO BA JAA SORO.

XVII N nyɛn malaka na ara a mɔtɔɔ ju tɪ bɔɔl a lubil a jaa na ɔɔrɔ be a saaju nɪ kɔkɔkpɛɛ, “Yɪ lɔɔ taa wa a Nãanmɔn lɔɔ di jie.

XVIII ɛ ɛ, yɪ wa dire a nãmɪnɛ āgãma nɪ a fɔn dɛmɛ nɪ a kpãɛn dɛmɛ, a wiisɪ nɪ a ba duorbo, gbāgbaar nɪ sumɪnɛ, a bil nɪ a berɛ, a nɔbe banyãna ba jaa āgãma.”

XIX Ka n nyɛ a mɔdɔɔ nɪ a wɛr nãmɪnɛ nɪ a ba sojasɪ lɔɔn taa ŋmaan a 'lɔ na do a wii nɪ a wɔ sojasɪ jɛɛr.

XX Tɪche ba nyɔɔn a mɔdɔɔ lɔɔn a jir ŋmara 'ye'yerɛ na tɔ a nɛ'maa tɔmɔ a mɔdɔɔ niem. A nɛ'maa tɔmɔ anyãna ɛ wɔ de belɔ a bala na tara a mɔdɔɔ jãɛ tɪ puor a bɔtɪ. Ba lɔb ba jaa ayɪ bɔnɔbie 'yɔɔ a jerbɪ bũu na dire pɔ.

XXI A bala na che, a 'lɔ na jãɛ a wii ju kɔ ba naa nɪ a sɔkpɛɛ diir 'lɔ na yi a wɔ nɛɛ pɔ, ka a lubil pãa di a ba āgãma tɪ.

XX

I N nyɛn a malaka na yi a saaju suro waara tara a bɔɔ fulom 'lɔ pãn bir nɪ bɔjɔr gbor.

II Wɔ tɔɔ naa a dajɪl 'lɔ na ɪ a kɔr waa, 'lɔ ɛ ɪ a dɛɛr sɔɔ na ɪ a Satan na wɔ lũ wɔ nɪ a bɔjɔr gbor ka wɔn maal yuomo tur (1,000).

III Wɔ lɔb wɔn 'yɔɔ a bɔɔ fulom nyã pɔ, tɪ kpɪl na wɔ 'yɔɔ jãɛ a wɔ kɔ ɛ tɔɔ a paalsɪ bel go ɛ, ka a yuomo tur (1,000) wa baar. A ala puor, ban yuo wɔ naa ka wɔ maal ber bālãa.

IV N nyɛn nãa dakɔɔr, ka a bala na jãɛ, ba kɔ ban sɔr ɪka ba tɔɔr 'yer.

N le nyen naa a bala na dõo dire a Yesu dāaste ni a Nāanmın 'yer jūu ban kɔ, n nyen a ba sɪr. Bala le ba sɔɔ puor a mɔdõɔ ni a botu ε, bu sɔɔ de a wɔ jāne a ba gber pɔ bu a nuur pɔ ε. Ba ir naa a kūu pɔ i vɔe ka bala naa Yesu lɔɔ di nāa a yuomo tur (1,000).

^V A kūn bala na che baa ir ε, ka a yuomo tur (1,000) ala ba wa baar ε. A dõo dõo kūu pɔ irfɔ le a anyā.

^{VI} Popel le kɔ a ni chechesɪ banyāna na de nie ir a kūu pɔ i vɔe. A gbɛɛ ayi kūu kɔ le pɔɔ ba go ε, tiche ban in a Nāanmın bɔɔr lorbo, ka bala ni a Ni-iraa lɔɔ di nāa a yuomo tur (1,000) ala pɔ.

^{VII} A yuomo tur wa ta, a malaka na yuo naa a Satan a bɔɔ fulom 'lo pɔ na wɔ for wɔ bar,

^{VIII} ka wɔ yi belɔ a wer kɔkobo anaar wɔ jaa nibe, Gɔɔg ni Magɔgɪ na wɔ lɔɔ ba jaa ka ba nmaa jɛɛr. A nibe waa naa fun kɔ tɔɔ ba sɔr ε.

^{IX} Ba yer a wer wɔ jaa na ba wa jilɔ a Nāanmın nibe jaa jie a tɛe 'lo a Nāanmın na nɔ. Tiche ka a būu yi saaju lo di ba jaa.

^X Ka a dɛer sɔɔ 'lo na belɔ ba, ba lob won 'yɔɔ a jerbɪ būu na dire pɔ, be le a mɔdõɔ ni a jir nmarā 'ye'yere be. Ban ge ba naa mɔtɔɔ ni tāsɔɔ wɔ jaa, ka ba be be jaa kpo kpo.

^{XI} N pāa le nyen a nāa dakɔɔ pɪla, ka a 'lo na jāne. A tɛe ni a saaju bɔr a wɔ niem, baa le tara jie go ε.

^{XII} N nyen a kūn, bil naa bere ka ba ara a nāa dakɔɔ niem, a ba yuor gāma bin. Ba le yuon a gān āsɔɔ na i a nyevɔr gān. Ba tɔɔr naa a kūn bala 'yer nitāa a le ban dõo maal a ba seb 'yɔɔ a gān pɔ bin.

^{XIII} A man tɪr naa a kūn ala won tara, ka a kūu ni a kpīisɪ tɛe mɪ tɪr a kūn bala ban tara, ka ba tɔɔr nɪre āsɔɔ jaa 'yer a le won dõo maal.

^{XIV} Ba lob a kūu ni a kpīisɪ tɛe 'yɔɔ a būu dagel pɔ. A būu nyā na dire le a kūu gbɛɛ ayi.

^{XV} Ala i nɪre jaa yuor ba wa seb a be a nyevɔr gān pɔ ε, ban lob won 'yɔɔ a būu dagel nyā pɔ.

XXI

^I A anyā puor, n pāa nyen saaju paalaa ni tɛpaalaa, bojūu a saaju koraa nyā ni a tɛkoraa nyā bɔr naa, ka a man ba le be be go ε.

^{II} N nyen a Tɛcheche na i a Jerusalem paalaa ka wɔ yi a saaju a Nāanmın sɛ suro waara fika, pɔɔsaraa na pāen bōkākæ gun a sɪrɛ kulfɔ.

^{III} Ka n wɔ kɔkɔr na yi a be a nāa dakɔɔ par 'yere, “Pōpāanyā, Nāanmın na kpɪeraa a nɪsaalba pɔ, na wɔ be a ba sɛ. Ban in a wɔ nibe, ka wɔ mɪ be a ba sɛ i a ba Nāanmın.

^{IV} Won 'yɪer naa a ba nɪbikɔɔ a nie pɔ bar. Kūu kɔ le be be go ε. Waal ba le be be go ε. Kōn mɪ ba le be be go ε. Nɪre ba le bɪere be go ε. Bojūu a yelkoro a jaa pōn chen.”

^V Ka a 'lo na jāne a nāa dakɔɔ ju 'yer, “N maala naa a bomo a jaa bōpaalaa!” Na wɔ pāa le 'yer kɔ ma, “Seb a anyāna bin, baal ba be be ε, a in yelmāε.”

^{VI} Wɔ 'yer kɔ ma, “A maal naa. Maa le a Pielfɔ ni a Baaraa. 'Lo jaa a kōnyūur na kpe, in kɔ won a nyevɔr kɔɔ na yi a bulo pɔ ka wɔ nyū pɔɔɔ.

^{VII} Nɪre 'lo jaa na jeb tɔɔ, in kɔ won a anyāna a jaa. Ka n i a wɔ Nāanmın ka wɔ mɪ i a n bie.

^{VIII} Tiche a bala na i a dābān dɛme, ni bala na ba sɔɔ de ε, ni tɪer dɛbe dɛme, ni nɪkɔrbɔ, ni sɛsɛnbe, ni sɔɔbɔsɪ, ni tɪpuorbo, ni jir nmarba ba jaa, a ba jie i naa be a jerbɪ būu dagel pɔ. A nyā le i a kūu gbɛɛ ayi.”

^{IX} Ka a malakasɪ ayopōi na tara a wōm ayopōi 'lo na tara a baaraa wa 'yer kɔ ma, “Wa, ka n wiil fɔ a pɔɔsaraa na i a Peraabile pɔɔ.”

^X A malaka 'mɔɔ man a sɪɛ pɔ don a tɔ wɔ kpɛɛ ju na wɔ tɪ wiil ma a Tɛcheche na i a Jerusalem na yi a Nāanmın sɛ suro waara.

^{XI} Wɔ char wɔ jaa ni a Nāanmın tɪr, a charfɔ kaara fika a kɔsɪsɔn na wɔ nyɪle char jaa wel wel a kɔsɪbe ala ban bɔɔlɔ a jasɪpa kaar.

^{XII} Dachin wɔ na kpɛmɛ jilɔ wɔ jaa na wɔ tara dɔdɔɪ pie ni ayi, ka

a dōdor āsɔɔ jaa tara malaka na kaara. Ba seb a Isural bal pie ni ayi yoe mar a dōdɔɔ pɔ.

XIII Dōdɔɔ ata ben a mōtōɔ purfo jie, ka ata mi be a kōkoor, ka ata mi be a kōkoor nyā, ka a ata mi be a mōtōɔ morfo jie.

XIV Dachin par kparɔɔ pie ni ayi ju le a dachin dɔɔl. Ala pɔ le ba seb a Peraabile nɔtōnsɔ pie ni ayi yoe dɔɔl.

XV A malaka 'lo na 'yere ni ma tara na selma damanaa ɔka wɔ man a tēe dōdɔɔ ni a dachin.

XVI A tēe par kparaa jātaa, a wōofɔ ni a yalfɔ wɔ jaa. Wɔ man a tēe nye ka wɔ ɔ mel tur dɔɔl kɔɔr anaar (1,400). A wōofɔ ni a yalfɔ, a dofo, ni a jāafɔ.

XVII Wɔ man a dachin ka a yal ɔ gbɛɛ kɔɔr ayi dɔɔl pie ni ayɔɔb (216). A malaka man a le a nɔsaal na ma man.

XVIII A kɔsɔbe ala ban bɔɔlɔ a jasɔpa le ba men a dachin, ka a tēe wɔ jaa ɔ selma na wɔ chaar chāana kaar.

XIX Kɔsɔsɔn a jaa bɔɔɔ le ba de kpar a tēe par kparaa. A par kpardɔɔ 'lo in a kɔsɔsɔn ala ban bɔɔlɔ a jasɔpa, ka a ayi sɔɔ mi di safer, ka a ata sɔɔ di agete, ka a anaar sɔɔ mi di emerald,

XX ka a anūu sɔɔ di ɔnɔksɔ, ka a ayɔɔb sɔɔ mi di kanlian, ka a ayopōi sɔɔ di keresolɔtɔ, ka a aniin sɔɔ mi di berl, ka a pie forbir sɔɔ di topaji, ka a pie sɔɔ di kɔrɔsɔpɔrase, ka a pie ni bō'yen di jasɔntɔ, ka a pie ni ayi sɔɔ mi di ametesete.

XXI A dōdor nɛɛ pie ni ayi ala ɔ naa a kɔsɔsɔn pie ni ayi. Kɔsɔbō'yen le ba maal a jaa. A sɔkpɛɛ na be a tēkpɛɛ nyā pɔ selma le wɔ jaa ka wɔ chaar chāana kaar.

XXII N ba nye puorfo yir be a tēe pɔ ɛ, bojūu a sɔ Soro Nāanmɔn na ɔ Tōɔfo Sɔɔ ni a Peraabile le ɔ a puorfo yir.

XXIII A tēe nyā ba bɔɔɔ mōtōɔ, bu nɛmeraa chāa ɛ, bojūu a Nāanmɔn tur le ɔ a chāa, ka a Peraabile ɔ a wɔ fātɔn.

XXIV A chāa nyā pɔ le a paal bɔrsɔ nɔbe na yɔɔɔ, ka a wer nāmɔne mi waan a ba nābomo a be.

XXV A wɔ dōdor nɛɛ ba be na wa pɔɔ a mōtōɔ ɛ, an ɔ tāsɔɔ ba le be be go ɛ.

XXVI A paal bɔrsɔ nɔbe nābomo ni a ba tur, ban waan naa be.

XXVII Bōdɛɛr kō kpe be ɛ, bu bala na tōnō vī tōmō, bu nɔbelbe, tiche a bala tɛɛ yuor na seb a Peraabile nyevor gān pɔ.

XXII

I Ka a malaka pāa wiil ma a nyevor pōn kōɔ ka wɔ ɔ jaa wel wel ka a joro yire a Nāanmɔn ni a Peraabile nāa dakɔɔ par,

II naa joro a tēe sɔr kpɛɛ sālɔɔ. Nyevor tɛɛ ara naa a pōn lōbobo, ka a jaa ma wōnō wōbɔrsɔ pie ni ayi yuon jaa, ka a wiil ɔka a ma wō naa nɛmeraa jaa gbebō'yen. A vat le ban sāan a paalsɔ a jaa nɔbe baal.

III Nāanmɔn pɔ'yōɔfo ba le be bon jaa pɔ go ɛ. Nāanmɔn ni a Peraabile nāa dakɔɔ na ben a tēe pɔ, ka a wɔ gbāgbaaar tōnō kɔɔɔ wɔ.

IV Ban nyen a wɔ nie, ka a wɔ yuor be a ba gber pɔ.

V Tāsɔɔ kō le be be go ɛ. Baa le bɔɔɔ fātɔn chāa ɛ, bu mōtōɔ chāa ɛ. Bojūu a sɔ Soro Nāanmɔn māɛ na chaar ba naa a wɔ chāa, na ba di nāa bɔbir jaa.

VI Ka a malaka 'yer kɔ ma, “Baal ba be a 'yerbie anyāna pɔ ɛ, a in yelmāɛ. A Soro Nāanmɔn na ma kɔ a wɔ Sɔɛ a wɔ 'ye'yerbe tō naa a wɔ malaka ɔka wɔ wa wiil a wɔ gbāgbaa yele ala na kō jaar tɔ ɔ ɛ.”

VII “Nye, n kō jaar tɔ wa ɛ! Popel sɔɔ le a 'lo na sɔɔ a 'yerbie anyāna a jaa na seb a gān nyā pɔ.”

VIII Maa Jɔɔn le wō tɔ nye a anyāna. In wa wō tɔ nye a le baar, n gān kpa tēe ɔka n puor a malaka, 'lo le wile ma a anyāna.

IX Tiche ka wɔ 'yer kɔ ma, “Ta maal a le ɛ! N mi ɔ naa a gbāgbaa nɔtāa a fōɔ ni a fo yeɛr 'ye'yerbe ni bala jaa na turo a gān nyā 'yer. Puor Nāanmɔn!”

X Ka a malaka pãa 'yer kũ ma, "Ta sool a 'ye'yere 'yer nyãna a gãn nyãna pɔ bar ε, bojũu a sɔɔ gbɔr naa.

XI Vẽ ka a 'lo na ɪ nɪdɛɛr, wɔ chɛnɛ ɪrɛ a dɛɛr. Vẽ ka a 'lo mɪ na maala yeldɛbɛ, ka wɔ chɛnɛ maala a yeldɛbɛ. Vẽ ka a 'lo na tor, wɔ chɛnɛ ɪ a nɪtor. 'Lo mɪ na ɪ chechɛ, wɔ chɛnɛ ɪ a chechɛ."

XII "Nyɛ, n kɔ̃ jaar tɪ wa ε! N tara na a n yar na kũ nɪrɛ jaa lɛ wɔn tɔ̃.

XIII Maa lɛ a Pielfɔ nɪ a Baaraa, a nidɔ̃ɔn nɪ a puor sɔɔ.

XIV "Popɛl dɛmɛ lɛ a bala na pɛɛ a ba fuusu. Ban tara na sor di a nyevɔr tɪɛ wɔ̃mɔ̃, na ba tu a dɔ̃dɔr nɛɛ kɛɛ a tɛɛ pɔ.

XV Tɪchɛ baar, nɪ a sɔ̃ɔbɔsɪ, nɪ a sɛ̃sɛ̃nbɛ, nɪ a nɪkɔ̃rbɔ, nɪ a tɪpuorbo, nɪ a bala jaa na nɔ̃ jir ηmaafɔ, ban ara na a yɔ̃o.

XVI "Maa Yesu lɛ tɔ̃ a n malaka nɪ a dãasɪɛ nyãna a yɪ sɛ̃ kũ a pupuorbiir

gbulsɪ. Maa lɛ ɪ a David nyɪr nɪ a wɔ yɔ̃o, nɪ a bivɪɛ ηmɛrbir na chaar."

XVII Ka a Sɪɛ nɪ a pɔɔ paalaa 'yer, "Wa!" Ka a 'lo mɪ na wɔ̃ naa 'yer, "Wa!" Nɪrɛ jaa kɔ̃nyũur na kɛɛ, vɛ ka wɔ wa, nɪrɛ jaa na bɔ̃rɔ, vɛ ka wɔ wa de a nyevɔr kɔ̃o kufɔ nyũ pɔ̃rɔ.

XVIII N kpãan ãsɔɔ jaa na wɔ̃nɔ a 'ye'yere 'yer a gãn nyãna pɔ. Ala ɪ ãsɔɔ jaa wa den bon dɔ̃ol a 'yer nyã pɔ, Nãanmɪn mɪ na dɔ̃ol wɔ naa a wɔm ala a gãn nyã na 'yer a ba 'yer.

XIX Ka ala ɪ nɪrɛ ãsɔɔ jaa mɪ wa ir bon bar a 'ye'yere 'yer a gãn nyã pɔ bar, Nãanmɪn mɪ na mɔ̃o wɔ naa a nyevɔr tɪɛ wɔ̃mɔ̃ nɪ a tɛchɛchɛ pɔ kɛfɔ a gãn nyã na 'yer a wɔ 'yer.

XX A 'lo na di a anyãna dãasɪɛ 'yer naa, "Ɔo, n kɔ̃ jaar tɪ wa ε." A ɪ a lɛ. Wa sɪ Soro Yesu.

XXI A sɪ Soro Yesu wãɛfɔ wɔ be a Nãanmɪn nɪbɛ sɛ̃. A ɪ a lɛ.